Haninge kommun

Kommunstyrelsens protokoll

2017-05-29

POSTADRESS 136 81 Haninge **BESÖKSADRESS** Rudsjöterrassen 2
TELEFON 08-606 70 00 **E-POST** haningekommun@haninge.se

Plats och tid	KS-salen Utö Måndag 2017-05-29, kl. 15.30
Beslutande	Meeri Wasberg, ordförande (S) Petri Salonen, 1:e vice ordförande (C) Martina Mossberg, 2:e vice ordförande (M) Göran Svensson (S) Mikko Svensson (S) Annett Haaf (S) Johan Svensk (MP) Mehmet Coksürer (MP) Alexandra Anstrell (M) Michael Fridebäck (M) Tobias Hammarberg (L) Pia Lublin (L) Marie Litholm (KD) Barbro Nordgren (S), tjänstgörande ersättare för Maria Fägersten (S) Christian Lindefjärd (SD), tjänstgörande ersättare för Kennerth Valtersson (SD)
Ersättare	Göran Eriksson (S), § 119 - § 155 Margareta Bernhardsson (S) Ove Andersson (MP) Nafi Cilgin (V) Ulla-Britt Öhman (C) Sven Gustafsson (M) Sedat Dogru (M)
Övriga deltagande	Bengt Svenander, kommundirektör Jörn Karlsson, ekonomidirektör Anna Clara Stenvall, sekreterare

Justeringens plats och tid 2017-06-07

Paragrafer 113 - 154

Sekreterare _____
Anna Clara Stenvall

Ordförande _____
Meeri Wasberg (S)

Justerare _____
Martina Mossberg (M)

ANSLAG/BEVIS

Justeringen av kommunstyrelsens protokoll tillkännages genom anslag. Datum då anslaget sätts upp och tas ned framgår nedan.

Beslutande organ	Kommunstyrelsen
Sammanträdesdatum	2017-05-29
Datum då anslaget sätts upp	2017-05-31 avseende § 151 2017-06-08 avseende § 113 – 150, § 152 – 154
Datum då anslaget tas ned	2017-06-30 avseende § 151 2017-07-07 avseende § 113 – 150, § 152 – 154
Förvaringsplats för protokollet	Kansliet

Underskrift

Anna Clara Stenvall, sekreterare

Innehållsförteckning

	Ärende	Sida
§ 113	Val av justerare	7
§ 114	Förslag om öppet sammanträde	8
§ 115	Nya medborgarförslag	9
§ 116	Kommunstyrelsens tertialuppföljning, T1 2017	11
§ 117	Budgetuppföljning april 2017	13
§ 118	Mål och budget 2018-2019	15
§ 119	Förvärv av aktier i Inera AB	18
§ 120	Ansökan om kommunal borgen för Ornö Brevik samfällighetsförening i samband med byggande av miljövänlig avloppsanläggning på Ornö	21
§ 121	Hemställan från Tornberget om medgivande att få köpa del av Vendelsö 3:1714 från Haninge kommun	24
§ 122	Exploateringsavtal för fastigheten Åby 1:206 m.fl., Parkskolan samt medgivande till Tornberget Fastighetsförvaltning AB att som en följd av avtalet förvärva mark av kommunen	26
§ 123	Detaljplan för Åby 1:206, Parkskolan, Västerhaninge, antagande	28
§ 124	Marköverlåtelseavtal avseende del av fastigheterna Söderbymalm 3:130 - 3:131 m fl, Örnens väg	30
§ 125	Marköverlåtelseavtal avseende del av fastigheten Söderbymalm 3:466 m fl, Örnens väg	32
§ 126	Detaljplan för Söderbymalm 3:125 m fl, Örnens väg, antagande	34
§ 127	Revidering av allmänna bestämmelser för användande av Haninge kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning, ABVA	38
§ 128	Möjlighet för Haninge kommun att lämna kommunal hyresgaranti	40
§ 129	Klimat- och miljöpolitiskt program	45
§ 130	Nytt bidragsreglemente för föreningsbidrag	51
§ 131	Motion från Marie Litholm (KD) om kommunens indelning i valkretsar vid valet 2018	54
§ 132	Motion från Marie Litholm (KD) om revidering av policy för sociala företag	57
§ 133	Motion från Martina Mossberg (M) om ett trygghetslöfte till invånarna i Haninge kommun	60

§ 134 Motion från Eva Manners (SD) för fler parkbänkar i Haninge kommun 63
§ 135 Motion från Christian Lindefjärd (SD) om inköp av två svenska fanor till kommunfullmäktigesalen med fanstänger och fot/fäste för två stycken fanor 65
§ 136 Näringslivsstrategi för Haninge kommun 67
§ 137 Fastställande av lokalprogram för ny skola och aktivitetshus i Vega 71
§ 138 Försäljning av mark för Lyckebyhallen del av fastigheten Vendelsö 3:1714 74
§ 139 Igångsättningsbeslut Lyckebyhallen 76
§ 140 Igångsättningsbeslut för nybyggnation av Skogslindens förskola 78
§ 141 Igångsättningsbeslut Vargbergets förskola 80
§ 142 Igångsättningsbeslut Åbyhallen 82
§ 143 Evakueringskostnader för hus D Vendelsömalmsskolan 85
§ 144 Temporär utökning av antalet förskoleavdelningar från och med hösten 2017 på förskolan Alprosen i Vega 88
§ 145 Inhyrning av bostäder på Blockstensvägen/Larstensvägen i Jordbro 91
§ 146 Avskrivning av planuppdrag för Bäckvägen 95
§ 147 Rekommendation från SKL: Arbete för ökad kvalitet nattetid i särskilt boende 97
§ 148 Remiss: Trafikförändringar i SL-trafiken 2017/2018 (T18) 99
§ 149 Remiss: Effektivare sanktioner i livsmedelskedjan (Ds 2017:5) 101
§ 150 Fullmakt att teckna Haninge kommuns bank- och plusgirokonto 2017 103
§ 151 Befrielse från uppdrag 112
§ 152 Anställning av kommundirektör 113
§ 153 Meddelanden 114
§ 154 Delegationsbeslut 116

§ 113 Val av justerare

Förslag till beslut

1. Martina Mossberg väljs till justerare.

Kommunstyrelsens beslut

1. Martina Mossberg väljs till justerare.

_____

§ 114 Förslag om öppet sammanträde

Sammanfattning

Enligt kommunstyrelsens reglemente § 28 bör nämnden ha öppet sammanträde vid behandling av medborgarförslag om förslaget är av allmänt intresse. Det åligger även kommunstyrelsen att enligt § 13 i samma reglemente att besluta om öppna sammanträden. Det föreslås därför att kommunstyrelsens sammanträde är öppet under de paragrafer som behandlar inkomna medborgarförslag.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Kommunstyrelsens sammanträde är öppet för allmänheten under paragraferna som behandlar inkomna medborgarförslag.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Kommunstyrelsens sammanträde är öppet för allmänheten under paragraferna som behandlar inkomna medborgarförslag.

_____

§ 115 Nya medborgarförslag

Sammanfattning

När ett medborgarförslag har överlämnats från kommunfullmäktige för beslut ska förslagsställaren erbjudas möjlighet att presentera sitt medborgarförslag för kommunstyrelsen inför vidare beredning av ärendet.

Nedan presenteras medborgarförslag som har överlämnats från kommunfullmäktige till kommunstyrelsen.

KS 2017/208

Utvärdera och utveckla Haninge kommuns hemsida med bland annat tydlig information om kommunens krisberedskap- och säkerhetsplan

KS 2017/217

Kommunala ordningsvakter

KS 2017/224

Gångbro över Gudöleden till Port 73

KS 2017/226

Kommunala ordningsvakter

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Medborgarförslagen lämnas till kommunstyrelseförvaltningen för beredning.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Medborgarförslagen lämnas till kommunstyrelseförvaltningen för beredning.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom:

Dnr KS 2017/240

§ 116 Kommunstyrelsens tertialuppföljning, T1 2017

Sammanfattning

I enlighet med ekonomi- och verksamhetsstyrregler samt beslutad tidplan för budgetuppföljningar 2017 lämnas per april en tertialuppföljning av kommunstyrelsens verksamhet och ekonomi. Samtliga kommunfullmäktiges mål har följts upp och resultaten redovisas i bilaga. Efter fyra månader har två mål bedömts, eftersom endast indikatorer inom ekonomi och personal har mätts den aktuella perioden.

Antalet invånare i Haninge fortsätter att öka och den sista mars var vi drygt 86 200 personer. Som en del av en växande Stockholmsregion är det angeläget att arbeta vidare med framväxten av den regionala stadskärnan Haninge. Det innebär bland annat en förtätning med bostäder, arbetsplatser och service i stadskärnan. Kommunstyrelsen har prioriterat att utveckla etablerade företag och locka nya etableringar till kommunen. Det har gjorts bland annat genom att säkerställa tillgång på verksamhetsmark och samverka med Stockholm Business Alliance (SBA) och Nyföretagarcentrum.

Det klimat- och miljöpolitiska programmet har remitterats både internt och externt. Ett uppdaterat förslag behandlas i kommunfullmäktige i juni.

Det ekonomiska utfallet för perioden är 63,0 mnkr, vilket är 6,6 mnkr (9,4 procent) lägre än den ackumulerade budgeten 69,6 mnkr. Hittills under året så finns det överskott inom förtroendemannaorganisationen och kommunstyrelseförvaltningen samt underskott inom de anslagsfinansierade gemensamma kostnaderna. Prognosen för helåret är ett nollresultat.

För investeringar är utfallet för perioden 7,5 mnkr, vilket är 11procent av budgeten. Prognosen är helåret är 66,9 mnkr, vilket innebär att merparten av budgeten beräknas förbrukas under året.

Målet att vara en attraktiv arbetsgivare bedöms som svårt att uppnå eftersom sjukfrånvaron för hela kommunen prognostiseras högre än målvärdet (5 procent för 2018). Arbetet med att förbättra arbetsmiljön med syfte att sänka sjukfrånvaron är en fortsatt en prioriterad fråga. Sjukfrånvaron totalt för hela kommunen ligger på samma nivå jämfört med samma period förra året.

Fullmäktige har gett kommunstyrelsen ett antal uppdrag i årets mål och budget. Därutöver finns uppdrag som fortsätter från förra året. De flesta uppdragen pågår eller planeras starta senare i år.

Underlag för beslut

- Delrapport 1 2017, Kommunstyrelsen

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Uppföljningen godkänns.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Uppföljningen godkänns.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: Kommunstyrelseförvaltningen

För kännedom:

Dnr KS 2017/6

§ 117 Budgetuppföljning april 2017

Sammanfattning

I enlighet med ekonomi- och verksamhetsstyrregler samt beslutad tidplan för budgetuppföljningar 2017 lämnas per april en utökad månadsrapport omfattande budgetuppföljning och prognos avseende drift och investeringar, finansiell rapport för kommunens likviditet samt resultat och balansräkning för kommunen.

Kommunens budgeterade resultat för 2017 är per april månad 91,4 mnkr, vilket är ett lägre budgeterat resultat än ursprunglig budget i Mål och budget (KF 2016-06-20, § 243). I december 2016 reviderade fullmäktige 2017 års budget, nettoeffekten av revideringen för budgeterat resultat var noll då revideringen var en omfördelning av nämndernas ramar med anledning av ny prismodell för IT-kostnader (KF 2016-12-05, § 350). Vidare har fullmäktige beslutat om införandet av heltid för alla inom vissa yrkesgrupper vilket finansierades ur kommunfullmäktiges reserv utan att påverka årets budgeterade resultat (KF 2017-03-06, § 33). Resultatöverföring av driftmedel från 2016 som fullmäktige beslutade om i april på 30,9 mnkr finansierades genom ökade skatteintäkter med 15,0 mnkr samt ett 15,8 mnkr lägre budgeterat resultat för 2017. Det innebar att kommunens budgeterade resultat efter resultatöverföringen sänktes från 107,34 mnkr till 91,45 mnkr (KF 2017-04-18, § 91).

Tillsammans prognostiserar nämnderna per april ett överskott på 0,5 mnkr, vilket är 1,6 mnkr bättre än föregående månads prognos. Den skattefinansierade verksamhetens prognos om underskott motsvarar 0,01 procent av årsbudget. Finansförvaltningen har prognos om ett överskott på 2,0 mnkr. Prognosen för kommunen som helhet är **ett resultat på 93,95 mnkr** vilket är 2,5 mnkr bättre än budgeterat resultat. Prognosen föregående månad var ett resultat på 123,24 mnkr, det vill säga 29,3 mnkr bättre än aprilprognosen. Resultatöverföringen från 2016 som fullmäktige beslutade om i april på 30,9 mnkr finansierades genom ökade skatteintäkter med 15,0 mnkr samt ett 15,9 mnkr lägre budgeterat resultat för 2017,

vilket påverkar prognosen för finansförvaltning samt prognosen för årets resultat med ungefär lika stora andelar.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden prognostiserar ett underskott på 0,5 mnkr. Kultur- och fritidsnämndens prognos för helåret är ett överskott på 1,0 mnkr, motsvarande nämndens reserv. Övriga nämnder prognosticerar ett nollresultat per april. Prognosen för finansförvaltningen är ett överskott med 2,0 mnkr vilket är 15,0 mnkr lägre än föregående prognos.

Fullmäktige har per april en oförbrukad reserv på 32,4 mnkr, bland annat för att täcka eventuella avvikelser inom elevpengsystemet inom grund- och förskolenämnden. Prognosen för fullmäktiges reserv är, som den brukar vara i ett tidigt skede av året när faktiska volymer för hösten ännu är osäkra, att reserven kommer att förbrukas fullt ut.

Underlag för beslut

- Tjänsteutlåtande 2017-05-16 – Utökad budgetuppföljning och prognos per 30 april 2017

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Uppföljningen godkänns.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Uppföljningen godkänns.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: Ekonomiavdelningen

För kännedom: Samtliga nämnder

Dnr KS 2017/2

§ 118 Mål och budget 2018-2019

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Enligt den av kommunen antagna budgetmodellen ska kommunfull-mäktige i juni besluta om Mål och budget 2017- 2018 innefattande kommunfullmäktiges mål, uppdrag och indikatorer, ekonomiska ra-mar för 2018, investeringsbudget för 2018 med investeringsplan 2019-2020 och ekonomisk plan för 2018-2020.

Den politiska kommunledningen har arbetat fram ett förslag till Mål och budget 2018-2019.

Bilagorna 1-2 är av informationskaraktär och ingår inte i budgetbeslutet.

Underlag för beslut

- Förslag till mål och budget 2018-2018
- Protokoll kultur- och fritidsnämnden 2017-02-08 § 14
- Kultur- och fritidsnämndens yttrande
- Protokoll stadsbyggnadsnämnden 2017-02-08 § 12
- Budgetäskande stadsbyggnadsnämnden
- Protokoll socialnämnden 2017- 02-14 § 8
- Socialnämndens budgetförutsättningar
- Protokoll äldrenämnden 2017-02-14 § 13
- Äldrenämndens behov och förutsättningar inför 2018-2019 års mål och budget
- Protokoll grund- och förskolenämnden 2017-02-08 § 7
- Budgetförutsättningar 2018 och framåt, grund- och förskolenämnden

- Protokoll gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2017-02-07 § 7

- Budgetförutsättningar 2018 och framåt, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

- Tornberget - Förutsättningar inför kommunens Mål och budget 2018 - 2019

- Underlag från kommunstyrelseförvaltningen inför budget 2018-2019

- Lokalförsörjningsplan

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar

1. Utdebiteringen för 2018 för Haninge kommun fastställs till 19:68 per skattekrona, vilket är oförändrat.
2. Bifogat förslag till Mål och budget 2018- 2019 fastställs.
3. En borgensram för Tornbergets till totalt 3 300 mnkr medges.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Meeri Wasberg (S) yrkar bifall till kommunalrådsberedningens förslag inklusive de justeringar som lagts på bordet.

Tobias Hammarberg (L) yrkar bifall till eget förslag från Liberalerna (bilaga).

Marie Litholm (KD) yrkar bifall till eget förslag från Kristdemokraterna (bilaga).

Martina Mossberg (M) och Christian Lindefjärd (SD) anmäler att Moderaterna och Sverigedemokraterna ej deltar i beslutet.

Ordföranden konstaterar att det finns tre förslag till beslut; kommunalrådsberedningens förslag inklusive justering, eget förslag från Liberalerna samt eget förslag från Kristdemokraterna. Ordföranden ställer de tre förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar

1. Utdebiteringen för 2018 för Haninge kommun fastställs till 19:68 per skattekrona, vilket är oförändrat.
2. Bifogat förslag till Mål och budget 2018- 2019 fastställs inklusive de justeringar som lagts på bordet i kommunstyrelsen.
3. En borgensram för Tornbergets till totalt 3 300 mnkr medges.

Martina Mossberg, Alexandra Anstrell och Michael Fridebäck - samtliga (M) samt Christian Lindefjärd (SD) deltar ej i beslutet.

Reservationer

Tobias Hammarberg och Pia Lublin - båda (L) samt Marie Litholm (KD) reserverar sig mot beslutet.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: Samtliga nämnder, Tornberget

För kännedom: Haninge Bostäder

Dnr KS 2017/181

§ 119 Förvärv av aktier i Inera AB

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Företaget Inera AB bildades 1999 och har hittills ägts gemensamt av alla landsting och regioner. Verksamheten har varit inriktad på utveckling av e-hälsa. Verksamheten riktar sig till både invånare och till medarbetare inom vård och omsorg. Genom bolaget sker samverkan kring gemensamma lösningar, gemensam infrastruktur och stöd för digitalisering. Bland de gemensamt utvecklade tjänsterna finns 1177 Vårdguiden, UMO (Ungdomsmottagning på nätet) och Journal via nätet.

Frågan om ändrat ägande och ändrad verksamhetsinriktning för Inera AB har diskuterats under många år. Företrädare för landsting och regioner har uttalat sitt stöd för en förändring som innebär att verksamheten breddas och även omfattar kommunerna samt ger en närmare anknytning till SKL:s arbete med verksamhetsutveckling. Efter en omfattande förankrings- och beslutsprocess beslutade styrelsen för SKL den 7 oktober 2016 att godkänna att SKL Företag AB förvärvar merparten av aktierna i Inera AB. Samtliga landsting och regioner har sedan dess fattat beslut om att sälja 145 av sina 150 aktier i Inera AB. Efter den formella tillträdesdagen 16 mars 2017 kan nu landets kommuner erbjudas att köpa fem aktier vardera och bli delägare på samma villkor som landsting och regioner.

Den ändrade inriktningen för bolaget finns formulerad i aktieägaravtal, bolagsordning och ägardirektiv. Styrningen över bolaget sker genom ägarråd och bolagsstämma. I bolagsstyrelsen finns 15 ledamöter, med politiska företrädare – sex från kommunsidan, sex från landsting/regioner samt tre tjänstemän.

Hittills har Ineras verksamhet alltså varit inriktad på hälso- och sjukvårdsområdet, men genom det breddade ägandet ska bolaget kunna verka inom betydligt fler verksamhetsområden, till exempel skola, omsorg och samhällsbyggnad.

Genom att kommunen blir delägare i företaget, blir det möjligt att köpa tjänster från Inera AB, utan föregående upphandling (genom det så kallade Teckal-undantaget i upphandlingslagstiftningen). I vilken utsträckning det kommer att ske avgörs från fall till fal utifrån hur konkurrenskraftiga Inera är jämfört med andra aktörer.

Som delägare kan kommunen också vara med och påverka utvecklingen av digitalisering i offentlig sektor. Ett breddat ägande ligger även i linje med SKL:s uppdrag att främja och stödja samverkan mellan medlemmarna i verksamhetsutveckling genom digitala lösningar.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen bedömer att de skäl för att köpa aktier i Inera AB som SKL redogör för i sitt erbjudande är övertygande. Möjligheten att köpa tjänster av Inera utan föregående upphandling är långsiktigt till nytta för kommunen. De områden som Inera kommer att verka inom är relevanta för utvecklingen av Haninge kommuns verksamheter.

Köpet föreslås finansieras med likvida medel. Aktierna kommer att redovisas son en anläggningstillgång i kommande bokslut.

Underlag för beslut

- SKL:s skrivelse 2017-03-24, ”Erbjudande – förvärv av aktier i Inera AB”

- SKL:s underlag ”Förvärv av aktier i Inera AB”

- Aktieöverlåtelseavtal

- Anslutningsavtal

- Aktieägaravtal

- Bolagsordning

- Ägardirektiv

- Årsredovisning Inera AB 2015

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar

1. Haninge kommun förvärvar av SKL Företag AB 5 (fem) aktier i Inera AB för en köpeskilling om 42 500 kronor, i enlighet med bifogat aktieöverlåtelseavtal.
2. I ärendet redovisat aktieägaravtal godkänns.
3. Haninge kommun inträder som part i aktieägaravtalet genom redovisat anslutningsavtal.
4. Förvärvet av aktierna finansieras med likvida medel.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar

1. Haninge kommun förvärvar av SKL Företag AB 5 (fem) aktier i Inera AB för en köpeskilling om 42 500 kronor, i enlighet med bifogat aktieöverlåtelseavtal.
2. I ärendet redovisat aktieägaravtal godkänns.
3. Haninge kommun inträder som part i aktieägaravtalet genom redovisat anslutningsavtal.
4. Förvärvet av aktierna finansieras med likvida medel.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: Ekonomiavdelningen

För kännedom: SKL Företag AB (via mejl till inera@skl.se)

Dnr KS 2017/192

§ 120 Ansökan om kommunal borgen för Ornö Brevik samfällighetsförening i samband med byggande av miljövänlig avloppsanläggning på Ornö

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Ornö Brevik samfällighetsförening (Ornö) har inkommit med en ansökan om borgen för finansieringen av byggandet av en miljövänlig avloppsanläggning. Borgensansökan är i första hand på 30 mnkr och i andra hand på 10 mnkr.

Det är 85 fastighetsägare som ingår i samfälligheten. Byggstarten i projektet var sent 2015 och då var kostnaden kalkylerad till 20 mnkr. Arbetet fortsatte under 2016, men stora förseningar uppstod, liksom kostnadsökningar. En uppdaterad kalkyl visade då på att kostnaderna ökat till 30 mnkr eller mer. För att finansiera den ökade kostnaden så beslutades att samtliga medlemmar skall inbetala 200 tkr till samfällighetsföreningen. Arbetet återupptogs i oktober 2016. Det har nu visats sig att kostnaderna har ökat ytterligare och prognosen är nu nästan 52 mnkr.

Styrelsen i samfällighetsföreningen har nu ansökt om ytterligare lån från Handelsbanken för att kunna slutföra projektet. Om finansiering inte kan ordnas så riskeras att avloppsanläggningen inte kan tas i bruk. Med en kommunal borgen så underlättas finansieringen.

Ornö Brevik samfällighetsförening ansöker i första hand om en kommunal borgen upp till 30 mnkr. Det skulle enligt samfällighetsföreningen säkra att avloppsanläggningen kan slutföras och en långsiktig finansiering samt lägre räntekostnader för fastighetsägarna. I andra hand söker samfällighetsföreningen en kommunal borgen på 10 mnkr. Det skulle också innebära att arbetet med avloppsanläggningen kan slutföras men inte ge lägre

räntekostnad för fastighetsägarna på de ursprungliga lånen på 20 mnkr.

Förvaltningens synpunkter

För kommunen kommer utbyggnaden av avloppsanläggningen innebära miljömässiga vinster och möjlighet för fler att bo i Haninges skärgård.

Kommunen har vid två tidigare tillfället gått i borgen för samfällighetsföreningar för liknande projekt på Ornö, där fastighetsägarna gått ihop för att hantera vatten- och avloppsproblemen. Det var i kommunfullmäktige 2014-09-08, § 146, för Kyrkvikens VA samfällighetsförening och i kommunfullmäktige 2015-06-08, § 153, för Norra Storskogens VA samfällighetsförening.

Arbetet i det nu aktuella projektet har kommit långt och nu återstår att färdigställa anläggningen. Kostnadskalkylen, som inledningsvis var 20 mnkr har under arbetets gång stigit och hittills har entreprenaden kostat 36,4 mnkr. Prognosen är att det kommer att tillkomma kostnader på 7,6 mnkr och samfällighetsföreningen har också lagt in en buffert på 5,9 mnkr. Eftersom projektet har kommit långt så är risken lägre för att kostnaden skulle öka ytterligare. Sammantaget gör förvaltningen bedömningen att projektet har behov av en kommunal borgen för att kunna slutföra bygget av avloppsanläggningen.

Efter samråd med den politiska kommunledningen förslår kommunstyrelseförvaltningen att kommunen beviljar samfälligheten borgen på 10,0 mnkr och att borgensavgifter tas ut i enlighet med kommunens borgenspolicy.

Underlag för beslut

- Tjänsteutlåtande 2017-05-05 – Ansökan om kommunens borgensåtagande för finansiering av byggande av miljövänlig avloppsanläggning – Ornö Brevik samfällighetsförening

- Ansökan om kommunal borgen Ornö Brevik samfällighetsförening daterat 2017-03-27

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar

1. Haninge kommun ingår borgen såsom för egen skuld för Ornö Brevik samfällighetsförenings (orgnr 717919-1943) låneförpliktelser upp till ett totalt högsta lånebelopp om 10 mnkr.
2. Haninge kommuns borgensåtagande tidsbegränsas till 2027-06-30.
3. Borgensavgift skall årligen utgå på utestående belopp i enlighet med vid för var tid gällande beslut om borgensavgifter i Haninge kommun, för närvarande 0,25 procent per år samt en engångsavgift som för föreningar är 1 procent.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Martina Mossberg (M), Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD) hemställer om att lämna ett gemensamt särskilt yttrande (bilaga), vilket kommunstyrelsen medger.

Ordföranden konstaterar att det endast finns ett förslag till beslut; kommunalrådsberedningens, och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med förslaget.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar

1. Haninge kommun ingår borgen såsom för egen skuld för Ornö Brevik samfällighetsförenings (orgnr 717919-1943) låneförpliktelser upp till ett totalt högsta lånebelopp om 10 mnkr.
2. Haninge kommuns borgensåtagande tidsbegränsas till 2027-06-30.
3. Borgensavgift skall årligen utgå på utestående belopp i enlighet med vid för var tid gällande beslut om borgensavgifter i Haninge kommun, för närvarande 0,25 procent per år samt en engångsavgift som för föreningar är 1 procent.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: Ekonomiavdelningen

För kännedom: Ornö Brevik samfällighetsförening

Dnr KS 2017/242

§ 121 Hemställan från Tornberget om medgivande att få köpa del av Vendelsö 3:1714 från Haninge kommun

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Tornberget har inkommit med en hemställan till kommunen om att få kommunfullmäktiges medgivande till att förvärva del av Vendelsö 3:1714. Enligt Tornbergets ägardirektiv § 7 skall bolaget inhämta kommunfullmäktiges godkännande vid köp av fastighet.

Förvärvet är från Haninge kommun och sker genom fastighetsreglering. Det är ett markområde på ca 9 000 kvadratmeter som föreslås överföras till Tornbergets fastighet Vendelsö 3:1070, Lyckebyskolan. Det är den nya idrottshallen vid Lyckebyskolan som kommer att byggas på marken. Ersättningen för marken är 300 kr per kvadratmeter.

Kommunens beslut att sälja marken tas av kommunstyrelsen med stöd av 4 § i kommunstyrelsens reglemente.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår att Tornbergets hemställan medges.

Underlag för beslut

- Tornbergets styrelseprotokoll 2017-04-19 § 46

- Skrivelse från Tornbeget daterad 2017-04-11 – Förvärv av en del av kommunens fastighet Vendelsö 3:1714 genom markreglering till Tornbergets fastighet Vendelsö 3:1070, Lyckebyskolan inkl bilagor

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar

1. Tornbergets hemställan om att förvärva del av Vendelsö 3:1714 från kommunen medges.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar

1. Tornbergets hemställan om att förvärva del av Vendelsö 3:1714 från kommunen medges.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: Tornberget, Mark- och exploateringsenheten

För kännedom:

Dnr KS-MEX 2017/37

§ 122 Exploateringsavtal för fastigheten Åby 1:206 m.fl., Parkskolan samt medgivande till Tornberget Fastighetsförvaltning AB att som en följd av avtalet förvärva mark av kommunen

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade 2015-08-24, § 199, att ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta detaljplan för Åby 1:206, Parkskolan. Detaljplanens huvudsakliga syfte är att möjliggöra nybyggnation av en skolbyggnad samt en idrottshall.

Godkännande av detaljplanen behandlas vid Stadsbyggnadsnämndens sammanträde 2017-05-17.

Parallellt med detaljplanearbetet har ett förslag till exploateringsavtal, som reglerar detaljplanens genomförande, förhandlats mellan kommunstyrelseförvaltningen och Tornberget Fastighetsförvaltning AB. Exploateringsavtalet reglerar främst en överenskommelse om markbyten mellan kommunen och Tornberget, finansieringen av utbyggnaden av allmän platsmark samt rättighetsfrågor för ledningar.

Förvaltningens synpunkter

Under förutsättning att Tornberget Fastighetsförvaltnings AB:s styrelse godkänner och undertecknar exploateringsavtalet, anser kommunstyrelseförvaltningen att avtalet ska godkännas av kommunfullmäktige.

Exploateringsavtalet innebär att Tornberget överlåter mark till kommunen. Enligt Tornbergets ägardirektiv § 7 skall bolaget inhämta kommunfullmäktiges godkännande vid försäljning av fastigheter. Under förutsättning att Tornbergets styrelse godkänner exploateringsavtalet bör kommunfullmäktige även ge Tornberget ett uttryckligt medgivande till att överlåta mark till kommunen.

Underlag för beslut

- Exploateringsavtal för Åby 1:206, Parkskolan, med tillhörande bilagor.

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar

1. Exploateringsavtal för Åby 1:206, Parkskolan, godkänns.
2. Tornbergets överlåtelse av mark till kommunen medges under förutsättning att Tornbergets styrelse godkänner exploateringsavtalet.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Martina Mossberg (M), Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD) hemställer om att lämna ett gemensamt särskilt yttrande (bilaga), vilket kommunstyrelsen medger.

Ordföranden konstaterar att det endast finns ett förslag till beslut; kommunalrådsberedningens, och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med förslaget.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar

1. Exploateringsavtal för Åby 1:206, Parkskolan, godkänns.
2. Tornbergets överlåtelse av mark till kommunen medges under förutsättning att Tornbergets styrelse godkänner exploateringsavtalet.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: MEX

För kännedom:

Dnr KS 2017/253

§ 123 Detaljplan för Åby 1:206, Parkskolan, Västerhaninge, antagande

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade 2015-08-24, § 199, att ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta detaljplan för del av Åby 1:206. Detaljplanens huvudsakliga syfte är att möjliggöra en skolbyggnad med fler antal våningar samt säkerställa tillräckligt utrymme för både skolgård och idrottshall.

Godkännande av detaljplanen behandlas vid Stadsbyggnadsnämndens sammanträde 2017-05-17.

Förvaltningens synpunkter

Under förutsättning att exploateringsavtal med Tornberget godkänns, anser kommunstyrelseförvaltningen att detaljplan för Åby 1:206, Parkskolan, ska antas.

Underlag för beslut

- Stadsbyggnadsnämndens beslut 2017-05-17, § 82
- Plankarta med planbestämmelser, antagandehandling 2017-04-24
- Planbeskrivning, antagandehandling 2017-04-24
- Granskningsutlåtande, antagandehandling 2017-04-24
- Behovsbedömning del 1, antagandehandling 2017-04-24
- Behovsbedömning del 2, antagandehandling 2017-04-24
- Dagvattenutredning, ÅF 2016-05-09
- Bullerutredning, 2017-02-03
- Geoteknisk utredning inför uppförandet av Åbyhallen, Västerhaninge.

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar, under förutsättning att exploateringsavtal med Tornberget godkänns

1. Detaljplan för fastigheten Åby 1:206, Parkskolan, 2017-04-24 antas.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar, under förutsättning att exploateringsavtal med Tornberget godkänns

1. Detaljplan för fastigheten Åby 1:206, Parkskolan, 2017-04-24 antas.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: Stadsbyggnadsnämnden

För kännedom:

Dnr KS-MEX 2017/33

§ 124 Marköverlåtelseavtal avseende del av fastigheterna Söderbymalm 3:130 - 3:131 m fl, Örnens väg

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade 2014-03-24, § 79, att ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta detaljplan för Söderbymalm 3:125 med flera, Örnens väg. Syftet med detaljplanen är att som en del av förverkligandet av Haninges regionala stadskärna och med högt ställda krav på utformningen möjliggöra ny varierad stadsbebyggelse med flerbostadshus, inslag av lokaler för handel i bostadshusens bottenplan, grönytor samt ytor för skola och förskola

Parallellt med detaljplanearbetet har kommunstyrelseförvaltningen diskuterat med flera exploatörer inför genomförandet av detaljplanen. Den ena exploatören är Wallenstam AB som sedan tidigare innehar ett optionsavtal med kommunen för delar av mark inom planområdet. Den andra exploatören är Turbinen AB. Diskussionerna har resulterat i undertecknade marköverlåtelseavtal med respektive exploatör.

Avtalet med Turbinen innebär att exploatören köper kvartersmark avsedd för skola och förskoleverksamhet för en köpeskilling om 2000 kronor per kvadratmeter BTA. Turbinen åtar sig att ha färdigställt och satt i drift en förkola för minst 120 barn senast 2019-08-01 samt färdigställt och satt i drift en F-6-skola för minst 350 elever senast 2020-08-01. Exploatören åtar sig också att teckna avtal med en privat verksamhetsutövare innan tillträde. Slutlig marköverlåtelse sker först efter erhållet bygglov samt startbesked och marköverlåtelsen är villkorad av kommunfullmäktiges godkännande samt detaljplanens antagande.

Ett detaljplaneförslag har lämnats till stadsbyggnadsnämnden för beslut om godkännande 2017-05-17.

Förvaltningens synpunkter

Under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar anta detaljplanen för Söderbymalm 3:125 med flera, Örnens väg, anser kommunstyrelseförvaltningen att marköverlåtelseavtalet undertecknat av Turbinen bör godkännas.

Underlag för beslut

- Marköverlåtelseavtal undertecknat av Turbinen AB
- Bilaga 1 Detaljplanekarta
- Bilaga 2 Karta med Fastigheterna markerade

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar

1. Marköverlåtelseavtal undertecknat av Turbinen AB avseende del av fastigheten Söderbymalm 3:130-3:131 med flera, Örnens väg, godkänns.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar

1. Marköverlåtelseavtal undertecknat av Turbinen AB avseende del av fastigheten Söderbymalm 3:130-3:131 med flera, Örnens väg, godkänns.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: MEX

För kännedom:

Dnr KS-MEX 2017/32

§ 125 Marköverlåtelseavtal avseende del av fastigheten Söderbymalm 3:466 m fl, Örnens väg

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade 2014-03-24, § 79, att ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta detaljplan för Söderbymalm 3:125 med flera, Örnens väg. Syftet med detaljplanen är att som en del av förverkligandet av Haninges regionala stadskärna och med högt ställda krav på utformningen möjliggöra ny varierad stadsbebyggelse med flerbostadshus, inslag av lokaler för handel i bostadshusens bottenplan, grönytor samt ytor för skola och förskola

Parallellt med detaljplanearbetet har kommunstyrelseförvaltningen diskuterat med flera exploatörer inför genomförandet av detaljplanen. Den ena exploatören är Wallenstam AB som sedan tidigare innehar ett optionsavtal med kommunen för delar av mark inom planområdet. Den andra exploatören är Turbinen AB. Diskussionerna har resulterat i undertecknade marköverlåtelseavtal med respektive exploatör.

Avtalet med Wallenstam innebär att de åtar sig att uppföra bostäder i enlighet med detaljplanen och dess intentioner och för detta erlägga en köpeskilling på 103 miljoner kronor. Det markanvisade området kommer att delas in i två fastigheter som förvärvas av två olika projektbolag som ägs av Wallenstam AB. Slutlig marköverlåtelse sker först efter erhållet bygglov och marköverlåtelsen är villkorad med kommunfullmäktiges godkännande samt detaljplanens antagande.

Ett detaljplaneförslag har lämnats till stadsbyggnadsnämnden för beslut om godkännande 2017-05-17.

Förvaltningens synpunkter

Under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar anta detaljplanen för Söderbymalm 3:125 med flera, Örnens väg, anser kommunstyrelseförvaltningen att marköverlåtelseavtalet undertecknat av Wallenstam Fastigheter 106 AB och Wallenstam nr 33 Bostadsrättsförening bör godkännas.

Underlag för beslut

- Marköverlåtelseavtal undertecknat av Wallenstam Fastigheter 106 AB och Wallenstam nr 33 Bostadsrättsförening

- Bilaga 1 Detaljplan

- Bilaga 2 Markanvisade områden

- Bilaga 3 Kvalitetsprogram http://haninge.se/globalassets/bygga-bo-och-miljo/oversiktsplanering-och-detaljplaner/detaljplaner/handens-detaljplaner/soderbymalm-3125-m.fl.-ornens-vag/kvalitetsprogram-antagandehandling-170220-rev-170424.pdf

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar

1. Marköverlåtelseavtal undertecknat av Wallenstam Fastigheter 106 AB och Wallenstam nr 33 Bostadsrättsförening godkänns.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar

1. Marköverlåtelseavtal undertecknat av Wallenstam Fastigheter 106 AB och Wallenstam nr 33 Bostadsrättsförening godkänns.

Expedieras: Akt

För verkställighet: MEX

För kännedom:

Dnr KS 2017/249

§ 126 Detaljplan för Söderbymalm 3:125 m fl, Örnens väg, antagande

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade 2014-03-24, § 79, att ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta detaljplan för Söderbymalm 3:125 med flera, Örnens väg. Syftet med detaljplanen är att som en del av förverkligandet av Haninges regionala stadskärna och med högt ställda krav på utformningen möjliggöra ny varierad stadsbebyggelse med flerbostadshus, inslag av lokaler för handel i bostadshusens bottenplan, grönytor samt ytor för skola och förskola

Ett planförslag har lämnats till stadsbyggnadsnämnden för beslut om godkännande 2017-05-17.

Förvaltningens synpunkter

Kommunfullmäktige har under 2016 efter markanvisningstävling beslutat godkänna markanvisning av två kvarter till Järngrinden/Mjöbäcks Entreprenad. Nu föreligger även färdiga marköverlåtelseavtal för resterande kvartersmark inom detaljplanen.

Under förutsättning av att stadsbyggnadsnämnden beslutar godkänna granskningsutlåtandet och planförslaget samt att paragrafen anses omedelbart justerad, anser kommunstyrelseförvaltningen att detaljplanen bör antas.

Underlag för beslut

- Stadsbyggnadsnämndens beslut 2017-05-17, § 81

- Plankarta med planbestämmelser, antagandehandling 2017-02-20 rev. 2017-04-24

- Planbeskrivning, antagandehandling 2017-02-20 rev. 2017-04-24

- Behovsbedömning, antagandehandling 2017-02-20 rev. 2017-04-24

- Kvalitetsprogram, antagandehandling 2017-02-20 rev. 2017-04-24

- Granskningsutlåtande 2017-04-24

- Trafikbullerutredning Örnens väg, 2017-02-08

- Dagvattenutredning Örnens väg, 2017-01-16

- PM Föroreningsinventering Örnens väg, 2015-09-24

- Översiktlig geoteknisk utredning, Örnens väg, 2015-06-22 rev. 2015-11-13

- Trafikutredning. Örnens väg – trafik, gata, 2015-10-28

- Solstudie Örnens väg, 2017-02-06

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar

1. Detaljplan för Söderbymalm 3:125 med flera, Örnens väg, antas.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Martina Mossberg (M), Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD) yrkar bifall till eget förslag (bilaga) innebärande att ärendet återremitteras till kommunstyrelseförvaltningen.

Marie Litholm (KD) hemställer om att lämna ett särskilt yttrande från Kristdemokraterna (bilaga), vilket kommunstyrelsen medger.

Christian Lindefjärd (SD) yrkar bifall till eget förslag innebärande att parkeringsnormen i kommunen höjs till en parkeringsplats per lägenhet.

Meeri Wasberg (S) yrkar bifall till kommunalrådsberedningens förslag.

Ordföranden ställer först proposition på om ärendet ska avgöras vid dagens sammanträde eller återremitteras till

kommunstyrelseförvaltningen och finner att ärendet ska avgöras vid dagens sammanträde.

Martina Mossberg (M) begär votering.

Voteringsproposition: Den som vill att ärendet ska avgöras vid dagens sammanträde röstar JA. Den det ej vill röstar NEJ. Vinner NEJ återremitteras ärendet till kommunstyrelseförvaltningen.

Upprop:

Petri Salonen (C): JA

Göran Svensson (S): JA

Barbro Nordgren (S): JA

Mikko Svensson (S): JA

Annett Haaf (S): JA

Johan Svensk (MP): JA

Mehmet Coksürer (MP): JA

Martina Mossberg (M): NEJ

Alexandra Anstrell (M): NEJ

Michael Fridebäck (M): NEJ

Tobias Hammarberg (L): NEJ

Pia Lublin (L): NEJ

Marie Litholm (KD): NEJ

Christian Lindefjärd (SD): JA

Meeri Wasberg (S): JA

9 JA och 6 NEJ.

Med 9 JA och 6 NEJ finner ordföranden att kommunstyrelsen beslutar att ärendet ska avgöras vid dagens sammanträde.

Ordföranden konstaterar därefter att det finns två förslag till beslut; kommunalrådsberedningens förslag och eget förslag från Sverigedemokraterna. Ordföranden ställer de två förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar

1. Detaljplan för Söderbymalm 3:125 med flera, Örnens väg, antas.

Reservationer

Martina Mossberg, Alexandra Anstrell och Michael Fridebäck - samtliga (M), Tobias Hammarberg (L), Pia Lublin (L) och Marie Litholm (KD) reserverar sig mot beslutet.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: Stadsbyggnadsnämnden

För kännedom:

Dnr KS 2017/247

§ 127 Revidering av allmänna bestämmelser för användande av Haninge kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning, ABVA

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Stadsbyggnadsnämnden föreslår 2017-03-15, § 47, att kommunfullmäktige beslutar om ändring av vad som föreskriv i Allmänna bestämmelser för användande av Haninge kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning, ABVA. De allmänna bestämmelserna antogs av kommunfullmäktige 2008-11-17, § 227, och behöver revideras på grund av följande lagändringar:

1. Lagändring vad gäller överklagande och prövning av VA-frågor, har övergått och hanteras av mark- och miljödomstolen, tidigare VA-nämnden.

Ändringen finns beskriven i Svensk författningssamling SFS 2015:693, Lag om ändring i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster utfärdad 19 november 2015.

Stadsbyggnadsnämnden föreslår med anledning av detta att ”VA-nämnden” ersätts med ”Mark- och miljödomstolen” på alla ställen där det förekommer i ABVA.

2. Taxerevidering avseende installationsbidrag för LTA-pump.

I enlighet med kommunfullmäktiges beslut av VA-taxa 2016 upphörde installationsbidraget för LTA-pumpenheten att gälla 2017-01-01 (14 625 kr med moms). § 5.9 som angav detta togs därmed bort i 2017 års VA-taxa.

Stadsbyggnadsnämnden föreslår med anledning av detta att nedanstående mening under punkt 15 (s. 5) tas bort från de allmänna bestämmelserna.

”Fastighetsägaren utför installation mot en reduktion av anläggningsavgifterna, enligt VA-taxans § 5.9”.

Underlag för beslut

- Stadsbyggnadsnämndens beslut 2017-03-15, § 47

- Svensk författningssamling Lag om ändring i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster utfärdad 19 november 2015

- Allmänna bestämmelser för användande av Haninge kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning, ABVA, 2008-11-17, § 227

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar

1. Skrivningen ”VA-nämnden” ersätts med ”mark- och miljödomstolen” på alla ställen där det förekommer i ABVA.
2. Meningen ”Fastighetsägaren utför installation mot en reduktion av anläggningsavgifterna, enligt VA-taxans § 5.9” stryks från punkt 15, sida 5 i ABVA.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar

1. Skrivningen ”VA-nämnden” ersätts med ”mark- och miljödomstolen” på alla ställen där det förekommer i ABVA.
2. Meningen ”Fastighetsägaren utför installation mot en reduktion av anläggningsavgifterna, enligt VA-taxans § 5.9” stryks från punkt 15, sida 5 i ABVA.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Stadsbyggnadsnämnden

För kännedom: Weine Carmerud, Hans Kristiansson, SBF

Dnr KS 2016/595

§ 128 Möjlighet för Haninge kommun att lämna kommunal hyresgaranti

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Socialnämnden beslutade 2016-12-14, § 199, att hemställa hos kommunfullmäktige att bemyndiga socialnämnden att lämna hyresgaranti till enskilda personer enligt lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter 2 kap. 6 §.

Kommunstyrelsen beslutade 2016-01-30, § 5, att återremittera ärendet till kommunstyrelseförvaltningen.

Kommunstyrelseförvaltningen har, i samråd med socialförvaltningen, kompletterat ärendet med förtydliganden om hur och i vilka fall socialnämnden får ställa hyresgaranti till enskilda personer.

Förvaltningens synpunkter

Haninge kommun har inte tidigare lämnat kommunala hyresgarantier. Det är ett nytt verktyg för socialnämnden. Det är därför viktigt att socialnämnden iakttar försiktighet när sådana garantier ska lämnas.

Kommunstyrelseförvaltningen anser att fullmäktige bör fastställa nedanstående regler för socialnämndens behandling av ärenden om hyresgarantier.

Utgångspunkt

Kommunal hyresgaranti till enskilda personer ska användas restriktivt i undantagsfall. Garanti ska lämnas endast i de fall där det är enda möjligheten för den enskilde att skaffa sig egen bostad.

Syfte

Kommunal hyresgaranti syftar till minska behovet av bostäder som socialförvaltningen hyr ur i andrahand, så kallade sociala kontrakt.

Det syftar även till att ge möjlighet till de som redan bor i andra hand i socialförvaltningens bostäder att skaffa sig eget boende.

Målgrupp

Hyresgaranti får lämnas till förmån för enskilda privatpersoner som

- bor i någon av socialförvaltningens andrahandsbostäder såsom genomgångs-, försöks-, tränings- eller etableringslägenheter och

- har visat ekonomisk skötsamhet med betalningar av hyror, andra utgifter och

- har visat skötsamhet i sitt boende.

Handläggning

Beslut om kommunal hyresgaranti ska föregås av en utredning. Utredningen ska visa:

- Orsaken till bostadslösheten.

- Huruvida personen som är aktuell för hyresgaranti har skött sitt tidigare boende.

- Bedömning av personens förutsättningar att utan hyresgaranti skaffa sig egen bostad.

- Bedömning av personens möjligheter att kunna betala hyran under garantitiden.

- Riskanalys om vilka risker som finns för och hur stor risken är att personen inte skulle klara av att betala sin hyra under garantitiden.

Hur den lämnade garantin kommer att följas upp i det enskilda fallet.

Beslut om hyresgaranti beslutas av socialnämnden eller det politiskt tillsatta utskott som socialnämnden delegerar beslutanderätten till.

Uppföljning

Socialnämnden ska i varje årsredovisning följa upp de lämnade garantierna.

I kommunens bokslut redovisas de av kommunen lämnade hyresgarantierna.

Avslutningsvis anser kommunstyrelseförvaltningen att socialnämnden snarast bör ta fram detaljerade riktlinjer för hur den egna handläggningen av dessa ärenden ska gå till.

Underlag för beslut

- Protokoll kommunstyrelsen 2017-01-30 § 5

- Protokoll socialnämnden 2016-12-14, § 199

- Tjänsteskrivelse socialförvaltningen 2016-12-07 – Möjlighet för Haninge kommun att lämna kommunal hyresgaranti, samt tillägg i socialnämndens delegationsordning

- Kommunjuristens utlåtande 2016-10-13

- Boverkets broschyr Kommunal hyresgaranti – möjlighet till eget boende

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar

1. Socialnämnden bemyndigas att enligt lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter, 2 kap. 6 §, lämna hyresgaranti till enskilda personer inom en borgensram på totalt 2 mnkr.
2. Ovan angivna regler för socialnämndens handläggning av ärenden om hyresgarantier fastställs.
3. Socialnämnden ges i uppdrag att snarast besluta om riktlinjer för den egna handläggningen av hyresgarantier samt hur dessa ska följas upp.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Alexandra Anstrell (M) yrkar med instämmande av Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD) bifall till eget förslag från Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna (bilaga).

Petri Salonen (C) yrkar bifall till kommunalrådsberedningens förslag.

Ordföranden konstaterar att det finns två förslag till beslut; kommunalrådsberedningens förslag och det egna förslaget från Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna. Ordföranden ställer de två förslagen mot varandra och finner att

kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Marie Litholm (KD) begär votering.

Voteringsproposition: Den som vill bifalla kommunalrådsberedningens förslag röstar JA. Den det ej vill röstar NEJ. Vinner NEJ har kommunstyrelsen bifallit det egna förslaget från Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna.

Upprop:

Petri Salonen (C): JA

Göran Svensson (S): JA

Barbro Nordgren (S): JA

Mikko Svensson (S): JA

Annett Haaf (S): JA

Johan Svensk (MP): JA

Mehmet Coksürer (MP): JA

Martina Mossberg (M): NEJ

Alexandra Anstrell (M): NEJ

Michael Fridebäck (M): NEJ

Tobias Hammarberg (L): NEJ

Pia Lublin (L): NEJ

Marie Litholm (KD): NEJ

Christian Lindefjärd (SD): NEJ

Meeri Wasberg (S): JA

8 JA och 7 NEJ.

Med 8 JA och 7 NEJ finner ordföranden att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar

1. Socialnämnden bemyndigas att enligt lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter, 2 kap. 6 §, lämna hyresgaranti till enskilda personer inom en borgensram på totalt 2 mnkr.
2. Ovan angivna regler för socialnämndens handläggning av ärenden om hyresgarantier fastställs.
3. Socialnämnden ges i uppdrag att snarast besluta om riktlinjer för den egna handläggningen av hyresgarantier samt hur dessa ska följas upp.

Reservationer

Martina Mossberg, Alexandra Anstrell och Michael Fridebäck - samtliga (M), Tobias Hammarberg (L), Pia Lublin (L), Marie Litholm (KD) och Christian Lindefjärd (SD) reserverar sig mot beslutet.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: Socialnämnden

För kännedom: Ekonomiavdelningen

Dnr KS 2016/580

§ 129 Klimat- och miljöpolitiskt program

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade 2016-03-21, § 57, om direktiv för ett klimat- och miljöpolitiskt program för Haninge kommun. Ärendet har beretts av hållbarhetsberedningen. Hållbarhetsberedningen har haft elva möten där det klimat- och miljöpolitiskt programmet behandlats.

Initialt genomförde beredningen en utvärdering av redan antagna styrdokuments förmåga att styra mot de nationella miljökvalitetsmålen. Resultatet av denna utvärdering har utgjort underlag i arbetet med att ta fram programmet.

Hållbarhetsberedningen har utarbetat ett klimat- och miljöpolitiskt program som anger Haninge kommuns klimat- och miljöambitioner. Programmet är det samlande dokumentet för ett flertal redan tidigare antagna strategier och planer och deras tillhörande mål. Med utgångspunkt i kommunens miljöläge och mot bakgrund av internationella, nationella och regionala miljömål, har fyra fokusområden identifierats; fossilfria resor och transporter, hållbar stadsutveckling, rent vatten och naturens mångfald samt hållbar konsumtion och resurseffektiva kretslopp. Till varje fokusområde har ett mål formuleras. För att förtydliga målens innebörd har tillhörande preciseringar tagits fram. Under varje mål redovisas etappmål som är steg på vägen för att nå målen. Etappmålen har ett angivet målår och en eller flera indikatorer. Arbetet att ta fram mål, etappmål indikatorer och ansvarsfördelning har involverat flera tjänstemän i kommunens förvaltningar, bolag och förbund.

Som ett led i att förbättra styrning och uppföljning av klimat- och miljömålen föreslår hållbarhetsberedningen att det klimat- och miljöpolitiska programmets sex fetmarkerade indikatorer arbetas in i kommunens Mål och budget samt att dessa följs upp i enlighet med kommunens styrmodell. Indikatorerna 1-5 följer upp redan

tidigare beslutade mål i klimat- och energistrategin, naturvårdsplanen, vattenplanen och Mål och budget. Den sjätte indikatorn finns inte beslutad i tidigare antagna styrdokument.

De föreslagna indikatorerna är:

1. Andel inköpt fossilfritt bränsle (procent). (Avser kommunens verksamheter och helägda bolag)

2. Energianvändning i kommunala lokaler och bostäder (kilowattimmar/kvadratmeter, A-temp, normalårskorrigerat).

3. Antal antagna detaljplaner som medför negativ påverkan på områden som finns upptagna i Naturkatalogen, klass 1-4 eller motsvarande, utan att relevanta kompensationsåtgärder beslutats.

4. Fördröjd regnvolym från hårdgjorda ytor på mark som detaljplanelagts tidigast år 2017 (millimeter).

5. Andel inköpta ekologiska livsmedel (procent, baserat på kostnad).

6. Andel inköpt ren köttråvara från djur uppfödda i enlighet med svensk djurskyddslagstiftning (procent).

Kommunen har det främsta ansvaret för genomförandet av det klimat- och miljöpolitiska programmet, men för att nå verklig framgång är alla aktörers aktiva medverkan nödvändig. I syfte att identifiera viktiga externa aktörer och former för möjlig samverkan i klimat- och miljöfrågor har en intressentanalys genomförts. Med utgångspunkt i intressentanalysen och kommunens pågående arbete har ett avsnitt om kommunikation och samverkan formulerats.

Till det klimat- och miljöpolitiska programmet finns två bilagor. Bilaga 1 anger ansvar för etappmålen och uppföljning av indikatorer samt indikatorernas utgångsvärden. Bilaga 2 listar andra antagna styrdokument med relevans för respektive fokusområde. Bilagorna är ett stöd för nämnderna och förvaltningarna i genomförande av programmet och är inte avsedda att antas av kommunfullmäktige.

Det klimat- och miljöpolitiska programmet har remitterats internt och externt under perioden 2016-12-28 till 2017-03-31. Totalt har

24 yttranden inkommit. Inkomna yttranden har sammanställts i en remissammanställning. Fullständiga yttranden finns hos registrator.

Efter remisstiden gjordes ändringar innan förslag till färdigt klimat- och miljöpolitiskt program godkändes av hållbarhetsberedningen 2017-04-26. Flertalet ändringar framgår av remissammanställningen.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen anser att förslaget till klimat- och miljöpolitiskt program kommer att fungera väl i det kommuninterna arbetet.

Förvaltningen instämmer i beredningens förslag om att några av programmets indikatorer följs upp i Mål och budget. Förvaltningen anser att antalet indikatorer bör hållas på en nivå som är rimlig i förhållande till andra områden i Mål och budget.

Förvaltningen bedömer att det är osäkert hur indikator nummer 6 kommer att kunna följas upp under de närmaste åren. Upphandlingsmyndigheten håller på med ett utvecklingsarbete kring upphandlingskrav i enlighet med svensk djurskyddslagstiftning. Detta kommer på sikt att bli ett stöd i kommande upphandlingar och uppföljningar för kommuner och myndigheter.

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår att riktlinjer som tydliggör hur nämnder, förvaltningar och bolag ska arbeta med genomförande och uppföljning av det klimat- och miljöpolitiska programmet tas fram.

Som en följd av beredningens föreslagna mål behöver även klimat- och energistrategins mål och indikatorer justeras. Klimat- och energistrategins mål och indikatorer (rutan sidan 5, klimat- och energistrategi) utgår och ersätts med följande:

Övergripande mål för minskade utsläpp av växthusgaser

- År 2020 har utsläppen av växthusgaser i Haninge minskat med 40 procent jämfört med 1990.

- År 2030 har utsläppen av växthusgaser i Haninge minskat med 63 procent jämfört med 1990.

- Senast år 2045 sker inga nettoutsläpp.

Indikator: Utsläpp av växthusgaser jämfört med 1990 (förändring i procent).

Kommentar till förändringarna: Övergripande mål för minskade utsläpp av växthusgaser får ett tidigarelagt målår för noll-nettoutsläpp samt ett delmål för 2030. Indikatorn ”Årlig förändring i utsläpp av koldioxid som kommuns energianvändning ger upphov till” utgår. Denna indikator har visat sig var svår att få ett tillförlitligt mått på. Mål med indikatorer formuleras i enlighet med formuleringen i det klimat- och miljöpolitiska programmet.

Mål för energianvändning i kommunens byggnader

- År 2020 har energianvändningen i kommunala lokaler och bostäder effektiviserats med 20 procent jämfört med 2009. (För motsvarande fastighetsbestånd mätt per areaenhet)

- År 2030 har energianvändningen i kommunala lokaler och bostäder effektiviserats med 20 procent jämfört med år 2020.

Indikator: Energianvändning i kommunala lokaler och bostäder (kilowattimmar/kvadratmeter, A-temp, normalårskorrigerat).

Kommentar till förändringarna: Mål för energianvändning i kommunens byggnader kompletteras med ett mål för energieffektivisering år 2030. Målåret 2014 utgår. Mål med indikatorer formuleras i enlighet med formuleringen i det klimat- och miljöpolitiska programmet.

Mål för kommunens resor och transporter:

- År 2020 har andelen köpt fossilfritt bränsle ökat till totalt 50 procent. (Avser kommunens verksamheter och helägda bolag)

- Kommunens resor och transporter är fossilfria år 2025. (Här avses kommens verksamheter, helägda bolag och uppköpta transporttjänster)

Indikator: Andel inköpt fossilfritt bränsle (procent).

Kommentar till förändringarna: Mål för energianvändning för kommunens transporter ersätts med mål för kommunens resor och transporter. Målen om andel förnybar energi för kommunens transporter får en höjd ambitionsnivå. Mål och indikatorer

formuleras i enlighet med det klimat- och miljöpolitiska programmet. Mål och indikatorer för minskad bränsleanvändning utgår då det visat sig svårt att följa upp.

Underlag för beslut

- Klimat- och miljöpolitiskt program
- Bilaga 1 Etappmål och ansvar
- Bilaga 2 Relaterade styrdokument
- Remissammanställning
- Rapport - Styrning mot miljömålen
- Rapport - Styrning mot miljömålen Bilaga 1
- Rapport - Intressentanalys
- Protokollsutdrag - Direktiv för nytt klimat- och miljöpolitiskt program KF 2016-03-21, § 57
- Klimat- och energistrategi http://haninge.se/globalassets/kommun-och-politik/kommunfakta/regler-och-styrande-dokument/bygga-bo-och-miljo/klimat--och-energistrategi/klimat-och-energistrategi.pdf

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar

1. Klimat- och miljöpolitiskt program antas och ersätter Strategi för ekologisk hållbarhet som därmed upphör att gälla.
2. De föreslagna indikatorerna arbetas in i kommande Mål och budget och följs upp i enlighet med kommunens styrmodell.
3. Klimat- och energistrategins mål och indikatorer utgår och ersätts i enlighet med ovanstående.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Alexandra Anstrell (M) yrkar med instämmande av Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD) bifall till eget förslag från Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna (bilaga) innebärande att ärendet återremitteras till kommunstyrelseförvaltningen.

Göran Svensson (S) yrkar med instämmande av Johan Svensk (MP) och Petri Salonen (C) bifall till kommunalrådsberedningens förslag.

Martina Mossberg (M) yrkar i andra hand avslag till kommunalrådsberedningens förslag.

Ordföranden ställer först proposition på om ärendet ska avgöras i dag eller återremitteras och finner att kommunstyrelsen beslutar att ärendet ska avgöras i dag.

Ordföranden konstaterar därefter att det finns två förslag till beslut; kommunalrådsberedningens förslag och Martina Mossbergs (M) avslagsyrkande. Ordföranden ställer de två förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar

1. Klimat- och miljöpolitiskt program antas och ersätter Strategi för ekologisk hållbarhet som därmed upphör att gälla.
2. De föreslagna indikatorerna arbetas in i kommande Mål och budget och följs upp i enlighet med kommunens styrmodell.
3. Klimat- och energistrategins mål och indikatorer utgår och ersätts i enlighet med ovanstående.

Reservationer

Martina Mossberg, Alexandra Anstrell och Michael Fridebäck - samtliga (M), Tobias Hammarberg (L), Pia Lublin (L) och Marie Litholm (KD) reserverar sig mot beslutet.

Expedieras: Akt

För verkställighet: KSF

För kännedom: GFN, GVN, KOFN, SBN, SN, ÄF, Haninge bostäder AB, Tornberget fastighetsförvaltning AB, SMOHF, SRV

Dnr KS 2017/263

§ 130 Nytt bidragsreglemente för föreningsbidrag

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Kultur- och fritidsnämnden beslutade 2017-04-26, § 46, att föreslå kommunfullmäktige ett nytt bidragsreglemente för föreningsbidrag.

Arbetet med att ta fram det nya bidragsreglementet för föreningsbidrag har letts av en styrgrupp bestående av representanter från kultur- och fritidsnämnden samt från kultur- och fritidsförvaltningen. Förslaget till det nya reglementet har remitterats till kommunens övriga nämnder, Stockholms läns landstings kulturförvaltning och till berörda föreningar.

Ärendet återremitterades av kultur- och fritidsnämnden 2016-10-26, § 96, med uppdrag till förvaltningen att ta fram ett tolkningsdokument samt att presentera ett förslag till reviderat bidrag för studieförbundens verksamhet.

Kultur- och fritidsförvaltningen har integrerat de förtydliganden som behövs i det nya reglementet, istället för att skapa ett tolkningsdokument. Syftet med detta är främst att underlätta för föreningslivet och undvika eventuell förvirring kring vilket dokument som utgör gällande reglemente. Förslaget till reglemente för föreningsbidrag har också remitterats till studieförbunden.

Det nya reglementet förväntas inte påverka bidragsbudgeten då det träder i kraft. I dagsläget fördelas de olika bidragen för att ge så god effekt som möjligt utifrån den totalbudget som kultur- och fritidsnämnden förfogar över. Detta gäller även efter att det nya reglementet trätt i kraft.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen har inga synpunkter på förslaget till nytt bidragsreglemente för föreningsbidrag och föreslår att reglementet antas.

Underlag för beslut

- Kultur- och fritidsnämndens beslut 2017-04-26, § 46

- Förslag 2017-04-06 – Reglemente för föreningsbidrag för ideella föreningar i Haninge kommun

- Rapport 2017-03-08 – Sammanställning av remissvar på förslag till bidragsreglemente för studieförbund

- Remiss till studieförbunden 2017-02-10

- Beslut kultur- och fritidsnämnden 2016-10-26, § 96

- Tjänsteskrivelse 2016-09-22, Nytt bidragsreglemente för föreningsbidrag

- Sammanfattning av remissvar, 2016-09-07

- Utredning 2016-05-06, Översyn av bidragsreglemente för föreningsbidrag

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar

1. Nytt bidragsreglemente för föreningsbidrag börjar gälla 2018-01-01.
2. Bidragsreglemente för Haninge kommun antaget av kommunfullmäktige 2010-02-08, § 13, upphör att gälla 2017-12-31.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Martina Mossberg (M) yrkar bifall till eget förslag från Moderaterna (bilaga).

Mehmet Coksürer (MP) yrkar bifall till kommunalrådsberedningens förslag.

Ordföranden konstaterar att det finns två förslag till beslut; kommunalrådsberedningens förslag samt eget förslag från Moderaterna. Ordföranden ställer de två förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar

1. Nytt bidragsreglemente för föreningsbidrag börjar gälla 2018-01-01.
2. Bidragsreglemente för Haninge kommun antaget av kommunfullmäktige 2010-02-08, § 13, upphör att gälla 2017-12-31.

Reservationer

Martina Mossberg, Alexandra Anstrell och Michael Fridebäck - samtliga (M) - reserverar sig mot beslutet.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: Kultur- och fritidsnämnden

För kännedom:

Dnr KS 2016/449

§ 131 Motion från Marie Litholm (KD) om kommunens indelning i valkretsar vid valet 2018

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Marie Litholm (KD) och Joachim Krylborn (KD) har i en motion föreslagit att kommunfullmäktige beslutar att Haninge kommun från och med kommunfullmäktigevalet 2018 ska bestå av en valkrets. Bakgrunden till förslaget i motionen är att en ändring gjorts i vallagen. Tidigare har det funnits krav på att samtliga kommuner med mer än 24 000 röstberättigade ska vara valkretsindelade. Från och med allmänna valen år 2018 är grundregeln att kommunen är en valkrets, men kommuner med minst 36 000 röstberättigade får delas in i två eller flera valkretsar. Haninge kommun består av två valkretsar i val till kommunfullmäktige. Motionärerna menar att valkretsindelningen har haft negativa demokratiska konsekvenser eftersom mandaten fördelas per valkrets och inte på hela kommunen och föreslår därför att Haninge kommun från och med 2018 endast ska bestå av en valkrets.

Förvaltningens synpunkter

Motionen har remitterats till valnämnden. Nämnden konstaterar i sitt yttrande att ändringarna i vallagen gällande valkretsindelning utöver vad som angivits i motionen innebär fler förändringar för att uppnå en proportionell mandatfördelning även för valkretsindelade kommuner. Förändringarna innebär att utjämningsmandat i val till kommunfullmäktige har införts med 9/10 fasta valkretsmandat och återstoden utjämningsmandat, en metod som redan tillämpas i landstingsval. Förstadivisorn har också ändrats från 1,4 till 1,2, en förändring som även görs för riksdagsval för att öka proportionaliteten. Det har även införts en småpartispärr i val till kommunfullmäktige. För kommuner som inte är valkretsindelade är

småpartispärren 2 % och för valkretsindelade kommuner är småpartispärren 3 %

Enligt de nya bestämmelserna i vallagen måste kommunerna ha minst 36 000 röstberättigade för att få delas in i två eller flera valkretsar. Haninge kommun hade vid kommunvalet 2014 ca 62 000 röstberättigade, vilket innebär att kommunen även fortsättningsvis får vara valkretsindelad.

Det huvudsakliga syftet med valkretsar var att i samband med den stora kommunreformen 1970 med påföljande kommunsammanslagningar, tillse att olika intressen från kommundelar inte skulle förbises i det nya kommunfullmäktige. I den sammanslagning som blev mellan Österhaninge och Västerhaninge kommuner blev resultatet att det skulle finnas två valkretsar, för den nya kommunen – Haninge kommun.

För att skapa likvärdiga möjligheter till inflytande över framtida politiska beslut mellan den norra kommundelen och den södra kommundelen valde man två valkretsar. Det lokala inflytandet från de bägge kommundelarna är viktigt, valkretsarna säkerställer ett demokratiskt inflytande bland annat genom att de politiska partierna har möjlighet till olika listor från de bägge kommundelarna.

Vi kan idag se att den stora expansionen av Haninge kommun har skett på den norra sidan. Det är därför en uppenbar risk att en förändrad valkretsindelning skulle uppfattas som ett sätt att sätta gränser för ett likvärdigt inflytande över kommunens utveckling för de södra kommundelarna.

Motionärerna framhåller att det idag inte finns någon grund för den indelning kommunen har. Kommunalrådsberedningen menar tvärtom att den nyss nämnda risken för upplevelsen av att de södra kommundelarnas inflytande begränsas är en väl motiverad grund för att behålla nuvarande valkretsindelning. Det finns heller inget krav från staten på att förändring måste ske. Kommunalrådsberedningen anser att det är viktigt att fortsätta upprätthålla en jämbördighet mellan de två kommundelarna.

Underlag för beslut

- Motionen

- Valnämndens yttrande, 2017-02-21, § 2

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar

1. Motionen avslås.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Marie Litholm (KD) yrkar bifall till motionen.

Christian Lindefjärd (SD) yrkar bifall till kommunalrådsberedningens förslag.

Ordföranden konstaterar att det finns två förslag till beslut; kommunalrådsberedningens förslag och bifallsyrkandet från Kristdemokraterna. Ordföranden ställer de två förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar

1. Motionen avslås.

Reservationer

Marie Litholm (KD) reserverar sig mot beslutet.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom: Motionärerna, valnämnden

Dnr KS 2015/567

§ 132 Motion från Marie Litholm (KD) om revidering av policy för sociala företag

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Marie Litholm (KD) har inkommit med motionen ”Revidering av policy för sociala företag”. Motionären menar att mycket har hänt sedan kommunens nuvarande policy antogs år 2009. Med stöd av Samordningsförbundet Östra Södertörn kan policyn förbättras och kompletteras med en skrivning om LOV, lagen om valfrihet. LOV ger brukaren rätt att välja leverantör av tjänster inom vård, omsorg och socialtjänst. I motionen föreslås kommunstyrelsen ges i uppdrag att se över och revidera policyn för sociala företag samt inkludera en skrivning om hur kommunen kan använda sig av LOV för verksamhet där till exempel arbetsintegrerade sociala företag kan utgöra ett alternativ.

Förvaltningens synpunkter

Socialnämnden, äldrenämnden och Samordningsförbundet Östra Södertörn har yttrat sig över motionen.

Motionen innehåller två delar, dels revidering av befintlig policy för sociala företag dels att policyn skall kompletteras med hur kommunen kan använda sig av LOV, lagen om valfrihet, för verksamhet där till exempel arbetsintegrerande sociala företag kan utgöra ett alternativ.

Vad gäller en revidering av befintlig policy anser kommunstyrelse-förvaltningen att detta inte skall göras då denna verksamhet ingår som en del i den nya näringslivsstrategi för Haninge kommun som behandlas av kommunfullmäktige i ett separat ärende (dnr KS 2015/202).

Näringslivsstrategin skall kompletteras med specifika strategier och handlingsplaner. Kommunens arbete med sociala företag är just ett sådant arbete som skall kompletteras med en handlingsplan. Det är

arbetsmarknadsrådet som blir ansvarigt för att skriva fram handlingsplanen.

Vad gäller möjligheten att använda sig av LOV, lagen om valfrihet, för verksamhet där till exempel arbetsintegrerande sociala företag kan utgöra ett alternativ, skriver socialförvaltningen följande i sitt underlag till socialnämndens remissvar:

”I motionen föreslås att policyn för sociala företag bör revideras och inkludera en skrivning om LOV, lagen om valfrihet. LOV ger brukaren rätt att välja leverantör av tjänster inom vård, omsorg och socialtjänst. Vid offentlig upphandling av LOV-utförare bör kommunen beakta miljöhänsyn och sociala hänsyn. I kommunens upphandlingspolicy lyfts möjligheten att ställa sociala villkor vid upphandling, exempelvis genom att ställa krav som syftar till ökad sysselsättning.

Förvaltningen ser idag inga hinder för sociala företag att delta vid valet av utförare, så länge skall-kraven vid upphandling kan uppnås. Dessa skall-krav rör bland annat personalens kompetens. Vid LOV-upphandling för daglig verksamhet har förvaltningen givit möjlighet för sociala företag att delta genom att öppna upp för mindre företag och föreningar. Inget socialt företag har dock lämnat något anbud. Förvaltningen har ännu inte öppnat upp för sociala företag vid samtliga LOV-upphandlingar och menar att frågan kan behöva utredas ytterligare, bland annat för att förtydliga eventuella oklarheter kring otillbörlig konkurrens.”

Kommunstyrelseförvaltningen har inga övriga synpunkter i frågan än vad socialnämnden har.

Underlag för beslut

- Motionen

- Socialnämndens yttrande 2016-03-22, § 42

- Äldrenämndens yttrande 2016-04-27, § 12

- Samordningsförbundet Östra Södertörns yttrande 2016-02-11, § 12

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar

1. Motionen anses besvarad.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Marie Litholm (KD) yrkar bifall till motionen.

Ordföranden konstaterar att det finns två förslag till beslut; kommunalrådsberedningens förslag och bifallsyrkandet från Kristdemokraterna. Ordföranden ställer de två förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar

1. Motionen anses besvarad.

Reservationer

Marie Litholm (KD) reserverar sig mot beslutet.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom: Motionären, socialnämnden, äldrenämnden, Samordningsförbundet Östra Södertörn

Dnr KS 2016/512

§ 133 Motion från Martina Mossberg (M) om ett trygghetslöfte till invånarna i Haninge kommun

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

I rubr motion föreslås att kommunen skyndsamt ger ett trygghetslöfte till invånarna och förnyar handlingsplanen för trygghetsskapande och förebyggande arbete med utpekande av ansvar och åtgärder för att öka invånarnas trygghet. Den verkliga och upplevda tryggheten måste bli högsta prioritet för kommunen.

Motionen tar upp exempel som drogförsäljning och hot vid fritidsgård, illegala bosättningar, våldsbejakande extremism, att nedprioriteringar och bagatelliseringar av företeelser riskerar leda till missnöje och vanmakt hos invånarna, Stockholmsenkäten som visar på dystra siffror för Haninge, större andel flickor i årskurs 9 känner sig otrygga när de är ute på kvällen.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen instämmer i att arbetet med trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder blir en allt viktigare del i det kommunala uppdraget. Trygghetssituationen kan beskrivas som både föränderlig och i viss mån beständig. Så kan också arbetet indelas, händelsestyrt och långsiktigt. Det ställer också krav på att styrande förutsättningar harmoniserar med den tid som råder.

Kommunen och polisen hanterar i olika samverkansformer situationen vid fritidsgården i Vendelsö. Genom ett forum för lägesdelning följs problematiken fortsättningsvis upp. Ett ständigt arbete sker med hanteringen av illegala bosättningar. För uppgiften finns även här en samverkan mellan flera aktörer och en upprättad rutin som tillämpas. En problematik finns kring att de som avvisas och det som städas snabbt uppstår på en annan nära plats.

Ett förslag till handlingsplan för våldsbejakande extremism är upprättat och ligger i slutfasen för beredning till beslut. Händelsen vid Drottninggatan och förestående valperiod håller denna fråga aktuell.

Drogproblematiken är fortsatt stor och utbredd. Chefssamrådet planerar tillsammans med samtliga Ungsam under våren en kampanj kopplad mot droger. Polisens ansträngda personalläge är väl känt för kommunen. Trots det har ett medborgarlöfte upprättats som innebär att fokus kommer att läggas på bl. a ökad polisnärvaro i och kring kommunikativa knutpunkter i kommunen (stationer för buss och tåg).

Med ovanstående beskrivningar framgår att både händelsestyrt och långsiktigt arbete sker samtidigt. I kommunen finns en etablerad samverkan inom olika fokusområden mellan många aktörer. Denna kultur befästs och stärks ytterligare. Det nya arbetssättet för ledning och samordning som ersatt BRÅ är nu i driftläge. Inom ramen för det arbetet sker en översyn av hur styrande ramverk är aktuella eller behöver anpassas till uppgifter som hanteras.

Underlag för beslut

- Motionen

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Motionen anses med hänvisning till kommunstyrelseförvaltningens redogörelse besvarad.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Martina Mossberg (M) yrkar bifall till motionen.

Ordföranden konstaterar att det finns två förslag till beslut; kommunalrådsberedningens förslag och bifallsyrkandet från Moderaterna. Ordföranden ställer de två förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunstyrelsen beslutar

1. Motionen anses med hänvisning till kommunstyrelseförvaltningens redogörelse besvarad.

Reservationer

Martina Mossberg, Alexandra Anstrell och Michael Fridebäck - samtliga (M) - reserverar sig mot beslutet.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom: Motionären

Dnr KS 2016/564

§ 134 Motion från Eva Manners (SD) för fler parkbänkar i Haninge kommun

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Eva Manners (SD) föreslår i rubricerad motion att kommunfullmäktige beslutar att Haninge kommun sätter upp ett flertal nya parkbänkar runt om i kommunen. Motionären pekar ut några stråk som anses särskilt angelägna.

Motionen har remitterats till stadsbyggnadsnämnden som i sitt yttrande 2017-03-15, § 41, skriver att parkavdelningen arbetar med ett program för parksoffor i kommunen. I programmet ingår att ta fram prioriterade sträckor för nya bänkar. Målsättningen är att programmet ska vara klart under 2017.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen konstaterar att parkavdelningen i arbetet med att ta fram ett program för parksoffor ser över helhetsbehovet av parkbänkar i kommunen. De sträckor som pekas ut som intressanta i motionen ingår i denna helhetsöversyn.

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår mot bakgrund av det arbete som redan pågår inom stadsbyggnadsförvaltningen att motionen anses besvarad.

Underlag för beslut

- Motionen

- Stadsbyggnadsnämndens yttrande, 2017-03-15, § 41

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar

1. Motionen anses besvarad.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Christian Lindefjärd (SD) yrkar bifall till kommunalrådsberedningens förslag till beslut.

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut; kommunalrådsberedningens, och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med förslaget.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar

1. Motionen anses besvarad.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom: motionären, SBN

Dnr KS 2016/565

§ 135 Motion från Christian Lindefjärd (SD) om inköp av två svenska fanor till kommunfullmäktigesalen med fanstänger och fot/fäste för två stycken fanor

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Christian Lindefjärd (SD) föreslår i aktuell motion att kommunen köper in två svenska fanor med fanstänger och fot till Skärgårdssalen där kommunfullmäktige sammanträder.

Motionen har remitterats till kommunfullmäktiges presidium som i sitt yttrande framför att enligt de regler som gäller för ”fana” är fanan avsedd att bäras, inte stå placerad i en fot. Att fanor ibland står i fot är en följd av en procession som avslutas på ett ställe, varvid fanorna ställs i foten under tiden sammankomsten sker för att sedan tas ned och rullas ihop. Flaggor är någonting annat än fanor och flaggning sker idag vid kommunhuset med bl a Sveriges flagga, Haninges kommunflagga och den europiska flaggan, i enlighet med kommunens riktlinjer för flaggning.

Presidiet föreslår med hänvisning till ovanstående att motionen avslås.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen har inget övrigt att tillägga och föreslår mot bakgrund av presidiets yttrande att motionen avslås.

Underlag för beslut

- Kommunfullmäktiges presidiums yttrande, daterat 2017-03-30

- Motionen

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar

1. Motionen avslås.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Christian Lindefjärd (SD) yrkar bifall till motionen.

Ordföranden konstaterar att det finns två förslag till beslut; kommunalrådsberedningens förslag och Sverigedemokraternas bifallsyrkande. Ordföranden ställer de två förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar

1. Motionen avslås.

Reservationer

Christian Lindefjärd (SD) reserverar sig mot beslutet.

_____

Expedieras: Akt

För kännedom: Motionären

Dnr KS 2015/202

§ 136 Näringslivsstrategi för Haninge kommun

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade 2015-06-10, § 168, att ta fram en uppdaterad och sammanhållen strategisk inriktning för näringslivsarbetet. Detta för att åstadkomma en aktuell strategi för en tydlig och effektiv styrning av näringslivsarbetet.

- Arbetet har bedrivits med inriktning på att:
- Samordna kommunala styrdokument som behandlar näringslivsfrågor
- Uppdatera gällande näringslivsstrategi
- Stödja utvecklingsinriktning i ÖP och i stadsutvecklingsplan (STUP)
- Särskilt verka för
  - Utveckling av näringslivets starka sidor
  - Stärka tillväxt av arbetstillfällen i stadskärnan
  - Förstärka branscher som är svagt representerade (t ex KIBS)
  - Utveckling av ett bra företagsklimat

Ett förslag till ny näringslivsstrategi togs fram under hösten 2015 och våren 2016 inom näringslivsstaben vid kommunstyrelseförvaltningens avdelning för samhällsutveckling. Förslaget byggde på sammanställning av näringslivsinslag i kommunala styrdokument, analyser av näringslivsutvecklingen i Haninge samt dialog med företrädare för näringslivet i Haninge.

Nära samarbete skedde också med framtagandet av ny översiktsplan och stadsutvecklingsplan eftersom den nya näringslivsstrategin är ett viktigt instrument för förverkligande av dessa planers intentioner. Bland annat diskuterades synpunkter och önskemål på innehåll av verksamheter i stadskärnan vid seminarier såväl internt i kommunorganisationen som med fastighetsägare i centrumsamverkan.

Under hösten 2016 presenterades förslaget till ny näringslivsstrategi såväl för företagsorganisationer som för enskilda företag. Detta för att göra en avstämning av hur näringslivets företrädare ser på den inriktning som anges i strategin. En hearing genomfördes också med kommunens politiska ledning och opposition.

Därefter reviderades förslaget med utgångspunkt från inkomna synpunkter och sändes i december ut till kommunens nämnder samt Södertörns brandförsvarsförbund och Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund. Efter remisstidens slut 2017-03-31 har sammanställning gjorts av nämndernas remissvar och förslaget har reviderats med utgångspunkt från dessa.

Förvaltningens synpunkter

I de direktiv kommunstyrelsen antog inför framtagandet av en ny näringslivsstrategi pekas på behovet av att samla de näringslivsinriktade frågorna i en mera sammanhållen näringslivsstrategi. Med den nya näringslivsstrategin kan vissa av de tidigare, delvis inaktuella, styrdokumenten ersättas. Detta gäller följande dokument: Näringslivsstrategi (antagen 2012), Aktionsplan för Haninge 2010-2025 (antagen 2009), Besöksnäringsstrategi (antagen 2012), Policy för främjande av sociala företag (antagen 2009).

Arbete inom besöksnäring och sociala företag ska utgå från den nya näringslivsstrategin och inlemmas i årliga verksamhetsplaner, alternativt utgå från egna specifikt utvecklade handlingsplaner enligt vad som sägs i förslaget till näringslivsstrategi.

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår med stöd av ovanstående redovisning att förslaget till ny näringslivsstrategi antas och att den nya strategin ersätter nämnda dokument som därmed upphör att gälla.

Underlag för beslut

- 2017-04-26 Näringslivsstrategi 2017

- 2017-04-26 Remissammanställning Näringslivsstrategi 2017

- 2016-12-19 PM Näringslivsstrategi

- Remissvar Grund- och förskolenämnden 2017-03-29, § 31

- Remissvar Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2017-03-28, § 28

- Remissvar Kultur- och fritidsnämnden 2017-03-22, § 28

- Remissvar Socialnämnden 2017-03-21, § 37, inklusive tjänsteskrivelse 2017-01-25

- Remissvar Stadsbyggnadsnämnden 2017-03-15, § 43, inklusive tjänsteskrivelse 2017-02-14

- Remissvar Delegationsbeslut SUN 2017-04-12, inklusive Beslut Södertörns upphandlingsnämnd 2017-04-03 § 19

- Remissvar Äldrenämnden 2017-03-29 § 42

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Förslaget till ny näringslivsstrategi antas.
2. Den nya näringslivsstrategin ersätter följande dokument som därmed upphör att gälla

   - Näringslivsstrategi, fastställd av kommunfullmäktige 2012-05-07, § 97,

   - Besöksnäringsstrategi, antagen av kommunfullmäktige 2012-06- 11, § 117,

   - Aktionsplan för hållbar tillväxt och utveckling i Haninge 2010-2025, antagen av kommunfullmäktige 2009-11-16, § 181,

   - Policy och övergripande handlingsplan för främjande av sociala företag i Haninge, antagen av kommunstyrelsen 2009-05-25, § 107.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Meeri Wasberg (S) yrkar med instämmande av Marie Litholm (KD) bifall till kommunalrådsberedningens förslag.

Johan Svensk (MP) hemställer om att lämna ett särskilt yttrande (bilaga), vilket kommunstyrelsen medger.

Ordföranden konstaterar att det endast finns ett förslag till beslut; kommunalrådsberedningens, och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med förslaget.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Förslaget till ny näringslivsstrategi antas.
2. Den nya näringslivsstrategin ersätter följande dokument som därmed upphör att gälla

   - Näringslivsstrategi, fastställd av kommunfullmäktige 2012-05-07, § 97,

   - Besöksnäringsstrategi, antagen av kommunfullmäktige 2012-06- 11, § 117,

   - Aktionsplan för hållbar tillväxt och utveckling i Haninge 2010-2025, antagen av kommunfullmäktige 2009-11-16, § 181,

   - Policy och övergripande handlingsplan för främjande av sociala företag i Haninge, antagen av kommunstyrelsen 2009-05-25, § 107.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: Kommunstyrelseförvaltningen

För kännedom: Samtliga nämnder, Södertörns brandförsvarsförbund, Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund

Dnr KS 2016/190

§ 137 Fastställande av lokalprogram för ny skola och aktivitetshus i Vega

Sammanfattning

I enlighet med kommunens investeringsprocess för nyproducerade verksamhetslokaler ska ett underlag för vidare projektering i form av ett preliminärt lokalprogram beslutas i nämnd. Kommunstyrelsen beslutade 2016-05-02, § 130, om riktlinjer för fortsatt arbete med ett allaktivitetshus i Vega som totalt ska omfatta högst 12 500 m² bruksarea.

Kommunstyrelseförvaltningen har, tillsammans med utbildningsförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen och äldreförvaltningen tagit fram ett förslag till lokalprogram i enlighet med de riktlinjer som kommunstyrelsen fastställde.

Allaktivitetshuset ska utöver en grundskola med tillhörande särskoleenhet även inrymma en fullstor idrottshall med läktare, bibliotek, fritidsgård, kommunal musikskola, café samt en träffpunkt för äldre. Samtliga delar av allaktivitetshuset samt delar av skolbyggnaden ska utformas på ett sådant sätt att lokalerna kan samnyttjas av utbildningsförvaltningens, äldreförvaltningens samt kultur– och fritidsförvaltningens verksamheter. Dessutom ska lokalerna tillgängliggöras för föreningslivet.

Detta innebär att skolans matsal ska ha en scen för att kunna användas som aula och att lektionssalarna för de praktiskt estetiska ämnena, såsom hemkunskap, slöjd och bild, ska vara möjliga att bedriva verksamheter i efter skoltid. Detta kräver utökade förvaringsutrymmen i skolans lokaler för de andra verksamheterna.

Bibliotek och musiksalar kommer inte att inrymmas i skolans lokaler. Skolbiblioteket ska ingå i allaktivitetshusets kommundelsbibliotek och skolan kommer att nyttja den kommunala musikskolans undervisningslokaler under dagtid.

Lokalprogramet har behandlats av grund- och förskolenämnden 2017-03-39 § 38, kultur- och fritidsnämnden 2017-03-22 § 29 och äldrenämnden 2017-03-29 § 46.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen har tillsammans med utbildningsförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen och äldreförvaltningen tagit fram ett förslag till lokalprogram som behandlats i grund- och förskolenämnden, kultur- och fritidsnämnden och äldrenämnden.

I kultur- och fritidsnämndens protokoll anser nämnden att det är mycket angeläget att en bra dialog förs med förenings- och kulturlivet i Haninge innan lokalprogrammet slutligen fastställs samt att installa-tion av teleskopläktare bör noga övervägas för att främja en stor flexibilitet i lokalanvändningen.

Kultur- och fritidsförvaltningen har i framtagandet av två andra idrottshallar som skall byggas i Västerhaninge och Lyckeby haft en god dialog med föreningslivet om vad föreningarna är i behov av. Idrottshallen i Vega liknar till stor del de andra hallarnas funktioner. I Vega finns idag få aktiva föreningar att genomföra en dialog med. Kommunstyrelseförvaltningen anser att kultur- och fritidsförvaltningen haft en god dialog med föreningar i framtagande av idrottshall och aktivitetshus. En ytterligare dialog med kultur- och föreningslivet kommer att försena projektet. Byggnaden behöver stå klar hösten 2021 för att klara behovet av grundskoleplatser i området. Dialogen med förenings- och kulturlivet får ske löpande i det fortsatta arbetet med byggnaden.

Beträffande kultur- och fritidsnämndens yttrande om att installation av teleskopsläktare bör övervägas för att främja stor flexibilitet i lokalanvändningen anser kommunstyrelseförvaltningen att det redan i underlaget finns beskrivet att läktaren skall vara hopfällbar och att frågan finns med i det fortsatta arbetet.

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen att godkänna de förslagna lokalprogrammen. I det fortsatta arbetet kommer Tornberget att genomföra ett arkitektuppdrag med ramavtalsupphandlade arkitekter för att hitta lösningar på funktioner och samutnyttjande.

Underlag för beslut

- Protokoll kultur- och fritidsnämnden 2017-03-22 § 29

- Protokoll grund- och förskolenämnden 2017-03-29 § 38 inkl särskilt yttrande

- Protokoll äldrenämnden 2017-03-29 § 46

- Lokalprogram, Skola F–9 i Vega 4 daterat 2017-02-22

- Tjänsteskrivelse KOF allaktivitetshus i Vega, daterat 2017-02-23

- Lokalprogram ytor idrottshall och allaktivitetshus

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Bifogade lokalprogram för Allaktivitetshuset i Vega godkänns.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Bifogade lokalprogram för Allaktivitetshuset i Vega godkänns.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: Tornberget, ekonomiavdelningen

För kännedom: Grund- och förskolenämnden, kultur- och fritidsnämnden

Dnr KS-MEX 2017/38

§ 138 Försäljning av mark för Lyckebyhallen del av fastigheten Vendelsö 3:1714

Sammanfattning

Tornberget Fastighetsförvaltning AB har fått i uppdrag att bygga en idrottshall i anslutning till Lyckebyskolan i Vendelsö. Aktuellt markområde, del av Vendelsö 3:1714, ligger inom s.k. A-tomt och utgörs av grusplan och natur.

Förvaltningen har tagit fram ett förslag till överenskommelse som innebär att Tornberget förvärvar ca 10 000 kvm mark för en köpeskilling om 3 miljoner kronor. Marken avses fastighetsregleras till Tornbergets fastighet Vendelsö 3:1070.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen bedömer att priset är ett rimligt marknadsvärde för den byggrätt som kan inrymmas inom markområdet. Kommunstyrelsen har enligt 4 § i sitt reglemente rätt att besluta om försäljning, om köpeskillingen inte överstiger fem mnkr.

Underlag för beslut

- Överenskommelse om markreglering med kartbilaga.

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Överenskommelse om överlåtelse av del av Vendelsö 3:1714 för 3 miljoner kronor till Tornberget Fastighetsförvaltning AB godkänns.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Överenskommelse om överlåtelse av del av Vendelsö 3:1714 för 3 miljoner kronor till Tornberget Fastighetsförvaltning AB godkänns.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet:MEX

För kännedom:

Dnr KS 2017/241

§ 139 Igångsättningsbeslut Lyckebyhallen

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade 2015-06-08 att i Mål- och budget 2016-2017 tilldela investeringsmedel 25 mnkr för en ny fullstor idrottshall i Lyckebyområdet.

Tornberget Fastighetsförvaltnings AB har på uppdrag av Haninge kommun, tagit fram ett förfrågningsunderlag och gått ut på förfrågan för att få in ett pris på att uppföra en idrottshall i direkt anslutning till Lyckeby IP.

Tornbergets kostnadsbedömning för projektet bedöms till 49,2 mnkr efter att anbud inkommit och en anbudsutvärdering har skett. Detta inkluderar Tornbergets hittills bokförda kostnader för projektering, byggherrekostnader, bygglov- och detaljplanekostnader samt 15 % för oförutsedda kostnader.

Utöver detta tillkommer kultur- och fritidsnämndens kostnader för inventarier och utrustning. Nämndens kostnader för inventarier och utrustning uppskattas till 700 tkr inklusive kostnader för IT och passersystem.

Den nya idrottshallen beräknar man att kunna ta i drift i augusti 2018.

Förvaltningens synpunkter

Den lägsta offert som inkommit till Tornberget är betydligt högre än vad som finns avsatt i Mål och budget 2016-2017. Kommunstyrelseförvaltningen har tillsammans med Tornberget diskuterat skillnaden. Det finns ingen kostnadskalkyl gjord i samband med budgetbeslutet på det specifika objektet. Budgeten utgick från träningshallen vid Torvalla som är kommunens senast byggda idrottshall.

Den hall som planeras att byggas vid Lyckeby IP (intill Lyckebyskolan) är en annan typ av hall än träningshallen vid Torvalla och följer det lokalprogram som fastställts i kultur- och fritidsnämnden. Idrottshallen har en större läktare, vilket utöver kostnaden för läktaren, medför en större parkeringsplats, större

ventilation och i övrigt högre prestanda. Vidare ingår det mer teknik än vad som ingick i träningshallen.

En annan orsak är konjunkturläget i byggbranschen. De offerter som Tornberget nu får in på alla typer av arbeten ligger i de flesta fall över den kalkylerade kostnaden för arbetet.

Den totala kostnaden beräknas till 49,2 mnkr för Tornberget samt 700 tkr för inventarier till kultur- och fritidsnämnden, totalt 49,9 mnkr. Kommunstyrelseförvaltningens bedömning är att det är svårt att göra om lokalprogramet utan att det leder till stora förseningar i projektet. Vidare bedömer Tornberget att en ny upphandling inte kommer att leda till att kostnaderna blir lägre.

I Mål och budget 2016-2017 är 25,0 av de 49,9 mnkr finansierade. Kommunstyrelseförvaltningen föreslår att resterade belopp, 24,9 mnkr, finansieras i samband med Mål och budget 2018-2019.

Underlag för beslut

- Beslutsunderlag Lyckebyhallen från Tornberget 2017-04-21

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Igångsättningstillstånd för nybyggnation av Lyckebyhallen medges.
2. Den återstående finansieringen, 24,9 mnkr, hanteras av kommunfullmäktige i samband med Mål och budget 2018-2019.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Igångsättningstillstånd för nybyggnation av Lyckebyhallen medges.
2. Den återstående finansieringen, 24,9 mnkr, hanteras av kommunfullmäktige i samband med Mål och budget 2018-2019.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Tornberget, ekonomiavdelningen

För kännedom: Kultur- och fritidsnämnden

Dnr KS 2017/244

§ 140 Igångsättningsbeslut för nybyggnation av Skogslindens förskola

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade 2015-06-08 att i Mål- och budget 2016-2017 tilldela investeringsmedel för en ny förskola om sex avdelningar i direkt anslutning till Ribbyskolan.

Tornberget Fastighetsförvaltnings AB har på uppdrag av Haninge kommun, tagit fram ett förfrågningsunderlag och gått ut på förfrågan för att få in ett pris på att uppföra en konceptförskola med sex avdelningar.

Den nya förskolan beräknar man att kunna ta i drift i augusti 2018.

Förvaltningens synpunkter

I Mål- och budget för 2016-2017 finns 48 mnkr tilldelade för nybyggnation av en förskola med sex avdelningar i direkt anslutning till Ribbyskolan och 2 mnkr till grund- och förskolenämnden för inventarier och utrustning.

Tornbergets kostnadsbedömning för projektet bedöms till 58 mnkr efter att anbud inkommit och en anbudsutvärdering har skett. Detta inkluderar Tornbergets hittills bokförda kostnader för projektering, byggherrekostnader, bygglov- och detaljplanekostnader samt 15% för oförutsedda kostnader.

Utöver detta har grund- och förskolenämnden investeringsmedel, 2 mnkr för inventarier och utrustning.

Det innebär att kostnaden för byggnationen är 10 mnkr högre än tilldelad budgetram. Detta trots att förskolan är projekterad som en konceptförskola. Kommunstyrelseförvaltningen har tillsammans med Tornberget analyserat den ökade kostnaden i jämförelse med kalkylen. Slutsatsen är att den något överhettade marknaden gör att kostnaden för bygget ökar. Då behovet av förskoleplatser i området är stort ser förvaltningen ingen möjlighet att göra ett omtag i byggnationen, då det i så fall innebär att kommunen inte klarar av att tillhandahålla förskoleplatser i området.

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår att tillskjuta mellanskillnaden av det budgeterade beloppet och Tornbergets kostnadsbedömning, 10 mnkr. Finansieringen av detta sker genom att ianspråkta medel ur kommunstyrelsens investeringsreserv med motsvarande belopp.

Underlag för beslut

- Beslutsunderlag Skogslindens förskola daterat 2017-04-07

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Igångsättningstillstånd för nybyggnation av förskolan Vargberget medges.
2. Utökningen av investeringsanslaget för Skogslindens förskola med 10 mnkr till totalt 58 mnkr godkänns.
3. Finansieringen sker genom att ianspråkta 10 mnkr av kommunstyrelsens investeringsreserv.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Igångsättningstillstånd för nybyggnation av förskolan Vargberget medges.
2. Utökningen av investeringsanslaget för Skogslindens förskola med 10 mnkr till totalt 58 mnkr godkänns.
3. Finansieringen sker genom att ianspråkta 10 mnkr av kommunstyrelsens investeringsreserv.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: Tornberget, ekonomiavdelningen

För kännedom: Grund- och förskolenämnden

Dnr KS 2017/245

§ 141 Igångsättningsbeslut Vargbergets förskola

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade 2015-06-08 att i Mål- och budget 2016-2017 tilldela investeringsmedel för en ny förskola om åtta avdelningar samt inventarier som ersätter del av Parks förskola.

Tornberget Fastighetsförvaltnings AB har på uppdrag av Haninge kommun, tagit fram ett förfrågningsunderlag och gått ut på förfrågan för att få in ett pris på att uppföra en konceptförskola med åtta avdelningar.

Den nya förskolan beräknar man att kunna ta i drift i augusti 2018.

Förvaltningens synpunkter

I Mål- och budget för 2016-2017 finns 64,3 mnkr tilldelade för nybyggnation av en förskola med åtta avdelningar som skall ersätta del av Parks förskola och 2,7 mnkr till grund- och förskolenämnden för inventarier och utrustning.

Tornbergets kostnadsbedömning för projektet bedöms till 61,5 mnkr efter att anbud inkommit och en anbudsutvärdering har skett. Detta inkluderar Tornbergets hittills bokförda kostnader för projektering, byggherrekostnader, bygglov- och detaljplanekostnader samt 15 % för oförutsedda kostnader.

Utöver detta har grund- och förskolenämnden investeringsmedel 2,7 mnkr för inventarier och utrustning.

Det innebär att den totala kostnaden för byggnationen ryms inom tilldelad budgetram.

Underlag för beslut

- Beslutsunderlag förskolan Vargberget daterat 2017-04-20

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar:

1. Igångsättningstillstånd för nybyggnation av förskolan Vargberget medges.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Martina Mossberg (M), Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD) hemställer om att lämna ett gemensamt särskilt yttrande (bilaga), vilket kommunstyrelsen medger.

Ordföranden konstaterar att det endast finns ett förslag till beslut; kommunalrådsberedningens, och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med förslaget.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar:

1. Igångsättningstillstånd för nybyggnation av förskolan Vargberget medges.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: Tornberget, ekonomiavdelningen

För kännedom: Grund- och förskolenämnden

Dnr KS 2017/269

§ 142 Igångsättningsbeslut Åbyhallen

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade 2015-06-08, § 146, att i Mål- och budget 2016-2017 tilldela investeringsmedel 25 mnkr för en ny fullstor idrottshall i Västerhaninge.

Tornberget Fastighetsförvaltnings AB har på uppdrag av Haninge kommun, tagit fram ett förfrågningsunderlag och gått ut på förfrågan för att få in ett pris på att uppföra en idrottshall i direkt anslutning till den planerade nya Åbyskolan, på den plats där Förskolan Park idag är belägen.

Tornbergets kostnadsbedömning för projektet bedöms till 53,7 mnkr efter att anbud inkommit och en anbudsutvärdering har skett. Detta inkluderar Tornbergets hittills bokförda kostnader för projektering, byggherrekostnader, bygglov- och detaljplanekostnader samt 15 % för oförutsedda kostnader.

Utöver detta tillkommer kultur- och fritidsnämndens kostnader för inventarier och utrustning. Nämndens kostnader för inventarier och utrustning uppskattas till 700 tkr inklusive kostnader för IT- och passersystem.

Den nya idrottshallen beräknar man att kunna ta i drift i augusti 2018.

Förvaltningens synpunkter

Den lägsta offert som inkommit till Tornberget är betydligt högre än vad som finns avsatt i Mål och budget 2016-2017. Kommunstyrelseförvaltningen har tillsammans med Tornberget diskuterat skillnaden. Det finns ingen kostnadskalkyl gjord i samband med budgetbeslutet på det specifika objektet. Budgeten utgick från träningshallen vid Torvalla som är kommunens senast byggda idrottshall.

Den hall som planeras att byggas i Västerhaninge är en annan typ av hall än träningshallen vid Torvalla och följer det lokalprogram som fastställts i kultur- och fritidsnämnden. Idrottshallen har en större läktare, vilket utöver kostnaden för läktaren, medför en större

parkeringsplats, större ventilation och i övrigt högre prestanda. Vidare ingår det mer teknik än vad som ingick i träningshallen.

En annan orsak är konjunkturläget i byggbranschen. De offerter som Tornberget nu får in på alla typer av arbeten ligger i de flesta fall över den kalkylerade kostnaden för arbetet.

Den totala kostnaden beräknas till 53,7 mnkr för Tornberget samt 700 tkr för inventarier till kultur- och fritidsnämnden, totalt 54,4 mnkr. Kommunstyrelseförvaltningens bedömning är att det är svårt att göra om lokalprogramet utan att det leder till stora förseningar i projektet. Vidare bedömer Tornberget att en ny upphandling inte kommer att leda till att kostnaderna blir lägre.

I Mål och budget 2016-2017 är 25,0 av de 54,4 mnkr finansierade. Kommunstyrelseförvaltningen konstaterar att finansiering av resterade belopp, 29,4 mnkr, ingår i den styrande politiska koalitionens förslag till Mål och budget 2018-2019.

Underlag för beslut

- Beslutsunderlag Åbyhallen från Tornberget 2017-05-05

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Igångsättningstillstånd för nybyggnation av Åbyhallen medges.
2. Den återstående finansieringen, 29,4 mnkr, skall ingå i det förslag till Mål och budget 2018-2019 som behandlas av kommunfullmäktige 2017-06-12.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Igångsättningstillstånd för nybyggnation av Åbyhallen medges.
2. Den återstående finansieringen, 29,4 mnkr, skall ingå i det förslag till Mål och budget 2018-2019 som behandlas av kommunfullmäktige 2017-06-12.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Tornberget, ekonomiavdelningen

För kännedom: Kultur- och fritidsnämnden

Dnr KS 2017/197

§ 143 Evakueringskostnader för hus D Vendelsömalmsskolan

Sammanfattning

Vendelsömalmsskolans Hus D uppfördes 1965 men totalförstördes vid en brand 1980, grunden erhöll vissa skador som kunde återställas och hösten 1981 uppfördes en ny byggnad som är en 1-planspaviljong och inrymmer idag 6 klassrum med tillhörande biytor samt ett lärarrum. Byggnaden har under åren genomgått en del ombyggnationer och många åtgärder har gjorts för att minimera risker för försämrad inomhusmiljö. Bland annat har luftrenare installerats i samtliga klassrum utifrån resultatet av en inomhusmiljöutredning 2014. Sedan har återkommande miljöutredningar genomförts och utifrån resultat från dessa har åtgärder vidtagits.

Tornberget genomförde den senaste mätningen av inomhusmiljön under våren 2017 efter att flera anställda uppgett att de inte mår bra i lokalerna. Mätningarna visade på en del förhöjda fuktvärden i syllen samt mikrobiellt avvikande lukter. Bedömningen från konsulten som utfört mätningen är att det krävs stora åtgärder i byggnaden för att den skall kunna nyttjas som skollokal, bland annat finns behov av byte av träfasad samt yttre plåtdetaljer. Generellt finns en avvikande mikrobiell lukt, byggnaden är sliten och det är fastställt att syllen är fuktskadad.

Tornberget har sedan tidigare uppgett att byggnadens livslängd är slut och att nya lokaler för verksamheten bör byggas.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningens bedömning är, enligt försiktighetsprincipen i miljöbalken (2 kap 3 §), att verksamheten skall evakueras så snart som möjligt med så liten påverkansgrad för verksamheten som möjligt.

Inom kort kommer första spadtag att tas för nya hus G, som är tänkt att ersätta hus D, men den nya byggnaden kommer inte att stå färdig för inflyttning förrän hösten 2018. Planeringen var att hus D

skulle nyttjas som del av evakuering av hus A och B när dessa byggnader skall renoveras. Då detta nu inte är möjligt föreslår kommunstyrelseförvaltningen att nya paviljonger hyrs in snarast möjligt för att evakuera hus D läsåret 2017/2018 och därefter nyttjas som evakueringslokaler för kök och matsal när hus A skall renoveras samt för klassrum för träningsskolan i hus B när denna byggnad skall renoveras.

Kostnad för inhyrning av nya paviljonger som ersätter funktionerna i hus D samt för att de skall fungera som en del i evakueringslösningen för hela projektet beräknas till 7,5 mnkr, varav hyreskostnad för paviljongen uppgår till 3,5 mnkr, flytt av verksamhet 0,3 mnkr samt övriga kostnader på 3,5 mnkr som fördelas enligt bilaga. Grund- och förskolenämnden behöver 0,2 mnkr for att ersätta skadade inventarier.

Kostnaden för rivning av hus D samt återställande av marken kommer att belasta pågående projektet, reinvestering av Vendelsömalmsskolan som Tornberget driver.

Kommunstyrelseförvaltningens planering för evakueringen har gjorts i samarbete med utbildningsförvaltningen och Tornberget.

Underlag för beslut

- Kostnadssammanställning från Tornberget
- Offert från Expandia Moduler A
- Mätningar av inomhusmiljön februari 2017
- Karta för placering av byggnad och evakueringsplanering

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Tornberget ges i uppdrag att uppföra evakueringslokaler i enligt med kommunstyrelseförvaltningens förslag.
2. Kommunstyrelsens investeringsbudget utökas med 7,3 mnkr för att täcka evakueringskostnaderna.
3. Grund- och förskolenämndens investeringsbudget utökas med 0,2 mnkr för inköp av inventarier till evakueringslokalen.

4. Finansiering sker genom att ianspråkta 7,5 mnkr ur kommunstyrelsens investeringsreserv.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Tornberget ges i uppdrag att uppföra evakueringslokaler i enligt med kommunstyrelseförvaltningens förslag.
2. Kommunstyrelsens investeringsbudget utökas med 7,3 mnkr för att täcka evakueringskostnaderna.
3. Grund- och förskolenämndens investeringsbudget utökas med 0,2 mnkr för inköp av inventarier till evakueringslokalen.
4. Finansiering sker genom att ianspråkta 7,5 mnkr ur kommunstyrelsens investeringsreserv.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: Tornberget, ekonomiavdelningen, grund- och förskolenämnden

För kännedom:

Dnr KS 2017/243

§ 144 Temporär utökning av antalet förskoleavdelningar från och med hösten 2017 på förskolan Alprosen i Vega

Sammanfattning

I Vega pågår byggnationen av ca 3 300 nya bostäder de kommande 5-10 åren med plats för 10 000 invånare. För att tillgodose det ökade behovet av platser inom förskolan finns det för närvarande detaljplanerad mark för sex nya förskolor inom kommundelen.

Sedan ett par år tillbaka pågår en inflyttning av nya invånare till Vegaområdet som en följd av den pågående produktionen av bostäder. Behovet av antalet förskoleplatser har ökat snabbare än prognostiserat och i dag (maj 2017) finns ett underskott på ca 112 förskoleplatser i Vegaområdet. Underskottet möts idag genom att förskoleplatser har kunnat erbjudas på förskolor i angränsande kommundelar.

Utbildningsförvaltningens volymprognoser för förskolan visar att efterfrågan på förskoleplatser kommer att öka ytterligare i både Vega- och Handenområdet under perioden juli 2017 – juni 2018. Volymökningen bedöms inte kunna hanteras inom befintliga förskolors kapacitet. För att tillgodose den här volymökningen gör utbildningsförvaltningen bedömningen att det är nödvändigt att temporärt utöka förskolekapaciteten i framförallt Vegaområdet redan från och med hösten 2017, dvs. ett år tidigare än när nästa permanenta förskola beräknas stå klar i kommundelen.

Grund- och förskolenämnden beslutade 2017-05-03, § 81, att äska 500 tkr ur kommunstyrelsens investeringsreserv för inventarier och utrustning till tre nya avdelningar.

Förvaltningens synpunkter

För att kunna hantera det ökande behovet av förskoleplatser under läsåret 17/18 i framförallt Vegaområdet är utbildningsförvaltningens och kommunstyrelseförvaltningens förslag att det uppförs tre nya temporära förskoleavdelningar på förskolan Alprosens tomt från och med hösten 2017. Prognoserna

visar även på att det kommer att vara aktuellt att ha kvar de inhyrda förskoleavdelningarna på Alprosen under de kommande 3-5 åren men att den beräknade inhyrningstiden årligen uppdateras och vid behov revideras.

Hyran tillika driftskostnaderna för de temporära lokalerna beräknas uppgå till 1 700 tkr per år vid en hyresperiod om 36 månader. Finansieringen av driften hanteras genom att förskolan erhåller elevpeng för antalet barn.

Investeringskostnaderna för uppförandet av de tillfälliga förskoleavdelningarna beräknas av Tornberget till 2 000 tkr. Grund- och förskolenämnden har äskat 500 tkr till inventarier och utrustning till förskolan.

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår att finansieringen av uppförandet av de tillfälliga lokalerna, 2 000 tkr och utökningen av grund- och förskolenämndens investeringsbudget med 500 tkr finansieras genom att ianspråkta 2 500 tkr ur kommunstyrelsens investeringsreserv.

De tillfälliga förskolelokalerna beräknas stå klara för att tas i bruk under augusti 2017.

Underlag för beslut

- Protokoll grund- och förskolenämnden 2017-05-03 § 81

- Tjänsteutlåtande utbildningsförvaltningen daterat 2017-04-21 - Investeringsäskande till tre nya avdelningar på förskolan Alprosen i Vega

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Tornberget ges i uppdrag att inom ramen 2 000 tkr uppföra tillfälliga förskoleavdelningar vid Alprosen.
2. Grund- och förskolenämndens investeringsbudget utökas med 500 tkr för anskaffning av inventarier och utrustning.
3. Finansiering sker genom att ianspråkta 2 500 tkr ur kommunstyrelsens investeringsreserv.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Martina Mossberg (M), Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD) hemställer om att lämna ett gemensamt särskilt yttrande (bilaga), vilket kommunstyrelsen medger.

Ordföranden konstaterar att det endast finns ett förslag till beslut; kommunalrådsberedningens, och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med förslaget.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Tornberget ges i uppdrag att inom ramen 2 000 tkr uppföra tillfälliga förskoleavdelningar vid Alprosen.
2. Grund- och förskolenämndens investeringsbudget utökas med 500 tkr för anskaffning av inventarier och utrustning.
3. Finansiering sker genom att ianspråkta 2 500 tkr ur kommunstyrelsens investeringsreserv.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: Tornberget, grund- och förskolenämnden, ekonomiavdelningen

Dnr KS 2017/196

§ 145 Inhyrning av bostäder på Blockstensvägen/Larstensvägen i Jordbro

Sammanfattning

Sveriges kommuner har under lång tid tagit emot nyanlända som efter att de fått uppehållstillstånd bosätter sig och etablerar sig i Sverige, eller befinner sig i en kommun som asylsökande vuxen eller barn. Under 2015 har det skett en mycket stor ökning av antalet personer som kommer till Sverige och därmed även till Haninge kommun.

En av följderna av detta är att riksdagen har beslutat om en ny lag, lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning. Lagen innebär att sedan 2016-03-01 är kommunerna skyldiga att ge bostad till de flyktingar som får uppehållstillstånd och blir anvisade av migrationsverket till respektive kommun. Lagen slår fast att vid fördelningen av anvisningar mellan kommuner skall hänsyn tas till kommunens arbetsmarknadsförutsättningar, befolkningsstorlek, sammantagna mottagande av nyanlända och ensamkommande barn, samt omfattningen av asylsökande som vistas i kommunen. Bostadssituationen beaktas inte vid fördelningen. Fler nyanlända kommer framöver att anvisas till kommuner där det finns goda etableringsförutsättningar. Samtidigt är bostadsbristen i storstadslänen ett stort hinder för både mottagande och en god etablering.

Detta betyder för Haninge kommun att kommunen är skyldig att tillhandahålla bostäder åt 276 personer som väntas anvisas under 2017. Vad anvisningen för 2018 blir vet vi inte förrän i slutet av 2017 men uppskattningen är att antalet kommer att minska.

Som en del i kommunens arbete med att få fram bostäder till att kunna ta emot nyanlända enligt den nya lagen har stadsbyggnadsför-valtningen tagit fram förslag på 10 tomter där det skulle vara möjligt att uppföra bostäder med tidsbegränsade bygglov. Detta beskrivs i en plan för anskaffning av bostäder till av

staten anvisade nyanlända med uppehållstillstånd som behandlades i kommunfullmäktige 5 december 2016.

Blockstensvägen/Lerstensvägen i Jordbro är en av de tomter som stadsbyggnadsförvaltningen har tagit fram som är tänkbara att bygga bostäder på med tidsbegränsat bygglov. Kommunstyrelseförvaltningen har i förhandling med Bo Cash AB kommit fram till en överenskommelse. Den bygger på ett upplägg som innebär att Bo Cash erbjuds arrendera ett markområde vid Blockstensvägen/Lerstensvägen i Jordbro till och med 2027-10-01 med möjlighet till förlängning i max fem år i enlighet med eventuell förlängning av det tillfälliga bygglovet mot att de åtar sig att på området uppföra 42 stycken enrumslägenheter, 12 stycken trerumslägenheter samt 6 stycken femrumslägenheter, uppförda i 6 stycken byggnader i två plan med 9-12 bostäder i varje byggnad, totalt 60 bostäder och upplåta dessa till kommunen i enlighet med bilagt hyresavtal. Antalet lägenheter i hyresavtalet är ett uppskattat antal då detta slutligen avgörs i samband med bygglovet.

Kommunens ekonomiska åtagande för hyreskontrakten är 4 406 tkr per år. Hyreskontraktets längd är fr.o.m. 2017-10-01 t.o.m. 2027-09-30 med möjlighet till förlängning i max fem år i enlighet med eventuell förlängning av det tillfälliga bygglovet. Den totala hyreskostnaden under hyrestiden beräknas till 66 096 tkr exklusive indexhöjningar de kommande åren.

Hyresnivåer på lägenheterna är beräknade till 4 800 kr per månad för de 42 enrumslägenheterna och 8 200 kr per månad för de 12 trerumslägenheterna samt 11 200 kr per månad för de 6 femrumslägenheterna.

Beslutet om att arrendera ut marken är ett delegationsbeslut som hanteras inom ramen för detta och är villkorat av att hyresavtalet godkänns.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen ser att behovet av dessa bostäder är stort och föreslår kommunstyrelsen att godkänna bilagda hyresavtal vilket innebär att kommunen hyr in 60 stycken bostadslägenheter från Bo Cash AB. Kommunstyrelseförvaltningen gör bedömningen att bostäderna från Bo Cash AB har en god standard.

I ärendet ”Plan för anskaffning av bostäder till av staten anvisade nyanlända med uppehållstillstånd” som behandlades på kommunfullmäktige den 5 december 2016 finns också beskrivet att en del av lägenheterna skall kunna hyras ut till andra än nyanlända, exempelvis som ungdomsbostäder. Beträffande bostäderna på Blockstensvägen/Lerstensvägen är kommunstyrelseförvaltningens bedömning att 70 % av lägenheterna behövs till nyanlända, eftersom kommunen för de 276 personer som väntas anvisas 2017 har ett stort behov av bostäder och många av de som anvisas kommer till Haninge under hösten 2017.

Underlag för beslut

- Tjänsteutlåtande 2017-05-04, Inhyrning av bostäder vid Blockstensvägen/Lerstensvägen

- Hyreskontrakt med bilagor

- Karta

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Bilagda hyresavtal godkänns.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Martina Mossberg (M) yrkar att kommunalrådsberedningens förslag avslås.

Ordföranden konstaterar att det finns två förslag till beslut; kommunalrådsberedningens förslag och Moderaternas avslagsyrkande. Ordföranden ställer de två förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Bilagda hyresavtal godkänns.

Reservationer

Martina Mossberg, Alexandra Anstrell och Michael Fridebäck - samtliga (M) reserverar sig mot beslutet (bilaga). Christian Lindefjärd (SD) reserverar sig mot beslutet.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: Ekonomiavdelningen

För kännedom: Socialnämnden

Dnr KS 2015/204

§ 146 Avskrivning av planuppdrag för Bäckvägen

Sammanfattning

Kommunstyrelsen gav 2015-05-25, §151, stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att arbeta fram en detaljplan för området kring Bäckvägen. Området, ett s.k. omvandlingsområde, är i behov av kommunalt VA. Syftet med detaljplanen var att möjliggöra förtätning och därmed erforderlig förbättring av gatustandarden. Den största exploaterbara delen av området ligger inom strandskydd. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att de skäl som krävs för att upphäva strandskyddet inte är uppfyllda och att stora delar av skyddsområdet också ligger inom riskområde för översvämning. Syftet med planen, att möjliggöra förtätning och höjning av gatustandarden, kvarstår då endast på en fastighet utanför strandskyddsområdet. Kommunalt VA kan byggas ut utan ny detaljplan, varför stadsbyggnadsförvaltningen föreslår att planuppdraget avskrivs.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen instämmer i stadsbyggnads-förvaltningens bedömning och tillstyrker att planuppdraget avskrivs.

Underlag för beslut

- Stadsbyggnadsförvaltningens underlag daterat 2017-04-11.

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Planuppdraget för Bäckvägen återtas.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Martina Mossberg (M) yrkar med instämmande av Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD) bifall till eget förslag från Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna (bilaga).

Ordföranden konstaterar att det finns två förslag till beslut; kommunalrådsberedningens förslag och det egna förslaget från

Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna. Ordföranden ställer de två förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Planuppdraget för Bäckvägen återtas.

Reservationer

Martina Mossberg, Alexandra Anstrell, Michael Fridebäck - samtliga (M), Tobias Hammarberg (L) Pia Lublin (L) och Marie Litholm (KD) reserverar sig mot beslutet.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: Stadsbyggnadsnämnden

För kännedom:

Dnr KS 2017/75

§ 147 Rekommendation från SKL: Arbete för ökad kvalitet nattetid i särskilt boende

Sammanfattning

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har beslutat att rekommendera landets kommuner att anta en rekommendation i syfte att stärka utveckling och kvalitet på särskilda boenden för äldre nattetid.

Bakgrunden är att regeringen våren 2016 avslog Socialstyrelsens förslag till bemanningsföreskrifter för särskilt boende för äldre. Socialstyrelsens uppdrag med föreskrifterna var att säkerställa en trygg och individanpassad omsorg samt försäkra sig om att det på särskilda boenden för äldre skulle finnas personal dygnet runt som utan dröjsmål kunde hjälpa de äldre. Istället för bemanningsföreskrifterna valde regeringen att förtydliga socialtjänstförordningen (2001:937, 2 kap 3 §). Där framgår att den enskildes behov ska vara styrande och att personal ska finnas tillgänglig dygnet runt.

För att ytterligare stötta kommunernas arbete med ökad kvalitet nattetid i särskilt boende för äldre har SKL tagit fram aktuell rekommendation där de områden anges som kräver ett särskilt fokus i förnyelse- och förbättringsarbetet. SKL rekommenderar kommunerna att stärka och utveckla kvalitén enligt följande fyra punkter.

1. Koll på läget

2. Planera utifrån individens behov

3. Ta fram en strategi för att utveckla digitaliseringens möjligheter

4. Ledarskap

SKL kommer under 2017 att ge stöd till landets kommuner avseende tillämpningen av rekommendationen.

Ärendet har remitterats till äldrenämnden som i beslut 2017-04-19, § 60, föreslår kommunstyrelsen att anta SKL:s rekommendation. Äldrenämnden konstaterar att de områden som huvudsakligen

uppmärksammas i rekommendationen är digitalisering, arbetsmetoder och bemanning. Rekommendationen ligger väl i linje med äldrenämndens ambitioner och pågående satsningar inom dessa områden. Äldrenämnden välkomnar vidare det stöd som SKL avser att ge vad gäller tillämpningen av rekommendationen och vill särskilt lyfta fram de utmaningar som finns inom välfärdstekniken som riktar sig till äldre personer med nedsatt beslutsförmåga. Där är en bred nationell samsyn särskilt önskvärd för att även denna målgrupp ska få del av de positiva effekter som kan uppnås med välfärdstekniken.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen har inget övrigt att tillägga och föreslår att kommunstyrelsen beslutar att anta rekommendationen.

Underlag för beslut

- Äldrenämndens beslut 2017-04-19, § 60

- Rekommendation från SKL: Arbete för ökad kvalitet nattetid i särskilt boende för äldre

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Rekommendationen för arbete med ökad kvalitet nattetid i särskilt boende för äldre antas.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Rekommendationen för arbete med ökad kvalitet nattetid i särskilt boende för äldre antas.

Expedieras: Akt

För kännedom: Sveriges Kommuner och Landsting, äldrenämnden

Dnr KS 2017/114

§ 148 Remiss: Trafikförändringar i SL-trafiken 2017/2018 (T18)

Sammanfattning

Trafikförvaltningen inom Stockholms läns landsting har påbörjat arbetet med trafikförändringar i SL-trafiken som träder i kraft i december 2017. Trafikförvaltningen har översänt en bruttolista med förslag på trafikförändringar avseende bland annat linjesträckningar, turtäthet och trafikeringstid.

Remissen innehåller majoriteten av samtliga förslag på trafikförändringar 2017/2018. Trafikförvaltningen har även översänt en tilläggsremiss med tillkommande förslag om trafikförändringar med anledning av nytt planeringsramverk för pendeltågstrafiken (TN 2015-2017). För de trafikområden som trafikeras med så kallade incitamentsavtal (Haninge kommun inkluderat) har trafikutövaren (Nobina) även möjlighet att genomföra förändringar vid andra tillfällen än ordinarie tidtabellsskifte i december. Ytterligare förslag kan därför tillkomma.

Trafikförvaltningen önskar synpunkter på och prioriteringar av förslagna trafikförändringar senast den 12 juni 2017.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen har upprättat ett förslag till remissvar i form av bifogat tjänsteutlåtande.

Underlag för beslut

- Tjänsteutlåtande 2017-04-25 – Remiss: Trafikförändringar i SL-trafiken 2017/2018 (T18)

- Remiss från Trafikförvaltningen Stockholms läns landsting 2017-02-07(Dnr SL 2016-0770) – Remiss inför trafikförändringar i SL-trafiken 2017/2018 (T18)
http://www.sll.se/Global/Verksamhet/Kollektivtrafik/Nyhet%20bilaga/Trafikf%C3%B6r%C3%A4ndringsremiss%20T18%202017-2018%20.pdf

- Tilläggsremiss från Trafikförvaltningen Stockholms läns landsting 2017-04-18 (Dnr SL 2016-0770) – Tillägg: Remiss inför trafikförändringar i SL-trafiken 2017/2018 (T18)

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Kommunstyrelseförvaltningens yttrande utgör Haninge kommuns remissvar.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Kommunstyrelseförvaltningens yttrande utgör Haninge kommuns remissvar.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom: Trafikförvaltningen Stockholms läns landsting, Berit Pettersson (planeringschef – KSF), Helene Olofsson (trafikstrateg – KSF), Mirja Thårlin (samhällsplanerare – KSF)

Dnr KS 2017/165

§ 149 Remiss: Effektivare sanktioner i livsmedelskedjan (Ds 2017:5)

Sammanfattning

Regeringen har gett Haninge kommun möjlighet att lämna synpunkter på Näringsdepartementets rapport ”Effektivare sanktioner i livsmedelskedjan. Remissvar ska ha inkommit till Näringsdepartementet senast den 12 juni 2017.

Förslaget till effektivare sanktioner i livsmedelskedjan har av kommunstyrelseförvaltningen remitterats till Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund (SMOHF). Förbundet ställer sig positivt till förslaget om förändrad straffskala och införande av sanktionsavgifter för vissa överträdelser inom livsmedelsområdet.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen har tagit del av SMOHF:s skrivelse och föreslår att kommunstyrelsen beslutar att SMOHF:s yttrande utgör Haninge kommuns remissvar.

Underlag för beslut

- Remissmissiv från Näringsdepartementet 2017-03-10

- Näringsdepartementets rapport Ds-2017-5 Effektivare sanktioner i livsmedelskedjan
http://www.regeringen.se/493e52/contentassets/150ea343e55f4aee80069abb299489ad/ds-2017-5-effektivare-sanktioner-i-livsmedelskedjan-m.m..pdfsan.pdf

- Remissyttrande från Södertörns miljö- och hälsoskyddssförbund 2017-04-27

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Remissyttrandet från Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund utgör Haninge kommuns remissvar.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Remissyttrandet från Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund utgör Haninge kommuns remissvar.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom: Näringsdepartementet (inklusive SMOHF:s skrivelse), SMOHF

Dnr KS 2017/71

§ 150 Fullmakt att teckna Haninge kommuns bank- och plusgirokonto 2017

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har 2017-04-24, § 107, beslutat om teckningsbemyndigande för kommunens bank- och plusgirokonton. På grund av personalförändringar föreslås detta beslut uppdateras.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Tidigare beslut av kommunstyrelsen 2017-04-24, § 10,7 upphävs.
2. Till att, två i förening

- utfärda utbetalningar från Haninge kommuns bank- och plusgirokonton samt underteckna ansökan om Handelsbanken Visa Business Card

- utfärda anvisningar och checkar samt kvittera medel på Haninge kommuns bank- och plusgirokonton, kvittera ut till Haninge kommun eller till någon av dess nämnder ställda checkar eller postväxlar, kvittera ut medel på bankkonton tillhörande av Haninge kommun förvaltade fonder, bemyndigas

Ekonomidirektör	Jörn Karlsson
Chef redovisningsenheten	Harri Kiviharju
Ekonom	Annika Karlsson
Ekonom	Pernilla Andersson
Systemförvaltare	Annika Hoffstedt
Ekonomiadministratör	Eva Cajback
Ekonomiadministratör	Annika Nur
Ekonomiadministratör	Ann-Cathrine Strandberg
Ekonomiadministratör	Ayse Mert Durak

Ekonomiadministratör	Lara Albers
Ekonomiadministratör	Carina Barfoth
Ekonomiadministratör	Åsa Lindgren
Ekonomiadministratör	Catharina Wall
Ekonomiadministratör	Monica Jonsson
Verksamhetsansvarig	Anna Carin Rosengren

3. Till att, två i förening, inneha administratörsrättigheter och att göra ändringar enligt delegationsbeslut över användarna på respektive internetbank.

Ekonomidirektör	Jörn Karlsson
Chef redovisningsenheten	Harri Kiviharju
Ekonom	Annika Karlsson
Ekonom	Pernilla Andersson
Ekonomiadministratör	Eva Cajback

4. Till att, två i förening, överföra medel mellan följande bankkonton:

Bank	Clearing	Konto	Kontotyp
SHB	6181	065 298	Huvudkonto
SHB	6181	084 608	Avkastningskonto koncern
SHB	6181	092 058	Nivåkonto (HK)
SHB kommun	6181	094 468	Avkastningskonto
SHB	6181	098 498	Transaktionskonto
SHB	6181	103 858	Sociala utbetalningar
SHB	6181	105 338	V/A
SHB	6181	106 628	Fonder och stipendier

Swedbank 8327-9	923 035 911-0	Toppkonto
Swedbank 8327-9	923 534 757-3	Koncernkonto
Swedbank 8327-9	903 822 541-4	Räntekonto koncern
Swedbank 8327-9	923 534 758-1	Samlingskonto kommun
Swedbank 8327-9	923 534 759-9	Samlingskonto kommun
Swedbank 8327-9	903 822 535-6	Räntekonto kommun
Swedbank 8327-9	903 822 543-0	Haninge kommun

Nordea	PG	1265-8	Plusgiro
Bemyndigas:			
Ekonomidirektör			Jörn Karlsson
Chef redovisningsenheten			Harri Kiviharju
Ekonom			Annika Karlsson
Ekonom			Pernilla Andersson
Systemförvaltare			Annika Hoffstedt
Ekonomiadministratör			Eva Cajback
Ekonomiadministratör			Annika Nur
Ekonomiadministratör			Ann-Cathrine Strandberg
Ekonomiadministratör			Ayse Mert Durak
Ekonomiadministratör			Lara Albers
Ekonomiadministratör			Carina Barfoth
Ekonomiadministratör			Åsa Lindgren
Ekonomiadministratör			Catharina Wall
Ekonomiadministratör			Monica Jonsson
Verksamhetsansvarig			Anna-Carin Rosengren

5. för bankkonto 6181 103 858

Till att, två i förening, bemyndigas att utfärda utbetalningar från ovanstående konto

Enhetschef	Sven Svensson
Assistent	Johan Hereora-Hummerhielm
Assistent	Eva Nilsson
Assistent	Susanne Sandhage
Assistent	Elisabeth Larsson
Assistent	Eva McCormick
Socialsekreterare	Carina Donselius
Assistent	Robin Dahlbom
Assistent	Joachim Olander
Assistent	Emilija Paravlic
Assistent	Linda Asplund
Assistent	Madeleine Johansson
Assistent	Karin Lundgren

6. för bankkonto 6181 098 498

Till att, två i förening, bemyndigas att utfärda utbetalningar från ovanstående konto (löner)

Chef Löneenheten	Anette Björkqvist
Systemförvaltare	Susanne Tidlund
Lönekonsult	Jeanette Ståhlnacke
Systemförvaltare	Jaana Snygg
Systemförvaltare	Leila Zubidat

7. för bankkonto 6181 098 498.

Till att, två i förening, bemyndigas att utfärda utbetalningar från ovanstående konto

Intagningssekreterare	Susanne Backman
Gymnasiechef	Peteris Smitmanis

8. för bankkonto 6181 105 338

Till att, två i förening, bemyndigas att utfärda utbetalningar från ovanstående konto

Handläggare	Sarah Berntsson
Ingenjör	Weine Carmerud
Handläggare	Åsa Moe

Utdrag ur protokollet ska gälla som fullmakt i ovanstående fall. Namnteckningsprover ska därvid bifogas till banker och plusgiro.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Tidigare beslut av kommunstyrelsen 2017-04-24, § 10,7 upphävs.
2. Till att, två i förening

- utfärda utbetalningar från Haninge kommuns bank- och plusgirokonton samt underteckna ansökan om Handelsbanken Visa Business Card

- utfärda anvisningar och checkar samt kvittera medel på Haninge kommuns bank- och plusgirokonton, kvittera ut till Haninge kommun eller till någon av dess nämnder ställda checkar eller postväxlar, kvittera ut medel på bankkonton tillhörande av Haninge kommun förvaltade fonder, bemyndigas

Ekonomidirektör	Jörn Karlsson
Chef redovisningsenheten	Harri Kiviharju

Ekonom	Annika Karlsson
Ekonom	Pernilla Andersson
Systemförvaltare	Annika Hoffstedt
Ekonomiadministratör	Eva Cajback
Ekonomiadministratör	Annika Nur
Ekonomiadministratör	Ann-Cathrine Strandberg
Ekonomiadministratör	Ayse Mert Durak
Ekonomiadministratör	Lara Albers
Ekonomiadministratör	Carina Barfoth
Ekonomiadministratör	Åsa Lindgren
Ekonomiadministratör	Catharina Wall
Ekonomiadministratör	Monica Jonsson
Verksamhetsansvarig	Anna Carin Rosengren

3. Till att, två i förening, inneha administratörsrättigheter och att göra ändringar enligt delegationsbeslut över användarna på respektive internetbank.

Ekonomidirektör	Jörn Karlsson
Chef redovisningsenheten	Harri Kiviharju
Ekonom	Annika Karlsson
Ekonom	Pernilla Andersson
Ekonomiadministratör	Eva Cajback

4. Till att, två i förening, överföra medel mellan följande bankkonton:

Bank	Clearing	Konto	Kontotyp
SHB	6181	065 298	Huvudkonto
SHB	6181	084 608	Avkastningskonto koncern

SHB	6181	092 058	Nivåkonto (HK)
SHB kommun	6181	094 468	Avkastningskonto
SHB	6181	098 498	Transaktionskonto
SHB	6181	103 858	Sociala utbetalningar
SHB	6181	105 338	V/A
SHB	6181	106 628	Fonder och stipendier

Swedbank 8327-9	923 035 911-0	Toppkonto
Swedbank 8327-9	923 534 757-3	Koncernkonto
Swedbank 8327-9	903 822 541-4	Räntekonto koncern
Swedbank 8327-9	923 534 758-1	Samlingskonto kommun
Swedbank 8327-9	923 534 759-9	Samlingskonto kommun
Swedbank 8327-9	903 822 535-6	Räntekonto kommun
Swedbank 8327-9	903 822 543-0	Haninge kommun

Nordea	PG	1265-8	Plusgiro
Bemyndigas:			
Ekonomidirektör			Jörn Karlsson
Chef redovisningsenheten			Harri Kiviharju
Ekonom			Annika Karlsson
Ekonom			Pernilla Andersson
Systemförvaltare			Annika Hoffstedt
Ekonomiadministratör			Eva Cajback
Ekonomiadministratör			Annika Nur
Ekonomiadministratör			Ann-Cathrine Strandberg
Ekonomiadministratör			Ayse Mert Durak

Ekonomiadministratör	Lara Albers
Ekonomiadministratör	Carina Barfoth
Ekonomiadministratör	Åsa Lindgren
Ekonomiadministratör	Catharina Wall
Ekonomiadministratör	Monica Jonsson
Verksamhetsansvarig	Anna-Carin Rosengren

5. för bankkonto 6181 103 858

Till att, två i förening, bemyndigas att utfärda utbetalningar från ovanstående konto

Enhetschef	Sven Svensson
Assistent	Johan Hereora-Hummerhielm
Assistent	Eva Nilsson
Assistent	Susanne Sandhage
Assistent	Elisabeth Larsson
Assistent	Eva McCormick
Socialsekreterare	Carina Donselius
Assistent	Robin Dahlbom
Assistent	Joachim Olander
Assistent	Emilija Paravlic
Assistent	Linda Asplund
Assistent	Madeleine Johansson
Assistent	Karin Lundgren

6. för bankkonto 6181 098 498

Till att, två i förening, bemyndigas att utfärda utbetalningar från ovanstående konto (löner)

Chef Löneenheten	Anette Björkqvist
Systemförvaltare	Susanne Tidlund
Lönekonsult	Jeanette Ståhlnacke
Systemförvaltare	Jaana Snygg
Systemförvaltare	Leila Zubidat

7. för bankkonto 6181 098 498.

Till att, två i förening, bemyndigas att utfärda utbetalningar från ovanstående konto

Intagningssekreterare	Susanne Backman
Gymnasiechef	Peteris Smitmanis

8. för bankkonto 6181 105 338

Till att, två i förening, bemyndigas att utfärda utbetalningar från ovanstående konto

Handläggare	Sarah Berntsson
Ingenjör	Weine Carmerud
Handläggare	Åsa Moe

Utdrag ur protokollet ska gälla som fullmakt i ovanstående fall. Namnteckningsprover ska därvid bifogas till banker och plusgiro.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: Ekonomiavdelningen, Harri Kiviharju

För kännedom:

Dnr KS 2017/5

§ 151 Befrielse från uppdrag

Sammanfattning

Följande avsägelser har inkommit till kansliet:

Ove Andersson (MP), ledamot i pensionärsrådet från och med 2017-07-01.

Ove Andersson (MP), ledamot i Utörådet från och med 2017-07-01.

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Ovanstående befrias från sina uppdrag från och med 2017-07-01.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Ovanstående befrias från sina uppdrag från och med 2017-07-01.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet:

Personalavdelningen (löneenheten och Maine Söderlund)

Kansliet KSF (förtroendemannaregistret)

För kännedom:

De entledigade

Berörda gruppledare

Berörda organ

Dnr KS 2017/290

§ 152 Anställning av kommundirektör

Sammanfattning

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår att Magnus Gyllestad anställs som kommundirektör med tillträde 2017-09-01.

Samverkan med de fackliga organisationerna har genomförts 2017-05-22.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Magnus Gyllestad anställs som kommundirektör med tillträde 2017-09-01.
2. Beslut om lön fattas i särskilt lönebeslut.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Magnus Gyllestad anställs som kommundirektör med tillträde 2017-09-01.
2. Beslut om lön fattas i särskilt lönebeslut.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: Personalavdelningen

För kännedom:

Dnr KS 2017/24

§ 153 Meddelanden

Sammanfattning

Om inget annat anges finns meddelandena hos sekreteraren.

Ordförandebeslut remiss: yttrande till länsstyrelsen i Stockholm, ärendenummer 4321-12440-2017 angående Mellanbergs gård

Cirkulär 17:09 Arbetsdomstolens dom 2016 nr. 76 om förhandlingsskyldighet vid omorganisation

Cirkulär 17:13 från SKL Kommunal fastighetsavgift, prognos 2018

Cirkulär 17:14 från SKL Vårpropositionen 2017 och vårändringsbudgeten för år 2017

Cirkulär 17:15 från SKL Överenskommelse om ändringar i Allmänna bestämmelser samt bilagor till AB

Cirkulär 17:16 från SKL Huvudöverenskommelse om lön och allmänna anställningsvillkor m.m. - HÖK 16 - Prolongerad - med Svenska Kommunalarbetareförbundet

Cirkulär 17:17 från SKL Huvudöverenskommelse om lön och allmänna anställningsvillkor m.m. HÖK 17 - med OFR Allmän Kommunal Verksamhet

Cirkulär 17:18 från SKL Budgetförutsättningar för åren 2017-2020

Cirkulär 17:19 från SKL Överenskommelse om lön och anställningsvillkor för personlig assistent och anhörigvårdare - PAN 16 - Prolongerad med Svenska Kommunalarbetarförbundet

Cirkulär 17:20 från SKL Definitivt Omsorgsprisindex (OPI) 2017

Cirkulär 17:21 från SKL Arbetsdomstolens dom 2017 nr. 7 angående uppsägning i strid med föräldraledighetslagens missgynnandeförbud

Cirkulär 17:22 från SKL Sotningsindex 2017

Cirkulär 17:23 från SKL Feriejobb/sommarjobb 2017

Cirkulär 17:24 från SKL från SKL Preliminära arbetsgivaravgifter och PO-pålägg för kommunerna år 2018

Cirkulär 17:25 från SKL Arbetsgivares skyldighet att kontrollera utlännings rätt att arbeta i Sverige

Södertörns brandförsvarsförbunds protokoll 2017-04-21

Årsredovisning och tertialrapport från AB Vårljus

Protokoll årsmöte Marinhemmet Berga

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Meddelandena läggs till handlingarna.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Meddelandena läggs till handlingarna.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom:

Dnr KS 2017/25

§ 154 Delegationsbeslut

Sammanfattning

Enligt 6 kap § 35 kommunallagen ska delegationsbeslut redovisas till styrelsen.

Kommunstyrelsens ordförande meddelar delegationsbeslut enligt bilaga

Kommunstyrelsens ordförande meddelar delegationsbeslut enligt bilaga

Kommunstyrelsens ordförande meddelar delegationsbeslut enligt bilaga

Kommundirektören meddelar delegationsbeslut enligt bilaga

Mark- och exploateringschefen meddelar delegationsbeslut enligt bilaga

Mark- och exploateringschefen meddelar delegationsbeslut enligt bilaga

Kanslichefen meddelar delegationsbeslut enligt bilaga

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Delegationsbesluten läggs till handlingarna.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Delegationsbesluten läggs till handlingarna.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom:

§ 113 Val av justerare

Förslag till beslut

1. Martina Mossberg väljs till justerare.

Kommunstyrelsens beslut

1. Martina Mossberg väljs till justerare.

_____

Haninge kommun

Förvaltning	Dokumenttyp		Sida
Kommunstyrelseförvaltningen	Recit		1 (1)
Avdelning/Enhet Kansliavdelningen	Datum	Diarienummer	
Handläggare Anna Clara Stenvall, kommunsekreterare			

Förslag om öppet sammanträde

Sammanfattning

Enligt kommunstyrelsens reglemente § 28 bör nämnden ha öppet sammanträde vid behandling av medborgarförslag om förslaget är av allmänt intresse. Det åligger även kommunstyrelsen att enligt § 13 i samma reglemente att besluta om öppna sammanträden. Det föreslås därför att kommunstyrelsens sammanträde är öppet under de paragrafer som behandlar inkomna medborgarförslag.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Kommunstyrelsens sammanträde är öppet för allmänheten under paragraferna som behandlar inkomna medborgarförslag.

_____

§ 115 Nya medborgarförslag

Sammanfattning

När ett medborgarförslag har överlämnats från kommunfullmäktige för beslut ska förslagsställaren erbjudas möjlighet att presentera sitt medborgarförslag för kommunstyrelsen inför vidare beredning av ärendet.

Nedan presenteras medborgarförslag som har överlämnats från kommunfullmäktige till kommunstyrelsen.

KS 2017/208

Utvärdera och utveckla Haninge kommuns hemsida med bland annat tydlig information om kommunens krisberedskap- och säkerhetsplan

KS 2017/217

Kommunala ordningsvakter

KS 2017/224

Gångbro över Gudöleden till Port 73

KS 2017/226

Kommunala ordningsvakter

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Medborgarförslagen lämnas till kommunstyrelseförvaltningen för beredning.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Medborgarförslagen lämnas till kommunstyrelseförvaltningen för beredning.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet:

För kännedom:

haningekommun

HANINGE KOMMUNSTYRELSE
Kommunstyrelseförvaltningen
2017 -04- 03
Dnr. KS 2017/208

Från: no_reply@haninge.se
Skickat: den 2 april 2017 11:17
Till: haningekommun
Ämne: Medborgarförslag

Arende: Utifrån att en egen enkel omvärldsanalys avseende olika kommuners hemsidor och hur de valt att utveckla arbetet med information kring kommunens krisberedskaps- och säkerhetsplan, så upplever jag att Haninge kommun är i behov av att analysera, utvärdera och uppdatera vår egen hemsida. Sidan behöver bli begriplig och användbar för såväl äldre, yngre samt medborgare som talar annat språk än svenska. Bifogar ett exempel på en kommun som jag tycker har en bra hemsida:
https://url11.mailanyone.net/v1/?m=1cubdX-00048P-5x&i=57e1b682&c=3i7P0APJOLguzZ8ZcP2Q6sCqwz6qifN4_R-f4hCa0SMdCCoEYlRPT1zU9BkK2w3Wm0jy0e92Ee-iTGKfUjvb5C4Q-ynpfh60u1P7sAHq7DnebjtWoX7Mbebjs2DN297S8dR-fWpbZz9fw_SJrSmwTC86evO6w1xDTDPt8u0YxdsSFopXOIYZ3GWqff3ZCQ864CvbKPy5bjwuce7yzSHuniC1VDMfGe9-kGjP8t2yDOz48UGFo6Moj6CbJgV642-G64Hp_25gL5JmJMH7HlQUTUQvfptK_ni7UMSgw2AoKbJqmJX3VGLRTA3blCNvtTV-STy1C5SnNFMJJD_A9BEp5wWyE8E_y0fcifVn7s_oOT4Ct4govfes4lOHNX59XfslaMLFCT--bn57mipMogC-Qo9fu-DtRMA2ed6smow6pUWgotgg5I3oAVT7fQ4oc26H0YD4llKAkHZORt3Pr7I_Cd4Bwn5491ux2WcSqAZdx3N8XGgep1-AFZT8cWfHwOJj9TDl8d1PV-Z0t3_8xRo-QTuHeFDZJq5EkgMPq-uVorkHnDkfiKDJVPoXgX-q21lloPQt7V3cVVren-odmaW16jhl1O0Df3NvzSrHjRhdp4_zI-V_GEQHi65WlJ-piHlKqd0QEAgrVREhe5-WlYMjYiUur9y6k8C4c8sTuVsJBqhVB7KzCrilW74z4yTBJ_y6qXrOxVMhkf8bwYRDxw9g5DByvw116qMho2OyGywCwfRpcTacaZEK-WczL7TGyswdiPEkMx8TH7080jIFt5vsMkoKZrJX004zb10F7T38KrSmLp6uHfrItrKBOdc75ALB
Forslag: Utvärdera och utveckla Haninge kommuns hemsida avseende tydlig och väl synlig information om kommunens krisberedskap- och säkerhetsplan. Syftet bör också vara att uppnå en användarvänlig hemsida, som riktar sig till människor i olika åldrar, talar olika språk mm. Den kan också utvecklas till att verka som ett pedagogiskt verktyg som kan nyttjas i skolundervisning. En särskild punkt på sidan bör vara: hur du klarar dig utan el och vatten i 72 timmar. Vi behöver hjälpa våra medborgare att själva kunna förbereda sig inför olika scenarion som t ex inbegriper el- och vattenavbrott av det längre slaget.

Haningekommun

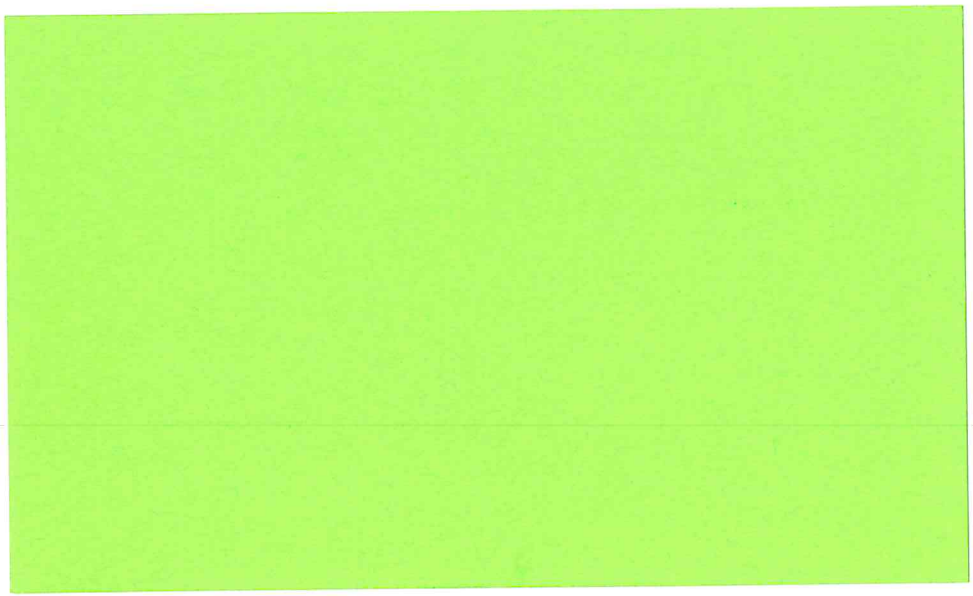
Jenny Lagebjörk

HANINGE KOMMUN
Kommunstyrelseförvaltningen
2017 -04- 09
Diarienr KS 2017/217

Från: no_reply@haninge.se
Skickat: den 9 april 2017 12:12
Till: haningekommun
Ämne: Medborgarförslag

Arende: Kommunal Ordningsvakter
Forslag: Jag föreslår att en del av demokrati- och utvecklingsmedlen används till att göra Haninge kommun tryggare. Med det är mid medborgarförslag jag och många andra vill att ordningsvakter anställs direkt av kommunen ej "Privata bolag" och att dessa placeras i Kommunes område. Vi behöver ha en patrull som kan vara behjälpliga till folk inom kommunen när det behövs och att vi inför en trygghetsnummer så kan ordningsvakterna alltid hjälpa våra medborgar med små ordningsproblem eller behjälpliga med samarbete med Brandkåren om dom behöver hjälp eller ambulansen eller polisen och andra enheter. Vara kompliment till polisen eftersom polisen måste se till att prioritera större brott så kan vi hålla ordningshållning inom området där behovet är störst behov. Polisen kan jobba med större brottslighet och vakterna medverkar för att upprätthålla allmäna ordningen. Polisen har stora problem för att fylla luckorna och det kan ordningsvakterna göra, På kvällarna samlas många ungdomar och man vågar inte gå på området hem från bussen eller från Pendel. Där skulle ett trygghets nummer vara bra att ha för också. Finns också många ungdoms gäng som säljer knark öppet och polisen syns inte. Skulle vara bra med en patrull ordningsvakter på dagar och kvällar.

Mitt medborgarförslag är
1. Demokrati- och utvecklingsmedlen används till att anställa kommunala ordningsvakter 2. Ett trygghetsnummer tas fram dit oroliga invånare kan ringa ifall de känner sig otrygga 3. Förvaltningen använder sig av evidensbaserade metoder för att göra en tryggare och säkrare kommun.

HANINGE KOMMUN
Kommunstyrelseförvaltningen
2017 -04- 12
Diarienr KS 2017/224

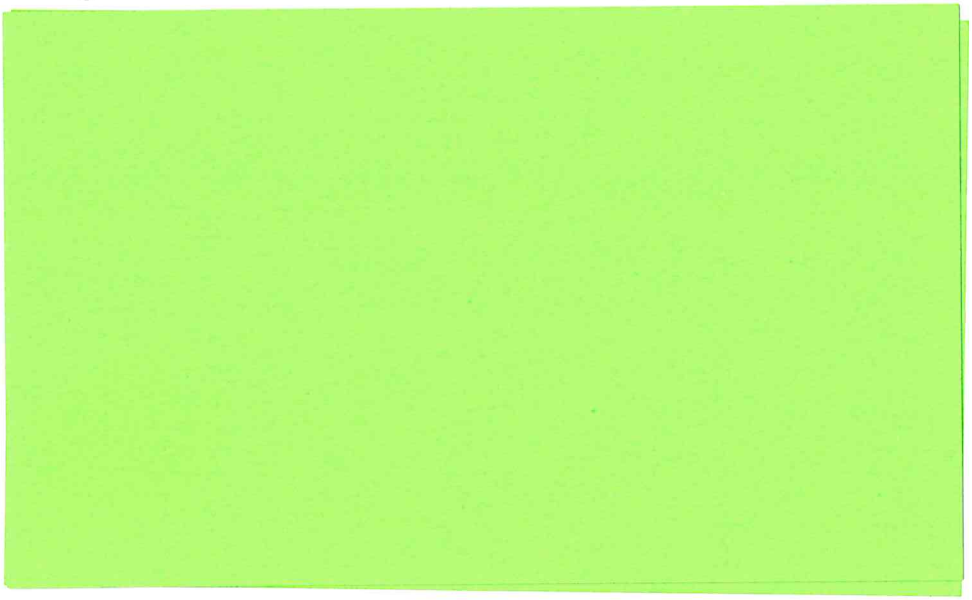
Haningekommun

Jenny Lagebjörk

Från: no_reply@haninge.se
Skickat: den 12 april 2017 09:40
Till: haningekommun
Ämne: Medborgarförslag

Arende: Ang. gångbro över Gudöleden till Port 73.

Vore mycket tacksam om en gångbro byggdes på reserverad plats vid Vendelsövägen, bredvid däcksfirman. Port 73 har fått så mycket beröm, så jag anser att tillgängligheten för boende Vendelsö-Brandbergen borde underlättas snarast med gångbron.
Forslag: Kommunen ska kunna komma överens med port 73 om finansieringen SNARAST

Haningekommun

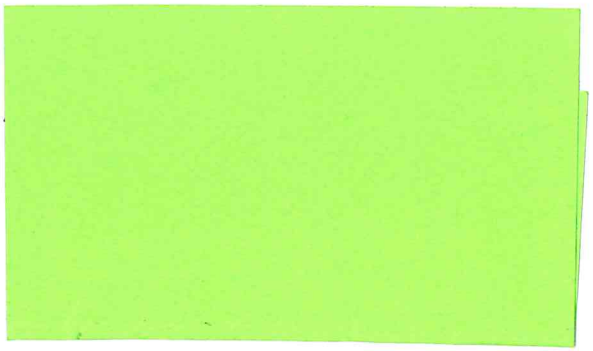
HANINGE KOMMUN
Kommunstyrelseförvaltningen
2017 -04- 09
Diarienr KS 2017/ 226

Jenny Lagebjörk

Från: no_reply@haninge.se
Skickat: den 9 april 2017 12:14
Till: haningekommun
Ämne: Medborgarförslag

Arende: Kommunala Ordningsvakter till kommunen
Forslag: Jag föreslår att en del av demokrati- och utvecklingsmedlen används till att göra Haninge kommun tryggare. Med det är mid medborgarförslag jag och många andra vill att ordningsvakter anställs direkt av kommunen ej "Privata bolag" och att dessa placeras i Kommunes område. Vi behöver ha en patrull som kan vara behjälpliga till folk inom kommunen när det behövs och att vi inför en trygghetsnummer så kan ordningsvakterna alltid hjälpa våra medborgar med små ordningsproblem eller behjälpliga med samarbete med Brandkåren om dom behöver hjälp eller ambulansen eller polisen och andra enheter. Vara kompliment till polisen eftersom polisen måste se till att prioritera större brott så kan vi hålla ordningshållning inom området där behovet är störst behov. Polisen kan jobba med större brottslighet och vakterna medverkar för att upprätthålla allmäna ordningen. Polisen har stora problem för att fylla luckorna och det kan ordningsvakterna göra, På kvällarna samlas många ungdomar och man vågar inte gå på området hem från bussen eller från Pendel. Där skulle ett trygghets nummer vara bra att ha för också. Finns också många ungdoms gäng som säljer knark öppet och polisen syns inte. Skulle vara bra med en patrull ordningsvakter på dagar och kvällar.

Mitt medborgarförslag är
1. Demokrati- och utvecklingsmedlen används till att anställa kommunala ordningsvakter 2. Ett trygghetsnummer tas fram dit oroliga invånare kan ringa ifall de känner sig otrygga 3. Förvaltningen använder sig av evidensbaserade metoder för att göra en tryggare och säkrare kommun.

Dnr KS 2017/240

§ 116 Kommunstyrelsens tertialuppföljning, T1 2017

Sammanfattning

I enlighet med ekonomi- och verksamhetsstyrregler samt beslutad tidplan för budgetuppföljningar 2017 lämnas per april en tertialuppföljning av kommunstyrelsens verksamhet och ekonomi. Samtliga kommunfullmäktiges mål har följts upp och resultaten redovisas i bilaga. Efter fyra månader har två mål bedömts, eftersom endast indikatorer inom ekonomi och personal har mätts den aktuella perioden.

Antalet invånare i Haninge fortsätter att öka och den sista mars var vi drygt 86 200 personer. Som en del av en växande Stockholmsregion är det angeläget att arbeta vidare med framväxten av den regionala stadskärnan Haninge. Det innebär bland annat en förtätning med bostäder, arbetsplatser och service i stadskärnan. Kommunstyrelsen har prioriterat att utveckla etablerade företag och locka nya etableringar till kommunen. Det har gjorts bland annat genom att säkerställa tillgång på verksamhetsmark och samverka med Stockholm Business Alliance (SBA) och Nyföretagarcentrum.

Det klimat- och miljöpolitiska programmet har remitterats både internt och externt. Ett uppdaterat förslag behandlas i kommunfullmäktige i juni.

Det ekonomiska utfallet för perioden är 63,0 mnkr, vilket är 6,6 mnkr (9,4 procent) lägre än den ackumulerade budgeten 69,6 mnkr. Hittills under året så finns det överskott inom förtroendemannaorganisationen och kommunstyrelseförvaltningen samt underskott inom de anslagsfinansierade gemensamma kostnaderna. Prognosen för helåret är ett nollresultat.

För investeringar är utfallet för perioden 7,5 mnkr, vilket är 11procent av budgeten. Prognosen är helåret är 66,9 mnkr, vilket innebär att merparten av budgeten beräknas förbrukas under året.

Målet att vara en attraktiv arbetsgivare bedöms som svårt att uppnå

eftersom sjukfrånvaron för hela kommunen prognostiseras högre än målvärdet (5 procent för 2018). Arbetet med att förbättra arbetsmiljön med syfte att sänka sjukfrånvaron är en fortsatt en prioriterad fråga. Sjukfrånvaron totalt för hela kommunen ligger på samma nivå jämfört med samma period förra året.

Fullmäktige har gett kommunstyrelsen ett antal uppdrag i årets mål och budget. Därutöver finns uppdrag som fortsätter från förra året. De flesta uppdragen pågår eller planeras starta senare i år.

Underlag för beslut

- Delrapport 1 2017, Kommunstyrelsen

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Uppföljningen godkänns.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Uppföljningen godkänns.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: Kommunstyrelseförvaltningen

För kännedom:

Haninge kommun

Kommunstyrelsen

April 2017

Delårsrapport 1

Sammanfattning

Antalet invånare i Haninge fortsätter att öka och den sista mars var vi drygt 86 200 personer. Som en del av en växande Stockholmsregion är det angeläget att arbeta vidare med framväxten av den regionala stadskärnan Haninge. Det innebär bland annat en förtätning med bostäder, arbetsplatser och service i stadskärnan. Kommunstyrelsen har prioriterat att utveckla etablerade företag och locka nya etableringar till kommunen. Det har gjorts bland annat genom att säkerställa tillgång på verksamhetsmark och samverka med Stockholm Business Alliance (SBA) och Nyföretagarcentrum.

Det klimat- och miljöpolitiska programmet har remitterats både internt och externt. Ett uppdaterat förslag behandlas i kommunfullmäktige i juni.

Samtliga kommunfullmäktiges mål har följts upp och resultaten redovisas. Efter fyra månader har två mål bedömts, eftersom endast indikatorer inom ekonomi och personal har mätts den aktuella perioden.

Det ekonomiska utfallet för perioden är 63,0 mnkr, vilket är 6,6 mnkr (9,4 procent) lägre än den ackumulerade budgeten 69,6 mnkr. Hittills under året så finns det överskott inom förtroendemannaorganisationen och kommunstyrelseförvaltningen samt underskott inom de anslagsfinansierade gemensamma kostnaderna. Prognosen för helåret är ett nollresultat.

För investeringar är utfallet för perioden 7,5 mnkr, vilket är 11procent av budgeten. Prognosen är helåret är 66,9 mnkr, vilket innebär att merparten av budgeten beräknas förbrukas under året.

Målet att vara en attraktiv arbetsgivare bedöms som svårt att uppnå eftersom sjukfrånvaron för hela kommunen prognostiseras högre än målvärdet (5 procent för 2018). Arbetet med att förbättra arbetsmiljön med syfte att sänka sjukfrånvaron är en fortsatt en prioriterad fråga. Sjukfrånvaron totalt för hela kommunen ligger på samma nivå jämfört med samma period förra året.

Fullmäktige har gett kommunstyrelsen ett antal uppdrag i årets mål och budget. Därutöver finns uppdrag som fortsätter från förra året. De flesta uppdragen pågår eller planeras starta senare i år.

Innehåll

Delårsrapport 1 1
Sammanfattning 2
Viktiga händelser och områden 4
Mål och Indikatorer 4
Fullmäktigeuppdrag (2016 och 2017) 13
Ekonomi 18
Personaluppföljning och analys 19
Internkontroll 20

Viktiga händelser och områden

Antalet invånare i Haninge fortsätter att öka den sista mars var vi drygt 86 200 personer. Som en del av en växande Stockholmsregion är det angeläget att arbeta vidare med framväxten av den regionala stadskärnan Haninge. Det innebär bland annat en förtätning med bostäder, arbetsplatser och service i stadskärnan. Kommunstyrelsen har prioriterat att utveckla etablerade företag och locka nya etableringar till kommunen. Det har gjorts bland annat genom att säkerställa tillgång på verksamhetsmark och samverka med Stockholm Business Alliance (SBA) och Nyföretagarcentrum.

Kommunen besöktes i april av samordningsminister Ibrahim Baylan och näringsminister Mikael Damberg och aktualiserade då bland annat frågor om kvinnors företagande, entreprenörskap, infrastruktur, digitalisering och innovation.

I en god framtida livsmiljö och i en växande region är klimat- och miljöaspekterna självklara delar. Hållbarhetsberedningen har tagit fram förslag till klimat- och miljöpolitiskt program som tas upp i kommunfullmäktige i juni.

I januari publicerades Jämförelseguiden på kommunens hemsida. I jämförelseguiden kan man enkelt söka och jämföra olika verksamheter och andra tjänster i Haninge. Det går till exempel att söka vilka förskolor, grundskolor och utförare av hemtjänst som finns. Både kommunala och privata verksamheter ingår.

Arbetet med att förbättra arbetsmiljön med syfte att sänka sjukfrånvaron är en fortsatt en prioriterad fråga. Kommunstyrelsen har fått i uppdrag att bilda en gemensam projektgrupp för införandet av heltid för alla som önskar i vissa yrkesgrupper. En uppdragsbeskrivning har tagits fram i det arbetet.

Kommunorganisationens kommunikativa förmåga ska förbättras. Målsättningen är att Haninge kommun ska ha en väl utvecklad kommunikativ förmåga som bidrar till dess synlighet. Kommunikationen behöver också samordnas mellan förvaltningar och vara mer enhetlig.

Mål och Indikatorer

Nedan följer bedömningar och kommentarer om kommunstyrelsen har bidragit till att uppfylla fullmäktiges mål eller inte. Bedömningen är gjord utifrån en fyragradig skala: ej uppfyllt, delvis uppfyllt, på väg att uppfyllas och helt uppfyllt. I strategi och budget 2017-2018 anges när målbedömningar kommer att göras under året (delår 1, delår 2 eller årsredovisning). Om målet utvärderas senare anges Ej utvärderad.

Kommunfullmäktiges mål anges med nummer och ämne för målet. Under rubriken följer målets formulering i helhet. Status och kommentar per mål anges.

De indikatorer som har följts upp kommenteras och redovisas i en tabell. Flertalet indikatorer följs upp efter åtta månader (delår 2) eller i årsredovisningen.

Kommunstyrelseförvaltningen arbetar med flera åtaganden för att nå målen. Nämndens strategier anges efter förvaltningens kommentarer.

1 God folkhälsa

En bättre folkhälsa bidrar till friskare och mer aktiva invånare. Ur ett kommunalt perspektiv är det främst invånare som tar del av kommunens tjänster som kan stimuleras till ett friskare liv. Samtidigt kan alla kommunala verksamheter bidra på något vis inom sitt område till att alla invånare i kommunen får möjlighet att förändra sina livsvanor i en positiv riktning.

Status: **Ej utvärderad**

Kommentar:

Kommunstyrelsen har fastställt direktiv för att implementera barnkonventionen. Upphandling pågår av konsult för processledning och utbildning inom ramen för införandet. En arbetsmodell för barnrättskommun har tagits fram av Unicef och syftar till att rättvisebaserade metoder och arbetssätt ska användas. Sex personer har deltagit i en utbildning för kommunjurister inom ramen för det regionala nätverket om barnrättskommun.

Ungdomsrådet utvecklas och ett första planeringsmöte har genomförts mellan ungdomsrådet och de kontaktpolitiker som anmälde sitt intresse vid ungdomsfullmäktige 2016 samt med förtroendevalda från beredningen för mänskliga rättigheter

Kommunstyrelseförvaltningen samarbetar med Sveriges ungdomsråd och har bland annat presenterat SpeakApp för cirka 60 kommuner.

Under året ska nuläget för det strategiska folkhälsoarbetet i kommunen kartläggas. En introduktion till genomlysningen av folkhälsoarbetet har hållits i hållbarhetsberedningen. Upphandling pågår av en konsult som ska genomföra genomlysningen.

Förslaget till kemikalieplan remitterades under 2016 och kommer att beslutas i kommunfullmäktige före sommaren. Tre viktiga fokusområden är utpekade: verksamheter riktade till barn och ungdomar, upphandling samt bygg och anläggning.

Strategier för målet:

- Samverka med näringslivet där båda parterna ska finna gemensamma intressen för att stödja föreningar i Haninge
- Stödja och samordna ett sammanhållet barn- och ungdomsarbete utifrån barnkonventionen
- Stödja och samordna strategiskt folkhälsoarbete utifrån kunskapsbaserade metoder

2 Trygga invånare med inflytande och delaktighet

Ökat inflytande ger individen större makt över sitt liv och därmed en större upplevd trygghet. Inom samhällsplaneringen och genom aktiva insatser och uppsökande verksamhet kan den faktiska tryggheten i kommunen öka.

Status: **Ej utvärderad**

Kommentar:

Ett förslag till policy för medborgardialog har tagits fram för att för att stärka kommunens arbete med medborgar- och brukardialog. Bättre dokumentation, kunskapsspridning och återkoppling är bärande delar av förslaget.

Genom teknik kan planerade byggnationer visualiseras. Stadsbyggnadsförvaltningen har fått en visning av detta. En ny kommunikationskanal (chat) för medborgardialog med förtroendevalda i frågan om bostäder för ungdomar och nyanlända har testats.

Förvaltningen samordnar kommunens arbete med finskt förvaltningsområde och nationella minoriteter. Tillsammans med utbildningsförvaltningen har finskspråkiga vårdnadshavare informerats om skolvalet och till hösten startas svenskfinska klasser i Haninge. Kommunens hemsida har uppdaterats genom språklänkar som underlättar hänvisningar till den finska hemsidan. Den finska informationstidningen Haningesta/Om Haninge har utkommit med ett första nummer. Förvaltningen har bjudit till olika kulturaktiviteter på finska, till exempel en dockteater för de minsta barnen, framtidsteater för gymnasieelever och författarbesök för alla. Dialoger med romer har visat att enbart informationsinsatser riktade till romer inte räcker för att stärka deras möjligheter på arbetsmarknaden. I dialog med kommunstyrelseförvaltningen har arbetsförmedlingen därför beslutat att tillsätta en tjänst för att stödja romerna i själva jobbsökandet.

Strategier för målet:

- Utveckla och tillämpa principer för medborgardialog och e-verktyg
- Stödja och samordna kommunens arbete för nationella minoriteter
- Stödja och samordna arbetet utifrån trygghetsstrategin och handlingsplan

3 Stöd och omsorg som ger mervärde för individen

Kommunens stöd- och omsorgsverksamhet är en kärnverksamhet som alltid ska präglas av värdighet. Fokus ska alltid ligga på att individens möjligheter till utveckling så att dennes frihet ökar.

Status: **Ej utvärderad**

Kommentar:

Den verksamhet inom kommunstyrelseförvaltningen som omfattas av målet är budget- och skuldsaneringen. Inflödet av nya ärenden är det högsta någonsin. För budget- och skuldrådgivning har medborgaren omgående fått hjälp och inga köer har förekommit. Fortsätter ökningstakten kommer dock tillgängligheten till budget- och skuldrådgivningen att reduceras. Kansliet följer månadsvis upp inflödet och belastningen. Förvaltningen justerar sina interna resurser löpande under ett år.

Strategi för målet:

- Budget- och skuldrådgivning med hög kvalitet och hög tillgänglighet

4 Möjligheter till utbildning i livets alla skeden

Utbildning ger möjligheter för människor att uppnå sina livsmål. Alla barn växer upp med olika bakgrund och förutsättningar. Skolan i Haninge ska bidra till utjämning av elevers olika förutsättningar. Inget barn eller elev ska hindras att nå sin fulla potential i Haninges skolor. Kommunen ska arbeta målmedvetet och förebyggande för att minska andelen elever som hoppar av sin utbildning. Vuxenutbildningen och SFI ska utformas med utgångspunkt i att individen på kortast möjliga tid ska få reella möjligheter att komma in på arbetsmarknaden.

Status: **Ej utvärderad**

Kommentar:

Kommunstyrelseförvaltningen samarbetar med gymnasieskolan om Ung företagsamhet (UF) för att höja intresset för UF i kommunen och för att förbättra samarbetet mellan förvaltningarna.

I Haninge finns ett arbetsmarknadsråd med syftet att verka för minskad arbetslöshet och säkerställd kompetensförsörjning i Haninge kommun. Representanter från näringsliv och kommunen ingår i rådet. Arbetsmarknadsrådet har tagit fram en handlingsplan som styr verksamheten och i år har två möten hittills genomförts. Näringslivets dag och en rekryteringsmässa där 30 företag ställde ut och sökte efter nyrekryteringar genomfördes i mars. Kommunen tog även emot ansökningar till sommarens feriepraktik. Mässan hade över 1 200 besökare.

Strategi för målet:

- Säkerställa samverkan mellan näringsliv, skola samt vuxenutbildning via arbetsmarknadsrådet och Södertörnssamarbetet

5 Meningsfull fritid

Innebörden av en meningsfull fritid är olika för alla. Kommunen ska i utformningen av kultur- och fritidsutbud anpassa sig till efterfrågan så att det kommer så många invånare som möjligt till del.

Status: **Ej utvärderad**

Kommentar:

Kommunstyrelseförvaltningen arbetar med flera aktiviteter för att nå målet. Det är ännu för tidigt att göra en bedömning om hur målet kommer att uppfyllas.

En översyn av förvaltning och hyressättning av föreningslokaler har genomförts. Kartläggning av bidragsreglementen, taxor och föreningsbidrag per förvaltning samt genomgång av lokaluthyrningen har gjorts. Kartläggningen är början till ett arbete som ska utmynna i ett förståeligt, rättvist och enhetligt system för föreningar och medborgare. Analys och sammanställning pågår och en rapport beräknas vara klar i juni.

Strategi för målet:

- Underlätta för medborgarna att ta del av kultur- och fritidsutbud

6 Ett växande näringsliv med fler i egen försörjning

Haninge ska vara en attraktiv företagskommun och ta tillvara på de naturliga förutsättningar som kommunen har inom olika branscher. Servicen till befintliga företag och nyetableringar ska vara enkel, snabb och hålla en hög kvalitet.

Status: **Ej utvärderad**

Kommentar:

Förslag till ny näringslivsstrategi har varit på remiss till bland annat kommunens nämnder. Reviderat förslag kommer att tas upp till beslut före sommaren.

För att bidra till målet har kommunstyrelsen prioriterat att utveckla etablerade företag och locka nya etableringar till kommunen. Det har gjorts bland annat genom att säkerställa tillgång på verksamhetsmark och samverka med Stockholm Business Alliance (SBA) och Nyföretagarcentrum. Ett arbete med att stärka varumärket genom marknadsföring pågår. Under våren har fyra företagsbesök genomförts med förtroendevalda och tjänstemän från kommunen. Näringslivets dag och ett frukostmöte för företagare i kommunen har arrangerats.

Kommunen deltog tillsammans med SBA på fastighetsmässan MIPIM för att marknadsföra varumärket Haninge.

Arbete pågår löpande med handlingsplaner för Albyberg och Stadskärnan samt arbete med etableringsstrategi för Vega. Som underlag har en workshopserie genomförts med fastighetsägare i Centrumsamverkan samt med byggherrar i Vega.

Kommunen samverkar med Nynäshamns kommun i Nyföretagarcentrum (NFC) som ger rådgivning till nya företagare. Nya företagare och deltagare i NFC:s mentorsprogram har informerats om hur kommunen arbetar med näringslivsfrågor.

Kommunen samverkar med den ideella föreningen Visit Haninge som samlar besöksnäringsföretagen i Haninge. Kommunen och Visit Haninge ska genomföra ett LEADER-projekt, ett EU-finansierat projekt från EUs jordbruksfond, för produkt- och destinationsutbildning av mindre besöksnäringsföretag.

Strategiska kommunikationsfrågor för Haninge har diskuterats i styr- och beredningsgruppen för Stockholm Archipelago som är ett forum för skärgårdsutveckling.

Strategier för målet:

- Verka för tillväxt och utveckling i företagen i Haninge
- I samverkan med SBA, Nyföretagarcentrum m.fl verka för nya etableringar
- Säkerställa tillgången på verksamhetsmark
- Varumärket Haninge ska stärkas genom effektiv marknadsföring

7 God livsmiljö för nuvarande och kommande generationer

Klimat- och miljöutmaningarna är inte begränsade till kommunens geografiska område, men de åtgärder som

bidrar till att miljön i kommunen förbättras ska ha hög prioritet. I det större perspektivet ska kommunen genom samarbete med främst närkommunerna uppnå samarbeten som kan bidra till minskade utsläpp och förbättrad miljö. Kommunens egen verksamhet ska inspirera invånarna till att ta ett större ansvar för sin närmiljö.

Status: **Ej utvärderad**

Kommentar:

Kommunstyrelseförvaltningen har prioriterat åtgärder för att uppfylla klimat- och energistrategin, vattenplanen och naturvårdsplanen.

Det klimat- och miljöpolitiska programmet har remitterats både internt och externt. Ett slutligt förslag kommer upp för beslut före sommaren.

Projektet samverkansmodell bilpool samordnas med uppdrag om ny trafikstrategi och utvecklingsprojektet innovativ parkering. Innovativ parkering finansieras av myndigheten Vinnova och handlar om att hantera parkering vid bostäder så att kostnad för parkeringsplatser minskar och effektivare användning av ytor. Projekten samordnas för att dra maximal nytta av befintliga resurser samt undvika överlappning och underlätta kunskapsspridning. En arbetsgrupp har tillsatts och upphandling av processtöd har inletts.

Kommunstyrelsen har antagit förslaget om nytt samarbetsavtal för energi- och klimatrådgivningen mellan Haninge, Huddinge, Salem och Tyresö kommuner. Med det nya avtalet och ökade stödnivåer kommer Haninge kommuns energi- och klimatrådgivning att utökas.

För att öka andelen ekologiska inköp har förvaltningen diskuterat med gymnasieverksamheten vid Riksäpplet och ett antal andra enheter om hur de kan använda en högre andel ekologiska livsmedel.

Vattenplanen är kommunens styrdokument för vattenområdet. Vattenplanen innehåller ett åtgärdsprogram. Kemiska provtagningar har gjorts både för att följa upp vattenkvaliteten och för att få ett uppdaterat underlag inför uppdatering av programmet.

Stockholm stad håller på att ta fram ett åtgärdsförslag för Drevviken i samarbete med berörda kommuner där Haninge ingår. Kommunen har beställt kompletterande belastningsberäkningar av näringsämnen för Haninge.

Naturvårdsplanens syfte är bland annat att bevara och utveckla kommunens naturvärden. Förvaltningen ska se till att skötselplanen för området omkring Skutan efterlevs. En entreprenör har kontaktats för att genomföra slåtter i Skutan i enlighet med skötselplanen, dvs på de delar av strandängarna som inte betas liksom på torrmarkerna runt fågeltornet.

Strategier för målet:

- Prioritera och samordna åtgärder som bidrar till att klimat- och energistrategins mål uppnås
- Prioritera och samordna åtgärder som bidrar till att vattenplanens mål uppnås
- Prioritera och samordna åtgärder som bidrar till att naturvårdsplanens mål uppnås

8 Nya bostäder i bra lägen

Haninge ska hävda sig i konkurrensen mellan kommunerna i Stockholmsregionen som en attraktiv inflyttningskommun. Utvecklingen av Haninges stadskärna och bebyggelse runt pendeltågstationerna ska prioriteras samtidigt som Haninges olika unika miljöer för attraktivt boende ska utvecklas. För att möta den ökade efterfrågan på bostäder måste hantering av detaljplaner och bygglov vara snabb och effektiv.

Status: **Ej utvärderad**

Kommentar:

Kommunstyrelsens strategi är att prioritera, samordna och leda åtgärder som bidrar till att utvecklingsprogrammet för den regionala stadskärnan genomförs, säkerställa hållbar bostads- och trafikförsörjning samt stärka varumärket Haninge.

Arbetet med att utveckla centrumsamverkan pågår kontinuerligt. Under det första kvartalet har nya

samverkansavtal för ytterligare en treårsperiod tecknats med de sju fastighetsägarna. Ett koncept tas fram som kommunen och andra aktörer kan koppla på andra aktiviteter, till exempel Haningedagen i september. Syftet är att få Haningeborna att känna att det händer spännande och lite oväntade saker i stadskärnan. I september planeras även en gatufest.

Stadsutvecklingsplanen har varit på samråd och arbetet pågår med att gå igenom inkomna synpunkter. Planen kompletteras också med ett antal nya utredningar om buller, luftkvalitet och dagvatten enligt kraven i plan- och bygglagen. Nästa steg är att planen ställs ut för granskning.

Haninge har certifierats som Purple flag stad, som innebär att Haninge är en säker och attraktiv stad som håller hög och trygg kvalitet kvälls- och nattetid. Ett projekt Entré Haninge stad har påbörjats. Med delfinansiering från Brottsförebyggande rådet (BRÅ) är syftet att se över entrén vid den norra uppgången från pendeltåget i Handen. Bättre orienterbarhet, ökad trygghet och ett trevligare välkomnande till stadskärnan är målet. Medlen från BRÅ finansierar kommunens arbete att tillsammans med aktörerna på platsen ta fram förslag till åtgärder på platsen. Projektet finansierar inte genomförandet. Det bygger istället på att involverade aktörer, där kommunen är en, är villiga att satsa på temporära insatser under den period då Haningeterrassen byggs.

Den nya översiktsplanen har blivit mer tillgänglig eftersom kartmaterialet finns i en digital version för publicering på webben innan sommaren 2017

Utkast till planeringsunderlag för Årsta slott med omnejd är framtaget. Området rymmer många skyddade och skyddsvärda intressen varför en känslighets- och tålighetsanalys av dessa har genomförts. En handfull områden kan vara möjliga att exploatera och detta har stämts av med Länsstyrelsen.

Kommunstyrelseförvaltningen har getts i uppdrag att ta fram direktiv för omarbetning av Vendelsö utvecklingsprogram. Befintliga underlag har inventerats översiktligt och kommundirektörens ledningsgrupp har genomfört en temahalvdag med fokus på Vendelsö, som resulterade i en gemensam bild av vilka frågor som förvaltningarna och bolagen anser är viktiga att arbeta vidare med. Förslag till direktiv redovisas till kommunstyrelsen i juni.

Förslag till varumärkesstrategi kommer att beslutas före sommaren.

Strategier för målet:

- Bidra till att utvecklingsprogrammet för den regionala stadskärnan genomförs.
- Prioritera, samordna och leda åtgärder som säkerställer hållbar bostads- och trafikförsörjning
- Varumärket Haninge ska stärkas genom effektiv marknadsföring

9 Hög tillgänglighet

En viktig del i att skapa en attraktiv kommun för invånare och besökare är att öka tillgängligheten till olika målpunkter i Haninge och att utveckla gemensamma offentliga utrymmen. De åtgärder och investeringar som kommunen inte kan göra själv måste uppnås genom samarbete med de aktörer som är ansvariga.

Människor med funktionsnedsättningar har rätt till ett liv på lika villkor som andra. Fysisk tillgänglighet är en förutsättning för allas delaktighet. Kommunen har stort ansvar i att öka den fysiska tillgängligheten, både i egna verksamheter samt att genom plan- och byggprocessen säkerställa tillgängligheten vid byggnation. Arbete eller meningsfull sysselsättning är en av de viktigaste faktorerna för att kunna vara delaktig i samhället. Kommunen kan samarbeta med näringslivet och genomföra riktade insatser för att öka delaktigheten på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning.

Status: **Ej utvärderad**

Kommentar:

Kommunstyrelsens strategi för att nå målet är att samarbeta med Trafikverket och SL för att få bättre kommunikationer.

Haninge kommun har löpande arbetsmöten med Trafikverket kring Tvärförbindelse Södertörn. I mars beslutade Trafikverket om att Tvärförbindelse Södertörn ska gå i den norra av de tre föreslagna korridorerna. För Haninge diskuteras för närvarande dragningen av gång- och cykelvägen längs Tvärförbindelsen och anslutningen till Nynäsvägen.

Trafikverket planerar utbyggnad av en ca 4 km lång och 3 meter bred asfalterad gång- och cykelväg mellan Västerhaninge och Årsta Havsbad. Kommunen har varit pådrivande i frågan om att nya hållplatser ska anläggas väster om Fors trafikplats samtidigt som gång- och cykelvägen byggs. Anledningen är att nya arbetsplatser tillkommer på norra och södra sidan om väg 560. Trafikverket kommer att bygga hållplatser som i slutändan ska bekostas av en markägare.

Länsstyrelsen håller på att ta fram en länsplan för infrastrukturen för 2018-2029. Kommunen har fört fram önskemål om stärkt kollektivtrafik, åtgärder på cykelvägnätet och effektiviseringar och utbyggnader i vägnätet samt transportbehov i skärgården.

Strategi för målet:

- Samarbete med Trafikverket och SL för att förbättra kommunikationer

10 Ordning och reda på ekonomin

Kommunen har en skyldighet att förvalta skattebetalarnas pengar på bästa sätt. Kommunens verksamheter ska vara så effektiva som möjligt och leverera högsta möjliga kvalitet per skattekrona. För detta krävs flexibilitet inom våra egna verksamheter och ett koncerntänkande där samordning av tjänster och lokaler bidrar till lägre kostnader. Externa aktörer som utför kommunala tjänster bidrar till en ökad mångfald och ökad effektivitet genom konkurrens, men framför allt ökad valfrihet hos de som måste utnyttja tjänsterna.

Status: Prognosen är att målet kommer att uppfyllas

Kommentar:

Ekonomistyrningen och administrativa processer ska förbättras. Det pågår samarbete med verksamhetscontrollers från förvaltningarna för att effektivisera och förenkla uppföljning och rapportering till nämnderna. Ekonomiavdelningen är aktiv i chefernas prognosarbete och anger vad chefer måste ha kontroll över och förhålla sig till i analysen. Det finns en mall för att standardisera prognoskommentarer.

Ett utkast till grundplattform för ett utbildningspaket i ekonomi har tagits fram. Arbetet görs i samarbete mellan ekonomi- och personalavdelningen.

Kommunstyrelseförvaltningen har startat med översyn och kvalitetssäkring av den interna prissättningen. Arbetet med uppgradering av ekonomisystemet går enligt planerad tidplan.

Systemstöd för avtalsuppföljning i Hypergene är under arbete.

Ett projekt för införande av e-arkiv pågår. Målet är att genomföra verksamhetsrelaterade förberedelser så att ett införande av system för digitalt bevarande kan ske från januari 2018.

Indikatorer:

	Utfall 2015	Utfall 2016	Utfall Apr 2017	Mål 2018
KF Avvikelse mot budget (budgetföljsamhet)	-0.3%	1.6%	+9,4%	0.0%
KF Årets resultat som andel av skatt och generella statsbidrag	2.0%	2.3%	2,1%	2.0%

Kommentar för KF Avvikelse mot budget (budgetföljsamhet):

Det ackumulerade utfallet för kommunstyrelsen under perioden januari till april är 63,0 mnkr, vilket är 6,6 mnkr (+9,4 %) bättre än den ackumulerade budgeten 69,6 mnkr. Hittills under året så finns det överskott inom kommunstyrelsens ansvarsområde, förtroendemannaorganisationen och kommunstyrelseförvaltningen samt underskott inom de anslagsfinansierade gemensamma kostnaderna. Prognosen för helåret är ett nollresultat.

Prognosen för hela kommunen är 94,0 mnkr vilket motsvarar 2,1 procent av kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag.

Strategier för målet:

- Förbättra ekonomistyrningen och administrativa processer
- Förbättra avtalstrohet och köp från avtal
- Förbättra metoder och riktlinjer inom intern kontroll och verksamhetsstyrning

11 Hög kvalitet i kommunens tjänster

Kvalitet i en tjänst är ofta något man upplever. Därför betyder bra bemötande och fokus på service mycket för kvaliteten i kommunens tjänster.

Status: **Ej utvärderad**

Kommentar:

Kommunen genomför i samarbete med SBA årliga mätningar av hur kommunens myndighetsutövning i ett antal företagsrelaterade frågor uppfattas. Resultatet redovisas i ett Nöjd Kund Index (NKI). Det finns en fastställd handlingsplan för att utveckla kommunens NKI. SBA har arrangerat en konferens för att öka kunskapen om mätningen, öka samverkan mellan kommuner och lära av goda exempel.

Kommunstyrelsen och förvaltningen kan bidra till att målet uppnås genom att förbättra tillgänglighet och bemötande. Detta är ett löpande arbete som ständigt pågår, och telefontillgängligheten följs regelbundet. För att öka kännedom om kommunens service och tjänster ska kommunikation planeras och göras utifrån ett medborgarperspektiv. Kommunikationen behöver också samordnas mellan förvaltningar och vara mer enhetlig. En inventering pågår av vilka kommunikationsinsatser som behövs i förvaltningarna.

Den information som finns i olika källor och stödsystem måste vara korrekt, enhetlig och informationsklassad. I dag kan uppgifter om t.ex. ansvars- och organisationsbenämning variera, som kan leda till missförstånd och ökad administration. Kommunstyrelseförvaltningen arbetar därför med att etablera en modell och rutin för hur så kallade master-uppgifter ska skötas. Masteruppgift är information som används av flera system, till exempel ansvar och organisationsträd.

Strategier för målet:

- Proaktiv och planerad kommunikation utifrån ett medborgarperspektiv
- Ständigt förbättra tillgänglighet och bemötande
- Få korrekt, enhetlig och dataklassad information av system/källa

12 En attraktiv arbetsgivare

Kommunen behöver attrahera och behålla ledare och medarbetare som kan utveckla en serviceinriktad kultur genom ett tydligt ledarskap och interna utvecklingsmöjligheter.

Status: **Prognos är att målet inte kommer att uppfyllas.**

Kommentar:

Bedömningen att målet inte kommer att uppfyllas beror på att kommunens totala sjukfrånvaro inte beräknas nå målvärdet för 2018.

Kommunstyrelsens strategi för att nå målet är bland annat genom att arbeta med kompetensförsörjning och arbetsmiljö. Kommunstyrelseförvaltningen samordnar arbetet med chefs-, medarbetar- och ledarskap. Mångfaldsplan ska implementeras under året och handledningar för att kunna tolka lagar och avtal i chefsguiden är klara i slutet av maj.

En gemensam kommunkultur med medborgarfokus förbättrar förmågan att uppfylla kommunens åtaganden gentemot medborgarna.

Kommunstyrelsen har fått i uppdrag att bilda en gemensam projektgrupp för införandet av heltid

för alla som önskar i vissa yrkesgrupper. En uppdragsbeskrivning har tagits fram i det arbetet.

Förvaltningen arbetar med att stärka bilden av Haninge kommun som en attraktiv arbetsgivare. Marknadsföringskoncept Pulsen stiger i Haninge har lanserats och användes på framtidsmässan för studenter vid Stockholms Universitet och vid ett statsrådsbesök.

Den kommunikativa förmågan i organisationen ska utvecklas. Ledningsgrupper och chefer i alla förvaltningar får stöd och coachning i kommunikation.

Sjukskrivningstalet i kommunstyrelseförvaltningen är något lägre än samma period förra året. Förslag till åtgärder för att sänka sjukfrånvaron i alla förvaltningar kommer att tas fram.

Indikatorer:

	Utfall dec 2015	Utfall dec 2016	Utfall mars 2017	Mål 2018
KF Frisknärvaro 0-5 dagar*	59.8%	60.2%	80.4%	61.5%
KF Sjukfrånvaro totalt kommunen	7.6%	7.8%	8.6%	5.0%
Sjukfrånvaro KSF	2.8%	4.2%	4.6%	

*målvärde för 2018 är förslag enligt KF mål och budget 2018-2019

Sjukfrånvaron för samtliga Sveriges kommuner och landsting låg i genomsnitt på cirka 7 procent 2016. I jämförelse med andra kommuner i Haninges storlek har sjukfrånvaron ökat med en procentenhet mellan 2014 och 2016 (från 6,0 till 7,0 procent). Haninge har mindre ökning men startade från en högre nivå (från 7,1 till 7,85 procent).

I jämförelse med 2016 så visar siffrorna 2017 för kommunstyrelseförvaltningens totala sjukfrånvaro på en liten minskning från 4,8 procent (mars 2016) till 4,6 procent (mars 2017). En prognos för helåret är att kommunstyrelseförvaltningens sjukfrånvaro kommer att fortsätta att minska och skulle kunna avsluta året på ca 4,0 procent (i jämförelse med slutsiffrorna för 2016 som var 4.2 procent). Förvaltningens sjukfrånvaro kommenteras och analyseras i avsnittet personal.

För hela kommunen var sjukfrånvaron under perioden januari-mars 8,6 procent, en minskning med 0,3 procentenheter jämfört med samma period förra året (8,9 procent). Målvärdet för sjukfrånvaro hela kommunen (5,0 procent) till årsskiftet 2018/2019 blir svår att nå.

Strategier för målet:

- Samordna och utveckla arbetet med en gemensam kommunkultur med medborgarfokus
- Samordna och utveckla förutsättningar för kommunens framtida kompetensförsörjning
- Utveckla kompetensförsörjningsprocesser för att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla medarbetare
- Utveckla den kommunikativa förmågan i hela den kommunala organisationen
- Främja en god arbetshälsa och förebygga risk för ohälsa

Fullmäktigeuppdrag (2016 och 2017)

Namn på uppdraget	Status
2016: Ta fram kommunala tjänstegarantier	**Påbörjad**
2016: Genomlysning av GFN:s verksamheter och granska effektivitet	**Påbörjad**
2016: Utreda införande av utmaningsrätt i kommunen	**Ej påbörjad**
2016: Förslag till övergripande kvalitetsstrategi	**Påbörjad**
2016: Utreda vänortssamarbeten	**Påbörjad**
2016: Konkurrensutsättning genom kundval, utmaningsrätt och upphandling	**Ej påbörjad**
2016: Utvärdera internhyressystemet	**Påbörjad**
2016: Behovs- och åtgärdsplan för bostadsfrågan för äldre	**Påbörjad**
2016: Överdäcka pendeltågsstationen i Handen	**Påbörjad**
2016: Förtäta Haninge City kring gamla Nynäsvägen	**Påbörjad**
2017: KS 1 Implementera barnkonventionen	**Påbörjad**
2017: KS 2 Handlingsplan mot barnfattigdom	**Påbörjad**
2017: KS 3 Fler ungdomsbostäder	**Påbörjad**
2017: KS 4 Upphandla objekt för feriearbete för ungdomar (även SN)	**Ej påbörjad**
2017: KS 5 Standardisera kommunala lokaler (även Tornberget)	**Färdig**
2017: KS 6 Utveckla kulturstråk och kulturpark	**Påbörjad**
2017: KS 7 Lämpligt boende för äldre personer (även SN, ÄN)	**Påbörjad**
2017: KS 8 Utreda flytt av Söderbymalmsskolan (även GFN)	**Påbörjad**
2017: KS 9 Strategi för mobility management	**Påbörjad**
2017: GVN 1 Elever bättre förberedda för arbetsmarknaden (även KS)	**Påbörjad**
2017: GVN 3 Utveckla snabbspårsutbildningar (även KS)	**Ej påbörjad**
2017: SN 1 Utveckla sommarjobbsmodell (även KS)	**Påbörjad**

2016: Ta fram kommunala tjänstegarantier

Uppdraget har riktats till **alla nämnder**.

Status*:* **Påbörjad**

Kommentar:

En kommungemensam arbetsgrupp har arbetat med detta under 2016.

Ett förslag på definition och krav på kommunala tjänstegarantier har presenterats i kommundirektörens ledningsgrupp. Kommunala tjänstegarantier är beroende av ett annat uppdrag - att ta fram en övergripande kvalitetsstrategi. Verksamheterna avvaktar med att formellt arbeta om nuvarande kvalitetsdeklarerade tjänster till tjänstegarantier till dess att ny övergripande kvalitetsstrategi har beslutats.

Slutprodukten av detta uppdrag kommer att hanteras i samband med kvalitetsstrategin.

2016: Genomlysning av GFN:s verksamheter och granska effektivitet

KS ges i uppdrag att anlita en extern konsult 2016 med uppdrag att göra en genomlysning av GFNs

verksamheter och granska verksamheternas effektivitet ur perspektivet kundnytta i förhållande till insatta resurser samt att föreslå åtgärder i syfte att uppnå en bättre överensstämmelse mellan uppdraget och tilldelade resurser.

Status: **Påbörjad**

Kommentar:

Genomlysningen har gjorts av extern konsult och är klar. Rapporten är skickad på remiss till grund- och förskolenämnden som behandlade remissen på sin nämnd i maj. Synpunkter på genomlysningen från förvaltningen och grund- och förskolenämnden har skickats till kommunstyrelseförvaltningen. Grund- och förskolenämnden också beslutat om att ge utbildningsförvaltningen i uppdrag att ta fram direktiv för hur rekommendationer i rapporten ska åtgärdas. Uppdraget kommer inom kort att slutredovisas till kommunstyrelsen.

2016: Utreda införande av utmaningsrätt i kommunen

Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda införandet av utmaningsrätt

i kommunen

Status: **Ej påbörjad**

Kommentar:

Uppdraget genomförs under 2017.

2016: Förslag till övergripande kvalitetsstrategi

Kommunstyrelsen ska ta fram förslag till en övergripande kvalitetsstrategi samt hur denna skall följas upp. I uppdraget ingår att se över synpunkts- och klagomålshanteringen samt att föreslå hur olika utförare kan jämföras med varandra.

Status: **Påbörjad**

Kommentar:

Direktivet för uppdraget är fastställt av kommunstyrelsen 2016-05-30. En arbetsgrupp med representation från förvaltningarna har tagit fram ett första utkast till struktur för en kvalitetsstrategi. Utkastet ska förankras i kommundirektörens ledningsgrupp. Ett förslag kommer därefter att remitteras till nämnderna.

2016: Utreda vänortssamarbeten

KS ska utreda vänortssamarbeten, hur fungerar de idag samt ta fram förslag till eventuella förändringar.

Status: Påbörjad

Kommentar:

Haninge kommun har vänortsavtal med kommunerna Ishöj i Danmark, Formia i Italien, Hapsaalu i Estland, Pargas i Finland och med Krokoms kommun i Jämtland. Gällande avtal går ut under 2017och 2018. Under senare år har utbyte skett endast med Ishöj och Formia. I början av juni var hållbarhetsberedningen på besök i Ishöj.

Kommunstyrelseförvaltningen har efter dialog med nuvarande vänorter föreslagit fortsatt vänortssamarbeten enligt ett nytt femårsavtal, vilka ska kompletteras med ettåriga handlingsplaner. Förslagen har presenterats för kommunfullmäktige som återremitterat ärendet.

2016: Konkurrensutsättning genom kundval, utmaningsrätt och upphandling

Alla nämnder ska se över verksamheten i syfte att utreda om det finns tjänster som kan konkurrensutsättas genom kundval, utmaningsrätt och upphandling

Status: **Ej påbörjad**

Kommentar:

Uppdraget att utreda konkurrensutsättning genom kundval, upphandling eller utmaningsrätt kommer att genomföras av gruppen för styrning, intern kontroll och kvalitet. Arbetet startar under 2017.

2016: Utvärdera internhyressystemet

KS ska utvärdera internhyressystemet i syfte att se över och förbättra regelverket och öka samutnyttjandet.

Status: **Påbörjad**

Kommentar:
Direktiv för uppdraget har tagits fram och godkänts av kommunstyrelsen 2016-06-15. Arbetet försenat med anledning av hög arbetsbelastning. Upphandling av en extern konsult kommer att påbörjas innan sommaren.

2016: Behovs- och åtgärdsplan för bostadsfrågan för äldre

KS ska ta fram behovs- och åtgärdsplan för att lösa bostadsfrågan för äldre. Arbetet skall ske i samarbete med äldreförvaltningen.

Status: **Påbörjad**

Kommentar:

Kommunstyrelse godkände direktiv för uppdrag i juni förra året. En arbetsgrupp med deltagare från kommunstyrelse- och äldreförvaltningar har format en behovs- och åtgärdsplan. Den första delen av uppdraget som är en sjuårig plan för vård- och omsorgsboende är klar. Den ingår som faktaunderlag till mål- och budgetprocessen 2018 - 2019. Slutsatserna är att för de kommande sju åren täcks behovet av vård- och omsorgsplatser inom befintliga platser och planerade utbyggnader i framförallt privat regi.

Enligt kommunstyrelsens direktiv ska förvaltningen även se över behovet av seniorbostäder under samma tidperiod. Arbetet med lämpliga boenden för äldre fortsätter 2017. I mål och budget 2017-2018 finns ett nytt uppdrag till kommunstyrelsen, "lämpligt boende för äldre", som ska göras i samarbete med socialnämnden och äldrenämnden.

2016: Överdäcka pendeltågsstationen i Handen

KS ska arbeta för att tillsammans med bostadsrättsföreningar kring gamla Nynäsvägen förtäta Haninge City ytterligare.

Status: **Påbörjad**

Kommentar:

I arbetet med framtagandet av stadsutvecklingsplan har trafik- och infrastruktur analyserats. Särskilt för de centrala delarna runt pendeltågsstationen har olika lösningar diskuterats i syfte att öka tillgänglighet och trygghet. Fortsatta analyser görs av stadsbyggnadsförvaltningen.

2016: Förtäta Haninge City kring gamla Nynäsvägen

KS ska arbeta för att tillsammans med bostadsrättsföreningar kring gamla Nynäsvägen förtäta Haninge City ytterligare.

Status: **Påbörjad**

Kommentar:

Under 2016 genomfördes möten med bostadsrättsföreningar i centrala Haninge om utveckling och förtätning. Inom ramen för förslag till stadsutvecklingsplan fördes diskussioner med föreningarna om möjliga förtätningsscenarier. Beräkningar visar att bostäder för upp till 40 000 nya invånare kan skapas.

Stadsutvecklingsplanen har under vintern varit ute på samråd och arbete pågår med utveckla planen till en fördjupad översiktsplan för stadskärnan.

2017: KS 1 Implementera barnkonventionen

Påbörja arbetet med implementering av Barnkonventionen i kommunens verksamheter inför att Barnkonventionen blir lag 2018

Status: **Påbörjad**

Kommentar:

Direktiv för implementering av barnkonventionen har tagits fram och beslutats i kommunstyrelsen. Upphandling pågår av konsult för processledning och utbildning inom ramen för implementeringen av barnkonventionen. Samarbete har inletts med Unicef om arbetsmodellen barnrättskommun. Inom ramen för det regionala nätverket har utbildning för kommunjurister inletts med 6 deltagare från Haninge kommun.

2017: KS 2 Handlingsplan mot barnfattigdom

Ta fram en handlingsplan för att motverka barnfattigdom i Haninge kommun.

Status: **Påbörjad**

Kommentar:

Arbetet med att definiera begreppet barnfattigdom har inletts. Arbetet med den efterföljande handlingsplanen för att motverka barnfattigdom i Haninge kommun beräknas att starta under hösten 2017.

2017: KS 3 Fler ungdomsbostäder

Verka för fler ungdomsbostäder i Haninge.

Status: **Påbörjad**

Kommentar:

I arbetet med att ta fram modulbostäder för nyanlända kommer en del, ca 30 procent, av dessa bostäder att tilldelas ungdomar.

2017: KS 4 Upphandla objekt för feriearbete för ungdomar (även SN)

Tillsammans med socialnämnden utreda möjligheterna att upphandla objekt med fokus på trygghet, inkludering och delaktighet för unga i åldrarna 17-18 i behov av feriearbete.

Status: **Ej påbörjad**

Kommentar:

Kontakter har tagits med socialförvaltningen men arbetet har inte startat.

2017: KS 5 Standardisera kommunala lokaler (även Tornberget)

I samarbete med Tornberget arbeta fram standardiseringar för

kommunala lokaler.

Status: **Färdig**

Kommentar:

Under 2016 beslutades och standardiserade förskolelokaler för sex respektive åtta avdelningar. I arbetet med att projektera nya idrottshallar har lokalprogram och projektering samordnats för bättre använda resurserna.

I övrigt planeras ingen ytterligare standardisering av lokaler för 2017. Om ytterligare kommunala lokaler ska standardiseras behöver uppdraget förtydligas.

2017: KS 6 Utveckla kulturstråk och kulturpark

Utreda möjligheten att skapa ett kulturstråk mellan Kulturparken och Rudans friluftsområde samt förutsättningar för Kulturparkens vidareutveckling. Planuppdrag 2013-01-21 § 6 upphävs för den del av planområdet som i gällande detaljplan utgör kulturpark.

Status: **Påbörjad**

Kommentar:

Förvaltningen gör en nulägesanalys rörande kulturparken och Rudanområdet som är viktiga noder i utveckling av ett kulturstråk.

2017: KS 7 Lämpligt boende för äldre personer (även SN, ÄN)

Tillsammans med äldrenämnden och socialnämnden ta fram en åtgärdsplan för att fler ska kunna välja lämpligt boende.

Status: **Påbörjad**

Kommentar:

Utifrån ett fullmäktigeuppdrag från 2016 har kommunstyrelse- och äldreförvaltningen tagit fram en sjuårig behovs- och åtgärdsplan för vård- och omsorgsboende som är underlag till mål- och budget 2018 - 2019. Nästa steg är att göra motsvarande för senior- och trygghetsbostäder. Detta uppdrag blir en naturlig fortsättning på förra årets uppdrag.

2017: KS 8 Utreda flytt av Söderbymalmsskolan (även GFN)

Tillsammans med grund- och förskolenämnden utreda möjligheten att flytta Söderbymalmsskolan till Riksäpplet.

Status: **Påbörjad**

Kommentar:

Arbete pågår med att utreda förutsättningarna för att flytta Söderbymalmsskolan till Riksäpplet.

2017: KS 9 Strategi för mobility management

Ta fram en strategi för mobility management.

Status: **Påbörjad**

Kommentar:

Kommunstyrelsen fattade den 23 februari 2017 beslut om att godkänna direktivet för trafikstrategin där också strategier för mobility management ingår

Inom ramen för uppdrag om ny trafikstrategi och utvecklingsprojektet innovativ parkering kommer frågor om mobility management och projektet samverkansmodell bilpool hanteras. Detta för att dra maximal nytta av befintliga resurser samt att undvika överlappning och dra nytta av kunskapsspridning. En arbetsgrupp för bilpools-projektet har tillsatts och upphandling av processtöd har inletts. Samverkan med projektet innovativ parkering har etablerats via projektledare och representant från Riksbyggen och avgränsningar tydliggjorts.

2017: GVN 1 Elever bättre förberedda för arbetsmarknaden (även KS)

Utveckla samarbetet mellan utbildningsförvaltningen, näringsliv och arbetsförmedling i syfte att bättre förbereda elever för arbetsmarknaden

Status: **Påbörjad**

Kommentar:

Inom ramen för arbetsmarknadsrådet har behovet av stärkt samordning inom kommunens samlade arbete med att erbjuda elever praktik lyfts. Ett arbete mellan socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen har inletts, för samordna arbetet med praktik och därigenom stärka erbjudandet gentemot både elever och företag. Genom arbetsmarknadsrådet kommer arbetet stämmas av gentemot näringslivet och kommunstyrelseförvaltningen. Kommunstyrelseförvaltningen tillsammans utbildningsförvaltningen förbereder även en konferens i september 2017, Lärlingskompassen, vars syfte är att stärka Haninges samarbete med näringslivet inom lärlingsutbildning.

2017: GVN 3 Utveckla snabbspårsutbildningar (även KS)

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen utveckla

snabbspårsutbildningar inom bristyrkesområden.

Status: **Ej påbörjad**

Kommentar:

GVN har huvudansvaret för uppdraget och utbildningsförvaltningen tar initiativet. Arbetet har inte startat för kommunstyrelseförvaltningens del.

2017: SN 1 Utveckla sommarjobbsmodell (även KS)

Öka antalet sommarjobb för ungdomar och tillsammans med det lokala näringslivet utveckla en ny sommarjobbsmodell inför sommaren 2017.

Status: **Påbörjad**

Kommentar:

Inom arbetsmarknadsrådet sker en kontinuerlig diskussion om hur kommunen i samverkan med arbetsförmedlingen och det lokala näringslivet och andra aktörer ska kunna stärka ungdomars tillträde till arbetsmarknaden. Att länka jobberbjudanden via Speak-app är en insats som diskuterats inom rådet, liksom att förstärka och förlänga rekryteringsmässan för att nå fler ungdomar.

Ekonomi

Driftrapport

Kommunstyrelsens ursprungliga budget för 2017 är 207,5 mnkr. Kommunstyrelsens budget har sedan reviderats (KF 2016-12-05, § 350) med -0,8 mnkr med anledning av den nya prismodellen för IT, med 1,0 mnkr (KF 2017-03-06, § 33) för projektledning av införandet av heltid för alla samt 3,9 mnkr i samband med överföringar från 2016 (KF 2017-04-18, § 91). Inklusive justeringarna är kommunstyrelsens budget 211,6 mnkr.

Det ackumulerade utfallet för perioden är 63,0 mnkr, vilket är 6,6 mnkr (9,4 %) lägre än den ackumulerade budgeten 69,6 mnkr.

Hittills under året så finns det överskott inom kommunstyrelsens ansvarsområde, förtroendemannaorganisationen och kommunstyrelseförvaltningen samt underskott inom de anslagsfinansierade gemensamma kostnaderna. Prognosen för helåret är ett nollresultat.

Känslighets- och riskanalys

I ovanstående driftsredovisning prognostiseras ett nollresultat. Det finns dock risker att några kostnadsposter kommer att avvika från prognosen.

Lokalbanken har de senaste åren klarats av inom budgeten. En förändring i verksamhetens behov kan innebära att de säger upp lokaler vilket kan innebära att budgeten för lokalbanken inte räcker till.

Inom exploateringsverksamheten är det budgeterat en viss fastighetsförsäljning som innebär realisationsvinster. Prognosen förutsätter att det sker försäljningar i enlighet med budget. Tidigare år har utfallet emellertid alltid blivit lite bättre än budget.

Investeringsrapport

Projekt	Utfall Jan - april 2017	Budget helår 2017	Utfall % av budget	Prognos helår 2017
IT investeringar	3 232	5 500	59%	5 500
Investeringar i kommunhuset		300	0%	300
Värmesensorer för egendomsskydd		250	0%	250
Investeringsreserv		29 500	0%	29 500
Vattenplan	104	14 914	1%	2 000
Uppdatering intranätet		478	0%	478
Ekonomisystem	205	6 843	3%	1 500

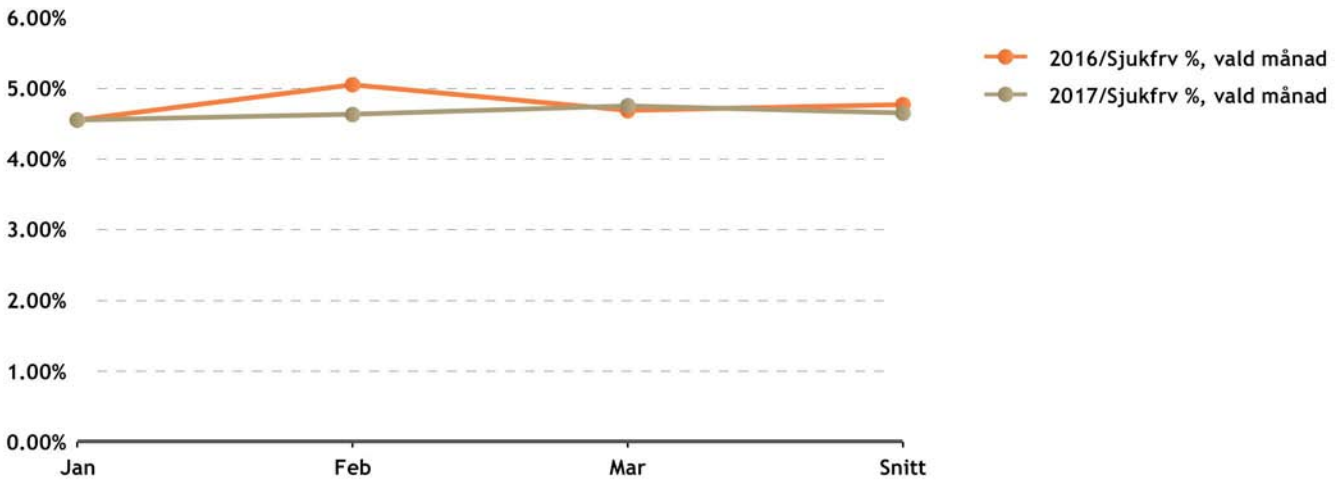
Combine KSF		1 655	0%	1 655
Intgration sjukfrånvaro	0	500	0%	500
E-arkiv	0	2 500	0%	2 500
Nya fredrik yrkes	600	0		600
Åby 1:27	0	2 488	0%	356
Nya Åbyskolan 1:206	182	-630	-29%	182
Evakuering Vikingaskolan		-7 266	0%	
Inventarier Årsta slott	58			58
Modulbostäder	2 500			2 500
Evakuering Söderbymalmsskolan	15	-2 102	-1%	15
Evakuering fsk Tallen		-577	0%	
Utbyggnad av parkering Årsta		2 000	0%	2 000
Infartsparkering Sågen	0	904	0%	904
Evakuering Ribby fsk	140			140
Evakuering Tyngelstaskolans kök	474	-3 649		474
Evakuering Parks fsk		15 500		15 500
Evakuering Måsöskolan		-1 328		
Summa I - Investeringsprojekt	**7 510**	**67 780**	11%	**66 912**

Kommunstyrelsens ursprungliga budget för 2017 är 54,6 mnkr. Kommunstyrelsens investeringsbudget har reviderats i samband med överföringar från 2017 med 23,6 mnkr (KF 2017-04-18, § 92). Vidare har kommunstyrelsen tagit beslut om att ianspråkta investeringsreserven vid två tillfällen, 8,0 mnkr till markvärme vid Torvalla (KS 2017-03-27, § 73) och 2,5 mnkr till förskolan Duvan (KS 2017-04-24, § 98). Efter justeringarna är kommunstyrelsens investeringsbudget 67,8 mnkr.

Det ackumulerade utfallet för perioden är 7,5 mnkr, vilket är 11 % av budgeten. Prognosen för helåret är 66,9 mnkr, vilket innebär att merparten av budgeten beräknas förbrukas under året. Det finns en osäkerhet i prognosen beträffande när utbetalningarna kommer att infalla samt att prognosen förutsätter att investeringsreserven kommer att förbrukas under året. Vidare finns det evakueringskostnader vid ombyggnationer som bokförts på kommunstyrelsen utan att det finns någon budget. Det är ändrade redovisningsregler som innebär att vissa evakueringskostnader inte kan bokföras på projekten. Dessa kostnader kommer att bokföras på kommunstyrelsen men ingår i projektetens totala budget.

Personaluppföljning och analys

Uppföljningen avser personal i kommunstyrelseförvaltningen.

		Jan	Feb	Mar	Snitt

2016	Sjukfrv %, vald månad	4.55%	5.05%	4.68%	4.77%
2017	Sjukfrv %, vald månad	4.55%	4.63%	4.75%	4.65%

	Mars 2016	Mars 2017
Total sjukfrånvaro % ack	4,8%	4,6%
Sjukfrånvaro % <60 dgr ack	80,7%	58,1%
Sjukfrånvaro % >=60 dgr ack	19,3%	41,9%
Total sjukfrånvaro i %, kvinnor	5,0%	5,3%
Total sjukfrånvaro i %, män	4,3%	3,4%
Total sjukfrånvaro i % <29 år	0,6%	8,8%
Total sjukfrånvaro i % 30-49	5,1%	4,6%
Total sjukfrånvaro i %=>50 år	4,9%	4,3%

Kommentar

I jämförelse med 2016 så visar siffrorna för kommunstyrelseförvaltningens totala sjukfrånvaro på en liten minskning från 4,8 procent (mars 2016) till 4,6 procent (mars 2017).

Sjukfrånvaron har minskat med närmare en procentenhet för män och ökat svagt för kvinnor. Den största ökningen av sjukfrånvaro finns i åldersspannet upp till 29 år. En förskjutning märks i sjukfrånvaron avseende lång- och korttidsfrånvaro, där långtidsfrånvaron har ökat och korttidsfrånvaron har minskat med motsvarande storlek. Vid en genomgång av de olika avdelningarna framkommer att förändringarna beror på att en handfull personer återgått i arbete eller har övergått till en längre sjukskrivning.

En prognos för helåret är att kommunstyrelseförvaltningens sjukfrånvaro kommer att fortsätta att minska och skulle kunna avsluta året på ca 4,0 procent (i jämförelse med slutsiffrorna för 2016 som var 4,3 procent).

Utifrån att den totala sjukfrånvaron för förvaltningen ligger under kommunens värde samt målvärdet för 2018 (5,0 procent) så följer förvaltningens chefer Haninge kommuns rehabiliteringsprocess tillsammans med företagshälsovården och säkerställer därmed arbetet med korrekta och adekvata insatser för att minska sjukfrånvaron.

Internkontroll

Årets internkontrollplan består av nio kontrollmoment. Alla följs upp i årsredovisningen och fyra av momenten kommer att följas upp redan i delårsuppföljning 2. I den första delårsuppföljningen följs dock inget av kontrollmomenten i internkontrollplanen upp.

Att förbättra den interna kontrollen är ett löpande arbete utöver de kontroller som görs enligt styrelsens internkontrollplan, till exempel:

- Förvaltningens inköpsfunktion arbetar med förbättring av rutinerna för att systemanvändarna ska bifoga underlag till fakturor kopplade till representation, resor och konferenser. Förberedande arbete för att göra filöverföringar från bygglovssystemet till ekonomisystemet har gjorts.
- Arbete pågår med framtagande av rutiner för märkning av inventarier där DNA-stöldmärkning kommer att användas.
- I löneprocessen har flera nya rutiner förbättrat kontrollen av utanordningslistorna. Löneenheten har bland annat börjat arbeta med besök i verksamheterna för att förbättra informationen och förståelsen för vikten av att kontrollera lönelistorna.
- I projektet masterdata har vissa personaluppgifter identifierats, som är olika i de olika systemen. Dessa olikheter åtgärdas så att informationen om personalen, exempelvis namn och e-post, är samma oavsett system. En enhetlig grundmodell ska finnas.

Dnr KS 2017/6

§ 117 Budgetuppföljning april 2017

Sammanfattning

I enlighet med ekonomi- och verksamhetsstyrregler samt beslutad tidplan för budgetuppföljningar 2017 lämnas per april en utökad månadsrapport omfattande budgetuppföljning och prognos avseende drift och investeringar, finansiell rapport för kommunens likviditet samt resultat och balansräkning för kommunen.

Kommunens budgeterade resultat för 2017 är per april månad 91,4 mnkr, vilket är ett lägre budgeterat resultat än ursprunglig budget i Mål och budget (KF 2016-06-20, § 243). I december 2016 reviderade fullmäktige 2017 års budget, nettoeffekten av revideringen för budgeterat resultat var noll då revideringen var en omfördelning av nämndernas ramar med anledning av ny prismodell för IT-kostnader (KF 2016-12-05, § 350). Vidare har fullmäktige beslutat om införandet av heltid för alla inom vissa yrkesgrupper vilket finansierades ur kommunfullmäktiges reserv utan att påverka årets budgeterade resultat (KF 2017-03-06, § 33). Resultatöverföring av driftmedel från 2016 som fullmäktige beslutade om i april på 30,9 mnkr finansierades genom ökade skatteintäkter med 15,0 mnkr samt ett 15,8 mnkr lägre budgeterat resultat för 2017. Det innebar att kommunens budgeterade resultat efter resultatöverföringen sänktes från 107,34 mnkr till 91,45 mnkr (KF 2017-04-18, § 91).

Tillsammans prognostiserar nämnderna per april ett överskott på 0,5 mnkr, vilket är 1,6 mnkr bättre än föregående månads prognos. Den skattefinansierade verksamhetens prognos om underskott motsvarar 0,01 procent av årsbudget. Finansförvaltningen har prognos om ett överskott på 2,0 mnkr. Prognosen för kommunen som helhet är **ett resultat på 93,95 mnkr** vilket är 2,5 mnkr bättre än budgeterat resultat. Prognosen föregående månad var ett resultat på 123,24 mnkr, det vill säga 29,3 mnkr bättre än aprilprognosen. Resultatöverföringen från 2016 som fullmäktige beslutade om i april på 30,9 mnkr finansierades genom ökade skatteintäkter med 15,0 mnkr samt ett 15,9 mnkr lägre budgeterat resultat för 2017, vilket påverkar prognosen för finansförvaltning samt prognosen för

årets resultat med ungefär lika stora andelar.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden prognostiserar ett underskott på 0,5 mnkr. Kultur- och fritidsnämndens prognos för helåret är ett överskott på 1,0 mnkr, motsvarande nämndens reserv. Övriga nämnder prognosticerar ett nollresultat per april. Prognosen för finansförvaltningen är ett överskott med 2,0 mnkr vilket är 15,0 mnkr lägre än föregående prognos.

Fullmäktige har per april en oförbrukad reserv på 32,4 mnkr, bland annat för att täcka eventuella avvikelser inom elevpengsystemet inom grund- och förskolenämnden. Prognosen för fullmäktiges reserv är, som den brukar vara i ett tidigt skede av året när faktiska volymer för hösten ännu är osäkra, att reserven kommer att förbrukas fullt ut.

Underlag för beslut

- Tjänsteutlåtande 2017-05-16 – Utökad budgetuppföljning och prognos per 30 april 2017

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar

1. Uppföljningen godkänns.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Uppföljningen godkänns.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: Ekonomiavdelningen

För kännedom: Samtliga nämnder

Haninge kommun

Kommunstyrelseförvaltningen

16 maj 2017

Controllerenheten
Karin Reschke

Kommunstyrelsen

Utökad budgetuppföljning och prognos per 30 april 2017

Sammanfattning driftredovisning

I enlighet med ekonomi- och verksamhetsstyrregler samt beslutad tidplan för budgetuppföljningar 2017 lämnas per april en utökad månadsrapport omfattande budgetuppföljning och prognos avseende drift och investeringar, finansiell rapport för kommunens likviditet samt resultat- och balansträkning för kommunen.

Kommunens budgeterade resultat för 2017 är per april månad 91,4 mnkr, vilket är ett lägre budgeterat resultat än ursprunglig budget i Mål och budget (KF 2016-06-20, § 243). I december 2016 reviderade fullmäktige 2017 års budget, nettoeffekten av revideringen för budgeterat resultat var noll då revideringen var en omfördelning av nämndernas ramar med anledning av ny prismodell för IT-kostnader (KF 2016-12-05, § 350). Vidare har fullmäktige beslutat om införandet av heltid för alla inom vissa yrkesgrupper vilket finansierades ur kommunfullmäktiges reserv utan att påverka årets budgeterade resultat (KF 2017-03-06, § 33). Resultatöverföring av driftmedel från 2016 som fullmäktige beslutade om i april på 30,9 mnkr finansierades genom ökade skatteintäkter med 15,0 mnkr samt ett 15,8 mnkr lägre budgeterat resultat för 2017. Det innebar att kommunens budgeterade resultat efter resultatöverföringen sänktes från 107,34 mnkr till 91,45 mnkr (KF 2017-04-18, § 91).

Tillsammans prognostiserar nämnderna per april ett överskott på 0,5 mnkr, vilket är 1,6 mnkr bättre än föregående månads prognos. Den skattefinansierade verksamhetens prognos om underskott motsvarar 0,01 procent av årsbudget. Finansförvaltningen har prognos om ett överskott på 2,0 mnkr. Prognosen för kommunen som helhet är **ett resultat på 93,95 mnkr** vilket är 2,5 mnkr bättre än budgeterat resultat. Prognosen föregående månad var ett resultat på 123,24 mnkr, det vill säga 29,3 mnkr bättre än aprilprognosen. Resultatöverföringen från 2016 som fullmäktige beslutade om i april på 30,9 mnkr finansierades genom ökade skatteintäkter med 15,0 mnkr samt ett 15,9 mnkr lägre budgeterat resultat för 2017, vilket påverkar prognosen för finansförvaltning samt prognosen för årets resultat med ungefär lika stora andelar.

Nämnd/förvaltning	Nettoutfall perioden 201701-201704	Budget helår 2017	Prognos helår 2017	Avvikelse mot budget helår	Avvikelse (%) mot budget helår	Föregående månads avvikelse mot budget	Skillnad jmf föregående månads avvikelse
Grund- och förskolenämnd	-540 520	-1 699 388	-1 699 388	0	0,0%	0	0
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	-140 305	-425 360	-425 860	-500	0,1%	-2 700	2 200
Kommunstyrelse	-62 998	-211 626	-211 626	0	0,0%	0	0
Kultur- och fritidsnämnd	-59 262	-191 684	-190 684	1 000	-0,5%	1 000	0
Socialnämnd	-270 869	-853 854	-853 854	0	0,0%	0	0
Stadsbyggnadsnämnd	-36 378	-137 189	-137 189	0	0,0%	600	-600
Äldrenämnd	-228 221	-730 307	-730 307	0	0,0%	0	0
Revision	-205	-1 677	-1 677	0	0,0%	0	0
Valnämnd	-17	-100	-100	0	0,0%	0	0
Södertörns Överförmyndarnämnd	117	0	0	0	0,0%	0	0
Södertörns upphandlingsnämnd	1 715	0	0	0	0,0%	0	0
Kommunfullmäktiges reserv	0	-32 400	-32 400	0	0,0%	0	0
S:a skattefinansierad verksamhet	**-1 336 942**	**-4 283 585**	**-4 283 085**	**500**	**-0,01%**	**-1 100**	**1 600**
Finansförvaltning	1 466 299	4 375 038	4 377 038	2 000	**0,0%**	17 000	-15 000
Haninge kommun	**129 357**	**91 453**	**93 953**	**2 500**		**15 900**	**-13 400**
Prognos 2017			**93 953**				

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden prognostiserar ett underskott på 0,5 mnkr. Kultur- och fritidsnämndens prognos för helåret är ett överskott på 1,0 mnkr, motsvarande nämndens reserv. Övriga nämnder prognosticerar ett nollresultat per april. Prognosen för finansförvaltningen är ett överskott med 2,0 mnkr vilket är 15,0 mnkr lägre än föregående prognos.

Fullmäktige har per april en oförbrukad reserv på 32,4 mnkr, bland annat för att täcka eventuella avvikelser inom elevpengsystemet inom grund- och förskolenämnden. Prognosen för fullmäktiges reserv är, som den brukar vara i ett tidigt skede av året när faktiska volymer för hösten ännu är osäkra, att reserven kommer att förbrukas fullt ut.

Drift- och investeringsredovisning nämnder och styrelser

Kommunstyrelsen

Driftredovisning

Kommunstyrelsens ursprungliga budget för 2017 enligt Mål och budget beslutades av fullmäktige till 207,5 mnkr (KF 2016-06-20, § 243). Kommunstyrelsens budget har sedan reviderats med -0,8 mnkr med anledning av den nya prismodellen för IT (KF 2016-12-05, § 350), med 1,0 mnkr för projektledning av införandet av heltid för alla (KF 2017-03-06, § 33) samt med 3,9 mnkr i samband med överföring av driftmedel från 2016 (KF 2017-04-18, § 91). Inklusive justeringarna är kommunstyrelsens budget 211,6 mnkr.

Kommunstyrelsens budget är indelad i tre ansvarsområden, förtroendemannaorganisation, kommunstyrelseförvaltning och anslagsfinansierade gemensamma kostnader. Det ackumulerade utfallet för perioden är 63,0 mnkr vilket är

6,6 mnkr (9,4 %) lägre än den ackumulerade budgeten på 69,6 mnkr. Hittills under året finns överskott inom förtroendemannaorganisationen och kommunstyrelseförvaltningen samt underskott inom de anslagsfinansierade gemensamma kostnaderna. Prognosen för helåret är ett nollresultat.

Risk- och känslighetsanalys

I ovanstående driftsredovisning prognostiseras ett nollresultat. Det finns dock risker att några kostnadsposter kommer att avvika från prognosen.
Lokalbanken har de senaste åren klarats av inom budgeten. En förändring i verksamhetens behov kan innebära att lokaler sägs upp, vilket i sin tur kan innebära att budgeten för lokalbanken inte räcker till.
Inom exploateringsverksamheten är det budgeterat en viss fastighetsförsäljning som innebär realisationsvinster. Prognosen förutsätter att det sker försäljningar i enlighet med budget. Tidigare år har utfallet emellertid alltid blivit lite bättre än budget.

Risk- och känslighetsanalys	Positiv risk	Negativ risk
Lokalbanken	1 000	2 000
Exploateringsverksamheten	4 000	0
Summering:	**5 000**	**2 000**

Tabellen redovisas i tusentals kronor (tkr)

Prognos

Den totala prognosen för kommunstyrelsen är ett **nollresultat.**

Investeringsredovisning

Kommunstyrelsens ursprungliga investeringsbudget enligt fullmäktiges Mål och budget för 2017 är 54,6 mnkr (KF 2016-06-20, § 243). Kommunstyrelsens investeringsbudget har därefter reviderats i samband med överföring av investeringsmedel från 2016 med 23,6 mnkr (KF 2017-04-18, § 92). Vidare har kommunstyrelsen fattat beslut om att ianspråkta investeringsreserven vid två tillfällen, 8,0 mnkr till markvärme vid Torvalla (KS 2017-03-27, § 73) och 2,5 mnkr till förskolan Duvan (KS 2017-04-24, § 98). Efter justeringarna är kommunstyrelsens investeringsbudget 67,8 mnkr.

Det ackumulerade utfallet för perioden är 7,5 mnkr, vilket utgör 11 procent av årsbudget. Prognosen för helåret är 66,9 mnkr, vilket innebär att merparten av budgeten beräknas förbrukas under året. Det finns dock osäkerhet i prognosen beträffande när utbetalningarna kommer att infalla samt att prognosen förutsätter att investeringsreserven kommer att förbrukas under året. Vidare finns det evakueringskostnader vid ombyggnationer som bokförts på kommunstyrelsen utan att det finns någon budget. Ändrade redovisningsregler innebär att vissa

evakueringskostnader inte kan bokföras på projekten. Dessa kostnader kommer att bokföras på kommunstyrelsen men ingår i projektens totala budget.

Projekt	Utfall jan - april 2017	Budget 2017	Utfall % av budget	Prognos 2017
IT investeringar	3 232	5 500	59%	5 500
Investeringar i kommunhuset	0	300	0%	300
Värmesensorer för egendomsskydd	0	250	0%	250
Investeringsreserv	0	29 500	0%	29 500
Vattenplan	104	14 914	1%	2 000
Uppdatering intranet	0	478	0%	478
Ekonomisystem	205	6 843	3%	1 500
Combine KSF	0	1 655	0%	1 655
Integration sjukfrånvaro	0	500	0%	500
E-arkiv	0	2 500	0%	2 500
Nya Fredrik yrkesgymnasium	600	0		600
Åby 1:27	0	2 488	0%	356
Nya Åbyskolan 1:206	182	-630	-29%	182
Evakuering Vikingaskolan	0	-7 266	0%	
Inventarier Årsta slott	58	0		58
Modulbostäder	2 500	0		2 500
Evakuering Söderbymalmsskolan	15	-2 102	-1%	15
Evakuering fsk Tallen	0	-577	0%	
Utbyggnad av parkering Årsta	0	2 000	0%	2 000
Infartsparkering Sågen	0	904	0%	904
Evakuering Ribby fsk	140	0		140
Evakuering Tungelstaskolans kök	474	-3 649		474
Evakuering Parks fsk	0	15 500		15 500
Evakuering Måsöskolan	0	-1 328		
Summa I - Investeringsprojekt	**7 510**	**67 780**	**11%**	**66 912**

Belopp redovisas i tusentals kronor (tkr)

Stadsbyggnadsnämnden

Driftredovisning

Nämndens ursprungliga beslutade budgetram för 2017 uppgick i Mål och budget till 131,0 mnkr (KF 2016-06-20, § 243). Nämndens budget har sedan reviderats med -0,6

mnkr med anledning av den nya prismodellen för IT (KF 2016-12-05, § 350) samt utökats med 6,8 mnkr efter beslut i fullmäktige om överföring av driftöverskott från 2016 (KF 2017-04-18, § 91). Inklusive justeringar uppgår nämndens budget 137,2 mnkr.

Det ackumulerade utfallet för perioden är 36,4 mnkr vilket motsvarar 26,5 procent av årsbudget. Resultatet är 4,0 mnkr bättre än periodens budget vilket motsvarar 9,8 procents avvikelse. Vatten och avlopp redovisar cirka 0,5 mnkr lägre intäkter än budget för perioden, men även lägre kostnader hittills för köpt vatten med 0,7 mnkr på grund av en kreditering från år 2016. Årsprognosen för VA totalt är ett nollresultat. Teknik redovisar lägre kostnader för vinterväghållning och ett överskott på 2,0 mnkr i årsprognosen. Plan, bygglov och lantmäteri redovisar alla lägre intäkter än budget per april, främst beroende på generell eftersläpning i debitering. Inom lantmäteriet har mängden nybyggnadskartor ökat men byte av kartsystem gör att hantering och debitering fördröjs. Bygglov prognostiserar försämrad årsprognos med 1,0 mnkr för ökade rekryterings- och personalkostnader.
Förvaltningsledningens resultat är i balans med budget per april, men årsprognosen är ett underskott på 1,0 mnkr för ökade externa konsultkostnader för ledning och rekrytering efter övriga planerade inbesparingar.

Risk- och känslighetsanalys

Risk- och känslighetsanalys	Positiv risk	Negativ risk
Bygglov - obetald kundfaktura från år 2016, tvist angående bygglovsavgift.	0	1 500
Summering:	**0**	**1 500**

Tabellen redovisas i tusentals kronor (tkr)

Prognos

Helårsprognosen för stadsbyggnadsnämnden är **ett nollresultat.** Prognosen bygger på ökade externa köp av konsulttjänster cirka 2,0 mnkr för ledning och rekrytering förvaltningscentralt med avdrag för andra planerade inbesparingar inom förvaltningsledning på cirka 1,0 mnkr. Minskade kostnader för vinterväghållning på grund av mindre snömängder och en förbättrad årsprognos med 2,0 mnkr. Det är en hög belastning på bygglovsenheten med många bygglovsansökningar. För att minska handläggningstiderna kommer förvaltningen att ta hjälp av konsulter samt rekrytera personal till enheten. Det innebär ökade kostnader med 1,0 mnkr.

Prognos, specificerad	Föregående månads prognos	Prognos helår 2017	Förändring
Förvaltningsledning- ökade kostnader köp tjänster	-1 000	-1 000	0

ledning och rekrytering			
Lägre kostnader vinterväghållning	1 550	2 000	450
Högre kostnader bygglov, personal och rekrytering	0	-1 000	-1 000
Summa Prognos	**550**	**0**	**-550**

Tabellen redovisad i tkr

Investeringsredovisning

Nämndens ursprungliga investeringsbudget enligt Mål och budget för 2017 uppgick till 102,0 mnkr (KF 2016-06-20, § 243). Efter fullmäktiges beslut om överföring av oförbrukade investeringsmedel från år 2016 på 51,0 mnkr uppgår investeringsramen till 153,0 mnkr (KF 2017-04-18, § 92).

Utfallet är en förbrukning på 22,5 mnkr per april vilket motsvarar 15 procent av den totala investeringsbudgeten för året. Årsprognosen är en förbrukning på 150,2 mnkr vilket motsvarar ett utfall på 98,2 % av årsbudget. Det kan också bli aktuellt att söka extra investeringsmedel ur kommunens investeringsreserv på grund av eventuell utgiftsökning inom projektet VA-utbyggnad Årsta havsbad.

Projekt	Utfall Jan - Apr	Budget 2017	Utfall %	Prognos 2017
52017 - Fordon och maskiner 2017	1 450	5 000	29,0%	5 000
54294 - Mindre maskiner, Park	120	500	24,0%	500
58318 - GIS vägnät södertörn	0	400	0,0%	400
58321 - Nytt kart-GIS system	0	600	0,0%	600
58323 - E-tjänst för bygglov	0	558	0,0%	558
63115 - VA-verk och anläggningar	182	6 000	3,0%	5 000
63119 - Ombyggnation Dalarö RV	37	2 000	1,9%	1 200
63206 - Fors framtid	414	5 000	8,3%	3 500
63300 - Ledningsförnyelse	769	10 904	7,1%	10 904
63418 - Huvudledningar	608	13 000	4,7%	10 000
63501 - MINDRE NY- OCH OMBYGGNADER, VA	417	2 500	16,7%	2 500
63502 - VA-utbyggnad Dalarö	4 326	25 000	17,3%	26 000
63514 - Dagvatten, åtgärdsplan	249	4 000	6,2%	4 000
63546 - VA-utbyggnad Årsta Havsbad	10 363	14 900	69,6%	30 000
63583 - Verkstad och tvätthalll	487	5 300	9,2%	5 300
63597 - VA-utbyggnad Tungelsta	99	2 000	5,0%	2 000
63606 - VA-utbyggnad Vendelsö	0	2 000	0,0%	2 000
63900 - Va-serviser	1 178	2 500	47,1%	2 500
64235 - Lekplatsupprustning & handikappanp.	399	1 806	22,1%	399
64256 - Parkupprustning	972	2 438	39,9%	2 438
66131 - Trafiksäkring/ handikappanp. övergångst.	5	1 100	0,5%	1 100
66140 - Busshållplatser, tillgänglighet	0	1 330	0,0%	1 330
66143 - Arbeten enligt cykelplan	231	5 729	4,0%	3 729
66144 - Gångbana	0	2 000	0,0%	2 000
67221 - MINDRE NY- OCH OMBYGGNADER, VÄG	0	1 577	0,0%	1 577
67230 - Bullerdämpande åtgärder	0	208	0,0%	208
67239 - Brounderhåll och förnyelse	233	7 100	3,3%	10 000
67246 - Huvudgata Vendelsö/ Sågen	0	12 100	0,0%	0
68102 - Poseidons Torg	0	15 500	0,0%	15 500
Summa I - Investeringsprojekt	**22 539**	**153 050**	**14,7%**	**150 243**

Belopp redovisas i tusentals kronor (tkr)

Kommentarer till avvikelser:

63119:	Förskjuten tidplan på grund av utredning av nya förutsättningar.
63206:	Prognos minskad till 3,5 mkr med anledning av förskjuten tidplan för detaljprojektering. Denna utförs istället under kvartal 1 och 2 nästa år
63418:	Försenad upphandling varför projekten påbörjas senare än beräknat
63502:	Högre anbud än kalkyl
63546:	Fördyrad entreprenad på grund av konkurs och omfattande fel i utfört arbete
64235:	Kvarstående medel läggs samman med medel för 2018 för att kunna anlägga en temalekplats i Tungelsta trädgårdspark 2018
66143:	Erhållet beslut om statsbidrag 2,2 mnkr sänker debitering mot egen ram år 2017, cirka 2,0 mnkr överförs till 2018
67239:	Fördyrad entreprenad på grund av konjunkturläget
67246:	Framflyttat projekt, styrs av mark- och exploateringsenheten

Grund och förskolenämnden

Driftredovisning

Nämndens budgetram för 2017 uppgick ursprungligen i Mål och budget till 1 687,5 mnkr (KF 2016-06-20, § 243) men utökades i december 2016 med 1,3 mnkr som kompensation för ökade kostnader i kommunens nya IT-modell (KF 2016-12-05, § 350) samt med ytterligare 10,6 mnkr i april 2017 för resultatöverföring av driftmedel från 2016 (KF 2017-04-18, § 91). Därmed uppgår grund- och förskolenämndens budget för 2017 till 1 699,4 mnkr, en nettoökning med 11,9 mnkr jämfört med nämndens ursprungliga budget.

Det ackumulerade nettoutfallet för perioden uppgår till 540,5 mnkr (31,8 procent av årsbudget). Utfallet är 0,8 procent lägre än periodiserad årsbudget, vilken uppgår till 544,7 mnkr och motsvarar en positiv budgetavvikelse på 4,2 mnkr (0,2 procent av årsbudget) till och med april månads utfall. I den ackumulerade budgetavvikelsen ingår ett underskott inom elevpengsystemet med 5,4 mnkr.

Risk- och känslighetsanalys

Risk- och känslighetsanalysen ska återge faktorer som kan komma att påverka årets resultat utöver vad som redan är beaktat i årsprognosen. Analysen per april visar att det finns faktorer som kan komma att påverka den ekonomiska prognosen negativt för helåret 2017 i intervallet 0,0 till -10,3 mnkr. Elevpengsystemet redovisar ett underskott på -2,5 mnkr i april och i nuläget prognostiseras ett motsvarande underskott för de resterande månaderna fram till och med juni. Eftersom det ackumulerade underskottet inom elevpengsystemet är -5,4 mnkr för perioden januari-april innebär det ett

prognostiserat underskott på -10,3 mnkr för perioden januari-juni. Det är för tidigt att redovisa en prognos för elevpengsystemet för perioden juli-augusti, därför prognostiseras tills vidare att verksamheten har en budget i balans för det andra halvåret 2017.

Risk- och känslighetsanalys	Positiv risk	Negativ risk
Pengsystem - volymavvikelser i förhållande till lagd budget, vt	0	-10 300
Summering:	**0**	**-10 300**

Tabellen redovisas i tusentals kronor (tkr)

Prognos

Helårsprognosen för grund- och förskolenämnden efter april månads utfall är **ett nollresultat**. Årsprognosen utgår från att eventuellt över- eller underskott inom elevpengsystemet fullt ut regleras, dvs. är kostnadsneutralt för nämnden i årsbokslutet för 2017.

Prognos, specificerad	Föregående månads	Prognos helår 2017	Förändring
200 Pengsystem GFN	0	0	0
201 Central förvaltning och nämnd *	2 757	3 079	322
209 Modersmålsverksamhet	0	0	0
210 Central stödavdelning (CSA)	0	0	0
220 Förskolor kommunal regi	-2 128	-1 950	178
240 Grundskola år F-6 kommunal regi	-608	-608	0
260 Grundskola år F-9 kommunal regi	-21	-521	-500
Summa Prognos	**0**	**0**	**0**

*Tabellen visas i tusentals kronor (tkr). * Inklusive nämndens reserv*

Investeringsredovisning

I kommunfullmäktiges Mål och budget för 2017 tilldelades grund- och förskolenämnden 5,0 mnkr för inventarier och utrustning till objektsspecifika investeringsprojekt (KF 2016-06-20, § 243). Grund- och förskolenämnden hemställde även i årsbokslutet 2016 till kommunfullmäktige om att tilldelade men oförbrukade investeringsmedel 2016 på 15,9 mnkr i sin helhet överförs till 2017 års investeringsbudget. Kommunfullmäktige fattade beslut i april om att grund- och förskolenämnden får disponera 2016 års oförbrukade investeringsmedel under 2017

(KF 2017-04-18, § 92). Detta innebär att nämndens beslutade investeringsbudget 2017 uppgår till 22,4 mnkr.

Det ackumulerade nettoutfallet till och med april månad uppgår till 1,7 mnkr vilket motsvarar 7,8 procent av tilldelad investeringsbudget. Det prognostiserade utfallet för helåret 2017 uppgår till 10,5 mnkr. I nedanstående tabell redovisas nämndens investeringsredovisning för pågående investeringsprojekt tillsammans med redan beslutad investeringsbudget enligt kommunfullmäktiges Mål och budget för 2017.

Projekt	Utfall Jan - Apr 2017	Budget Helår 2017	Utfall % av Budget Helå	Prognos utfall helår 2017
26138 - Vattenskada Aspen	-324	0	0,0%	0
26142 - Måsöskolan permanent	771	3 443	22,4%	1 500
26149 - Tungelstaskolan kök UBF	511	0	0,0%	511
26151 - Ornö Skola	0	-41	0,0%	0
26160 - Tungelsta utökning inom F-6	53	1 267	4,2%	1 267
26161 - Ribbyskolan utökning inom F-6	109	3 000	3,6%	1 500
26162 - Åby Entré inventarier och utrustning	0	4 000	0,0%	0
26163 - Utökning förskolekapacitet, Jordbro	0	1 000	0,0%	0
26165 - Haga 4 renovering	-18	0	0,0%	0
26174 - Sovaltaner förskolor	42	2 000	2,1%	2 000
26176 - El-arbete och ljuddämpning Ribby fsk	22	0	0,0%	22
26177 - Upprustning inventarier Vendelsömalmsskolan	0	3 000	0,0%	1 000
26178 - Evakuering Parks förskola	54	0	0,0%	0
26179 - Luftrenare slöjdsalar 2017	25	0	0,0%	169
26180 - Ny förskola Vargberget	0	2 000	0,0%	0
26182 - Renovering Lida förskola	8	0	0,0%	0
26183 - Måsöskolan Kök	0	0	0,0%	0
26184 - Förskolan Duvan inventarier och utrustning	0	1 500	0,0%	1 500
26915 - Vikinga nybyggnation	496	-824	-60,2%	1 000
29999 - Övriga investeringsprojekt - ej fördelade invest.medel	0	2 011	0,0%	0
Summa Huvudprojekt saknas	**1 749**	**22 356**	**7,8%**	**10 469**

Tabellen redovisas i tkr

26138 Vattenskada Aspen

Budgetram: -
Tidsplan: - Avslutad
Vattenskadan är nu åtgärdad och slutreglerad.

26142 Måsöskolan permanent

Budgetram: 3 443 tkr
Tidsplan: 2015-2017
Investeringskostnader i samband med ombyggnation och utökning av kapaciteten på Måsöskolan inklusive inventarier och utrustning.

26149 Tungelstaskolan kök UBF

Budgetram: - tkr
Tidsplan: Avslutad

Avser kostnader som initialt hanteras av grund- och förskolenämnden men som i slutändan inte ska belasta nämndens investeringsbudget. Den här investeringen är hyreshöjande.

26151 Ornö skola, inventarier och utrustning i samband med ombyggnation

Budgetram: - tkr
Tidsplan: 2017-2018
Den här investeringsbudgeten i samband med ombyggnationen av Ornö skola är avsedd för inventarier och utrustning.

26160 Utökning årskurs F-6 i Tungelsta, inventarier och utrustning

Budgetram: 1 267 tkr
Tidsplan: 2016-2020
Investeringskostnader i samband med planerad utökning av kapaciteten på Tungelsta skola inklusive inventarier och utrustning i samband med att skolans kök byggs om under 2017.

26161 Ribbyskolan, inventarier och utrustning i samband med utökning inom F-6

Budgetram: 3 000 tkr
Tidsplan: 2016-2018
Investeringsbudgeten för denna utökning är avsedd för inventarier och utrustning till den nya organisationen och som beräknas att börja tas i drift till läsåret 17/18 med årskurs F-2 och därefter en successiv utökning med en årskurs per år till årskurs 6.

26162 Förskola Åby entré, inventarier och utrustning

Budgetram: 2 000 tkr
Tidsplan: 2018
Avser investeringsbudget för inventarier och utrustning för den nya förskolan i Åby.

26163 Jordbro, inventarier och utrustning i samband med utökning av förskolekapacitet

Budgetram: 1 000 tkr
Tidsplan: 2018-2020 (prel.)
Investeringsbudgeten för denna utökning av tre förskoleavdelningar är avsedd för inventarier och utrustning och som beräknas tas i drift 2019-2020. Det här investeringsprojektet är tillsvidare vilande.

26164 Skogslindens förskola, inventarier och utrustning

Budgetram: 2 000 tkr
Tidsplan: 2018

Investeringsbudgeten för denna volymökning är avsedd för inventarier och utrustning och som beräknas tas i drift 2018.

26174 Sovaltaner förskolor

Budgetram: 2 000 tkr
Tidsplan: Löpande 2016-2021
Arbetet med införandet av sovaltaner beräknas att pågå fram till och med 2021.

26176 Elarbete och ljuddämpning Ribby förskola

Budgetram: -
Tidsplan: 2017
Kapitalkostnaderna för den här investeringen skall belasta enheten under avskrivningstiden.

26177 Inventarier och utrustning, upprustning Vendelsömalmsskolan

Budgetram: 3 000 tkr
Tidsplan: 2016-2019
Den här investeringsbudgeten i samband med ombyggnationen av Vendelsömalmsskolan är avsedd för inventarier- och utrustning.

26179 Luftrenare slöjdsalar generellt

Budgetram: 169 tkr
Tidsplan: Avslutad
Avser installation av luftrenare i kommunala skolors slöjdsalar i de fall de saknas eller behöver kompletteras. Detta utifrån lärarnas arbetsmiljö.

26180 Vargberget inventarier och utrusning

Budgetram: 2 000 tkr
Tidsplan: 2018
Avser investeringsbudget för inventarier och utrustning för den nya förskolan i Åby som delvis ersättar Parks förskola.

26915 Vikingaskolans ombyggnation, inventarier och utrustning.

Budgetram: - tkr
Tidsplan: 2015-2018
Den här investeringsbudgeten i samband med uppförandet av nya Vikingaskolan är avsedd för inventarier och utrustning.

26184 Duvans förskola, inventarier och utrustning

Budgetram: 1 500 tkr
Tidsplan: 2017

Investeringsbudgeten för denna volymökning är avsedd för inventarier och utrustning i samband med att förskolan åter tas i drift från och med hösten 2017.

26999 Tilldelad men ej förbrukad investeringsbudget

Budgetram: 1 842 tkr
Tidsplan: löpande
Avser ackumulerad summa av tilldelad men ej fördelad investeringsbudget för grund- och förskolenämnden avseende tillkommande verksamhetsanpassningar.

Investeringar, genomförda av Tornberget

Investeringsobjekt		Budget	Uppföljning/ kommentar
	Totalt	(mnkr)	
Lyckebyskolan, reinvestering	123,0	135,0	Slutbesiktigad och verksamheten har flyttat in. Ekonomisk slutredovisning till KS återstår.
Kolartorp 3 förskola, nybyggnation	0,0	0,0	Tomten används som etableringsyta i samband med byggnation i området. Tillgänglig för byggstart tidigast ht 2017. Avtal är tecknat med SBG Byggen AB om försäljning av mark för uppförande av en förskola med 6 avdelningar. Förskolan är tänkt att drivas av Kids 2 Home. Planerad byggstart i oktober 2017.
Lillgården förskola, nybyggnation	59,0	67,0	I o m att privat aktör har uppfört totalt 8 förskoleavdelningar i området så är detta projekt vilande tills vidare.
Vikingaskolan, rivning och nybyggnation	264,0	263,0	Produktion pågår. Den nya skolan beräknas stå klar till sommaren 2018.
Måsöskolan	88,5	88,5	Produktion pågår. Ombyggnad sker etappvis under läsåret 2016/ 2017. Köksombyggnad sker under sommaren 2017. Klart till höstermins start 2017.
Tungelsta skola kök	20,0	17,3	Slutbesiktning är genomförd och godkänd. Ekonomisk slutredovisning återstår.
Vargbergets förskola (ersätter del av Park/ Karusellen)	67,0	67,0	Projekterig pågår. Byggstart planerad till augusti 2017.
Förskola vid Åby entré (ersätter del av Park/ Karusellen)		33,0	Förskola med 6 avdelningar i bottenvåning på bostadshus. Arbete med ny detaljplan pågår. Detaljplanen beräknas vara klar sommaren 2017. Förhandling om hyresavtal pågår. Inflyttning planerad till sommaren 2019.
Tungelsta skola		41,0	Utökning av skolans kapacitet finns på plats i form av inhyrda paviljonger (4 klassrum) som kommer att stå till dess att ny skola i Lillgården är klar.
Vendelsömalmsskolan	0,0	137,0	Renovering av hus E genomförd. Produktion av nya hus G pågår. Evakuering av hus D sker under sommaren 2017. Renovering av hus A, B och C kommer att ske etappvis.
Utökning F-6 Skola i Handen	0,0	24,0	Avtal har tecknats med Turbinen AB avseende köp av skol- och förskoletomten i den nya detaljplanen på Örnens väg. Skolan och förskolan är tänkta att drivas av Academedia AB och planeras vara klara till höstterminen 2019.
Åbyskolan	0,0	170,0	Förprojektering pågår. Byggstart planerad till hösten 2018 då all förskoleverksamhet har flyttats bort från tomten.
Skogslindens Förskola (vid Ribbyskolan)	60,0	50,0	Projektering klar. Den nya förskolan kommer att uppföras som en 6-avdelningars konceptförskola. Byggstart planerad till augusti 2017.
Renovering av Ribbyskolan	0,0	105,0	Planen är att renoveringen skall ske först efter att Ribbyskolan utökats med en tillbyggnad för F-6 verksamhet (sommaren 2020).
Utökning av Ribbyskolan	209,0	200,0	Projektering pågår. Byggstart planerad till sommaren 2018.
Ornö skola	8,5	8,5	Verksamheten evakuerad till Klockargården. Invändig rivning genomförd. Vid rivning har tidigare okända problem med delar av husets bärande konstruktion påträffats. Projektering
Lyckebyhallen		25	Projektering klar. Hallen beräknas vara klar till augusti 2018.
Ny förskola i Vega (detaljplan 2)		0,0	Avtal har tecknats med Wästbygg AB om försäljning av mark för uppförande av en förskola med 6 avdelningar. Förskolan är tänkt att drivas av Raoul Wallenbergskolan. Planeras vara klar sommaren 2018.
Ny F-9 skola och aktivitetshus i Vega (detaljplan 5)			Lokalprogrammet är tänkt att fastslås av KS i maj 2017. Tomten blir tillgänglig för byggnation sommaren 2019 när det provisoriska järnvägsspåret försvinner. Inflyttning planerad till sommaren 2021.
Ny F-6 skola och förskola i Vega (detaljplan 2)		0,0	Avtal har tecknats med Wästbygg AB om försäljning av mark för uppförande av en F-6 skola för 350 barn och en förskola med 6 avdelningar. Förskolan och skolan är tänkta att drivas av Raoul Wallenbergskolan. Planeras vara klara sommaren 2019.
Summa:	899,0	1 431,3	

Tabellen redovisas i miljoner kronor (mnkr)

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Driftredovisning

Gymnasie- och vuxenutbildningens ursprungliga budgetram enligt Mål och budget 2017 – 2018 uppgick till 417,0 mnkr (KF 2016-06-20, § 243). I december fattade fullmäktige beslut om omfördelning av nämndernas ramar med anledning av förändring i kommunens IT-prismodell vilket innebar en ramminskning med 0,9 mnkr (KF 2016-12-05, § 350). I april beslutade fullmäktige om överföring av driftmedel på 9,3 mnkr (KF 2017-04-18, § 91). Därmed uppgår den aktuella driftramen till 425,4 mnkr.

Nämndens ackumulerade utfall för perioden är 140,3 mnkr, vilket är 5,0 mnkr respektive 3,7 procent högre än periodiserad budget. Utfallets andel av den totala

helårsramen motsvarar 33,0 procent. Den negativa avvikelsen återfinns bland eleversättningarna och Centrum Vux. I eleversättningarnas fall beror det bland annat på fler elever och högre kostnader än budgeterat för vårterminen, vilket även påverkar helårsprognosen. I Centrum Vux fall beror det snarare på eftersläpande intäkter, till exempel flyktingbidraget som intäktsförs halvårsvis. Därför påverkar Centrum Vux negativa avvikelse inte nämndens prognos för helåret. Gymnasieskolorna har tillsammans en positiv avvikelse från periodiserad budget och samtliga enheter bedömer att ett nollresultat kommer att uppnås vid årets slut.

Risk- och känslighetsanalys

Den mest påtagliga risken är att höstterminen blir likadan som vårterminen när det gäller eleversättningar. Budgeten för höstterminen är högre än vårterminen eftersom hänsyn tagits till att antalet 16-åringar ökar, men den tar inte hänsyn till att andelen 16-åringar som börjar gymnasiet förändras. Nedanstående risk- och känslighetsanalys utgår från att höstterminen blir likadan som vårterminen varit hittills när det gäller ökade kostnader för asylsökande och folkbokförda elever.
I tabellen finns även risken för att Migrationsverket beviljar ett annat bidragsbelopp än vad som är uppbokat och justerat för höstterminen 2016. Hur stor den risken är går inte att kvantifiera och det angivna beloppet motsvarar tio procent av den uppbokade bidragsintäkten efter justering. Risken för att uppbokningen för vårterminen 2017 också visar sig avvika från Migrationsverkets beslut är inte med i tabellen. Den är ännu svårare att kvantifiera eftersom det i nuläget inte ens är känt hur många elever och fyraveckorsperioder som kommer ingå i ansökan.
En ny riskkomponent är relaterad till Navigatorcentrums övertagande av personal från Riksäpplet. Det handlar om tre anställda som jobbar med arbetslivsförberedelse (ALF) inom introduktionsprogrammet individuellt alternativ. En separat ram, tilldelad av nämnden i Strategi och budget 2017, är också överflyttad från Riksäpplet till Navigatorcentrum, men den täcker inte personalkostnaderna helt och hållet. Mellanskillnaden är identifierad som en negativ risk i tabellen nedan.

Risk- och känslighetsanalys	Positiv risk	Negativ risk
Asylsökande elever ht 2017	0	-1 800
Folkbokförda elever ht 2017	0	-1 200
Bidragsansökan Migrationsverket ht 2016	600	-600
Navigatorcentrum – ALF	0	-300
Summering:	**600**	**-3 900**

Tabellen redovisas i tusentals kronor (tkr)

Prognos

Prognosen tar sin utgångspunkt i nämndens reserv på 2,5 mnkr. Prognosen för eleversättningar är förbättrad jämfört med förra månaden beroende på fullmäktiges beslut i april om överföring av driftmedel. Nämnden har vid sammanträdet i början på maj beslutat om att avsätta 1,5 mnkr av överföringsmedlen till att täcka justeringen av bidragsintäkter avseende höstterminen 2016 (GVN 2017-05-02, § 42). Vid samma sammanträde i maj beslutade nämnden också att med hjälp av överföringsmedel tillskjuta 0,5 mnkr till Akademiernas anslag. Prognosen för Akademierna är därför förbättrad till ett nollresultat vid årets slut.

Helårsprognosen för gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden är ett **underskott på 0,5 mnkr.**

Prognos, specificerad	Föregående månads prognos	Prognos helår 2017	Förändring
Nämndreserv	2 500	2 500	0
Eleversättningar vårterminen 2017	-4 700	-3 000	1 700
Akademierna	-500	0	500
Summa Prognos	**-2 700**	**-500**	**2 200**

Tabellen redovisad i tusentals kronor (tkr)

Investeringsredovisning

Nämndens ram för investeringar uppgår till 8,0 mnkr enligt Mål och budget (KF 2016-06-20, § 243). Prognosticerat utfall för de budgeterade investeringsprojekten uppgår till 1,1 mnkr. Hittills har 0,3 mnkr förbrukats, vilket motsvarar 3,8 procent av den totala helårsramen. Investeringen i fotoutrustning till Fredrikas estetiska program beviljades förra året, men fakturan släpade efter till 2017. Investeringen är klar och aktiverad i anläggningsregistret. Navigatorcentrums investeringsprojekt i möbler och nätverk är beviljade en sammanlagd ram på 0,2 mnkr. Bokföringsmässigt betraktas det som två olika investeringar och därför är ramen uppdelad i jämna halvor. Enheten har dock inte fått instruktion om att anpassa anskaffningarna till jämna halvor, utan förhåller sig till totalbeloppet för båda inköpen. Centrum Vux inköp av svetsar till bristyrkesutbildningen i gamla Fredriks lokaler är nyligen klar och kommer att aktiveras i anläggningsregistret i maj. Detsamma gäller investeringen i armaturer.

Projekt	Utfall jan - apr 2017	Budget helår 2017	Utfall % av budget helår	Prognos helår 2017
26936 - Fredrika ES Fotoutrustning	33			33
26940 - Centrum Vux luftkylare	25	150	16,3%	150
26941 - Fredrika möbler hemvist och lektionssalar		500		500
26949 - Centrum Vux armaturer	36	40	89,6%	40
26950 - Centrum Vux digital infotavla	0	100	0,0%	100
26951 - Navigatorcentrum möbler	137	110	124,5%	140
26952 - Navigatorcentrum nätverk 2017		110		80
26953 - Centrum Vux SFH/ SFY Svetsar	92	100	92,2%	100
29999 - Övriga investeringsprojekt - ej fördelade invest.medel		6 890		0
65001 - Ärendehanterinssystem	0			0
Summa I - Investeringsprojekt	**322**	**8 000**	**4,0%**	**1 143**

Belopp redovisas i tusentals kronor (tkr)

Kultur- och fritidsnämnden

Driftredovisning

Kultur- och fritidsnämndens ursprungliga budgetram enligt Mål och budget uppgick till 191,0 mnkr (KF 2016-06-20, § 243). I december 2016 beslutade fullmäktige om omfördelning på grund av införandet av en ny IT-prismodell. Det innebar att ramen minskades med 0,6 mnkr (KF 2016-12-05, § 350). I mars beslutade fullmäktige om att tilldela nämnden 40,0 tkr för införandet av heltid för alla anställda som så önskar (KF 2017-03-06, § 33). I april beslutades överföring av driftmedel på 1,3 mnkr (KF 2017-04-18, § 91) och den aktuella driftramens storlek är därmed 191,7 mnkr.

Det ackumulerade utfallet för perioden är 59,3 mnkr, vilket är 3,4 mnkr eller 5,4 procent bättre än periodiserad budget. Utfallets andel av den totala helårsramen motsvarar 30,9 procent. Merparten av enheterna har positiva budgetavvikelser och i annat fall är avvikelsen nära noll. Bland enheter med positiva avvikelser finns Utveckling och stöd, som bland annat ansvarar för fastighetsunderhåll, Livskvalitet och folkhälsa i område Norr, som har höga bokningsintäkter, och Kulturskolan, som har släpande kostnader.

Risk- och känslighetsanalys

Redan förra månaden togs den positiva risken för att anläggningar inte aktiveras i den takt som budgeterats upp. Denna månad har beloppet ökat till 0,4 mnkr. Förra månadens riskanalys innehöll också den positiva risken för högre hyresintäkter på idrottsanläggningar än budgeterat, liksom risken för ökade energikostnader på Torvalla IP.

En ny post denna månad är en negativ risk i åtgärdsplanen för fritidsgårdarna. Åtgärden att flytta en tjänst från Ekens fritidsgård till Ung 137, för att fylla en vakant tjänst på Ung 137, har genomförts. Antalet fasta tjänster bland fritidsgårdarna har minskat med en tjänst på helårsbasis men i praktiken har inte Ung 137 kunnat bedriva verksamhet i normal omfattning med en vakant heltidstjänst i tre månader, utan att anlita timanställda vikarier under tiden. Kostnaden och omfattningen av en timvikarie är dock inte samma som för en heltidsanställd. Det är ännu tidigt på året och därför tas posten upp som en risk snarare än som en prognoskomponent.
Ytterligare en ny post är kostnad för Brandbergsbadet. Brandbergsbadet ägs av Akelius, som önskar samverka med en förening för att driva badet i sommar. Frågan om föreningsbidrag har därför aktualiserats inför sommaren och eftersom ram saknas i förvaltningens budget, föreligger en negativ risk för nämndens resultat.

Risk- och känslighetsanalys	Positiv risk	Negativ risk
Senare aktivering av investeringsprojekt än budgeterat	400	0
Hyresintäkter idrottsanläggningar	400	0
Ökad energiförbrukning Torvalla IP	0	-200
Åtgärdsplan fritidsgårdar	0	-100
Brandbergsbadet	0	-200
Summering:	**800**	**-500**

Tabellen redovisad i tusentals kronor (tkr)

Prognos

Prognosen för kultur- och fritidsnämnden är oförändrat ett **överskott på 1,0 mnkr**. Prognosen utgår från nämndreserven på 1,0 mnkr och för närvarande är inga andra prognoskomponenter identifierade.

Prognos, specificerad	Föregående månads prognos	Prognos helår 2017	Förändring
Nämndreserv	1 000	1 000	0
Vakans norr Livskvalitet och folkhälsa	200		-200
Summa Prognos	**1 200**	**1 000**	**-200**

Tabellen redovisad i tusentals kronor (tkr)

Investeringsredovisning

Den ursprungliga ramen för investeringar uppgick till 18,0 mnkr enligt Mål och budget 2017 – 2018 (KF 2016-06-20, § 243). I april beslutade kommunfullmäktige om

överföring av investeringsmedel på 31,8 mnkr för pågående investeringsprojekt (KF 2017-04-18, § 92). Den aktuella ramens storlek är 49,8 mnkr.

Hittills i år har 0,8 mnkr förbrukats, vilket motsvarar 1,5 procent av den aktuella helårsramen. Prognostiserad förbrukning under året uppgår till 29,8 mnkr. Investeringsprojekten Lokalanpassningar 2015 och Årlig upprustning lokaler är färdigställda och aktiverade i balansräkningen. Investeringar i den offentliga konsten samlas på en enda projektkod, men innehåller olika investeringsobjekt. I början av året aktiverades konstverket vid Fredrikas yrkesgymnasium vid namn ”Kroppslig förståelse”. Även ett äldre konstobjekt i Höglundaskolan aktiverades i år med namnet ”Berättaren väver berättelsen” plus ett antal lösa konstverk. Förvaltningen arbetar vidare med alla projekt, även om inte alla beräknas bli klara under 2017. Investeringsprojektet för skyltning av kulturmiljö har uppdaterat projektplanen för gravfältet i Jordbro, projektet avseende förstudie för den nya simhallen kommer att avslutas innan sommaren och slutrapport redovisas för nämnden, och förvaltningen har redan redovisat ett förslag på spontanyta i Vendelsömalm för nämnden. Investeringen i en ny konstgräsplan i Lyckeby, som angavs i Mål och budget 2017 – 2018, har med kommunfullmäktiges godkännande (KF 2017-04-18, § 93) ändrat lokalisering till Torvalla. Därför har investeringsprojektet bytt namn till Konstgräsplan Torvalla istället.

Projekt	Utfall Jan - Apr 2017	Budget Helår 2017	Utfall % av Budget Helår	Prognos helår 2017
29999 - Övriga investeringsprojekt - ej fördelade invest.medel		80		0
37117 - Offentliga konsten	262	9 377	2,8%	9 318
37148 - Miljöverkstad	140	1 342	10,4%	1 342
37156 - Renovering Höglundabadet		1 530		0
37167 - Skyltning av kulturmiljö		191		75
37170 - Kultur- och föreningshuset i Jordbro 2014		2 686		2 686
37172 - Snyggt och Tryggt - KOF	14	608	2,2%	608
37175 - Båthus Fjärdlången, reinvestering		1 111		0
37176 - Passersystem	68	900	7,5%	700
37177 - Lokalanpassningar 2015	43	79	55,1%	43
37182 - Inventarier till nya idrottshallar		8 952		100
37186 - Skutan Stall, markarbete	104	42	248,7%	200
37188 - Årlig upprustning lokaler	-9			-9
37189 - Projektering ny simhall		200		200
37190 - Ny läktare Torvalla IP		2 000		2 000
37192 - Utveckling Svartbäcken		3 841		2 000
37193 - Reinvestering Fjärdlång Pir		5 141		3 000
37200 - Torvalla omklädningsrum, Vattenfall		0		0
37201 - Armatur till motionsspår		3 000		3 000
37202 - Upprustning idrottshall för funktionsnedsatta		1 000		500
37203 - Tennisbana Brandbergen		300		150
37204 - Spontanyta 2017		500		500
37205 - Konstgräsplan Torvalla		3 500		100
37207 - Årlig upprustning lokaler 2017	42	500	8,5%	381
37208 - Kof Wifi-satsning		150		150
37209 - V-malm omklädningspaviljonger		800		800
37210 - V-malm matchklocka/resultattavla	55	70	78,7%	70
37211 - V-malm/ Brb soptunnor		40		40
37212 - Dalarögården teknikupprustning		50		50
37213 - Central cykelparkeringar		100		100
37214 - Rudan transportbil pick-up		300		300
37215 - Rudan/T-valla ishall asfaltering utfart		400		400
37216 - T-valla simhall skurmaskin		75		75
37217 - Kulturhuset konferensutrustning	35	60	58,8%	60
37218 - Hanvedens IP tekniskt bevakning kylaggregat		150		150
37219 - Nödesta omdragning av motionsspår		600		600
37220 - Åbygården speldatorer, 2 st		50		50
37221 - Parkleken värmekamera		75		75
Summa I - Investeringsprojekt	**755**	**49 800**	**1,5%**	**29 814**

Belopp redovisas i tusentals kronor (tkr)

Investeringar, genomförda av Tornberget

Investeringsobjekt	Prognos (mnkr)	Budget (mnkr)	Uppföljning/kommentar
Torvalla energiprojekt	**23**	**23**	Beslut fattat om genomförande av KS i mars 2017. Avtal tecknat med entreprenör. Enligt gällande tidplan skall anläggningen vara klar i februari 2018.
Åbyhallen		**25**	Arbete pågår med ny detaljplan. Projektering klar. Hallen beräknas vara klar till hösten 2018.

Idrottshall Tungelsta		**25**	Förhandling pågår med privat fastighetsägare om uppförande av idrottshall i privat regi mellan den planerade F-6 skolan i Lillgården och pendeltågstationen. Hallen beräknas vara klar hösten 2018.

Socialnämnden

Driftredovisning

Socialnämndens ram enligt Mål och budget är 850 mnkr (KF 2016-06-20, § 243). I december 2016 reviderades budgeten då ramen ökades 0,8 mnkr för att kompensera för ändrad debiteringsmodell för IT-kostnader (KF 2016-12-05, § 350). I mars reviderades budget då ramen ökades med ytterligare 0,27 mnkr med anledning av projektorganisation för införande heltid för alla som så önskar (KF 2017-03-06, § 33). I april reviderades budget ytterligare med 2,8 mnkr till följd av resultatöverföring av tidigare års driftöverskott (KF 2017-04-18, § 91). Nämndens sammanlagda ram 2017 är därmed fastställd till 853,9 mnkr.

Nämndens utfall för perioden är 270,9 mnkr mot periodens budget på 274,7 mnkr, dvs. ett överskott på 3,8 mnkr (1,4 %) jämfört med periodiserad budget. Nämndens verksamheter följer i de flesta fall budget väl och förvaltningens sammantagna prognos är fortsatt en budget i balans.

Risk- och känslighetsanalys

Förvaltningen bedömer att det finns överhängande risk att kostnaderna i verksamheterna funktionsnedsättning samt individ- och familjeomsorg kan öka eller fortsätta ligga kvar på höga nivåer under resterande året, vilket i så fall skulle innebära högre kostnader än budgeterat under året. Detta gäller främst verksamheterna LSS samt socialpsykiatri.
Förtätning av vissa boenden pågår, vilket innebär ett effektivare resursutnyttjande i takt med att lägenheterna tas i bruk.

Risk- och känslighetsanalys	Positiv risk, tkr	Negativ risk, tkr
Volymökning funktionsnedsättning (LSS) barn och vuxna	0	- 1 500
Volymökning individ- och familjeomsorg, barn och vuxna	0	- 3 000
Effektivisering av boende, egen regi	1 000	0

Summering:	**1 000**	**- 4 500**

Prognos

Ökad förekomst av våld i hemmet har lett till ökat antal barnplaceringar i form av jourplaceringar, mamma-barn-placeringar och placering på HVB-hem. Dessutom har dygnspriserna ökat väsentligt för dessa placeringar till följd av nya avtal och brist på platser. Även kostnaderna för vård och placering av vuxna med psykisk funktionsnedsättning är högre än budgeterat. Ett åtgärdsprogram tas fram, men bedömningen är att beställaravdelning vuxen kommer att redovisa ett underskott jämfört med budget. Uppkomna underskott i verksamheterna bedöms per april kompenseras av motsvarande överskott centralt då delar av nämndens reserv inte kommer att förbrukas. Den sammantagna årsprognosen för socialnämnden är en budget i balans, det vill säga **ett nollresultat.**

Prognos, specificerad	Föregående månads prognos	Prognos helår 2017	Förändring
Nämndens kostnader	0	4 000	4 000
Beställaravdelning Barn och unga	0	-2 500	-2 500
Beställaravdelning Vuxen	0	-1 500	-1 500
Summa Prognos	**0**	**0**	**0**

Tabellen redovisas i tusentals kronor (tkr)

Investeringsredovisning

Nämndens investeringsbudget för 2017 enligt fullmäktiges beslut om Mål och budget 2017 är 5,0 mnkr (KF 2016-06-20, § 243). Nämndens investeringar utgörs i princip uteslutande av renoveringar, reparationer, ombyggnationer samt vissa förbättringar av t.ex. brandskydd i olika LSS- samt SoL-boenden som bedrivs i egen regi. Under året har 0,5 mnkr av investeringsbudgeten förbrukats. Hälften av dessa medel har gått till anpassning av 6 boendeplatser på Vädersjövägen. Övriga investeringar inkluderar säkerhetsskåp för medicinhantering, bildskärmar i konferensrum och tillägg i installationen av brandlarm på Folkparkens stödboende. I dagsläget finns ytterligare investeringsprojekt till ett uppskattat värde av 2,0 mnkr som är beslutade att utföras under året. Förvaltningen bedömer att 4,0 mnkr av årets investeringsbudget kommer att förbrukas.

Projekt	Utfall Jan - Apr 2017	Budget Helår 2017	Utfall % av Budget	Prognos 2017
23435 - Anpassning arbetarbostaden Vädersjövägen	249			
23445 - 4 st väggfasta bildskärmar kommunhuset	163			
23447 - 3 Säkerhetsskåp korttidsboenden	40			
23448 - Tilläggsarbete invproj 23440 Folkparken	91			
29999 - Övriga investeringsprojekt	0	5 000		4 000
Summa I - Investeringsprojekt	**543**	**5 000**	**10,9%**	**4 000**

Belopp redovisas i tusentals kronor (tkr)

Investeringar, genomförda av Tornberget

Investeringsobjekt	**Prognos (mnkr)**	**Budget (mnkr)**	**Uppföljning/kommentar**
Aktivitetshuset	1,2	1,0	Flytt till Enen genomförd. Duvan utgår som lösning för resterande verksamhet till följd av ett ökat behov av förskoleplatser i Vendelsö. Istället planeras en anpassning av I och D-huset vid Fredrika Bremergymnasiet efter att nya Vikingaskolan står klar sommaren 2018.

Äldrenämnden

Driftredovisning

Kommunfullmäktige beslutade om Mål och budget för 2017 i juni 2016. Enligt beslutet fastställdes äldrenämndens driftbudgetram för 2017 till 732,0 mnkr (KF 2016-06-20, § 243). Fullmäktige beslutade sedan att utöka 2017 års budgetram för äldrenämnden med 0,9 mnkr. Ramtillskottet tilldelades för täcka kostnadsökningar som beror på omfördelning av IT-kostnader mellan nämnder och styrelser under 2017 med anledning av en ny prismodell för IT-kostnader (KF 2016-12-05, § 350). I mars beslutade fullmäktige om en ramökning för äldrenämnden på 1,3 mnkr för projektorganisation och för införande av heltid för alla som så önskar avseende yrkesgrupperna stödassistenter, undersköterskor och vårdbiträden (KF 2017-03-06, § 33). Vidare fattade fullmäktige beslut att överföra del av äldrenämndens underskott från 2014-2015 till 2017 års budget. Beslutet innebär att äldrenämndens budgetram för 2017 minskas med 3,9 mnkr (KF 2017-04-13, § 91). Efter fullmäktiges beslutade ramjusteringar per april uppgår äldrenämndens ram för 2017 till totalt 730,3 mnkr.

Utfallet för perioden januari-april 2017 är en redovisad nettokostnad på 228,2 mnkr (31,3 procent av årsbudget) eller en positiv avvikelse med 8,8 mnkr jämfört med den periodiserade budgeten för perioden. Avvikelsen i procent mot den periodiserade

budgeten är 3,7 procent. Det positiva utfallet för perioden beror dels på minskade nettokostnader kopplade till vidtagna effektiviseringsåtgärder de senaste åren och dels på att antalet köpta boendeplatser vad gäller särskilt boende och korttidsboende varit något lägre än beräknat under tertial ett. Äldreförvaltningens bedömning är att det är för tidigt att justera årsprognosen utifrån den positiva utvecklingen under tertial ett.

Risk- och känslighetsanalys

Negativ risk: Som alltid finns det en stor osäkerhet om uppsatta volymprognoser för budgetåret ska hålla. Osäkerheten minskar under året.
Positiv risk: Osäkerheten om volymprognoserna gäller åt båda hållen så det finns även en positiv risk för att volymutvecklingen blir mer dämpad. Utifrån utvecklingen under tertial ett har den positiva risken skrivits upp till 20,0 mnkr (10,0 mnkr föregående månad).

Risk och känslighetsanalys	Positiv risk, tkr	Negativ risk, tkr
Kraftigare volymutveckling än beräknat		- 20 000
Dämpad volymutveckling jmf med prognos	20 000	
Summering:	**20 000**	**- 20 000**

Prognos

Årsprognosen för äldrenämnden är ett **nollresultat.**

Volymutveckling

Under 2016 minskade antalet biståndsbeslutade hemtjänsttimmar. Huvudorsak var den översyn som gjorts av beräkningen av extra tid till utförare med kunder som har omfattande behov av insatser. Eftersom flertalet beslut omprövades under årets första sju månader, så gav förändringen störst effekt under den perioden.
Från augusti 2016 har antalet timmar börjat öka igen, vilket är naturligt med tanke på att antalet invånare över 75 år fortsätter att öka.

Hemtjänstinsatser antal timmar

Hemtjänstinsatser	Jan-april 2017	Jan-april 2016	Förändring
65 år och äldre	202 750	193 160	+5,0 %

Hemtjänstinsatser timmar 2014-2016

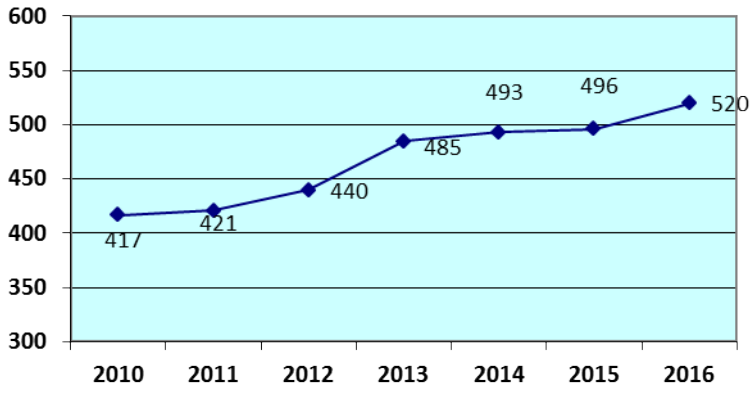
Hemtjänstinsatser	Totalt 2014	Totalt 2015	Totalt 2016

65 år och äldre	522 425	590 347	577 950

Antal betalda platser i vård- och omsorgsboende samt korttidsboende 2010-2017

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
2010	405	403	407	404	416	419	413	417	422	421	434	433
2011	425	425	421	422	428	422	425	426	425	414	410	414
2012	420	432	429	433	421	430	443	447	455	453	456	460
2013	465	461	474	467	490	508	495	502	512	490	483	477
2014	493	493	499	494	486	487	489	491	492	492	499	498
2015	494	495	507	503	499	490	487	491	488	488	493	497
2016	496	494	510	516	514	524	536	537	532	531	527	525
2017	530	533	526									

Platser i vård- och omsorgsboende och korttidsboende 2010-2016

Betalda platser vård- och omsorgsboende och korttidsboende 65 år och äldre

Behovet av platser i vård- och omsorgsboende och korttidsboende - som inte minst under 2013 ökade mer än vad förvaltningen prognostiserat - stabiliserades under 2014

och 2015. Under 2016 ökade antalet betalda platser med i genomsnitt 24 till ett årsgenomsnitt på 520.

Under mars 2017 uppgick antalet betalda platser till 526 varav 295 i egen drift och 231 med annan utförare (44 procent). Av de 231 platser som köptes av extern utförare var huvudparten (183 platser) hos utförare med verksamhet i Haninge.

Investeringsredovisning

Flera av investeringsprojekten avser projekt som var planerade att genomföras redan under 2016 men som blev försenade, eftersom upphandlingarna blev mer komplicerade än beräknat. Flera av projekten ligger under hösten 2017 och är i dagsläget svåra att exakt tidsberäkna. Ett av de större projekten reservkraft till Hagagården är efter flera års fördröjning klart för installation och drift under hösten 2017.

Projekt	Utfall Jan - April 2017	Budget Helår 2017	Prognos 2017
24502 Inventarier Boende	617	4 508	4 508
24503 Inventarier ej boende	253	4 306	4 135
24515 Reservkraft Hagagården	0	11 300	11 300
24596 Tallhöjden omstrukturering kök	0	500	-500
24602 Träffpunkter	171	0	171
24603 Nya IT program	0	985	985
Summa investeringsprojekt	**1 041**	**21 599**	**21 599**

Tabellen redovisas i tusentals kronor (tkr)

Finansförvaltning

Finansförvaltningens budget består av skatteintäkter och generella statsbidrag, arbetsgivaravgifter, pensionskostnader samt finansiella intäkter och kostnader. Beslutad ursprunglig budget 2017 var en intäkt på 4 360,0 mnkr. (KF 2016-06-20, § 243). Vid överföring av driftmedel från 2016 till 2017 finansierades detta delvis genom att öka de budgeterade skatteintäkterna med 15,0 mnkr (KF 2017-04-18, § 91). Efter justeringen är budget för finansförvaltningen 4 375,0 mnkr.

Det ackumulerade utfallet för perioden är 1 466,3 mnkr, vilket är 12,0 mnkr (0,9 %) högre än den ackumulerade budgeten för perioden på 1 453,3 mnkr. Sedan senaste prognosen har det kommit en ny skatteprognos från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) 2017-04-21. Prognosen för helåret är 4 390,0 mnkr, vilket innebär ett överskott på 2,0 mnkr. Den nya prognosen är i nivå med den senaste från februari. Skillnaden mot den senaste årsprognosen är främst den justerade budgeten. Resultatöverföring från 2016 som fullmäktige beslutade om i april på 30 884 tkr, finansierades genom ökad

budget för skatteintäkter med 15,0 mnkr, trots oförändrad skatteprognos, samt ett lägre budgeterat resultat för kommunen 2017. Det innebar att kommunens budgeterade resultat efter resultatöverföringen sänktes från 107,3 mnkr till 91,5 mnkr (KF 2017-04-18, § 91). Nästa skatteprognos kommer i augusti. Övriga kostnader och intäkter inom finansförvaltning är i linje med budget. Sammantaget redovisar finansförvaltningen ett överskott på 2,0 mnkr.

Risk- och känslighetsanalys

Nästa skatteprognos kommer i augusti. Det finns alltid en osäkerhet om vad som kan bli resultatet av kommande prognoserna.

Pensionskostnaderna har ökat de senaste åren. Just nu ligger utfallet över den budgeterade ramen. Nästa prognos kommer i augusti och det finns risk att kostnaderna blir högre än budgeterat.

Risk- och känslighetsanalys	Positiv risk, tkr	Negativ risk, tkr
Förändrad skatteintäktsprognos	10 000	- 10 000
Ökande pensionskostnader	0	- 6 000
Summering:	**10 000**	**- 16 000**

Prognos

Sammantaget är årsprognosen för finansförvaltningen ett **överskott på 2,0 mnkr.** Resultatöverföring från 2016 som fullmäktige beslutade om i april på 30 884 tkr finansierades genom ökade skatteintäkter med 15,0 mnkr samt ett lägre budgeterat resultat för 2017. Det innebar även att kommunens budgeterade resultat efter resultatöverföringen sänktes från 107,3 mnkr till 91,5 mnkr (KF 2017-04-18, § 91).

Prognos, specificerad	Föregående månads prognos	Prognos helår 2017	Förändring
Den senaste skatteprognosen var positiv mot budget	17 000	2 000	-15 000
Summa Prognos	**17 000**	**2 000**	**-15 000**

Tabellen redovisas i tusentals kronor (tkr)

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron under perioden januari-mars var för kommunen som helhet 8,6 procent, en minskning med 0,3 procentenheter jämfört med samma period förra året (8,9 procent). Sjukfrånvaron var på kof 5,1 procent, ksf 4,6 procent, sof 8,7 procent, sbf 4,6

procent, ubf 9,3 procent och äf 9,4 procent. Jämfört med samma period förra året minskade sjukfrånvaron inom samtliga förvaltningar med undantag av sof som ökade något.

Befolkning

Den 31 mars hade Haninge 86 213 invånare, vilket är en ökning med 194 personer jämfört med månaden innan. Detta beroende på såväl födelse- som flyttningsöverskott. Under mars föddes 88 nya Haningebor och 52 Haningebor dog. 624 personer flyttade hit, varav 103 från andra länder och 471 personer flyttade härifrån, varav 17 till andra länder.

Ökningen från årskiftet är 520 invånare. Fortsätter det i samma takt kommer befolkningsökningen 2017 att vara drygt 2 000 nya invånare.

Arbetslöshet

I mars var 7,3 procent av arbetskraften 16-64 år inskrivna som arbetslösa hos Arbetsförmedlingen. Det är 0,1 procent högre än i mars förra året. Jämfört med hela länet var arbetslösheten 1,2 procentenheter högre i Haninge, men 0,4 procentenheter lägre än i riket. 8,0 procent av arbetskraften (motsvarar 414 personer) i åldern 18-24 år var inskrivna som arbetslösa, en minskning med 1,9 procentenheter jämfört med mars 2016. I Stockholms län var ungdomsarbetslösheten 6,5 procent, i riket 10,7 procent.

Finansiell rapport

Tornberget Fastighetsförvaltning har sedan april 2016 i sin helhet övertagit kommunens externa upplåning. Syftet är att trygga Tornbergets möjlighet att göra skattemässiga avdrag för dessa lån. Kommunen har tecknat borgen för dessa lån. Tornberget har antagit kommunens finanspolicy och uppfyller den inom samtliga delar. Kommunens upplåning är sedan april 2016 noll och finansrapporten innehåller därför endast en redovisning av likviditeten. Enligt kommunens finanspolicy ska likviditetsreserven vara minst 250,0 mnkr. Per april 2017 är likviditetsreserven 740,0 mnkr (aktuell likviditet 590,0 mnkr samt bekräftade ej utnyttjade löften 150,0 mnkr) och uppfyller därmed finanspolicyns krav.

Bengt Svenander
Kommundirektör

Jörn Karlsson
Ekonomidirektör

Resultaträkning

Belopp i mnkr

	Budget 2017	Bokslut 30 april 2017	Bokslut 30 april 2016	Förändring 2016/2015
Verksamhetens intäkter	1 215,0	374,5	339,1	35,4
Verksamhetens kostnader	-5 455,5	-1 694,6	-1 616,7	-77,9
Avskrivningar	-70,0	-26,0	-23,5	-2,5
Verksamhetens nettokostnader	**-4 310,5**	**-1 346,1**	**-1 301,1**	**-45,0**
Skatteintäkter	3 599,7	1 189,8	1 131,2	58,6
Generella statsbidrag & utjämning	788,3	278,2	256,7	21,5
Finansiella intäkter	18,0	10,3	5,0	5,3
Finansiella kostnader	-4,0	-2,8	-7,7	4,9
Resultat före extraordinära poster	**91,5**	**129,4**	**84,1**	**45,3**
Extraordinära intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Extraordinära kostnader	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat	**91,5**	**129,4**	**84,1**	**45,3**
varav exploateringsvinst	0,0	0,0	0,0	0,0
varav realisationsvinst	0,0	0,0	0,0	0,0

BALANSRÄKNING

Belopp i mnkr

			KOMMUNEN
		2017-04-30	**2016-12-31**
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	Not 9	2,3	2,8
Materiella anläggningstillgångar			
Fastigheter och anläggningar	Not 10	1 228,2	1 242,6
Maskiner, inventarier	Not 11	104,0	103,8
Pågående ny- till- och ombyggnad	Not 12	371,4	307,2
Finansiella anläggningstillgångar			
Aktier, andelar	Not 13	73,1	73,1
Långfristiga fordringar	Not 14	35,9	32,9
Summa anläggningstillgångar		**1 814,9**	**1 762,4**
Omsättningstillgångar			
Förråd och lager		0,2	0,2
Exploateringsområden	Not 15	294,0	312,4
Kortfristiga fordringar	Not 16	389,2	444,8
Kassa och bank	Not 17	684,9	748,3
Summa Omsättningstillgångar		**1 368,3**	**1 505,7**
SUMMA TILLGÅNGAR		**3 183,2**	**3 268,1**
Eget kapital	Not 18		
Årets resultat		129,4	94,5
Övrigt eget kapital		1 499,3	1 404,8
Summa eget kapital		**1 628,7**	**1 499,3**
Avsättningar			
Pensioner och liknande förpliktelser	Not 19	374,1	368,1
Övriga avsättningar	Not 20	46,2	56,2
Summa avsättningar		**420,3**	**424,3**
Skulder			
VA långfristiga skulder	Not 21	456,7	431,5
Långfristiga skulder	Not 21	7,6	5,3
Kortfristiga skulder	Not 22	669,9	907,7
Summa skulder		**1 134,2**	**1 344,5**
SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL		**3 183,2**	**3 268,1**

Dnr KS 2017/2

§ 118 Mål och budget 2018-2019

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Enligt den av kommunen antagna budgetmodellen ska kommunfull-mäktige i juni besluta om Mål och budget 2017- 2018 innefattande kommunfullmäktiges mål, uppdrag och indikatorer, ekonomiska ra-mar för 2018, investeringsbudget för 2018 med investeringsplan 2019-2020 och ekonomisk plan för 2018-2020.

Den politiska kommunledningen har arbetat fram ett förslag till Mål och budget 2018-2019.

Bilagorna 1-2 är av informationskaraktär och ingår inte i budgetbeslutet.

Underlag för beslut

- Förslag till mål och budget 2018-2018
- Protokoll kultur- och fritidsnämnden 2017-02-08 § 14
- Kultur- och fritidsnämndens yttrande
- Protokoll stadsbyggnadsnämnden 2017-02-08 § 12
- Budgetäskande stadsbyggnadsnämnden
- Protokoll socialnämnden 2017- 02-14 § 8
- Socialnämndens budgetförutsättningar
- Protokoll äldrenämnden 2017-02-14 § 13
- Äldrenämndens behov och förutsättningar inför 2018-2019 års mål och budget
- Protokoll grund- och förskolenämnden 2017-02-08 § 7
- Budgetförutsättningar 2018 och framåt, grund- och förskolenämnden

- Protokoll gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2017-02-07 § 7

- Budgetförutsättningar 2018 och framåt, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

- Tornberget - Förutsättningar inför kommunens Mål och budget 2018 - 2019

- Underlag från kommunstyrelseförvaltningen inför budget 2018-2019

- Lokalförsörjningsplan

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar

1. Utdebiteringen för 2018 för Haninge kommun fastställs till 19:68 per skattekrona, vilket är oförändrat.
2. Bifogat förslag till Mål och budget 2018- 2019 fastställs.
3. En borgensram för Tornbergets till totalt 3 300 mnkr medges.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Meeri Wasberg (S) yrkar bifall till kommunalrådsberedningens förslag inklusive de justeringar som lagts på bordet.

Tobias Hammarberg (L) yrkar bifall till eget förslag från Liberalerna (bilaga).

Marie Litholm (KD) yrkar bifall till eget förslag från Kristdemokraterna (bilaga).

Martina Mossberg (M) och Christian Lindefjärd (SD) anmäler att Moderaterna och Sverigedemokraterna ej deltar i beslutet.

Ordföranden konstaterar att det finns tre förslag till beslut; kommunalrådsberedningens förslag inklusive justering, eget förslag från Liberalerna samt eget förslag från Kristdemokraterna. Ordföranden ställer de tre förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar

1. Utdebiteringen för 2018 för Haninge kommun fastställs till 19:68 per skattekrona, vilket är oförändrat.
2. Bifogat förslag till Mål och budget 2018- 2019 fastställs inklusive de justeringar som lagts på bordet i kommunstyrelsen.
3. En borgensram för Tornbergets till totalt 3 300 mnkr medges.

Martina Mossberg, Alexandra Anstrell och Michael Fridebäck - samtliga (M) samt Christian Lindefjärd (SD) deltar ej i beslutet.

Reservationer

Tobias Hammarberg och Pia Lublin - båda (L) samt Marie Litholm (KD) reserverar sig mot beslutet.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: Samtliga nämnder, Tornberget

För kännedom: Haninge Bostäder

Haninge kommun

Kommunstyrelseförvaltningen

29 maj 2017

Kommunstyrelsen

Justeringar till förslaget till Mål och budget 2018-2019

KS 2017-05-29 § 118

Sid 10
Under utveckling: Målet ”meningsfull fritid” skall vara mål 5 och ”växande näringsliv med fler i egen försörjning” skall vara mål 6.

Sid 19
Summeringen i tabellen: Totalt budget 2018 skall vara 4 477 600 (ej 4 477 900). Påverkar inte något annat.

Sid 25
Sista uppdraget till GVN. Ordet ”skolnärvaro” byte ut mot ”skolfrånvaro”.

Sid 33
Summering i tabellen för skolor år 2018 skall vara 786 800 (ej 786 000). Påverkar inte totalt summorna för nämnden.

Sid 34
Summering i tabellen totalt skolor år 2018 skall vara 786 800 (ej 786 000). Påverkar inte totalt summorna för nämnden.

Sid 35
Budgetbeloppet för sovaltaner förskolor 2019, 2 000 tkr skall bort. Då stämmer summeringen.

Sid 36
Budgetbeloppet 2019 för Upprustning Fjärdlång, 2 000 tkr skall bort. Då stämmer summeringarna för projektet och totalt 2019.

Sid 39
Summeringarna för Tornberget i tabellen skall vara för år 2019 115 000 och för år 2020 120 000. Detta påverkar inte de totala investeringarna.

Haninge kommun

Förvaltning	Dokumenttyp		Sida
Kommunstyrelseförvaltningen	Recit		1 (2)
Avdelning/Enhet	Datum	Diarienummer	
Ekonomiavdelningen	2017-05-10	KS 2017/2	
Handläggare			
Jörn Karlsson, ekonomidirektör			

Mål och budget 2018-2019

Sammanfattning

Enligt den av kommunen antagna budgetmodellen ska kommunfull-mäktige i juni besluta om Mål och budget 2018- 2019 innefattande kommunfullmäktiges mål, uppdrag och indikatorer, ekonomiska ra-mar för 2018, investeringsbudget för 2018 med investeringsplan 2019-2020 och ekonomisk plan för 2018-2020.

Den politiska kommunledningen har arbetat fram ett förslag till Mål och budget 2018-2019. Bilagorna 1-2 är av informationskaraktär och ingår inte i budgetbeslutet.

Underlag för beslut

- Förslag till mål och budget 2018-2018
- Protokoll kultur- och fritidsnämnden 2017-02-08 § 14
- Kultur- och fritidsnämndens yttrande
- Protokoll stadsbyggnadsnämnden 2017-02-08 § 12
- Budgetäskande stadsbyggnadsnämnden
- Protokoll socialnämnden 2017- 02-14 § 8
- Socialnämndens budgetförutsättningar
- Protokoll äldrenämnden 2017-02-14 § 13
- Äldrenämndens behov och förutsättningar inför 2018-2019 års mål och budget
- Protokoll grund- och förskolenämnden 2017-02-08 § 7
- Budgetförutsättningar 2018 och framåt, grund- och förskolenämnden
- Protokoll gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2017-02-07 § 7
- Budgetförutsättningar 2018 och framåt, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
- Tornberget - Förutsättningar inför kommunens Mål och budget 2018 - 2019

- Underlag från kommunstyrelseförvaltningen inför budget 2018-2019

- Lokalförsörjningsplan

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

1. Utdebiteringen för 2018 för Haninge kommun fastställs till 19:68 per skattekrona, vilket är oförändrat.
2. Bifogat förslag till Mål och budget 2018-2019 fastställs.
3. En borgensram för Tornberget om totalt 3 300 mnkr medges.

_____

Bengt Svenander
Kommundirektör

Jörn Karlsson
Ekonomidirektör

Expedieras: Akt

För verkställighet: Samtliga nämnder, Tornberget

För kännedom: Haninge Bostäder

Haninge kommun

Mål och budget 2018-2019

Haninge -
En växande och hållbar kommun med framtidstro

Innehållsförteckning

1. INLEDNING 3

1.1 VISION 3
1.2 VÅR VÄRDEGRUND 3
1.3 VÅR POLITIK 3

2. KOMMUNENS STYRMODELL 6

2.1 DEFINITION AV BEGREPP I STYRMODELLEN 6
2.2 SAMBAND MELLAN STYRDOKUMENT OCH STYRMODELLEN 7
2.3 ANSVARSFÖRDELNING MELLAN POLITIK OCH FÖRVALTNING 8

3. MÅL FÖR 2018-2019 9

3.1 MÅLSTRUKTUR OCH UPPFÖLJNING 9
3.2 MÅLOMRÅDE VÄLMÅENDE KOMMUNINVÅNARE 11
3.3 MÅLOMRÅDE UTVECKLING 12
3.4 MÅLOMRÅDE EN ATTRAKTIV NÄRMILJÖ 14
3.5 MÅLOMRÅDE EFFEKTIVITET, KVALITET OCH SERVICE 16

4. EKONOMISKA DRIFTSRAMAR OCH MÅL PER NÄMND OCH BOLAG 2018-2019 18

4.1 KOMMUNSTYRELSEN 19
4.2 GRUND- OCH FÖRSKOLENÄMNDEN 23
4.3 GYMNASIE- OCH VUXENUTBILDNINGSNÄMNDEN 24
4.4 KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN 25
4.5 SOCIALNÄMNDEN 27
4.6 STADSBYGGNADSNÄMNDEN 28
4.7 ÄLDRENÄMNDEN 29
4.8 KOMMUNALA BOLAG: TORNBERGET AB OCH HANINGE BOSTÄDER AB 29

5. INVESTERINGSBUDGET FÖR 2018 OCH PLAN FÖR 2019-2020 30

5.1 KOMMUNSTYRELSEN 32
5.2 GRUND- OCH FÖRSKOLENÄMNDEN 33
5.3 GYMNASIE- OCH VUXENUTBILDNINGSNÄMNDEN 35
5.4 KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN 36
5.5 SOCIALNÄMNDEN 37
5.6 STADSBYGGNADSNÄMNDEN 38
5.7 ÄLDRENÄMNDEN 39
5.8 KOMMUNALA BOLAG: TORNBERGET AB 39

6. EKONOMISK PLAN 2018-2020 40

6.1 RESULTATPROGNOS 41
6.2 BALANSPROGNOS 41
6.3 FINANSIERINGSANALYS 42

7 REGLER FÖR EKONOMI- OCH VERKSAMHETSSTYRNING 43

7.1 INTERN KONTROLL 43
7.2 KONKURRENSUTSÄTTNING GENOM UPPHANDLING ELLER KUNDVAL 43
7.3 INTERNA RESULTATENHETER 46
7.5 DELEGATIONSORDNING OCH ATTESTREGLEMENTE 49
7.6 DRIFT- OCH INVESTERINGSBUDGET 49
7.7 FÖRVALTNINGSLEDNINGENS RAPPORTERINGSSKYLDIGHET 51
7.8 UPPFÖLJNING OCH ÅTERRAPPORTERING 51

BILAGA 1 FÖRTECKNING AV INDIKATORER FÖR FULLMÄKTIGES MÅL 53

BILAGA 2 FÖRKORTNINGAR 74

1. Inledning

1.1 Vision

Haninge ska vara en attraktiv och inkluderande kommun som drivs av viljan att alltid bli bättre. Här ska personer med olika bakgrund och ambitioner ges möjlighet att utvecklas och förverkliga sina drömmar.

I Haninge ska företag växa och människor finna bostad, arbete och livskvalitet. Vi ska bygga ett långsiktigt hållbart samhälle och värna miljön för att ge trygghet till kommande generationer. Barn och unga i Haninge ska ha framtidstro och förberedas för framgångsrika liv.
Vi ska vara en kommun där varje individ känner trygghet genom livets alla skeden. Omsorgen ska vara både nära och närvarande genom att medborgarna är delaktiga. I Haninge ska vi bygga ett samhälle där vi ser, stödjer och tar hand om våra medmänniskor efter var och ens behov.

1.2 Vår värdegrund

All verksamhet som bedrivs i Haninge kommun vilar på en tydlig värdegrund. Värdegrunden säkerställs genom att varje medarbetare vet vad Haninge kommun står för. Haninge kommuns värdegrund är att:

- Verksamheten präglas av långsiktigt hållbar utveckling med fokus på människa och samhälle.
- Ständigt arbeta för medborgarna samt förbättra och utveckla verksamheten utifrån uppdraget med ansvar för helheten.
- Bemöta våra medborgare med professionalitet och respekt.
- Värna om kommunens resurser genom god ekonomisk hushållning där medarbetaren utgör vår viktigaste tillgång.

1.3 Vår politik

Haninge växer och allt fler människor och företag väljer att flytta till vår kommun. Från att ha varit en anonym förort till Stockholm går Haninge mot att bli en ledande tillväxtkommun och egen stad. Haninge ska erbjuda goda förutsättningar för både små och stora företag och ett hållbart näringsliv. I det växande Haninge prioriterar vi bostadsbyggande, hållbarhet, jobben och välfärden.

Vi ska verka för en fortsatt kraftig nybyggnation av bostäder och arbetsplatser samt en utveckling av handel, service och kultur. För att möta efterfrågan på bostäder behöver vi ha

långsiktighet i plan- och byggprocessen. Att vi bygger mycket idag får inte sänka våra framtida ambitioner.

Möjligheterna att bo, arbeta, studera och utvecklas ska förbättras i hela vår kommun. Genom en god samhällsplanering kan vi minska de negativa effekterna av segregation och klyftorna mellan olika kommundelar. När vi bygger ska vi inte bara tillgodose en kvantitativ efterfrågan utan skapa hållbara och trivsamma livsmiljöer. Kommunen ska arbeta för en blandning av upplåtelseformer i alla kommundelar och för ett varierat byggande.

I Haninges utveckling ska ingen lämnas efter utan varje individ ha möjligheter att växa och känna livskvalitet och delaktighet. För att fortsätta främja ett Haninge som håller ihop satsar vi på dialog, våra gemensamma mötesplatser och förenklar för föreningar att verka i kommunen. Vi ser särskilt värdet av meningsfulla fritidsaktiviteter som ger möjligheter för barn och unga från skilda bakgrunder att mötas.

Att stärka skolan är en av våra viktigaste uppgifter. Skickliga lärare är skolans viktigaste resurs. Därför behövs en lärartäthet som ger varje elev de möjligheter hen behöver för att klara sin skolgång. Att säkerställa att varje barn får en god utbildning och kan känna motivation, glädje och framtidstro är dock en angelägenhet för samtliga verksamheter i kommunen.

Vårt långsiktiga mål är att alla elever ska gå ut grundskolan med godkända betyg. Ambitionen stannar inte där. Idag krävs i princip en gymnasieexamen för att en ung person ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Därför behöver vi ha attraktiva gymnasieutbildningar med hög kvalitet och skapa förutsättningar för ett livslångt lärande.

Arbetslösheten i Haninge sjunker, särskilt bland ungdomar, de kommande åren står vi inför betydande utmaningar för att förebygga att människor fastnar i långvarig arbetslöshet. Vi behöver rusta individer med rätt kompetenser för att snabbt kunna etablera sig på arbetsmarknaden, förbättra förutsättningar för företagande och skapa fler arbetstillfällen inom såväl näringsliv som inom kommunal verksamhet. Jobben är grunden för Haninges utveckling och välstånd. Välfärden bygger på människors arbete och arbetslöshet är således slöseri med både människors och samhällets resurser.

Haninge bygger stad. Att bygga tätt är miljövänligt, skapar kortare resebehov och ger goda förutsättningar för energihushållning. Vi har också omfattande naturområden och en fantastisk skärgård och kulturmiljö. Tillgängligheten till dessa områden ska vara hög och det ska vara möjligt att ta sig dit även med cykel och med kollektiva färdmedel. God tillgång till friluftsområden och goda möjligheter att cykla och gå istället för att ta bilen bidrar även till ökad folkhälsa. För att göra det lättare för våra invånare att välja bort bilen driver vi på för en utbyggd kollektivtrafik i såväl stad som landsbygd.

Kompetent och engagerad personal är grundläggande för att upprätthålla en hög kvalitet i våra kommunala verksamheter. För att klara framtidens kompetensförsörjning måste Haninges attraktivitet som arbetsgivare öka. Vi kan behöva våga prova nya metoder för att öka vår attraktivitet och säkra att medarbetare trivs och får chans att utvecklas i sitt arbete.

Att vara en kommun som växer innebär också ett ökat behov av investeringar i vår gemensamma välfärd och fysiska miljö. Haninge gör för närvarande historiskt stora satsningar på nybyggda och utbyggda skolor och förskolor. Vi är på väg att uppföra flera nya idrottshallar och planerar för en ny simhall. Dessa investeringar är viktiga framtidssatsningar som möjliggör en fortsatt hög utvecklingstakt och inte minst tryggar våra barns framtida utbildning. Samtidigt kräver de stora investeringsbehoven som ligger framför oss en god ekonomisk hushållning där vi värnar kommunens ekonomiska överskott. Vår bedömning är att en skattesänkning inte är möjlig under den kvarvarande mandatperioden.

Haninge växer och utvecklas, vårt ansvar är att ta vara på de möjlighetet detta medför men också se till att alla kan följa med på resan och får chans att bidra till en hållbar samhällsutveckling. Med satsningar på bostadsbyggande, nya arbetstillfällen och en jämlik välfärd bygger vi ett Haninge som håller ihop.

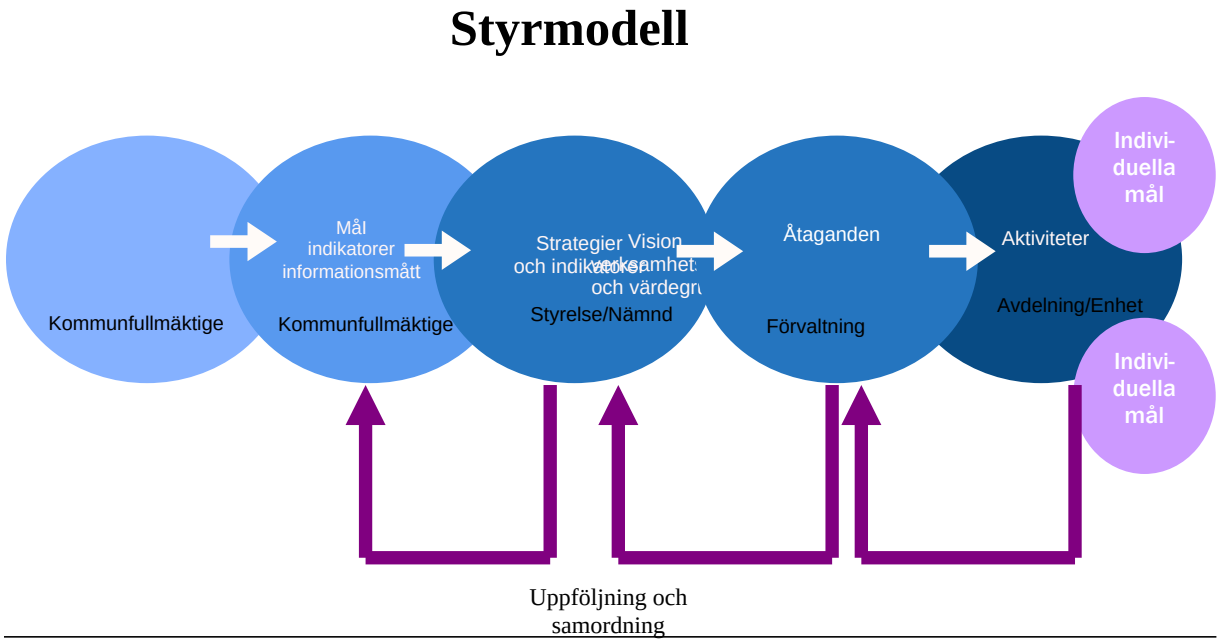
Meeri Wasberg (S)
Kommunstyrelsens ordförande

Johan Svensk (MP)
Kommunalråd för hållbarhetsfrågor

Petri Salonen (C)
Kommunalråd för sociala frågor

2. Kommunens styrmodell

Styrmodellen ska bidra till fullmäktiges mål om god ekonomisk hushållning genom att strukturen för styrning blir begriplig och distinkt. En bestämd arbetsprocess innebär att resurser kan användas effektivt. En känd struktur och process med användbara verktyg för styrning och uppföljning förenklar förvaltningarnas administration och förbättrar nämndernas möjligheter att ha överblick över resultat och kvalitet.

2.1 Definition av begrepp i styrmodellen

Fullmäktiges mål, målområden, resultatindikatorer och informationsmått
Målen i styrmodellen är de övergripande målen som omfattar hela kommunen och som fastställs av kommunfullmäktige. Målen ska peka ut en riktning och anknyta till visionen. Målen anpassas utifrån de ekonomiska ramarna och avser ett eller flera år. Viss uppdatering av målen sker årligen i samband med att fullmäktige beslutar om mål och budget.

Fullmäktige beslutar om resultatindikatorer med målvärden 2018 för de övergripande målen.

Till varje mål finns ett eller flera informationsmått som kommunen följer. Informationsmåtten har inte målvärde, följs upp årligen och kan lyftas upp till resultatindikatorer vid behov.

Nämndernas strategier och indikatorer
Strategierna är ett långsiktigt övergripande tillvägagångssätt eller färdriktning för att nå målen. En strategi beskriver mönster av beslut och handlingar för att nå framtida framgång. Utifrån kunskap om nuläget och vilka insatser som ger mest effekt fattas beslut om de vägval som prioriteras för att nå målet.

Utifrån fullmäktiges mål utformar nämnderna strategier. Flera av fullmäktiges mål kan omfattas av samma strategi. Nämnder bör inte utforma egna direktiv eller nämndspecifika mål då det finns en risk att det blir för många olika styrsignaler till förvaltningen. Det finns också kommunövergripande strategier som nämnden har att förhålla sig till vid utformningen av sina strategier. Detta gäller till exempel det personalpolitiska programmet och klimatstrategin.

Om nämndens verksamheter kan påverka fullmäktiges resultatindikator ska nämnden följa upp och använda indikatorn för styrning. Nämnden kan fastställa egna indikatorer och målvärden (2018) kopplade till sina strategier där det är möjligt.

En kommun
Kommunens arbete är uppdelat på flera ansvarsnämnder och förvaltningar, men utgör en kommun. För att uppnå bästa effektivitet och nytta med kommunens arbete krävs ett kommungemensamt agerande och koncernövergripande synsätt. Kommunstyrelsen och dess förvaltning har därför ett särskilt ansvar att samordna nämndernas och förvaltningarnas arbete utifrån fullmäktiges mål. Synkroniseringsvinster ska eftersträvas.

Förvaltningarnas åtaganden och aktiviteter
Ett åtagande kan beskrivas som en förpliktelse eller ett förhållningssätt. Åtaganden görs ofta på ett års sikt.

Utifrån nämndens strategier formulerar förvaltningen sina åtaganden. Varje åtagande ska kunna hänföras till fullmäktiges mål och nämndens strategi. Alla åtaganden ska rymmas inom nämndens ekonomiska ramar.

Inom förvaltningen bryts åtaganden ned till aktiviteter, d.v.s. vad ska vi på vår förvaltning/avdelning/enhet utföra för att åtagandena ska fullföljas? Ett åtagande kan bestå av en eller flera aktiviteter. Aktiviteten anger konkret vad som ska göras för att förvaltningen ska klara sitt åtagande. En aktivitet kan vara ett projekt, en utredning eller löpande arbete. Aktiviteterna är oftast ettåriga.

Om uppföljning och styrning i en förvaltning behöver förstärkas bör förvaltningen skapa indikatorer (nyckeltal) för att följa upp åtaganden eller aktiviteter.

Individuella mål
Alla medarbetare ska ha individuella mål som är kopplade till avdelningens eller enhetens aktiviteter. Dessa är i sin tur kopplade till förvaltningens åtaganden och nämndens strategier som i nästa led är kopplade till fullmäktiges mål. De individuella målen följs upp i resultat- och målsamtal mellan medarbetare och chef.

2.2 Samband mellan styrdokument och styrmodellen

I kommunen finns styrdokument på olika nivåer och med olika målgrupper, innehåll och detaljeringsgrad. Styrdokument är ett verktyg för att omsätta värdegrunden inom olika verksamhetsområden, få ökad enhetlighet och att alla jobbar för samma mål.

Det finns styrdokument som tas fram gemensamt med andra aktörer (kommuner, landsting etc.). I sådana fall kan Haninge kommun inte kräva att den egna styrmodellen ska följas i fråga om benämning, mallar, uppföljning eller annat. Det kan även finnas krav i speciallagstiftning eller branschstandards som måste beaktas.

Oavsett om det handlar om flerpartsöverenskommelser, nationellt regelverk eller branschstandards, så bör de integreras på lämpligt sätt i själva processen – planering, genomförande, uppföljning/utvärdering och återrapportering.

2.3 Ansvarsfördelning mellan politik och förvaltning

Det politiska ansvaret
Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ som fattar beslut om mål och fördelar ekonomiska ramar utifrån politiska prioriteringar. Den tilldelade ramen ska rymma nämndernas verksamhet under budgetåret.

Kommunstyrelsen är kommunens högsta verkställande organ och svarar för samordning och tillsyn av nämnderna.

Nämnderna ska ta fram strategier och genomföra verksamheten enligt fullmäktiges mål, följa upp och återrapportera enligt direktiv. Kommunens styrdokument ska beaktas i nämndernas arbete och vid framtagande av strategier för att uppfylla kommunfullmäktiges mål.

Respektive nämnd ansvarar inför kommunstyrelsen och kommunfullmäktige för att den av kommunfullmäktige beslutade budgeten inte överskrids.

Övriga politiskt tillsatta organ styrs av fastställt reglemente eller särskilda uppdragsdirektiv.

Förvaltningarnas ansvar
Kommundirektören är chef över och leder förvaltningschefernas arbete med de kommungemensamma frågorna. Förvaltningscheferna ingår i kommundirektörens ledningsgrupp. Kommundirektören är också förvaltningschef för kommunstyrelseförvaltningen.

Det är förvaltningschefens uppdrag att leda förvaltningens arbete. Förvaltningschefen har även ett ansvar för kommunen som helhet och samt genomföra åtgärder som är nödvändiga för kommunens bästa.

Varje förvaltningschef utser en förvaltningsledning vars uppgift är att:
- Verkställa beslut
- Understödja det politiska styrsystemet, så att dess intentioner och värderingar får genomslag.
- Tydliggöra ansvar och befogenheter i organisationen.
- Se till att information och kommunikation fungerar både i och utanför förvaltningen.
- Initiera och uppmuntra till utvecklingsinsatser och i övrigt skapa förutsättningar för en effektiv verksamhet.

Kommunens anställda verkar för målen genom att fatta verksamhetsbeslut inom ramen för resurser och kompetens. Respektive chef är ytterst ansvarig för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande lagstiftning och politiska mål.

3. Mål för 2018-2019

3.1 Målstruktur och uppföljning

Fyra målområden med 12 mål
Kommunens målstruktur bygger på fyra övergripande målområden som ska bidra till att Haninge blir en bättre kommun att bo, leva och verka i. Till varje målområde finns mål som följs upp med resultatindikatorer. Sammanlagt finns 12 mål. I princip gäller målområden och mål för alla kommunens nämnder och bolag.

Resultatindikator med målvärde
Målen följs med en eller flera resultatindikatorer. Kommunen kan påverka och styra resultatet för dessa indikatorer. Varje resultatindikator har ett målvärde som ska uppnås senast 2018. Det finns inga målvärden 2017. Resultatindikatorer följs upp minst en gång årligen.

Grundprincipen är att alla resultatindikatorer gäller alla nämnder och bolag. Vissa nämnders verksamheter kan påverka en resultatindikator mer än andra.

Informationsmått utan målvärde
Till varje mål finns ett eller flera informationsmått som kommunen följer. Informationsmåtten har inte målvärde, men följs upp årligen och kan lyftas upp till resultatindikatorer vid behov.

Nämnder och kommunala bolag ska i sina strategidokument ange om det finns mål, resultatindikatorer och informationsmått som de inte anser är tillämpliga för deras verksamheter.

Uppföljning och bedömning av mål, resultatindikatorer och informationsmått
Kommunfullmäktiges mål ska följas upp i samband med delårsrapportering och årsredovisning.
För varje resultatindikator (med nytt utfallsvärde) ska en prognos göras om målvärdet kommer att uppnås eller inte. Om målvärdet inte kommer att uppnås ska åtgärder föreslås. Uppföljning och analyser av resultatindikatorer görs av den eller de verksamheter som störst möjlighet och kunskap inom det aktuella området.

Prognoserna av resultatindikatorerna blir underlaget för att bedöma om fullmäktiges mål kommer att uppfyllas helt, delvis eller inte.

Informationsmåtten ska följas årligen. Uppföljning och analys av ett informationsmått görs av den verksamhet där måttet är relevant. Målområdena kommer inte att bedömas.

Övergripande styrdokument tillkommer
Förutom kommunfullmäktiges mål finns kommunövergripande styrdokument som är av betydelse för samtliga verksamheter. Styrdokumenten tillsammans med målen utgör grunden för nämndernas strategier. Styrdokument finns på kommunens hemsida.

En förteckning och beskrivning av resultatindikatorerna och informationsmåtten återfinns i bilaga 1.

Haninge för varje människa idag och imorgon

Välmående kommun-invånare

1. God folkhälsa
2. Trygga invånare med inflytande och delaktighet
3. Stöd och omsorg ger mervärde för individen

Utveckling

4. Möjligheter till utbildning i livets alla skeden
5. Växande näringsliv med fler i egen försörjning
6. Meningsfull fritid

Attraktiv närmiljö

7. God livsmiljö för nuvarande och kommande generationer
8. Nya bostäder i bra lägen
9. Hög tillgänglighet

Effektivitet, kvalitet och service

10. Ordning och reda på ekonomin
11. Hög kvalitet i kommunens tjänster
12. Attraktiv arbetsgivare

Människan

Samhället

3.2 Målområde Välmående kommuninvånare

Mål 1 God folkhälsa

En bättre folkhälsa bidrar till friskare och mer aktiva invånare. Ur ett kommunalt perspektiv är det främst invånare som tar del av kommunens tjänster som kan stimuleras till ett friskare liv. Samtidigt kan alla kommunala verksamheter bidra på något vis inom sitt område till att alla invånare i kommunen får möjlighet att förändra sina livsvanor i en positiv riktning.

Mål 1 Resultatindikatorer		**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018 Målvärde**
Andel fyraåringar med övervikt (%)*		12,4	-			9,0
Möjlighet att komma utomhus i särskilt boende för äldre (%)		46	43	51		57
Andel elever som inte använder alkohol, narkotika, tobak, dopingmedel (ANTD)	Åk 9	58	-	59	-	66
	Gymnasiet åk 2	27	-	33	-	35

Informationsmått för mål 1 är:

- Sjukpenningtal
- Nöjd medborgarindex (NMI) för idrotts- och motionsanläggningar
- Nöjd medborgarindex (NMI) för kultur
- Folkhälsa - Självskattad hälsa
- God psykisk hälsa för årskurs9 respektive gymnasiet årskurs 2 (mäts jämna år)

Mål 2. Trygga invånare med inflytande och delaktighet

Ökat inflytande ger individen större makt över sitt liv och därmed en större upplevd trygghet. Inom samhällsplaneringen och genom aktiva insatser och uppsökande verksamhet kan den faktiska tryggheten i kommunen öka**.**

Mål 2 Resultatindikatorer	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018 Målvärde**
Kostnad för skadegörelse på kommunala byggnader (kronor per invånare)	14,5	13,0	19,9		<=10,0
Trygghet i skolan, årskurs 8 (%)	86	90	89		90

Mål 2 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Attitydundersökning stadskärnan (skala 1-5)	3,1	2,9	2,9		4,0

Informationsmått för mål 2 är:

- Trygghetsindex (SCB)
- Nöjd inflytandeindex (SCB)
- Trygghetsindex för unga (Rädda Barnen)
- Trygghetsindex lokala BRÅ (skala 0-6, låga värden eftersträvas). Mäts vartannat år.

Mål 3. Stöd och omsorg som ger mervärde för individen

Kommunens stöd- och omsorgsverksamhet är en kärnverksamhet som alltid ska präglas av värdighet. Fokus ska alltid ligga på att individens möjligheter till utveckling så att dennes frihet ökar.

Mål 3 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Ej återaktualiserade ungdomar 13-20 år ett år efter avslutad insats (%)	66	69	75		80
Nöjdhet bemötande i hemtjänst under 65 år			96		97
Hur mycket har du kunnat påverka den hjälp du har fått av socialtjänsten (Målvärde och basvärde tas fram under 2017)					

Informationsmått för mål 3 är:

- Nöjd medborgarindex (NMI), äldreomsorg SCB

3 Målområde Utveckling

Mål 4. Möjligheter till utbildning i livets alla skeden

Utbildning ger möjligheter för människor att uppnå sina livsmål. Alla barn växer upp med olika bakgrund och förutsättningar. Skolan i Haninge ska bidra till utjämning av elevers olika förutsättningar. Inget barn eller elev ska hindras att nå sin fulla potential i Haninges skolor. Kommunen ska arbeta målmedvetet och förebyggande för att minska andelen elever som hoppar av sin utbildning. Vuxenutbildningen och SFI ska utformas med utgångspunkt i att individen på kortast möjliga tid ska få reella möjligheter att komma in på arbetsmarknaden.

Mål 4 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Andel behöriga elever till något nationellt program på gymnasiet (%)	85,2	85,7			87,0
Genomsnittligt meritvärde Åk 9	214	223			221
Andel med gymnasieexamen inom tre år (%)	57	60	58		61
Andel 16–20-åringar som varken arbetar eller studerar (definition, basvärde och målvärde tas fram under 2017)					

Informationsmått för mål 4 är:

- Andel elever godkända i nationella prov svenska, matematik, åk 3 (KKIK mått 17 B)
- Andel elever godkända i nationella prov åk 6 (KKIK mått 17 A)
- Andel som når kunskapskrav godkänt alla ämnen årskurs 9 (%)
- Andel med minst 325 i meritvärde baserat på 17 ämnen
- Andel som upplever arbetsro/studiero i skolan i årskurs 8 och gymnasiet årskurs 2 (%)
- Kostnad per betygspoäng, åk 9 (kr)
- Andel med examensbevis från gymnasiet (%)
- Grundläggande vuxenutbildning; andel (%) som slutfört kurs
- Svenska för invandrare (SFI); andel (%) godkända
- Övergångsfrekvens till eftergymnasiala studier (%)

Mål 5. Meningsfull fritid

Innebörden av en meningsfull fritid är olika för alla. Kommunen ska i utformningen av kultur- och fritidsutbud anpassa sig till efterfrågan så att det kommer så många invånare som möjligt till del.

Mål 5 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Andel unga nöjda med sin fritid	-	-	91,7		94

Mål 5 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Andel elever som deltar i musik- eller kulturskola 7-15 år	8,0	9,0	8,3		10,0
Bibliotekens utlåning inkl. e-böcker (antal per invånare)	4,5	4,1	4,0		5,0
Deltagartillfällen i idrottsföreningar, (antal/invånare i åldern 7-20 år)	25				29

Informationsmått för mål 5 är:

- Nöjd regionindex (NRI) fritidsmöjligheter SCB

Mål 6. Ett växande näringsliv med fler i egen försörjning

Haninge ska vara en attraktiv företagskommun och ta tillvara på de naturliga förutsättningar som kommunen har inom olika branscher. Servicen till befintliga företag och nyetableringar ska vara enkel, snabb och hålla en hög kvalitet.

Kommunen ska verka för att fler invånare ska ha ett arbete att gå till. Det ska finnas en stark koppling mellan ekonomiskt bistånd och krav på aktivitet samtidigt som nya samarbeten med företag och andra organisationer skapas för att utveckla utbudet av arbetstillfällen. Det ska finnas goda möjligheter att börja om i livet.

Mål 6 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
SBAs nöjd kund index för företagare	67	69	72		73
Antal arbetstillfällen i kommunen	26 881	27 179	27 764		29 000
Antal företag i kommunen per 1000 invånare	33,4	34,6	34,0		35,0
Andel hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd av alla hushåll med ekonomiskt bistånd(%)	32,7	35,1			29,0

Informationsmått för mål 6 är:

- Sammanfattande omdöme om företagsklimatet i kommunen (betygsskala 1-6) (Svenskt Näringsliv)
- Handelsindex
- Nya företag per 1000 invånare (KKIK mått)
- Arbetslöshet 16-64 år (%)

- Antal gästnätter

3.4 Målområde En attraktiv närmiljö

Mål 7. God livsmiljö för nuvarande och kommande generationer

Klimat- och miljöutmaningarna är inte begränsade till kommunens geografiska område, men de åtgärder som bidrar till att miljön i kommunen förbättras ska ha hög prioritet. I det större perspektivet ska kommunen genom samarbete med främst närkommunerna uppnå samarbeten som kan bidra till minskade utsläpp och förbättrad miljö. Kommunens egen verksamhet ska inspirera invånarna till att ta ett större ansvar för sin närmiljö.

Mål 7 **Resultatindikatorer**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018** **Målvärde**
Andel miljöbilar i kommunorganisationen (%)	28	27	33		50
Andel ekologiska livsmedelsinköp (%)	30	33	35		50
Energieffektivisering i kommunal verksamhet* (kWh/kvm korrigerat för ett normalår)	194	184	177		160

* Tidigare värde för 2015 korrigerat pga ny beräkningsmetod

Informationsmått för mål 7 är:

- Fosforhalt i Drevviken (µg/l)
- Nöjd medborgarindex (NMI), miljöarbete

Mål 8. Nya bostäder i bra lägen

Haninge ska hävda sig i konkurrensen mellan kommunerna i Stockholmsregionen som en attraktiv inflyttningskommun. Utvecklingen av Haninges stadskärna och bebyggelse runt pendeltågstationerna ska prioriteras samtidigt som Haninges olika unika miljöer för attraktivt boende ska utvecklas. För att möta den ökade efterfrågan på bostäder måste hantering av detaljplaner och bygglov vara snabb och effektiv

Mål 8 **Resultatindikatorer**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018** **Målvärde**
Antal färdigställda lägenheter (ackumulerat till 2018)	-	891	1 341		2 400
Ledtider för bygglov (% färdigställda inom 10 veckor)	-	-	17		100

Informationsmått för mål 8 är:

- Nöjd region index (NRI) Rekommenderar kommunen
- Nöjd kundindex (NKI) byggherrar

Mål 9. Hög tillgänglighet

En viktig del i att skapa en attraktiv kommun för invånare och besökare är att öka tillgängligheten till olika målpunkter i Haninge och att utveckla gemensamma offentliga utrymmen. De åtgärder och investeringar som kommunen inte kan göra själv måste uppnås genom samarbete med de aktörer som är ansvariga.

Människor med funktionsnedsättningar har rätt till ett liv på lika villkor som andra. Fysisk tillgänglighet är en förutsättning för allas delaktighet. Kommunen har stort ansvar i att öka den
fysiska tillgängligheten, både i egna verksamheter samt att genom plan- och byggprocessen säkerställa tillgängligheten vid byggnation. Arbete eller meningsfull sysselsättning är en av de viktigaste faktorerna för att kunna vara delaktig i samhället. Kommunen kan samarbeta med näringslivet och genomföra riktade insatser för att öka delaktigheten på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning.

Mål 9 **Resultatindikatorer**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018** **Målvärde**
Indikator Arbetsmarknad; maxvärde 100 (%) (Alla frågor inom området arbetsmarknad, kommunenkät från Myndighet för delaktighet källa)		22	45		60

Informationsmått för mål 9 är:

- Nöjd medborgarindex (NMI), gång- och cykelvägar
- Nöjd regionindex (NRI), kommunikationer
- Nöjd medborgarindex (NMI), gator och vägar
- Fysisk tillgänglighet (Alla frågor om fysisk tillgänglighet, källa enkät Myndighet för delaktighet)

3.5 Målområde Effektivitet, Kvalitet och service

Mål 10. Ordning och reda på ekonomin

Kommunen har en skyldighet att förvalta skattebetalarnas pengar på bästa sätt. Kommunens verksamheter ska vara så effektiva som möjligt och leverera högsta möjliga kvalitet per skattekrona. För detta krävs flexibilitet inom våra egna verksamheter och ett koncerntänkande där samordning av tjänster och lokaler bidrar till lägre kostnader. Externa aktörer som utför kommunala tjänster bidrar till en ökad mångfald och ökad effektivitet genom konkurrens, men

framför allt ökad valfrihet hos de som måste utnyttja tjänsterna.

Mål 10 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Resultat i % av skatteintäkter och statsbidrag	2,0	2,0	2,3		>=2
Budgetföljsamhet (avvikelse %)	0,0	-0,3	2,7		+0,5 till -0,5
Andel digitala fakturor (av totala fakturor)			57		62
Avtalstrohet (%)	87	82	84		90

Informationsmått för mål 10 är:

- Skattesats
- Soliditet (%)
- Finansiella nettotillgångar (som andel av verksamhetens kostnader, %)
- Kassalikviditet (%)
- Resultat före extra ordinära poster (som andel av verksamhetens kostnader, %)
- Genomsnittligt resultat 3 år (som andel av verksamhetens kostnader, %)
- Skattefinansieringsgrad av investeringar (%)

Mål 11. Hög kvalitet i kommunens tjänster

Kvalitet i en tjänst är ofta något man upplever. Därför betyder bra bemötande och fokus på service mycket för kvaliteten i kommunens tjänster.

Mål 11 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Antalet tjänster som omfattas av LOV	4	4	5		8
Andel av medborgarna som via telefon till kommunen får ett direkt svar på en enkel fråga (%)	-	48	59		56
Andel som får svar på e-post till kommunen inom två dagar (%)	-	89	90		95

Informationsmått för mål 11 är:

- Nöjd medborgarindex (NMI)

Mål 12. En attraktiv arbetsgivare

Kommunen behöver attrahera och behålla ledare och medarbetare som kan utveckla en serviceinriktad kultur genom ett tydligt ledarskap och interna utvecklingsmöjligheter.

Mål 12 **Resultatindikatorer**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018** **Målvärde**
Hållbart medarbetarindex (HME)	78,2	78,5	78,8		83,0
Sjukfrånvaro (%)	7,0	7,6	7,8		5,0
Frisknärvaro (%)		59,8	60,2		61,5

Informationsmått för mål 12 är:

- Personalstruktur (antal anställda per anställningsform, kön, yrkeskategori; åldersfördelning och antal anställda samt antal årsarbetare)
- Tidsanvändning (mer- och övertid)
- Personalomsättning (personalomsättning och avgångar på egen begäran samt pensionsavgångar)
- Lönestatistik (lönespridning)

4. Ekonomiska driftsramar och mål per nämnd och bolag 2018-2019

Sedan 2008 arbetar kommunen med en tvåårig budget. För 2018 innebär detta att budgetramar fastställs per nämnd för 2018 och för 2019. Beslut för 2019 kommer att vara styrande för verksamheten även om mål- och budgetprocessen görs årligen. Inför 2019 kan det bli aktuellt med omprövningar av de olika verksamheternas resurstilldelning beroende på hur förutsättningarna har förändrats vad gäller till exempel finansiering, lagstiftning, befolkning, arbetsliv, näringsliv, med mera.

Varierade skatteintäkter och kostnader kopplade till volymförändringar visar att en god ekonomisk hushållning är nödvändigt för att på såväl kort sikt som lång sikt ha en budget i balans med goda marginaler och som skapar utrymme för nödvändiga investeringar. Ett resultat bör vara motsvarande minst två procent av kommunens samlade skatteintäkter och generella statsbidrag. Då Haninge står inför många stora investeringar nu och framöver är det strategiskt att arbeta för ett högre resultat för att hantera framtida utmaningar. För 2018 budgeteras ett resultat på 114 338 tkr, vilket motsvarar 2,5 procent av kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag.

Totalt beräknades skatteintäkterna och generella stadsbidrag för 2018 till 4 578 mnkr. Den utgår från prognosen från Sveriges kommuner och landsting, SKL, daterad 2017-04-27. Prognosen bygger på en oförändrad skattesats på 19,68 kr. SKL:s prognos utgår från en befolkningsökning enligt rikssnittet. Då Haninge växer snabbare än rikssnittet så har befolkningsökningen justerats till en ökning med 1 800 personer från den 1 november 2016 till 1 november 2017. Till detta kommer ett extra statsbidrag för att kompensera att kommunen växer snabbt, andel av ”välfärdsmiljarderna” och schablonbidrag för bostadsbyggande. Ovanstående ingår i beräkningen 4 578 mnkr. Med ett resultat på 114 338 tkr och 2018 års budgeterade verksamhetskostnader som beräkningsgrund, summeras de utlagda ramarna för 2018 till 4 477 600 tkr. För 2017 är den sammanlagda ramen, 4 279 700 tkr. Förändringen mellan åren är således en ökning med 197 900 tkr.

Tornberget avser att 2018 ha oförändrade hyror till kommunen, exklusive kapitalkostnader för nya investeringar 2017. Hyran kan dock skilja mellan olika typer av verksamhetslokaler. De föreslagna budgetramarna för respektive nämnd bygger på en bedömning av kostnaderna för hyres-, volym- och verksamhetsförändringar.

Styrelse/nämnd (tkr)	Justerad budget 2017[1]	Ramförändringar	Budget 2018
Kommunstyrelsen[2]	206 712	11 288	218 000
Grund- och förskolenämnden	1 688 798	93 702	1 782 500
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	416 052	17 948	434 000
Kultur- och fritidsnämnden	190 374	12 626	203 000
Socialnämnden	850 803	27 697	878 500
Stadsbyggnadsnämnden	130 373	8 627	139 000
Äldrenämnden	732 888	33 612	766 500
Södertörns upphandlingsnämnd[2]	0	0	0
Södertörns överförmyndarnämnd[2]	0	0	0
Valnämnden	100	2 400	2 500
Revisionen	1 600	0	1 600
Kommunfullmäktiges reserv[3]	35 000	-10 000	25 000
Finansförvaltningen exkl. finansnetto	27 000	0	27 000
Totalt	**4 279 700**	**197 900**	**4 477 900**
Finansnetto	**-14 000**		**14 000**
Skatteintäkter	**4 373 038**		**4 577 938**
Resultat	**107 338**		**114 338**
			2,5 %

Anm. 1: Den justerade budget 2017 är den av kommunfullmäktige beslutade budget 2017 uppdaterad med tekniska justeringar av fördelningen av IT-kostnaderna. Justeringen är gjord för att jämförelsen mellan 2017 och 2018 ska vara rättvisande.
Anm. 2: Kommunens andel i Södertörns överförmyndarnämnd och Södertörns upphandlingsnämnd finns inom kommunstyrelsens ram.
Anm. 3: 25 000 tkr avsätts för att täcka fullmäktiges beredningar samt oförutsedda kostnader till exempel volymökningar inom grund- och förskolenämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden (vinterväghållning) och äldrenämnden.

4.1 Kommunstyrelsen

Ansvarsområde
Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och styrelsens reglemente gäller följande: Kommunstyrelsens uppgift är att på kommunfullmäktiges uppdrag planera, leda, samordna och följa upp hela den av kommunfullmäktige beslutade verksamheten. Kommunstyrelsen ansvarar bland annat för frågor som gäller kommunens långsiktigt hållbara utveckling och frågor relaterade till barnkonventionen samt övergripande ekonomi- och personalfrågor. Kommunstyrelsen svarar även för kommunens näringslivsarbete, arbetsmarknadsråd, exploateringsbudget med markinköp och markförsäljningar samt samverkan och kontakt med Södertörns Miljö- och hälsoskyddsförbund, Södertörns

Brandförsvarsförbund, Samordningsförbundet Östra Södertörn m.fl. Kommunstyrelsen ansvarar även för Haninge som finskt förvaltningsområde samt uppföljning av Södertörns upphandlingsnämnd och Södertörns överförmyndarnämnd.

Driftbudget	
Ekonomisk ram 2018: 218 000 tkr	Förändring från 2017: 11 288 tkr

Tilldelad budgetram ska täcka pris- och löneökningar.

Kommunstyrelsen har ett samordnande ansvar för centrala utvecklings- och tillväxtfrågor, såväl i fråga om den strategiska utvecklingen som i fråga om konkret genomförande av samhällsbyggandet i form av exploateringsprojekt för bostäder, infrastruktur, verksamhetsområden, företagsetableringar med mera.

Haninge är en expansiv inflyttningskommun där allt fler människor vill och väljer att bosätta sig. De senaste åren har inflyttningen ökat markant och satt fart på många omvandlingsprojekt i kommunen. Till och med 2026 kommer Haninge att ha byggt 10 000 nya bostäder.
Hela Haninge växer. I Jordbro planeras nya bostäder, ett utvecklat centrum och ett nytt kultur- och föreningshus. Den förväntade befolkningsökningen i området kommer leda till ett ökat behov av en kommunal högstadieskola i Jordbro.

Lika viktigt som att vi bygger är att vi bygger för alla. Idag råder en obalans mellan olika upplåtelseformer i kommunen. I förtätningen av stadskärnan och vid nybyggnationer i kollektivtrafiknära lägen ska särskilt fokus ligga på att skapa boenden med olika upplåtelseformer som kan efterfrågas av många.

För att uppnå jämlikhet och säkra välfärdens finansiering är skapandet av fler arbetstillfällen nödvändigt. Haninge ska erbjuda goda förutsättningar för både små och stora företag och ett hållbart näringsliv. Kommunens näringslivspolitik ska fokusera på att få fler jobb och företag till Haninge och styras av den samlade näringslivsstrategin.

Haninge står precis som resten av Stockholmsregionen inför arbetskraftsbrist inom flera yrkesområden. Att det finns en långsiktig planering för hur Haninge kommun ska attrahera och behålla personal är avgörande för vår möjlighet att upprätthålla en hög kvalitet i alla våra verksamheter. För att lösa framtidens kompetensförsörjning behöver åtgärder vidtas.

Ett rikt föreningsliv är grundläggande för demokratin och är en garant för människors delaktighet i samhället. Många föreningar i Haninge saknar idag mötesplatser. För att stärka föreningslivet behöver det bli enklare för föreningarna att få tillgång till kommunala lokaler vid tidpunkter då de inte används av kommunens verksamheter. När Haninge växer ökar behovet av och slitaget på idrottsplatser och -hallar. För att Haninge även i framtiden ska vara en attraktiv kommun för föreningar behöver dimensioneringen och underhållet av idrottsplatser och idrottshallar ses över.

- Kommunstyrelsen ges i uppdras att ta fram ett nytt målvärde för ökat bostadsbyggandet.

- Kommunstyrelsen uppdras att verka för att det byggs minst 200 billiga och klimatsmarta hyresrätter om året. Haninge Bostäder ska vara en aktiv part i detta långsiktiga arbete.

- Kommunstyrelsen uppdras att utreda när i tid som det kommer finnas behov av en skola med årskurs F-9 i Jordbro.

- Kommunstyrelsen uppdras att fortsätta arbetet med att hitta mer företagsmark för att få nya företag att etablera sig i kommunen och befintliga företag att växa.

- Kommunstyrelsen ges i uppdrag att säkra framtida kompetensförsörjning samt att i samband med detta aktualitetspröva nuvarande personalpolitiska program.

- Kommunstyrelsen uppdras att tillgängliggöra kommunens lokaler för föreningslivet samt för större idrotts- och kulturarrangemang.

- Kommunstyrelsen uppdras att ta fram en plan för investeringar i och underhåll av kommunens idrottsplatser och -hallar i alla kommundelar.

- Kommunstyrelsen uppdras att fortsätta planeringen av en ny simhall.

Övrigt särskilt budgeterade medel i kommunstyrelsen

Tillgänglighetsmiljonen
Bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning är en form av diskriminering som ska motverkas. För att stärka jämlikheten i Haninge och uppmuntra kommunens verksamheter att bli mer tillgänglighetsanpassade finns Tillgänglighetsmiljonen. Kommunala verksamheter kan söka pengar till projekt som underlättar för människor med funktionsnedsättningar.

Ska beredas av kommunala handikappsrådet till kommunstyrelsen.

Hållbarhetsberedningen
Hållbarhetsberedningen inrättades för att ta fram ett samlat klimat- och miljöpolitiskt program. Programmet är ett övergripande styrdokument för kommunens klimat- och miljöarbete. Det utgör underlag i verksamhetsplanering, budget- och investeringsprojekt och gäller för alla kommunensverksamheter och bolag.

För att stärka det förebyggande folkhälsoarbetet, med särskilt fokus på barn och familjer, ansvarar hållbarhetsberedningen för genomlysningen av kommunens folkhälsoarbete.

Ska bereda fördelningen av Klimatmiljonen till kommunstyrelsen.

Ramen för Hållbarhetsberedningen är 700 tkr.

Beredningen för mänskliga rättigheter
Beredningen för mänskliga rättigheter ska utifrån ett helhetsperspektiv främja alla människors möjlighet att delta i samhället på lika villkor. Beredningen ska ta initiativ till att förverkliga de mänskliga rättigheterna och motverka diskriminering, samt arbeta med demokratins värdegrund och verka för en stark och effektiv kommunal demokrati.

Ska bevaka att kommunen aktivt motarbetar diskriminering utifrån de sju diskrimineringsgrunderna: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Även bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning kan ses som en form av diskriminering.

Beredningen ska dela ut Jämställdhetspriset och Mångfaldspriset.

Ramen för detta är 430 tkr.

Södertörns överförmyndarnämnd
Överförmyndarnämndens verksamhet finansieras av Nynäshamn, Tyresö, Huddinge, Botkyrka och Haninge och ska alltid visa ett nollresultat. Eventuella underskott eller överskott hanteras i respektive kommun. För att likställa Haninge med övriga fyra kommuner finns anslaget för överförmyndaren inom kommunstyrelsen anslag. Nämnden ingår i Haninge kommuns nämndorganisation. Budget avser Haninges andel av kostnaderna och är för 2018 7 100 tkr. Nämndens totala omslutning 2018 är 28 457 tkr.

Södertörns upphandlingsnämnd
Upphandlingsverksamheten ingår i en gemensam nämnd, Södertörns upphandlingsnämnd, med Nynäshamns kommun. Nämnden ingår i Haninge kommuns nämndsorganisation. Invånarnas inflytande över den kommunala servicen ökar via valfrihet. Valfrihet ökar utbud, mångfald och tillgänglighet, liksom möjligheter till nytänkande och innovationer. Detta gagnar också de verksamheter som fortsätter att drivas i kommunal regi. Vid upphandling av tjänster ska kommunen ställa krav på entreprenörer vad gäller anställningsvillkor och arbetsmiljö för anställda så långt detta är lagligt möjligt. Andra prioriterade områden är klimat, miljö, energi, transporter och folkhälsa. Höga och tydliga miljökrav ska ställas vid upphandlingar. Klimataspekten och kvalitén är viktiga aspekter vid upphandlingar, oavsett vilken vara eller tjänst det gäller.

Budget avser Haninges del och är för 2018 10 800 tkr. Finansieringen sker genom att en fördelning av kostnaderna till nämnderna Nämnden totala omslutning är 17 400 tkr.

Samordningsförbundet Östra Södertörn
Samordningsförbundet Östra Södertörn är ett samverkansorgan mellan Haninge kommun, Tyresö kommun, Nynäshamns kommun, landstinget, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen inom rehabiliteringsområdet. Försäkringskassans och Arbetsförmedlingens andel av förbundets samlade medel är 50 procent. Landstinget bidrar med 25 procent och kommunerna med resterande 25 procent.

Haninges del i finansieringen av förbundet 2018 är 2 400 tkr.

Södertörns Miljö- och hälsoskyddsförbund
Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund är ett kommunalförbund där förutom Haninge ingår Nynäshamn och Tyresö. Haninges del av den totala avgiften till förbundet för 2017 är 6 800 tkr. Det exakta beloppet för 2018 har ännu inte fastställts.

Södertörns Brandförsvarsförbund
Södertörns Brandförsvarsförbund är ett kommunalförbund med totalt 10 kommuner. Medlemskommunerna är Haninge, Nacka, Tyresö, Huddinge, Nynäshamn, Botkyrka, Salem, Ekerö, Södertälje och Nykvarn. Haninges andel är 16,7 procent och medlemsavgiften för 2018 beräknas till är ca 55 500 tkr. Det exakta beloppet har ännu inte fastställts.

Kommunfullmäktiges reserv
Ekonomisk ram 2018: 25 000 tkr Förändring från 2017: -10 000 tkr

Medel för 2018 års verksamhet finns avsatta i kommunfullmäktiges reserv. Kommunfullmäktiges reserv avdelas för att täcka fullmäktiges beredningar samt oförutsedda kostnader såsom volymökningar inom grund- och förskolenämnden, socialnämnden, äldrenämnden och stadsbyggnadsnämnden. För bredbandsutbyggnad på landsbygden kan stöd från det s.k. landsbygdsprogrammet lämnas i landsbygdsområden där utbyggnad inte kommer att ske på marknadsmässiga grunder. Offentligt stöd kan lämnas utöver den privata finansieringen.

Eftersom det är mycket osäkert när i tiden behov av dessa medel uppkommer, föreslås att kommande ärenden hanteras inom ramen för kommunfullmäktiges reserv.

Exploateringsbudget
Kommunens försäljning och köp av mark sammanhålls av mark- och exploatering inom kommunstyrelseförvaltningen. Kommunens exploateringsbudget fastställs av kommunstyrelsen.

4.2 Grund- och förskolenämnden

Ansvarsområde
Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för grund- och förskolenämnden. Skolformer i Haninge kommun upp till och med årskurs 9 är organiserade under grund- och förskolenämnden: Förskoleverksamhet, förskoleklass, grundskola, grundsärskola och fritidshemsverksamhet.

Driftbudget
Ekonomisk ram 2018: 1 782 500 tkr Förändring från 2017: 93 702 tkr

Tilldelad budgetram ska täcka pris- och löneökningar samt beräknade volymökningar. Ramen redovisas exkl. den reserv som lagts hos kommunfullmäktige för att täcka icke prognostiserade volymrisker i pengsystemet samt strukturbidrag för nyanlända. Av ramen utgör ca 1 560,1 mnkr tkr medel inom pengsystemet, inklusive statsbidrag för maxtaxa. Här ingår fr.o.m. 2016 ett strukturbidrag för nyanlända elever, som är volymbaserat för 2018 med 353 elever á 98 500 kronor per elev och år. Resterande medel ska finansiera anslag för central stödavdelning, grundsärskola, skolskjuts samt central administration.

Utbildning är nyckeln till goda framtidsutsikter. Genom kunskap och färdigheter ges varje individ frihet att forma sitt eget liv och att nå sin fulla potential.

För att nå detta måste likvärdigheten öka och resurser riktas så att de kommer elever till nytta där de bäst behövs. Ytterligare insatser måste till för att minska skolsegregationen och särskilt stötta de skolor och förskolor i vår kommun som har särskilda utmaningar och där måluppfyllelsen är låg. Alla skolor ska säkerställa rätten till läxhjälp i skolan. Skolor ska uppmuntras att servera frukost i skolan där det bedöms viktigt för elevernas måluppfyllelse.

För att nå långsiktig förändring krävs ett systematiskt kvalitetsarbete där skolans övergripande mål prioriteras. Skickliga lärare är avgörande för undervisningens kvalitet. Lärare och rektorer behöver få fokusera på sina kärnuppgifter och inte se sin tid ätas upp av onödig administration och rapportering. De riktade satsningarna på höjda lärarlöner och ökade möjligheter till kollegialt utbyte och lärande ska fortgå.

- Grund- och förskolenämnden uppdras att utforma ett resursfördelningssystem som ger elever likvärdiga förutsättningar att nå kunskapsmålen för införande ht 2019.

- Grund- och förskolenämnden uppdras att ta fram förslag på hur extra resurser kan fördelas till förskolor och skolor med särskilda utmaningar redan under läsåret 2018/2019, inom befintlig ram.

- Grund- och förskolenämnden uppdras att öka lärartätheten i Haninges skolor.

- Grund- och förskolenämnden uppdras att utreda hur alla barn ska kunna erbjudas heltid i förskolan med bibehållen kvalitet i verksamheten.

- Grund- och förskolenämnden uppdras att pröva konceptet ”mobil förskola” för att främja utepedagogik och möta behovet av förskoleplatser i kommundelar med förskolebrist. 3,5 miljoner kronor avsätts för investering i en förskolebuss.

4.3 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. I Haninge kommun är följande skolformer organiserade under gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden: Gymnasieskola, kommunal

vuxenutbildning inklusive svenskundervisning för invandrare, yrkeshögskoleutbildning, särskild utbildning för vuxna och gymnasiesärskola. Vidare har nämnden huvudansvaret för kommunens aktivitetsansvar.

Driftbudget	
Ekonomisk ram 2018: 434 000 tkr	Förändring från 2017: 17 948 tkr

Tilldelad budgetram ska täcka pris-, löne- och volymförändringar.

I dagens samhälle är kunskap inte något statiskt utan i ständig förändring. Nya branscher uppstår, yrkeskunskap behöver förnyas eller valideras och individer som migrerat till Sverige har behov att lära sig ett nytt språk. Vi behöver kunna möta dessa behov och möjliggöra ett livslångt lärande.

Vi måste tillse att de nya invånare som kommit till Haninge, ofta med en yrkesbakgrund från hemlandet, får det stöd och den utbildning de behöver för att så snabbt som möjligt komma i arbete. De satsningar som har gjorts inom bristyrkes-SFI ska fortsätta under 2018 för att få fler individer att etablera sig på arbetsmarknaden och främja en god integration.

En avklarad gymnasieexamen är idag en förutsättning för att kunna få ett arbete. Därför är vår ambition att alla unga i Haninge inte bara ska klara grundskolan utan också fullfölja en gymnasieutbildning. Idag växer gymnasieskolans introduktionsprogram. Det innebär en särskild utmaning då andelen elever som inte tar examen generellt sett är större på dessa program. Vi ska fortsätta motverka avhopp från gymnasiet.

- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden uppdras att fortsätta driva bristyrkesutbildningar kombinerat med SFI. För detta finns 7 miljoner kronor avsatta även för 2018.

- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden uppdras att höja studieresultaten och kvaliteten inom gymnasiets introduktionsprogram för att fler ska klara sin gymnasieutbildning inom angiven tid. För detta anslås 4 miljoner för höjd programpeng till introduktionsprogrammen.

- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden uppdras att tillsammans med grund- och förskolenämnden tillse att elever med problematisk skolnärvaro från grundskolan får fortsatt stöd i övergången till gymnasieskolan samt i sina fortsatta studier.

4.4 Kultur- och fritidsnämnden

Ansvarsområde
Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för kultur- och fritidsnämnden. Nämnden ansvarar för idrotts- och friluftsanläggningar, föreningsstöd, fritidsgårdar, bibliotek, kulturverksamhet och offentlig utsmyckning. Vidare ingår kulturmiljöfrågor i nämndens ansvarsområde. Nämnden är kommunens lotterimyndighet och har det kommunala ansvaret för Sport Campus Sweden.

Driftbudget
Ekonomisk ram 2018: 203 000 tkr Förändring från 2017: 12 626 tkr

Tilldelad budgetram ska täcka pris-, löne- och volymförändringar.

Genom föreningsliv och attraktiva mötesplatser kan vi stimulera möten mellan människor, skapa möjligheter för en meningsfull fritid och främja delaktighet i samhället. Särskilt viktiga är mötesplatser och aktiviteter som stimulerar möten mellan barn och unga med olika bakgrund.

Under skolloven är många unga utan meningsfull fritidssysselsättning. Därför behöver vi särskilt erbjuda kostnadsfria eller billiga aktiviteter för barn och unga under helger och lov.

Haninge kulturhus är en central mötesplats i kärnan av det framväxande Haninge stad. Kulturhus och bibliotek ska ha en verksamhet i samklang med invånarnas behov och ständigt arbeta för att locka fler besökare. Den årliga fritidsmässan ska permanentas. I utvecklingen av Haninge centrum och Poseidons torg spelar kulturhuset en viktig roll. 2 miljoner kronor avsätts för att ta fram ett lokalprogram för utbyggnad av kulturhuset.

Att underlätta både för Haningeborna och för besökare till kommunen att ta del av våra friluftsområden är viktigt för en levande kommun. Till exempel behöver standarden höjas på badplatserna i kommunen och fler ytor behövs för spontanidrott och kulturella arrangemang. Haninge ska fortsatt vara en kommun med höga ambitioner inom kultur- och idrottsområdena.

Kultur är ett viktigt inslag i den framväxande staden och Kulturparken utgör en betydelsefull plats i stadskärnan. I avvaktan på kommunstyrelsens utredning om Kulturparkens vidareutveckling utökas kultur- och fritidsnämndens budget med 800 tkr för att föreningarnas verksamhet i parken kan fortgå.

- Kultur- och fritidsnämnden uppdras att på försök erbjuda Haninges barn sommarkollo.
- Kultur- och fritidsnämnden uppdras att utöka fritidsgårdarnas öppettider under helger och lov.
- Kultur- och fritidsnämnden uppdras att ta fram en plan för underhåll och utveckling av kommunens badplatser.
- Kultur- och fritidsnämnden uppdras att öka kulturhusets funktion som attraktiv mötesplats mellan människor.
- Kultur- och fritidsnämnden uppdras att aktualitetspröva de kulturpolitiska och idrottpolitiska programmen

4.5 Socialnämnden

Ansvarsområde
Utöver vad som stadgas i kommunallag och speciallagstiftning gäller följande för socialnämnden enligt reglementet. Socialnämnden ansvarar för individ- och familjeomsorg, d.v.s. ekonomiskt bistånd, stöd till enskilda samt barn och familjer. Detta omfattar även vård av unga och personer med missbruk enligt socialtjänstlagen och tvångslagarna LVU och LVM. Socialnämnden ansvarar för stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Socialnämnden ansvarar även för familjerättsfrågor, arbetsmarknadsfrågor, alkohol- och tobaksfrågor inklusive serveringstillstånd samt frågor som rör flyktingmottagande. Socialnämnden lämnar även visst bidrag till föreningar.

Driftbudget	
Ekonomisk ram 2018: 878 500 tkr	Förändring från 2017: 27 697 tkr

Tilldelad budgetram ska täcka pris-, löne- och volymförändringar.

Arbete är fundamentalt för såväl frihet som trygghet för den enskilda individen. Arbete skapar möjlighet till personlig utveckling och en meningsfull vardag. De allra flesta i vår kommun har jobb, företagsetableringen är god och arbetslösheten, framför allt bland ungdomar, har sjunkit de senaste åren, men vi står fortfarande inför utmaningar.

Ett sommarjobb är en viktig första kontakt med arbetslivet för många unga. Därför behöver möjligheterna till sommarjobb förbättras både inom kommunal verksamhet och i det lokala näringslivet. Vi vill skapa bättre kontakt mellan företagare och unga arbetssökande för att få fler i jobb.

Jobben är grunden för Haninges utveckling och välstånd. Varje individ som fastnar i arbetslöshet är således ett slöseri med både människors och samhällets resurser.

Ingen som kan arbeta ska behöva leva på bidrag. Här behöver alla nämnder samverka och se sin roll i att bryta arbetslöshet och utanförskap. Nya arbetstillfällen kan skapas inom en mängd områden. Inom skolan kan nya tjänster avlasta förskolelärare och lärare i uppgifter som inte är kopplade till själva undervisningen.

Haninge har redan idag samarbeten med grannkommuner inom flera områden. Samarbete kan bidra till effektiviseringar och lägre kostnader. Ytterligare ett tänkbart samarbetsområde skulle kunna vara tillståndsprövning enligt alkohollagstiftningen.

- Socialnämnden uppdras att tillsammans med samtliga övriga nämnder tillse att det skapas minst 150 arbetstillfällen inom kommunens verksamheter med syfte att minska långtidsarbetslösheten i Haninge.

- Socialnämnden uppdras att hos närliggande kommuner undersöka möjligheten och intresset för gemensam tillståndsprövning.

4.6 Stadsbyggnadsnämnden

Ansvarsområde
Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för stadsbyggnadsnämnden. Stadsbyggnadsnämnden ansvarar för myndighetsutövning inom områdena detaljplaneläggning, bygglov, byggsamråd samt mätning och kartframställning. Nämnden är också kommunens myndighet i trafikfrågor och huvudman för kommunens gator, parker samt vatten och avlopp. Stadsbyggnadsnämnden har även det samlade ansvaret för arkitekturen i kommunen.

Driftbudget	
Ekonomisk ram 2018: 139 000 tkr	Förändring från 2017: 8 627 tkr

Tilldelad budgetram ska täcka pris-, löne- och volymförändringar.

Haninge växer i rekordfart. En högre byggtakt ställer höga krav på ledning, samordning och effektiva processer. Vi måste finna ”flaskhalsarna” i de processer som styr byggtakten så att varje investerad krona gör mest nytta för att få fram fler bostäder och mer mark för företagsetableringar. En annan viktig utveckling för effektivare arbetsprocesser och ökad medborgarnytta kan uppnås genom en stärkt digitalisering av plan- och bygglovsprocesser.

Haninge ska vara en trygg, hållbar och tillgänglig kommun för alla medborgare. När Haninge växer prioriterar vi gång, cykel och kollektivtrafik framför bilen. Det ska kännas tryggt och attraktivt för såväl unga som äldre att röra sig utomhus i kommunen såväl dagtid som kvällstid. I ett växande Haninge behöver vi också jobba mer med grönska i stadsrummet. Det bidrar till ökad folkhälsa, trivsel och en bättre stadsmiljö.

- Stadsbyggnadsnämnden uppdras öka antalet färdiga detaljplaner, i syfte att öka byggtakten, samt stärka arbetet med digitalisering av plan- och bygglovsprocessen.

- Stadsbyggnadsnämnden uppdras att genom fysiska åtgärder öka tryggheten i utemiljön.

- Stadsbyggnadsnämnden uppdras att fortsätta arbetet med trafiksäkra skolvägar och cykelpassager.

- Stadsbyggnadsnämnden uppdras att skapa en strandpromenad längs med vattnet från Rudans gård till Kulturparken. För detta tillskjuts 10 miljoner kronor i investeringsbudgeten.

- Stadsbyggnadsnämnden uppdras att under 2018 utreda lämplig placering av minst två nya små högkvalitativa parker i stadsmiljö.

4.7 Äldrenämnden

Ansvarsområde
Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för äldrenämnden. Äldrenämnden ansvarar för kommunalt finansierad vård och omsorg till personer över 65 år och äldre vad gäller hemtjänst, dagverksamhet, korttidsboende/växelvård och särskilt boende. Äldrenämnden ansvarar för samordningen av tillgänglighetsanpassnings-arbetet i kommunen. Äldrenämnden ska tillsammans med andra nämnder och styrelser verka för att de äldre har tillgång till ändamålsenliga bostäder.

Driftbudget äldrenämnden	
Ekonomisk ram 2018: 766 500 tkr	Förändring från 2017: 33 612 tkr

Tilldelad budgetram ska täcka pris-, löne- och volymförändringar.

Vi vill att livskvaliteten ska öka med åren, i vår kommun. Det innebär att vi särskilt vill prioritera våra äldre invånares hälsa och delaktighet. Vi vill öka möjligheten för personer med beviljad hemtjänst att själva styra över vad tiden ska användas till och på så sätt stimulera nya upplevelser och möten, självbestämmande och förebygga ohälsa hos våra äldre.

Redan på kort sikt står Haninge inför ökade volymer inom äldreomsorgen. Vi behöver därför öka attraktiviteten att arbeta på kommunens vård- och omsorgsboenden. Ett riktat projekt med arbetstidsförkortning för vårdbiträden och undersköterskor över 55 år ska också prövas på vård- och omsorgsboenden under 2018.

- Äldrenämnden uppdras att utreda möjligheten att införa flexibel hemtjänst och skapa ytterligare valfrihet i beviljad tid i hemtjänsten, även för förebyggande hälsofrämjande insatser.

- Äldrenämnden uppdras att genomföra ett pilotprojekt med arbetstidsförkortning, med 30 timmar per vecka som heltidsmått, på ett vård- och omsorgsboende för personal +55 år.

4.8 Kommunala bolag: Tornberget AB och Haninge Bostäder AB

Haninge kommun har två helägda bolag. Haninge Bostäder AB är kommunens bostadsbolag, som äger och förvaltar det kommunägda bostadsbeståndet. Tornberget AB äger och förvaltar kommunens verksamhetslokaler för skolor, fritidsverksamhet, äldreomsorg med mera.
Kommunfullmäktiges grundläggande uppdrag till bolagen ges i form av bolagsordningar och ägardirektiv.
Bolagen ska i sin verksamhet bidra till den samlade måluppfyllelsen genom att arbeta för att nå kommunfullmäktiges mål, samt följa program, planer och principbeslut.

Driftbudget
Kommunfullmäktige avdelar inga särskilda driftmedel till bolagen. Kostnader täcks av bolagens intäkter.

5. Investeringsbudget för 2018 och plan för 2019-2020

Kommunen står inför omfattande investeringsbehov. Inom den närmsta 10-årsperioden finns behov av investeringar på ca 10 miljarder kronor. Kommunens ökade investeringsbehov består huvudsakligen av investeringar i nya skolor och förskolor men också av reinvesteringar i skolor. Investeringar kan dels självfinansieras genom uppnått resultatöverskott, dels genom upplåning. Ökad upplåning leder till ökade kapitaltjänstkostnader och ett minskat finansiellt utrymme för kommunens verksamheter. Med ett resultat på 2,5 procent och likvida medel från avskrivningar på ca 195 miljoner kronor kan kommunen och Tornberget självfinansiera investeringarna motsvarande 265 miljoner kronor per år. Överskjutande investeringskostnader måste finansieras genom upplåning. För att skapa en balans i kommunens ekonomi måste vi arbeta för att minska investeringskostnaderna och öka kommunens resultat. Minskning av investeringskostnaderna kan uppnås genom att låta externa aktörer investera i lokaler. I föreliggande förslag finns det investeringar där det pågår diskussioner med extern part om att bygga och driva verksamheten. Eftersom det ännu inte finns några avtal klara så finns dessa objekt upptagna i investeringsbudgeten med kalkylbelopp. Detta beror på om kommunen inte kan få någon annan att bygga och driva verksamheten så kommer kommunen, via Tornberget, att bygga lokalerna och kommunen att driva dem. De aktuella objekten är markerade med ”ev extern”. I det fall det redan finns avtal med extern aktör så finns inte objektet med i investeringsbudgeten.

Planerna för utökat behov av lokaler hänförs till kommunens befolkningsprognos och skulle den förändras så kan också lokalbehovet komma att förändras. Kommunens helägda bolag Tornberget äger och förvaltar de flesta av kommunens verksamhetslokaler. Detta innebär att investeringar som kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen beslutar ska göras i egen regi, kommer att genomföras av Tornberget som då också finansierar investeringen.

Under perioder förändras behovet av kommunala lokaler beroende på förändringar i verksamhetsvolymer. Kommunen har för samordning och planering av lokaler för verksamheterna inrättat en lokalförsörjningsenhet under kommunstyrelsen och en lokalplaneringsgrupp där samordning sker mellan beställande förvaltningar och Tornberget. Lokalförsörjningsenheten har det övergripande ansvaret för att årligen ta fram en lokalresursplan. För att möta förändrade behov har en lokalbank inrättats dit lokaler kan avställas då behoven minskar. Lokalförsörjningsenheten har uppdraget att ordna nya hyresgäster till avställda lokaler till lokalbanken.

För att lokaler över tid ska kunna möta förändrade volymbehov och alternativa användningsbehov krävs att byggnaden uppförs med beaktande av en långsiktigt flexibel användning samtidigt som en hög yteffektivitet beaktas. Detta måste säkerställas i början av investeringsprocessen.

Investeringsprocessen i Haninge kommun har beslutats i fullmäktige. Den bygger på en tydlig ansvarsfördelning mellan beställande verksamhet, utförare (Tornberget) och lokalförsörjningsenheten. I denna process finns inte något tydligt ansvar för en långsiktig flexibel användning av lokalerna. Det finns ett behov av att ta fram en plan, eller standard, i kommunen för hur man kan säkra upp detta behov. En kommunal byggstandard skulle också snabba upp hela investeringsprocessen, minska investeringskostnaderna och kostnaderna för framtida lokalanpassningar. En nackdel med ett sådant förfarande är att beställande verksamhet i mindre grad får sina önskemål tillgodosedda, vid en avvägning mot kommunens långsiktiga behov av ändamålsenliga lokaler som över tid kan utnyttjas av fler än en verksamhet överväger det långsiktiga behovet.

Den aktör som bör ha störst kunskap om hur en lämplig standard för byggande av kommunala verksamhetslokaler ska se ut är Tornberget. Många verksamheter har lagliga krav på utformningen av lokaler och kunskapen om vilka olika verksamheter som på kort och lång sikt kan utnyttja samma lokaler måste tas tillvara i framtagandet av en standard. I framtiden kan minskade volymer uppstå inom elevunderlaget under en tid och då är det en fördel om annan än kommunal verksamhet kan hyra lokalerna under den tiden som kommunen inte har behovet.

Varje förvaltning redovisar sitt lokalbehov och investeringsbehov i en investeringsplan. Här måste förvaltningarna och lokalförsörjningsenheten hitta kreativa lösningar för gemensamma lokalbehov. Träffpunkter för äldre och fritidsgårdar borde kunna inrymmas i samma lokaler. Dessutom bör man se efter alternativa användningsområden för lokaler som står tomma när verksamheten inte använder dem. Lokalförsörjningsenheten har ett ansvar för att hitta lösningar på lokalbehov inom ramen för lokalbanken. Detta ansvar bör i förekommande fall också utsträcka sig till att hyra in verksamheter i externa lokaler då det leder till en minskad kostnad för kommunen.

I nedanstående investeringsbudget för 2018 uppgår kommunens investeringar till 206 274 tkr. Där utöver finns lokalinvesteringar på totalt 877 400 tkr som genomförs av Tornberget. Ytterligare investeringar motsvarande 320 000 tkr planeras att externa aktörer ska bygga och driva. Till detta kommer kommunens VA-investeringar som uppgår till 120 000 tkr, vilket innebär att den totala investeringsvolymen är 1 523 674 tkr.

VA-investeringarna finansieras delvis genom anläggningsavgifter. Kostnaden för VA-investeringarna kommer att finansieras via VA-taxan och kommer inte att påverka det ekonomiska utrymmet för den skattefinansierade verksamheten.

Investeringsbudgetar för nämnderna utformas så att vissa medel avdelas för speciellt angivna objekt medan resterande del ges som en investeringsram. För de speciellt angivna objekten kan inte nämnden omfördela utan kommunfullmäktiges medgivande, medan inom den övriga investeringsramen ges nämnden möjlighet att disponera bland övriga i äskandet angivna

objekt. Den slutliga investeringsbudgeten för respektive nämnd ska fastställas senast 2017-10-31 i samband med beslutet om Strategi och budget för 2018.

Kommunfullmäktige beslutar om investeringsbudgeten för 2018. Planen för 2019 och 2020 innehåller i princip inte några objektsbundna investeringar förutom de investeringar som igångsätts under 2018 och som löper under flera år. Ramen för investeringar 2019 och 2020, exklusive VA-investeringar, är 1 413 616 tkr respektive 1 026 073 tkr.

Investeringar totalt (Tkr)	**2018**	**2019**	**2020**
Kommunstyrelsen	78 000	68 000	68 000
Grund- och förskolenämnden	1 066 300	867 500	608 000
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	8 000	8 000	8 000
Kultur- och fritidsnämnden	84 374	317 116	186 073
Socialnämnden	5 000	5 000	5 000
Äldrenämnden	5 000	5 000	5 000
Stadsbyggnadsnämnden	47 000	28 000	26 000
Stadsbyggnadsnämnden VA	120 000	132 000	147 000
Tornberget	110 000	115 000	120 000
Totalt	**1 523 674**	**1 545 616**	**1 173 073**

5.1 Kommunstyrelsen

Tkr	**Budget tom 2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**Totalt projekt**
Investeringsreserv		50 000	50 000	50 000	
IT-investeringar		25 000	15 000	15 000	
Vattenplan	17 000	2 500	2 500	2 500	
Övriga objekt		500	500	500	

Totalt		78000	68 000	68 000	

Kommunstyrelsen ansvarar för lokalförsörjningen och administrerar lokalbanken med avställda lokaler från verksamheten. För att snabbt och effektivt anpassa lokaler för en ny hyresgäst samt för att ha en beredskap för oförutsedda investeringar under året avsätts medel till en investeringsreserv, 50 000 tkr, som kommunstyrelsen disponerar. Investeringsmedlen för vattenplanen gäller insatser för dagvatten till Drevviken.

Kommunstyrelsen ska aktivt arbeta för att få fler utförare att bygga och driva skolor i Haninge.

För övriga objekt som kommunstyrelseförvaltningen äskat erhåller kommunstyrelsen 500 tkr för 2018. Kommunstyrelsen ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2017-10-31.

5.2 Grund- och förskolenämnden

'

Totalt (Tkr)	2018	2019	2020
Skolor	786 000	670 500	360 000
Förskolor	273 500	191 000	242 000
Inventarier och utrustning, skolor och förskolor	6 000	6 000	6 000
Totalt	1 066 300	867 500	608 000

Skolor (Tkr)

(Tkr)	Budget tom 2017	2018	2019	2020	Totalt projekt
* Upprustning Vendelsömalmsskolan inkl. evakuering	137 000	15 000			155 000
Inventarier Vendelsömalmsskolan	3 000				
* Ny Vikingaskola inkl. evakuering	212 000	42 200			263 000
Ny Vikingaskola inventarier		8 800			
* Upprustning Hagaskolan	70 000	70 000			143 000
Inventarier Hagaskolan		3 000			
* Utökning Ribbyskolan (anm. 1)	55 000	55 000	90 000		208 700
Ribbyskolan inventarier		5 800	2 900		
*Ombygg och utökning av Ribbybergsskolans kök		50 000			51 000
Inventarier Ribbybergsskolans kök		1 000			

* Upprustning Tungelsta skola Hus A		45 000			45 000
Upprustning Söderbymalmsskolan Hus A,B C (anm. 2)		76 000			76 000
* Ny F-9 skola Vega (Dp4) inkl. särskola och allaktivitetshus (anm. 3)			120 000	300 000	440 000
	Budget tom 2017	2018	2019	2020	Totalt projekt
Ny F-9 skola Vega (Dp4) inkl. särskola och allaktivitetshus, inventarier				20 000	
* Ny skola i Västerhaninge, Nya Åbyskolan		100 000	105 000		213 800
Inventarier nya Åbyskolan			8 800		
* Ny F-6 skola Handen, ersätter Runstensskolan (anm. 2)		110 000	118 0000		228 000
Ny F-6 skola södra Handen (ev extern)		60 000	65 000		125 000
* Ny F-6 skola Norrby		85 000	90 000		180 800
Inventarier, ny skola Norrby			5 800		
Ny F-skola Tungelsta/Hammar Småbruk (Ev extern)		60 000	65 000	65 000	125 000
* Kvarnbäcksskolans kök				37 000	40 000
Evakuering, Kvarnbäcksskolans kök				3 000	
Totalt skolor		786 000	670 500	360 000	

**) Kommer att finansieras och genomföras av Tornberget*

Förskolor (Tkr)	Budget t.o.m. 2017	2018	2019	2020	Totalt projekt
* Ny förskola som ersätter fsk. Tallen		64 300			68 000
Inventarier, fsk. Tallen		2 700			
Evakuering, fsk. Tallen		1 000			
* Ny förskola som ersätter Nytorps fsk.				64 300	67 000
Inventarier, fsk. Nytorp				2 700	
* Ny förskola Dalarö				48 000	50 000

Inventarier, fsk. Dalarö inventarier				2 000	
Ny förskola Vega (ev extern)				50 000	
Ny förskola Vega/Kolartorp (ev extern)		50 000			
Ny förskola Norrby (ev extern)		50 000			
Ny förskola Tungelsta/Stav (ev extern)		50 000			
3 nya förskolor i centrala Handen(ev extern)	35 000	50 000	50 000		
Förskolor (Tkr)	Budget t.o.m. 2017	2018	2019	2020	Totalt projekt
* Ny förskola Jordbro som ersätter fsk. Blåsippan			64 300		74 000
Inventarier, fsk. Blåsippan			2 700		
Evakuering, fsk. Blåsippan			7 000		
* Ny förskola Jordbro	25 000			25 000	50 000
* Ny förskola som ersätter Ekens förskola			64 300		67 000
Inventarier, ny fsk. Eken			2 700		
* Ny förskola, Norrby				48 000	50 000
Inventarier, ny fsk. Norrby				2 000	
Sovaltaner förskolor		2 000	2 000		
Mobil förskola		3 500			
Totalt förskolor		273 500	191 000	242 000	

**) Kommer att finansieras och genomföras av Tornberget*)*

Anm. 1: Ribbyskolan utökas till en fyrparallellig F-6 skola

Anm. 2: Det finns ett uppdrag till kommunstyrelsen i Mål och budget 2017-2018 att tillsammans med grund- och förskolenämnden utreda möjligheten att flytta Söderbymalmsskolan till Riksäpplet. Uppdraget är ännu inte redovisat och skulle det bli verklighet är planeringen att Runstensskolan flyttar in i Söderbymalmsskolan nuvarande lokaler. Investeringsbudgeten har inte tagit hänsyn till detta.

Anm. 3: Ny F-9 skola Vega (Dp4) inkl. särskola och allaktivitetshus beräknas till totalt 440 000 tkr.

Förutom inventarieanslagen får investeringsbeloppen endast användas efter ett kommunstyrelsebeslut.

För inventarier och utrustning som grund- och förskolenämnden äskat erhåller nämnden 6 000 tkr för 2018. Grund- och förskolenämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2017-10-31.

5.3 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

(Tkr)	**2018**	**2019**	**2020**
Inventarier och lokalanpassningar.	8 000	8 000	8 000
Totalt	**8 000**	**8 000**	**8 000**

För övriga objekt som gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden äskat erhålls 8 000 tkr för 2018. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2017-10-31.

5.4 Kultur- och fritidsnämnden

(Tkr)	**Budget tom 2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**Totalt projekt**
* Ny idrottshall Västerhaninge	25 000	28 700			54 400
Inventarier idrottshall Västerhaninge		700			
*Ny idrottshall Lyckeby	25 000	24 200			49 900
Inventarier ny idrottshall Lyckeby		700			
Årlig upprustning av lokaler/inventarier		500	500	500	
Upprustning Fjärdlång pir	2 000	2 000	2000		4 000
Passersystem, utbyggnad		1 000			
Spontanyta flickor och pojkar		2 000	500	500	
Konstgräsplan Vega			3 500		
Konstgräsplan Lyckeby		4 500			
Byte konstgräs, Vendelsömalm		3 000			
Stängsel, Höglundabadet		500			
Löparbanor, byte Torvalla		1 500			
Utbyte maskinpark		1 800			
Belysning kring anläggningar		500			
Framtagande av lokalprogram,		2 000			

utbyggnad Haninge kulturhus					
Nytt Kultur- och föreningshus i Jordbro	3 000		125 000		128 000
Ny simhall	2 200		175 000	175 000	352 200
Övriga ospecificierade projekt		3 000	3 000	3 000	
Konstnärlig utsmyckning (1 % av lokalinvesteringarna)		7 774	9 616	7 073	
Totalt		**84 374**	**317 116**	**186 073**	

**) Kommer att finansieras och genomföras av Tornberget*

Behovet av idrottshallar ökar i takt med befolkningsökningen och det råder en stor brist i hela stockholmsregionen på fullstora (40x20 m planyta) idrottshallar. Under perioden 2015-2018 är tre fullstora idrottshallar planerade i kommundelarna Västerhaninge, Lyckeby och i Tungelsta. Idrottshallen i Tungelsta är planerad att en extern part bygger medan det finns medel avsatta i investeringsbudget 2017 och 2018 för Västerhaninge och Lyckeby

Lokaler för grundskola, förskola och kultur- och fritidsverksamhet i Vega detaljplan 4 bedöms byggas efter att pendeltågsstation Vega färdigställts 2018/2019. Medel för allaktivitetshus finns inräknat i investeringsbudgeten 2019 och 2020 som ligger under grund- och förskolenämnden. För övriga ospecificerade objekt som kultur- och fritidsnämnden äskat erhålls 3 000 tkr för 2018. Kultur- och fritidsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2017-10-31.

I takt med att befolkningen ökar finns det behov av att öka vattenkapaciteten i kommunen, vi anslår därför 352 200 tkr till ny simhall i kommunen från 2019.

Genom föreningsliv och attraktiva mötesplatser kan vi stimulera möten mellan människor, skapa möjligheter för en meningsfull fritid och främja delaktighet i samhället. Vi anslår därför 125 000 tkr till ett nytt kultur och föreningshus i Jordbro från 2019.

5.5 Socialnämnden

Tkr)	**2018**	**2019**	**2020**
Anpassning av befintliga boenden och övriga investeringar	5 000	5 000	5 000
Totalt	**5 000**	**5 000**	**5 000**

Socialnämnden gör bedömningen att en ökning av antalet lägenheter i särskilt boende bör ske med cirka sex lägenheter per år och att behovet av lägenhet i servicebostad är större än behovet av lägenhet i gruppbostad.

Inklusive anpassningen av befintliga boenden och övriga investeringar erhåller socialnämnden en investeringsram på 5 000 tkr. Socialnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2017-10-31.

5.6 Stadsbyggnadsnämnden

(Tkr)	Budget tom 2017	2018	2019	2020	Totalt projekt
Investeringsbudget		30 000	28 000	26 000	
Poseidons torg	7 000	7 000			14 000
Strandpromenad Rudan		10 000			
Totalt		**47 000**	**28 000**	**26 000**	

Investeringsområden är Vägverksamhet, Parkverksamhet, Trafikverksamhet och Stadsbyggnad.

Stadsbyggnadsnämnden får 30 000 tkr 2018 utöver de specificerade objekten. Stadsbyggnadsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning bland objekten ska fattas senast 2017-10-31. I anslagen ingår medel för cykelplanens genomförande.

VA-investeringar

(Tkr)	2018	2019	2020
Reinvesteringar inom VA-verksamheten	97 000	106 500	82 000
VA-utbyggnader av huvudvattenledningar och detaljplaner	23 000	25 500	65 000
Totalt	**120 000**	**132 000**	**147 000**

Totalt erhåller stadsbyggnadsnämnden 120 000 tkr 2018 för VA- investeringar. Stadsbyggnadsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om

fördelning bland objekten ska fattas senast 2017-10-31.

Enligt VA-lagen bokförs inte anläggningsavgifterna som en intäkt på investeringen, utan skuldförs mot VA-kollektivet och tas i anspråk i samma takt som investeringen genomförs. Anläggningsavgifter finansierar delvis investeringarna.

5.7 Äldrenämnden

(Tkr)	**2018**	**2019**	**2020**
Ny teknik i vården	2 000	2 000	2 000
Övriga investeringar	3 000	3 000	3 000
Totalt	**5 000**	**5 000**	**5 000**

För övriga objekt som äldrenämnden äskat erhålls 3 000 tkr för 2018. Äldrenämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2017-10-31.

5.8 Kommunala bolag: Tornberget AB

(Tkr)	2018	2019	2020
Energieffektiviseringsåtgärder	25 000	25 000	25 000
Reinvesteringar	75 000	80 000	85 000
Investeringar i tomtmark	10 000	10 000	10 000
Totalt	**110 000**	**105 000**	**110 000**

Reinvestering
Reinvesteringar (ombyggnadsinvesteringar) genomförs i fastigheter som ägs av Tornberget och hyrs av kommunen. Investeringarna är nödvändiga ur ett fastighetstekniskt perspektiv och initieras av Tornberget. Innan insats påbörjas ska samråd ha skett med berörd förvaltning och lokalplaneringsgruppen som leds av kommunstyrelseförvaltningen. Kapitalkostnaden för reinvesteringen belastar hyresgästen när ombyggnaden är färdigställd.

Tornbergets fastigheter, tomtmark
Enligt beslut svarar stadsbyggnadsförvaltningen för markskötseln för alla fastigheter på mark ägd av Tornberget där kommunen är hyresgäst. I ansvaret innefattas såväl hårdgjorda som mjuka ytor inklusive utrustning, lekredskap med mera samt ledningar i mark och avser såväl sommar- som vinterskötsel, underhåll och investeringar. Finansieringsansvaret för investeringar i ledningar och mark ska dock ligga på fastighetsägaren och täckas inom ramen för utgående hyra. Tillkommande ytor, ex. skolgård, betalas av berörd nämnd. För insatser för 2018 medges 10 000 tkr efter prioritering av stadsbyggnadsnämnden.

6. Ekonomisk plan 2018-2020

Enligt kommunallagen 6 kap § 5 ska kommunen upprätta en ekonomisk plan för den kommande 3-årsperioden. Med den föreslagna ramen för år 2018 enligt kapitel 4 som grund föreslås den ekonomiska planen för 2019-2020 fastställas enligt nedanstående sammanställning.

Nämnd/styrelse (tkr, löpande pris- och lönenivå)	**2018**	**2019**	**2020**
Kommunstyrelsen	218 000		
Grund- och förskolenämnd	1 782 500		
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	434 000		
Kultur- och fritidsnämnden	203 000		
Revisionen	1 600		
Socialnämnden	878 500		
Stadsbyggnadsnämnden	139 000		
Södertörns överförmyndarnämnd	0,0		
Södertörns upphandlingsnämnd	0,0		
Valnämnden	2 500		
Äldrenämnden	766 500		
Kommunfullmäktiges reserv	25 000		
Finansförvaltningen exkl. finansnetto	27 000		
Ofördelade medel	0,0	104 900	138 000
Totalt	**4 477 600**	**4 582 000**	**4 721 000**
Investeringar totalt	**1 514 887**	**1 545 616**	**1 173 073**
Varav VA-investeringar	**120 000**	**132 000**	**147 000**
Kommunen investerar	**206 187**	**167 016**	**158 773**
Uppdrag lokalinvesteringar till Tornberget	**868 700**	**1 066 600**	**817 300**

Vid en målsättning i resultatet motsvarande 2018 är utrymmet för 2019 respektive 2020 är 104 900 tkr respektive 138 000 tkr för att täcka pris- och löneökningar, volymökningar och ökade pensionskostnader. Detta utrymme är för 2019 och 2020 är inte fördelat per nämnd och redovisas under rubriken ofördelade medel 2019 respektive 2020.

För 2019 beräknas skatteintäkter och generella statsbidrag till 4 686 000 tkr, en ökning från 2018 med 108 000 tkr eller 2,4 procent. Befolkningsökningen från 2017-11-01 till 2018-11-01 bedöms bli ca 1 200 personer. Resultatmålet för 2019 är 117 mnkr, vilket motsvarar 2,5 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.

6.1 Resultatprognos

(miljoner kronor, löpande pris)	Bokslut	Budget	Budget	Budget	Budget
	2016	2017	2018	2019	2020
Nämndernas nettokostnader	-3 982	-4 183	-4 381	-4 486	-4 624
Finansförvaltning		-27	-27	-27	-27
Avskrivningar	-73	-70	-70	-70	-70
Verksamhetens nettokostnader*	**-4 054**	**-4 280**	**-4 478**	**-4 583**	**-4 721**
Skatteintäkter och generella statsbidrag	4 150	4 373	4 578	4 685	4 828
Finansiella nettokostnader	-1	14	14	14	14
Resultat före					
extraordinära poster	**95**	**107**	**114**	**117**	**121**
EO kostn/intäkter					
Årets resultat	**95**	**107**	**114**	**117**	**121**

6.2 Balansprognos

(miljoner kronor, löpande pris)	Bokslut	Budget	Budget	Budget	Budget
	2016	2017	2018	2019	2020
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar	1 762	1 892	2 148	2 377	2 612
Omsättningstillgångar					
Förråd och lager	0	0	0	0	0
Likvida medel	748	751	751	754	755
Kortfristiga fordringar	757	726	730	670	660
S:a omsättningstillgångar	1 506	1 477	1 481	1 424	1 415
S:A TILLGÅNGAR	**3 268**	**3 369**	**3 629**	**3 801**	**4 027**
SKULDER OCH EGET KAPITAL					
EGET KAPITAL	**1 499**	**1 607**	**1 721**	**1 838**	**1 959**
Avsättningar	424	434	444	454	464
Kortfristiga skulder	908	776	782	792	802
Långfristiga skulder	437	552	682	717	802
S:A SKULDER	**1 345**	**1 328**	**1 464**	**1 509**	**1 604**
S:A SKULDER OCH EGET KAPITAL	**3 268**	**3 369**	**3 629**	**3 801**	**4 027**

6.3 Finansieringsanalys

(miljoner kronor, löpande pris)	**Bokslut**	**Budget**	**Budget**	**Budget**	**Budget**
	2016	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Den löpande verksamheten					
Årets Resultat	95	107	114	117	121
Avskrivningar	73	70	70	70	70
Förändring pensionsskuld	19	10	10	10	10
Övriga ej likviditetpåverkande kostnader	51	0	0	0	0
Ökning/minskning kortfristiga fodringar	-111	0	0	0	0
Ökning/minskning kortfristiga skulder	180	0	0	0	0
Kassaflöde fr löpande verksamhet	**306**	**187**	**194**	**197**	**201**
Investeringsverksamheten					
Investeringar	-306	-200	-326	-299	-305
Exploateringsverksamhet		-100	-18	50	0
Kassaflöde fr investeringsverksamhet	**-306**	**-300**	**-344**	**-249**	**-305**
Finansieringsverksamhet					
Ökning/minskning skuld	-1993	115	130	35	85
Ökning/minskning långfristig fodran	1998	0	0	0	0
Övriga tillförda medel VA-verksamhet	104,9	0	20	20	20
Kassaflöde fr finansieringsverksamhet	**110**	**115**	**150**	**55**	**105**
Årets kassaflöde	**110**	**2**	**0**	**3**	**1**

7 Regler för ekonomi- och verksamhetsstyrning

7.1 Intern kontroll

Den interna kontrollen syftar till att mål och beslut som fattats av fullmäktige kring verksamhetens ändamålsenlighet och styrning säkerställs. Rapporter och information om ekonomi och verksamhet ska vara tillförlitlig. Verksamheterna ska vara kostnadseffektiva. Tillämpliga lagar, föreskrifter och policys ska följas. Intern kontroll kan sägas vara en kontroll att kontroller görs och att rutiner finns och följs. Intern kontroll är ett verktyg både för att kunna styra och för kontroll och tillsyn.

Fullmäktige har fastställt ett reglemente för intern kontroll (2013). I reglementet beskrivs ansvarsfördelningen mellan kommunstyrelse, nämnd och förvaltningar. Respektive nämnd är ansvarig för att den interna kontrollen fungerar samt att regler och rutiner utarbetas, efterlevs och följs upp. Krav ställs på att varje nämnd ska göra en riskanalys som grund för sin interna kontrollplan. Internkontrollplanen ska innehålla mätbara kontrollmoment. Planen är ettårig och ska fastställas av respektive nämnd. Internkontrollplanerna ska följas upp och återrapporteras till nämnd. Till reglementet finns riktlinjer som förtydligar och anger hur olika moment ska göras.

Reglementet för intern kontroll finns på kommunens webbsida tillsammans med övriga styrdokument.

7.2 Konkurrensutsättning genom upphandling eller kundval

Konkurrens är ett verktyg för att få ut mesta möjliga service för kommunens resurser. Det innebär att systematiskt pröva om andra än kommunen själv kan driva en offentligt finansierad verksamhet med samma eller bättre kvalitet till samma eller lägre kostnader. Det kan också bidra till en ökad valfrihet för medborgare och kunder. Undantag är uppgifter som omfattar myndighetsutövning och verksamheter som enligt gällande lagar inte kan konkurrensutsättas.
Det finns även vissa kommun interna gemensamma tjänster som alltid ska tillhandahållas av kommunen (se kapitel 7.3).

Konkurrensneutralitet ska råda mellan interna resultatenheter och externa utförare. En huvudprincip är att interna resultatenheter som konkurrerar med externa producenter (privata, kooperativa eller föreningsdrivna) ska ha samma förutsättningar och villkor som dessa. Inga fria nyttigheter ska finnas. Därför har interna tjänster prissatts och kostnader fördelats. Den verksamhet som använder tjänsten ska bära kostnaden. Kommunen använder två former av konkurrens:

- Upphandling
- Kundvalssystem (LOV) eller pengsystem

Upphandling

Södertörns upphandlingsnämnd har genom verksamheten Upphandling Södertörn det övergripande ansvaret för genomförandet av upphandlingar samt att detta sker i enlighet med

gällande lagar och antagna styrdokument. Upphandlingsverksamheten ska genomföras professionellt och leda till goda affärer till nytta för kommunens verksamheter och medborgare. Upphandling sker genom samverkan mellan verksamheten och Upphandling Södertörn där båda parterna bidrar med sina respektive kompetenser. Vid upphandling ska kommunens verksamheter och Upphandling Södertörn tillsammans sträva efter att integrera ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensioner för att främja en hållbar utveckling.

I syfte att bli en starkare köpare och därigenom skapa möjligheter för ekonomiskt och kvalitativt bättre affärer ska Haninge kommuns upphandlingar inte bara samordnas internt utifrån en helhetssyn utan även, där så bedöms som möjligt av Upphandling Södertörn, samordnas med såväl egna kommunala bolag som med Nynäshamns kommun och dess kommunala bolag. Även samordning med andra kommuner eller bolag på Södertörn är positivt.

Kommunen har genom upphandling Södertörn tecknat ramavtal med leverantörer inom många områden. Syftet med att ingå ramavtal och övriga avtal är att säkerställa leverans av de varor och tjänster som behövs i verksamheten. Leverans ska ske med rätt kvalitet med hänsyn till miljö och till ett bra pris med tydliga villkor för leverans, garanti och reklamation. Om det finns ett gällande avtal för det aktuella inköpsbehovet ska beställning/avrop ske från det avtalet. En hög grad av köp från avtal (avtalstrohet) visar på att kommunen är en trogen köpare och genom att kunna visa har vi skapat möjligheter för att göra bättre framtida affärer och en god cirkel skapas. Upphandlade avtal, ramavtal och övriga avtal, finns tillgängliga i en avtalsdatabas som återfinns via intranätet. Det finns inte ramavtal eller övriga avtal som täcker alla behov. I de fall där avtal saknas har därför förvaltningarna rätt att genomföra direktupphandlingar. Riktlinjer för hur direktupphandling genomförs och återrapporteras finns på intranätet och i gällande styrdokument.

Södertörns upphandlingsnämnd finansieras genom avgifter från Haninge respektive Nynäshamns kommun. Upphandlingar som avser enstaka köp av vara, tjänst eller entreprenad och som är att betrakta som investering, exempelvis mark- och anläggningsentreprenader, byggnationer av fastigheter, större renoveringsprojekt, köp av IT-system eller andra kostsamma köp där värdet överstiger 3,5 mnkr, ska bära sina egna kostnader för upphandling. Det betyder att Upphandling Södertörn kommer att internfakturera verksamheten för genomförandet av dessa. Kostnaderna för dessa är inte inkluderade i den årliga interna kostnad som månatligen debiteras verksamheterna och som finansierar Södertörns upphandlingsnämnd.

Kundvalssystem (LOV) eller pengsystem

En konkurrensform är kundval eller valfrihetssystem. Konkurrensen sker mellan olika utförare oavsett om de är kommunala eller privata. Det handlar om tjänster och verksamheter som är individrelaterade, t.ex. förskola, grundskola, äldreomsorg samt handikappomsorg. Det är den enskilde individen eller kunden som väljer utförare av tjänsten. Kundvalssystem kan ske med eller utan checkar. Lag om valfrihetssystem (LOV) reglerar vad som ska gälla för de kommuner och landsting som vill konkurrenspröva kommunala och landstingskommunala verksamheter genom att överlåta valet av utförare av stöd, vård- och omsorgstjänster till

brukaren eller patienten. Vid upphandling enligt LOV är priset fastställt på förhand och utförare konkurrerar med kvalitet. Haninge tillämpar LOV i till exempel hemtjänst för äldre och inom socialtjänsten. Ett system med elevpeng fastställd årligen av fullmäktige tillämpas för förskolor och grundskolor.

Elevpeng 2018
Kommunfullmäktige fastställer årligen elevpengen till förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg och grundskola i samband med beslut om mål och budget. Syftet med elevpengen är att ge förutsättningar för ökad konkurrens och möjlighet till valfrihet för eleverna. Elevpengen omfattar för- och grundskoleverksamhet, oavsett huvudman, som har inskrivna elever från Haninge kommun. Internationella skolor omfattas också av elevpengen.

Prognosen för hur många barn/elever som beräknats inom respektive verksamhet är ett årsgenomsnitt baserat på kommunens befolkningsprognos, vilken ligger till grund för den budgetram som tilldelas grund- och förskolenämnden. Om antalet barn och elever blir fler än prognostiserat utgår ytterligare volymkompensation till grund- och förskolenämnden. Om barn och elevantalet omvänt blir lägre än prognosen ska grund- och förskolenämnden återlämna motsvarande anslag till kommunfullmäktige.

För 2018 fastställs medanstående elevpeng och en jämförelse med elevpengen för 2017 enligt tabell nedan. I elevpengen ingår inte de specialdestinerade statsbidrag som finns att söka i syfte att öka lärartätheten och minska klasserna i lågstadiet. Det riktade stukturbidraget för nyanlända är utöver den ordinarie elevpengen och betalas ut enligt gällande regler.

Tabell Elevpeng 2018

Verksamhet	Elevpeng 2018 (kr)	Förändring i % jmf 2017		Föräldraavgift (kr)	Prognos Volym
		Elevpeng	Grundbidrag		
Pedagogisk omsorg					
1-3 år	106 174	1,8%	1,8%	10 840	146
4-5 år	90 283	1,8%	1,8%	8 130	90
6-9 år	36 256	1,8%	1,8%	6 150	
Förskola					
Allmän förskola	23 310	1,9%	1,8%	2 033	25
1-3 år	123 954	1,9%	1,8%	10 840	2 879
4-5 år	117 241	1,9%	1,8%	8 130	2 293
Fritidshem					
6-9 år	42 074	4,1%	4,0%	6 150	4 300
Grundskola					
År F-6	63 818	2,7%	4,0,%	0	8 224
År 7-9	85 164	2,3%	4,0%	0	3 242

Strukturbidrag					
Nyanlända	98 500				353
Nattomsorg	55 363	1,8%	1,8%	Se förskola	

Beloppen redovisas i kronor och avser ersättning för helår.

Elevpengen består av två delar*: lokalersättning* och *grundbidrag*. Lokalersättningen baseras på kommunens genomsnittliga självkostnad för lokaler inom respektive verksamhetsform. Grundbidraget är den del av elevpengen som finansierar verksamheten exklusive lokaler. Eftersom grundbidraget är den del av ersättningen som går till verksamhet, redovisas förändringen jämfört med föregående år särskilt i tabellen ovan.

Grund- och förskolenämnden utbetalar elevpengen med 1/12-del varje månad. Om familjedaghem eller förskola själv tar in föräldraavgift, reduceras beloppen enligt avgiftskolumnen i tabellen ovan.

Momskompensation på 6 procent baserad på elevpengen, alternativt 18 procent på lokalkostnaden och 5 procent på övriga kostnader, tillkommer till huvudman annan än kommunen. Denna momskompensation återsöker kommunen vilket gör att det blir konkurrensneutralt. För enheter i egen verksamhet görs ett administrationsavdrag från elevpengen för att finansiera den centrala administrationen. För andra anordnare ligger således ersättning för administration i den elevpeng som utbetalas.

Till huvudman annan än kommunen som startar ny verksamhet i nybyggda lokaler i kommunen, tillkommer högst 6 000 kr per elev och år för barn i förskola och grundskola. Tillägget betalas ut i fem år. Om kommunens genomsnittliga kostnad för egna lokaler inom respektive verksamhet ökar mer än konsumentprisindex reduceras tillägget med motsvarande.

För barn i behov av särskilt stöd gäller att det till ansökan om ersättning ska biläggas underlag som styrker barnets/elevens behov. Om stöd beviljas upprättas ett beslut individuellt för varje barn/elev mellan anordnaren och kommunen. Ersättningen ligger utanför elevpengen.

Skolskjuts genom SL:s linjetrafik (eller motsvarande) omfattas inte av elevpengen, ej heller skolskjuts anordnad genom entreprenad (skolbuss, taxi, båt).

Grundsärskolans tilläggsanslag ligger utanför elevpengen.

7.3 Interna resultatenheter

Enligt kommunallagen har nämnderna det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom respektive verksamhetsområde. Därför ska varje nämnd se till att det finns tydliga ansvars- och befogenhetsfördelningar i verksamheten. Respektive nämnd beslutar om resultatenheter ska inrättas samt hur resultat för enskilda resultatenheter ska hanteras mellan åren. En resultatenhet är organisatoriskt samt budget- och verksamhetsmässigt avgränsad från andra enheter. Chef för resultatenhet ansvarar för enhetens samlade resultat för verksamhet, kvalitet

och ekonomi. Resultatenheter är inte fria att köpa vissa kommungemensamma tjänster var de vill, utan måste beakta koncernnyttan i interna kommungemensamma tjänster (se nedan). Resultatenheter har däremot möjlighet att påverka omfattning och kvalitet på de tjänster de köper inom ramen för interna överenskommelser för service och stöd.

De gemensamma tjänster som ska handlas internt inom kommunen är:

- IT-utveckling, drift och förvaltning
- Ekonomiadministration inklusive påminnelser av obetalda fakturor, krav och inkassohantering
- Upphandling
- Personaladministration inklusive lönehantering
- Information och kommunikation
- Telefonväxel, reception och post
- Vaktmästeri och fordonshantering
- Tryckeri (om inte ramavtal finns)
- Verksamhetslokaler

Interna överenskommelser mellan kommunstyrelseförvaltningen och övriga förvaltningar tecknas och följs upp. Avtalen definierar bland annat de interna tjänsternas omfattning och kvalitet samt
internpriset.

7.4 Lokalfrågor

Roller och ansvar

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för lokalförsörjningsfrågor. Varje nämnd och förvaltning samt Tornberget har ett ansvar för att ständigt hålla frågan om ett effektivt lokalutnyttjande aktuell. I detta ansvar ingår att vid behovs- och verksamhetsförändringar noga särskilt tillvarata varje möjlighet till att minska lokalkostnaderna och ytterligare effektivisera samt om möjligt samutnyttja lokalutnyttjandet.

Idag ägs och förvaltas större delen av kommunens verksamhetslokaler av kommunens fastighetsbolag, Tornberget. Tornbergets huvuduppgift är att tillgodose kommunens behov av verksamhetslokaler och svara för byggprocessen efter beställning från kommunen.

Kommunstyrelseförvaltningen ansvarar på kommunstyrelsens uppdrag för samordningen av kommunens lokalbehov. Kommunala lokaler som inte används tillförs kommunens gemensamma lokalbank. Lokalbanken finansieras genom ett påslag på maximalt två procent som läggs på hyran för samtliga lokaler.

Lokalresursplanering och nyanskaffning av lokaler

I planeringen av nya lokaler krävs en effektiv lokalplaneringsprocess. Det är särskilt viktigt att de ekonomiska konsekvenserna av utbyggnaderna tidigt kan belysas och att processen stödjer frågor om delaktighet, styrning och kvalitet i beslutsunderlagen. Utgångspunkt för en effektiv lokalplaneringsprocess är lokalresursplanen, vilken tas fram varje år i samband med budgeten och som innehåller varje enskild förvaltnings behov av lokaler för såväl pågående som kommande planerad verksamhet. Tornberget ska vara behjälplig att ta fram kostnadskalkyler för investeringarna. Respektive nämnd tar upp lokalbehovet i sin kommande investerings- och driftbudget. I underlaget till nämnden ska också ingå en redovisning av verksamhetens förändrade kostnader i övrigt. Det är viktigt att ha en mycket god framförhållning för att denna process ska fungera. För att tydliggöra beslutsordning, roller och ansvar kring anskaffningen av nya lokaler har kommunstyrelseförvaltningen tagit fram en modell för investeringsprocessen i kommunen. Rutinen för att följa investeringsprocessen ska tas fram.

Investeringsprocessen

I modellen för investeringsprocessen har arbetet med investeringsprojekt delats in i fem skeden (lokalresursplanskede, programskede, förprojekteringsskede, projekteringsskede och byggskede). Lokalresursplanskedet består av det arbete som lokalförsörjningsenheten och förvaltningarna löpande gör för att kartlägga framtida lokalbehov. Övriga fyra skeden initieras av politiska beslut vilka normalt ska fattas i samband med den årliga budgetprocessen. Lokalförsörjningsenheten har ett övergripande ansvar för programskedet och Tornberget har ett övergripande ansvar för processen från och med förprojekteringsskedet fram till och med färdigställandet. Om ett lokalbehov ska lösas genom inhyrning eller genom att privata intressenter ska bygga och driva verksamheten ska detta normalt beslutas innan programskedet startas.

Avställning av lokaler

Nämnderna har rätt att ställa av lokal eller del av lokal, där hyresgästen slipper fortsatt kostnadsansvar, vid varje kvartalsskifte med minst tre månaders framförhållning. Vid avställning av del av lokal ska denna utgöra en avskild eller enkelt avskiljbar del av lokalen som är möjlig att upplåta till annan hyresgäst. Bedömningen avgörs från fall till fall av kommunstyrelseförvaltningen i samråd med respektive förvaltning.

Inhyrning av lokal

Förslag till inhyrning av ny lokal anmäls alltid till kommunstyrelseförvaltningen, enheten förlokalförsörjning på ekonomiavdelningen, som ansvarar för förhandlingen med hyresvärden. I kommunstyrelsens delegationsordning finns det reglerat vem som får besluta om inhyrning avlokaler.

Anpassning i lokaler som ägs av Tornberget

Vid större anpassningar ska samma hantering gälla som för beställning av ny lokal (se ovan). Huvudprincipen är även här att beställande förvaltning och nämnd har den framförhållningen att beslut om nya lokaler tas i samband med den årliga budgetprocessen. Vid mindre anpassningar som kan behöva göras löpande gäller att om bedömd kostnad överstiger 3 basbelopp ska detta redovisas som en investering som höjer hyran. Kapitalkostnaden och

eventuella förändrade driftkostnader belastar sedan beställande nämnd från tidpunkten för färdigställande. För anpassningar under 3 basbelopp ska normalt kostnaden redovisas hos beställaren på driftbudgeten. Beställning till Tornberget under 3 basbelopp görs av berörd förvaltning medan beställningarna som överskrider 3 basbelopp ska godkännas av lokalförsörjningschef på kommunstyrelseförvaltningen.

Reinvesteringar i byggnader

Investeringar i fastigheter som ägs av Tornberget och som är nödvändiga ur ett fastighetstekniskt perspektiv eller där rationaliseringar i byggteknik kan uppnås initieras av Tornberget. Innan insats påbörjas ska samråd ha skett med berörd förvaltning. Kapitalkostnaden för reinvesteringen belastar hyresgästen när ombyggnaden är färdigställd. Större reinvesteringsprojekt som Tornberget initierar ska tas upp i den årliga budgetprocessen.

7.5 Delegationsordning och attestreglemente

För en fungerande intern kontroll och styrning är det viktigt att det finns fungerande och kompletta delegationsordningar för varje nämnd. Ansvar för kommunens verksamheter ligger på nämnd/styrelse. Genom att delegera ansvaret ut i tjänstemannaorganisationen, utförs arbetsuppgifterna på rätt nivå och på rätt sätt av dem som arbetar i verksamheten. Varje nämnd måste se över och uppdatera sin delegationsordning årligen.

I kommunens attestreglemente och dess tillämpningar anges vilka som får beslutsattestera, vad attest innebär och vilka beloppsgränser som finns för beslutsattestanter. Den som själv har konsumerat, använt, tagit en vara eller tjänst i bruk får inte beslutsattestera fakturan. Beslutsattestant ska ha kompetens för uppgiften samt ha ansvar för den budget som ska debiteras.

Varje år upprättar respektive nämnd en aktuell attestförteckning, där det framgår vilka som har beslutsattest enligt attestreglementet samt vem som ersätter ordinarie attestant vid dennes frånvaro. Attestförteckningen ska vara anpassad till nämndens organisation och modell för ekonomisk styrning.

Attestreglemente och dess tillämpning finns på kommunens webbsida bland styrdokument.

7.6 Drift- och investeringsbudget

Driftbudget

Kommunen budgeterar med ett resultat om minst två procent av skatteintäkter och generella statsbidrag enligt rekommendationer från Sveriges kommuner och landsting. Resultatmålet är en nivå som Sveriges Kommuner och Landsting rekommenderar för att kommunen ska behålla värdet på sina anläggningstillgångar, möjliggöra självfinansiering av investeringar och för att ha en marginal för oförutsedda kostnadsökningar eller intäktsminskningar.

När kommunfullmäktige fattat beslut om budgetramar har respektive nämnd i uppgift att upprätta en detaljbudget uppdelad på intäkter och kostnader. Det ingår i nämndernas uppdrag att utveckla sin verksamhet utifrån sin budget och att anpassa sin verksamhet till ändrade

förhållanden. Respektive nämnd ska ha en egen reserv för att kunna parera volymförändringar och oförutsägbara merkostnader. Reserven disponeras av nämnden som beslutar om och när reserven ska användas.

Nämndens detaljbudget (Strategi och budget) beslutas av nämnden senast den 31 oktober. Därefter ska verksamheternas detaljbudget läggas in i budgetverktyget (Hypergene). Kommunens hela budget ska vara registrerad och avstämd senast 31 december. Kommunens budget är drift- och investeringsbudget som finns totalt för hela kommunen och per nämnd. Driftbudgeten avser löpande kostnader och intäkter (nettoförbrukning) och ska budgeteras ner på enhets-/ansvarsnivå.

Kommunens nämnder har ett ekonomiskt ansvar som sträcker sig längre än det enskilda budgetåret. Grundprincipen är att nämnderna för med sig hela över- eller underskott till kommande verksamhetsår. Detta under följande förutsättningar:

- Fullmäktige anser att resultatöverföringen är rimlig relaterat till hur nämndens överskott eller underskott har uppstått.
- Om en nämnds överskott ska föras över till nästa års nämndbudget, ska kommunen minst har motsvarande ekonomiska utrymme i kommunens totala budget.
- Resultatöverföring från föregående år får inte tas i anspråk eller belasta i kommande års budget förrän beslut om resultatöverföring fattats av fullmäktige.
- Beviljad resultatöverföring (överskott) får inte användas för verksamhet som bidrar till att nämndens rambehov ökar kommande år.
- Överskott från driftbudgeten för innevarande och tidigare år får inte användas till investeringar.
- Om en nämnd har underskott ska detta återbetalas, d.v.s. belasta nämndens budget, under kommande år. Maximalt antal år att dela upp underskott är tre år, efter beslut fattat av fullmäktige.

Eftersom budgetramarna utgör gräns för kommunens ekonomiska resurser kommer tilläggsanslag under innevarande budgetår i princip inte att beviljas. Det gäller både drift- och investeringsbudget.

Investeringsbudget

Kommunens investeringsbudget fördelas per nämnd och ligger till grund för sådana inköp som redovisningsmässigt betraktas som materiella anläggningstillgångar. Varje nämnd beslutar själv vilka investeringsmedel som ska äskas och hur investeringsbudgeten ska fördelas om inte kommunfullmäktige beslutat annat. Budgeten kan vara riktad till specifika investeringsprojekt eller som en gemensam budgetpost. Varje projekt som får investeringsmedel tilldelas ett projektnummer som alltid ska användas när kostnader och intäkter för investeringen.

Materiell anläggningstillgång

Inköp i Haninge kommun är en materiell anläggningstillgång och därmed en investering, när den uppfyller samtliga av följande kriterier:

• Den är avsedd för stadigvarande bruk.
• Den har en nyttjandeperiod på minst tre år.
• Den är värdehöjande för verksamheten.
• Anskaffningsvärdet överstiger 25 000 kr (exkl. moms).

Exempel på materiella anläggningstillgångar är mark, verksamhetsfastigheter, maskiner, inventarier, möblemang, utrustning och bilar.

Alla inköp avseende denna typ av varor som uppfyller kriterierna ovan, ska hanteras som materiell anläggningstillgång. Uppfylls inte kriterierna ska inköpet belasta driften, dvs. kostnadsföras direkt.

Exempel på inventarier som inte uppfyller samtliga kriterier för att kunna klassas som anläggningstillgångar är IPad, Chromebooks och bärbara datorer eftersom de inte bedöms ha en livslängd på mer än tre år. Inköp av dessa ska därför kostnadsföras direkt på driften.

I kommunen ska investeringsbudget för inköp som uppfyller kriterierna ovan finnas. Om investeringsbudget inte finns måste inköpet ändå bokföras som en investering, dvs. som materiell anläggningstillgång, det får inte belasta driften. Om investeringsbudget saknas eller är förbrukad, men verksamheten ändå bedömer att de behöver köpa en anläggningstillgång måste det finnas ett prognostiserat överskott i driftbudgeten motsvarande hela investeringens storlek.

Flera inköp av mindre värde ses som en investering om ett naturligt samband finns. Naturligt samband avser ett funktionellt eller fysiskt samband mellan inköpen. Kriterierna avseende stadigvarande bruk, nyttjandeperiod och värdehöjning ska vara uppfyllda. Exempel på naturligt samband är om nya möbler köps in till ett rum och inköpskostnaderna tillsammans överskrider beloppsgränsen.

Kapitaltjänstkostnader - Avskrivning och ränta

Anläggningstillgångar har i de allra flesta fall en begränsad nyttjandeperiod och ska skrivas av linjärt under denna period. Kommunen införde under 2015 komponentavskrivning för tillämpliga delar, främst byggnader, vägar och markanläggningar vilket innebär att olika komponenter inom en anläggning skrivs av med olika avskrivningstider.

En investering belastar verksamhetens driftsresultat med en månatlig kostnad i form av avskrivning under hela nyttjandeperioden. Verksamhetens drift belastas även för investeringen i form av internränta. Avskrivning och internränta tillsammans utgör kapitaltjänstkostnad. En investering medför därför alltid ökade driftkostnader under nyttjandeperioden. Vid beslut om investering ska kapitaltjänstkostnaden därför alltid kalkyleras och beaktas i driftbudget under hela nyttjandeperioden.

7.7 Förvaltningsledningens rapporteringsskyldighet

Förvaltningschefen ansvarar inför sin nämnd att budgeten hålls och är skyldig att skyndsamt rapportera ekonomisk obalans inom förvaltningens verksamheter till nämnden. Om prognosen för året visar på underskott ska åtgärdsförslag med besparingar eller omprioriteringar

omedelbart tas fram och redovisas för nämnden som fattar beslut om åtgärder. Det ska tydligt framgå vilka åtgärder som kommer att vidtas, vilken kostnadsbesparing eller intäktsökning som kommer att genereras samt när den ekonomiska effekten kommer att få genomslag i utfallet. Information om obalans samt åtgärdsplan ska skickas till kommunstyrelsen för kännedom.

För resultatenheter, avdelningar eller motsvarande inom nämndens ansvarsområde där budget överskrids ska ansvarig förvaltningsledning vidta motsvarande åtgärder som krävs för att återställa en budget i balans.
.

7.8 Uppföljning och återrapportering

Uppföljning och åtgärder är en viktig del i styrningen och en förutsättning för decentralisering av ansvar och befogenheter.

Eftersom målet med den kommunala verksamheten är att tillhandla hålla tjänster av god kvalitet och använda befintliga resurser effektivt måste styrningen ha en helhetssyn på ekonomi, prestationer och kvalitet.

Kommunstyrelsen fattar beslut om när nämnderna ska lämna sina verksamhetsuppföljningar till kommunstyrelseförvaltningen. Respektive förvaltning ska följa kommunstyrelsens tidplan och anvisningar.
Fullmäktiges mål och budget följs upp löpande under ett verksamhetsår:

- Månadsbokslut görs alla månader utom januari och juli. Dessa uppföljningar har störst fokus på ekonomisk uppföljning, prognos samt risk och känslighetsanalys, bör även omfatta viss analys av de ekonomiska förutsättningarna i förhållande till verksamheterna.
- Nämnderna följer upp och rapporterar fullmäktiges mål och uppdrag tre gånger per år, delårsuppföljning 1 per april, delårsuppföljning 2 per augusti och i nämndens årsredovisning.
- Utökat månadsbokslut upprättas för **hela kommunen** per 30 april. Denna uppföljning har störst fokus på ekonomisk uppföljning, prognos samt risk och känslighetsanalys, bör även omfatta viss analys av de ekonomiska förutsättningarna i förhållande till verksamheterna. Utökningen jämfört med ett vanligt månadsbokslut består i sammanfattning av nämndernas och kommunstyrelsens utfall och prognos för investeringar samt avstämd balans- och resultaträkning för kommunen (ej sammanställd redovisning för hela koncernen, ej kassaflödesanalys och noter).
- **Kommunens d**elårsrapport görs en gång årligen (per den 31 augusti). Fullmäktiges mål och budget följs upp och analyseras, vilket innebär att uppföljningen omfattar både ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat. Prognoser samt risk- och känslighetsanalyser avseende ekonomiskt resultat och uppfyllelse av fullmäktiges mål görs. Delårsrapporten per augusti ska uppfylla kraven i lagen om kommunal redovisning för delårsrapporter.
- Årsredovisningen omfattar uppföljning och analys av ekonomi och verksamhet för verksamhetsåret. Krav om kommunernas upprättande av årsredovisning finns i lagen om kommunal redovisning och i kommunallagen. Det ekonomiska resultatet sammanställs

och analyseras, jämförelser görs med föregående års budget och utfall, eller målvärde om det gäller en indikator. Bedömningar görs om fullmäktiges mål har uppfyllts eller inte.
- Utöver ovanstående kan fullmäktige eller kommunstyrelse ge nämnder i uppdrag att göra särskilda uppföljningar och utvärderingar som ska rapporteras.

På individuell nivå sker resultat- och målsamtal. Detta sker under första kvartalet årligen i ett samtal då medarbetarens insatser relateras i förhållande till uppsatta mål.

Bilaga 1 Resultatindikatorer och informationsmått för fullmäktiges mål

Mål 1. God folkhälsa

Mål 1 Resultatindikatorer		**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018 Målvärde**
Andel fyraåringar med övervikt (%)*		12,4	-			9,0
Möjlighet att komma utomhus i särskilt boende för äldre (%)		46	43	51		57
Andel elever som inte använder alkohol, narkotika, tobak, dopingmedel (ANTD)	Åk 9	58	-	59	-	66
	Gymnasiet åk 2	27	-	33	-	35

Andel fyraåringar med övervikt
Definition: Andel fyraåringar i Haninge som är överviktiga. Ingen rapportering har skett 2015 på grund av att landstinget bytte systemstöd och det blev brister i rapporteringen.
Källa: SLL Barnhälsovårdsenheten, Södersjukhuset
Mäts: Varje år
Analys: KSF, UBF Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Möjlighet att komma utomhus i särskilt boende för äldre
Definition: Socialstyrelsens undersökning ” Så tycker de äldre om äldreomsorgen – En rikstäckande undersökning av äldres uppfattning om kvaliteten i hemtjänst och äldreboenden”. Fråga 19 för särskilt boende ”*Är möjligheterna att komma utomhus bra eller dåliga*?” Svarsalternativ är mycket bra, ganska bra, varken bra eller dåliga, ganska dåliga, mycket dåliga. Uppgiften avser andel (%) som svarat mycket bra och ganska bra.
Källa: Socialstyrelsen, öppna jämförelser
Mäts: Varje år
Analys: ÄF Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Andel elever boende i Haninge som inte använder ANTD
Definition: Andel elever som inte använder alkohol, narkotika, tobak, dopingmedel (ANTD). Följande frågor i Stockholmsenkäten:
– *Röker Du?*
– *Dricker inte alkohol*
– *Snusar Du?*
– *Har Du sniffat någon gång?*

– Har Du någon gång använt narkotika? (med narkotika avses t ex hasch, marijuana, amfetamin, ecstasy, LSD, kokain, heroin och GHB)

– Har Du någon gång använt dopingmedel (utan läkares ordination/recept)?
För cigaretter och snus räknas både alternativen ”aldrig rökt” och ”bara testat hur det smakar”.För alkohol är det de som kryssat ”dricker inte alkohol” på en fråga om hur ofta de dricker sig berusade. För narkotika, sniffning och doping räknas bara de som aldrig testat. Avser elever med Haninge som hemkommun.
Källa: Stockholmsenkäten
Mäts: Jämna år
Analys: UBF, SOF Rapportering: Delår 2, årsredovisning jämna år

Informationsmått
Sjukpenningtal
Nöjd medborgarindex (NMI) för idrotts- och motionsanläggningar
Nöjd medborgarindex (NMI) för kultur
Folkhälsa - Självskattad hälsa
God psykisk hälsa för årskurs 9 respektive gymnasiet årskurs 2 (mäts jämna år)

Sjukpenningtal
Definition: Sjukpenningtalet är antal utbetalda nettodagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning eller rehabiliteringspenning per registrerad försäkrad i åldrarna 16–64 år (exklusive försäkrade med hel sjuk- och aktivitetsersättning). Källa: Försäkringskassan
Mäts: Varje månad Rapportering: Årsredovisning

Nöjd medborgarindex (NMI) idrotts- och motionsanläggningar
Definition: Indexet beräknas utifrån tre frågor i medborgarundersökningen. Frågorna är
Vad tror eller tycker du om:
– Öppettiderna vid kommunens idrotts- och motionsanläggningar?
– Utrustning och skötsel av kommunens idrotts- och motionsanläggningar?
– Belysningen i kommunens motionsspår?
Källa: SCB, medborgarundersökningen
Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Nöjd medborgarindex (NMI) kultur
Definition: Indexet beräknas utifrån tre frågor i medborgarundersökningen. Frågorna är
Vad tror eller tycker du om:
– Biblioteksverksamheten?
– Utställnings och konstverksamheter?
– Teaterföreställningar och konserter?
Källa: SCB, medborgarundersökningen
Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Folkhälsa - Självskattad hälsa
Andel invånare 16-84 år (%) med bra självskattat hälsotillstånd i kommunen.

Definition: Andel som i nationella folkhälsoenkäten svarat "Bra" eller "Mycket bra" på frågan "*Hur bedömer du ditt allmänna hälsotillstånd*?" Nyckeltalet ingår i Öppna jämförelser, Socialstyrelsen.
Källa: Folkhälsomyndigheten, Hälsa på lika villkor (HLV).
Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

God psykisk hälsa
Definition: Indexet beräknas av Stockholmsenkäten, och är ett sammanvägt resultat på frågorna:
– Hur ofta har Du haft huvudvärk detta läsår?
– Hur ofta har Du dålig aptit?
– Hur ofta har Du under detta läsår haft "nervös mage" (t ex magknip, magkramper, orolig mage, illamående, gaser, förstoppning eller diarré)?
– Hur ofta har Du under detta läsår haft svårt att somna?
– Hur ofta har det hänt under detta läsår att Du sovit oroligt och vaknat under natten?
Index mellan 0 och 100 där 0 är lägsta och 100 motsvarar högsta tänkbara värde.
Avser barn som har Haninge som hemkommun. .
Källa: Stockholmsenkäten
Mäts: Jämna år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Mål 2. Trygga invånare med inflytande och delaktighet

Mål 2 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Kostnad för skadegörelse på kommunala byggnader (kronor per invånare)	14,5	13,0	19,9		<=10,0
Trygghet i skolan, årskurs 8 (%)	86	90	89		90
Attitydundersökning stadskärnan (skala 1-5)	3,1	2,9	2,9		4,0

Kostnader skadegörelse på kommunala byggnader (kr) per invånare
Definition: Kostnad för skadegörelse på kommunala byggnader (kr) per invånare. Med skadegörelse avses glaskross och klotter. Kommunala byggnader är de som förvaltas av Tornberget AB. (Beräkning 2014: 1 189 000/82 148 (*1 nov*) = 14,47, Målvärde 2018: 870 000/87 000 *(trend*) = 10,0)
Källa: Tornberget
Mäts: Varje år
Analys: KSF, Tornberget, UBF, KOF, SOF, ÄF. Rapportering: Årsredovisning

Trygghet i skolan
Definition: Andel som känner sig trygga i skolan årskurs 8 (Alla skolor)

Källa: Skolplaneenkäten
Mäts: Varje år
Analys: UBF Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Attitydundersökning stadskärnan
Definition: Resultat av en enkät där de som svarar får betygssätta olika aspekter av stadskärnan på en skala mellan 1 och 5, där 1 är instämmer inte alls och 5 är instämmer helt. De aspekter som omfattas är shopping, restauranger, nöjen, evenemang och stadsmiljö. Påståendena är:
-*...det finns ett bra utbud av shopping*
-*...det finns ett bra utbud av restauranger och caféer*
-*...det finns ett bra utbud av nöjen*
-*...det finns ett bra utbud av evenemang*
-*...det är en vacker stadsmiljö*
Källa: Enkät som görs av KSF, samhällsutvecklingsavdelningen.
Mäts: Varje år
Analys: KSF, SBF, KOF Rapportering: Årsredovisning

Informationsmått
Trygghetsindex (SCB)
Nöjd inflytandeindex (SCB)
Trygghetsindex för unga (Rädda Barnen)
Trygghetsindex lokala BRÅ

Trygghetsindex
Definition: Tre frågor i Medborgarundersökningen:
– Hur ser du på hur tryggt och säkert du kan vistas utomhus på kvällar och nätter?
– Hur ser du på hur trygg och säker du kan känna dig mot hot, rån och misshandel
– Hur ser du på hur trygg och säker du kan känna dig mot inbrott i hemmet?
Indexet mäts på en skala mellan 0 och 100, där 100 är bästa tänkbara värde. I skalan anses värden under 40 vara icke godkänd, gränsen för nöjd går vid 55 och gränsen för mycket nöjd vid 75.
Källa: SCB, medborgarundersökningen
Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Nöjd inflytandeindex
Definition: Nöjd inflytandeindex räknas ut i Medborgarundersökningen, och bygger på resultatet av frågorna:
– Hur nöjd är du med den insyn och det inflytande invånarna har över kommunens beslut och verksamheter?

– Hur väl uppfyller din kommun dina förväntningar på invånarnas möjligheter till insyn och inflytande?
– Försök föreställa dig en ideal situation för invånarnas insyn och inflytande över kommunens verksamheter och beslut. Hur nära ett sådant ideal tycker du att invånarnas insyn och inflytande kommer i din kommun?
Indexet mäts på en ska a mellan 0 och 100, där 100 är bästa tänkbara värde. I skalan anses värden under 40 vara icke godkänd, gränsen för nöjd går vid 55 och för mycket nöjd vid 75.
Källa: SCB, medborgarundersökningen
Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Trygghetsindex för unga
Definition: Index på skala mellan 0 och 100, där 0 innebär att alla svarat att de aldrig känner sig trygga, och 100 innebär att alla svarat att de alltid känner sig trygga. För uppgifterna för 2014 (74) avser 81 pojkar och 67 flickor. Nästa undersökning kommer troligen att göras 2017.
Bygger på dessa frågor:
– Känner du dig trygg på följande ställen:
– Bostadsområdet på kvällen,
– På fritidsgården,
– På stan kvällstid
– Kollektivtrafik på kvällen.
Källa: Ung Röst
Mäts: 2017 Rapportering: Delår 2, Årsredovisning

Trygghetsindex lokala BRÅ
Definition: Trygghetsundersökning med 300 respondenter i 10 kommundelar, totalt 3 000 respondenter. Undersökningen mäter på lokal nivå den upplevda tryggheten och den faktiska utsattheten för brott. 33 frågor ingår i metoden som tillsammans bildar ett trygghetsindex. Index mellan 0 – 6, där låga värden är bra.
Källa: Stiftelsen Tryggare Sverige
Mäts: Vartannat år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Mål 3. Stöd och omsorg som ger mervärde för individen

Mål 3 Resultatindikatorer	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018 Målvärde**
Ej återaktualiserade ungdomar 13-20 år ett år efter avslutad insats (%)	66	69	75		80
Nöjdhet bemötande i hemtjänst under 65 år			96		97

Mål 3 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
NY Hur mycket har du kunnat påverka den hjälp du har fått av socialtjänsten (Målvärde och basvärde tas fram under 2017)					

Ej återaktualiserade ungdomar 13-20 år
Definition: Andel (%) ungdomar i åldern 13-20 år som inte återkommit till socialtjänsten inom ett år efter avslut av samtliga utredningar och/eller insatser (U33400). Återaktualisering avser endast formell utredning. Gäller inte ekonomiskt bistånd. Ensamkommande flyktingbarn ingår inte. Avser insatser/utredningar som avslutades första halvåret år T-1. Detta är ett utvecklingsnyckeltal, se frågor och svar på *kolada.se* för mer information.
Källa: Egen undersökning i kommunen. Ingår i KKiK mått 30
Mäts: Varje år
Analys: SOF Rapportering: Årsredovisning

Nöjdhet bemötande i hemtjänst under 65 år
Källa:
Mäts: Varje år
Analys: SOF, ÄF Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Hur mycket har du kunnat påverka den hjälp du har fått från socialtjänsten?
(Målvärde och basvärde tas fram under 2017)

Informationsmått
Nöjd medborgarindex (NMI), äldreomsorg

Nöjd medborgarindex, äldreomsorg
Definition: *Vad tror eller tycker du om äldreomsorgen i din kommun*? Index 0-100. Svar inkluderar alla åldersgrupper.
Källa: SCB, medborgarundersökningen
Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Mål 4. Möjligheter till utbildning i livets alla skeden

Mål 4 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Andel behöriga elever till något nationellt					

Mål 4 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
program på gymnasiet (%)	85,2	85,7			87,0
Genomsnittligt meritvärde Åk 9	214	223			221
Andel med gymnasieexamen inom tre år (%)	57	60	58		61
Andel 16–20-åringar som varken arbetar eller studerar (definition, basvärde och målvärde tas fram under 2017)					

Andel behöriga elever till något nationellt program på gymnasiet
Definition: Antal elever i årskurs 9 som är behöriga till ett yrkesprogram dividerat med antal elever som fått eller skulle ha fått betyg i minst ett ämne enligt det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet i årskurs 9. Uppgiften avser elever folkbokförda i kommunen. Uppgiften avser läsår. (KKIK mått 18)
Källa: SCB och Skolverket.
Mäts: Varje år
Analys: UBF Rapportering: Årsredovisning

Genomsnittligt meritvärde
Definition: Meritvärdet beräknas som summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg och för 17 ämnen för elever som läst moderna språk som språkval. Elevernas betyg omvandlas till betygsvärdena (E=10, D=12,5, C=15, B=17,5, A=20) och de 16 bästa ämnena summeras. Har eleven godkänt betyg i modernt språk är det ett 17e ämne i meritvärdet. Det högsta möjliga meritvärdet för elever som läst 17 ämnen är 340. Gäller elever som går i kommunala skolor oavsett folkbokföringsadress.
Källa: Skolverket, Siris
Mäts: Varje år
Analys: UBF Rapportering: Årsredovisning

Andel med gymnasieexamen inom tre år
Definition: Fullföljd utbildning med examen inom 3 år, andel (%) av nybörjarelever hos offentlig huvudman i skolkommunen, exkl. IM. Andelen elever som tagit gymnasieexamen inom den förväntade studietiden, tre år. Uppgiften gäller elever som påbörjade sin utbildning på en skola med offentlig huvudman (kommun, kommunalförbund eller landsting) belägen i kommunen. (genomsnitt för Sthlm län var 68, för riket totalt 73 procent) Uppgiften beräknas på samtliga elever som för första gången började en gymnasieutbildning höstterminen tre år före det år som visas i tabellen. Uppgiften inkluderar inte elever som påbörjade sin utbildning på introduktionsprogram.
Källa: Skolverket
Mäts: Varje år
Analys: UBF Rapportering: Årsredovisning

Andel 16-20 åringar som varken arbetar eller studerar

Utbildningsförvaltningen har rapporterat in statistik till Skolverket som kommer att publiceras våren 2017. Definition och värden kompletteras under 2017.
Källa: Skolverket
Mäts:
Analys: UBF Rapportering:

Informationsmått
Andel elever godkända i nationella prov matematik, svenska åk 3 (KKIK mått 17 B)
Andel elever i åk 6 med lägst betyget E i alla ämnen (KKIK, mått 17A)
Andel som når kunskapskrav godkänt alla ämnen årskurs 9 (%)
Andel med minst 325 i meritvärde (%) baserat på 17 ämnen
Andel som upplever arbetsro/studiero i skolan i årskurs 8 och gymnasiet årskurs 2 (%)
Kostnad per betygspoäng, åk 9 (kr)
Andel med examensbevis från gymnasiet (%)
Grundläggande vuxenutbildning; andel (%) som slutfört kurs
Svenska för invandrare (SFI); andel (%) godkända
Övergångsfrekvens till eftergymnasiala studier

Godkända nationella prov svenska, matematik årskurs 3
Definition: Andel elever i årskurs tre som deltagit i alla delprov, som klarat alla delprov för ämnesprovet i matematik samt Svenska och Svenska2 (SVA). (KKIK mått 17 B) Gäller elever som går i kommunala skolor oavsett folkbokföringsadress.
Källa: Skolverket, beräknat för Kolada
Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Godkända årskurs 6
Definition: Andel elever i årskurs sex, hemkommun, som har lägst betyg E i alla ämnen (KKIK 17 A).
Källa: Skolverket, beräknat för Kolada
Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Andel som når kunskapskrav godkänt alla ämnen årskurs 9
Definition: Andel elever med godkänt betyg i alla ämnen som ingått i elevens utbildning. Gäller elever som går i kommunala skolor oavsett folkbokföringsadress.
Källa: Skolverket
Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Andel med minst 325 i meritvärde
Definition: Andel elever i årskurs 9 med minst 325 poäng i meritvärde. Baserat på 17 ämnen. Gäller elever som går i kommunala skolor oavsett folkbokföringsadress.
Källa: Skolverket
Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Arbetsro/studiero i skolan
Elever som svarat ”Stämmer bra ” eller ”stämmer ganska bra” på frågan: ”*På lektionen stör andra elever ordningen i klassrummet* ” Undersökningen genomförs i åk 8 och i gymnasiet åk 2. Uppgifter för 2014 avser grundskolan åk 7-9 och gymnasiet åk 1 och 3.
Källa: Skolplaneenkäten
Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Kostnad per betygspoäng åk 9, kommunala skolor
Definition: Kommunens kostnader i kronor per betygspoäng (exklusive lokalkostnader) relateras i förhållande till resultat. Uppgifter för 2015 bygger på betygspoäng för 2015 som jämförts med 2014 års kostnader.
Källa: KKiK (Skolverket och Dagens samhälle)
Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Andel elever med examensbevis från gymnasiet
Definition: Andel med examensbevis. Urval; elever med avgångsbetyg. Avgångsbetyg får man om man fått en examen eller ett studiebevis med omfattningen minst 2 500 poäng. Gäller gymnasieelever oavsett om de är folkbokförda i Haninge eller inte.
Källa: Skolverket, SiRiS
Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2 och årsredovisning

Grundläggande vuxenutbildning, andel (%) som slutfört kurs
Definition: Andel godkända elever mäts på två nivåer i officiell statistik, grundläggande respektive och gymnasial vuxenutbildning i Haninge (huvudmannens skola). Uppgifter omfattar andel av kursdeltagare i grundläggande vuxenutbildning som slutfört kurs i Haninge. Genomsnitt resultat i Sthlm län var 75,9 procent.
Källa: Skolverket
Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Svenska för invandrare (SFI); andel (%) godkända
Definition: Andel kursdeltagare (%) som fått godkänt på kurs 3d svenska för invandrare, SFI. Genomsnitt resultat i Sthlm län var 40 procent.
Källa: Skolverket
Mäts: Varje år Rapportering: Delår 1, delår 2, årsredovisning

Övergångsfrekvens till eftergymnasiala studier
Definition: Avser andel elever som börjar högskolan inom tre år efter avslutad utbildning i gymnasieskolan (procent). Uppgifterna från SCB gäller boendekommun när eleven avslutar gymnasieskolan.
Källa: SCB
Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Mål 5. Meningsfull fritid

Mål 5 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Andel unga nöjda med sin fritid	-	-	91,7		94
Andel elever som deltar i musik- eller kulturskola 7-15 år	8,0	9,0	8,3		10,0
Bibliotekens utlåning inkl. e-böcker (antal per invånare)	4,5	4,1	4,0		5,0
Deltagartillfällen i idrottsföreningar, (antal/invånare i åldern 7-20 år)	25	24			29

Andel unga nöjda med sin fritid
Utbildningsförvaltningen har fått i uppdrag att ta fram enkätfrågor om fritid i skolplaneenkäten vårterminen 2016. Fritidsverksamhet ska ingå i enkäten.
Källa: Skolplaneenkäten
Analys: UBF, KOF Rapportering: Årsredovisning

Andel elever som deltar i musik- eller kulturskola 7-15 år
Definition: Antal elever som under året deltagit i musik- eller kulturskola dividerat med antal invånare 7-15 år.
Källa: Kolada
Mäts: Varje år
Analys: KOF Rapportering: Årsredovisning

Bibliotekens utlåning
Definition: Total utlåning per invånare. Avser lån samtliga medier, inklusive e-media.
Källa: Kultur- och fritidsförvaltningen, utlåningsstatistik
Mäts: Varje år
Analys: KOF Rapportering: Årsredovisning

Deltagartillfällen i idrottsföreningar 7-20 år
Definition: Antal deltagartillfällen i åldern 7-20 år i LOK-stödsberättigade idrottsföreningar under året, dividerat med antal invånare 7-20 år den 31/12.
Källa: Kolada
Mäts: Varje år
Analys: KOF Rapportering: Årsredovisning

Informationsmått
Nöjd regionindex (NRI) fritidsmöjligheter

NRI fritidsmöjligheter

Definition: Medborgarnas bedömning av kommunen som en plats att bo och leva på. Nöjd-Region-Index mäter även nöjdhet med fritid som kommunen inte kan påverka. Faktorernas betygsindex kan variera mellan 0-100. Relativt få medborgare ingår i undersökningsunderlaget.
Källa: SCB, medborgarundersökningen
Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Mål 6. Ett växande näringsliv med fler i egen försörjning

Mål 6 Resultatindikatorer	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018 Målvärde**
SBAs nöjd kund index för företagare*	67	69	72		73
Antal arbetstillfällen i kommunen	26 881	27 179	27 764		29 000
Antal företag i kommunen per 1000 invånare	33,4	34,6	34,0		35,0
Andel hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd av alla hushåll med ekonomiskt bistånd(%)	32,7	35,1			29,0

**siffrorna har ett års eftersläpning*

Nöjd kund index
Definition: Nöjd Kundindex bland företagare som varit i kontakt med kommunen. (KKIK m 34)
Källa: Stockholm business Alliance (SBA)
Mäts: Varje år
Analys: KSF, SBF Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Antal arbetstillfällen i kommunen
Definition: Antal arbetstillfällen i kommunen. Förvärvsarbetande över 16 år med arbetsplats i kommunen. Siffrorna har eftersläpning med ett år och avser 2013, men redovisas 2014.
Källa: SCB Företagsregister.
Mäts: Varje år
Analys: KSF Rapportering: Årsredovisning

Antal företag per 1000 invånare
Definition: Antal företag per 1 000 invånare. Siffrorna har eftersläpning med ett år och avser året innan. Befolkningsuppgift gäller per 30 november
Källa: SCB Företagsregister, SCB befolkningsstatistik
Mäts: Varje år
Analys: KSF Rapportering: Årsredovisning

Andel hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd

Definition: Antal hushåll med ekonomiskt bistånd i 10-12 månader under kalenderåret, dividerat med antal hushåll med ekonomiskt bistånd under kalenderåret, multiplicerat med 100.
Källa: SCB (nyckeltal N31810), finns även i Jämföraren i Kolada
Mäts: Varje år
Analys: SOF Rapportering: Årsredovisning

Informationsmått
Sammanfattande omdöme om företagsklimatet i kommunen
Handelsindex
Nya företag per 1000 invånare (KKIK mått)
Arbetslöshet 16-64 år (%)
Antal gästnätter

Sammanfattande omdöme om företagsklimatet i kommunen
Definition: Resultat från enkätundersökning där företagare i Haninge ger omdöme på en skala från 1-6 där 1= dåligt och 6=utmärkt. Sammanfattande fråga.
Källa: Svenskt näringsliv
Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Handelsindex
Definition: Detaljhandelsomsättning totalt/(genomsnittlig konsumtion per person och år gånger befolkning). Avser både dagligvaror och sällanköpsvaror. Uppgifter för 2015 (84) avser dagligvaror 98 och sällanköpsvaror 66. Handelsindex över 100 innebär att fler människor åker till Haninge för att handla än vad som åker från kommunen för att handla någon annanstans.
Källa: Handeln i Sverige, http://handelnisverige.se/
Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Nya företag per 1000 invånare
Definition: Antal nyregistrerade företag per 1 000 invånare. Nyföretagarcentrum hämtar uppgifter från Bolagsverket. (KKIK mått 33)
Källa: Nyföretagarcentrums företagsbarometer
Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Arbetslöshet 16-64 år
Definition: Andel av den registerbaserade arbetskraften i åldern 16-64 år som är antingen öppet arbetslös eller sökande i program med aktivitetsstöd. För uppgifterna 2014 (7,0) avser 10,6 procent åldersgruppen 18-24 år.
Källa: Arbetsförmedlingen
Mäts: Varje månad Rapportering: Delår 1, delår 2, årsredovisning

Antal gästnätter
Definition: Antal övernattningar i hotell, vandrarhem, stugbyar och campingar
Källa: Tillväxtverket och SCB, Inkvarteringens databas

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Mål 7. God livsmiljö för nuvarande och kommande generationer

Mål 7 Resultatindikatorer	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018 Målvärde**
Andel miljöbilar i kommunorganisationen (%)	28	27	33		50
Andel ekologiska livsmedelsinköp (%)	30	33	35		50
Energieffektivisering i kommunal verksamhet* (kWh/kvm korrigerat för ett normalår)	194	184	177		160

* Tidigare värde för 2015 korrigerat pga ny beräkningsmetod

Andel miljöbilar i kommunens organisation
Definition: Syftet med måttet är att redovisa kommunens arbete med miljöhänsyn genom användning av alternativa drivmedel och bränslesnåla fordon i den egna organisationen. Definitionen av miljöbil i detta mått är samma definition som används av organisationen Miljöfordon Syd (MFS). De bilar som används för kommunens (eller kommunala bolagens) tjänsteproduktion omfattas. Detta gäller oavsett om kommunen äger eller leasar bilarna. Bilar som personal leasar av kommunen för privat bruk ska däremot inte ingå.
Mättidpunkt är 1 november innevarande år. Metoden innebär att kommunen genomför en intern mätning av två storheter:
– Kommunens totala antal bilar inkl. majoritetsägda kommunala bolags bilar. Bilar som avses är bilar som är registrerade som personbilar eller lätta lastbilar.
– Kommunens totala antal miljöbilar enligt definition nedan.
Källa: Miljöfordon Syd, Tornberget och Haninge Bostäder AB
Mäts: Varje år
Analys: KSF, UBF, KOF, SBF Rapportering: Årsredovisning

Andel ekologiska inköp
Definition: Andel (procent) av samtliga livsmedelsinköp som avser ekologiska varor i hela den kommunala organisationen.
Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, samhällsutvecklingsavdelningen
Mäts: Mäts två gånger per år
Analys: KSF, KOF, UBF, SOF, ÄF Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Energieffektivisering i kommunal verksamhet
Definition: Energianvändning per kvadratmeter (kWh/m2) i de lokaler som ägs av Tornberget AB. Uppgifterna är korrigerade för normalår

Källa: Tornberget.
Mäts: Varje år
Analys: KSF Rapportering: Årsredovisning

Informationsmått
Fosforhalt i Drevviken (µg/l)
Nöjd medborgarindex (NMI), miljöarbete

Fosforhalt i Drevviken
Definition: Ytvattnets innehåll av totalfosfor (µg/l) i augusti, rullande 3-års medelvärden (Låga halter räknas som mindre än 12,5).
http://miljobarometern.stockholm.se. key.asp?mo=3&dm=2&nt=1&uo=30
Källa: Miljöbarometern, Stockholm Vatten.
Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Nöjd medborgarindex (NMI) miljöarbete
Definition: Medborgarnas uppfattning om kommunens insatser för att medborgaren ska kunna leva miljövänligt. Frågan som ställs lyder *”Vad tror eller tycker du om kommunens insatser för att kommuninvånarna ska kunna leva miljövänligt?”*
Källa: SCB, medborgarundersökningen
Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Mål 8. Nya bostäder i bra lägen

Mål 8 Resultatindikatorer	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018 Målvärde**
Antal färdigställda lägenheter (ackumulerat till 2018)	-	891	1 341		2 400
Ledtider för bygglov (% färdigställda inom 10 veckor)	-	-	17		100

Antal färdigställda lägenheter i nybyggda hus
Definition: Antal färdigställda lägenheter i nybyggda hus efter region, år och hustyp. Värden avser både lägenheter i flerbostadshus och småhus. Målvärdet innebär 800 bostäder per år.
Källa: SCB
Mäts: Varje år
Analys: KSF Rapportering: Årsredovisning

Ledtider för bygglov
Definition: Procent färdigställda bygglov inom 10 veckor.
Källa: Ärendesystemet Castor, stadsbyggnadsförvaltningen
Mäts: Varje år
Analys: SBF Rapportering: Årsredovisning

Informationsmått
Nöjd region index (NRI) Rekommenderar kommunen
Nöjd kundindex (NKI) byggherrar

Nöjd regionindex, rekommenderar kommunen
Definition: Fråga i medborgarundersökningen *”Kan du rekommendera vänner och bekanta att flytta till din kommun?*
Källa: SCB, medborgarundersökningen
Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2 och årsredovisning

Nöjd kundindex byggherrar
Definition: Nöjd kundindex för byggherrar (planeringsfasen). Medelvärdet (1 till 10, inte alls nöjd till i högsta grad nöjd) för dessa frågor: Genomsnitt för alla kommuner var 5,7
– Kommunikation med sakägare och allmänhet
– Planhandlingarnas innehåll och kvalitet
– Krav på material från byggherren i form av utredningar, kartor och illustrationer
– Detaljplanens genomförbarhet
– Det sätt som ställningstaganden och beslut motiveras
– Hur tydligt kommunen motiverat hur allmänna intressen vägts mot enskilda intressen
– Hur rimlig planavgiften (kommunens kostnad) enligt planavtal var
– Samordning mellan olika enheter/förvaltningar inom kommunen
– Hur kostnader fördelas mellan kommun och byggherre
– Kommunens förmåga att hålla överenskommen tidplan
– Faktisk handläggningstid/kommunens ledtid.

Källa: Stadsbyggnads benchen - byggherrar bedömer kommuners hantering av stadsbyggnadsprojekt. I Stadsbyggnads benchen deltar Botkyrka, Haninge, Nacka, Södertälje, Täby, Upplands Väsby, Huddinge och Sollentuna samt Stockholm.
Mäts: Vartannat år (nästa gång 2018)
Rapportering: Delår 2 året efter (resultat för 2017 rapporteras delår 2 2018)

Mål 9. Hög tillgänglighet

Mål 9 **Resultatindikatorer**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018** **Målvärde**
Indikator Arbetsmarknad; maxvärde 100 (%) (Alla frågor inom området arbetsmarknad, kommunenkät från Myndighet för delaktighet källa)		22	45		60

Arbetsmarknad
Myndigheten för delaktighet följer upp alla kommuner varje år med fem olika enkäter. Enkäterna rör fysisk tillgänglighet, arbetsmarknad, utbildning, kultur och idrott för personer med funktionsnedsättning. Varje område består av 20 frågor som kan ge 0-3 poäng per fråga. Denna indikator följer upp området arbetsmarknad.
http://www.mfd.se/kommunuppfoljning/kommun/arbetsmarknad/?selectedKommun=136
Källa: Myndighet för delaktighet
Mäts: Varje år
Analys: ÄF Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Informationsmått
Nöjd medborgarindex (NMI), gång- och cykelvägar
Nöjd regionindex (NRI), kommunikationer
Nöjd medborgarindex (NMI), gator och vägar
Fysisk tillgänglighet (Alla frågor om fysisk tillgänglighet, källa enkät Myndighet för delaktighet)

Nöjd medborgarindex, gång- och cykelvägar
Definition: Indexet beräknas utifrån fyra frågor i medborgarundersökningen som lyder ”Vad tror du eller tycker du om…
– Belysningen av gång- och cykelvägar i din kommun?
– Underhåll och skötsel av gång- och cykelvägar i din kommun?
– Snöröjning av gång och cykelvägar i din kommun?
– Trafiksäkerhet på gång- och cykelvägar i din kommun?
Källa: SCB, medborgarundersökningen
Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Nöjd regionindex, kommunikationer
Definition: Indexet beräknas utifrån frågor i medborgarundersökningen som lyder ”Hur ser du på…”
– Tillgången till gång- och cykelvägar?
– Möjligheterna till att använda kollektivtrafiken för resor (med kollektivtrafik menas lokal och regional trafik med buss, spårvagn, tunnelbana, tåg och/eller båt/färja):
– Hur ofta reser du med kollektivtrafiken (fem alternativ från minst fyra gånger i veckan till aldrig)?
Källa: SCB, medborgarundersökningen

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Nöjd medborgarindex, gator och vägar
Definition: Nöjd medborgarindex, gator och vägar. Indexet beräknas utifrån fyra frågor i medborgarundersökningen som lyder ”Vad tror du eller tycker du om…
– *Belysningen av gator och vägar i din kommun?*
– *Underhåll och skötsel av gator och vägar i din kommun?*
– *Snöröjning av gator och vägar i din kommun?*
– *Trafiksäkerheten på gator och vägar i din kommun?*
Källa: SCB, medborgarundersökningen
Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Fysisk tillgänglighet – samråd med funktionshinderorganisationer
Definition: Detta är ett utvecklingsnyckeltal, se frågor och svar på kolada.se för mer information. Poängen baseras på enkätfrågan "*På vilket sätt samråder kommunen med funktionshindersorganisationer om fysisk tillgänglighet?"*. Svarsalternativet "Beslut som berör fysisk tillgänglighet fattas alltid baserat på samråd med funktionshindersorganisationer " ger 3 poäng, "Beslut som berör fysisk tillgänglighet fattas ibland baserat på samråd med funktionshindersorganisationer" ger 2 poäng "Möten genomförs med funktionshindersorganisationer för att informera om arbetet med att öka den fysiska tillgängligheten" ger 1 poäng. "Kommunen samråder inte med funktionshindersorganisationer" eller ”Vet ej” ger 0 poäng.
Källa: Myndigheten för delaktighet
Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2 och årsredovisning

Mål 10. Ordning och reda på ekonomin

Mål 10 Resultatindikatorer	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018 Målvärde**
Resultat i % av skatteintäkter och statsbidrag	2,0	2,0	2,3		>=2
Budgetföljsamhet (avvikelse %)	0,0	-0,3	2,7		+0,5 till -0,5
Andel digitala fakturor (av totala fakturor)			57		62
Avtalstrohet (%)	87	82	84		90

Kommunens resultat
Definition: Årets resultat som andel av skatt & generella statsbidrag kommun, (%). Årets resultat dividerat med summan av skatteintäkter och generella statsbidrag, kommun.
Källa: Agresso och SCB. För jämförelser med andra kommuner; kolada.se
Mäts: Varje år

Analys: KSF Rapportering: Årsredovisning

Avvikelse mot budget (budgetföljsamhet)
Definition: Avvikelsen mellan verksamhetens budgeterade nettokostnad och verksamhetens redovisade nettokostnad. Avvikelsen divideras med verksamhetens kostnader för att jämförelser skall kunna ske mellan kommuner.
Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomiavdelningen
Mäts: Två gånger per år
Analys: KSF Rapportering: Årsredovisning

Andel digitala fakturor
Definition: Hur stor andel av leverantörsfakturorna som inkommer i digital form (e-faktura, svefaktura, inköpsordermatchad). Mäts i inköpssystemet Proceedo. Utfallsvärde och målvärde tas fram 2016.
Källa: Upphandling Södertörn
Mäts: Tre gånger per år
Analys: KSF Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Avtalstrohet
Definition: Antal inköp inom ramavtal som andel av totala inköp (%)
Källa: Upphandling Södertörn
Mäts: Två gånger per år
Analys: Samtliga Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Informationsmått
Skattesats
Soliditet (%)
Finansiella nettotillgångar (som andel av verksamhetens kostnader, %)
Kassalikviditet (%)
Resultat före extra ordinära poster (som andel av verksamhetens kostnader, %)
Genomsnittligt resultat 3 år (som andel av verksamhetens kostnader, %)
Skattefinansieringsgrad av investeringar (%)

Skattesats
Definition: Långsiktigt risknyckeltal. Här används den primärkommunala skattesatsen för kommuner.
Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomiavdelningen
Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Soliditet inkl. pensionsåtagande
Definition: Soliditet inkl. pensionsåtagandekommun, (%) (N03002). Eget kapital minskat med det pensionsåtaganden som är intjänade före 1998 och som anges som en

ansvarsförbindelse kommunen, dividerat med tillgångar kommunen. Visar hur stor andel av kommunens totala kapital som är finansierat med eget kapital.
Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomiavdelningen
Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Finansiella tillgångar, netto
Definition: Medellång betalningsberedskap. Omfattar alla finansiella tillgångar och skulder i balansräkningen som kommunen beräknas omsätta på tio års sikt (omsättningstillgångar + långfristiga fordringar + långfristiga placeringar – kortfristiga och långfristiga skulder). Måttet divideras med verksamhetens kostnader för att jämförelser skall kunna ske mellan kommuner.
Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomiavdelningen
Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Kassalikviditet
Definition: Mått på hur god kommunens kortsiktiga betalningsberedskap är. Likvida medel och kortfristiga fordringar divideras med kortfristiga skulder
Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomiavdelningen
Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Resultat före extra ordinära poster
Definition: Kortsiktigt kontrollnyckeltal. Summan av kommunens samtliga intäkter och kostnader under året exklusive extraordinära poster (poster av engångskaraktär som uppgår till väsentligt belopp och inte har med den ordinarie verksamheten att göra). Resultatet divideras med verksamhetens kostnader för att jämförelser skall kunna göras mellan kommuner.
Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomiavdelningen
Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Genomsnittligt resultat
Definition: Långsiktigt kontrollnyckeltal. Beskriver kommunens genomsnittliga resultat före extraordinära poster under de tre senaste åren. Resultatet divideras med verksamhetens kostnader för att jämförelser mellan kommuner skall kunna göras.
Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomiavdelningen
Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Skattefinansieringsgrad av investeringar
Definition: Långsiktigt kontrollnyckeltal. Kallas ibland självfinansieringsgrad. Beskriver hur stor andel av årets nettoinvesteringar som kommunen kan finansiera med egna medel i form av återstående skatteintäkter. Egna medel räknas fram genom att resultatet före extraordinära poster tillförs årets avskrivningar.
Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomiavdelningen
Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Mål 11. Hög kvalitet i kommunens tjänster

Mål 11 **Resultatindikatorer**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018** **Målvärde**
Antalet tjänster som omfattas av LOV	4	4	5		8
Andel av medborgarna som via telefon till kommunen får ett direkt svar på en enkel fråga (%)	-	48	59		56
Andel som får svar på e-post till kommunen inom två dagar (%)	-	89	90		95

Antalet tjänster som omfattas av LOV
Definition: Antal tjänster som omfattas av kundval enligt lagen om valfrihet. I uppgifterna för 2016 ingår tjänsterna hemtjänst, daglig verksamhet, ledsagar- och avlösarservice samt familjerådgivning.
Källa: e-avrop, upphandling Södertörn
Mäts: Varje år
Analys: SOF, ÄF Rapportering: Årsredovisning

Tillgänglighet via telefon
Definition: Hur stor andel av medborgarna som tar kontakt med kommunen via telefon får ett direkt svar på en enkel fråga (%). Genomsnitt för andra kommuner var 49 (2014).
Källa: KKIK, mått 2
Mäts: Varje år
Analys: Samtliga Rapportering: Årsredovisning

Tillgänglighet via e-post
Definition: Hur stor andel av medborgarna som skickar in en enkel fråga via epost får svar inom två dagar (%). Genomsnitt för andra kommuner var 83 (2014).
Källa: KKIK, mått 1
Mäts: Varje år
Analys: Samtliga Rapportering: Årsredovisning

Informationsmått
Nöjd medborgarindex (NMI)

Nöjd medborgarindex
Definition: Sammanfattande mått på hur nöjda medborgarna är med kommunens verksamheter. Indexet mäts på en skala mellan 0-100. Indexet bygger på frågorna:
– Hur nöjd är du med hur kommunen sköter sina olika verksamheter?
– Hur väl uppfyller kommunens verksamheter dina förväntningar?
– Föreställ dig en kommun som sköter sina verksamheter på ett perfekt sätt. Hur nära ett sådant ideal anser du att din kommun kommer?
Källa: SCB, medborgarundersökningen
Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Mål 12. En attraktiv arbetsgivare

Mål 12 Resultatindikatorer	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018 Målvärde**
Hållbart medarbetarindex (HME)	78,2	78,5	78,8		83,0
Sjukfrånvaro (%)	7,0	7,6	7,8		5,0
Frisknärvaro (målvärde tas fram 2016)		59,8	60,2		61,5

Hållbart medarbetarindex (HME)
Definition: Medelvärde på nio frågor inom motivation, ledarskap och styrning som har tagits fram av Sveriges kommuner och landsting. Målet är att alla kommuner och landsting ska ha dessa frågor i sina medarbetarenkäter.
Källa: Arbetsplatsundersökningen
Mäts: Varje år
Analys: Samtliga Rapportering: Årsredovisning

Sjukfrånvaro
Definition: Sjukfrånvaro för tillsvidareanställda och visstidsanställda med sysselsättningsgrad över 40 procent. För delårsuppföljning 1 mäts sjukfrånvaron till och med mars, för delårsuppföljning 2 mäts sjukfrånvaro till och med juli.
Källa: Hypergene, KSF personalavdelning
Mäts: Varje månad
Analys: Samtliga Rapportering: Delår 1, delår 2, årsredovisning

Frisknärvaro
Definition: Andelen anställda som har 0-5 sjukdagar per år
Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, HR
Mäts: Varje månad
Analys: KSF Rapportering: Delår 1, delår 2, årsredovisning

Informationsmått
Personalstruktur
Tidsanvändning
Personalomsättning
Lönestatistik

Personalstruktur
Definition: Antal anställda per anställningsform, kön, yrkeskategori; åldersfördelning och antal anställda samt antal årsarbetare
Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, HR
Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Tidsanvändning
Definition: Mer och övertid
Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, HR
Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Personalomsättning
Definition: Personalomsättning och avgångar på egen begäran samt pensionsavgångar
Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, HR
Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Lönestatistik
Definition: Lönespridning
Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, HR
Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Bilaga 2 Förkortningar

Nämnder och styrelser

GFN	Grund- och förskolenämnden
GVN	Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
KF	Kommunfullmäktige
KFN	Kultur- och fritidsnämnden
KS	Kommunstyrelsen
SN	Socialnämnden
SBN	Stadsbyggnadsnämnden
ÄN	Äldrenämnden
SUN	Södertörns upphandlingsnämnd
ÖFN	Överförmyndarnämnden

Dnr KOFN 2017/21

§ 14 Kultur- och fritidsnämndens budgetförutsättningar 2018-2019

Sammanfattning

Den politiska kommunledningen presenterade 2016-11-15 sitt budgetdirektiv inför Mål och budget 2018 – 2019. Samtliga nämnder har getts tillfälle att senast 2017-02-15 lämna synpunkter på detta dokument.

Kommunledningen föreslår en ökning av kultur- och fritidsnämndens driftsram med 3 900 tkr jämfört med 2017 års ram. Den föreslagna driftsramen uppgår till 194 274 tkr. Direktivet innehåller inget förslag på investeringsbudget.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningens synpunkter redovisas i det bilagda remissvaret. Sammanfattningsvis räcker inte den föreslagna driftsramen till att täcka alla kostnadsökningar. Förvaltningen använder investeringsramen beslutad i Mål och budget 2017 – 2018 som utgångspunkt i yttrandet om investeringar och påtalar en oro för tillkommande driftskostnader som varje investeringsprojekt medför.

Underlag för beslut

- Budgetdirektiv från kommunledningen 2016-11-15 – Mål och budget 2018 - 2019

- Remissyttrande från kultur- och fritidsförvaltningen 2017-01-24

Förslag till beslut

1. Kultur- och fritidsnämnden överlämnar förvaltningens förslag till budgetförutsättningar 2018 – 2019 till kommunstyrelsen utan eget ställningstagande.

Arbetsutskottets förslag till nämnden

1. Kultur- och fritidsnämnden överlämnar förvaltningens förslag till budgetförutsättningar 2018 – 2019 till kommunstyrelsen utan eget ställningstagande.

Överläggningar i nämnden

Joakim goding meddelar att Moderaterna ej deltar i beslutet, Pia Lublin meddelar att Liberalerna ej deltar i beslutet, Yvonne Lindholm meddelar att Sverigedemokraterna ej deltar i beslutet.

Nämndens beslut

1. Kultur- och fritidsnämnden överlämnar förvaltningens förslag till budgetförutsättningar 2018 – 2019 till kommunstyrelsen utan eget ställningstagande.

(M), (L) och (SD) deltar ej i beslutet.

Expedieras: Akt, kommunstyrelseförvaltningens registrator

För verkställighet:

För kännedom:

Haninge kommun

Kultur- och fritidsförvaltningen

Kultur- och fritidsförvaltningens budgetförutsättningar 2018

Innehållsförteckning

1. Målstruktur och indikatorer 3
2. Driftbudget 3
2.1.1 Volymförändringar 4
2.1.2 Lokaler 4
2.1.3 Investeringar 5
2.1.4 Personal 6
2.1.5 Kvalitetshöjande förändringar 6
2.1.6 IT som stöd för verksamheten 8
Fritidsgårdar 9
Offentlig konst 9
2.2 Investeringsbudget 12

1. Målstruktur och indikatorer

Kultur- och fritidsförvaltningen vill förtydliga att de indikatorer som används för mål 5 visar en del av arbetet med meningsfull fritid. Meningsfull fritid är i sig något som påverkas av många fler faktorer än de som kommunen råder över.

Den indikator som i dagsläget bäst beskriver arbetet med målet är den attitydundersökning som görs om ungas fritid inom ramen för skolenkäten. Indikatorn ger dock bara en fingervisning om läget eftersom den riktar sig till årskurserna 5 och 8 samt att den inte specifikt undersöker om de svarande är nöjda med det utbud som kommunen erbjuder. För en bättre totalbild skulle det behövas en indikator som har ett bredare urval för att få ett resultat som är mer representativt för kommunen som helhet.

Förvaltningen anser att befintliga informationsmått som berör kultur- och fritidsområdet fyller den kompletterande funktion de är tänkta att fylla.

2. Driftbudget

Här nedan redogörs och analyseras kultur- och fritidsförvaltningens driftbudgetpåverkan för 2018-2019 utifrån ett antal faktorer. Ramökningen är 3 900 tkr vilket ger en helårsram motsvarande 194 274 tkr.

Tilldelad ram räcker till ökade lönekostnader och i viss mån till ökade kapitalkostnader, tack vare att Tornberget fått i uppdrag att inte höja sina hyror 2018-2019. Det innebär att nämnden saknar medel för att täcka hela kapitalkostnadsökningen och övriga verksamhetskostnader. Eftersom den föreslagna ramen inte täcker ökade kapitalkostnader ser nämnden med oro på beslutade och framtida investeringar.

Kommunfullmäktige har beslutat om ett idrottspolitiskt program ett kulturpolitiskt program och ska besluta om en biblioteksplan. Föreslagen ram räcker inte för att nå målsättningarna i dessa styrdokument.

Nämnden har under flera år arbetat med effektiviseringar av verksamheterna och nu kommit till en punkt då ytterligare effektiviseringar inte är möjliga för att behålla nuvarande verksamhet. Ytterligare neddragningar av personalstyrkan skulle medföra minskat öppethållande eller nedläggning av verksamheter.

2.1.1 Volymförändringar

Volymförändringar påverkar inte kultur- och fritidsnämndens verksamheter linjärt. Anpassningar till volymförändringar sker stegvis i form av t.ex. ett ytterligare bibliotek, en fritidsgård eller en idrottshall. Det vill säga inte per capita som t.ex. mekanismerna inom elevpengen.

Ett tydligt exempel på den stegvisa utvecklingen som beror på volymförändringar är den framväxande stadsdelen Vega där ett kultur- och fritidscenter planeras till 2019. Det kommer ge stadsdelen ett bättre utbud men kommer även påverka kultur- och fritidsnämnden i form av ökade driftskostnader.

Ett ytterligare exempel är utvecklingen av den regionala stadskärnan. För kultur- och fritidsförvaltningen innebär detta ökade förväntningar på ett utbud av evenemang och generösa öppettider samt verksamheter med hög kvalitet i attraktiva och tillgängliga anläggningar och lokaler. Haninge kulturhus och Torvallaområdet är två av stadskärnans viktigaste målpunkter och en ökad befolkning kommer ställa ökade krav på utveckling av verksamheterna och anläggningarna.

Då antalet invånare ökar kommer även efterfrågan öka kopplat till de tjänster som kommunen erbjuder i simhallen. Andelen som klarade simprovet i årskurs 3 år 2015 var ca 50 procent vilket är en minskning. För att ges möjlighet att öka simskoleundervisningen skulle Torvalla simhall behöva ha öppet på sommaren. Kostnaden för detta uppskattas till ca 160 tkr.

Nya Haningebor

Många människor vill flytta till Haninge vilket medför nya målgrupper och nya behov.

En aktivitet vi arrangerar för nyinflyttade till Haninge är Fritidsmässan där föreningar möter nya Haningebor under en dag. Vi önskar att vi årligen ska kunna genomföra mässan då den första mässan resulterade i att många besökare anslöt sig till en förening. En annan aktivitet är bibliotekens språkcafé som 2016 finansierats med inkluderingsmedel men som vi önskar kunna fortsätta med som en ordinarie verksamhet. Kostnad för att kunna fortsätta genomföra dessa aktiviteter motsvarar 200 tkr.

2.1.2 Lokaler

Kommunen har delat upp fastighets- och lokalunderhåll i två olika delar. Den ena delen omfattar byggnader på fastigheter som kultur- och fritidsförvaltningen äger. Den andra delen omfattar verksamheters lokalunderhåll i fastigheter som Tornberget äger.

Kultur och fritidsförvaltningen äger och förvaltar objekt på 13 fastigheter. De flesta av byggnaderna är äldre och är i stort behov av underhåll. Fastighetsbudgeten för 2017 är 3,4 miljoner kronor. Cirka 1,7 miljoner kronor beräknas att gå åt till drift och akut underhåll. Det betyder att det blir cirka 1,7 miljoner kronor kvar till planerat underhåll. Bedömningen är att

utifrån dagens fastighetsstatus borde bara det planerade underhållet årligen behöva vara 3,5 - 4 miljoner per år de närmaste tre åren istället för nuvarande 1,7 miljoner kronor. Det ökade behovet av fastighetsunderhåll motsvarar således ca 2,3 mnkr.

Ny simhall

I och med den takt som Haninge växer så räcker den nuvarande simhallen inte för att tillgodose samtliga målgruppers behov. Utredning av en ny simhall och dess eventuella placering pågår och vid beslut om att bygga en ny simhall kommer det ha stor påverkan på nämndens driftbudget. Simhallen kommer stå klar tidigast år 2019.

Kulturparken

Under 2017 kommer kommunstyrelsen att utreda kulturparkens vidareutveckling. I avvaktan på utredningen har kultur- och fritidsnämndens budget utökats med 800 tkr, med syfte att finansiera föreslagna hyreshöjningar. Vilka konsekvenser utredningen kommer att visa på vet förvaltningen inte i dagsläget och kan därför inte bedöma eventuella budgetbehov för kulturparken 2018.

Idrottshall i nya Vikingaskolan

Vikingaskolan har rivits under 2016 och kommer ersättas av en ny skola som ska innehålla en fullstor idrottshall. I Mål och budget 2017 – 2018 anges under avsnittet om grund- och förskolenämndens investeringsram att den totala budgeten uppgår till 253 000 tkr inklusive evakueringskostnader och inventarier. Den nya skolan beräknas vara klar till höstterminen 2018. Lokalkostnader för idrottshallar i kommunen betalas huvudsakligen dels av kultur- och fritidsnämndens ram och dels genom interndebitering till utbildningsförvaltningens skolenheter.

Exakt byggkostnad för den nya idrottshallen är okänt, men ett rimligt belopp är 40 000 tkr av den totala ramen på 253 000 tkr. En grov schablonberäkning av kapitalkostnader uppskattas bli 1 900 tkr årligen. År 2018 ska kultur- och fritidsnämnden betala nettokostnaden för halva året, vilken beräknas blir cirka 600 tkr.

Nya idrottshallar

I enlighet med Mål och budget 2017-2018 pågår arbete med nybyggnation av tre fullstora idrottshallar under 2018 (utöver Vikingaskolans idrottshall). Den beräknade årliga driftskostnaden för en ny fullstor hall pekar på att ligga på samma nivå som Vikingaskolans nya idrottshall, dvs. ca 1 200 tkr i nettokostnad för kultur- och fritidsförvaltningen.

Jordbro kultur- och föreningshus

I enlighet med beslut av kommunfullmäktige ska Jordbro kultur- och föreningshus rivas vilket innebär att de verksamheter som idag huserar i byggnaden behöver nya lokaler. Under 2014 togs ett utkast till lokalprogram fram men beslut saknas i frågan. Dagens byggnad är i renoveringsbehov och arbetsmiljön är delvis undermålig. Från förvaltningens sida är det önskvärt med en indikation på när nytt lokalprogram lämpligen bör framarbetas.

2.1.3 Investeringar

År 2016 har kultur- och fritidsnämnden en total investeringsram på 99 487 tkr som motsvarar både vad kommunfullmäktige beslutat i Mål och budget 2016 och även beslut från tidigare år som ännu inte förbrukats. I Mål och budget 2017 – 2018 har kommunfullmäktige beslutat om en investeringsram för 2017 på 18 800 tkr för kultur- och fritidsnämnden.

Färdigställda investeringar aktiveras i balansräkningen och genererar kapitalkostnader i form av avskrivningar och internräntekostnader som belastar nämndens driftsram. Storleken på kapitalkostnaderna för en investering påverkas dels av investeringens storlek, dels av den beräknade ekonomiska livslängden och dels av ränteläget.

Inför 2017 räknar nämnden med kapitalkostnader på 9 701 tkr, vilket utgör 5,1 procent av helårsramen. Med påbörjade och beslutade investeringar under 2017 beräknas kapitalkostnaderna för 2018 öka med 4 234 tkr, vilket nämnden inte kommer kunna bekosta inom den tilldelade ramen med mindre än minskad omfattning inom andra verksamhetsområden.

2.1.4 Personal

Stöd till föreningslivet

För att främja ett starkt och självständigt föreningsliv bör vill förvaltningen fortsätta att utveckla och konceptet ”en väg in”. Detta för att i högre utsträckning kunna erbjuda en hög service till ett allt mer belastat föreningsliv.

Personalförstärkning

Under avsnittet investeringar beskriver vi hur kapitaltjänstkostnaderna påverkar driftskostnaderna. Då antalet anläggningar ökar krävs utökad budget för personal och drift eftersom varje anläggning kräver tillsyn och underhåll.

Nya kompetenser och roller

När nämndens verksamheter ska utvecklas utifrån omvärldens krav och förväntningar uppstår behov av nya kompetenser generellt i förvaltningen. En viktig kompetenshöjande insats är t.ex. att höja andelen personal med relevant utbildning inom fritidsgårdsområdet genom att ge befintlig personal möjlighet till att genomgå fritidsledarutbildning på distans. Förvaltningen ser även behov av ökad kompetens inom diskrimineringsgrunderna samt tillgänglighetsområdet. Det kan också behövas ett införande av nya roller som komplement till de nuvarande, t.ex. konstpedagog till konstverkstan eller litteraturpedagog för att på ett ännu bättre sätt stötta utbildningsförvaltningen och främja läsandet och kreativiteten bland alla barn och unga.

2.1.5 Kvalitetshöjande förändringar

Utifrån föreslagen ram begränsas förvaltningens möjligheter att utveckla de olika verksamhetsinriktningarna. För att möta omvärldens krav och förväntningar tror vi trots detta att nedanstående är insatser för att kontinuerligt höja kvalitén och nå fler medborgare är önskvärda.

Underhåll av kommunens konstgräsplaner
För att minska slitaget på kommunens konstgräsplaner behöver nytt granulat tillföras planerna till en kostnad av 250 tkr. Förvaltningen ser inte denna utgift som rent kvalitetshöjande utan som en nödvändig underhållsinsats för att bevara konstgräsets hållbarhet i så lång utsträckning som möjligt. Inköp av granulat är inte en investeringskostnad men en betydande driftsbudgetskostnad.

Nytt bidragsreglemente
Under 2017 förväntas ett nytt bidragsreglemente fastställas av kommunfullmäktige. Det nya reglementet är framtaget i nära samarbete med föreningslivet och möter bättre de behov de upplever sig ha. Storleken på föreningsbidragen har legat konstant under många år. Med hänsyn tagen till kostnadsökningarna i samhället har föreningsbidragspotten urholkats. Detta i kombination med civilsamhällets ökade betydelse i samhället t.ex. i integrationsfrågor, gör att nämnden föreslår en ökning av budgeten för föreningsbidrag med 3 procent (ca 320 tkr).

Kulturpolitiska programmet
Det övergripande målet med det kulturpolitiska programmet är att Haninge blir en kreativ och dynamisk kulturkommun där invånare, verksamma och besökare kan uppleva, skapa och arbeta inom kulturens alla områden. För att uppfylla målen behöver förvaltningen arbeta med och utveckla:

- Alla barns möjlighet till att uppleva och utöva konst och kultur genom en så kallad kulturgaranti vilken innebär att alla elever får ta del av en kulturupplevelse per år. Nära samarbete med UBF krävs. Kostnad ca 700 tkr.

- Kultur i skärgården vilket syftar till att stärka aktörers engagemang i kultur- och biblioteksutbud i skärgården samt tillgodose barns och ungas rätt till kultur. Kostnad 200 tkr.

- För att skapa ett mer angeläget och tillgängligt kulturutbud i Haninge kan en satsning på mer professionella program i musik och scenkonst i kombination med föreläsningar och debatt organiseras. Kostnad 300 tkr.

Idrottspolitiskt programmet
För att utveckla Haninge till en mer attraktiv idrottskommun arbetar förvaltningen med en aktivitetsplan som tagits fram med utgångspunkt i det idrottspolitiska programmet. Aktivitetsplanen består av hundra punkter och är uppbyggd utifrån olika utvecklingsområden. För att kunna genomföra alla hundra punkter och utveckla Haninge till en bättre idrottskommun så behövs tydligt avsatta medel till detta utvecklingsarbete. Se investeringsäskande.

Tillgänglighetsanpassningar utifrån biblioteksplanen
För att kunna förbättra tillgängligheten utifrån biblioteksplanens intentioner behöver förvaltningen genomföra en kartläggning av investeringsbehovet. 150 tkr.

Vuxnas fritid
Kultur- och fritidsnämnden har barn och unga som prioriterad målgrupp och har särskilt riktad verksamhet bland annat inom fritidsgårdarna, kulturskolan och i samverkan med föreningslivet. Däremot är utbudet riktat till vuxna personer med intellektuell funktionsnedsättning är bristfälligt. Målgruppen behöver stöd och riktad verksamhet även i vuxen ålder. Exempel på sådan utökning skulle kunna vara Funkismello vilket är Sveriges största melodifestival för personer med intellektuell eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Projektet möjliggör att Haninges invånare med funktionsnedsättning kan delta i melodifestivalen och använda sin kreativa och artistiska förmåga på scenen. Arrangemanget kräver samverkan mellan flera verksamheter inom kommunen. Kostnad är ca 150 tkr och ambitionen är att försöka hantera detta inom ram och i samverkan med andra förvaltningar.

2.1.6 IT som stöd för verksamheten

Kultur-och fritidsförvaltningens arbete består b.la. av att arbeta med information och kunskap i vilket teknik fyller en viktig funktion. Det handlar bland annat om att skapa attraktiva verksamheter, men även om att tillgängliggöra information och kunskap utifrån ett demokratiperspektiv.

Digital delaktighet
Den tekniska utvecklingen, skapande och användande av digitala plattformar för dialog ställer krav på både tillgång till teknik och kompetens, inte minst för verksamheter som kultur- och fritidsförvaltningens där arbetet med barn och unga är centralt. Under 2018 önskar förvaltningen fortsätta med den IT-utveckling som påbörjas 2017 utifrån framtagen plan. I dagsläget består behovet främst av redan befintliga investeringsmedel och genererar inte ökade driftskostnader för 2018.

Nytt klassifikationssystem för biblioteken
Kungliga biblioteket har sedan en rad år tillbaka arbetat med att utveckla Dewey Decimal Classification (DDC) som ett gemensamt nationellt klassifikationssystem för de svenska biblioteken. Folk- och skolbibliotek bör gå över till DDC inom kort men det är ett omfattande projekt som behöver planeras noga. Det nuvarande systemet SAB uppdateras inte längre och därför måste DDC införas på biblioteken i Haninge. Planering och förstudier är viktigt och därför äskar biblioteken 150 tkr för en genomförandestudie under 2018.

Fritidsgårdar

Resultatet från 2016 visar att fritidsgårdarna totalt sett gör ett underskott. En förutsättning för att få 2017 års budget i balans är att förvaltningen tillskjutit medel från företrädesvis förvaltningsledningens budget för utvecklingsinriktade- och ospecificerade utgifter. Med anledning av detta har förvaltningen fått i uppdrag att utarbeta en åtgärdsplan gällande fritidsgårdsverksamheten som ska presenteras i mars 2017. Ett möjligt scenario är att de tillskjutna medlen tillfaller fritidsgårdsområdet även i framtiden.

En konsekvens av den ökade befolkningen och fler besökare ur gruppen nyanlända gör att fritidsgårdarnas besöksantal ökar då det är en plats där det är lätt att känna sig välkommen. Fritidsgårdarna är också en väg in till andra delar av kommunens kultur- och fritidsutbud. Fritidsgårdarna har exempelvis god kännedom om det lokala föreningslivet och kan förmedla kontakter till dem.

Västerhaninges fritidsgård Åbygården är i behov av nya lokaler då nuvarande lokaler är i dåligt skick och brister i tillgänglighet. Även fritidsgården i Lyckeby bör lämpligen inte ligga i skolan utan skulle behöva flyttas till egna lokaler.

Den ungdomsledarutbildning som genomförs i samarbete med socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen bör fortsätta och kräver också ekonomiska resurser.

Lovverksamhet är viktigt och behöver utvecklas då fler barn och unga blir kvar i sitt närområde och behöver ha tillgång till ett aktivitetsutbud under loven. Fritidsgårdar, bibliotek och idrottsverksamhet kan berika barn och ungdomars fritid genom att erbjuda denna typ av verksamhet gärna i samerkan med föreningslivet. Vi ser att detta är väldigt viktigt men 2018 inryms det inte i föreslagen ram. Att ha en fritidsgård öppen under ytterligare en sommarmånad innebär en kostnad om ca 250 tkr.

Offentlig konst

Offentlig utsmyckning är en allmängiltig angelägenhet som är långt ifrån nämndspecifik. Konstverk finns bland annat på torg, längs med gator, i parker och på skolgårdar. Särskild expertis och kompetens för att anskaffa och förvalta offentlig utsmyckning krävs och den kunskapen hämtas företrädelsevis bland personalen inom kultur- och fritidsförvaltningen.

Därför har kultur- och fritidsnämnden tilldelats investeringsram för anskaffning av offentlig utsmyckning, oavsett i vilken miljö konstverken ska installeras.

Den tilldelade ramen har även avsett reinvesteringar, publikationer och pedagogiska insatser för allmänheten om kommunens konstbestånd. Ur ett redovisningsmässigt perspektiv kan inte sådana insatser betraktas som investeringar, eftersom de inte skapar en anläggningstillgång som kan anses ha ett bestående värde i kommunens balansräkning. En reinvestering innebär att ett konstverk återställs i sitt ursprungliga skick, och därmed kan bibehålla sitt anskaffningsvärde, men reinvesteringen kan inte anses öka konstverkets ursprungliga värde. Trycksaker och föreläsningar om konstverken är obestridligt rena driftskostnader.

Till skillnad från andra anläggningstillgångar sker ingen avskrivning på konst, vilket innebär att det bokförda värdet är oförändrat år ut och år in. Det förekommer dock att konstverk tas bort och destrueras, vilket kan bero på skador av väder och vind, men också på att de immateriella rättigheterna till konstverket har löpt ut. När detta sker måste konstverket även utrangeras i kommunens anläggningsregister och det bokförda värdet ska bokas bort från balansräkningens tillgångssida. Det finns endast en väg ut från balansräkningen och det är via resultaträkningen. Det innebär att en utrangering av ett konstverk medför en driftskostnad i kommunens resultat. Denna kostnad kan betecknas som en *nedskrivningskostnad*, i motsats till en löpande *avskrivningskostnad* som vanliga anläggningstillgångar har.

Utrymme för utrangeringar, reinvesteringar, publikationer och pedagogik saknas helt i nämndens befintliga driftsram. Nämnden vill inte heller föreslå att utrymme skapas, eftersom det är svårt att förutse behovet och storleken på framför allt utrangeringar. Att belasta nämndens befintliga driftsram, utökad eller inte, med osäkra och ojämnt fördelade nedskrivningskostnader skulle försvåra en god planering och hushållning av medel för nämndens övriga verksamheter. Nämnden vill istället föreslå kommunfullmäktige att skapa en separat driftsram för offentlig utsmyckning, som kultur- och fritidsnämnden bevakar genom månatlig uppföljning och separat rapportering i nämndens årsbokslut, men som lämnar nämndens ordinarie driftsram och budgetavvikelser opåverkade vid uppföljningar och överföringsärenden.

Inför 2017 har nämnden fastslagit ett reinvesteringsbelopp på 300 tkr och ett belopp för publikationer och pedagogik på 150 tkr och det motsvarar en ungefärlig normalnivå. Problemet är dock att reinvesteringar på 810 tkr har beviljats bara mellan år 2012 till 2016 och dessa har fastnat i gränslandet mellan att vara ett investeringsprojekt, eftersom investeringsram nyttjats, och en anläggningstillgång, eftersom reinvesteringar inte kan anses vara en anläggningstillgång. Tillsammans med ännu äldre poster från år 2008, ett konstverk som redan är utrangerat i praktiken, men som också hamnat i samma gränsland som reinvesteringarna, och poster som är sammankopplade med inköp av lös bildkonst, ser nämnden ett initialt behov av driftsram på 2 500 tkr år 2018, för att sedan minska till 450 tkr år 2019 för reinvesteringar, publikationer och pedagogik. Nämnden avser att löpande i kommande års remissyttranden framställa behovet av utrangeringar.

Prioriteringar
En sammanfattning av kostnadsökningar 2018 visas i tabellen nedan, där prioritering har gjorts efter olika grader av opåverkbara och påverkbara faktorer. Nämndens behov för 2018 summerar till 15 100 tkr, varav den föreslagna ramen täcker 3 900 tkr. Ytterligare 11 200 tkr saknar därmed finansiering.

NÄMND/STYRELSE	**KOFN**
2017 års budgetram	190 374
Föreslagen ramökning	3 900
2018 års föreslagna ram	**194 274**

Prio	**Kostnadsförändringar 2018 jämfört med budget 2017**	**Årsbelopp**	**Förändr.**
1	**Opåverkbara faktorer eller redan beslutade åtgärder**		
1.1	Lönekostnader	2 725	1,4%
1.2	Lokalkostnader	0	0,0%
1.3	Kapitalkostnader	4 234	2,2%
1.4	Övriga driftskostnader	1 343	0,7%
S:a 1	**Summa prio 1**	**8 301**	**4,4%**
2	**Opåverkbara faktorer utan specifika beslut om avsatta medel fattade av KF/KS**		
2.1	Driftskostnader för nya idrottshallar	1 800	0,9%
2.2	Granulat till konstgräsplaner	250	0,1%
2.3	Dewey Decimal Classification (DDC)	150	0,1%
2.4	Nytt bidragsreglemente för föreningar	320	0,2%
S:a 2	**Summa Prio 2**	**2 520**	**1,3%**
	Delsumma volymförändringar & beslutad åtgärder eller andra opåverkbara faktorer	**10 822**	**5,7%**
Prio 3	**Påverkbara faktorer utveckling och ökad kvalitet**		

3.1	Ökat planerat fastighetsunderhåll	2 300	1,2%
3.2	Sommaröppet på Torvalla	160	0,1%
3.3	Fritidsmässa och språkkafé	200	0,1%
3.4	Kultur i skärgården	200	0,1%
3.5	Utökad öppettid för fritidsgårdar under sommaren	250	0,1%
3.6	Kulturgaranti	700	0,4%
3.7	Kartläggning av tillgänglighetsanpassning i bibliotek	150	0,1%
3.8	Program för musik och scenkonst	300	0,2%
S:a 3	**Summa Prio 3**	**4 260**	**2,2%**
	Summa kostnadsförändringar 2018	**15 082**	**7,9%**
	Föreslagen ramökning	-3 900	-2,0%
	Avvikelse mellan kostnadsförändring 2018 mot föreslagen ram 2018	**11 182**	**5,9%**

2.2 Investeringsbudget

I Mål och budget 2017 – 2018 har kommunfullmäktige beslutat om en investeringsram på 66 400 tkr för år 2018, varav de största investeringarna är två nya idrottshallar. Även om idrottshallarna sannolikt kommer att byggas av Tornberget, kommer de innebära ökade driftskostnader för kultur- och fritidsnämnden när de är färdigställda. Med hänsyn till den föreslagna driftsramen 2018, lagda skatteprognoser och signalerade kostnadsökningar i kommunens lokalförsörjningsplan vill nämnden yrka på investeringsmedel endast för årlig upprustning och anskaffning av inventarier på 3 500 tkr. Nämnden förutspår att ytterligare investeringar kommer att tränga ut befintlig verksamhet på till exempel fritidsgårdar, kulturskola och bibliotek, alternativt tvinga ner bidragen till föreningslivet, så länge kompensation i driftsram uteblir.

Investeringsäskanden 2018 -2020

Åtgärd	**Summa**	**Driftspåverkan/år**
Övriga ospecificerade projekt	3 000 tkr	350 tkr
Årlig upprustning av lokaler/inventarier	500 tkr	110 tkr

Kommunfullmäktige har i Mål och budget 2017-2018 beslutat om en investeringsram motsvarande 66 400 tkr för kultur- och fritidsnämnden. Av detta ingår 3 500 tkr i tabellen ovan.

Inom ramen för övriga ospecificerade projekt (3 000 tkr) föreslår förvaltningen medel för t ex följande:

- Specialanpassad idrottsutrustning för målgruppen funktionsnedsatta

- Tillgänglighetsanpassningar enligt projektet ”Natur på lika villkor”
- Utveckling av teknik och digitalisering
- Instrument till musikskolan

Förvaltningen ser att för att möta befolkningsökning, slitage och samhällets krav på utrustning och tillgänglighet finns ytterligare investeringsbehov utöver det som anges i Mål och budget 2017-2018. Flertalet av nedanstående poster är förutsättningar för att uppfylla det idrottspolitiska programmet.

Åtgärd	**Summa**	**Driftspåverkan/år**
Lyckeby konstgräs inkl. löparbanor och hoppgrop	4 500 tkr	430 tkr/år
Vendelsömalm byte konstgräs	3 000 tkr	290 tkr/år
Stängsel Höglundabadet	500 tkr	60 tkr/år
Spontana näridrottsplatser/Aktivitetsplatser	2 000 tkr	170 tkr
Löparbanor byte Torvalla	1 500 tkr	100 tkr
Underhåll maskinpark	1 800 tkr	210 tkr
Belysning kring anläggningar	500 tkr	60 tkr

- **Konstgräsplan Lyckeby inkl. löparbanor och hoppgrop:** Kultur- och fritidsnämnden kommer 2017 hemställa hos kommunfullmäktige att planerad investering för Lyckeby omprioriteras till Torvalla vilket medför att ett nytt äskande om investering i Lyckeby konstgräsplan behövs. Förutom själva konstgräset behövs även löparanor och hoppgrop.

- **Konstgräsplan Vendelsömalm:** Nuvarande konstgräset i Vendelsömalm är mycket slitet. Fler av våra konstgräs kommer succesivt behöva bytas.

- **Stängsel Höglundabadet:** Behov finns av nytt stängsel då nuvarande i mycket dåligt skick. Det har repararets flertalet gånger redan då många tar sig in under natten för att bada.

- **Spontana näridrottsplatser/aktivitetsplatser:** För att kunna utöka antalet platser där vi kombinerar kultur och idrott och därmed skapa fler möjlighet till meningsfull fritid på samma plats krävs större investeringsbelopp än föreslagen summa. Samverkan med stadsbyggnadsförvaltningen är en förutsättning för att hitta lämpliga ytor.

- **Löparbanor byte Torvalla:** Stort behov byta dessa då nuvarande är i dåligt skick.

- **Underhåll maskinpark**

- Arbetsmaskin Hanveden: den som finns idag är gammal och behov finns nu av en ny för effektivt kunna utföra arbetet.
- Medel för kontinuerligt underhåll av förvaltningens maskinpark.
- Behov nya gräsklippare för att kunna underhålla våra verksamhetsytor.

- **Belysning kring anläggningar:** genom att se över och byta ut samt utöka belysningen kring våra idrottsanläggningar kan vi öka tryggheten och öka nyttjandegraden av dem. Genom bra belysning ökar även trygghetsaspekten.

Investeringsplan 2019-2021

År	Åtgärd	Summa	Driftspåverkan/år
2019	Konstnärlig utsmyckning (1 % av lokalinvesteringarna)	6 400 tkr	110 tkr/år
2019	Framtagande av lokalprogram för utbyggnad av Haninge kulturhus	2 000 tkr	95 tkr/år
2020	Konstnärlig utsmyckning (1 % av lokalinvesteringarna)	Ej fastställt	Ej fastställt
2021	Konstnärlig utsmyckning (1 % av lokalinvesteringarna)	Ej fastställt	Ej fastställt
2019	Årlig upprustning av lokaler	500 tkr	110 tkr
2020	Årlig upprustning av lokaler	500 tkr	110 tkr
2021	Årlig upprustning av lokaler	500 tkr	110 tkr
2019	Övriga ospecifierade projekt	3 000 tkr	350 tkr
2020	Övriga ospecifierade projekt	3 000 tkr	350 tkr
2021	Övriga ospecifierade projekt	3 000 tkr	350 tkr

- **Framtagande av lokalprogram Haninge kulturhus:** För att möta det ökade invånarantalet och upptagningsområdet på Södertörn ska kulturhuset succesivt byggas ut och innehållet breddas. Ett lokalprogram behöver tas fram under perioden 2018-2021.

Dnr SBN 2016/426

§ 12 Budgetdirektiv Mål och budget 2018-2019

Sammanfattning

Förvaltningen har tagit fram ett förslag till Mål och Budget 2018-2019 enligt kommunstyrelseförvaltningens direktiv. Förvaltningens material, tillsammans med nämndens yttrande ska vara kommunstyrelseförvaltningen till handa 2017-02-15.

Underlag för beslut

- Budgetäskanden för stadsbyggnadsförvaltningen 2018-2019.

Förslag till beslut

1. Stadsbyggnadsnämnden antar förvaltningens budgetäskande 2018-2019 som sitt eget.

Trafik- och arbetsutskottets förslag till stadsbyggnadsnämnden

1. Trafik- och arbetsutskottet lämnar ärendet till stadsbyggnadsnämnden utan eget ställningstagande.

--

Överläggningar i stadsbyggnadsnämnden

Vid nämndens sammanträde föreslår ordföranden Göran Svensson (S) att nämnden beslutar överlämna förvaltningens förslag och budget 2018-2019 utan eget ställningstagande.

Stadsbyggnadsnämndens beslut

1. Stadsbyggnadsnämnden överlämnar förvaltningens förslag till Mål och budget 2018 – 2019 till kommunstyrelsen utan eget ställningstagande.

Expedieras: Akt
För verkställighet: KS/KF
För kännedom: KSF ekonomiavdelningen

Haninge kommun

Budgetäskanden
för
stadsbyggnadsförvaltningen
2018 – 2019

Visionsbild på Torvalla

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning 3

Omvärldsanalys och förutsättningar 5

Samhällsbyggnadssektorn i stort 5

Förvaltningens förutsättningar 5

Invärldsanalys 9

Ansvarsområde 9

Organisation 9

Driftbudget 9

Ledning, stab och nämnd 11

Bygglov 12

Park och natur 15

Plan 17

Teknik 18

Vatten och avlopp 20

Övriga anvisningar, prioriteringar 22

Opåverkbara områden, redan beslutade åtgärder 22

Opåverkbara områden utan specifika beslut 22

Påverkbara faktorer, utvecklingsbehov, höjd ambitionsnivå 22

Prioritetsfördelade kostnadsförändringar 23

Investeringsbudget 24

Investeringsäskanden 2018, plan för 2019-2022, tkr 25

Bygglov 26

Lantmäteri 27

Park och natur 28

Teknik, fordon och verkstad 29

Teknik, trafik 30

Teknik, väg 31

Övrigt 32

VA, förnyelse, ombyggnad, verk, nät 33

VA, utbyggnad 34

Tornberget, sammanställning 35

Tornberget, park och natur 36
Tornberget, teknik 37
Tornberget, VA 38

Omvärldsanalys och förutsättningar

Samhällsbyggnadssektorn i stort

För att uppnå bästa möjliga slutresultat i arbetet med att skapa långsiktigt hållbara miljöer för medborgarna, krävs ett brett perspektiv där olika aspekter på planering tas tillvara i sammanhållna processer. För man samman alla intressenter och projektaktörer från början och skapar en grund av sammanvägda kriterier och behov, ges större möjlighet att nå ett slutresultat med hög kvalitet.

Hållbarhetsfrågorna är fortsatt centrala. Övergripande frågor såsom klimatförändringar, transportbeteende och energiförsörjning påverkar planeringen även i det lilla formatet. Behovet av att planera utifrån ett längre framtidsperspektiv vad gäller till exempel översvämningsrisker och extrema vädersituationer ökar.

Frågor kring integration, social blandning, livsstil och livspussel tar plats och påverkar planeringen. Jämställdhets- och mångfaldsfrågorna är i fokus.

Ett ökat medborgarinflytande blir mer och mer självklart där människor vill och tillåts delta i planeringsprocessen. Nya kommunikationskanaler blir självklarheter där sociala medier och webbplatser för diskussioner, opinionsbildning och deltagande används i allt större utsträckning.

Gestaltning och utformning av den offentliga miljön är viktiga frågor som diskuteras i ett allt bredare sammanhang. En strävan finns att skapa blandade stadsmiljöer där bostäder, arbetsplatser, kultur och handel integreras till levande stadsmiljöer.

Genom att städerna förtätas blir frågor kring riksintressen, strandskydd, buller, luftkvalitet och markföroreningar aktuella och behöver behandlas för att inte utgöra hinder för att bygga hållbart, det vill säga där det redan är byggt.

Ett brett arbete behövs för att bygga fler bostäder med varierad storlek, utformning och upplåtelseform; bostäder som ska passa många olika familjekonstellationer. Därtill kommer frågorna med att bereda boende för nyanlända. En viktig förutsättning för framgång i samhällsbygget är en välfungerande infrastruktur och tillgänglig kollektivtrafik

Förvaltningens förutsättningar

Inledning

Stadsbyggnadsförvaltningens verksamhet påverkas av byggkonjunktur och allmän konjunktur, ränteläge, arbetsmarknad, lagstiftning, väderlek och digital utveckling. Även interna faktorer påverkar.

Modellen för kompensationen för pris- och kostnadsökningar där budgetramen inte höjs utgör en parameter som påverkar verksamhetens kommande drift. Det gör även modellen för kompensation av tillkommande ytor.

Beslut om investeringar utan samtidiga beslut om finansiering av kapitalkostnader kan sätta hämsko på möjligheten att verkställa beslutade investeringar, alternativt inskränka på framtida drift.

VA-investeringarna är ofta stora byggprojekt som löper över flera år. De påverkas av en rad faktorer som försvårar planering och budgetering i såväl tid som i storlek, bland annat upphandling, konjunktur, handläggning av tillstånd, föränderliga förutsättningar

mm. I extrema fall kan entreprenörer gå i konkurs vilket skedde i VA-utbyggnaden i Årsta havsbad. Detta sammantaget medför behov av utökade investeringsmedel jämfört med investeringsplanen.

Ekonomi och byggkonjunktur

Stadsbyggnadsförvaltningen är starkt beroende av byggkonjunkturen då i stort sett all verksamhet, förutom underhåll och drift, drivs av byggande och utveckling. Byggsektorn är konjunkturkänslig och ligger tidigt i konjunkturcykeln vilket gör lönsamheten pendlar med regelbundenhet över tid.

Haninges befolkning växer med cirka 1 500 personer per år och med det behovet av bostäder. Den planerade VA-utbyggnaden i omvandlingsområdena, den fortsatta utbyggnaden av stadsdelen Vega samt den uttalade viljan att utveckla stadskärnan förutsätter en ökad efterfrågan inom flera av förvaltningens tjänster.

Arbetsmarknad

Situationen på arbetsmarknaden medför att det är svårt att rekrytera inom flera av förvaltningens yrkesgrupper. Detta innebär ökade rekryteringskostnader samt ett ökat tryck på lönenivåer. Utbud och efterfrågan överensstämmer inte på en överhettad marknad. Att i likhet med övriga kranskommuner konkurrera med Stockholm är en utmaning.

Lagstiftning

Förenklingarna i plan- och bygglagen (PBL) som trädde i kraft vid årsskifter 2014/2015 har inte påverkat förvaltningens verksamhet i någon högre grad. Men den i samhället ensidiga diskussionen om vad som är orsak och verkan i planprocessen tynger. En medial debatt (DN sommar 2016) har dock påverkat situationen mot en mer rättvisande analys.

Väderlek

Förvaltningens driftverksamhet påverkas av oförutsägbara faktorer som onormala nederbördsmängder. Skillnaden mellan en snöfattig och snörik vinter kan röra sig om så mycket som 14 mnkr.

Väderleken har även påverkan för VA-verksamheten, där till exempel vattenförbrukningen varierar mellan olika år på grund av sommarvädret. Därför är det svårt att förutsäga intäktsnivån.

Digital utveckling och medborgarfokus

Stadsbyggnadsförvaltningens verksamheter berör många kommuninvånare och många tar kontakt med förvaltningens tjänstemän. Efterfrågan och förväntningar på ökad servicegrad, e-tjänster och ökad tillgänglighet är tydlig.

Utvecklingen av digitala tjänster ökar också kraven på medinflytande, dialoger och behovet av att kunna illustrera kommande stadsbyggnadsprojekt på ett informativt sätt. Digitaliseringen ger oss möjlighet att möta medborgaren utifrån dennes perspektiv och behov.

Investeringar och kapitalkostnader

Nämnden har en ambition till utveckling av kommunens bostadsbyggande, infrastruktur och utemiljöer med fokus på hållbarhet. Det innebär investeringar inom en rad områden.

Fortsatt stort investeringsbehov i VA-verksamheten. För 2018 är äskandet på 120,1 mnkr, varav 97,1 mnkr i den befintliga anläggningen och 23,0 mkr för VA-utbyggnader i omvandlingsområden. För åren 2019-2022 ligger det på mellan 130 och 175 mnkr/år. Härutöver tillkommer VA-investeringar i samband med exploateringar. För 2017 beräknas räntor och avskrivningar uppgå till cirka 44 mkr.

De senaste åren har investeringsnivån, exklusive VA, legat mellan 20 och 35 mnkr. För 2018 är äskandet på drygt 37 mnkr. För åren 2019-2022 ligger det på mellan 26 och 28 mnkr/år.

I investeringarna ligger till exempel upprustning av parkerna enligt parkplanen, utbyggnad av gång- och cykelvägnätet enligt cykelplanen, åtgärder i enlighet med trafiksäkerhetsprogrammet, nytillkomna behov av upprustning av kommunens broar, renovering av piren vid askfatshamnen och upprustning av Poseidons torg.

En fortsatt hög investeringstakt innebär att kapitalkostnaderna ökar för varje år, kostnader som sedan läggs på driftbudgeten. Om ramuppräkning inte ges i motsvarande grad kommer kapitalkostnaderna i längden urholka driftsbudgeten.

För 2018 innebär ovan äskade investeringsvolym en ökad kostnad inom driftbudgeten på 1,5 mnkr. Beaktat att räntenivån högst sannolikt kommer att gå upp framöver ökar denna kostnadsbelastning ytterligare med tiden. En fortsatt ambitiös utvecklingstakt gör att kapitalkostnaderna ackumuleras.

Saknas garantier för kompensation för kommande kapitalkostnader, minskar möjligheterna till investeringssatsningar eftersom kommande driftbudget påverkas negativt.

Ramuppräkning för kostnadsökningar

Stadsbyggnadsförvaltningen erhåller en generell ramökning för ökade kostnader på 1,3 mnkr, den av Sveriges kommuner och landsting (SKL) beräknade ökningen av priser och löner är 2,9 % vilket motsvarar 3,8 mnkr och innebär då ett effektiviseringsåtagande på 2,5 mnkr.

Volymökningar

Den preliminära volymkompensationen för förvaltningen är 1,4 mnkr.

I och med att kommunen bygger ut områden som stadsdelen Vega, Albyberg, Norrby gärde och Lillgården ökar också ytorna som förvaltningen ska sköta. För 2018 handlar det om 2020 tkr och cirka 1200 tkr för 2019. Därtill kommer skötsel av ny fastighetsmark vid skolor och förskolor 2018 på 740 tkr.

Den kapitalkostnad som tillkommer 2018 för investeringar gjorda 2017 (ca 32 mnkr) är cirka 1,6 mnkr.

Därutöver finns behov av att fortsätta brounderhåll av kommunens 56 broar, många med eftersatt underhåll, samt renovering av piren i askfatshamnen, detta renderar ökning av kapitalkostnader med cirka 500 tkr år 2018 och med cirka 800 tkr år 2019.

Med andra ord räcker inte den preliminära volymkompensationen ens för tillkommande ytor och kapitalkostnader.

Kommande projekt

Investeringsmedel för huvudgata Vendelsö Sågen finns beslutade, men det är oklart när projektet kommer att påbörjas. För den investeringen finns inget beslut om kapitalkostnadstäckning.

I samband med byggandet av Haningeterrassen kommer ett antal större projekt att behöva investeringsmedel och kapitalkostnadstäckning.

Invärldsanalys

Ansvarsområde

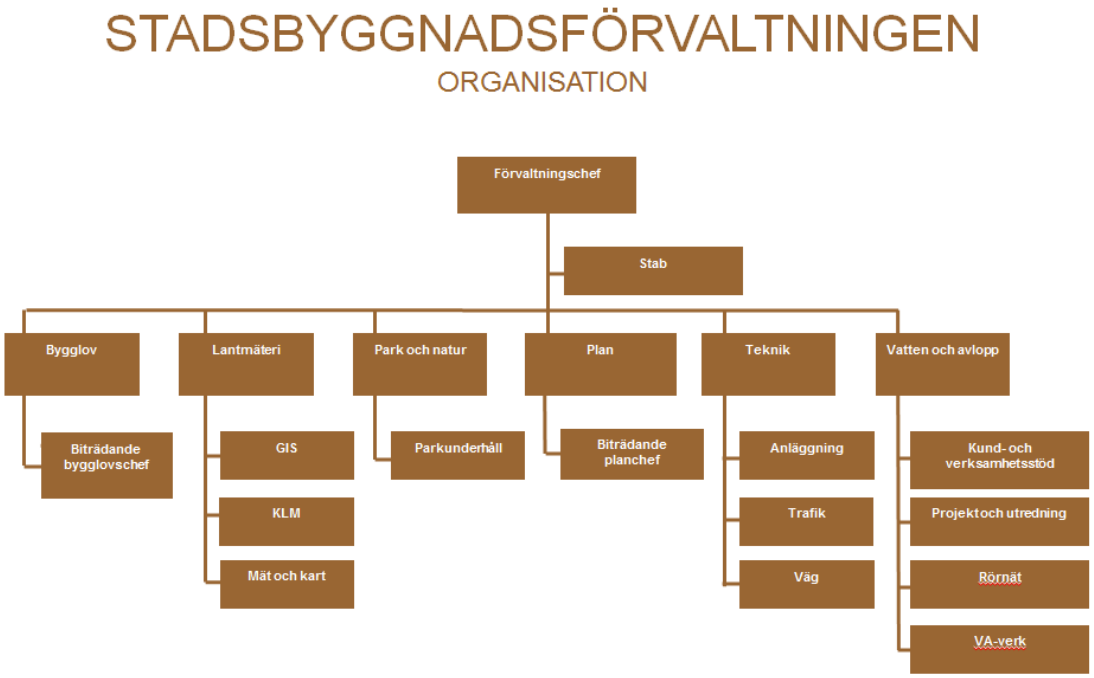
Stadsbyggnadsnämnden ansvarar för de kommunala verksamheter som regleras i plan- och bygglagen inom områdena detaljplanering, bygglov samt mätning och kartframställning.

Nämnden ansvarar för kommunens vägar, parker samt vatten- och avloppsverksamhet, och är kommunens myndighet i trafikfrågor och hamnfrågor samt myndighet för adresshantering och lägenhetsregister. Markskötsel vid kommunens fastigheter, till exempel skolor, förskolor och äldreboenden, ingår också i uppdraget.

Från den 1:a januari 2015 är kommunen Kommunal Lantmäterimyndighet (KLM), vilken är inordnad under nämndens verksamhet.

Organisation

Stadsbyggnadsförvaltningen består av en förvaltningsledning med administration och stab samt sex avdelningar: bygglov, lantmäteri, park och natur, plan, teknik samt vatten och avlopp.

Driftbudget

Förvaltningen har fått en preliminär ramuppräkning på 1 400 tkr med anledning av ökad befolkning. Ramuppräkningen ska finansiera kostnaden för tillkommande ytor såsom markskötsel vid nya fastigheter, lekplatser, allmänna platser samt vid gång- och cykelvägar. Den ska också ge täckning för kapitalkostnadsökningar och eventuella kvalitetshöjande åtgärder.

Utöver detta har en generell ramökning föreslagits med 1 300 tkr för att täcka pris- och löneökningar som enligt SKL beräknas till 2,9 %, vilket innebär ett effektiviseringsåtagande på kostnadssidan med 2500 tkr.

Nedan beskrivs de olika verksamhetsdelarnas volymförändringar, lokalbehov, behov av kapitalkostnadstäckning för gjorda och kommande investeringar, personalsituation, effektiviseringar samt övriga förändringar som kan komma att påverka driftsbudgeten.

Verksamhetsområde:	Budget/prognos 2017 tkr			Beräknad budget 2018 tkr		
	Kostnad	Intäkt	Anslag	Kostnad	Intäkt	Anslag
FÖRVALTNINGSLEDNING / STA OCH STADSBYGGNADSNÄMND	**12 831**	**7 226**	**-5 605**	**13 870**	**7 436**	**-6 435**
BYGGLOV	**19 462**	**17 386**	**-2 076**	**20 026**	**17 890**	**-2 136**
LANTMÄTERI	**22 599**	**14 686**	**-7 913**	**23 254**	**15 112**	**-8 142**
PARK OCH NATUR	**36 723**	**5 890**	**-30 833**	**39 843**	**6 061**	**-33 782**
PLAN	**22 150**	**15 000**	**-7 150**	**22 792**	**15 435**	**-7 357**
TEKNIK:						
VÄGVERKSAMHET	**76 417**	**2 308**	**-74 109**	**81 643**	**2 375**	**-79 268**
TRAFIKVERKSAMHET	**4 656**	**2 800**	**-1 856**	**4 791**	**2 881**	**-1 910**
ANLÄGGNINGSVERKSAMHET	**33 050**	**33 050**	**0**	**33 050**	**33 050**	**0**
FORDON / VERKSTAD	**9 000**	**9 000**	**0**	**9 000**	**9 000**	**0**
VATTEN OCH AVLOPP	**148 757**	**147 859**	**-898**	**156 681**	**155 757**	**-924**
SUMMA	**385 645**	**255 205**	**-130 440**	**404 951**	**264 997**	**139 955**

Ledning, stab och nämnd

Förvaltningschefen har det övergripande ansvaret för förvaltningens ledning och styrning. Förvaltningens ledningsgrupp består av förutom förvaltningschefen även avdelningscheferna.

Inom staben finns funktioner för verksamhetsutveckling, IT, kommunikation samt arkivansvar, registratur och nämndsekretariat, och leds av förvaltningschefen. Totalt 8 personer inklusive förvaltningschef vid årsskiftet 2016/2017.

Volymförändringar. Om VA-rådgivning till enskilda avlopp (i samarbete med Nynäshamns kommun) ska fortsätta med en tjänst behövs ytterligare 200 tkr/år. Tjänsten är finansierad sedan 2015 med 300 tkr. Ett alternativ är rådgivning på konsultbasis för tidigare beviljade medel.

Lokaler. Lokalsituationen för stadsbyggnadsförvaltningen är akut, stor trångboddhet samt problem i inomhusmiljön.

Investeringar. Under 2017 kommer omdaningen av Poseidons torg att påbörjas med projektering och ombyggnaden beräknas bli genomförd under 2017 och 2018. Detta, för stadskärnan, viktiga projekt kommer att innebära ökade kapitalkostnader om 450 tkr/år 2018 och 2019. Kostnaden tas av förvaltningsledningen då den har en allmängiltighet för kommunens satsning på utvecklingen av stadskärnan. Projektet kräver en kommunövergripande projektorganisation.

Haninge kommun har 2016 erhållit ett LOVA-bidrag från Länsstyrelsen i projektet ”Avlopp i kretslopp”, för behandling av WC-avfall från enskilda avloppsanläggningar. Projektet löper under 2016 och 2017. Om projektet faller väl ut behövs en långsiktig lösning vad gäller drift, ansvar mm.

Personal. Ledningen räknar inte med några nyanställningar under 2018 och 2019.

Kvalitetshöjande förändringar. Inga satsningar utöver ordinarie budget.

IT som stöd för verksamheten. Inga satsningar utöver ordinarie budget.

Bygglov

Bygglov handlägger ärenden enligt plan- och bygglagen (PBL) samt miljöbalken (MB). Allmänna frågor inom verksamhetens ansvarsområde besvaras på plan- och byggcenter (PBC) beläget vid kommunhusets entré.

Vid årsskiftet 2016/2017 hade avdelningen 21 medarbetare samt en bygglovschef. Av medarbetarna var fyra personer samordnare/PBC. Gruppen förstärktes också med en konsult. Under 2016 har avdelningen även förstärkts med en verksamhetscontroller som hanterar ekonomi, statistik och ärendehantering på avdelningen. Två nya tillsynshandläggare har anställts under 2016 och där kan redan nu ses förbättringar avseende ärendehanteringen och tidsaspekten.

Volymförändringar. Antalet bygglov har stadigt ökat med drygt 20 % per år. 2016 ökade antal ärenden med drygt 25 %.

Lokaler. Bygglov har ett ökat tryck på sig och har behov av att rekrytera fler handläggare. Detta måste förvaltningen ta höjd för då vi redan nu sitter trångt.

Investeringar. Befintlig e-tjänst för bygglovsansökningar utvecklas ytterligare olika funktioner för att underlätta för sökanden och för att effektivisera handläggningsprocessen i syfte att korta tiderna. Under 2017 kommer vi även att utveckla funktionerna i ärendehanteringssystemet Castor för att på så sätt underlätta handläggning och samordning på sikt. Investeringarna ligger i storleksordning 200 tkr för 2018 och 2019. Kapitalkostnaderna förväntas kunna klaras inom befintlig budget.

Personal. Behovet av handläggare kan komma att öka enligt ovan.

Bygglovshandläggare och byggnadsinspektörer är svårrekryterade och länets kommuner konkurrerar om tillgänglig kompetens. Konkurrensen driver på löneutvecklingen vilket gör att den årliga löneöversynen kan komma att ligga över genomsnittet. Kostnader för kompetenshöjning och förbättrad arbetsmiljö hamnar troligen också över snittet, men förväntas kunna klaras inom budget.

Kvalitetshöjande förändringar. Fortsatt implementering av arbetsrutiner och processer kommer att ytterligare kvalitetssäkra tjänsterna.

IT som stöd för verksamheten. Inga behov, förutom ovan nämnda e-tjänst.

Effektiviseringar i verksamheten. Genom översyn av PBL-taxan, införande av nya arbetsrutiner för effektivare handläggning kan effektiviseringskravet klaras genom ökade intäkter.

Fokus ligger fortsatt på att tydliggöra bygglovs roll som rådgivare gentemot våra kunder. Genom att göra det lätt att göra rätt minskar belastningen på handläggarna och fler ärenden kommer kunna handläggas.

Även ovan nämnda e-tjänst kommer att avlasta handläggarna tidsmässigt.

Riskanalys. Intäkterna är helt beroende av omfattningen på planeringen och det faktiska byggandet i kommunen. Den allmänna konjunkturens fortsatta utveckling är en osäkerhetsfaktor. Likaså projektens karaktär, stora projekt ger en stabilitet på intäktssidan medan många mindre lätt kan skapa en obalans.

Personalsituationen med en hög personalomsättning kan ge direkta konsekvenser för intäkterna. Svårigheter att rekrytera erfaren personal skapar höga rekryteringskostnader.

Lantmäteri

Avdelningen för lantmäteri är uppdelad i tre delar med ansvar för GIS (geografisk information), KLM (kommunal lantmäterimyndighet) samt mät- och karttjänster.

De huvudsakliga uppgifterna är fastighetsbildning, ajourhållning av nationella registerkartan, registrering av detaljplaner, fältmätning och kartframställning för plan- och bygglovprocesserna, förvaltning av kommunens geodata samt att ansvar för adresser och lägenhetsregister.

Lantmäteriavdelningen består vid årsskiftet 2016/2017 av 24 medarbetare. Under 2017 kommer verksamheten eventuellt utökas med en förrättningslantmätare.

Volymförändringar. Ingen större volymförändring har skett under året.

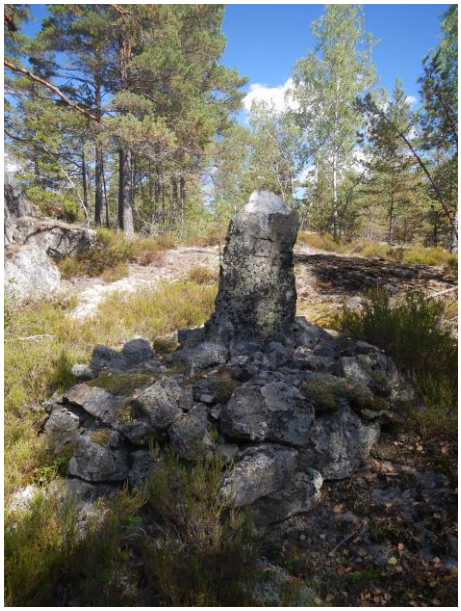
Lokaler. Utökning genom nya medarbetare kan samordnas i befintliga lokaler genom ökad grad av delade arbetsrum.

Investeringar. Under 2017 planeras ajourhållningsinsatser av baskartan. Flygbilderna från 2015 utgör underlag för fortsatta (fotogrammetrisk) ajourhållning av kommunens baskarta som delvis finansieras genom investeringsbudgeten. Investeringen hanteras inom befintlig budget. En tredimensionell Haningekarta planeras tas fram ihop med planavdelningen under perioden från 2018-2020.

Personal. Förrättningslantmätare är svårrekryterade och samtidigt är det viktigt att hålla hög komptens för att kommunen ska vidmakthålla ansvaret som myndighet. Inga riktade insatser planeras dock för närvarande.

Kvalitetshöjande förändringar. Kvalitetsinsatser avseende digitala registerkartans redovisning av fastighetsgränser, rättigheter (servitut) samt strandskydd genomförs. Insatserna avser kompletteringar i redovisningen för att nå fullständighet (servitut) samt lägesförbättringar (fastighetsgränser). Under 2017 finansieras insatserna inom befintlig budget.

IT som stöd för verksamheten. En stabil IT- och produktionsmiljö är kritisk för verksamheten. I allt högre grad samutnyttjas produktions- och handläggningssystem samt databaser för åtkomst och lagring i form av delade molntjänster över Internet. Eventuella störningar och produktionsstopp får därmed konsekvenser på produktionstid och fakturering. Under 2017 planeras inga större nyinvesteringar annat än vissa funktionsanpassningar i befintliga system.

Effektiviseringar i verksamheten. Fokus på debiterbar tid kommer ge ökade intäkter så att effektiviseringskravet klaras.

Pågående Södertörnssamverkan kring GIS-plattform som beräknas produktionssättas under andra halvan 2016 förväntas initiera fler nya områden där kommunerna samverkar kring avtal, datadelning och eventuella resurser.

Riskanalys. Intäkterna påverkas i mycket hög grad av den allmänna byggkonjunkturen, antalet laga kraft vunna detaljplaner samt av antalet ansökningar om fastighetsbildning.

Lantmäteri finansieras också delvis via planavgifter i samband med bygglov. I dessa detaljplaner påverkas intäkterna för fastighetsutredningar, fastighetsförteckningar och grundkarta genom att intäkterna skjuts fram i tiden, till den tidpunkt då eventuellt bygglov söks.

Lantmäterimyndighetens intäkter är beroende av att förrättningslantmätarna har god beläggning med handläggning. Ett eventuellt personaltapp med ersättningsrekrytering får därmed direkta konsekvenser för omsättningen och bidraget till verksamhetens gemensamma kostnader.

Park och natur

Avdelningen park och natur ansvarar för skötseln av kommunens detaljplanelagda parkmark, omfattande parker, lekplatser och bostadsnära naturmark. Avdelningen sköter också utemiljön vid kommunens fastigheter, till exempel vid skolor, förskolor och äldreboenden.

En stor del av arbetet utförs av arbetslag med personal i arbetsmarknadsåtgärder. Vid årsskiftet 2016/17 har avdelningen 24 medarbetare och ett 20-tal personer i arbetsmarknadsåtgärder.

Volymförändringar. Under 2018 utökas parkavdelningens skötselåtagande med parkytor, naturmark, lekplatser, trädalléer och städning i Vega, Kolartorp, Gudö, Kolartorp, Ribby ängar, Ribby allé och Lillgården. Tillsammans med ökade driftskostnader för nya Åbyskolans användning av Åbyparken samt ökade driftskostnader för idrotts-och lekytor i samband med genomförda Nyfiken parkprojekt, medför det ökade skötselkostnader på 920 tkr.

Inom fastighetsmark tillkommer nya förskolor i Ribby, Åbylund, nya Åbyskolan samt förändringar av Måsöskolan till en kostnad av 740 tkr.

Under 2019 finns i dagsläget inga kända volymförändringar.

Lokaler. Inget ökat lokalbehov, men personalutrymmena i Håga är i så dåligt skick att de behöver rivas av arbetsmiljöskäl. Medel äskas av lokalförsörjningsenheten för en nybyggnation och planering pågår. Arbetet, som beräknas ske under 2017, beräknas medföra en hyreshöjning på 100 tkr.

Investeringar. Enligt den fastställda parkplanen ska en medborgardialog och upprustning av en befintlig park påbörjas vartannat år. Detta medför ökade kapitalkostnader på 165 tkr/år. Under 2017 avslutas upprustningen av Åbyparken i Västerhaninge. Under 2017 påbörjas en ny medborgardialog Nyfiken park i Tungelsta trädgårdspark.

Parkavdelningen ansvarar för ett 50-tal lekplatser. I samband med upprustningen av kommundelsparkerna finns ett behov att utveckla lekplatserna inom dessa, för en bredare målgrupp. En genomgång av vilka andra lekplatser som också behöver utvecklas på ett liknande sätt behöver genomföras, likaså en bedömning av omfattningen av reinvesteringar på övriga lekplatser. Frågorna kommer att belysas i arbetet med en lekplatsplan 2016-2017. Den ökade investeringsvolymen på lekplatser medför ökade kapitalkostnader på 130 tkr 2018 och 160 tkr/år från 2019.

Personal. För att kunna ta hand om alla nya ytor som tillkommer har en organisationsöversyn av parkverksamheten genomförts. Under 2017 anställs en enhetschef för parkdrift, därefter ses organisationen med parkunderhåll och arbetslag över. Fler parkarbetare och även lagbasar/förmän kommer att behövas.

Kvalitetshöjande förändringar. Parkplanen, med efterföljande skötselplan och parkinvesteringar, medför gradvis kvalitetshöjningar inom parkverksamheten.

IT som stöd för verksamheten. Vi använder mobilt GIS för skötselpersonal i fält. Avtalet är dags att förnyas 2018.

Effektiviseringar i verksamheten. Den nya förvaltarrollen för utemiljö på fastighetsmark medför att vi arbetar mer förebyggande med löpande underhåll. Även skötselplanen, som implementeras under 2015, medför en effektiviserad parkskötsel där mobilt GIS spelar en viktig roll.

Riskanalys. All renhållning, och en stor del av parkunderhållet, sker med personal i arbetsmarknadsåtgärder. Vi ser nu att placeringen av arbetskraft hos oss minskar. Det pågår ett arbete tillsammans med socialförvaltningen att försöka bredda målgruppen hos dem som placeras hos oss. Det finns en risk att vi inte längre kan leverera arbete till samma låga kostnad som förut, och behöver anställa fler parkarbetare.

Framtida investeringar i fortsatt upprustning av parker enligt parkplanen och lekplatser enligt kommande underhållsplan belastar avdelningens drift med kapitalkostnader. Erhålls inte kostnadsersättning för dessa påverkar det de resurser som finns för drift och underhåll.

Plan

Planavdelningens huvudsakliga uppdrag är att upprätta detaljplaner samt att medverka i kommunstyrelsens arbete med översiksplaner och annan strategisk planering.

Volymförändringar. Under året 2016, hade planverksamheten 50-tal pågående planuppdrag. Till detta kommer en väntelista för kommande detaljplaner (fram till 2024). Väntelistan innehåller, förutom detaljplaner , omvandlingsområden samt planer som är beroende av statliga investeringar i infrastruktur.

Utvecklingsarbetet av den regionala stadskärnan, som i början på året 2017 är ute på samråd, går in i en ny fas, en fördjupad översiktsplan. Detta är i dagsläget svårbedömt resursmässigt då projektet inte leds inom förvaltningen.

Lokaler. Planavdelningen har haft stigande ärendebalanser varför fler handläggare och samordnare succesivt har anställts. Trycket på ökad planering förväntas kvarstå eller öka som en följd av rådande konjunkturläge, men också som en konsekvens av tydlig en politisk vilja att utveckla kommunen. Avdelningens utspridda placering ger inte bra arbetsförutsättningar.

PopUp-kontor, att temporärt flytta ut ett projektteam i ex ett pågående planområde, eller i en kommundel, är en idé som vi gärna vill prova. Detta tror vi kan ge goda förutsättningar för ett utvecklat planarbete. En grund för att ”sätta platsen” (place-making), eller under samrådet ett nytt och direkt sätt för medborgardialog och för teamet ett påtagligt sätt att verka i verkligheten.

Personal. Utbud och efterfrågan överensstämmer inte på en överhettad marknad. Att i likhet med övriga kranskommuner konkurrera med Stockholm är en utmaning. Samtidigt måste nyrekryteringar göras utifrån en tanke att åstadkomma en bredd vad gäller kompetens och erfarenhet. Behovet av någon mer senior handläggare är stort. Erfarna planarkitekter är svårrekryterade och lönenivåerna påverkas av stor konkurrens om arbetskraften.

Kvalitetshöjande förändringar. Fortsatt implementering av arbetsrutiner och processer för att ytterligare kvalitetssäkra tjänsterna. Genom att resurssätt planprojekten med en mer uttalad teammodell, får vi projekten mindre sårbara och mer kvalitetssäkrade.

IT som stöd för verksamheten. Inga behov, förutom fortsatt arbete med 3D-modell, inom ramen för stadsbyggnadsförvaltningens gemensamma 3D satsning (se investering Lantmäteri).

Uppmärksammas bör också att datorer i takt med utbyte blir mer bärbara, för att underlätta och ge förutsättningar för ett flexiblare arbetssätt.

Effektiviseringar i verksamheten. En stringentare planprioritering, tillsammans med tydligare krav att arbeta enligt tidplan (gäller även beställare/exploatörer) bör gynna ett jämnare arbetsflöde och därmed vara mer tids/resurseffektivt.

Riskanalys. Intäkterna är helt beroende av omfattningen på planeringen och det faktiska byggandet i kommunen. I den allmänna konjunkturens fortsatta utveckling då planhandläggare är en bristvara, är personalsituationen en högriskfaktor att ta på allvar.

Teknik

Inom avdelningen återfinns fyra olika verksamhetsområden; väghållning, trafik, anläggning samt fordon och verkstad. Totalt består avdelningen vid årsskiftet 2016/2017 av 34 personer.

Avdelningen ansvarar för drift och underhåll av gator, vägar, industrispår, hamnar samt parkeringsövervakning och torghandel. Man har även en myndighetsfunktion i trafikärenden och hamnärenden.

Anläggningssidan utför markarbeten åt vatten- och avloppsavdelningen (VA) och kommunstyrelseförvaltningens mark- och exploateringsenhet.

Fordon och verkstad ansvarar för inköp av kommunens alla tunga fordon samt utför service och reparationer på kommunens samtliga fordon.

Albyberg, etapp 1

Volymförändringar. Utbyggnaden av Vega, Albyberg, Lillgården och trafikplats Vega medför ökade driftskostnader för belysning och väghållning med 1100 tkr för 2018 och 1200 tkr 2019.

Lokaler. Inget ökat lokalbehov, men personalutrymmena i Håga är i så dåligt skick att de behöver rivas av arbetsmiljöskäl. Medel äskas av lokalförsörjningsenheten för en nybyggnation och planering pågår. Arbetet beräknas utföras under 2017.

Investeringar. Trafiksäkerhetsarbetet samt utbyggnaden av cykelvägar i enlighet med cykelplanen (beslut 2010) och successiv tillgänglighetsanpassning av busshållplatser medför årligen ökade kapitalkostnader med 450 tkr.

Under 2014 genomfördes en besiktning av kommunens hela brobestånd (Rapport 211580-03 från Projektengagemang). Vid denna besiktning framkom ett stort antal brister i brokonstruktionerna. En löpande femårsplan upprättades, där specifika objekt är framtagna för varje år.

För att inte dessa investeringar ska påverka vägverksamhetens driftbudget krävs full täckning för kapitalkostnader från 2018.

Personal. I takt med att Haningebornas direkta tillgänglighet till kommunens personal ökar, tar synpunktshanteringen allt mer resurser i anspråk vilket gör verksamheten händelsestyrd på bekostnad av långsiktigt strategiskt arbete. Cykelplan och trafiksäkerhetsprogram innehåller båda en stor mängd objekt med ökande komplexitet och då de ”enklaste” åtgärderna är genomförda krävs allt mer trafikplanerings- och projektledningskompetens för genomförandet. Avledningens mest erfarna trafikingenjör

kommer att gå i pension inom några år och för en bra succession behöver efterträdare rekryteras i god tid.

Kvalitetshöjande förändringar. Beläggningsbehovet är fortsatt stort och budgeten bör öka till 9-10 mkr/år

IT som stöd för verksamheten. Satsningen på ISY Road Trafikföreskrift och ISY Case Schakt ger effektivisering och möjlighet till ökade intäkter samt bättre uppföljning av schakttillstånd.

Effektiviseringar i verksamheten. Priskompensation sker på intäktssidan för sålda tjänster, såsom verkstad och anläggning, för att täcka pris- och löneökningar.

Fortsatt förnyelse av belysningsarmaturer medför minskade drift och underhållkostnader med 100-150 tkr.

Riskanalys. Liksom varje år, är en stor riskfaktor den kommande vinterns väderlek. Snöar det väldigt mycket påverkar det kostnaderna rejält.

Den, under 2014, framtagna utredningen om brounderhåll innehåller risker. Fördjupade kontroller, inspektioner och mätningar kan avslöja ökade behov av åtgärder.

Framtida investeringar i fortsatt utbyggnad av cykelvägnätet, upprustning av broar, fortsatt arbete med trafiksäkerhetsåtgärder i enlighet med trafiksäkerhetsprogrammet samt beläggningsarbeten belastar avdelningens drift med kapitalkostnader. Erhålls inte kostnadsersättning för dessa påverkar det de resurser som finns för drift och underhåll.

Vatten och avlopp

På VA-avdelningen arbetade vid årsskiftet 2016/2017 40 tillsvidareanställda fördelade på fyra enheter; kund och verksamhetsstöd, projekt och utredning, rörnät och VA-verk.

Avdelningen är kommunens huvudman för vatten- och avloppstjänster inom fastställt VA-verksamhetsområde och ansvarar för drift och tillsyn av ca 80 mil ledningsnät med tillhörande pumpstationer, tryckstegringsstationer och vattentorn samt tre avloppsreningsverk och tre vattenverk.

VA-verksamheten är avgiftsfinansierad till 100% och bygger på självkostnadsprincipen. För att täcka verksamhetens kostnader 2018 behöver VA-taxan höjas i storleksordningen 5-10%. Fortsatt uppbyggnad av investeringsfonden för Fors avloppsreningsverk påverkar också taxenivån. En detaljerad driftbudget för VA-verksamheten och förslag till VA-taxa presenteras i samband med Stadsbyggnadsförvaltningens strategi och budget 2018-2019.

Volymförändringar. De faktorer som påverkar VA-ekonomin i första hand är vädret (försåld vattenvolym samt pumpning och rening av avloppsvatten) och räntan men även VA-anläggningens skick (underhåll) och drift av tillkommande anläggningar (pumpstationer, LTA, VA-ledningar och dagvattendammar). Merparten av drickvattnet (ca 95%) och avloppsreningen (ca 70%) köps från Stockholm Vatten och vanligtvis höjs avgifterna årligen, vilket meddelas under juli månad.

Lokaler. Det är trångt i kontorsdelen på Anläggarvägen, likaså i verkstads- och förrådslokalerna. Vissa genomförda ombyggnationer 2016 har löst lokalfrågan kortsiktigt.

Investeringar. Under 2018 fortsätter flera investeringsprojekt som påbörjades under 2016/2017, däribland säkerställd vattenleverans till centrala Handen/Brandbergen med omnejd genom ny huvudledning mellan Nynäsledningen och Handens vattentorn samt utökad högzon (område med högre vattentryck) runt centrala Handen. Andra pågående projekt är om- och utbyggnad av Fors avloppsreningsverk (inloppspumpstation och renshantering), dagvattenåtgärder i Dammträsk och VA-utbyggnaden i Schweizerdalen, Dalarö.

Nya investeringsprojekt är VA-utbyggnad i området runt Bäckvägen/Älvvägen i Tungelsta, en ny pumpstation vid Strömslund, Jordbro (ersätter den befintliga, se bild) och klimatanpassningsåtgärder.

Andra viktiga investeringar är den löpande förnyelsen av det befintliga ledningsnätet som sker enligt en förnyelseplan med objektlista. När den nya huvudledningen till Handens vattentorn är klar påbörjas renovering och förstärkning av den befintliga huvudvattenledningen från 1960-talet.

För att klara tillkommande anslutningar till det kommunala VA-nätet behöver kapaciteten för Dalarö avloppsreningsverk byggas ut från dagens 2000 personer. Miljötillstånd finns för 4000 personer. Men på grund av det ökade trycket på förtätningar

på Dalarö utreds om den kommande utbyggnaden kan inrymma ytterligare 1000 personer. Enligt det nya miljötillståndet måste utbyggnaden vara klar senast 2020.

Personal. Planerings- och utredningssidan behöver förstärkas med tre till fem VA-ingenjörer/projektledare under de närmaste åren. Detta till följd av kommunens höga planeringstakt, stadsutvecklingsplanen och stora reinvesteringar i den befintliga VA-anläggningen.

Kvalitetshöjande förändringar. Fortsatt implementering av arbetsrutiner och processer medför gradvisa kvalitetshöjningar inom VA-verksamheten. Successiv uppbyggnad av hydrauliska modeller av ledningsnäten för att kunna bedöma framtida kapacitetsbehov. Utbyggnad av så kallade vattenkiosker på ledningsnätet (ca 1 st. per år) för säker och kontrollerad tankning av vatten.

IT som stöd för verksamheten. Fortsatt utveckling av det drift- och underhållsbaserade VA-kartsystemet VA-banken. Planering för nytt driftövervakningssystem för verk, pumpstationer mm.

Effektiviseringar i verksamheten. Fortsatt fokus på att hänföra kostnader dit de uppstår/hör hemma, exempelvis debitering i planuppdrag och investeringsprojekt samt gränsdragning mellan VA-kollektiv och skattekollektiv/fastighetsägare.

Riskanalys. Vädret har stor inverkan på intäkter (vattenförbrukning) och på kostnader (bland annat volymen avloppsvatten till Stockholm Vatten men även ökad risk för skadestånd på grund av översvämningar).

VA-ingenjörer, projektledare och rörläggare är svårrekryterade grupper varför eventuella personaltapp eller vakanser kan medföra försenade projekt/uppskjutna arbetsinsatser.

Avsaknad av ramavtal och upphandlingsresurser riskerar att försena investeringsplaner. Likaså resurs- och kompetensbrist hos konsulter och entreprenörer.

VA hinner inte göra kvalificerade bedömningar av kapacitet i ledningsnätet pga. det stora antalet pågående detaljplaner och höga exploateringstakten.

Relining av vattenledning

Relining av spillvattenledning

Övriga anvisningar, prioriteringar

Prio	Avd	Objekt	Typ	2018	2019	
1	Park o natur	Vega, Kolartorp, Gudö, Ribby, Lillgården	Tillkommande kommunala ytor	920	0	
2	Teknik	Albyberg, Vega, Lillgården, Vega trafikplats	Tillkommande kommunala ytor	1 100	1 200	
3	Park o natur	Ribby, Åbylund, Åbyskolan m fl	Tillkommande fastighetsmark	740	0	Hit räcker total ökning
4	Park o natur	Parkupprustning enl parkplan	Kapitalkostnad	165	165	
5	Teknik	Utbyggnad enligt cykelplan/busshållplatser	Kapitalkostnad	450	450	
6	Teknik	Upprustning /utbyte broar	Kapitalkostnad	460	520	
7	Förv ledn	Poseidons torg	Kapitalkostnad	450	450	
8	Teknik	Renovering pir askfatshamnen	Kapitalkostnad	0	293	
9	Park o natur	Nya lokaler Håga, ökad hyra	Ofinansierad del	100	0	
10	Förv ledn	VA-rådgivare 50 %	Ofinansierad del	200	0	
11	Park o natur	Lekplatsupprustning, kapitalkostnad	Kvalitetshöjande	130	160	
12	Teknik	Beläggningsprogram utökat	Kvalitetshöjande	1 000	1 000	
13	Teknik	Åtgärder enl. trafiksäkerhetsprogram kapitalk.	Kvalitetshöjande	0	470	
		Pris- och löneökning enl SKL 2,9 %		3 800	4 200	
			Totalt:	9 515	8 908	

Opåverkbara områden, redan beslutade åtgärder

Skötselkostnad på tillkommande kommunal mark och fastighetsmarkytor för park och teknik.

Kapitalkostnader för beslutade, påbörjade eller genomförda investeringar för broar, gång- och cykelvägar, busshållplatser, parkupprustning, trafiksäkerhetsåtgärder.

Opåverkbara områden utan specifika beslut

Inga.

Påverkbara faktorer, utvecklingsbehov, höjd ambitionsnivå

Poseidons torg.
Beläggningsprogram.
Lekplatsupprustning.

Prioritetsfördelade kostnadsförändringar

Förslag till mall för redovisning av prioriteringsfördelade kostnadsförändringar från 2017 till 2018, belopp i tkr

NÄMND/STYRELSE	SBN
2017 års budgetram (nedjusterad dec år 2016, 131000-558 tkr)	130 442
Preliminär ramökning (volymökning + generell)	2 700
2018 års preliminära ram	**133 142**

Prio	Kostnadsförändringar 2018 jämfört med budget 2017	Årsbelopp	Förändr.
1	**Opåverkbara faktorer eller redan beslutade åtgärder**		
1.1	Volymförändringar	2 760	2,1%
1.2	Pris- och lönekostnader 2,9% enligt SKL	3 800	2,9%
1.3	Lokalkostnader	100	0,1%
1.4	Kapitalkostnader	1 525	1,2%
1.5	Övriga driftskostnader	200	0,2%
S:a 1	**Summa prio 1**	**8 385**	**6,4%**
2	**Opåverkbara faktorer utan specifika beslut om avsatta medel fattade av KF/KS**		
2.1			0,0%
2.2			0,0%
2.3			0,0%
2.4			0,0%
2.5			0,0%
S:a 2	**Summa Prio 2**	**0**	**0,0%**
	Delsumma volymförändringar & beslutad åtgärder eller andra opåverkbara faktorer	**8 385**	**6,4%**
Prio 3	**Påverkbara faktorer som rör utveckling och ökad kvalitet**		
3.1	Lekplatsupprustning utökad, kapitalkostnad	130	0,1%
3.2	Beläggningsprogram utökat	1 000	0,8%
3.3			0,0%
3.4			0,0%
3.5			0,0%
S:a 3	**Summa Prio 3**	**1 130**	**0,9%**
	Summa kostnadsförändringar 2018	**9 515**	**7,3%**
	Preliminär ramökning	-2 700	-2,1%
	Avvikelse mellan kostnadsförändring 2018 mot preliminär ram 2018	**6 815**	**5,2%**
	Effektiviseringsåtagande 2018 motsvarande 1,9% enligt anvisning	-2 500	-1,9%
	Andra egna beslutade/planerade kostnadsminskningar		0,0%
			0,0%
	Summa finansieringsbehov	**4 315**	**3,3%**

Investeringsbudget

De viktigaste investeringsprojekten listas nedan. För detaljerad investeringsbudget, se sida 25 och framåt.

Förvaltningsledning/stadsbyggnadsprojekt. Upprustning av Poseidons torg.

Bygglov. E-tjänster för bygglov.

Lantmäteri. I huvudsak IT- samt systemutveckling. Stadsmodell i 3D ihop med planavdelningen.

Park och natur. Parkupprustning enligt parkplanen. Utökad investeringsvolym på lekplatser. Upprustning av maskinpark.

Teknik. Renovering av piren i askfatshamnen, utbyte av belysning samt ny- och ombyggnad av vägar. Trafiksäkerhetsåtgärder, gångbanor, busshållplatser samt utbyggnad av cykelbanor. Upprustning av fordonsparken.

Vatten och avlopp. Förnyelse av VA-nät och VA-verk. Leveranssäkerhet i huvudledningarna. Omvandlingsområdena på Dalarö och i Tungelsta. Inloppspumpstation och renshantering Fors avloppsreningsverk. Utbyggnad av Dalarö avloppsreningsverk. Utökad dagvattenrening i Dammträsk. Klimatanpassningsåtgärder. Ny huvudpumpstation vid Strömslund, Jordbro.

Investeringsäskanden 2018, plan för 2019-2022, tkr

Sammanställning

Verksamhet	Äskning 2018	2019	2020	2021	2022
BYGGLOV	200	200	0	0	0
LANTMÄTERI	1 800	2 000	500	800	1 000
PARK OCH NATUR	4 500	4 500	4 500	4 500	4 500
TEKNIK - FORDON / VERKSTAD	5 000	6 000	6 000	6 000	6 000
TEKNIK - TRAFIK	7 600	7 600	7 600	7 800	7 800
TEKNIK - VÄG	11 150	7 750	7 800	7 800	7 800
ÖVRIGT	7 000	0	0	0	0
Delsumma:	**37 250**	**28 050**	**26 400**	**26 900**	**27 100**

Verksamhet	Äskning 2018	2019	2020	2021	2022
VA - FÖRNYELSE, OMBYGGNA	97 100	106 900	82 000	99 500	100 500
VA - UTBYGGNAD*	23 000	25 700	65 800	78 200	72 300
Delsumma:	**120 100**	**132 600**	**147 800**	**177 700**	**172 800**

TOTALT	Äskning 2018	2019	2020	2021	2022
BYGGLOV, LANTMÄTERI, PARK OCH NATUR, PLAN, TEKNIK	37 250	28 050	26 400	26 900	27 100
VA	120 100	132 600	147 800	177 700	172 800
Totalsumma:	**157 350**	**160 650**	**174 200**	**204 600**	**199 900**

Investeringsäskanden 2018, plan för 2019-2022, tkr

Bygglov

Rang-ordn	Projektbenämning	Typ-kod	Äskar 2018	2019	2020	2021	2022
1	E-tjänst för bygglov	N	200	200			
SUMMA			**200**	**200**	**0**	**0**	**0**

Typkod:
R = rationaliseringsinvestering N = nyinvestering E = ersättningsinvestering

Kommentarer:

1 E-tjänst genom utveckling och installation av programvara samt koppling till Castor.

Investeringsäskanden 2018, plan för 2019-2022, tkr

Lantmäteri

Rang-ordn	Projektbenämning	Typ-kod	Äskar 2018	2019	2020	2021	2022
1	GPS / Mätningsutrustning	E		1 000			1 000
2	Ortofoto	E	800			800	
3	3 D modell	N	1 000	1 000	500		
SUMMA			**1 800**	**2 000**	**500**	**800**	**1 000**

Typkod:
R = rationaliseringsinvestering N = nyinvestering E = ersättningsinvestering

Kommentarer:

1 Enmansstation, GPS, rationalisering av lantmäteriverksamhetens mätmetoder.

2 Ortofoto- framställning av ortofoto på fastlandet

3 3D karta över Haninge Kommun, samarbetsprojekt med planavdelningen

Investeringsäskanden 2018, plan för 2019-2022, tkr

Park och natur

Rang-ordn	Projektbenämning	Typ-kod	Äskar 2018	2019	2020	2021	2022
1	Parkupprustning	E, N	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
2	Lekplatsupprustning	E, N	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
3	Mindre maskiner	R, E, N	500	500	500	500	500
SUMMA			**4 500**	**4 500**	**4 500**	**4 500**	**4 500**

Typkod:
R = rationaliseringsinvestering N = nyinvestering E = ersättningsinvestering

Kommentarer:

1. Upprustning av parker efter framtaget parkprogram

2. Renovering och utveckling av kommunens lekplatser

3. Förnyelse av maskinpark

Investeringsäskanden 2018, plan för 2019-2022, tkr

Teknik, fordon och verkstad

Rang-ordn	Projektbenämning	Typ-kod	Äskar 2018	2019	2020	2021	2022
1	Fordon, maskiner och utrustning	E	5 000	6 000	6 000	6 000	6 000
SUMMA			**5 000**	**6 000**	**6 000**	**6 000**	**6 000**

Typkod:
R = rationaliseringsinvestering N = nyinvestering E = ersättningsinvestering

Kommentarer:

1 Ospecificerade objekt enligt normal utbytestakt för stadsbyggnadsförvaltningens egna verksamheters fordon och maskiner.

OBS ! Ej medräknat andra förvaltningars fordon/maskiner och utrustning som respektive nämnd / förvaltning själv äskar och som senare kan hamna i stadsbyggnadsförvaltningens ägo för uthyrning mm.

Investeringsäskanden 2018, plan för 2019-2022, tkr

Teknik, trafik

Rang-ordn	Projektbenämning	Typ-kod	Åskar 2018	2019	2020	2021	2022
1	Trafiksäkerhetsåtgärder/övergångställen	N	1 100	1 100	1 100	1 100	1 100
2	Gångbana	N	1 400	1 400	1 400	1 400	1 400
3	Busshållplatser, tillgänglighet	N	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300
4	Arbeten i enlighet med cykelplan	N	3 800	3 800	3 800	4 000	4 000
SUMMA			**7 600**	**7 600**	**7 600**	**7 800**	**7 800**

Typkod:
R = rationaliseringsinvestering N = nyinvestering E = ersättningsinvestering

Kommentarer:

1 Ombyggnad och handikappanpassning av övergångställen.

2 Nybyggnation av gångbanor i anslutning till skolor och förskolor

3 Medel äskas för att tillgänglighetsanpassa busshållplatser delvis med hälp av statsbidrag.

4 För att följa intentioner med cykelplanen, utbyggnad av gång- och cykelstråk total investering 5 mnkr/år (egen del 3,8 mkr vid eventuellt statsbidrag om 1,5 mkr för år 2017)

Investeringsäskanden 2018, plan för 2019-2022, tkr

Teknik, väg

Rang-ordn	Projektbenämning	Typ-kod	Äskar 2018	2019	2020	2021	2022
1	Mindre ny- och ombyggnad	E	700	800	800	800	800
2	Komp. förnyelse trafikbelysning	N	600	600	600	600	600
3	Div utrustning vinterväghållning	N	250	250	300	300	300
4	Bullerdämpande åtgärder	N	100	100	100	100	100
5	Brounderhåll och förnyelse	E	5 000	6 000	6 000	6 000	6 000
6	Renovering pir i Askfatshamnen	E	4 500				
SUMMA			**11 150**	**7 750**	**7 800**	**7 800**	**7 800**

Typkod:
R = rationaliseringsinvestering N = nyinvestering E = ersättningsinvestering

Kommentarer:

1 Ospecificerade objekt

2 Förnyelse av belysningsarmaturer.

3 Plog och sandnings utrustning

4 Bullerdämpande fönster och bullerplank ospec objekt

5 Plan för underhåll och förnyelse av kommunens brobestånd

6 Renovering pir i Askfatshamnen

Investeringsäskanden 2018, plan för 2019-2022, tkr

Övrigt

Rang-ordn	Projektbenämning	Typ-kod	Äskar 2018	2019	2020	2021	2022
1	Poseidons torg	N	7 000				
SUMMA			**7 000**	**0**	**0**	**0**	**0**

Typkod:
R = rationaliseringsinvestering N = nyinvestering E = ersättningsinvestering

Kommentarer:

1 Ny utformning av torget

Investeringsäskanden 2018, plan för 2019-2022, tkr

VA, förnyelse, ombyggnad, verk, nät

Rang-ordn	Projektbenämning	Typ-kod	Äskar 2018	2019	2020	2021	2022
1	VA-förnyelse ledningsnät	E, N	17 200	15 200	11 000	25 000	15 000
8	VA-serviser, utbyggnad	N	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
2	VA-verk och anläggningar	E, R	6 000	7 000	8 000	8 000	6 000
4	Mindre ny-och ombyggnader	N, E	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
3	Huvudledningar	N	26 500	27 000	33 000	19 000	1 000
5	Fors RV Ombyggnad/utbyggnad	N, R	20 500	9 500	9 000	31 000	62 000
7	Dagvatten, åtgärdsplan	N	6 700	5 000	5 000	5 000	5 000
6	Dalarö avloppsreningsverk Utbyggnad	N	1 600	17 700	4 500		
9	Strömslunds pumpstation, inkl. ledningar	N, E	10 100	14 000			
10	Klimatanpassningsåtgärder	N	1 500	4 500	4 500	4 500	4 500
SUMMA			**97 100**	**106 900**	**82 000**	**99 500**	**100 500**

Typkod:
R = rationaliseringsinvestering N = nyinvestering E = ersättningsinvestering

Kommentarer:

1. VA-förnyelse ledningsnät
Med förnyelse menas reinvestering i det befintliga ledningsnätet för att förlänga livslängden samt förbättra ledningens kapacitet och funktion. Exempel på förnyelse är omläggning, spräckning och infodring (relining). Objekten hämtas från rörnäts behovslista som rangordnas utifrån vissa kriterier. Förnyelsearbetet samordnas så långt det är möjligt med kommande exploateringar.

8. VA-serviser, utbyggnad
Anläggande av VA-servisledningar till en fastighet senare än detaljplaneutbyggnaden. Ger anläggningsintäkter. Ligger erfarenhetsmässigt runt 3 mkr per år.

2. VA-verk och anläggningar
Om- och tillbyggnad av vattenverk, avloppsreningsverk, pumpstationer, tryckstegringsstationer, skalskydd och driftövervakning. Särskild satsning på pumpstationer kommande år enligt reinvesteringsprogram, 3-3,5 mkr/år. Vidare finns på sikt behov av förnyelse på Hanveden VV, Dalarö VV och ev Muskö VV. Framtida beslut kan även resultera i ny- och reinvestering vid Pålamalm. Endast reinvestering av Pålamalm VV bedöms uppgå till ca 15-20 mkr.

4. Mindre ny- och ombyggnader
Beteckningar, mindre oplanerade utbyggnader av ledningsnätet, skalskyddsåtgärder, VA-karta mm.
Utbyggnad av sk vattenkiosker för säkert och kontrollerat uttag av vatten på nätet (1 per år).

3. Huvudledningar
Avser förnyelse eller nya ledningar i större dimensioner som är kritiska för VA-försörjningen. 2017-2018 ny huvudvattenledning till Handens vattentornsamt ny högzon för centrala Handen. Från 2019 och framåt påbörjas renovering/kapacitetsförstärkning av befintliga huvudledningar för spill och vatten längs sträckan Norrby gärde - Handen/Brandbergen.

5. Fors reningsverk
Ombyggnad/utbyggnad av Fors avloppsreningsverk. Ny inloppspumpstation med grovrening kommer att byggas i förtid pga. undermåligt skick. Total investeringsnivå på 150-200 mkr.
Preliminär byggstart 2021 men mycket beroende på handläggningstid hos länsstyrelsen

7. Dagvatten, åtgärdsplan
Rening av dagvatten är en viktig åtgärd för att förbättra vattenkvaliteten i sjöar och vattendrag och för att följa miljökvalitetsnormerna. Under 2017-2018 byggs bl a en fördämning i Dammträsk för utökad rening av dagvatten men även för utjämning och begränsning av dagvattenflödet till Vega.

6. Dalarö avloppsreningsverk Utbyggnad
Utbyggnad av verket från dagens 2000 pe till 4000 pe för att klara ökad avloppsanslutning. Förstudie kommer att göras under 2017 för att utreda möjligheterna till kapacitetsökning till 5000 pe enligt nya direktiv. Kostnaderna för utbyggnaden äruppskalad från tidigare framtagna siffror för ett verk med kapacitet för 4000 pe.

9. Strömslunds pumpstation, inkl. ledningar
En huvudpumpstation från 1960-talet som behöver totalrenoveras. Idag svåråtkomlig placering varför ny byggs istället på lämpligare plats. Kostnaderna kan komma att ändras beorende på vilka inriktningsbeslut som tas.

10. Klimatanpassningsåtgärder
Dagvattenåtgärder i befintlig anläggning för att minska risk för översvämningar. Bl a utbyggnad av dagvattenledningar i kombi/halvkombinerade områden, fördröjningsmagasin mm. Omfattningen på behovet är idagsläget inte känt. Projektet inkluderar uppbyggnad av hydrauliska modeller, ett avrinningsområde per år. Ett långsiktigt arbete.

Investeringsäskanden 2018, plan för 2019-2022, tkr

VA, utbyggnad

Rang-ordn	Projektbenämning	Typ-kod	Äskar 2018	2019	2020	2021	2022
1	VA-utbyggnad Årsta havsbad	N	2 000	1 000			
2	VA-utbyggnad Dalarö	N	11 000	15 200	20 000	26 500	14 300
3	VA-utbyggnad Tungelsta	N	7 500	7 000	43 800	49 200	47 500
4	VA-utbyggnad Vendelsö	N	2 000	2 500	2 000	1 500	10 500
5	VA-utbyggnad Västerhaninge	N	500			1 000	
SUMMA			**23 000**	**25 700**	**65 800**	**78 200**	**72 300**

Typkod:
R = rationaliseringsinvestering N = nyinvestering E = ersättningsinvestering

Kommentarer:

1 **VA-utbyggnad Årsta havsbad**
Ca 830 fastigheter. Byggstart februari 2014. Beräknas klart sommar/höst 2017. Försenat drygt ett år. Entreprenören gått i konkurs. Slutfört i egen regi. Kvarstående budget är för villapumpstationer (LTA).

2 **VA-utbyggnad Dalarö**
Schweizerdalen ca 160 fastigheter. Byggstart januari 2017 och beräknad slutbesiktning maj-juni 2018. Entreprenad ca 40 mkr.
Kolbotten/V:a Vadviken ca 100 fastigheter: Detaljplan bedöms vinna laga kraft januari 2018. Vattendom krävs för VA-ledningar i Vadviken. Tre års genomförandetid pga vattendom.
Holmdalen ca 100 fastigheter. Detaljplan bedöms vinna laga kraft juni 2019.
Malmen ca 200 fastigheter. Detaljplan bedöms vinna laga kraft juni 2020.

3 **VA-utbyggnad Tungelsta**
Bäckvägen ca 30 fastigheter. Oklart om området ska planläggas innan VA-utbyggnad, därav osäker kalkyl.
Hållsätra/Välända ca 340 fastigheter. Detaljplan bedöms vinna laga kraft 2020. Entreprenad ca 160 mkr, inkl. överföringsledningar längs Sorundavägen och Södertäljevägen (ca 34 mkr) men exklusive dagvatten.
Hammars småbruk ca 65 fastigheter. Detaljplan bedöms vinna laga kraft 2020.

4 **VA-utbyggnad Vendelsö**
Utredning, projektering samt VA-utbyggnad för Källtorp och Lyckeby (2022-2023).

5 **VA-utbyggnad Västerhaninge**
Utredning och projektering för Sågen/Lugnet.

Investeringsunderlag 2018, plan för 2019-2022, tkr

Tornberget, sammanställning

Verksamhet	Äskning 2018	2019	2020	2021	2022
Fastighetsmark - park	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Fastighetsmark - teknik	5 600	5 600	5 600	5 600	5 600
Fastighetsmark - VA	4 400	4 400	4 400	4 400	4 400
Delsumma:	**20 000**	**20 000**	**20 000**	**20 000**	**20 000**

Investeringsunderlag 2018, plan för 2019-2022, tkr

Tornberget, park och natur

Rang-ordn	Projektbenämning	Typ-kod	Åskat 2018	2019	2020	2021	2022
1	Markupprustning	R, E	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
2	Ombyggnad mark eroderade slänter	R	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
3	Lekutrustning	E	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
4	Belysning	R, E	500	500	500	500	500
	Ospec. enl. ovan		1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
SUMMA			**10 000**	**10 000**	**10 000**	**10 000**	**10 000**

Typkod:
R = rationaliseringsinvestering N = nyinvestering E = ersättningsinvestering

Kommentarer:

1. Markupprustning

Flera av fastigheternas markytor härstammar från 1970- och 80-talet och är svårt slitna. Antalet kvadratmeter mark per barn minskar vilket leder till ökat slitage. Det finns stora behov att byta ut markinventarier och förnya asfalts, grus- och planteringsytor. Konstgräs och gummiytor är alternativa material att installera för att klara en hård belastning.
Markbyggnader av trä och betong är i stort behov av att bytas ut liksom stängsel.
Anläggning av ytor som kan fungera för dagvattenhantering enligt kommunens dagvattenstrategi.

2. **Ombyggnad mark, eroderade slänter.**

Vissa gårdar har problem med diverse skrotmaterial som har kommit i dagen efter år av slitage. För att förhindra fortsatt errodering bör konstruktioner med bl.a. konstgräs och terasseringar med hjälp av stödmurar och träkonstruktioner anläggas.

3. Lekutrustning

I stadsbyggnadsförvaltningens uppdrag ingår att upprätthålla en säker utemiljö på skolor och förskolor enligt EU-standard SS-EN1176-1-11 vilket kräver att vi byter ut lekutrustningar och bygger om äldre lekmiljöer. På skolor och förskolor måste lekutrustning bytas minst vart tionde år till följd av det höga slitaget för att uppfylla säkerhetskraven. En övervägande del av skolor och förskolor i Haninge kommun har idag lekutrustning som är över tio år gammal. Kostnaden för att byta lekutrustning på en förskolegård ligger idag på minst 500 tkr för material och arbete.

4. **Belysning**

Stadsbyggnadsförvaltningen har påbörjat ett arbete att byta ut belysningsstolpar och armaturer, samt att se över elsäkerheten på skolgårdarnas stolpbelysning. Med fler barn på gårdarna ökar också behovet av väl upplysta gårdar som går att använda hela dagen även under vinterhalvåret.

Investeringsunderlag 2018, plan för 2019-2022, tkr

Tornberget, teknik

Rang-ordn	Projektbenämning	Typ-kod	Äskar 2018	2019	2020	2021	2022
1	Asfaltering	R	3 600	3 600	3 600	3 600	3 600
2	Toppbeläggning, tillgänglighetsåtgärder	E	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
3	Kantsten	E	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
SUMMA			**5 600**	**5 600**	**5 600**	**5 600**	**5 600**

Typkod:
R = rationaliseringsinvestering N = nyinvestering E = ersättningsinvestering

Kommentarer:

1. Asfaltering skolgårdar, parkeringar och förskolor, förnyelse av ytor.

2. Toppbeläggningar och tillgänglighetsåtgärder på diverse skolor & förskolor

3. Ersätta och komplettera kantstenar

Investeringsunderlag 2018, plan för 2019-2022, tkr

Tornberget, VA

Rang-ordn	Typåtgärder	Typ-kod	Äskat 2018	2019	2020	2021	2022
1	Inventering, Tv-inspektion, kartläggning	E	500	500	500	500	500
2	Renovering/omläggning ledningar	E	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
3	Brunnar och ventiler	N, E	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
4	Ombyggnad/renovering pumpstationer	E	100	100	100	100	100
5	Ospecificerat per år	E	800	800	800	800	800
SUMMA			**4 400**	**4 400**	**4 400**	**4 400**	**4 400**

Typkod:
R = rationaliseringsinvestering N = nyinvestering E = ersättningsinvestering

Kommentarer:
Omprioritering mellan typåtgärderna kan förekomma.

1. Inspektion av befintliga ledningar för att kunna bedöma status och åtgärdsbehov.

2. Relining eller omläggning av ledningar i dåligt skick pga. ex ålder, rotproblem, sättningar och dålig självrensningsfunktion

3. Punktreparationer av brunnar, komplettering av nya brunnar, byte av ventiler samt nya lösningar enl dagvattenstrategin.

4. Ombyggnad/renovering av lokala pumpstationer där avlopp ej sker med självfall

5. En del ospecificerat behövs för att kunna hantera akuta objekt som uppkommer

Stadsbyggnadsförvaltningen, Haninge kommun

2017-01-18

Dnr SN 2016/442

§ 8 Socialnämndens budgetförutsättningar inför Mål och budget 2018-2019

Sammanfattning

Socialnämnden har i budgetdirektiven för Mål och budget 2018-2019 fått en ramökning med 17,5 miljoner kronor inför 2018. Förvaltningen bedömer att omkring 7 mnkr av effektiviseringsåtagandet, utifrån den preliminära ramen, kan klaras av genom löpande effektiviseringar. Utöver detta kvarstår ett effektiviseringsåtagande som bedöms uppgå till åtminstone 15 mnkr (1,8 procent). I gjorda analyser ligger även antagande att effektiviseringar och verksamhetsneddragningar motsvarande 10 mnkr kommer att kunna genomföras under 2017.

Underlag för beslut

- Tjänsteskrivelse - Socialnämndens budgetförutsättningar inför Mål och budget 2018-2019

- Remissvar - Socialnämndens budgetförutsättningar inför Mål och budget 2018-2019

Förslag till beslut

1. Socialnämnden överlämnar förvaltningens förslag till Mål och budget 2018 – 2019 till kommunstyrelsen utan eget ställningstagande.

Överläggningar i socialnämnden

Alexandra Anstrell (M), Birgitta Sandell (Kd) och Eva Manners (SD) deltar inte i beslutet.

Socialnämndens beslut

1. Socialnämnden överlämnar förvaltningens förslag till Mål och budget 2018 – 2019 till kommunstyrelsen utan eget ställningstagande.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: Kommunsstyrelsens förvaltning

För kännedom: Förvaltningschef

Haninge kommun

Förvaltning	Dokumenttyp		Sida
Socialförvaltningen	Tjänsteskrivelse		1 (2)
Avdelning	Datum	Diarienummer	
Kansliet	2017-02-06	SN 2016/442	

Handläggare
Sofia Nordgren, utredare

Socialnämndens budgetförutsättningar inför Mål och budget 2018-2019

Sammanfattning

Socialnämnden har i budgetdirektiven för Mål och budget 2018-2019 fått en ramökning med 17,5 miljoner kronor inför 2018. Förvaltningen bedömer att omkring 7 mnkr av effektiviseringsåtagandet, utifrån den preliminära ramen, kan klaras av genom löpande effektiviseringar. Utöver detta kvarstår ett effektiviseringsåtagande som bedöms uppgå till åtminstone 15 mnkr (1,8 procent). I gjorda analyser ligger även antagande att effektiviseringar och verksamhetsneddragningar motsvarande 10 mnkr kommer att kunna genomföras under 2017.

Underlag för beslut

- Tjänsteskrivelse - Socialnämndens budgetförutsättningar inför Mål och budget 2018-2019
- Remissvar - Socialnämndens budgetförutsättningar inför Mål och budget 2018-2019

Förslag till beslut

1. Socialnämnden överlämnar förvaltningens förslag till Mål och budget 2018 – 2019 till kommunstyrelsen utan eget ställningstagande.

Siw Lidestål Romlin
förvaltningschef

Linda
tillförordnad avdelningschef

Bakgrund

Socialnämnden har beretts tillfälle att yttra sig över föreslagna budgetförutsättningar inför Mål och budget 2018-2019.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av förvaltningsledningen och kansliet.

Förvaltningens synpunkter

Socialnämnden har i budgetdirektiven för Mål och budget 2018-2019 fått en ramökning med 17,5 miljoner kronor inför 2018. Denna ramökning bedöms innebära ett effektiviseringsåtagande på cirka 2,6 procent (cirka 22,5 mnkr) för nämndens verksamheter. Det förutsätter att efterfrågan på en del av nämndens verksamheter ökar långsammare än den prognosticerade befolkningsökningen. Att antalet insatser enligt LSS kommer att följa befolkningsökningen i kommunen är dock inte sannolikt utifrån utvecklingen de senaste åren.

Förvaltningen bedömer att cirka 7 mnkr av effektiviseringsåtagandet under 2018 kommer att klaras genom löpande effektiviseringar. Detta innebär även under 2018 ett fortsatt stort effektiviseringsåtagande, vilket medför en stor utmaning för förvaltningen som redan har gjort stora besparingsåtgärder under de senaste åren. I gjorda analyser ligger även antagande att effektiviseringar och verksamhetsneddragningar motsvarande 10 mnkr kommer att kunna genomföras under 2017.

Förvaltningen bedömer att effektiviseringsåtagandet, utifrån den preliminära ramen, under 2018 kommer att uppgå till åtminstone ytterligare 15 mnkr (1,8 procent) utöver vad som i dagsläget bedöms som genomförbart.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Kommunsstyrelsens förvaltning

För kännedom: Förvaltningschef

Haninge kommun

6 februari 2017

Socialnämndens budgetförutsättningar inför Mål och budget 2018–2019

Innehåll

1 Sammanfattning 3
2 Resultatindikatorer med målvärde 4
3 Omvärldsanalys inom förvaltningens verksamhetsområde 4
3.1 Förändrade målgrupper 4
3.2 Bostadsmarknaden 5
3.3 Arbetsmarknaden 5
3.4 Förestående lagändringar 5
4 Invärldsanalys inom förvaltningens verksamhetsområde 6
4.1 Driftbudget 6
4.1.1 Volymförändringar 6
4.1.2 Lokaler 7
4.1.3 Personal 8
4.1.4 Kvalitetshöjande förändringar 9
4.1.5 IT som stöd för verksamheten 9
4.2 Investeringsbudget 9
5 Slutsats och prioriteringar 10

1 Sammanfattning

Socialnämnden har i budgetdirektiven för Mål och budget 2018-2019 fått en ramökning med 17,5 miljoner kronor inför 2018. Denna ramökning bedöms innebära ett effektiviseringsåtagande på cirka 2,6 procent (cirka 22,5 mnkr) för nämndens verksamheter.
Det förutsätter dock att efterfrågan på en del av nämndens verksamheter ökar långsammare än den prognosticerade befolkningsökningen. Insatser enligt LSS bedöms fortsätta öka i omfattning under 2017 och 2018, och att antalet insatser kommer att följa befolkningsökningen i kommunen är inte sannolikt utifrån utvecklingen de senaste åren. Eftersom LSS-insatser utgör knappt 40 procent av socialnämndens totala kostnader så får denna volymökning stort genomslag på nämndens kostnader. Förvaltningen bedömer behovet av särskilt boende enligt LSS kommer att öka med 12 platser under 2018. Volymökningarna bedöms innebära ökade kostnader på 8,5 mnkr.

Tillsammans med de ensamkommande barn som fått uppehållstillstånd är det omkring 300 nyanlända vuxna över 18 år som under 2017och 2018 går ur etableringssystemet samt ersättningssystemet för ensamkommande. De personer som då inte har kommit i egen försörjning kommer sannolikt att vara i behov av fortsatt stöd från socialtjänsten. Hur många som kommer att behöva detta stöd är svårt att bedöma. Kostnaderna för försörjningsstödet beräknas dock bli påverkat av dessa volymökningar. Förvaltningen behöver även i samverkan med andra aktörer arbeta ytterligare för att underlätta etableringen.

Rekryteringsläget av socialsekreterare är ansträngt både i kommunen och i hela landet och flera kommuner konkurrerar om samma arbetstagare. Detta är uppmärksammat
av såväl Sveriges kommuner och landsting (SKL) som Socialstyrelsen. Utöver bristen på socialsekreterare ser förvaltningen även svårigheter med att rekrytera enhetschefer.
Mot bakgrund av detta kan den antagna löneökningen motsvarande 3,2 procent mycket väl vara för låg.

Förvaltningen bedömer att cirka 7 mnkr av effektiviseringsåtagandet under 2018 kommer att klaras genom löpande effektiviseringar. Detta innebär även under 2018 ett fortsatt stort effektiviseringsåtagande, vilket medför en stor utmaning för förvaltningen som redan har gjort stora besparingsåtgärder under de senaste åren. I gjorda analyser ligger även antagande att effektiviseringar och verksamhetsneddragningar motsvarande
10 mnkr kommer att kunna genomföras under 2017.

Förvaltningen bedömer att effektiviseringsåtagandet, utifrån den preliminära ramen, under 2018 kommer att uppgå till åtminstone ytterligare 15 mnkr (1,8 procent) utöver vad som i dagsläget bedöms som genomförbart.

2 Resultatindikatorer med målvärde

Socialnämnden anser att resultatindikatorn ”Delaktighet i genomförandeplaner, inklusive särskilt boende och daglig verksamhet”, som finns angiven under målområde 3: Stöd och omsorg som ger mervärde till individen, inte är lämplig att följa upp och mäta. Resultatindikatorn är svårtolkad utifrån brukarperspektivet, då en indikation om
delaktighet i genomförandeplanen inte säger något om brukarens verkliga upplevelse av delaktighet på ett sätt som hen önskar. Socialnämnden föreslår istället följande formulering: ”Hur mycket har du kunnat påverka den hjälp du har fått av socialtjänsten”. Indikatorn mäter delaktighet på ett mer korrekt sätt och utgår från brukarens synpunkter. Detta är också en indikator som tas fram årligen av socialtjänsten.

3 Omvärldsanalys inom förvaltningens verksamhetsområde

3.1 Förändrade målgrupper

Psykisk ohälsa är ett växande problem i samhället i stort och en viktig faktor för lång-varig sjukskrivning. Samhällsutvecklingen pekar mot en alltmer förlängd ungdomstid och detta i kombination med faktorer så som bostadsbrist gör att det blir svårare för en del unga vuxna att få fäste i vuxenlivet. Antalet som på olika sätt behöver stöd på grund av psykisk ohälsa växer. Unga vuxna är också en målgrupp som utmanar med ”diffusa” och komplexa behov och styrkor samt höga krav. För att möta dessa utmaningar
behöver förvaltningen skapa individanpassade och, för målgruppen, attraktiva lösningar som förhindrar att unga vuxna fastnar i ett utanförskap och utvecklar en mer komplex problematik. Insatser krävs där rätt kompetens och metodiska arbetssätt tillgodoser målgruppens behov.

I framtiden behöver förvaltningen fortsätta arbetet med att i större utsträckning anpassa organisationen utifrån individens behov. Verktyg för att jobba med fokus på individen bör utvecklas ytterligare och det krävs fler och mer individanpassade hemmaplanslösningar. För att möta dessa utmaningar krävs en långsiktig strategi som kombinerar olika former av boende med individanpassat stöd av god kvalitet.

Förvaltningen behöver tillsammans med andra aktörer arbeta ytterligare för att barn och
unga ska fullfölja sin utbildning. Hemmasittare och de som av andra skäl inte deltar i undervisningen behöver få tillgång till mer flexibla och individanpassade insatser. För att
motverka utanförskap och annan problematik är också tidig upptäckt och förebyggande
insatser viktigt. Exempel på detta är att utveckla utbudet av föräldraprogram och också rikta det mot grupper med andra modersmål än svenska. Även det förebyggande arbetet riktat mot föräldrar som är nyanlända behöver utvecklas tillsammans med Centrum för mottagning av nyanlända. Samtidigt behöver förvaltningen komma tillrätta med både bristen på socionomer och den ökade efterfrågan på socialtjänstens stöd.

Mycket pekar på att samverkan mellan kommunen och hälso- och sjukvården fortsätter

vara en central fråga. Avgörande för att kunna hantera mer komplexa problembilder är att fokusera på att utveckla aktivt ansvar och förändrade arbetssätt för samordnande insatser. Ingen huvudman klarar själv att lösa framtidens utmaningar med förändrade målgrupper där kommun och landsting delar det formella ansvaret. Fokus i framtiden bör ligga mer på samordnade arbetssätt och delat ansvar snarare än gränsdragningar. Nya lösningar och större förtroende behövs då komplexitet och samordningsbehov kommer att vara norm snarare än ett undantag.

3.2 Bostadsmarknaden

Bristen på tillgängliga bostäder är stor i Haninge såväl som i Stockholms län. Detta medför svårigheter för alla grupper som idag har svårigheter att ordna eget boende, till exempel personer med psykiska funktionsnedsättningar, personer med ett pågående eller
tidigare missbruk samt personer med försörjningsstöd. Bostadsbristen leder till ökade kostnader för socialnämnden kopplade till tillfälliga boenden. Bristen på tillgängliga bostäder medför även att många inte kan flytta till egen bostad, utan blir kvarboende i dyra placeringar. Höga hyror riskerar dessutom att medföra högre kostnader för försörjningsstöd.

3.3 Arbetsmarknaden

Arbetsmarknaden är fortsatt stark och det råder en relativt god arbetsmarknad i länet. Samtidigt ökar dock klyftan mellan olika grupper på arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen bedömer att arbetslösheten minskar i grupper med en starkare position på
arbetsmarknaden samtidigt som grupper med en svagare ställning får fortsatt svårt att hitta arbete. Under 2018 väntas denna grupp bestående av bland andra lågutbildade personer, utrikesfödda personer samt personer med psykiska funktionsnedsättningar utgöra
tre fjärdedelar av de inskrivna arbetslösa. Den största utmaningen för Haninges del är att få den ökande gruppen arbetslösa utrikesfödda in i arbetslivet och komma in i det svenska samhället. Ökad arbetslöshet för grupper med en svagare ställning på arbetsmarknaden medför konsekvenser för flera av förvaltningens olika verksamheter, däribland försörjningsstödet.

3.4 Förestående lagändringar

Under 2018 föreslås FN:s barnkonvention införlivas i svensk lag. Förvaltningen utreder
nu frågan för att få en överblick över vad detta innebär för socialtjänsten. I samarbete med övriga förvaltningar bör man verka för att stärka barnperspektivet i alla ärenden som rör barn samt ta fram metoder och arbetssätt som säkerställer att barnkonventionen efterlevs. Den nya lagen kan komma att påverka nämndens kostnader från 2018 och
framåt.

Enligt en lagrådsremiss föreslås en ny betalningsansvarslag träda i kraft som förväntas få effekter för kommunerna. Inom området som rör funktionsnedsättning föreslås lagen träda i kraft 1 januari 2018 och för personer som vårdas i sluten psykiatrisk vård från och med 1 januari 2019. Förslaget innebär bland annat att kommun och landsting ska teckna en överenskommelse kring betalningsansvaret för personer som skrivs ut från psykiatrisk slutenvård. Om en överenskommelse inte nås ska kommunens betalningsansvar gälla från tre dagar efter att patienten är utskrivningsklar, jämfört med dagens 30 arbetsdagar. Konsekvenserna för kommunen blir ökade kostnader och ett större behov av snabbt tillgängliga platser på olika former av stödboende och HVB. Kommunen
behöver även ha en ökad beredskap under helger för att kunna ta emot patienter från slutenvården. För personer med funktionsnedsättning innebär lagen att dessa måste lämna sjukhus tidigare. Detta kan i sin tur leda till att dessa personer behöver mer stöd för att klara eget boende, exempelvis i form av hemtjänst eller korttidsvistelse.

Ett lagförslag gällande tillståndshantering och tillsyn av tobakstillstånd föreslås träda i kraft under 2018. För kommunerna skulle detta innebära att det kommer att krävas samma hantering av tobakstillstånd som det idag krävs med serveringstillstånd. I dag finns omkring 87 försäljningsställen av tobak i kommunen. Hur avgiftsnivåerna för tobakshandläggningen kan se ut är ännu inte klart, men det är tveksamt om avgifterna sätts till den nivån att de kan finanisera handläggningen. Att flera kommuner samgår i frågan skulle kunna ge en viss samordningsvinst, men detta behöver utredas.

4 Invärldsanalys inom förvaltningens verksamhetsområde

4.1 Driftbudget

4.1.1 Volymförändringar

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning
Omkring 42 procent av nämndens budgetram används till att skapa verksamhet för brukare med insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Utvecklingen inom detta verksamhetsområde är därför av mycket stor betydelse för nämndens ekonomiska förutsättningar. Haninge har haft en stor ökning av antal
personer med insatser enligt LSS under de senaste åren. En ökning som under det senaste året har avtagit till 3,4 procent.

	2013	2014	2015	2016	2017
Antalet personer med LSS-insatser, Haninge (1 jan)	436	556	694	770	796
Ökning jämfört med föregående år		+28%	+25%	+11%	+3,4%

Orsaken till att antalet personer med insatser ökar är att det är fler insatser som tillkommer än som avslutas. Förklaringen till detta är att insatser enligt LSS ofta är livslånga. Det går inte att säkert bedöma vare sig hur antalet personer med insatser eller
antalet insatser kommer att utvecklas under 2017 och 2018, men att antalet insatser kommer att följa befolkningsökningen i kommunen är inte sannolikt utifrån utvecklingen de senaste åren.

Trots att antalet personer med LSS-insatser har ökat med 43 procent mellan 1 januari 2014 och 1 januari 2017 så har kostnaderna endast ökat med 13 procent under perioden
2014–2016. Orsaken är att ett ständigt pågående matchningsarbete och kontinuerlig översyn görs av beslutade insatser. Dessa besparingsmöjligheter minskar över tid och ytterligare besparingar i samma storleksordning kommer inte att vara möjliga framöver.
Det finns dock fortfarande möjligheter att i vissa fall hitta mindre kostsamma insatser för vissa brukare. Ett hinder för att genomföra ytterligare besparingar är svårigheten att
få tag på tillgängliga lägenheter. Detta skulle möjliggöra att flera brukare skulle bo i eget

boende med hjälp av boendestöd, vilket skulle innebära lägre kostnader än en plats på
ett särskilt boende. Bedömningen är att antalet platser i särskilt boende kommer att öka
med sex platser per år och detta innebär ökade kostnader på 7,5 mnkr per år.

Insatsen daglig verksamhet har också ökade volymer. Under 2016 ökade kostnaderna för ersättningen med 1,7 mnkr och bedömningen är att kostnaderna för denna insats kommer att fortsätta att öka även de kommande åren.

Sedan några år tillämpar Försäkringskassan omarbetade och striktare vägledningar när
de bedömer den enskildes grundläggande behov av personlig assistans enligt LSS. Förändringen har dels resulterat i reducerat eller helt indraget assistansstöd till många brukare och dels att kostnadsansvaret helt gått över från staten till kommunen i form av
bistånd enligt SoL och LSS. En ny dom kommer dessutom att vara vägledande för Försäkringskassans bedömning framöver. Detta kan innebära att kommunernas kostnader
ökar ytterligare då den del av stödet som staten betalar kommer att begränsas ytterligare.
Samtliga kostnader hamnar istället på kommunen.
Omfattningen av dessa kostnader är i dagsläget svår att bedöma.

Nyanlända och ensamkommande

Bedömningen är att antalet nyanlända personer inom etableringen kommer att öka stort åren 2016-2018 för att därefter gå tillbaka till tidigare nivåer. Detta innebär ett ökat
tryck på flera av förvaltningens verksamheter på både lång och kort sikt. Målgruppen är
viktig att följa och förvaltningen har därför tagit fram relevanta nyckeltal att redovisa.

Kostnaderna kring nyanlända och ensamkommande finansieras i dagsläget av statsbidrag. För nyanlända betalas etableringsersättning ut under de första två åren. Tillsammans med de ensamkommande barn som fått uppehållstillstånd är det omkring 300
nyanlända vuxna över 18 år som under 2017och 2018 går ur etableringssystemet samt ersättningssystemet för ensamkommande. De personer som inte har kommit i egen försörjning kommer sannolikt att vara i behov av fortsatt stöd från socialtjänsten. Hur många som kommer att behöva detta stöd är svårt att bedöma. Förvaltningen behöver därmed i samverkan med andra aktörer arbeta ytterligare för att underlätta etableringen för nyanlända. Detta skulle exempelvis kunna göras genom en myndighetsgemensam vägledningsplats (etableringscenter). Därför pågår ett arbete tillsammans med Tyresö och Nynäshamns kommuner om en gemensam ansökan till Europeiska socialfonden gällande finansiering.

Nyanlända med uppehållstillstånd som bosatt sig i Haninge efter att ha avböjt annan anvisad kommun har rätt att få stöd och hjälp från socialtjänsten. Antalet som kommer att efterfråga stöd är svårt att beräkna. Behovet av försörjningsstöd kommer sannolikt att öka något över tid men kan motverkas med arbetsmarknadsinsatser.

Det föreslagna ersättningssystemet för mottagandet ensamkommande barn och unga som förväntas träda i kraft den 1 juli 2017 medför stora konsekvenser för kommunerna.
Nivåerna för ersättning sänks och det kommer att finnas begränsningar för hur mycket
kommunerna får i ersättning från staten. Förvaltningen kommer att ha svårigheter med
att hålla sig inom ramen för ersättningen, då den inte kommer att kunna täcka kostnaderna för handläggningen. Regeringen föreslår även en begränsning i möjligheten att
placera ensamkommande barn i annan kommun än den anvisade. Om kommunen inte
tillräckligt snabbt får fram boendeplatser och familjehem för denna målgrupp riskerar
kostnaderna att överstiga den statliga schablonersättningen, vilket påverkar driftsbudgeten. I dagsläget finns inte heller ordinarie boenden att erbjuda för de ensamkommande
som fyller 18 år och nämnden får därmed bekosta bostadslösningar för denna grupp.

En ny form av uppehållstillstånd, tillfälliga uppehållstillstånd, har införts. Dessa gäller
endast för en begränsad tid jämfört med permanent uppehållstillstånd. Eventuella konsekvenserna som kan uppstå är att det medför svårigheter att planera hur länge ett barn
ska bo kvar på sitt boende, vilket försvårar planering av antal boendeplatser. Det kommer sannolikt också innebära att barnens psykiska mående försämras, vilket kan leda till
ökade krav på resurser för att hantera detta.

4.1.2 Lokaler

Inom förvaltningen pågår ständigt ett arbete med att se över lokalutnyttjande i syfte att
hitta mer kostnadseffektiva lösningar.

Lägenheter

Förvaltningen ser att bristen på bostäder kan leda till social problematik för individen eller förvärra en redan befintlig problematik. Bristen på bostäder medför även att personer som inte längre har behov av särskilt boende, stödboende eller genomgångsbostad inte kan flytta vidare till eget boende. Detta leder till fortsatt ökade verksamhets- och placeringskostnader för socialnämnden. Genom att flytta 20 personer från köpta boendeplatser till lediga lägenheter skulle en besparing på omkring sju mnkr på årsbasis kunna göras. Socialförvaltningen förvaltar idag ca 310 bostäder som hyrs ut i 2:a hand till de personer som uttömt sina egna möjligheter att ordna boende.

Särskilda boenden enligt LSS och SoL

På grund av volymökningar finns det behov av cirka sex boendeplatser per år inom särskilt boende LSS. Det innebär att en ny särskilt boende behöver byggas vartannat år.
Idag har förvaltningen ett antal mindre gruppboenden och en förtätning av dessa genom
utbyggnad skulle innebära mer kostnadseffektiva verksamheter. Denna förtätning kräver
anpassning av befintliga lokaler alternativt inköp av bostadsrätter. Vissa ombyggnationer
och tillgänglighetsanpassningar komma att ske under 2018. Det finns dessutom renoverings- och anpassningsbehov av nuvarande lokaler och hjälpmedel som kräver investeringsmedel. Förvaltningen kommer även att se över beståndet av särskilt boende SoL samt behovet av andra former av boende för personer med psykisk funktionsnedsättning som har lägre omsorgsbehov. En större tillgång till lägenheter för nämndens verksamheter skulle kunna sänka behovet av nya boendeplatser. Detta genom att möjliggöra för vissa personer att flytta till eget boende och därmed frigöra fler platser inom särskilt boende.

4.1.3 Personal

Rekryteringsläget av socialsekreterare är ansträngt både i kommunen och i hela landet
och flera kommuner konkurrerar om samma arbetstagare. Detta är uppmärksammat av såväl Sveriges kommuner och landsting (SKL) som Socialstyrelsen. Flera av kommunerna i Stockholmsområdet gör lönesatsningar och personalförstärkningar för att öka konkurrenskraften och därmed behålla socialsekreterare. En viktig förutsättning är att Haninge kommun utvecklar arbetsgivarvarumärket, både för att behålla befintlig personal och för att attrahera kompetent ny personal. Ett arbete med att ta fram en kompetensförsörjningsplan har påbörjats och detta arbete förväntas bidra till positivt resultat under de kommande åren. Bristen på erfarna socialsekreterare i länet kvarstår
dock. Utöver bristen på socionomer ser förvaltningen även svårigheter med att rekrytera
enhetschefer.

Inom myndighetssidan har det konstant funnits vakanser under de senaste två åren, och inget tyder på att någon markant förändring av läget sker under kommande period. För att lösa den akuta situationen väljer förvaltningen att anlita konsulter. Marknaden för konsulter i branschen har ökat, vilket innebär att många av de som idag är konsulter har knapp erfarenhet i yrket och därmed kräver lika mycket arbetsledning som ordinarie personal. Kostnaden för att ta in en konsult har också ökat. Bristen på socionomer innebär en stor utmaning att kunna arbeta tillräckligt aktivt och kostnadseffektivt med klienter, vilket riskerar att leda till sämre uppföljning och dyrare insatser. Bristen medför även ökade lönekostnader.

4.1.4 Kvalitetshöjande förändringar

Förvaltningen forsätter att se över möjligheterna till ytterligare kvalitetsförbättringar och
effektiviseringar i utförarverksamheterna. Detta sker bland annat genom regelbundna kvalitetsuppföljningar. Även önskemål och behov hos brukarna förändras, och förvaltningen är därför uppmärksam på detta genom bland annat brukarundersökningar.

Under hösten beslutade kommunfullmäktige om att ge socialnämnden i uppdrag att se
över möjligheterna att öppna en ny familjecentral i Vega. Förvaltningen bedömer att kostnaderna för öppnandet av en ny familjecentral bör ligga omkring 1,7 mnkr per år. Kostnaden för detta ryms inte inom tilldelad budgetram.

Kommunen har under 2016 antagit en ny policy för arbetet med våld i nära relationer. I
enlighet med denna policy ska förvaltningen framöver lägga ytterligare fokus på samordning och på arbetet med våldsutövare. Arbetet kring detta fortlöper under den kommande perioden.

Individens behov i centrum, IBIC, är ett behovsinriktat och systematiskt arbetssätt framtaget av Socialstyrelsen. IBIC omfattar alla vuxna personer oavsett funktionsnedsättning som behöver stöd i sin livsföring utifrån SoL eller LSS. Styrgruppen Framtidsmodellen har fattat beslut om att kommunerna ska påbörja implementering av IBIC. Under 2017 kommer förvaltningen bygga en organisation och tidplan för hur implementeringen ska ske.

4.1.5 IT som stöd för verksamheten

Inom förvaltningen pågår ett arbete med att ta fram en digital handlingsplan som ett led
i arbetet med ”En digital agenda” för Stockholms län. Den digitala handlingsplanen ska
kopplas ihop med förvaltningens vision och mål. Detta är ett pågående och långsiktigt
arbete som genomförs tillsammans med enheten Digital utveckling inom kommunstyrelseförvaltningen. Den digitala handlingsplanen planeras innehålla mål och strategier för att uppnå rätt IT-kompetens, en inre och yttre effektivitet, säkerställa att förvaltningen har relevanta system och se till att förvaltningen tar emot mer relevant och korrekt information som kan användas i samtal
med medborgare och näringsliv.

Förvaltningen ser ett stort behov av att kunna implementera fler IT-lösningar för en mer effektiv styrning och utveckling. Bland annat ser förvaltningen ett behov av fler e-tjänster som kan ge en ökad tillgänglighet, enklare och snabbare handläggning och en ökad delaktighet för kommunens medborgare.

Förvaltningen arbetar vidare med att implementera och använda Combine som verksamhetsstöd inom hela förvaltningen. Omställningen till detta arbetssätt bedöms att
kräva mycket av organisationen både inom och utom socialförvaltningen och även kräva

investeringar i anpassade systemlösningar. Besparingar i handläggnings- och administrationskostnader kommer sannolikt att motsvaras av ökade kostnader för hantering och
bearbetning av information. Den stora vinsten kommer istället bestå i att verksamhetens kvalitet och resurseffektivitet bättre kan följas.

4.2 Investeringsbudget

På grund av volymökningar finns det behov av fler särskilda boenden till vissa personer
med funktionsnedsättning. Idag har förvaltningen ett antal mindre gruppboenden och en förtätning av dessa genom utbyggnad skulle innebära mer kostnadseffektiva verksamheter. Denna förtätning kräver anpassning av befintliga lokaler. Enligt plan ska vissa ombyggnationer genomföras under 2017, men fler ombyggnationer och anpassningar kan komma att ske under 2018 och 2019. Det finns dessutom renoverings- och anpassningsbehov av nuvarande lokaler och hjälpmedel som kräver investeringsmedel. Bedömningen är därför att nuvarande nivå på investeringsbudgeten bör behållas.

Investeringsbehov åren 2018–2019

Investeringsbudget (tusentals kr)	**2017**	**2018**	**2019**
Anpassning av befintliga särskilda boenden och övriga ospecificerade investeringar	5 000	5 000	5 000

5 Slutsats och prioriteringar

Förvaltningen har i detta dokument redogjort sin syn på verksamhetens volym- och prisförändringar inför år 2018. Även andra faktorer som inte är bestämda av volym eller
prisutveckling har beskrivits. Viss kostnadsutveckling är opåverkbar medan annan är mer osäker.

I tabellen nedan visas en sammanfattning av de faktorer som förvaltningen bedömer kommer att påverka kostnaderna under 2018. Relationstalen i förändringskolumnen är relaterade till nämndens sammantagna ram 2017.

	2017 års budgetram	850 800	
	Preliminär ramökning	17 500	
	2018 års preliminära ram	**868 300**	
Prio	**Kostnadsförändringar 2016 jämfört med budget 2015**	**Årsbelopp**	**Förändr.**
1	**Opåverkbara faktorer eller redan beslutade åtgärder**		
1.1	Ökade insatser för personer med funktionsnedsättning	8 520	1,0%
1.2	Generell löneökning (3,2 %)	6 444	0,8%
1.3	Ökade insatser för personer med psykisk funktionsnedsättning och	1 792	0,2%
1.4	Prisförändring köp av extern verksamhet	9 758	1,1%
1.5	Ekonomiskt bistånd	518	0,1%
1.6	Lokalkostnader	405	0,0%
1.7	Barn och unga, utredn o köp av vård och placeringar	2 520	0,3%
1.8	Personer som avslutat etableringsperioden	6 000	0,7%
S:a 1	**Summa prio 1**	**35 957**	**4,2%**
2	**Opåverkbara faktorer utan specifika beslut om avsatta medel fattade av KF/KS**		
2.1	Särskild satsning svårrekryterade personalgrupper	4 000	0,5%
S:a 2	**Summa Prio 2**	**4 000**	**0,5%**
	Summa kostnadsförändringar 2018	**39 957**	**4,7%**
	Preliminär ramökning	-17 500	-2,1%
	Avvikelse mellan kostnadsförändring 2018 mot preliminär ram 2018	**22 457**	**2,6%**
	Bedömda besparingsmöjligheter 2018 genom kontinuerliga effektiviseringar	-7 000	-0,8%
	Summa finansieringsbehov utöver effektiviseringsåtagande	**15 457**	**1,8%**

Socialnämnden har i budgetdirektiven för Mål och budget 2018-2019 fått en ramökning med 17,5 miljoner kronor inför 2018. Denna ramökning bedöms innebära ett effektiviseringsåtagande på cirka 2,6 procent (cirka 22,5 mnkr) för nämndens verksamheter. Det förutsätter dock att efterfrågan på en del av nämndens verksamheter ökar långsammare än den prognosticerade befolkningsökningen som förväntas vara 1,7 procent.
Efterfrågan på viss verksamhet kommer dock att överstiga befolkningsökningen. Det gäller främst insatser enligt LSS, vilket bedöms fortsätta öka i omfattning. Eftersom LSS-insatser utgör knappt 40 procent av socialnämndens totala kostnader så får denna volymökning stort genomslag på nämndens kostnader. Förvaltningen bedömer behovet av särskilt boende enligt LSS kommer att öka med 12 platser under 2018. Volym-ökningarna avseende insatser för personer med funktionsnedsättning bedöms innebära ökade kostnader på 8,5 mnkr. Även insatser riktade mot personer som har avslutat
etableringsperioden beräknas påverka försörjningsstödet.

Förvaltningen har i sina analyser antagit en löneökning motsvarande 3,2 procent under 2018. Den antagna löneökningen kan mycket väl vara för låg mot bakgrund av det svåra rekryteringsläget avseende erfarna socionomer och enhetschefer.

Förvaltningen bedömer att cirka 7 mnkr av effektiviseringsåtagandet under 2018 kommer att klaras genom löpande effektiviseringar. Detta innebär även under 2018 ett fortsatt stort effektiviseringsåtagande som medför en stor utmaning på förvaltningen som redan har gjort stora besparingsåtgärder under de senaste åren. I gjorda analyser ligger även antagande att effektiviseringar och verksamhetsneddragningar motsvarande
10 mnkr kommer att kunna genomföras under 2017.

Förvaltningen bedömer utifrån ovanstående bakgrund att effektiviseringsåtagandet, utifrån den preliminära ramen, under 2018 kommer att uppgå till åtminstone ytterligare
15 mnkr (1,8 procent) utöver vad som i dagsläget bedöms som genomförbart.

Då kostnaderna för stora delar av nämndens ansvarsområden inte kan förklaras av till exempel befolkningsutvecklingen eller andra makrodata så blir bedömningar av kostnadsutvecklingen längre fram i tiden genast mer osäkra. Förvaltningens bedömning är att det inte går att utesluta att utvecklingen 2019 i stor utsträckning kommer att likna det scenario som här har beskrivits för 2018.

Dnr ÄN 2017/38

§ 13 Mål och budget 2018-2019

Sammanfattning

Behovet av äldreomsorg i Haninge har ökat år för år sedan äldrefrågorna samlades under en egen nämnd 1999.

Orsaken till behovsökningen är lätt att förstå om man vet att antalet invånare 65 år och äldre i Haninge har ökat från 6 504 invånare 31 december 1998 till 13 270 invånare 31 december 2016. En fördubbling av målgruppen får givetvis konsekvenser på efterfrågan av insatser.

Befolkningsprognoserna pekar på en fortsatt ökning av antalet äldre invånare i Haninge. För gruppen som helhet dämpas dock ökningstakten. Nuvarande befolkningsprognos fram till 2025 visar på en ökning till 15 030 eller med 13,3 procent jämfört 2016.

Men behovet av insatser kommer att öka betydligt mer. Orsak till detta är att det sker en kraftig förskjutning inom äldregruppen. Dels så ligger hela befolkningsökningen vad gäller äldre i intervallet 75 år och äldre som ökar med drygt 55 procent från 2016 till 2025. I ålders-grupperna 80 år och äldre är ökningen samma period över 75 procent.

För första gången på fyra år går äldrenämnden 2017 in i verksamhets-året med en ram som är högre än föregående års utfall.

Äldreförvaltningen har inte på många år begärt ramtillskott för att genomföra kvalitetshöjningar i verksamheten utan kvalitetshöjningar har hanterats genom att utveckla inom befintlig kostnadsnivå.

Inte heller inför 2018-2019 begär äldreförvaltningens ledning mer resurser för att genomföra kvalitetshöjningar i verksamheten.

Underlag för beslut

- Äldrenämndens behov och förutsättningar inför 2018-2019 års mål och budget, 2017-02-07

Förslag till beslut

1. Äldrenämnden överlämnar förvaltningens förslag till Mål och budget 2018 – 2019 till kommunstyrelsen utan eget ställningstagande.

Arbetsutskottets förslag till äldrenämnden

1. Ärendet överlämnas till äldrenämnden utan eget ställningstagande.

Överläggningar i äldrenämnden

Veronica Pagard Salem (M) deltar inte i beslutet och anför att moderaterna kommer att lägga fram ett eget budgetförlag.

Äldrenämndens beslut

1. Äldrenämnden överlämnar förvaltningens förslag till Mål och budget 2018 – 2019 till kommunstyrelsen utan eget ställningstagande.

Veronica Pagard Salem (M) deltar inte i beslutet.

_____

Expedieras: Akt, Kommunstyrelseförvaltningen

För verkställighet:

För kännedom:

Haninge kommun

2017-02-07

Ewa Kardell
Kurt Johansson

Äldrenämndens behov och förutsättningar inför 2018-2019 års mål och budget

Ny bild till ÄN 2017-02-14

Inledning – sammanfattning

Behovet av äldreomsorg i Haninge har ökat år för år sedan äldrefrågorna samlades under en egen nämnd 1999.

Orsaken till behovsökningen är lätt att förstå om man vet att antalet invånare 65 år och äldre i Haninge har ökat från 6 504 invånare 31 december 1998 till 13 270 invånare 31 december 2016. En fördubbling av målgruppen får givetvis konsekvenser på efterfrågan av insatser.

Befolkningsprognoserna pekar på en fortsatt ökning av antalet äldre invånare i Haninge. För gruppen som helhet dämpas dock ökningstakten.

Nuvarande befolkningsprognos fram till 2025 visar på en ökning till 15 030 eller med 13,3 procent jämfört 2016.

Men behovet av insatser kommer att öka betydligt mer. Orsak till detta är att det sker en kraftig förskjutning inom äldregruppen. Dels så ligger hela befolkningsökningen vad gäller äldre i intervallet 75 år och äldre som ökar med drygt 55 procent från 2016 till 2025.

I åldersgrupperna 80 år och äldre är ökningen samma period över 75 procent.

Men det är inte bara antalet invånare i olika åldersintervaller som påverkar behovet av insatser kommande år. Utan även andra faktorer påverkar, andelen som bor ensamma, andel som bor i mer socialt utsatta områden, andel med olika sjukdiagnoser mm.

I gruppen över 65 år bodde 2015-12-31 knappt 54 procent i ett parförhållande, en marginell ökning jämfört med 1998 då andelen var knappt 52 procent.

Med förskjutningen mot de allt äldre åldersintervallen kommer andelen som bor i ett parförhållande att minska kraftigt.

Konsekvenserna av en ökning av andelen ensamboende kan bli att efterfrågan på olika former av kollektivt boende ökar. Redan idag finns det en grupp som ansöker om vård- och omsorgsboende, men som inte har behov av vårdinsatser utan i första hand behov av socialt sammanhang. En satsning på olika former av mellanboende kan därigenom dämpa efterfrågan på biståndsbedömt boende.

För att möta en förväntad ökad efterfrågan på insatser från äldrenämnden har fokus under många år varit förebyggande insatser och insatser i ordinärt boende. Att äldrenämnden fokuserat just på dessa insatser är utifrån ett långsiktigt ekonomiskt tänkande. Hur kan vi förhindra/förskjuta behovet av den i normalfallet dyraste insatsformen särskilt boende.

Haninge har utifrån prioriteringen på förebyggande insatser och insatser för att skapa möjlighet att bo i ordinärt boende (även när man behöver mer omfattande insatser) fått en förskjutning från att huvuddelen av äldreomsorgens kostnader tidigare hamnade på vård- och omsorgsboende så ligger idag huvudparten av kostnaderna på ordinärt

boende. Äldrenämnden och äldreförvaltningen har i olika sammanhang kritiserats för att ha höga kostnader för förebyggande insatser och insatser i ordinärt boende (hemtjänst, dagverksamhett och korttidsboende). De som framfört denna kritik har ofta missat att Haninge samtidigt haft låga kostnader för särskilt boende.

Äldrenämnd och äldreförvaltning arbetar ständigt med hur den optimala fördelningen mellan olika insatsformer ska se ut för att även uppnå målet om att varje krona ska användas där den gör mest nytta på lång sikt.

För första gången på fyra år går äldrenämnden 2017 in i verksamhetsåret med en ram som är högre än föregående års utfall.

Äldreförvaltningen har inte på många år begärt ramtillskott för att genomföra kvalitetshöjningar i verksamheten utan kvalitetshöjningar har hanterats genom att utveckla inom befintlig kostnadsnivå.

Inte heller inför 2018-2019 begär äldreförvaltningens ledning mer resurser för att genomföra kvalitetshöjningar i verksamheten.

Övrigt värt att nämna så pågår regeringens utredning kring en nationell kvalitetsplan som ska presenteras den 31 mars 2017. Den kommer att innehålla nya krav på ökad kvalitet och ökad effektivitet. Förslag kring bättre förebyggande och rehabiliterande insatser, flexibla former för beslut om äldreomsorg, översyn av särskilt boende, tryggad personalförsörjning samt användning av välfärdsteknik. Vilka nya krav det kommer att ställa på verksamheten och vilka eventuella nya kostnader det kan medföra återstår att se.

Ewa Kardell

Förvaltningschef

Ny gränsdragning mellan socialförvaltningen och äldreförvaltningen – våren 2016

Äldreförvaltningen och socialförvaltningen genomförde under 2015 en utvärdering av utfallet av de förändringar i ansvarsfördelningen som genomfördes 2013. Förändringarna som genomfördes 2013 innebar att vissa insatser enligt socialtjänstlagen, SOL, övertogs av äldrenämnden från socialnämnden.

2015 års utvärdering resulterade i ett gemensamt förslag till ny ansvarsfördelning från och med maj 2016.

De berörda nämnderna ställde sig bakom förslaget till revideringar i ansvarsfördelningen. Den nya ansvarsfördelningen som började gälla 1 maj 2016 innebär en klar ansvarsfördelning. Socialförvaltningen har huvudansvaret för insatser till personer under 65 år och äldrenämnden övertar huvudansvaret från det att någon blir 65 år.

Med en tydligare fördelning mellan förvaltningarna/nämnderna kommer koncerntänk och kundfokus att förstärkas. Fördelningen gör det också enklare att följa kostnadsutvecklingen för respektive målgrupp.

För medborgaren i kommunen kommer kontakter med respektive förvaltning att förenklas. Kompetensen är samlad utifrån respektive målgrupp inom förvaltningarna.

Inom vissa områden finns det dock klara samordningsvinster av att ansvaret inte delas upp på två förvaltningar. Detta gäller exempelvis viss myndighetsutövning; som inom missbruk och försörjningsstöd kräver viss specialkompetens. Den delen kommer i sin helhet därför att vara kvar inom socialförvaltningen.

Andra undantag från åldersfördelningen gäller exempelvis handläggningen av färdtjänst och riksfärdtjänst. En av flera orsaker till detta undantag är att inte skapa parallella organisationer. Tjänsteskrivelse ÄN 2015/221- ”Ansvar för handläggning av färdtjänst och riksfärdtjänst” påvisar att det finns skäl som till exempel att samla kompetensen inom en förvaltning och att skapa en enkel, effektiv och säker process för medborgaren. Av samma orsak kommer myndighetsutövning för LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) för personer över 65 år även i fortsättningen tillhöra socialförvaltningen.

1. Omvärldsanalys inom äldreförvaltningens verksamhetsområde

Kommunalisering av hemsjukvården

Sedan början av 1990-talet och den så kallade Ädelreformen har frågan om en mer sammanhållen hemvård varit aktuell i landet. Alla kommuner utom Stockholms läns kommuner har nu övertagit ansvaret för hemsjukvård i ordinärt boende. Sammanfattningsvis kan man säga att erfarenheterna i huvudsak varit positiva.

Det man vill åstadkomma med en kommunalisering är att det ska bli bättre för den enskilde genom en ökad helhetssyn och samordning och därmed ökad patientsäkerhet. En annan förväntad effekt är en effektivare användning av samhällets resurser genom att huvudmännen samverkar och utgår från den enskildes behov.

Ingen detaljplanering kring verksamheten har skett, men en uppskattning är att det kan röra sig om 600-700 hemsjukvårdspatienter för Haninge kommun. Av dessa har cirka 75 procent någon form av andra hemtjänstinsatser. Den vanligaste hemsjukvårdsinsatsen är medicindelning.

Eftersom övertagandet har flyttats fram genomförde äldreförvaltningen under 2015 en genomlysning av de uppgifter som förvaltningen utförde åt primärvården på delegation. Då resultatet visade att omfattningen var stor och den medicinska säkerheten bristfällig tar äldreförvaltningen inte emot delegerade arbetsuppgifter från primärvårdens hemsjukvård from 1 januari 2016. I dagsläget januari 2017 har 13 av länets 26 kommuner beslut om att inte utföra delegerade arbetsuppgifter från primärvårdens hemsjukvård om det saknas överenskommelse om ersättning mellan parterna.

Nuvarande tidplan för en kommunalisering av hemsjukvården även i Stockholms län är att ett beslut tas först efter valet 2018 och att kommunaliseringen genomförs från och med april 2020.

Framtagandet av beslutsunderlag och i ett senare skede planering inför kommunaliseringen av hemsjukvården kommer kräva resurser i form av i första hand arbetestid för berörda chefer och utredare.

Ändringar i betalningsansvarslagen

En nationell utredning har haft i uppdrag att göra en översyn av lagen om kommunernas betalningsansvar, BAL, i syfte att åstadkomma en god vård, där ledtiderna mellan sluten vård på sjukhus och vård och omsorg i det egna hemmet eller i vård- och omsorgsboende kan hållas så korta som möjligt och att onödig vistelse på sjukhus därmed så långt som möjligt kan undvikas för utskrivningsklara patienter. Utredningen mynnade ut i ett förslag om en ny lag med en inriktning mot en mer strukturerad utskrivningsprocess. Kommunerna i Stockholms län, KSL, framförde i yttrande över förslaget att en lagändring ger kommunerna betydligt kortare tid att planera insatser för personer som varit inlagda inom sluten vård.

KSL varnade för kraftiga kostnadsökningar med den föreslagna förändringen. Idag har kommunerna upp till 5 vardagar att planera insatser från den dagen slutenvården har kallat till vårdplanering. I förslaget kortas den tiden ner till 3 kalenderdagar. Därutöver föreslås en mängd strukturella förändringar som kräver förberedelser och tid för implementering. Förslaget från utredningen var att den nya lagen skulle träda i kraft den 1 juli 2016.

I dagsläget finns inget officiellt datum för när den nya lagen kommer att träda i kraft men det är troligt att en lagändring kommer att ske under 2017/2018. Ändringen kommer med all sannolikhet att innebära utökade kostnader och ökade krav på effektivitet i handläggningen.

Ansvar för personer med demenssjukdom

Regeringen har tidigare beslutat om nya bestämmelser om tillgång till personal i vård- och omsorgsboenden för äldre vilket följdes av ändringar i socialtjänstförordningen. Ändringen innebär ett förtydligande av ansvaret om att det ska finnas tillgång till personal dygnet runt som utan dröjsmål kan uppmärksamma om en boende behöver stöd och hjälp. Den nya bestämmelsen började gälla 15 april 2016. Äldreförvaltningen genomförde viss förstärkning av nattbemanningen redan under 2015 genom att rikta en del av statsbidraget till utökad bemanning till detta, Äldreförvaltningen gör bedömningen att det finns andra möjligheter än bara personalförstärkningar för att skapa en trygg vård vid olika vård- och omsorgsboenden. Detta kan ske genom ökad kunskap, bättre arbetssätt och ny teknik för att möta de nya kraven. Äldreförvaltningens syn stöds av meddelandeblad från SKL 2017-01-21 där man pekar på möjligheterna att med hjälp av ny teknik skapa en ökad säkerhet för kunderna.

Välfärdsteknik

För att kunna erbjuda trygga och säkra larm till personer i ordinärt boende är digital teknik idag ett nationellt krav för trygghetslarm. Äldreförvaltningen upphandlade redan 2013 digitala trygghetslarm för samtliga trygghetslarmskunder och det är dags att påbörja ny upphandling under 2017 eftersom nuvarande avtal löper ut under 2018.

Äldreförvaltningen kommer under våren 2017 att starta ett pilotprojekt med digital återrapportering av utförd tid hos kund i hemtjänsten. En digital lösning säkerställer dels att kunderna får sitt biståndsbeslut utfört dels att förvaltningen får ett säkrare underlag för betalning av utförd tid.

Kunskapen och nödvändigheten att se teknik i vården som ett av de komplement vi behöver ha framöver, behöver utvecklas och stärkas. En förstudie ska påbörjas under temat *Strategiska val – välfärdsteknik* som ska mynna ut i kloka val av teknik med start under 2018 och som på sikt ska gynna kund och förvaltning.

Kompetensutveckling

Arbetet med att kompetensutveckla personalen inom Kravmärkt Yrkesroll (KY) fortsätter. I dagsläget rekryteras alla vårdbiträden och undersköterskor via en fördjupad yrkesintervju som baserar sig på yrkeskraven och kriterierna enligt KY. Vidare sker en grundläggande kompetenskartläggning av all timanställd personal som också ska leda vidare till kompetensutveckling av den timanställda personalen. Från den gruppen rekryteras ofta ordinarie personal och därför behöver kvaliteten stärkas.

All tillsvidareanställd personal valideras enligt KY, vilket också gäller våra LOV-leverantörer.

KY innehåller en nyutvecklad modul kring psykiska tillstånd. Behovet av kompetens kring det området ökar.

Kompetensutvecklingen sker sedan i huvudsak inom konceptet arbetsnära lärande, där arbetsplatsen är utgångspunkten i kompetensutvecklingen. Framgången med KY är bland annat att kunna behålla personal, öka kvaliteten och stärka oss som attraktiva arbetsgivare inför framtidens prognostiserade brist på vårdpersonal.

En uppdatering av personalens språkkunskaper har påbörjats för att kunna anpassas efter de olika behov som uppstår. Tidigare inventeringar måste förnyas och förbättras.

För att kunna var med i kommunens arbete med att snabbt integrera nyanlända flyktingar gick äldreförvaltningen under 2016 in och stöttade nyanlända genom att aktivera språkstödjare som redan fanns i verksamheten.

Äldreförvaltningen hoppas att den kompetens som finns inom Kravmärkt Yrkesroll även fortsättningsvis nyttjas för att stödja nyanlända.

2. Invärldsanalys inom äldreförvaltningens verksamhetsområde

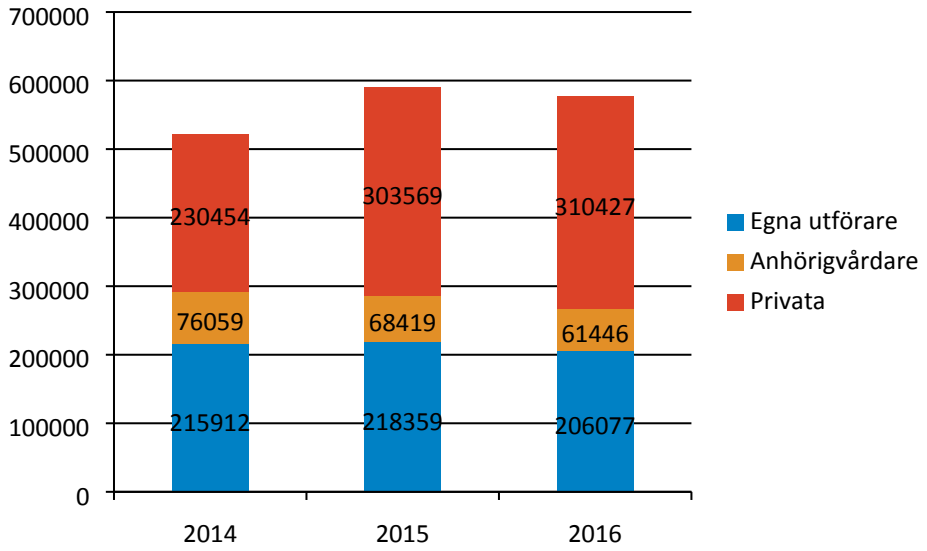
Efterfrågan på insatser från äldreomsorgen har ökat kraftigt de åtta senaste åren. De insatsformer som ökat mest är insatser i ordinärt boende i form av hemtjänst, korttidsboende och dagverksamhet inriktad mot personer med demens.

Antalet biståndsbedömda hemtjänsttimmar på dag/kvällstid har ökat från 261 760 år 2009 till 577 950 timmar under 2016 eller med drygt 120 procent.

Äldrenämnden beslutade inför 2016 om korrigeringar i riktlinjer och avgiftssystem för att båda dämpa efterfrågan och höja intäkterna för utförda insatser.

Redovisade resursbehov bygger på ett antagande om en fortsatt volymökning vad gäller hemtjänst med cirka 25 000 timmar 2018 jämfört med 2017. Kostnadsökning cirka 9 mnkr.

Hemtjänsttimmar fördelat per utförare 2014-2016

Den egna utförarorganisationen har inte berörts av volymökningen vad gäller insatser på dagtid i form av hemtjänst de senaste åtta åren utan har i stort samma volym i december 2016 som i december 2008. Volymökningen har fördelats mellan de privata utförarna enligt LOV samt att fler timmar utförs av anhörigvårdare.

Under 2016 utfördes 54 procent av hemtjänstinsatserna av LOV- utförarna.

Kommunfullmäktige gav i Mål och budget 2016-2017 kommunstyrelsen i uppdrag att i samverkan med äldreförvaltningen ta fram en behovs- och åtgärdsplan för att lösa bostadsfrågan för äldre. En arbetsgrupp med representanter från kommunstyrelseförvaltningen och äldreförvaltningen har i uppdrag att komma med förslag till åtgärder för att lösa

bostadsfrågan för äldre som har en bristande boendesituation. Betänkandet ”Bostäder att bo kvar i” är under beredning och innehåller bl a förslag till investeringsstöd för personer över 70 år. Om utredningens förslag godkänns av riksdagen är det viktigt att kommunen är förberedd på att använda de redskap som föreslås.

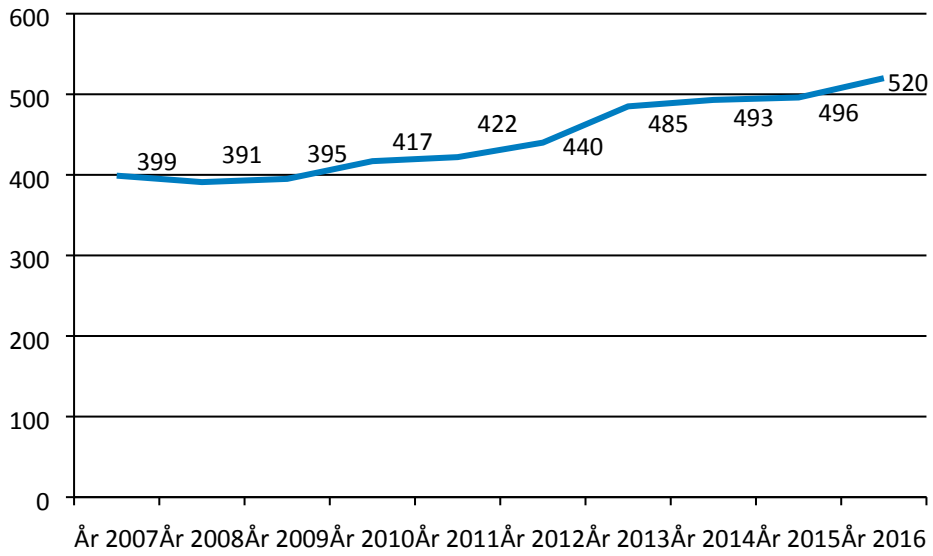
En dialog har inletts med Haningebostäder som påbörjat en projektering om upprustning och utbyggnad av Parkvillans fastigheter, med syfte att skapa 120 nya lägenheter avsedda som seniorboende.

Vård- och omsorgsboende/korttidsboende/växelvård

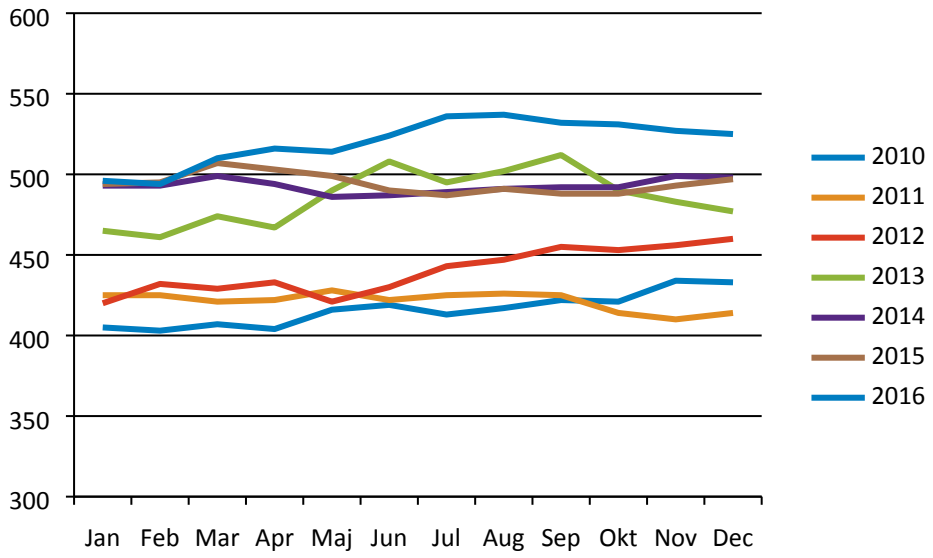
Vad gäller särskilt boende och korttidsboende har antalet utnyttjade platser under 2016 uppgått till i genomsnitt 520 platser/dygn.

Utifrån en förskjutning mot de äldre åldersintervallen ser förvaltningen att behovet av platser kommande tio år kommer att öka betydligt snabbare än vad som varit fallet de senaste tio åren. Utifrån nuvarande andel av befolkningen som behöver plats i olika boendeformer ser förvaltningen ett behov av i genomsnitt 20-25 nya platser varje år kommande tio år. Kostnadsökning under 2018 cirka 13 mnkr.

Sammantaget årsgenomsnitt utnyttjade platser särskilt boende och kortidsboende

Antal betalda platser i vård- och omsorgsboende 2010-2016

Under 2012 och 2013 var det varit mycket kraftiga upp- och nedgångar vad gäller behovet av boendeplatser i form av vård- och omsorgsboende och korttidsboende. I maj 2012 uppgick behovet till i genomsnitt 421 platser/dygn. I september 2013 var behovet under några veckor över 520 platser/dygn eller nästan 100 platser större per dygn.

Fördelning egna platser – externa platser 2010–2016

Under 2016 köptes 43 procent av vårddygnen av annan utförare.

Under perioden 2013-2015 svarade andra utförare för 41 procent av vårddygnen. Under 2012 var det 33,5 procent, 2011 27,3 procent och 2010 var andelen 18,2 procent.

Årsskiftet 2016/2017 köptes cirka 50 av vårdplatserna hos utförare i annan kommun; en minskning att jämföras med knappt 80 platser föregående årsskifte.

Dagverksamhet

Förvaltningen ser ett fortsatt behov av utbyggnad av dagverksamheten med inriktning mot personer med olika former av demenssjukdomar.

Efter att under flera år arbetat med att förtäta på befintliga enheter planerar förvaltningen att under 2017 starta en ny enhet. Kostnadsökning på årsbasis cirka 4 mnkr. Bedömningen är att ytterligare utbyggnad behövs 2020.

Stor påverkan på beställarenheten

Den ökade ärendemängden de senaste åren vad gäller biståndsbeslut om hemtjänst, dagverksamhet och boende har också medfört en ökad belastning på handläggarna. Det är inte bara antalet ärenden som ökat utan också komplexiteten i många ärenden, mer inslag av psyk- och

missbruksrelaterade ärenden. Antalet äldre som drabbas av vräkning från sin bostad har också ökat.

Utifrån de befolkningsprognoser som finns framtagna för de närmaste åren så kan man se att det finns stora skillnader i befolkningstillväxten mellan olika åldersintervall. Antalet invånare 65 år och äldre i Haninge beräknas 2025 vara drygt 11 procent fler än 2017.

Om man bara tittar på gruppen 75 år och äldre är ökningstakten mycket mer dramatisk. Antalet invånare 75 år och äldre beräknas öka från 5 030 personer 2016 till 7 810 personer 2025 eller med 55 procent. Detta kommer att kräva utbyggnad av alla delar av äldreomsorgen de kommande åren.

Eftersom behovet av insatser ökar stadigt ju äldre man blir, så kan inte resursbehovet de kommande åren kopplas till ökningstakten i äldregruppen som helhet. Förvaltningen har därför brutit ner befolkningsutvecklingen i både 1-års och 5-års intervaller 65-69, 70-74 o.s.v. och beräknat resursbehovet för respektive åldersgrupp.

Bedömningen är att utöver det resursbehov som redovisats för 2018 kommer volymökningar under 2019 att kräva ett resurstillskott med ytterligare 31,6 mnkr.

3. Effektiviseringar

Den föreslagna ramökningen mellan 2017 och 2018 med 32,3 mnkr avser att täcka kostnadsökningar till i första hand volymökningar och till en viss del kompensera nämnderna för pris- och löneutveckling under 2018.

Förvaltningens bedömning är att den föreslagna ramen kräver åtgärder som minskar den totala nettokostnaden med minst 12,3 mnkr.

Äldrenämnden/äldreförvaltningen har de senaste åren gjort en total genomgång av intäktssidan.

2013 tog äldrenämnden beslut om en ny hyressättningsmodell för kommunens egna vård och omsorgsboenden och årliga hyreshöjningar sker numera utifrån de nivåer som förhandlas fram mellan Haninge Bostäder och hyresgästföreningen.

Nivåerna på samtliga kost och vårdavgifter sågs över och justerades upp i samband med det omfattande effektiviseringsuppdraget 2015-2016. Justering av avgifterna sker varje år utifrån förändringar av basbeloppet, möjligheterna att ytterligare öka intäkterna är begränsade, regelverket med ett högkostnadsskydd som maximerar hur mycket kommunen kan ta ut i avgift under en månad och att kommunen alltid måste pröva den enskildes betalningsförmåga är starkt lagreglerade.

Förvaltningen kommer att fortsätta sitt effektiviseringsarbete, grunden för detta är det åtgärdsprogram som togs fram 2015 för att effektivisera verksamheten och reducera förväntade underskott 2015 och 2016. Åtgärderna har som helhet gett ett bättre utfall än de beräkningar som redovisades när äldrenämnden beslutade om åtgärdspaketet. En del av åtgärderna kommer att få fullt genomslag först under 2017 och delvis bidra till att klara kravet på kostnadsminskningar med 12,3 mnkr under 2018.

För att klara kravet på kostnadsminskningar krävs fortsatt aktivt arbete med att skapa förutsättningar för nya arbetssätt och nytänkande i hela organisationen. En del i detta är fortsatt utveckling av samverkan både inom förvaltningen och med andra förvaltningar.

Statsbidrag

Statsbidraget till utökad bemanning inom äldreomsorgen har under 2015 och 2016 använts till bland annat förstärkt nattbemanning på vård- och omsorgsboende och till nattpatrullen inom hemtjänsten. Det har även använts till förstärkning av hemtjänstorganisationen både på enhetschefssidan och vad gäller vårdbiträde och undersköterskor. Statsbidraget i nuvarande form finns kvar under 2018. Om det försvinner 2019 kommer resursbehovet att öka i motsvarande grad eller med cirka 11 mnkr.

4. Kvalitetshöjande åtgärder

All personal i äldreomsorgen ska arbeta för att de äldre får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande, enligt ett tillägg i socialtjänstlagen 2011. Den nationella värdegrunden ligger till grund för Haninge kommuns *lokala värdegrund* och *värdighetsgaranti* som äldrenämnden fattat beslut om.

I mål och budget 2016-2017 har nämnderna givits i uppdrag att ta fram kommunala tjänstegarantier. Äldrenämndens 10 kvalitetsdeklarerade tjänster med värdighetsgaranti jämställer vi med kommunala tjänstegarantier.

Trots omfattande utbildnings- och informationsinsatser de senaste åren har inte värdighetsgarantin fått det genomslag vi förväntade. Däremot har arbetet med den lokala värdegrunden – omtanke, ödmjukhet och engagemang - och de kvalitetsdeklarerade tjänsterna drivit på en kundorienterad utveckling med äldre i fokus. Vi är övertygade om att konceptet kvalitetsdeklarerad tjänst håller som kvalitetsdrivande verktyg och ser därför fram emot ett omtag och en nysatsning inom området i och med kommunfullmäktiges uppdrag om tjänstegarantier.

Den nuvarande kvalitetspolicyn ska inom överskådlig tid utvärderas och omarbetas till en kvalitetsstrategi. Det bör vägleda oss om vikten av att ytterligare förtydliga tjänsteinnehållet och höja kvalitetsnivån i de kvalitetsdeklarerade tjänsterna/tjänstegarantierna och att i detta arbete engagera målgruppen det gäller, genom att skapa delaktighet i och inflytande över innehåll, kvalitetsnivåer och utformning.

Arbetet med framtagande av en policy och strategi för medborgardialog fortgår och planeras att gå ut på remiss under våren 2017. Inom ramen för medborgardialog kan vi se konceptet *äldreombud* som ett nytt inslag.

Äldreombudets uppdrag skulle kunna vara att lyssna till enskilda seniorers eventuella behov av hjälp vid framförandet av synpunkter eller klagomål och vara den enskilde behjälplig med detta. Nästa steg är att förvaltningsledning träffar äldreombuden och för en dialog på generell nivå utifrån ombudens uppfattningar och iakttagelser. Detta skulle starkt bidra till det ständiga förbättringsarbete som bedrivs inom förvaltningen.

I Vinnovaprojektet ”Matkasse i hemtjänsten” har hemtjänstkunder med insats matdistribution och måltidstillsyn kunnat välja att beställa en ”matkasse” som har producerats i ”Vårt kök” och består av recept, tillagningsanvisningar och ingredienser till en måltid. Syftet är att hemtjänstpersonalen enkelt kan tillaga en fullgod måltid och även att den äldre kan vara delaktig i tillagningen.

Vi planerar att bredda målgruppen att även gälla de med endast matdistribution, med syfte att de självständigt ska kunna tillaga sin måltid. Projektet har varit ytterst lyckat och visar på behovet att kunna utveckla måltiderna inom äldreomsorgen. Livsmedelsverket tar även upp denna form av måltidserbjudande i sin rapport ”Bättre måltider i äldreomsorgen"

”Vårt kök” har dock inte i dagsläget utrymme eller maskinell utrustning för att kunna producera matkassarna inom en permanent verksamhet och äldreförvaltningen behöver utöka och utveckla produktionsköket för att kunna möta upp behovet av att kunna producera matkassarna i egen regi.

5. Lokaler

”Förslag till lokalresursplan äldrenämnden 2018-2027 samt redovisning av planerade lokalförändringar 2017” går upp som ett särskilt ärende på äldrenämnden 2017-02-17

Sammanfattning av ärendet:
I lokalresursplanen beskrivs framtida lokalbehov inom äldrenämndens ansvarsområde.

Planen är en del i det underlag som äldreförvaltningen tar fram inför 2017 års budgetarbete, driftsbudget för perioden 2018-2020 och investeringsplan 2018-2027.

Äldrenämndens lokalbehov kommer att vägas mot de behov som lyfts fram från övriga nämnder och styrelser i kommunen.

Kommunstyrelseförvaltningens lokalförsörjningsenhet sammanställer en kommungemensam lokalresursplan utifrån de olika nämnderna och styrelsernas lokalresursplaner.

Befolkningsprognos oktober 2016 utgör grunden för beräkningar av lokalbehov inom äldrenämndens ansvarsområde under perioden 2018-2027.

6. Personal

Med den förväntade kraftiga volymökningen vad gäller äldreomsorg de kommande 10 åren kommer det att finnas ett stort rekryteringsbehov. Detta innebär att både fler personer och en större andel av den arbetsföra befolkningen kommer att arbeta med insatser inom äldreomsorgen. Bara volymtillväxten kommer att innebära en ökning av antalet arbetstillfällen med minst 50-80 per/år. Utöver det kommer det finnas ett rekryteringsbehov för att täcka pensionsavgångar och avgångar av personal som söker sig till andra yrkesområden. Totalt kommer det att finnas ett behov av nyrekrytering inom äldreomsorgsverksamheten på minst 75-100 anställda / per år de kommande tio åren. Beräkningen avser äldreomsorgen totalt i kommunen oavsett utförare.

Under perioden 2018-2024 beräknas antalet pensionsavgångar inom den egna kommunala organisationen uppgå till cirka 124 personer eller cirka 17 procent av de idag anställda inom den egna organisationen.

Eftersom en stor andel av äldreomsorgen utförs av andra vårdgivare har även dessa ett behov av ny personal för att täcka kommande pensionsavgångar.

Pensionsavgångarna tillsammans med en fortsatt kraftig volymutveckling innebär att behovet av utbildad personal kommer att öka. För att klara insatserna inom äldreområdet de kommande 10 åren behöver antalet utbildningsplatser inom vårdområdet öka.

Vad gäller personalförsörjningen för personal med högskoleutbildning är det viktigt med en regional samverkan. Förutsättningarna för olika kommuner i länet är helt olika; på Södertörn står flertalet kommuner inför en kraftig ökning av antalet äldre invånare, i andra delar av länet är ökningen mer måttlig.

Det finns redan idag betydande svårigheter att rekrytera flera högskoleutbildade yrkeskategorier som exempelvis sjuksköterskor och biståndshandläggare. Det senaste året har vi även fått svårigheter vad gäller underlaget vid rekrytering av undersköterskor och erfarna vårdbiträden.

Äldreförvaltningen arbetar med kompetensutveckling för de stora yrkesgrupperna vårdbiträden och undersköterskor enligt den modell som äldreförvaltningen tillsammans med ett antal andra kommuner utvecklat. Modellen ”Kravmärkt Yrkesroll” har blivit nationellt uppmärksammad och inkluderar sedan 2010 även de privata utförarna av hemtjänst.

Äldrenämndens personal har en högre sjukfrånvaro (9,6 procent) än genomsnittet för kommunens anställda som var 7,8 procent 2016. Åtgärder för att förebygga och minska sjukfrånvaron har därför fortsatt hög prioritet.

Utbildningsförvaltningen och äldreförvaltningen har tillsammans verkat för att Fredrika Bremerskolan nu är ett certifierat vård- och omsorgscollege. Detta har starkt bidragit till att ytterligare höja populariteten av Vård- och omsorgsprogrammet och antalet ansökningar till programmet har ökat markant. Även CentrumVux är på väg att certifieras som vård- och omsorgscollege.

En viktig del i kompetensförsörjningen är förvaltningens aktiva arbete med att ta emot och handleda elever och praktikanter. I genomsnitt tar förvaltningen emot 250 elever och praktikanter varje år.

Sjukfrånvaro och övrig personalstatistik 2015-2016

Personalstatistik
Uppgifterna gäller tillsvidareanställningar och visstidsanställningar med en sysselsättningsgrad på minst 40 procent av heltid.

Personal	2015	2016
Antal anställda	728	712
Varav män	73	77
Varav kvinnor	655	635
Sjukfrånvaro i procent av överenskommen arbetstid, alla anställda	9,2%	9,6%
Sjukfrånvaro bland kvinnor (procent)	9,9%	10,2%
Sjukfrånvaro bland män (procent)	2,9%	4,1%
Långtidssjukfrånvaro (procent av sjukfrånvaro 60 dagar eller mer)	56,0%	58,4%
Sjukfrånvarotid i åldersgruppen 29 år eller yngre (procent)	9,5%	9,7%
Sjukfrånvarotid i åldersgruppen 30–49 år (procent)	9,7%	10,0%
Sjukfrånvarotid i åldersgruppen 50 år eller äldre (procent)	8,6%	9,2%

Inför en kommunalisering av hemsjukvården är det viktigt att kommunen framstår som en attraktiv arbetsgivare. För att kunna överta ett nytt ansvarsområde behöver vi behålla, nyrekrytera och kompetensutveckla personalen.

7. IT som stöd för verksamhetsutveckling

Förvaltningen deltar i det kommungemensamma utvecklingsarbetet inom IT-området. Kommunövergripande IT-policy och IT-strategi har antagits. En större satsning pågår även för att utveckla systemförvaltningen.

En del i detta är att systemförvaltningen för äldreförvaltningen och socialförvaltningen har samlats i en gemensam enhet från årsskiftet 2016/2017

IT-planer fastställs på årlig basis. För äldreförvaltningens del kommer införande IBIC (Individens Behov I Centrum) samt system för tids-och insatsmätning vara de viktigaste satsningarna i närtid. På sikt kommer det även bli aktuellt att medverka i i gemensamma satsningar med landsting/regioner. Upphandling av system inom projekt 3R har påbörjats. Om funktionaliteten i NPÖ (nationell patientöversikt) förbättras kan det bli aktuellt även för Haninge kommun att ansluta till detta system.

Det pågår en kommunövergripande förstudie gällande eventuellt införande av systemstöd för kvalitetssäkring och avvikelsehantering. Det är i dagsläget oklart om vad detta kan medföra för kostnadsökning inom IT-området.

8. Investeringar

Utöver det investeringsbehov som redovisats vad gäller nya lokaler och lokalanpassningar, så finns det ett behov av löpande utbyte av möbler och andra inventarier inom befintliga verksamheter.

Det finns även ett behov av investeringsmedel för att pröva nya tekniska hjälpmedel i vårdarbetet, bl. a för att på sikt hitta smartare arbetssätt.

Summerat investeringsäskande för perioden 2018-2020 i tkr

	2018	**2019**	**2020**
Ny teknik i vården i samverkan med KTH och Nestor	2 000	2 000	2 000
Reinvesteringar möbler och andra inventarier ospecificerat	3 000	3 000	3 000
Reservkraft till äldreboende se under lokaler	?	?	?
Totalt	**5 000**	**5 000**	**5 000**

9. Riskanalys

Den fortsatt kraftiga ökningen av antalet äldre i Haninge kommun innebär att insatsbehovet kommer att fortsätta öka år för år. Men att bedöma hur efterfrågan kommer att fördelas mellan insatser i ordinärt boende och vård- och omsorgsboende och exakt när ökningen kommer är nästan omöjligt att bedöma. De senaste årens utveckling har ibland avvikit från tidigare prognoser. De närmaste åren kommer gruppen 65-74 åringar att bli färre medan de lite äldre kommer att öka snabbare än de senaste åren.

Snabba omslag vad gäller behovet av hemtjänst, dagverksamhet och boende kan innebära personalbrist vid uppgång eller övertalighet vid nedgång av behovet.

Haninge har i förhållande till befolkningen haft färre platser i vård- och omsorgsboende än genomsnittskommunen. Kommer detta förhållande att bestå eller finns det risk att andelen äldre som efterfrågar/behöver särskilt boende kommer att öka? En utbyggnad som inte täcker behovet innebär att fler placeringar får göras utanför kommungränsen. En överkapacitet på platser innebär samtidigt att intressenter kan avstå att etablera sig med nya verksamheter i kommunen. Ingen utförare har råd att stå med tomma platser under en längre tid.

En kraftig uppgång i konjunkturen innebär en ökad rörlighet på arbetsmarknaden och att andra sektorer kan locka personal bort från äldreomsorgen.

Den viktigaste faktorn för att förutse behovet av insatser framåt är bedömningen hur utvecklingen vad gäller invånarantalet i olika åldergrupper kommer att utvecklas de närmaste åren. Målgruppen 65 år och äldre spänner över ett antal generationer. Det skiljer över 35 år mellan de yngsta med insats och de äldsta personerna.

Men det skiljer också mycket från årsklass till årsklass. En 80-åring idag är i genomsnitt friskare än 80- åringarna för 10 eller 15 år sen. Men det innebär inte att den genomsnittlige individen kommer att kräva mindre insatser, tvärtom kan det innebära mer insatser under flera år, men i ett senare skede av livet.

Antalet äldre i kommunen av utländsk härkomst ökar och här finns både stora grupper som flyttade in på 60- och 70- talet: Men också stora grupper som kommit de senaste årtiondena, många som flyktingar.

Kommer dessa grupper att kräva andra insatser och kommer deras behov i tidigare ålder?

Antalet äldre och medelålders med olika former av vällevnadsjukdomar (fetma, diabetes, Kol mm) ökar.

10. Budgetförslag

NÄMND/STYRELSE	ÄN
2017 års budgetram	732 888
Preliminär ramökning 2018	32 300
2018 års preliminära ram	**765 188**

Prio	Kostnadsförändringar 2018 jämfört med budget 2017	Årsbelopp	Förändr.
1	**Opåverkbara faktorer eller redan beslutade åtgärder**		
1.1	Volymförändringar 2018	24 700	3,4%
	(Fördelat på hemtjänst 9,0 mnkr, våbo 13,0 mnkr och dagverksamhet 2,7 mnkr)		
1.2	Lönekostnader (+2,9%)	10 037	1,4%
1.3	Lokalkostnader (externa lokaler ej ägda av Tornberget) (+2,0 %)	190	0,0%
1.4	Kapitalkostnader	210	0,0%
1.5	Övriga driftskostnader (köp av vård mm) (+2,9%)	9 425	1,3%
S:a 1	**Summa prio 1**	**44 562**	**6,1%**
2	**Opåverkbara faktorer utan specifika beslut om avsatta medel fattade av KF/KS**		
2.1			0,0%
2.2			0,0%
2.3			0,0%
2.4			0,0%
2.5			0,0%
S:a 2	**Summa Prio 2**	**0**	**0,0%**
	Delsumma volymförändringar & beslutad åtgärder eller andra opåverkbara faktorer	**44 562**	**6,1%**
Prio 3	**Påverkbara faktorer som rör utveckling och ökad kvalitet**		
3.1			0,0%
3.2			0,0%
3.3			0,0%
3.4			0,0%
3.5			0,0%
S:a 3	**Summa Prio 3**	**0**	**0,0%**
	Summa kostnadsförändringar 2018	**44 562**	**6,1%**
	Preliminär ramökning	-32 300	-4,4%
	Avvikelse mellan kostnadsförändring 2018 mot preliminär ram 2018	**12 262**	**1,7%**
	Effektiviseringsåtagande 2018 enligt anvisning	-12 262	-1,7%
	Andra egna beslutade/planerade kostnadsminskningar		0,0%
			0,0%
	Summa finansieringsbehov	**0**	**0,0%**

Dnr GFN 2016/249

§ 7 Mål och budget 2018

Sammanfattning

Den politiska kommunledningen presenterade 2016-11-15 sitt budgetdirektiv inför Mål och budget 2018-2019 inklusive ramar till nämnderna. Nämndernas yttrande och förvaltningarnas material angående budget 2018 samt perioden 2019-2020 skall vara kommunstyrelsen tillhanda

Utbildningsförvaltningen redovisar i sitt yttrande grund- och förskolenämndens budgetförutsättningar för 2018 och 2019-2020 både vad gäller drift- och investeringsbudget samt nämndens lokalresursplan fram till och med 2027.

Underlag för beslut

1. Kommunstyrelseförvaltningens budgetdirektiv för Mål och budget 2018-2019

2. Budgetförutsättningar 2018 och framåt, Grund- och förskolenämnden

Förslag till beslut

1. Grund- och förskolenämnden överlämnar förvaltningens yttrande på remiss Mål och budget 2018-2019 till kommunstyrelsen, utan eget ställningstagande.

Arbetsutskottets förslag till grund- och förskolenämnden

Utan eget ställningstagande.

Grund- och förskolenämndens beslut

1. Grund- och förskolenämnden överlämnar förvaltningens yttrande på remiss Mål och budget 2018-2019 till kommunstyrelsen, utan eget ställningstagande.

Tobias Hammarberg (L) Sara Sixten (M) och Sverre Ekdahl (M) deltar inte i beslutet.

_____

Expedieras: Akt, kommunstyrelseförvaltningens registrator

Grund- och förskolenämnden

Budgetförutsättningar 2018 och framåt
(rev. 2017-01-29)

Sidförteckning:

1.1 Omvärldsanalys inom förvaltningens verksamhetsområde 3
1.2 Befolkningsutveckling 4
1.3 Volymförändringar i verksamheterna per år 2018-2020, prognos 6
2 Invärldsanalys inom grund- och förskolenämndens verksamhetsområden 7
2.1.1 KF´s M&B 2017-2018 punkt 4.1. Utredningar/uppdrag till kommunstyrelsen 7
2.1.2 KF´s M&B 2017-2018 punkt 4.2. Utredningar/uppdrag till grund- och förskolenämnden 7
2.2 Volymförändringar 2018 7
2.2.1 Allmän avgiftsfri förskola & Vårdnadsbidrag 7
2.2.2 Omsorg på obekväm arbetstid ”nattomsorg” 8
2.2.3 Familjedaghem, 1-5 år 8
2.2.4 Förskola, 1-5 år 9
2.2.5 Fritidshem 6-9 år 10
2.2.6 Fritidshem 10-13 år 10
2.2.7 Grundskola år F-6 11
2.2.8 Grundskola år 7-9 11
2.2.9 Volymökning tilläggsbelopp 11
2.2.10 Modersmålsundervisning 11
2.2.11 Grundsärskola 11
2.2.12 Skolskjutsar 12
2.2.13 Nyanlända elever 12
2.2.14 Tilläggsersättning, ny verksamhet i nya lokaler 13
2.3 Volymförändring 2019 & 2020 (förskola, fritidshem och grundskola) 13
2.3.1 Allmän avgiftsfri förskola & Vårdnadsbidrag (utgår 2017) 13
2.3.2 Omsorg på obekväm arbetstid ”nattomsorg” 14
2.3.3 Familjedaghem, 1-5 år 14
2.3.4 Förskola, 1-5 år 14
2.3.5 Fritidshem 6-9 år 14
2.3.6 Fritidshem 10-13 år 14
2.3.7 Grundskola år F-6 15
2.3.8 Grundskola år 7-9 15
2.3.9 Volymökning tilläggsbelopp 15
2.3.10 Modersmålsundervisning 15
2.3.11 Grundsärskola 15
2.3.12 Skolskjutsar 15
2.3.13 Nyanlända elever 15
2.3.14 Tilläggsersättning, ny verksamhet i nya lokaler 15
2.4 Verksamhetslokaler 2018-2019 i egen kommunal regi 16
2.4.1 Förskola 1-5 år 17
2.4.2 Grundskola, årskurs F-9 18
2.4.3 Grundskola, årskurs F-6 18
2.4.4 Grundskola, årskurs 7-9 19
2.4.5 Grundsärskola 20
2.5 Investeringar 20
2.5.1 Tillkommande verksamhetsanpassningar 20
2.5.2 Lokalrelaterade investeringsprojekt – beslutade av KF, pågående eller identifierade 20
2.6 Personal 22
2.7 Kvalitetshöjande förändringar 22
2.8 IT som stöd för verksamheten 22
2.8.1 Bakgrund och mål 22
2.8.2 Styrande dokument 22
2.8.3 Upphandling nya IT-avtal - New Generation sourcing (NGS) 23
2.8.4 Kostnadsökning 2018-2020 23
2.8.5 Genomförande 2018-2020: 24
2.8.6 Kostnader kopplade till nya IT-avtalen som blir resultatet av upphandlingen (NGS): 24
2.8.7 Kostnader kopplade till verksamheternas behov som inte inryms i NGS: 24
2.9 Effektiviseringar i verksamheten 25
2.9.1 Verksamhetsrelaterade jämförande nyckeltal 27
3 Investeringsbudget 30
3.1 Investeringsbudget 2017 med investeringsäskande 2018 samt investeringsplan 2019-2027 30
3.2 Beslutade, planerade eller identifierade RE-investeringsbehov 32
3.3 Utökning av kapacitet via extern part 33
4 Riskanalys 34
5 Övrig anvisning, prioriteringar 34
5.1 Anslagsfinansierad budget 36

0.1 Omvärldsanalys inom förvaltningens verksamhetsområde

Andelen barn och elever i den egna kommunala verksamheten har successivt minskat sedan början av 2000-talet som en följd av det fria skolvalet, däremot har ser det ut att ha skett en förändring de senaste två åren och andelen ökat både under läsåret 15/16 och läsåret 16/17.

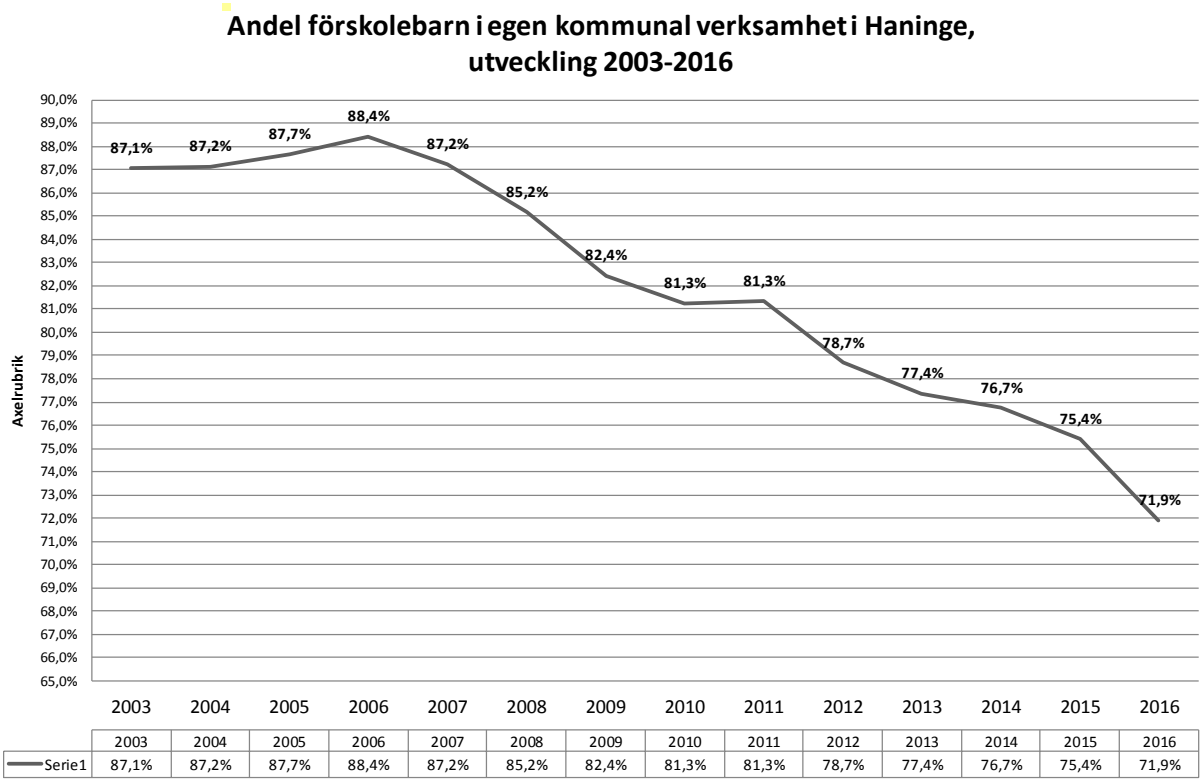
För tio år sedan uppgick andelen barn som gick i den egna kommunala förskoleverksamheten till 87-88 procent, läsåret 16/17 uppgår motsvarande andel till 77,0 procent vilket också är en ökning med 1,3 procent jämfört med föregående läsår.

Läsåret 03/04 valde i genomsnitt 87,5 procent av eleverna någon av de kommunala F-9 skolorna i Haninge, motsvarande andel läsåret 16/17 är 77,0 procent fördelat på 80,1 procent inom årskurs F-6 och 69,2 procent inom årskurs 7-9. Denna förändring har inneburit att trots att det finns 796 fler individer i grundskoleåldern 2016 än det gjorde 2003 (11.026 jämfört med 10.230 individer) är det ca 453 elever färre i de kommunala grundskolorna i Haninge läsåret 16/17 jämfört med läsåret 03/04 (8.495 jämfört med 8.948 elever). Till läsåret 16/17 ökade andelen elever i den egna kommunala grundskolan både inom årskurs F-6 och årskurs 7-9 jämfört med föregående läsår. De två senaste årens ökning av andelen elever i egen kommunal verksamhet innebär också ett trendbrott jämfört med de föregående årens utveckling av andelen elever i egen kommunal grundskola men det är svårt att i nuläget bedöma om det är en tillfällig förändring eller om den är mer långsiktigt bestående.

De senast uppdaterade elevprognoserna pekar mot att antalet elever i den egna kommunala verksamheten framåt 2018-2019 är tillbaka på de nivåer som gällde läsåret 03/04 trots att antalet individer i grundskolåldern under motsvarande period ökat med nästan 2.000 individer. I kommunfullmäktiges mål & budget för 2017-2018 anges att ett antal av de nya förskolorna och grundskolorna som behöver uppföras i kommunen de kommande åren för att ta emot det ökande antalet barn och elever ska byggas och drivas av externa aktörer, något som också kan komma att påverka utvecklingen av andelen barn och elever i egen kommunal verksamhet.

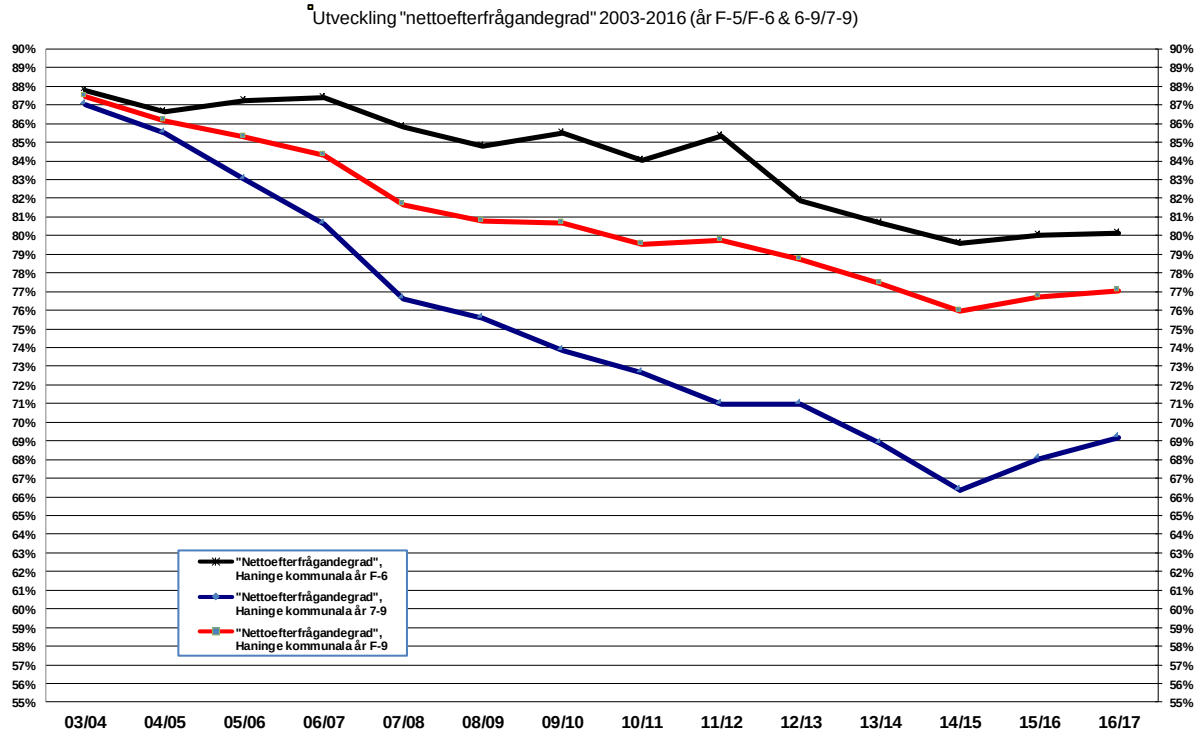
Elevpengen följer eleven så denna förändring är relativt kostnadsneutral ur ett kommunövergripande perspektiv men det är en utmaning för den egna kommunala verksamheten och utbildningsförvaltningen att säkerställa att de egna kommunala lokalresurserna är rätt dimensionerade över tid eftersom investeringar i egna verksamhetslokaler belastar kommunens ekonomi under lång tid.

Diagram utveckling ”nettoefterfrågandegrad”, egen kommunal förskola

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Serie1	87,1%	87,2%	87,7%	88,4%	87,2%	85,2%	82,4%	81,3%	81,3%	78,7%	77,4%	76,7%	75,4%	71,9%

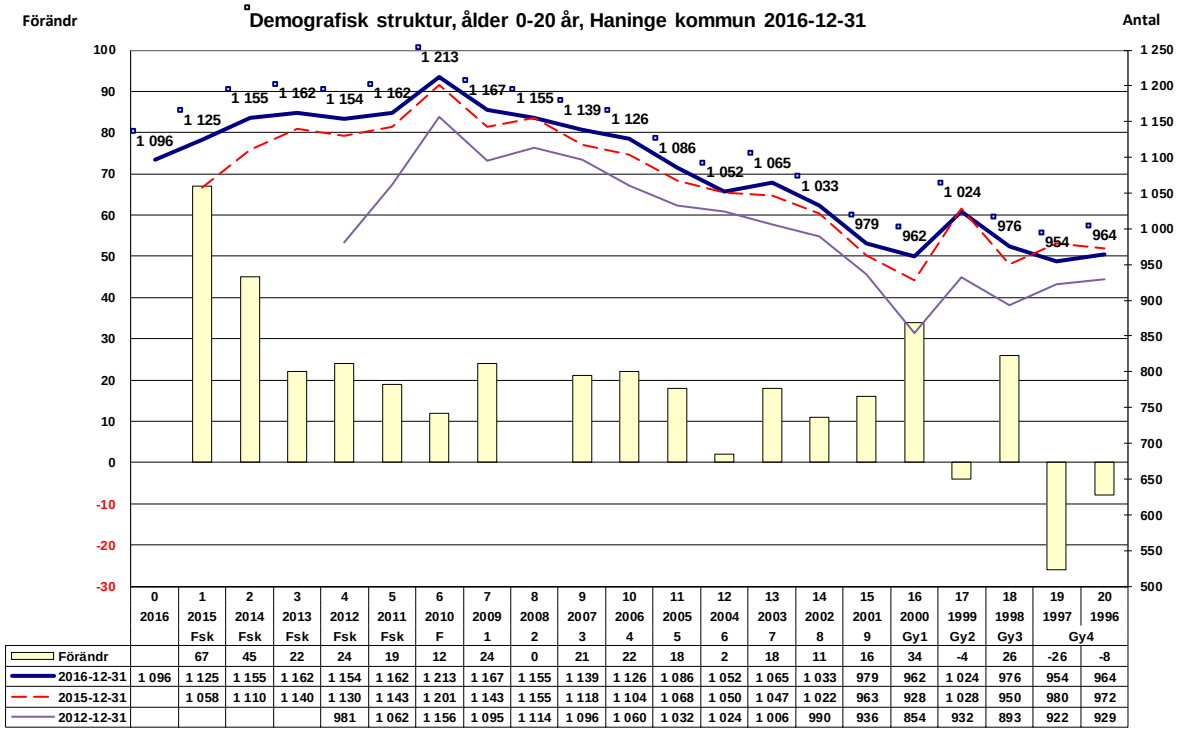
Diagram utveckling ”nettoefterfrågandegrad”, egen kommunal grundskola

0.2 Befolkningsutveckling

Befolkningsprognoserna visar på att samtliga verksamheter inom nämndens ansvarsområden kommer att ha stadigt ökande volymer de kommande tio åren. Detta beror framförallt på allt större

årskullar som en följd av den faktiska befolkningsökningen tillsammans med den befolkningsökning som beslutade eller planerade detaljplaner för nya bostäder medför om de genomförs enligt nuvarande planer.

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
	2016	2015 Fsk	2014 Fsk	2013 Fsk	2012 Fsk	2011 Fsk	2010 F	2009 1	2008 2	2007 3	2006 4	2005 5	2004 6	2003 7	2002 8	2001 9	2000 Gy1	1999 Gy2	1998 Gy3	1997 Gy4	1996
Förändr		67	45	22	24	19	12	24	0	21	22	18	2	18	11	16	34	-4	26	-26	-8
2016-12-31	1 096	1 125	1 155	1 162	1 154	1 162	1 213	1 167	1 155	1 139	1 126	1 086	1 052	1 065	1 033	979	962	1 024	976	954	964
2015-12-31		1 058	1 110	1 140	1 130	1 143	1 201	1 143	1 155	1 118	1 104	1 068	1 050	1 047	1 022	963	928	1 028	950	980	972
2012-12-31					981	1 062	1 156	1 095	1 114	1 096	1 060	1 032	1 024	1 006	990	936	854	932	893	922	929

Den demografiska strukturen 31 december 2016 i åldern 0-20 år visar att antalet födda 2016 är lägre än övriga årskullar inom förskolan men att samtliga årskullar i ålder 1-5 år har ökat i antal under 2016. En tolkning som kan göras utifrån befolkningsstrukturen 31 december 2016 är att kommunen fortsatt är inne i en nedåtgående eller planande period i den så kallade ”7-års cykeln” och att det därmed finns en osäkerhetsfaktor i hur många som kommer att födas de närmaste åren. Den här faktorn är nödvändig att beakta i både befolknings- och verksamhetsprognoserna. Däremot visar befolkningsprognoserna också på att minskningen är relativ eftersom samtliga årskullar förväntas att öka i antal sett utifrån faktiskt antal individer idag. Prognosen för antalet födda 2017 visar på 1.210 individer.

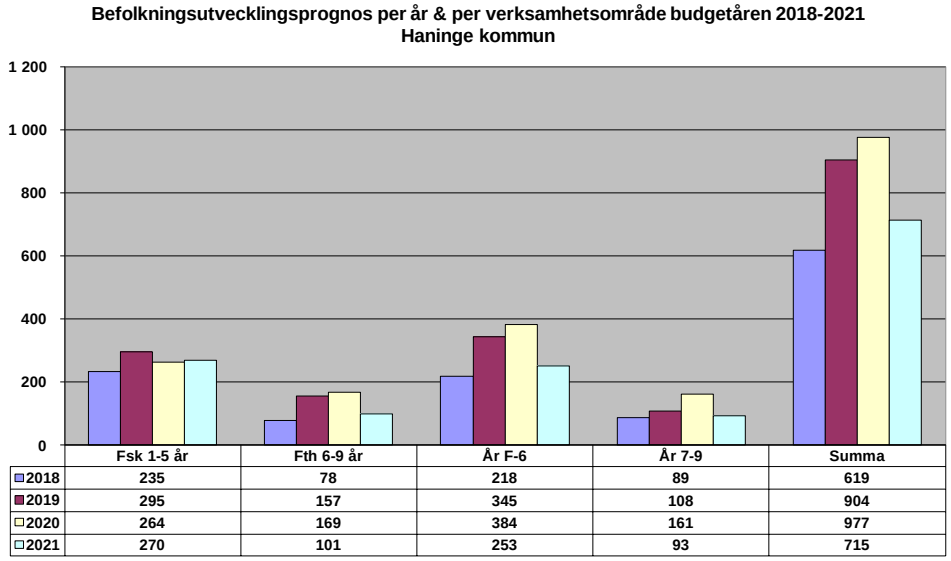
Antalet individer som idag är i förskoleåldern och som inom de närmaste åren ska börja i grundskolan fortsätter att vara fler än de årskullar som idag finns inom grundskolans årskurs F-6, samma förhållande gäller mellan årskurs F-6 och årskurs 7-9, där elevunderlaget inom årskurs 7-9 också förväntas öka de kommande åren. Sammantaget kommer dessa ökningar att fortsätta att påverka behovet av en utökning av lokalresurserna inom grundskolan de kommande åren.

Under 2016 ökade befolkningen i kommunen med 321 individer i åldern 1-15 år fördelat enligt nedanstående tabell. Den största befolkningsökningen skedde inom förskolans yngre åldersgrupper och som var högre än prognostiserat men helt i linje med kommunens prognoser som visar på att det är i den här åldersgruppen (1-5 år) som ökningen är och kommer att vara som störst under ett antal år. Detta tillsammans med en fortsatt prognostiserad inflyttning till kommunen kommer att påverka behovet av förskoleplatser i kommunen de kommande åren i åldern 1-5 år.

Födelseår	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001
Ålder	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Förändring	67	45	22	24	19	12	24	0	21	22	18	2	18	11	16

Verksamhetsområde	+/-
1-5 år, förskola	177
6-12 år, grundskola årskurs F-6	99
13-15 år, grundskola årskurs 7-9	45
Summa förändring 2016	321

I nedanstående diagram framgår att samtliga verksamhetsområden prognostiseras ha ökande volymer de kommande åren, framförallt som en följd av en ökande inflyttning till kommunen i takt med att alltfler nya bostäder uppförs. För 2018 beräknas en volymökning med totalt 618 individer, varav en ökning med 78 individer inom fritidshemsverksamheten 6-9 år. Under 2019 prognostiseras en sammanlagd volymökning med 904 individer, varav en ökning med 157 individer inom fritidshemsverksamheten 6-9 år.

	Fsk 1-5 år	Fth 6-9 år	År F-6	År 7-9	Summa
2018	235	78	218	89	619
2019	295	157	345	108	904
2020	264	169	384	161	977
2021	270	101	253	93	715

0.3 Volymförändringar i verksamheterna per år 2018-2020, prognos

Verksamhet (samtliga huvudmän)	Volymprognos budget 2017 (2016-02)	Volym - prognos 2018 (2016-10)	Förändr. Jmf prognos 2017 - 2018 (2016-10)	Förändr. 2017 jmf 2016, volymprognos (2015-02)	Volym - prognos 2019	Förändr. Prognos 2017 jmf prognos 2018	Förändr. 2019 jmf 2018, volymprognos	Volym - prognos 2020	Förändr. Prognos 2018 jmf prognos 2019	Förändr. 2019 jmf 2018, volymprognos
Familjedaghem 1-9 år	**226**	**233**	**7**	**3,1%**	**233**	**0**	**0,0%**	**233**	**0**	**0,0%**
1-3 år	136	143	7	5,1%	143	0	0,0%	143	0	0,0%
4-5 år	90	90	0	0,0%	90	0	0,0%	90	0	0,0%
6-9 år	0	0	0		0	0		0	0	
Förskola 1-5 år	**5 116**	**5 144**	**28**	**0,5%**	**5 377**	**233**	**4,5%**	**5 584**	**206**	**3,8%**
Förskola 1-3 år	2 909	2 868	-41	-1,4%	3 010	142	4,9%	3 186	176	5,8%
Förskola 4-5 år	2 208	2 276	69	3,1%	2 367	91	4,0%	2 398	31	1,3%
Fritidshem 6-12 år	**4 188**	**4 300**	**112**	**2,7%**	**4 367**	**67**	**1,6%**	**4 495**	**128**	**2,9%**
6-9 år	4 188	4 300	112	2,7%	4 367	67	1,6%	4 495	128	2,9%
10-12 år										
Grundskola	**11 006**	**11 466**	**460**	**4,2%**	**11 918**	**452**	**3,9%**	**12 462**	**545**	**4,6%**
Årskurs F-6	7 898	8 224	326	4,1%	8 569	345	4,2%	8 952	384	4,5%
Årskurs 7-9	3 108	3 242	134	4,3%	3 349	107	3,3%	3 510	161	4,8%
Summa	**20 536**	**21 143**	**607**	**3,0%**	**21 895**	**752**	**3,6%**	**22 774**	**879**	**4,0%**
S:a volymförändring i %			***3,0%***		***3,6%***			***4,0%***		

Mellan 2017 och 2018 beräknas den totala verksamhetsvolymen att öka med 3,0 procent (budgeterade volymer) och med ytterligare 3,6 procent mellan 2018 och 2019. Dessa procentsatser

ligger som underlag för den generella volymuppräkningen 2018 och 2019 baserat på 2017 års driftbudgetram exklusive lokalkostnader. Även för 2020 och ett antal år därefter gör utbildningsförvaltningen bedömningen att den samlade verksamhetsvolymen fortsatt kommer att öka med ca 4,0 procent/år.

1 Invärldsanalys inom grund- och förskolenämndens verksamhetsområden

1.1.1 KF´s M&B 2017-2018 punkt 4.1. Utredningar/uppdrag till kommunstyrelsen

- Att tillsammans med grund- och förskolenämnden utreda möjligheten att flytta Söderbymalmsskolan till Riksäpplet.

1.1.2 KF´s M&B 2017-2018 punkt 4.2. Utredningar/uppdrag till grund- och förskolenämnden

- Att i samarbete med kultur– och fritidsnämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden säkerställa att det finns tillräckligt med tider för simundervisning för Haninges skolelever.

- Att utvärdera pilotverksamheten med fritidsverksamhet för 10-12 åringar i Svartbäcksskolan.

- Att i samarbete med kultur- och fritidsnämnden skapa möjlighet för alla elever kan få ta del av kultur på lika villkor genom projektet ”Skapande skola”.

- Att ta fram en plan för kompetenshöjande insatser 2017-2019 för personal inom utbildningsförvaltningen.

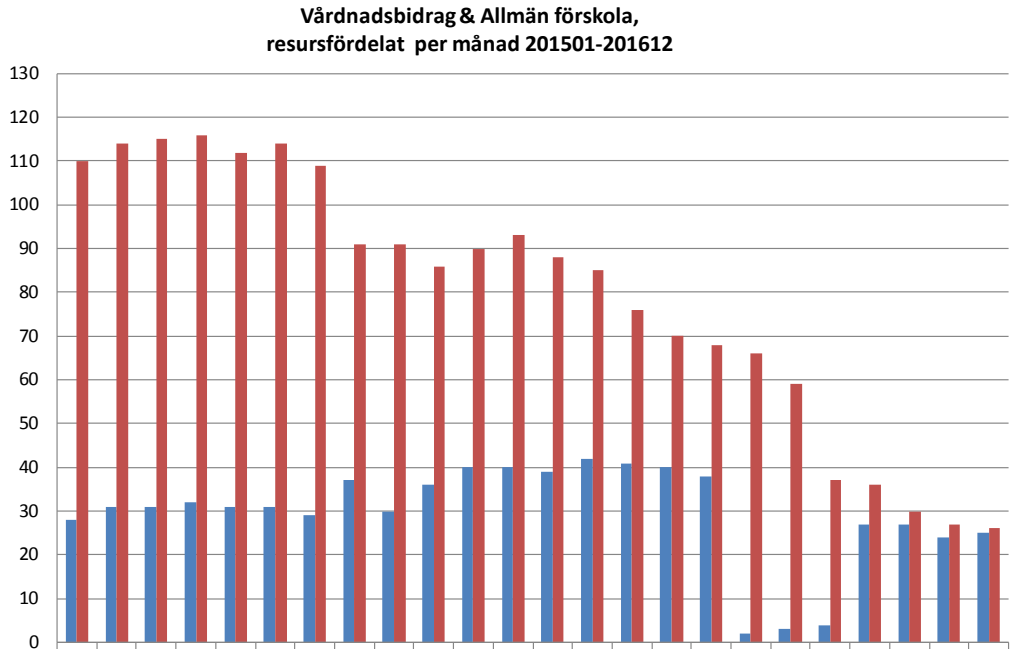
1.2 Volymförändringar 2018

1.2.1 Allmän avgiftsfri förskola & Vårdnadsbidrag

Eleversättningarna för allmän förskola och vårdnadsbidrag beslutas av kommunfullmäktige och ingår som del i elevpengssystemet, avvikelser mellan utfall och budget och hanteras därmed också inom ramen för kommunfullmäktiges volymreserv.

I juli 2017 beräknas de sista vårdnadsbidragen att betalas ut då det från och med 2016 inte längre beviljas några nya vårdnadsbidrag. Det innebär att det inte finns någon budget för vårdnadsbidrag 2018.

Volymerna inom allmän avgiftsfri förskola uppgår till ca 25-30 individer i årsskiftet 2016-2017, vilket är något lägre än under motsvarande period ett år tidigare. Nuvarande volymer inom allmän avgiftsfri förskola förväntas bestå även under 2018.

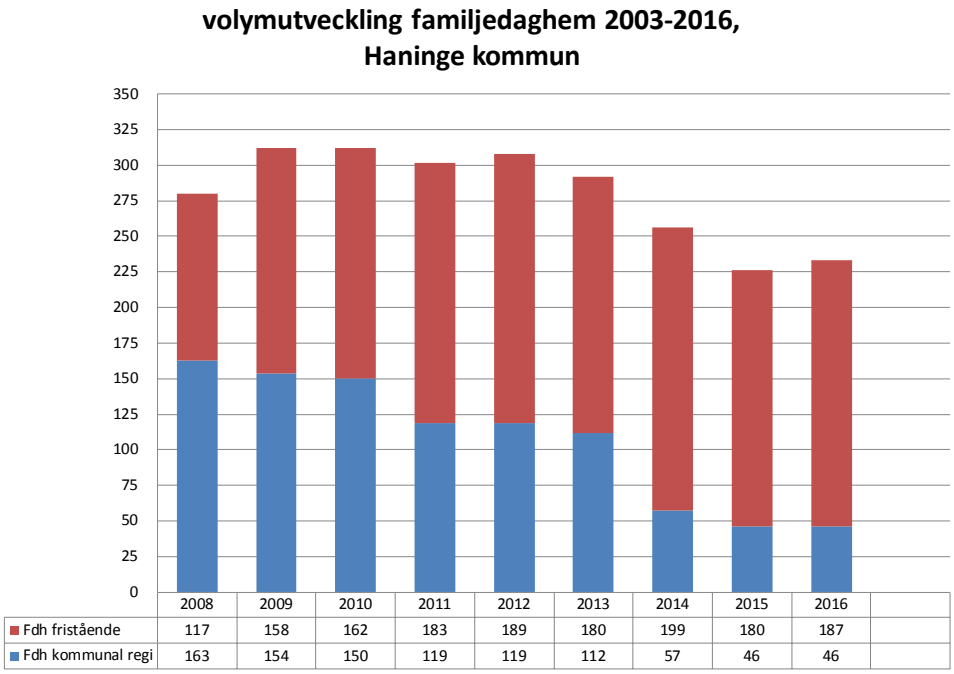
	201501	201502	201503	201504	201505	201506	201507	201508	201509	201510	201511	201512	201601	201602	201603	201604	201605	201606	201607	201608	201609	201610	201611	201612
Allmän förskola	28	31	31	32	31	31	29	37	30	36	40	40	39	42	41	40	38	2	3	4	27	27	24	25
Vårdnadsbidrag	110	114	115	116	112	114	109	91	91	86	90	93	88	85	76	70	68	66	59	37	36	30	27	26

1.2.2 Omsorg på obekväm arbetstid ”nattomsorg”

Vid årsskiftet 2016/2017 är det 14 barn som har beviljats nattomsorg. Det är svårt att bedöma utvecklingen framöver och därför gör utbildningsförvaltningen ingen särskild volymprognos för den här verksamheten för 2018 eller 2019 utan följer utvecklingen successivt.

1.2.3 Familjedaghem, 1-5 år

Volymerna inom familjedaghemmen låg under ett antal år på ca 300 barn. De senaste åren kan konstateras en minskning av den totala volymen inom familjedaghemmen och det är framförallt den egna kommunala verksamheten som stått för minskningen. 2016 var 46 barn placerade i den kommunala verksamheten vilket motsvarar 19,7 procent (2008 58,2 procent) av det totala antalet placerade barn i familjedaghem i Haninge. Familjedaghemmens andel av den totala efterfrågan inom förskolan 1-5 år låg 2016 på 4,4 procent (2008 6,3 procent). Prognoserna visar att volymerna inom familjedaghemmen kommer att fortsätta att ligga kvar på nuvarande nivåer, dvs. ca 230 placerade barn under 2018.

1.2.4 Förskola, 1-5 år

Totalt efterfrågar 90,1 procent av barnen i åldern 1-5 år en plats inom förskolan i januari 2017 och det är en minskning med 2,9 procent jämfört med samma period 2016 och minskningen har framförallt skett inom åldersgruppen 0-2 åringar. Antalet barn i förskoleåldern har ökat med 37 individer det senaste året men samtidigt har den samlade efterfrågan minskat med 134 platser.

Den totala efterfrågan på förskoleplatser i Haninge kommun uppgår till 5.265 platser i januari 2017, varav 5.184 platser inom Haninge. Detta är också är 23 platser färre än föregående års prognos för 2017 och är framförallt en konsekvens av en minskad efterfrågandegrad inom förskolan det senaste året.

I princip är det en 100-procentig efterfrågan på förskoleplatser i åldern 3-5 år. I åldersgruppen ”1-åringar” efterfrågar 70,1 procent en plats inom förskola, i åldersgruppen ”2-åringar” efterfrågar 92,6 procent en plats inom förskolan och i gruppen ”0-åringar”, dvs. den grupp som till hösten innevarande år organisatoriskt blir ”1-åringar” efterfrågar 8,8 procent en plats inom förskolan direkt när barnet har fyllt 1 år i januari. På våren är det egentligen sex årskullar som är en del av förskoleverksamheten eftersom 5-åringar som börjar förskoleklass till hösten ingår tillsammans med de barn är födda föregående år men som har rätt till en plats i förskolan från och med att barnet fyllt 1 år, men som under våren i systemet kallas ”0-åringar”.

Efterfrågandegrad inom förskolan i Haninge, 2017-01-31							
Ålder	5	4	3	2	1	0	Snitt 1-5 år
Födelseår	11	12	13	14	15	16	F.år
Bruttobehov	**1 146**	**1 123**	**1 134**	**1 069**	**789**	**8**	**5 269**
Antal barn enligt KIR	1 162	1 154	1 162	1 155	1 125	1 096	6 854
Faktiska fsk-barn	**1 162**	**1 154**	**1 162**	**1 155**	1 125	91	**5 849**
% bruttobehov/KIR-uppgift	98,6%	97,3%	97,6%	92,6%	70,1%	8,8%	90,08%

För 2018 prognostiseras att antalet barn i förskoleåldern kommer att öka med 221 individer. Den här ökningen bedöms också att i princip påverka efterfrågan på förskoleplatser i motsvarande omfattning. Det är framförallt i Vega, Handen och Västerhaningeområdet som ökningen kommer att

vara som störst och där kapaciteten inom förskolan framförallt behöver utökas för att tillgodose den ökande efterfrågan på förskoleplatser.

För 2018 beräknas antalet placerade barn i förskolan i **åldern 1-3** år att minska med 41 individer jämfört med 2017 års budgeterade volymer, vilket motsvarar en volymminskning med 1,4 procent.

För 2018 beräknas antalet placerade barn i förskolan i **åldern 4-5** år att öka med 69 individer jämfört med 2017 års budgeterade volymer, vilket motsvarar en volymökning med 3,1 procent.

För 2018 beräknas antalet placerade barn i förskolan i **åldern 1-5 år** att öka med totalt 28 individer jämfört med 2017 års budgeterade volymer, vilket motsvarar en sammanlagd volymökning med 0,5 procent.

1.2.5 Fritidshem 6-9 år

Antalet barn i åldern 6-9 år prognostiseras att öka med 112 individer under 2018 vilket också kommer att påverka antalet barn med placering i kommunens fritidshemsverksamhet.

Läsåret 16/17 efterfrågar 90,9 procent (90,8 procent lå 15/16) av eleverna i årskurs F-3 en plats på fritidshem och elevprognoserna visar på att antalet barn i fritidshemsverksamheten förväntas att öka med 112 individer till 2018, vilket motsvarar en volymökning med 2,7 procent jämfört med 2016 års budgeterade volymer.

1.2.6 Fritidshem 10-13 år

Sedan 2016 har grund- och förskolenämnden ansvaret för fritidshemsverksamheten för 10-13 åringar, tidigare hade kultur- och fritidsnämnden ansvaret för den här verksamheten.

För närvarande bedrivs fritidshemsverksamhet för 10-13 åringar som ”öppen fritidsverksamhet” på nio fritidsgårdar runt om i kommunen, dvs. det krävs inte någon inskrivning för att få delta i verksamheten. Vid en mätning som fritidsgårdarna gjorde under hösten 2014 framgår också att dessa fritidsgårdar sammanlagt hade i genomsnitt var 335 besökare/dag, vilket motsvarar ca 37 besökare per fritidsgård i åldern 10-13 år. Dessutom bedriver Svartbäcksskolan fritidshemsverksamhet i egen regi för 10-13 åringar i sina befintliga lokaler. Under 2017 planerar även Måsöskolan i Vega att starta upp fritidshemsverksamhet för 10-13 åringar i egen regi.

Idag saknar flera kommundelar en egen fritidshemsverksamhet för 10-13 åringar och utbildningsförvaltningen ser ett behov av att utöka utbudet av just den här verksamheten för att skapa en likvärdighet och förhoppningsvis en ökad besöksfrekvens.

Från och med 2016 har ansvaret för fritidshemsverksamheten för 10-13 åringar överförts till grund- och förskolenämnden från kultur- och fritidsnämnden. I samband med den här förändringen överfördes även en budgetram på 6,6 mnkr till grund- och förskolenämnden från Kultur- och fritidsnämnden och som avser budgeterade kostnader för personal hos kultur- och fritidsförvaltningen som arbetar inom den här verksamheten. I beslutsunderlag för den här förändringen framgick att verksamheten idag bedrivs som ”öppen fritidsverksamhet” på nio fritidsgårdar runt om i kommunen, dvs. det krävs inte någon inskrivning för att få delta i verksamheten. Vid en mätning som fritidsgårdarna gjorde under hösten 2014 framgår också att dessa fritidsgårdar sammanlagt hade i genomsnitt var 335 besökare/dag, vilket motsvarar ca 37 besökare per fritidsgård i åldern 10-13 år.

Kostnaden för varje ny fritidsverksamhet som startas upp för 10-13 åringar uppgår i genomsnitt till ca 810 tkr/år med nuvarande resursfördelningsprincip och ska täcka personal- och verksamhetskostnader.

Utbildningsförvaltningens bedömning är att avståndet mellan den befintliga öppna fritidsverksamheten och vissa skolor är så stort att eleverna i praktiken avstår från att delta. Om samtliga enheter ska ha tillgång till en egen fritidsverksamhet för 10-13 åringar skulle grund- och förskolenämndens kostnader öka med drygt 4,0 mnkr/år i förhållande till 2017 års budgetram och baserat på ovanstående räkneexempel.

Eftersom den här verksamheten är anslagsfinansierad under 2017 och för närvarande bedrivs som en ”öppen verksamhet” är det i nuläget inte möjligt för utbildningsförvaltningen att lämna några volymprognoser för 2018.

Det kan bli aktuellt att ytterligare grundskolor startar upp egna fritidshemsverksamheter för 10-13 åringar under 2018.

De 10-13 åringar som behöver inskriven fritidshemsverksamhet kan få det inom ramen för ordinarie fritidshemsverksamhet för 6-9 år på respektive skola.

Det har framförts önskemål från en friskola om att få bedriva öppen fritidshemsverksamhet för 10-13 åringar i egen regi. Detta behöver studeras närmare för att se över förutsättningarna för att ekonomiskt hantera den här frågan.

1.2.7 Grundskola år F-6

De kommande åren beräknas antalet elever inom grundskolans årskurs F-6 att fortsätta att öka som en följd av de relativt stora yngre årskullarna som nu är på väg in i grundskolan tillsammans med en fortsatt inflyttning till kommunen av individer i den här åldersgruppen.

För 2018 beräknas antalet elever i år F-6 öka med 326 individer jämfört med 2017 års budgeterade volymer, vilket motsvarar en volymökning med 4,1 procent.

1.2.8 Grundskola år 7-9

De kommande åren beräknas antalet elever inom grundskolans årskurs 7-9 att fortsätta att öka som en följd av de relativt stora yngre årskullarna som de kommande åren ska börja i grundskolans högre årskurser tillsammans med en fortsatt inflyttning till kommunen av individer i de här åldersgrupperna.

För 2018 beräknas antalet elever i årskurs 7-9 att öka med 134 individer jämfört med 2017 års budgeterade volymer, vilket motsvarar en volymökning med 4,3 procent.

1.2.9 Volymökning tilläggsbelopp

Barn och elever i behov av särskilt stöd bedöms att förändras i samma takt som den generella volymförändringen och för 2018 innebär det en volymökning med ca 2,9 procent.

1.2.10 Modersmålsundervisning

Barn och elever med modersmålsundervisning bedöms att förändras i samma takt som den generella volymförändringen och för 2016 motsvarar det en volymökning med ca 2,9 procent.

1.2.11 Grundsärskola

En volymökning skedde i särskolan under 2016 som var större än vad som tidigare prognostiserats. Konsekvensen av den volymökningen är att träningsskolan snart inte ryms i befintliga lokaler. Träningsskolan är en verksamhet för de elever som har stora funktionsnedsättningar och särskilda medel behöver allokeras för att iordningsställa ändamålsenliga lokaler med relevanta hjälpmedel. En särskild satsning behöver göras för detta till en kostnad som uppskattas till 3 miljoner kronor.

Inför 2018 är prognosen att det inte sker någon ytterligare volymökning i särskolan. Däremot behövs pris- och lönekompensation för att bibehålla samma kvalitet som tidigare.

Grundsärskolans volym 2018 väntas ligga i nivå med 2017 års budget.

Grundsärskolan

Totalt Fb.					
2013	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**
27	14	14	13	13	9
19	23	25	27	27	28
16	13	15	25	25	26
14	21	25	21	21	26
11	11	11	5	5	2
87	**82**	**88**	**90**	**91**	**91**

Skolbarnomsorg Särskolan

Totalt Fb.					
2013	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**
2	1	5	6	6	7
7	17	13	15	13	18
13	9	10	7	8	5
8	13	14	16	16	17
13	-	2	2	2	2
43	**40**	**43**	**46**	**45**	**49**

1.2.12 Skolskjutsar

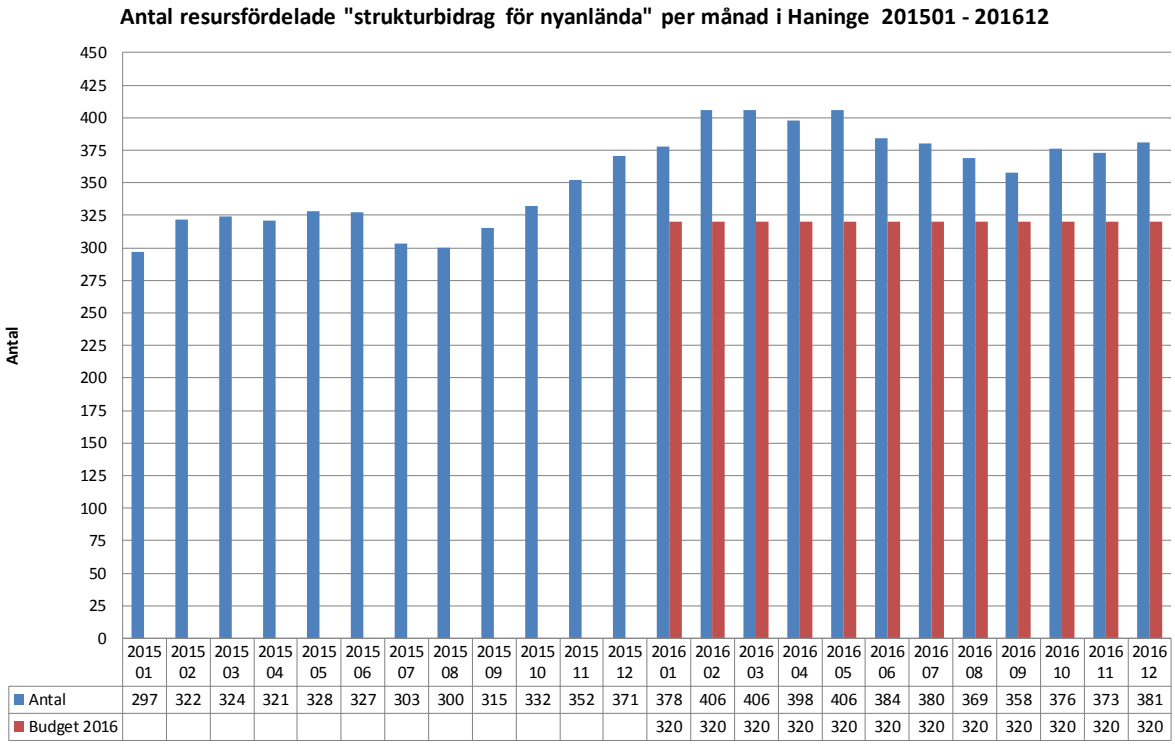
Utvecklingen av antalet individer som har rätt till skolskjuts bedöms att i stort sett förändras i samma takt som den generella volymförändringen inom grund- och förskolenämndens verksamhetsområden och för 2018 motsvarar det en volymökning med ca 3,0 procent. Det finns också en viss osäkerhet för kostnadsförändringar som inte direkt går att påverka, till exempel ny upphandling av skolskjutsar.

1.2.13 Nyanlända elever

Från och med 2016 ingår tilläggsersättningen ”strukturbidrag för nyanlända elever” i elevpengssystemet vilket innebär att pengnivån beslutas av kommunfullmäktiga samt att avvikelser mellan utfall och budget hanteras inom ramen för kommunfullmäktiges volymreserv. Budgeten för ”Strukturbidrag för nyanlända elever” uppgår 2017 till 35,9 mnkr och baseras på en budgeterad volym på 364 individer och en ersättning på 98.500 kr/år och individ.

Under 2016 erhöll i genomsnitt 385 elever/månad ”strukturbidrag för nyanlända elever” jämfört med 324 elever/månad i genomsnitt under 2015. Detta beror på att antalet individer med rätt till det här bidraget ökade kraftigt under den senare delen av 2015. Under 2016 har volymerna legat relativt konstant under året och i december 2016 var det 10 fler individer som erhöll det här bidraget jämfört med i december 2015.

Det är svårt att lämna en prognostiserad volym för 2018 men bedömningen i nuläget är att volymerna kommer att vara relativt oförändrade jämfört med 2017, dvs 364 individer som har rätt till ”strukturbidrag för nyanlända” under 2018.

	201501	201502	201503	201504	201505	201506	201507	201508	201509	201510	201511	201512	201601	201602	201603	201604	201605	201606	201607	201608	201609	201610	201611	201612
Antal	297	322	324	321	328	327	303	300	315	332	352	371	378	406	406	398	406	384	380	369	358	376	373	381
Budget 2016													320	320	320	320	320	320	320	320	320	320	320	320

1.2.14 Tilläggsersättning, ny verksamhet i nya lokaler

Huvudman annan än den egna kommunen som startar ny verksamhet i nybyggda lokaler i kommunen kan ansöka om en tilläggsersättning på högst 6.000 kr per elev och år för barn i förskola och grundskola. Tillägget betalas ut i fem år. Om kommunens genomsnittliga kostnad för egna lokaler inom respektive verksamhet ökar mer än konsumentprisindex reduceras tillägget med motsvarande.

Den här individbaserade tilläggsersättningen hanteras inom ramen för grund- och förskolenämndens budget för eleversättningar och är därmed också föremål för volymkompensation via kommunfullmäktiges volymreserv. I takt med att alltfler nya verksamheter kommer att byggas och drivas av andra huvudmän än den egna kommunen är det rimligt att utgå från att även den här kostnaden kommer att öka för kommunen. Det är i nuläget svårt att bedöma kostnaderna för den här tilläggsersättningen men här redovisas två räkneexempel; en förskola i enskild regi i nya lokaler med 100 barn har rätt till 600 tkr/år i tilläggsersättning de fem första åren och en motsvarande grundskola med 300 elever har rätt till 1.800 tkr/år i tilläggsersättning.

Flera av de nya förskolorna och grundskolorna som kommer att uppföras framöver för att tillgodose det ökande behovet av platser inom förskolan och grundskolan kommer att uppföras och drivas av externa aktörer. Utbildningsförvaltningen redovisar inte någon specifik kostnadskalkyl för den här ersättningen 2018 men ett rimligt antagande är att kostnaderna för den här ersättningen successivt kommer att öka de kommande åren.

1.3 Volymförändring 2019 & 2020 (förskola, fritidshem och grundskola)

1.3.1 Allmän avgiftsfri förskola & Vårdnadsbidrag (utgår 2017)

Eleversättningarna för allmän förskola och vårdnadsbidrag beslutas av kommunfullmäktige och ingår som del i elevpengssystemet, avvikelser mellan utfall och budget och hanteras därmed också inom ramen för kommunfullmäktiges volymreserv.

I juli 2017 beräknas de sista vårdnadsbidragen att betalas ut då det från och med 2016 inte längre beviljas några nya vårdnadsbidrag. Det innebär att det inte finns någon budget för vårdnadsbidrag 2019.

Volymerna inom allmän avgiftsfri förskola uppgår till ca 27 barn vid årsskiftet 2016-2017, vilket är i nivå med motsvarande period ett år tidigare. Nuvarande volymer inom allmän avgiftsfri förskola förväntas bestå även under 2018.

1.3.2 Omsorg på obekväm arbetstid ”nattomsorg”

Vid årsskiftet 2016/2017 är det 14 barn som har beviljats nattomsorg. Det är svårt att bedöma utvecklingen framöver och därför gör utbildningsförvaltningen ingen särskild volymprognos för den här verksamheten för 2018 eller 2019 utan följer utvecklingen successivt.

1.3.3 Familjedaghem, 1-5 år

Prognoserna visar att volymerna inom familjedaghemmen kommer att fortsätta att ligga kvar på nuvarande nivåer, dvs. ca 230 placerade barn under 2019.

1.3.4 Förskola, 1-5 år

För **2019** beräknas antalet placerade barn i förskolan i **åldern 1-3 år** att öka med 142 individer jämfört med 2018 års prognostiserade volymer, vilket motsvarar en volymökning med 4,9 procent.

För **2020** beräknas antalet placerade barn i förskolan i **åldern 1-3 år** att öka med 176 individer jämfört med 2019 års prognostiserade volymer, vilket motsvarar en volymökning med 5,8 procent.

För **2019** beräknas antalet placerade barn i förskolan i **åldern 4-5 år** att öka med 91 individer jämfört med 2018 års prognostiserade volymer, vilket motsvarar en volymökning med 4,0 procent.

För **2020** beräknas antalet placerade barn i förskolan i **åldern 4-5** år att öka med 31 individer jämfört med 2019 års prognostiserade volymer, vilket motsvarar en volymökning med 1,3 procent.

För **2019** beräknas antalet placerade barn i förskolan i **åldern 1-5 år** att öka med totalt 233 individer jämfört med 2018 års prognostiserade volymer, vilket motsvarar en sammanlagd volymökning med 4,5 procent.

För **2020** beräknas antalet placerade barn i förskolan i **åldern 1-5** år att öka med totalt 206 individer jämfört med 2019 års prognostiserade volymer, vilket motsvarar en sammanlagd volymökning med 3,8 procent

1.3.5 Fritidshem 6-9 år

Elevprognoserna visar på att antalet barn i fritidshemsverksamheten förväntas att öka med 67 individer till 2019, vilket motsvarar en volymökning med 1,6 procent jämfört med 2018 års budgeterade volymer.

Elevprognoserna visar på att antalet barn i fritidshemsverksamheten förväntas att öka med 128 individer till 2020, vilket motsvarar en volymökning med 2,9 procent jämfört med 2019 års budgeterade volymer.

1.3.6 Fritidshem 10-13 år

Eftersom den här verksamheten är anslagsfinansierad under 2017 och för närvarande bedrivs som en ”öppen verksamhet” är det i nuläget inte möjligt för utbildningsförvaltningen att lämna några volymprognoser för 2019 eller 2020.

Det kan bli aktuellt att ytterligare grundskolor startar upp egna fritidshemsverksamheter för 10-13 åringar under 2019 och 2020.

1.3.7 Grundskola år F-6

För **2019** beräknas antalet elever i årskurs F-6 att öka med 345 individer jämfört med 2018 års prognostiserade volymer, vilket motsvarar en volymökning med 4,2 procent.

För **2020** beräknas antalet elever i årskurs F-6 att öka med 384 individer jämfört med 2019 års prognostiserade volymer, vilket motsvarar en volymökning med 4,5 procent.

1.3.8 Grundskola år 7-9

För **2019** beräknas antalet elever i årskurs 7-9 att öka med 107 individer jämfört med 2018 års prognostiserade volymer, vilket motsvarar en volymökning med 3,3 procent.

För **2020** beräknas antalet elever i årskurs 7-9 att öka med 161 individer jämfört med 2019 års prognostiserade volymer, vilket motsvarar en volymökning med 4,8 procent.

1.3.9 Volymökning tilläggsbelopp

Barn och elever i behov av särskilt stöd bedöms att förändras i samma takt som den generella volymförändringen för 2019, vilket motsvarar ca 3,6 procent enligt de senast uppdaterade befolkningsprognoserna.

1.3.10 Modersmålsundervisning

Barn och elever med modersmålsundervisning bedöms att förändras i samma takt som den generella volymförändringen och för 2019 motsvarar det en volymökning med ca 3,6 procent.

1.3.11 Grundsärskola

Grundsärskolans volym för 2019 förväntas öka i förhållande till inflyttning och utbyggnad i kommunen.

1.3.12 Skolskjutsar

Utvecklingen av antalet individer som har rätt till skolskjuts bedöms att i stort sett förändras i samma takt som den generella volymförändringen inom grund- och förskolenämndens verksamhetsområden och för 2019 motsvarar det en volymökning med ca 3,6 procent.

1.3.13 Nyanlända elever

För 2017 budgeteras att 364 individer i genomsnitt per månad kommer att erhålla ”strukturbidrag för nyanlända”. Det är svårt att bedöma utvecklingen framöver och därför gör utbildningsförvaltningen inte någon särskild volymprognos för den här verksamheten för 2019 eller 2020 utan följer utvecklingen successivt.

1.3.14 Tilläggsersättning, ny verksamhet i nya lokaler

Huvudman annan än den egna kommunen som startar ny verksamhet i nybyggda lokaler i kommunen kan ansöka om en tilläggsersättning på högst 6.000 kr per elev och år för barn i förskola

och grundskola. Tillägget betalas ut i fem år. Om kommunens genomsnittliga kostnad för egna lokaler inom respektive verksamhet ökar mer än konsumentprisindex reduceras tillägget med motsvarande.

Den här individbaserade tilläggsersättningen hanteras inom ramen för grund- och förskolenämndens budget för eleversättningar och är därmed också föremål för volymkompensation via kommunfullmäktiges volymreserv. I takt med att alltfler nya verksamheter kommer att byggas och drivas av andra huvudmän än den egna kommunen är det rimligt att utgå från att även den här kostnaden kommer att öka för kommunen. Det är i nuläget svårt att bedöma kostnaderna för den här tilläggsersättningen men här redovisas två räkneexempel; en förskola i enskild regi i nya lokaler med 100 barn har rätt till 600 tkr/år i tilläggsersättning de fem första åren och en motsvarande grundskola med 300 elever har rätt till 1.800 tkr/år i tilläggsersättning.

Flera av de nya förskolorna och grundskolorna som kommer att uppföras framöver för att tillgodose det ökande behovet av platser inom förskolan och grundskolan kommer att uppföras och drivas av externa aktörer. Utbildningsförvaltningen redovisar inte någon specifik kostnadskalkyl för den här ersättningen 2018 men ett rimligt antagande är att kostnaderna för den här ersättningen successivt kommer att öka de kommande åren.

1.4 Verksamhetslokaler 2018-2019 i egen kommunal regi

Utbildningsförvaltningen gör bedömningen att samtliga verksamhetsområden inom grund- och förskolenämndens ansvarsområden kommer att ha ökande volymer under 2018-2019, en ökning som även förväntas fortsätta under hela den kommande 10-årsperioden. Framförallt beror det på allt större årskullar som en följd av den befolkningsökning som beslutade eller planerade detaljplaner för nya bostäder medför om de genomförs enligt nuvarande planer.

Den ökande efterfrågan på platser inom förskolan och grundskolan kommer att ställa stora krav på den strategiska lokalresursplaneringen inom utbildningsförvaltningen de kommande åren i samarbete med kommunstyrelseförvaltningens lokalförsörjningsenhet, stadsbyggnadsförvaltningen och Tornberget för att kunna tillskapa erforderliga lokalresurser på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt.

Haninge kommun är inne i en fas där befolkningen i kommunen förväntas fortsätta öka påtagligt i förhållande till det nuvarande antalet invånare. I nuläget görs bedömningen att den största ökningen av antalet invånare kommer att ske framförallt i kommundelarna Vega, Handen, Västerhaninge och Tungelsta under den kommande tioårsperioden. I april 2014 fastställde även kommunfullmäktige dokumentet ”Skolstruktur Vega, Handen och Västerhaningeområdet” som visar hur den beräknade befolkningsökningen i dessa kommundelar kommer att påverka lokalresurserna inom grund- och förskolenämndens verksamhetsområden och som ska finnas med som underlag i kommunens fortsatta planering av utbyggnaden i de aktuella kommundelarna. Under våren 2017 kommer motsvarande skolstruktrusplaner även att tas fram för övriga kommundelar (Vendelsö/Vendelsömalm, Norrby/Norra Söderby, Brandbergen/Svartbäcken, Jordbro, Tungelsta/Lida och Dalarö/Skärgården).

Skolstruktursdokumenten ska vara både styrande och vägledande för den fortsatta planeringen och utformningen av skollokaler i kommunen. Eventuella avsteg eller förändringar utifrån vad som framgår av de här dokumenten vad avser permanenta lokalresursökningar ska delges och godkännas av samtliga berörda nämnder. Däremot kan temporära lösningar ske efter godkännande av grund- och förskolenämnden utan att det här dokument behöver justeras.

Preliminärt har Tornberget aviserat att de inte kommer att höja lokalhyrorna till 2018 dvs. lokalhyran exklusive lokalförändringar och tillkommande kapitalkostnader på investeringar. För 2017 uppgår internhyreskostnaderna för grund- och förskolenämnden till 182,5 mkr/år. Genomförda ny- och reinvesteringar beräknas öka hyrorna från Tornberget med ca 27,1 mnkr under 2018. Grund- och förskolenämndens lokalhyror uppgår 2017 till 182,5 mnkr. Till 2019 har Tornberget aviserat att de behöver höja lokalhyrorna med 2,8 procent vilket motsvarar en hyreshöjning med 5,1 mnkr.

Tornbergets bedömningar visar även på att flera förskolor och grundskolor i kommunen har stora upprustningsbehov och att det i vissa fall till och med kan vara ekonomiskt fördelaktigt att riva befintliga lokaler och ersätta med helt nya. Eftersom dessa investeringar i första hand inte beror på volymökningar utan ersätter befintliga verksamhetslokaler är det viktigt att ha i beaktande att grund- och förskolenämnden bör kompenseras för de ökade lokalkostnaderna som dessa reinvesteringar medför, annars riskerar dessa investeringar att tränga undan ekonomiska resurser från verksamheten.

Angivna investeringsbelopp och driftkostnader/år för redovisade investeringsbehov (ej beslutade) är uppskattade värden utifrån idag kända fakta och uppgifter. Dessa kommer att justeras efter hand och kan i slutändan i vissa fall även tillgodoses på andra sätt än genom uppförande av nya verksamhetslokaler. Oavsett hur det ökande lokalbehovet tillgodoses kommer driftkostnaderna för de nya lokalerna att öka om det är så att dessa drivs i kommunal regi

1.4.1 Förskola 1-5 år

De senaste årens utökning av antalet förskoleplatser innebär att det övergripande i princip råder balans mellan efterfrågan och antalet tillgängliga förskoleplatser i kommunen, men det råder fortfarande brist på förskoleplatser i vissa kommundelar och därför pågår arbeten med att uppföra eller planera för nya förskolor i flera kommundelar för att möta den förväntade ökande efterfrågan på förskoleplatser i kommunen. Framförallt finns det ett fortsatt behov av att utöka förskolekapaciteten i Vega/Kolartorp/Hermanstorp, Handen och Västerhaningeområdet.

Prognoserna visar på att det kommer att behöva byggas ca 14 nya förskolor i kommunen de kommande tio åren för att kunna tillgodose den ökande efterfrågan på förskoleplatser. I ”kommunfullmäktiges mål & budget 2017-2018” finns också beslut om att ett antal av de nya förskolorna i kommunen ska byggas och drivas av externa aktörer, dessa förskolor har skrivits in i investeringsbudgeten utan investeringsmedel.

Verksamhetsprognoserna visar också på att det i vissa kommundelar trots allt kan bli så att det kommer att uppstå överskott på förskoleplatser som behöver hanteras och att ett antal förskoleavdelningar därmed också kan komma att bli föremål för att ställas av till kommunens lokalbank i enlighet med kommunens internhyressystem.

I kommunfullmäktiges mål och budget för 2017-2018 finns det investeringsbudget tilldelad 2017 för de nya förskolorna i Vega detaljplan 2, Vega/Kolartorp och i centrala Handen. Dessa förskolor kommer efter beslutat att uppföras och drivas i extern regi och belastar därmed inte kommunens investeringsbudget och är därmed inte heller hyrespåverkande för den egna kommunala verksamheten. Den nya förskolan i Vega detaljplan två planeras att vara klar till hösten 2018. Enligt nuvarande beslut kommer det att vara möjligt att påbörja uppförandet av den nya förskolan i Vega/Kolartorp under kvartal 4 2017. Vad gäller den första av flera nya förskolor i Handenområdet är det för närvarande inte möjligt att ange något datum för när denna kan börja byggas.

Förskolan Tallen och Nytorps förskola är enligt Tornberget i behov upprustning och finns med i investeringsplan för 2018. De ökade hyrorna för de här upprustningarna kommer att påverka nämndens budget från och med 2019.

Framåt 2019-2020 kan det bli aktuellt att uppföra en ny förskola på Dalarö.
För de planerade nya förskolorna i Norrby och Tungelsta/Stav har kommunen också getts i uppdrag att teckna avtal med externa aktörer som kan bygga och driva de här skolorna.

Övriga redovisade behov av nya förskolor är mer kopplade till de kommundelar som förväntas växa under den kommande tioårsperioden. För mer detaljerad information kring detta hänvisas till dokumentet ”Skolstruktur i Vega, Handen och Västerhaningeområdet” som fastställdes av kommunfullmäktige i april 2014.

1.4.2 Grundskola, årskurs F-9

De senaste årens volymökningar inom grundskolan har till stora delar varit möjligt att tillgodose genom att befintliga men outnyttjade lokalresurser tagits i anspråk och därmed har också ekonomiska resurser kunnat frigöras för själva verksamheten utan att elevpengen behövt ökas i motsvarande omfattning. För de kommande årens förväntade volymökningar bedöms att befintliga lokalresurser inte kommer att vara tillräckliga utan det kommer att bli nödvändigt att tillskapa ytterligare kapacitet, både genom permanenta lösningar men även i vissa fall med inhyrda tidsbegränsade modullösningar. Detta innebär också att kostnaderna för lokalhyror inom grundskolan kommer att börja öka och därmed riskera att tränga undan ekonomiska resurser från verksamheten vid en oförändrad elevpeng eller en förändring av elevpengen där bara de ökade kostnaderna för lokalhyror har kompenserats.

Vikingaskolan har under den tid som det uppförs en ny skola på nuvarande Vikingaskolans tomt evakuerats till paviljonger i anslutning till Söderbymalmsskolan, pavilonger som tidigare var placerade på gamla Vikingaskolans tomt samt att man nyttjar delar av Söderbymalmsskolan och lokaler som Fredrika Bremergymnasiet tidigare disponerade. När Vikingaskolan flyttar tillbaka till den nybyggda skolan från och med läsåret 18/19 kommer det att finnas kvar skollokaler som kan användas permanent eller för som evakueringslokaler vid framtida ombyggnationer av förskolor och skolor i kommunen.

Kommunstyrelsen har också ett uppdrag att tillsammans med grund- och förskolenämnden utreda möjligheten att flytta Söderbymalmsskolans nuvarande verksamhet till Riksäpplet.

Från och med 2019 kan det bli aktuellt att påbörja uppförandet av den nya årskurs F-9 skolan i de centrala delarna av Vega.

1.4.3 Grundskola, årskurs F-6

Till hösten 2017 ska upprustningen och utökningen av kapaciteten på Måsöskolan i Vega vara klar för att kunna möta det ökande elevunderlaget som en följd av den ökande inflyttningen till den här kommundelen. Måsöskolan kommer då att vara en skola för ca 525 elever men skolan kommer initialt och fram till dess att det finns ytterligare en grundskola för årskurs F-6 i Vegaområdet dimensioneras för att kunna ta emot uppemot 700 elever.

Elevunderlaget ökar även i Handenområdet och därför kommer kapaciteten även att behöva utökas i den här kommundelen. När den nya Vikingaskolan står färdig, preliminärt till läsåret 18/19 kommer den skolan att ha en kapacitet för ca 525 elever men kommer att kunna ta emot upp till 700 elever vid behov. Dessutom planeras för en ny F-6 skola i Södra Handen med plats för ca 350 elever men den

skolan bedöms i dagsläget kunna tas i drift tidigast framåt 2019-2020 och ska byggas och drivas av en extern aktör.

Dessutom bedöms att Runstensskolans kapacitet på sikt behöver utökas för att kunna ta emot det ökande antalet elever i Handenområdet. Om Söderbymalmsskolan flyttar till Riksäpplet kan det bli aktuellt att flytta Runstensskolans verksamhet till Söderbymalmsskolans nuvarande lokaler för att tillgodose prognostiserat behov av kapacitetsökning för Runstensskolan. En annan möjlighet kan vara att även öppna F-6 verksamhet i Riksäpplet för att kunna ta emot det ökande antalet elever i Handenområdet.

Hagaskolan ska renoveras och har tilldelats investeringsmedel för 2017. Arbetet beräknas att genomföras under 2018-2019. De ökade hyrorna för den här upprustningen kommer att påverka nämndens budget från och med 2018-2019.

På Vendelsömalmsskolan pågår renovering av hela skolan. Det här arbetet beräknas pågå under 2017-2019 och de ökade hyrorna för den här upprustningen kommer att börja påverka nämndens budget från och med 2018-2019 vartefter Tornberget färdigställer de olika delarna av det här projektet.

Hus B på Båtsmansskolan är enligt Tornberget i behov upprustning och finns 2018 med i Tornbergets investeringsbudget på 100,0 mnkr för ej objektsspecifika investeringar. De ökade hyrorna för den här upprustningen kommer att påverka nämndens budget från och med 2019.

I västerhaninge/Åby kommer den sammanlagda och långsiktiga kapaciteten inom grundskolans årskurs F-6 att utökas med en kapacitet som motsvarar 9 klasser per årskurs. Detta sker genom att Åbyskolans kommer att flyttas från sin nuvarande placering till det område där idag Parks förskola ligger och samtidigt utökas till en 3-parallelig verksamhet samt att Ribbyskolan utökas med en 2-parallelig verksamhet inom årskurs F-6.

Ribbybergsskolans kök är i behov av att rustas upp och byggas om och finns med i investeringsplan för 2018. De ökade hyrorna för den här upprustningen kommer att påverka nämndens budget från och med 2019.

För de planerade nya grundskolorna för årskurs F-6 i Norrby, Vega detaljplan 2 och Tungelsta har kommunen också getts i uppdrag att teckna avtal med externa aktörer som kan bygga och driva de här skolorna.

Övriga redovisade behov av ytterligare lokalresurser inom år F-6 är mer kopplade till de kommundelar som förväntas växa under den kommande tioårsperioden. För mer detaljerad information kring detta hänvisas till dokumentet ”Skolstruktur i Vega, Handen och Västerhaningeområdet” som fastställdes av kommunfullmäktige i april 2014.

1.4.4 Grundskola, årskurs 7-9

I samtliga kommundelar beräknas att nuvarande kapacitet inom år 7-9 är tillräcklig för att tillgodose efterfrågan under perioden 2017-2020. Inom årskurs 7-9 är i dagsläget dessutom ca 15 klassrum avställda på befintliga kommunala grundskoleenheter vilket i princip motsvarar en kapacitet för ca 375 elever, en kapacitet som kan komma att tas i anspråk som evakueringslokaler i samband med nödvändiga reinvesteringar i befintliga skollokaler som Tornberget redovisar.

I 2017 års investeringsbudget har Vendelsömalmsskolan och Ribbyskolan tilldelats investeringsmedel för att Tornberget ska kunna renovera dessa båda skolor. Tornberget har även aviserat ett behov av att delar av Söderbymalmsskolan är i behov av att renoveras.

Ribbyskolan ska renoveras och byggas om, samtidigt kommer lokalresurserna inom årskurs 7-9 att utökas på skolan för att kunna ta emot det ökande antalet elever i de äldre årskurserna i kommundelen och de ökade hyrorna för den här upprustningen beräknas att påverka nämndens budget från och med 2018-2019.

Tungelsta skola hus A och i princip hela Söderbymalmsskolan är enligt Tornberget i behov upprustning och finns med i investeringsplan för 2018 och de ökade hyrorna för den här upprustningen kommer att påverka nämndens budget från och med 2019.

Övriga redovisade behov av ytterligare lokalresurser inom år 7-9 är mer kopplade till de kommundelar som förväntas växa under den kommande tioårsperioden. För mer detaljerad information kring detta hänvisas till dokumentet ”Skolstruktur i Vega, Handen och Västerhaningeområdet” som fastställdes av kommunfullmäktige i april 2014.

1.4.5 Grundsärskola

Elevprognoserna visar i princip oförändrade volymer under 2018 och 2019.

1.5 Investeringar

1.5.1 Tillkommande verksamhetsanpassningar

För att ekonomiskt kunna hantera och åtgärda situationer som uppstår löpande under året men som inte är kända i förväg och för att inte behöva äska investeringsmedel hos kommunfullmäktige vid varje enskilt tillfälle har grund- och förskolenämnden en egen investeringsbudget som den disponerar under året.

Utbildningsförvaltningen gör bedömningen att en rimlig nivå för investeringsbudgetramen för tillkommande verksamhetsanpassningar är 5,0 mnkr/år enligt nedanstående fördelning.

Tillkommande verksamhetsanpassningar	2018 (tkr)	2019 (tkr)	2020 (tkr)
Arbetsmiljö	1 500	1 500	1 500
Inventarier/utrustning	1 500	1 500	1 500
Lokaler & yttre miljö	2 000	2 000	2 000
Summa investeringsbudget:	**5 000**	**5 000**	**5 000**
Kapitalkostnader/år (tkr)	620	620	620

Dessutom tillkommer 1,0 mnkr/år för IT-relaterade investeringar under 2018-2020 som är kopplade till den nationella IT-strategin samt upphandling nya IT-avtal - New Generation sourcing (NGS), se punkt 2.8 i det här dokumentet.

1.5.2 Lokalrelaterade investeringsprojekt – beslutade av KF, pågående eller identifierade

Under 2018 och 2019 kommer det att vara nödvändigt att utöka lokalresurserna inom både förskolan och inom grundskolans som en följd av ökande volymer inom dessa verksamhetsområden. Det som också är tydligt för 2018 och 2019 är att Tornberget kommer att behöva utföra relativt omfattande reinvesteringar i befintliga skollokaler för att säkra dessa enheters skick och standard för framtiden och i vissa fall även riva befintliga verksamhetslokaler och ersätta dem med helt nya lokaler.

För 2018 beräknas driftkostnaderna öka med sammanlagt 27,1 mnkr för de aktuella investeringarna om de genomförs enligt vad som framgår av nedanstående tabell. I tabellen har inte eventuella avskrivningar beaktats i de fall där det kan bli aktuellt med att riva befintliga lokaler i samband med re- eller nyinvesteringar i lokaler. För 2019 beräknas driftkostnaderna öka med ytterligare 55,8 mnkr för de aktuella investeringarna om de genomförs enligt beslut i kommunfullmäktiges mål och budget 2017-2018.

År	Vhet	Beslutade investeringsprojekt eller i investeringsplan enligt beslut i KF (belopp i tkr)	Tilldelad budgetram t.o.m. 2016 (tkr)	Tilldelad budgetram 2017	Typ	Plan 2018 (tkr)	Plan 2019 (tkr)	Driftkostnad/ år (prognos)	Drift - påverkan 2018	Driftkostnad 2018 (prognos)	Drift - påverkan 2019	Driftkostnad 2019 (prognos)
2016-	Fsk	**Gladan** återstående del av Tornbergets "PLUH 2015", upprustning	**19 000**		Reinvest.			1 040	**50%**	**520**		
2016-	Fsk	**Tornberget - planerat underhåll 2017** "100 mnkr", GFN´s andel **förskola**		**26 927**	Reinvest.			1 620	**50%**	**810**	50%	810
2016-	Grsk, F-6	**Tornberget - planerat underhåll 2017** "100 mnkr", GFN´s andel **grundskola F-6**		**23 957**	Reinvest.			1 290	**50%**	**645**	50%	645
2016-	Grsk, 7-9	**Tornberget - planerat underhåll 2017** "100 mnkr", GFN´s andel **Grundskola 7-9**		**10 247**	Reinvest.			280	**50%**	**140**	50%	140
2016-2017	Grsk, F-6	Ombyggnation av **Måsöskolan** till en skola för 525 elever samt en successiv och temporär utökning av kapaciteten med plats för uppemot 700 elever fram till dess att ny F-6 står klar i Vega i takt med att kommundelen byggs ut. Prognosen för skolans ombyggnation uppgår till 88,5 mnkr i feb-16 exklusive investeringsbudget för inventerarier/utrustning.	**125 000**		Reinvest/Volym			8 840	**50%**	**4 420**		
2016-2018	Grsk, F-6	Nya **Vikingaskolan** med plats för ca 525 elever, inititialt uppemot 700 elever	**137 000**	**75 000**	Reinvest.	50 000		17 420	**50%**	**8 710**	50%	8 710
2016-2018	Grsk, F-9	Successiv utökning med ca 2-6 klassrum på **Tungelsta skola** under perioden 2016-2018 som en följd av allt större årskullar de kommande åren. Behovet kvarstår till dess att det finns en utökad permanent grundskolekapacitet i "Lillgården - Del av Stav 1:38".	**24 000**		Volym			2 050	**50%**	**1 025**	50%	1 025
2016-2018	Grsk, F-6	Temporär utökning av kapaciteten inom år F-6 i Handenkommundelen med upp till 10 klassrum under perioden 2016-2018 fram till dess att Handen fått en permanent utökad kapacitet (eventuellt i inhyrda moduler)	**44 300**		Volym			4 200	**25%**	**1 050**		
2017-	Fsk	**Sovaltaner** på förskolor, 2 mnkr/år 2016-2018	**2 000**	**2 000**	Reinvest.	2 000		330	**66%**	**218**		
2017-2018	Fsk	Ny **förskola i Västerhaninge/Ribbyängar** med 6 avdelningar och som uppförs i direkt anslutning till Ribbyskolan	**50 000**		Volym			3 430	**50%**	**1 715**	50%	1 715
2017-2018	Grsk, F-6	Upprustning **Hagaskolan** i enlighet med Tornbergets underlag till ekonomikonferens 2017-2018.		**70 000**	Reinvest.	63 000		7 440			50%	3 720
2017-2018	Grsk, F-6	**Ornö skola**, upprustning	**8 500**		Reinvest.			470			100%	470
2017-2018	Fsk	Ny förskola i **Vega** (detaljplan 2) med sex avdelningar. Ska uppföras och drivas i extern regi.		**35 000**	Volym			3 400				
2017-2019	Grsk, 7-9	Upprustning av **Vendelsömalmsskolan** inklusive ombyggnation av skolans kök (redan tilldelad budget 2015 15 mkr för köket).	**77 000**	**63 000**	Reinvest.			7 820	**30%**	**2 346**	50%	3 910
2018-	Fsk	Ny förskola med 8 avdelningar i **Jägartorp/Åby** som ska ersätta Parks förskola i Åby.	**67 000**		Reinvest.			4 410	**50%**	**2 205**	50%	2 205
2018-	Fsk	Upprustning av **Lida förskola**	**30 000**		Reinvest.			1 630	**100%**	**1 630**		
2018-2019	Fsk	Förskola med 6 avdelningar i **Vega/Kolartorp**. Förskolekapacitet som ska tillgodose det ökande behovet av förskoleplatser i kommundelen i takt med att stadsdel Vega byggs ut. Ska uppföras och drivas i extern regi.		**35 000**	Volym			3 400				
2018-2019	Fsk	Utökning av förskolekapaciteten i **Jordbro** med upp till 6 avdelningar i takt med beslutad nyproduktion av bostäder	**25 000**		Volym			2 860			50%	1 430
2018-2019	Grsk, 7-9	Upprustning **Ribbyskolan**	**53 000**	**55 000**	Reinvest.			7 830			50%	3 915
2018-2019	Grsk, F-6	Utökad grundskolekapacitet för F-6 i **Norrby** i takt med den planerade nyproduktionen av bostäder i kommundelen.			Volym	60 000	65 000	10 380				
2018-2019	Grsk, F-6	Ny F-6 skola i **Åby** som ersätter nuvarande Åbyskola samt en utökning av kapaciteten med plats för ytterligare 175 elever, totalt 525 elever. Den nya skolan planeras att uppföras på nuvarande Park/Karusellens tomt i Åby.			Reinvest/Volym	85 000	85 000	17 420				
2018-2019	Fsk	6 avdelningar inom befintliga förskolor i Åbykommundelen som ska ersätta förskolan Karusellen i Åby. "Åby entré" (Rev. Planeras för 6 avdelningar i inhyrda lokaler)	**33 000**		Reinvest/Volym			3 430	**50%**	**1 715**	50%	1 715
2018-2019	Grsk, F-6	Ny grundskola år F-6 öster om järnvägsspåret i stadsdel **Vega** (detaljplan 2) med plats för upp till 350 elever. Ska uppföras och drivas i extern regi.			Volym	60 000	65 000	11 080				
2018-2019	Fsk	Ny förskola i **Tungelsta/Stav** med sex avdelningar, den första av två nya förskolor i den här kommundelen. Planeras att uppföras och drivas i extern regi.			Volym	35 000		3 400				
2018-2019	Grsk, F-6	Ombyggnation och utökning alternativt helt ny placering av **Ribbybergsskolans kök.**			Reinvest.	30 000		1 630			50%	815
2018-2019	Fsk	Upprustning av **förskola Tallen** i Handen i enlighet med Tornbergets underlag till ekonomikonferens 2017-2018. Utöver upprustningen behöver även Tallen utökas med två permanenta avdelningar som ersätter nuvarande avdelningar placerade i tidigare skollokaler på Vikingaskolan när den skolan rivs.			Reinvest.	50 000		2 720			50%	1 360
2018-2019	Fsk	Upprustning av **Nytorps förskola i Åby alternativt ersätta med en helt ny förskola** i enlighet med Tornbergets underlag till ekonomikonferens 2018-2019.			Reinvest.	19 000		3 400			50%	1 700
2018-2019	Grsk, F-6	Upprustning av **"Hus B / Pråmen" på Båtsmansskolan** i enlighet med Tornbergets underlag till ekonomikonferens 2017-2018. Ingår för 2018 i Tornbergets budget för planerat underhåll			Reinvest.	14 000		770				
2018-2019	Grsk, F-9	Upprustning av **Tungelsta skola "Hus A"** i enlighet med Tornbergets underlag till ekonomikonferens 2018-2019.			Reinvest.	35 000		1 910			100%	1 910
2018-2019	Grsk, F-6	Ny F-6 skola i **Handen**, ersätter Runstensskolan samt utökning till 3-parallellig verksamhet			Reinvest.	85 000	85 000	17 050			50%	8 525
2018-2019	Grsk, 7-9	Upprustning av **Söderbymalmsskolan "Hus A, B & C"** i enlighet med Tornbergets underlag till ekonomikonferens 2017-2018.			Reinvest.	76 000		4 130			50%	2 065
2018-2019	Grsk, F-6	Permanent utökning av elevkapaciteten på **Ribbyskolan** med en 2-parallellig F-6 verksamhet och plats för ca 350 elever.		**55 000**	Volym	60 800	92 900	8 930			50%	4 465
2018-2019	Grsk, F-6	Ny F-6 skola i **Södra Handen** "Örnens väg". Planeras att uppföras och drivas i extern regi.			Volym	60 000	65 000	8 180				
2018-2019	Fsk	Ny förskola i **Handen** "Haningeterrassen" med sex avdelningar, den första av två nya förskolor i kommundelen. Ska uppföras och drivas i extern regi.			Volym			3 400				
2018-2019	Fsk	Ny förskola i **Norrby** med sex avdelningar, den första av två nya förskolor i den här kommundelen.			Volym	35 000		3 400			50%	1 700
2019-2020	Grsk, F-6	Ny grundskola i **Tungelsta**/Hammars småbruk (ca 350-525 elever). Planeras att uppföras och drivas i extern regi.			Volym	60 000	65 000	9 530				
2019-2020	Fsk	Ny förskola med 6 avdelningar **på Dalarö** (ersätta nuvarande lokaler) samt eventuell utökning av befintlig kapacitet i takt med planerad produktion av nya bostäder på Dalarö. Kan byggas och drivas i extern regi.			Reinvest/Volym		37 000	3 430				
2019-2021	Grsk, F-9	Skollokaler för **årskurs F-9 i Vega** (ca 750 elever) inkl. utökning av verskamhetslokaler för grundsärskola			Volym		70 000	24 350				
2019-2024	Fsk	3 nya **förskolor i Handenområdet** i samband med den pågående förtätningen med upp till 1.000 nya bostäder i kommundelen.		**35 000**	Volym	35 000	35 000	11 420			25%	2 855
Delsumma beslutade investeringsprojekt:			**694 800**	**486 131**		**914 800**	**664 900**	**233 120**		**27 149**		**55 805**

För att de ökade driftkostnaderna för dessa investeringar inte ska riskera att tränga undan ekonomiska resurser för själva verksamheten kommer behöver grund- och förskolenämnden

ekonomiskt kompenseras inom ramen för elevpengssystemet för de ökade driftkostnaderna som de aktuella investeringarna innebär.

1.6 Personal

Det är hög konkurrens om behöriga lärare inom Stockholmsregionen och det råder också stor konkurrens mellan kommunerna. Det beror på att det fortfarande utbildas för få förskollärare och lärare i förhållande till behoven. Konkurrensen är kostnadsdrivande och det finns dessutom kommuner som gör extra lönesatsningar utöver avtal och statliga satsningar.

Det kan konstateras en viss skolsegregering då kompetens samlas i vissa områden samtidigt som andra områden har svårare att rekrytera. I dagsläget är det svårt att rekrytera förskollärare, fritidspedagoger och behöriga lärare i grundskolan och gymnasielärare (speciellt inom Ma/No, SvA, moderna språk, praktisk/estetiska ämnen), modersmålslärare, yrkeslärare i gymnasiet, rektorer och förskolechefer. Även skolsköterskor, specialpedagog/speciallärare och kuratorer med erfarenhet är svåra grupper att rekrytera.
Den officiella statistiken för 2015 visar att 26,0 procent av personalen i Haninge kommuns egna förskolor har pedagogisk högskoleexamen, motsvarande riksgenomsnitt är 48,0 procent.

Utbildningsförvaltningen ser också ett behov av att vidareutbilda befintlig personal för att höja och bredda deras kompetens inom respektive verksamhetsområde, t.ex. barnskötare till förskolelärare. Detta kommer i sådana fall att medföra ytterligare kostnader som behöver budgeteras.

Haninge kommun har för läsåret 15/16 beviljats 15,3 mnkr i statsbidrag för de s.k. ”lågstadiesatsningen”. Det här statsbidraget är villkorat och åtagandet ska ha uppfyllts under bidragstiden 1 juli 2015 till 30 juni 2016. Det här bidraget gäller även för läsåret 16/17, dvs. gälla även för budgetåret 2017. I nuläget finns det inte någon slutlig information från skolverket om vad som gäller för läsåret 2017/2018 (budgetåret 2018) annat än att 2,0 mdkr/år finns avsatta för bidraget nationellt för budgetåren 2017 och 2018. Utbildningsförvaltningen utgår därför tillsvidare att kommunens kostnader för den här satsningen på 15,3 mnkr även under 2018 är fullt ut är finansierade med externa medel.

1.7 Kvalitetshöjande förändringar

Se under stycket 2.8 ”IT som stöd för verksamheten”.

1.8 IT som stöd för verksamheten

Kostnadsökningen för nuvarande licenser och avtal förväntas bli ca 3 procent både 2018 och 2019.

Fortsatt arbetet med den s.k. skolmodulen i beslutstödet Hypergene kommer fortfarande pågå ca 400 tkr. Ett annat projekt under 2017-2019 är implementering och kompetensutveckling för all pedagogisk personal av Google Suite of Education / Office 365 ett ca äskande på 600 tkr.

1.8.1 Bakgrund och mål

1.8.2 Styrande dokument

”Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter” (Regeringen, 2015).

En av de insatser som regeringen gjort för att nå det IT-politiska målet är att de gav Skolverket i uppdrag att formulera ett förslag på ny nationell IT-strategi för skolans digitalisering som presenterades under våren 2016 (Skolverket, 2016). Strategin gäller förskola, förskoleklass, fritidshem, grundskolan, gymnasiet och vuxenutbildning. Visionen för 2022 är att *alla elever*

utvecklar en adekvat digital kompetens dvs att alla elever ska få en mer likvärdig möjlighet utveckla en digital kompetens för att kunna vara en aktiv samhällsmedborgare och arbetstagare i framtiden och att datorn, rätt använd, ger eleven möjlighet till fördjupad kunskapsbildning. Strategin innefattar därmed:

- Tillräcklig infrastruktur – trådlöst nätverk, bredbandskapacitet, AV-utrustning
- Nära teknisk och pedagogisk IT-support
- Likvärdig tillgång till digitala verktyg (datorer, lärplattor mm)
- Adekvat digital kompetens hos elever och personal

Bland de redan beslutade styrdokumenten kan nämnas skollagen som säger att ”Eleverna ska utan kostnad ska ha tillgång till böcker och andra lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning” (Skollagen, 2015) samt att det i läroplanen för grundskolan står: ”Efter genomgången grundskola ska varje elev kunna använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande” (LGR 11).

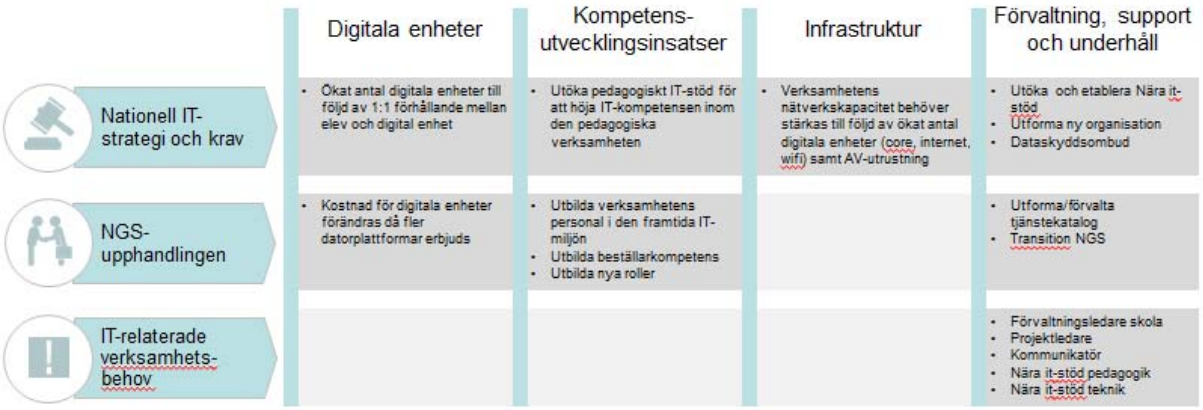
Utbildningsförvaltningens uppdrag även när det gäller digitalisering i förskola och skola – och som också är ett av de tre förbättringsområdena – är att höja barns och elevers kunskapsnivå och att öka likvärdigheten i förutsättningar för barn och elever.

1.8.3 Upphandling nya IT-avtal - New Generation sourcing (NGS)

Då flera av Haninge kommuns IT-avtal inom en snar framtid går ut genomförs under 2016-2017 upphandling av nästa generations sourcing (NGS) som ska vara implementerat till 2018. För att kartlägga verksamheternas behov har utbildningsförvaltningen som har ca 88% av kommunens användare drivit ett delprojekt för att kartlägga behoven i den pedagogiska verksamheten. I kartläggningen kom det bland annat fram behov av ökat nära IT-stöd för hantering av teknik och pedagogik, behov av ökad kompetens i användning av digitala verktyg, bättre nätverkskapacitet och ökad nätverkstäckning och ökad likvärdighet.

1.8.4 Kostnadsökning 2018-2020

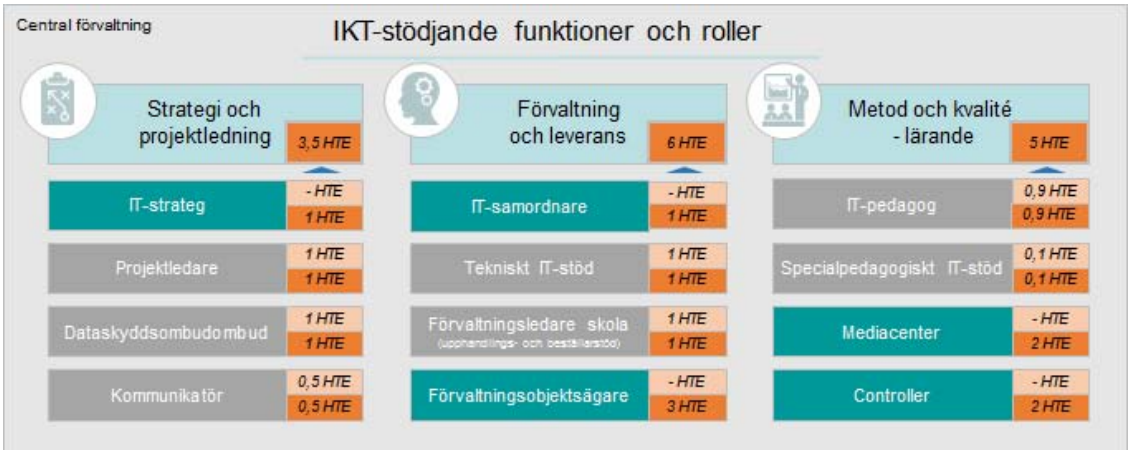
Den nationella IT-strategin och verksamheternas behov av utökat IT-stöd ligger till grund för kostnadsökningen 2018-2020 som utgörs dels av en årlig driftskostnad samt en etableringskostnad och som utgör skillnaden mellan den befintliga och den framtida IT-miljön utifrån kraven från nationella, regionala, kommunala styrande dokument och inte minst likvärdighet.
Kravet på nära IT-stöd för teknisk support på plats i förskolor och skolor är därmed förutsättningen i upphandlingen av service och support i Haninge kommun vilket resulterar i en kostnadsökning på 1 heltidstjänst (HTE) för ledning och samordning på UBF centralt, 2 HTE för förskolan, 6 HTE för grundskolan, 1 HTE vuxenutbildningen samt etableringskostnad för att etablera nära IT-stöd. Central förvaltning behöver stärkas med 4,5 HTE för att kunna möta upp den ökade digitaliseringen av skola och förskola, bland annat ökade lagkrav på datasäkerhet.

1.8.5 Genomförande 2018-2020:

Vi behöver göra följande för att uppfylla nationella IT-strategin och öka likvärdigheten:(NIS)

- Höja kompetensnivån hos personal och elever
- Utöka nära IT-stöd för teknik och pedagogik i verksamheterna
- Utöka antalet digitala enheter i förskola, grundskola, gymnasie- och vuxenutbildning
- Förbättra infrastruktur (nätverk, WiFi mm) till följd av ökat antal användare och ökad användning av strömmande media
- Utöka tillgång till AV-utrustning (projektorer, interaktiva skärmar mm)
- Utforma ny organisation på utbildningsförvaltningen centralt (se bild där gröna är befintliga tjänster och grå de nya)

1.8.6 Kostnader kopplade till nya IT-avtalen som blir resultatet av upphandlingen (NGS):

- Utforma och etablera Nära IT-stöd
- Delta i utbildning i förändringsledning
- Utbilda nära IT-stöd i leverantörens supportverktyg
- Utbilda personalen i de nya IT-avtalen
- Projekt övergång till nya IT-avtalen - NGS (beställarstöd, utforma tjänstekatalog, etablera gränssnitt mot nya servicedesk och DU (Digital utveckling))

1.8.7 Kostnader kopplade till verksamheternas behov som inte inryms i NGS:

För att uppnå en välfungerande IT-miljö behöver fler behov än de som inryms i kommande upphandling tillgodoses vilket också kunde identifieras vid behovsinsamlingen, däribland en ökad bemanning för centralt IT-stöd:

- Centralt pedagogiskt stöd – rådgivning, användning
- Eskalering av tekniska ärenden
- Kvalitetssäkring av läraresurser samt samordna nätverksträffar
- Kompetensanalys och kompetensutvecklingsinsatser
- Gemensamma verksamhetssystem
- Kommunikationsstrategi
- Informationssäkerhet

Nedan sammanfattas de ökade driftkostnaderna och investeringskostnaderna per år som så här långt identifierats i utredningsuppdraget kring den nationella IT-strategin samt upphandling nya IT-avtal - New Generation sourcing (NGS).

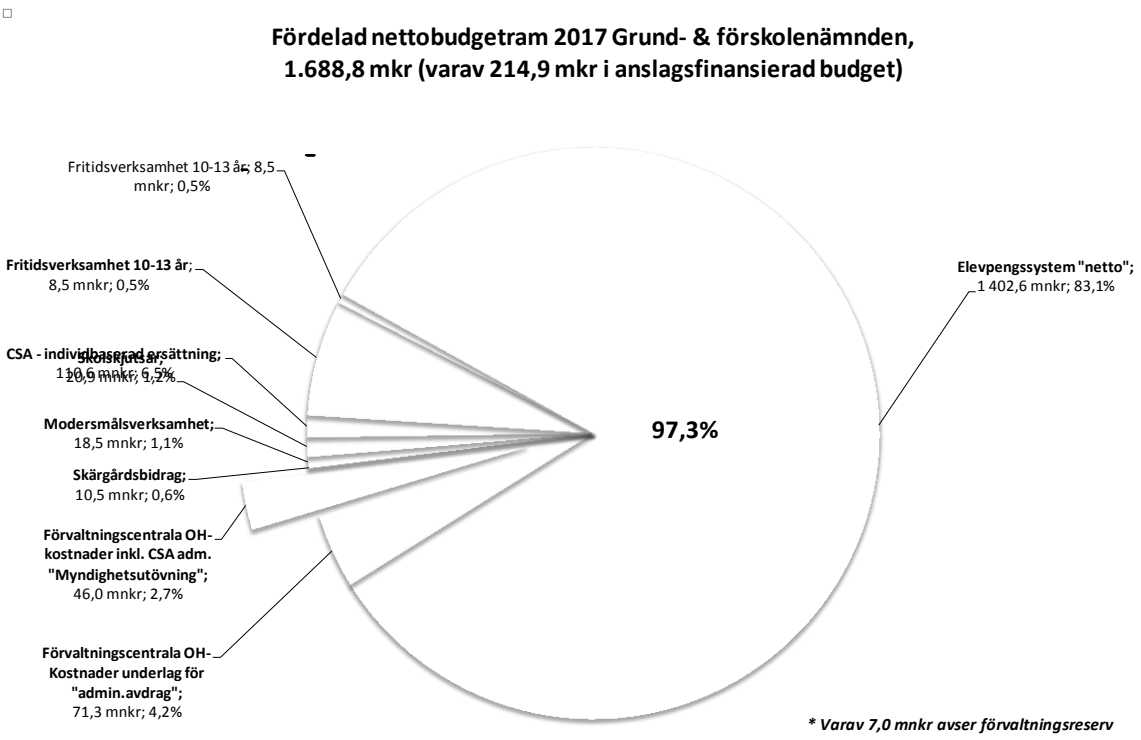
Driftbudget (tkr)	2017	2018	2019	2020
Driftkostnader	3 500	16 022	17 622	18 722
Kostnadskonsekvenser till följd av etableringsprojekt	2 216	3 128	1 408	0
Ackumulerad kostnadsförändring	5 716	19 150	19 030	18 722
Summa kostnadsförändring per år	5 716	13 434	-120	-308

Investeringsbudget (tkr)	2017	2018	2019	2020
Investeringskostnader	0	1 000	1 000	1 000
Kapitalkostnader/år		357	357	357

Summa driftkostnadsökningar/år	5 716	13 791	237	49
Ackumulerade driftkostnadsökning	5 716	19 507	19 744	19 794

1.9 Effektiviseringar i verksamheten

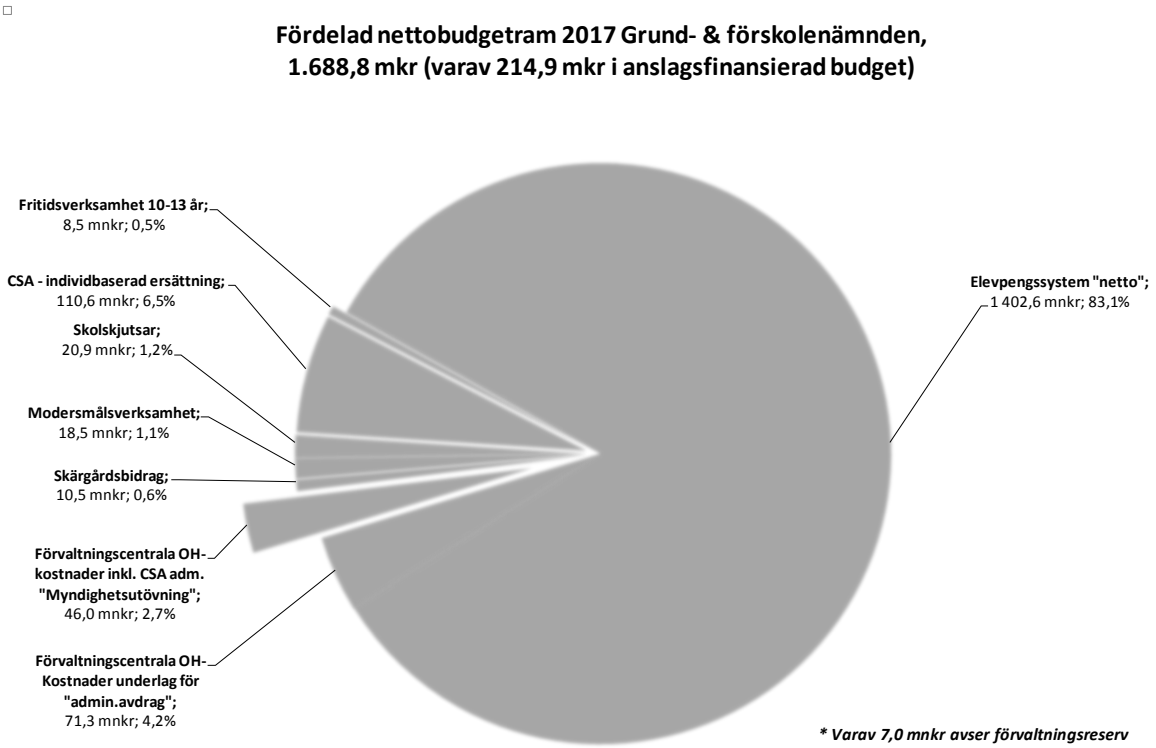
I nedanstående cirkeldiagram framgår att 97,3 procent (blåmarkerade ytor) av grund- & förskolenämndens totala driftbudgetram på 1.688,8 mnkr antingen går ut direkt via elevpengen eller på annat sätt tillfaller barnen i förskoleverksamheten eller eleverna i grundskolan. De centrala OH-kostnaderna på utbildningsförvaltningen som belastar grund- & förskolenämnden uppgår till 117,3 mnkr och motsvarar ca 6,9 procent av den totala driftbudgetramen för 2017, varav ca 46,0 mnkr (2,7 procent) avser kostnader för myndighetsutövning och resterande 71,3 mnkr (4,2 procent) utgör kostnader inom central förvaltning och övriga stödfunktioner till egen verksamhet och finansieras via det s.k. ”administrativa avdraget” som tas ut från de egna resultatenheterna.

Eftersom 97,3 procent av grund- & förskolenämndens driftbudget direkt via elevpengen eller på annat sätt fördelas ut till verksamheterna är det framförallt där som ekonomiska effektiviseringar kan göras för att hålla tilldelad budgetram.

Sådana effektiviseringar kan göras antingen via en anpassning av grundbidragsdelen i elevpengen för att inrymmas inom tilldelad budgetram eller genom att justera de övriga ersättningarna till förskolan och/eller grundskolan. Att ändra grundbidraget i elevpengen påverkar samtliga elever likvärdigt inom berörd verksamhet medan en justering av någon av de övriga elevrelaterade ersättningarna enbart påverkar den kategori av barn eller elever som respektive övriga ersättningar är avsedd för.

I nedanstående cirkeldiagram redovisas mer detaljerat hur grund- och förskolenämndens budget för 2017 är fördelad.

Det är inte heller möjligt att göra effektiviseringar inom ramen för nämndens kostnader för lokaler utan dessa måste betraktas som ”självfinansierande” över tid och kan därför riskera att tränga undan ekonomiska resurser för den ordinarie verksamheten om inte dessa kostnadsökningar kompenseras. Eftersom kommunen nu ser ut att komma in i en period av mer omfattande investeringar i lokaler, både vad gäller nya lokaler men även nödvändiga reinvesteringar i befintliga lokaler är det angeläget att beakta detta i kommande års resursfördelning för grund- och förskolenämnden. Särskilt gäller detta reinvestering/upprustning av befintliga skollokaler då den här typen av investeringar i princip inte ökar kapaciteten att ta emot fler barn/elever utan de ökade kapitalkostnaderna för dessa reinvesteringar kommer i princip att fördelas på redan befintliga verksamhetsvolymer och därmed också öka lokalkostnaderna per capita.

För att säkerställa kostnadstäckning för både de lagstadgade insatserna för barn i behov av särskilt stöd tillsammans med ökande volymer inom det här verksamhetsområdet kan det också bli aktuellt att omfördela ekonomiska medel från elevpengssystemet till den anslagsfinansierade budgeten för den här verksamheten ”CSA – Individbaserad ersättning”. Detta innebär i sådana fall en sänkning av grundbidraget i elevpengen för att finansiera dessa kostnader om det inte är möjligt att finansiera dessa kostnadsökningar på annat sätt.

1.9.1 Verksamhetsrelaterade jämförande nyckeltal

Eftersom grund- och förskolenämnden till stora delar har en decentraliserad organisation där de ekonomiska resurserna följer barnen och eleverna via elevpengen och att det är förskolecheferna och rektorerna som beslutar om sin inre organisation utifrån dessa resurser är det inte helt enkelt att i förväg och på förvaltningscentral nivå redogöra för vilka konsekvenser anvisade effektivseringsåtaganden medför men i princip kan sägas att följande huvudprinciper gäller,

- Vid ett oförändrat eller sänkt grundbidrag i elevpengen kan rektor/förskolechef försöka att **öka intäkterna genom att öka volymen**, dvs. öka antalet barn elever för att finansiera pris-

och löneökningar för att kunna bibehålla en oförändrad organisation. Det betyder i sin tur att barngruppernas storlek ökar och att personaltätheten minskar, motsvarande gäller även för grundskolan.

- Vid ett oförändrat eller sänkt grundbidrag i elevpengen och en oförändrad volym måste verksamheten **minska sina kostnader** för att ha en ekonomi i balans, dvs. det är inte möjligt att ha kvar en oförändrad organisation. Eftersom att ca 75 procent av verksamhetens kostnader är personalrelaterade är det troligtvis också där som det går att minska kostnaderna mest. Det betyder i sin tur att barngruppernas storlek ökar och att personaltätheten minskar, motsvarande gäller även för grundskolan.

Troligtvis sker en blandning av ovanstående åtgärder men oavsett vilket, så medför dessa att nyckeltalen där den pedagogiska personalen sätts i förhållande till antalet barn/elever kommer att försämras.

I Haninge kommun har antalet barn och elever ökat de senaste åren, en utveckling som bedöms fortsätta de kommande tio åren framförallt som en följd av inflyttningen av nya medborgare i takt med den pågående eller planerade nyproduktionen av bostäder. Om grund- och förskolenämnden blir kompenserade för dessa volymökningar kommer nämndens budgetram per definition att öka för varje år men utan full kompensation för prisförändringar riskerar detta att påverka framförallt antalet anställda i förhållande till antalet barn och elever i de egna verksamheterna. Detta är svårt att bedöma i förväg utan det är först i efterhand som det via relevanta nyckeltal går att följa upp.

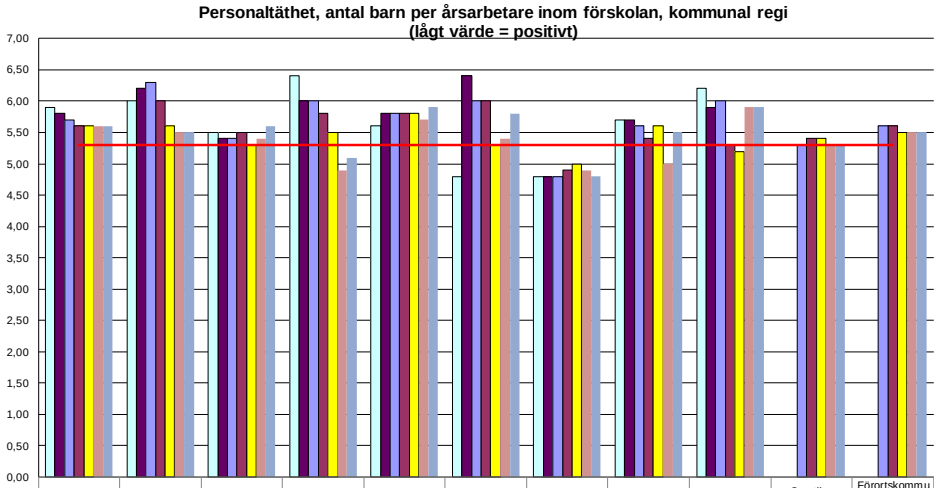
Nedan redovisas de nycketal som avser utvecklingen av personal- och lärartätheten inom förskola respektive och grundskola.

Förskola - Antal inskrivna barn dividerat med antal årsarbetare

Antalet barn per årsarbetare inom förskolan är ett nyckeltal som mäter personaltätheten inom förskolan (Antal inskrivna barn i förhållande till antal årsarbetare).

Det inrapporterade nyckeltalet på 5,7 barn/årsarbetare för Haninge 2016 är en ökning av det här nyckeltalet med knappt 0,2 barn/årsarbetare jämfört med 2015. Grundbidraget i elevpengen till förskolan höjdes med 2,0 procent till 2015 med 1,9 procent till 2016 och till 2017 har grundbidraget höjts med 2,5 procent. För att kunna bibehålla nuvarande nyckeltal gör utbildningsförvaltningen bedömningen i nuläget att grundbidraget i elevpengen till förskolan behöver höjas med 2,5-3,0 procent till 2018.

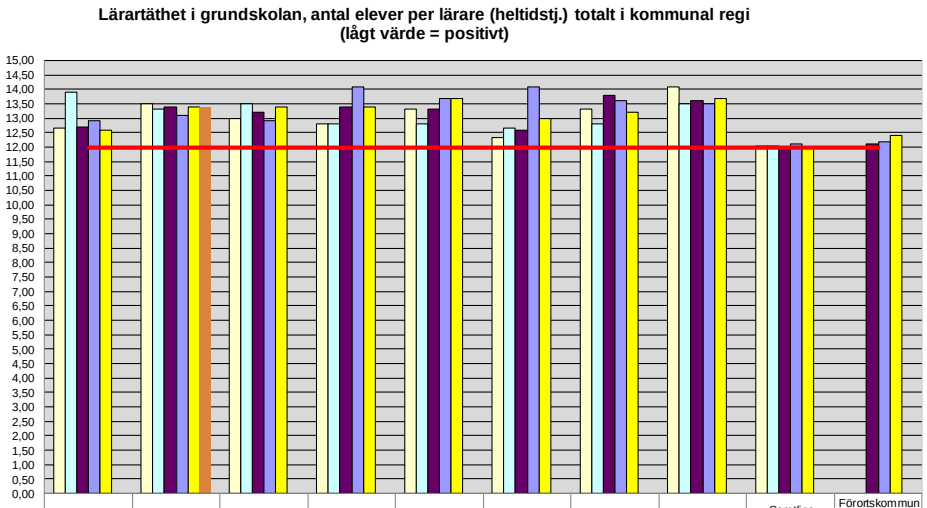
För att även fortsättningsvis bibehålla en oförändrad nivå på det här nyckeltalet gör utbildningsförvaltningen bedömningen att grundbidraget även 2018 behöver höjas i intervallet 2,5 – 3,0 procent. Samma förutsättningar bedöms även gälla för 2019. Detta för att utbildningsförvaltningen gör bedömningen att det kommer att vara svårt för förskolorna att ta emot fler barn per avdelning i förhållande de nivåer som gäller och har gällt de senaste åren, dvs. att genom ökade volymer öka sina intäkter för att bidra till att finansiera de ökade verksamhetskostnaderna över tid.

	Botkyrka	Haninge	Huddinge	Nykvarn	Nynäshamn	Salem	Stockholm	Södertälje	Tyresö	Samtliga kommuner	Förortskommuner till storstäderna
2009	5,9	6,0	5,5	6,4	5,6	4,8	4,8	5,7	6,2	0,0	
2010	5,8	6,2	5,4	6,0	5,8	6,4	4,8	5,7	5,9	0,0	
2011	5,7	6,3	5,4	6,0	5,8	6,0	4,8	5,6	6,0	5,3	5,6
2012	5,6	6,0	5,5	5,8	5,8	6,0	4,9	5,4	5,3	5,4	5,6
2013	5,6	5,6	5,3	5,5	5,8	5,3	5,0	5,6	5,2	5,4	5,5
2014	5,6	5,5	5,4	4,9	5,7	5,4	4,9	5,0	5,9	5,3	5,5
2015	5,6	5,5	5,6	5,1	5,9	5,8	4,8	5,5	5,9	5,3	5,5
Rikssnitt 2015	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3

Grundskola – antal elever per lärare

Lärartätheten inom grundskolan har legat relativt konstant på mellan 13,1 – 13,5 elever per lärare de senaste 5-6 åren i Haninge. Förbättringen av det här nyckeltalet från 2012 till 2013 går till stor del att koppla till den positiva ekonomiska effekten som uppstod när årskurs 6 fördes över till grundskolorna för årskurs F-5 hösten 2012. Under perioden 2013 - 2015 har grundbidraget i elevpengen höjts med 1,8 – 2,2 procent per år inom årskurs F-6 och i intervallet 2,0 – 14,1 procent inom årskurs 7-9. Grundbidraget höjdes med 1,9 procent till 2016 och med 1,8 procent till 2017 för både årskurs F-6 och 7-9. För att även fortsättningsvis bibehålla en oförändrad nivå på det här nyckeltalet gör utbildningsförvaltningen bedömningen att grundbidraget behöver höjas med 2,0-2,5 procent under 2018 och 2019 eftersom det inte kommer att vara möjligt att ta emot ytterligare elever i befintlig verksamhet så som det har varit de senaste åren utan det kommer att generera kostnadsdrivande ”trappstegseffekter”.

	Botkyrka	Haninge	Huddinge	Nacka	Nynäshamn	Stockholm	Tyresö	Värmdö	Samtliga kommuner	Förortskommuner till större städer
2010	12,7	13,5	13,0	12,8	13,3	12,3	13,3	14,1	12,0	
2011	13,9	13,3	13,5	12,8	12,8	12,7	12,8	13,5	12,0	
2012	12,7	13,4	13,2	13,4	13,3	12,6	13,8	13,6	12,0	12,1
2013	12,9	13,1	12,9	14,1	13,7	14,1	13,6	13,5	12,1	12,2
2014	12,6	13,4	13,4	13,4	13,7	13,0	13,2	13,7	12,0	12,4
2015 prel.	0,0	13,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rikssnitt 2014	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0

2 *Investeringsbudget*

2.1 Investeringsbudget 2017 med investeringsäskande 2018 samt investeringsplan 2019-2027

I nedanstående tabell redovisas redan tilldelade investeringsmedel per objekt fram till och med 2017 för grund- och förskolenämnden samt investeringsäskande för 2018 och investeringsplan för 2019-2027. Till och med 2017 har 1.158,9 mnkr (675,8 + 483,1) tilldelats i investeringsbudget för beslutade ny- och reinvesteringsprojekt.

År	Vhet	Beslutade investeringsprojekt eller i investeringsplan enligt beslut i KF (belopp i tkr)	Tilldelad budgetram t.o.m. 2016 (tkr)	Tilldelad budgetram 2017	Typ	Äskande 2018 (tkr)	Plan 2019-2020	Plan 2021-2027	Driftkostnad/ år (prognos)
2016-	Fsk	**Tornberget - planerat underhåll 2017** "100 mnkr", GFN´s andel **förskola**		**26 927**	Reinvest.				1 620
2016-	Grsk, F-6	**Tornberget - planerat underhåll 2017** "100 mnkr", GFN´s andel **grundskola F-6**		**23 957**	Volym				1 290
2016-	Grsk, 7-9	**Tornberget - planerat underhåll 2017** "100 mnkr", GFN´s andel **Grundskola 7-9**		**10 247**	Volym				280
2016-2017	Grsk, F-6	Ombyggnation av **Måsöskolan** till en skola för 525 elever samt en successiv och temporär utökning av kapaciteten med plats för uppemot 700 elever fram till dess att ny F-6 står klar i Vega i takt med att kommundelen byggs ut. Prognosen för skolans ombyggnation uppgår till 88,5 mnkr i feb-16 exklusive investeringsbudget för inventerarier/utrustning.	**125 000**		Reinvest/ Volym				8 840
2016-2018	Grsk, F-6	Nya **Vikingaskolan** med plats för ca 525 elever, inititialt uppemot 700 elever	**137 000**	**75 000**	Reinvest.	50 000			17 420
2016-2018	Grsk, F-9	Successiv utökning med ca 2-6 klassrum på **Tungelsta skola** under perioden 2016-2018 som en följd av allt större årskullar de kommande åren. Behovet kvarstår till dess att det finns en utökad permanent grundskolekapacitet i "Lillgården - Del av Stav 1:38".	**24 000**		Volym				2 050
2016-2018	Grsk, F-6	Temporär utökning av kapaciteten inom år F-6 i **Handenområde**t med upp till 10 klassrum under perioden 2016-2018 fram till dess att Handen fått en permanent utökad kapacitet (eventuellt i inhyrda moduler)	**44 300**		Volym				4 200
2017-	Fsk	**Sovaltaner** på förskolor, 2 mnkr/år 2016-2018	**2 000**	**2 000**	Reinvest.	2 000			330
2017-2018	Fsk	Ny **förskola i Västerhaninge/Ribbyängar** med 6 avdelningar och som uppförs i direkt anslutning till Ribbyskolan	**50 000**		Volym				3 430
2017-2018	Grsk, F-6	Upprustning **Hagaskolan** i enlighet med Tornbergets underlag till ekonomikonferens 2017-2018.		**70 000**	Reinvest.	63 000			7 440
2017-2018	Grsk, F-6	**Ornö skola**, upprustning	**8 500**		Reinvest.				470
2017-2018	Fsk	Ny förskola i **Vega** (detaljplan 2) med sex avdelningar. Ska uppföras och drivas i extern regi.		**35 000**	Volym				3 400
2017-2019	Grsk, 7-9	Upprustning av **Vendelsömalmsskolan** inklusive ombyggnation av skolans kök (redan tilldelad budget 2015 15 mkr för köket).	**77 000**	**60 000**	Reinvest.				7 820
2018-	Fsk	Ny förskola med 8 avdelningar i **Jägartorp/Åby** som ska ersätta Parks förskola i Åby.	**67 000**		Reinvest.				4 410
2018-	Fsk	Upprustning av **Lida förskola**	**30 000**		Reinvest.				1 630
2018-2019	Fsk	Förskola med 6 avdelningar i **Vega/Kolartorp**. Förskolekapacitet som ska tillgodose det ökande behovet av förskoleplatser i kommundelen i takt med att stadsdel Vega byggs ut. Ska uppföras och drivas i extern regi.		**35 000**	Volym				3 400
2018-2019	Fsk	Utökning av förskolekapaciteten i **Jordbro** med upp till 6 avdelningar i takt med beslutad nyproduktion av bostäder	**25 000**		Volym	25 000			2 860
2018-2019	Grsk, 7-9	Upprustning **Ribbyskolan**	**53 000**	**55 000**	Reinvest.				7 830
2018-2019	Grsk, F-6	Utökad grundskolekapacitet för F-6 i **Norrby** i takt med den planerade nyproduktionen av bostäder i kommundelen.			Volym	60 000	88 000		10 380
2018-2019	Grsk, F-6	Ny F-6 skola i **Åby** som ersätter nuvarande Åbyskola samt en utökning av kapaciteten med plats för ytterligare 175 elever, totalt 525 elever. Den nya skolan planeras att uppföras på nuvarande Park/Karusellens tomt i Åby.			Reinvest.	85 000	169 200		17 420
2018-2019	Fsk	6 avdelningar inom befintliga förskolor i Åbykommundelen som ska ersätta förskolan Karusellen i Åby. "Åby entré" (Rev. Planeras för 6 avdelningar i inhyrda lokaler)	**33 000**		Reinvest/ Volym				3 430
2018-2019	Grsk, F-6	Ombyggnation och utökning alternativt helt ny placering av **Ribbybergsskolans** kök.			Reinvest.	30 000			1 630
2018-2019	Fsk	Upprustning av **förskola Tallen** i Handen i enlighet med Tornbergets underlag till ekonomikonferens 2017-2018. Utöver upprustningen behöver även Tallen utökas med två permanenta avdelningar som ersätter nuvarande avdelningar placerade i tidigare skollokaler på Vikingaskolan när den skolan rivs.			Reinvest.	67 000			2 720
2018-2019	Fsk	Upprustning av **Nytorps förskola i Åby alternativt ersätta med en helt ny förskola** i enlighet med Tornbergets underlag till ekonomikonferens 2018-2019.			Reinvest.	50 000			3 400
2018-2019	Grsk, F-9	Upprustning av **Tungelsta skola "Hus A"** i enlighet med Tornbergets underlag till ekonomikonferens 2018-2019.			Reinvest.	37 000			1 910
2018-2019	Grsk, F-6	Ny F-6 skola i **Handen**, ersätter Runstensskolan samt utökning till 3-parallellig verksamhet			Reinvest.	85 000	169 200		17 050
2018-2019	Grsk, 7-9	Upprustning av **Söderbymalmsskolan "Hus A, B & C"** i enlighet med Tornbergets underlag till ekonomikonferens 2017-2018.			Reinvest.	76 000			4 130
2018-2019	Grsk, F-6	Permanent utökning av elevkapaciteten på **Ribbyskolan** med en 2-parallellig F-6 verksamhet och plats för ca 350 elever.		**55 000**	Volym	60 800	92 900		8 930
2018-2019	Fsk	Ny förskola i **Norrby** med sex avdelningar, den första av två nya förskolor i den här kommundelen.			Volym	50 000			3 400
2019-2020	Fsk	Ny förskola med 6 avdelningar **på Dalarö** (ersätta nuvarande lokaler) samt eventuell utökning av befintlig kapacitet i takt med planerad produktion av nya bostäder på Dalarö. Kan byggas och drivas i extern regi.			Reinvest/ Volym		50 000		3 430
2019-2021	Grsk, F-9	Skollokaler för **årskurs F-9 i Vega** (ca 750 elever) inkl. utökning av verskamhetslokaler för grundsärskola			Volym		337 500		24 350
2019-2024	Fsk	3-4 nya **förskolor i centrala Handen** i samband med den pågående förtätningen med upp till 1.000 nya bostäder i kommundelen.		**35 000**	Volym	50 000	100 000		11 420
Delsumma beslutade investeringsprojekt:			**675 800**	**483 131**		**790 800**	**1 006 800**		**221 780**
			1 158 931						

År	Vhet	Förskola, identifierade investeringsbehov (belopp i tkr)	Tilldelad budgetram t.o.m. 2016 (tkr)	Tilldelad budgetram 2017	Typ	Äskande 2018 (tkr)	Plan 2019-2020	Plan 2021-2027	Driftkostnad/ år (prognos)
2018-2019	Fsk	Ny förskola i **Vendelsöområdet** som ersätter minskad kapacitet på förskola i kommundelen i enskild regi. Lämplig tomt behöver identiferas och detaljplaneras.			Volym	50 000			2 860
2019-2024	Fsk	Nya förskolor i **Vendelsö/Gudö** i takt med planerad produktion av nya bostäder i kommundelen			Volym		Ospec.	Ospec.	5 710
2019-2024	Fsk	Nya förskolor i **Brandbergen** i takt med planerad produktion av nya bostäder i kommundelen			Volym		Ospec.	Ospec.	5 710
2020-2021	Fsk	Ny **förskola i Tungelsta/Stav** med sex avdelningar, den andra av två nya förskolor i den här kommundelen.			Volym		50 000		2 860
2019-2023	Fsk	1-2 nya förskolor i **Ribbyängar** i takt med planerad produktion av nya bostäder i kommundelen			Volym		50 000	50 000	5 710
2019-2024	Fsk	Behov av upprustning av **förskolan Eken i Handen alternativt ersätta med ny förskola** i enlighet med Tornbergets underlag till budgetförutsättningar 2018-2019. Dessutom en utökning med 2 avdelningar.			Reinvest./ Volym	67 000			3 830
2019-2024	Fsk	1-2 nya förskolor i **Hermanstorp/Kolartorp** i takt med planerad produktion av nya bostäder i kommundelen			Volym		50 000	50 000	5 710
2019-2024	Fsk	Nya förskolor i **Jordbro** i takt med planerad produktion av nya bostäder i kommundelen			Volym		Ospec.	Ospec.	8 570
2019-2024	Fsk	Behov av upprustning av **förskolan Blåsippan** alternativt ersätta med ny förskola i enlighet med Tornbergets underlag till budgetförutsättningar 2018-2019.			Reinvest.	50 000			2 860
2020-2021	Fsk	Ny **förskola i Norrby** med sex avdelningar, den andra av två nya förskolor i den här kommundelen.			Volym		50 000		2 860
2019-2024	Fsk	2-3 nya förskolor med sex avdelningar per enhet i takt med att **Vega** byggs ut			Volym		50 000	100 000	8 650
2019-2024	Fsk	Nya förskolor i **centrala Handen** i takt med den planerade produktionen av nya bostäder genom förtätning och som redovisas i kommunens översiktsplan			Volym		Ospec.	Ospec.	57 100
Delsumma investeringsbehov inom förskolan						**167 000**	**250 000**	**200 000**	**112 430**

År	Vhet	Grundskola, identifierade investeringsbehov (belopp i tkr)	Tilldelad budgetram t.o.m. 2016 (tkr)	Tilldelad budgetram 2017	Typ	Äskande 2018 (tkr)	Plan 2019-2020	Plan 2021-2027	Driftkostnad/ år (prognos)
2020-2025	Grsk, F-6	Utökad grundskolekapacitet i **Vendelsö/Gudö** i takt med planerad produktion av nya bostäder i kommundelen			Volym		Ospec.	Ospec.	
2020-2025	Grsk, F-6	Utökad grundskolekapacitet i **Brandbergen** i takt med planerad produktion av nya bostäder i kommundelen			Volym		Ospec.	Ospec.	
2019-2024	Grsk, F-6	Behov av upprustning av **Kvarnbäcksskolan**s kök i enlighet med Tornbergets underlag till budgetförutsättningar 2018-2019.			Reinvest.	42 000			2 430
2020-2025	Grsk, F-6	Utökad grundskolekapacitet i **Jordbro** i takt med planerad produktion av nya bostäder i kommundelen			Volym		Ospec.	Ospec.	
2020-2025	Grsk, F-6	Utökad grundskolekapacitet i **Hermanstorp/Kolartorp** i takt med planerad produktion av nya bostäder i kommundelen			Volym		Ospec.	Ospec.	
2020-2027	Grsk, F-6	Utökad grundskolekapacitet i **centrala Handen** i takt med den planerade produktionen av nya bostäder genom förtätning och som redovisas i kommunens översiktsplan			Volym		Ospec.	Ospec.	
2020-2024	Grsk, F-6	Ny grundskola för år F-6 i Handenkommundelen norr om Gudöbroleden med plats för ca 350 elever för att tillgodose det ökande behovet i takt med att kommundelen byggs ut.			Volym		Ospec.	Ospec.	11 080
Delsumma identifierade investeringsbehov grundskola:						**42 000**			**13 510**

Totalsum	**675 800**	**483 131**		**999 800**	**1 256 800**	**200 000**	**347 720**
	1 158 931						

För 2018 äskar grund- och förskolenämnden ytterligare 999,8 mnkr för ny- och reinvesteringar i lokaler inklusive de äskanden som Tornbergets redovisar som reinvesteringsbehov för 2018-2019.

Grund- och förskolenämndens reviderade investeringsplan för 2019-2027 uppgår till 1.456,8 mnkr exklusive ett antal framtida investeringsbehov i takt med planerad produktion av nya bostäder i olika kommundelar. Dessa är i ett så tidigt planeringsstadie att de inte preciserats vad gäller planerad genomförandetid, omfattning eller investeringsbehov och redovisas därför som ”ospec.” i ovanstående tabell. Utbildningsförvaltningen är däremot delaktiga i arbetet när nya detaljplaner arbetas fram och skriver löpande fram nya förskolor och grundskolor vid behov i de nya detaljplanerna.

För 2018 beräknas lokalhyrorna att öka med 27,1 mnkr som en följd av slutförda ny- och reinvesteringar i verksamhetslokaler och 2019 med ytterligare 55,8 mnkr. De samlade driftkostnaderna beräknas öka med 347,7 mnkr under hela perioden 2018-2027 om redovisade investeringsbehov genomförs enligt ovanstående tabell exklusive kostnadsökningar för kommande men i dagsläget ospecificerade investeringsprojekt.

En stor del av Investeringsbehovet för perioden 2018-2027 är kopplat till befolkningsökningen som förväntas ske i takt med produktionen av nya bostäder i kommunen de kommande tio åren.

För att säkerställa att det kommer att vara möjligt att uppföra nya förskolor och grundskolor i de redovisade kommundelarna är det fortsatt angeläget att stadsbyggnadsförvaltningen beaktar detta i sin planering och reserverar tillräcklig och för verksamheten lämplig tomtmark för att tillgodose dessa behov.

2.2 Beslutade, planerade eller identifierade RE-investeringsbehov

Tornberget har identifierat ett antal förskolor och grundskolor med relativt omfattande reinvesteringsbehov och som de har bedömt behöver åtgärdas inom de närmaste åren. Eftersom det är totalupprustningar det handlar om kommer det bli nödvändigt att i förekommande fall evakuera befintliga verksamheter. Av den anledningen finns det skäl att försöka genomföra dessa upprustningar inom de närmaste åren eftersom det idag i flera av de aktuella kommundelarna fortfarande finns avställda klassrum/avdelningar som skulle kunna utgöra evakueringslösningar, i vissa fall med komplettering med inhyrda verksamhetslokaler under evakueringstiden. Detta skulle kunna bidra till att minska den totala kostnaden för reinvesteringarna eftersom kostnaderna för evakueringslokaler ingår i projekten och på så sätt även hålla ökningen av driftkostnaderna så låga som möjligt som dessa reinvesteringar trots allt medför.

I nuläget finns inga detaljerade reinvesteringsnivåer framtagna för de berörda objekten utan de nivåer som redovisas både vad gäller reinvesteringsnivåer inklusive verksamhetsanpassningar och ökade driftskostnader/år är i det här skedet beräknat utifrån schabloner och nyckeltal för att ge en bild av storleken på reinvesteringsnivåerna.

Det sammanlagda reinvesteringsbehovet beräknas i nuläget till 1.950,0 mnkr och driftkostnaderna beräknas öka med 124,7 mnkr/år som en följd av beslutade eller identifierade reinvesteringar under perioden 2017-2027. Se även nedanstående tabell.

För att de ökade driftkostnaderna för dessa reinvesteringar inte ska tränga undan ekonomiska resurser för själva verksamheten kommer det att vara nödvändigt att grund- och förskolenämnden särskilt kompenseras ekonomiskt för de ökade driftkostnaderna som dessa investeringar innebär

I de fall Tornberget konstaterat att det kan vara mer ekonomiskt fördelaktigt att riva befintliga skollokaler och ersätta med nya lokaler har utbildningsförvaltningen inte något att erinra under förutsättning att de ökade kostnaderna för lokalhyror för dessa nya lokaler kompenseras.

I nedanstående tabell särredovisas de beslutade eller identifierade investeringsbehov men ej beslutade investeringsprojekt och som i huvudsak är kopplade till reinvesteringar i befintliga lokaler.

År	Vhet	Beslutade investeringsprojekt eller i investeringsplan enligt beslut i KF (belopp i tkr)	Tilldelad budgetram t.o.m. 2016 (tkr)	Tilldelad budgetram 2017	Typ	Äskande 2018 (tkr)	Plan 2019-2020	Plan 2021-2027	Driftkostnad/ år (prognos)
2016-	Fsk	**Gladan** återstående del av Tornbergets "PLUH 2015", upprustning	**19 000**		Reinvest.				1 040
2016-	Fsk	**Tornberget - planerat underhåll 2017** "100 mnkr", GFN´s andel **förskola**		**26 927**	Reinvest.				1 620
2016-	Grsk, F-6	**Tornberget - planerat underhåll 2017** "100 mnkr", GFN´s andel **grundskola F-6**		**23 957**	Reinvest.				1 290
2016-	Grsk, 7-9	**Tornberget - planerat underhåll 2017** "100 mnkr", GFN´s andel **Grundskola 7-9**		**10 247**	Reinvest.				280
2016-2017	Grsk, F-6	Ombyggnation av **Måsöskolan** till en skola för 525 elever samt en successiv och temporär utökning av kapaciteten med plats för uppemot 700 elever fram till dess att ny F-6 står klar i Vega i takt med att kommundelen byggs ut. Prognosen för skolans ombyggnation uppgår till 88,5 mnkr i feb-16 exklusive investeringsbudget för inventerarier/utrustning.	**125 000**		Reinvest./ Volym				8 840
2016-2018	Grsk, F-6	Nya **Vikingaskolan** med plats för ca 525 elever, inititialt uppemot 700 elever	**137 000**	**75 000**	Reinvest.	50 000			17 420
2017-	Fsk	**Sovaltaner** på förskolor, 2 mnkr/år 2016-2018	**2 000**	**2 000**	Reinvest.	2 000			330
2017-2018	Grsk, F-6	Upprustning **Hagaskolan** i enlighet med Tornbergets underlag till ekonomikonferens 2017-2018.		**70 000**	Reinvest.	63 000			7 440
2017-2018	Grsk, F-6	**Ornö skola**, upprustning	**8 500**		Reinvest.				470
2017-2019	Grsk, 7-9	Upprustning av **Vendelsömalmsskolan** inklusive ombyggnation av skolans kök (redan tilldelad budget 2015 15 mkr för köket).	**77 000**	**60 000**	Reinvest.				7 820
2018-	Fsk	Ny förskola med 8 avdelningar i **Jägartorp/Åby** som ska ersätta Parks förskola i Åby.	**67 000**		Reinvest.				4 410
2018-	Fsk	Upprustning av **Lida förskola**	**30 000**		Reinvest.				1 630
2018-2019	Grsk, 7-9	Upprustning **Ribbyskolan**	**53 000**	**55 000**	Reinvest.				7 830
2018-2019	Grsk, F-6	Ny F-6 skola i **Åby** som ersätter nuvarande Åbyskola samt en utökning av kapaciteten med plats för ytterligare 175 elever, totalt 525 elever. Den nya skolan planeras att uppföras på nuvarande Park/Karusellens tomt i Åby.			Reinvest.	85 000	169 200		17 420
2018-2019	Fsk	6 avdelningar inom befintliga förskolor i Åbykommundelen som ska ersätta förskolan Karusellen i Åby. "Åby entré" (Rev. Planeras för 6 avdelningar i inhyrda lokaler)	**33 000**		Reinvest./ Volym				3 430
2018-2019	Grsk, F-6	Ombyggnation och utökning alternativt helt ny placering av **Ribbybergsskolans** kök.			Reinvest.	30 000			1 630
2018-2019	Fsk	Upprustning av **förskola Tallen** i Handen i enlighet med Tornbergets underlag till ekonomikonferens 2017-2018. Utöver upprustningen behöver även Tallen utökas med två permanenta avdelningar som ersätter nuvarande avdelningar placerade i tidigare skollokaler på Vikingaskolan när den skolan rivs.			Reinvest.	50 000			2 720
2018-2019	Fsk	Upprustning av **Nytorps förskola i Åby alternativt ersätta med en helt ny förskola** i enlighet med Tornbergets underlag till ekonomikonferens 2018-2019.			Reinvest.	50 000			3 400
2018-2019	Grsk, F-9	Upprustning av **Tungelsta skola "Hus A"** i enlighet med Tornbergets underlag till ekonomikonferens 2018-2019.			Reinvest.	37 000			1 910
2018-2019	Grsk, F-6	Ny F-6 skola i **Handen**, ersätter Runstensskolan samt utökning till 3-parallellig verksamhet			Reinvest.	85 000	169 200		17 050
2018-2019	Grsk, 7-9	Upprustning av **Söderbymalmsskolan "Hus A, B & C"** i enlighet med Tornbergets underlag till ekonomikonferens 2017-2018.			Reinvest.	76 000			4 130
2019-2020	Fsk	Ny förskola med 6 avdelningar **på Dalarö** (ersätta nuvarande lokaler) samt eventuell utökning av befintlig kapacitet i takt med planerad produktion av nya bostäder på Dalarö. Kan byggas och drivas i extern regi.			Reinvest./ Volym		50 000		3 430
Delsumma beslutade investeringsprojekt:			**551 500**	**323 131**	**-**	**528 000**	**388 400**		**115 540**
			874 631						

GFN, lokalrelaterade investeringsprojekt - identifierade investeringsbehov

År	Vhet	Förskola, identifierade investeringsbehov (belopp i tkr)	Tilldelad budgetram t.o.m. 2016 (tkr)	Tilldelad budgetram 2017	Typ	Äskande 2018 (tkr)	Plan 2019-2020	Plan 2021-2027	Driftkostnad/ år (prognos)
2019-2024	Fsk	Behov av upprustning av **förskolan Eken i Handen alternativt ersätta med ny förskola** i enlighet med Tornbergets underlag till budgetförutsättningar 2018-2019. Dessutom en utökning med 2 avdelningar.			Reinvest./ Volym	67 000			3 830
2019-2024	Fsk	Behov av upprustning av **förskolan Blåsippan** alternativt ersätta med ny förskola i enlighet med Tornbergets underlag till budgetförutsättningar 2018-2019.			Reinvest.	50 000			2 860
Delsumma investeringsbehov inom förskolan					**-**	**117 000**			**6 690**

År	Vhet	Grundskola, identifierade investeringsbehov (belopp i tkr)	Tilldelad budgetram t.o.m. 2016 (tkr)	Tilldelad budgetram 2017	Typ	Äskande 2018 (tkr)	Plan 2019-2020	Plan 2021-2027	Driftkostnad/ år (prognos)
2019-2024	Grsk, F-6	Behov av upprustning av **Kvarnbäcksskolan**s kök i enlighet med Tornbergets underlag till budgetförutsättningar 2018-2019.			Reinvest.	42 000			2 430
Delsumma identifierade investeringsbehov grundskola:					**-**	**42 000**			**2 430**

Totalsum			**551 500**	**323 131**	**-**	**687 000**	**388 400**		**124 660**
			874 631						

2.3 Utökning av kapacitet via extern part

I nedanstående tabell redovisas kommande kapacitetsökningar som är möjliga, planerade eller beslutade att uppföras och drivas av extern part efter beslut i kommunstyrelsen i december 2016.

År	Vhet	Beslutade investeringsprojekt eller i investeringsplan enligt beslut i KF (belopp i tkr)	Status	Tilldelad budgetram t.o.m. 2016 (tkr)	Tilldelad budgetram 2017	Typ	Äskande 2018 (tkr)	Plan 2019-2020	Plan 2021-2027
2017-2018	Fsk	Ny förskola i **Vega** (detaljplan 2) med sex avdelningar. Ska uppföras och drivas i extern regi.	**Extern regi, beslutad**		**35 000**	Volym			
2018-2019	Fsk	Förskola med 6 avdelningar i **Vega/Kolartorp**. Förskolekapacitet som ska tillgodose det ökande behovet av förskoleplatser i kommundelen i takt med att stadsdel Vega byggs ut. Ska uppföras och drivas i extern regi.	**Extern regi, beslutad**		**35 000**	Volym			
2018-2019	Grsk, F-6	Ny grundskola år F-6 öster om järnvägsspåret i stadsdel **Vega** (detaljplan 2) med plats för upp till 350 elever. Ska uppföras och drivas i extern regi.	**Extern regi, beslutad**			Volym			
2018-2019	Fsk	Ny förskola i **Tungelsta/Stav** med sex avdelningar, den första av två nya förskolor i den här kommundelen. Planeras att uppföras och drivas i extern regi.	**Extern regi, planerad**			Volym			
2018-2019	Grsk, F-6	Ny F-6 skola i **Södra Handen** "Örnens väg". Planeras att uppföras och drivas i extern regi.	**Extern regi, planerad**			Volym			
2018-2019	Fsk	Ny förskola i **Handen "Haningeterrassen"** med sex avdelningar, den första av två nya förskolor i kommundelen. Ska uppföras och drivas i extern regi.	**Extern regi, beslutad**			Volym			
2019-2020	Grsk, F-9	Ny grundskola i **Tungelsta**/Hammars småbruk (ca 350-525 elever). Planeras att uppföras och drivas i extern regi.	**Extern regi, planerad**			Volym			
2019-2020	Fsk	Ny förskola med 6 avdelningar **på Dalarö** (ersätta nuvarande lokaler) samt eventuell utökning av befintlig kapacitet i takt med planerad produktion av nya bostäder på Dalarö. Kan byggas och drivas i extern regi.	**Extern regi, möjlig**			Reinvest/ Volym		50 000	
2019-2020	Fsk	Ny förskola i **Handen "Örnens väg"** med sex avdelningar. Ska uppföras och drivas av extern huvudman.	**Extern regi, beslutad**			Volym			

Övriga investeringsprojekt enligt tabell under punkt 3.1 ska eller planeras att utföras av Tornberget och drivas i egen kommunal regi.

3 Riskanalys

Utbildningsförvaltningen gör bedömningen att det finns osäkerheter kring volymerna de kommande åren framförallt vad gäller nyanlända elever samt antalet elever som har rätt till tilläggsbelopp. Att den förväntade och omfattande inflyttningen till kommunen som en följd av pågående och planerad nyproduktion av nya bostäder de kommande åren sker via beräkningsmodeller och kan komma att avvika från utbildningsförvaltningens verksamhetsprognoser.

Om det inte sker någon pris- och lönekompensation i 2018 års budget för grund- och förskolenämnden kommer Haninge inte att kunna ta del av vissa riktade statsbidrag som t.ex. ”Statsbidrag för lågstadiesatsningen” (15,3 mnkr) eller ”statsbidrag mindre barngrupper i förskolan” (2,0 mnkr) eftersom en förutsättning för att inte bli återbetalningsskyldiga av dessa statsbidrag är att det sker en faktisk utökning av berörda personalgrupper eller att givna nyckeltal förbättras inom de här områdena som en följd av att Haninge har ansökt och erhållit dessa statsbidrag.

4 Övrig anvisning, prioriteringar

Utifrån idag kända fakta redovisas i nedanstående tabell prioriterat grund- & förskolenämndens bedömda kostnadsökningar till 2018.

Prio	Kostnadsförändringar 2018 jämfört med budget 2017	Årsbelopp	Förändr.	
1	**Opåverkbara faktorer eller redan beslutade åtgärder**			
1.1	Volymförändringar - elevpengsystem exklusive strukturbidrag för nyanlända	38 722	2,6%	Not 1 *
1.2	Volymförändringar - Strukturbidrag för nyanlända (Oförändrad volymprognos 2018 jämfört med budgeterad volym 2017)	0	0,0%	
1.3	Prisförändringar - Elevpengssystem enligt anvisningar, exkl. lokalkostnader	37 470	2,9%	
1.4	Dynamisk volymeffekt i egen verksamhet	-7 500	-0,5%	
1.5	Höjda lokalhyror befintligt lokalbestånd	0	0,0%	
1.6	Höjda lokalhyror för beslutade eller äskade ny- och reinvesteringar	27 149	0,0%	
1.7	Tilläggsersättning enskild regi, ny verksamhet i nya lokaler 6.000 kr/år	Ospec.	0,0%	
S:a 1	**Summa prio 1**	**95 840**	**5,7%**	
2	**Opåverkbara faktorer utan specifika beslut om avsatta medel fattade av KF/KS**			
2.1	Volymförändringar - förvaltningscentrala verksamheter	6 060	3,0%	
2.2	Prisförändringar - förvaltningscentrala verksamheter	6 230	2,9%	
S:a 2	**Summa Prio 2**	**12 290**	**0,7%**	
	Delsumma volymförändringar & beslutad åtgärder eller andra opåverkbara faktorer	**108 130**	**6,4%**	
Prio 3	**Påverkbara faktorer som rör utveckling och ökad kvalitet**			
3.1	Kostnadsökningar "Nationella IT-strategin" & nytt IT-avtal "NGS", (stycke 2.8)	19 507	0,0%	
3.2	Utveckling Hypergene & införande av "Google suit of Educaiton/Office 365" (stycke 2.8)	1 000	0,0%	
3.3	Kapitalkostnader för investeringsbudget "tillkommande verksamhetsanpassningar" (stycke 2.5.1)	620	0,0%	
3.4	Utredningar/uppdrag till GFN i KF´s M&B 2017-2018 (punkt 2.7), ej prissatta	Ospec.	0,0%	
3.5	Utökad fritidshemsverksamhet 10-13 år (kostnad ca 810 tkr/år och enhet), se även punkt 2.3.6	Ospec.	0,0%	
S:a 3	**Summa Prio 3**	**21 127**	**1,3%**	
	Summa kostnadsförändringar 2018	**129 257**	**7,7%**	
	Preliminär ramökning (avgår)	-70 800	-4,2%	
	Avvikelse mellan kostnadsförändring 2017 och preliminär ram 2017	**58 457**	**3,5%**	
	Effektiviseringsåtagande 2018	0	0,0%	
	Summa återstående finansieringsbehov	**58 457**	**3,5%**	

*Not 1**

I direktiven för arbetet med 2018 års budgetar framgår att grund- och förskolenämndens preliminära budgetram för 2018 är 70,8 mnkr högre än 2017 års ram varav 24,7 mnkr avser volymkompensation. Den preliminära volymkompensationen för 2018 som redovisas i budgetdirektiven baserad på preliminära volymprognoser som togs fram i oktober 2016. De senaste volymprognoserna som tagits fram i januari 20117 visar att volymerna inom förskolan förväntas öka betydligt mer än i den preliminära volymprognosen från oktober 2016 och påverkar volymkompensationen ekonomiskt med 14,0 mnkr. För övriga verksamheter har det inte skett några större volymförändringar mellan den preliminära volymprognos som redovisades i oktober och den reviderade nu i januari 2017.

Utbildningsförvaltningen kan konstatera att de senaste årens förändring av grundbidraget på i genomsnitt ca 1,9 - 2,0 procent har inneburit att grund- och förskolenämnden klarat av att ha i princip oförändrade nyckeltal vad gäller antal pedagoger i förhållande antalet barn/elever i den egna kommunala verksamheten. Utifrån detta gör utbildningsförvaltningen bedömningen att det har funnits en s.k. ”dynamisk volymeffekt” på 1,0 procent i den egna verksamheten som innebär att en ökning av grundbidraget med ca 2,0 procent har varit tillräckligt för att bibehålla en oförändrad nivå på den egna kommunala verksamheten, dvs. kompenserat för de senaste årens pris- och löneförändringar. De kommande åren gör utbildningsförvaltningen bedömningen att den ”dynamiska volymeffekten” kommer att minska eftersom förskolan kommer att ha svårt att ta in ytterligare barn i befintliga grupper och att det framöver inte kommer att vara möjligt att fylla på befintliga klasser i samman omfattning för att ta emot det ökande antalet elever utan det kommer att behöva tillskapas nya lokalresurser för detta. För 2018 gör utbildningsförvaltningen bedömningen att den ”dynamiska volymeffekten” uppgår till 0,5 procent.

För att upprätthålla en oförändrad nivå i verksamheterna under 2018 skulle grund- och förskolenämnden behöva en ramökning på ca 108,1 mnkr enligt uppskattade nettokostnadsökningar. Den preliminära ramökningen för 2018 uppgår till 70,8 mnkr vilket innebär en negativ avvikelse på 37,3 mnkr. Utöver detta tillkommer kvalitetshöjande insatser inom IT som pedagogiskt stöd med 20,5 mnkr samt ökade kapitalkostnader med 0,6 mnkr för investeringar i tillkommande verksamhetsanpassningar. Detta innebär en sammanlagd negativ avvikelse på 58,5 mnkr.

I anvisningarna för budgetäskandet 2018 framgår att nämnderna fullt ut kompenseras för volymförändringar med anledning av befolkningsförändringar eller andra volymökningar i verksamheterna. I preliminär ramökning till 2018 finns även kompensation för ökade lokalkostnader för investeringar med 24,7 mnkr samt en generell ramökning med 20,0 mnkr som för grund- och förskolenämnden motsvarar 1,7 procent av 2017 års budgetram vilket i praktiken innebär ett effektiviseringsåtagande på 1,2 procent om man utgår från ”Prisindex kommunalverksamhet” för 2018 som uppgår till 2,9 procent.

Eftersom 97,3 procent av grund- & förskolenämndens driftbudget direkt eller indirekt fördelas ut till verksamheterna är det i princip också bara där som ekonomiska effektiviseringar kan göras i någon större omfattning för att hålla tilldelad budgetram.

En sådan effektivisering kan göras antingen via en justering av grundbidragsdelen i elevpengen för att inrymmas inom tilldelad budgetram eller genom att justera de övriga ersättningarna till förskolan och/eller grundskolan. Att ändra grundbidraget påverkar samtliga elever likvärdigt inom berörd verksamhet medan en justering av de övriga ersättningarna enbart påverkar den kategorier av barn eller elever som respektive övriga ersättningar avser.

4.1 Anslagsfinansierad budget

Den anslagsfinansierade delen av grund- och förskolenämndens budget uppgår 2017 till ca 214,9 mnkr, vilket motsvarar ca 12,7 procent av nämndens totala budgetram. Av den anslagsfinansierade budgetramen går 46,0 mnkr (18,1 %) till förvaltningscentrala overheadkostnader för myndighetsutövning, 7,0 mnkr (3,3 %) till förvaltningsreserv och resterande 168,9 mnkr (78,6 %) är sådana kostnader som direkt eller indirekt går till verksamhetsrelaterade insatser.

Den enskilt största posten inom den anslagsfinansierade budgetramen är ”tilläggsbelopp för barn och elever med särskilda behov” med en budget på 110,6 mnkr 2017 och som till stor del påverkas av både volym- och prisförändringar. Några av dessa kostnader är också i princip ”opåverkbara” t.ex. kostnader för skolskjutsar. För att kunna bibehålla oförändrade nivåer på ersättning för barn med särskilda behov tillsammans med de övriga riktade förvaltningscentrala insatserna via den anslagsfinansierade budgeten är det prioriterat att dessa verksamheter så långt som det är möjligt kompenseras i 2018 års budget. Enligt vad som framgår av nedanstående tabell motsvarar det en ökning av budgetram till 2018 med 12,3 mnkr till 227,2 mnkr, vilket motsvarar en ökning med 5,7 procent jämfört med 2017 års anslagsfinansierade budgetram.

Benämning	Budget 2017 (rev.) (tkr)	Volymkomp. 3,0%	Priskomp. 2,9%	Utökad verksamhet	S:a volym & priskomp.	Budgetförslag 2017 (tkr)
Nämnd, myndighets- huvudmannakostnad	105 788	3 130	3 070		6 200	111 990
Administrativt avdrag, egen verksamhet	-66 790	-1 970	-1 940		-3 910	-70 700
Tilläggsbelopp för barn med särskilda behov	110 600	3 270	3 210		6 480	117 080
Skolskjutsar	20 890	620	610		1 230	22 120
Skärgårdsbidrag öar	10 460	0	300		300	10 760
Modersmål	16 290	480	470		950	17 240
Modersmål förskolan	2 200	70	60		130	2 330
Fritidsverksamhet 10-13 åringar	8 460	250	250		500	8 960
Fritidsverksamhet 10-13 åringar, utökningar 2017		0	0			0
Förvaltningsreserv	7 000	210	200		410	7 410
Delsumma: (tkr)	**214 898**	**6 060**	**6 230**	**0**	**12 290**	**227 190**

Dnr GVN 2016/124

§ 7 Mål och budget 2018

Sammanfattning

Den politiska kommunledningen presenterade 2016-11-15 sitt budgetdirektiv inför Mål och budget 2018 – 2019. Samtliga nämnder har getts tillfälle att senast 2017-02-15 lämna synpunkter på detta dokument.

Kommunledningen föreslår en ökning av gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens driftsram med 8 600 tkr jämfört med 2017 års ram. Den föreslagna driftsramen uppgår till 424 652 tkr. Direktivet innehåller inget förslag på investeringsbudget.

Förvaltningens synpunkter

Sammanfattningsvis räcker inte den föreslagna driftsramen till att täcka volym- och prisförändringar. Förvaltningen använder investeringsramen beslutad i Mål och budget 2017 – 2018 som utgångspunkt i yttrandet om investeringsramen och påtalar en osäkerhet kring framtida anskaffning av elevdatorer.

Underlag för beslut

- Budgetdirektiv från kommunledningen 2016-11-15 – Mål och budget 2018 – 2019.

- Yttrande från utbildningsförvaltningen 2017-01-31.

Förslag till beslut

1. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden överlämnar förvaltningens förslag till Mål och budget 2018 – 2019 till kommunstyrelsen utan eget ställningstagande.

Arbetsutskottets förslag till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Enligt förvaltningens förslag.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens beslut

1. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden överlämnar förvaltningens förslag till Mål och budget 2018 – 2019 till kommunstyrelsen utan eget ställningstagande.

Michael Fridebäck och Veronica Pagard Salem (M) samt Karl-Anders Molin (L) deltar inte i beslutet.

_____

Expedieras: Akt, kommunstyrelseförvaltningens registrator

Haninge kommun

Kommunstyrelseförvaltningen

6 februari 2017

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Budgetförutsättningar 2018 och framåt

Bakgrund

Samarbetskoalitionen presenterade 2016-11-15 sitt budgetdirektiv inför arbetet med Mål och budget 2018 – 2019. Kommunens nämnder ges möjlighet att senast 2017-02-15 lämna synpunkter på direktivet.

Direktivet anger en ökning av gymnasie- och vuxenutbildningens driftsram med 8 600 tkr som motsvarar 2,1 procent jämfört med 2017 års nivå. Den angivna driftsramen uppgår därmed till 424 652 tkr.

Målstruktur och indikatorer

Utbildningsförvaltningen konstaterar att det saknas mål som tydligt uttrycker något om kunskaper. Förvisso finns ett antal indikatorer under målområde fyra, Möjligheter till utbildning i livets alla skeden, där elevresultat redovisas men målbeskrivningen skulle kunna vara mer inriktad på kunskaper.

Att välja indikatorer som utgör ett mått på verksamhetens kvalitet är inte alltid helt lätt inom utbildningsområdet. En del av de indikatorer som har valts tidigare år är inte jämförbara mellan olika år. Andra indikatorer påverkas av utbildningsutbud och andra lokala förutsättningar och är därför inte jämförbara med andra kommuner eller med riket. Utbildningsförvaltningen föreslår därför att förslag på indikatorer framöver tas fram i nära samarbete med förvaltningen.

Driftbudget

Volymförändringar

Efter ett antal år av mindre elevkullar i gymnasiet pekar volymkurvan åter uppåt igen. Åldersgruppen för gymnasieskolan beräknas öka med cirka 120 individer under 2018 jämfört med nivån år 2017 och det motsvarar en ökning med 2,0 procent. Den beräknade kostnadsökningen med anledning av ett större elevantal är 6 655 tkr.

Vilka volymförändringar som kommer påverka undervisningen i Svenska för invandrare (SFI) hos Centrum Vux är svåra att förutse och beror både på världshändelser, pågående konflikter, beslut inom den Europeiska unionen såväl som inrikespolitiska beslut. Det bästa estimatet är en fortsatt stabil men hög volymnivå av SFI-elever under år 2018.

Lokaler

Arbetet med att uppföra ett nytt tekniskt yrkesgymnasium i direkt anslutning till Fredrika Bremergymnasiet som påbörjades under 2014 slutfördes våren 2016 och den nya byggnaden har tagits i drift från och med läsåret 16/17.

I detaljplanen för den nya Vikingaskolan finns det även möjlighet att uppföra elevhem för gymnasiets behov. Tanken är i sådana fall att dessa ska ersätta

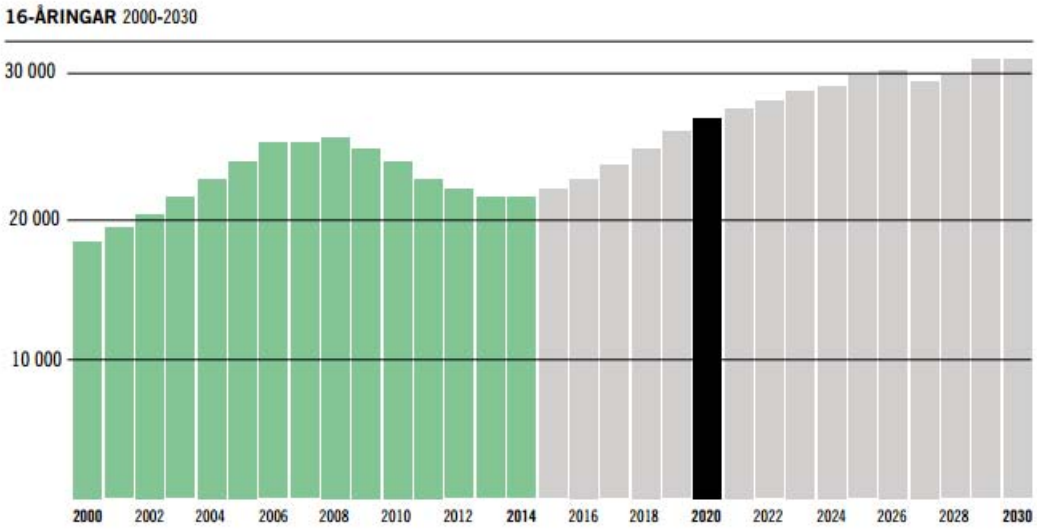
de nuvarande elevhemmen som är placerade i anslutning till bussgaraget i Handen och gamla Fredriks lokaler. Det finns inte i dagsläget några konkreta planer på när och i vilken omfattning elevhemmen ska uppföras utan planeringsarbetet kommer att ske i samråd med berörda tjänstemän på utbildningsförvaltningen, kommunstyrelseförvaltningen och stadsbyggnadsförvaltningen. Lokalkostnaderna för de nya elevhemmen kommer när de är klara att bekostas av gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden men eftersom det inte finns någon kostnadskalkyl framtagen idag redovisas inte heller någon prognostiserad årlig driftkostnad för de nya elevhemmen i årets lokalresursplan för gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.

I övrigt planeras för närvarande inte några större lokalrelaterade investeringar i gymnasiets eller vuxenutbildningens verksamhetslokaler. Däremot avser utbildningsförvaltningen att under 2017 genomföra en utredning av lokaltillgång och framtida lokalbehov för gymnasiet och vuxenutbildningen i kommunen.

KSL har tagit fram ett dokument, ”2015 Gymnasiebehovet – Trender och kunskap om Storstockholms gymnasieregion”. I det dokumentet redovisas bland annat nedanstående tabell.

ANTAL ELEVER ÖKAR

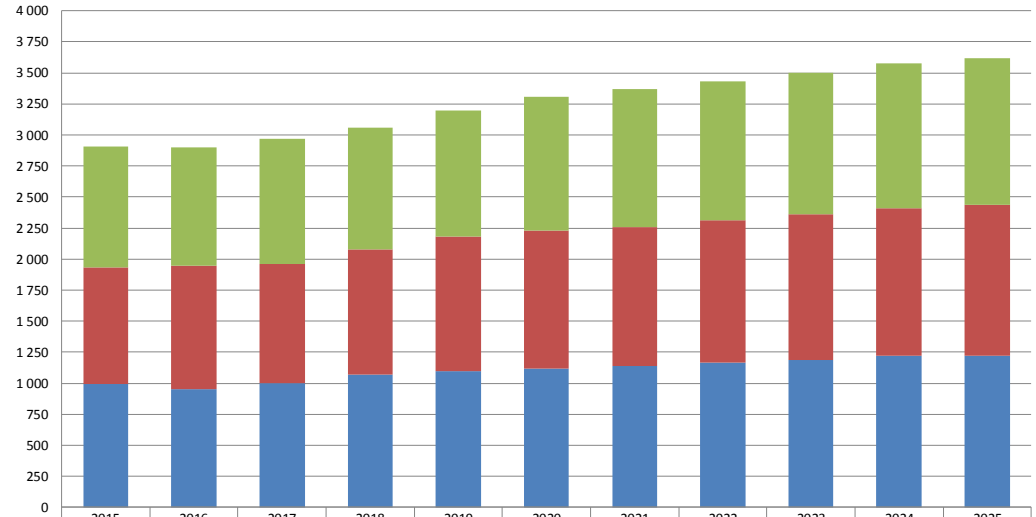
En framskrivning av befolkningsutvecklingen baserad på underlag från SCB ger att antalet 16-åringar i Stockholms län förväntas öka med knappt 30 procent fram till 2020 och med knappt 40 procent fram till 2030.

I ovanstående tabell framgår att antalet 16-åringar förväntas öka med nästan 30 procent fram till och med 2020 och med nästan 40 procent fram till 2030. Bedömningen är att Haninge kommer att ha i princip samma utveckling som länet i stort.

Haninges egen befolkningsprognos från hösten 2016 visar på följande utveckling av antalet individer i åldern 16-18 år fram till och med 2025.

Befolkningsprognosen visar på att antalet individer i åldern 16-18 år kommer att ha ökat med 710 individer fram till och med 2025 jämfört med 2015.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
18	978	950	1 010	980	1 020	1 080	1 110	1 120	1 140	1 170	1 180
17	937	1 000	960	1 010	1 080	1 110	1 120	1 140	1 170	1 190	1 220
16	995	950	1 000	1 070	1 100	1 120	1 140	1 170	1 190	1 220	1 220

Investeringar

Skolenheternas investeringar finansieras av programpeng eller tilldelad ram. I nuläget finns inga kända investeringar som inte enheterna själva väljer.

Personal – samordning av övningsskola

Kommunens budgetprocess är välplanerad och startar i god tid före det aktuella budgetåret. En nackdel är att många oförutsedda händelser hinner ske från det att processen inleds till att budgetåret är ett faktum. Fredrika Bremergymnasiet ansökte för en tid sedan om att bli övningsskola för framtida lärare som utbildar sig vid Stockholms universitet. Inför nämndens budget 2016 fanns inget beslut från universitetet om vilka skolor som skulle utnämnas till övningsskolor. När det positiva beskedet kom till Fredrika Bremergymnasiet, gavs nämnden möjlighet att avsätta överföringsmedel från 2015 till en resurs för den samordning som krävs för övningsskolor. Fredrika Bremergymnasiet bedömer det som rimligt att ta emot upp till 100 studenter per termin, vilket är en resurskrävande uppgift som inte täcks av ordinarie programpeng.

Vid tidpunkten för det positiva beskedet hade ekonomikonferensen inför 2017 års Mål och budget redan ägt rum och nämnden hyser förhoppningar om att återigen kunna använda överföringsmedel för att täcka samordningskostnaderna. Inför budgetåret 2018 vill dock förvaltningen ta tillfället i akt att yttra sig om denna funktion som skolenheten inte får någon extra ersättning för från någon annan än nämnden. Rollen som

övningsskola utgör ett skyltfönster för rekrytering gentemot en yrkesgrupp som med växande årskullar kommer erbjudas allt fler valmöjligheter till anställning. Kostnaden för samordning 2018 uppskattas till 350 tkr.

Kvalitetshöjande förändringar

Programersättningen för introduktionsprogrammen regleras inte av den gemensamma programprislistan inom Kommunförbundet Stockholms län (KSL) som Haninge samverkar kring gällande nationella gymnasieprogram. Detta gäller inriktningarna preparand, individuellt val, språkintroduktion och yrkesintroduktion. Den femte inriktningen är programinriktat individuellt alternativ, vars ersättningsnivå följer nivån på motsvarande nationellt program, även i Haninge kommun. I Haninge finns även ett tilläggsbelopp för elever i årskurs 1 på programinriktat individuellt alternativ, vars storlek kommunen själv bestämmer.

En jämförelse med ersättningsnivåerna i andra kommuner i Stockholms län, med undantag för Stockholms stad, visar att Haninges nivå understiger genomsnittet för preparand, individuellt alternativ och språkintroduktion med mellan 9 tkr och 33 tkr per elev och år, där den lägre skillnaden gäller preparand och den högre avser språkintroduktion. Ersättningarna för yrkesintroduktion är svårare att jämföra, eftersom en del kommuner endast har prissatt några få yrkesutbildningar, en del följer programpriser och en del har inte angett ersättningsnivå för yrkesintroduktion.

Skillnaden mellan Haninge och den kommun som har den högsta ersättningen för individuellt alternativ är 107 tkr och skillnaden mellan Haninge och den kommun som har högst ersättning för språkintroduktion är 68 tkr per elev och år. Baserat på antal folkbokförda elever i december 2016 på dessa tre inriktningar skulle en anpassning till genomsnittet i Stockholms län ha inneburit en kostnadsökning på cirka 6 000 tkr med 2016 års ersättningsnivå.

IT som stöd för verksamheten

Styrande dokument

”Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter” (Regeringen, 2015).

En av de insatser som regeringen gjort för att nå det it-politiska målet är att de gav Skolverket i uppdrag att formulera ett förslag på ny nationell it-strategi för skolans digitalisering som presenterades under våren 2016 (Skolverket, 2016). Strategin gäller förskola, förskoleklass, fritidshem, grundskolan, gymnasiet och vuxenutbildning. Visionen för 2022 är att *alla elever utvecklar en adekvat digital kompetens* det vill säga att alla elever ska få en mer likvärdig möjlighet utveckla en digital kompetens för att kunna vara en aktiv samhällsmedborgare och arbetstagare i framtiden och

att datorn, rätt använd, ger eleven möjlighet till fördjupad kunskapsbildning. Strategin innefattar därmed:

- Tillräcklig infrastruktur – trådlöst nätverk, bredbandskapacitet, AV-utrustning
- Nära teknisk och pedagogisk it-support
- Likvärdig tillgång till digitala verktyg (datorer, lärplattor mm)
- Adekvat digital kompetens hos elever och personal

Bland de redan beslutade styrdokumenten kan nämnas skollagen som säger att ”Eleverna ska utan kostnad ska ha tillgång till böcker och andra lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning” (Skollagen, 2015) samt att det i läroplanen för grundskolan står: ”Efter genomgången grundskola ska varje elev kunna använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande” (LGR 11).

Utbildningsförvaltningens uppdrag även när det gäller digitalisering i förskola och skola – och som också är ett av de tre förbättringsområdena – är att höja barns och elevers kunskapsnivå och att öka likvärdigheten i förutsättningar för barn och elever.

Upphandling nya it-avtal - New Generation sourcing (NGS)

Då flera av Haninge kommuns IT-avtal inom en snar framtid går ut genomförs under 2016-2017 upphandling av nästa generations sourcing (NGS) som ska vara implementerat till 2018. För att kartlägga verksamheternas behov har utbildningsförvaltningen som har ca 88 procent av kommunens användare drivit ett delprojekt för att kartlägga behoven i den pedagogiska verksamheten. I kartläggningen kom det bland annat fram behov av ökat nära it-stöd för hantering av teknik och pedagogik, behov av ökad kompetens i användning av digitala verktyg, bättre nätverkskapacitet och ökad nätverkstäckning och ökad likvärdighet.

Kostnadsökning 2018-2020

Den nationella it-strategin och verksamheternas behov av utökat it-stöd ligger till grund för kostnadsökningen 2018-2020 som utgörs dels av en årlig driftskostnad samt en etableringskostnad och som utgör skillnaden mellan den befintliga och den framtida it-miljön utifrån kraven från nationella, regionala, kommunala styrande dokument och inte minst likvärdighet.
Kravet på nära it-stöd för teknisk support på plats i förskolor och skolor är därmed förutsättningen i upphandlingen av service och support i Haninge kommun vilket resulterar i en kostnadsökning på 1 heltidstjänst (HTE) för ledning och samordning på UBF centralt, 2 HTE för förskolan, 6 HTE för grundskolan, 1 HTE vuxenutbildningen samt etableringskostnad för att etablera nära it-stöd. Central förvaltning behöver stärkas med 4,5 HTE för att kunna möta upp den ökade digitaliseringen av skola och förskola, bland annat ökade lagkrav på datasäkerhet.

En liten del av kostnadsökningen kommer att ske redan under år 2017, men ökningen kommer framför allt att inträffa år 2018. För gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens del innebär det ökade driftskostnader med 2 830 tkr, medan nämndens del av etableringskostnaderna beräknas bli 682 tkr under år 2018. Den totala kostnadsökningen under 2018 blir därmed cirka 3 500 tkr.

Hela kostnadsökningen kommer dock inte belasta nämndens ram. Gymnasieskolorna erhåller programpeng för nationella program som fastställs av KSL och den programpengen beräknas inte påverkas av ökade it-kostnader i Haninge kommun. Gymnasieskolorna kommer därför behöva bära de ökade kostnaderna med den programpeng de får. Kommunen har däremot möjlighet att öka ersättningen för introduktionsprogrammen, särskoleprogrammen och ramen till Centrum Vux, för att undvika att den tilldelade ramen urholkas av kostnadsökningar som enheten själv inte kan påverka. Exakt fördelning mellan hur mycket av kostnadsökningen som skulle urholka ersättningen för nationella program och hur mycket som berör just introduktionsprogram, särskola och vuxenutbildning saknas dock i nuläget.

Genomförande 2018-2020:

Vi behöver göra följande för att uppfylla nationella it-strategin och öka likvärdigheten:(NIS)

- Höja kompetensnivån hos personal och elever
- Utöka nära it-stöd för teknik och pedagogik i verksamheterna
- Utöka antalet digitala enheter i förskola, grundskola, gymnasie- och vuxenutbildning
- Förbättra infrastruktur (nätverk, wifi mm) till följd av ökat antal användare och ökad användning av strömmande media
- Utöka tillgång till AV-utrustning (projektorer, interaktiva skärmar mm)
- Utforma ny organisation på utbildningsförvaltningen centralt

Kostnader kopplade till nya it-avtalen som blir resultatet av upphandlingen (NGS):

- Utforma och etablera Nära it-stöd
- Delta i utbildning i förändringsledning
- Utbilda nära it-stöd i leverantörens supportverktyg
- Utbilda personalen i de nya it-avtalen
- Projekt övergång till nya it-avtalen - NGS (beställarstöd, utforma tjänstekatalog, etablera gränssnitt mot nya servicedesk och DU (Digital utveckling))

Kostnader kopplade till verksamheternas behov som inte inryms i NGS:

För att uppnå en välfungerande IT-miljö behöver fler behov än de som inryms i kommande upphandling tillgodoses vilket också kunde identifieras vid behovsinsamlingen, däribland en ökad bemanning för centralt it-stöd:

- Centralt pedagogiskt stöd – rådgivning, användning
- Eskalering av tekniska ärenden
- Kvalitetssäkring av lärresurser samt samordna nätverksträffar
- Kompetensanalys och kompetensutvecklingsinsatser
- Gemensamma verksamhetssystem
- Kommunikationsstrategi
- Informationssäkerhet

Prioriteringar

Nedanstående tabell sammanfattar förvaltningens prioriteringar när det gäller volym-, pris- och övriga förändringar som nämnts ovan. Förvaltningen har räknat med en generell prisökning på 2,9 procent, vilket motsvarar Sveriges kommuner och landstings (SKL) prisindex för kommunal verksamhet 2018. Förvaltningen har anledning att förvänta sig att löneökningarna för lärarkåren kommer att överstiga 2,9 procent, men det är endast Centrum Vux lärare som finansieras via tilldelad ram, medan gymnasieskolorna ersätter sina anställda med erhållen programpeng.

Tabell 1: Prioriteringar 2018 jämfört med budget 2017, tkr

NÄMND/STYRELSE	GVN
2017 års budgetram	416 052
Föreslagen ramökning	8 600
2018 års föreslagna ram	**424 652**

Prio	Kostnadsförändringar 2018 jämfört med budget 2017	Årsbelopp	Förändr.
1	**Opåverkbara faktorer eller redan beslutade åtgärder**		
1.1	Opåverkbara volymförändringar gymnasieskolan	6 655	1,6%
1.2	Prisförändringar eleversättningar inom KSL-samverkan	7 224	1,7%
1.3	Prisförändringar eleversättningar övriga gymnasiet	2 139	0,5%
1.4	Pris- och löneökningar i övrig verksamhet	1 704	0,4%
S:a 1	**Summa prio 1**	**17 722**	**4,3%**
2	**Opåverkbara faktorer utan specifika beslut om avsatta medel fattade av KF/KS**		
2.1	Samordning av övningsskola	350	0,1%
S:a 2	**Summa Prio 2**	**350**	**0,1%**
	Delsumma volymförändringar & beslutad åtgärder eller andra opåverkbara faktorer	**18 072**	**4,3%**
Prio 3	**Påverkbara faktorer utveckling och ökad kvalitet**		
3.1	Introduktionsprogramsersättning	6 000	1,4%
3.2	Kostnadsökningar "Nationella IT-strategin" & nytt IT-avtal "NGS"	3 500	0,8%
S:a 3	**Summa Prio 3**	**9 500**	**2,3%**
	Summa kostnadsförändringar 2018	**27 572**	**6,6%**
	Föreslagen ramökning	-8 600	-2,1%
	Avvikelse mellan kostnadsförändring 2018 mot föreslagen ram 2018	**18 972**	**4,6%**
	Åtgärder för minskade kostnader		
	Uteblivna satsningar på simkunnighet och lovskola	-1 000	-0,2%
	Utebliven skuldavskrivning och ramtillskott till Akademierna	-1 500	-0,4%
3.2	Utebliven IT-anpassning till nationell IT-strategi och NGS	-3 500	-0,8%
3.1	Utebliven anpassning av introduktionsprogramsersättning	-6 000	-1,4%
2.1	Utebliven samordning av övningsskola	-350	-0,1%
1.4	Utebliven pris- och lönekompensation i övriga verksamheter	-1 704	-0,4%
1.3	Uteblivning uppräkning av ersättningar i övriga gymnasiet	-2 139	-0,5%
1.4	Sänkning av ersättning till vuxenutbildning, kommunalt aktivitetsansvar, studie- och yrkesvägledning, central förvaltning	-1 491	-0,4%
1.3	Sänkning av ersättning för introduktionsprogram, särskoleprogram och tilläggsbelopp	-1 229	-0,3%
	Summa finansieringsbehov	**59**	**0,0%**

Nämndens budget 2017 för eleversättningar, tilläggsbelopp, skolskjutsar, SL-kort och inackorderingsbidrag uppgår till 328 328 tkr och en volymökning på 2 procent innebär en ofrånkomlig kostnadsökning på 6 655 tkr. Prisförändringar på de nationella programmen råder inte kommunen själv över så länge samverkan med den gemensamma gymnasieregionen gäller. En uppräkning av programpriser som motsvarar SKL:s prisindex resulterar i en kostnadsökning på 7 224 tkr.

Prisförändringar för övriga ersättningar inom gymnasiet och övrig verksamhet inom nämnden beräknas bli 2 139 respektive 1 704 tkr med SKL:s prisindex. Sammanfattningsvis skulle nämnden behöva 17 722 tkr för att kunna bedriva samma verksamhet i samma omfattning under 2018 som under 2017.

Nämnden har hittills använt överföringsmedel för att finansiera samordningen av övningsskoleuppdraget och själva utnämningen och insatserna är redan ett faktum. En införlivning i ordinarie driftsram kräver

ett utrymme motsvarande 350 tkr, vilket anges i tabellen ovan som prioritet 2.
Som prioritet 3 anges i första hand anpassning av ersättningen för introduktionsprogrammen till en genomsnittlig nivå i länet och i andra hand kostnadsökningar i samband med Skolverkets nationella IT-strategi och kommunens nya IT-avtal. Sammanlagt innebär det totala kostnadsökningar på 27 572 tkr jämfört med 2017 års ram.

Då ramökningen i direktivet uppgår till 8 600 tkr, saknas således 18 972 tkr inför 2018. I den sista delen av tabell 1 anges vilka kostnadsminskningar förvaltningen ser framför sig. Inför budgetåret 2017 har kommunfullmäktige i Mål och budget 2017 – 2018 angivit att nämnden ska fokusera på simkunnighet. Simkunnighet är inte ett krav i läroplanen för gymnasieskolan och extra undervisning inryms inte i programersättningen som skolenheterna erhåller. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har gett utbildningsförvaltningen i uppdrag att utreda möjligheterna att genomföra både simundervisning som lovskola och ett eventuellt genomförande kommer att kräva finansiering under år 2017 såväl som in i 2018. Den föreslagna ramen för 2018 medger dock inte utrymme för varken simundervisning eller lovskola.

Vidare finns 2017 utrymme för ett tillfälligt ramtillskott till Akademierna, utöver den av kommunfullmäktige redan beslutade miljonen, för att undvika förlust i verksamheten. Både utbildningsförvaltningen och nämnden har uppmärksammat de mekanismer som orsakar Akademiernas återkommande förluster. Ekvationen som ska gå ihop handlar om att å ena sidan bevara nuvarande omfattning på verksamheten och å andra sidan skapa förutsättningar för att nå en god ekonomi. En lösning på ekvationen skulle kunna frigöra cirka 1 500 tkr av nämndens budget.

Vidare förstår förvaltningen med lagt budgetförslag att de föreslagna insatserna för utveckling och ökad kvalitet i prioritetsavsnitt 3 uteblir och därefter följs prioritetsordningen i avsnitt 1 och 2 i omvänd ordning. När det gäller IT-anpassningen behöver påtalas att gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden lever i symbios med grund- och förskolenämnden och delar förvaltningsgemensamma kostnader. En satsning i den ena nämnden utan ramtillskott till den andra tränger undan övrig verksamhet i den nämnd som inte får tillskott.

Konsekvenserna av utebliven pris- och lönekompensation, liksom sänkning av befintliga ramar till vuxenutbildningen, det kommunala aktivitetsansvaret, studie- och yrkesvägledning och central förvaltning medför större undervisningsgrupper, färre beviljade utbildningsplatser för vuxna och fler ungdomar och unga vuxna som står utanför aktiviteter. Sänkningarna angivna i tabellen motsvarar 1,7 procent från 2017 års tilldelade ramar. Till samma procentsats är en sänkning av programpengen för introduktions- och särskoleprogrammen samt

tilläggsbeloppen angiven i tabellen. Konsekvenserna är även i detta fall större undervisningsgrupper och minskade resurser till de elever som har de allra största behoven.

Efter listade bortprioriteringar återstår endast ett finansieringsbehov på 59 tkr, som skulle kunna åtgärdas genom att justera de föreslagna ramsänkningarna med ytterligare en tiondels procentenhet.

Med detta sagt, finns ytterligare ett alternativ. Kommunfullmäktige har sedan tidigare tilldelat gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden medel att kompensera skolenheterna för hyresökningen för nya Fredrika södra och för att betala hyra för delar av gamla Fredrik. Gamla Fredrik används av Centrum Vux för bristyrkesutbildningar. Alternativet skulle kunna vara att helt eller delvis täcka de 18 972 tkr som saknas 2018, genom att låta skolenheterna finansiera dessa hyreskostnader med programpeng respektive tilldelad ram. Nämndens skolenheter delar hyran kollektivt och förändringar i en enskild skolbyggnad påverkar alla. Konsekvensen skulle bli att en större del av Fredrikas, Riksäpplets och Centrum Vux eleversättningar respektive ram går till hyreskostnader och utrymmet för undervisningskostnader skulle därmed minska.

Investeringsbudget

Budgetdirektivet innehåller ingen investeringsram att yttra sig om, utan uppmanar till äskande. Utbildningsförvaltningen hänvisar till den investeringsram för 2018 som kommunfullmäktige angav i Mål och budget 2017 – 2018 på 8 000 tkr, som förvaltningen anser räcker för att täcka investeringsbehoven. Förvaltningen investerar huvudsakligen i lokalanpassningar för förbättrad arbetsmiljö, mindre ombyggnationer för att få verksamhetsanpassade lokaler och i inventarier och utrustning. Prioriteringar sker efter samma ordningsföljd.

En osäkerhet kring villkoren för anskaffning av datorer i samband med den nya upphandlingen av IT-tjänster, som ska vara klar till år 2018, vill förvaltningen dock påtala. Aktuell information kring upphandlingen av IT-tjänster lyder att kommunen inte avser upphandla en leasingtjänst, utan endast ett inköpsavtal. Vad det innebär för skolornas anskaffning av datorer till elever och personal och hur eventuella övergångskostnader från en modell till en annan ska hanteras, efterlyser förvaltningen besked om för att i sin tur kunna upplysa om eventuell effekt på nämndens investeringsbehov.

Utbildningsförvaltningens kartläggning av NGS och Skolverkets nationella IT-strategi indikerar ett investeringsbehov på 1 000 tkr årligen från år 2018 och framåt. Förvaltningen bedömer dock att detta investeringsbehov ryms inom den ram som beslutades i Mål och budget 2017 – 2018.

Investeringar genomförs till största del av nämndens skolenheter, som själva finansierar påföljande kapitalkostnader via programpeng eller tilldelad ram. En halvmiljonsinvestering i lokalanpassning med tio års avskrivning leder till en årlig driftskostnad på cirka 60 tkr vid 2017 års internräntenivå. Utgången av det nya upphandlingsavtalet för IT-tjänster är som nämnts osäker, men om en halvmiljonsinvestering i datorer ska anses vara en investering, blir den årliga driftskostnaden cirka 175 tkr med tre års avskrivning.

2017-01-17

Haninge kommun

Förutsättningar inför kommunens Mål och budget 2018 - 2019

Tornbergets hyresbehov samt reinvesteringsbehov

Inledning

Tornberget redovisar här förutsättningarna inför Haninge kommuns budget 2018-2019. Detta är en beskrivning av Tornbergets behov för

- att kommunens verksamhetsförvaltningar ska ha en bra arbetsmiljö med ändamålsenliga lokaler
- att kommunfullmäktiges miljö- och energibesparingsmål ska kunna uppnås
- att kommunen inte ska drabbas av ökade kostnader på sikt beroende på att fastighetskapitalet inte vårdas.

Sammanfattning

Stora delar av byggnadsbeståndet uppnår nu en kostsam ålder då det är dags att göra radikala åtgärder antingen i form av genomgripande totalupprustningar eller rent av ersätta byggnader med nya mer ändamålsenliga och energieffektiva lokaler. Detta behöver göras i en betydligt högre takt än tidigare. Kommunen måste bereda sig på att avsätta betydande investeringsmedel för detta.

- Haninge måste räkna med att **avsätta 300-400 mkr per år** under många år för att reparera eller ersätta uttjänta byggnader.
- Tornberget äskar **75 mkr till ospecificerade reinvesteringar** och ytterligare **25 mkr för energieffektiviserings-investeringar**.
- Kommunen bör avsätta medel för att påbörja upprustning eller att ersätta:

Åbyskolan	**135 mkr**
Runstensskolan	**130 mkr**
Tallen	**50 mkr**
Söderbymalmsskolan	**55 mkr**
Torvalla sporthall	**24 mkr**
Torvalla simhall	**61 mkr**
Jordbro idrottshall	**25 mkr**
fd Jordbromalmsskolan	**100 mkr**
Kvarnbäcksskolans kök	**37 mkr**
Tungelsta skola, hus A	**37 mkr**
Blåsippan	**50 mkr**
Förskolan Eken	**50 mkr**
Nytorps förskola	**50 mkr**

Oförändrad hyra 2018

- Hyran kan behålla 2017 års hyresnivå även 2018, exklusive lokalförändringar och tillkommande kapitalkostnader på investeringar.
- Hyran torde behöva höjas med 2,8 procent för 2019, exklusive lokalförändringar och tillkommande kapitalkostnader på investeringar.

Bakgrund och budgetprocess

Kommunens budgetprocess utgår förutom från ägardirektiv mm också från föregående års ”Mål & budget” samt från den politiska majoritetens budgetdirektiv. Nämnderna och Tornberget redovisar ett underlag till kommunen senast i mitten av februari. Behov och önskemål sammanställs sedan för att behandlas politiskt fram till fullmäktiges beslut av ”Mål & budget” med strategisk plan, nämndvis fördelade ekonomiska ramar för 2018 och 2019, investeringsbudget och ekonomisk plan för den kommande treårsperioden, i juni.

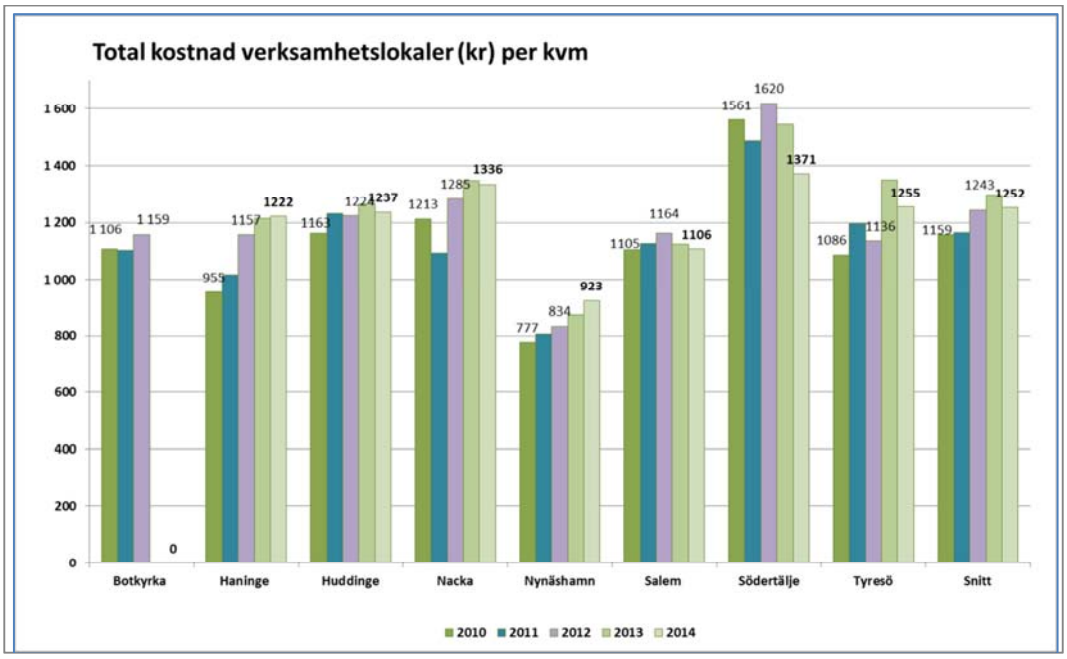
Under hösten gör Tornberget sin detaljbudget och ekonomiska plan som enligt ägardirektiven ska överlämnas till Haninge kommun Holding AB senast vid utgången av oktober. Efter holdingbolagets behandling så hålls en extra stämma där budgeten fastslås.

Om-/invärldsanalys

Haninge / Tornberget i ett södertörnsperspektiv

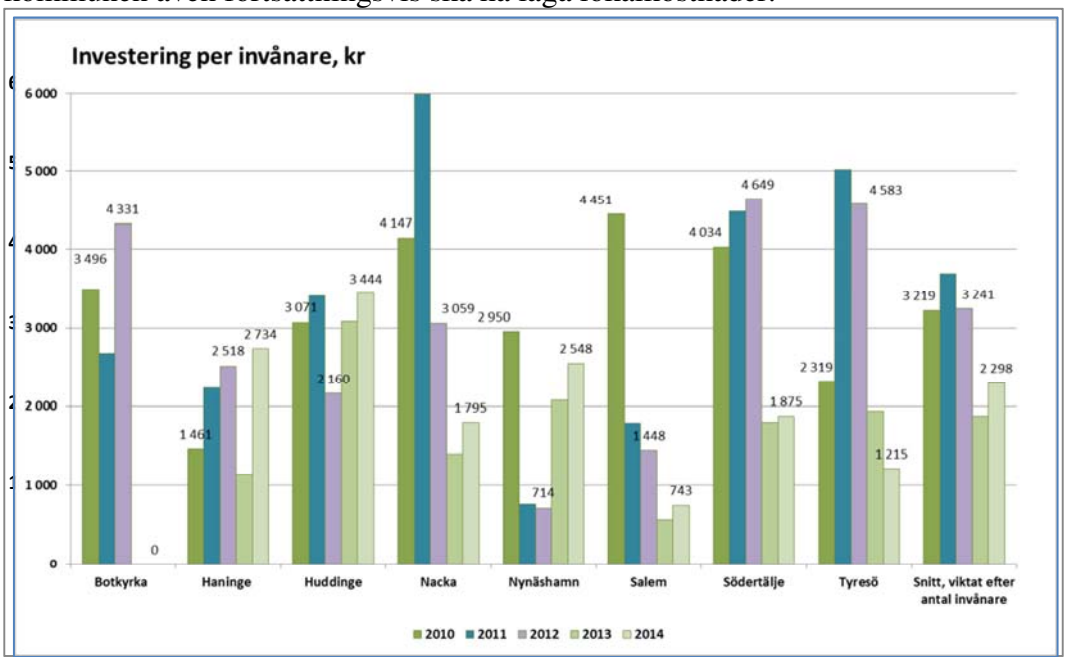
I det Södertörns-samarbete som Haninge deltar i görs jämförelser mellan kommunerna genom olika nyckeltal. Den senaste jämförelsen är gjord under 2015 och avser 2014.

I 2015 års undersökning (avser 2010-2014) så redovisar Haninge en lokalkostnad som ligger 2,5 procent under genomsnittet på Södertörn. Se grafik nedan. Haninges kostnadsnivå är en sammanvägd kostnad av kommunens inhyrda lokaler samt Tornbergets och Haninge kommuns egna lokaler. Tornbergets och kommunens egna verksamhetslokaler kostade 1164 kr/kvm eller 19 procent mindre än Haninge kommuns inhyrda lokaler. Kostnaden för ***Tornbergets lokaler kan således skattas till ca 7 % billigare än övriga lokaler*** inom Södertörn.

I ett annat nyckeltal jämförs investering per invånare. Haninges utgifter har ökat från en mycket låg nivå. Variationen är förstås naturligt stor mellan åren beroende på när stora investeringar görs. Någon slutsats avseende byggnaderna kan inte dras från dessa

nyckeltal. Det beror bland annat på att måttet inte sätts i relation till något behov. Behov av upprustning, anpassning och ny- och tillbyggnad varierar ju avsevärt beroende på hur kommunernas befolkning förändras, vilka lokalresurser som finns sedan tidigare och vilket skick som byggnaderna har. Det är dock rimligt att anta att Haninge kommun pga låga investeringsnivåer under lång tid – sedan 90-talskrisen – och att kommunen fortfarande växer kraftigt samt de strukturella förändringar som följer av ålderspyramidens förändring över tiden, mm inte rimligen kan ha en lägre investeringsnivå än andra södertörnskommuner. Genom att göra kloka investeringar, t ex undvika att investera i byggnader som närmar sig sin tekniska livslängd, så finns förutsättningar för att kommunen även fortsättningsvis ska ha låga lokalkostnader.

Under 2014 ökade lokalinvesteringarna i Haninge jämfört med föregående år. Under 2015 ökade Tornbergets investeringsutgift till ca 3,4 tkr/inv för att under 2016 minska preliminärt till 2,4 tkr/inv. Ökningen under 2015 beror till stor del på nyproduktion av det nya yrkesgymnasiet. Upprustningsbehovet av det gamla beståndet kvarstår alltjämt.

En kort historisk tillbakablick

Miljonprogrammet

Under 1950- och tidigare delen av 1960-talet förelåg i Sverige en akut bostadsbrist. Som en följd av riksdagsbeslut i mitten på sextiotalet byggdes över en miljon bostäder under åren 1965-1975. Omkring 25 procent av de bostäder som finns idag byggdes under denna tioårsperiod. Särskilt mycket byggdes i storstadsregionerna. Det pågick ju samtidigt en avfolkning av glesbygden i Sverige.

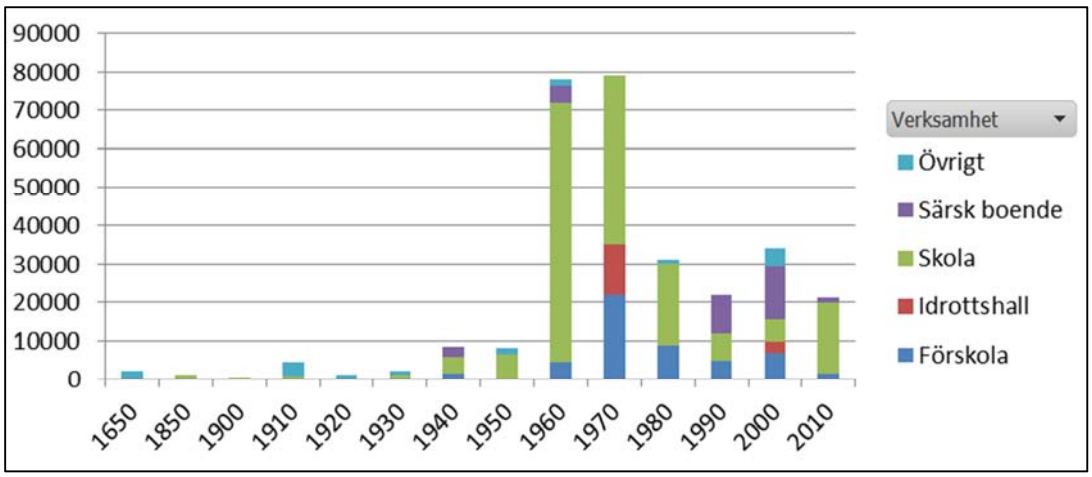
Parallellt med miljonprogramsbyggandet förändrades arbetet med omsorg om barn och äldre till att bli ett avlönat arbete oftast i det offentliga samhällets regi från att tidigare till mycket stor del gjorts i hemmet.

Utbyggnad i Haninge

Under 1960-talet växte dåvarande Öster- och Västerhaninge kommuner kraftigt. I de nya bostäder som byggdes flyttade företrädesvis unga familjer in. Dessa kommuner byggde då skolor i en takt som kanske aldrig kommer att upprepas i Haninge.

Efter kommunsammanslagningen 1970 fortsatte den kraftiga byggnationen av skolor i Haninge. Förskolor byggdes också i stor utsträckning och nära hälften av alla förskolor vi har idag byggdes under sjuttiotalet.

Av de lokaler Tornberget förvaltar idag är 54 procent uppförda under perioden 1960-1979. Jämför miljonprogrammet ovan.

Byggnadsårtionde för de lokaler som Tornberget förvaltar. Staplarnas höjd visar lokalyta (bruksarea)

Byggnadsnormer

Före 1970-talets oljekriser fanns inte mycket fokus på att bygga energieffektivt. Väggarna var tunna och ofta saknades luftspalt bakom fasaden. På grund av genomträngning av nederbörd och av kondens blir det kvarstannande fukt i konstruktionen som leder till mögel och röta. Först i och med svensk byggnorm 1980 (SBN80) ställdes moderna krav på värmeisolering. Kraven ställdes vid bygglovstiden så även en del av produktionen i början på 1980-talet byggdes enligt den äldre normen.

Numera gäller Boverkets regelsamling för byggande som innehåller betydande skärpningar av ny- och ombyggnadskraven. Mer om detta nedan.

Byggnadernas ålder, skick och behov

Tornbergets byggnader – ca 220 st – är till stora delar uppförda under 1960 och 1970-talen. Ca tio procent av byggnadsytan är uppförd före 1960. 27 procent är uppfört under 1960-talet och 27 procent under 1970-talet. Tillsammans utgör lokalytan på byggnaderna som uppförts före 1980 ca 2/3 av byggnadsbeståndet.

Även om många byggnader rustats under tiden så har flera av dem i grunden en riskkonstruktion. Omfattande upprustningar med stambyten och liknande har knappt gjorts, utan de installationer som bytts för att klara nya behov och krav har framför allt avsett ventilationen och delvis även avsett lokalutformningen. Med nya krav – t ex byggnormer – och nya målsättningar – t ex klimat- och energimål – så kommer omfattande investeringar att behöva göras.

Tornberget har sedan slutet på 1990-talet lagt ner omfattande resurser på att inventera fastighetsbeståndet. Ändå saknas delvis detaljkunskap kring byggnadernas tekniska status. Med sakkunnigas bedömningar om olika materials livslängd har vi ändå en god uppfattning om risker för haverier. Även andra indikatorer finns också, såsom energiförbrukning och antal felanmälningar. Trots kännedomen kan ”sjuka hus” komma att upptäckas och haverier kan komma att uppstå.

Nya byggregler

År 2012 skärptes byggreglerna betydligt. Sedan dess har kraven skärpts ytterligare. Reglerna ställer allt högre krav på framför allt energieffektivitet, men också på tillgänglighet, brandskydd, luftkvalitet, bullerskydd, mm. Dessa regler ska vara uppfyllda inte bara vid nybyggnation utan också som regel vid sådan ombyggnation som kräver bygglov. Detta gör att det kommer att bli dyrare att bygga om eller upprusta befintliga byggnader. När man räknar med att en ny byggnad har betydligt längre livslängd än en upprustad byggnad så torde det i många fall vara lönsamt att ersätta gamla byggnader med nya. En ny byggnad kan ju dessutom i många fall göras mer yteffektiv och vara bättre anpassad till den verksamhet som bedrivs där idag.

Förväntade energikrav

Vi förväntar oss också ökade krav på energieffektivisering. Att genomföra effektiviseringar tar tid och kostar mycket. Det är angeläget med fortsatt stora satsningar på energibesparande åtgärder. De äldre husen med hög energiförbrukning behöver fasas ut. Det sammanfaller till mycket stor del med att husen i övrigt är uttjänta. Eftersom invånarantalet ökar så finns dock en risk att kommunen tvingas behålla lokaler trots att ersättningslokaler byggts för den verksamhet som varit däri.

Finanshantering

Tornberget har under 2016 tagit över den externa upplåningen från Haninge kommun. På kort sikt innebär det lägre räntekostnader för Tornberget. Samtidigt ökar osäkerheten för räntekostnaderna för budgeteringsperioden.

Haninge samarbetskoalitions budgetdirektiv för mål och budget 2018-2019

I budgetdirektiven från november 2016 framgår bland annat på sid 19 att ”Tornberget skall i sitt svar beskriva eventuella konsekvenser om hyran i befintligt lokalbestånd hålls oförändrad för 2018.” Här förutsätts likt tidigare år att det avses att hålla hyran oförändrad exklusive kapitalkostnader på investeringar som tillkommer och drift och underhåll för nya lokaler.

Investeringsbehov

Tornbergets fastighetsbestånd

Haninge kommun har genom Tornberget en stor kunskap om byggnadernas status. Mot bakgrund av det har kommunen goda förutsättningar för att även fortsättningsvis ha en av södertörnkommunernas lägsta lokalkostnader – detta under förutsättning att nyproduktion pga att byggnader behöver rivas, kan minimeras. Likafullt måste vi – kommunen och Tornberget tillsammans – vara kloka nog att inte investera i byggnader som trots allt inte har förutsättningar för att klara moderna krav på t ex energieffektivitet eller som på grund av demografiska skäl inte kommer att behövas i framtiden. Planering och framförhållning är mycket viktigt för att hålla nere de framtida kostnaderna. Vikten av att kommunen har en väl fungerande lokalförsörjningsfunktion får inte underskattas.

Olika grunder för reinvesteringsbehov

Reinvesteringsbehoven har olika grunder. De kan sammanfattas i behov för att

- upprätthålla byggnadernas funktion så som de byggdes,
- uppfylla nya lag- och myndighetskrav,
- tillgodose verksamhetsutökningar och
- uppfylla kommunfullmäktiges målsättningar.

Ovan finns en kort historisk tillbakablick som ger förutsättningarna för varför dagens reinvesteringsbehov ser ut som de gör. Där framgår bland annat att kommunen i sin planering behöver förbereda sig på att det sannolikt kommer att uppstå plötsliga investeringsbehov till följd av oönskade haverier.

Nya lag- och myndighetskrav kommer regelbundet och det är möjligt, för att inte säga troligt, att det kommer nya krav under planeringsperioden som ännu inte är kända. Vi gör dock en bedömning av vilka åtgärder som kan behöva göras till och med år 2018.

Verksamheter har alltid förändrats. I och med privatisering av verksamheter och införandet av kommunens nuvarande internhyressystem, så har verksamheterna fått incitament att öka persontätheten i lokalen. Hänsyn har då tagits till om lokalens kapacitet är tillräcklig avseende själva ytan. Huruvida annat som t ex luftmängden varit tillräcklig har sällan undersökts.

Renovering eller nyproduktion

När en bedömning görs mellan de två alternativen upprustning respektive rivning och nyproduktion så måste man räkna med en kortare livslängd på de upprustade byggnaderna jämfört med nyproducerade byggnader. Tillkommer att de årliga drifts-kostnaderna blir högre i en upprustad skola än i en ny. Sådant kan fångas upp i en så kallad LCC-kalkyl (Life Cycle Cost). Nyproduktion bör i många fall också medföra att den kommunala verksamheten som bedrivs där får en bättre fungerande lokal till den verksamhet som bedrivs där idag. ***Det kan göra att det är förmånligare att riva och ersätta byggnaderna även om investeringsutgiften blir högre***.

Konceptförskola

Under 2015 har ett brett förankrat arbete gjorts för att ta fram konceptförskolor för Haninge som ska kunna fungera som mall för nya förskolor. De utgår från moderna

krav på verksamhet, energiprestanda, mm. Konceptförskolorna rymmer sex respektive åtta avdelningar och bedöms kosta ca 35 tkr/kvm inklusive normala/enklare markarbeten (ej sprängning eller pålning) men exklusive markförvärv.

Tidigare undersökta objekt

Åbyskolan, Västerhaninge

Tornberget har 2012 utrett upprustningsbehoven för bland annat Åbyskolan. Åbyskolan bedömdes inte vara värd att upprusta. Investeringsutgiften för en ny skola i Åbyskolans storlek bedömdes då till 135 mkr. Men nya byggnader ska naturligtvis utgå från aktuella verksamhets- och volymbehov varför de befintliga lokalernas lämplighet bör beaktas.

I juni 2014 beslutade kommunfullmäktige i Mål & budget 2015-2016 bland annat att en ny Åbyskola skulle planeras 2017. Avsikten var att en extern part skulle bygga och driva verksamheten. Kommunstyrelsen fick i uppdrag att finna externa intressenter för att bygga och driva förskolor/skolor. Skulle kommunstyrelsen inte hitta någon intressent för en förskola eller skola skulle kommunstyrelsen återkomma till kommunfullmäktige om förslag till att bygga och driva förskola/skola i egen regi. Ett sådant beslut måste komma i god tid innan behov av platserna finns så att verksamheterna och Tornberget hinner ta fram lokalprogram, projektera, upphandla och bygga så att antalet platser kan möta behovet vid rätt tidpunkt.

Då beslut om Åbyskolan inte har fattats så har Tornberget fått göra åtgärder med en hög kostnad för den förväntade återstående livslängden. Nuvarande Åbyskolan har inte prestanda som är förenlig med kommunens energimål. Det är angeläget att kommunfullmäktige tar ställning till hur länge Åbyskolan ska vara kvar så att adekvata åtgärder kan beräknas och genomföras.

Runstensskolan, Handen

Inför budget 2015 redovisade Tornberget ytterligare stora behov av åtgärder i Runstensskolan. Under 2015 blev det flera mindre haverier på stammarna. De är nu provisoriskt lagade. Ytterligare haverier kan förväntas. Vår bedömning var och är att det inte är ekonomiskt försvarbart att renovera Runstensskolans hus A (det gula trähuset från 1936) utan att det bör rivas. Övriga byggnader har en sådan kvalitet att de kan renoveras till en utgift på preliminärt 130 mkr exklusive ersättningslokaler för hus A. Utgiften för ersättningslokaler för hus A bedöms uppgå till 20 - 30 mkr för samma storlek som nuvarande byggnad. Behovet av åtgärder avseende avloppsstammarna är tämligen omedelbara eftersom avloppsrören av gjutjärn är delvis helt genomrostade och det föreligger akut risk för att avloppsvatten läcker ut. I samband med att avloppsstammarna byts kan inte utbildningsverksamhet fortgå i lokalerna varför det är lämpligt att samtidigt utföra andra omfattande systembyten som också kommer att behöva göras i närtid.

Då beslut om Runstensskolan inte har fattats så har Tornberget fått göra åtgärder med en hög kostnad för den förväntade återstående livslängden. Nuvarande Runstensskolan har inte prestanda som är förenlig med kommunens energimål. Det är angeläget att kommunfullmäktige tar ställning till hur länge Runstensskolan ska vara kvar så att adekvata åtgärder kan beräknas och genomföras.

Förskolan Tallen, Handen

Förskolan Tallen är belägen i Handen invid Vikingaskolan. Byggnaden är från 1972 och omfattar sex avdelningar som ryms i den 1018 kvm stora byggnaden. Energiförbrukningen är mycket hög, 332 kWh/kvm/år. Det finns fukt- och mögel i väggarna.

Ventilation, avloppssystem, dränering, mm behöver åtgärdas. Detta på en byggnad vars stomme kalkyleras att hålla i endast fem år till. Utgiften för åtgärderna är kalkylerade till 28 mkr. Även om byggnadens återstående livslängd förlängs så blir det i längden dyrare att behålla och rusta den gamla byggnaden än att ersätta den med en ny.

Söderbymalmsskolans hus A, B och C, Handen

Byggnaderna är från 1962 och omfattar tillsammans 8722 kvm. Byggnaderna behöver åtgärdas med nytt avloppssystem, åtgärdande av miljöproblem, energiåtgärder, dränering, mm. Investeringsutgiften beräknas till 55 mkr exklusive evakueringskostnad. Avloppsstammarna behöver åtgärdas senast 2019.

Torvalla sim- och sporthall, Handen

Torvalla simhall från 1971 byggdes år 1981 ihop med den nya sporthallen. De omfattar totalt 13642 kvm.

Det finns behov av att åtgärda fukt- och miljöproblem, ny ventilation, värmesystem, dränering, mm i sporthallensdelen. Efter en fördjupad studie bedöms utgiften till 24 mkr.

Simhallsdelen har i grunden en stabil betongkonstruktion som är väl underhållen. Bassängerna är dock särskilt utsatta pga fuktbelastningen. Stora bassängen och undervisningsbassängen behöver bytas / renoveras. Tillsammans med stambyte, ny dränering, mm så bedömer vi investeringsutgiften nu till 61 mkr.

Jordbromalmsskolan

Jordbromalmsskolan är från 1971 och består av fyra byggnader. Idrottshallen ägs av Tornberget, medan övriga tre ägs av kommunen.

Idrottshallen som är 1852 kvm har reinvesteringsbehov avseende tak, el-system, avloppssystem, dränering, mm. Investeringsutgiften bedöms till 25 mkr.

De tre byggnader som kommunen äger omfattar 7115 kvm har stora behov. En total upprustning bedöms uppgå till ca 100 mkr exklusive utgifter för verksamhets-förändringar.

Tillkommande fastighetsobjekt

Kvarnbäcksskolan, Jordbro

Skolan är byggd 1978 och omfattar 4132 kvm. I köket finns miljöproblem och kökslokalen har behov av ny ventilation, nytt avloppssystem, nya köksmaskiner ny dränering, mm. Investeringsutgiften bedöms till 37 mkr exklusive evakueringskostnader om ca 3 mkr.

Tungelsta skola, hus A

Byggnaden som är 1876 kvm stor uppfördes 1955. Skolan behöver åtgärdas avseende värmesystem, avloppssystem, energisparåtgärder, dränering, mm. Investeringsutgiften beräknas till 25 mkr exklusive evakueringskostnader om 10 mkr.

Blåsippan, Jordbro

Förskolan Blåsippan är byggd 1971 och är 933 kvm stor. Förskolan har omfattande upprustningsbehov avseende bland annat ventilation, nya fönster, akustikåtgärder, avloppssystem, dränering, åtgärder på mark, mm. Det finns också fukt- och

miljöproblem i väggarna. Renoveringsutgiften bedöms till 20 mkr exklusive evakueringskostnader om ca 7 mkr.

Byggnaden har en riskkonstruktion och skulle trots omfattande upprustning kunna få större miljöproblem efter några år. Tornberget finner det inte lämpligt att renovera förskolan utan den bör rivas och ersättas av en ny byggnad som förutom att vara bättre rent byggnadstekniskt också kommer att ha bättre energieffektivitet och att storleken kan anpassas efter förväntningar om kommande behov.

Ekens förskola, Handen

Ekens förskola är byggd 1970 och är 1061 kvm stor. I inhyrd paviljong har friköpts och anslutits till den ursprungliga byggnaden. Förskolan har omfattande upprustningsbehov avseende bland annat ventilation, tak, dränering, åtgärder på mark, mm. Det finns också fukt- och miljöproblem i väggarna. Renoveringsutgiften bedöms till 8 mkr exklusive evakueringskostnader.

Byggnaden har en riskkonstruktion och skulle trots omfattande upprustning kunna få större miljöproblem efter några år. Tornberget finner det inte lämpligt att renovera förskolan utan den bör rivas och ersättas av en ny byggnad som förutom att vara bättre rent byggnadstekniskt också kommer att ha bättre energieffektivitet och att storleken kan anpassas efter förväntningar om kommande behov.

Nytorps förskola, Västerhaninge

I Västerhaninge ligger också Nytorps förskola. Den är byggd 1979 och omfattar fyra avdelningar i den 792 kvm stora byggnaden. I byggnaden finns miljöproblem. Dessutom behöver ventilation, el-system, tak, mm åtgärdas. Utgiften är kalkylerad till 19 mkr (24 tkr/kvm) inklusive evakueringskostnader.

Kostnaderna för avskrivning av upprustningen och evakuering gör det tveksamt till om det är värt att genomföra åtgärderna. Det kan vara ett bättre alternativ att hitta en alternativ placering för en nybyggd förskola så att evakueringskostnader kan undvikas. En ny förskola om ca 50 mkr bör i så fall beslutas specifikt, vilket förordas här.

Mindre reinvesteringar, ej objektsbundet budgetbeslut

Förutom ovanstående finns en mängd mindre reinvesteringsåtgärder som behöver genomföras. I närtid, 2017/2018, bedömer vi nu att följande objekt kan vara lämpliga för upprustningar. Dessa reinvesteringsåtgärder finansieras inom de ospecificerade reinvesteringsmedel som Tornberget förfogar över. Observera att vilka objekt det blir fastställs efter samråd i kommunens lokalplaneringsgrupp. Utgiften för åtgärderna anges inte här då de bedöms inrymmas inom budgeten för mindre reinvesteringar.

Dalarö fd kommunalhus

Byggnaden har tidigare försetts med bergvärme. Nu fortsätter upprustningen avseende takkonstruktion, ventilation, stambyte och miljöåtgärder.

Tärningen, Västerhaninge

Förskolan Tärningen är byggd 1977. Det är en liten förskola som omfattar 715 kvm. Byggnaden är i behov av nytt tak, ny ventilation, ny dränering, mm och har fukt och miljöproblem i ytterväggarna. Verksamheten kommer att behöva evakueras under upprustningen. Eventuellt kan en rivning vara mer lämpligt för verksamhet, dimensionering, ekonomi, och energikrav.

Duvan, Vendelsö

Förskolan Duvan är byggd 1977. Det är en liten förskola som omfattar 845 kvm. Byggnaden är i behov av nytt tak, ny ventilation, ny dränering, mm och har fukt och miljöproblem i ytterväggarna. Upprustningen görs för ”daglig verksamhet” då lokalen inte längre används som förskola.

Båtsmansskolans hus B, Pråmen, Norra Söderby

Båtsmansskolans hus B, Pråmen är en paviljong som ursprungligen är från 1978. Den flyttades 1995 från Hagaskolan till Båtsmansskolan i Norra Söderby. Paviljongen är 935 kvm stor och har tidigare haft miljöproblem. Nu behöver ventilation och el-system bytas. Det behövs också andra energisparåtgärder, akustikåtgärder och åtgärdande av vissa miljöproblem. Nu planeras för att genomföra enklare åtgärder i samråd med kommunens lokalförsörjningsenhet.

Energibesparingsåtgärder

Behovet att minska energiförbrukningen är stort för att uppnå såväl lokala som globala klimatmål. Budgeten för energibesparingsåtgärder bör fortsatta vara 25 mkr. Med hjälp av dessa medel kan vi bland annat fortsätta att konvertera från elpannor till fjärrvärme och / eller värmepumpslösningar eller ersätta gamla ventilationssystem som inte tar vara på frånluftens värme.

Sammanfattning av investeringsbehov

För att inte riskera haverier i byggnaderna med störningar i kommunens verksamheter behöver omfattande renoveringar att genomföras i närtid. I detta ligger också att helt ersätta och riva utdömda byggnader. De idag kända allvarliga bristerna bör åtgärdas enligt följande (utgift i mkr exkl evakueringskostnader):

Objekt \ startår	**2018**	**2019**	**2020**
Åbyskolan	135		
Runstensskolan	130		
Ersättning för förskolan Tallen	50		
Söderbymalmsskolan: A, B, C	55		
Torvalla sporthallsdelen	24		
Torvalla simhallsdelen	61		
Jordbro idrottshall, Tornberget	25		
Jordbromalmsskolan, kommunen	100		
Kvarnbäcksskolans kök, mm	37		
Tungelsta skola hus A	25		
Ersättning för förskolan Blåsippan	50		
Ersättning för förskolan Eken	50		
Ersättning för Nytorps förskolan	50		
Mindre reinvesteringar	75	80	85
Energieffektivisering	25	25	25

Ovanstående avser startår för respektive projekt. Större projekt löper över flera år. Det finns normalt också projekt som påbörjas före respektive år och som fortsätter in i ovanstående budgetår, t ex uppförande av den nya Vikingaskolan.

Evakueringskostnader

En tumregel har varit att evakueringskostnaden kan vara ca 20 procents kostnad utöver investeringsutgiften på ett byggprojekt. Mindre enheter kostar lite mer per kvm eftersom framdragning av vatten, avlopp, el, mm i stort sett kostar samma oavsett

storlek. Så som samhällssituationen ser ut just nu bedömer vi att kostnaden för evakueringspaviljonger ökar. Det är därför extra angeläget att alla parter söker hitta lösningar för att minska evakueringskostnaderna. Det kan röra sig om att planlägga för reservtomter där ersättningslokaler kan byggas innan gamla lokaler rivs, samnyttja lokaler, mm.
Det kan också vara lämpligt att kommunen tidigarelägger något eller några strategiska investeringsbehov för att använda som evakueringslokaler till dess att det lokala behovet finns.

Fortsatta inventeringar

Under det kommande året kommer ytterligare fastighetsobjekt att undersökas för att bedöma deras tekniska status och underhållsbehov. Det gäller i första hand byggnader som är äldre än 40 år. Redan nu kan nämnas att Syskonstugan i Tungelsta är i behov av ny ventilation, stambyte, nytt el-system, energi- och akustikåtgärder, mm och har miljöproblem.

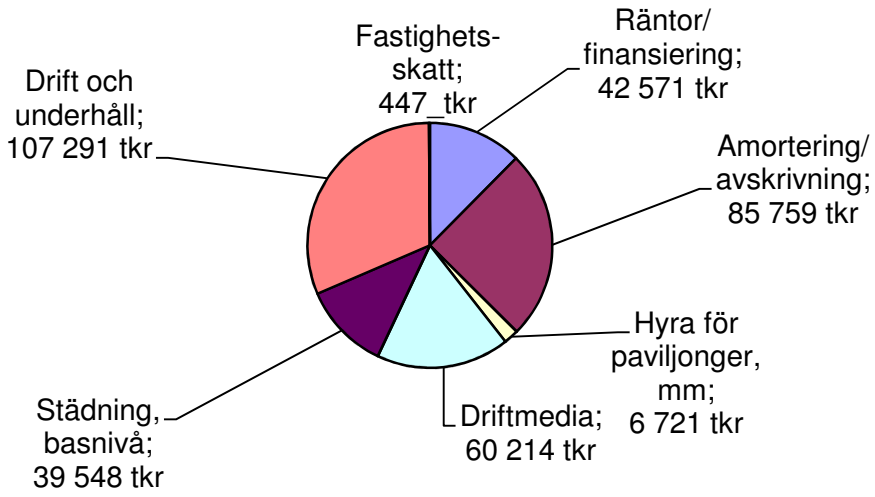
Hyresbehov

Skillnad mellan Tornbergets hyresintäkter och kommunens lokalkostnader

Denna bedömning utgår liksom tidigare års bedömningar om behovet av hyresintäkter för Tornberget för att täcka de kostnader som Tornberget kommer att ha. Liksom föregående år finns det skillnader mellan Tornbergets intäkter och kommunens lokalkostnader. Dessa skillnader beaktas inte här utan utgår ifrån Tornbergets intäktsbehov för att täcka kostnaderna för fastighetsförvaltningen. För att bedöma kommunens lokalkostnad behöver hänsyn tas till ersättningar ur kommunkontosystemet, kostnader för bevakning, försäkring och självrisker, markskötsel, kommunens inhyrning från andra än Tornberget samt kostnader för de verksamhetslokaler som kommunen äger själv. För verksamhetsförvaltningarna måste även hänsyn tas till effekterna av kommunens lokalbank. Kommunstyrelseförvaltningen förutsätts göra dessa justeringar.

Hyrans beståndsdelar

Tornberget debiterar kommunen en självkostnadsbaserad hyra. Intäkten kan därför beskrivas som Tornbergets kostnader eller att genom hyresintäkterna får bolaget sin kostnadsram. Vid ingången av 2017 omfattar Tornbergets uthyrning till kommunen ca 200 byggnader omfattande totalt 261 000 kvm exklusive Årsta slott och Tornbergets hyresintäkter för dessa uppgår till 342,6 mkr/år:

2017 års hyreskomponenter

Beloppen avser kostnadsnivån den 1 januari 2017 och kommer att justeras löpande för förändringar i lokalbeståndet och för investeringar i befintliga lokaler.

I en mindre del av ovanstående belopp inkluderas moms. Det gäller då Tornberget inte har avdragsrätt för den ingående momsen. Kommunen har rätt att lyfta 18 % av lokalkostnaderna ur kommunkontosystemet för de lokaler som används för särskilt boende – både för socialförvaltningen och äldreförvaltningen – och där Tornberget inte har rätt att lyfta den ingående momsen. Följaktligen är kommunens lokalkostnad för Tornbergets lokaler något lägre än Tornbergets hyresintäkt.

Kostnadsutveckling

Alla enskilda kostnadsslags utveckling är svårbedömda så här långt ifrån budgetåret. Vi försöker här ändå göra en ansats till en sammanvägd bedömning. Bedömningen gäller

för det befintliga fastighetsbeståndet och exklusive kapitalkostnader på investeringar som tillkommer efter 2017-01-01 eller att nya lokaler anskaffas.

Räntor/finansiering

I hyran utgår en genomsnittlig finansieringskostnad om 2,0 procent för 2017. För 2018 så bedöms räntenivån som något lägre än för 2017 eller 1,92 procent. År 2019 bedöms räntorna stiga med ca 0,3 procentenheter i enlighet med riksbankens ränteprognos. Det är den huvudsakliga orsaken till att hyran nu bedöms behöva höjas med 2,8 procent till 2019.

Amortering/avskrivning

Eftersom denna hyresbedömning exkluderar tillkommande kapitalkostnader efter 2017-01-01 så är denna hyreskomponent fast tills någon investering avskrivits i sin helhet.

Hyra, inhyrning

Vi bedömer att hyran på paviljonger och avgift för bostadsrätt kommer att öka med mindre än en procent.

Driftmedia

Driftmedia är ett samlingsbegrepp för värme, vatten, el, mm. Posten domineras av kostnad för el och fjärrvärme. Fjärrvärmekostnader har ökat pga ett nytt taxesystem. Sammantaget med energieffektiviseringar bedöms kostnadsökningen kunna hållas nere till 0,3 procent till 2018 för att sedan öka med 2,5 procent till 2019.

Städning

Branschen har stenhård konkurrens och priserna är pressade. Vi tror att priserna har nått botten. Möjligen kan en ökad myndighetskontroll av branschen leda till att priserna ökar. Kostnaden bedöms öka med två - tre procent till följd av höjda löner hos entreprenörerna.

Drift och underhåll

Bakom denna post gömmer sig en omfattande mix av kostnader – från reparationer och fastighetsskötsel till administration och styrelsearvoden. Branschen är het och det finns många bristyrken. Vi bedömer här att kostnaderna kommer att öka med 2,5 procent 2018 samt ytterligare 2,0 procent 2019.

Fastighetsskatt

Kostnaden för fastighetsskatt jämte den kommunala fastighetsavgiften är liten och har obetydlig inverkan på totalhyran.

Gamla lokaler

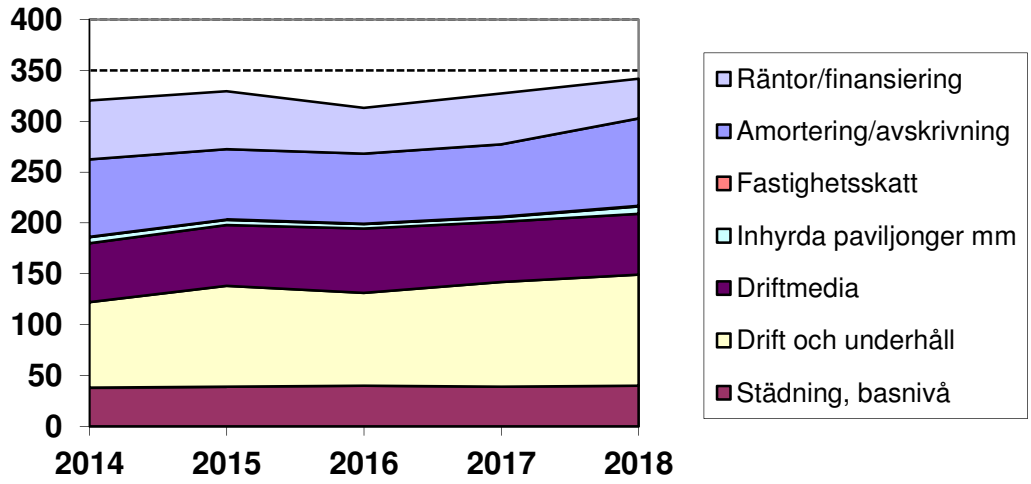
Hyresbedömningen liksom Tornbergets möjlighet att uppnå energimål, mm är beroende av att uttjänta lokaler rivs eller säljs. På grund av kommunens aktuella behov kvarstår ett flertal byggnader som borde ha rivits. Några har omnämnts ovan under avsnittet om investeringar. Ett annat exempel är det fd yrkesgymnasiet ”Fredrik”. Även Jordbromalmsskolan är ett objekt som blir kostbart ur flera aspekter om inte byggnaderna rivs eller upprustas rejält. Det är angeläget att kommunen tar definitiv ställning hur länge de olika byggnaderna ska stå kvar för att lämpliga åtgärder ska kunna planeras och genomföras.

Budgetdirektiv

Kommunledningen har i sina budgetdirektiv att Tornberget ska beskriva konsekvenser om hyran i befintligt lokalbestånd hålls oförändrad för 2018. Bedömningen är att det även för 2018 är möjligt att hålla hyran oförändrad exklusive tillkommande kapitalkostnader utan att det får allvarliga konsekvenser. Förutsättningen för det är att investeringsnivån hålls på en sådan nivå att gamla hus kan rivas eller totalupprustas.

Sammantagen bedömning

Kostnadsutvecklingen går mycket olika för olika kostnadsslag. I nedanstående diagram visas de olika kostnadsslagens utveckling under planeringsperioden, enhet mkr.

Från 2017 till 2018 torde hyran kunna vara oförändrad exklusive tillkommande kapitalkostnader. Ökningen som framgår av diagrammet än hänförligt till nya lokaler och kapitalkostnader.

Från 2018 till 2019 torde hyran behöva höjas med 2,8 procent.

Slutsatser

Tornberget/Haninge kommuns bestånd av verksamhetsbyggnader har nått en sådan ålder att en stor del av byggnaderna behöver bytas ut eller totalupprustas. Det accentueras av krav på minskad energianvändning och flera andra krav enligt nya byggregler och kommunens målsättningar om minskad energianvändning och minskade utsläpp av växthusgaser. Haninge kommun behöver skaffa sig en beredskap för att klara sådana investeringsutgifter.

- Att renovera och/eller ersätta 60- och 70-talsbyggnader kommer att kräva en investeringsnivå på 300-400 mkr per år exklusive nyproduktion under många år framöver.
- Hyran kan för befintligt lokalbestånd vara oförändrad 2018 jämfört med 2017, exklusive tillkommande kapitalkostnader på investeringar.
- Hyran torde behöva höjas med 2,8 procent 2019 jämte tillkommande kapital-kostnader på investeringar.

Förslag till beslut

Tornberget föreslår Haninge kommun att i enlighet med ovan besluta:

- Att hyran från Tornberget på totalnivå är oförändrad för 2018 utöver kostnader för tillkommande investeringar fr o m 2017-01-01.
- Att anslå 25 mkr för energieffektiviseringsinvesteringar.
- Att anslå 75 mkr i ospecificerade reinvesteringsmedel
- Att avsätta 135 mkr för upprustning av Åbyskolan.
- Att avsätta medel för upprustning av Runstensskolan exkl den gamla träbyggnaden med 130 mkr.
- Att avsätta 50 mkr för ersättning av förskolan Tallen.
- Att avsätta 55 mkr för upprustning av Söderbymalmsskolan.
- Att avsätta 24 mkr för upprustning av Torvalla sporthall.
- Att avsätta 61 mkr för upprustning av Torvalla simhall.
- Att avsätta 25 mkr för upprustning av Jordbro idrottshall.
- Att avsätta 100 mkr för upprustning av fd Jordbromalmsskolan.
- Att avsätta 37 mkr för upprustning av Kvarnbäcksskolans kök.
- Att avsätta 50 mkr för upprustning av Tungelsta skola hus A.
- Att avsätta 50 mkr för ersättning av förskolan Blåsippan.
- Att avsätta 50 mkr för ersättning av förskolan Eken.
- Att avsätta 50 mkr för ersättning av Nytorps förskola.

Bilaga 1. Byggnader, storlek och byggår

ObjNr	ObjNamn	PopNamn	Yta	ByggÅr
9010	Årsta slott	Mönstringsladan	258	1600
9010	Årsta slott	Slottet	1768	1650
6540	Svartbäcksskolan	Skolmuseum (g:a skolan)	192	1846
6440	Dalarö skola	G:la träbyggnaden	503	1856
4670	Treberg		357	1866
6750	Muskö skola & förskola	gamla skolbyggnaden, hus A	479	1900
6330	Mårtensbergsskolan	Huvudbyggnaden	632	1910
9010	Årsta slott	Golfflygeln södra flygeln	529	1910
9010	Årsta slott	Bostadsflygeln	553	1910
9010	Årsta slott	Postladan	2582	1910
8040	Folkparken 17	Levande Zon (Gula Huset)	216	1920
8040	Folkparken 17	Kapellet	31	1920
4020	Dalarö Kommunalhus f.d.		429	1925
4020	Dalarö Kommunalhus f.d.	Uteförråd	9	1925
4750	Folkets hus f.d.	G:a Folkets Hus	528	1928
6460	Ornö skola	Skolbyggnaden	268	1930
3210	G:la kommunalhuset	Handen	582	1934
6000	Alphyddan		158	1935
8020	Bagarvillan		370	1935
6210	Runstensskolan	Träbyggnaden	707	1936
7150	Dalarö förskola	G:a apoteket+tillbyggn	813	1945
7150	Dalarö förskola	Läkarbostad f.d.	415	1945
6320	Hagaskolan	Huvudbyggnad, mittdelen	1113	1946
1965	Västerhaninge korttids	Fd Västerhaninge sjukhem	1949	1947
1427	Björkvillan		570	1949
6210	Runstensskolan	Huvudbyggnaden	3524	1949
4031	Västerhaninge bibliotek	Huvudbyggnaden	1168	1951
6610	Ribbyskolan	Ribby 1	2372	1954
8030	Villa Rudan	Villa Rudan, "Funkisvillan"	147	1954
6730	Tungelsta skola	Mellanstadiebyggnad	1876	1955
8830	Brandstation Tungelsta	Brandstation	280	1955
6440	Dalarö skola	Kök/matsal/gymnastik	2095	1958
1971	Hagagården	Hus 2, kök/matsal/dagvård	1014	1960
1971	Hagagården	Vaktmästarbost. (Hus D)	485	1960
6330	Mårtensbergsskolan	Skyddsrumsbyggnad	204	1961
6710	Parks förskola	Fritids, förskola	561	1961
6710	Parks förskola	Gymnastiksal	273	1961
7330	Ribby förskola	Ribby förskola	2498	1961
6110	Söderbymalmsskolan	Huvudbyggnad	5881	1962
6110	Söderbymalmsskolan	teknik, slöjd, hemkunskap	1134	1962
6110	Söderbymalmsskolan	Idrottshall	1707	1962
6820	Fredrik yrkes	Huvudbyggn. administration	2448	1962
6820	Fredrik yrkes	Huvudbyggnad Mellandelen	3963	1962
6820	Fredrik yrkes	Huvudbyggnad Östra delen	2346	1962
6820	Fredrik yrkes	Garagebyggnaden	110	1962
6320	Hagaskolan	Huvudbyggnad, del mot väst	746	1963
6320	Hagaskolan	Matsal/kök/gymn./tillbyggn.	2011	1963
6610	Ribbyskolan	Ribby 2	5093	1963

ObjNr	ObjNamn	PopNamn	Yta	ByggÅr
6710	Parks förskola	Matsal/kök	163	1963
6710	Parks förskola	Fritids, förskola	675	1963
6740	Lidaskolan	Huvudbyggnad	1294	1963
6740	Lidaskolan	Gymnastik	417	1963
6820	Fredrik yrkes	Vaktmästarbostad	120	1963
6310	Vendelsömalmsskolan	Huvudbyggnaden	5896	1965
6310	Vendelsömalmsskolan	Övningssalsbyggnaden	2262	1965
6310	Vendelsömalmsskolan	Gymnastiken	1575	1965
7050	Långbäling	Huvudbyggnaden	845	1966
1971	Hagagården	Hus 1, höghus/samlingssal	3229	1967
6610	Ribbyskolan	Gymnastikhall	2226	1967
6820	Fredrik yrkes	Elevbostäder (1)	453	1967
6820	Fredrik yrkes	Elevbostäder (2)	453	1967
6820	Fredrik yrkes	Elevbostäder (3) KTH syd	453	1967
6820	Fredrik yrkes	Bostad 1, lokal 1. Inkl förråd,tvätt	375	1967
7010	Aspen		955	1967
6320	Hagaskolan	Huvudbyggnad, del mot öst	824	1968
6720	Åbyskolan	Kök/Matsal	547	1968
6720	Åbyskolan	Gymnastik/Slöjd	1546	1968
6720	Åbyskolan	Expeditionsbyggnaden	691	1968
6720	Åbyskolan	D-vingen	529	1968
6720	Åbyskolan	E-vingen	691	1968
6720	Åbyskolan	F-vingen	529	1968
6810	Fredrika Bremerskolan	Huvudbyggnad	20844	1969
6010	Muskö hembygdsgård	"Kallförråd" g:a paviljongen	438	1970
6010	Muskö hembygdsgård	Gymnastik- och samlingssal.	172	1970
6620	Ribbybergsskolan	Gymnastik - Matsal/kök	2048	1970
6620	Ribbybergsskolan	Huvudbyggnaden	1757	1970
6620	Ribbybergsskolan	Vinge C	320	1970
6620	Ribbybergsskolan	Vinge D	320	1970
6620	Ribbybergsskolan	Vinge E	335	1970
7200	Trumman		973	1970
7220	Eken	Huvudbyggnad	923	1970
7250	Tamburinen		960	1970
7380	Skrindan		835	1970
4010	Torvalla sporthall	Hela byggnaden	13642	1971
6470	Jordbromalmsskolan	Huvudbyggnaden	5810	1971
6470	Jordbromalmsskolan	Jordbrogården	694	1971
6470	Jordbromalmsskolan	Kök/matsal / Ungdomens hus	2472	1971
6470	Jordbromalmsskolan	Gymnastikhall	1852	1971
7280	Blåsippan	Huvudbyggnad	930	1971
7290	Anden		930	1971
6730	Tungelsta skola	Exp. och matsalsbyggnad	2234	1972
7030	Tjädern		980	1972
7260	Tallen	fd Flotten	1018	1972
7500	Parks förskola	Karusellen	925	1972
7510	Dragspelet	Dragspelet / Gitarren	1028	1972
7240	Hemsö		924	1973
6530	Brandbergsskolan	Huvudbyggnaden	8729	1975

ObjNr	ObjNamn	PopNamn	Yta	ByggÅr
6530	Brandbergsskolan	Idrottshallen	2740	1975
6820	Fredrik yrkes	Fordon "Lastbil"	647	1975
6820	Fredrik yrkes	Fjärrvärmecentral	250	1975
6810	Fredrika Bremerskolan	Dekoratör/Estetisk pav.	393	1976
7530	Trombonen		1026	1976
6770	Tungelsta syskonstuga	A-vingen	750	1977
6770	Tungelsta syskonstuga	B-vingen	608	1977
6770	Tungelsta syskonstuga	C-vingen	680	1977
6770	Tungelsta syskonstuga	Bibl/Adm	488	1977
7400	Duvan		845	1977
7610	Tärningen		715	1977
7620	Speldosan		857	1977
6500	Kvarnbäcksskolan	Huvudbyggnaden	4132	1978
6730	Tungelsta skola	Högstadium- & gymnastik	5897	1978
7760	Fasanen		825	1978
7770	Tyresta skola		719	1978
7780	Orren		704	1978
7790	Gräskobben		704	1978
7800	Fredsduvan		710	1978
7830	Segelkobben		792	1979
7840	Fjäderkobben		838	1979
7850	Lärkan		838	1979
7860	Kulfångsgården	fd Munspelet	792	1979
7870	Nytorps förskola	fd Hopprepet	792	1979
6540	Svartbäcksskolan	A-vingen	1017	1980
6540	Svartbäcksskolan	B-vingen	725	1980
6540	Svartbäcksskolan	C-vingen	1005	1980
6540	Svartbäcksskolan	Adm, mats., gym., souteräng	3894	1980
6820	Fredrik yrkes	EL-/tele-byggnaden	2375	1980
7090	Björken		835	1980
7990	Mullebo / Hackspetten f.d.	UR och SKUR MULLEBO	611	1980
6310	Vendelsömalmsskolan	D-paviljongen	711	1981
6240	Båtsmansskolan	Huvudbyggnaden	2627	1983
6330	Mårtensbergsskolan	Gymnastiken	568	1983
6340	Lyckebyskolan	Huvudbyggnaden	5703	1983
6340	Lyckebyskolan	Gymnastiken	1194	1983
7120	Alen		867	1984
7270	Talgoxen		1231	1985
7360	Pilen / Piren		807	1985
6210	Runstensskolan	Gymnastik	231	1986
7130	Ekorren	fd Sälgen	506	1987
7040	Syrenen		852	1988
7170	Alprosen		828	1988
7170	Alprosen		764	1988
4490	Rudan Center		1203	1989
6340	Lyckebyskolan	Paviljongen/Regnbågen	959	1989
6740	Lidaskolan	Slöjdsalar - Matsal-kök	365	1989
7110	Åby förskola	Fd Nallen	851	1989
7540	Igelkotten		442	1989
7460	Gladan	Fd Kristallen	908	1990

ObjNr	ObjNamn	PopNamn	Yta	ByggÅr
7740	Enen	fd Jollen	541	1990
6010	Muskö hembygdsgård	Matsalsbyggnad	348	1991
7310	Hasseln	Hasseln (bostadsrätt)	517	1991
7940	Sagan	Huvudbyggnaden	173	1992
4421	Evakuering Vikingaskolan/Tallen	på Torvalla IP (Flexatorbyggnad)	335	1994
6121	Evakuering Vikingaskolan	vid Söderbymalmssk (Flexatorbyggnad)	671	1994
6121	Evakuering Vikingaskolan	vid Söderbymalmssk (Flexatorbyggnad)	671	1994
6210	Runstensskolan	Slöjden	279	1994
6750	Muskö skola & förskola	Förskola	234	1994
1723	Vallagården	Första	2450	1995
6240	Båtsmansskolan	Prånen	935	1978
1971	Hagagården	Hus 3, Nypongården	1002	1996
1971	Hagagården	Hus 4, Rosengården	1002	1996
1971	Hagagården	Hus 5, Syrengården	1008	1996
1971	Hagagården	Förbindelsegångar	213	1996
6310	Vendelsömalmsskolan	E-paviljongen	966	1996
7170	Alprosen		1046	1997
6510	Klockarbergsskolan	Aprikosa huset	540	1997
6540	Svartbäcksskolan	Ugglebo (inhyrd, köpt 2002)	504	1997
6620	Ribbybergsskolan	Paviljong 97	82	1997
6620	Ribbybergsskolan	Paviljong 97	82	1997
7170	Alprosen	Måsö Skola fd	1011	1997
1961	Söderby gruppbostad	Söderby Parkväg 28 inkl frist förråd	294	1998
1961	Söderby gruppbostad	Söderby Parkväg 30	294	1998
1962	Åby gruppbostad	Åbylundsv. 3	294	1998
1962	Åby gruppbostad	Åbylundsv. 1	294	1998
1975	Ros-Anders gård		3026	1999
6110	Söderbymalmsskolan	Flexator-paviljong	1216	1999
6540	Svartbäcksskolan	Bikupan (ny pav.)	462	1999
6620	Ribbybergsskolan	Paviljong 99	271	1999
4491	Kårhuset		227	2000
6115	Ekens fritidsgård		739	2000
6320	Hagaskolan	Flexatorpaviljong	1050	2000
6530	Brandbergsskolan	Nya byggnaden	2508	2000
6110	Söderbymalmsskolan	Ny tillbyggnad	352	2001
9720	Malmgården	Huvudbyggnaden	2769	2001
4500	Kulturhuset		3423	2002
6450	Utö skola	Skolbyggnaden	813	2002
7170	Alprosen	Inhyrd Pav. 2003	253	2003
7220	Eken	Tillbyggnad	138	2003
6330	Mårtensbergsskolan	Pav	252	2003
1966	Johanneslund	Johanneslund,Entré A,B,C	9875	2005
1980	Vintervägens gruppboende	Bostäderna	520	2006
1980	Vintervägens gruppboende	Förråd/soprum	55	2006
4360	Jordbro parklek	Lekhuset	270	2006
4360	Jordbro parklek	Förråd	16	2006

ObjNr	ObjNamn	PopNamn	Yta	ByggÅr
4400	Dalaröhallen		1654	2006
6180	Måsöskolan	inkl tillb 2-plan -07 och -10	2685	2006
6350	Vendelsö gårds förskola		1380	2007
6810	Fredrika Bremerskolan	inhyrda pav	603	2007
1985	Söderbymalmsvägens gruppboende	Hus 1	414	2008
1985	Söderbymalmsvägens gruppboende	Uteförråd	75	2008
4015	Torvalla träningshall		1535	2008
7420	Skeppet		1059	2008
1985	Söderbymalmsvägens gruppboende	Hus 2	415	2009
7020	Kastanjen		1081	2009
1990	Glimmervägens gruppboende	Huvudbyggnad	342	2012
1990	Glimmervägens gruppboende	Förråd	45	2012
6430	Höglundaskolan		7430	2013
7980	Gudö förskola		1294	2014
1995	Lidavägens gruppboende	Hus A	441	2014
1995	Lidavägens gruppboende	Hus B	441	2014
1995	Lidavägens gruppboende	Förråd / undercentral	130	2014
5421	Pav vid Måsöskolan		572	2016
6731	Evak/utökn Tungelsta skola	Inhyrd Pav	378	2016

Haninge kommun

Kommunstyrelseförvaltningen

15 februari 2017

Kommunstyrelsen

Jörn Karlsson

Underlag från kommunstyrelseförvaltningen inför budget 2018-2019

1 Omvärldsanalys inom förvaltningens verksamhetsområde

Vid ekonomikonferensen ges en översiktlig beskrivning av de ekonomiska förutsättningarna för hela kommunens verksamheter inför 2018. Beskrivningen omfattar skattekraftsutveckling, bedömningar av den allmänna kostnadsutvecklingen mm. En viktig del är resultatet av pågående lokala löneöversyn 2017, vilket vållar osäkerhet om kommunens personalkostnader. Vidare redovisas SKL:s bedömningar och vad som ev är känt om regeringens kommande vårproposition.

De som betalar skatt till kommunen är de som är skrivna i kommunen den 1 november året innan. Det innebär att de nya invånarna inte betalar skatt till Haninge under första året men kommunen har kostnader för dessa invånare i form av förskola, grundskola, äldreomsorg m.m. Det är en eftersläpning av intäkterna. När kommunen ökar sin befolkning kraftigt kan det innebära en belastning på kostnadssidan.

Kostnadssidan för tillkommande invånare är svårare att beräkna. Det beror mycket på var i kommunen som befolkningen ökar eller om befolkningsstrukturen förändras. Finns det redan befintliga förskolor och skolor som har kapacitet att ta emot fler barn och ungdomar blir merkostnaden mindre än om befolkningsökningen innebär att vi måste bygga en ny förskola eller skola. Det finns således ”trappsteg” i kostnadsökningen som påverkar när en investering måste göras.

Vid ekonomikonferensen redovisas också andra faktorer i omvärlden som väntas påverka kommunens verksamheter. Redovisningen ligger inbäddad i underlagen från de olika förvaltningarna. För kommunstyrelseförvaltningen är de viktigaste utgångspunkterna
- de allmänna ekonomiska förutsättningarna för kommunen som helhet
- de uppdrag som finns i Mål och budget 2017-2018, som i de flesta fall sträcker sig in i 2018 och i flera fall ännu längre.

2 Invärldsanalys inom förvaltningens verksamhetsområde

Kommunstyrelsens budget är indelad i tre områden, förtroendemannaorganisationen, kommunstyrelseförvaltningen samt gemensamma kostnader. I budget 2017 är anslaget totalt 206,7 mnkr och fördelningen mellan dessa är:

	Budget 2017 (tkr)
Förtroendemannaorganisation	31 930
Kommunstyrelseförvaltning	95 065
Gemensamma kostnader	79 717
Totalt	206 712

I kommunfullmäktiges beslut om ny prismodell för IT i december 2016 minskades kommunstyrelsens ram med totalt 788 tkr, till totalt 206 712 tkr.

Ett antal av kommunstyrelseförvaltningens ansvarsområden är intäktsfinansierade, då verksamheterna får betala för tjänsterna. Detta innebär att dessa verksamheter (exempelvis lokaler, IT, lönehantering, ekonomi, personal, intern service) inte kan styras genom att förändra ramtilldelningen. Styrningen av dessa verksamheter måste ske genom att förändra nivån på ersättningen. Eventuella rationaliseringar inom dessa verksamheter kommer inte kommunstyrelseförvaltningen tillgodo utan kommer verksamheterna tillgodo genom bibehållna eller sänkta ersättningsnivåer.

Särskilt vid införande av nytt IT-stöd måste hänsyn tas till att de centrala kostnaderna ökar för systemansvar, drift mm. Generellt beräknas driftskostnaderna öka med 5-10 % årligen på grund av ökad användning av IT i verksamheterna. Ett förbättrat IT-stöd kan leda till att internpriset för tjänsten kan behöva ökas. Under förutsättning av att den totala kalkylen visar att verksamheterna ändå tjänar tid och/eller pengar i slutänden, är det alltså inte något problem om de gemensamma kostnaderna leder till justerade internpriser.

Ny upphandling av IT-drift kommer att genomföras under 2017 för att, från och med 2018, ersätta nuvarande driftavtal.

Kommunfullmäktige har redan i Mål och budget samt i ett antal separata beslut pekat ut frågor som påverkar kommunstyrelseförvaltningens verksamhetsplanering, bemanning, kompetensbehov mm. Även kommunstyrelsen har fattat ett antal beslut med motsvarande påverkan. Några exempel på frågor är, utan inbördes rangordning:

- utvecklingsprogrammet för den regionala stadskärnan Haninge inkl framtagning och genomförande av en stadsutvecklingsplan
- behovet av utveckling av trygghetsfrämjande arbete
- exploaterings- och näringslivsfrågor prioriteras
- arbete för att fler utförare inom skola och förskola etablerar sig i Haninge

Fler uppdrag finns i Mål och budget 2017-2018 (sid 22-23 och 24) samt i kommunstyrelsens Strategi och budget 2017-2018 (sid 3-6 m fl).

Kommunstyrelseförvaltningen medverkar också i flera av de uppdrag som kommunfullmäktige har lämnat till övriga nämnder.

Många av uppdragen är mycket omfattande och därmed arbetskrävande. Ett flertal kräver kompetens som måste köpas in för vart och ett av uppdragen. Många uppdrag kommer att pågå även under 2018, vilket alltså påverkar utrymmet för att under det året tillföra ytterligare uppdrag. Det är inte realistiskt att förutsätta att samtliga uppdrag givna 2017 kan hanteras inom ramen för kommunstyrelseförvaltningens befintliga resurser.

En successiv justering av förvaltningens interna resurser pågår löpande. En höjd prioritet för vissa frågor eller tillkomsten av nya frågor är erfarenhetsmässigt inte enkel att möta med motsvarande nedprioritering eller avveckling av frågor. Därför måste resursbehovet alltid prövas noggrant och löpande.

Driftbudget

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktiges reserv för 2017 är 35 000 tkr för att bland annat täcka oförutsedda volymökningar inom nämnderna samt att det finns medel avsatta till beredningar som kommunfullmäktige har utsett. Reserven bör budgeteras även kommande år.

Kommunfullmäktiges sammanträdeslokal, Skärgårdssalen i kommunhuset, behöver åtgärdas vad avser teknisk utrustning. Voteringsanläggningen är svår att underhålla och teknisk support kommer innan 2017 är slut att saknas för stora delar av övrig teknik inkl webbsändningarna. Engångskostnaderna för byte av utrustning bedöms rymmas inom 2017 års budgetram. De årliga driftkostnaderna bedöms öka med ca 350 000 kr. Fullmäktiges budget behöver ökas fr o m 2018 med detta belopp.

Kommunstyrelseförvaltningen

Exploateringsverksamhet

Exploateringsverksamheten är expansiv med flera stora projekt på gång; den nya stadsdelen Vega, det nya verksamhetsområdet Albyberg vars andra etapp sannolikt börjar byggas ut 2018 och omstöpningen av centrala Handen till en också i fysisk mening stad. Det sistnämnda är ett infrastrukturprojekt i de delar som gäller busstrafikens angöring till tågtrafiken, resenärernas åtkomst till de olika trafikslagen mm. Det är också ett centrum- och bostadsutvecklingsprojekt, betydelsefullt beläget i den regionala stadskärnan. Frågor om tekniska lösningar, trafiklösningar, gestaltning, avvägning mellan kommersiella ytor och bostäder mm, erbjuder stora utmaningar.

Avtal om genomförande och finansiering har träffats med SveaNor Fastigheter AB och landstinget. Ny detaljplan har vunnit laga kraft. Byggstart har skett genom att provisoriska busshållplatser byggts och tagits i drift samt gamla bussterminalen tagits ur bruk i slutet av 2014. Byggstart för första bostadshuset skedde 2016. Den nya bussterminalen börjar byggas under första kvartalet 2017.

De avtal som har träffats mellan parterna innebär att kommunens kostnader och intäkter preliminärt beräknas till 115 mnkr resp 90-110 mnkr. Beloppen kommer att fördelas över tre till fyra år. En närmare redovisning återfinns i den exploateringsbudget som ingår i kommunstyrelsens årliga Strategi och budget.

Under 2016 har avtal träffats med Samhällsbyggnadsbolaget i Norden AB, som köpt Västerhaninge och Jordbro centrum, vilket innebär att kommunen nu lägger stora resurser på att planera utvecklingen av de centrala områdena kring dessa centrum.

Kommunstyrelseförvaltningen vill erinra om att om förmågan att driva fram nya projekt för t ex bostäder skall ökas, så måste ökningen ske parallellt inom alla delar av stadsbyggnadsprocessen. Härmed avses att det finns ett samband mellan exploaterings-, plan- och genomföranderesurser. De måste anpassas till varandra för att uppnå maximal effekt.

Strategisk planering och annan utredande verksamhet
I ramen för samhällsutvecklingsavdelningens verksamhet finns icke öronmärkta medel avsatta för olika konsultuppdrag inom utvecklingsplaneringen. Förvaltningen har inför de senaste budgetåren bedömt att förvaltningen årligen kommer att behöva genomföra två större uppdrag utan att det i förväg är möjligt att peka ut precis vad dessa kommer att bestå i. Kostnaden för ett sådant uppdrag har uppskattats till i genomsnitt 400 tkr. Dessa medel finns i befintlig ram.

Mot bakgrund av invärldsanalysen i avsnittet 2 ovan bedömer förvaltningen att de utredande resurserna inom hela förvaltningen behöver förstärkas. Mängden uppdrag och deras svårighetsgrad har fr o m 2016 ökat väsentligt. En mer exakt kvantifiering av resursåtgången är svår att göra. Olika uppdrag kan drivas parallellt eller med viss förskjutning i förhållande till varandra, för att nyttja kapacitet kontinuerligt och undvika stora svängningar i tidsanvändningen. Olika uppdrag ställer olika krav på kompetens. I vissa fall finns kompetensen redan, i andra fall behöver den skaffas genom rekrytering av ny personal. Särskild kompetens som behövs för vissa uppdrag men som inte bedöms utgöra ett kontinuerligt behov, skaffas lämpligast genom externt konsultstöd.

Kommunstyrelseförvaltningen vill mot ovanstående bakgrund framhålla sitt samordnande ansvar för centrala utvecklings- och tillväxtfrågor, såväl i fråga om den strategiska utvecklingen som i fråga om konkret genomförande av samhällsbyggandet i form av ex-ploateringsprojekt för bostäder, infrastruktur, verksamhetsområden, företagsetablering-ar, mm. Inom förvaltningen leds och samordnas också kommunens strategiska kommu-nikations- och informationsarbete och arbetet med näringslivsfrågor.

Uppdraget inom denna verksamhet har kraftigt utökats under senare år. Stockholms-regionens tillväxt har inneburit stort fokus på exploatering, stadsbyggande, stadskärneutveckling, näringslivsservice och övrig planering för tillväxt och en hållbar utveckling i den snabbt expanderande regionen. Haninges utveckling präglas bl a av rollen som en av de åtta regionala stadskärnorna.

En utmaning är att inte enbart bygga det antal bostäder som behövs för att tillgodose den kvantitativa efterfrågan utan att också skapa hållbara livsmiljöer dit människor vill flytta och leva sina liv. Utvecklingen av den regionala stadskärnan Haninge är en särskilt prioriterad uppgift och det helhetsgrepp som initierades i utvecklingsprogrammet för den regionala stadskärnan följs nu upp genom den stadsutvecklingsplan för stadskärnan som väntas bli klar under 2017.

Förvaltningen har under senare år fått ett flertal stora uppdrag, både konkreta enskilda utvecklingsuppdrag och kraftig volymmässig ökning i form av stora exploateringsprojekt, utvidgade insatser för social hållbarhet och aktualisering/uppföljning av utveck-lingsprogram.

För att uppnå bästa möjliga utveckling av nya etableringar såväl i stadskärnan som i övriga verksamhetsområden krävs ett tydligt målinriktat arbete med investeringsfrämjande arbete i enlighet med ny näringslivsstrategi och etableringsstrategier. Ökade insatser och prioritet ges också till service till företag och inte minst till de nya företag som etablerar sig i kommunen.

Sammantaget ökar komplexiteten i förvaltningens uppdrag, antalet uppdrag och leveranstakten för att möta tillväxt och externa/interna förväntningar. Sammantaget motiverar denna volymökning en höjd ekonomisk ram med 0,8 mnkr.

Översiktsplan 2030 antogs i november 2016. Därefter vidtar en rullande översiktsplanering som omfattar att ta fram fördjupade översiktsplaner, utvecklingsprogram, kunskapsunderlag samt ge stöd i detaljplaneprocessen och andra processer som har anknytning till mark- och vattenanvändning. Översiktsplanen ska också aktualitetsprövas en gång vart fjärde år. Här följer några av de i tiden närmast liggande behoven.

I översiktsplanen anges att trafikverket utreder om färjeförbindelsen till Ornö ska övergå från enskild till allmän. Vid en sådan övergång kommer det med stor sannolikhet bli aktuellt med investeringar i infrastrukturen både på land och på Ornö. Omfattningen av dess åtgärder kommer att studeras och kommunen kommer där att lyfta frågan om trafikförsörjningen till Ornö och Utö bryggor på lång sikt. På grund av dessa pågående utredningar finns inga nya färjelägen utpekade i översiktsplanen. För att kommunen skall kunna vara en aktiv part i processen att långsiktigt säkerställa trafikeringen i skärgården är bedömningen att vi också bör vara beredda att finansiera egna utredningar som komplement till trafikverkets utredningar. Medel för detta bör 2018 avsättas om 300 tkr.

Kommunstyrelseförvaltningen har fått i uppdrag att skapa förutsättningar för utveckling av Årsta slott i enlighet med de analyser som genomförts under 2015-2017. Marknadsanalysen visar bl a att ett hotell och spa i kombination med slottets nuvarande utbud skulle skapa en positiv ekonomisk utveckling för Årsta slott. Analysen visar också att investerares incitament att uppföra ett spa och hotell baseras på möjligheten att få bygga bostäder i närområdet. Övriga genomförda analyser är bl a inventering av potentiella investerare, samverkan med övriga beröra aktörer samt

analys av de planmässiga förutsättningarna. För det fortsatta arbetet att förverkliga ambitionerna enligt beslut i kommunstyrelsen bör 0,5 mnkr avsättas.

I översiktsplanen anges ett utredningsområde nordost om Årsta Havsbad. I anslutning till utredningsområdet ligger Årsta slott som kommunstyrelseförvaltningen har i uppdrag att utveckla enligt ovan. Utredningen om planeringsförutsättningarna för bostadsbebyggelse i utredningsområdet har tidigarelagts i samband med uppdraget att utveckla Årsta slott. Resultatet av utredningen kan leda till behov av en fördjupning av översiktsplan för området i samarbete med berörda markägare. Medel för en eventuell fördjupning av översiktsplanen bör 2018 avsättas med 400 tkr.

Stadskärnan

Kommunfullmäktige beslutade 2011 om ett utvecklingsprogram för den regionala stadskärnan Haninge. Sedan dess pågår ett intensivt arbete med infrastrukturprojekt, bostadsprojekt och nya offentliga lokaler. Dessa projekt bidrar till förtätning och för samtidigt med sig behov av investeringar.

I enlighet med utvecklingsprogrammet för den regionala stadskärnan och näringslivsstrategin har överenskommelse träffats med sex av de större fastighetsägarna i Handens centrum för att tillsammans utveckla stadskärnan. Ett treårigt samarbetsavtal om gemensam finansiering av utvecklingsarbetet för tiden fram till början av 2017 har tecknats mellan parterna. Avtalet har numera förlängts i ytterligare tre år och omfattar sju parter. Kostnaden för kommunens medverkan täcks inom budgetramen.

I juni 2015 beslutade kommunstyrelsen att uppdra åt kommunstyrelseförvaltningen att ta fram en stadsutvecklingsplan. Ett förslag till stadsutvecklingsplan har arbetats fram tillsammans med aktörer som bidrar till platsens utveckling. Stadsutvecklingsplanen är på samråd under vintern 2017 och ska sedan vidareutvecklas till en fördjupad översiktsplan. Syftet med planen är att skapa en väl fungerande helhet, en gemensam bild av den attraktiva regionala stadskärnan inför kommande projekt och insatser. Stadsutvecklingsplanen (fördjupning av översiktsplanen) ska sätta ramarna för kommande detaljplaner samt investeringar i offentliga miljöer, verksamheter och infrastruktur. Stadsutvecklingsplanen ska också vara vägledande i diskussioner med privata investerare och aktörer. Stadsutvecklingsplanen skapar möjligheter för stadskärnan att växa från dagens 18 000 invånare till 60 000 invånare.

Med en ökande aktivitet, fler bostäder och verksamheter i stadskärnan i enlighet med stadsutvecklingsplanen kommer investeringar att behöva göras utöver de som sker idag. Utgångspunkten är att kostnader för investeringar i infrastruktur och offentliga miljöer ska täckas av intäkter från nya byggrätter. Det bör dock finnas utrymme att i vissa fall där det handlar om tillgänglighet till Rudan eller andra attraktivitetshöjande insatser även bidra med kommunala medel. I dagsläget är det svårt att säga exakt vad och var eller när i tiden olika investeringar behöver ske, men för ett trovärdigt fortsatt arbete behöver medel avsättas för kommande

investeringar. Det kan också komma att behövas temporära insatser för att säkerställa en attraktiv stadsmiljö under byggtiden.

Kommunen bör därför avsätta medel för en utökad investeringsverksamhet i utbyggnaden av stadskärnan i enlighet med den kommande stadsutvecklingsplanen, se nedan under punkt 6 Investeringar.

Övrig ortsutveckling – Vendelsö, Dalarö
I 2015 års uppföljning av Vendelsö utvecklingsprogram framgår att det inte längre uppfyller den funktion som stöd för detaljplanläggning som är önskvärt. Slutsatsen är att det finns anledning att utvecklingsprogrammets aktualitet prövas under 2016. Vid 2016 års uppföljning beslutade kommunstyrelsen att ge förvaltningen i uppdrag att till andra kvartalet 2017 ta fram direktiv för omarbetning av utvecklingsprogrammet för Vendelsö.

I 2015 års uppföljning av ortsanalysen för Dalarö är slutsatsen att det kan finnas anledning att under 2016 mer noggrant analysera och utvärdera ortsanalysens aktualitet, användbarhet och funktion som det samlade stöd för pågående och kommande planläggning det är tänkt att fungera som. Vid 2016 års uppföljning beslutade kommunstyrelsen att ge förvaltningen i uppdrag att till tredje kvartalet 2017 ta fram direktiv för omarbetning av Ortsanalysen för Dalarö.

Medel för ovanstående utredningar bör 2018 avsättas om 600 tkr.

Klimat – och miljöpolitiskt program
Kommunfullmäktige beslutade i mars 2016 om att tillsätta en hållbarhetsberedning som skall utarbeta ett klimat- och miljöpolitiskt program. Ett förslag till program är på remiss under vintern 2017 och förväntas antas av kommunfullmäktige före sommaren 2017. Programmet är ett samlande och övergripande styrdokument som pekar ut prioriterade områden i kommunens arbete för att nå nationella miljömål. Programmet är uppbyggt kring fyra fokusområden: Fossilfria resor och transporter, Hållbar stadsutveckling, Rent vatten och naturens mångfald, samt Hållbar konsumtion och resurseffektiva kretslopp.

För varje fokusområde föreslås mål och tidsatta etappmål. Under perioden 2018 - 2019 anges att det ska tas fram riktlinjer för hållbart byggande, bullerkartläggning, processtruktur för arbetet med hållbarhetsfrågor i upphandling samt krav på redovisning av kemikalier vid upphandlingar. Dessa insatser bör rymmas inom budget för berörda funktioner, men det kan tillkomma behov av investeringar för elfordon.

För tiden fram till 2020 respektive 2023 föreslås också tidsatta etappmål där arbetet behöver påbörjas under 2018-2019. Detta avser insatser för att minska utsläppen från användning av fossilfritt bränsle, energieffektivisering, grönstrukturplan, plan för klimatanpassning, skydd av mark och naturvårdande skötsel samt sortering av matavfall. Flera av dessa insatser kan behöva finansieras med visst tillskott. Medel för att inleda arbetet under 2018 – 2019 bör avsättas

med 500 tkr. Innan programmet antas ska en noggrannare bedömning av kostnaderna för hela genomförandet göras.

Budget- och skuldrådgivning
Budget och skuldrådgivning är en obligatorisk verksamhet för kommunen. Uppgiften omfattar dels råd och stöd i ekonomiska frågor för kommunmedborgarna och dels bistånd med att upprätta skuldsaneringsansökningar och stöd under återbetalningsperioden. Antalet pågående skuldsaneringar har i riket ökat från 16 920 den 1 januari 2010 till 25 744 den 1 januari 2015, vilket motsvarar en ökning med 52 %. I nästan åtta av tio ansökningar har budget- och skuldrådgivare varit delaktiga. Antalet nya ärenden i Haninge mellan den 1 januari 2012 och den 1 januari 2016 har ökat med 41 %.

Den 1 november 2016 trädde nya skuldsaneringslagar i kraft vilka syftar till att underlätta för överskuldsatta att få skuldsanering. Under januari månad 2017 har antalet nya ärenden hos budget- och skuldrådgivningen ökat med 45 % jämfört med de tre föregående åren. Det finns skäl att anta att de nya skuldsaneringslagarna fungerar som avsett.

Under de senaste sex åren har antalet personer som arbetar med budget- och skuldrådgivning varit oförändrat på två personer. Kronofogdens statistik visar att Haninge har 30 % fler skuldsatta än riksgenomsnittet och har 35 % mindre tid per skuldsatt. Antalet ansökningar om skuldsanering i Haninge ökade med 19 % under 2016 jämfört med 11 % i Stockholm län och 10 % i övriga Sverige.

Konsumentverket har gjort bedömningen att ingen ska behöva vänta längre än fyra veckor för att få kontakt med budget- och skuldrådgivningen. I vissa särskilt angelägna fall ska det dessutom finnas beredskap för att snabbt kunna ta emot besök. Exempel på dessa fall är då barnfamiljer berörs, då Kronofogden begär kompletteringar i samband med ansökan om skuldsanering eller vid omprövningar och överklaganden. Budget- och skuldrådgivningen klarar med befintliga resurser nu inte av att erbjuda stöd utan oskäliga dröjsmål utan har för långa väntetider både för ett första besök och för särskilt angelägna fall.

Med hänsyn till att antalet ärenden under de senaste åren har ökat markant och att ökningstakten förväntas accelerera bör budget- och skuldrådgivningen tillföras ytterligare resurser. Medel för detta bör avsättas med 650 tkr.

En frisk generation
Ett nytt avtal har tecknats med stiftelsen En frisk generation för perioden 1 juni 2016 – 1 juni 2019. Verksamheten fortsätter i en reviderad form och genomförs av kultur- och fritidsförvaltningen genom avtal med kommunstyrelseförvaltningen. Kostnaden för verksamheten är densamma som tidigare, dvs 800 tkr per år, vilket innebär 800 tkr för 2018 respektive 400 tkr för 2019. Skall verksamheten fortsätta efter denna avtalsperiod bör den lämpligen flyttas över till kultur- och fritidsförvaltningen.

Romsk inkludering

Arbetet med romsk inkludering fortsätter med 300 tkr per år och ska fungera som medfinansiering till medel som erhålls från kulturdepartementet (500 tkr per år) respektive Skolverket (ca 200 tkr).

Implementering av barnkonventionen

Barnkonventionen förväntas bli svensk lag 2018. Kommunstyrelseförvaltningen har i uppdrag att under 2017 påbörja arbetet med implementering av Barnkonventionen i kommunens verksamheter. Beroende på hur lagstiftningen formas kan konsekvenserna av den bli stora för olika verksamheter, processer och rutiner. Det behöver finnas beredskap för att kunna möta upp med utbildningsinsatser och översyn av processer och rutiner om respektive förvaltning och bolag.

Besöksnäringen

Haninge är en skärgårdskommun med stora möjligheter inom besöksnäringen. Genom samarbetet med andra skärgårdskommuner, Visit Stockholm samt länsstyrelsen och landstinget i Stockholm Archipelago har nu en internationell marknadsföringssatsning påbörjats. Detta gör i sin tur att utländska turister i större omfattning börjar komma till Stockholms skärgård. Utländsk turism förlänger säsongen, vilket leder till en större möjlighet att kunna bedriva företag i skärgården.

För att Haninge ska kunna ta del av ökningen måste här finnas exportmogna objekt dvs anläggningar och upplevelser som är attraktiva för utländska gäster. Långsiktigt måste vi därför ge den lokala besöksnäringen stöd i att utveckla exportmogna produkter.

Varumärkesetablering

För att skapa attraktivitet för kommunen med målgrupperna medborgare, besökare och näringsliv måste en grundläggande faktor finnas. Man måste vara känd och känd för något bra. I de kännedomsmätningar som gjorts av kommunen är Haninge okänt för både privatpersoner och företag. Ett långsiktigt arbete med en varumärkesetablering har påbörjats inom ramen för stadsutvecklingen, men kommer under de kommande åren behöva implementeras och intensifieras.

Att skapa attraktivitet är en grundläggande förutsättning för att nå många av våra mål. ”En attraktiv företagskommun” (mål 6) ”En attraktiv närmiljö” (mål 7) ”Attraktivt boende ska utvecklas” (mål 8) ” Skapa en attraktiv kommun för både invånare och boende” (mål 9) är några exempel på där den grundläggande attraktiviteten, dvs varumärkesarbetet och bilden av kommunen är viktig. Attraktiviteten byggs upp genom kännedom. För hur bra verksamhet vi än bedriver inom de enskilda sakområdena så uppstår oftast inte det varumärkesmässiga värdet (nyttan) innan någon vet om vad vi gör, dvs att vi kommunicerar och marknadsför vår verksamhet. Förvaltningen bedömer att resurserna behöver förstärkas med 500 tkr per år.

En gemensam kommunkultur med medborgarfokus

Medborgarnas förväntningar och krav på en kommunal verksamhet utvecklas, inte minst vad gäller tillgängligheten. En digitaliserad omvärld gör att medborgarna snabbt och enkelt vill få svar och komma i kontakt med kommunen, i de kanaler och i den form som passar varje individ. Snäva öppettider och telefontider med kö upplevs som otillgänglighet.

I en behovsanalys av ”En väg in” (dvs någon typ av kontaktcenter) har förvaltningen sammanställt de tillgänglighetsundersökningar som finns inom kommunen, oavsett kanal. Sammanlagt visas en bild av att tillgängligheten behöver utvecklas. Vi ska ha en hög kvalité i kommunens tjänster (mål 11). Kvalitet i en tjänst är ofta något man upplever. Att skapa en högre grad av medborgarfokus genom ökad tillgänglighet till kommunen är därför ett viktigt långsiktigt arbete.

I den nämnda behovsanalysen redovisas erfarenheter från några andra kommuner av att inrätta kontaktcenter eller motsvarande. Redovisningen indikerar förhållandevis stora engångskostnader (5-7 mnkr), men även behov av ändrade arbetssätt. Därför behöver förvaltningen göra ytterligare utredningar innan det går att ta ställning till om och i så fall hur idén om ”En väg in” kan genomföras. Vilka arbetssätt som behöver ändras och hur omställningen finansieras behöver också klarläggas.

Kompetensförsörjning - arbetsmiljö
Arbetet under 2017-18 inriktas mot att huvudsakligen arbeta med kompetensförsörjning och arbetsmiljö. Detta innebär att dels ta fram och införa kommungemensamma modeller för kompetensförsörjningsplaner, dels att ta fram metoder för genomförande och uppföljning av kompetensförsörjningsplaner. Vidare att inom varje del av kompetensförsörjningsprocessen utveckla delprocesser avseende bl a arbetsgivarvarumärke, rekrytering samt behålla och utveckla chefer och medarbetare.

Arbetsmiljöarbetet kommer att inriktas mer mot förebyggande arbetsmiljöinatser genom att utveckla arbetet med den organisatoriska och sociala arbetsmiljön. Bedömningen är att möjligheten att sänka sjukfrånvaron ökar med denna inriktning kombinerat med ett mer aktivt arbete med att få långtidssjukskrivna åter i arbete. Central finansiering av företagshälsovårdens insatser bedöms även framledes ha stor betydelse för arbetet med långtidssjukskrivna.

IT, telefoni och digitalisering av verksamheten
Verksamhetsutveckling med stöd av IT och telefoni, som idag ofta benämns digitalisering av verksamheten, fortsätter att öka. En övergång från manuella till automatiserade processer möjliggör ökad service, kvalitet och effektivitet både internt och ut mot våra medborgare. Att IT och telefoni kommer att utgöra en av de viktigaste drivkrafterna för verksamhetsutveckling gör att det blir en kritisk funktion som ställer nya krav på organisationens förmåga att planera för samt kontrollera nya tjänster och informationsflöden i kommunens system och vidare ut till medborgare och andra intressenter.

Utifrån beslutad IT-strategi och IT-plan har fem utvecklingsområden identifierats vilka överensstämmer med den regionala digitala agendan i Stockholmsregionen:

1. Digital kompetens (Relevant IT-kompetens)
   Förmåga att använda, utveckla, förvalta, bemanna och beställa digitala funktioner ur ett medborgar- och informationssäkerhetsperspektiv

2. Den digitala marknaden (Yttre effektivitet)
   Utbud och tillgång till digitaliserade tjänster, e-tjänster till medborgare och näringsliv.

3. Den digitala verksamheten (Inre effektivitet)
   Interna arbetsflöden med stöd av IT med korrekt och relevant information i och mellan våra stödsystem.

4. Grundläggande förutsättningar (Informationshantering, datakvalitet och rapportering)
   Säkerställa datakvaliten i personregister med aspekt på regulativa krav bl a i personuppgiftslagen (PUL) och sekretesslagstiftningen.

5. Digital infrastruktur (Relevanta system och tjänster)
   Pågående upphandling av kommunens tekniska plattform, IT-arbetsplats mm genomförs i nära samarbete med förvaltningarna för att säkerställa relevanta system och tjänster utifrån organisationens behov och utgår från kommunens fastställda IT-strategi.

Utifrån nuvarande IT-plan och utvecklingstakt antas kommunens samlade IT-kostnader fortsätta öka i ungefär samma takt som föregående år.

Den organisation för styrning och ledning av IT i kommunen som gäller sedan 2015 bidrar till en enhetlig syn på upphandling och utveckling av nya tjänster och system med stöd av IT.

Lokalförsörjning

Lokalbanken

Idag finns det avställda lokaler inom lokalbanken som motsvarar hyror motsvarande den avgift (2 procent) som lokalbanken lägger på hyrorna som debiteras verksamheterna. Detta innebär att lokalbanken just nu har balans i ekonomin. Hur detta kommer att se ut i framtiden är svårt att kalkylera. En del av de tomställda lokalerna kommer att utnyttjas i samband med evakueringar när andra byggnader genomgår en renovering. Förvaltningen har uppdraget att minska antalet lediga lokaler men kommunstyrelsen behöver vara beredd på att lokalbanken 2017 och 2018 kan komma att gå med underskott.

Ombyggnation och nybyggnation

Kommunens verksamheters behov av nya lokaler växer i takt med att kommunens invånarantal växer. I lokalresursplanen, som ser lokalbehovet i ett 10-årsperspektiv, ligger lokalbehov på flera miljarder kronor. Till detta kommer renoveringsbehoven av befintliga lokaler då många av Tornbergets fastigheter är från 60- och 70-talet och

är i behov av upprustning. Vidare har det under 2015 kommit nyanlända till Sverige som ökat behovet av bostäder och lokaler. Riksdagen har fr o m mars 2016 ålagt kommunerna att ordna bostäder år det antal nyanlända med uppehållstillstånd som staten anvisar varje kommun.

Detta tillsammans har inneburit att arbetsbelastningen på lokalförsörjningen har ökat och att enheten inte hinner med att bistå verksamheterna på en rimlig nivå. Att inte hinna vara med i alla projekt kan innebära att kommunens lokalkostnader på sikt kan bli större än vad de annars skulle vara. Det kan också innebära att lokalerna inte hinner bli klara i den takt som verksamheterna efterfrågar, främst inom förskolor och skolor. Under 2016 har förvaltningen fått ta del av det särskilda statsbidraget för mottagande av flyktingar för att kunna arbeta med att hitta bostäder och lokaler till ensamkommande flyktingbarn och personer som beviljats uppehållstillstånd i Sverige. Förvaltningen ser dock att behovet kommer att finnas kvar under en längre tid och att resurserna behöver kvarstå även för de kommande åren. För att klara av den ökade arbetsbelastningen behöver förvaltningen tillföras 700 tkr.

Gemensamma kostnader

Södertörns brandförsvarsförbund
Under mars och april kommer samråd att ske med Södertörns brandförsvarsförbund om förutsättningarna inför budget 2017. Utgångspunkten är att kostnadsökningen i brandförsvarsförbundet inte skall överstiga motsvarande ökning i kommunen. Preliminära siffror kommer att finnas i slutat av april.

Samordningsförbundet Östra Södertörn
Avgiften till Samordningsförbundet Östra Södertörn motsvarar 2 405 tkr räknat på ett helt kalenderår. En utökning bygger på att samtliga inblandade parter är överens om att utöka budgeten. Det räcker med att en part säger nej så blir det ingen utökning. De senaste åren har i vart fall Stockholms läns landsting inte varit berett att öka budgeten.

Södertörns Miljö- och Hälsoskyddsförbund (SMOHF)
Medlemsavgiften är 6,8 mnkr 2017, vilket är en ökad avgift med 1,3 mnkr jämfört med 2016. Inför varje år sker ett budgetsamråd med förbundet där avgiften skall diskuteras. Frågan är då om och i så fall hur mycket förbundet skall få höja medlemsavgiften eller om de skall "tvingas" täcka sina kostnadsökningar genom ökade inspektionsintäkter, dels genom taxehöjning och dels genom fler inspektioner.

Södertörns överförmyndarnämnd
Södertörns överförmyndarnämnd är en s k gemensam nämnd genom vilken kommunerna Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nynäshamn och Tyresö samverkar om kommunernas överförmyndarverksamhet. Den gemensamma nämnden ingår i Haninge kommuns nämndorganisation. Haninge är s k värdkommun.

Antalet ensamkommande barn som sökte asyl i Sverige ökade under år 2015 till 35 369 från 7 049 år 2014. Antalet i nämndens ansvarsområde ökade under samma period från 157 till 874. Under 2016 har antalet ensamkommande barn som sökt asyl i Sverige sjunkit till ca 3 000. Antalet ensamkommande barn har under 2016 varierat

mellan 874 och 1065 med ett medelvärde på 990. Under förutsättning av att inflödet till Sverige under 2017 är på samma nivå som under 2016 kommer antalet ensamkommande barn i nämndens ansvarsområde att minska till ca 600 vid slutet av 2017. Minskningen beror på att relativt många barn blir myndiga och därmed inte längre räknas som ensamkommande barn. Det betonas att prognosen inte är säker utan beror på beslut på nationell och EU-nivå.

Haninge kommuns kostnad för nämnden regleras med en fördelningsnyckel som baseras på antalet aktiva ärenden i respektive samverkanskommun. Haninge kommuns andel av kostnaderna är 26 %. Med hänsyn till det minskade antalet ensamkommande barn kommer verksamhetens totala kostnader under 2018 sannolikt att sjunka. Ett budgetsamråd med de samverkande kommunerna skall genomföras under april om nivån på överförmyndarnämndens budget och först därefter kan Haninges kostnadsökning fastställas.

Södertörns upphandlingsnämnd
Södertörns upphandlingsnämnd är en s k gemensam nämnd genom vilken kommunerna Haninge och Nynäshamn samverkar om kommunernas upphandlingsverksamhet. Den gemensamma nämnden ingår i Haninge kommuns nämndorganisation. Haninge är s k värdkommun. Kostnadsfördelningen mellan kommunerna grundar sig på kostnaderna för verksamheten före starten av den gemensamma nämnden.

Upphandlingsenheten ska genomföra alla upphandlingar i båda kommunerna. Under 2016 konstaterades att verksamheten inte hinner med alla uppdrag. Det bidrog till att resurser tillsköts under hösten 2016 och helårseffekten av utökningen finns i budget 2017. Totalt betalar Haninge 10,7 mnkr, vilket är en ökning med 4,5 mnkr från 2016. Utöver ökade upphandlarresurser innehåller ökningen kostnader för drift av inköpssystem och samordnad varudistribution. Det är ännu för tidigt att se effekterna av den utökade resurstilldelningen, varför det inför 2018 inte finns anledning att förändra budgeten.

Södertörnssamarbetet
Södertörnskommunernas samarbetskommitté bedömer att det finns ett stort behov av att öka kommunernas gemensamma insatser i frågor om infrastrukturplanering, marknadsföring och opinionsbildning för Södertörnskommunernas gemensamma intressen av att åstadkomma en utveckling med bl a bostäder och arbetsplatsområden. Kommitténs arbete har sedan flera år ordnats så att alla åtta kommunerna bidrar med två kr per invånare. Huddinge kommun har arbetsgivaransvar för en gemensam utvecklingsledare.

Kommittén har enats om att förstärka resurserna med ytterligare två kr per invånare fr o m 2018. För att genomföra detta behöver 180 000 kr avsättas.

Valnämnden

2018 är ett valår. Hänsyn till detta har redan tagit i budgetdirektivet där budgetramen är 2 500 tkr. 2019 är det val till EU-parlamentet och den utökade budgetramen 2018 bör ligga kvar på samma nivå 2019.

Sammanfattning

Driftbudget

	2018	**2019**
Kommunfullmäktiges sammanträden	350	350
Möta utökningen av antalet uppdrag	800	800
Utredning Årsta slott	500	
Fördjupning av översiktsplanen	400	
Ortsutveckling Vendelsö och Dalarö	600	
Genomförande av klimat- och miljöpolitiska programmet	500	
Utökning av budget- och skuldrådgivning	650	650
Varumärkesarbete	500	500
Utökning av resurser för lokalförsörjning	700	700
Utökat Södertörnssamarbete	180	180
Summa	**5 130**	**3 180**

Målstruktur och indikatorer

Kommunstyrelseförvaltningen vill lämna följande synpunkter på målstrukturen och indikatorerna.

Alla mål är idag riktade till alla nämnder. Istället för detta bör varje mål tydligare vara riktat till en eller flera nämnder. Om målet även riktas till kommunens bolag kan detta anges.

Det finns resultatindikatorer som inte följs upp varje år. Det är viktigt att resultatindikatorerna som används kan följas upp varje år. Resultatindikatorer som inte följs upp årligen bör övergå till informationsmått.

Informationsmått utan målvärde bör förtydligas med att kommunstyrelsen ansvarar för att värden på informationsmått tas fram och återrapporteras. Informationsmått bör inte användas av nämnderna som egen indikator, eftersom dessa mått kan påverkas i mindre utsträckning.

3 Vilka effektiviseringar krävs så att verksamheten klarar sig inom den preliminära budgetramen

Ramen för kommunstyrelsen i budgetdirektivet innebär en utökning med 4 300 tkr för volymökningar 2018 och generell ramökning till totalt 211 012 tkr. Den förslagna ramen täcker i princip de löpande kostnadsökningarna i den verksamhet som bedrivs under 2017.

Det innebär att de i punkt 2 ovan tillkommande kostnaderna inte täcks inom ramen. Varje ny kostnad som finns under punkt 2 måste vid utebliven ramökning finansieras med motsvarade rationalisering i verksamheterna. En del av kommunstyrelsens verksamheter är intäktsfinansierade, vilket innebär att de inte finns med i kommunstyrelsens ram. Om en kostnadsökning inte kan tas ut i högre priser mot verksamheterna innebär detta att förvaltningens rationaliseringsbehov är större än de ovan nämnda siffrorna.

Kommunstyrelseförvaltningen kommer liksom hittills att pröva sina utgifter noggrant, bl a i följande avseenden.

1. Behovet av att återbesätta vid pensions- eller andra avgångar prövas. Möjligheter till omfördelning av arbetsuppgifter utnyttjas.
Konsekvens: Ett alltför kategoriskt stopp för återbesättningar leder till ökad sårbarhet, mindre utrymme att arbeta med frågor som dyker upp under verksamhetsåret, risk för att inte få fram ärenden i tid. Särskilt en minskad flexibilitet för att möta förändringar under året är allvarligt. Även stödfunktionerna gentemot övriga verksamheter kan påverkas.

2. Stor restriktivitet med externa kurser, konferenser, planeringsdagar, möbelinköp, kopieringskostnader, konsultkostnader o dyl.

Sammantaget är det dock uppenbart att de behov som redovisas under punkt 2 inte kan tillgodoses enbart genom rationaliseringar.

Redovisning av prioriteringsfördelade kostnadsförändringar från 2017 till 2018, belopp i tkr

NÄMND/STYRELSE	KS
2017 års budgetram	206 712
Preliminär ramökning	4 300
2018 års preliminära ram	**211 012**

Prio	Kostnadsförändringar 2018 jämfört med budget 2017	Årsbelopp	Förändr.
1	**Opåverkbara faktorer eller redan beslutade åtgärder**		
1.1	Volymförändringar		0,0%
1.2	Lönekostnader	3 226	1,6%
1.3	Lokalkostnader		0,0%
1.4	Kapitalkostnader		0,0%
1.5	Övriga driftskostnader	1 860	0,9%
S:a 1	**Summa prio 1**	**5 086**	**2,5%**
2	**Opåverkbara faktorer utan specifika beslut om avsatta medel fattade av KF/KS**		
2.1	Kommunfullmäktiges sammanträden	350	0,2%
2.2	Möta utökningen av antalet uppdrag	800	0,4%
2.3	Utredning Årsta slott	500	0,2%
2.4	Utökning av budget- och skuldrådgivare	650	0,3%
2.5	Utökning av resurser för lokalförsörjning	700	0,3%
2.6	Utökat Södertörnssamarbete	180	0,1%
S:a 2	**Summa Prio 2**	**3 180**	**1,5%**
	Delsumma volymförändringar och beslutad åtgärder eller andra opåverkbara faktorer	**8 266**	**4,0%**
Prio 3	**Påverkbara faktorer som rör utveckling och ökad kvalitet**		
3.1	Fördjupning översiktsplanen	400	0,4%
3.2	Ortsutveckling Vendelsö och Dalarö	600	0,2%
3.3	Genomförande av klimat- och miljöpolitiska programet	500	0,3%
3.4	Varumärkesarbete	500	0,2%
S:a 3	**Summa Prio 3**	**2 000**	**1,0%**
	Summa kostnadsförändringar 2018	**10 266**	**5,0%**
	Preliminär ramökning	-4 300	-2,1%
	Avvikelse mellan kostnadsförändring 2018 mot ram 2018	**5 966**	**2,9%**
	Effektiviseringsåtagande 2018		0,0%
	Andra egna beslutade/planerade kostnadsminskningar		0,0%
			0,0%
	Summa finansieringsbehov	**5 966**	**2,9%**

4 Lokaler

Kommunstyrelseförvaltningen ser behov av fler arbetsplatser, dels p g a omorganisation av personal till förvaltningen, dels p g a projektanställningar för att driva projekt. Under våren 2017 kommer en behovsanalys av lokalerna i kommunhuset att genomföras som omfattar alla förvaltningar.

5 Personal

Kommunstyrelseförvaltningen har en låg personalomsättning och en låg sjukfrånvaro. För 2018 finns kritiska rekryteringsbehov avseende nyckelpersoner. Det finns också anledning att vara observant på löneutvecklingen inom vissa

personalkategorier där konkurrensen är stor på Stockholmsregionens arbetsmarknad.

Under de senaste åren har förvaltningarnas behov av ledning och stöd förändrats vilket medfört att verksamheter inom kommunstyrelseförvaltningen har förändrat organisation och arbetssätt med gott resultat. Denna utveckling kommer att fortsätta bland annat genom att utveckla kompetenser, processer och arbetsätt.

6 Investeringar

IT-investeringar (25 246 tkr 2018, 15 000 tkr 2019, 13 500 tkr 2020)

Kommunens sammantagna behov av IT-investeringar i infrastrukturen för 2018 uppgår till 25 246 tkr fördelat på följande sätt.

	2018	2019	2020
Hårdvara APs mm	*16 000	** 5 000	**5 000
Sourcing IT	***6 746		
Masterdatahantering	1 500	1 500	
Oförutsett	1 000	1 000	1 000
Office 365		**2 500**	**2 500**
Möjliggörande av digitalisering i verksamheter (plattform mm)			**5 000**
Kvalitetssäkring av information (GDPR mm)		**1 000**	
Öppna data		**750**	
Divice management		**500**	
UX -verktyg		**750**	
Möjliggörande av harmonisering av ärengehantering		**1 000**	
Standardiserade gränssnitt		**1 000**	
Totalt	**25 246**	**15 000**	**13 500**

* Investering i hårdvara som kommer återbetalas genom debiteringen av tjänster över 3 år. Dvs denna investering genererar inga ökade kostnader i drift centralt eller i verksamheter.
** Kostnader för köp av hårdvara årligen (flytt från köp av tjänst till drift).
*** Kostnader förenade med byte av leverantörer (exit- och transformeringskostnader samt projektledning

De beslut om vägval som tagits under förarbeten och upphandling av nya sourcingkontrakt har samtliga sin grund i att möjliggöra och utveckla en mer kvalitativ och verksamhetsstyrd IT-leverans. Dessa val medför en ökad investeringskostnad under 2018 och 2019 men kommer inte att medföra några

kostnadsökningar i driften. Investeringarna ersätter i stor grad hårdvaror som hittills varit leasade.

Investeringar i kommunhuset (300 tkr per år)
I kommunhuset arbetar nästan 800 personer och det finns ständigt behov av anpassningar av lokalerna. Det kan vara förändringar i omvärlden som påverkar kommunens organisation eller anpassningar/omorganisationer som kommunen själv beslutar. För detta behov bör det avsättas 300 tkr per år under planperioden.

Värmesensorer som egendomsskydd (250 tkr per år)
Den utbyggnad av värmesensorer som pågått sedan några år visar på tydliga effektvinster i form av fortsatt minskad skadegörelse och färre oönskade störningar i verksamheterna. Genom tidig upptäckt och skyndsamma åtgärder kopplat till det har förmågan stärkts till att förebygga skadegörelse alternativt begränsa pågående skadegörelse. Med hänsyn till en föränderlig hotbild bör utbyggnaden fortsätta. Med föreslaget anslag kan vi möta den föränderliga hotbilden och uppgradera befintlig utrustning.

Investeringsreserv (40 000 tkr per år)
Kommunstyrelsen ansvarar för lokalförsörjningen och administrerar lokalbanken med avställda lokaler från verksamheten. Sedan några år tillbaks har kommunstyrelsen haft en investeringsreserv för att underlätta hanteringen av mindre investeringsbehov som bland annat kan dyka upp i samband med omstrukturering av verksamhetslokaler. Anslaget har förbrukats eftersom det varje år finns behov av den typen av investeringsmedel. Förslaget är att investeringsreserven budgeteras även kommande år och med samma belopp.

Vattenplan (2,5 mnkr per år)
År 2009 infördes miljökvalitetsnormer för samtliga av Sveriges vattenförekomster som en följd av EU:s ramdirektiv för vatten. Dessa normer anger vilken ekologisk och kemisk kvalitet en vattenförekomst ska ha senast vid utgången av ett visst årtal. Vattenmyndigheterna har tagit fram åtgärdsprogram som beskriver vilka åtgärder myndigheter och kommuner behöver vidta för att miljökvalitetsnormerna ska kunna följas. Endast ett fåtal av ytvattenförekomsterna i Haninge kommun har idag god ekologisk status och mycket arbete ligger därför framför kommunen.

En vattenplan för Haninge kommun har antagits av kommunfullmäktige. De i vattenplanen föreslagna åtgärderna ska genomförda leda till att de fastställda miljökvalitetsnormerna i vattendistriktet uppfylls, för flertalet vattenförekomster senast 2021.

Bortsett från nödvändiga investeringar i VA-nätet med utbyggnad till bl.a. Norrby, Kolartorp, Hermanstorp och Gudö finns följande investeringsobjekt upptagna i Vattenplanen med KS som ansvarig för genomförandet;
- Dagvattenåtgärder i kommande stadsdelen Vega, 5 mnkr
- Våtmark och fördröjningsåtgärder, Dammträsk och utlopp i Drevviken, 15 mnkr
- Dagvattendamm vid dagvattenutlopp i Alby kärr, 4,2 mnkr

- Falltrappa öster om Brandbergen mot Forsla kärr, 4,0 mnkr
- Våtmark vid Vendelsö gård 4,0 mnkr
- Damm korsningen Gudöbroleden/Söderbyleden, 4,6 mnkr
- Avlägsnande av vandringshinder för fisk i främst Vitsån och Husbyån, 1,0 mnkr
- Våtmark vid Fors reningsverk, 5,0 mnkr
- Dagvattendamm söder om avfarten från väg 73, 4,2 mnkr

Kommunfullmäktige har totalt beviljat 16,0 mnkr under åren 2011-2017 i investeringsmedel för anläggandet av våtmark och fördröjningsåtgärder i Dammträsk och utloppet i Drevviken. Dessa pengar räcker inte till de åtgärder som är nödvändiga i samband med utbyggnaden av Vega och en kommande utveckling av Norrby gärde. Givet att SBN:s investeringsanslag från VA-budgeten inom ramen för dagvattenåtgärder till stor del kan nyttjas för investeringen i Drevviken bör en anläggning som svarar upp mot behoven kunna anläggas.

Ett förhandsavgörande från EU-domstolen, den s.k. Weserdomen, har resulterat i att länsstyrelsen nu gör en striktare bedömning vad gäller detaljplaners inverkan på möjligheten att följa miljökvalitetsnormerna för vatten. Eftersom Haninge kommun ska fortsätta växa finns ett stort behov av att genomföra omfattande dagvattenåtgärder i befintlig bebyggelse. Detta för att frigöra utrymme för framtagande av nya detaljplaner så att de inte hindras p g a påverkan på yt- och grundvattenförekomster.

En revidering av vattenplanen kommer att påbörjas under 2017. I samband med det arbetet avses även mer detaljerade åtgärdsunderlag tas fram. De av kommunfullmäktige beviljade investeringsmedlen är idag avsatta för dagvatten till Drevviken men det finns även behov av att genomföra dagvattenåtgärder i andra avrinningsområden i kommunen, exempelvis i Vitsån och Husbyån. Dessutom behöver åtgärder också genomföras för att minska risken för översvämningar. Sammantaget innebär detta ett investeringsbehov under de närmaste 5-10 åren som är betydligt större än vad som framgår av nuvarande vattenplan.

Stadskärneutveckling

Kommunstyrelseförvaltningen noterar att kommunfullmäktige i Mål och budget 2016-2017 har uppdragit åt stadsbyggnadsnämnden att ta fram en plan för överdäckning av spåret vid Handens pendelstågsstation för en ny övergång till Rudan för bilar, med gc-väg. Utan att föregripa resultatet av uppdraget finns det anledning att anta att ett sådant projekt inte kommer att kunna finansieras helt genom medel från berörda fastighetsägare.

Sammanfattning investeringsbudget

Summerat investeringsäskande för perioden 2018-2020 i tkr:

	2018	**2019**	**2020**
IT investeringar	25 246	15 000	13 500
Investeringar i kommunhuset	300	300	300

Värmesensorer för egendomsskydd	250	250	250
Investeringsreserv	40 000	40 000	40 000
Vattenplan	2 500	2 500	2 500
Totalt	**68 296**	**58 050**	**59 550**

7 Riskanalys

Kommunstyrelseförvaltningen får löpande nya uppdrag från kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Det gäller både utredningsuppdrag och särskilda projekt. I ett läge där kommunstyrelseförvaltningen måste realt minska resurserna kan detta leda till ökad sårbarhet, mindre utrymme att arbeta med frågor som dyker upp under verksamhetsåret, risk för att inte få fram ärenden i tid. Särskilt en minskad flexibilitet för att möta förändringar under året är allvarligt. Även stödfunktionerna gentemot övriga verksamheter kan påverkas.

En osäkerhet inför 2018 är 2017 års lönerörelse. Om den skulle få ett högre utfall än vad vi räknat med, innebär det att besparingsbehovet ökar, vilket i sin tur ökar risken för att det som beskrivits ovan förstärks.

IT är en allt mer central del i kommunens dagliga verksamhet och få eller ingen av kommunens medarbetare arbetar utan någon form av IT-stöd. Ett väl fungerande IT-stöd är därför en allt viktigare förutsättning för det dagliga arbetet. Kommunen måste därför investera i IT-infrastrukturen för att behålla och utveckla stabilitet, effektivitet och utvecklingsmöjligheter. Detta parallellt med att verksamheternas behov av IT ökar i takt med behov och IT-utveckling. Ett ökat användande av IT innebär dels effektivare verksamhet på kort och lång sikt och dels ökade kostnader för IT. Det är därför viktigt att även drifts-, förvaltnings- och utvecklingskostnader räknas in i IT-investeringar, oavsett var i verksamheten de görs. De effektiviseringar som IT bidrar till kan inte alltid räknas hem på kort sikt vilket gör att nyttoanalyserna måste belysa t.ex. ökad kvalitet, effektivare handläggning eller förbättrad service.

Kommunstyrelseförvaltningens IT-utveckling görs i allt väsentligt till förmån för hela kommunen och de effektiviseringar som investeringen innebär kommer andra nämnder tillgodo. För att kommunstyrelseförvaltningen ska kunna fortsätta arbetet med att utveckla kommunens IT genom tillhandahållande av kompetens, arbetstid och projektledning är det nödvändigt att förvaltningen kompenseras för de ökade kostnader som detta innebär.

Resonemanget ovan gäller oavsett det handlar om investeringar eller köp av funktioner som tjänst. Vid ökad IT-användning ökar kostnaderna.

Bengt Svenander
Kommundirektör

Jörn Karlsson
Ekonomidirektör

Lokalresursplan 2017

Första spadtaget för nya Vikingaskolan.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Inledning	3
Behov av reinvesteringar och underhåll	3
Tornberget	5
Kultur- och fritidsförvaltningen	6
Utbildningsförvaltningen	7
Stadsbyggnadsförvaltningen	22
Socialförvaltningen	24
Äldreförvaltningen	29
Kommunstyrelseförvaltningens synpunkter	36
Prognos för kommunens hyresutveckling	37
Slutsatser	38

Sammanfattning

Kommunstyrelseförvaltningen har tillsammans med övriga förvaltningar och Tornberget inventerat och sammanställt kommunens behov av investeringar i befintliga och nya lokaler för perioden 2018-2027. Tornberget aviserar behov av att lägga mellan 3 och 4 miljarder kronor på att renovera eller ersätta den del av fastighetsbeståndet som är uppförd under 1960- och 70-talet. Förvaltningarna ser behov av att investera i nya verksamhetslokaler i främst de områden där det sker en kraftig utbyggnad av nya bostäder. Totalt sett rör det sig om ett behov av investeringar på ca 8 miljarder kronor under perioden. Som en följd av dessa behov beräknas kommunens lokalkostnader stiga från dagens ca 450 mkr per år till ca 950 mkr per år. Av den hyresökningen beräknas ca 170 mkr vara finansierade av ökade skatteintäkter från den nya befolkningen. Resterande ca 330 mkr per år behöver finansieras genom besparingar i kommunens driftbudget.

Med hänsyn till hur ansträngande det kan komma att bli för kommunen att anpassa sig efter de nya högre lokalkostnaderna är det angeläget att kommunen och Tornberget gör allt som är möjligt för att hålla nere kostnaderna i varje enskilt investeringsprojekt och att man gemensamt försöker hitta de långsiktigt mest ekonomiska handlingsalternativen.

Inledning

Lokalförsörjningsenheten har sedan 2008 årligen tagit fram en lokalresursplan som en del av det beslutsunderlag som tas fram till den årliga ekonomikonferensen i början av mars. Avsikten med planen är att så väl som möjligt beskriva behovet av reinvesteringar i befintliga verksamhetslokaler och investeringar i nya lokaler i takt med att kommunen växer för att därigenom kunna beskriva långsiktiga ekonomiska effekter av investeringsbeslut. Dokumentet är tänkt att utgöra ett styrande besluts- och planeringsunderlag och att det ska fungera som ett stöd till kommunens politiskt valda beslutsfattare i deras arbete att föra en långsiktig och ekonomiskt sund politik i lokalstrategiska frågor.

Eftersom produktionen av nya kommunala verksamhetslokaler är förknippat med stora investeringar som över lång tid kommer att belasta kommunens ekonomi är det av stor vikt att olika lokalbehov vägs och prioriteras mot varandra, även när de inträffar vid olika tidpunkter. I annat fall finns risken att man i framtiden blir tvungen att prioritera bort angelägna behov till följd av att dagens investeringsbeslut tas alltför lättvindigt.

Investeringar i lokaler påverkar de ekonomiska ramarna för kommunens ekonomi. En ny verksamhetslokal belastar kommunens driftbudget med en kapitalkostnad och med kostnader för drift och underhåll. Även om kommunen låter en privat aktör stå för investeringen och kommunen hyr in lokaler från fastighetsägaren så belastas kommunens ekonomi på samma sätt, fast kostnaderna är då sammanbakade i en hyra. För att på ett bättre sätt kunna jämföra olika lösningar avseende verksamhetslokaler redovisas även vilken belastning lokalinvesteringarna utgör på kommunens driftbudget.

Behov av reinvesteringar och underhåll

Haninge kommun förfogar idag över verksamhetslokaler med en sammanlagd yta på ca 380 000 kvm till en årlig kostnad om ca 450 miljoner kronor. Ungefär 60 % av ytan utgörs av skolor, förskolor och gymnasieskolor. Cirka 80 % utgörs av lokaler som ägs av Tornberget eller direkt av kommunen medan resterande del består av lokaler som hyrs in från andra fastighetsägare.

Tornbergets byggnader, som är ca 220 stycken, är till stora delar uppförda under miljonprogrammet på 1960- och 70-talet. Merparten av dessa byggnader behöver under den närmaste 10-årsperioden antingen renoveras eller i vissa fall rivas och ersättas med nya byggnader. För att klara detta behöver reinvesteringarna genomföras i en högre takt än tidigare. Nya hårdare byggregler, som både gäller vid nyproduktion och ombyggnation, medför att det i vissa fall inte blir lönsamt att bygga om befintliga lokaler. Kommunen behöver avsätta betydande investeringsmedel för detta. Enligt Tornbergets beräkningar behöver kommunen avsätta ca 300-400 mkr per år under den närmaste tioårsperioden för att reparera eller ersätta fastighetsbeståndet från 60- och 70-talet.

Det är kommunstyrelseförvaltningens åsikt att man så långt som möjligt bör hålla den reinvesteringstakt som Tornberget föreslår för att under den kommande 10-årsperioden klara av att hantera reinvesteringsbehovet i det stora lokalbeståndet från 60- och 70-talet i god ordning. Samtidigt behöver dock kommunen och Tornberget gemensamt arbeta för att kritiskt granska vilka åtgärder som ingår i varje reinvesteringsprojekt i form av verksamhetsanpassningar och installation av nya tekniska system i strävan att hålla nere kostnaderna. Det är viktigt att kommunen anstränger sig för att hålla tillbaka ökningen av låneskulden då mycket talar för att kommunens kostnader kommer att öka mer än skatteintäkterna under kommande år.

I Tornbergets förutsättningar inför kommunfullmäktiges mål och budget 2018-2019 föreslås att kommunen avsätter investeringsmedel enligt följande:

- 135 mkr för upprustning av Åbyskolan
- 130 mkr för upprustning av Runstensskolan exkl. den gamla träbyggnaden
- 55 mkr för upprustning av Söderbymalmsskolan
- 50 mkr för ersättning av Förskolan Tallen
- 61 mkr för upprustning av Torvalla simhall
- 24 mkr för upprustning av Torvalla sporthall
- 25 mkr för upprustning av Jordbro idrottshall
- 100 mkr för upprustning av f.d. Jordbromalmsskolan
- 37 mkr för upprustning av Kvarnbäcksskolans kök
- 50 mkr för upprustning av Tungelsta skola hus A
- 50 mkr för ersättning av Förskolan Blåsippan
- 50 mkr för ersättning av Förskolan Eken
- 50 mkr för ersättning av Nytorps förskola

Av dessa föreslagna investeringar anser kommunstyrelseförvaltningen att det finns skäl att avstå från investeringarna i Jordbro kultur- och föreningshus (f.d. Jordbromalmsskolan) och i Jordbro idrottshall, Åbyskolan samt Runstensskolan.

Vad gäller Jordbro kultur- och föreningshus finns ett planuppdrag som förutsätter att samtliga byggnader på området, med undantag av idrottshallen, på sikt skall rivas. Utifrån detta bör inga investeringsmedel avsättas annat än 6 mkr för de mest nödvändiga akuta åtgärderna. Jordbro idrottshall behöver renoveras så som Tornberget beskriver, men med hänsyn till att hallen idag inrymmer både föreningar och flera friskolor finns det goda skäl att avvakta med

renoveringen till dess att minst en av de nya hallarna som planeras i Västerhaninge och Tungelsta står klar.

Utöver detta behöver förskolan Tallen, Eken och Nytorp ersättas av nya förskolor med 8 avdelningar istället för nuvarande 6 avdelningar för att bemöta en del av volymökningen varför det bör avsättas 67 mkr istället för 50 mkr som Tornberget föreslår.

Avseende Åbyskolan så har förprojektering av Nya Åbyskolan beställts och planerad byggstart för den skolan är ht-2018. Att då göra en totalupprustning av den gamla skolan kan således inte prioriteras.

Vad gäller Runstensskolan kan den verksamheten komma att flytta in i Söderbymalmsskolans lokaler om utredningen som pågår visar att det är möjligt och ekonomiskt försvarbart att flytta Söderbymalmsskolans verksamhet till KTH:s gamla lokaler i Riksäpplet 2.

Tornberget

Tornberget är ett helägt fastighetsförvaltningsbolag under Haninge kommun med huvuduppdrag att äga och förvalta kommunala verksamhetsfastigheter såsom skolor, förskolor, fritidsgårdar, bibliotek samt äldre- och omsorgslokaler. Totalt äger Tornberget ca 300 000 kvadratmeter. På Tornberget arbetar ca 80 personer.

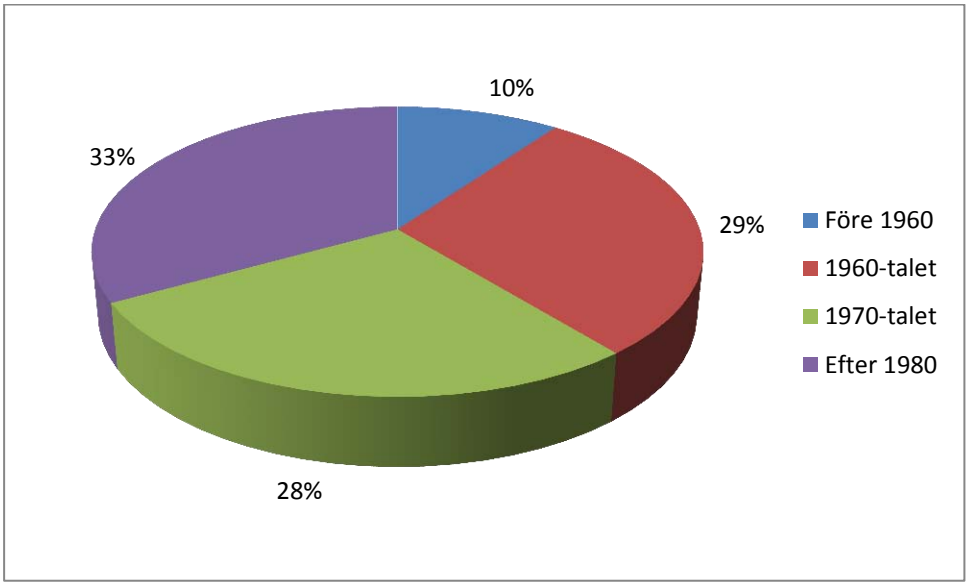
Tornbergets behov

Stora delar av byggnadsbeståndet har nu uppnått sin tekniska livslängd och det är viktigt att fortsätta de senaste årens åtgärder, antingen i form av genomgripande totalupprustningar eller rent av att ersätta byggnader med nya mer ändamålsenliga och energieffektiva lokaler. Kommunen måste avsätta betydande investeringsmedel för detta, ca 300-400 mkr per år under den närmaste tioårsperioden, för att reparera eller ersätta fastighetsbeståndet från 60- och 70-talet. Ytterligare ca 25 mkr per år behöver avsättas för att uppnå kommunfullmäktiges mål ”20/20”, gällande minskad energianvändning.

Även förskolor och enskilda separata byggnader behöver fortsätta upprustas. Dessa redovisas i Tornbergets reinvesteringsbudget för ej objektsbestämda investeringar.

Byggnadernas ålder, skick och behov

Tornbergets byggnader – ca 220 st. – är till stora delar uppförda under 1960- och 70-talet. Ca tio procent av byggnadsytan är uppförd före 1960, 29 procent är uppfört under 1960-talet och 28 procent under 1970-talet. Tillsammans utgör lokalytan på byggnaderna som uppförts före 1980 hela 2/3 av byggnadsbeståndet.

Tornbergets fastighetsbestånd, ålder och andel av lokalytan.

Även om många byggnader renoverats under åren så har flera av dem i grunden en riskkonstruktion. Omfattande upprustningar med stambyten och liknande har endast gjorts i mindre omfattning. De installationer som har bytts, har i första hand föranletts för att klara nya behov och krav avseende ventilationen och verksamheternas behov av lokalutformningen. För nya krav – t ex byggnormer och nya målsättningar för t ex klimat- och energimål – så kommer omfattande reinvesteringar att behöva göras.

Tornberget har sedan slutet på 1990-talet lagt ner omfattande resurser på att inventera fastighetsbeståndet. Även om detaljkunskap kring byggnadernas tekniska status saknas i viss utsträckning, så finns det ändå en god uppfattning om risker för haverier med sakkunnigas bedömningar. Även indikatorer såsom energianvändning och frekvens av felanmälningar används, för att få en god överblick av fastigheternas status.

Kultur- och fritidsförvaltningen

Jordbro kultur- och föreningshus kvarstår i sina befintliga lokaler även 2017. Huset är byggt 1971 och är i behov av underhåll. Tornbergets bedömning är att det krävs större underhållsåtgärder för att säkra fastigheten. Det finns ett planuppdrag som på sikt kan innebära att huset skall rivas. Kommunen bör ta ställning till hur vi förhåller oss i frågan.

I Vega skall det byggas skola och aktivitetshus som planeras att stå klart 2021. Kulturskola, bibliotek, mötesplatser för unga, scener och arenor samt föreningslokaler är alla exempel på verksamheter som invånare efterfrågar och som bidrar till en meningsfull fritid. Det är också dessa som attraherar nya invånare, besökare och andra som vill etablera sig på platsen. KOF:s ambition med lokalplanearbetet är att hitta flexibla och multifunktionella lösningar som gör det möjligt att uppnå detta i Allaktivitetshuset Vega. Det ska finnas utrymme för verksamheter som berikar fritiden för barn och unga liksom för föreningslivet och som samtidigt svarar för delar av skolans uppdrag och behov av skolverksamheter.

Det finns inget beslut taget om vad som händer med Åbygården. Skall Åbygården vara kvar behöver huset rustas upp. Bland annat måste hissen renoveras så att verksamheten klarar av tillgänglighetskraven.

Kultur- och fritidsförvaltningen har fått i uppdrag att utreda/projektera förutsättningen för en ny simhall i kommunen. Arbetet pågår och utredningen beräknas vara klar våren 2017. Beslut om hur stor bassäng och vilken typ av anläggning som ska byggas är ännu inte taget. Utifrån referensobjekt så kostar en 25 m bassäng ca 170-250 mkr beroende på anläggningens inriktning och en 50 m bassäng ca 270-380 mkr. En mer precis prognos är därför svår att ge i dagsläget.

Tre fullstora idrottshallar skall byggas. Projekteringsarbetet pågår för hallarna i Vendelsö och Västerhaninge som under gynnsamma förhållanden beräknas kunna vara klara till hösten 2018. Hallen i Tungelsta byggs i privat regi, men med KOF:s lokalprogram som grund.

Kultur- och fritidsförvaltningen har i uppdrag att utreda uppförandet av en fullstor idrottshall i Rudanområdet. Tornbergets undersökning visar att naturreservatet försvårar byggandet av en idrottshall på området. Om behovet av en ny fullstor idrottshall kvarstår bör man även undersöka möjligheterna för en annan plats.

År	**Behov**	**Investering, kr**	**Drift, kr***
2018	Ny idrottshall i Vendelsö*	38 000 000	
2018	Ny idrottshall i Västerhaninge*	38 000 000	
2018	Åbygården	Utredning pågår	
2019	Ny idrottshall i Rudanområdet	Utredning pågår	
2019-2021	Simhall	175 000 000	
2019-2021	Allaktivitetshus Vega	87 500 000	

*Investeringen ligger hos Tornberget.

Utbildningsförvaltningen

Grund- och förskolenämnden – Lokalresursplan 2018-2027

Verksamhetslokaler 2018-2019 i egen kommunal regi

Utbildningsförvaltningen gör bedömningen att samtliga verksamhetsområden inom grund- och förskolenämndens ansvarsområden kommer att ha ökande volymer under 2018-2019, en ökning som även förväntas fortsätta under hela den kommande 10-årsperioden. Framförallt beror det på allt större årskullar som en följd av den befolkningsökning som beslutade eller planerade detaljplaner för nya bostäder medför om de genomförs enligt nuvarande planer.

Den ökande efterfrågan på platser inom förskolan och grundskolan kommer att ställa stora krav på den strategiska lokalresursplaneringen inom utbildningsförvaltningen de kommande åren i samarbete med kommunstyrelseförvaltningens lokalförsörjningsenhet, stadsbyggnadsförvaltningen och Tornberget för att kunna tillskapa erforderliga lokalresurser på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt.

Haninge kommun är inne i en fas där befolkningen i kommunen förväntas fortsätta öka påtagligt i förhållande till det nuvarande antalet invånare. I nuläget görs bedömningen att den största ökningen av antalet invånare kommer att ske framförallt i kommundelarna Vega, Handen, Västerhaninge och Tungelsta under den kommande tioårsperioden. I april 2014 fastställde även kommunfullmäktige dokumentet ”Skolstruktur Vega, Handen och Västerhaningeområdet” som visar hur den beräknade befolkningsökningen i dessa kommundelar kommer att påverka lokalresurserna inom grund- och förskolenämndens verksamhetsområden och som ska finnas med som underlag i kommunens fortsatta planering av utbyggnaden i de aktuella kommundelarna. Under våren 2017 kommer motsvarande skolstruktursplaner även att tas fram för övriga kommundelar (Vendelsö/Vendelsömalm, Norrby/Norra Söderby, Brandbergen/Svartbäcken, Jordbro, Tungelsta/Lida och Dalarö/Skärgården).

Skolstruktursdokumenten ska vara både styrande och vägledande för den fortsatta planeringen och utformningen av skollokaler i kommunen. Eventuella avsteg eller förändringar utifrån vad som framgår av de här dokumenten vad avser permanenta lokalresursökningar ska delges och godkännas av samtliga berörda nämnder. Däremot kan temporära lösningar ske efter godkännande av grund- och förskolenämnden utan att det här dokumentet behöver justeras.

Preliminärt har Tornberget aviserat att de inte kommer att höja lokalhyrorna till 2018 dvs. lokalhyran exklusive lokalförändringar och tillkommande kapitalkostnader på investeringar. För 2017 uppgår internhyreskostnaderna för grund- och förskolenämnden till 182,5 mkr/år. Genomförda ny- och reinvesteringar beräknas öka hyrorna från Tornberget med ca 27,1 mnkr under 2018. Grund- och förskolenämndens lokalhyror uppgår 2017 till 182,5 mnkr. Till 2019 har Tornberget aviserat att de behöver höja lokalhyrorna med 2,8 procent vilket motsvarar en hyreshöjning med 5,1 mnkr.

Tornbergets bedömningar visar även på att flera förskolor och grundskolor i kommunen har stora upprustningsbehov och att det i vissa fall till och med kan vara ekonomiskt fördelaktigt att riva befintliga lokaler och ersätta med helt nya. Eftersom dessa investeringar i första hand inte beror på volymökningar utan ersätter befintliga verksamhetslokaler är det viktigt att ha i beaktande att grund- och förskolenämnden bör kompenseras för de ökade lokalkostnaderna som dessa reinvesteringar medför, annars riskerar dessa investeringar att tränga undan ekonomiska resurser från verksamheten.

Angivna investeringsbelopp och driftkostnader/år för redovisade investeringsbehov (ej beslutade) är uppskattade värden utifrån idag kända fakta och uppgifter. Dessa kommer att justeras efter hand och kan i slutändan i vissa fall även tillgodoses på andra sätt än genom

uppförande av nya verksamhetslokaler. Oavsett hur det ökande lokalbehovet tillgodoses kommer driftkostnaderna för de nya lokalerna att öka om det är så att dessa drivs i kommunal regi.

Förskola 1-5 år
De senaste årens utökning av antalet förskoleplatser innebär att det övergripande i princip råder balans mellan efterfrågan och antalet tillgängliga förskoleplatser i kommunen, men det råder fortfarande brist på förskoleplatser i vissa kommundelar och därför pågår arbeten med att uppföra eller planera för nya förskolor i flera kommundelar för att möta den förväntade ökande efterfrågan på förskoleplatser i kommunen. Framförallt finns det ett fortsatt behov av att utöka förskolekapaciteten i Vega/Kolartorp/Hermanstorp, Handen och Västerhaningeområdet.

Prognoserna visar på att det kommer att behöva byggas ca 14 nya förskolor i kommunen de kommande tio åren för att kunna tillgodose den ökande efterfrågan på förskoleplatser. I ”kommunfullmäktiges mål & budget 2017-2018” finns också beslut om att ett antal av de nya förskolorna i kommunen ska byggas och drivas i extern regi.

Verksamhetsprognoserna visar också på att det i vissa kommundelar trots allt kan bli så att det kommer att uppstå överskott på förskoleplatser som behöver hanteras och att ett antal förskoleavdelningar därmed också kan komma att bli föremål för att ställas av till kommunens lokalbank i enlighet med kommunens internhyressystem.

I kommunfullmäktiges mål och budget för 2017-2018 finns det investeringsbudget tilldelad 2017 för de nya förskolorna i Vega detaljplan 2, Vega/Kolartorp och i centrala Handen. Dessa förskolor kommer efter beslut att uppföras och drivas i extern regi och belastar därmed inte kommunens investeringsbudget och är därmed inte heller hyrespåverkande för den egna kommunala verksamheten. Den nya förskolan i Vega detaljplan 2 planeras att vara klar till hösten 2018. Enligt nuvarande beslut kommer det att vara möjligt att påbörja uppförandet av den nya förskolan i Vega/Kolartorp under kvartal 4 2017. Vad gäller den första av flera nya förskolor i Handenområdet är det för närvarande inte möjligt att ange något exakt datum för när dessa kan börja byggas.

Förskolan Tallen och Nytorps förskola är enligt Tornberget i behov av upprustning och finns med i investeringsplan för 2018. De ökade hyrorna för de här upprustningarna kommer att påverka nämndens budget från och med 2019. Det kan bli aktuellt att ersätta dessa två förskolor med helt nya byggnader istället för att renovera befintliga lokaler.

Det behöver också planeras för en utökad förskolekapacitet i Jordbro i takt med den beslutade eller planerade produktionen av nya bostäder i den här kommundelen

Framåt 2019-2020 kan det bli aktuellt att uppföra en ny förskola på Dalarö. Den här förskolan kan komma att uppföras och drivas i extern regi.

De nya förskolorna i Tungelsta/Stav, Haningeterrassen i Handen och södra Handen ”Örnens väg” ska eller planeras att uppföras och drivas i extern regi.

Övriga redovisade behov av nya förskolor är mer kopplade till de kommundelar som förväntas växa under den kommande tioårsperioden men där det i dagsläget inte finns färdiga detaljplaner. För mer detaljerad information kring detta hänvisas till dokumentet ”Skolstruktur i Vega, Handen och Västerhaningeområdet” som fastställdes av kommunfullmäktige i april 2014.

Grundskola, årskurs F-9

De senaste årens volymökningar inom grundskolan har till stora delar varit möjligt att tillgodose genom att befintliga men outnyttjade lokalresurser tagits i anspråk och därmed har också ekonomiska resurser kunnat frigöras för själva verksamheten utan att elevpengen behövts ökas i motsvarande omfattning. För de kommande årens förväntade volymökningar bedöms att befintliga lokalresurser inte kommer att vara tillräckliga utan det kommer att bli nödvändigt att tillskapa ytterligare kapacitet, både genom permanenta lösningar men även i vissa fall med inhyrda tidsbegränsade modullösningar. Detta innebär också att kostnaderna för lokalhyror inom grundskolan kommer att börja öka vilket därmed riskerar att tränga undan ekonomiska resurser från verksamheten vid en oförändrad elevpeng eller vid en förändring av elevpengen där bara de ökade kostnaderna för lokalhyror har kompenserats.

Vikingaskolan har under den tid som det uppförs en ny skola på nuvarande Vikingaskolans tomt evakuerats till paviljonger i anslutning till Söderbymalmsskolan, paviljonger som tidigare var placerade på gamla Vikingaskolans tomt samt att man nyttjar delar av Söderbymalmsskolan och lokaler som Fredrika Bremergymnasiet tidigare disponerade. När Vikingaskolan flyttar tillbaka till den nybyggda skolan från och med läsåret 2018/2019 kommer det att finnas kvar skollokaler som eventuellt kan användas permanent eller som evakueringslokaler vid framtida ombyggnationer av förskolor och skolor i kommunen.

På Vendelsömalmsskolan pågår renovering av hela skolan. Det här arbetet beräknas pågå under 2017-2019 och de ökade hyrorna för den här upprustningen kommer att börja påverka nämndens budget från och med 2018-2019 vartefter Tornberget färdigställer de olika delarna av det här projektet.

Tungelsta skola hus A och i princip hela Söderbymalmsskolan är enligt Tornberget i behov av upprustning och finns med i investeringsplan för 2018 och de ökade hyrorna för den här upprustningen kommer att påverka nämndens budget från och med 2019.

Kommunstyrelsen har också ett uppdrag att tillsammans med grund- och förskolenämnden utreda möjligheten att flytta Söderbymalmsskolans nuvarande verksamhet till Riksäpplet.

Från och med 2019 kan det bli aktuellt att påbörja uppförandet av den nya grundskolan för årskurs F-9 i de centrala delarna av Vega.

Den nya grundskolan i Tungelsta planeras att uppföras och drivas i extern regi.

Grundskola, årskurs F-6

Till hösten 2017 ska upprustningen och utökningen av kapaciteten på Måsöskolan i Vega vara klar för att kunna möta det ökande elevunderlaget som en följd av den ökande inflyttningen till

den här kommundelen. Måsöskolan kommer då att vara en skola för ca 525 elever men skolan kommer initialt och fram till dess att det finns ytterligare en grundskola för årskurs F-6 i Vegaområdet dimensioneras för att kunna ta emot uppemot 700 elever.

Elevunderlaget ökar även i Handenområdet och därför kommer kapaciteten även att behöva utökas i den här kommundelen. När den nya Vikingaskolan står färdig, preliminärt till läsåret 2018/2019 kommer den skolan att ha en kapacitet för ca 525 elever men kommer att kunna ta emot upp till 700 elever vid behov. Dessutom planeras för en ny F-6 skola i Södra Handen vid Örnens väg med plats för ca 350 elever men den skolan bedöms i dagsläget kunna tas i drift tidigast framåt 2019-2020 och ska uppföras och drivas i extern regi.

Runstensskolan är i behov av upprustning. Dessutom bedöms att kapaciteten på sikt behöver utökas för att kunna ta emot det ökande antalet elever i Handenområdet och för detta äskas investeringsmedel till 2018. Om Söderbymalmsskolan flyttar till Riksäpplet kan det bli aktuellt att flytta Runstensskolans verksamhet till Söderbymalmsskolans nuvarande lokaler för att tillgodose prognostiserat behov av kapacitetsökning för Runstensskolan. En annan möjlighet kan vara att även öppna F-6 verksamhet i Riksäpplet för att kunna ta emot det ökande antalet elever i Handenområdet.

Hagaskolan ska renoveras och har tilldelats investeringsmedel för 2017 men ytterligare investeringsmedel äskas till 2018. Arbetet beräknas att genomföras under 2018-2019. De ökade hyreskostnaderna för den här upprustningen kommer att påverka nämndens budget från och med 2018-2019.

För 2018 äskar grund- och förskolenämnden även investeringsmedel för att påbörja arbetet med att uppföra en ny 2-parallellig grundskola för årskurs F-6 i Norrbyområdet i takt med förväntad produktion av nya bostäder enligt beslutade detaljplaner för den här kommundelen.

Hus B på Båtsmansskolan är enligt Tornberget i behov av upprustning och finns 2018 med i Tornbergets investeringsbudget på 100 mnkr för ej objektsspecifika investeringar. Investeringsbudgeten beräknas till 4,0 mnkr. De ökade hyrorna för den här upprustningen kommer att påverka nämndens budget från och med 2019.

I Västerhaninge/Åby kommer den sammanlagda och långsiktiga kapaciteten inom grundskolans årskurs F-6 att utökas med en kapacitet som motsvarar nio klasser per årskurs och en total kapacitet på ca 1 600 elever. Detta sker genom att Åbyskolan flyttas från sin nuvarande placering till det område där Parks förskola idag ligger och samtidigt utökas till en 3-parallelig verksamhet samt att Ribbyskolan utökas med en 2-parallelig verksamhet inom årskurs F-6 med en början från och med läsåret 2016/2017.

Ribbybergsskolans kök är i behov av att rustas upp och byggas om och finns med som investeringsäskande för 2018. De ökade hyrorna för den här upprustningen kommer att påverka nämndens budget från och med 2019.

I 2017 års investeringsbudget tilldelades investeringsbudget för renovering/upprustning av Ornö skola.

De nya grundskolorna i Vega detaljplan 2 och södra Handen ska eller planeras att uppföras och drivas i extern regi.

Övriga redovisade behov av ytterligare lokalresurser inom årskurs F-6 är mer kopplade till de kommundelar som förväntas växa under den kommande tioårsperioden men där det i dagsläget inte finns färdiga detaljplaner. För mer detaljerad information kring detta hänvisas till dokumentet ”Skolstruktur i Vega, Handen och Västerhaningeområdet” som fastställdes av kommunfullmäktige i april 2014.

Grundskola, årskurs 7-9

I samtliga kommundelar beräknas att nuvarande kapacitet inom årskurs 7-9 är tillräcklig för att tillgodose efterfrågan under perioden 2017-2020. Inom årskurs 7-9 är i dagsläget dessutom ca 15 klassrum avställda på befintliga kommunala grundskoleenheter vilket i princip motsvarar en kapacitet för ca 375 elever, en kapacitet som kan komma att tas i anspråk som evakueringslokaler i samband med nödvändiga reinvesteringar i befintliga skollokaler som Tornberget redovisar.

I 2017 års investeringsbudget har Vendelsömalmsskolan och Ribbyskolan tilldelats investeringsmedel för att Tornberget ska kunna renovera dessa båda skolor. Tornberget har även aviserat ett behov av att delar av Söderbymalmsskolan är i behov av att renoveras.

Ribbyskolan ska renoveras och byggas om, samtidigt kommer lokalresurserna inom årskurs 7-9 att utökas på skolan för att kunna ta emot det ökande antalet elever i de äldre årskurserna i kommundelen och de ökade hyrorna för den här upprustningen beräknas att påverka nämndens budget från och med 2018-2019. För detta finns investeringsmedel avsatta i 2016 och 2017 års investeringsbudget.

Tungelsta skola hus A och i princip hela Söderbymalmsskolan är enligt Tornberget i behov av upprustning och finns med i investeringsplan för 2018 och de ökade hyrorna för den här upprustningen kommer att påverka nämndens budget från och med 2019.

Övriga redovisade behov av ytterligare lokalresurser inom årskurs 7-9 är mer kopplade till de kommundelar som förväntas växa under den kommande tioårsperioden men där det i dagsläget inte finns färdiga detaljplaner. För mer detaljerad information kring detta hänvisas till dokumentet ”Skolstruktur i Vega, Handen och Västerhaningeområdet” som fastställdes av kommunfullmäktige i april 2014.

Sammanställning investeringsprojekt – pågående eller beslutade av KF samt driftkostnadspåverkan 2018 och 2019

Under 2018 och 2019 kommer det att vara nödvändigt att utöka lokalresurserna inom både förskolan och grundskolan som en följd av ökande volymer inom dessa verksamhetsområden. Det som också är tydligt för 2018 och 2019 är att Tornberget kommer att behöva utföra relativt omfattande reinvesteringar i befintliga skollokaler för att säkra dessa enheters skick och standard för framtiden och i vissa fall även riva befintliga verksamhetslokaler och ersätta dem med helt nya lokaler.

För 2018 beräknas driftkostnaderna öka med sammanlagt 27,1 mnkr för de aktuella investeringarna om de genomförs enligt vad som framgår av nedanstående tabell. I tabellen har inte eventuella avskrivningar beaktats i de fall där det kan bli aktuellt med att riva befintliga lokaler i samband med ny- eller reinvesteringar i lokaler. För 2019 beräknas driftkostnaderna öka med ytterligare 55,8 mnkr för de aktuella investeringarna om de genomförs enligt beslut i kommunfullmäktiges mål och budget 2017-2018.

GFN, lokalrelaterade investeringsprojekt - pågående eller beslutade av KF eller Tornberget

År	Vhet	Beslutade investeringsprojekt eller i investeringsplan enligt beslut i KF (belopp i tkr)	Tilldelad budgetram t.o.m. 2016 (tkr)	Tilldelad budgetram 2017	Typ	Plan 2018 (tkr)	Plan 2019 (tkr)	Driftkostnad/ år (prognos)	Drift - påverkan 2018	Driftkostnad 2018 (prognos)	Drift - påverkan 2019	Driftkostnad 2019 (prognos)
2016-	Fsk	**Gladan** återstående del av Tornbergets "PLUH 2015", upprustning	**19 000**		Reinvest.			1 040	**50%**	**520**		
2016-	Fsk	**Tornberget - planerat underhåll 2017** "100 mnkr", GFN´s andel **förskola**		**26 927**	Reinvest.			1 620	**50%**	**810**	50%	810
2016-	Grsk, F-6	**Tornberget - planerat underhåll 2017** "100 mnkr", GFN´s andel **grundskola F-6**		**23 957**	Reinvest.			1 290	**50%**	**645**	50%	645
2016-	Grsk, 7-9	**Tornberget - planerat underhåll 2017** "100 mnkr", GFN´s andel **Grundskola 7-9**		**10 247**	Reinvest.			280	**50%**	**140**	50%	140
2016-2017	Grsk, F-6	Ombyggnation av **Måsöskolan** till en skola för 525 elever samt en successiv och temporär utökning av kapaciteten med plats för uppemot 700 elever fram till dess att ny F-6 står klar i Vega i takt med att kommundelen byggs ut. Prognosen för skolans ombyggnation uppgår till 88,5 mnkr i feb-16 exklusive investeringsbudget för inventerarier/utrustning.	**125 000**		Reinvest/Volym			8 840	**50%**	**4 420**		
2016-2018	Grsk, F-6	Nya **Vikingaskolan** med plats för ca 525 elever, inititialt uppemot 700 elever	**137 000**	**75 000**	Reinvest.	51 000		17 420	**50%**	**8 710**	50%	8 710
2016-2018	Grsk, F-9	Successiv utökning med ca 2-6 klassrum på **Tungelsta skola** under perioden 2016-2018 som en följd av allt större årskullar de kommande åren. Behovet kvarstår till dess att det finns en utökad permanent grundskolekapacitet i "Lillgården - Del av Stav 1:38".	**24 000**		Volym			2 050	**50%**	**1 025**	50%	1 025
2016-2018	Grsk, F-6	Temporär utökning av kapaciteten inom år F-6 i Handenkommundelen med upp till 10 klassrum under perioden 2016-2018 fram till dess att Handen fått en permanent utökad kapacitet (eventuellt i inhyrda moduler)	**44 300**		Volym			4 200	**25%**	**1 050**		
2017-	Fsk	**Sovaltaner** på förskolor, 2 mnkr/år 2016-2018	**2 000**	**2 000**	Reinvest.	2 000		330	**66%**	**218**		
2017-2018	Fsk	Ny **förskola i Västerhaninge/Ribbyängar** med 6 avdelningar och som uppförs i direkt anslutning till Ribbyskolan	**50 000**		Volym			3 430	**50%**	**1 715**	50%	1 715
2017-2018	Grsk, F-6	Upprustning **Hagaskolan** i enlighet med Tornbergets underlag till ekonomikonferens 2017-2018.		**70 000**	Reinvest.	73 000		7 440			50%	3 720
2017-2018	Grsk, F-6	**Ornö skola**, upprustning	**8 500**		Reinvest.			470			100%	470
2017-2018	Fsk	Ny förskola i **Vega** (detaljplan 2) med sex avdelningar. Ska uppföras och drivas i extern regi.		**35 000**	Volym			3 400				
2017-2019	Grsk, 7-9	Upprustning av **Vendelsömalmsskolan** inklusive ombyggnation av skolans kök (redan tilldelad budget 2015 15 mkr för köket).	**77 000**	**63 000**	Reinvest.	15 000		7 820	**30%**	**2 346**	50%	3 910
2018-	Fsk	Ny förskola med 8 avdelningar i **Jägartorp/Åby** som ska ersätta Parks förskola i Åby.	**67 000**		Reinvest.			4 410	**50%**	**2 205**	50%	2 205
2018-	Fsk	Upprustning av **Lida förskola**	**30 000**		Reinvest.			1 630	**100%**	**1 630**		
2018-2019	Fsk	Förskola med 6 avdelningar i **Vega/Kolartorp**. Förskolekapacitet som ska tillgodose det ökande behovet av förskoleplatser i kommundelen i takt med att stadsdel Vega byggs ut. Ska uppföras och drivas i extern regi.		**35 000**	Volym			3 400				
2018-2019	Fsk	Utökning av förskolekapaciteten i **Jordbro** med upp till 6 avdelningar i takt med beslutad nyproduktion av bostäder	**25 000**		Volym			2 860			50%	1 430
2018-2019	Grsk, 7-9	Upprustning **Ribbyskolan, Ribby 2**	**53 000**	**55 000**	Reinvest.			7 830			50%	3 915
2018-2019	Grsk, F-6	Utökad grundskolekapacitet för F-6 i **Norrby** i takt med den planerade nyproduktionen av bostäder i kommundelen.			Volym	85 000	90 000	10 380				
2018-2019	Grsk, F-6	Ny F-6 skola i **Åby** som ersätter nuvarande Åbyskola samt en utökning av kapaciteten med plats för ytterligare 175 elever, totalt 525 elever. Den nya skolan planeras att uppföras på nuvarande Park/Karusellens tomt i Åby.			Reinvest/Volym	100 000	105 000	17 420				
2018-2019	Fsk	6 avdelningar inom befintliga förskolor i Åbykommundelen som ska ersätta förskolan Karusellen i Åby. "Åby entré" (Rev. Planeras för 6 avdelningar i inhyrda lokaler)	**33 000**		Reinvest/Volym			3 430	**50%**	**1 715**	50%	1 715
2018-2019	Grsk, F-6	Ny grundskola år F-6 öster om järnvägsspåret i stadsdel **Vega** (detaljplan 2) med plats för upp till 350 elever. Ska uppföras och drivas i extern regi.			Volym	60 000	65 000	11 080				
2018-2019	Fsk	Ny förskola i **Tungelsta/Stav** med sex avdelningar, den första av två nya förskolor i den här kommundelen. Planeras att uppföras och drivas i extern regi.			Volym	35 000		3 400				
2018-2019	Grsk, F-6	Ombyggnation och utökning alternativt helt ny placering av **Ribbybergsskolans kök.**			Reinvest.	50 000		1 630			50%	815
2018-2019	Fsk	Upprustning av **förskola Tallen** i Handen i enlighet med Tornbergets underlag till ekonomikonferens 2017-2018. Utöver upprustningen behöver även Tallen utökas med två permanenta avdelningar som ersätter nuvarande avdelningar placerade i tidigare skollokaler på Vikingaskolan när den skolan rivs.			Reinvest.	67 000		2 720			50%	1 360
2018-2019	Fsk	Upprustning av **Nytorps förskola i Åby alternativt ersätta med en helt ny förskola** i enlighet med Tornbergets underlag till ekonomikonferens 2018-2019.			Reinvest.	67 000		3 400			50%	1 700
2018-2019	Grsk, F-6	Upprustning av **"Hus B / Prånen" på Båtsmansskolan** i enlighet med Tornbergets underlag till ekonomikonferens 2017-2018. Ingår för 2018 i Tornbergets budget för planerat underhåll			Reinvest.							
2018-2019	Grsk, F-9	Upprustning av **Tungelsta skola "Hus A"** i enlighet med Tornbergets underlag till ekonomikonferens 2018-2019.			Reinvest.	45 000		1 910			100%	1 910
2018-2019	Grsk, F-6	Ny F-6 skola i **Handen**, ersätter Runstensskolan samt utökning till 3-parallellig verksamhet			Reinvest.	110 000	118 000	17 050			50%	8 525
2018-2019	Grsk, 7-9	Upprustning av **Söderbymalmsskolan "Hus A, B & C"** i enlighet med Tornbergets underlag till ekonomikonferens 2017-2018.			Reinvest.	76 000		4 130			50%	2 065
2018-2019	Grsk, F-6	Permanent utökning av elevkapaciteten på **Ribbyskolan** med en 2-parallellig F-6 verksamhet och plats för ca 350 elever.		**55 000**	Volym	60 800	92 900	8 930			50%	4 465
2018-2019	Grsk, F-6	Ny F-6 skola i **Södra Handen** "Örnens väg". Planeras att uppföras och drivas i extern regi.			Volym	60 000	65 000	8 180				
2018-2019	Fsk	Ny förskola i **Handen** "Haningeterrassen" med sex avdelningar, den första av två nya förskolor i kommundelen. Ska uppföras och drivas i extern regi.			Volym			3 400				
2018-2019	Fsk	Ny förskola i **Norrby** med sex avdelningar, den första av två nya förskolor i den här kommundelen.			Volym	50 000		3 400			50%	1 700
2019-2020	Grsk, F-6	Ny grundskola i **Tungelsta**/Hammars småbruk (ca 350-525 elever). Planeras att uppföras och drivas i extern regi.			Volym	60 000	65 000	9 530				
2019-2020	Fsk	Ny förskola med 6 avdelningar **på Dalarö** (ersätta nuvarande lokaler) samt eventuell utökning av befintlig kapacitet i takt med planerad produktion av nya bostäder på Dalarö. Kan byggas och drivas i extern regi.			Reinvest/Volym		50 000	3 430				
2019-2021	Grsk, F-9	Skollokaler för **årskurs F-9 i Vega** (ca 750 elever) inkl. utökning av verskamhetslokaler för grundsärskola			Volym		70 000	24 350				
2019-2024	Fsk	3 nya **förskolor i Handenområdet** i samband med den pågående förtätningen med upp till 1.000 nya bostäder i kommundelen.		**35 000**	Volym	50 000	50 000	11 420			25%	2 855
2018-2019	Fsk	Ny förskola i **Handen** "Örnens väg" med sex avdelningar. Ska uppföras och drivas av extern huvudman.			Volym			3 400				
Delsumma beslutade investeringsprojekt:			**694 800**	**486 131**		**1 116 800**	**770 900**	**232 350**		**27 149**		**55 805**

För att de ökade driftkostnaderna för dessa investeringar inte ska riskera att tränga undan ekonomiska resurser för själva verksamheten kommer grund- och förskolenämnden att behövas kompenseras ekonomiskt inom ramen för elevpengssystemet för de ökade driftkostnaderna som de aktuella investeringarna innebär.

Investeringsbudget

Investeringsbudget 2017 med investeringsäskande 2018 samt investeringsplan 2019-2027
I nedanstående tabell redovisas redan tilldelade investeringsmedel per objekt fram till och med 2017 för grund- och förskolenämnden samt investeringsäskande för 2018 och investeringsplan för 2019-2027. Till och med 2017 har 1 158,9 mnkr (675,8 + 483,1) tilldelats i investeringsbudget för beslutade ny- och reinvesteringsprojekt.

GFN, investeringsbudget 2017 med investeringsäskande 2018 samt investeringsplan 2019-2027

År	Vhet	Beslutade investeringsprojekt eller i investeringsplan enligt beslut i KF (belopp i tkr)	Tilldelad budgetram t.o.m. 2016 (tkr)	Tilldelad budgetram 2017	Typ	Äskande 2018 (tkr)	Plan 2019-2020	Plan 2021-2027	Driftkostnad/ år (prognos)
2016-	Fsk	**Tornberget - planerat underhåll 2017** "100 mnkr", GFN´s andel **förskola**		**26 927**	Reinvest.				1 620
2016-	Grsk, F-6	**Tornberget - planerat underhåll 2017** "100 mnkr", GFN´s andel **grundskola F-6**		**23 957**	Volym				1 290
2016-	Grsk, 7-9	**Tornberget - planerat underhåll 2017** "100 mnkr", GFN´s andel **Grundskola 7-9**		**10 247**	Volym				280
2016-2017	Grsk, F-6	Ombyggnation av **Måsöskolan** till en skola för 525 elever samt en successiv och temporär utökning av kapaciteten med plats för uppemot 700 elever fram till dess att ny F-6 står klar i Vega i takt med att kommundelen byggs ut. Prognosen för skolans ombyggnation uppgår till 88,5 mnkr i feb-16 exklusive investeringsbudget för inventerarier/utrustning.	**125 000**		Reinvest. /Volym				8 840
2016-2018	Grsk, F-6	Nya **Vikingaskolan** med plats för ca 525 elever, inititialt uppemot 700 elever	**137 000**	**75 000**	Reinvest.	50 000			17 420
2016-2018	Grsk, F-9	Successiv utökning med ca 2-6 klassrum på **Tungelsta skola** under perioden 2016-2018 som en följd av allt större årskullar de kommande åren. Behovet kvarstår till dess att det finns en utökad permanent grundskolekapacitet i "Lillgården - Del av Stav 1:38".	**24 000**		Volym				2 050
2016-2018	Grsk, F-6	Temporär utökning av kapaciteten inom år F-6 i **Handenområde**t med upp till 10 klassrum under perioden 2016-2018 fram till dess att Handen fått en permanent utökad kapacitet (eventuellt i inhyrda moduler)	**44 300**		Volym				4 200
2018-	Fsk	**Sovaltaner** på förskolor, 2 mnkr/år 2016-2018	**2 000**	**2 000**	Reinvest.	2 000			330
2017-2018	Fsk	Ny **förskola i Västerhaninge/Ribbyängar** med 6 avdelningar och som uppförs i direkt anslutning till Ribbyskolan	**50 000**		Volym				3 430
2017-2018	Grsk, F-6	Upprustning **Hagaskolan** i enlighet med Tornbergets underlag till ekonomikonferens 2017-2018.		**70 000**	Reinvest.	63 000			7 440
2017-2018	Grsk, F-6	**Ornö skola**, upprustning	**8 500**		Reinvest.				470
2017-2018	Fsk	Ny förskola i **Vega** (detaljplan 2) med sex avdelningar. Ska uppföras och drivas i extern regi.		**35 000**	Volym				
2017-2019	Grsk, 7-9	Upprustning av **Vendelsömalmsskolan** inklusive ombyggnation av skolans kök (redan tilldelad budget 2015 15 mkr för köket).	**77 000**	**60 000**	Reinvest.				7 820
2018-	Fsk	Ny förskola med 8 avdelningar i **Jägartorp/Åby** som ska ersätta Parks förskola i Åby.	**67 000**		Reinvest.				4 410
2018-	Fsk	Upprustning av **Lida förskola**	**30 000**		Reinvest.				1 630
2018-2019	Fsk	Förskola med 6 avdelningar i **Vega/Kolartorp**. Förskolekapacitet som ska tillgodose det ökande behovet av förskoleplatser i kommundelen i takt med att stadsdel Vega byggs ut. Ska uppföras och drivas i extern regi.		**35 000**	Volym				
2018-2019	Fsk	Utökning av förskolekapaciteten i **Jordbro** med upp till 6 avdelningar i takt med beslutad nyproduktion av bostäder	**25 000**		Volym	25 000			2 860
2018-2019	Grsk, 7-9	Upprustning **Ribbyskolan**	**53 000**	**55 000**	Reinvest.				7 830
2018-2019	Grsk, F-6	Utökad grundskolekapacitet för F-6 i **Norrby** i takt med den planerade nyproduktionen av bostäder i kommundelen.			Volym	60 000	88 000		10 380
2018-2019	Grsk, F-6	Ny F-6 skola i **Åby** som ersätter nuvarande Åbyskola samt en utökning av kapaciteten med plats för ytterligare 175 elever, totalt 525 elever. Den nya skolan planeras att uppföras på nuvarande Park/Karusellens tomt i Åby.			Reinvest.	85 000	169 200		17 420
2018-2019	Fsk	6 avdelningar inom befintliga förskolor i Åbykommundelen som ska ersätta förskolan Karusellen i Åby. "Åby entré" (Rev. Planeras för 6 avdelningar i inhyrda lokaler)	**33 000**		Reinvest. /Volym				3 430
2018-2019	Grsk, F-6	Ombyggnation och utökning alternativt helt ny placering av **Ribbybergsskolans** kök.			Reinvest.	30 000			1 630
2018-2019	Fsk	Upprustning av **förskola Tallen** i Handen i enlighet med Tornbergets underlag till ekonomikonferens 2017-2018. Utöver upprustningen behöver även Tallen utökas med två permanenta avdelningar som ersätter nuvarande avdelningar placerade i tidigare skollokaler på Vikingaskolan när den skolan rivs.			Reinvest.	67 000			2 720
2018-2019	Fsk	Upprustning av **Nytorps förskola i Åby alternativt ersätta med en helt ny förskola** i enlighet med Tornbergets underlag till ekonomikonferens 2018-2019.			Reinvest.	50 000			3 400
2018-2019	Grsk, F-9	Upprustning av **Tungelsta skola "Hus A"** i enlighet med Tornbergets underlag till ekonomikonferens 2018-2019.			Reinvest.	37 000			1 910
2018-2019	Grsk, F-6	Ny F-6 skola i **Handen**, ersätter Runstensskolan samt utökning till 3-parallellig verksamhet			Reinvest.	85 000	169 200		17 050
2018-2019	Grsk, 7-9	Upprustning av **Söderbymalmsskolan "Hus A, B & C"** i enlighet med Tornbergets underlag till ekonomikonferens 2017-2018.			Reinvest.	76 000			4 130
2018-2019	Grsk, F-6	Permanent utökning av elevkapaciteten på **Ribbyskolan** med en 2-parallellig F-6 verksamhet och plats för ca 350 elever.		**55 000**	Volym	60 800	92 900		8 930
2018-2019	Fsk	Ny förskola i **Norrby** med sex avdelningar, den första av två nya förskolor i den här kommundelen.			Volym	50 000			3 400
2019-2020	Fsk	Ny förskola med 6 avdelningar **på Dalarö** (ersätta nuvarande lokaler) samt eventuell utökning av befintlig kapacitet i takt med planerad produktion av nya bostäder på Dalarö. Kan byggas och drivas i extern regi.			Reinvest. /Volym		50 000		
2019-2021	Grsk, F-9	Skollokaler för **årskurs F-9 i Vega** (ca 750 elever) inkl. utökning av verskamhetslokaler för grundsärskola			Volym		337 500		24 350
2019-2024	Fsk	3-4 nya **förskolor i centrala Handen** i samband med den pågående förtätningen med upp till 1.000 nya bostäder i kommundelen.		**35 000**	Volym	50 000	100 000		11 420
Delsumma beslutade investeringsprojekt:			**675 800**	**483 131**		**790 800**	**1 006 800**		**182 090**

GFN, lokalrelaterade investeringsprojekt - identifierade investeringsbehov

År	Vhet	Förskola, identifierade investeringsbehov (belopp i tkr)	Tilldelad budgetram t.o.m. 2016 (tkr)	Tilldelad budgetram 2017	Typ	Äskande 2018 (tkr)	Plan 2019-2020	Plan 2021-2027	Driftkostnad/ år (prognos)
2018-2019	Fsk	Ny förskola i **Vendelsöområdet** som ersätter minskad kapacitet på förskola i kommundelen i enskild regi. Lämplig tomt behöver identifieras och detaljplaneras.			Volym	50 000			2 860
2019-2024	Fsk	Nya förskolor i **Vendelsö/Gudö** i takt med planerad produktion av nya bostäder i kommundelen			Volym		Ospec.	Ospec.	5 710
2019-2024	Fsk	Nya förskolor i **Brandbergen** i takt med planerad produktion av nya bostäder i kommundelen			Volym		Ospec.	Ospec.	5 710
2020-2021	Fsk	Ny **förskola i Tungelsta/Stav** med sex avdelningar, den andra av två nya förskolor i den här kommundelen.			Volym		50 000		2 860
2019-2023	Fsk	1-2 nya förskolor i **Ribbyängar** i takt med planerad produktion av nya bostäder i kommundelen			Volym		50 000	50 000	5 710
2019-2024	Fsk	Behov av upprustning av **förskolan Eken i Handen alternativt ersätta med ny förskola** i enlighet med Tornbergets underlag till budgetförutsättningar 2018-2019. Dessutom en utökning med 2 avdelningar.			Reinvest. /Volym	67 000			3 830
2019-2024	Fsk	1-2 nya förskolor i **Hermanstorp/Kolartorp** i takt med planerad produktion av nya bostäder i kommundelen			Volym		50 000	50 000	5 710
2019-2024	Fsk	Nya förskolor i **Jordbro** i takt med planerad produktion av nya bostäder i kommundelen			Volym		Ospec.	Ospec.	8 570
2019-2024	Fsk	Behov av upprustning av **förskolan Blåsippan** alternativt ersätta med ny förskola i enlighet med Tornbergets underlag till budgetförutsättningar 2018-2019.			Reinvest.	50 000			2 860
2020-2021	Fsk	Ny **förskola i Norrby** med sex avdelningar, den andra av två nya förskolor i den här kommundelen.			Volym		50 000		2 860
2019-2024	Fsk	2-3 nya förskolor med sex avdelningar per enhet i takt med att **Vega** byggs ut			Volym		50 000	100 000	8 650
2019-2024	Fsk	Nya förskolor i **centrala Handen** i takt med den planerade produktionen av nya bostäder genom förtätning och som redovisas i kommunens översiktsplan			Volym		Ospec.	Ospec.	57 100
Delsumma investeringsbehov inom förskolan						**167 000**	**250 000**	**200 000**	**112 430**

År	Vhet	Grundskola, identifierade investeringsbehov (belopp i tkr)	Tilldelad budgetram t.o.m. 2016 (tkr)	Tilldelad budgetram 2017	Typ	Äskande 2018 (tkr)	Plan 2019-2020	Plan 2021-2027	Driftkostnad/ år (prognos)
2020-2025	Grsk, F-6	Utökad grundskolekapacitet i **Vendelsö/Gudö** i takt med planerad produktion av nya bostäder i kommundelen			Volym		Ospec.	Ospec.	
2020-2025	Grsk, F-6	Utökad grundskolekapacitet i **Brandbergen** i takt med planerad produktion av nya bostäder i kommundelen			Volym		Ospec.	Ospec.	
2019-2024	Grsk, F-6	Behov av upprustning av **Kvarnbäcksskolan**s kök i enlighet med Tornbergets underlag till budgetförutsättningar 2018-2019.			Reinvest.	42 000			2 430
2020-2025	Grsk, F-6	Utökad grundskolekapacitet i **Jordbro** i takt med planerad produktion av nya bostäder i kommundelen			Volym		Ospec.	Ospec.	
2020-2025	Grsk, F-6	Utökad grundskolekapacitet i **Hermanstorp/Kolartorp** i takt med planerad produktion av nya bostäder i kommundelen			Volym		Ospec.	Ospec.	
2020-2027	Grsk, F-6	Utökad grundskolekapacitet i **centrala Handen** i takt med den planerade produktionen av nya bostäder genom förtätning och som redovisas i kommunens översiktsplan			Volym		Ospec.	Ospec.	
2020-2024	Grsk, F-6	Ny grundskola för år F-6 i **Handenområdet norr om Gudöbroleden** med plats för ca 350 elever för att tillgodose det ökande behovet i takt med att kommundelen byggs ut.			Volym		Ospec.	Ospec.	11 080
Delsumma identifierade investeringsbehov grundskola:						**42 000**			**13 510**

Totalsum	**675 800**	**483 131**		**999 800**	**1 256 800**	**200 000**	**308 030**
	1 158 931						

För 2018 äskar grund- och förskolenämnden ytterligare 999,8 mnkr för ny- och reinvesteringar i lokaler inklusive de äskanden som Tornberget redovisar som reinvesteringsbehov för 2018-2019.

Grund- och förskolenämndens reviderade investeringsplan för 2019-2027 uppgår till 1 456,8 mnkr exklusive ett antal framtida investeringsbehov i takt med planerad produktion av nya bostäder i olika kommundelar. Dessa är i ett så tidigt planeringsstadie att de inte preciserats vad gäller planerad genomförandetid, omfattning eller investeringsbehov och redovisas därför som ”ospec.” i ovanstående tabell. Utbildningsförvaltningen är däremot delaktiga i arbetet när nya detaljplaner arbetas fram och skriver löpande fram nya förskolor och grundskolor vid behov i de nya detaljplanerna.

För 2018 beräknas lokalhyrorna att öka med 27,1 mnkr som en följd av slutförda ny- och reinvesteringar i verksamhetslokaler och för 2019 med ytterligare 55,8 mnkr. De samlade driftkostnaderna beräknas öka med 347,7 mnkr under hela perioden 2018-2027 om redovisade

investeringsbehov genomförs enligt ovanstående tabell exklusive kostnadsökningar för kommande men i dagsläget ospecificerade investeringsprojekt.

En stor del av investeringsbehovet för perioden 2018-2027 är kopplat till befolkningsökningen som förväntas ske i takt med produktionen av nya bostäder i kommunen de kommande tio åren.

För att säkerställa att det kommer att vara möjligt att uppföra nya förskolor och grundskolor i de redovisade kommundelarna är det fortsatt angeläget att stadsbyggnadsförvaltningen beaktar detta i sin planering och reserverar tillräcklig och för verksamheten lämplig tomtmark för att tillgodose dessa behov.

Beslutade, planerade eller identifierade RE-investeringsbehov
Tornberget har identifierat ett antal förskolor och grundskolor med relativt omfattande reinvesteringsbehov och som de har bedömt behöver åtgärdas inom de närmaste åren. Eftersom det är totalupprustningar det handlar om kommer det bli nödvändigt att i förekommande fall evakuera befintliga verksamheter. Av den anledningen finns det skäl att försöka genomföra dessa upprustningar inom de närmaste åren eftersom det idag i flera av de aktuella kommundelarna fortfarande finns avställda klassrum/avdelningar som skulle kunna utgöra evakueringslösningar, i vissa fall med komplettering med inhyrda verksamhetslokaler under evakueringstiden. Detta skulle kunna bidra till att minska den totala kostnaden för reinvesteringarna eftersom kostnaderna för evakueringslokaler ingår i projekten och på så sätt även hålla ökningen av driftkostnaderna så låga som möjligt som dessa reinvesteringar trots allt medför.

I nuläget finns inga detaljerade reinvesteringsnivåer framtagna för de berörda objekten utan de nivåer som redovisas både vad gäller reinvesteringsnivåer inklusive verksamhetsanpassningar och ökade driftskostnader/år är i det här skedet beräknat utifrån schabloner och nyckeltal för att ge en bild av storleken på reinvesteringsnivåerna.

Det sammanlagda reinvesteringsbehovet beräknas i nuläget till 1 950 mnkr och driftkostnaderna beräknas öka med 124,7 mnkr/år som en följd av beslutade eller identifierade reinvesteringar under perioden 2017-2027. Se även nedanstående tabell.

För att de ökade driftkostnaderna för dessa reinvesteringar inte ska tränga undan ekonomiska resurser för själva verksamheten kommer det att vara nödvändigt att grund- och förskolenämnden särskilt kompenseras ekonomiskt för de ökade driftkostnaderna som dessa investeringar innebär.

I de fall Tornberget konstaterat att det kan vara mer ekonomiskt fördelaktigt att riva befintliga skollokaler och ersätta med nya lokaler har utbildningsförvaltningen inte något att erinra under förutsättning att de ökade kostnaderna för lokalhyror för dessa nya lokaler kompenseras.

Utökning av kapacitet via extern part
I nedanstående tabell redovisas kommande kapacitetsökningar som är möjliga, planerade eller beslutade att uppföras och drivas av extern part efter beslut i kommunstyrelsen i december 2016.

År	Vhet	Beslutade investeringsprojekt eller i investeringsplan enligt beslut i KF (belopp i tkr)	Status	Tilldelad budgetram t.o.m. 2016 (tkr)	Tilldelad budgetram 2017	Typ	Åskande 2018 (tkr)	Plan 2019-2020	Plan 2021-2027
2017-2018	Fsk	Ny förskola i **Vega** (detaljplan 2) med sex avdelningar. Ska uppföras och drivas i extern regi.	**Extern regi, beslutad**		**35 000**	Volym			
2018-2019	Fsk	Förskola med 6 avdelningar i **Vega/Kolartorp**. Förskolekapacitet som ska tillgodose det ökande behovet av förskoleplatser i kommundelen i takt med att stadsdel Vega byggs ut. Ska uppföras och drivas i extern regi.	**Extern regi, beslutad**		**35 000**	Volym			
2018-2019	Grsk, F-6	Ny grundskola år F-6 öster om järnvägsspåret i stadsdel **Vega** (detaljplan 2) med plats för upp till 350 elever. Ska uppföras och drivas i extern regi.	**Extern regi, beslutad**			Volym			
2018-2019	Fsk	Ny förskola i **Tungelsta/Stav** med sex avdelningar, den första av två nya förskolor i den här kommundelen. Planeras att uppföras och drivas i extern regi.	**Extern regi, planerad**			Volym			
2018-2019	Grsk, F-6	Ny F-6 skola i **Södra Handen** "Örnens väg". Planeras att uppföras och drivas i extern regi.	**Extern regi, planerad**			Volym			
2018-2019	Fsk	Ny förskola i **Handen "Haningeterrassen"** med sex avdelningar, den första av två nya förskolor i kommundelen. Ska uppföras och drivas i extern regi.	**Extern regi, beslutad**			Volym			
2019-2020	Grsk, F-9	Ny grundskola i **Tungelsta**/Hammars småbruk (ca 350-525 elever). Planeras att uppföras och drivas i extern regi.	**Extern regi, planerad**			Volym			
2019-2020	Fsk	Ny förskola i **Handen "Örnens väg"** med sex avdelningar. Ska uppföras och drivas av extern huvudman.	**Extern regi, beslutad**			Volym			

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden – Lokalresursplan 2018-2027

Verksamhetslokaler 2018-2019 i egen kommunal regi

Arbetet med att uppföra ett nytt tekniskt yrkesgymnasium i direkt anslutning till Fredrika Bremergymnasiet som påbörjades under 2014 slutfördes våren 2016 och den nya byggnaden har tagits i drift från och med läsåret 2016/2017.

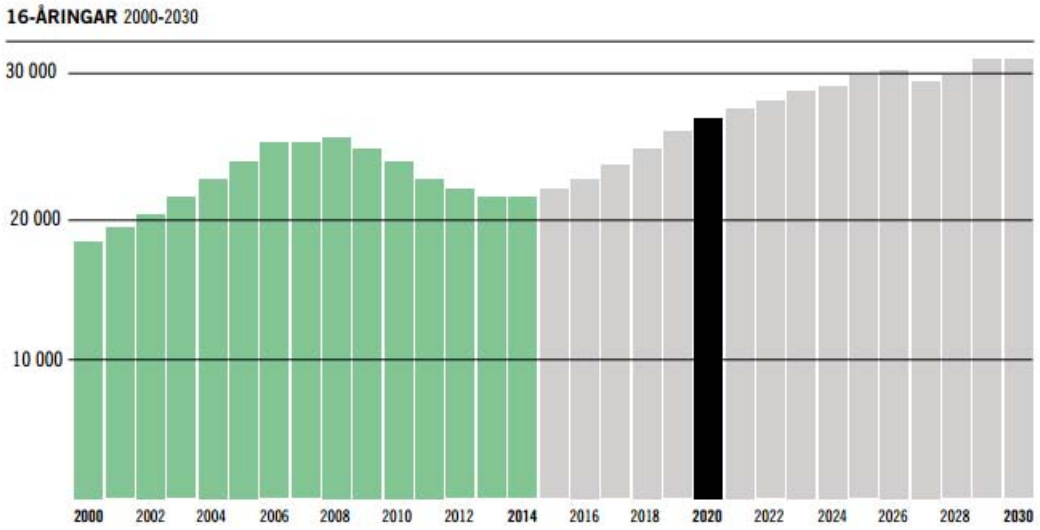
I detaljplanen för den nya Vikingaskolan finns det även möjlighet att uppföra elevhem för gymnasiets behov. Tanken är i sådana fall att dessa ska ersätta de nuvarande elevhemmen som är placerade i anslutning till bussgaraget i Handen och gamla Fredriks lokaler. Det finns inte i dagsläget några konkreta planer på när och i vilken omfattning elevhemmen ska uppföras utan planeringsarbetet kommer att ske i samråd med berörda tjänstemän på utbildningsförvaltningen, kommunstyrelseförvaltningen och stadsbyggnadsförvaltningen. Lokalkostnaderna för de nya elevhemmen kommer när de är klara att bekostas av gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden men eftersom det inte finns någon kostnadskalkyl framtagen idag redovisas inte heller någon prognostiserad årlig driftkostnad för de nya elevhemmen i årets lokalresursplan för gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.

I övrigt planeras för närvarande inte några större lokalrelaterade investeringar i gymnasiets eller vuxenutbildningens verksamhetslokaler. Däremot avser utbildningsförvaltningen att under 2017 genomföra en utredning av lokaltillgång och framtida lokalbehov för gymnasiet och vuxenutbildningen i kommunen.

KSL har tagit fram ett dokument, ”2015 Gymnasiebehovet – Trender och kunskap om Storstockholms gymnasieregion”. I det dokumentet redovisas bland annat nedanstående tabell.

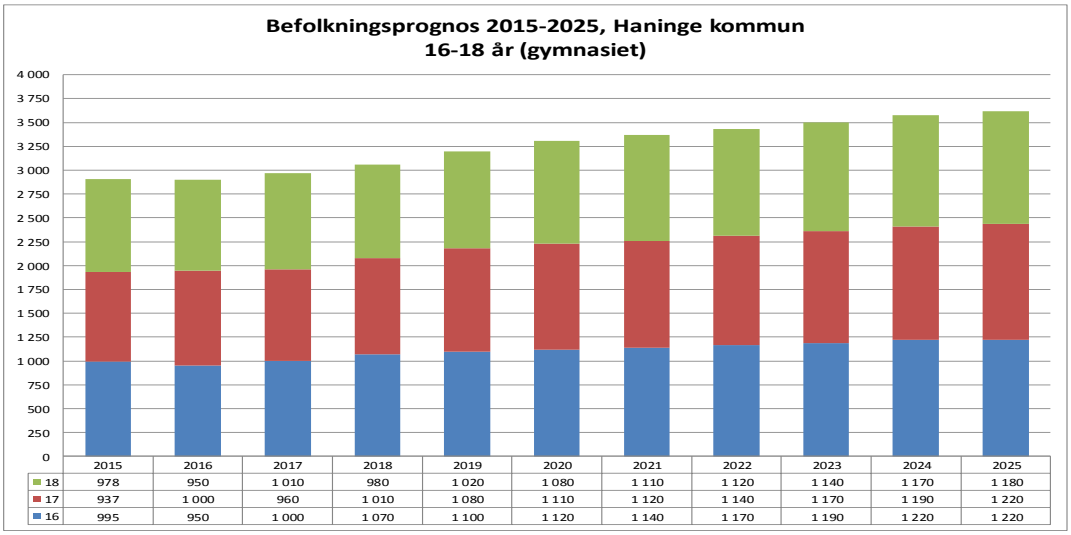
ANTAL ELEVER ÖKAR

En framskrivning av befolkningsutvecklingen baserad på underlag från SCB ger att antalet 16-åringar i Stockholms län förväntas öka med knappt 30 procent fram till 2020 och med knappt 40 procent fram till 2030.

I ovanstående tabell framgår att antalet 16-åringar förväntas öka med nästan 30 procent fram till och med 2020 och med nästan 40 procent fram till 2030. Bedömningen är att Haninge kommer att ha i princip samma utveckling som länet i stort.

Haninges egen befolkningsprognos från hösten 2016 visar på följande utveckling av antalet individer i åldern 16-18 år fram till och med 2025. Befolkningsprognosen visar på att antalet individer i åldern 16-18 år kommer att ha ökat med 710 individer fram till och med 2025 jämfört med 2015.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
18	978	950	1 010	980	1 020	1 080	1 110	1 120	1 140	1 170	1 180
17	937	1 000	960	1 010	1 080	1 110	1 120	1 140	1 170	1 190	1 220
16	995	950	1 000	1 070	1 100	1 120	1 140	1 170	1 190	1 220	1 220

Ekonomisk sammanfattning lokalresursplan 2018-2027

Prognostiserad förbrukning av investeringsbudget och förändrad driftkostnad per år 2018-2020

Verksamhet	2018		2019		2020	
	Invest (tkr)	Drift/år (tkr)	Invest (tkr)	Drift/år (tkr)	Invest (tkr)	Drift/år (tkr)
Förskola	2 000	13 230	242 000	26 660	417 000	29 540
Grundskola år F-6	50 000	22 090	542 900	37 480	402 200	27 800
Grundskola år 7-9	0	0	76 000	19 780	0	0
Grundskola år F-9	0	2 050	37 000	1 910	0	0
GFN	0	0	0	0	0	0
Gymnasiet	0	0	0	0	0	0
Summa:	**52 000**	**37 370**	**897 900**	**85 830**	**819 200**	**57 340**

I ovanstående tabell redovisas prognostiserad investeringsbudgetnivå samt kalkylerad driftbudgetkostnad/hyresförändring per år (årsbasis) under perioden 2018-2020 för redovisade investeringsprojekt i ovanstående tabeller. Faktisk driftpåverkan per år kan avvika från ovanstående redovisning beroende när på året som genomförda investeringar kan tas i bruk, dvs. från och med när på året som Tornberget höjer hyran för genomförda investeringar och beroende på om några av de redovisade lokalerna slutligen kommer att uppföras och drivas i egen kommunal regi eller i extern regi.

Fördelning av investeringsbehov 2016-2026

Verksamhet	Investeringsbehov 2018-2027 (tkr)				Ökade driftkostnader
	Volym	Reinvest.	Reinvest./ Volym	Summa	
Förskola	725 000	169 000	117 000	1 011 000	151 080
Grundskola, F-6	301 700	693 400	0	995 100	108 580
Grundskola, 7-9	0	76 000	0	76 000	20 060
Grundskola, F-9	337 500	37 000	0	374 500	28 310
Ospec.	0	0	0	0	0
Gymnasiet	0	0	0	0	0
Summa	**1 364 200**	**975 400**	**117 000**	**2 456 600**	**308 030**

Ovanstående tabell redovisar det sammanlagda investeringsbehovet för den kommande 10-årsperioden fördelat per verksamhetsområde samt om investeringsbehovet beror på volymökning eller om det avser reinvestering i befintliga lokaler. Dessutom redovisas den sammanlagda ackumulerade driftkostnadsökningen per verksamhetsområde som en konsekvens av investeringsbehoven om de genomförs enligt redovisad plan.

Stadsbyggnadsförvaltningen

Stadsbyggnadsförvaltningen har markansvar på Tornbergetägda fastigheter. Stadsbyggnadsförvaltningens uppdrag är att planera och äska reinvesteringsmedel för att kunna genomföra planerade underhållsåtgärder. Investeringen hanteras lika som Tornbergets ej objektsbestämda reinvesteringar.

I stadsbyggnadsförvaltningens uppdrag ingår att upprätthålla en säker utemiljö på skolor och förskolor enligt EU-standard SS-EN1176-1-11 vilket kräver att vi byter ut lekutrustningar och bygger om äldre lekmiljöer.

Stadsbyggnadsförvaltningen ser ett behov av reinvesteringar i storleksordningen 20 000 tkr årligen under en 10-årsperiod. Flera av fastigheternas markytor härstammar från 1970- och 80-talet och är svårt slitna. Speciellt fastigheterna som inrymmer skolor och förskolor är hårt belastade med ständigt växande barnkullar. Antal kvadratmeter mark per barn minskar vilket leder till ökat slitage. Utbildningsförvaltningens riktvärden för en förskolegård om ca 60 m2/barn och skolgårdsyta för årskurs F-6 om ca 30-35 m2/elev är svårt att uppnå. Detta måste tas med vid planering av reinvesteringar så att gårdarna kan klara en ökad belastning.

Vissa gårdar har problem med diverse skrotmaterial som har kommit i dagen efter år av slitage. Det finns stora behov av att byta ut markinventarier och förnya asfalts-, grus- och planteringsytor. I vissa fall bör marken även kläs in med t.ex. konstgräs för att förhindra vidare erosion. Rationalisering och ersättning av markytor krävs för att uppnå rimliga driftkostnader.

Stadsbyggnadsförvaltningen har påbörjat ett arbete med att byta ut belysningsstolpar och armaturer samt att se över elsäkerheten på skolgårdarnas stolpbelysning. Med fler barn på gårdarna ökar också behovet av väl upplysta gårdar som går att använda hela dagen även under vinterhalvåret. Detta arbete fortsätter vi med under kommande år.

Det finns behov av att renovera (förnya) och reparera ledningsnät och brunnar. Vad gäller dagvatten så finns stort behov av förnyelse av stenkistor och anslutningar till ledningsnät samt utforma dagvattenhantering på fastighetsmark enligt kommunens dagvattenstrategi. Flera fastigheter som är avsedda för skolor och förskolor är placerade på mark som från början har stora problem med både för högt grundvatten och dålig infiltration av dagvatten. De åtgärder som vidtogs för att hantera dessa problem då fastigheterna byggdes, har idag förlorat sin funktion och nya lösningar måste anläggas.

År	Behov	Investering	Drift
2018-2027	Reinvesteringar i mark (fastighetsmark TB)	200 000 tkr	

Pågående

2017	Reinvesteringar i mark (fastighetsmark TB)	6 000 tkr	
	Förskolan Lärkan *Anläggning och renovering av dagvattenhantering. Igenslammat krondike runt hela fastigheten grävs upp för att förbättra avrinning och förbindra marken att återgå till våtmark. Lekutrustning flyttas i samband med renovering av vattensjuk mark.*	*1 200 tkr*	
	Förskolan Speldosan *Ombyggnad mark p.g.a. slitage och belastning på gårdarna. Problem skrotmaterial som tränger upp ur marken. Stor del av gården täcks in med konstgräs. Avrinning. Rationalisering skötsel.*	*2 500 tkr*	
	Förskolan Kastanjen *Lekutrustning i form av trästockar*	*50 tkr*	
	Förskolan Segelkobben *Utgången lekutrustning*	*300 tkr*	
	Förskolan Tamburinen *Justering av konstgräsyta*	*50 tkr*	
	Förskolan Dragspelet *Renovering av säkerhetsyta i gummi samt flytt av belysningsstolpe.*	*60 tkr*	
	Planering och projektering av reinvesteringar 2018	*140 tkr*	
	Ospecificerade *Byte lekutrustning – akuta säkerhetsåtgärder*	*250 tkr*	
	Generellt	*540 tkr*	

	Belysning. Byte av armaturer (kvicksilverarmaturer tas bort) och stolpar. Ledningsschema.		
	Toppbeläggningar och tillgänglighetsåtgärder på diverse skolor & förskolor	*260 tkr*	
	Inventering, Tv-inspektion, kartläggning	*200 tkr*	
	Renovering/omläggning ledningar	*450 tkr*	

Socialförvaltningen

Bakgrund

Planeringen av nya lokaler kräver en effektiv lokalplaneringsprocess. Det är viktigt att de ekonomiska konsekvenserna av utbyggnaderna tidigt kan belysas och att processen stödjer frågor om delaktighet, styrning och kvalitet i beslutsunderlagen. Utgångspunkt för en effektiv lokalplaneringsprocess är lokalresursplanen. Den tas fram varje år i samband med budgeten av kommunstyrelseförvaltningen. Planen innehåller varje enskild förvaltnings behov av lokaler för såväl pågående som kommande planerad verksamhet. Respektive nämnd tar upp lokalbehovet i sin kommande investerings- och driftbudget.

De verksamheter som ryms inom socialnämndens ansvarsområde är i stor utsträckning lagstyrd enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS).

Socialförvaltningens verksamheter finns spridda över hela kommunen och omfattar olika typer av boenden samt lokaler för förvaltningens olika verksamheter. Tjänstemän som arbetar med myndighetsutövning finns samlade i Haninges kommunhus.

Verksamhetslokaler

Förvaltningen har en skyldighet att omgående verkställa de beslut som fattas enligt SoL och LSS. En sanktionsavgift kan åläggas kommunen om inte insatsen verkställs inom tre månader. Det är viktigt att förvaltningen har tillgång till de verksamhetslokaler som behövs för att kunna verkställa de insatser som beviljas den enskilde.

Daglig verksamhet LSS

Insatsen daglig verksamhet ska ge en meningsfull sysselsättning utifrån personens specifika förutsättningar. Insatsen innehåller i regel både aktiviteter med habilitering och mer produktionsinriktade uppgifter. Målgruppen är personer i arbetsför ålder, som inte förvärvsarbetar eller studerar och som tillhör personkrets 1 eller 2 enligt 1 § LSS.
Daglig verksamhet bedrivs i kommunal regi samt av externa utförare enligt lagen om valfrihetssystemet.

Behov av lokaler för Daglig verksamhet LSS

Förvaltningen ser i dagsläget inte behov av fler lokaler för daglig verksamhet inom egen regi.

Sysselsättningsverksamheter SoL
Insatsen sysselsättning ska ge en meningsfull sysselsättning utifrån personens specifika förutsättningar. Insatsen innehåller i regel aktiviteter med produktionsinriktade uppgifter.

Behov av lokaler för sysselsättningsverksamheter SoL
Förvaltningen ser i dagsläget inte behov av utökning av lokaler för sysselsättningsverksamheter.

Särskilt boende LSS
Enligt LSS finns två former av särskilt boende, gruppbostad och servicebostad. En gruppbostad kan ha upp till sex lägenheter samt personal- och gemensamhetslokaler. En servicebostadsenhet kan vara upp till 12 friliggande lägenheter inom ett par kvarter med tillgång till personal- och gemensamhetslokal inom ett kortare promenadavstånd. Det ställs särskilda krav på lokalernas ändamålsenlighet och utformning samt utrustning för att kunna användas som särskilt boende.

Behov av särskilt boende LSS
Det kommer att finnas behov av fler särskilda boenden till personer med funktionsnedsättning på grund av volymökningar. Det finns behov av både boende i form av servicebostad och gruppbostad.
Förvaltningen bedömer att det finns ett behov av i snitt sex LSS-lägenheter per år inom särskilt boende LSS.
Förvaltningen ser gärna att det finns en spridning av dessa boenden i hela kommunen och i närheten av allmänna kommunikationsmedel.

Särskilt boende SoL
Särskilt boende enligt SoL kan beviljas till personer med psykisk funktionsnedsättning som är i behov av mer omfattande stöd än det som kan ges i ordinärt boende.

Behov av särskilt boende SoL
Förvaltningen kommer att se över beståndet av särskilt boende SoL samt behovet av andra former av boende för personer med psykisk funktionsnedsättning som har lägre omsorgsbehov.
Förvaltningen ser i dagsläget inte behov av utökning av lokaler för särskilt boende SoL

Stödboende SoL
Stödboende är ett eget boende med anpassat stöd. I verksamheten erbjuds individuellt anpassat stöd, service och viss omvårdnad.
Målgrupp för stödboende kan vara ungdomar som inte kan bo hemma, vuxna personer med psykisk funktionsnedsättning eller med missbruksproblematik

Behov av stödboende SoL
Förvaltningen kommer att se över behovet av stödboende för personer med psykisk funktionsnedsättning.[1] Förvaltningen ser i dagsläget inte behov av fler lokaler för stödboendeverksamhet.

[1] Se under rubrik *Behov av särskilt boende SoL.*

Socialnämnden beslutade 14 december 2016 § 197 att ändra inriktningen på verksamheterna Moränvägen och Idun från HVB-hem till stödboende för ensamkommande barn.

HVB-hem SoL
Hem för vård eller boende, HVB, är en verksamhet som bedriver behandling eller är inriktad på omvårdnad, stöd eller fostran.
HVB kan rikta sig till barn, ungdomar, vuxna eller familjer med någon form av behov inom socialtjänstens ansvarsområde, exempelvis missbruks- eller beroendeproblematik.
Sedan 2015 har nämnden använt HVB-platser i stor omfattning för ensamkommande barn. Migrationsverket prognosticerar en minskning av ensamkommande barn under 18 år som kommer att söka asyl i Sverige de kommande tre åren. Prognosen är ca 20 barn per år för perioden 2018-2020. I och med regeringens förslag om ett nytt ersättningssystem kommer behovet av platser för HVB-hem för ensamkommande kraftigt att ersättas med stödboendeplatser redan under 2017.

Behov av HVB-SoL
Förvaltningen ser i dagsläget inte behov av fler lokaler för HVB-hem.

Pågående och kommande projekt samt investeringar för verksamhetslokaler

År	*Behov*	*Investering**	*Driftkostnad per år*
2017	Ombyggnation - Särskilt boende gruppbostad Söderby 28 och 30 med en plats på vardera adress	500 000 kr	50 000 kr
2017	Ombyggnation - Särskilt boende gruppbostad Vintervägen med en lägenhet	1 000 000 kr	100 000 kr
2017	Avveckling av Särskilt boende gruppbostad Björkvillan	Förvaltningen utreder lokalens framtida användning	
2017-2018	Ombyggnation - Särskilt boende gruppbostad Berga 1 och 2 med en plats på vardera adress	Förvaltningen utreder möjligheterna	
2017-2018	Anpassning av Duvans lokaler för daglig verksamhet	Lokalförsörjningen utreder möjligheterna	
2018	Nybyggnation- Särskilt boende servicebostad Stationsvägen 12 lägenheter och en personallägenhet		1 900 000 kr
2018-2020	Vegastaden 19 lägenheter fördelat på LSS-bostäder och träningsboenden	55 000 000 kr	3 850 000 kr
2019-2024	Vegastaden 2 20 lägenheter fördelat på LSS-bostäder och träningsboenden	60 000 000 kr	4 200 000 kr
2017-2019	Löpande investeringar, ej objektsbundet	9 000 000 kr	

* Beslut om varje investering ska fattas i särskilt ärende.

Bostäder
Socialnämnden har inget uppdrag att tillgodose behovet av bostäder i allmänhet enligt SoL eller LSS. De insatser som beviljas av socialnämnden är till för personer som förutom att de är bostadslösa även har andra sociala problem eller svårigheter som gör att de inte kan lösa sin boendesituation själva.
Dessa personer kan få olika typer av boendeinsatser kombinerat med vård, omsorg eller stöd. Efter avslutad insats har personen förutsättningar att klara ett eget boende själv. Detta förutsätter att det finns bostäder till låga hyror som de kan flytta till.
Personerna som erbjuds ordinära bostäder betalar själva sin hyra.
De som saknar försörjning kan ansöka om ekonomiskt bistånd.

Förvaltningen ser att bristen på bostäder kan leda till social problematik eller förvärra en befintlig problematik. Bristen på bostäder medför även att vissa personer som inte längre har behov av särskilt boende, stödboende eller genomgångsbostad inte kan flytta vidare till eget boende. Detta medför ökade verksamhets- och placeringskostnader för socialnämnden.

Målgrupper som har behov av genomgångslägenheter är:

- Rehabiliterade missbrukare
- Bostadslösa barnfamiljer
- Ungdomar 18-21 år som växt upp i familjehem eller ska lämna HVB-hem
- Ungdomar som av synnerliga skäl inte kan bo hemma
- Vissa personer med funktionsnedsättning
- Våldsutsatta och andra brottsoffer

Sedan 1 mars 2016 är kommuner skyldiga att efter anvisning ta emot nyanlända för bosättning i kommunen. Det finns lagförslag att ensamkommande ungdomar med uppehållstillstånd som fyllt 18 år och som inte är i behov av fortsatt placering ska flytta till eget boende.

Kommunfullmäktige antog 19 december 2016 (§ 369) en plan för anskaffning av bostäder till av staten anvisade nyanlända med uppehållstillstånd. Planen omfattar även hur behovet av bostäder till ungdomar över 18 år som kom till Sverige som ensamkommande barn ska tillgodoses.

Kommunen har idag cirka 310 hyreskontrakt som förvaltningen hyr ut med andrahandskontrakt till olika målgrupper.

Bostadsplaneringen i kommunen
Socialnämndens uppgift är att arbeta för att Haninge utformas med hänsyn till människors olika behov. Nämndens målgrupper är generellt socioekonomiskt svaga. Därför är det viktigt att dessa målgrupper finns i åtanke när olika projekt planeras och att kommunen, när så är möjligt, kan få tilldelning av lägenheter såväl inom det befintliga beståndet samt även inom nyproduktion.

Bostadskostnaderna bör vara i den nivån att en låginkomsttagare har råd att betala sin hyra utan att bli beroende av ekonomiskt bistånd.

För att motverka segregeringen och utanförskap bör tilldelning av bostäder ske så att flera olika socioekonomiska grupper finns representerade i områdena.

Behov av ordinära bostäder
Tabellen visar förändringen av behovet av bostäder till antal personer årligen:

Målgrupp	***2017***	***Prognos årligen***	
		2018-2020	***2021-2025***
Nyanlända	276**	250	150
Ungdomar över 18 år som kom till Sverige som ensamkommande barn	48	40	20
Ungdomar som inte kan bo hemma	10	10	10
Personer med funktionsnedsättning	7	4	4
Rehabiliterade missbrukare	20	15	10
Bostadslösa barnfamiljer	3	3	3
Brottsoffer	2	2	2
Summa	**366**	**324**	**199**

** Migrationsverket har justerat ner fördelningstalet för Stockholms län vilket medfört en minskning från 359 till 276 personer för Haninge kommun.

Äldreförvaltningen

Sammanfattning

I lokalresursplanen beskrivs framtida lokalbehov inom äldrenämndens ansvarsområde.

Planen är en del i det underlag som äldreförvaltningen tar fram inför 2017 års budgetarbete, driftsbudget för perioden 2018-2020 och investeringsplan 2018-2027.

Äldrenämndens lokalbehov kommer att vägas mot de behov som lyfts fram från övriga nämnder och styrelser i kommunen.

Kommunstyrelseförvaltningens lokalförsörjningsenhet sammanställer en kommungemensam lokalresursplan utifrån de olika nämndernas och styrelsernas lokalresursplaner.

Befolkningsprognos oktober 2016 utgör grunden för beräkningar av lokalbehov inom äldrenämndens ansvarsområde under de kommande åren.

Ålder	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
65-69	4 341	4 150	3 980	3 770	3 630	3 550	3 630	3 660	3 760	3 830	3 910
70-74	3 985	4 090	4 140	4 160	4 040	3 950	3 790	3650	3 480	3 370	3 310
75-79	2 317	2 520	2 750	2 940	3 200	3 400	3 510	3550	3 580	3 470	3 400
80-84	1 331	1 400	1 490	1 580	1 730	1 840	2000	2180	2 330	2 550	2 720
85-89	701	740	780	810	810	850	900	970	1 040	1 120	1 200
90-94	292	290	280	300	300	320	330	360	380	370	390
95-w	72	80	90	80	90	90	90	80	90	90	100
	13 039	**13 270**	**13 510**	**13 640**	**13 800**	**14 000**	**14 250**	**14 450**	**14 660**	**14 800**	**15 030**

Antalet invånare 65 år och äldre beräknas öka med drygt 11 procent under perioden 2017-2025.

Som framgår av ovanstående tabell är det stora skillnader i utvecklingen mellan de olika åldersintervallen. Gruppen 65-74 år kommer att minska i antal under perioden.

Samtliga grupper över 75 år kommer att ha en kraftig ökning under perioden. Antalet invånare 80-84 år kommer att öka med drygt 80 procent under perioden 2017-2025. Gruppen 85-89 år ökar med drygt 50 procent samma period.

Äldrenämndens verksamhet är indelad i tre huvudinriktningar; öppen verksamhet, insatser i ordinärt boende och insatser i särskilt boende. Utifrån synsättet att skapa möjligheter för äldre att i första hand bo kvar i det ordinära boendet är ytterligare satsningar på träffpunktsverksamhet och dagverksamhet högt prioriterat.

Lokaler för insatser i öppen verksamhet

Träffpunkter
Äldrenämnden har idag egna träffpunkter i följande kommundelar: Handen, Jordbro, Västerhaninge, Brandbergen, Dalarö och Vendelsö. Under 2016 har äldrenämnden beslutat om att ge ekonomiskt bidrag till en träffpunkt på Muskö. Under 2016 har det även skapats en ny träffpunkt i Tungelsta genom samverkan med Svenska kyrkan i Tungelsta.
I planeringen av ett allaktivitetshus i Vega ingår lokaler för träffpunktsverksamhet.

Äldrenämndens ambition att erbjuda träffpunktsverksamhet i alla större kommundelar kommer att vara uppfyllt när träffpunkten i Vega öppnas.

Lokaler för biståndsinsatser i ordinärt boende
Lokalbehovet avser i första hand lokaler för dagverksamhet och lokaler för hemtjänstgrupper.

Behov av nya lokaler för dagverksamhet
För att klara de målsättningar om tid mellan biståndsbeslut och erbjudande om plats i dagverksamhet som äldrenämnden satt upp har antalet platser i dagverksamhet för personer med demenssjukdom utökats de senaste åren.

Under perioden 2013-2016 har antalet platser inom dagverksamhet för personer med demenssjukdom utökats från sammantaget 32 till 53 platser. Under 2016 har nya platser skapats genom en tillfällig omdisponering av befintliga lokaler i Brandbergen. Under 2017 finns planer på utbyggnad av verksamheten i Brandbergen med 8-16 nya platser.

Ytterligare behov av nya dagverksamheter med inriktning mot demenssjuka kommer att finnas under planperioden, preliminärt en ny demensdagverksamhet 2020 och 2023 med vardera 16 platser.

Behovet av platser inom den vanliga dagverksamheten är i dagsläget täckt eller kan täckas genom ytterligare samordning med träffpunktsverksamheter.

Behov av nya områdeslokaler för hemtjänsten
Kommunens egen utförarorganisation är idag organiserad i fyra enheter: Handen, Brandbergen, Västerhaninge och Jordbro.

Västerhaninge- och Jordbrogrupperna delar idag en lokal i Västerhaninge. Då antalet ärenden har ökat kraftigt i Jordbro-området finns behov av att hitta en ny lokal närmare kunderna i Jordbro. Målsättningen är att lösa lokalfrågan under våren 2017.

Behov av utbyggnad Vård och omsorgsboende (särskilt boende) och korttidsboende
Denna boendeform är till för de äldre som har störst behov av vård och omsorg. Personaltätheten är hög med dygnet runt-tillsyn. I denna typ av boende svarar kommunen för hälso- och sjukvårdsinsatser, förutom läkarinsatser. Boendet kallas även vårdboende eller äldreboende i en del kommuner. Den juridiska termen är särskilt boende.

För personer som är i tillfälligt behov av boende med stort inslag av vård och omsorg finns möjlighet att under en tidsbegränsad period bo på ett korttidsboende.

Behov och platser
Äldreförvaltningen har idag fem egna vård- och omsorgsboenden med totalt 295 platser varav 35 platser i dagsläget används som korttidsboende.

Utöver de 295 egna platserna för vård- och omsorgsboende/korttidsboende köpte äldreförvaltningen under 2016 i genomsnitt 225 platser av andra vårdgivare.

Äldreförvaltningen har under många år varit tvingad att köpa platser även i andra kommuner för att klara ett ökat behov av platser. De senaste åren har dock flera nya privata boenden

öppnats i kommunen och i stort sett alla nya placeringar under 2016 var till ett boende beläget i kommunen. Vid årsskiftet 2016/2017 köpte äldreförvaltningen 50 platser på enheter belägna i andra kommuner.

Det totala platsbehovet under 2016 varierade mellan 494 som lägst och 536 som högst, i genomsnitt var behovet 520 platser.

Det fanns vid årsskiftet 2016/2017 totalt 239 platser med inriktning på vård- och omsorgsboende eller korttidsboende för äldre som drevs i privat regi inom Haninge kommuns kommungränser.

Antalet tillgängliga platser totalt inom kommunen är 534 vilket i stort motsvarar behovet av platser i kommunen vid årsskiftet 2016/2017.

Utifrån befolkningsprognoserna beräknas behovet av nytillskott av platser uppgå till cirka 20-30 nya platser/år den närmaste 10 års-perioden.

För att möta den förmodade volymutvecklingen under perioden 2018-2027 behöver det byggas cirka 250 platser i vård- och omsorgsboende.

Områden som kan vara aktuella för byggnation utifrån befolkningsutvecklingen är i första hand Brandbergen, Jordbro och Handen.

En utbyggnad av vård- och omsorgsboende i egen drift måste vägas mot andra planer som privata utförare har av etablering av nya boenden i kommunen.

Flera privata byggare har begärt och fått markanvisning för byggande av vård- och omsorgsboende för äldre.

Utifrån de kontakter som tagits med äldreförvaltningen och kommunstyrelseförvaltningen är bedömningen att behovet av fler platser i vård- och omsorgsboende för äldre fram till 2027 i stort täcks av de planer som finns hos privata aktörer.

Kända planer på nyetablering är:

Handen (Najaden) 36 platser årsskiftet 2017/2018

Jordbro (Lundaskolans tomt) 54 platser 2019-2022?

Brandbergen 54 platser 2018-2022?

Vega 54 platser 2023-2025?

Planerna för byggnationen i Brandbergen kan komma att expandera med ytterligare 54 platser 2022-?

Sammanställning vård och omsorgsboende för äldre inklusive korttidsboende						
Behov och tillgång på platser i olika kommundelar 2016-2025	Behov	Behov	Behov	Platser	Platser	Platser
Alla utförare	**2016**	**2021**	**2025**	**dec-16**	**Planerad**	**2025**
Planerade nya boende privata utförare 2017-2025					utbyggnad	
Norra kommundelarna	**103**	**125**	**140**	**168**	**54**	**222**
Gudö	7	11	12	0	0	0
Vendelsö	39	36	33	136	0	136
Vendelsömalm	39	49	43	32	0	32
Norrby	8	9	29	0	0	0
Vega	10	20	23	0	54	54
Centrala kommundelarna	**245**	**305**	**383**	**140**	**144**	**284**
Ramsdalen;Svartbäcken	12	15	18	0	0	0
Brandbergen	70	84	129	0	54	54
Handen	127	148	136	140	36	176
Centrala Jordbro	21	37	74	0	54	54
Övriga Jordbro	15	21	26	0	0	0
Södra kommundelarna	**141**	**174**	**171**	**197**	**0**	**197**
Västerhaninge NV	50	50	47	0	0	0
Västerhaninge SO	45	54	53	103	0	103
Västerhaninge glesbygd N och S	7	10	10	0	0	0
Muskö	6	8	7	0	0	0
Tungelsta	33	52	54	94	0	94
Skärgården	**31**	**31**	**33**	**29**	**0**	**29**
Skärgården	5	4	5	0	0	0
Östra Haninge glesbygd	6	7	7	0	0	0
Dalarö	18	18	19	29	0	29
Gålö/Sandemar	2	2	2	0	0	0
Totalt	**520**	**635**	**727**	**534**	**198**	**732**

Behov av andra åtgärder inom vård- och omsorgsboende

Parboende

Den numer lagstadgade rätten till parboende, där ett par ska erbjudas möjlighet att bo tillsammans i särskilt boende även om det bara är en som är i behov av ett särskilt boende, kommer att innebära att det i framtida nybyggnation även måste planeras för ett antal större lägenheter.

Platser med psykogeriatrisk inriktning

Även om tillgången på vård- och omsorgsplatser i nuläget motsvarar behovet av antal platser så finns det ändå problem att ibland hitta platser som motsvarar den enskildes behov av insats.

Ett exempel på detta är platser med psykogeriatrisk inriktning. Hittills har underlaget varit för litet för att starta avdelningar på kommunens egna boenden med den inriktningen. Men bedömningen är att det idag finns ett underlag för att inom snar framtid försöka få något boende att öppna åtminstone en avdelning med psykogeriatrisk inriktning.

Om- och tillbyggnad Hagagårdens kök

Köket producerar idag all mat till vård- och omsorgsboendena i egen drift, totalt cirka 220 000 måltider per år. Utöver detta levererar köket mat till även andra verksamheter både inom äldreförvaltningen men även i begränsad omfattning till andra förvaltningar.

Under 2016 startades ett projekt där köket förbereder måltider som ska färdigställas i hemmet hos enskilda hemtjänstkunder, projektet har slagit väl ut och det kommer troligen att bli en permanent verksamhet. Om det blir så kommer nuvarande kapacitet på Hagagårdens kök inte att räcka, gäller bland annat kyl- och frysförvaring.

En utredning har påbörjats för att ta fram förslag till ombyggnad och eventuell tillbyggnad av köket utifrån den ökade volymen. Målet är att utredningen ska vara klar under våren 2017.

Reservkraft
Flera hårda vintrar i rad visade att elförsörjningen är mycket sårbar vid större snöfall eller stormar.

Johanneslund, Hagagården och Malmgården har varit drabbade av längre elavbrott.

I investeringsbudgeten för 2016 fanns 11,3 miljoner kronor avsatt för investering i reservkraft på i första hand Hagagården, Johanneslund och Malmgården. Upphandlingen av reservkraft har blivit försenad och investeringen i reservkraft på Hagagården är förskjuten till 2017. Utifrån erfarenheter från arbetet med Hagagårdens reservkraft har ett arbete påbörjats med hur reservkraftsfrågan kan lösas för i första hand Malmgårdens och Johanneslunds vård- och omsorgsboende.

Prioriteringen av Hagagården, Malmgården och Johanneslund vad gäller reservkraft bygger på följande:

På Hagagården tillagas all mat till övriga vård- och omsorgsboenden. Enheten har också möjlighet att under en kortare period användas för evakuering från andra vård- och omsorgsboenden eller för boende i närområdet.

Johanneslund och Malmgården har båda möjligheter att användas för evakuering från andra boenden eller närboenden.

Sammanfattning lokalinvesteringsbehov äldreförvaltningen

Allmän volymutveckling och påverkan på central äldreförvaltnings behov av kontorsrum i kommunhuset

Utöver verksamhetslokaler och lokaler för administrativt stöd för respektive verksamhet, finns det ett behov av fler arbetsplatser till biståndsenheten och den centrala administrationen inom äldreförvaltningen för att möta volymökningar utifrån demografin.

Nuvarande verksamhetsområden beräknas öka med i storleksordningen 5-7 procent per år de kommande 10 åren. Prognosen bygger på framtagen befolkningsprognos och att insatsbehovet i olika årsklasser kommer att vara på samma nivå som genomsnittet under perioden 2011-2016.

Redan idag saknas det arbetsrum. Kortsiktigt kommer detta delvis lösas genom omdisponeringar och genom att någon funktion flyttar till lokaler i Najadenhuset.

Det exakta behovet av fler kontorsarbetsplatser för äldreförvaltningens centrala administration och biståndsenhet är svårbedömt, men en mycket grov skattning är att det under 2018-2025 behövs ca 1-3 arbetsplatser respektive år.

Nya lokaler för ordinärt boende

År	Behov	Investering	Drift
2020	Demens dagverksamhet 16 platser 300 kvm	9 000 000 kr	600 000 kr
2023	Demens dagverksamhet 16 platser 300 kvm	9 000 000 kr	600 000 kr
2026	Demens dagverksamhet 16 platser 300 kvm	9 000 000 kr	600 000 kr

Utökat behov av platser i vård- och omsorgsboende och korttidsboende (Om andra aktörers planer på byggnation skrinläggs behövs en plan för egenbyggnation i Tornbergets regi)

År	Behov	Investering	Drift
2020-2021	Nytt boende i egen drift 54 platser	130 000 000 kr	8 000 000 kr
2022-2023	Nytt boende i egen drift 54 platser	130 000 000 kr	8 000 000 kr
2024-2025	Nytt boende i egen drift 54 platser	130 000 000 kr	8 000 000 kr
2026-2027	Nytt boende i egen drift 54 platser	130 000 000 kr	8 000 000 kr

Investeringsbehov reservkraft
Bedömningen är att avsatta 11,3 mnkr till reservkraft inte ger utrymme för reservkraft till Vallagårdens och Ros-Anders gårds vård- och omsorgsboende.

Lokalbehov vid övertagande av ansvaret för hemsjukvården 2020
Konsekvenserna av överföring av ansvaret för hemsjukvården från landstinget till kommunerna i Stockholms län 2020 är inte medtaget i ovanstående redovisning.

Kommunstyrelseförvaltningens synpunkter

Skolstruktur Handen
I mål-och budget 2017-2018 ges kommunstyrelseförvaltningen i samråd med utbildningsförvaltningen uppdraget att utreda förutsättningarna att flytta Söderbymalmsskolan till KTH:s gamla lokaler i Riksäpplet 2. Utredningen förväntas vara klar under våren 2017. Visar utredningen på att denna flytt kan genomföras tomställs och renoveras Söderbymalmsskolan i enlighet med Tornbergets reinvesteringsplan och efter renoveringen kan Runstensskolan ta dessa lokaler i anspråk och därmed ges möjlighet att växa i takt med att Handens befolkning ökar. Detta skulle även medföra att investeringsmedel för att ersätta Runstensskolan med en ny skola ej behöver tas i anspråk för det projektet samt att attraktiv mark i centrumnära läge skulle kunna frigöras för bostadsbebyggelse.

Skolstruktur Västerhaninge
Den beslutade skolstrukturen i Västerhaninge går ut på att F-6 skolan behöver växa från två till tre skolor innefattande totalt nio paralleller. Enligt utbildningsförvaltingens senaste prognos behöver ytterligare en klass per årskurs få plats på sikt (d.v.s. en 10-parallellig verksamhet). Ribbyskolan skall enligt beslutet utökas med en F-6 del för att bli en F-9 skola. För närvarande pågår ett projekt för att skapa en pedagogisk utemiljö för den F-2 verksamhet som startar till ht-17. Åbyskolan ska ersättas med en ny F-6 skola på förskolan Park/Karusellens nuvarande tomt. Projektering för detta bedöms att kunna påbörjas under våren 2017 och den nya skolan beräknas stå klar för att tas i bruk till ht-2020.

Ersättningsnivåer för skolan och investeringsbidrag till privata skolor
Sedan flera år tillbaks är det en medveten strategi från kommunens sida att försöka hitta privata aktörer som är intresserade av att investera i och driva nya skolor och förskolor i takt med att kommunen växer. I kommunfullmäktiges mål och budget för 2017-2018 pekas också ett antal framtida skolor och förskolor ut som sådana objekt som ska byggas och drivas i privat regi. Avseende förskolor har det visat sig att det finns ett flertal aktörer som är intresserade av att bygga och driva de nya förskolor som kommunen behöver. När det gäller nya skolor har det varit betydligt svårare att hitta intressenter. Visserligen är det inga problem att hitta byggherrar och fastighetsbolag som är villiga att bygga och äga nya skolor, men de friskolor som tillfrågats uppger att kommunens ersättningsnivåer inom grundskolan är för låga för att de ska få ihop kalkylen.

Sedan 2017 erbjuder kommunen ett nystartsbidrag till privata aktörer som bygger nya skolor och förskolor i kommunen. Bidraget består i att kommunen betalar ut 6 000 kronor per barn och år utöver den ordinarie skolpengen i fem år från det att den nya skolan tas i bruk.

Bostadsstrategi för flyktingmottagande
Haninge kommun har ett tilldelningstal om 276 personer för 2017 som kommunen måste ordna boende för (nedjusterat från 359 st.). Dessutom har kommunen i februari 2017 ca 30 personer kvar att ordna bostäder åt enligt tilldelningstalet för 2016. Till detta kommer behovet av att ordna

boenden för ensamkommande flyktingbarn. 2017 bedöms som ett toppår gällande behovet av bostäder för nyanlända och bedömningen för kommande år är ett successivt fallande behov.

I december 2016 antog KF ett beslut om att kommunen ska arbeta för att bebygga ca nio tomter med tillfälliga bostäder åt nyanlända. Ur integrationssynpunkt så kommer boendena även att innehålla ungdomsbostäder. Kommunen kommer även att tilldelas hyresrättslägenheter i nyproduktion och via Haninge Bostäder för att lösa det akuta behovet med att ordna bostäder för nyanlända. Sedan tidigare utgör även inhyrning av bostäder och rum från privata fastighets- och bostadsägare en viktig källa för att lösa boendesituationen för nyanlända.

Höjt överskottsmål
Haninge kommun står under den kommande 10-årsperioden inför ett stort samlat investeringsbehov, delvis bestående av ett reinvesteringsbehov i de befintliga verksamhetslokaler som är uppförda under 1960- och 70-talet, men också ett behov av nya verksamhetslokaler för att möta det ökande behovet av kommunal service i takt med att kommunen växer. Dessa behov går i princip inte att prioritera bort vilket medför att kommunens lokalkostnader kan förväntas växa påtagligt i förhållande till den totala budgetomslutningen under perioden. För att skapa förutsättningar för att på ett kontrollerat sätt anpassa sig till de framtida högre lokalkostnaderna bör kommunen fortsätta med att genomföra besparingar på driftkostnadssidan. Det skulle till exempel kunna ske genom en höjning av överskottsmålet för 2018.

Prognos för kommunens hyresutveckling

I en jämförelse med övriga södertörnskommuner är Haninges verksamhetslokaler ca 2,5 % billigare än genomsnittet. Räknar man bort kommunens inhyrda lokaler och tittar enbart på de lokaler som ägs av Tornberget eller kommunen själv är kostnaden ca 7 % lägre än genomsnittet. Detta förklaras huvudsakligen av att en stor del av beståndet är uppfört före 1980 och belastas med förhållandevis låga kapitalkostnader. Då detta bestånd nu behöver förnyas kommer kapitalkostnadsdelen att öka kraftigt och därigenom driva upp kommunens lokalkostnader.

De investeringsbehov som presenteras ovan för perioden 2018-2027 uppgår till totalt ca 8 miljarder kronor. Av detta består ca 4,5 miljarder kronor av investeringar i nya lokaler för att kunna ta hand om ökande volymer i takt med att kommunen växer, medan resterande del handlar om att renovera eller ersätta befintliga byggnader.
Totalt kan kommunens hyreskostnader förväntas öka från idag ca 450 miljoner kronor per år till ca 950 miljoner kronor per år fram till 2027 om samtliga investeringar genomförs med kommunen som huvudman.

Av den totala hyresökningen på ca 500 miljoner kronor beror ca 255 miljoner kronor på ökade kapitalkostnader i samband med förnyelse av gamla byggnader i det befintliga beståndet. Resterande 245 miljoner kronor är kostnaden för de lokaler som behövs för att hantera de kommande tio årens volymökningar. Denna senare kostnad kan anses vara delvis finansierad till följd av att den är förknippad med en ökad skatteintäkt från nyinflyttade kommuninvånare. Den ökade skatteintäkten beräknas täcka ca 170 miljoner kronor av den ökade hyreskostnaden. Resterande 330 miljoner kronor kommer behöva finansieras genom besparingar i kommunens driftkostnader (alternativt genom skattehöjningar).

Med en så stor investeringsvolym blir räntan viktig för de totala kostnaderna för investeringarna. Räntan är bedömd till 3 % i genomsnitt för åren. Blir räntan högre kan kostnaden öka ytterligare och omvänt vid en lägre räntesats blir kostnaderna något lägre.

Slutsatser

Det totala investeringsbehovet på ca 8 miljarder kronor som presenteras i lokalresursplanen innefattar de lokalbehov som idag kan förutses utifrån planerade utbyggnader, demografiska förändringar, önskade kvalitetshöjningar och förutsägbara reinvesteringsbehov. En tydlig konsekvens av att genomföra samtliga investeringar som presenteras i planen är att kommunens framtida lokalkostnader kommer att ta i anspråk en allt större del av kommunens totala driftkostnader, vilket riskerar att tvinga fram en sänkning av kvaliteten på den kommunala servicen.

Samtidigt är det få av de investeringsbehov som tas upp i lokalresursplanen som är möjliga att prioritera bort. Reinvesteringsbehovet som finns i Tornbergets fastighetsbestånd är en realitet. Om vi prioriterar bort dessa behov från investeringsbudgeten finns det en risk att vi ändå tvingas genomföra motsvarande investeringar inom kort, fast då som akuta och oplanerade projekt med den fördyrning som det innebär.

De nya verksamhetslokaler som behövs för att hantera volymökningar i samband med att kommunen växer går inte heller att prioritera bort med mindre än att utbyggnadstakten av nya bostäder samtidigt sänks.

Med en investeringsvolym om i genomsnitt 800 mkr per år kommer kommunens låneskuld att öka kraftigt. Med ett resultat på motsvarande 2 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag kommer kommunens låneskuld att öka från idag ca 2 000 mkr till ca 6 000 mkr.

Att spara 330 miljoner kronor på kommunens driftbudget kommer inte att låta sig göras lätt och smärtfritt. Det är önskvärt att kommunen under det fortsatta budgetarbetet för 2018 ställer in sig på att det inte finns utrymme att ta på sig nya driftkostnader för satsningar på kvalitetshöjande åtgärder. Istället behöver budgetarbetet så långt som möjligt fokuseras på att hitta lösningar för att göra den befintliga verksamheten mer kostnadseffektiv. Om man på så vis kan lägga grunden för ett överskott i resultatet för 2018 finns det goda förutsättningar för att kommunen ska klara av att anpassa sig till den ekonomiskt tuffare framtid som man står inför.

Mikael Stadin Steffen
Tf. Lokalförsörjningschef

Birgitta Blomqvist Malmberg
Lokalstrateg

Jonas Uebel
Lokalstrateg

Frihet måste försvaras.

Investeringar i vår gemensamma framtid.

Mål och Budget Haninge kommun 2018

Liberalerna

Kommunfullmäktige beslutar

1. Utdebiteringen för 2018 för Haninge kommun fastställs till 19:68 per skattekrona, vilket är oförändrat.

2. Liberalernas förslag till Mål och budget 2018-2019 fastställs.

3. En borgensram för Tornbergets till totalt 3 300 mnkr medges.

Innehållsförteckning

Kommunfullmäktige beslutar 2

Innehållsförteckning 3

1. Inledning med vision 5

1.1 Liberalernas vision för ett friare Haninge 5

1.2 Friheten måste försvaras 6

1.3 Sammanfattning 8

1.4 Värdegrund 9

1.5 Upphörande av övergripande uppdrag 9

2. Kommunens styrmodell 10

2.1 Definition av begrepp i styrmodellen 10

2.2 Samband mellan styrdokument och styrmodellen 11

2.3 Ansvarsfördelning mellan politik och förvaltning 12

3. Mål 2018-2019 13

3.1 Målstruktur och uppföljning 13

3.2 Målområde Välmående kommuninvånare 15

3.3 Målområde Utveckling 16

3.4 Målområde En attraktiv närmiljö 17

3.5 Målområde Effektivitet, Kvalitet och service 19

4. Ekonomiska ramar och mål per nämnd och bolag 21

4.1 Kommunstyrelsen - Budgetram 215 mnkr 22

4.2 Grund- och förskolenämnden - Budgetram 1 800 mnkr 26

4.3 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden - Budgetram 437 mnkr 28

4.4 Kultur- och fritidsnämnden - Budgetram 207 mnkr 30

4.5 Socialnämnden - Budgetram 870 mnkr 31

4.6 Stadsbyggnadsnämnden - Budgetram 137 mnkr 33

4.7 Äldrenämnden - Budgetram 760 mnkr 34

4.7 Kommunala bolag: Tornberget AB och Haninge Bostäder AB 35

5. Investeringsbudget för 2018 och plan för 2019-2020 37

5.1 Kommunstyrelsen 38

5.2 Grund- och förskolenämnden 39

5.3 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 41

5.4 Kultur- och fritidsnämnden 41

5.5 Socialnämnden 43

5.6 Stadsbyggnadsnämnden 43

5.7 Äldrenämnden 44
5.8 Kommunala bolag: Tornberget AB 44
6. Ekonomisk plan **45**
6.1 Resultatprognos 46
6.2 Balansprognos 46
6.3 Finansieringsanalys 47
7. Regler för ekonomi och verksamhetsstyrning **48**
7.1 Intern kontroll 48
7.2 Konkurrensutsättning genom upphandling eller kundval 48
7.3 Interna resultatenheter 51
7.4 Lokalfrågor 51
7.5 Delegationsordning och attestreglemente 53
7.6 Drift- och investeringsbudget 53
7.7 Förvaltningsledningens rapporteringsskyldighet 55
7.8 Uppföljning och återrapportering 55
8. Bilagor **57**
Bilaga 1 Resultatindikatorer och informationsmått för fullmäktiges mål 57
Bilaga 2 Förkortningar 76

1. Inledning med vision

1.1 Liberalernas vision för ett friare Haninge

Haninge är unikt. Det är vårt gemensamma hem där våra barn går till sina förskolor och skolor. Leker med sina kompisar, idrottar eller kanske lär sig spela ett instrument. Det är här flera av oss jobbar, driver företag eller vidareutbildar sig. Vi reser, njuter av skogsområden och skärgård. Vi umgås med vänner och möter de som vi ännu inte känner. Vi använder oss av samhällsservice och vi handlar. Vi föds, vi växer upp och blir äldre. Det är här vi lever våra liv tillsammans. Därför är Haninge så viktigt för oss i Liberalerna. Vi får inte vara rädda för det ansvar som friheten innebär.

Haninge ska bli en kommun för varje människa oavsett om du bott i kommunen en längre eller kortare tid. Det som förenar oss är vår gemensamma framtid som grannar i Haninge med olika livsmål, inte vilken historia vi har bakom oss. Framtiden handlar om föreställningar och historien om minnen. Med en budget som styr mot rätt mål bygger vi en modern kommun som skapar förutsättningar för varje medborgare att leva det liv som just denne drömmer om.

Liberalerna är Sveriges liberala parti och i Haninge har detta blivit fullständigt tydligt efter det senaste valet. För oss innebär det ett rött och medmänskligt hjärta som skyddar individen. Våra tankar kring hur ett gott samhälle byggs har alltid sin utgångspunkt i den enskilda människan. Respekten för att alla individer är jämlika i värdighet innebär att varje människa har rätt till självbestämmande. Målet är hennes frihet och livschanser. Därför är skolan vår viktigaste fråga. Utbildning bryter barriärer och öppnar nya vägar. Liberalism handlar om att riva hinder för människor och företag.

För att skapa möjligheter till satsningar där de behövs som allra mest behöver vi styras av ett blått förnuft så de gemensamma resurserna som vi har att fördela räcker. Vi behöver se över och justera de direktiv som vi har idag så att de blir mer flexibla, effektiva och ser till verkligt behov istället för att de ska skapa en generell rättvisa. Rättvisa för oss är jämlika möjligheter och inte ett jämlikt resultat. Resultatet är beroende av vad individen gör för val och för dessa ska samhället visa respekt. För att skapa resurser att fördela behöver de företag som investerar och skapar arbetstillfällen i kommunen mötas med förståelse och uppskattning.

Liberalerna arbetar för en framtid där Haninge och omvärlden är i balans. För att möjliggöra det måste utvecklingen vara hållbar, det vill säga en ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet måste kännetecknа såväl det strategiska som det operativa arbetet i kommunen.

Budgeten som vi presenterar på de följande sidorna är det redskap som Haninge behöver för att skapa ett ännu bättre Haninge. En kommun som står beredd att stötta varje medborgare, företag eller civilsamhället utan att göra avkall på ett mer varsamt utnyttjande av framtidens icke förnyelsebara resurser. Liberalernas förslag till budget för Haninge kommun sätter ett tydligt fokus på att öka invånarnas möjligheter att själva styra över hur de vill leva sina liv.

Samhällsutvecklingen de senaste åren - i världen, Europa, Sverige och även i Haninge - visar att antiliberala socialistiska, konservativa och nationalistiska krafter utmanar de landvinningar som humanism och liberalism gjort under efterkrigstiden. Fascism, religion, kommunism och nationalism grundar sig alla på idéen om att de som är många har rätt bara därför att de är många - kollektivets intressen ska betraktas som överskuggande den enskilda människans intressen. I liberalernas Haninge vill vi att den enskilda människans rätt att vara enskild är viktigare än kollektivets rätt att vara kollektivt.

Liberalismen är anständighetens ensamstående väktare. Frihet måste försvaras.

1.2 Friheten måste försvaras

Allt fler människor verkar de senaste åren uttrycka en önskan om att begränsa främst andra människors frihet. Sällan hör vi nationalister, socialister eller konservativa stå upp för utökad frihet eller bättre livschanser för de som befinner sig utanför de grupper som de själva prioriterar. Liberalers viktigaste uppgift är att öka friheten för de människor som har minst frihet.

Som Haninges liberala parti är det vårt uppdrag att utifrån liberala idéer ta strid för varje kommuninvånares frihet att forma sitt eget liv. Under århundraden har liberaler identifierat, bekämpat och rivit hinder för människans frihet. Dessa insatser har lagt grunden till mycket av dagens samhälle, och arbetet fortsätter i vår strävan för att med ett hållbart perspektiv forma morgondagens Haninge.

För att Haninge ska kunna ha fortsatt höga ambitioner för välfärden behövs socialliberala reformer för en mer dynamisk ekonomi, en mer flexibel arbetsmarknad och ett mer gynnsamt klimat för entreprenörer och företagare. Definitionen på en liberal ekonomi är inte att alla företag är privatägda utan att de konkurrerar på en fri marknad och att alla medborgare har samma frihet att själva besluta om arbete, bostadsort, utbildning och konsumtion. Därför är det viktigt att vi ifrån kommunens sida gör allt i vår makt för att främja konkurrens på lika villkor.

Haninge växer och ska erbjuda ett gott näringslivsklimat där företag lätt kan etableras, växa och hävda sig nationellt och internationellt. Jobb och tillväxt är centrala delar av en liberal politik. Inte minst inom tjänstesektorn finns en stor marknad i vår region, som kan utvecklas ytterligare. Det är viktigt, inte bara för den positiva ekonomiska utvecklingen, utan också för att utveckla välfärds-tjänsterna. Kommunen kan öppna mer av sina verksamheter för privata alternativ och därmed konkret bidra till att öka tillväxten.

Vilken bransch som är vinnare om tio år kan vi inte veta, men en liberal politik ska bidra till att frigöra dynamiska processer av mänskligt, kulturellt och ekonomiskt utbyte som ska säkra Haninges plats som en av stockholmsregionens utvecklingsmotorer. Det är där vår kreativitet släpps fri som framtiden finns.

Kommunen skall inte driva företag annat än i speciella fall - i första hand på områden där en normal marknad inte kan fungera. Kommunen får därför inte konkurrera med näringslivet och eventuellt slå ut detsamma med hjälp av skattemedel.

För att alla ska ha jämlika förutsättningar att förbättra sin tillvaro behövs socialliberala reformer som skapar nya möjligheter för dem som har det svårast. Allra viktigast är en skola som genomsyras av kunskap och bildning, och som har höga ambitioner för alla. Utan utbildning begränsas de flesta människors livschanser dramatiskt.

Goda utbildningsmöjligheter från förskola till högskola är kanske den viktigaste nyckeln till detta. Därför behövs en skola som sätter kunskaper främst. Vill man ha den bästa skolan ska man ha den bästa personalen. Därför vill vi satsa på fler lektorstjänster och förstelärare. Även inom förskolan bör karriärtjänster införas. Gymnasieutbildningar i Haninge ska locka elever från hela landet och kanske också övriga världen. Högskola och yrkeshögskola behövs för att möjliggöra för fler att kunna studera i kommunen.

För att alla Haningebor ska känna trygghet när förändringarna går allt snabbare behövs en socialliberal politik för en stabil välfärd som ger stöd och ger individen nya möjligheter att leva ett självständigt liv. De flesta upplever perioder i livet då man inte genom eget arbete kan trygga sin egen försörjning.

Familjen har en grundläggande betydelse i första hand för barnens trygghet. Den får inte sättas åt sidan av kommunen. Men familjen är inte alltid samma källa till trygghet och alla familjer har inte samma resurser. Därför är det ofrånkomligt att kommunen finns där för att skydda att stöd av olika slag är tillgängligt för alla. En socialliberal välfärdspolitik får inte motverka människors förmåga att själva ta ansvar eller göra dem beroende av politiska beslut. Här, och i synen på individens integritet och

valfrihet, liksom i den höga värderingen av frivilliga och ideella insatser, ligger den viktiga skiljelinjen mot socialismen.

Alla måste ha samma rätt till att få tillgång till vård och omsorg utan godtycke eller omöjliga villkor. Men det betyder inte att all vård och omsorg - eller skolutbildning - måste ske i samma form för alla. Den valfrihet som kan skapas genom skolpeng, vårdpeng och liknande system där den enskilde själv kan kan välja mellan olika skolor, vårdgivare etc med olika profil och förutsättningar höjer kvaliteten på servicen och stärker den enskildes integritet.

För att friheten inte ska bli ett privilegium för vissa behövs ett kraftigt stöd till de demokratiska krafterna. De frihetliga värdena måste försvaras varje dag över hela vår kommun, och varje tendens till rasism, ojämställdhet, inskränkthet och intolerans bekämpas.

Vi måste slå vakt om öppenhet och tolerans. Vad är frihet värd om den inte kan delas av alla? Vi bejakar det mångkulturella samhället som erbjuder plats för individer med skiftande bakgrund och olika vilja att forma sina egna liv. Ingen kommun är kulturellt homogen. Individens rätt att behandlas med samma hänsyn och respekt som andra måste ibland innebära att ett kollektiv, t ex en etnisk minoritet, tillerkänns rätten att behålla sitt språk och uttrycka sin identitet, så länge detta inte undertrycker andra grundläggande individuella rättigheter.

En liberal integrationspolitik ger var och en de verktyg som behövs för att växa, försörja sig själv och fullt ut delta i det svenska samhället. Vi utgår ifrån varje människas potential och egna ansvar och att alla vill anstränga sig för att bli del av vårt land. Därför fokuserar vi på en skola som ger alla elever förutsättningar att klara kunskapsmålen och ett starkt föreningsliv där viktiga nya nätverk kan skapas. Men det räcker inte.

Liberal integrationspolitik handlar också om att befästa de liberala och demokratiska värderingar som präglar vårt land. Många som kommit till Sverige har levt i samhällen som präglas av andra värderingar, i samhället där de inte kunnat eller vågat förlita sig på staten. Istället har klanen eller den utvidgade familjen funnits. Ofta anses kvinnan underordnad mannen. Att komma till ett land där jämställdhet mellan kvinnor och män är centralt och tilltron till staten liksom individualismen är stark är då inte alltid enkelt.

Liberaler värnar alltid individen före kollektivet. Ingen människa ska av sin omgivning hindras att utöva de självklara rättigheter och möjligheter som gäller lika för alla i hela landet. Vi kan aldrig acceptera framväxten av parallellsamhällen. Alla individer måste få stöd mot kollektiva förtryckande strukturer.

I vår kommun får man lyckas. Det är inte fult att göra ett bra jobb och tjäna pengar. Vi ska arbeta mot fattigdom och inte mot rikedom. Liberalerna var under 90-talets ekonomiska kris med om att fatta beslut om höjd kommunalskatt med löftet om att på sikt sänka den till nivån innan skattehöjningen. Under föregående mandatperiod tog vi ett steg i den riktningen med en skattesänkning på 30 öre men fler steg måste tas. Det lönar sig bättre att arbeta idag än för bara några år sedan. Liberalerna eftersträvar en lägre kommunal skattesats. Därför ska vi jaga onödiga utgifter så att varje skattekrona ger mest nytta. Men skolor, sjukvård, annan service och social grundtrygghet kostar pengar. Det är här som välfärdens kärna finns. Liberalerna anser att den främst ska bekostas gemensamt genom kommunalskatten. Då kan vi bara sänka den om vi samtidigt kan garantera bra skolor och omsorg av hög kvalitet. Med anledning av de stora investeringsbehov som finns framöver gör vi inte bedömningen att en stor skattesänkning är möjlig under 2016. För att skapa ekonomiskt utrymme för kommande investeringar måste överskottsmålet skyddas och medel fonderas.

Vår kommun ska vara en bra och attraktiv plats för människor att leva och bo i. Här ska människor kunna utvecklas och förverkliga sina drömmar hela livet. Vi vill också se en fortsatt byggande av bostäder, arbetsplatser, handel, service och kultur. Men vi måste samtidigt vara varsamma med vår kommuns skönhet och kulturmiljöer. Det finns ingen motsatsställning mellan höga ambitioner i bostadsbyggandet och varsamhet med Haninges unika värden. Därmed skiljer vi oss både från dem

som säger nej till varje nytt hus som ska byggas och varje väg eller spårbit som ska dras fram och från dem som är beredda att bygga stort och högt utan hänsyn till den omgivande miljön. Människor är olika men jämlika och vi föredrar olika saker, så även vad gäller boende. Därför är det viktigt att vi tillåter och möjliggör olika boenden i Haninge.

Att skapa fler bostäder och lösa trafikproblemen på ett för miljön hållbart sätt tillhör några av våra största utmaningar. Idag finns en överenskommelse som innebär en historisk satsning på kringfartsleder och kollektivtrafik i Stockholmsregionen. Liberalerna kommer att verka för att dessa trafikprojekt förverkligas. Den regionala utvecklingsplanen för Stockholm (RUFS) ska följas och bostadsbyggandet förenklas. En liberal politik handlar om att riva hinder som försvårar för människor att bygga och istället skapa förutsättningar.

Om vi ska bli ihågkomna av framtida generationer som dem som tog ansvar för miljön och vände utvecklingen krävs ett kraftfullt agerande. Liberalerna vill driva på för en kraftigt utbyggd kollektivtrafik som i högre grad finansieras med taxor. En bra kollektivtrafik ökar nyttan och betalningsviljan. Det ska vara attraktivt att åka kollektivt.

Tätort är miljövänligt, och skapar unika förutsättningar för bland annat energihushållning och kortare resebehov. Kommunen ska ta sitt ansvar och vara föregångare när det gäller att minska resursanvändningen och öka energisparandet. Haninge är också landsbygd och kustkommun. Vi ska ta ansvar för och möjliggöra att det går att leva utanför tätort och att kunna vistas och uppleva våra unika naturvärlden genom en levande skärgård och landsbygd. Drevviken är vår kommuns största sjö, och är viktig för både rekreation och ekologin. Drevviken är idag en utsatt insjö som kräver stor varsamhet och effektiv hantering för att skyddas. Välmående sjöar, hav och vattendrag är Liberalernas prioriterade miljömål.

För att övervinna miljöproblemen och hejda klimatförändringarna behövs en liberal miljöpolitik byggd på lokalt, regionalt, nationellt och globalt samarbete, kunskap, nya idéer, ny teknik och tydliga styrmedel för en långsiktigt hållbar ekonomi.

Alltför många väljer att avstå från att gå ut efter mörkrets inträde av rädsla för att bli utsatta för våld och andra övergrepp och tvingas därför avstå från kultur, motion, vänbesök eller vad än man vill göra. Liberalerna anser att det behövs fler poliser och trygghetsvärdar ute på våra gator som syns samt en förutseende stadsplanering – det ökar tryggheten.

Trygghet handlar även om att veta att det finns hjälp att få när man själv blir äldre, drabbas av sjukdom eller att ens gamla föräldrar blir väl omhändertagna. Ett stärkt stöd till anhöriga är viktigt. Möjligheten att kunna bo kvar hemma längre bör underlättas och tillbakaboendegarantin skyddas.

Jämlikhet och jämställdhet är också självklara ingredienser i ett öppet och tolerant samhälle. Att ha ett funktionshinder ska inte utgöra hinder för personlig utveckling. Kommunen har ett särskilt ansvar att se till att även den som är i behov av mycket stöd får egen makt.

1.3 Sammanfattning

Invånarnas egna val skapar de bästa förutsättningarna för utveckling. De viktigaste valen i livet ska göras av människorna själva. Lika självklart är det att finansieringen av de offentliga tjänsterna ska ske med skattemedel, men utförandet av välfärdstjänsterna kan göras av många olika aktörer. Allt fler familjer väljer idag i vilken förskola eller skola deras barn ska gå i och äldre människor kan idag välja såväl hemtjänst som äldreboende. Liberalerna kommer fortsätta skydda och utöka människors valfrihet.

Liberalerna står för en politik som vill lyfta individer. Att ge var och en möjlighet att söka sin egen lycka och framgång. Med en bra skola kan man få de verktyg man behöver för att nå dit. Vi står för ett starkt

socialt skyddsnät om något olyckligt händer eller om människor blir sjuka. En liberal tror på människans förmåga att resa sig efter ett fall. Man ska alltid kunna få en chans till att lyckas.

Liberalerna arbete formas utifrån en hållbar ekonomisk, social och ekologisk utveckling. Ekonomisk i form av en cirkulär ekonomi där den ekonomiska påverkan är långsiktig och resurser tillvaratas. Den sociala hållbarheten handlar om att bygga ett långsiktigt stabilt och dynamiskt samhälle utifrån individens frihet och den ekologiska hållbarheten handlar om att hushålla med vår miljö.

1.4 Värdegrund

All verksamhet som bedrivs i Haninge kommun vilar på en tydlig värdegrund. Värdegrunden säkerställs genom att varje medarbetare vet vad Haninge kommun står för.

Haninge kommuns värdegrund är att:

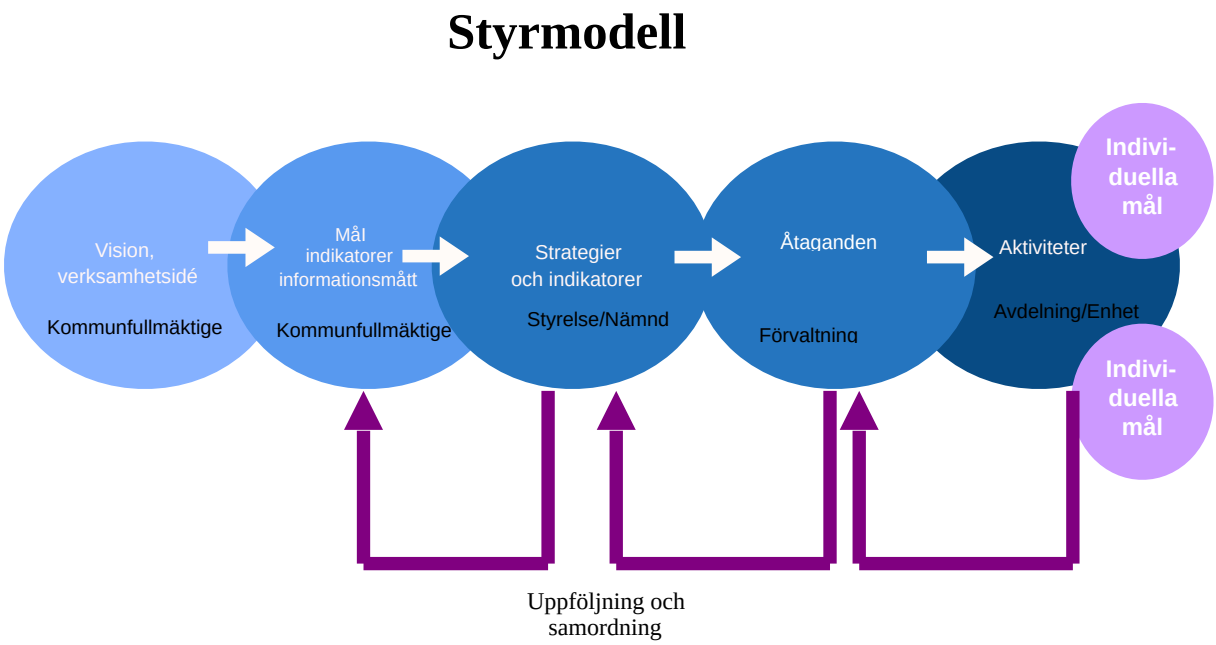
- Verksamheten präglas av långsiktigt hållbar utveckling med fokus på människa och samhälle.
- Ständigt arbeta för medborgarna samt förbättra och utveckla verksamheten utifrån uppdraget.
- Bemöta våra medborgare med professionalitet och respekt.
- Skydda om kommunens resurser på ett ansvarsfullt och långsiktigt hållbart sätt där medarbetaren utgör vår viktigaste tillgång.

1.5 Upphörande av övergripande uppdrag

Haninge kommuns verksamhet styrs under mandatperioden av mål och budget för varje verksamhetsår samt den politiska plattformen från den styrande koalitionen, som fastställts i kommunfullmäktige. I Liberalernas förslag till mål och budget 2018-2019 upphör samtliga uppdrag i Samarbetskoalitionens politiska plattform.

2. Kommunens styrmodell

Styrmodellen ska bidra till fullmäktiges mål om god ekonomisk hushållning genom att strukturen för styrning blir begriplig och distinkt. En bestämd arbetsprocess innebär att resurser kan användas effektivt. En känd struktur och process med användbara verktyg för styrning och uppföljning förenklar förvaltningarnas administration och förbättrar nämndernas möjligheter att ha överblick över resultat och kvalitet.

2.1 Definition av begrepp i styrmodellen

Fullmäktiges mål, målområden, resultatindikatorer och informationsmått

Målen i styrmodellen är de övergripande målen som omfattar hela kommunen och som fastställs av kommunfullmäktige. Målen ska peka ut en riktning och anknyta till visionen. Målen anpassas utifrån de ekonomiska ramarna och avser ett eller flera år. Viss uppdatering av målen sker årligen i samband med att fullmäktige beslutar om mål och budget.

Fullmäktige beslutar om resultatindikatorer med målvärden 2018 för de övergripande målen.

Till varje mål finns ett eller flera informationsmått som kommunen följer. Kommunens verksamheter kan inte påverka informationsmåtten i större utsträckning. Informationsmått har därför inte målvärde.

Nämndernas strategier och indikatorer

Strategierna är ett långsiktigt övergripande tillvägagångssätt eller färdriktning för att nå målen. En strategi beskriver mönster av beslut och handlingar för att nå framtida framgång. Utifrån kunskap om nuläget och vilka insatser som ger mest effekt fattas beslut om de vägval som prioriteras för att nå målet.

Utifrån fullmäktiges mål utformar nämnderna strategier. Flera av fullmäktiges mål kan omfattas av samma strategi. Nämnder bör inte utforma egna direktiv eller nämndspecifika mål då det finns en risk att det blir för många olika styrsignaler till förvaltningen. Det finns också kommunövergripande strategier som nämnden har att förhålla sig till. Detta gäller till exempel det personalpolitiska

programmet och klimatstrategin. Nämnderna bör beakta dessa beskrivningar vid utformningen av sina strategier.

Om nämndens verksamheter kan påverka fullmäktiges resultatindikator ska nämnden följa upp och använda indikatorn för styrning. Nämnden kan fastställa egna indikatorer och målvärden (2018) kopplade till sina strategier där det är möjligt.

En kommun

Kommunens arbete är uppdelat på flera ansvarsnämnder och förvaltningar, men utgör ändock en kommun. För att uppnå bästa effektivitet och nytta med kommunens arbete krävs ett kommungemensamt agerande och koncernövergripande tänk. Kommunstyrelsen och dess förvaltning har därför ett särskilt ansvar att samordna nämndernas och förvaltningarnas arbete utifrån fullmäktiges mål. Synkroniseringsvinster ska eftersträvas.

Förvaltningarnas åtaganden och aktiviteter

Ett åtagande kan beskrivas som en förpliktelse eller ett förhållningssätt. Åtaganden görs ofta på ett års sikt.

Utifrån nämndens strategier formulerar förvaltningen sina åtaganden. Varje åtagande ska kunna hänföras till fullmäktiges mål och nämndens strategi. Alla åtaganden ska rymmas inom nämndens ekonomiska ramar.

Inom förvaltningen bryts åtaganden ned till aktiviteter, d.v.s. vad ska vi på vår förvaltning/avdelning/enhet utföra för att åtagandena ska fullföljas? Ett åtagande kan bestå av en eller flera aktiviteter. Aktiviteten anger konkret vad som ska göras för att förvaltningen ska klara sitt åtagande. En aktivitet kan vara ett projekt, en utredning eller löpande arbete. Aktiviteterna är oftast ettåriga.

Om uppföljning och styrning i en förvaltning behöver förstärkas bör förvaltningen skapa indikatorer (nyckeltal) för att följa upp åtaganden eller aktiviteter.

Individuella mål

Alla medarbetare ska ha individuella mål som är kopplade till avdelningens eller enhetens aktiviteter. Dessa är i sin tur kopplade till förvaltningens åtaganden och nämndens strategier som i nästa led är kopplade till fullmäktiges mål. De individuella målen följs upp i resultat- och målsamtal mellan medarbetare och chef.

2.2 Samband mellan styrdokument och styrmodellen

I kommunen finns styrdokument på olika nivåer och med olika målgrupper, innehåll och detaljeringsgrad. Styrdokument är ett verktyg för att omsätta värdegrunden inom olika verksamhetsområden, få ökad enhetlighet och att alla jobbar för samma mål.

Det finns styrdokument som tas fram gemensamt med andra aktörer (kommuner, landsting etc.). I sådana fall kan Haninge kommun inte kräva att den egna styrmodellen ska följas i fråga om benämning, mallar, uppföljning eller annat. Det kan även finnas krav i speciallagstiftning eller branschstandards som måste beaktas.

Oavsett om det handlar om flerpartsöverenskommelser, nationellt regelverk eller branschstandards, så bör de integreras på lämpligt sätt i själva processen – planering, genomförande, uppföljning/utvärdering och återrapportering.

2.3 Ansvarsfördelning mellan politik och förvaltning

Det politiska ansvaret

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ som fattar beslut om mål och fördelar ekonomiska ramar utifrån politiska prioriteringar. Den tilldelade ramen ska rymma nämndernas verksamhet under budgetåret.

Kommunstyrelsen är kommunens högsta verkställande organ och svarar för samordning och tillsyn av nämnderna.

Nämnderna ska ta fram strategier och genomföra verksamheten enligt fullmäktiges mål, följa upp och återrapportera enligt direktiv. Kommunens styrdokument ska beaktas i nämndernas arbete och vid framtagande av strategier för att uppfylla kommunfullmäktiges mål.

Respektive nämnd ansvarar inför kommunstyrelsen och kommunfullmäktige för att den av kommunfullmäktige beslutade budgeten inte överskrids.

Övriga politiskt tillsatta organ styrs av fastställt reglemente eller särskilda uppdragsdirektiv.

Förvaltningarnas ansvar

Kommundirektören är chef över och leder förvaltningschefernas arbete med de kommungemensamma frågorna. Förvaltningscheferna ingår i kommundirektörens ledningsgrupp. Kommundirektören är också förvaltningschef för kommunstyrelseförvaltningen.

Det är förvaltningschefens uppdrag att leda förvaltningens arbete. Men förvaltningschefen har även ett ansvar för kommunen som helhet och ska medverka samt genomföra åtgärder som är nödvändiga för kommunens bästa.

Varje förvaltningschef utser en förvaltningsledning vars uppgift är att:

- Verkställa beslut
- Understödja det politiska styrsystemet, så att dess intentioner och värderingar får genomslag.
- Tydliggöra ansvar och befogenheter i organisationen.
- Se till att information och kommunikation fungerar både i och utanför förvaltningen.
- Initiera och uppmuntra till utvecklingsinsatser och i övrigt skapa förutsättningar för en effektiv verksamhet.

Kommunens anställda verkar för målen genom att fatta verksamhetsbeslut inom ramen för resurser och kompetens. Respektive chef är ytterst ansvarig för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande lagstiftning och politiska mål.

3. Mål 2018-2019

3.1 Målstruktur och uppföljning

Fyra målområden med 12 mål

Kommunens målstruktur bygger på fyra övergripande målområden som ska bidra till att Haninge blir en bättre kommun att bo, leva och verka i. Till varje målområde finns mål som följs upp med resultatindikatorer. Sammanlagt finns 12 mål. I princip gäller målområden och mål för alla kommunens nämnder och bolag.

Resultatindikator med målvärde

Målen följs med en eller flera resultatindikatorer. Kommunen kan påverka och styra resultatet för dessa indikatorer. Varje resultatindikator har ett målvärde som ska uppnås senast 2018. Det finns inga målvärden 2017. Resultatindikatorer följs upp minst en gång årligen. Grundprincipen är att alla resultatindikatorer gäller alla nämnder och bolag. Vissa nämnders verksamheter kan påverka en resultatindikator mer än andra.

Informationsmått utan målvärde

Till varje mål finns även ett eller flera informationsmått. Dessa mått har kommunen mindre möjligheter att påverka och informationsmåtten har därför inga målvärden. De flesta informationsmått följs upp årligen, men undantag finns.

Nämnder och kommunala bolag ska i sina strategidokument ange om det finns mål, resultatindikatorer och informationsmått som de inte anser är tillämpliga för deras verksamheter.

Uppföljning och bedömning av mål, resultatindikatorer och informationsmått

Kommunfullmäktiges mål ska följas upp i samband med delårsrapportering och årsredovisning.

För varje resultatindikator (med nytt utfallsvärde) ska en prognos göras om målvärdet kommer att uppnås eller inte. Om målvärdet inte kommer att uppnås ska åtgärder föreslås. Uppföljning och analyser av resultatindikatorer görs av den eller de verksamheter som störst möjlighet och kunskap inom det aktuella området.

Prognoserna av resultatindikatorerna blir underlaget för att bedöma om fullmäktiges mål kommer att uppfyllas helt, delvis eller inte. Informationsmåtten ska följas årligen. Uppföljning och analys av ett informationsmått görs av den verksamhet där måttet är relevant. Målområdena kommer inte att bedömas.

Övergripande styrdokument tillkommer

Förutom kommunfullmäktiges mål finns kommunövergripande styrdokument som är av betydelse för samtliga verksamheter. Styrdokumenten tillsammans med målen utgör grunden för nämndernas strategier. Styrdokument finns på kommunens hemsida.

En förteckning och beskrivning av resultatindikatorerna och informationsmåtten återfinns i bilaga 1.

Haninge för varje människa idag och imorgon.

Hälsa Trygghet Stöd & Omsorg	Utbildning Näringsliv & Jobb Fritid	Ekologi Boende Tillgänglighet	Ekonomi Kvalitet & service Arbetsgivarskap
Välmående kommuninvånare	Utveckling	Attraktiv närmiljö	Effektivitet, kvalitet och service
1. God folkhälsa 2. Trygga invånare med inflytande och delaktighet 3. Stöd och omsorg ger mervärde för individen	4. Möjlighet till utbildning i livets alla skeden. 5. Växande näringsliv med fler i egen försörjning. 6. Meningsfull fritid.	7. God livsmiljö för nuvarande och kommande generationer. 8. Nya bostäder i bra lägen. 9. Hög tillgänglighet.	10. Ordning och reda i ekonomin. 11. Hög kvalitet i kommunens tjänster. 12. Attraktiv arbetsgivare.
Människan		Samhället	

3.2 Målområde Välmående kommuninvånare

Mål 1. God folkhälsa

En bättre folkhälsa bidrar till friskare och mer aktiva invånare. Ur ett kommunalt perspektiv är det främst invånare som tar del av kommunens tjänster som kan stimuleras till ett friskare liv. Samtidigt kan alla kommunala verksamheter bidra på något vis inom sitt område till att alla invånare i kommunen får möjlighet att förändra sina livsvanor i en positiv riktning.

Mål 1 Resultatindikatorer		2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Andel fyraåringar med övervikt (%)		12,4	-			9,0
Möjlighet att komma utomhus i särskilt boende för äldre (%)		46	43	51		57
Andel elever som inte använder alkohol, narkotika, tobak, dopingmedel (ANTD)	Åk 9	58	-	59	-	66
	Gymnasiet åk 2	27	-	33	-	35

Informationsmått för mål 1 är:

- Sjukpenningtal
- Nöjd medborgarindex (NMI) för idrotts- och motionsanläggningar
- Nöjd medborgarindex (NMI) för kultur
- Folkhälsa - Självskattad hälsa
- God psykisk hälsa för årskurs9 respektive gymnasiet årskurs 2 (mäts jämna år)

Mål 2. Trygga invånare med inflytande och delaktighet

Ökat inflytande ger individen större makt över sitt liv och därmed en större upplevd trygghet. Inom samhällsplaneringen och genom aktiva insatser och uppsökande verksamhet kan den faktiska tryggheten i kommunen öka.

Mål 2 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Kostnad för skadegörelse på kommunala byggnader (kronor per invånare)	14,47	13,00	19,9		<=10,00
Trygghet i skolan, årskurs 8 (%)	86	90	89		90
Attitydundersökning stadskärnan (skala 1-5)	3,1	2,9	2,9		4,0

Informationsmått för mål 2 är:

- Trygghetsindex (SCB)
- Nöjd inflytandeindex (SCB)
- Trygghetsindex för unga (Rädda Barnen)
- Trygghetsindex lokala BRÅ (skala 0-6, låga värden eftersträvas. Mäts vartannat år)

Mål 3. Stöd och omsorg som ger mervärde för individen

Kommunens stöd- och omsorgsverksamhet är en kärnverksamhet som alltid ska präglas av värdighet. Fokus ska alltid ligga på att individens möjligheter till utveckling så att dennes frihet ökar.

Mål 3 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Ej återaktualiserade ungdomar 13-20 år ett år efter avslutad insats (%)	66	69	75		80
Nöjdhet bemötande i hemtjänst 65- (Målvärde och basvärde tas fram under 2016)			96		97
Hur mycket har du kunnat påverka den hjälp du har fått av socialtjänsten? (Målvärde och basvärde tas fram 2017)					

Informationsmått är:

- Nöjd medborgarindex (NMI), äldreomsorg SCB

3.3 Målområde Utveckling

Mål 4. Möjligheter till utbildning i livets alla skeden

Utbildning ger möjligheter för människor att uppnå sina livsmål. Alla barn växer upp med olika bakgrund och förutsättningar. Skolan i Haninge ska bidra till utjämning av elevers olika förutsättningar. Inget barn eller elev ska hindras att nå sin fulla potential i Haninges skolor. Kommunen ska arbeta målmedvetet och förebyggande för att minska andelen elever som hoppar av sin utbildning. Vuxenutbildningen och SFI ska utformas med utgångspunkt i att individen på kortast möjliga tid ska få reella möjligheter att komma in på arbetsmarknaden.

Mål 4 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
NY Andel behöriga elever till något nationellt program på gymnasiet (%) (KKIK mått 18)	85,2	85,7			87,0
Genomsnittligt meritvärde Åk 9	214	223			221
Andel med gymnasieexamen inom tre år (%)	57	60	58		61
Andel 16–20-åringar som varken arbetar eller studerar (definition, basvärde och målvärde tas fram under 2017)					

Informationsmått är:

- Andel elever godkända i nationella prov åk 3 (KKIK mått 17 B)
- Andel elever godkända i nationella prov åk 6 (KKIK mått 17 A)
- Andel som når kunskapskrav godkänt alla ämnen årskurs 9 (%)
- Andel med minst 325 i meritvärde (%) baserat på 17 ämnen
- Andel som upplever arbetsro/studiero i skolan i årskurs 8 och gymnasiet årskurs 2 (%)
- Kostnad per betygspoäng, åk 9 (kr)
- Andel med examensbevis från gymnasiet (%)
- Grundläggande vuxenutbildning; andel (%) godkända
- Svenska för invandrare (SFI); andel (%) godkända
- Övergångsfrekvens till eftergymnasiala studier (%)

Mål 5. Meningsfull fritid

Innebörden av en meningsfull fritid är olika för alla. Kommunen ska i utformningen av kultur- och fritidsutbud anpassa sig till efterfrågan så att det kommer så många invånare som möjligt till del.

Mål 5 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Andel unga nöjda med sin fritid			91,7		94
Andel elever som deltar i musik- eller kulturskola 7-15 år	8,0	9,0	8,3		10,0
Bibliotekens utlåning inkl. e-böcker (antal per invånare)	4,5	4,1	4,0		5,0
Deltagartillfällen i idrottsföreningar, (antal/invånare i åldern 7-20 år)	25				29

Informationsmått är:

- Nöjd regionindex (NRI) fritidsmöjligheter SCB

Mål 6. Ett växande näringsliv med fler i egen försörjning

Haninge ska vara en attraktiv företagskommun och ta tillvara på de naturliga förutsättningar som kommunen har inom olika branscher. Servicen till befintliga företag och nyetableringar ska vara enkel, snabb och hålla en hög kvalitet.

Kommunen ska verka för att fler invånare ska ha ett arbete att gå till. Det ska finnas en stark koppling mellan ekonomiskt bistånd och krav på aktivitet samtidigt som nya samarbeten med företag och andra organisationer skapas för att utveckla utbudet av arbetstillfällen. Det ska finnas goda möjligheter att börja om i livet.

Mål 6 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
SBAs nöjd kund index för företagare: (KKIK mått 34).	67	69,3	72		73
Antal arbetstillfällen i kommunen	26 881	27 179	27 764		29 000
Antal företag i kommunen per 1000 invånare	33,4	34,6	34		52
Andel hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd av alla hushåll med ekonomiskt bistånd(%)	32,7	35,1			29,0

Informationsmått är:

- Sammanfattande omdöme om företagsklimatet i kommunen (betygsskala 1-6) (Svenskt Näringsliv)
- Handelsindex
- Nya företag per 1000 invånare (KKIK mått)
- Arbetslöshet 16-64 år (%)
- Antal gästnätter

3.4 Målområde En attraktiv närmiljö

Mål 7. God livsmiljö för nuvarande och kommande generationer

Klimat- och miljöutmaningarna är inte begränsade till kommunens geografiska område, men de åtgärder som bidrar till att miljön i kommunen förbättras ska ha hög prioritet. I det större perspektivet ska kommunen genom samarbete med främst närkommunerna uppnå samarbeten som kan bidra till minskade utsläpp och förbättrad miljö. Kommunens egen verksamhet ska inspirera invånarna till att ta ett större ansvar för sin närmiljö.

Mål 7 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Andel miljöbilar i kommunorganisationen (%)	28	27	33		50
Andel ekologiska livsmedelsinköp (%)	30	33	35		50
Energieffektivisering i kommunal verksamhet (kWh/kvm korrigerat för ett normalår)	194	184	177		160

Informationsmått är:

- Fosforhalt i Drevviken (µg/l)
- Nöjd medborgarindex (NMI), miljöarbete

Mål 8. Nya bostäder i bra lägen

Haninge ska hävda sig i konkurrensen mellan kommunerna i Stockholmsregionen som en attraktiv inflyttningskommun. Utvecklingen av Haninges stadskärna och bebyggelse runt pendeltågstationerna ska prioriteras samtidigt som Haninges olika unika miljöer för attraktivt boende ska utvecklas. För att möta den ökade efterfrågan på bostäder måste hantering av detaljplaner och bygglov vara snabb och effektiv.

Mål 8 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Antal färdigställda lägenheter (ackumulerat till 2018)	-	891	1341		2 400
Ledtider för bygglov Definition, basvärde och målvärde tas fram 2016	-	-	17		100

Informationsmått är:

- Nöjd region index (NRI) Rekommenderar kommunen
- Nöjd kundindex (NKI) byggherrar

Mål 9. Hög tillgänglighet

En viktig del i att skapa en attraktiv kommun för invånare och besökare är att öka tillgängligheten till olika målpunkter i Haninge och att utveckla gemensamma offentliga utrymmen. De åtgärder och investeringar som kommunen inte kan göra själv måste uppnås genom samarbete med de aktörer som är ansvariga.

Människor med funktionsnedsättningar har rätt till ett liv på lika villkor som andra. Fysisk tillgänglighet är en förutsättning för allas delaktighet. Kommunen har stort ansvar i att öka den fysiska tillgängligheten, både i egna verksamheter samt att genom plan- och byggprocessen säkerställa tillgängligheten vid byggnation. Arbete eller meningsfull sysselsättning är en av de viktigaste faktorerna för att kunna vara delaktig i samhället. Kommunen kan samarbeta med näringslivet och genomföra riktade insatser för att öka delaktigheten på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning.

Mål 9 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Indikator Arbetsmarknad; maxvärde 100 % (Alla frågor inom området arbetsmarknad, kommunenkät från Myndighet för delaktighet källa)		22 %	45 %		60 %

Informationsmått är:
- Nöjd medborgarindex (NMI), gång- och cykelvägar
- Nöjd regionindex (NRI), kommunikationer
- Nöjd medborgarindex (NMI), gator och vägar
- Fysisk tillgänglighet (Alla frågor om fysisk tillgänglighet, källa enkät Myndighet för delaktighet)

3.5 Målområde Effektivitet, Kvalitet och service

Mål 10. Ordning och reda på ekonomin

Kommunen har en skyldighet att förvalta skattebetalarnas pengar på bästa sätt. Kommunens verksamheter ska vara så effektiva som möjligt och leverera högsta möjliga kvalitet per skattekrona. För detta krävs flexibilitet inom våra egna verksamheter och ett koncerntänkande där samordning av tjänster och lokaler bidrar till lägre kostnader. Externa aktörer som utför kommunala tjänster bidrar till en ökad mångfald och ökad effektivitet genom konkurrens, men framför allt ökad valfrihet hos de som måste utnyttja tjänsterna.

Mål 10 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Resultat i % av skatteintäkter och statsbidrag	2,0	2,0	2,3		>=2
Budgetföljsamhet (avvikelse %)	0,0	-0,3	2,7		+0,5 till -0,5
Andel digitala fakturor (av totala fakturor)			57		62
Avtalstrohet (%)	87	82	84		90

Informationsmått är:
- Skattesats
- Soliditet (%)
- Finansiella nettotillgångar (som andel av verksamhetens kostnader, %)
- Kassalikviditet (%)
- Resultat före extra ordinära poster (som andel av verksamhetens kostnader, %)
- Genomsnittligt resultat 3 år (som andel av verksamhetens kostnader, %)
- Skattefinansieringsgrad av investeringar (%)

Mål 11. Hög kvalitet i kommunens tjänster

Kvalitet i en tjänst är ofta något man upplever. Därför betyder bra bemötande och fokus på service mycket för kvaliteten i kommunens tjänster.

Mål 11 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Antalet tjänster som omfattas av LOV	4	4	5		8
Andel av medborgarna som via telefon till kommunen får ett direkt svar på en enkel fråga (%)	-	48	59		56
Andel som får svar på e-post till kommunen inom två dagar (%)	-	89	90		95

Informationsmått är:
- Nöjd medborgarindex (NMI)

Mål 12. En attraktiv arbetsgivare

Kommunen behöver attrahera och behålla ledare och medarbetare som kan utveckla en serviceinriktad kultur genom ett tydligt ledarskap och interna utvecklingsmöjligheter.

Mål 12 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Hållbart medarbetarindex (HME)	78,2	78,5	78,8		83,0
Sjukfrånvaro (%)	7,0	7,6	7,8		5,0
Frisknärvaro (%)		59,8	60,2		61,5

Informationsmått är:

- Personalstruktur (antal anställda per anställningsform, kön, yrkeskategori; åldersfördelning och antal anställda samt antal årsarbetare)
- Tidsanvändning (mer- och övertid)
- Personalomsättning (personalomsättning och avgångar på egen begäran samt pensionsavgångar)
- Lönestatistik (lönespridning)

4. Ekonomiska ramar och mål per nämnd och bolag

Sedan 2008 arbetar kommunen med en tvåårig budget. För 2018 innebär detta att budgetramar fastställs per nämnd för 2018 och för 2019. Beslut för 2019 kommer att vara styrande för verksamheten även om mål- och budgetprocessen görs årligen. Inför 2019 kan det bli aktuellt med omprövningar av de olika verksamheternas resurstilldelning beroende på hur förutsättningarna har förändrats vad gäller t.ex. finansiering, lagstiftning, befolkning, arbetsliv, näringsliv, med mera.

Varierade skatteintäkter och kostnader kopplade till volymförändringar visar att en god ekonomisk hushållning är nödvändigt för att på såväl kort sikt som lång sikt ha en budget i balans med goda marginaler och som skapar utrymme för nödvändiga investeringar. Ett resultat bör vara motsvarande minst två procent av kommunens samlade skatteintäkter och generella statsbidrag. Då Haninge står inför många stora investeringar nu och framöver är det strategiskt att arbeta för ett högre resultat för att hålla lånenivån på en rimlig nivå. För 2018 budgeteras ett resultat på 109 838 tkr.

Totalt beräknades skatteintäkterna och generella stadsbidrag för 2018 till 4 578 mnkr. Den utgår från prognosen från Sveriges kommuner och landsting, SKL, daterad 2017-04-27. Prognosen bygger på en oförändrad skattesats på 19,68 kr. SKL:s prognos utgår från en befolkningsökning enligt rikssnittet. Då Haninge växer snabbare än rikssnittet så har befolkningsökningen justerats till en ökning med 1 800 personer från den 1 november 2016 till 1 november 2017. Till detta kommer ett extra statsbidrag för att kompensera att kommunen växer snabbt samt övriga statsbidrag. Ovanstående ingår i beräkningen 4 578 mnkr. Med ett resultat på 109 838 tkr och 2018 års budgeterade verksamhetskostnader som beräkningsgrund, summeras de utlagda ramarna för 2018 till 4 482 100 tkr. För 2017 är den sammanlagda ramen 4 279 700 tkr. Förändringen mellan åren är således en ökning med 202 400 tkr.

Tornberget avser att 2018 ha oförändrade hyror till kommunen, exklusive kapitalkostnader för nya investeringar 2017. Hyran kan dock skilja mellan olika typer av verksamhetslokaler. De föreslagna budgetramarna för respektive nämnd bygger på en bedömning av kostnaderna för hyres-, volym- och verksamhetsförändringar.

Styrelse/nämnd (tkr)	Justerad budget 2017	Budget 2018 S, C, MP	Ramökning tkr	Budgetram 2018
Kommunstyrelsen[2]	206 712	218 000	8 288	215 000
Grund- och förskolenämnden	1 688 798	1 782 500	111 202	1 800 000
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	416 052	434 000	20 948	437 000
Kultur- och fritidsnämnden	190 374	203 000	16 626	207 000
Socialnämnden[4]	850 803	878 500	19 197	870 000
Stadsbyggnadsnämnden	130 373	139 000	6 627	137 000
Äldrenämnden[4]	732 888	766 500	27 112	760 000
Valnämnden	100	2 500	2400	2 500
Revisionen	1 600	1 600	0	1 600
Kommunfullmäktiges reserv[3]	35 000	25 000	–10 000	25 000
Finansförvaltningen exkl. finansnetto	27 000	27 000	0	27 000
Totalt	**4 279 700**	**4 477 600**	**202 400**	**4 482 100**
Finansnetto	**14 000**	14 000		**14 000**
Skatteintäkter	**4 373 038**	**4 577 938**		**4 577 938**
Resultat				**109 838**
				2,40 %

Anm. 1: Den justerade budget 2017 är den av kommunfullmäktige beslutade budget 2017 uppdaterad med tekniska justeringar av fördelningen av IT-kostnaderna. Justeringen är gjord för att jämförelsen mellan 2017 och 2018 ska vara rättvisande.
Anm. 2: Kommunens andel i Södertörns överförmyndarnämnd och Södertörns upphandlingsnämnd finns inom kommunstyrelsens ram.
Anm. 3: 25 000 tkr avsätts för att täcka fullmäktiges beredningar samt oförutsedda kostnader till exempel volymökningar inom grund- och förskolenämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden (vinterväghållning) och äldrenämnden.

4.1 Kommunstyrelsen - Budgetram 215 mnkr

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och styrelsens reglemente gäller följande för kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsens uppgift är att på kommunfullmäktiges uppdrag planera, leda, samordna och följa upp hela den av kommunfullmäktige beslutade verksamheten. Kommunstyrelsen ansvarar bland annat för frågor som gäller kommunens långsiktigt hållbara utveckling samt frågor relaterade till barnkonventionen, övergripande ekonomi- och personalfrågor. Kommunstyrelsen svarar även för kommunens näringslivsarbete, exploateringsbudget med markinköp och markförsäljningar samt samverkan och kontakt med Södertörns Miljö- och hälsoskyddsförbund, Södertörns Brandförsvarsförbund, Samordningsförbundet Östra Södertörn m.m. Kommunstyrelsen ansvarar även för Haninge som finskt förvaltningsområde samt uppföljning av Södertörns upphandlingsnämnd och Södertörns överförmyndarnämnd.

Tilldelad budgetram ska täcka pris- och löneökningar. Ökade IT- och infrastrukturkostnader ska hanteras inom befintlig budgetram. Ramen har beräknats för att även inrymma Hållbarhetsutskottets förvaltningsstöd.

Haninge kommun ska ha god planberedskap och en expansiv exploateringsverksamhet, med investeringar i infrastruktur för fler och växande företag. Att utveckla den regionala stadskärnan och ett aktivt arbete för renare vatten tillhör de viktigaste uppgifterna.

Kommunen ska föra en aktiv dialog med landstinget när det gäller behovet av och kravet på ett nytt och utvecklat närsjukhus i Handen. Det är en väsentlig del i utvecklingen av Södertörn och Haninges centrala delar som regional stadskärna. Landstinget måste garantera att det finns sjukvård på östra Södertörn och ska leva upp till sitt avgivna löfte. Även andra närbesläktade verksamheter som till exempel forskning, innovation och utveckling kan finna sitt naturliga sammanhang i samband med denna viktiga etablering. Vilket bidrar till att göra Haningeterrassen, till det nav en regional stadskärna behöver.

Vi ser att samarbetet mellan kommunen och småföretagarna behöver förbättras ytterligare för att understödja den tillväxt av nya jobb som småföretagen bidrar med. Ett expansivt och livskraftigt näringsliv är en förutsättning för att Haninge kommun ska kunna möta framtiden med tillförsikt. Målsättningen är att företags kontakter med kommunen ska förenklas avsevärt.

Kommunens ledning ska präglas av öppenhet och lyhördhet. Dialogen med kommuninvånarna är viktig, informationen från kommunen ska vara lättillgänglig och tydlig.

Haninge kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare. Kommunens personal är den viktigaste resursen för att kunna utföra verksamhet av bra kvalitet. Medborgarna i Haninge har höga förväntningar på den kommunala servicen. Därför är det viktigt att kommunens personal har hög kompetens och integritet i sitt yrkesutövande. Personal som trivs och känner sig uppskattad och får sina behov av utveckling tillgodosedda har goda förutsättningar för att på ett bra sätt möta de högt ställda förväntningarna.

Den anställning som kommunen erbjuder ska så långt det är möjligt sträva efter sammanhållen arbetstid. Även en god personalhälsovård och möjlighet till friskvård är viktiga delar i ett gott arbetsgivarskap.

Mångfald är en enorm resurs, olika bakgrunder och erfarenheter berikar kommunen. Utvecklingen blir starkare om alla tillåts bidra. Haninge är dessutom ett så kallat förvaltningsområde för finska språket vilket innebär att den som vill ska kunna använda finska språket i kontakten med kommunen. Det påbörjade arbetet med motsvarande frågor gällande romani, ska också fortsätta.

Samarbetet mellan de olika aktörerna inom kommunens besöksnäring måste intensifieras och gå från ord till handling.

Särskilt budgeterade medel och uppdrag i kommunstyrelsen

En välmående närmiljö - Budget 3,5 mnkr

Haninges ambition ska vara att vidga den enskildes livschanser, hennes möjligheter att utvecklas som människa och leva ett rikare liv. Livschanser förutsätter både personlig frihet och meningsfulla gemenskaper, både tillgång till materiella och andra resurser och tillträde till dessa på lika villkor.

Haninge ska vara en föregångskommun gällande liberalt klimat/miljöarbete och präglas av en långsiktigt hållbar utveckling med incitament som främsta drivkraft. Ett reellt, aktivt och strategiskt hållbarhetsarbete ökar kommunens attraktionskraft och skapar en tryggare framtid för barn och unga att växa upp i.

Haninge är en kommun med en stark koppling till vatten. Därför avsätts 2 mnkr till vattenförbättrande åtgärder, med Drevvikens vatten som en första prioriterad åtgärd. Ytterligare latrintömningsstation för fritidsbåtar i skärgården är en annan åtgärd för ett friskare vatten som har hög prioritet.

Det s.k. miljöpriset och klimatmiljonen ryms inom denna post och beslutas av kommunstyrelsen.

Trygghetsvakter - Budget 2,0 mnkr

Otryggheten i Haninge får konkreta följder för människors egen vardag. Ungefär var tredje svarande (34 %) uppgav i undersökningen att de någon gång under året valt en annan väg eller ett annat färdsätt på grund av oro för brott. Drygt en av tio (12 %) uppgav att de avstått från en aktivitet till följd av denna oro. Nästan var fjärde (23 %) anser att deras livskvalitet påverkas till följd av otrygghet, vilket är en ökning med tio procentenheter jämfört med föregående år. Följden blir att människors frihet i sitt eget liv minskar på grund av otryggheten. Kommunstyrelsen inför trygghetsvakter för att öka tryggheten i kommunen till dess att vi har en starkare lokal närvaro av polisen då anslaget upphör.

MR-beredningen - Budget 0,5 mnkr

I tider när nyhetsredaktioner attackeras, debattörer utsätts för hot och mänskliga rättigheter riskerar att urholkas, är det viktigare än någonsin att stå upp för yttrandefrihet och tryckfrihet. Demokrater måste med alla tillgängliga medel, uthålligt och målinriktat stå upp för de grundläggande friheter som demokratin vilar på. MR-beredningen har en betydande roll för att stärka demokratiska värderingar i Haninge.

En särskild satsning initieras snarast inom MR-beredningen för att i vår kommun belysa rättigheter som yttrandefrihet, tryckfrihet och offentlighetsprincip.

För oss innebär mångfald att respektera och bejaka olikheter. Fördomar verkar i vardagen och begränsar människors kreativitet och förmåga att utveckla sig själva och sitt samhälle. Vi har inte råd, varken mänskligt eller ekonomiskt att ha stora grupper som upplever sig vara utanför samhället. Diskriminering och intolerans kväver utvecklingen och måste bekämpas. Haninge kommun skall präglas av allas lika värde. Ramen för MR-beredningen är 500 tkr.

Hållbarhetsberedningen

Beredningen har i uppdrag att ta fram ett förslag till klimat- och miljöprogram. Beredningen ansvarar också för att lyfta folkhälsoarbetet i kommunen samt bereda fördelningen av Klimatmiljonen till Kommunstyrelsen. Ramen för Hållbarhetsberedningen är 700 000 kr

Årsta slott

En utredning tillsätts om lämpligast möjliga tidpunkt för en försäljning av slottet. Intäkterna från en eventuell försäljning viks till särskilda satsningar på bostäder för unga.

Södertörns överförmyndarnämnd

Överförmyndarnämndens verksamhet finansieras av Nynäshamn, Tyresö, Huddinge, Botkyrka och Haninge och ska alltid visa ett nollresultat. Eventuella underskott eller överskott hanteras i respektive kommun. För att likställa Haninge med övriga fyra kommuner finns anslaget för överförmyndaren inom kommunstyrelsen anslag. Nämnden ingår i Haninge kommuns nämndsorganisation.

Budget avser Haninges andel av kostnaderna och är för 2018 7 100 tkr. Nämndens totala omslutning 2018 är 28 457 tkr.

Södertörns upphandlingsnämnd

Upphandlingsverksamheten ingår sedan den 1 oktober 2012 i en gemensam nämnd, Södertörns upphandlingsnämnd, med Nynäshamns kommun. Nämnden ingår i Haninge kommuns nämndsorganisation.

Budget avser Haninges del och är för 2018 10,8 mnkr. Nämnden totala omslutning är 17,4 mnkr.

Vid upphandling av tjänster ska kommunen ställa krav på entreprenörer vad gäller anställningsvillkor och arbetsmiljö för sina anställda så lång detta är lagligt möjligt. Viktiga frågor är ekonomi, klimat, miljö, energi, transporter och folkhälsa. Höga och tydliga miljökrav ska ställas vid upphandlingar för att bland annat möta klimatutmaningen. Klimataspekten och kvalitén är viktiga aspekter vid upphandlingar, oavsett vilken vara eller tjänst det gäller.

Samordningsförbundet Östra Södertörn

Samordningsförbundet Östra Södertörn är en samverkan mellan Haninge kommun, Tyresö kommun, Nynäshamns kommun, landstinget, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen inom rehabiliteringsområdet. Försäkringskassans och Arbetsförmedlingens andel av förbundets samlade medel är 50 procent. Landstinget bidrar med 25 procent och kommunerna med resterande 25 procent. Haninges del i finansieringen av förbundet 2018 är 2,4 mnkr.

Södertörns Miljö- och hälsoskyddsförbund

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund är ett kommunalförbund där förutom Haninge ingår Nynäshamn och Tyresö. Haninges del av den totala avgiften till förbundet för 2017 är 6,8 mnkr. Överläggningar pågår med de andra kommunerna om budget 2018.

Södertörns Brandförsvarsförbund

Södertörns Brandförsvarsförbund är ett kommunalförbund med totalt 10 kommuner. Medlemskommunerna är Haninge, Nacka, Tyresö, Huddinge, Nynäshamn, Botkyrka, Salem, Ekerö, Södertälje och Nykvarn. Haninges andel är 16,7 procent och medlemsavgiften för 2018 beräknas till 55,5 mnkr.

Kommunfullmäktiges reserv - 25,0 mnkr

Medel för 2018 års verksamhet finns avsatta i kommunfullmäktiges reserv. Kommunfullmäktiges reserv avdelas för att täcka fullmäktiges beredningar samt oförutsedda kostnader såsom volymökningar inom grund- och förskolenämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden och äldrenämnden.

Exploateringsbudget

Kommunens försäljning och köp av mark sammanhålls av Mark- och exploatering inom kommunstyrelseförvaltningen. Kommunens exploateringsbudget fastställs av kommunstyrelsen.

Utredningar/uppdrag till kommunstyrelsen

- Kommunstyrelsen ges i uppdrag att höja heltidsmåttet inom Kommunals avtalsområde med 1,5 timmar/vecka så att Haninge kommun hamnar på samma nivå som jämförbara kommuner i närområdet.
- Kommunstyrelsen ges i uppdrag att lösa upp beslutet om rätten till heltid.
- Arbeta fram förslag till förändringar där det uppstår rationaliseringar eller kvalitetsförbättringar när samordning sker mellan olika nämnder eller verksamheter exempelvis lokaler, utbildningar m.m.

- Kontinuerligt se över verksamheten i syfte att utreda om det finns verksamhet som med fördel kan läggas ut på en förening eller företag.
- Märsgarn utreds för möjligheten till att bygga ett modernt och tätbebyggt skärgårdssamhälle.
- Kommunstyrelsen ges i uppdrag att säkra framtida kompetensförsörjning samt att i samband med detta aktualitetspröva nuvarande personalpolitiska program.
- Utredning kring förtätning kring Hässelmara brygga på Ornö.
- Digitaliseringen förändrar i grunden de mål som varit självklara för politiken sedan förra sekelskiftet. Kommunstyrelsen uppdras att utreda hur Haninge kan bli framgångsrikt genom att skapa möjligheter genom digitalisering. I utredningen ingår också att se över hur de nyckeltal vi idag använder för att styra kommunens funktioner påverkas av digitaliseringen och dessa kan förändras för att undvika suboptimering.

4.2 Grund- och förskolenämnden - Budgetram 1 800 mnkr

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för grund- och förskolenämnden. Skolformer i Haninge kommun upp till och med årskurs 9 är organiserade under grund- och förskolenämnden: Förskoleverksamhet, förskoleklass, grundskola, grundsärskola och fritidshemsverksamhet.

Tilldelad budgetram ska täcka pris- och löneökningar. Inom kommunfullmäktiges reserv ryms medel för icke prognostiserade volymförändringar inom elevpeng och strukturbidrag för nyanlända. Av ramen utgör ca 1570 mnkr medel inom pengsystemet, inklusive statsbidrag för maxtaxa. Resterande medel ska finansiera anslag för central stödavdelning, grundsärskola, skolskjuts samt central administration.

Driftbudget

Varje elev i Haninge ska ges möjligheten att lyckas så att deras frihet att välja olika vägar i livet är så stor som möjligt. Alla elever som går ut grundskolan ska ha de kunskaper med sig som de behöver för att klara fortsatta studier. Allra viktigast är baskunskaperna - att kunna läsa, skriva och räkna. Inga elever ska lämna grundskolan utan att kunna läsa, skriva och räkna. Även elever i framkant ska få möjligheter att nå sin fulla potential i en modern och flexibel skola.

Processer för att förtydliga ledarskapet och genomföra fattade beslut ska förstärkas.

Förskolan ska inte vara skola, men den ska ha ett lärande perspektiv. Barn är naturligt nyfikna och vill upptäcka världen. Förskolan ska stimulera barns naturliga nyfikenhet att lära sig. Det är viktigt att ta tillvara barnens lust att lära redan i förskolan. Ambitionerna för lärandet i förskolan ska höjas ytterligare. De flesta barn bör kunna läsandets grunder när de lämnar förskolan. Grunden till barns senare läsvanor läggs redan innan de börjar skolan. Detta betyder särskilt mycket för barn till utrikesfödda, som stimuleras i sin språkutveckling och klarar grundskolan bättre genom att delta i förskolan. Nämnden ska se positivt på alternativa lösningar så som exempelvis mobila förskolor och uteavdelningar.

Haninges elever förtjänar bra lärare. Lärarnas löner och arbetsvillkor ska hålla en nivå där vi behåller, samt lockar nya, duktiga och engagerade lärare till kommunen. Lärare i grundskolan och pedagoger i förskolan ska veta att kommunen ser positivt på kunskapskontroller i alla åldersgrupper och verka för en ständig förbättring av dessa. Karriärtjänster är en viktig del i Haninges skolor och de som uppfyller kraven ska uppmanas att ta nästa steg i sin karriär.

Särskolan ska genomsyras av ett utåtriktat och flexibelt arbetssätt som ser varje individs möjligheter och syfta till fortsatta studier samt en naturlig integrering i samhället.

För att öka elevernas trygghet ska nämnden arbeta för att utveckla elevhälsan och en mångfacetterat fritidsverksamhet.

Rätten att välja skola och en skolpeng som följer eleven till den skola som väljs är en viktig grundläggande princip för liberal skolpolitik. Den ger alla elever och föräldrar en frihet att välja den skola som passar dem bäst oavsett de ekonomiska och sociala förutsättningarna. Den friskolereform som lanserades för snart 25 år sedan är väl etablerad och är idag en självklarhet för de flesta elever och föräldrar. Istället för att begränsa valet av skola ska alla ges en likvärdig möjlighet att välja en skola som passar eller välja bort en skola som eleven inte trivs i. Kommunen ska arbeta för att införa ett aktivt skolval för att motverka skolsegregation.

Vi vill att skolan ska ha tydliga kunskapskrav. Redan på lågstadiet ska elever och föräldrarna få veta vad skolan förväntar sig av eleverna.

Ordning och reda i skolan skapar trygghet och ro för de elever som behöver det allra mest. För att ge även dessa elever möjligheten att lyckas med sina studier och därmed ökad frihet får skolan aldrig svika i sina strävanden efter en lugn studiemiljö. Ledarskapet i klassrummet är viktigt och läraren ska ges det stöd och de verktyg som behövs för att uppnå studiero i klassrummen.

Arbetet med ett ständigt förbättrat samarbete mellan socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen ska ges hög prioritet.

I en allt hårdare konkurrens om utbildade lärare vars profession ligger i undervisning och inte administration ska lärarsekreterare ses som ett komplement som kan avlasta lärare i deras administrativa uppgifter.

Nämnden ska verka för att fler av kommunens familjedaghem drivs i privat regi.

Liberalerna är fortfarande positiva till en delning av nämnden till en grundskolenämnd och en förskolenämnd men väljer i denna budget att avvakta organisationsberedningens synpunkter.

Särskilt budgeterade medel och uppdrag i grund- och förskolenämnden

Ökad rörelse i grundskolan - 5,0 mnkr

Forskningen är entydig och visar på stora positiva effekter för elever som rör på sig dagligen i skolan. Liberalerna viker därför 3,0 mnkr av nämndens budget till insatser som leder till ökad rörelse i skolan. Detta ska ihop med Liberalernas extra satsning på investeringar i skolornas och förskolornas utemiljöer leda till att barn och elever rör på sig väsentligt mer och dagligen.

Bättre skolbibliotek - 3,0 mnkr

Alternativa fakta, fake news och vilseledande information sprids i allt högre grad för att påverka vårt samhälle. Skolbibliotekens roll blir därmed allt viktigare som en part i att stötta lärare i att utbilda elever att värdera information och utbilda i källkritik. Liberalerna avsätter därför 3,0 mnkr för att utveckla skolbiblioteken.

Höjd elevpeng i förskolan - 8,0 mnkr

Det ska finnas likvärdiga möjligheter att växa upp och gå i förskola i Haninge. Alla barn ska ges möjligheten att ta del av den gemenskap och utvecklingsmöjlighet som förskolan innebär. Liberalerna står bakom beslutet om ökad vistelsetid i förskolan för barn till föräldralediga och arbetslösa. För att inte sänka kvalitén i verksamheten i och med detta väljer vi att göra en särskild satsning på att höja elevpengen för förskolebarn.

Särskilda utbildningsinsatser i förskolan - 2,0 mnkr

Idag ser vi att Haninges förskolor har en låg andel förskolelärare. Som ett led i att öka attraktiviteten kring att arbeta som förskolelärare samt öka statusen för yrket i Haninge avsätter Liberalerna 2,0 mnkr extra av nämndens budget till kompetenshöjande insatser.

Utredningar/uppdrag till grund- och förskolenämnden

- Nämndens viktigaste uppgift är kunskapsuppdraget därför är det högst prioriterade uppdraget att verka för att ge pedagoger i förskolan mer tid tillsammans med barnen genom att verka för minskade barngrupper/ökad personaltäthet och att tillse att förskolepersonalens arbetsmiljö förbättras samt att sjukskrivningstalen inom förskolan sjunker.
- Införa ett aktivt val av skola där kommunen får ansvar för att förbättra informationen till föräldrar och elever så att det blir självklart för alla att göra ett aktivt skolval. Vi vill också ge friskolor möjlighet att reservera en kvot för nyanlända.
- Att tydligt verka för att minska de uppgifter som lärarna idag utför och som inte är direkt kopplade till lärandet genom att andra yrkesgrupper avlastar lärarna. I detta uppdrag ingår också att återuppta arbetet med att förbättra lärarnas arbetsvillkor samt återrapportera detta.
- Implementera fritidsverksamhet för 10-12 åringar utifrån kommunens skollokaler i samtliga kommundelar.
- Låta en extern part utreda i vilken grad det förekommer så kallade glädjebetyg i Haninges skolor samt vilka faktorer det är som vid en eventuell förekomst driver på denna utveckling.
- Nämnden ges i uppdrag att förbättra skolornas möjligheter att skapa studiero i klassrummen.
- Grund- och förskolenämnden uppdras att pröva konceptet ”mobil förskola” för att främja utepedagogik och möta behovet av förskoleplatser i kommundelar med förskolebrist. 7 miljoner kronor avsätts för investering i två förskolebussar.

4.3 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden - Budgetram 437 mnkr

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.

I Haninge kommun är följande skolformer organiserade under gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden: Gymnasieskola, Centrum Vux, KY-utbildning (kvalificerad yrkesutbildning), YH-utbildning yrkeshögskola), särvux), SFI (svenskundervisning för invandrare) och gymnasiesärskola. Vidare har nämnden huvudansvaret för det kommunala informationsansvaret.

Driftbudget

Tilldelad budgetram ska täcka pris-, löne- och volymförändringar. Ökade IT- och infrastrukturkostnader ska hanteras inom befintlig budgetram.

Den som saknar gymnasieexamen har betydligt svårare att få ett jobb, och har sämre valmöjligheter över huvud taget. Arbetsgivare har framfört att de elever som har gått en yrkesutbildning har haft för dåliga yrkeskunskaper. Lärare på högskolan har påpekat att studenternas förkunskaper blir allt sämre.

På Haninges yrkesprogram ska fokus ligga på att ge eleven färdigheter och erfarenheter som efterfrågas av arbetsgivare. Att läsa de kurser som krävs för att bli behörig till högskolan är inte en skyldighet, men en möjlighet – antingen under eller efter gymnasieskolan. Det betyder mer tid för fördjupning inom yrkesämnena. Utbildning är nyckeln till goda framtidsutsikter och utveckling. Genom kunskap och färdigheter ges varje individ frihet att forma sitt eget liv och möjlighet att förverkliga sina

drömmar. Gymnasiesärskolan ska genomsyras av ett utåtriktat och flexibelt arbetssätt som ser varje individs möjligheter och syfta till anställning eller fortsatta studier samt en naturlig integrering i samhället.

Det är viktigt att gymnasieskolorna i Haninge kommun håller hög kvalitet, att de motsvarar elevernas och samhällets förväntningar samt förbereder så många som möjligt för vidare studier eller anställning direkt efter avklarad utbildning. Vi fortsätter att satsa på vuxenutbildningen, både i kommunal regi såväl som inom folkbildningen. Att kunna språket är viktigt för nyanländas etablering, undervisningen i Svenska för invandrare ska ha ett individbaserat och flexibelt arbetssätt. Kopplingen mellan SFI och arbetsmarknaden ska öka. Kursutbudets kvalitet måste säkras och samtidigt göras mer flexibelt och individuellt exempelvis genom kvälls- eller sommarkurser. Nyanlända med utbildning och yrkeserfarenhet måste snabbt få sin kompetens validerad och erbjudas relevanta kompletterande utbildningar. Det måste bli enklare att läsa SFI med yrkesinriktning i kombination med kompletterande utbildningar.

För en vital och konkurrenskraftig kommun krävs också ett nära samarbete med näringsliv, högskolor och universitet i närområdet. Det ökar möjligheterna för individen att uppnå sina livsmål.

Särskilt budgeterade medel och uppdrag i gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Lärlingslotsar - 2,0 mnkr

Gymnasielärare är ett av många bristyrken. Ett utökat arbete med lärlingar tar mycket tid i anspråk för lärare vilka behöver ha sitt främsta fokus på undervisning. För att möjliggöra en satsning på ökade och bättre kontakter mellan företagen och gymnasieskolan och vuxenutbildningen avsätter vi 2,0 mnkr till lärlingslotsar.

Utredningar/uppdrag till gymnasie – och vuxenutbildningsnämnden

- Arbeta fram förslag till förändringar där det uppstår rationaliseringar eller kvalitetsförbättringar när samordning sker mellan olika nämnder eller verksamheter exempelvis lokaler, utbildningar m.m.
- Se över verksamheten i syfte att utreda om det finns verksamhet som med fördel kan läggas ut på en förening eller företag.
- Intensifiera arbetet för tillkomsten av fler lärlingsutbildningar i samarbete med näringslivet.
- Översyn kring hur SFI och vuxenutbildning i samarbete med exempelvis folkhögskolor och studieförbund kan höja antalet godkända elever och korta ner tiden i utbildning.
- Nämnden ges i uppdrag att öka kopplingen mellan SFI och arbetsmarknaden samt säkra kursutbudets kvalitet och samtidigt göra det mer flexibelt och individuellt.
- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden uppdras att fortsätta driva bristyrkesutbildningar kombinerat med SFI. För detta finns 7 miljoner kronor avsatta för 2018.
- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden uppdras att höja studieresultaten och kvaliteten inom gymnasiets introduktionsprogram för att fler ska klara sin gymnasieutbildning inom angiven tid. För detta anslås 4 miljoner för höjd programpeng till introduktionsprogrammen.
- Nationell samordning av distansstudier behövs. Digitala språkverktyg måste utvecklas och målet bör vara en digital plattform med pedagogiska tjänster som är tillgängliga för alla nyanlända. Nämnden ges i uppdrag att systematiskt i samverkan med andra kommuner verka för att påverka staten att öka prioriteringen av digitala distansstudier.
- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ska ta fram förslag för att minska genomströmningstiden i gymnasiet.

- Nämnden uppdras att se över programutbudet i gymnasieskolan och komma med förslag på effektiviseringar som möter efterfrågan från elever och näringsliv.

4.4 Kultur- och fritidsnämnden - Budgetram 207 mnkr

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för kultur- och fritidsnämnden.

Nämnden ansvarar för idrotts- och friluftsanläggningar, föreningsstöd, fritidsgårdar, bibliotek, kulturverksamhet och offentlig utsmyckning. Vidare ingår kulturmiljöfrågor i nämndens område. Nämnden är kommunens lotterimyndighet och har det kommunala ansvaret för Sport Campus Sweden.

Driftbudget

Tilldelad budgetram ska täcka pris-, löne- och volymförändringar. Ökade IT- och infrastrukturkostnader ska hanteras inom befintlig budgetram.

Det offentliga ska vara ett komplement till civilsamhället och inte tvärtom. Föreningslivet är en viktig nyckel till framgång för såväl individer som samhället. Den gemensamma kraften i föreningsaktiviteter kan leda till vinster på många plan - idrottsligt, kulturellt, migrerande och inte minst mänskligt. Därför är det viktigt att vi fortsätter vårt arbete för att stärka kommunens stöd till det lokala föreningslivet. Ett skapande och fritt kulturliv i Haninge berikar människors vardag och får människor att växa och mötas över gränserna. Det utvecklar även civilsamhället och det offentliga samtalet. Tillgång till kultur är en viktig demokratifråga.

Stöd till flickor och pojkars verksamhet ska vara jämställt.

Verksamheterna som idag bedrivs inom fritidsgårdarna ska vara meningsfulla och attraktiva så att fler ungdomar engageras. Det behövs ett särskilt fokuserat arbeta på att utveckla verksamheten så att fler tjejer upplever det meningsfullt att besöka våra fritidsgårdar. Fritidsgårdarnas arbete ska vara mobilt, utåtriktat, flexibelt och uppsökande. Ökat samarbete med skolor, föreningar och ideella aktörer.

Idrotten är viktig ur flera aspekter: individens välmående, folkhälsa, gemenskap, socialt kapital och integration. I utvecklingen av idrottskommunen Haninge är det viktigt att förbättra idrottskapaciteten, underhålla slingor, skidspår, promenadvägar, badplatser och lekplatser och möjligheterna att vistas ute i skog och mark bör förbättras. Nämnden ska verka för att den viktiga spontanidrotten samt möjligheter för unga att pröva nya idrotter ges bättre förutsättningar.

Föreningsliv, studieförbund och enskilda aktörer ska vara en del i utvecklingen av Kulturskolan. Kulturskolan måste vara öppen för nya kulturområden. Vidare är bibliotek och folkbildning viktigt för kommunens kulturliv. Aktivitetslokaler för möten mellan och över generationer bör utvecklas istället för dagens träffpunkter. I det arbetet är samarbetet med föreningslivet angeläget. Tillsammans med äldrenämnden ges nämnden i uppdrag att påbörja sådant arbete.

Unga upp till och med gymnasiet prioriteras alltid inom kultur- och fritidsnämndens verksamhet.

Särskilt budgeterade medel och uppdrag i förskolenämnden

Kulturskolan - 1,5 mnkr

För att bättra möta de kostnader som uppkommer för de föreningar som utgör kulturskolan avsätts 1,5 mnkr av nämndens budget för detta.

Sportotek - 1,5 mnkr

Tyvärr har inte alla barn och unga möjlighet till att idrotta då detta är förknippat med allt högre kostnader i form av utrustning, medlemsavgifter och resor. Därför tar kommunen initiativ till att i samarbete med enskilda, föreningar och näringsliv att fortsätta utveckla Sportoteket. Målsättningen är att kostnader kopplade till idrott ska minska och idrottandet öka.

Föreningslotsar - 0,5 mnkr

För att underlätta för nyanlända att integreras i samhället avsätts 0,5 mnkr av nämndens budget till att bygga upp en organisation med föreningslotsar vilka hjälper nyanlända att komma in i Haninges föreningsliv. Detta sker i samverkan med socialnämnden där samma summa avsätts för uppdraget.

Ökat bidrag till studieförbunden - 1,0 mnkr

Runt om i Haninge bedrivs studiecirklar varje dag inom en mängd olika områden. Dessa skapar ett positivt sammanhang, bidrar till ett livslångt lärande och fyller på många andra sätt en mycket viktig funktion för sina deltagare. Studieförbundet har en viktig funktion i arbetet med integration av nyanlända och kompletterar de offentligt drivna utbildningarna på ett bra sätt. För detta arbeta avsätter vi 1,0 mnkr extra.

Utredningar/uppdrag till kultur- och fritidsnämnden

- Arbeta fram förslag till förändringar där det uppstår rationaliseringar eller kvalitetsförbättringar när samordning sker mellan olika nämnder eller verksamheter exempelvis lokaler, utbildningar m.m.
- Se över verksamheten i syfte att utreda om det finns verksamhet som med fördel kan läggas ut på en förening eller företag.
- Ökat samarbete mellan förvaltning och föreningar vilka ges ett större uppdrag.
- Utredning kring hur bibliotekens roll ser ut i framtiden och vad som krävs för att nå dit.
- Porten/Lakeside läggs ner i kommunal regi.
- Nämnden ges i uppdrag att utreda hur fritidsgårdarna bättre kan möta samtidens utmaningar.

4.5 Socialnämnden - Budgetram 870 mnkr

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för socialnämnden.

Socialnämnden ansvarar för kommunens uppgifter inom socialtjänsten och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Socialförvaltningen ansvarar även för familjerättsfrågor, alkohol- och tobaksfrågor enligt alkohollagen samt arbetsmarknadsfrågor.

Socialnämnden ska i samverkan med den enskilde och andra berörda finna lösningar som på ett aktivt sätt stärker individens förmåga att klara sig själv så långt som möjligt och känna trygghet. Nämnden stödjer sociala nätverk och andra aktörer inom det sociala området samt lämnar visst stöd till föreningar.

Socialnämnden är myndighet för serveringstillstånd för alkoholhaltiga drycker och svarar även för tillsyn av försäljning av tobaksvaror och nikotinläkemedel.

Driftbudget

Tilldelad budgetram ska täcka pris-, löne- och volymförändringar. Ökade IT- och infrastruktur-kostnader ska hanteras inom befintlig budgetram.

Arbete, utbildning och bra boende är de allra viktigaste faktorerna för att möjliggöra ett gott liv för alla. Hur bra välfärdspolitiken än är så kommer det att hända att människor hamnar i ekonomiska och sociala svårigheter. Ska alla, även den mest utsatta, ha förutsättningar att komma vidare till arbete och egen försörjning så måste samhället också ha specifika och individuella stöd, och ett socialt skyddsnät som ger människor nya livschanser. Här utgör tillgången till bostäder en utmaning.

Det socialliberala uppdraget är att förbättra varje individs livschanser genom att utjämna de förutsättningar som finns bortom den enskildes kontroll. Ingen människa ska vara fången i de villkor han eller hon föddes in i.

Kommunen har ett ansvar för att arbeta med arbetslösa ungdomar. Dessa kan i undantagsfall erbjudas arbete i kommunen varvat med utbildning vilket ger ungdomarna erfarenhet, kunskap och referenser som stärker deras ställning på arbetsmarknaden. Insatserna för att ge arbete åt personer som står långt ifrån ordinarie arbetsmarknad kan stärkas exempelvis genom samverkan inom Samordningsförbundet Östra Södertörn och stimulans till sociala företag.

Varje individ som är i behov av försörjningsstöd ska i samverkan med socialtjänsten ha en individuell plan där det framgår vilket stöd som behövs för att han eller hon så snabbt som möjligt återigen ska kunna försörja sig själv. Med en stark och tydlig inriktning mot arbete ska behovet av försörjningsstöd minska.

Personer med funktionsnedsättning ska ha möjlighet att leva som andra invånare. Samhället ska byggas med insikten om att ingen människa är mindre värd än någon annan, att de grundläggande behoven är desamma och att varje individ ska respekteras och ses som en tillgång för samhället. Alla ska ha samma rättigheter och skyldigheter oavsett om man har en funktionsnedsättning eller inte. Rätten till stimulerande och utvecklande verksamhet på dagarna är oerhört viktigt, sysselsättningsinsatser och dagverksamhet av olika slag ska fortsätta utvecklas.

För att personer med funktionsnedsättning ska ha möjlighet att delta i samhällslivet fullt ut måste hindren i den offentliga miljön minimeras. Takten med att ta bort hinder ska öka.

Vi vill stärka kommunens roll och ansvar för det förebyggande arbetet såväl inom fysisk planering som inom det sociala arbetet men framför allt i samarbetet med samhällets övriga aktörer. Familjer och barn som behöver lite extra stöd ska få det så fort problem har identifierats. Det är viktigt att barnomsorg, skola, socialtjänst, polis, sjukvård och föreningsliv samverkar vid utredning av brottslighet utifrån livssituation och i samförstånd med den som sökt hjälp. Vid exempelvis problematiskt bruk av alkohol eller narkotika påverkas givetvis också barnen. I dessa fall, där barnen förekommer i periferin av en utredning, är det oerhört viktigt att det finns någon som står upp för barnets bästa och lyfter fram barnrättsperspektivet. Därför bör en handläggare tillsättas enbart för att framhålla barnrättsperspektivet i alla utredningar som direkt och indirekt berör barn.

Det förebyggande arbetet behöver förstärkas och stöd ges tidigt för att undvika våld, särskilt viktigt är detta när barn riskerar att drabbas. Familjehem måste hålla god kvalité och ges stöd för sin uppgift. Fler familjehem behöver rekryteras för att kunna möta de behov som olika barn kan ha.

Ett effektivt drogförebyggande arbete kräver både ett aktivt arbete med information och åtgärder för att begränsa tillgängligheten. Här är samverkan med polisen viktig. Sociala och medicinska utredningar ska i förekommande fall göras i samverkan med landsting och kriminalvård liksom planering och genomförande av vård och behandling.

Haninge kommun ska ha ett konkret program gällande hemlösa och erbjuda individuellt stöd och boende. Vi ska arbeta för att förebygga vräkning, särskild hänsyn ska tas när barn är inblandade.

Särskilt budgeterade medel och uppdrag i socialnämnden

Ökat stöd till kvinno- och mansjourer samt arbete mot hedersrelaterat våld - 2,0 mnkr

Kvinno- och mansjourerna gör ett viktigt arbete i vår kommun. För att stötta ett aktivt samarbete mellan kommunen och jourerna avsätts 2,0 mnkr för detta. Mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld ska särskilt bekämpas.

Föreningslotsar - 0,5 mnkr

För att underlätta för nyanlända att integreras i samhället avsätts 0,5 mnkr av nämndens budget till att bygga upp en organisation med föreningslotsar vilka hjälper nyanlända att komma in i Haninges föreningsliv. Detta sker i samverkan med kultur- och fritidsnämnden där samma summa avsätts för uppdraget.

Utredningar/uppdrag till socialnämnden

- Öka fokus mot förebyggande arbete, främst vad gäller barn och barnfamiljer.
- Uppdra till en extern utredare att utreda effekterna av regeringens nedskärningar inom LSS för personer i behov av stöd som bor i Haninge.
- Arbeta fram förslag till förändringar där det uppstår rationaliseringar eller kvalitetsförbättringar när samordning sker mellan olika nämnder eller verksamheter exempelvis lokaler, utbildningar m.m.
- Se över verksamheten i syfte att utreda om det finns verksamhet som med fördel kan läggas ut på en förening eller företag.

4.6 Stadsbyggnadsnämnden - Budgetram 137 mnkr

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för stadsbyggnadsnämnden.

Stadsbyggnadsnämnden ansvarar för myndighetsutövning inom områdena detaljplaneläggning, bygglov, byggsamråd samt mätning och kartframställning. Nämnden är också kommunens myndighet i trafikfrågor och huvudman för kommunens gator, parker samt vatten och avlopp. Stadsbyggnadsnämnden har även det samlade ansvaret för arkitekturen i kommunen.

Driftbudget

Tilldelad budgetram ska täcka pris-, löne- och volymförändringar. Ökade IT- och infrastrukturkostnader ska hanteras inom befintlig budgetram.

En väl fungerande infrastruktur är av central betydelse för konkurrenskraft, tillväxt och miljö. Viktigt att prioritera arbetet med fortsatt utveckling av den regionala stadskärnan. Bostaden och boendemiljön påverkar starkt våra möjligheter att leva ett gott, rikt och tryggt liv. Arbetet med att utveckla en snabb och god hantering av bygglovgivning ska fortsätta.

Attraktiva parkmiljöer, biologisk mångfald, grönstrukturer och ekosystemtjänster är viktiga instrument för arbetet med kommunens fysiska planering. Grönytor och planteringar ska underhållas. Nedskräpning och förstörelse ska motverkas. För att bidra till ökad trygghet på kvällar och nätter ska gångvägar, parkeringar och dess omgivningar ha bra belysning. Genom en klok stadsplanering ser vi också att det är möjligt att bygga bort hinder av olika slag, inte minst sociala barriärer.

Det ska vara lätt att pendla till våra närliggande kommuner men också att snabbt ta sig från en punkt till en annan inom kommunen, inte endast med kollektivtrafik utan även på gång- och cykelvägar.

För Haninge är det viktigt att det ska vara lätt och miljövänligt att ta sig fram. Haninge ska därför vara en kommun som arbetar aktivt tillsammans med landstinget för att vara testkommun för nya kollektivtrafikformer. Kommunen ska arbeta för att skapa cykelmotorvägar som underlättar transport via cykel genom att ge cyklisterna företräde.

Utredningar/uppdrag till stadsbyggnadsförvaltningen

- Arbeta fram förslag till förändringar där det uppstår rationaliseringar eller kvalitetsförbättringar när samordning sker mellan olika nämnder eller verksamheter exempelvis lokaler, utbildningar m.m.
- Se över verksamheten i syfte att utreda om det finns verksamhet som med fördel kan läggas ut på privat utförare.
- Utredning om att förlänga Nederstaleden.
- Verka för ett ökat samarbete med civilsamhället kring skötsel och underhåll.
- Uppdrag att utreda hur handläggningstider vid bygglovsansökningar kan minska med hjälp av digitalisering.

4.7 Äldrenämnden - Budgetram 760 mnkr

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för äldrenämnden.

Äldrenämnden ansvarar för kommunalt finansierad vård och omsorg till personer, hemtjänst och utförandet av hemtjänst till personer under 65 år tillgänglighetsanpassning och är sammanhållande i arbetet med tillgänglighetsvägledning i kommunen.

Driftbudget äldrenämnden

Tilldelad budgetram ska täcka pris- och löneökningar. Ökade IT- och infrastrukturkostnader ska hanteras inom befintlig budgetram.

De offentliga utgifterna för välfärdstjänster har i Sverige varit anmärkningsvärt stabila i drygt 30 år, mellan 25 och 30 procent av BNP, trots att förskola, fritids och högre utbildning har expanderat kraftigt. Och det finns argument för att kostnaderna snarare kommer att minska än öka i framtiden.

Liberalismen syftar till att maximera varje människas frihet att forma sitt liv så länge det inte inkräktar på någon annans frihet. Den rätten gäller hela livet igenom. Vi måste få bli bemötta utifrån de individer vi är, och inte utifrån vilket år vi är födda. Att öka årsrika människors självständighet och egenmakt är en central uppgift i Liberalernas äldrepolitik.

Valfrihet innebär att alla äldre ges möjlighet att välja och ta ansvar för hur man ska leva sitt liv. De äldre ska ges möjlighet till inflytande i samhället och över sin vardag, kunna åldras i trygghet och mötas med respekt och värdighet. Anhörigs medverkan i vården, fritt matval och konsumentmakt ska möjliggöras. Vidare är det förebyggande arbetet för äldre är viktigt.

Det sociala innehållet i äldreomsorgen kan med fördel utvecklas i samarbete med civilsamhället.

Äldrenämnden ges i uppdrag att verka för tillkomsten av fler seniorbostäder. Aktivitetslokaler för möten mellan och över generationer bör utvecklas istället för dagens träffpunkter. I det arbetet är samarbetet med föreningslivet angeläget. Tillsammans med kultur- och fritidsnämnden ges nämnden i uppdrag att påbörja sådant arbete.

Det värdegrundsarbete som gjorts ska fortsätta att prägla verksamheten. Kvalitet innebär bl. a att de äldre får bestämma själv över sitt liv. Frihet att välja är därför en viktig del när vi utvecklar omsorgen. Det handlar om större inflytande över vardagen - rätten att själv få bestämma om sin vardag.

Anhörigas medverkan är av stor betydelse i många olika sammanhang. Det är därför viktigt att anhöriga och frivilliga insatser uppmuntras och underlättas. Äldre människor inom omsorgen ska ges möjlighet att oftare möta samma personer. Det ger ökad trygghet, personligare kontakt och värnar äldres integritet.

Måltiderna är en viktig del av både vården och det sociala livet. Våra äldre ska få uppleva måltiderna som något positivt.

Särskilt budgeterade medel och uppdrag i äldrenämnden

Kommungranskning av äldres motionsmöjligheter - 0,5 mnkr

Haninge kan främja ett aktivt och hälsosamt liv bland äldre i samhällsplaneringen, genom att se till att det finns promenadstråk och cykelbanor, att snöröjning och sandning fungerar, att det finns utegym som går att använda även för den som inte är urstark och annat som kan tänkas inspirerar till aktivitet bland äldre. Äldrenämnden ges i uppdrag att utreda hur äldres möjligheter till motion ser ut i kommunen och hur de kan förbättras.

God internetuppkoppling på äldreboenden och gruppboenden - 1,0 mnkr

Kommunen ska tillse att det finns fungerande internetuppkoppling på såväl äldreboenden som gruppboenden och andra boenden som kommunen ansvarar för.

Digital valfrihetssatsning - 2 mnkr

Äldrenämnden tilldelas medel för att genomföra en digital valfrihetssatsning i vård och omsorg. Patienten/omsorgstagaren bör utifrån situation och önskemål kunna få välja att konsultera vården/ omsorgen med en e-tjänst, telefon, video eller vanligt fysiskt besök. Äldre bör i utökad utsträckning också kunna få välja om de vill ha tillsyn digitalt eller genom fysiska besök. Digitala tjänster ska utvecklas tillsammans med användarna och så långt det är möjligt vara tillgängliga för teknikovana samt uppfylla krav på tillgänglighet och användbarhet.

Utredningar/uppdrag till äldrenämnden

- Ta fram behovs- och åtgärdsplan för att lösa bostadsfrågan för äldre.
- Arbeta fram förslag till förändringar där det uppstår rationaliseringar eller kvalitetsförbättringar när samordning sker mellan olika nämnder eller verksamheter exempelvis lokaler, utbildningar m.m.
- Se över verksamheten i syfte att utreda om det finns verksamhet som med fördel kan läggas ut på en förening eller företag.
- Förbättra rutiner för läkemedelshantering inom äldreomsorgen i syfte att både de äldres och personalens trygghet ökar.

4.7 Kommunala bolag: Tornberget AB och Haninge Bostäder AB

Haninge kommun har två via Haninge Holding helägda bolag. Haninge Bostäder AB är kommunens bostadsbolag, som äger och förvaltar det kommunägda bostadsbeståndet. Tornberget AB äger och förvaltar kommunens verksamhetslokaler för skolor, fritidsverksamhet, äldreomsorg m.m. Kommunfullmäktiges grundläggande uppdrag till bolagen ges i form av bolagsordningar och ägardirektiv.Haninge Bostäder förprojekterar för närvarande 150 nya lägenheter i Jordbro

Haninge Bostäder har initierat detaljplaneändringar på flera ställen i kommunen för att möjliggöra nya hyresbostäder. Detta arbeta ska intensifieras! Bolaget inventerar även möjligheten att förtäta på egen mark bland annat genom påbyggnad av egna befintliga hus. Bolaget arbetar aktivt för att förvärva ny mark.

Bolagen ska i sin verksamhet bidra till den samlade måluppfyllelsen genom att arbeta för att nå kommunfullmäktiges mål, samt följa program, planer och principbeslut. Mål med mera som kommunfullmäktige beslutar gäller även för bolagen. De kan om särskilda skäl finns bekräftas med ägardirektiv från Haninge Holding.

Driftbudget

Kommunfullmäktige avdelar inga särskilda driftmedel till bolagen. Kostnader täcks av bolagens intäkter.
Kommunens hyra från Tornberget AB kommer att sänkas med fem procent 2016, exklusive lokalförändringar och tillkommande kapitalkostnader på investeringar.

5. Investeringsbudget för 2018 och plan för 2019-2020

I nedanstående investeringsbudget för 2018 uppgår kommunens investeringar exklusive VA till 878,5 mnkr. En stor del är investeringar och reinvesteringar i skolor och förskolor. För 2019 uppgår investeringsvolymen till 683,5 mnkr och för 2020 till 708,1 mnkr exklusive VA.

Utöver ovanstående investeringar tillkommer VA-investeringarna på 399,0 mnkr som finansieras genom anläggningsavgifter och via Va-taxan. De kommer inte att påverka det ekonomiska utrymmet för den skattefinansierade verksamheten.

Investeringsbudgetar för nämnderna utformas så att vissa medel avdelas för speciellt angivna objekt medan resterande del ges som en investeringsram. För de speciellt angivna objekten kan inte nämnden omfördela utan kommunfullmäktiges medgivande, medan inom den övriga investeringsramen ges nämnden möjlighet att disponera bland övriga i äskandet angivna objekt. Den slutliga investeringsbudgeten för respektive nämnd ska fastställas senast 2017-10-31 i samband med beslutet om Strategi och budget för 2018.

Planerna för utökat behov av lokaler hänförs till kommunens befolkningsprognos och skulle den förändras så kan också lokalbehovet komma att förändras. Kommunens helägda bolag Tornberget äger och förvaltar de flesta av kommunens verksamhetslokaler. Detta innebär att investeringar som kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen beslutar ska göras i egen regi, kommer att genomföras av Tornberget som då också finansierar investeringen. Tornberget har utöver investeringar i kommunens lokaler en budget för reinvesteringar, energieffektiviseringar och investeringar i tomtmark på 106,0 mnkr.

Investeringar kan dels självfinansieras genom uppnått resultatöverskott, dels genom upplåning. Ökad upplåning leder till ökade kapitaltjänstkostnader och ett minskat finansiellt utrymme för kommunens verksamheter. Med ett resultat på 2,4 % procent genererar likvida medel från avskrivningar på ca 190 mnkr som kommunen kan självfinansiera investeringarna med. Överskjutande investeringskostnader måste finansieras genom upplåning.

Under perioder förändras behovet av kommunala lokaler beroende på förändringar i verksamhetsvolymer. Kommunen har för samordning och planering av lokaler för verksamheterna inrättat en lokalförsörjningsenhet under kommunstyrelsen och en lokalplaneringsgrupp där samordning sker mellan beställande förvaltningar och Tornberget. Lokalförsörjningsenheten har det övergripande ansvaret för att årligen ta fram en lokalresursplan. För att möta förändrade behov har en lokalbank inrättats dit lokaler kan avställas då behoven minskar. Lokalförsörjningsenheten har uppdraget att ordna nya hyresgäster till avställda lokaler till lokalbanken.

För att lokaler över tid ska kunna möta förändrade volymbehov och alternativa användningsbehov krävs att byggnaden uppförs med beaktande av en långsiktigt flexibel användning samtidigt som en hög yteffektivitet beaktas. Arbetet med att ta fram en byggstandard för kommunala lokaler har utmynnat i framtagandet av en konceptförskola. Lokalförsörjningsenheten och Tornberget ska i samråd fortsätta att ta fram förslag till lösningar som kan leda till mindre investeringskostnader, effektivare utnyttjande eller mer flexibel användning av kommunala lokaler. I arbetet ska beaktas att även annan än kommunal verksamhet kan hyra lokalerna under perioder då kommunens lokalbehov minskar. Detta arbete ska redovisas till kommunstyrelsen under varje verksamhetsår.

Enligt ovanstående beskrining har Tornberget utöver sin roll i kommunens beslutade investeringsprocess även ett ansvar på en strategisk nivå tillsammans med lokalförsjörjningsenheten. Förvaltningarna har också ett eget ansvar för samordna av utnyttjande av befintliga lokaler där så är

möjligt. Lokalförsörjningsenheten har det övergripande ansvaret och rapporterar minst en gång om året till kommunstyrelsen.

Investeringar totalt (Tkr)	2018	2019	2020
Kommunstyrelsen	68 000	43 000	43 000
Grund- och förskolenämnden	555 800	389 900	435 000
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	8 000	8 000	8 000
Kultur- och fritidsnämnden	79 700	97 600	79 100
Socialnämnden	5 000	5 000	5 000
Äldrenämnden	9 000	6 000	6 000
Stadsbyggnadsnämnden	47 000	28 000	26 000
Stadsbyggnadsnämnden VA	120 000	132 000	147 000
Tornberget	106 000	106 000	106 000
Totalt	**998 500**	**815 500**	**855 100**

5.1 Kommunstyrelsen

Tkr	2018	2019	2020
Investeringsreserv	40 000	40 000	40 000
IT-investeringar	25 000	0	0
Vattenplan (Budget tom 2017 17 000)	2 500	2 500	2 500
Övriga objekt	500	500	500
Total	**68 000**	**43 000**	**43 000**

Kommunstyrelsen ansvarar för lokalförsörjningen och administrerar lokalbanken med avställda lokaler från verksamheten. För att snabbt och effektivt anpassa lokaler för en ny hyresgäst samt för att ha en beredskap för oförutsedda investeringar under året avsätts medel till en investeringsreserv, 40 000 tkr, som kommunstyrelsen disponerar. Investeringsmedlen för vattenplanen gäller insatser för dagvatten till Drevviken.

Kommunstyrelsen ska aktivt arbeta för att få fler utförare att bygga och driva skolor i Haninge.

För övriga objekt som kommunstyrelseförvaltningen äskat erhåller kommunstyrelsen 500 tkr för 2018. Kommunstyrelsen ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2017-10-31.

5.2 Grund- och förskolenämnden

Totalt (Tkr)	2018	2019	2020
Skolor	496 800	337 900	360 000
Förskolor	9 000	2000	25 000
Upprustning av befintliga skolors och förskolors utemiljöer för ökad rörelse.	50 000	50 000	50 000
Totalt	**555 800**	**389 900**	**435 000**

Skolor (Tkr)	Budget tom 2017	2018	2019	2020	Totalt projekt
Upprustning Vendelsömalmsskolan, inkl evakuering	137 000	15 000	0	0	155 000
Inventarier Vendelsömalmsskolan	3 000	0	0	0	
Ny Vikingaskola inkl. evakuering	212 000	42 200	0	0	263 000
Ny Vikingaskola inventarier	0	8 800	0	0	
Upprustning Hagaskolan	70 000	70 000	0	0	143 000
Inventarier Hagaskolan	0	3 000	0	0	
Utökning Ribbyskolan (anm. 1)	55 000	55 000	90 000	0	208 700
Ribbyskolan inventarier	0	5 800	2 900	0	
Ombygg och utökning av Ribbybergsskolans kök	0	50 000	0	0	51 000
Inventarier Ribbybergsskolans kök	0	1 000	0	0	
Upprustning Tungelsta skola Hus A	0	45 000	0	0	45 000
Upprustning Söderbymalmsskolan Hus A, B C (anm 2)	0	76 000	0	0	76 000
Ny F-9 skola Vega (Dp4) inkl. särskola och allaktivitetshus (anm 3)	0	0	120 000	300 000	440 000
Ny F-9 skola Vega (Dp4) inkl. särskola och allaktivitetshus (anm 3), inventarier	0	0	0	20 000	
Nya Åbyskolan, (Extern)	0	0	0	0	0
Inventarier Nya Åbyskolan	0	0	0	0	
Ny Runstensskolan inkl evakuering (anm 2)	0	125 000	125 000	0	250 000
Ny F-6 skola södra Handen (Extern)	0	0	0	0	0
Ny F-6 skola Norrby (Extern)	0	0	0	0	0

Skolor (Tkr)	Budget tom 2017	2018	2019	2020	Totalt projekt
Ny F-6 skola Tungelsta/Hammar Småbruk (Extern)	0	0	0	0	0
Kvarnbäcksskolans kök, inkl evakuering	0	0	0	40 000	40 000
Totalt skolor	**477 000**	**496 800**	**337 900**	**360 000**	**1 671 700**

Anm. 1: Ribbyskolan utökas till en fyrparallellig F-6 skola

Anm. 2: Det finns ett uppdrag till kommunstyrelsen i Mål och budget 2017-2018 att tillsammans med grund- och förskolenämnden utreda möjligheten att flytta Söderbymalmsskolan till Riksäpplet. Uppdraget utgår i och med beslut om att bifalla Liberalernas budget. Söderbymalmsskolan rustas upp och Ny Runstensskola byggs på delar av nuvarande fastighet.

Anm. 3: Ny F-9 skola Vega (Dp4) inkl. särskola och allaktivitetshus beräknas till totalt 440 000 tkr.

Förutom inventarieanslagen får investeringsbeloppen endast användas efter ett kommunstyrelsebeslut.

Förskolor (Tkr)	Budget tom 2017	2018	2019	2020	Totalt projekt
Ny förskola som ersätter fsk. Tallen (Extern)	0	0	0	0	0
Ny förskola som ersätter Nytorps fsk (Extern)	0	0	0	0	0
Ny förskola Dalarö (Extern)	0	0	0	0	0
Ny förskola Vega (Extern)	0	0	0	0	0
Ny förskola Vega/Kolartorp (Extern)	0	0	0	0	0
Ny förskola Norrby (Extern)	0	0	0	0	0
Ny förskola Tungelsta/Stav (Extern)	0	0	0	0	0
3 nya förskolor i centrala Handen (TB den första övriga 2 externa)	35 000	0	0	0	0
Ny förskola Jordbro som ersätter Blåsippan (Extern)	0	0	0	0	0
Ny förskola Jordbro (TB)	25 000	0	0	25 000	50 000
Ny förskola som ersätter Ekens förskola (Extern)	0	0	0	0	0
Ny förskola Norrby (Extern)	0	0	0	0	0
Sovaltaner förskolor	0	2 000	2 000	0	0
Mobila förskolor	0	7 000	0	0	0
Totalt förskolor	**60 000**	**9 000**	**2 000**	**25 000**	**50 000**

Ett flertal nya skolor och förskolor ska byggas och drivas av externa aktörer. Alternativa lösningar som uteavdelningar och mobila förskolor ska prioriteras för att lösa volymbehovet och bidra till en ökad mångfald i utbudet.

Kommunens kostnader för förskolor och skolor bestäms via elevpengen. Elevpengen är lika stor till kommunens egna drivna förskolor och skolor som den är till de externa aktörerna. Till huvudman annan än kommunen som startar ny verksamhet i nybyggda lokaler i kommunen, tillkommer högst 6 000 kr per elev och år för barn i förskola och grundskola. Tillägget betalas ut i fem år. Detta innebär att kommunen kan minska sina investeringskostnader för lokaler om de byggs i extern regi, med en ökad driftskostnad över en tioårsperiod. Därefter är driftskostnaden lika som för kommunala skolor och risken för reinvesteringar tas av den externa aktören.

5.3 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

(Tkr)	2018	2019	2020
Inventarier och lokalanpassningar	8 000	8 000	8 000
Totalt	**8 000**	**8 000**	**8 000**

För övriga objekt som gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden äskat erhålls 8 000 tkr för 2018. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2017-10-31.

5.4 Kultur- och fritidsnämnden

(Tkr)	Budget tom 2017	2018	2019	2020	Totalt projekt
Ny idrottshall Västerhaninge	25 000	28 700	0	0	54 400
Inventarier idrottshall Västerhaninge	0	700	0	0	0
Ny idrottshall Lyckeby	25 000	24 200	0	0	49 900
Inventarier ny idrottshall Lyckeby	0	700	0	0	0
Årlig upprustning av lokaler/inventarier	0	600	600	600	0
Upprustning Fjärdlång pir	2 000	2 000	2 000	0	4 000
Passersystem, utbyggnad	0	1 000	0	0	0
Spontanyta flickor och pojkar	0	2 000	500	500	0
Konstgräsplan Vega	0	0	4 500	0	0
Konstgräsplan Lyckeby	0	4 500	0	0	0
Byte konstgräs, Vendelsömalm	0	3 000	0	0	0
Stängsel, Höglundabadet	0	500	0	0	0
Löparbanor, byte Torvalla	0	1 500	0	0	0
Utbyte maskinpark	0	1 800	0	0	0

(Tkr)	Budget tom 2017	2018	2019	2020	Totalt projekt
Belysning kring anläggningar	0	500	0	0	0
Ny simhall (Extern)	2 200	0	0	0	2 200
Allaktivitetshus, Jordbro	3 000	0	75 000	0	78 000
Ny idrottsplats, Norrby Gärde	0	0	0	75 000	75 000
Omklädningsrum och föreningslokaler, Vendelsömalm	0	5 000	0	0	5 000
Multisportplan och utegym, Gudö	0	0	2 000	0	2 000
Multisportplan och utegym, Tungelsta	0	0	2 000	0	2 000
Multisportplan och utegym, Svartbäcken	0	0	2 000	0	2 000
Multisportplan och utegym, Jordbro	0	0	2 000	0	2 000
Multisportplan och utegym, Vega	0	0	2 000	0	2 000
Multisportplan och utegym, Västerhaninge	0	0	2 000	0	2 000
Övriga ospecificerade projekt	0	3 000	3 000	3 000	0
Totalt	**57 200**	**79 700**	**97 600**	**79 100**	**280 500**

Konstnärlig utsmyckning ingår med 1 % i varje nyinvestering. Behovet av idrottshallar ökar i takt med befolkningsökningen och det råder en stor brist i hela stockholmsregionen på fullstora (40x20 m planyta) idrottshallar.

Under perioden 2015-2018 är tre fullstora idrottshallar planerade i kommundelarna Västerhaninge, Lyckeby och i Tungelsta. Idrottshallen i Tungelsta är planerad att en extern part bygger medan det finns medel avsatta i investeringsbudget 2017 och 2018 för Västerhaninge och LyckebyNämnden ska prioritera byggande av alla former av idrottsanläggningar i extern regi. Investeringsmedel för idrottshallar får användas av kultur- och fritidsnämnden efter beslut i kommunfullmäktige.

Utegym är eftertraktade i kommunen och bidrar till stor nytta för folkhälsan. Utegym ska vara lämpade för alla. Lämpliga platser för utegym är där många människor motionerar. För att fler barn och ungdomar, men även vuxna, ska röra på sig spontant bygger vi flera så kallade multisportplaner och utegym.

Lokaler för grundskola, förskola och kultur- och fritidsverksamhet i Vega detaljplan 4 bedöms byggas efter att pendeltågsstation Vega färdigställts 2019. Medel för allaktivitetshus finns inräknat i investeringsbudgeten 2019 som ligger under grund- och förskolenämnden. För övriga objekt som kultur- och fritidsnämnden äskat erhålls 3000 tkr för 2018. Kultur- och fritidsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2017-10-31.

I takt med att befolkningen ökar finns det behov av att öka vattenkapaciteten i kommunen en ny simhall behövs i kommunen och vi ser att den bör uppföras och driftas ev extern part.

Genom föreningsliv och attraktiva mötesplatser kan vi stimulera möten mellan människor, skapa möjligheter för en meningsfull fritid och främja delaktighet i samhället. Vi anslår därför 75 000 tkr till ett nytt allaktivitetshus i Jordbro från 2019.

5.5 Socialnämnden

(Tkr)	2018	2019	2020
Inventarier och lokalanpassningar	5 000	5 000	5 000
Bostadsrättsinköp	25 000	25 000	25 000
Totalt	**30 000**	**30 000**	**30 000**

Socialnämnden gör bedömningen att en ökning av antalet lägenheter i särskilt boende bör ske med cirka sex lägenheter per år och att behovet av lägenhet i servicebostad är större än behovet av lägenhet i gruppbostad. Inklusive anpassningen av befintliga boenden och övriga investeringar erhåller socialnämnden en investeringsram på 5 000 tkr. Socialnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2017-10-31.

5.6 Stadsbyggnadsnämnden

(Tkr)	Budget tom 2017	2018	2019	2020
Investeringsbudget	0	30 000	28 000	26 000
Poseidons torg (Totalt 14,0 mnkr)	7 000	7 000	0	0
Strandpromenad Rudan	0	10 000	0	0
Totalt	**7 000**	**47 000**	**28 000**	**26 000**

Investeringsområden är Vägverksamhet, Parkverksamhet, Trafikverksamhet och Stadsbyggnad. Stadsbyggnadsnämnden får 30,0 mnkr 2018 utöver de specificerade objekten. Stadsbyggnadsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning bland objekten ska fattas senast 2017-10-31. I anslagen ingår medel för cykelplanens genomförande.

VA-investeringar

(Tkr)	2018	2019	2020
Reinvesteringar inom VA	97 000	106 500	82 000
VA-utbyggnader av huvudvattenledningar och detaljplaner	23 000	25 500	65 000
Totalt	**120 000**	**132 000**	**147 000**

Totalt erhåller stadsbyggnadsnämnden 120 mnkr 2018 för VA investeringar. Stadsbyggnadsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning bland objekten ska fattas senast 2017-10-31.

Enligt VA-lagen bokförs inte anläggningsavgifterna som en intäkt på investeringen, utan skuldförs mot VA-kollektivet och tas i anspråk i samma takt som investeringen genomförs. Anläggningsavgifter finansierar delvis investeringarna.

5.7 Äldrenämnden

(Tkr)	2018	2019	2020
Ny teknik i vården	6 000	3 000	3 000
Övriga investeringar	3 000	3 000	3 000
Totalt	**9 000**	**6 000**	**6 000**

En extra satsning på utökad digitalisering inom äldrenämnden görs 2018. För övriga objekt som äldrenämnden äskat erhålls 3 000 tkr för 2018. Äldrenämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2017-10-31.

5.8 Kommunala bolag: Tornberget AB

(Tkr)	2018	2019	2020
Energieffektiviseringsåtgärder	25 000	25 000	25 000
Reinvesteringar	75 000	75 000	75 000
Investeringar i tomtmark	6 000	6 000	6 000
Totalt	**106 000**	**106 000**	**106 000**

Reinvestering

Reinvesteringar (ombyggnadsinvesteringar) genomförs i fastigheter som ägs av Tornberget och hyrs av kommunen. Investeringarna är nödvändiga ur ett fastighetstekniskt perspektiv och initieras av Tornberget. Innan insats påbörjas ska samråd ha skett med berörd förvaltning och lokalplaneringsgruppen som leds av kommunstyrelseförvaltningen. Kapitalkostnaden för reinvesteringen belastar hyresgästen när ombyggnaden är färdigställd.

Tornbergets fastigheter, tomtmark

Enligt beslut svarar stadsbyggnadsförvaltningen för markskötseln för alla fastigheter på mark ägd av Tornberget där kommunen är hyresgäst. I ansvaret innefattas såväl hårdgjorda som mjuka ytor inklusive utrustning, lekredskap m.m. samt ledningar i mark och avser såväl sommar- som vinterskötsel, underhåll och investeringar. Finansieringsansvaret för investeringar i ledningar och mark ska dock ligga på fastighetsägaren och täckas inom ramen för utgående hyra. Tillkommande ytor, ex. skolgård, betalas av berörd nämnd. För insatser för 2017 medges 6 000 tkr efter prioritering av stadsbyggnadsnämnden.

6. Ekonomisk plan

Enligt kommunallagen 6 kap § 5 ska kommunen upprätta en ekonomisk plan för den kommande 3-årsperioden. Med den föreslagna ramen för år 2018 enligt kapitel 4 som grund föreslås den ekonomiska planen för 2019-2020 fastställas enligt nedanstående sammanställning.

Nämnd/styrelse (mnkr, löpande pris- och lönenivå)	2018	2019	2020
Kommunstyrelsen	215,0		
Grund- och förskolenämnd	1800,0		
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	438,0		
Kultur- och fritidsnämnden	208,0		
Revisionen	1,6		
Socialnämnden	870,0		
Stadsbyggnadsnämnden	135,0		
Södertörns överförmyndarnämnd	0,0		
Södertörns upphandlingsnämnd	0,0		
Valnämnden	2,5		
Äldrenämnden	760,0		
Kommunfullmäktiges reserv	25,0		
Finansförvaltningen exkl. finansnetto	27,0		
Ofördelade medel	0,0	104,9	138,0
Totalt	**4482,1**	**4587,0**	**4725,0**
Investeringar totalt	**1098,5**	**929,3**	**855,1**
Varav VA-investeringar	**120,0**	**132,0**	**147,0**

Vid en målsättning i resultatet motsvarande 2018 är utrymmet för 2019 respektive 2020 är 105 mnkr respektive 138 mnkr för att täcka pris- och löneökningar, volymökningar och ökade pensionskostnader. Detta utrymme är för 2019 och 2020 inte fördelat per nämnd och redovisas under rubriken ofördelade medel 2019 respektive 2020.

För 2019 beräknas skatteintäkter och generella statsbidrag till 4 686 000 tkr, en ökning från 2018 med 108 000 tkr eller 2,4 procent. Befolkningsökningen från 2017-11-01 till 2018-11-01 bedöms bli ca 1 200 personer. Resultatmålet för 2019 är 117 mnkr, vilket motsvarar 2,5 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.

6.1 Resultatprognos

Resultatprognos (mnkr)	Bokslut 2016	2017	2018	2019	2020
Nämndernas nettokostnader	–3982	–4183	–4385	–4490	–4628
Finansförvaltning	0	–27	–27	–27	–27
Avskrivningar	–72	–70	–70	–70	–70
Verksamhetens nettokostnader	–4054	–4280	–4482	–4587	–4725
Skatteintäkter och generella statsbidrag	4150	4373	4578	4685	4828
Finansiella nettokostnader	–1	14	14	14	14
Resultat före extraordinära poster	95	107	110	112	117
Årets resultat	**95**	**107**	**110**	**112**	**117**

6.2 Balansprognos

Balansprognos tillgångar (mnkr)	Bokslut 2016	2017	2018	2019	2020
Anläggingstillgångar	1762	1892	2156	2367	2656
Omsättningstillgångar	0	0	0	0	0
Förråd och lager	0	0	0	0	0
Likvida medel	748	751	753	755	757
Kortfristiga fordringar	757	726	730	670	660
S:a omsättningstillgångar	1506	1477	1483	1425	1417
S:a tillgångar	**3268**	**3369**	**3640**	**3792**	**4074**

Balansprognos skulder och eget kapital (mnkr)	Bokslut 2016	2017	2018	2019	2020
Eget kapital	1499	1607	1716	1829	1945
Avsättningar	424	434	444	454	464
Kortfristiga skulder	908	776	782	792	802
Långfristiga skulder	437	552	697	717	862
S:a skulder	1344	1328	1479	1509	1664
S:a skulder och eget kapital	**95**	**107**	**110**	**112**	**117**
Soliditet %	**45,9**	**47,7**	**47,2**	**48,2**	**47,8**

6.3 Finansieringsanalys

Den löpande verksamheten	Bokslut 2016	2017	2018	2019	2020
Årets resultat	95	107	110	112	117
Avskrivningar	72	70	70	70	70
Förändring pensionsskuld	19	10	10	10	10
Övriga ej likviditetspåverkande kostnader	51	0	0	0	0
Ökning/minskning kortfristiga fordringar	–111	0	0	0	0
Ökning/minskning kortfristiga skulder	180	0	0	0	0
Kassaflöde fr löpande verksamhet	**306**	**187**	**190**	**192**	**197**

Investeringsverksamheten	Bokslut 2016	2017	2018	2019	2020
Investeringar	–306	–200	–334	–281	–359
Exploateringsverksamhet	0	–100	–18	50	0
Kassaflöde fr löpande verksamhet	**306**	**187**	**190**	**192**	**197**

Finansieringsverksamhet	Bokslut 2016	2017	2018	2019	2020
Ökning/minskning skuld	–1993	115	145	20	145
Ökning/minskning långfristig fordran (Tornbergets investeringar-avskrivningar)	1998	0	0	0	0
Övriga tillförde medel VA-verksamhet	105	0	20	20	20
Kassaflöde fr finansieringsverksamhet	**110**	**115**	**165**	**40**	**165**
Årets kassaflöde	**110**	**2**	**3**	**1**	**3**

7. Regler för ekonomi och verksamhetsstyrning

7.1 Intern kontroll

Den interna kontrollen syftar till att mål och beslut som fattats av fullmäktige kring verksamhetens ändamålsenlighet och styrning säkerställs. Rapporter och information om ekonomi och verksamhet ska vara tillförlitlig. Verksamheterna ska vara kostnadseffektiva. Tillämpliga lagar, föreskrifter och policys ska följas. Intern kontroll kan sägas vara en kontroll att kontroller görs och att rutiner finns och följs. Intern kontroll är ett verktyg både för att kunna styra och för kontroll och tillsyn.

Fullmäktige har fastställt ett reglemente för intern kontroll (2013). I reglementet beskrivs ansvarsfördelningen mellan kommunstyrelse, nämnd och förvaltningar. Respektive nämnd är ansvarig för att den interna kontrollen fungerar samt att regler och rutiner utarbetas, efterlevs och följs upp. Krav ställs på att varje nämnd ska göra en riskanalys som grund för sin interna kontrollplan. Internkontrollplanen ska innehålla mätbara kontrollmoment. Planen är ettårig och ska fastställas av respektive nämnd. Internkontrollplanerna ska följas upp och återrapporteras till nämnd. Till reglementet finns riktlinjer som förtydligar och anger hur olika moment ska göras.

Reglementet för intern kontroll finns på kommunens webbsida tillsammans med övriga styrdokument.

7.2 Konkurrensutsättning genom upphandling eller kundval

Konkurrens är ett verktyg för att få ut mesta möjliga service för kommunens resurser. Det innebär att systematiskt och återkommande pröva om andra än kommunen själv kan driva en offentligt finansierad verksamhet med samma eller bättre kvalitet till samma eller lägre kostnader. Det kan också bidra till en ökad valfrihet för medborgare och kunder. Undantag är uppgifter som omfattar myndighetsutövning och verksamheter som enligt gällande lagar inte kan konkurrensutsättas.

Det finns även vissa kommun interna gemensamma tjänster som alltid ska tillhandahållas av kommunen (se kapitel 7.3). Konkurrensneutralitet ska råda mellan interna resultatenheter och externa utförare. En huvudprincip är att interna resultatenheter som konkurrerar med externa producenter (privata, kooperativa eller föreningsdrivna) ska ha samma förutsättningar och villkor som dessa. Inga fria nyttigheter ska finnas. Därför har interna tjänster prissatts och kostnader fördelats. Den verksamhet som använder tjänsten ska bära kostnaden. Kommunen använder två former av konkurrens:

- Upphandling
- Kundvalssystem (LOV) eller pengsystem

Upphandling

Södertörns upphandlingsnämnd har genom verksamheten Upphandling Södertörn det övergripande ansvaret för genomförandet av upphandlingar samt att detta sker i enlighet med gällande lagar och antagna styrdokument. Upphandlingsverksamheten ska genomföras professionellt och leda till goda affärer till nytta för kommunens verksamheter och medborgare. Upphandling sker genom samverkan mellan verksamheten och Upphandling Södertörn där båda parterna bidrar med sina respektive kompetenser. Vid upphandling ska kommunens verksamheter och Upphandling Södertörn tillsammans sträva efter att integrera ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensioner för att främja en hållbar utveckling. I syfte att bli en starkare köpare och därigenom skapa möjligheter för ekonomiskt och kvalitativt bättre affärer ska Haninge kommuns upphandlingar inte bara samordnas internt utifrån en helhetssyn utan även, där så bedöms som möjligt av Upphandling Södertörn, samordnas med såväl egna kommunala bolag som med Nynäshamns kommun och dess kommunala bolag. Även samordning med andra kommuner eller bolag på Södertörn är positivt.

Kommunen har genom upphandling Södertörn tecknat ramavtal med leverantörer inom många områden. Syftet med att ingå ramavtal och övriga avtal är att säkerställa leverans av de varor och tjänster som behövs i verksamheten. Leverans ska ske med rätt kvalitet med hänsyn till miljö och till ett bra pris med tydliga villkor för leverans, garanti och reklamation. Om det finns ett gällande avtal för det aktuella inköpsbehovet ska beställning/avrop ske från det avtalet. En hög grad av köp från avtal (avtalstrohet) visar på att kommunen är en trogen köpare och genom att kunna visa har vi skapat möjligheter för att göra bättre framtida affärer och en god cirkel skapas. Upphandlade avtal, ramavtal och övriga avtal, finns tillgängliga i en avtalsdatabas som återfinns via intranätet. Det finns inte ramavtal eller övriga avtal som täcker alla behov. I de fall där avtal saknas har därför förvaltningarna rätt att genomföra direktupphandlingar. Riktlinjer för hur direktupphandling genomförs och återrapporteras finns på intranätet och i gällande styrdokument.

Södertörns upphandlingsnämnd finansieras genom avgifter från Haninge respektive Nynäshamns kommun. Upphandlingar som avser enstaka köp av vara, tjänst eller entreprenad och som är att betrakta som investering, exempelvis mark- och anläggningsentreprenader, byggnationer av fastigheter, större renoveringsprojekt, köp av IT-system eller andra kostsamma köp där värdet överstiger 3,5 mnkr, ska bära sina egna kostnader för upphandling.

Det betyder att Upphandling Södertörn kommer att internfakturera verksamheten för genomförandet av dessa. Kostnaderna för dessa är inte inkluderade i den årliga interna kostnad som månatligen debiteras verksamheterna och som finansierar Södertörns upphandlingsnämnd.

Kundvalssystem (LOV) eller pengsystem

En konkurrensform är kundval eller valfrihetssystem. Konkurrensen sker mellan olika utförare oavsett om de är kommunala eller privata. Det handlar om tjänster och verksamheter som är individrelaterade, t.ex. förskola, grundskola, äldreomsorg samt handikappomsorg. Det är den enskilde individen eller kunden som väljer utförare av tjänsten. Kundvalssystem kan ske med eller utan checkar. Lag om valfrihetssystem (LOV) reglerar vad som ska gälla för de kommuner och landsting som vill konkurrenspröva kommunala och landstingskommunala verksamheter genom att överlåta valet av utförare av stöd, vård- och omsorgstjänster till brukaren eller patienten. Vid upphandling enligt LOV är priset fastställt på förhand och utförare konkurrerar med kvalitet. Haninge tillämpar LOV i till exempel hemtjänst för äldre och inom socialtjänsten. Ett system med elevpeng fastställd årligen av fullmäktige tillämpas för förskolor och grundskolor.

Elevpeng 2018

Kommunfullmäktige fastställer årligen elevpengen till förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg och grundskola i samband med beslut om mål och budget. Syftet med elevpengen är att ge förutsättningar för ökad konkurrens och möjlighet till valfrihet för eleverna. Elevpengen omfattar för- och grundskoleverksamhet, oavsett huvudman, som har inskrivna elever från Haninge kommun. Internationella skolor omfattas också av elevpengen.

Prognosen för hur många barn/elever som beräknats inom respektive verksamhet är ett årsgenomsnitt baserat på kommunens befolkningsprognos, vilken ligger till grund för den budgetram som tilldelas grund- och förskolenämnden. Om antalet barn och elever blir fler än prognostiserat utgår ytterligare volymkompensation till grund- och förskolenämnden. Om barn och elevantalet omvänt blir lägre än prognosen ska grund- och förskolenämnden återlämna motsvarande anslag till kommunfullmäktige.

För 2018 fastställs medanstående elevpeng och en jämförelse med elevpengen för 2017 enligt tabell nedan. I elevpengen ingår inte de specialdestinerade statsbidrag som finns att söka i syfte att öka lärartätheten och minska klasserna i lågstadiet. Det riktade stukturbidraget för nyanlända är utöver den ordinarie elevpengen och betalas ut enligt gällande regler.

Tabell Elevpeng 2018

Verksamhet	Elevpeng 2018 (kr)	Skillnad i kr jmf med S, C, MP budget 2018	Föräldraavgift (kr)	Prognos Volym
Pedagogisk omsorg				
1-3 år	106 174	0	10 840	146
4-5 år	90 283	0	8 130	90
6-9 år	36 256	0	6 150	
Förskola				
Allmän förskola	23 310	0	2 033	25
1-3 år	125 700	+1 746	10 840	2 879
4-5 år	118 550	+1 309	8 130	2 293
Fritidshem				
6-9 år	42 074	0	6 150	4 300
Grundskola				
År F-6	63 818	0		8 224
År 7-9	85 164	0		3 242
Strukturbidrag Nyanlända	98 500	0		353
Nattomsorg	55 363	0	Se förskola	-

Beloppen redovisas i kronor och avser ersättning för helår. Elevpengen består av två delar: lokalersättning och grundbidrag. Lokalersättningen baseras på kommunens genomsnittliga självkostnad för lokaler inom respektive verksamhetsform.

Grundbidraget är den del av elevpengen som finansierar verksamheten exklusive lokaler. Eftersom grundbidraget är den del av ersättningen som går till verksamhet, redovisas förändringen jämfört med föregående år särskilt i tabellen ovan.

Grund- och förskolenämnden utbetalar elevpengen med 1/12-del varje månad. Om familjedaghem eller förskola själv tar in föräldraavgift, reduceras beloppen enligt avgiftskolumnen i tabellen ovan.

Momskompensation på 6 procent baserad på elevpengen, alternativt 18 procent på lokalkostnaden och 5 procent på övriga kostnader, tillkommer till huvudman annan än kommunen. Denna momskompensation återsöker kommunen vilket gör att det blir konkurrensneutralt. För enheter i egen verksamhet görs ett administrationsavdrag från elevpengen för att finansiera den centrala administrationen. För andra anordnare ligger således ersättning för administration i den elevpeng som utbetalas.

Till huvudman annan än kommunen som startar ny verksamhet i nybyggda lokaler i kommunen, tillkommer högst 6 000 kr per elev och år för barn i förskola och grundskola. Tillägget betalas ut i fem år. Om kommunens genomsnittliga kostnad för egna lokaler inom respektive verksamhet ökar mer än konsumentprisindex reduceras tillägget med motsvarande.

För barn i behov av särskilt stöd gäller att det till ansökan om ersättning ska biläggas underlag som styrker barnets/elevens behov. Om stöd beviljas upprättas ett beslut individuellt för varje barn/elev mellan anordnaren och kommunen. Ersättningen ligger utanför elevpengen.

Skolskjuts genom SL:s linjetrafik (eller motsvarande) omfattas inte av elevpengen, ej heller skolskjuts anordnad genom entreprenad (skolbuss, taxi, båt).

Grundsärskolans tilläggsanslag ligger utanför elevpengen.

7.3 Interna resultatenheter

Enligt kommunallagen har nämnderna det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom respektive verksamhetsområde. Därför ska varje nämnd se till att det finns tydliga ansvars och befogenhetsfördelningar i verksamheten. Respektive nämnd beslutar om resultatenheter ska inrättas samt hur resultat för enskilda resultatenheter ska hanteras mellan åren. En resultatenhet är organisatoriskt samt budget- och verksamhetsmässigt avgränsad från andra enheter. Chef för resultatenhet ansvarar för enhetens samlade resultat för verksamhet, kvalitet och ekonomi. Resultatenheter är inte fria att köpa vissa kommungemensamma tjänster var de vill, utan måste beakta koncernnyttan i interna kommungemensamma tjänster (se nedan).

Resultatenheter har däremot möjlighet att påverka omfattning och kvalitet på de tjänster de köper inom ramen för interna överenskommelser för service och stöd.

De gemensamma tjänster som ska handlas internt inom kommunen är:

- IT-utveckling, drift och förvaltning
- Ekonomiadministration inklusive påminnelser av obetalda fakturor, krav och
- inkassohantering
- Upphandling
- Personaladministration inklusive lönehantering
- Information och kommunikation
- Telefonväxel, reception och post
- Vaktmästeri och fordonshantering
- Tryckeri (om inte ramavtal finns)
- Verksamhetslokaler

Interna överenskommelser mellan kommunstyrelseförvaltningen och övriga förvaltningar tecknas och följs upp. Avtalen definierar bland annat de interna tjänsternas omfattning och kvalitet samt internpriset.

7.4 Lokalfrågor

Roller och ansvar

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för lokalförsörjningsfrågor. Varje nämnd och förvaltning samt Tornberget har ett ansvar för att ständigt hålla frågan om ett effektivt lokalutnyttjande aktuell. I detta ansvar ingår att vid behovs- och verksamhetsförändringar noga särskilt tillvarata varje möjlighet till att minska lokalkostnaderna och ytterligare effektivisera samt om möjligt samutnyttja lokalutnyttjandet. Idag ägs och förvaltas större delen av kommunens verksamhetslokaler av kommunens fastighetsbolag, Tornberget. Tornbergets huvuduppgift är att tillgodose kommunens behov av verksamhetslokaler och svara för byggprocessen efter beställning från kommunen.

Kommunstyrelseförvaltningen ansvarar på kommunstyrelsens uppdrag för samordningen av kommunens lokalbehov. Kommunala lokaler som inte används tillförs kommunens gemensamma lokalbank. Lokalbanken finansieras genom ett påslag på maximalt två procent som läggs på hyran för samtliga lokaler.

Lokalresursplanering och nyanskaffning av lokaler

I planeringen av nya lokaler krävs en effektiv lokalplaneringsprocess. Det är särskilt viktigt att de ekonomiska konsekvenserna av utbyggnaderna tidigt kan belysas och att processen stödjer frågor om delaktighet, styrning och kvalitet i beslutsunderlagen. Utgångspunkt för en effektiv lokalplaneringsprocess är lokalresursplanen, vilken tas fram varje år i samband med budgeten och som innehåller varje enskild förvaltnings behov av lokaler för såväl pågående som kommande planerad verksamhet. Tornberget ska vara behjälplig att ta fram kostnadskalkyler för investeringarna. Respektive nämnd tar upp lokalbehovet i sin kommande investerings- och driftbudget. I underlaget till nämnden ska också ingå en redovisning av verksamhetens förändrade kostnader i övrigt. Det är viktigt att ha en mycket god framförhållning för att denna process ska fungera. För att tydliggöra beslutsordning, roller och ansvar kring anskaffningen av nya lokaler har kommunstyrelseförvaltningen tagit fram en modell för investeringsprocessen i kommunen. Rutinen för att följa investeringsprocessen ska tas fram.

Investeringsprocessen

I modellen för investeringsprocessen har arbetet med investeringsprojekt delats in i fem skeden (lokalresursplanskede, programskede, förprojekteringsskede, projekteringsskede och byggskede). Lokalresursplanskedet består av det arbete som lokalförsörjningsenheten och förvaltningarna löpande gör för att kartlägga framtida lokalbehov. Övriga fyra skeden initieras av politiska beslut vilka normalt ska fattas i samband med den årliga budgetprocessen.

Lokalförsörjningsenheten har ett övergripande ansvar för programskedet och Tornberget har ett övergripande ansvar för processen från och med förprojekteringsskedet fram till och med färdigställandet. Om ett lokalbehov ska lösas genom inhyrning eller genom att privata intressenter ska bygga och driva verksamheten ska detta normalt beslutas innan programskedet startas.

Avställning av lokaler

Nämnderna har rätt att ställa av lokal eller del av lokal, där hyresgästen slipper fortsatt kostnadsansvar, vid varje kvartalsskifte med minst tre månaders framförhållning. Vid avställning av del av lokal ska denna utgöra en avskild eller enkelt avskiljbar del av lokalen som är möjlig att upplåta till annan hyresgäst. Bedömningen avgörs från fall till fall av kommunstyrelseförvaltningen i samråd med respektive förvaltning.

Inhyrning av lokal

Förslag till inhyrning av ny lokal anmäls alltid till kommunstyrelseförvaltningen, enheten förlokalförsörjning på ekonomiavdelningen, som ansvarar för förhandlingen med hyresvärden. I kommunstyrelsens delegationsordning finns det reglerat vem som får besluta om inhyrning av lokaler.

Anpassning i lokaler som ägs av Tornberget

Vid större anpassningar ska samma hantering gälla som för beställning av ny lokal (se ovan). Huvudprincipen är även här att beställande förvaltning och nämnd har den framförhållningen att beslut om nya lokaler tas i samband med den årliga budgetprocessen. Vid mindre anpassningar som kan behöva göras löpande gäller att om bedömd kostnad överstiger 3 basbelopp ska detta redovisas som en investering som höjer hyran. Kapitalkostnaden och eventuella förändrade driftkostnader belastar sedan beställande nämnd från tidpunkten för färdigställande. För anpassningar under 3

basbelopp ska normalt kostnaden redovisas hos beställaren på driftbudgeten. Beställning till Tornberget under 3 basbelopp görs av berörd förvaltning medan beställningarna som överskrider 3 basbelopp ska godkännas av lokalförsörjningschef på kommunstyrelseförvaltningen.

Reinvesteringar i byggnader

Investeringar i fastigheter som ägs av Tornberget och som är nödvändiga ur ett fastighetstekniskt perspektiv eller där rationaliseringar i byggteknik kan uppnås initieras av Tornberget. Innan insats påbörjas ska samråd ha skett med berörd förvaltning. Kapitalkostnaden för reinvesteringen belastar hyresgästen när ombyggnaden är färdigställd. Större reinvesteringsprojekt som Tornberget initierar ska tas upp i den årliga budgetprocessen.

7.5 Delegationsordning och attestreglemente

För en fungerande intern kontroll och styrning är det viktigt att det finns fungerande och kompletta delegationsordningar för varje nämnd. Ansvar för kommunens verksamheter ligger på nämnd/styrelse. Genom att delegera ansvaret ut i tjänstemannaorganisationen, utförs arbetsuppgifterna på rätt nivå och på rätt sätt av dem som arbetar i verksamheten. Varje nämnd måste se över och uppdatera sin delegationsordning årligen. I kommunens attestreglemente och dess tillämpningar anges vilka som får beslutsattestera, vad attest innebär och vilka beloppsgränser som finns för beslutsattestanter. Den som själv har konsumerat, använt, tagit en vara eller tjänst i bruk får inte beslutsattestera fakturan. Beslutsattestant ska ha kompetens för uppgiften samt ha ansvar för den budget som ska debiteras. Varje år upprättar respektive nämnd en aktuell attestförteckning, där det framgår vilka som har beslutsattest enligt attestreglementet samt vem som ersätter ordinarie attestant vid dennes frånvaro. Attestförteckningen ska vara anpassad till nämndens organisation och modell för ekonomisk styrning. Attestreglemente och dess tillämpning finns på kommunens webbsida bland styrdokument.

7.6 Drift- och investeringsbudget

Driftbudget

Kommunen budgeterar med ett resultat om minst två procent av skatteintäkter och generella statsbidrag enligt rekommendationer från Sveriges kommuner och landsting. Resultatmålet är en nivå som Sveriges Kommuner och Landsting rekommenderar för att kommunen ska behålla värdet på sina anläggningstillgångar, möjliggöra självfinansiering av investeringar och för att ha en marginal för oförutsedda kostnadsökningar eller intäktsminskningar. När kommunfullmäktige fattat beslut om budgetramar har respektive nämnd i uppgift att upprätta en detaljbudget uppdelad på intäkter och kostnader. Det ingår i nämndernas uppdrag att utveckla sin verksamhet utifrån sin budget och att anpassa sin verksamhet till ändrade förhållanden. Respektive nämnd ska ha en egen reserv för att kunna parera volymförändringa och oförutsägbara merkostnader. Reserven disponeras av nämnden som beslutar om och när reserven ska användas.

Nämndens detaljbudget (Strategi och budget) beslutas av nämnden senast den 31 oktober. Därefter ska verksamheternas detaljbudget läggas in i budgetverktyget (Hypergene). Kommunens hela budget ska vara registrerad och avstämd senast 31 december. Kommunens budget är drift- och investeringsbudget som finns totalt för hela kommunen och per nämnd. Driftbudgeten avser löpande kostnader och intäkter (nettoförbrukning) och ska budgeteras ner på enhets-/ansvarsnivå.

Kommunens nämnder har ett ekonomiskt ansvar som sträcker sig längre än det enskilda budgetåret. Grundprincipen är att nämnderna för med sig hela över- eller underskott till kommande verksamhetsår. Detta under följande förutsättningar:

- Fullmäktige anser att resultatöverföringen är rimlig relaterat till hur nämndens överskott eller underskott har uppstått.

- Om en nämnds överskott ska föras över till nästa års nämndbudget, ska kommunen minst har motsvarande ekonomiska utrymme i kommunens totala budget.
- Resultatöverföring från föregående år får inte tas i anspråk eller belasta i kommande års budget förrän beslut om resultatöverföring fattats av fullmäktige.
- Beviljad resultatöverföring (överskott) får inte användas för verksamhet som bidrar till att nämndens rambehov ökar kommande år.
- Överskott från driftbudgeten för innevarande och tidigare år får inte användas till investeringar.
- Om en nämnd har underskott ska detta återbetalas, d.v.s. belasta nämndens budget, under kommande år. Maximalt antal år att dela upp underskott är tre år, efter beslut fattat av fullmäktige.

Eftersom budgetramarna utgör gräns för kommunens ekonomiska resurser kommer tilläggsanslag under innevarande budgetår i princip inte att beviljas. Det gäller både drift- och investeringsbudget.

Investeringsbudget

Kommunens investeringsbudget fördelas per nämnd och ligger till grund för sådana inköp som redovisningsmässigt betraktas som materiella anläggningstillgångar. Varje nämnd beslutar själv vilka investeringsmedel som ska äskas och hur investeringsbudgeten ska fördelas om inte kommunfullmäktige beslutat annat. Budgeten kan vara riktad till specifika investeringsprojekt eller som en gemensam budgetpost. Varje projekt som får investeringsmedel tilldelas ett projektnummer som alltid ska användas när kostnader och intäkter för investeringen.

Materiell anläggningstillgång

Inköp i Haninge kommun är en materiell anläggningstillgång och därmed en investering, när den uppfyller samtliga av följande kriterier:

- Den är avsedd för stadigvarande bruk.
- Den har en nyttjandeperiod på minst tre år.
- Den är värdehöjande för verksamheten.
- Anskaffningsvärdet överstiger 25 000 kr (exkl. moms).

Exempel på materiella anläggningstillgångar är mark, verksamhetsfastigheter, maskiner, inventarier, möblemang, utrustning och bilar. Alla inköp avseende denna typ av varor som uppfyller kriterierna ovan, ska hanteras som materiell anläggningstillgång. Uppfylls inte kriterierna ska inköpet belasta driften, dvs. kostnadsföras direkt.

Exempel på inventarier som inte uppfyller samtliga kriterier för att kunna klassas som anläggningstillgångar är IPad, Chromebooks och bärbara datorer eftersom de inte bedöms ha en livslängd på mer än tre år. Inköp av dessa ska därför kostnadsföras direkt på driften. I kommunen ska investeringsbudget för inköp som uppfyller kriterierna ovan finnas. Om investeringsbudget inte finns måste inköpet ändå bokföras som en investering, dvs. som materiell anläggningstillgång, det får inte belasta driften. Om investeringsbudget saknas eller är förbrukad, men verksamheten ändå bedömer att de behöver köpa en anläggningstillgång måste det finnas ett prognostiserat överskott i driftbudgeten motsvarande hela investeringens storlek.

Flera inköp av mindre värde ses som en investering om ett naturligt samband finns. Naturligt samband avser ett funktionellt eller fysiskt samband mellan inköpen. Kriterierna avseende stadigvarande bruk, nyttjandeperiod och värdehöjning ska vara uppfyllda. Exempel på naturligt samband är om nya möbler köps in till ett rum och inköpskostnaderna tillsammans överskrider beloppsgränsen.

Kapitaltjänstkostnader - Avskrivning och ränta

Anläggningstillgångar har i de allra flesta fall en begränsad nyttjandeperiod och ska skrivas av linjärt under denna period. Kommunen införde under 2015 komponentavskrivning för tillämpliga delar, främst byggnader, vägar och markanläggningar vilket innebär att olika komponenter inom en anläggning skrivs av med olika avskrivningstider. En investering belastar verksamhetens driftsresultat med en månatlig kostnad i form av avskrivning under hela nyttjandeperioden. Verksamhetens drift belastas även för investeringen i form av internränta. Avskrivning och internränta tillsammans utgör kapitaltjänstkostnad. En investering medför därför alltid ökade driftkostnader under nyttjandeperioden. Vid beslut om investering ska kapitaltjänstkostnaden därför alltid kalkyleras och beaktas i driftbudget under hela nyttjandeperioden.

7.7 Förvaltningsledningens rapporteringsskyldighet

Förvaltningschefen ansvarar inför sin nämnd att budgeten hålls och är skyldig att skyndsamt rapportera ekonomisk obalans inom förvaltningens verksamheter till nämnden. Om prognosen för året visar på underskott ska åtgärdsförslag med besparingar eller omprioriteringar omedelbart tas fram och redovisas för nämnden som fattar beslut om åtgärder. Det ska tydligt framgå vilka åtgärder som kommer att vidtas, vilken kostnadsbesparing eller intäktsökning som kommer att genereras samt när den ekonomiska effekten kommer att få genomslag i utfallet. Information om obalans samt åtgärdsplan ska skickas till kommunstyrelsen för kännedom. För resultatenheter, avdelningar eller motsvarande inom nämndens ansvarsområde där budget överskrids ska ansvarig förvaltningsledning vidta motsvarande åtgärder som krävs för att återställa en budget i balans.

.

7.8 Uppföljning och återrapportering

Uppföljning och åtgärder är en viktig del i styrningen och en förutsättning för decentralisering av ansvar och befogenheter. Eftersom målet med den kommunala verksamheten är att tillhandla hålla tjänster av god kvalitet och använda befintliga resurser effektivt måste styrningen ha en helhetssyn på ekonomi, prestationer och kvalitet. Kommunstyrelsen fattar beslut om när nämnderna ska lämna sina verksamhetsuppföljningar till kommunstyrelseförvaltningen. Respektive förvaltning ska följa kommunstyrelsens tidplan och anvisningar.

Fullmäktiges mål och budget följs upp löpande under ett verksamhetsår:

- Månadsbokslut görs alla månader utom januari och juli. Dessa uppföljningar har störst fokus på ekonomisk uppföljning, prognos samt risk och känslighetsanalys, bör även omfatta viss analys av de ekonomiska förutsättningarna i förhållande till verksamheterna.
- Nämnderna följer upp och rapporterar fullmäktiges mål och uppdrag tre gånger per år, delårsuppföljning 1 per april, delårsuppföljning 2 per augusti och i nämndens årsredovisning.
- Utökat månadsbokslut upprättas för hela kommunen per 30 april. Denna uppföljning har störst fokus på ekonomisk uppföljning, prognos samt risk och känslighetsanalys, bör även omfatta viss analys av de ekonomiska förutsättningarna i förhållande till verksamheterna. Utökningen jämfört med ett vanligt månadsbokslut består i sammanfattning av nämndernas och kommunstyrelsens utfall och prognos för investeringar samt avstämd balans- och resultaträkning för kommunen (ej sammanställd redovisning för hela koncernen, ej kassaflödesanalys och noter).
- Kommunens delårsrapport görs en gång årligen (per den 31 augusti). Fullmäktiges mål och budget följs upp och analyseras, vilket innebär att uppföljningen omfattar både ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat. Prognoser samt risk- och känslighetsanalyser avseende ekonomiskt

resultat och uppfyllelse av fullmäktiges mål görs. Delårsrapporten per augusti ska uppfylla kraven i lagen om kommunal redovisning för delårsrapporter.

- Årsredovisningen omfattar uppföljning och analys av ekonomi och verksamhet för verksamhetsåret. Krav om kommunernas upprättande av årsredovisning finns i lagen om kommunal redovisning och i kommunallagen. Det ekonomiska resultatet sammanställs och analyseras, jämförelser görs med föregående års budget och utfall, eller målvärde om det gäller en indikator. Bedömningar görs om fullmäktiges mål har uppfyllts eller inte.
- Utöver ovanstående kan fullmäktige eller kommunstyrelse ge nämnder i uppdrag att göra särskilda uppföljningar och utvärderingar som ska rapporteras

På individuell nivå sker resultat- och målsamtal. Detta sker under första kvartalet årligen i ett samtal då medarbetarens insatser relateras i förhållande till uppsatta mål.

8. Bilagor

Bilaga 1 Resultatindikatorer och informationsmått för fullmäktiges mål

Mål 1. God folkhälsa

Andel fyraåringar med övervikt

Definition: Andel fyraåringar i Haninge som är överviktiga. Ingen rapportering har skett 2015 på grund av att landstinget bytte systemstöd och det blev brister i rapporteringen.

Källa: SLL Barnhälsovårdsenheten, Södersjukhuset

Mäts: Varje år Analys: KSF, UBF Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Möjlighet att komma utomhus i särskilt boende för äldre

Definition: Socialstyrelsens undersökning ” Så tycker de äldre om äldreomsorgen – En rikstäckande undersökning av äldres uppfattning om kvaliteten i hemtjänst och äldreboenden”. Fråga 19 för särskilt boende ”Är möjligheterna att komma utomhus bra eller dåliga?” Svarsalternativ är mycket bra, ganska bra, varken bra eller dåliga, ganska dåliga, mycket dåliga. Uppgiften avser andel (%) som svarat mycket bra och ganska bra.

Källa: Socialstyrelsen, öppna jämförelser

Mäts: Varje år Analys: ÄF Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Andel elever boende i Haninge som inte använder ANTD

Definition: Andel elever som inte använder alkohol, narkotika, tobak, dopingmedel (ANTD).

Följande frågor i Stockholmsenkäten:

– Röker Du?

– Dricker inte alkohol

– Snusar Du?

– Har Du sniffat någon gång?

– Har Du någon gång använt narkotika? (med narkotika avses t ex hasch, marijuana, amfetamin, ecstasy, LSD, kokain, heroin och GHB)

– Har Du någon gång använt dopingmedel (utan läkares ordination/recept)?

För cigaretter och snus räknas både alternativen ”aldrig rökt” och ”bara testat hur det smakar”.För alkohol är det de som kryssat ”dricker inte alkohol” på en fråga om hur ofta de dricker sig berusade. För narkotika, sniffning och doping räknas bara de som aldrig testat.

Avser elever med Haninge som hemkommun.

Källa: Stockholmsenkäten

Mäts: Jämna år Analys: UBF, SOF Rapportering: Delår 2, årsredovisning jämna år

Informationsmått

- Sjukpenningtal

- Nöjd medborgarindex (NMI) för idrotts- och motionsanläggningar
- Nöjd medborgarindex (NMI) för kultur
- Folkhälsa - Självskattad hälsa
- God psykisk hälsa för årskurs 9 respektive gymnasiet årskurs 2 (mäts jämna år)

Sjukpenningtal

Definition: Sjukpenningtalet är antal utbetalda nettodagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning eller rehabiliteringspenning per registrerad försäkrad i åldrarna 16–64 år (exklusive försäkrade med hel sjuk- och aktivitetsersättning).

Källa: Försäkringskassan

Mäts: Varje månad Rapportering: Årsredovisning

Nöjd medborgarindex (NMI) idrotts- och motionsanläggningar

Definition: Indexet beräknas utifrån tre frågor i medborgarundersökningen. Frågorna är Vad tror eller tycker du om:

– Öppettiderna vid kommunens idrotts- och motionsanläggningar?

– Utrustning och skötsel av kommunens idrotts- och motionsanläggningar?

– Belysningen i kommunens motionsspår?

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Nöjd medborgarindex (NMI) kultur

Definition: Indexet beräknas utifrån tre frågor i medborgarundersökningen. Frågorna är Vad tror eller tycker du om:

– Biblioteksverksamheten?

– Utställnings och konstverksamheter?

– Teaterföreställningar och konserter?

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Folkhälsa - Självskattad hälsa

Andel invånare 16-84 år (%) med bra självskattat hälsotillstånd i kommunen.

Definition: Andel som i nationella folkhälsoenkäten svarat "Bra" eller "Mycket bra" på frågan "Hur bedömer du ditt allmänna hälsotillstånd?" Nyckeltalet ingår i Öppna jämförelser, Socialstyrelsen.

Källa: Folkhälsomyndigheten, Hälsa på lika villkor (HLV).

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

God psykisk hälsa

Definition: Indexet beräknas av Stockholmsenkäten, och är ett sammanvägt resultat på frågorna:

– Hur ofta har Du haft huvudvärk detta läsår?

– Hur ofta har Du dålig aptit?

– Hur ofta har Du under detta läsår haft "nervös mage" (t ex magknip, magkramper, orolig mage, illamående, gaser, förstoppning eller diarré)?

– Hur ofta har Du under detta läsår haft svårt att somna?

– Hur ofta har det hänt under detta läsår att Du sovit oroligt och vaknat under natten?

Index mellan 0 och 100 där 0 är lägsta och 100 motsvarar högsta tänkbara värde.

Avser barn som har Haninge som hemkommun. .

Källa: Stockholmsenkäten

Mäts: Jämna år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Mål 2. Trygga invånare med inflytande och delaktighet

Kostnader skadegörelse på kommunala byggnader (kr) per invånare

Definition: Kostnad för skadegörelse på kommunala byggnader (kr) per invånare. Med skadegörelse avses glaskross och klotter. Kommunala byggnader är de som förvaltas av Tornberget AB. (Beräkning 2014: 1 189 000/82 148 (1 nov) = 14,47, Målvärde 2018: 870 000/87 000 (trend) = 10,0)

Källa: Tornberget

Mäts: Varje år

Analys: KSF, Tornberget, UBF, KOF, SOF, ÄF. Rapportering: Årsredovisning

Trygghet i skolan

Definition: Andel som känner sig trygga i skolan årskurs 8 (Alla skolor)

Källa: Skolplaneenkäten

Mäts: Varje år

Analys: UBF Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Attitydundersökning stadskärnan

Definition: Resultat av en enkät där de som svarar får betygssätta olika aspekter av stadskärnan på en skala mellan 1 och 5, där 1 är instämmer inte alls och 5 är instämmer helt. De aspekter som omfattas är shopping, restauranger, nöjen, evenemang och stadsmiljö.

Påståendena är:

-...det finns ett bra utbud av shopping

-...det finns ett bra utbud av restauranger och caféer

-...det finns ett bra utbud av nöjen

-...det finns ett bra utbud av evenemang

-...det är en vacker stadsmiljö

Källa: Enkät som görs av KSF, samhällsutvecklingsavdelningen.

Mäts: Varje år

Analys: KSF, SBF, KOF Rapportering: Årsredovisning

Informationsmått

- Trygghetsindex (SCB)
- Nöjd inflytandeindex (SCB)
- Trygghetsindex för unga (Rädda Barnen)
- Trygghetsindex lokala BRÅ

Trygghetsindex

Definition: Tre frågor i Medborgarundersökningen:

– Hur ser du på hur tryggt och säkert du kan vistas utomhus på kvällar och nätter?

– Hur ser du på hur trygg och säker du kan känna dig mot hot, rån och misshandel

– Hur ser du på hur trygg och säker du kan känna dig mot inbrott i hemmet?

Indexet mäts på en skala mellan 0 och 100, där 100 är bästa tänkbara värde. I skalan anses värden under 40 vara icke godkänd, gränsen för nöjd går vid 55 och gränsen för mycket nöjd vid 75.

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Nöjd inflytandeindex

Definition: Nöjd inflytandeindex räknas ut i Medborgarundersökningen, och bygger på resultatet av frågorna:

– Hur nöjd är du med den insyn och det inflytande invånarna har över kommunens beslut och verksamheter?

– Hur väl uppfyller din kommun dina förväntningar på invånarnas möjligheter till insyn och inflytande?

– Försök föreställa dig en ideal situation för invånarnas insyn och inflytande över kommunens verksamheter och beslut. Hur nära ett sådant ideal tycker du att invånarnas insyn och inflytande kommer i din kommun?

Indexet mäts på en ska a mellan 0 och 100, där 100 är bästa tänkbara värde. I skalan anses värden under 40 vara icke godkänd, gränsen för nöjd går vid 55 och för mycket nöjd vid 75.

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Trygghetsindex för unga

Definition: Index på skala mellan 0 och 100, där 0 innebär att alla svarat att de aldrig känner sig trygga, och 100 innebär att alla svarat att de alltid känner sig trygga. För uppgifterna för 2014 (74) avser 81 pojkar och 67 flickor. Nästa undersökning kommer troligen att göras 2017.

Bygger på dessa frågor:

– Känner du dig trygg på följande ställen:

– Bostadsområdet på kvällen,

– På fritidsgården,

– På stan kvällstid

– Kollektivtrafik på kvällen.

Källa: Ung Röst Mäts: 2017 Rapportering: Delår 2, Årsredovisning

Trygghetsindex lokala BRÅ

Definition: Trygghetsundersökning med 300 respondenter i 10 kommundelar, totalt 3 000 respondenter. Undersökningen mäter på lokal nivå den upplevda tryggheten och den faktiska utsattheten för brott. 33 frågor ingår i metoden som tillsammans bildar ett trygghetsindex.

Index mellan 0 – 6, där låga värden är bra.

Källa: Stiftelsen Tryggare Sverige Mäts: Vartannat år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Mål 3. Stöd och omsorg som ger mervärde för individen

Ej återaktualiserade ungdomar 13-20 år

Definition: Andel (%) ungdomar i åldern 13-20 år som inte återkommit till socialtjänsten inom ett år efter avslut av samtliga utredningar och/eller insatser (U33400). Återaktualisering avser endast formell utredning. Gäller inte ekonomiskt bistånd. Ensamkommande flyktingbarn ingår inte. Avser insatser/utredningar som avslutades första halvåret år T-1. Detta är ett utvecklingsnyckeltal, se frågor och svar på kolada.se för mer information.

Källa: Egen undersökning i kommunen. Ingår i KKiK mått 30

Mäts: Varje år Analys: SOF Rapportering: Årsredovisning

Nöjdhet bemötande i hemtjänst under 65 år

Källa:

Mäts: Varje år

Analys: SOF, ÄF Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Hur mycket har du kunnat påverka den hjälp du har fått från socialtjänsten?

(Målvärde och basvärde tas fram under 2017)

Informationsmått

Nöjd medborgarindex (NMI), äldreomsorg

Nöjd medborgarindex, äldreomsorg

Definition: Vad tror eller tycker du om äldreomsorgen i din kommun? Index 0-100. Svar inkluderar alla åldersgrupper.

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Mål 4. Möjligheter till utbildning i livets alla skeden

Andel behöriga elever till något nationellt program på gymnasiet

Definition: Antal elever i årskurs 9 som är behöriga till ett yrkesprogram dividerat med antal elever som fått eller skulle ha fått betyg i minst ett ämne enligt det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet i årskurs 9. Uppgiften avser elever folkbokförda i kommunen. Uppgiften avser läsår. (KKIK mått 18)

Källa: SCB och Skolverket.

Mäts: Varje år

Analys: UBF Rapportering: Årsredovisning

Genomsnittligt meritvärde

Definition: Meritvärdet beräknas som summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i

elevens slutbetyg och för 17 ämnen för elever som läst moderna språk som språkval. Elevernas betyg omvandlas till betygsvärdena (E=10, D=12,5, C=15, B=17,5, A=20) och de 16 bästa ämnena summeras. Har eleven godkänt betyg i modernt språk är det ett 17e ämne i meritvärdet. Det högsta möjliga meritvärdet för elever som läst 17 ämnen är 340. Gäller elever som går i kommunala skolor oavsett folkbokföringsadress.

Källa: Skolverket, Siris

Mäts: Varje år Analys: UBF Rapportering: Årsredovisning

Andel med gymnasieexamen inom tre år

Definition: Fullföljd utbildning med examen inom 3 år, andel (%) av nybörjarelever hos offentlig huvudman i skolkommunen, exkl. IM. Andelen elever som tagit gymnasieexamen inom den förväntade studietiden, tre år. Uppgiften gäller elever som påbörjade sin utbildning på en skola med offentlig huvudman (kommun, kommunalförbund eller landsting) belägen i kommunen. (genomsnitt för Sthlm län var 68, för riket totalt 73 procent) Uppgiften beräknas på samtliga elever som för första gången började en gymnasieutbildning höstterminen tre år före det år som visas i tabellen. Uppgiften inkluderar inte elever som påbörjade sin utbildning på introduktionsprogram.

Källa: Skolverket

Mäts: Varje år Analys: UBF Rapportering: Årsredovisning

Andel 16-20 åringar som varken arbetar eller studerar

Utbildningsförvaltningen har rapporterat in statistik till Skolverket som kommer att publiceras våren 2017. Definition och värden kompletteras under 2017.

Källa: Skolverket

Mäts: Analys: UBF Rapportering:

Informationsmått

- Andel elever godkända i nationella prov matematik, svenska åk 3 (KKIK mått 17 B)
- Andel elever i åk 6 med lägst betyget E i alla ämnen (KKIK, mått 17A)
- Andel som når kunskapskrav godkänt alla ämnen årskurs 9 (%)
- Andel med minst 325 i meritvärde (%) baserat på 17 ämnen
- Andel som upplever arbetsro/studiero i skolan i årskurs 8 och gymnasiet årskurs 2 (%)
- Kostnad per betygspoäng, åk 9 (kr)
- Andel med examensbevis från gymnasiet (%)
- Grundläggande vuxenutbildning; andel (%) som slutfört kurs
- Svenska för invandrare (SFI); andel (%) godkända
- Övergångsfrekvens till eftergymnasiala studier

Godkända nationella prov svenska, matematik årskurs 3

Definition: Andel elever i årskurs tre som deltagit i alla delprov, som klarat alla delprov för

ämnesprovet i matematik samt Svenska och Svenska2 (SVA). (KKIK mått 17 B) Gäller elever som går i kommunala skolor oavsett folkbokföringsadress.

Källa: Skolverket, beräknat för Kolada Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Godkända årskurs 6

Definition: Andel elever i årskurs sex, hemkommun, som har lägst betyg E i alla ämnen (KKIK 17 A).

Källa: Skolverket, beräknat för Kolada Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Andel som når kunskapskrav godkänt alla ämnen årskurs 9

Definition: Andel elever med godkänt betyg i alla ämnen som ingått i elevens utbildning. Gäller elever som går i kommunala skolor oavsett folkbokföringsadress.

Källa: Skolverket

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Andel med minst 325 i meritvärde

Definition: Andel elever i årskurs 9 med minst 325 poäng i meritvärde. Baserat på 17 ämnen. Gäller elever som går i kommunala skolor oavsett folkbokföringsadress.

Källa: Skolverket Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Arbetsro/studiero i skolan

Elever som svarat ”Stämmer bra ” eller ”stämmer ganska bra” på frågan: ”På lektionen stör andra elever ordningen i klassrummet ” Undersökningen genomförs i åk 8 och i gymnasiet åk 2. Uppgifter för 2014 avser grundskolan åk 7-9 och gymnasiet åk 1 och 3.

Källa: Skolplaneenkäten Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Kostnad per betygspoäng åk 9, kommunala skolor

Definition: Kommunens kostnader i kronor per betygspoäng (exklusive lokalkostnader) relateras i förhållande till resultat. Uppgifter för 2015 bygger på betygspoäng för 2015 som jämförts med 2014 års kostnader.

Källa: KKiK (Skolverket och Dagens samhälle) Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Andel elever med examensbevis från gymnasiet

Definition: Andel med examensbevis. Urval; elever med avgångsbetyg. Avgångsbetyg får man om man fått en examen eller ett studiebevis med omfattningen minst 2 500 poäng. Gäller gymnasieelever oavsett om de är folkbokförda i Haninge eller inte.

Källa: Skolverket, SiRiS Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2 och årsredovisning

Grundläggande vuxenutbildning, andel (%) som slutfört kurs

Definition: Andel godkända elever mäts på två nivåer i officiell statistik, grundläggande respektive och gymnasial vuxenutbildning i Haninge (huvudmannens skola). Uppgifter omfattar andel av kursdeltagare i grundläggande vuxenutbildning som slutfört kurs i Haninge.

Genomsnitt resultat i Sthlm län var 75,9 procent.

Källa: Skolverket Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Svenska för invandrare (SFI); andel (%) godkända

Definition: Andel kursdeltagare (%) som fått godkänt på kurs 3d svenska för invandrare, SFI.

Genomsnitt resultat i Sthlm län var 40 procent.

Källa: Skolverket Mäts: Varje år Rapportering: Delår 1, delår 2, årsredovisning

Övergångsfrekvens till eftergymnasiala studier

Definition: Avser andel elever som börjar högskolan inom tre år efter avslutad utbildning i gymnasieskolan (procent). Uppgifterna från SCB gäller boendekommun när eleven avslutar gymnasieskolan.

Källa: SCB Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Mål 5. Meningsfull fritid

Andel unga nöjda med sin fritid

Utbildningsförvaltningen har fått i uppdrag att ta fram enkätfrågor om fritid i skolplaneenkäten vårterminen 2016. Fritidsverksamhet ska ingå i enkäten.

Källa: Skolplaneenkäten Analys: UBF, KOF Rapportering: Årsredovisning

Andel elever som deltar i musik- eller kulturskola 7-15 år

Definition: Antal elever som under året deltagit i musik- eller kulturskola dividerat med antal invånare 7-15 år.

Källa: Kolada

Mäts: Varje år Analys: KOF Rapportering: Årsredovisning

Bibliotekens utlåning

Definition: Total utlåning per invånare. Avser lån samtliga medier, inklusive e-media.

Källa: Kultur- och fritidsförvaltningen, utlåningsstatistik

Mäts: Varje år Analys: KOF Rapportering: Årsredovisning

Deltagartillfällen i idrottsföreningar 7-20 år

Definition: Antal deltagartillfällen i åldern 7-20 år i LOK-stödsberättigade idrottsföreningar under året, dividerat med antal invånare 7-20 år den 31/12.

Källa: Kolada

Mäts: Varje år Analys: KOF Rapportering: Årsredovisning

Informationsmått

- Nöjd regionindex (NRI) fritidsmöjligheter

NRI fritidsmöjligheter

Definition: Medborgarnas bedömning av kommunen som en plats att bo och leva på. Nöjd-Region-Index mäter även nöjdhet med fritid som kommunen inte kan påverka. Faktorernas

betygsindex kan variera mellan 0-100. Relativt få medborgare ingår i undersökningsunderlaget.

Källa: SCB, medborgarundersökningen Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Mål 6. Ett växande näringsliv med fler i egen försörjning

Nöjd kund index

Definition: Nöjd Kundindex bland företagare som varit i kontakt med kommunen. (KKIK m 34)

Källa: Stockholm business Alliance (SBA)

Mäts: Varje år Analys: KSF, SBF Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Antal arbetstillfällen i kommunen

Definition: Antal arbetstillfällen i kommunen. Förvärvsarbetande över 16 år med arbetsplats i kommunen. Siffrorna har eftersläpning med ett år och avser 2013, men redovisas 2014.

Källa: SCB Företagsregister.

Mäts: Varje år Analys: KSF Rapportering: Årsredovisning

Antal företag per 1000 invånare

Definition: Antal företag per 1 000 invånare. Siffrorna har eftersläpning med ett år och avser året innan. Befolkningsuppgift gäller per 30 november

Källa: SCB Företagsregister, SCB befolkningsstatistik

Mäts: Varje år Analys: KSF Rapportering: Årsredovisning

Andel hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd

Definition: Antal hushåll med ekonomiskt bistånd i 10-12 månader under kalenderåret, dividerat med antal hushåll med ekonomiskt bistånd under kalenderåret, multiplicerat med 100.

Källa: SCB (nyckeltal N31810), finns även i Jämföraren i Kolada

Mäts: Varje år Analys: SOF Rapportering: Årsredovisning

Informationsmått

- Sammanfattande omdöme om företagsklimatet i kommunen
- Handelsindex
- Nya företag per 1000 invånare (KKIK mått)
- Arbetslöshet 16-64 år (%)
- Antal gästnätter

Sammanfattande omdöme om företagsklimatet i kommunen

Definition: Resultat från enkätundersökning där företagare i Haninge ger omdöme på en skala från 1-6 där 1= dåligt och 6=utmärkt. Sammanfattande fråga.

Källa: Svenskt näringsliv

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Handelsindex

Definition: Detaljhandelsomsättning totalt/(genomsnittlig konsumtion per person och år gånger befolkning). Avser både dagligvaror och sällanköpsvaror. Uppgifter för 2015 (84) avser dagligvaror 98 och sällanköpsvaror 66. Handelsindex över 100 innebär att fler människor åker till Haninge för att handla än vad som åker från kommunen för att handla någon annanstans.

Källa: Handeln i Sverige, http://handelnisverige.se/

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Nya företag per 1000 invånare

Definition: Antal nyregistrerade företag per 1 000 invånare. Nyföretagarcentrum hämtar uppgifter från Bolagsverket. (KKIK mått 33)

Källa: Nyföretagarcentrums företagsbarometer

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Arbetslöshet 16-64 år

Definition: Andel av den registerbaserade arbetskraften i åldern 16-64 år som är antingen öppet arbetslös eller sökande i program med aktivitetsstöd. För uppgifterna 2014 (7,0) avser 10,6 procent åldersgruppen 18-24 år.

Källa: Arbetsförmedlingen

Mäts: Varje månad Rapportering: Delår 1, delår 2, årsredovisning

Antal gästnätter

Definition: Antal övernattningar i hotell, vandrarhem, stugbyar och campingar

Källa: Tillväxtverket och SCB, Inkvarteringens databas

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Mål 7. God livsmiljö för nuvarande och kommande generationer

Andel miljöbilar i kommunens organisation

Definition: Syftet med måttet är att redovisa kommunens arbete med miljöhänsyn genom användning av alternativa drivmedel och bränslesnåla fordon i den egna organisationen. Definitionen av miljöbil i detta mått är samma definition som används av organisationen Miljöfordon Syd (MFS). De bilar som används för kommunens (eller kommunala bolagens) tjänsteproduktion omfattas. Detta gäller oavsett om kommunen äger eller leasar bilarna. Bilar som personal leasar av kommunen för privat bruk ska däremot inte ingå.

Mättidpunkt är 1 november innevarande år. Metoden innebär att kommunen genomför en intern mätning av två storheter:

– Kommunens totala antal bilar inkl. majoritetsägda kommunala bolags bilar. Bilar som avses

är bilar som är registrerade som personbilar eller lätta lastbilar.

– Kommunens totala antal miljöbilar enligt definition nedan.

Källa: Miljöfordon Syd, Tornberget och Haninge Bostäder AB

Mäts: Varje år

Analys: KSF, UBF, KOF, SBF Rapportering: Årsredovisning

Andel ekologiska inköp

Definition: Andel (procent) av samtliga livsmedelsinköp som avser ekologiska varor i hela den kommunala organisationen.

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, samhällsutvecklingsavdelningen

Mäts: Mäts två gånger per år

Analys: KSF, KOF, UBF, SOF, ÄF Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Energieffektivisering i kommunal verksamhet

Definition: Energianvändning per kvadratmeter (kWh/m2) i de lokaler som ägs av Tornberget AB. Uppgifterna är korrigerade för normalår

Källa: Tornberget.

Mäts: Varje år

Analys: KSF Rapportering: Årsredovisning

Informationsmått

- Fosforhalt i Drevviken (µg/l)
- Nöjd medborgarindex (NMI), miljöarbete

Fosforhalt i Drevviken

Definition: Ytvattnets innehåll av totalfosfor (µg/l) i augusti, rullande 3-års medelvärden (Låga halter räknas som mindre än 12,5).

http://miljobarometern.stockholm.se. key.asp?mo=3&dm=2&nt=1&uo=30

Källa: Miljöbarometern, Stockholm Vatten.

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Nöjd medborgarindex (NMI) miljöarbete

Definition: Medborgarnas uppfattning om kommunens insatser för att medborgaren ska kunna leva miljövänligt. Frågan som ställs lyder ”Vad tror eller tycker du om kommunens insatser för att kommuninvånarna ska kunna leva miljövänligt?”

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Mäts: Varje år R apportering: Delår 2, årsredovisning

Mål 8. Nya bostäder i bra lägen

Antal färdigställda lägenheter i nybyggda hus

Definition: Antal färdigställda lägenheter i nybyggda hus efter region, år och hustyp. Värden

avser både lägenheter i flerbostadshus och småhus. Målvärdet innebär 800 bostäder per år.

Källa: SCB

Mäts: Varje år Analys: KSF Rapportering: Årsredovisning

Ledtider för bygglov

Definition: Procent färdigställda bygglov inom 10 veckor.

Källa: Ärendesystemet Castor, stadsbyggnadsförvaltningen

Mäts: Varje år

Analys: SBF Rapportering: Årsredovisning

Informationsmått

- Nöjd region index (NRI) Rekommenderar kommunen
- Nöjd kundindex (NKI) byggherrar

Nöjd regionindex, rekommenderar kommunen

Definition: Fråga i medborgarundersökningen ”Kan du rekommendera vänner och bekanta att flytta till din kommun?

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2 och årsredovisning

Nöjd kundindex byggherrar

Definition: Nöjd kundindex för byggherrar (planeringsfasen). Medelvärdet (1 till 10, inte alls nöjd till i högsta grad nöjd) för dessa frågor: Genomsnitt för alla kommuner var 5,7

– Kommunikation med sakägare och allmänhet

– Planhandlingarnas innehåll och kvalitet

– Krav på material från byggherren i form av utredningar, kartor och illustrationer

– Detaljplanens genomförbarhet

– Det sätt som ställningstaganden och beslut motiveras

– Hur tydligt kommunen motiverat hur allmänna intressen vägts mot enskilda intressen

– Hur rimlig planavgiften (kommunens kostnad) enligt planavtal var

– Samordning mellan olika enheter/förvaltningar inom kommunen

– Hur kostnader fördelas mellan kommun och byggherre

– Kommunens förmåga att hålla överenskommen tidplan

– Faktisk handläggningstid/kommunens ledtid.

Källa: Stadsbyggnads benchen - byggherrar bedömer kommuners hantering av stadsbyggnadsprojekt. I Stadsbyggnads benchen deltar Botkyrka, Haninge, Nacka, Södertälje, Täby, Upplands Väsby, Huddinge och Sollentuna samt Stockholm.

Mäts: Vartannat år (nästa gång 2018) Rapportering: Delår 2 året efter (resultat för 2017 rapporteras delår 2 2018)

Mål 9. Hög tillgänglighet

Arbetsmarknad

Myndigheten för delaktighet följer upp alla kommuner varje år med fem olika enkäter. Enkäterna rör fysisk tillgänglighet, arbetsmarknad, utbildning, kultur och idrott för personer med funktionsnedsättning. Varje område består av 20 frågor som kan ge 0-3 poäng per fråga. Denna indikator följer upp området arbetsmarknad.

http://www.mfd.se/kommunuppfoljning/kommun/arbetsmarknad/?selectedKommun=136

Källa: Myndighet för delaktighet

Mäts: Varje år

Analys: ÄF Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Informationsmått

- Nöjd medborgarindex (NMI), gång- och cykelvägar
- Nöjd regionindex (NRI), kommunikationer
- Nöjd medborgarindex (NMI), gator och vägar
- Fysisk tillgänglighet (Alla frågor om fysisk tillgänglighet, källa enkät Myndighet för
- delaktighet)

Nöjd medborgarindex, gång- och cykelvägar

Definition: Indexet beräknas utifrån fyra frågor i medborgarundersökningen som lyder

”Vad tror du eller tycker du om…

– Belysningen av gång- och cykelvägar i din kommun?

– Underhåll och skötsel av gång- och cykelvägar i din kommun?

– Snöröjning av gång och cykelvägar i din kommun?

– Trafiksäkerhet på gång- och cykelvägar i din kommun?

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Nöjd regionindex, kommunikationer

Definition: Indexet beräknas utifrån frågor i medborgarundersökningen som lyder

”Hur ser du på…”

– Tillgången till gång- och cykelvägar?

– Möjligheterna till att använda kollektivtrafiken för resor (med kollektivtrafik menas lokal och regional trafik med buss, spårvagn, tunnelbana, tåg och/eller båt/färja):

– Hur ofta reser du med kollektivtrafiken (fem alternativ från minst fyra gånger i veckan till aldrig)?

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Nöjd medborgarindex, gator och vägar

Definition: Nöjd medborgarindex, gator och vägar. Indexet beräknas utifrån fyra frågor i medborgarundersökningen som lyder ”Vad tror du eller tycker du om…

– Belysningen av gator och vägar i din kommun?

– Underhåll och skötsel av gator och vägar i din kommun?

– Snöröjning av gator och vägar i din kommun?

– Trafiksäkerheten på gator och vägar i din kommun?

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Fysisk tillgänglighet – samråd med funktionshinderorganisationer

Definition: Detta är ett utvecklingsnyckeltal, se frågor och svar på kolada.se för mer information. Poängen baseras på enkätfrågan "På vilket sätt samråder kommunen med funktionshindersorganisationer om fysisk tillgänglighet?". Svarsalternativet "Beslut som berör fysisk tillgänglighet fattas alltid baserat på samråd med funktionshindersorganisationer " ger 3 poäng, "Beslut som berör fysisk tillgänglighet fattas ibland baserat på samråd med funktionshindersorganisationer" ger 2 poäng "Möten genomförs med funktionshindersorganisationer för att informera om arbetet med att öka den fysiska tillgängligheten" ger 1 poäng. "Kommunen samråder inte med funktionshindersorganisationer" eller ”Vet ej” ger 0 poäng.

Källa: Myndigheten för delaktighet

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2 och årsredovisning

Mål 10. Ordning och reda på ekonomin

Kommunens resultat

Definition: Årets resultat som andel av skatt & generella statsbidrag kommun, (%). Årets resultat dividerat med summan av skatteintäkter och generella statsbidrag, kommun.

Källa: Agresso och SCB. För jämförelser med andra kommuner; kolada.se

Mäts: Varje år

Analys: KSF Rapportering: Årsredovisning

Avvikelse mot budget (budgetföljsamhet)

Definition: Avvikelsen mellan verksamhetens budgeterade nettokostnad och verksamhetens redovisade nettokostnad. Avvikelsen divideras med verksamhetens kostnader för att jämförelser skall kunna ske mellan kommuner.

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomiavdelningen

Mäts: Två gånger per år

Analys: KSF Rapportering: Årsredovisning

Andel digitala fakturor

Definition: Hur stor andel av leverantörsfakturorna som inkommer i digital form (e-faktura, svefaktura, inköpsordermatchad). Mäts i inköpssystemet Proceedo. Utfallsvärde och målvärde tas fram 2016.

Källa: Upphandling Södertörn

Mäts: Tre gånger per år

Analys: KSF Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Avtalstrohet

Definition: Antal inköp inom ramavtal som andel av totala inköp (%)

Källa: Upphandling Södertörn

Mäts: Två gånger per år

Analys: Samtliga Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Informationsmått

- Skattesats
- Soliditet (%)
- Finansiella nettotillgångar (som andel av verksamhetens kostnader, %)
- Kassalikviditet (%)
- Resultat före extra ordinära poster (som andel av verksamhetens kostnader, %)
- Genomsnittligt resultat 3 år (som andel av verksamhetens kostnader, %)
- Skattefinansieringsgrad av investeringar (%)

Skattesats

Definition: Långsiktigt risknyckeltal. Här används den primärkommunala skattesatsen för kommuner.

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomiavdelningen

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Soliditet inkl. pensionsåtagande

Definition: Soliditet inkl. pensionsåtagandekommun, (%) (N03002). Eget kapital minskat med det pensionsåtaganden som är intjänade före 1998 och som anges som en ansvarsförbindelse kommunen, dividerat med tillgångar kommunen. Visar hur stor andel av kommunens totala kapital som är finansierat med eget kapital.

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomiavdelningen

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Finansiella tillgångar, netto

Definition: Medellång betalningsberedskap. Omfattar alla finansiella tillgångar och skulder i balansräkningen som kommunen beräknas omsätta på tio års sikt (omsättningstillgångar + långfristiga fordringar + långfristiga placeringar – kortfristiga och långfristiga skulder).

Måttet divideras med verksamhetens kostnader för att jämförelser skall kunna ske mellan kommuner.

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomiavdelningen

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Kassalikviditet

Definition: Mått på hur god kommunens kortsiktiga betalningsberedskap är. Likvida medel och kortfristiga fordringar divideras med kortfristiga skulder

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomiavdelningen

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Resultat före extra ordinära poster

Definition: Kortsiktigt kontrollnyckeltal. Summan av kommunens samtliga intäkter och kostnader under året exklusive extraordinära poster (poster av engångskaraktär som uppgår till väsentligt belopp och inte har med den ordinarie verksamheten att göra). Resultatet divideras med verksamhetens kostnader för att jämförelser skall kunna göras mellan kommuner.

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomiavdelningen

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Genomsnittligt resultat

Definition: Långsiktigt kontrollnyckeltal. Beskriver kommunens genomsnittliga resultat före extraordinära poster under de tre senaste åren. Resultatet divideras med verksamhetens kostnader för att jämförelser mellan kommuner skall kunna göras.

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomiavdelningen

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Skattefinansieringsgrad av investeringar

Definition: Långsiktigt kontrollnyckeltal. Kallas ibland självfinansieringsgrad. Beskriver hur stor andel av årets nettoinvesteringar som kommunen kan finansiera med egna medel i form av återstående skatteintäkter. Egna medel räknas fram genom att resultatet före extraordinära poster tillförs årets avskrivningar.

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomiavdelningen

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Mål 11. Hög kvalitet i kommunens tjänster

Antalet tjänster som omfattas av LOV

Definition: Antal tjänster som omfattas av kundval enligt lagen om valfrihet. I uppgifterna för 2016 ingår tjänsterna hemtjänst, daglig verksamhet, ledsagar- och avlösarservice samt familjerådgivning.

Källa: e-avrop, upphandling Södertörn

Mäts: Varje år

Analys: SOF, ÄF Rapportering: Årsredovisning

Tillgänglighet via telefon

Definition: Hur stor andel av medborgarna som tar kontakt med kommunen via telefon får ett direkt svar på en enkel fråga (%). Genomsnitt för andra kommuner var 49 (2014).

Källa: KKIK, mått 2

Mäts: Varje år

Analys: Samtliga Rapportering: Årsredovisning

Tillgänglighet via e-post

Definition: Hur stor andel av medborgarna som skickar in en enkel fråga via epost får svar inom två dagar (%). Genomsnitt för andra kommuner var 83 (2014).

Källa: KKIK, mått 1

Mäts: Varje år

Analys: Samtliga Rapportering: Årsredovisning

Informationsmått

- Nöjd medborgarindex (NMI)

Nöjd medborgarindex

Definition: Sammanfattande mått på hur nöjda medborgarna är med kommunens verksamheter. Indexet mäts på en skala mellan 0-100. Indexet bygger på frågorna:

– Hur nöjd är du med hur kommunen sköter sina olika verksamheter?

– Hur väl uppfyller kommunens verksamheter dina förväntningar?

– Föreställ dig en kommun som sköter sina verksamheter på ett perfekt sätt. Hur nära ett sådant ideal anser du att din kommun kommer?

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Mål 12. En attraktiv arbetsgivare

Hållbart medarbetarindex (HME)

Definition: Medelvärde på nio frågor inom motivation, ledarskap och styrning som har tagits fram av Sveriges kommuner och landsting. Målet är att alla kommuner och landsting ska ha dessa frågor i sina medarbetarenkäter.

Källa: Arbetsplatsundersökningen

Mäts: Varje år

Analys: Samtliga Rapportering: Årsredovisning

Sjukfrånvaro

Definition: Sjukfrånvaro för tillsvidareanställda och visstidsanställda med sysselsättningsgrad över 40 procent. För delårsuppföljning 1 mäts sjukfrånvaron till och med mars, för delårsuppföljning 2 mäts sjukfrånvaro till och med juli.

Källa: Hypergene, KSF personalavdelning

Mäts: Varje månad

Analys: Samtliga Rapportering: Delår 1, delår 2, årsredovisning

Frisknärvaro

Definition: Andelen anställda som har 0-5 sjukdagar per år

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, HR

Mäts: Varje månad

Analys: KSF Rapportering: Delår 1, delår 2, årsredovisning

Informationsmått

- Personalstruktur
- Tidsanvändning
- Personalomsättning
- Lönestatistik

Personalstruktur

Definition: Antal anställda per anställningsform, kön, yrkeskategori; åldersfördelning och antal anställda samt antal årsarbetare

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, HR

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Tidsanvändning

Definition: Mer och övertid

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, HR

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Personalomsättning

Definition: Personalomsättning och avgångar på egen begäran samt pensionsavgångar

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, HR

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Lönestatistik

Definition: Lönespridning

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, HR

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Bilaga 2 Förkortningar

Nämnder och styrelser

GFN - Grund- och förskolenämnden

GVN - Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

KF - Kommunfullmäktige

KFN - Kultur- och fritidsnämnden

KS - Kommunstyrelsen

SN - Socialnämnden

SBN - Stadsbyggnadsnämnden

ÄN - Äldrenämnden

SUN - Södertörns upphandlingsnämnd

ÖKAD TRYGGHET FÖR ALLA I HANINGE

Kristdemokraternas förslag till mål och budget 2018-2019

1. Inledning

1.1 Vision

I Kristdemokraternas Haninge bygger vi tillsammans ett tryggt samhälle där vi lever i gemenskap. Vi ser varandra, vi bryr oss om, tar ansvar och vågar sätta gränser. Det ger trygghet i vardagen. Barnen får en trygg uppväxt och familjen har en stor frihet att ordna livspusslet så att det passar dem. Människor, oavsett ålder, blir respekterade och av det följer ett värdigt bemötande när man söker hjälp eller behöver stöd. Värdegrunden med människan i centrum är ledstjärnan i vårt arbete. Tillsammans skapar vi ett mänskligare och varmare Haninge - där ingen lämnas utanför.

Haninge ska präglas av solidaritet, frihet och service som ger medborgarna förutsättningar att leva goda liv, utan besvärande inblandning av det offentliga eller onödiga pekpinnar över hur man ska utforma sin vardag och sin familj. Samhället ska byggas underifrån, av individer, familjer, organisationer och företag – inte främst genom politiska ovanifrånlösningar.

Den kommunala servicen ska ske med kvalitet, gott och professionellt bemötande samt med tydligt målfokus, oavsett om tjänsten utförs i egen regi eller av annan aktör. Det ska vara spännande och utvecklande att etablera sig i Haninge och utbudet av tjänster med hög kvalitet ska växa. Öppna jämförelser ska underlätta för både unga och vuxna att göra bra val som passar dem, inom till exempel skola, fritid eller hemtjänst.

Ansvarstagandet idag och för kommande generationer ska vara stort i Haninge. Satsningar på näringsliv, bostadsbyggande och infrastruktur ska gå hand i hand med förvaltande av kulturhistoria och närmiljö. Parallellt med utvecklingen av den centrala stadskärnan fortsätter det att byggas runt om i hela kommunen, vilket även leder till ökad livskraft i skärgården och på landsbygden. Företagandet ska växa och allt fler får ett jobb att gå till. Detta till stor del för att det kristdemokratiska Haninge bejakar entreprenörsandan. Kommunen bistår med effektiv service och ser möjligheterna.

Till Haninge vill man komma. I Haninge vill man bo.

1.2 Verksamhetsidé och värdegrund

Haninge kommun ska leverera hög service och kvalité genom att låta invånarna få ett stort utbud av privata och kommunala tjänster att välja mellan. Kommunens anställda är vår största tillgång. Våra anställda tar ansvar för kvalitén i sin verksamhet och ser också till helheten. Så säkerställer vi att kommunen finns till för invånarna i Haninge. All verksamhet som bedrivs i Haninge vilar på en tydlig värdegrund. Värdegrunden

säkerställs genom att varje medarbetare vet vad Haninge kommun står för. Kommunens värdegrund är att:

- Verksamheten präglas av långsiktigt hållbar utveckling med fokus på människa och samhälle.
- Ständigt arbeta för medborgarna samt förbättra och utveckla verksamheten med ansvar för helheten.
- Bemöta våra medborgare med professionalitet och respekt.
- Värna om kommunens resurser på ett ansvarsfullt och långsiktigt hållbart sätt där medborgaren utgör vår viktigaste tillgång.

1.3 Vår politik och övergripande mål

I Haninge ska alla ha möjlighet att leva ett tryggt och värdigt liv. Offentlig, ideell och privat verksamhet ska komplettera varandra. Sociala insatser ska präglas av respekt för den personliga integriteten och ge förutsättningar för inflytande och delaktighet för såväl vuxna som barn. Barns rätt till en trygg uppväxtmiljö är grundläggande. Barn som inte är trygga hemma är de mest sårbara och utsatta i samhället och de behöver samhällets skydd och stöd. En politik som möjliggör mer tid med barnen är en viktig förutsättning för att förbättra barn och ungas uppväxtvillkor.

De sociala insatserna ska vara stödjande för människor när det brister och stimulera de positiva krafter som finns hos varje person och även visa på det personliga ansvaret för ett bra resultat. Sociala investeringar kan här vara ett nytt sätt för Haninge att arbeta med. Det är av stor vikt att hälsoinriktade insatser redan utförs riktat mot barn och unga i skolan. Elevhälsan ska finnas där eleven garanteras stöd och hjälp från första skoldagen. Det behövs också ett aktivt alkohol - och drogförebyggande arbete för att arbeta preventivt för att minska ungdomars alkohol och - drogvanor. Här behövs ytterligare utvecklad samverkan mellan skola och socialtjänst liksom samverkan med föräldrar och det civila samhället.

I Kristdemokraternas Haninge är det en självklarhet att hänsyn tas till funktionsnedsattas behov, detta gäller såväl tillgänglighetsfrågor, informationssystem och offentliga inrättningar. Personer med funktionsnedsättning riskerar att i olika sammanhang bli negativt särbehandlade. Insatserna måste anpassas så att det motsvarar folks olika förutsättningar och behov.

En god familjepolitik är alltid en grundläggande förutsättning för ett fungerande brottsförebyggande arbete. Viktiga förebyggande insatser är stöd till familjer, att stärka skolans roll, motverka utanförskap och öka möjligheterna för unga att få arbete. Samtidigt behövs det ytterligare och fler kraftfulla insatser för att slå tillbaka mot de kriminella gängen. Haninge ska intensifiera och vidareutveckla samarbetet med polis och civilsamhället för att markera att det är oacceptabelt med kriminalitet.

Äldreomsorgen i Haninge ska präglas av trygghet, värdighet och delaktighet. Den enskilde känner sina egna behov. Därför ska vård - och omsorgens innehåll utvecklas för att passa äldres skiftande behov och önskemål. Kommunen ska aktivt arbeta med strukturerade kvalitetsuppföljningar av all äldreomsorgsverksamhet, såväl avseende egen regi som alternativa utförare.

Haninges skolor ska vara en trygg arbetsplats för kunskap och bildning. Där elever och personal möter varandra med respekt. Skolan har ett tydligt kunskapsuppdrag, men det är inte minst lika viktigt att arbeta med värderingar och sociala kompetenser. Väl utbildade och pedagogiskt skickliga lärare är den enskilt viktigaste faktorn för en bra skola. Det är viktigt att fortsätta verka för att olika former av lärlingsprogram finns i nära samverkan med det lokala näringslivet. Det är också viktigt att elever som vill ta ytterligare steg framåt kan läsa högskolekurser redan under gymnasietiden. Skolan ska på grund - och gymnasienivå visa på det civila samhällets möjligheter och betydelse för den personliga utvecklingen.

Förvaltarskapstanken är den bärande ideologiska grundstenen för att nå visionen om trygga uppväxtvillkor för barn och unga. Där våra barn får växa upp i så giftfria miljöer som möjligt.

I natursköna Haninge har vi ekologiska utmaningar. Vi behöver göra strategiska åtgärder för att rena våra vattendrag och sjöar. Förbättra dagvattenreningen och även starta avancerande reningsprocesser för att reducera läkemedelsrester och andra svårrenade produkter.

Bostadsbyggandet är en väsentlig del i stadsbyggandet. Det är av stor vikt att inte bara fokusera på antalet bostäder utan också hur de nya bostäderna byggs. Energiförbrukningen ska vara låg och sunda material ska väljas med låg miljöpåverkan. Kommunen bör eftersträva så låg livscykel kostnad (LCC) som möjligt. I Haninge ska ett bostadsbyggande med en god blandning av upplåtelseformer aktivt eftersträvas.

Haninge ska arbeta med trygghetsanalyser kring bostadsområden för att kommuninvånarna ska kunna känna sig trygga dygnet runt. Belysning, parker, växtlighet och trafikflöden spelar stor roll i det arbetet.

Bostadsplaneringen i Haninge ska vara synkroniserad med säker trafikplanering och möjliggöra tillgänglighet för alla samt ge goda möjligheten även till cykel, gång - och kollektivtrafik.

Arbetet med att förenkla och snabba upp hanteringen och detaljer kring detaljplaner och bygglov måste fortsätta. Detta är en grundförutsättningen för att ha hög takt i bostadsbyggandet i kommunen.

Kommunerna har fått ett allt större åtagande, vilket innebär att arbetsgivaransvaret omfattar fler anställda och långt fler yrkeskompetenser. En bra personalpolitik där personalen mår bra och gör sitt yttersta för kommunens invånare är väsentlig.

Delaktighet, karriärutveckling, kompetenshöjning och fortbildning ska utvecklas för såväl anställda som för arbetsledare/ chefer.

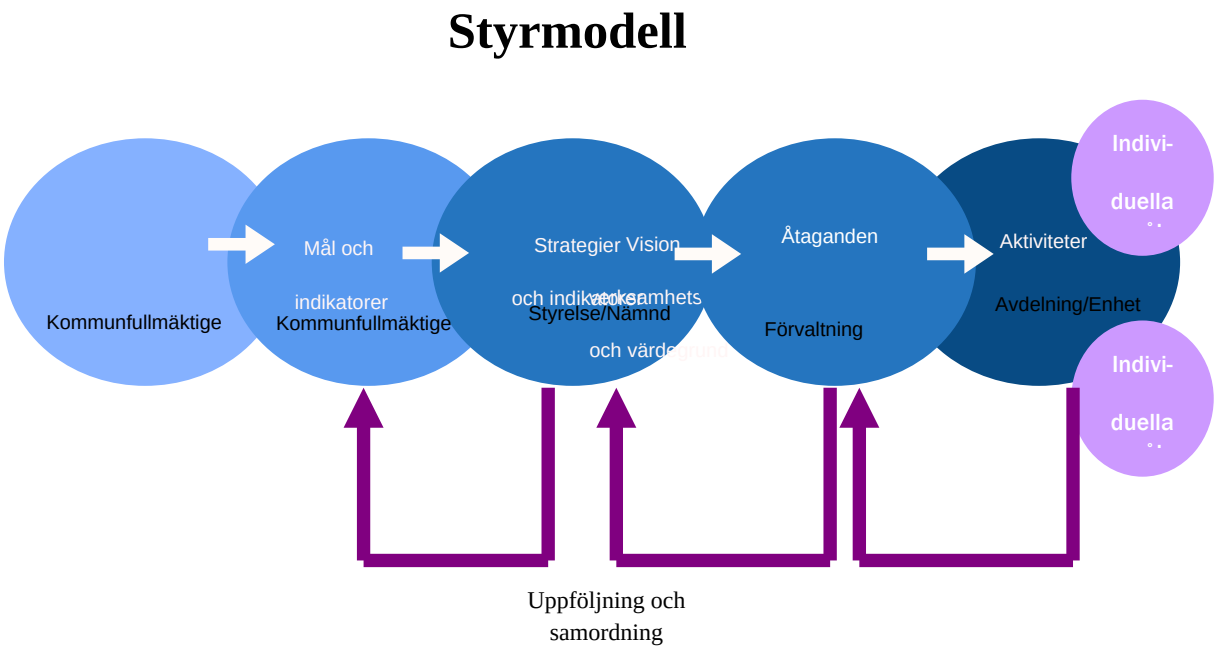
Haninge kommun ska tydligt markera vad som är kärnverksamheter och vad som ingår i det offentliga åtagandet, politikens gränser. Kommunen ska inte ta överta enskildas ansvar eller uppgifter, utan stödja den enskilde i sin vardag. Välfärdstjänsterna i kommunen ska levereras med en mångfald av utförare. Haninge ska drivas med mesta möjliga service och kvalitet och med hänsyn tagen till kostnaderna för att undvika alltför högt skatteuttag av medborgarna.

Kristdemokratiska fullmäktigegruppen / gm

Marie Litholm
gruppledare

2. Kommunens styrmodell

Styrmodellen ska bidra till kommunfullmäktiges mål om god ekonomisk hushållning genom att strukturen för styrning blir begriplig och distinkt. En bestämd arbetsprocess innebär att resurser kan användas effektivt. En känd struktur och process med användbarara verktyg för styrning och uppföljning förenklar förvaltningarnas administration och förbättrar nämndernas möjligheter att ha överblick över resultat och kvalitet.

2.1 Definition av begrepp i styrmodellen

Fullmäktiges mål, målområden, resultatindikatorer och informationsmått

Målen i styrmodellen är de övergripande målen som omfattar hela kommunen och som fastställs av kommunfullmäktige. Målen ska peka ut en riktning och anknyta till visionen. Målen anpassas utifrån de ekonomiska ramarna och avser ett eller flera år. Viss uppdatering av målen sker årligen i samband med att fullmäktige beslutar om mål och budget. Fullmäktige beslutar om resultatindikatorer med målvärden 2018 för de övergripande målen.

Till varje mål finns ett eller flera informationsmått som kommunen följer. Kommunens verksamheter kan inte påverka informationsmåtten i större utsträckning. Informationsmått har därför inte målvärde.

Nämndernas strategier och indikatorer
Strategierna är ett långsiktigt övergripande tillvägagångsätt eller färdriktning för att nå målen. En strategi beskriver mönster av beslut och handlingar för att nå framtida framgång. Utifrån kunskap om nuläget och vilka insatser som ger mest effekt fattas beslut om de vägval som prioriteras för att nå målet.

Utifrån fullmäktiges mål utformar nämnderna strategier. Flera av fullmäktiges mål kan omfattas av samma strategi. Nämnder bör inte utforma egna direktiv eller nämndspecifika mål då det finns en risk att det blir för många olika styrsignaler till förvaltningen. Det finns också kommunövergripande strategier som nämnden har att förhålla sig till. Detta gäller till exempel personalpolitiska programmet och klimatstrategin. Nämnderna bör beakta dessa beskrivningar vid utformningen av sina strategier.

Om nämndens verksamheter kan påverka fullmäktiges resultatindikator ska nämnden följa upp och använda indikatorn för styrning. Nämnden kan fastställa egna indikatorer och målvärden (2018) kopplade till sina strategier där det är möjligt.

En kommun
Kommunens arbete är uppdelat på flera ansvarsnämnder och förvaltningar, men utgör ändock en kommun. För att uppnå bästa effektivitet och nytta med kommunens arbete krävs ett kommungemensamt agerande och koncernövergripande tänk. Kommunstyrelsen och dess förvaltning har därför ett särskilt ansvar för att samordna nämndernas och förvaltningarnas arbete utifrån fullmäktiges mål. Synkroniseringsvinster ska eftersträvas.

Förvaltningarnas åtaganden och aktiviteter
Ett åtagande kan beskrivas som en förpliktelse eller ett förhållningssätt. Åtaganden görs ofta på ett års sikt.

Utifrån nämndens strategier formulerar förvaltningen sina åtagande. Varje åtagande ska kunna hänföras till fullmäktiges mål och nämndens strategi. Alla åtagande ska rymmas inom nämndens ekonomiska ramar.

Inom förvaltningens bryts åtaganden ned till aktiviteter, d.v.s. vad ska vi på vår förvaltning/avdelning/enhet utföra för att åtagandena ska fullföljas? Ett åtagande kan bestå av en eller flera aktiviteter. Aktiviteten anger konkret vad som ska göras för att förvaltningen ska klara sitt åtagande. En aktivitet kan vara ett projekt, en utredning eller löpande arbete. Aktiviteterna är oftast ettåriga. Om uppföljning och styrning i en förvaltning behöver förstärkas bör förvaltningen skapa indikatorer (nyckeltal) för att följa upp åtaganden eller aktiviteter.

Individuella mål
Alla medarbetare ska ha individuella mål som är kopplade till avdelningens eller

enhetens aktiviteter. Dessa är i sin tur kopplade till förvaltningens åtaganden och nämndens strategier som i nästa led är kopplade till fullmäktiges mål. De individuella målen följs upp i resultat - och målsamtal mellan medarbetare och chef.

2.2 Samband mellan styrdokument och styrmodellen

I kommunen finns styrdokument på olika nivåer och med olika målgrupper, innehåll och detaljeringsgrad. Styrdokument är ett verktyg för att omsätta värdegrunden inom olika verksamhetsområden, få ökad enhetlighet och att alla jobbar för samma mål.

Det finns styrdokument som tas fram gemensamt med andra aktörer (kommuner, landsting etc). I sådana fall kan Haninge kommun inte kräva att den egna styrmodellen ska följas i fråga om benämning, mallar, uppföljning eller annat. Det kan även finnas krav i speciallagstiftning eller branschstandards som måste beaktas.

Oavsett om det handlar om flerpartsöverenskommelser, nationellt regelverk eller branschstandards, så bör de integreras på lämpligt sätt i själva processen – planering, genomförande, uppföljning/utvärdering och återrapportering.

2.3 Ansvarsfördelning mellan politik och förvaltning

Det politiska ansvaret

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ som fattar beslut om mål och fördelar ekonomiska ramar utifrån politiska prioriteringar. Den tilldelade ramen ska rymma nämndernas verksamhet under budgetåret.

Kommunstyrelsen är kommunens högsta verkställande organ och svarar för samordning och tillsyn av nämnderna.

Nämnderna ska ta fram strategier och genomföra verksamheten enligt fullmäktiges mål, följa upp och återrapportera enligt direktiv. Kommunens styrdokument ska beaktas i nämndernas arbete och vid framtagande av strategier för att uppfylla kommunfullmäktiges mål.

Respektive nämnd ansvarar inför kommunstyrelsen och kommunfullmäktige för att den av kommunfullmäktige beslutade budgeten inte överskrids.

Övriga politiskt tillsatta organ styrs av fastställt reglemente eller särskilda uppdragsdirektiv.

Förvaltningarnas ansvar

Kommundirektören är chef över och leder förvaltningschefernas arbete med de kommungemensamma frågorna. Förvaltningscheferna ingår i kommundirektörens

ledningsgrupp. Kommundirektören är också förvaltningschef för kommunstyrelseförvaltningen.

Det är förvaltningschefens uppdrag att leda förvaltningens arbete. Men förvaltningschefen har även ett ansvar för kommunen som helhet och ska medverka samt genomföra åtgärder som är nödvändiga för kommunens bästa.

Varje förvaltningschef utser en förvaltningsledning vars uppgift är att:

- Verkställa beslut.
- Understödja det politiska styrsystemet, så att dess intentioner och värderingar får genomslag.
- Tydliggöra ansvar och befogenheter i organisationen.
- Se till att information och kommunikation fungerar både i och utanför förvaltningen.
- Initiera och uppmuntra till utvecklingsinsatser och i övrigt skapa förutsättningar för en effektiv verksamhet.

Kommunens anställda verkar för målen genom att fatta verksamhetsbeslut inom ramen för resurser och kompetens. Respektive chef är ytterst ansvarig för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande lagstiftning och politiska mål.

3. Mål 2018-2019

3.1 – Målstruktur och måluppföljning

Fyra målområden med 12 mål

Kommunens målstruktur bygger på fyra övergripande målområden som ska bidra till att Haninge blir en bättre kommun att bo, leva och verka i. Till varje målområde finns mål som följs upp med resultatindikatorer. Sammanlagt finns 12 mål. I princip gäller målområden och mål för alla kommunens nämnder och bolag.

Resultatindikator med målvärde

Målen följs med en eller flera resultatindikatorer. Kommunen kan påverka och styra resultatet för dessa indikatorer. Varje resultatindikator har ett målvärde som ska uppnås senast 2018. Det finns inga målvärden 2017. Resultatindikatorer följs upp minst en gång årligen.

Grundprincipen är att alla resultatindikatorer gäller alla nämnder och bolag. Vissa nämnders verksamheter kan påverka en resultatindikator mer än andra.

Informationsmått utan målvärde

Till varje mål finns ett eller flera informationsmått som kommunen följer. Informationsmåtten har inte målvärde, men följs upp årligen och kan lyftas upp till resultatindikatorer vid behov.

Nämnder och kommunala bolag ska i sina strategidokument ange om det finns mål, resultatindikatorer och informationsmått som de inte anser är tillämpliga för deras verksamheter.

Uppföljning och bedömning av mål, resultatindikatorer och informationsmått

Kommunfullmäktiges mål ska följas upp i samband med delårsrapportering och årsredovisning.

För varje resultatindikator (med nytt utfallsvärde) ska en prognos göras om målvärdet kommer att uppnås eller inte. Om målvärdet inte kommer att uppnås ska åtgärder föreslås. Uppföljning och analyser av resultatindikatorer görs av den eller de verksamheter som störst möjlighet och kunskap inom det aktuella området.

Prognoserna av resultatindikatorerna blir underlaget för att bedöma om fullmäktiges mål kommer att uppfyllas helt, delvis eller inte.

Informationsmåtten ska följas årligen. Uppföljning och analys av ett informationsmått görs av den verksamhet där måttet är relevant. Målområdena kommer inte att bedömas.

Övergripande styrdokument tillkommer

Förutom kommunfullmäktiges mål finns kommunövergripande styrdokument som är av betydelse för samtliga verksamheter. Styrdokumenten tillsammans med målen utgör grunden för nämndernas strategier. Styrdokument finns på kommunens hemsida.

En förteckning och beskrivning av resultatindikatorerna och informationsmåtten återfinns i bilaga 1.

3.2 Målområde Välmående kommuninvånare

Barns och ungas uppväxtvillkor med fokus på trygghet, hälsa och utveckling är prioriterat. Men alla människor mår bra av att uppleva trygghet, ha en god hälsa och veta att stöd och omsorg finns när så behövs. Kommunen ska arbeta aktivt och i bred samverkan på ett förebyggande plan, men också att finnas med insatser när människan själv och hennes nätverk inte klarar sin situation. Att ha en meningsfull tillvaro och mandat över sitt eget liv är viktigt. Invånarna ska få ökad frihet att kunna välja de alternativ som passar dem bäst.

Mål 1 God folkhälsa

En bättre folkhälsa bidrar till friskare och mer aktiva invånare. Ur ett kommunalt perspektiv är det främst invånare som tar del av kommunens tjänster som kan stimuleras till ett friskare liv. Samtidigt kan alla kommunala verksamheter bidra på något vis inom sitt område till att alla invånare i kommunen får möjlighet att förändra sina livsvanor i en positiv riktning.

Mål 1 Resultatindikatorer		2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Andel fyraåringar med övervikt (%)*		12,4	-			9,0
Möjlighet att komma utomhus i särskilt boende för äldre (%)		46	43	51		57
Andel elever som inte använder alkohol, narkotika, tobak, dopingmedel (ANTD)	Åk 9	58	-	59	-	66
	Gymnasiet åk 2	27	-	33	-	35

Informationsmått för mål 1 är:

- Sjukpenningtal
- Nöjd medborgarindex (NMI) för idrotts- och motionsanläggningar
- Nöjd medborgarindex (NMI) för kultur
- Folkhälsa - Självskattad hälsa
- God psykisk hälsa för årskurs9 respektive gymnasiet årskurs 2 (mäts jämna år)

Mål 2. Trygga invånare med inflytande och delaktighet

Ökat inflytande ger individen större makt över sitt liv och därmed en större upplevd trygghet. Inom samhällsplaneringen och genom aktiva insatser och uppsökande verksamhet kan den faktiska tryggheten i kommunen öka**.**

Mål 2 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Kostnad för skadegörelse på kommunala byggnader (kronor per invånare)	14,5	13,0	19,9		<=10,0
Trygghet i skolan, årskurs 8 (%)	86	90	89		90
Attitydundersökning stadskärnan (skala 1-5)	3,1	2,9	2,9		4,0

Informationsmått för mål 2 är:

- Trygghetsindex (SCB)
- Nöjd inflytandeindex (SCB)
- Trygghetsindex för unga (Rädda Barnen)
- Trygghetsindex lokala BRÅ (skala 0-6, låga värden eftersträvas). Mäts vartannat år.

Mål 3. Stöd och omsorg som ger mervärde för individen

Kommunens stöd- och omsorgsverksamhet är en kärnverksamhet som alltid ska präglas av värdighet. Fokus ska alltid ligga på att individens möjligheter till utveckling så att dennes frihet ökar.

Mål 3 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Ej återaktualiserade ungdomar 13-20 år ett år efter avslutad insats (%)	66	69	75		80
Nöjdhet bemötande i hemtjänst under 65 år			96		97
Hur mycket har du kunnat påverka den hjälp du har fått av socialtjänsten (Målvärde och basvärde tas fram under 2017)					

Informationsmått för mål 3 är:

- Nöjd medborgarindex (NMI), äldreomsorg SCB

3. Målområde Utveckling

Kommunen ska vara framåtsyftande och marknadsföra sig väl. Haninge ska upplevas attraktiv både att bo i, besöka och att etablera verksamhet i. Utvecklingen ska upplevas positiv så medborgarna blir goda ambassadörer för kommunen där saker och ting händer. Utbildning och företagande ska ligga i framkant. Samarbetet mellan skola och näringsliv samt kommunens aktiva arbetsmarknads- och näringslivspolitik är viktiga faktorer för att fler ska få egen försörjning och därigenom kunna utveckla även sina egna liv. Som fritids- och aktivitetskommun hålls årligen flera samarrangemang som berikar både människor, föreningar och företag. Det handlar om allt från kultur och idrott till företagsevent.

Mål 4. Möjligheter till utbildning i livets alla skeden

Utbildning ger möjligheter för människor att uppnå sina livsmål. Alla barn växer upp med olika bakgrund och förutsättningar. Skolan i Haninge ska bidra till utjämning av elevers olika förutsättningar. Inget barn eller elev ska hindras att nå sin fulla potential i Haninges skolor. Kommunen ska arbeta målmedvetet och förebyggande för att minska andelen elever som hoppar av sin utbildning. Vuxenutbildningen och SFI ska utformas med utgångspunkt i att individen på kortast möjliga tid ska få reella möjligheter att komma in på arbetsmarknaden.

Mål 4 **Resultatindikatorer**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018** **Målvärde**
Andel behöriga elever till något nationellt program på gymnasiet (%)	85,2	85,7			87,0
Genomsnittligt meritvärde Åk 9	214	223			221
Andel med gymnasieexamen inom tre år (%)	57	60	58		61
Andel 16–20-åringar som varken arbetar eller studerar (definition, basvärde och målvärde tas fram under 2017)					

Informationsmått för mål 4 är:

- Andel elever godkända i nationella prov svenska, matematik, åk 3 (KKIK mått 17 B)

- Andel elever godkända i nationella prov åk 6 (KKIK mått 17 A)
- Andel som når kunskapskrav godkänt alla ämnen årskurs 9 (%)
- Andel med minst 325 i meritvärde baserat på 17 ämnen
- Andel som upplever arbetsro/studiero i skolan i årskurs 8 och gymnasiet årskurs 2 (%)
- Kostnad per betygspoäng, åk 9 (kr)
- Andel med examensbevis från gymnasiet (%)
- Grundläggande vuxenutbildning; andel (%) som slutfört kurs
- Svenska för invandrare (SFI); andel (%) godkända
- Övergångsfrekvens till eftergymnasiala studier (%)

Mål 5. Meningsfull fritid

Innebörden av en meningsfull fritid är olika för alla. Kommunen ska i utformningen av kultur- och fritidsutbud anpassa sig till efterfrågan så att det kommer så många invånare som möjligt till del.

Mål 5 **Resultatindikatorer**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018** **Målvärde**
Andel unga nöjda med sin fritid	-	-	91,7		94
Andel elever som deltar i musik- eller kulturskola 7-15 år	8,0	9,0	8,3		10,0
Bibliotekens utlåning inkl. e-böcker (antal per invånare)	4,5	4,1	4,0		5,0
Deltagartillfällen i idrottsföreningar, (antal/invånare i åldern 7-20 år)	25				29

Informationsmått för mål 5 är:

- Nöjd regionindex (NRI) fritidsmöjligheter SCB

Mål 6. Ett växande näringsliv med fler i egen försörjning

Haninge ska vara en attraktiv företagskommun och ta tillvara på de naturliga förutsättningar som kommunen har inom olika branscher. Servicen till befintliga företag och nyetableringar ska vara enkel, snabb och hålla en hög kvalitet.

Kommunen ska verka för att fler invånare ska ha ett arbete att gå till. Det ska finnas en stark koppling mellan ekonomiskt bistånd och krav på aktivitet samtidigt som nya samarbeten med företag och andra organisationer skapas för att utveckla utbudet av arbetstillfällen. Det ska finnas goda möjligheter att börja om i livet.

Mål 6 **Resultatindikatorer**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018 Målvärde**
SBAs nöjd kund index för företagare	67	69	72		73
Antal arbetstillfällen i kommunen	26 881	27 179	27 764		29 000
Antal företag i kommunen per 1000 invånare	33,4	34,6	34,0		35,0
Andel hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd av alla hushåll med ekonomiskt bistånd(%)	32,7	35,1			29,0

Informationsmått för mål 6 är:

- Sammanfattande omdöme om företagsklimatet i kommunen (betygsskala 1-6) (Svenskt Näringsliv)
- Handelsindex
- Nya företag per 1000 invånare (KKIK mått)
- Arbetslöshet 16-64 år (%)
- Antal gästnätter

3.4 Målområde En attraktiv närmiljö

Hur bostadsområden planeras och gestaltas spelar stor roll för hur de utvecklas och upplevs. När- och boendemiljön ska uppskattas av ung som gammal. Det goda samhället planeras för långsiktig kvalitet och hållbarhet – socialt, ekologiskt och ekonomiskt. När bostäder, parker, infrastruktur, arbetsplatser och kommersiella aktörer samverkar i ett och samma område skapas mångfald, folkliv och mötesplatser. Det upplevs tryggare och områdena lever en större del av dygnet. Kulturhistoriskt intressanta byggnader ska ses som ett mervärde och värnas för

kommande generationer. Haninge måste fortsätta förenkla och snabba upp hanteringen kring detaljplaner och bygglov för att kunna hålla högt tempo i antalet nya bostäder.

Mål 7. God livsmiljö för nuvarande och kommande generationer

Klimat- och miljöutmaningarna är inte begränsade till kommunens geografiska område, men de åtgärder som bidrar till att miljön i kommunen förbättras ska ha hög prioritet. I det större perspektivet ska kommunen genom samarbete med främst närkommunerna uppnå samarbeten som kan bidra till minskade utsläpp och förbättrad miljö. Kommunens egen verksamhet ska inspirera invånarna till att ta ett större ansvar för sin närmiljö.

Mål 7 **Resultatindikatorer**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018** **Målvärde**
Andel miljöbilar i kommunorganisationen (%)	28	27	33		50
Andel ekologiska livsmedelsinköp (%)	30	33	35		50
Energieffektivisering i kommunal verksamhet* (kWh/kvm korrigerat för ett normalår)	194	184	177		160

* Tidigare värde för 2015 korrigerat pga ny beräkningsmetod

Informationsmått för mål 7 är:

- Fosforhalt i Drevviken (µg/l)
- Nöjd medborgarindex (NMI), miljöarbete

Mål 8. Nya bostäder i bra lägen

Haninge ska hävda sig i konkurrensen mellan kommunerna i Stockholmsregionen som en attraktiv inflyttningskommun. Utvecklingen av Haninges stadskärna och bebyggelse runt pendeltågstationerna ska prioriteras samtidigt som Haninges olika unika miljöer för attraktivt boende ska utvecklas. För att möta den ökade efterfrågan på bostäder måste hantering av detaljplaner och bygglov vara snabb och effektiv.

Mål 8 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Antal färdigställda lägenheter (ackumulerat till 2018)	-	891	1 341		2 400
Ledtider för bygglov (% färdigställda inom 10 veckor)	-	-	17		100

Informationsmått för mål 8 är:

- Nöjd region index (NRI) Rekommenderar kommunen
- Nöjd kundindex (NKI) byggherrar

Mål 9. Hög tillgänglighet

En viktig del i att skapa en attraktiv kommun för invånare och besökare är att öka tillgängligheten till olika målpunkter i Haninge och att utveckla gemensamma offentliga utrymmen. De åtgärder och investeringar som kommunen inte kan göra själv måste uppnås genom samarbete med de aktörer som är ansvariga.

Människor med funktionsnedsättningar har rätt till ett liv på lika villkor som andra. Fysisk tillgänglighet är en förutsättning för allas delaktighet. Kommunen har stort ansvar i att öka den

fysiska tillgängligheten, både i egna verksamheter samt att genom plan- och byggprocessen säkerställa tillgängligheten vid byggnation. Arbete eller meningsfull sysselsättning är en av de viktigaste faktorerna för att kunna vara delaktig i samhället. Kommunen kan samarbeta med näringslivet och genomföra riktade insatser för att öka delaktigheten på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning.

Mål 9 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Indikator Arbetsmarknad; maxvärde 100 (%) (Alla frågor inom området arbetsmarknad, kommunenkät från Myndighet för delaktighet källa)		22	45		60

Informationsmått för mål 9 är:

- Nöjd medborgarindex (NMI), gång- och cykelvägar
- Nöjd regionindex (NRI), kommunikationer
- Nöjd medborgarindex (NMI), gator och vägar
- Fysisk tillgänglighet (Alla frågor om fysisk tillgänglighet, källa enkät Myndighet för delaktighet)

3.5 Målområde Effektivitet, Kvalitet och service

Kompetent och motiverad personal ska med trevligt bemötande kunna ge snabb, god och korrekt service till kommuninvånarna. LOV, LOU och samverkansavtal ska användas för att skapa ökad valfrihet, kvalitetsutveckling och kostnadseffektivitet. Alla verksamheter som kommunen finansierar ska vara av god kvalitet och kostnadseffektiva. Det ställer krav på styrning och uppföljning av sambandet mellan resurser, prestationer, resultat och effekter i verksamheterna, samt på ständig prioritering, effektivisering och förnyelse av verksamheterna. Internkontrollen ska ha tydliga regelverk som kan granskas via övergripande och öppna kvalitetssystem. Kommunens ekonomi ska skötas på ett sätt som tryggar framtiden.

Mål 10. Ordning och reda på ekonomin

Kommunen har en skyldighet att förvalta skattebetalarnas pengar på bästa sätt. Kommunens verksamheter ska vara så effektiva som möjligt och leverera högsta möjliga kvalitet per skattekrona. För detta krävs flexibilitet inom våra egna verksamheter och ett koncerntänkande där samordning av tjänster och lokaler bidrar till lägre kostnader. Externa aktörer som utför kommunala tjänster bidrar till en ökad mångfald och ökad effektivitet genom konkurrens, men framför allt ökad valfrihet hos de som måste utnyttja tjänsterna.

Mål 10 **Resultatindikatorer**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018** **Målvärde**
Resultat i % av skatteintäkter och statsbidrag	2,0	2,0	2,3		>=2
Budgetföljsamhet (avvikelse %)	0,0	-0,3	2,7		+0,5 till -0,5

Mål 10 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Andel digitala fakturor (av totala fakturor)			57		62
Avtalstrohet (%)	87	82	84		90

Informationsmått för mål 10 är:

- Skattesats
- Soliditet (%)
- Finansiella nettotillgångar (som andel av verksamhetens kostnader, %)
- Kassalikviditet (%)
- Resultat före extra ordinära poster (som andel av verksamhetens kostnader, %)
- Genomsnittligt resultat 3 år (som andel av verksamhetens kostnader, %)
- Skattefinansieringsgrad av investeringar (%)

Mål 11. Hög kvalitet i kommunens tjänster

Kvalitet i en tjänst är ofta något man upplever. Därför betyder bra bemötande och fokus på service mycket för kvaliteten i kommunens tjänster.

Mål 11 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Antalet tjänster som omfattas av LOV	4	4	5		8
Andel av medborgarna som via telefon till kommunen får ett direkt svar på en enkel fråga (%)	-	48	59		56
Andel som får svar på e-post till kommunen inom två dagar (%)	-	89	90		95

Informationsmått för mål 11 är:

- Nöjd medborgarindex (NMI)

Mål 12. En attraktiv arbetsgivare

Kommunen behöver attrahera och behålla ledare och medarbetare som kan utveckla en serviceinriktad kultur genom ett tydligt ledarskap och interna utvecklingsmöjligheter.

Mål 12 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Hållbart medarbetarindex (HME)	78,2	78,5	78,8		83,0
Sjukfrånvaro (%)	7,0	7,6	7,8		5,0
Frisknärvaro (%)		59,8	60,2		61,5

Informationsmått för mål 12 är:

- Personalstruktur (antal anställda per anställningsform, kön, yrkeskategori; åldersfördelning och antal anställda samt antal årsarbetare)
- Tidsanvändning (mer- och övertid)
- Personalomsättning (personalomsättning och avgångar på egen begäran samt pensionsavgångar)
- Lönestatistik (lönespridning)

4. Ekonomiska driftsramar och mål per nämnd och bolag 2018-2019

Enligt tidigare beslut arbetar kommunen sedan 2008 med en tvåårig budget. För 2018 innebär detta att budgetramar fastställs per nämnd för 2018 och för 2019. Beslut för 2019 kommer att vara styrande för verksamheten även om mål- och budgetprocessen görs årligen. Inför 2019 kan det bli aktuellt med omprövningar av de olika verksamheternas resurstilldelning beroende på hur förutsättningarna har förändrats vad gäller till exempel finansiering, lagstiftning, befolkning, arbetsliv, näringsliv, med mera.

Varierade ekonomisk hushållning är nödvändigt för att på såväl kort sikt som lång sikt ha en budget i balans med goda marginaler och som skapar utrymme för nödvändiga investeringar. Ett resultat bör vara motsvarande minst två procent av kommunens samlade skatteintäkter och generella statsbidrag. Då Haninge står inför många stora

investeringar nu och framöver är det strategiskt att arbeta för ett högre resultat för att hantera framtida utmaningar. För 2018 budgeteras ett resultat på 119 038 tkr, vilket motsvarar 2,6 procent av kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag.

Totalt beräknades skatteintäkterna och generella stadsbidrag för 2018 till 4 578 mnkr. Den utgår från prognosen från Sveriges kommuner och landsting, SKL, daterad 2017-04-27. Prognosen bygger på en oförändrad skattesats på 19,68 kr. SKL:s prognos utgår från en befolkningsökning enligt rikssnittet. Då Haninge växer snabbare än rikssnittet så har befolkningsökningen justerats till en ökning med 1 800 personer från den 1 november 2016 till 1 november 2017. Till detta kommer ett extra statsbidrag för att kompensera att kommunen växer snabbt, andel av ”välfärdsmiljarderna” och schablonbidrag för bostadsbyggande. Ovanstående ingår i beräkningen 4 578 mnkr. Med ett resultat på 119 038 tkr och 2018 års budgeterade verksamhetskostnader som beräkningsgrund, summeras de utlagda ramarna för 2018 till 4 472 100. För 2017 är den sammanlagda ramen, 4 279 700 tkr. Förändringen mellan åren är således en ökning med 197 900 tkr.

Tornberget avser att 2018 ha oförändrade hyror till kommunen, exklusive kapitalkostnader för nya investeringar 2017. Hyran kan dock skilja mellan olika typer av verksamhetslokaler. De föreslagna budgetramarna för respektive nämnd bygger på en bedömning av kostnaderna för hyres-, volym- och verksamhetsförändringar.

Samtliga ekonomiska ramar i driftbudgeten ska täcka pris- och löneökningar, prognostiserade volymökningar samt av nämnderna avsatta budgetreserver. För oförutsedda volymökningar, framförallt inom grund- och förskolenämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden och äldrenämnden budgeteras en reserv inom kommunfullmäktiges ram.

Alla nämnder, styrelser och bolag ska fortsatt arbeta med att utveckla kommunala tjänstegarantier, se över effektiviseringsmöjligheter och undersöka vilka verksamheter som kan läggas ut på extern part.

Styrelse/nämnd (tkr)	**Justerad budget 2017[1]**	**Ramförändringar**	**Budget 2018**	**Förändring i procent**
Kommunstyrelsen[2]	206 712	7 288	214 000	3 %
Grund- och förskolenämnden	1 688 798	98 202	1 787 000	5,9 %
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	416 052	8 948	427 000	1,9 %
Kultur- och fritidsnämnden	190 374	4 626	195 000	2 %
Socialnämnden	850 803	29 997	880 800	3,5 %
Stadsbyggnadsnämnden	130 373	4 627	135 000	3 %

Äldrenämnden	732 888	37 112	770 000	5 %
Södertörns upphandlingsnämnd[2]	0	0	0	
Södertörns överförmyndarnämnd[2]	0	0	0	
Valnämnden	100		2 500	
Revisionen	1 600	0	1 600	
Kommunfullmäktiges reserv[3]	33 000		33 000	
Finansförvaltningen exkl. finansnetto	27 000	0	27 000	
Totalt	**4 279 700**	**197 900**	**4 472 100**	
Finansnetto	**-14 000**		**14 000**	
Skatteintäkter	**4 373 038**		**4 577 938**	
Resultat	**107 338**		**119 038**	
			2,6 %	

Anm. 1: Den justerade budget 2017 är den av kommunfullmäktige beslutade budget 2017 uppdaterad med tekniska justeringar av fördelningen av IT-kostnaderna. Justeringen är gjord för att jämförelsen mellan 2017 och 2018 ska vara rättvisande.
Anm. 2: Kommunens andel i Södertörns överförmyndarnämnd och Södertörns upphandlingsnämnd finns inom kommunstyrelsens ram.
Anm. 3: 25 000 tkr avsätts för att täcka fullmäktiges beredningar samt oförutsedda kostnader till exempel volymökningar inom grund- och förskolenämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden (vinterväghållning) och äldrenämnden.

4.1 Kommunstyrelsen

Driftbudget: 214 000 mnkr

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och styrelsens reglemente gäller följande: Kommunstyrelsens uppgift är att på kommunfullmäktiges uppdrag planera, leda, samordna och följa upp hela den av kommunfullmäktige beslutade verksamheten. Kommunstyrelsen ansvarar bland annat för frågor som gäller kommunens långsiktigt hållbara utveckling och frågor relaterade till barnkonventionen samt övergripande ekonomi- och personalfrågor. Kommunstyrelsen svarar även för kommunens näringslivsarbete,

arbetsmarknadsråd, exploateringsbudget med markinköp och markförsäljningar samt samverkan och kontakt med Södertörns Miljö- och hälsoskyddsförbund, Södertörns Brandförsvarsförbund, Samordningsförbundet Östra Södertörn m.fl. Kommunstyrelsen ansvarar även för Haninge som finskt förvaltningsområde samt uppföljning av Södertörns upphandlingsnämnd och Södertörns överförmyndarnämnd.

Direktiv

Kommunstyrelsen ska aktivt leda och samordna kommunens trygghetsarbete alltifrån förebyggande insatser inom det sociala området till åtgärder i den fysiska miljön. Att synkronisera de olika nämndernas insatser samt med övriga samhällsaktörer är avgörande för att lyckas på ett effektivt sätt.

Satsningar på tidiga och förebyggande insatser är en viktig framtidsinvestering för att hitta de kommuninvånare som löper risk att hamna i ett utanförskap och ge dem rätt hjälp för att undvika att falla utanför samhällets ramar. Sociala investeringar är ett sätt att synkroniserat och strategiskt arbeta med förebyggande metoder och insatser som bryter negativ händelseutveckling hos Haningebor.

Kommunens arbete med barnets rätt utifrån Barnkonventionen ska vidareutvecklas under kommunstyrelsens ledning och Strategin för ungas hälsa, trygghet och utveckling ska omsättas i praktisk handling, följas upp och utvecklas.

Kommunstyrelsen har det ledande personalpolitiska arbetet. Det är av stor vikt att kommunens personal känner ansvar, stimulans, uppskattning och delaktighet för sitt jobb. Personalen är kommunens ansikte utåt och kommunstyrelsen har ansvar för att rätt anda råder i personalstyrkan. En framtida ödesfråga är de på nytt ökande sjukskrivningstalen. Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret att leda och samordna dessa insatser med berörda förvaltningar.

Ett aktivt, samordnat och utåtriktat servicearbete gentemot medborgare och företag skapar en positiv anda som leder till tillväxt, fler jobb och ökad välfärd. Den stora tillväxtpotentialen finns hos små företagare, varför kommunen ska stödja och underlätta för dessa att kunna växa.

Det ska ske ett aktivt och samordnat arbete tillsammans med Stadsbyggnadsnämnden i frågor som rör mark- och planberedskap, detaljplanearbete och strategisk stadsplanering. Kommunstyrelsen ska arbeta fram strategier för hur vi ska klara den snabbt växande kommunen, de demografiska utmaningarna samt de stora reinvesterings-, om- och nybyggnadsbehov som råder. För att klara framtidens investeringar i välfärden så krävs nytänkande, god framförhållning och kloka prioriteringar. Kommunstyrelsen ska proaktivt arbeta med att stimulera externa aktörer att vara med och investera i morgondagens Haninge.

Ett av de mest framtidsvisionära och offensiva förslagen, angående hur Haninge nya stadskärna ska knyta an till Rudanområdet och samtidigt ge fler boende närhet till pendeltåget, är förslaget att anlägga en ny pendeltågsstation under mark. Nuvarande spårbarriär kan då istället bebyggas med attraktiva och sjönära bostäder.

Kommunstyrelsen har ansvaret för kommunens övergripande klimat- och miljöstrategiska arbete. I det ligger att skapa ett effektivt arbetssätt för att simulera och stödja kommunens olika enheter till att nå kommunens klimat- och miljömål. Transporteffektivitet och åtgärder för bättre vattenkvalitet i sjöar och vattendrag är prioriterade områden för kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen har en samordnande roll att säkra upp att aktuella stadsbidrag söks av berörda nämnder.

Prioriterade uppdrag för kommunstyrelsen år 2018

- Kommunstyrelsen uppdras att tillsammans med socialnämnden, och med eventuellt stöd från SKL, utreda förutsättningarna för hur Haninge kan införa sociala investeringar.

- Kommunstyrelsen uppdras att utreda och redovisa hur en omplacering av Handens pendeltågsstation kan ske till en underjordisk station.

- Kommunstyrelsen uppdras att fortsätta planeringen av en ny simhall.

- Kommunstyrelsen uppdras att införa en återrapporteringsrutin i samband med planering av nya lokaler som redovisar på vilket sätt man arbetat för att få externa aktörer att investera i
och driva skolor/förskolor, äldreboenden etc.

- Kommunstyrelsen ges i uppdrag att i samarbete med Tyresåns vattenvårdsförbund se över vilka snabba åtgärder, tex vitfiskreducering, som kan göras för att bättra på vattenkvaliteten i framförallt Drevviken.

Övrigt särskilt budgeterade medel i kommunstyrelsen

Tillgänglighetsmiljonen

Bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning är en form av diskriminering som ska motverkas. För att stärka jämlikheten i Haninge och uppmuntra kommunens verksamheter att bli mer tillgänglighetsanpassade finns Tillgänglighetsmiljonen. Kommunala verksamheter kan söka pengar till projekt som underlättar för människor med funktionsnedsättningar.

Ska beredas av kommunala handikappsrådet till kommunstyrelsen.

Hållbarhetsberedningen

Hållbarhetsberedningen inrättades för att ta fram ett samlat klimat- och miljöpolitiskt program. Programmet är ett övergripande styrdokument för kommunens klimat- och miljöarbete. Det utgör underlag i verksamhetsplanering, budget- och investeringsprojekt och gäller för alla kommunensverksamheter och bolag.

För att stärka det förebyggande folkhälsoarbetet, med särskilt fokus på barn och familjer, ansvarar hållbarhetsberedningen för genomlysningen av kommunens folkhälsoarbete.

Ska bereda fördelningen av Klimatmiljonen till kommunstyrelsen.

Beredningen för mänskliga rättigheter

Beredningen för mänskliga rättigheter ska utifrån ett helhetsperspektiv främja alla människors möjlighet att delta i samhället på lika villkor. Beredningen ska ta initiativ till att förverkliga de mänskliga rättigheterna och motverka diskriminering, samt arbeta med demokratins värdegrund och verka för en stark och effektiv kommunal demokrati.

Ska bevaka att kommunen aktivt motarbetar diskriminering utifrån de sju diskrimineringsgrunderna: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Även bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning kan ses som en form av diskriminering.

Beredningen ska dela ut Jämställdhetspriset och Mångfaldspriset.

Södertörns överförmyndarnämnd
Överförmyndarnämndens verksamhet finansieras av Nynäshamn, Tyresö, Huddinge, Botkyrka och Haninge och ska alltid visa ett nollresultat. Eventuella underskott eller överskott hanteras i respektive kommun. För att likställa Haninge med övriga fyra kommuner finns anslaget för överförmyndaren inom kommunstyrelsen anslag. Nämnden ingår i Haninge kommuns nämndorganisation. Budget avser Haninges andel av kostnaderna och är för 2018
7 100 tkr. Nämndens totala omslutning 2018 är 28 457 tkr.

Södertörns upphandlingsnämnd
Upphandlingsverksamheten ingår i en gemensam nämnd, Södertörns upphandlingsnämnd, med Nynäshamns kommun. Nämnden ingår i Haninge kommuns nämndsorganisation. Invånarnas inflytande över den kommunala servicen ökar via valfrihet. Valfrihet ökar utbud, mångfald och tillgänglighet, liksom möjligheter till nytänkande och innovationer. Detta gagnar också de verksamheter som fortsätter att drivas i kommunal regi. Vid upphandling av tjänster ska kommunen ställa krav på entreprenörer vad gäller anställningsvillkor och arbetsmiljö för anställda så långt detta är lagligt möjligt. Andra prioriterade områden är klimat, miljö, energi, transporter och folkhälsa. Höga och tydliga miljökrav ska ställas vid upphandlingar. Klimataspekten

och kvalitén är viktiga aspekter vid upphandlingar, oavsett vilken vara eller tjänst det gäller.

Budget avser Haninges del och är för 2018 10 800 tkr. Finansieringen sker genom att en fördelning av kostnaderna till nämnderna Nämnden totala omslutning är 17 400 tkr.

Samordningsförbundet Östra Södertörn
Samordningsförbundet Östra Södertörn är ett samverkansorgan mellan Haninge kommun, Tyresö kommun, Nynäshamns kommun, landstinget, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen inom rehabiliteringsområdet. Försäkringskassans och Arbetsförmedlingens andel av förbundets samlade medel är 50 procent. Landstinget bidrar med 25 procent och kommunerna med resterande 25 procent.

Haninges del i finansieringen av förbundet 2018 är 2 400 tkr.

Södertörns Miljö- och hälsoskyddsförbund
Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund är ett kommunalförbund där förutom Haninge ingår Nynäshamn och Tyresö. Haninges del av den totala avgiften till förbundet för 2017 är 6 800 tkr. Det exakta beloppet för 2018 har ännu inte fastställts.

Södertörns Brandförsvarsförbund
Södertörns Brandförsvarsförbund är ett kommunalförbund med totalt 10 kommuner. Medlemskommunerna är Haninge, Nacka, Tyresö, Huddinge, Nynäshamn, Botkyrka, Salem, Ekerö, Södertälje och Nykvarn. Haninges andel är 16,7 procent och medlemsavgiften för 2018 beräknas till är ca 55 500 tkr. Det exakta beloppet har ännu inte fastställts.

Kommunfullmäktiges reserv: 33 000

Medel för 2018 års verksamhet finns avsatta i kommunfullmäktiges reserv. Kommunfullmäktiges reserv avdelas för att täcka fullmäktiges beredningar samt oförutsedda kostnader såsom volymökningar inom grund- och förskolenämnden, socialnämnden, äldrenämnden och stadsbyggnadsnämnden. För bredbandsutbyggnad på landsbygden kan stöd från det s.k. landsbygdsprogrammet lämnas i landsbygdsområden där utbyggnad inte kommer att ske på marknadsmässiga grunder. Offentligt stöd kan lämnas utöver den privata finansieringen.

Eftersom det är mycket osäkert när i tiden behov av dessa medel uppkommer, föreslås att kommande ärenden hanteras inom ramen för kommunfullmäktiges reserv.

Exploateringsbudget

Kommunens försäljning och köp av mark sammanhålls av mark- och exploatering inomkommunstyrelseförvaltningen. Kommunens exploateringsbudget fastställs av kommunstyrelsen.

4.2 Grund- och förskolenämnden

Driftbudget: 1 787 000 mnkr

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för grund- och förskolenämnden. Skolformer i Haninge kommun upp till och med årskurs 9 är organiserade under grund- och förskolenämnden: Förskoleverksamhet, förskoleklass, grundskola, grundsärskola och fritidshemsverksamhet.

Ramen redovisas exkl. den reserv som lagts hos kommunfullmäktige för att täcka icke prognostiserade volymrisker i pengsystemet samt strukturbidrag för nyanlända. Ramen utgörs till största delen av pengsystemet. Resterande medel ska finansiera anslag för central stödavdelning, grundsärskola, skolskjuts samt central administration.

Direktiv

Alla familjer ser olika ut och har olika förutsättningar och önskemål. Föräldrar ska ha stor valmöjlighet att kunna välja den omsorgsform och skola som passar deras situation och deras barn bäst.

Förskolan ska vara ett stöd för familjerna i deras ansvar för barnens fostran, utveckling och växande. Förskolan ska präglas av god kvalitet och det ska finnas personal med både pedagogisk som omvårdande kompetens. Barngruppernas storlek i förskolan ska minskas och hållas på en för barnen och verksamheten rimlig nivå. Nämnden ska se positivt på alternativa lösningar såsom exempelvis mobila förskolor och uteavdelningar. Kommunalt drivna och enskilda förskolor, samt pedagogisk omsorg ska ges lika förutsättningar till att kunna utföra sin verksamhet.

Skolans uppgift är att ge varje elev bildning som är nödvändig för att leva och verka i ett modernt samhälle. Skolan ska ha en tydlig värdegrund med utgångspunkt i den etik och människosyn som förvaltas av den kristna och västerländska idétraditionen. Rätten att välja skola och en skolpeng som följer eleven till den skola som väljs är en viktig grundläggande princip för Kristdemokraternas skolpolitik. Den ger alla elever och föräldrar en valfrihet att välja den skola som passar dem bäst.

Utifrån barnkonventionen och barnets rätt till utbildning, delaktighet och inflytande samt god psykisk hälsa och miljö, har nämnden ett särskilt ansvar. Likaså att samverka med övriga nämnder utifrån Strategin för ungas trygghet, hälsa och utveckling. Att arbeta med att stärka barnets självkänsla är en viktig faktor, då så många barn mår allt sämre under skolåren.

Ordning och reda i skolan skapar trygghet och studiero för de elever som behöver det allra mest. För att ge även dessa elever möjligheten att lyckas med sina studier får skolan aldrig svika i sina strävanden efter en lugn studiemiljö. Ledarskapet i klassrummet är viktigt och läraren ska ges det stöd och de verktyg som behövs för att uppnå studiero och kunskaper.

Alla barn ska känna sig trygga i skolan och få möjlighet att utvecklas utifrån sin potential. Därför är det viktigt att även särskilt begåvade elever ges det stöd som de behöver.
Vi vill se en ökad satsning på fysisk aktivitet och rörelse i skolan, något som tex nämndens inarbetade överskott kan bidra till.

Behöriga och pedagogiskt skickliga lärare som har höga förväntningar på sina elever är den enskilt viktigaste faktorn för en bra skola. För att attrahera skickliga och motiverade lärare ska Haninge kunna erbjuda en spännande pedagogisk utveckling och trivsamma arbetsplatser med tid för eleverna. I en allt hårdare konkurrens om utbildade lärare vars profession ligger i undervisning och inte administration ska lärarsekreterare ses som ett komplement som kan avlasta lärare i deras administrativa uppgifter.

Särskilt prioriterade uppdrag för år 2018

- Införa ett aktivt val av skola där kommunen får ansvar för att förbättra informationen till föräldrar och elever så att det blir självklart för alla att göra ett aktivt skolval.

- Grund- och förskolenämnden uppdras att införa 25 timmar förskola i veckan för barn med föräldrar som är arbetslösa eller föräldralediga.

- Grund-och förskolenämnden uppdras att verka för minskade barngrupper, framför allt för små barn där riktvärdet ska vara max 15 barn, och att tillse att förskolepersonalens arbetsmiljö förbättras samt att sjukskrivningstalen inom förskolan sjunker.

- Grund- och förskolenämnden uppdras införa ”mobil förskola” för att främja utepedagogik och möta behovet av förskoleplatser i kommundelar med brist på förskoleplatser. 3,5 miljoner kronor avsätts för investering i en förskolebuss.

- Grund-och förskolenämnden uppdras att tillsammans med socialnämnden och gymnasie-och vuxenutbildningsnämnden göra en kartläggning av det

hedersrelaterade våldets omfattning och karaktär i Haninge inom Haninges alla årskurser i skolan.

- Grund-och förskolenämnden uppdras att öka den fysiska aktiviteten och rörelsen under skoldagen.

- Att i samverkan med lärarfacken tydligt verka för att minska lärarnas administrativa uppgifter genom b.la lärarsekreterare och återkomma till kommunfullmäktige med förslag på åtgärder vilka frigör mer tid till undervisning. I detta uppdrag ingår också att återuppta arbetet med att förbättra lärarnas arbetsvillkor samt återrapportera detta.

4.3 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Driftbudget: 427 000 mnkr

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. I Haninge kommun är följande skolformer organiserade under gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden: Gymnasieskola, kommunal vuxenutbildning inklusive svenskundervisning för invandrare, yrkeshögskoleutbildning, särskild utbildning för vuxna och gymnasiesärskola. Vidare har nämnden huvudansvaret för kommunens aktivitetsansvar.

Direktiv

För en vital och konkurrenskraftig kommun krävs också ett nära samarbete med näringsliv, högskolor och universitet i närområdet. Det ökar möjligheterna att behålla morgondagens arbetskraft och stimulera till tillväxt i kommunen i form av såväl nya invånare som nya jobb. Det är dessutom viktigt att den kommunala vuxenutbildningen används strategiskt och anpassas efter arbetsmarknadens behov.

Alla elever ska kunna läsa till högskolebehörighet om de vill. Gymnasieskolan ska ha en stor öppenhet för elever som vill ta ytterligare steg framåt att kunna läsa högskolekurser redan under gymnasietid, men också ge möjlighet att gå som lärling för att förberedas för sitt yrke.

Inom den närmsta framtiden kommer många nyanlända behöva komma ut i sysselsättning. För att motverka en ökad andel som får försörjningsstöd behöver kommunen arbeta proaktivt med yrkesutbildningar och fler praktikplatser. I arbetet med att stärka nyanländas etablering är det viktigt att undervisningen i Svenska för invandrare har ett individbaserat och flexibelt arbetssätt, liksom att de får träning i de sociala och etiska koder som finns i vårt samhälle.

Särskilt prioriterade uppdrag för år 2018

- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden får i uppdrag att säkerställa en förbättrad och förtydligad samhällsinformation till nyanlända i samband med språkintroduktion.

- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden får i uppdrag att säkerställa att SFI går att kombinera med familje-, studie- och yrkesliv.

- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden får i uppdrag att öka antalet lärlingsutbildningar i samarbete med det lokala näringslivet och satsa mer på entreprenörskap i gymnasieskolan.

- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden får i uppdrag att driva bristyrkesutbildningar anpassat efter arbetsmarknadens behov.

- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden får i uppdrag tillsammans med socialnämnden och grund-och förskolenämnden göra en kartläggning av det hedersrelaterade våldets omfattning och karaktär i Haninge inom Haninges alla årskurser i skolan.

4.4 Kultur- och fritidsnämnden

Driftbudget: 193 500 mnkr

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för kultur- och fritidsnämnden. Nämnden ansvarar för idrotts- och friluftsanläggningar, föreningsstöd, fritidsgårdar, bibliotek, kulturverksamhet och offentlig utsmyckning. Vidare ingår kulturmiljöfrågor i nämndens ansvarsområde. Nämnden är kommunens lotterimyndighet och har det kommunala ansvaret för Sport Campus Sweden.

Direktiv

Idrott och kultur är något som för människor samman. Nya möten och nya vänskaper uppstår. I Strategi för ungas trygghet, hälsa och utveckling framgår att familj, skola, fritid och goda relationer utgör viktiga skyddsfaktorer och är något nämnden ska jobba aktivt med att främja. Kultur- och fritidsnämnden har ett ansvar att samarbeta med övriga nämnder utifrån strategin och bidra till verkställighet. Barn och unga bör årligen erbjudas möjlighet att delta i kulturella och konstnärliga utbud. Idrotts- och kulturanläggningar ska vara så anpassade att de ger funktionsnedsatta möjlighet att kunna delta eller besöka evenemang.

Haninge har ett stort och varierande föreningsliv. Det civila samhället har stor betydelse för utvecklingen av idrotts-, kultur- och fritidsutbudet. Kommunen ska inte primärt utföra verksamheten, men däremot i samverkan med den sociala ekonomin, föreningar, organisationer och företag skapa förutsättningar för att medborgarna ska erbjudas en rik och varierande fritid.

Fysisk aktivitet har stor påverkan på människor välmående. Nämnden ska möjliggöra för spontana aktiviteter samt stimulera och underlätta för föreningslivet att utöka sina verksamhet med fokus på barn, unga och deras familjer.

Kommunala anläggningar ska vara tillgängliga för föreningslivet och föreningarna ska även kunna erbjudas att driva anläggningarna där så är möjligt.

Musik- och kulturskolan ska utvecklas i samarbete med föreningslivet och bli mer tillgänglig för kommunens barn och ungdomar.

Nämnden behöver göra en översyn av fritids- och ungdomsgårdsverksamheten för att öppna upp för andra aktörer samt ett ökat engagemang och deltagande.

Haninge har ett rikt kulturhistoriskt arv som har stor utvecklingspotential. Nämnden ska fortsatt arbeta med att tillgängliggöra och informera om Haninges kulturarv och kulturmiljöer.

Särskilt prioriterade uppdrag för 2018

- Kultur- och fritidsnämnden ges i uppdrag att utreda förutsättningarna för att anlägga en mountainbike-bana på Hanveden IP.

- Kultur- och fritidsnämnden ges i uppdrag att anlägga minst ett utegym 2018.

- Kultur- och fritidsnämnden ges i uppdrag att underhålla och utveckla kommunens badplatser.

- Kultur- och fritidsnämnden ges i uppdrag att i samarbete med kommunstyrelsen planera för en ny simhall.

4.5 Socialnämnden

Driftbudget: 880 000 mnkr

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag och speciallagstiftning gäller följande för socialnämnden enligt reglementet. Socialnämnden ansvarar för individ- och familjeomsorg, d.v.s. ekonomiskt bistånd, stöd till enskilda samt barn och familjer. Detta omfattar även vård av unga och personer med missbruk enligt socialtjänstlagen

och tvångslagarna LVU och LVM. Socialnämnden ansvarar för stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Socialnämnden ansvarar även för familjerättsfrågor, arbetsmarknadsfrågor, alkohol- och tobaksfrågor inklusive serveringstillstånd samt frågor som rör flyktingmottagande. Socialnämnden lämnar även visst bidrag till föreningar.

Direktiv

Den sociala omsorgen ska utgå från människans behov av små, naturliga gemenskaper, främst familjen. De sociala insatserna ska stödja när det brister och stimulera de positiva krafter som finns hos varje person, och även visa på det personliga ansvaret för ett bra resultat. Sociala insatser ska präglas av respekt för den personliga integriteten och ge förutsättningar för inflytande och delaktighet för såväl vuxna som barn. Offentlig, ideell och enskild verksamhet ska komplettera varandra och alltid värna familjers och individers integritet.

Socialnämnden har ett omfattande arbete i syfte att stödja barn, ungdomar och deras föräldrar. Det kan röra sig om att barn eller föräldrar hamnat i ett missbruk, eller om andra situationer där situationen blivit ohållbar. Arbetet behöver vara förebyggande och ska kontinuerligt utvecklas för att möta målgruppernas behov och barnperspektivet ska vara en viktig utgångspunkt alla insatser.

Det offentliga och dess insatser kan aldrig i sig ersätta den biologiska familjen, och bör därför i så stor utsträckning som möjligt arbeta med behovsanpassad stödverksamhet. För att familjer i behov av hjälp ska få så bra förutsättningar som möjligt behöver antalet kontakt- och familjehem öka, parallellt med att råd- och stödverksamheten utökas och kommer fler till del.

Dagens läge ställer stora krav på socialtjänsten och socialsekreterare har blivit en allt mer svårrekryterad grupp. Därför måste särskilda insatser göras för att säkra upp rekryteringen.

Vid mottagandet av ensamkommande flyktingbarn är det särskilt viktigt att utgå från barnperspektivet. Barns behov av närhet, uppmuntran och krav är universella och beror inte av var man kommer ifrån. Ensamkommande flyktingbarn bör därför så långt det vara möjligt placeras i familjehem istället för HVB-hem. Familjehemmet behöver ges stöd inför de utmaningar som medföljer ett sådant ansvar.

Många personer med funktionsnedsättning erbjuds endast daglig verksamhet som sysselsättning. I samarbete med Samordningsförbundet Östra Södertörn och olika arbetsintegrerande sociala företag kan fler funktionsnedsatta få chansen att pröva arbetsmarknaden.

Särskilt prioriterade uppdrag 2018

- Socialnämnden uppdras att förbereda för att en familjecentral / familjecentrals-verksamhet i Vega ska kunna starta i samband med inflyttning sker i centrala Vega. Nämnden uppdras också att föra samtal med övriga BVC i kommunen för att starta en familjecentralsliknande verksamhet där sådan inte finns.

- Socialnämnden uppdras att arbeta strategiskt och med innovativa lösningar rekrytera fler familjehem och öka andelen ensamkommande flyktingbarn placerade i familjehem.

- Socialnämnden uppdras att utreda genomförandet av fler insatser enligt LOV (Lag 2008:962 om valfrihetssystem).

- Socialnämnden uppdras att utveckla samverkan med andra myndigheter, näringsliv och sociala företag så att fler personer kan gå från försörjningsstöd till egen försörjning.

- Socialnämnden uppdras att prioritera det förebyggande arbetet. Särskilda medel ska avsättas för tidiga och förebyggande insatser i linje med Strategi för ungas trygghet, hälsa och utveckling. Samverkan ska ske med ideella och privata aktörer för verksamhet och komplement inom såväl föräldrastöd, barn- och ungdomsvård som övrigt socialtjänst.

- Socialnämnden uppdras att tillsammans med kommunstyrelsen utreda förutsättningarna för att införa en social investeringsfond.

- Socialnämnden uppdras att tillsammans med grund- och förskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden göra en kartläggning av det hedersrelaterade våldets omfattning och karaktär i Haninge inom alla årskurser i skolan.

4.6 Stadsbyggnadsnämnden

Driftbudget: 135 500 mnkr

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för stadsbyggnadsnämnden. Stadsbyggnadsnämnden ansvarar för myndighetsutövning inom områdena detaljplaneläggning, bygglov, byggsamråd samt mätning och kartframställning. Nämnden är också kommunens myndighet i trafikfrågor och huvudman för kommunens gator, parker samt vatten och avlopp. Stadsbyggnadsnämnden har även det samlade ansvaret för arkitekturen i kommunen.

Direktiv

Bostadsbyggandet är en väsentlig del i stadsbyggandet. Det är ett högt tryck på bostadsbyggandet i Haninge och det krävs effektiva arbetsmetoder för att klara tempot som efterfrågas. Men det är viktigt att inte bara fokusera på antalet bostäder utan också på hur de nya bostäderna byggs. Attraktiva och trygga områden med låg miljöpåverkan. Innegårdar och parker ska planeras för att bli mötesplatser för människor. Bottenvåningar i centrala delar bör så långt som möjligt planeras för arbetsplatser och kommersiella aktörer.

För invånarnas trygghet och trivsel behöver nämnden fortsätta arbetet med trafiksäkra lösningar, gatubeläggningar och attraktiva parkmiljöer.

Kulturhistoriskt intressanta byggnader ska ses som ett mervärde och värnas för kommande generationer. Stadsbyggnadsnämnden ska aktivt arbeta för att utveckla hur barn och unga ska få vara delaktiga i kommunens hela planprocess.

Särskilt prioriterade uppdrag 2018

- Stadsbyggnadsnämnden uppdras att fortsätta arbetet med att förenkla och snabba upp hanteringen kring detaljplaner och bygglov. Digitalisering och e-tjänster utvecklas och förstärks.

- Stadsbyggnadsnämnden uppdras att öka säkerheten i gatumiljön, inklusive att reparera/förnya ytbeläggningar.

- Stadsbyggnadsnämnden uppdras att utveckla attraktiva parker och stadsmiljöer som bidrar till ökad trivsel och trygghet.

4.7 Äldrenämnden

Driftbudget: 772 500 mnkr

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för äldrenämnden. Äldrenämnden ansvarar för kommunalt finansierad vård och omsorg till personer över 65 år och äldre vad gäller hemtjänst, dagverksamhet, korttidsboende/växelvård och särskilt boende. Äldrenämnden ansvarar för samordningen av tillgänglighetsanpassnings-arbetet i kommunen. Äldrenämnden ska tillsammans med andra nämnder och styrelser verka för att de äldre har tillgång till ändamålsenliga bostäder.

Direktiv

Vården och omsorgens innehåll ska utvecklas för att bättre passa äldres skiftande behov och önskemål genom att utveckla profilering av verksamheterna, exempelvis mot intressen, språk, livsåskådning och vårdprofil.

Brukarundersökningar och kvalitetsuppföljningar ska utföras regelbundet och redovisas öppet och lättförståeligt som stöd för den äldre eller dennes anhöriga att välja utförare.

Anhöriga har en viktig roll i de äldres liv och många gånger sker all omsorg via anhöriga. Haninge ska aktivt vidareutveckla sin policy och information om stöd till anhörigvårdare, såsom avlastning i hemmet, växelvård och samtalsstöd. Detta är en aspekt som blir allt viktigare mot bakgrund av de demografiska utmaningar som Haninge står inför de närmaste åren.

Träffpunkterna i kommunen ska utvecklas och erbjuda äldre friskvårdande aktiviteter som stimulerar hälsa och livskvalitet, genom samarbete med det civila samhället, studieförbund, pensionärsorganisationer och andra ideella organisationer. Alternativa driftsformer och samordningsvinster i samarbete med exempelvis kultur- och fritidsnämnden för bättre lokalanvändning ska prioriteras. Nämnden ska verka för att trygghetsboende etablerar sig kommunen.

Särskilt prioriterade uppdrag 2018

- Äldrenämnden uppdras att i biståndskriterierna införa en äldreboendegaranti för personer över 85 år i Haninge.

- Äldrenämnden uppdras att införa LOV på val av äldreboende.

- Äldrenämnden uppdras att ta fram en plan för införande av LOV på hemsänd mat och tillsammans med skolnämnderna ta fram ett egen-regialternativ för att tillreda hemsänd mat i skolköken.

- Äldrenämnden uppdras att utreda möjligheten att införa flexibel hemtjänst och skapa ytterligare valfrihet i beviljad tid i hemtjänsten, även för förebyggande och hälsofrämjande insatser.

4.8 Kommunala bolag: Tornberget AB och Haninge Bostäder AB

Haninge kommun har två helägda bolag. Haninge Bostäder AB är kommunens bostadsbolag, som äger och förvaltar det kommunägda bostadsbeståndet. Tornberget AB äger och förvaltar kommunens verksamhetslokaler för skolor, fritidsverksamhet, äldreomsorg med mera. Kommunfullmäktiges grundläggande uppdrag till bolagen ges i form av bolagsordningar och ägardirektiv.

Bolagen ska i sin verksamhet bidra till den samlade måluppfyllelsen genom att arbeta för att nå kommunfullmäktiges mål, samt följa program, planer och principbeslut.

Driftbudget

Kommunfullmäktige avdelar inga särskilda driftmedel till bolagen. Kostnader täcks av bolagens intäkter.

5. Investeringsbudget för 2018 och plan för 2019-2020

Kommunen står inför omfattande investeringsbehov. Inom den närmsta 10-årsperioden finns behov av investeringar på ca 10 miljarder kronor. Kommunens ökade investeringsbehov består huvudsakligen av investeringar i nya skolor och förskolor men också av reinvesteringar i skolor. Investeringar kan dels självfinansieras genom uppnått resultatöverskott, dels genom upplåning. Ökad upplåning leder till ökade kapitaltjänstkostnader och ett minskat finansiellt utrymme för kommunens verksamheter. Med ett resultat på 2,6 procent och likvida medel från avskrivningar på 70 miljoner kr kan kommunen och Tornberget självfinansiera investeringarna motsvarande 270 miljoner kronor per år. Överskjutande investeringskostnader måste finansieras genom upplåning. För att skapa en balans i kommunens ekonomi måste vi arbeta för att minska investeringskostnaderna och öka kommunens resultat. Minskning av investeringskostnaderna kan uppnås genom att låta externa aktörer investera i lokaler. I föreliggande förslag finns det investeringar där det pågår diskussioner med extern part om att bygga och driva verksamheten. Eftersom det ännu inte finns några avtal klara så finns en reserv avsatt. Detta beror på om kommunen inte kan få någon annan att bygga och driva verksamheten så kommer kommunen, via Tornberget, att bygga lokalerna och kommunen att driva dem. I det fall det redan finns avtal med extern aktör så finns inte objektet med i investeringsbudgeten.

Planerna för utökat behov av lokaler hänförs till kommunens befolkningsprognos och skulle den förändras så kan också lokalbehovet komma att förändras. Kommunens helägda bolag Tornberget äger och förvaltar de flesta av kommunens verksamhetslokaler. Detta innebär att investeringar som kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen beslutar ska göras i egen regi, kommer att genomföras av Tornberget som då också finansierar investeringen.

Under perioder förändras behovet av kommunala lokaler beroende på förändringar i verksamhetsvolymer. Kommunen har för samordning och planering av lokaler för verksamheterna inrättat en lokalförsörjningsenhet under kommunstyrelsen och en lokalplaneringsgrupp där samordning sker mellan beställande förvaltningar och Tornberget. Lokalförsörjningsenheten har det övergripande ansvaret för att årligen ta fram en lokalresursplan. För att möta förändrade behov har en lokalbank inrättats dit lokaler kan avställas då behoven minskar. Lokalförsörjningsenheten har uppdraget att ordna nya hyresgäster till avställda lokaler till lokalbanken.

För att lokaler över tid ska kunna möta förändrade volymbehov och alternativa användningsbehov krävs att byggnaden uppförs med beaktande av en långsiktigt flexibel användning samtidigt som en hög yteffektivitet beaktas. Detta måste säkerställas i början av investeringsprocessen.

Investeringsprocessen i Haninge kommun har beslutats i fullmäktige. Den bygger på en tydlig ansvarsfördelning mellan beställande verksamhet, utförare (Tornberget) och

lokalförsörjningsenheten. I denna process finns inte något tydligt ansvar för en långsiktig flexibel användning av lokalerna. Det finns ett behov av att ta fram en plan, eller standard, i kommunen för hur man kan säkra upp detta behov. En kommunal byggstandard skulle också snabba upp hela investeringsprocessen, minska investeringskostnaderna och kostnaderna för framtida lokalanpassningar. En nackdel med ett sådant förfarande är att beställande verksamhet i mindre grad får sina önskemål tillgodosedda, vid en avvägning mot kommunens långsiktiga behov av ändamålsenliga lokaler som över tid kan utnyttjas av fler än en verksamhet överväger det långsiktiga behovet.

Den aktör som bör ha störst kunskap om hur en lämplig standard för byggande av kommunala verksamhetslokaler ska se ut är Tornberget. Många verksamheter har lagliga krav på utformningen av lokaler och kunskapen om vilka olika verksamheter som på kort och lång sikt kan utnyttja samma lokaler måste tas tillvara i framtagandet av en standard. I framtiden kan minskade volymer uppstå inom elevunderlaget under en tid och då är det en fördel om annan än kommunal verksamhet kan hyra lokalerna under den tiden som kommunen inte har behovet.

Varje förvaltning redovisar sitt lokalbehov och investeringsbehov i en investeringsplan. Här måste förvaltningarna och lokalförsörjningsenheten hitta kreativa lösningar för gemensamma lokalbehov. Träffpunkter för äldre och fritidsgårdar borde kunna inrymmas i samma lokaler. Dessutom bör man se efter alternativa användningsområden för lokaler som står tomma när verksamheten inte använder dem. Lokalförsörjningsenheten har ett ansvar för att hitta lösningar på lokalbehov inom ramen för lokalbanken. Detta ansvar bör i förekommande fall också utsträcka sig till att hyra in verksamheter i externa lokaler då det leder till en minskad kostnad för kommunen.

VA-investeringarna finansieras delvis genom anläggningsavgifter. Kostnaden för VA-investeringarna kommer att finansieras via VA-taxan och kommer inte att påverka det ekonomiska utrymmet för den skattefinansierade verksamheten.

Investeringsbudgetar för nämnderna utformas så att vissa medel avdelas för speciellt angivna objekt medan resterande del ges som en investeringsram. För de speciellt angivna objekten kan inte nämnden omfördela utan kommunfullmäktiges medgivande, medan inom den övriga investeringsramen ges nämnden möjlighet att disponera bland övriga i äskandet angivna objekt. Den slutliga investeringsbudgeten för respektive nämnd ska fastställas senast 2017-10-31 i samband med beslutet om Strategi och budget för 2018.

Investeringar totalt (Tkr)	**2018**	**2019**	**2020**
Kommunstyrelsen	68 000	58 000	56 000
Grund- och förskolenämnden	761 300	593 700	360 000
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	4 000	4 000	4 000
Kultur- och fritidsnämnden	81 344	222 166	179 475
Socialnämnden	5 000	5 000	5 000
Äldrenämnden	5 000	5 000	5 000
Stadsbyggnadsnämnden	37 000	28 000	26 000
Stadsbyggnadsnämnden VA	120 000	132 000	147 000
Tornberget	110 000	115 000	120 000
Totalt	**1 191 644**	**1 162 866**	**902 475**

5.1 Kommunstyrelsen

Tkr	Budget tom 2017	2018	2019	2020
Investeringsreserv		40 000	40 000	40 000
IT-investeringar		25 000	15 000	13 500
Vattenplan	17 000	2 500	2 500	2 500
Övriga objekt		500	500	500
Totalt		68 000	58 000	56 500

Kommunstyrelsen ansvarar för lokalförsörjningen och administrerar lokalbanken med avställda lokaler från verksamheten. För att snabbt och effektivt anpassa lokaler för en ny hyresgäst samt för att ha en beredskap för oförutsedda investeringar under året avsätts medel till en investeringsreserv, 40 mnkr, som kommunstyrelsen disponerar. Investeringsmedlen för vattenplanen gäller insatser för dagvatten till Drevviken.

För övriga objekt som kommunstyrelseförvaltningen äskat erhåller kommunstyrelsen 500 tkr för 2018. Kommunstyrelsen ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2015-10-31. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att i samarbete med Tornberget arbeta fram en standard för utformning av kommunala lokaler. Uppdraget ska redovisas för kommunfullmäktige i oktober 2017. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att samordna lokalbehoven från förvaltningar för att optimera användandet av kommunens lokaler för att minska investeringsbehovet.

5.2 Grund- och förskolenämnden

Totalt (Tkr)	2018	2019	2020
Skolor	581 800	440 700	360 000
Förskolor	73 500	143 000	0
Inventarier och utrustning, skolor och förskolor	6 000	6 000	6 000
Investeringsreserv *	100 000		
Totalt	761 300	593 700	366 000

*Reserv för att kommunen bygger istället för extern aktör. För att ta reserven i anspråk krävs beslut av kommunstyrelsen.

Skolor (Tkr)	Budget tom 2017	2018	2019	2020
* Upprustning Vendelsömalmsskolan inkl. evakuering	137 000	15 000		
Inventarier Vendelsömalmsskolan	3 000			
* Ny Vikingaskola inkl. evakuering	212 000	42 200		
Ny Vikingaskola inventarier		8 800		
* Upprustning Hagaskolan	70 000	70 000		
Inventarier Hagaskolan		3 000		
* Utökning Ribbyskolan (anm. 1)	55 000	55 000	90 000	
Ribbyskolan inventarier		5 800	2 900	
*Ombygg och utökning av Ribbybergsskolans kök		50 000		
Inventarier Ribbybergsskolans kök		1 000		
* Upprustning Tungelsta skola Hus A		45 000		
Upprustning Söderbymalmsskolan Hus A,B C (anm. 2)		76 000		
* Ny F-9 skola Vega (Dp4) inkl. särskola och allaktivitetshus (anm. 3)			120 000	300 000
Ny F-9 skola Vega (Dp4) inkl. särskola och allaktivitetshus, inventarier				20 000
* Ny skola i Västerhaninge, Nya Åbyskolan		100 000	105 000	
Inventarier nya Åbyskolan			8 800	
* Ny F-6 skola Handen, ersätter Runstensskolan (anm. 2)		110 000	118 000	
Ny F-6 skola södra Handen (Extern)		0	0	
Ny F-6 skola Norrby (Extern)		0	0	
Ny F-skola Tungelsta/Hammar Småbruk (Extern)		0	0	0
* Kvarnbäcksskolans kök				37 000

Evakuering, Kvarnbäcksskolans kök				3 000
Totalt skolor		581 800	444 700	360 000

Förskolor (Tkr)	Budget tom 2017	2018	2019	2020
* Ny förskola som ersätter fsk. Tallen		64 300		
Inventarier, fsk. Tallen		2 700		
Evakuering, fsk. Tallen		1 000		
Ny förskola som ersätter Nytorps fsk. (Ev extern)				0
Ny förskola Dalarö (Extern)				0
Ny förskola Vega (Extern)				0
Ny förskola Vega/Kolartorp (Extern)		0		
Ny förskola Norrby (Extern)		0		
Ny förskola Tungelsta/Stav (Extern)		0		
2 nya förskolor i centrala Handen(Extern)		0	0	
* Ny förskola Jordbro som ersätter fsk. Blåsippan			64 300	
Inventarier, fsk. Blåsippan			2 700	
Evakuering, fsk. Blåsippan			7 000	
Ny förskola Jordbro (Extern)				0
* Ny förskola som ersätter Ekens förskola			64 300	
Inventarier, ny fsk. Eken			2 700	
Ny förskola, Norrby (Extern)				0
Sovaltaner förskolor		2 000	2 000	
Mobil förskola		3 500		
Totalt förskolor		73 500	143 000	0

*) Kommer att finansieras och genomföras av Tornberget.

Anm. 1: Ribbyskolan utökas till en fyrparallellig F-6 skola
Anm. 2: Det finns ett uppdrag till kommunstyrelsen i Mål och budget 2017-2018 att tillsammans med grund- och förskolenämnden utreda möjligheten att flytta Söderbymalmsskolan till Riksäpplet. Uppdraget är ännu inte redovisat och skulle det bli verklighet är planeringen att Runstensskolan flyttar in i Söderbymalmsskolan nuvarande lokaler. Investeringsbudgeten har inte tagit hänsyn till detta.

Anm. 3: Ny F-9 skola Vega (Dp4) inkl. särskola och allaktivitetshus beräknas till totalt 440 000 tkr.

Förutom inventarieanslagen får investeringsbeloppen endast användas efter ett kommunstyrelsebeslut. För inventarier och utrustning som grund- och förskolenämnden äskat erhåller nämnden 6 000 tkr för 2018. Grund- och förskolenämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2017-10-31.

5.3 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

(Tkr)	**2018**	**2019**	**2020**
Inventarier och lokalanpassningar.	4 000	4 000	4 000
Totalt	**4 000**	**4 000**	**4 000**

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden erhåller 4 000 tkr för 2018. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2017-10-31.

5.4 Kultur- och fritidsnämnden

(Tkr)	**Budget tom 2017**	**2018**	**2019**	**2020**
* Ny idrottshall Västerhaninge	25 000	28 700		
Inventarier idrottshall Västerhaninge		700		
*Ny idrottshall Lyckeby	25 000	24 200		
Inventarier ny idrottshall Lyckeby		700		
Årlig upprustning av lokaler/inventarier		500	500	500
Upprustning Fjärdlång pir	2 000	2 000	2000	
Passersystem, utbyggnad		1 000		
Spontanyta aktivitetsplatser och utegym		2 000	500	500
Konstgräsplan Vega			3 500	
Konstgräsplan Lyckeby		4 500		
Byte konstgräs, Vendelsömalm		3 000		
Stängsel, Höglundabadet		500		
Löparbanor, byte Torvalla		1 500		
Utbyte maskinpark		1 800		

Belysning kring anläggningar		500		
Framtagande av lokalprogram, utbyggnad Haninge kulturhus		2 000		
Nytt allaktivitetshus i Jordbro	3 000		30 000	
Ny simhall	2 200		175 000	175 000
Övriga ospecificierade projekt		3 000	3 000	3 000
Konstnärlig utsmyckning (1 % av lokalinvesteringarna)		4 744	7 666	475
Totalt		**81 344**	**222 166**	**179 475**

Lokaler för grundskola, förskola och kultur- och fritidsverksamhet i Vega detaljplan 4 bedöms byggas efter att pendeltågsstation Vega färdigställts 2018/2019. Medel för allaktivitetshus finns inräknat i investeringsbudgeten 2019 och 2020 som ligger under grund- och förskolenämnden. För övriga ospecificerade objekt som kultur- och fritidsnämnden äskat erhålls 3 000 tkr för 2018. Kultur- och fritidsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2017-10-31.
Haninge är i stort behov av en ny simhall, vi anslår därför 352 200 tkr från 2019.
Då fd Jordbromalmsskolan kommer att rivas avsätter vi för 2019 30 000 för att uppföra ett nytt allaktivitetshus i Jordbro.

5.5 Socialnämnden

Tkr)	**2018**	**2019**	**2020**
Anpassning av befintliga boenden och övriga investeringar	5 000	5 000	5 000
Totalt	**5 000**	**5 000**	**5 000**

Socialnämnden gör bedömningen att en ökning av antalet lägenheter i särskilt boende bör ske med cirka sex lägenheter per år och att behovet av lägenhet i servicebostad är större än behovet av lägenhet i gruppbostad.

Inklusive anpassningen av befintliga boenden och övriga investeringar erhåller socialnämnden en investeringsram på 5 000 tkr. Socialnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2017-10-31.

5.6 Stadsbyggnadsnämnden

(Tkr)	**Budget tom 2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Investeringsbudget		30 000	28 000	26 000

Poseidons torg	7 000	7 000		
Strandpromenad Rudan				
Totalt		**37 000**	**28 000**	**26 000**

Investeringsområden är Vägverksamhet, Parkverksamhet, Trafikverksamhet och Stadsbyggnad.

Stadsbyggnadsnämnden får 30 000 tkr 2018 utöver de specificerade objekten. Stadsbyggnadsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning bland objekten ska fattas senast 2017-10-31. I anslagen ingår medel för cykelplanens genomförande.

VA-investeringar

(Tkr)	**2018**	**2019**	**2020**
Reinvesteringar inom VA-verksamheten	97 000	106 500	82 000
VA-utbyggnader av huvudvattenledningar och detaljplaner	23 000	25 500	65 000
Totalt	**120 000**	**132 000**	**147 000**

Totalt erhåller stadsbyggnadsnämnden 120 000 tkr 2018 för VA- investeringar. Stadsbyggnadsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning bland objekten ska fattas senast 2017-10-31.

Enligt VA-lagen bokförs inte anläggningsavgifterna som en intäkt på investeringen, utan skuldförs mot VA-kollektivet och tas i anspråk i samma takt som investeringen genomförs. Anläggningsavgifter finansierar delvis investeringarna.

5.7 Äldrenämnden

(Tkr)	**2018**	**2019**	**2020**
Ny teknik i vården	2 000	2 000	2 000
Övriga investeringar	3 000	3 000	3 000
Totalt	**5 000**	**5 000**	**5 000**

För övriga objekt som äldrenämnden äskat erhålls 3 000 tkr för 2018. Äldrenämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2017-10-31.

5.8 Kommunala bolag: Tornberget AB

(Tkr)	2018	2019	2020
Energieffektiviseringsåtgärder	25 000	25 000	25 000
Reinvesteringar	75 000	80 000	85 000
Investeringar i tomtmark	10 000	10 000	10 000
Totalt	**110 000**	**115 000**	**120 000**

Reinvestering

Reinvesteringar (ombyggnadsinvesteringar) genomförs i fastigheter som ägs av Tornberget och hyrs av kommunen. Investeringarna är nödvändiga ur ett fastighetstekniskt perspektiv och initieras av Tornberget. Innan insats påbörjas ska samråd ha skett med berörd förvaltning och lokalplaneringsgruppen som leds av kommunstyrelseförvaltningen. Kapitalkostnaden för reinvesteringen belastar hyresgästen när ombyggnaden är färdigställd.

Tornbergets fastigheter, tomtmark

Enligt beslut svarar stadsbyggnadsförvaltningen för markskötseln för alla fastigheter på mark ägd av Tornberget där kommunen är hyresgäst. I ansvaret innefattas såväl hårdgjorda som mjuka ytor inklusive utrustning, lekredskap med mera samt ledningar i mark och avser såväl sommar- som vinterskötsel, underhåll och investeringar. Finansieringsansvaret för investeringar i ledningar och mark ska dock ligga på fastighetsägaren och täckas inom ramen för utgående hyra. Tillkommande ytor, ex. skolgård, betalas av berörd nämnd. För insatser för 2018 medges 10 000 tkr efter prioritering av stadsbyggnadsnämnden.

6. Ekonomisk plan 2018-2020

Enligt kommunallagen 6 kap § 5 ska kommunen upprätta en ekonomisk plan för den kommande 3-årsperioden. Med den föreslagna ramen för år 2018 enligt kapitel 4 som grund föreslås den ekonomiska planen för 2019-2020 fastställas enligt nedanstående sammanställning.

Nämnd/styrelse (tkr, löpande pris- och lönenivå)	**2018**	**2019**	**2020**
Kommunstyrelsen	214 000		
Grund- och förskolenämnd	1 787 000		
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	427 000		
Kultur- och fritidsnämnden	195 000		
Revisionen	1 600		
Socialnämnden	880 800		
Stadsbyggnadsnämnden	135 000		
Södertörns överförmyndarnämnd	0,0		
Södertörns upphandlingsnämnd	0,0		
Valnämnden	2 500		
Äldrenämnden	770 000		
Kommunfullmäktiges reserv	33 000		
Finansförvaltningen exkl. finansnetto	27 000		
Ofördelade medel	0,0	104 900	138 000
Totalt	**4 472 900**	**4 578 000**	**4 716 000**
Investeringar totalt	**1 191 644**	**1 162 866**	**902 475**
Varav VA-investeringar	**120 000**	**132 000**	**147 000**
Kommunen investerar	**179 244**	**147 266**	**109 975**
Uppdrag lokalinvesteringar till Tornberget	**892 400**	**883 600**	**652 000**

Vid en målsättning i resultatet motsvarande 2018 är utrymmet för 2019 respektive 2020 är 104 900 tkr respektive 138 000 tkr för att täcka pris- och löneökningar, volymökningar och ökade pensionskostnader. Detta utrymme är för 2019 och 2020 är inte fördelat per nämnd och redovisas under rubriken ofördelade medel 2019 respektive 2020.

För 2019 beräknas skatteintäkter och generella statsbidrag till 4 686 000 tkr, en ökning från 2018 med 108 000 tkr eller 2,4 procent. Befolkningsökningen från 2017-11-01 till 2018-11-01 bedöms bli ca 1 200 personer. Resultatmålet för 2019 är 117 mnkr, vilket motsvarar 2,5 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.

6.1 Resultatprognos

(miljoner kronor, löpande pris)	**Bokslut 2016**	**Budget 2017**	**Budget 2018**	**Budget 2019**	**Budget 2020**
Nämndernas nettokostnader	-3 982	-4 183	-4 376	-4 481	-4 619
Finansförvaltning		-27	-27	-27	-27
Avskrivningar	-73	-70	-70	-70	-70
Verksamhetens nettokostnader*	**-4 054**	**-4 280**	**-4 473**	**-4 578**	**-4 716**
Skatteintäkter och generella statsbidrag	4 150	4 373	4 578	4 685	4 828
Finansiella nettokostnader	-1	14	14	14	14
Resultat före extraordinära poster	**95**	**107**	**119**	**122**	**126**
EO kostn/intäkter					
Årets resultat	**95**	**107**	**119**	**122**	**126**
EGET KAPITAL	**1 492**	**1 600**	**1 719**	**1 841**	**1 967**
2 % av skatteintäkterna	82,996	87,46	91,558	93,706	96,558

*) I verksamhetens nettokostnader ingår även verksamhetskostnader inom finansförvaltningen

6.2 Balansprognos

(miljoner kronor, löpande pris)	**Bokslut 2016**	**Budget 2017**	**Budget 2018**	**Budget 2019**	**Budget 2020**
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar	1 762	1 892	2 121	2 330	2 516
Omsättningstillgångar					
Förråd och lager	0	0	0	0	0
Likvida medel	748	751	753	756	756
Kortfristiga fordringar	757	726	730	670	660
S:a omsättningstillgångar	1 506	1 477	1 483	1 426	1 416
S:A TILLGÅNGAR	**3 268**	**3 369**	**3 604**	**3 756**	**3 932**
SKULDER OCH EGET KAPITAL					
EGET KAPITAL	**1 499**	**1 607**	**1 726**	**1 848**	**1 974**
Avsättningar	424	434	444	454	464
Kortfristiga skulder	908	776	782	792	802
Långfristiga skulder	437	552	652	662	692
S:A SKULDER	**1 345**	**1 328**	**1 434**	**1 454**	**1 494**
S:A SKULDER OCH EGET KAPITAL	**3 268**	**3 369**	**3 604**	**3 756**	**3 932**
	0	0,3	0,3	0,3	0,3
Soliditet	45,9%	47,7%	47,9%	49,2%	50,2%

6.3 Finansieringsanalys

(miljoner kronor, löpande pris)	**Bokslut 2016**	**Budget 2017**	**Budget 2018**	**Budget 2019**	**Budget 2020**
Den löpande verksamheten					
Årets Resultat	95	107	119	122	126
Avskrivningar	73	70	70	70	70
Förändring pensionsskuld	19	10	10	10	10
Övriga ej likviditetpåverkande kostnader	51	0	0	0	0
Ökning/minskning kortfristiga fodringar	-111	0	0	0	0
Ökning/minskning kortfristiga skulder	180	0	0	0	0
Kassaflöde fr löpande verksamhet	**306**	**187**	**199**	**202**	**206**
Investeringsverksamheten					
Investeringar	-306	-200	-299	-279	-256
Exploateringsverksamhet		-100	-18	50	0
Kassaflöde fr investeringsverksamhet	**-306**	**-300**	**-317**	**-229**	**-256**
Finansieringsverksamhet					
Ökning/minskning skuld	-1993	115	100	10	30
Ökning/minskning långfristig fodran	1998	0	0	0	0
Övriga tillförda medel VA-verksamhet	104,9	0	20	20	20
Kassaflöde fr finansieringsverksamhet	**110**	**115**	**120**	**30**	**50**
Årets kassaflöde	**110**	**2**	**2**	**3**	**0**

7 Regler för ekonomi- och verksamhetsstyrning

7.1 Intern kontroll

Den interna kontrollen syftar till att mål och beslut som fattats av fullmäktige kring verksamhetens ändamålsenlighet och styrning säkerställs. Rapporter och information om ekonomi och verksamhet ska vara tillförlitlig. Verksamheterna ska vara kostnadseffektiva. Tillämpliga lagar, föreskrifter och policys ska följas. Intern kontroll kan sägas vara en kontroll att kontroller görs och att rutiner finns och följs. Intern kontroll är ett verktyg både för att kunna styra och för kontroll och tillsyn.

Fullmäktige har fastställt ett reglemente för intern kontroll (2013). I reglementet beskrivs ansvarsfördelningen mellan kommunstyrelse, nämnd och förvaltningar. Respektive nämnd är ansvarig för att den interna kontrollen fungerar samt att regler och rutiner utarbetas, efterlevs och följs upp. Krav ställs på att varje nämnd ska göra en riskanalys som grund för sin interna kontrollplan. Internkontrollplanen ska innehålla mätbara kontrollmoment. Planen är ettårig och ska fastställas av respektive nämnd. Internkontrollplanerna ska följas upp och återrapporteras till nämnd. Till reglementet finns riktlinjer som förtydligar och anger hur olika moment ska göras.

Reglementet för intern kontroll finns på kommunens webbsida tillsammans med övriga styrdokument.

7.2 Konkurrensutsättning genom upphandling eller kundval

Konkurrens är ett verktyg för att få ut mesta möjliga service för kommunens resurser. Det innebär att systematiskt pröva om andra än kommunen själv kan driva en offentligt finansierad verksamhet med samma eller bättre kvalitet till samma eller lägre kostnader. Det kan också bidra till en ökad valfrihet för medborgare och kunder. Undantag är uppgifter som omfattar myndighetsutövning och verksamheter som enligt gällande lagar inte kan konkurrensutsättas.

Det finns även vissa kommun interna gemensamma tjänster som alltid ska tillhandahållas av kommunen (se kapitel 7.3).

Konkurrensneutralitet ska råda mellan interna resultatenheter och externa utförare. Enhuvudprincip är att interna resultatenheter som konkurrerar med externa producenter (privata, kooperativa eller föreningsdrivna) ska ha samma förutsättningar och villkor som dessa. Inga fria nyttigheter ska finnas. Därför har interna tjänster prissatts och kostnader fördelats. Den verksamhet som använder tjänsten ska bära kostnaden. Kommunen använder två former av konkurrens:

- Upphandling
- Kundvalssystem (LOV) eller pengsystem

Upphandling

Södertörns upphandlingsnämnd har genom verksamheten Upphandling Södertörn det övergripande ansvaret för genomförandet av upphandlingar samt att detta sker i enlighet med gällande lagar och antagna styrdokument. Upphandlingsverksamheten ska genomföras professionellt och leda till goda affärer till nytta för kommunens verksamheter och medborgare. Upphandling sker genom samverkan mellan verksamheten och Upphandling Södertörn där båda parterna bidrar med sina respektive kompetenser. Vid upphandling ska kommunens verksamheter och Upphandling Södertörn tillsammans sträva efter att integrera ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensioner för att främja en hållbar utveckling.

I syfte att bli en starkare köpare och därigenom skapa möjligheter för ekonomiskt och kvalitativt bättre affärer ska Haninge kommuns upphandlingar inte bara samordnas internt utifrån en helhetssyn utan även, där så bedöms som möjligt av Upphandling Södertörn, samordnas med såväl egna kommunala bolag som med Nynäshamns kommun och dess kommunala bolag. Även samordning med andra kommuner eller bolag på Södertörn är positivt.

Kommunen har genom upphandling Södertörn tecknat ramavtal med leverantörer inom många områden. Syftet med att ingå ramavtal och övriga avtal är att säkerställa leverans av de varor och tjänster som behövs i verksamheten. Leverans ska ske med rätt kvalitet med hänsyn till miljö och till ett bra pris med tydliga villkor för leverans, garanti och reklamation. Om det finns ett gällande avtal för det aktuella inköpsbehovet ska beställning/avrop ske från det avtalet. En hög grad av köp från avtal (avtalstrohet) visar på att kommunen är en trogen köpare och genom att kunna visa har vi skapat möjligheter för att göra bättre framtida affärer och en god cirkel skapas. Upphandlade avtal, ramavtal och övriga avtal, finns tillgängliga i en avtalsdatabas som återfinns via intranätet. Det finns inte ramavtal eller övriga avtal som täcker alla behov. I de fall där avtal saknas har därför förvaltningarna rätt att genomföra direktupphandlingar. Riktlinjer för hur direktupphandling genomförs och återrapporteras finns på intranätet och i gällande styrdokument.

Södertörns upphandlingsnämnd finansieras genom avgifter från Haninge respektive Nynäshamns kommun. Upphandlingar som avser enstaka köp av vara, tjänst eller entreprenad och som är att betrakta som investering, exempelvis mark- och anläggningsentreprenader, byggnationer av fastigheter, större renoveringsprojekt, köp av IT-system eller andra kostsamma köp där värdet överstiger 3,5 mnkr, ska bära sina egna kostnader för upphandling. Det betyder att Upphandling Södertörn kommer att internfakturera verksamheten för genomförandet av dessa. Kostnaderna för dessa är inte inkluderade i den årliga interna kostnad som månatligen debiteras verksamheterna och som finansierar Södertörns upphandlingsnämnd.

Kundvalssystem (LOV) eller pengsystem

En konkurrensform är kundval eller valfrihetssystem. Konkurrensen sker mellan olika utförare oavsett om de är kommunala eller privata. Det handlar om tjänster och verksamheter som är individrelaterade, t.ex. förskola, grundskola, äldreomsorg samt handikappomsorg. Det är den enskilde individen eller kunden som väljer utförare av tjänsten. Kundvalssystem kan ske med eller utan checkar. Lag om valfrihetssystem (LOV) reglerar vad som ska gälla för de kommuner och landsting som vill konkurrenspröva kommunala och landstingskommunala verksamheter genom att överlåta valet av utförare av stöd, vård- och omsorgstjänster till brukaren eller patienten. Vid upphandling enligt LOV är priset fastställt på förhand och utförare konkurrerar med kvalitet. Haninge tillämpar LOV i till exempel hemtjänst för äldre och inom socialtjänsten. Ett system med elevpeng fastställd årligen av fullmäktige tillämpas för förskolor och grundskolor.

Elevpeng 2018

Kommunfullmäktige fastställer årligen elevpengen till förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg och grundskola i samband med beslut om mål och budget. Syftet med elevpengen är att ge förutsättningar för ökad konkurrens och möjlighet till valfrihet för eleverna. Elevpengen omfattar för- och grundskoleverksamhet, oavsett huvudman, som har inskrivna elever från Haninge kommun. Internationella skolor omfattas också av elevpengen.

Prognosen för hur många barn/elever som beräknats inom respektive verksamhet är ett årsgenomsnitt baserat på kommunens befolkningsprognos, vilken ligger till grund för den budgetram som tilldelas grund- och förskolenämnden. Om antalet barn och elever blir fler än prognostiserat utgår ytterligare volymkompensation till grund- och förskolenämnden. Om barn och elevantalet omvänt blir lägre än prognosen ska grund- och förskolenämnden återlämna motsvarande anslag till kommunfullmäktige.

För 2018 fastställs nedanstående elevpeng och en jämförelse med elevpengen för 2017 enligt tabell nedan. I elevpengen ingår inte de specialdestinerade statsbidrag som finns att söka i syfte att öka lärartätheten och minska klasserna i lågstadiet. Det riktade stukturbidraget för nyanlända är utöver den ordinarie elevpengen och betalas ut enligt gällande regler.

Tabell Elevpeng 2018

Verksamhet	Elevpeng 2018	Förändring i % elevpeng	Jmf 2016 grundbidrag	Förälda-avgift (kr)	Prognos volym
Pedagogisk omsorg					
1-3 år	106 877 kr	2,5%	2,5%	10 840 kr	146
4-5 år	90 881 kr	2,5%	2,5%	8 130 kr	90
6-9 år	36 496 kr	2,5%	2,5%	6 150 kr	-
Förskola					
Allmän förskola	29 470 kr	2,5%	2,5%	2 033 kr	25
1-3 år	124 637 kr	2,5%	2,5%	10 840 kr	2 879
4-5 år	117 880 kr	2,5%	2,5%	8 130 kr	2 293
Fritidshem					
6-9 år	42 074 kr	4,1%	4,0%	6 150 kr	4 300
Grundskola					
År F-6	63 818 kr	2,7%	4,0%	- kr	8 224
År 7-9	85 164 kr	2,3%	4,0%	- kr	3 242
Övriga ersättningar					
Strukturbidrag för nyanlända	98 500 kr	0,0%	0,0%		353
Nattomsorg	55 730 kr	2,5%	2,5%	Se förskola	-

Beloppen redovisas i kronor och avser ersättning för helår.

Elevpengen består av två delar*: lokalersättning* och *grundbidrag*. Lokalersättningen baseras på kommunens genomsnittliga självkostnad för lokaler inom respektive verksamhetsform. Grundbidraget är den del av elevpengen som finansierar verksamheten exklusive lokaler. Eftersom grundbidraget är den del av ersättningen som går till verksamhet, redovisas förändringen jämfört med föregående år särskilt i tabellen ovan.

Grund- och förskolenämnden utbetalar elevpengen med 1/12-del varje månad. Om familjedaghem eller förskola själv tar in föräldraavgift, reduceras beloppen enligt avgiftskolumnen i tabellen ovan.

Momskompensation på 6 procent baserad på elevpengen, alternativt 18 procent på lokalkostnaden och 5 procent på övriga kostnader, tillkommer till huvudman annan än kommunen. Denna momskompensation återsöker kommunen vilket gör att det blir konkurrensneutralt. För enheter i egen verksamhet görs ett administrationsavdrag från elevpengen för att finansiera den centrala administrationen. För andra anordnare ligger således ersättning för administration i den elevpeng som utbetalas.

Till huvudman annan än kommunen som startar ny verksamhet i nybyggda lokaler i kommunen, tillkommer högst 6 000 kr per elev och år för barn i förskola och grundskola. Tillägget betalas ut i fem år. Om kommunens genomsnittliga kostnad för egna lokaler inom respektive verksamhet ökar mer än konsumentprisindex reduceras tillägget med motsvarande.

För barn i behov av särskilt stöd gäller att det till ansökan om ersättning ska biläggas underlag som styrker barnets/elevens behov. Om stöd beviljas upprättas ett beslut individuellt för varje barn/elev mellan anordnaren och kommunen. Ersättningen ligger utanför elevpengen.

Skolskjuts genom SL:s linjetrafik (eller motsvarande) omfattas inte av elevpengen, ej heller skolskjuts anordnad genom entreprenad (skolbuss, taxi, båt).

Grundsärskolans tilläggsanslag ligger utanför elevpengen.

7.3 Interna resultatenheter

Enligt kommunallagen har nämnderna det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom respektive verksamhetsområde. Därför ska varje nämnd se till att det finns tydliga ansvars- och befogenhetsfördelningar i verksamheten. Respektive nämnd beslutar om resultatenheter ska inrättas samt hur resultat för enskilda resultatenheter ska hanteras mellan åren. En resultatenhet är organisatoriskt samt budget- och verksamhetsmässigt avgränsad från andra enheter. Chef för resultatenhet ansvarar för enhetens samlade resultat för verksamhet, kvalitet och ekonomi. Resultatenheter är inte fria att köpa vissa kommungemensamma tjänster var de vill, utan måste beakta koncernnyttan i interna kommungemensamma tjänster (se nedan). Resultatenheter har däremot möjlighet att påverka omfattning och kvalitet på de tjänster de köper inom ramen för interna överenskommelser för service och stöd.

De gemensamma tjänster som ska handlas internt inom kommunen är:

- IT-utveckling, drift och förvaltning
- Ekonomiadministration inklusive påminnelser av obetalda fakturor, krav och inkassohantering

- Upphandling
- Personaladministration inklusive lönehantering
- Information och kommunikation
- Telefonväxel, reception och post
- Vaktmästeri och fordonshantering
- Tryckeri (om inte ramavtal finns)
- Verksamhetslokaler

Interna överenskommelser mellan kommunstyrelseförvaltningen och övriga förvaltningar tecknas och följs upp. Avtalen definierar bland annat de interna tjänsternas omfattning och kvalitet samt internpriset.

7.4 Lokalfrågor

Roller och ansvar
Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för lokalförsörjningsfrågor. Varje nämnd och förvaltning samt Tornberget har ett ansvar för att ständigt hålla frågan om ett effektivt lokalutnyttjande aktuell. I detta ansvar ingår att vid behovs- och verksamhetsförändringar noga särskilt tillvarata varje möjlighet till att minska lokalkostnaderna och ytterligare effektivisera samt om möjligt samutnyttja lokalutnyttjandet.

Idag ägs och förvaltas större delen av kommunens verksamhetslokaler av kommunens fastighetsbolag, Tornberget. Tornbergets huvuduppgift är att tillgodose kommunens behov av verksamhetslokaler och svara för byggprocessen efter beställning från kommunen.

Kommunstyrelseförvaltningen ansvarar på kommunstyrelsens uppdrag för samordningen av kommunens lokalbehov. Kommunala lokaler som inte används tillförs kommunens gemensamma lokalbank. Lokalbanken finansieras genom ett påslag på maximalt två procent som läggs på hyran för samtliga lokaler.

Lokalresursplanering och nyanskaffning av lokaler
I planeringen av nya lokaler krävs en effektiv lokalplaneringsprocess. Det är särskilt viktigt att de ekonomiska konsekvenserna av utbyggnaderna tidigt kan belysas och att processen stödjer frågor om delaktighet, styrning och kvalitet i beslutsunderlagen. Utgångspunkt för en effektiv lokalplaneringsprocess är lokalresursplanen, vilken tas fram varje år i samband med budgeten och som innehåller varje enskild förvaltnings behov av lokaler för såväl pågående som kommande planerad verksamhet. Tornberget ska vara behjälplig att ta fram kostnadskalkyler för investeringarna. Respektive nämnd tar upp lokalbehovet i sin kommande investerings- och driftbudget. I underlaget till nämnden ska också ingå en redovisning av verksamhetens förändrade kostnader i övrigt. Det är viktigt att ha en mycket god framförhållning för att denna process ska fungera. För att tydliggöra beslutsordning, roller och ansvar kring anskaffningen av nya lokaler har kommunstyrelseförvaltningen

tagit fram en modell för investeringsprocessen i kommunen. Rutinen för att följa investeringsprocessen ska tas fram.

Investeringsprocessen

I modellen för investeringsprocessen har arbetet med investeringsprojekt delats in i fem skeden (lokalresursplanskede, programskede, förprojekteringsskede, projekteringsskede och byggskede). Lokalresursplanskedet består av det arbete som lokalförsörjningsenheten och förvaltningarna löpande gör för att kartlägga framtida lokalbehov. Övriga fyra skeden initieras av politiska beslut vilka normalt ska fattas i samband med den årliga budgetprocessen. Lokalförsörjningsenheten har ett övergripande ansvar för programskedet och Tornberget har ett övergripande ansvar för processen från och med förprojekteringsskedet fram till och med färdigställandet. Om ett lokalbehov ska lösas genom inhyrning eller genom att privata intressenter ska bygga och driva verksamheten ska detta normalt beslutas innan programskedet startas.

Avställning av lokaler
Nämnderna har rätt att ställa av lokal eller del av lokal, där hyresgästen slipper fortsatt kostnadsansvar, vid varje kvartalsskifte med minst tre månaders framförhållning. Vid avställning av del av lokal ska denna utgöra en avskild eller enkelt avskiljbar del av lokalen som är möjlig att upplåta till annan hyresgäst. Bedömningen avgörs från fall till fall av kommunstyrelseförvaltningen i samråd med respektive förvaltning.

Inhyrning av lokal
Förslag till inhyrning av ny lokal anmäls alltid till kommunstyrelseförvaltningen, enheten förlokalförsörjning på ekonomiavdelningen, som ansvarar för förhandlingen med hyresvärden. I kommunstyrelsens delegationsordning finns det reglerat vem som får besluta om inhyrning avlokaler.

Anpassning i lokaler som ägs av Tornberget
Vid större anpassningar ska samma hantering gälla som för beställning av ny lokal (se ovan). Huvudprincipen är även här att beställande förvaltning och nämnd har den framförhållningen att beslut om nya lokaler tas i samband med den årliga budgetprocessen. Vid mindre anpassningar som kan behöva göras löpande gäller att om bedömd kostnad överstiger 3 basbelopp ska detta redovisas som en investering som höjer hyran. Kapitalkostnaden och eventuella förändrade driftkostnader belastar sedan beställande nämnd från tidpunkten för färdigställande. För anpassningar under 3 basbelopp ska normalt kostnaden redovisas hos beställaren på driftbudgeten. Beställning till Tornberget under 3 basbelopp görs av berörd förvaltning medan beställningarna som överskrider 3 basbelopp ska godkännas av lokalförsörjningschef på kommunstyrelseförvaltningen.

Reinvesteringar i byggnader
Investeringar i fastigheter som ägs av Tornberget och som är nödvändiga ur ett fastighetstekniskt perspektiv eller där rationaliseringar i byggteknik kan uppnås initieras av Tornberget. Innan insats påbörjas ska samråd ha skett med berörd förvaltning. Kapitalkostnaden för reinvesteringen belastar hyresgästen när ombyggnaden är färdigställd. Större reinvesteringsprojekt som Tornberget initierar ska tas upp i den årliga budgetprocessen.

7.5 Delegationsordning och attestreglemente

För en fungerande intern kontroll och styrning är det viktigt att det finns fungerande och kompletta delegationsordningar för varje nämnd. Ansvar för kommunens verksamheter ligger på nämnd/styrelse. Genom att delegera ansvaret ut i tjänstemannaorganisationen, utförs arbetsuppgifterna på rätt nivå och på rätt sätt av dem som arbetar i verksamheten. Varje nämnd måste se över och uppdatera sin delegationsordning årligen.

I kommunens attestreglemente och dess tillämpningar anges vilka som får beslutsattestera, vad attest innebär och vilka beloppsgränser som finns för beslutsattestanter. Den som själv har konsumerat, använt, tagit en vara eller tjänst i bruk får inte beslutsattestera fakturan. Beslutsattestant ska ha kompetens för uppgiften samt ha ansvar för den budget som ska debiteras.

Varje år upprättar respektive nämnd en aktuell attestförteckning, där det framgår vilka som har beslutsattest enligt attestreglementet samt vem som ersätter ordinarie attestant vid dennes frånvaro. Attestförteckningen ska vara anpassad till nämndens organisation och modell för ekonomisk styrning.

Attestreglemente och dess tillämpning finns på kommunens webbsida bland styrdokument.

7.6 Drift- och investeringsbudget

Driftbudget
Kommunen budgeterar med ett resultat om minst två procent av skatteintäkter och generella statsbidrag enligt rekommendationer från Sveriges kommuner och landsting. Resultatmålet är en nivå som Sveriges Kommuner och Landsting rekommenderar för att kommunen ska behålla värdet på sina anläggningstillgångar, möjliggöra självfinansiering av investeringar och för att ha en marginal för oförutsedda kostnadsökningar eller intäktsminskningar.

När kommunfullmäktige fattat beslut om budgetramar har respektive nämnd i uppgift att upprätta en detaljbudget uppdelad på intäkter och kostnader. Det ingår i

nämndernas uppdrag att utveckla sin verksamhet utifrån sin budget och att anpassa sin verksamhet till ändrade förhållanden. Respektive nämnd ska ha en egen reserv för att kunna parera volymförändringar och oförutsägbara merkostnader. Reserven disponeras av nämnden som beslutar om och när reserven ska användas.

Nämndens detaljbudget (Strategi och budget) beslutas av nämnden senast den 31 oktober. Därefter ska verksamheternas detaljbudget läggas in i budgetverktyget (Hypergene). Kommunens hela budget ska vara registrerad och avstämd senast 31 december. Kommunens budget är drift- och investeringsbudget som finns totalt för hela kommunen och per nämnd. Driftbudgeten avser löpande kostnader och intäkter (nettoförbrukning) och ska budgeteras ner på enhets-/ansvarsnivå.

Kommunens nämnder har ett ekonomiskt ansvar som sträcker sig längre än det enskilda budgetåret. Grundprincipen ska ses över, men tills vidare gäller att nämnderna för med sig hela över- eller underskott till kommande verksamhetsår. Detta under följande förutsättningar:

- Fullmäktige anser att resultatöverföringen är rimlig relaterat till hur nämndens överskott eller underskott har uppstått.
- Om en nämnds överskott ska föras över till nästa års nämndbudget, ska kommunen minst har motsvarande ekonomiska utrymme i kommunens totala budget.
- Resultatöverföring från föregående år får inte tas i anspråk eller belasta i kommande års budget förrän beslut om resultatöverföring fattats av fullmäktige.
- Beviljad resultatöverföring (överskott) får inte användas för verksamhet som bidrar till att nämndens rambehov ökar kommande år.
- Överskott från driftbudgeten för innevarande och tidigare år får inte användas till investeringar.
- Om en nämnd har underskott ska detta återbetalas, d.v.s. belasta nämndens budget, under kommande år. Maximalt antal år att dela upp underskott är tre år, efter beslut fattat av fullmäktige.

Eftersom budgetramarna utgör gräns för kommunens ekonomiska resurser kommer tilläggsanslag under innevarande budgetår i princip inte att beviljas. Det gäller både drift- och investeringsbudget.

Investeringsbudget

Kommunens investeringsbudget fördelas per nämnd och ligger till grund för sådana inköp som redovisningsmässigt betraktas som materiella anläggningstillgångar. Varje nämnd beslutar själv vilka investeringsmedel som ska äskas och hur investeringsbudgeten ska fördelas om inte kommunfullmäktige beslutat annat. Budgeten kan vara riktad till specifika investeringsprojekt eller som en gemensam budgetpost. Varje projekt som får investeringsmedel tilldelas ett projektnummer som alltid ska användas när kostnader och intäkter för investeringen.

Materiell anläggningstillgång

Inköp i Haninge kommun är en materiell anläggningstillgång och därmed en investering, när den uppfyller samtliga av följande kriterier:

• Den är avsedd för stadigvarande bruk.
• Den har en nyttjandeperiod på minst tre år.
• Den är värdehöjande för verksamheten.
• Anskaffningsvärdet överstiger 25 000 kr (exkl. moms).

Exempel på materiella anläggningstillgångar är mark, verksamhetsfastigheter, maskiner, inventarier, möblemang, utrustning och bilar.

Alla inköp avseende denna typ av varor som uppfyller kriterierna ovan, ska hanteras som materiell anläggningstillgång. Uppfylls inte kriterierna ska inköpet belasta driften, dvs. kostnadsföras direkt.

Exempel på inventarier som inte uppfyller samtliga kriterier för att kunna klassas som anläggningstillgångar är IPad, Chromebooks och bärbara datorer eftersom de inte bedöms ha en livslängd på mer än tre år. Inköp av dessa ska därför kostnadsföras direkt på driften.

I kommunen ska investeringsbudget för inköp som uppfyller kriterierna ovan finnas. Om investeringsbudget inte finns måste inköpet ändå bokföras som en investering, dvs. som materiell anläggningstillgång, det får inte belasta driften. Om investeringsbudget saknas eller är förbrukad, men verksamheten ändå bedömer att de behöver köpa en anläggningstillgång måste det finnas ett prognostiserat överskott i driftbudgeten motsvarande hela investeringens storlek.

Flera inköp av mindre värde ses som en investering om ett naturligt samband finns. Naturligt samband avser ett funktionellt eller fysiskt samband mellan inköpen. Kriterierna avseende stadigvarande bruk, nyttjandeperiod och värdehöjning ska vara uppfyllda. Exempel på naturligt samband är om nya möbler köps in till ett rum och inköpskostnaderna tillsammans överskrider beloppsgränsen.

Kapitaltjänstkostnader - Avskrivning och ränta

Anläggningstillgångar har i de allra flesta fall en begränsad nyttjandeperiod och ska skrivas av linjärt under denna period. Kommunen införde under 2015 komponentavskrivning för tillämpliga delar, främst byggnader, vägar och markanläggningar vilket innebär att olika komponenter inom en anläggning skrivs av med olika avskrivningstider.

En investering belastar verksamhetens driftsresultat med en månatlig kostnad i form av avskrivning under hela nyttjandeperioden. Verksamhetens drift belastas även för investeringen i form av internränta. Avskrivning och internränta tillsammans utgör kapitaltjänstkostnad. En investering medför därför alltid ökade driftkostnader under

nyttjandeperioden. Vid beslut om investering ska kapitaltjänstkostnaden därför alltid kalkyleras och beaktas i driftbudget under hela nyttjandeperioden.

7.7 Förvaltningsledningens rapporteringsskyldighet

Förvaltningschefen ansvarar inför sin nämnd att budgeten hålls och är skyldig att skyndsamt rapportera ekonomisk obalans inom förvaltningens verksamheter till nämnden. Om prognosen för året visar på underskott ska åtgärdsförslag med besparingar eller omprioriteringar omedelbart tas fram och redovisas för nämnden som fattar beslut om åtgärder. Det ska tydligt framgå vilka åtgärder som kommer att vidtas, vilken kostnadsbesparing eller intäktsökning som kommer att genereras samt när den ekonomiska effekten kommer att få genomslag i utfallet. Information om obalans samt åtgärdsplan ska skickas till kommunstyrelsen för kännedom.

För resultatenheter, avdelningar eller motsvarande inom nämndens ansvarsområde där budget överskrids ska ansvarig förvaltningsledning vidta motsvarande åtgärder som krävs för att återställa en budget i balans.

7.8 Uppföljning och återrapportering

Uppföljning och åtgärder är en viktig del i styrningen och en förutsättning för decentralisering av ansvar och befogenheter.

Eftersom målet med den kommunala verksamheten är att tillhandla hålla tjänster av god kvalitet och använda befintliga resurser effektivt måste styrningen ha en helhetssyn på ekonomi, prestationer och kvalitet.

Kommunstyrelsen fattar beslut om när nämnderna ska lämna sina verksamhetsuppföljningar till kommunstyrelseförvaltningen. Respektive förvaltning ska följa kommunstyrelsens tidplan och anvisningar.

Fullmäktiges mål och budget följs upp löpande under ett verksamhetsår:

- Månadsbokslut görs alla månader utom januari och juli. Dessa uppföljningar har störst fokus på ekonomisk uppföljning, prognos samt risk och känslighetsanalys, bör även omfatta viss analys av de ekonomiska förutsättningarna i förhållande till verksamheterna.
- Nämnderna följer upp och rapporterar fullmäktiges mål och uppdrag tre gånger per år, delårsuppföljning 1 per april, delårsuppföljning 2 per augusti och i nämndens årsredovisning.
- Utökat månadsbokslut upprättas för **hela kommunen** per 30 april. Denna uppföljning har störst fokus på ekonomisk uppföljning, prognos samt risk och känslighetsanalys, bör även omfatta viss analys av de ekonomiska

förutsättningarna i förhållande till verksamheterna. Utökningen jämfört med ett vanligt månadsbokslut består i sammanfattning av nämndernas och kommunstyrelsens utfall och prognos för investeringar samt avstämd balans- och resultaträkning för kommunen (ej sammanställd redovisning för hela koncernen, ej kassaflödesanalys och noter).

- Kommunens delårsrapport görs en gång årligen (per den 31 augusti). Fullmäktiges mål och budget följs upp och analyseras, vilket innebär att uppföljningen omfattar både ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat. Prognoser samt risk- och känslighetsanalyser avseende ekonomiskt resultat och uppfyllelse av fullmäktiges mål görs. Delårsrapporten per augusti ska uppfylla kraven i lagen om kommunal redovisning för delårsrapporter.
- Årsredovisningen omfattar uppföljning och analys av ekonomi och verksamhet för verksamhetsåret. Krav om kommunernas upprättande av årsredovisning finns i lagen om kommunal redovisning och i kommunallagen. Det ekonomiska resultatet sammanställs och analyseras, jämförelser görs med föregående års budget och utfall, eller målvärde om det gäller en indikator. Bedömningar görs om fullmäktiges mål har uppfyllts eller inte.
- Utöver ovanstående kan fullmäktige eller kommunstyrelse ge nämnder i uppdrag att göra särskilda uppföljningar och utvärderingar som ska rapporteras.

På individuell nivå sker resultat- och målsamtal. Detta sker under första kvartalet årligen i ett samtal då medarbetarens insatser relateras i förhållande till uppsatta mål.

Bilaga 1 Resultatindikatorer och informationsmått för fullmäktiges mål

Mål 1. God folkhälsa

Mål 1 Resultatindikatorer		2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Andel fyraåringar med övervikt (%)*		12,4	-			9,0
Möjlighet att komma utomhus i särskilt boende för äldre (%)		46	43	51		57
Andel elever som inte använder alkohol, narkotika, tobak, dopingmedel (ANTD)	Åk 9	58	-	59	-	66
	Gymnasiet åk 2	27	-	33	-	35

Andel fyraåringar med övervikt

Definition: Andel fyraåringar i Haninge som är överviktiga. Ingen rapportering har skett 2015 på grund av att landstinget bytte systemstöd och det blev brister i rapporteringen.

Källa: SLL Barnhälsovårdsenheten, Södersjukhuset

Mäts: Varje år

Analys: KSF, UBF Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Möjlighet att komma utomhus i särskilt boende för äldre

Definition: Socialstyrelsens undersökning ” Så tycker de äldre om äldreomsorgen – En rikstäckande undersökning av äldres uppfattning om kvaliteten i hemtjänst och äldreboenden”. Fråga 19 för särskilt boende ”*Är möjligheterna att komma utomhus bra eller dåliga*?” Svarsalternativ är mycket bra, ganska bra, varken bra eller dåliga, ganska dåliga, mycket dåliga. Uppgiften avser andel (%) som svarat mycket bra och ganska bra.

Källa: Socialstyrelsen, öppna jämförelser

Mäts: Varje år

Analys: ÄF Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Andel elever boende i Haninge som inte använder ANTD

Definition: Andel elever som inte använder alkohol, narkotika, tobak, dopingmedel (ANTD). Följande frågor i Stockholmsenkäten:

– Röker Du?

– Dricker inte alkohol

– Snusar Du?

– Har Du sniffat någon gång?

– Har Du någon gång använt narkotika? (med narkotika avses t ex hasch, marijuana, amfetamin, ecstasy, LSD, kokain, heroin och GHB)

– Har Du någon gång använt dopingmedel (utan läkares ordination/recept)?

För cigaretter och snus räknas både alternativen ”aldrig rökt” och ”bara testat hur det smakar”.För alkohol är det de som kryssat ”dricker inte alkohol” på en fråga om hur ofta de dricker sig berusade. För narkotika, sniffning och doping räknas bara de som aldrig testat. Avser elever med Haninge som hemkommun.

Källa: Stockholmsenkäten

Mäts: Jämna år

Analys: UBF, SOF Rapportering: Delår 2, årsredovisning jämna år

Informationsmått

Sjukpenningtal

Nöjd medborgarindex (NMI) för idrotts- och motionsanläggningar

Nöjd medborgarindex (NMI) för kultur

Folkhälsa - Självskattad hälsa

God psykisk hälsa för årskurs 9 respektive gymnasiet årskurs 2 (mäts jämna år)

Sjukpenningtal

Definition: Sjukpenningtalet är antal utbetalda nettodagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning eller rehabiliteringspenning per registrerad försäkrad i åldrarna 16–64 år (exklusive försäkrade med hel sjuk- och aktivitetsersättning). Källa: Försäkringskassan

Mäts: Varje månad Rapportering: Årsredovisning

Nöjd medborgarindex (NMI) idrotts- och motionsanläggningar

Definition: Indexet beräknas utifrån tre frågor i medborgarundersökningen. Frågorna är

Vad tror eller tycker du om:

– Öppettiderna vid kommunens idrotts- och motionsanläggningar?

– Utrustning och skötsel av kommunens idrotts- och motionsanläggningar?

– Belysningen i kommunens motionsspår?

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Nöjd medborgarindex (NMI) kultur

Definition: Indexet beräknas utifrån tre frågor i medborgarundersökningen. Frågorna är

Vad tror eller tycker du om:

– Biblioteksverksamheten?

– Utställnings och konstverksamheter?

– Teaterföreställningar och konserter?

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Folkhälsa - Självskattad hälsa

Andel invånare 16-84 år (%) med bra självskattat hälsotillstånd i kommunen.

Definition: Andel som i nationella folkhälsoenkäten svarat "Bra" eller "Mycket bra" på frågan "*Hur bedömer du ditt allmänna hälsotillstånd*?" Nyckeltalet ingår i Öppna jämförelser, Socialstyrelsen.

Källa: Folkhälsomyndigheten, Hälsa på lika villkor (HLV).

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

God psykisk hälsa

Definition: Indexet beräknas av Stockholmsenkäten, och är ett sammanvägt resultat på frågorna:

– Hur ofta har Du haft huvudvärk detta läsår?

– Hur ofta har Du dålig aptit?

– Hur ofta har Du under detta läsår haft "nervös mage" (t ex magknip, magkramper, orolig mage, illamående, gaser, förstoppning eller diarré)?

– Hur ofta har Du under detta läsår haft svårt att somna?

– Hur ofta har det hänt under detta läsår att Du sovit oroligt och vaknat under natten?

Index mellan 0 och 100 där 0 är lägsta och 100 motsvarar högsta tänkbara värde.

Avser barn som har Haninge som hemkommun.

Källa: Stockholmsenkäten

Mäts: Jämna år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Mål 2. Trygga invånare med inflytande och delaktighet

Mål 2 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Kostnad för skadegörelse på kommunala byggnader (kronor per invånare)	14,5	13,0	19,9		<=10,0
Trygghet i skolan, årskurs 8 (%)	86	90	89		90
Attitydundersökning stadskärnan (skala 1-5)	3,1	2,9	2,9		4,0

Kostnader skadegörelse på kommunala byggnader (kr) per invånare

Definition: Kostnad för skadegörelse på kommunala byggnader (kr) per invånare. Med skadegörelse avses glaskross och klotter. Kommunala byggnader är de som förvaltas av Tornberget AB. (Beräkning 2014: 1 189 000/82 148 (*1 nov*) = 14,47, Målvärde 2018: 870 000/87 000 *(trend*) = 10,0)

Källa: Tornberget

Mäts: Varje år

Analys: KSF, Tornberget, UBF, KOF, SOF, ÄF. Rapportering: Årsredovisning

Trygghet i skolan

Definition: Andel som känner sig trygga i skolan årskurs 8 (Alla skolor)

Källa: Skolplaneenkäten

Mäts: Varje år

Analys: UBF Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Attitydundersökning stadskärnan

Definition: Resultat av en enkät där de som svarar får betygssätta olika aspekter av stadskärnan på en skala mellan 1 och 5, där 1 är instämmer inte alls och 5 är instämmer helt. De aspekter som omfattas är shopping, restauranger, nöjen, evenemang och stadsmiljö.

Påståendena är:

-...*det finns ett bra utbud av shopping*

-...det finns ett bra utbud av restauranger och caféer

-...det finns ett bra utbud av nöjen

-...det finns ett bra utbud av evenemang

-...det är en vacker stadsmiljö

Källa: Enkät som görs av KSF, samhällsutvecklingsavdelningen.

Mäts: Varje år

Analys: KSF, SBF, KOF Rapportering: Årsredovisning

Informationsmått

Trygghetsindex (SCB)

Nöjd inflytandeindex (SCB)

Trygghetsindex för unga (Rädda Barnen)

Trygghetsindex lokala BRÅ

Trygghetsindex

Definition: Tre frågor i Medborgarundersökningen:

– Hur ser du på hur tryggt och säkert du kan vistas utomhus på kvällar och nätter?

– Hur ser du på hur trygg och säker du kan känna dig mot hot, rån och misshandel

– Hur ser du på hur trygg och säker du kan känna dig mot inbrott i hemmet?

Indexet mäts på en skala mellan 0 och 100, där 100 är bästa tänkbara värde. I skalan anses värden under 40 vara icke godkänd, gränsen för nöjd går vid 55 och gränsen för mycket nöjd vid 75.

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Nöjd inflytandeindex

Definition: Nöjd inflytandeindex räknas ut i Medborgarundersökningen, och bygger på resultatet av frågorna:

– Hur nöjd är du med den insyn och det inflytande invånarna har över kommunens beslut och verksamheter?

– Hur väl uppfyller din kommun dina förväntningar på invånarnas möjligheter till insyn och inflytande?

– Försök föreställa dig en ideal situation för invånarnas insyn och inflytande över kommunens verksamheter och beslut. Hur nära ett sådant ideal tycker du att invånarnas insyn och inflytande kommer i din kommun?

Indexet mäts på en ska a mellan 0 och 100, där 100 är bästa tänkbara värde. I skalan anses värden under 40 vara icke godkänd, gränsen för nöjd går vid 55 och för mycket nöjd vid 75.

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Trygghetsindex för unga

Definition: Index på skala mellan 0 och 100, där 0 innebär att alla svarat att de aldrig känner sig trygga, och 100 innebär att alla svarat att de alltid känner sig trygga. För uppgifterna för 2014 (74) avser 81 pojkar och 67 flickor. Nästa undersökning kommer troligen att göras 2017. Bygger på dessa frågor:

– *Känner du dig trygg på följande ställen:*

– *Bostadsområdet på kvällen,*

– *På fritidsgården,*

– *På stan kvällstid*

– *Kollektivtrafik på kvällen.*

Källa: Ung Röst

Mäts: 2017 Rapportering: Delår 2, Årsredovisning

Trygghetsindex lokala BRÅ

Definition: Trygghetsundersökning med 300 respondenter i 10 kommundelar, totalt 3 000 respondenter. Undersökningen mäter på lokal nivå den upplevda tryggheten och den faktiska utsattheten för brott. 33 frågor ingår i metoden som tillsammans bildar ett trygghetsindex. Index mellan 0 – 6, där låga värden är bra.

Källa: Stiftelsen Tryggare Sverige

Mäts: Vartannat år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Mål 3. Stöd och omsorg som ger mervärde för individen

Mål 3 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Ej återaktualiserade ungdomar 13-20 år ett år efter avslutad insats (%)	66	69	75		80
Nöjdhet bemötande i hemtjänst under 65 år			96		97
NY Hur mycket har du kunnat påverka den hjälp du har fått av socialtjänsten (Målvärde och basvärde tas fram under 2017)					

Ej återaktualiserade ungdomar 13-20 år

Definition: Andel (%) ungdomar i åldern 13-20 år som inte återkommit till socialtjänsten inom ett år efter avslut av samtliga utredningar och/eller insatser (U33400). Återaktualisering avser endast formell utredning. Gäller inte ekonomiskt bistånd. Ensamkommande flyktingbarn ingår inte. Avser insatser/utredningar som avslutades första halvåret år T-1. Detta är ett utvecklingsnyckeltal, se frågor och svar på *kolada.se* för mer information.

Källa: Egen undersökning i kommunen. Ingår i KKiK mått 30

Mäts: Varje år

Analys: SOF Rapportering: Årsredovisning

Nöjdhet bemötande i hemtjänst under 65 år

Källa:

Mäts: Varje år

Analys: SOF, ÄF Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Hur mycket har du kunnat påverka den hjälp du har fått från socialtjänsten?

(Målvärde och basvärde tas fram under 2017)

Informationsmått

Nöjd medborgarindex (NMI), äldreomsorg

Nöjd medborgarindex, äldreomsorg

Definition: *Vad tror eller tycker du om äldreomsorgen i din kommun*? Index 0-100. Svar inkluderar alla åldersgrupper.

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Mål 4. Möjligheter till utbildning i livets alla skeden

Mål 4 **Resultatindikatorer**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018** **Målvärde**
Andel behöriga elever till något nationellt program på gymnasiet (%)	85,2	85,7			87,0
Genomsnittligt meritvärde Åk 9	214	223			221
Andel med gymnasieexamen inom tre år (%)	57	60	58		61
Andel 16–20-åringar som varken arbetar eller studerar (definition, basvärde och målvärde tas fram under 2017)					

Andel behöriga elever till något nationellt program på gymnasiet

Definition: Antal elever i årskurs 9 som är behöriga till ett yrkesprogram dividerat med antal elever som fått eller skulle ha fått betyg i minst ett ämne enligt det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet i årskurs 9. Uppgiften avser elever folkbokförda i kommunen. Uppgiften avser läsår. (KKIK mått 18)

Källa: SCB och Skolverket.

Mäts: Varje år

Analys: UBF Rapportering: Årsredovisning

Genomsnittligt meritvärde

Definition: Meritvärdet beräknas som summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg och för 17 ämnen för elever som läst moderna språk som språkval. Elevernas betyg omvandlas till betygsvärdena (E=10, D=12,5, C=15, B=17,5, A=20) och de 16 bästa ämnena summeras. Har eleven godkänt betyg i modernt språk är det ett 17e ämne i meritvärdet. Det högsta möjliga meritvärdet för elever som läst 17 ämnen är 340. Gäller elever som går i kommunala skolor oavsett folkbokföringsadress.

Källa: Skolverket, Siris

Mäts: Varje år

Analys: UBF Rapportering: Årsredovisning

Andel med gymnasieexamen inom tre år

Definition: Fullföljd utbildning med examen inom 3 år, andel (%) av nybörjarelever hos offentlig huvudman i skolkommunen, exkl. IM. Andelen elever som tagit gymnasieexamen inom den förväntade studietiden, tre år. Uppgiften gäller elever som påbörjade sin utbildning på en skola med offentlig huvudman (kommun, kommunalförbund eller landsting) belägen i kommunen. (genomsnitt för Sthlm län var 68, för riket totalt 73 procent) Uppgiften beräknas på samtliga elever som för första gången började en gymnasieutbildning höstterminen tre år före det år som visas i tabellen. Uppgiften inkluderar inte elever som påbörjade sin utbildning på introduktionsprogram.

Källa: Skolverket

Mäts: Varje år

Analys: UBF Rapportering: Årsredovisning

Andel 16-20 åringar som varken arbetar eller studerar

Utbildningsförvaltningen har rapporterat in statistik till Skolverket som kommer att publiceras våren 2017. Definition och värden kompletteras under 2017.

Källa: Skolverket

Mäts:

Analys: UBF Rapportering:

Informationsmått

Andel elever godkända i nationella prov matematik, svenska åk 3 (KKIK mått 17 B)

Andel elever i åk 6 med lägst betyget E i alla ämnen (KKIK, mått 17A)

Andel som når kunskapskrav godkänt alla ämnen årskurs 9 (%)

Andel med minst 325 i meritvärde (%) baserat på 17 ämnen

Andel som upplever arbetsro/studiero i skolan i årskurs 8 och gymnasiet årskurs 2 (%)

Kostnad per betygspoäng, åk 9 (kr)

Andel med examensbevis från gymnasiet (%)

Grundläggande vuxenutbildning; andel (%) som slutfört kurs

Svenska för invandrare (SFI); andel (%) godkända

Övergångsfrekvens till eftergymnasiala studier

Godkända nationella prov svenska, matematik årskurs 3

Definition: Andel elever i årskurs tre som deltagit i alla delprov, som klarat alla delprov för ämnesprovet i matematik samt Svenska och Svenska2 (SVA). (KKIK mått 17 B) Gäller elever som går i kommunala skolor oavsett folkbokföringsadress.

Källa: Skolverket, beräknat för Kolada

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Godkända årskurs 6

Definition: Andel elever i årskurs sex, hemkommun, som har lägst betyg E i alla ämnen (KKIK 17 A).

Källa: Skolverket, beräknat för Kolada

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Andel som når kunskapskrav godkänt alla ämnen årskurs 9

Definition: Andel elever med godkänt betyg i alla ämnen som ingått i elevens utbildning. Gäller elever som går i kommunala skolor oavsett folkbokföringsadress.

Källa: Skolverket

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Andel med minst 325 i meritvärde

Definition: Andel elever i årskurs 9 med minst 325 poäng i meritvärde. Baserat på 17 ämnen. Gäller elever som går i kommunala skolor oavsett folkbokföringsadress.

Källa: Skolverket

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Arbetsro/studiero i skolan

Elever som svarat ”Stämmer bra ” eller ”stämmer ganska bra” på frågan: ”*På lektionen stör andra elever ordningen i klassrummet ”* Undersökningen genomförs i åk 8 och i gymnasiet åk 2. Uppgifter för 2014 avser grundskolan åk 7-9 och gymnasiet åk 1 och 3.

Källa: Skolplaneenkäten

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Kostnad per betygspoäng åk 9, kommunala skolor

Definition: Kommunens kostnader i kronor per betygspoäng (exklusive lokalkostnader) relateras i förhållande till resultat. Uppgifter för 2015 bygger på betygspoäng för 2015 som jämförts med 2014 års kostnader.

Källa: KKiK (Skolverket och Dagens samhälle)

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Andel elever med examensbevis från gymnasiet

Definition: Andel med examensbevis. Urval; elever med avgångsbetyg. Avgångsbetyg får man om man fått en examen eller ett studiebevis med omfattningen minst 2 500 poäng. Gäller gymnasieelever oavsett om de är folkbokförda i Haninge eller inte.

Källa: Skolverket, SiRiS

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2 och årsredovisning

Grundläggande vuxenutbildning, andel (%) som slutfört kurs

Definition: Andel godkända elever mäts på två nivåer i officiell statistik, grundläggande respektive och gymnasial vuxenutbildning i Haninge (huvudmannens skola). Uppgifter

omfattar andel av kursdeltagare i grundläggande vuxenutbildning som slutfört kurs i Haninge. Genomsnitt resultat i Sthlm län var 75,9 procent.

Källa: Skolverket

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Svenska för invandrare (SFI); andel (%) godkända

Definition: Andel kursdeltagare (%) som fått godkänt på kurs 3d svenska för invandrare, SFI. Genomsnitt resultat i Sthlm län var 40 procent.

Källa: Skolverket

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 1, delår 2, årsredovisning

Övergångsfrekvens till eftergymnasiala studier

Definition: Avser andel elever som börjar högskolan inom tre år efter avslutad utbildning i gymnasieskolan (procent). Uppgifterna från SCB gäller boendekommun när eleven avslutar gymnasieskolan.

Källa: SCB

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Mål 5. Meningsfull fritid

Mål 5 **Resultatindikatorer**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018** **Målvärde**
Andel unga nöjda med sin fritid	-	-	91,7		94
Andel elever som deltar i musik- eller kulturskola 7-15 år	8,0	9,0	8,3		10,0
Bibliotekens utlåning inkl. e-böcker (antal per invånare)	4,5	4,1	4,0		5,0
Deltagartillfällen i idrottsföreningar,	25	24			29

Mål 5 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
(antal/invånare i åldern 7-20 år)					

Andel unga nöjda med sin fritid

Utbildningsförvaltningen har fått i uppdrag att ta fram enkätfrågor om fritid i skolplaneenkäten vårterminen 2016. Fritidsverksamhet ska ingå i enkäten.

Källa: Skolplaneenkäten

Analys: UBF, KOF Rapportering: Årsredovisning

Andel elever som deltar i musik- eller kulturskola 7-15 år

Definition: Antal elever som under året deltagit i musik- eller kulturskola dividerat med antal invånare 7-15 år.

Källa: Kolada

Mäts: Varje år

Analys: KOF Rapportering: Årsredovisning

Bibliotekens utlåning

Definition: Total utlåning per invånare. Avser lån samtliga medier, inklusive e-media.

Källa: Kultur- och fritidsförvaltningen, utlåningsstatistik

Mäts: Varje år

Analys: KOF Rapportering: Årsredovisning

Deltagartillfällen i idrottsföreningar 7-20 år

Definition: Antal deltagartillfällen i åldern 7-20 år i LOK-stödsberättigade idrottsföreningar under året, dividerat med antal invånare 7-20 år den 31/12.

Källa: Kolada

Mäts: Varje år

Analys: KOF Rapportering: Årsredovisning

Informationsmått

Nöjd regionindex (NRI) fritidsmöjligheter

NRI fritidsmöjligheter

Definition: Medborgarnas bedömning av kommunen som en plats att bo och leva på. Nöjd-Region-Index mäter även nöjdhet med fritid som kommunen inte kan påverka. Faktorernas betygsindex kan variera mellan 0-100. Relativt få medborgare ingår i undersökningsunderlaget.

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Mål 6. Ett växande näringsliv med fler i egen försörjning

Mål 6 **Resultatindikatorer**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018 Målvärde**
SBAs nöjd kund index för företagare*	67	69	72		73
Antal arbetstillfällen i kommunen	26 881	27 179	27 764		29 000
Antal företag i kommunen per 1000 invånare	33,4	34,6	34,0		35,0
Andel hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd av alla hushåll med ekonomiskt bistånd(%)	32,7	35,1			29,0

**siffrorna har ett års eftersläpning*

Nöjd kund index

Definition: Nöjd Kundindex bland företagare som varit i kontakt med kommunen. (KKIK m 34)

Källa: Stockholm business Alliance (SBA)

Mäts: Varje år

Analys: KSF, SBF Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Antal arbetstillfällen i kommunen

Definition: Antal arbetstillfällen i kommunen. Förvärvsarbetande över 16 år med arbetsplats i kommunen. Siffrorna har eftersläpning med ett år och avser 2013, men redovisas 2014.

Källa: SCB Företagsregister.

Mäts: Varje år

Analys: KSF Rapportering: Årsredovisning

Antal företag per 1000 invånare

Definition: Antal företag per 1 000 invånare. Siffrorna har eftersläpning med ett år och avser året innan. Befolkningsuppgift gäller per 30 november

Källa: SCB Företagsregister, SCB befolkningsstatistik

Mäts: Varje år

Analys: KSF Rapportering: Årsredovisning

Andel hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd

Definition: Antal hushåll med ekonomiskt bistånd i 10-12 månader under kalenderåret, dividerat med antal hushåll med ekonomiskt bistånd under kalenderåret, multiplicerat med 100.

Källa: SCB (nyckeltal N31810), finns även i Jämföraren i Kolada

Mäts: Varje år

Analys: SOF Rapportering: Årsredovisning

Informationsmått
Sammanfattande omdöme om företagsklimatet i kommunen
Handelsindex
Nya företag per 1000 invånare (KKIK mått)
Arbetslöshet 16-64 år (%)

Antal gästnätter

Sammanfattande omdöme om företagsklimatet i kommunen

Definition: Resultat från enkätundersökning där företagare i Haninge ger omdöme på en skala från 1-6 där 1= dåligt och 6=utmärkt. Sammanfattande fråga.

Källa: Svenskt näringsliv

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Handelsindex

Definition: Detaljhandelsomsättning totalt/(genomsnittlig konsumtion per person och år gånger befolkning). Avser både dagligvaror och sällanköpsvaror. Uppgifter för 2015 (84) avser dagligvaror 98 och sällanköpsvaror 66. Handelsindex över 100 innebär att fler människor åker till Haninge för att handla än vad som åker från kommunen för att handla någon annanstans.

Källa: Handeln i Sverige, http://handelnisverige.se/

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Nya företag per 1000 invånare

Definition: Antal nyregistrerade företag per 1 000 invånare. Nyföretagarcentrum hämtar uppgifter från Bolagsverket. (KKIK mått 33)

Källa: Nyföretagarcentrums företagsbarometer

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Arbetslöshet 16-64 år

Definition: Andel av den registerbaserade arbetskraften i åldern 16-64 år som är antingen öppet arbetslös eller sökande i program med aktivitetsstöd. För uppgifterna 2014 (7,0) avser 10,6 procent åldersgruppen 18-24 år.

Källa: Arbetsförmedlingen

Mäts: Varje månad Rapportering: Delår 1, delår 2, årsredovisning

Antal gästnätter

Definition: Antal övernattningar i hotell, vandrarhem, stugbyar och campingar

Källa: Tillväxtverket och SCB, Inkvarteringens databas

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Mål 7. God livsmiljö för nuvarande och kommande generationer

Mål 7 **Resultatindikatorer**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018** **Målvärde**
Andel miljöbilar i kommunorganisationen (%)	28	27	33		50
Andel ekologiska livsmedelsinköp (%)	30	33	35		50
Energieffektivisering i kommunal verksamhet* (kWh/kvm korrigerat för ett normalår)	194	184	177		160

* Tidigare värde för 2015 korrigerat pga ny beräkningsmetod

Andel miljöbilar i kommunens organisation

Definition: Syftet med måttet är att redovisa kommunens arbete med miljöhänsyn genom användning av alternativa drivmedel och bränslesnåla fordon i den egna organisationen. Definitionen av miljöbil i detta mått är samma definition som används av organisationen Miljöfordon Syd (MFS). De bilar som används för kommunens (eller kommunala bolagens) tjänsteproduktion omfattas. Detta gäller oavsett om kommunen äger eller leasar bilarna. Bilar som personal leasar av kommunen för privat bruk ska däremot inte ingå.

Mättidpunkt är 1 november innevarande år. Metoden innebär att kommunen genomför en intern mätning av två storheter:

– Kommunens totala antal bilar inkl. majoritetsägda kommunala bolags bilar. Bilar som avses är bilar som är registrerade som personbilar eller lätta lastbilar.

– Kommunens totala antal miljöbilar enligt definition nedan.

Källa: Miljöfordon Syd, Tornberget och Haninge Bostäder AB

Mäts: Varje år

Analys: KSF, UBF, KOF, SBF Rapportering: Årsredovisning

Andel ekologiska inköp

Definition: Andel (procent) av samtliga livsmedelsinköp som avser ekologiska varor i hela den kommunala organisationen.

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, samhällsutvecklingsavdelningen

Mäts: Mäts två gånger per år

Analys: KSF, KOF, UBF, SOF, ÄF Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Energieffektivisering i kommunal verksamhet

Definition: Energianvändning per kvadratmeter (kWh/m2) i de lokaler som ägs av Tornberget AB. Uppgifterna är korrigerade för normalår

Källa: Tornberget.

Mäts: Varje år

Analys: KSF Rapportering: Årsredovisning

Informationsmått

Fosforhalt i Drevviken (µg/l)

Nöjd medborgarindex (NMI), miljöarbete

Fosforhalt i Drevviken

Definition: Ytvattnets innehåll av totalfosfor (µg/l) i augusti, rullande 3-års medelvärden (Låga halter räknas som mindre än 12,5).

http://miljobarometern.stockholm.se. key.asp?mo=3&dm=2&nt=1&uo=30

Källa: Miljöbarometern, Stockholm Vatten.

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Nöjd medborgarindex (NMI) miljöarbete

Definition: Medborgarnas uppfattning om kommunens insatser för att medborgaren ska kunna leva miljövänligt. Frågan som ställs lyder ”*Vad tror eller tycker du om kommunens insatser för att kommuninvånarna ska kunna leva miljövänligt?”*

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Mål 8. Nya bostäder i bra lägen

Mål 8 **Resultatindikatorer**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018** **Målvärde**
Antal färdigställda lägenheter (ackumulerat till 2018)	-	891	1 341		2 400
Ledtider för bygglov (% färdigställda inom 10 veckor)	-	-	17		100

Antal färdigställda lägenheter i nybyggda hus

Definition: Antal färdigställda lägenheter i nybyggda hus efter region, år och hustyp. Värden avser både lägenheter i flerbostadshus och småhus. Målvärdet innebär 800 bostäder per år.

Källa: SCB

Mäts: Varje år

Analys: KSF Rapportering: Årsredovisning

Ledtider för bygglov

Definition: Procent färdigställda bygglov inom 10 veckor.

Källa: Ärendesystemet Castor, stadsbyggnadsförvaltningen

Mäts: Varje år

Analys: SBF Rapportering: Årsredovisning

Informationsmått

Nöjd region index (NRI) Rekommenderar kommunen

Nöjd kundindex (NKI) byggherrar

Nöjd regionindex, rekommenderar kommunen

Definition: Fråga i medborgarundersökningen ”*Kan du rekommendera vänner och bekanta att flytta till din kommun?*

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2 och årsredovisning

Nöjd kundindex byggherrar

Definition: Nöjd kundindex för byggherrar (planeringsfasen). Medelvärdet (1 till 10, inte alls nöjd till i högsta grad nöjd) för dessa frågor: Genomsnitt för alla kommuner var 5,7

– *Kommunikation med sakägare och allmänhet*

– *Planhandlingarnas innehåll och kvalitet*

– *Krav på material från byggherren i form av utredningar, kartor och illustrationer*

– *Detaljplanens genomförbarhet*

– *Det sätt som ställningstaganden och beslut motiveras*

– *Hur tydligt kommunen motiverat hur allmänna intressen vägts mot enskilda intressen*

– *Hur rimlig planavgiften (kommunens kostnad) enligt planavtal var*

– *Samordning mellan olika enheter/förvaltningar inom kommunen*

– *Hur kostnader fördelas mellan kommun och byggherre*

– *Kommunens förmåga att hålla överenskommen tidplan*

– *Faktisk handläggningstid/kommunens ledtid*.

Källa: Stadsbyggnads benchen - byggherrar bedömer kommuners hantering av stadsbyggnadsprojekt. I Stadsbyggnads benchen

	deltar Botkyrka, Haninge, Nacka, Södertälje, Täby, Upplands Väsby, Huddinge och Sollentuna samt Stockholm.
Mäts:	Vartannat år (nästa gång 2018)
Rapportering:	Delår 2 året efter (resultat för 2017 rapporteras delår 2 2018)

Mål 9. Hög tillgänglighet

Mål 9 **Resultatindikatorer**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018** **Målvärde**
Indikator Arbetsmarknad; maxvärde 100 (%) (Alla frågor inom området arbetsmarknad, kommunenkät från Myndighet för delaktighet källa)		22	45		60

Arbetsmarknad

Myndigheten för delaktighet följer upp alla kommuner varje år med fem olika enkäter. Enkäterna rör fysisk tillgänglighet, arbetsmarknad, utbildning, kultur och idrott för personer med funktionsnedsättning. Varje område består av 20 frågor som kan ge 0-3 poäng per fråga. Denna indikator följer upp området arbetsmarknad.

http://www.mfd.se/kommunuppfoljning/kommun/arbetsmarknad/?selectedKommun=136

Källa: Myndighet för delaktighet

Mäts: Varje år

Analys: ÄF Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Informationsmått
Nöjd medborgarindex (NMI), gång- och cykelvägar
Nöjd regionindex (NRI), kommunikationer
Nöjd medborgarindex (NMI), gator och vägar
Fysisk tillgänglighet (Alla frågor om fysisk tillgänglighet, källa enkät Myndighet för delaktighet)

Nöjd medborgarindex, gång- och cykelvägar

Definition: Indexet beräknas utifrån fyra frågor i medborgarundersökningen som lyder

”Vad tror du eller tycker du om…

– Belysningen av gång- och cykelvägar i din kommun?

– Underhåll och skötsel av gång- och cykelvägar i din kommun?

– Snöröjning av gång och cykelvägar i din kommun?

– Trafiksäkerhet på gång- och cykelvägar i din kommun?

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Nöjd regionindex, kommunikationer

Definition: Indexet beräknas utifrån frågor i medborgarundersökningen som lyder

”Hur ser du på…”

– Tillgången till gång- och cykelvägar?

– Möjligheterna till att använda kollektivtrafiken för resor (med kollektivtrafik menas lokal och regional trafik med buss, spårvagn, tunnelbana, tåg och/eller båt/färja):

– Hur ofta reser du med kollektivtrafiken (fem alternativ från minst fyra gånger i veckan till aldrig)?

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Nöjd medborgarindex, gator och vägar

Definition: Nöjd medborgarindex, gator och vägar. Indexet beräknas utifrån fyra frågor i medborgarundersökningen som lyder ”Vad tror du eller tycker du om…

– Belysningen av gator och vägar i din kommun?

– Underhåll och skötsel av gator och vägar i din kommun?

– Snöröjning av gator och vägar i din kommun?

– Trafiksäkerheten på gator och vägar i din kommun?

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Fysisk tillgänglighet – samråd med funktionshinderorganisationer

Definition: Detta är ett utvecklingsnyckeltal, se frågor och svar på kolada.se för mer information. Poängen baseras på enkätfrågan "*På vilket sätt samråder kommunen med funktionshindersorganisationer om fysisk tillgänglighet?"*. Svarsalternativet "Beslut som berör fysisk tillgänglighet fattas alltid baserat på samråd med funktionshindersorganisationer " ger 3 poäng, "Beslut som berör fysisk tillgänglighet fattas ibland baserat på samråd med funktionshindersorganisationer" ger 2 poäng "Möten genomförs med funktionshindersorganisationer för att informera om arbetet med att öka den fysiska tillgängligheten" ger 1 poäng. "Kommunen samråder inte med funktionshindersorganisationer" eller ”Vet ej” ger 0 poäng.

Källa: Myndigheten för delaktighet

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2 och årsredovisning

Mål 10. Ordning och reda på ekonomin

Mål 10 **Resultatindikatorer**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018** **Målvärde**
Resultat i % av skatteintäkter och statsbidrag	2,0	2,0	2,3		>=2
Budgetföljsamhet (avvikelse %)	0,0	-0,3	2,7		+0,5 till -0,5
Andel digitala fakturor (av totala fakturor)			57		62

Mål 10 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Avtalstrohet (%)	87	82	84		90

Kommunens resultat

Definition: Årets resultat som andel av skatt & generella statsbidrag kommun, (%). Årets resultat dividerat med summan av skatteintäkter och generella statsbidrag, kommun.

Källa: Agresso och SCB. För jämförelser med andra kommuner; kolada.se

Mäts: Varje år

Analys: KSF Rapportering: Årsredovisning

Avvikelse mot budget (budgetföljsamhet)

Definition: Avvikelsen mellan verksamhetens budgeterade nettokostnad och verksamhetens redovisade nettokostnad. Avvikelsen divideras med verksamhetens kostnader för att jämförelser skall kunna ske mellan kommuner.

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomiavdelningen

Mäts: Två gånger per år

Analys: KSF Rapportering: Årsredovisning

Andel digitala fakturor

Definition: Hur stor andel av leverantörsfakturorna som inkommer i digital form (e-faktura, svefaktura, inköpsordermatchad). Mäts i inköpssystemet Proceedo. Utfallsvärde och målvärde tas fram 2016.

Källa: Upphandling Södertörn

Mäts: Tre gånger per år

Analys: KSF Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Avtalstrohet

Definition: Antal inköp inom ramavtal som andel av totala inköp (%)

Källa: Upphandling Södertörn

Mäts: Två gånger per år

Analys: Samtliga Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Informationsmått

Skattesats

Soliditet (%)

Finansiella nettotillgångar (som andel av verksamhetens kostnader, %)

Kassalikviditet (%)

Resultat före extra ordinära poster (som andel av verksamhetens kostnader, %)

Genomsnittligt resultat 3 år (som andel av verksamhetens kostnader, %)

Skattefinansieringsgrad av investeringar (%)

Skattesats

Definition: Långsiktigt risknyckeltal. Här används den primärkommunala skattesatsen för kommuner.

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomiavdelningen

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Soliditet inkl. pensionsåtagande

Definition: Soliditet inkl. pensionsåtagandekommun, (%) (N03002). Eget kapital minskat med det pensionsåtaganden som är intjänade före 1998 och som anges som en ansvarsförbindelse kommunen, dividerat med tillgångar kommunen. Visar hur stor andel av kommunens totala kapital som är finansierat med eget kapital.

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomiavdelningen

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Finansiella tillgångar, netto

Definition: Medellång betalningsberedskap. Omfattar alla finansiella tillgångar och skulder i balansräkningen som kommunen beräknas omsätta på tio års sikt (omsättningstillgångar + långfristiga fordringar + långfristiga placeringar – kortfristiga och långfristiga skulder). Måttet divideras med verksamhetens kostnader för att jämförelser skall kunna ske mellan kommuner.

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomiavdelningen

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Kassalikviditet

Definition: Mått på hur god kommunens kortsiktiga betalningsberedskap är. Likvida medel och kortfristiga fordringar divideras med kortfristiga skulder

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomiavdelningen

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Resultat före extra ordinära poster

Definition: Kortsiktigt kontrollnyckeltal. Summan av kommunens samtliga intäkter och kostnader under året exklusive extraordinära poster (poster av engångskaraktär som uppgår till väsentligt belopp och inte har med den ordinarie verksamheten att göra). Resultatet divideras med verksamhetens kostnader för att jämförelser skall kunna göras mellan kommuner.

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomiavdelningen

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Genomsnittligt resultat

Definition: Långsiktigt kontrollnyckeltal. Beskriver kommunens genomsnittliga resultat före extraordinära poster under de tre senaste åren. Resultatet divideras med verksamhetens kostnader för att jämförelser mellan kommuner skall kunna göras.

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomiavdelningen

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Skattefinansieringsgrad av investeringar

Definition: Långsiktigt kontrollnyckeltal. Kallas ibland självfinansieringsgrad. Beskriver hur stor andel av årets nettoinvesteringar som kommunen kan finansiera med egna medel i form av återstående skatteintäkter. Egna medel räknas fram genom att resultatet före extraordinära poster tillförs årets avskrivningar.

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomiavdelningen

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Mål 11. Hög kvalitet i kommunens tjänster

Mål 11 **Resultatindikatorer**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018** **Målvärde**
Antalet tjänster som omfattas av LOV	4	4	5		8
Andel av medborgarna som via telefon till kommunen får ett direkt svar på en enkel fråga (%)	-	48	59		56
Andel som får svar på e-post till kommunen inom två dagar (%)	-	89	90		95

Antalet tjänster som omfattas av LOV

Definition: Antal tjänster som omfattas av kundval enligt lagen om valfrihet. I uppgifterna för 2016 ingår tjänsterna hemtjänst, daglig verksamhet, ledsagar- och avlösarservice samt familjerådgivning.

Källa: e-avrop, upphandling Södertörn

Mäts: Varje år

Analys: SOF, ÄF Rapportering: Årsredovisning

Tillgänglighet via telefon

Definition: Hur stor andel av medborgarna som tar kontakt med kommunen via telefon får ett direkt svar på en enkel fråga (%). Genomsnitt för andra kommuner var 49 (2014).

Källa: KKIK, mått 2

Mäts: Varje år

Analys: Samtliga Rapportering: Årsredovisning

Tillgänglighet via e-post

Definition: Hur stor andel av medborgarna som skickar in en enkel fråga via epost får svar inom två dagar (%). Genomsnitt för andra kommuner var 83 (2014).

Källa: KKIK, mått 1

Mäts: Varje år

Analys: Samtliga Rapportering: Årsredovisning

Informationsmått

Nöjd medborgarindex (NMI)

Nöjd medborgarindex

Definition: Sammanfattande mått på hur nöjda medborgarna är med kommunens verksamheter. Indexet mäts på en skala mellan 0-100. Indexet bygger på frågorna:

– Hur nöjd är du med hur kommunen sköter sina olika verksamheter?

– Hur väl uppfyller kommunens verksamheter dina förväntningar?

– Föreställ dig en kommun som sköter sina verksamheter på ett perfekt sätt. Hur nära ett sådant ideal anser du att din kommun kommer?

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Mål 12. En attraktiv arbetsgivare

Mål 12 **Resultatindikatorer**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018** **Målvärde**
Hållbart medarbetarindex (HME)	78,2	78,5	78,8		83,0
Sjukfrånvaro (%)	7,0	7,6	7,8		5,0
Frisknärvaro (målvärde tas fram 2016)		59,8	60,2		61,5

Hållbart medarbetarindex (HME)

Definition: Medelvärde på nio frågor inom motivation, ledarskap och styrning som har tagits fram av Sveriges kommuner och landsting. Målet är att alla kommuner och landsting ska ha dessa frågor i sina medarbetarenkäter.

Källa: Arbetsplatsundersökningen

Mäts: Varje år

Analys: Samtliga Rapportering: Årsredovisning

Sjukfrånvaro

Definition: Sjukfrånvaro för tillsvidareanställda och visstidsanställda med sysselsättningsgrad över 40 procent. För delårsuppföljning 1 mäts sjukfrånvaron till och med mars, för delårsuppföljning 2 mäts sjukfrånvaro till och med juli.

Källa: Hypergene, KSF personalavdelning

Mäts: Varje månad

Analys: Samtliga Rapportering: Delår 1, delår 2, årsredovisning

Frisknärvaro

Definition: Andelen anställda som har 0-5 sjukdagar per år

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, HR

Mäts: Varje månad

Analys: KSF Rapportering: Delår 1, delår 2, årsredovisning

Informationsmått

Personalstruktur

Tidsanvändning

Personalomsättning

Lönestatistik

Personalstruktur

Definition: Antal anställda per anställningsform, kön, yrkeskategori; åldersfördelning och antal anställda samt antal årsarbetare

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, HR

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Tidsanvändning

Definition: Mer och övertid

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, HR

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Personalomsättning

Definition: Personalomsättning och avgångar på egen begäran samt pensionsavgångar

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, HR

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Lönestatistik

Definition: Lönespridning

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, HR

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Bilaga 2 Förkortningar

Nämnder och styrelser

GFN	Grund- och förskolenämnden
GVN	Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
KF	Kommunfullmäktige
KFN	Kultur- och fritidsnämnden
KS	Kommunstyrelsen
SN	Socialnämnden
SBN	Stadsbyggnadsnämnden
ÄN	Äldrenämnden
SUN	Södertörns upphandlingsnämnd
ÖFN	Överförmyndarnämnden

Liberalerna

Eget förslag

Till kommunstyrelsen 2017-04-29

§ 118 Mål och budget 2018-2019

Liberalerna står för en politik som vill lyfta individer. Att ge var och en möjlighet att söka sin egen lycka och framgång. Med en bra utbildning kan man få de verktyg man behöver för att nå dit. Vi står för ett starkt socialt skyddsnät om något olyckligt händer eller om människor blir sjuka. En liberal tror på människans förmåga att resa sig efter ett fall. Man ska alltid kunna få en chans till att lyckas.

Liberalerna arbete formas utifrån en hållbar ekonomisk, social och ekologisk utveckling. Ekonomisk i form av en cirkulär ekonomi där den ekonomiska påverkan är långsiktig och resurser tillvaratas. Den sociala hållbarheten handlar om att bygga ett långsiktigt stabilt och dynamiskt samhälle utifrån individens frihet och den ekologiska hållbarheten handlar om att hushålla med vår miljö.

Invånarnas egna val skapar de bästa förutsättningarna för utveckling. De viktigaste valen i livet ska göras av människorna själva. Lika självklart är det att finansieringen av de offentliga tjänsterna ska ske med skattemedel, men utförandet av välfärdstjänsterna kan göras av många olika aktörer. Allt fler familjer väljer idag i vilken förskola eller skola deras barn ska gå i och äldre människor kan idag välja såväl hemtjänst som äldreboende. Liberalerna kommer fortsätta skydda och utöka människors valfrihet.

Samhällsutvecklingen de senaste åren - i världen, Europa, Sverige och även i Haninge - visar att antiliberala socialistiska, konservativa och nationalistiska krafter utmanar de landvinningar som humanism och liberalism gjort under efterkrigstiden. Fascism, kommunism, nationalism och religion grundar sig alla på idéen om att de som är många har rätt bara därför att de är många - kollektivets intressen ska betraktas som överskuggande den enskilda människans intressen. I liberalernas Haninge vill vi att den enskilda människans rätt att vara enskild är viktigare än kollektivets rätt att vara kollektivt.

Liberalismen är anständighetens ensamstående väktare. Frihet måste försvaras.

Den budget som Liberalerna föreslår för Haninge 2018-2019 är det verktyg som kommunen behöver för att ge kommuninvånarna större egenmakt och möjlighet att själva styra över sina liv.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås att kommunstyrelsen fattar följande beslut:

1. Utdebiteringen för 2018 för Haninge kommun fastställs till 19:68 per skattekrona, vilket är oförändrat.
2. Liberalernas förslag till Mål och budget 2018-2019 fastställs.
3. En borgensram för Tornbergets till totalt 3 300 mnkr medges.

Haninge måndag 29 maj 2017

Tobias Hammarberg (L)

Pia Lublin (L)

Dnr KS 2017/181

§ 119 Förvärv av aktier i Inera AB

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Företaget Inera AB bildades 1999 och har hittills ägts gemensamt av alla landsting och regioner. Verksamheten har varit inriktad på utveckling av e-hälsa. Verksamheten riktar sig till både invånare och till medarbetare inom vård och omsorg. Genom bolaget sker samverkan kring gemensamma lösningar, gemensam infrastruktur och stöd för digitalisering. Bland de gemensamt utvecklade tjänsterna finns 1177 Vårdguiden, UMO (Ungdomsmottagning på nätet) och Journal via nätet.

Frågan om ändrat ägande och ändrad verksamhetsinriktning för Inera AB har diskuterats under många år. Företrädare för landsting och regioner har uttalat sitt stöd för en förändring som innebär att verksamheten breddas och även omfattar kommunerna samt ger en närmare anknytning till SKL:s arbete med verksamhetsutveckling. Efter en omfattande förankrings- och beslutsprocess beslutade styrelsen för SKL den 7 oktober 2016 att godkänna att SKL Företag AB förvärvar merparten av aktierna i Inera AB. Samtliga landsting och regioner har sedan dess fattat beslut om att sälja 145 av sina 150 aktier i Inera AB. Efter den formella tillträdesdagen 16 mars 2017 kan nu landets kommuner erbjudas att köpa fem aktier vardera och bli delägare på samma villkor som landsting och regioner.

Den ändrade inriktningen för bolaget finns formulerad i aktieägaravtal, bolagsordning och ägardirektiv. Styrningen över bolaget sker genom ägarråd och bolagsstämma. I bolagsstyrelsen finns 15 ledamöter, med politiska företrädare – sex från kommunsidan, sex från landsting/regioner samt tre tjänstemän.

Hittills har Ineras verksamhet alltså varit inriktad på hälso- och sjukvårdsområdet, men genom det breddade ägandet ska bolaget kunna verka inom betydligt fler verksamhetsområden, till exempel skola, omsorg och samhällsbyggnad.

Genom att kommunen blir delägare i företaget, blir det möjligt att köpa tjänster från Inera AB, utan föregående upphandling (genom det så kallade Teckal-undantaget i upphandlingslagstiftningen). I vilken utsträckning det kommer att ske avgörs från fall till fal utifrån hur konkurrenskraftiga Inera är jämfört med andra aktörer.

Som delägare kan kommunen också vara med och påverka utvecklingen av digitalisering i offentlig sektor. Ett breddat ägande ligger även i linje med SKL:s uppdrag att främja och stödja samverkan mellan medlemmarna i verksamhetsutveckling genom digitala lösningar.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen bedömer att de skäl för att köpa aktier i Inera AB som SKL redogör för i sitt erbjudande är övertygande. Möjligheten att köpa tjänster av Inera utan föregående upphandling är långsiktigt till nytta för kommunen. De områden som Inera kommer att verka inom är relevanta för utvecklingen av Haninge kommuns verksamheter.

Köpet föreslås finansieras med likvida medel. Aktierna kommer att redovisas son en anläggningstillgång i kommande bokslut.

Underlag för beslut

- SKL:s skrivelse 2017-03-24, ”Erbjudande – förvärv av aktier i Inera AB”

- SKL:s underlag ”Förvärv av aktier i Inera AB”

- Aktieöverlåtelseavtal

- Anslutningsavtal

- Aktieägaravtal

- Bolagsordning

- Ägardirektiv

- Årsredovisning Inera AB 2015

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar

1. Haninge kommun förvärvar av SKL Företag AB 5 (fem) aktier i Inera AB för en köpeskilling om 42 500 kronor, i enlighet med bifogat aktieöverlåtelseavtal.
2. I ärendet redovisat aktieägaravtal godkänns.
3. Haninge kommun inträder som part i aktieägaravtalet genom redovisat anslutningsavtal.
4. Förvärvet av aktierna finansieras med likvida medel.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar

1. Haninge kommun förvärvar av SKL Företag AB 5 (fem) aktier i Inera AB för en köpeskilling om 42 500 kronor, i enlighet med bifogat aktieöverlåtelseavtal.
2. I ärendet redovisat aktieägaravtal godkänns.
3. Haninge kommun inträder som part i aktieägaravtalet genom redovisat anslutningsavtal.
4. Förvärvet av aktierna finansieras med likvida medel.

Expedieras: Akt

För verkställighet: Ekonomiavdelningen

För kännedom: SKL Företag AB (via mejl till inera@skl.se)

Sveriges Kommuner och Landsting

2017-03-24

Vårt dnr:
16/04367

MISSIV

Verkställande direktören

Till kommundirektören

Erbjudande – förvärv av aktier i Inera AB

Sedan styrelsen för SKL den 7 oktober 2016 beslutade att godkänna att SKL Företag AB förvärvar Inera AB, har nu samtliga landsting och regioner tagit beslut om att sälja merparten av sina aktier i företaget till SKL Företag AB. Förvärvet trädde i kraft den 16 mars 2017. Därmed kan nu samtliga kommuner erbjudas att förvärva fem aktier vardera i Inera AB och på så sätt bli delägare i företaget och enklare kunna använda sig av företagets tjänster.

Bifogat finner ni underlag för kommunens fullmäktigebeslut om förvärv av aktier i Inera AB. Beslutssatserna är tänkta som underlag och kan självklart ändras utifrån egna rutiner. Samtliga handlingar finns också på skl.se/inera.

Ert beslut meddelas SKL Företag AB via mejl till inera@skl.se. Det finns idag ingen bortre tidsgräns då ni måste ha tagit beslut, men vi hoppas naturligtvis på att ni vill bli delägare och tar beslut så snart det är möjligt för att tidigt kunna få de fördelar som ett delägarskap innebär. Så snart vi registrerat ert beslut, kommer vi att översända handlingarna *Aktieöverlåtelseavtal* samt *Anslutningsavtal* på nytt till er, för underskrift. Som aktieägare kommer ni sedan att bjudas in till ägarråd och bolagsstämma.

För frågor hänvisas till inera@skl.se

Med vänlig hälsning

Lena Dahl
Tillförordnad VD

Bifogade dokument:

Kommunens beslutsunderlag för fullmäktiges beslut, samt bilagorna:

- Aktieöverlåtelseavtal (bilaga 1)
- Anslutningsavtal (bilaga 2)
- Aktieägaravtal (bilaga 3)
- Bolagsordning (bilaga 4)
- Ägardirektiv (bilaga 5)
- Årsredovisning 2015 för Inera AB (bilaga 6)

Sveriges Kommuner och Landsting
Post: 118 82 Stockholm, *Besök:* Hornsgatan 20
Tfn: växel 08-452 70 00, *Fax:* 08-452 70 50
Org nr: 222000-0315, info@skl.se, www.skl.se

Förvärv av aktier i Inera AB

Sammanfattning

Företaget Inera AB bildades 1999 och har hittills ägts gemensamt av alla landsting och regioner och verksamheten har varit inriktad på utveckling av e-hälsa. Verksamheten riktar sig till både invånare och medarbetare inom vård och omsorg. Genom bolaget sker samverkan kring gemensamma lösningar, gemensam infrastruktur och stöd för digitalisering. Bland de gemensamt utvecklade tjänsterna finns till exempel 1177 Vårdguiden, UMO (Ungdomsmottagning på nätet) och Journal via nätet.

Frågan om ändrat ägande och ändrad verksamhetsinriktning för Inera AB har diskuterats under många år. Inte minst har företrädare för landsting och regioner uttalat sitt stöd för en förändring som innebär att verksamheten breddas och även omfattar kommunerna samt ger en närmare anknytning till SKL:s arbete med verksamhetsutveckling. Efter en omfattande förankrings- och beslutsprocess beslutade styrelsen för SKL den 7 oktober 2016 att godkänna att SKL Företag AB förvärvar merparten av aktierna i Inera AB. Samtliga landsting och regioner har sedan dess fattat beslut om att sälja 145 av sina 150 aktier i Inera AB. Efter den formella tillträdesdagen 16 mars 2017 kan nu landets kommuner erbjudas att köpa fem aktier vardera och bli delägare på samma villkor som landsting och regioner.

Den ändrade inriktningen för bolaget finns formulerad i aktieägaravtal, bolagsordning och ägardirektiv. Styrningen över bolaget sker genom ägarråd och bolagsstämma. I bolagsstyrelsen finns 15 ledamöter, med politiska företrädare – sex från kommunsidan, sex från landsting/regioner samt tre tjänstemän.

Hittills har Ineras verksamhet alltså varit inriktad på hälso- och sjukvårdsområdet, men genom det breddade ägandet ska bolaget kunna verka inom betydligt fler verksamhetsområden, till exempel skola, omsorg och samhällsbyggnad.

Genom att kommunen blir delägare i företaget, blir det möjligt att köpa tjänster från Inera AB, utan föregående upphandling (genom det så kallade Teckal-undantaget i upphandlingslagstiftningen). Som delägare kan kommunen också vara med och påverka utvecklingen av digitalisering i offentlig sektor. Ett breddat ägande ligger också i linje med SKL:s uppdrag är att främja och stödja samverkan mellan medlemmarna i verksamhetsutveckling genom digitala lösningar.

Förslag till beslut

Styrelsen föreslår fullmäktige besluta att

1. Av SKL Företag AB förvärva 5 (fem) aktier i Inera AB för en köpeskilling om 42 500 kronor, i enlighet med aktieöverlåtelseavtalet.

2. Godkänna i ärendet redovisat aktieägaravtal och att inträda som part i aktieägaravtalet genom redovisat anslutningsavtal.

Bilagor:

Aktieöverlåtelseavtal, bilaga 1

Anslutningsavtal, bilaga 2

Aktieägaravtal, bilaga 3

Bolagsordning, bilaga 4

Ägardirektiv, bilaga 5

Årsredovisning Inera AB 2015, bilaga 6

Bakgrund

Inera AB

Sveriges landsting och regioner har sedan många år samverkat kring gemensamma lösningar, gemensam mjuk infrastruktur och stöd för digitalisering, genom det gemensamma aktiebolaget Inera. Bolaget bildades redan 1999, då under namnet Infomedica, med syfte att utveckla e-hälsotjänster för invånarna. År 2000 grundade Landstingsförbundet, Svenska Kommunförbundet, Vårdföretagarna och Apoteket bolaget Carelink med ändamålet att utveckla och samordna infrastrukturtjänster. År 2007 förvärvades Carelink av dåvarande Sjukvårdsrådgivningen SVR AB (tidigare Infomedica). År 2010 bytte bolaget namn till Inera AB.

Sedan starten 1999 har Inera utvecklats, genom företagsförvärv och utökade uppdrag, till att idag ansvara för ett 40-tal landstingsgemensamma tjänster och projekt. Inera AB ägs i dag av SKL Företag AB och landets samtliga 21 landsting och regioner. Bolaget har en omsättning på drygt 600 miljoner kronor (2016). Verksamheten riktar sig gentemot både invånare och medarbetare i vård och omsorg.

Beredning på nationell nivå

Frågan om en överlåtelse av Inera AB till SKL-koncernen har diskuterats under ett antal år. Inom ramen för SKL:s arbete med gemensamma digitala lösningar för kommuner, landsting och regioner lyftes denna fråga fram som ett sätt för SKL att på bästa möjliga sätt stödja och hantera samspelet mellan kommuner, landsting och regioner, och möjliggöra att även kommuner kan arbeta med och erbjudas gemensamma tjänster och lösningar från Inera AB.

Flera utredningar har gjorts för att säkra beslutsunderlaget. Hösten 2014 utfördes en förstudie (McKinsey) ”DELA: Samverkan för digitalisering i kommuner, landsting och regioner – Beslutsunderlag för ett eventuellt förvärv av Inera”.

Hösten 2015 gjordes en juridisk utredning (Delphi) samt en revisionsutredning (Deloitte) kring Inera med syfte att finna en juridiskt och finansiellt hållbar förvärvslösning.

Våren 2015 inrättades en styrgrupp för förändringsarbetet. Nätverken för landstingsdirektörer och kommundirektörer har fortlöpande informerats.

Under våren och sommaren 2016 har förslag till bolagsordning, aktieägaravtal, ägardirektiv och aktieöverlåtelseavtal successivt utarbetats av kansliet med stöd av Cederquists advokatbyrå. Till kansliet har knutits en referensgrupp bestående av jurister från de tre största landstingen/regionerna (Stockholms läns landsting, Västra Götalandsregionen samt Region Skåne) och de fyra största kommunerna (Stockholms stad, Göteborgs stad, Malmö stad samt Uppsala kommun).

Kommunaljuridiska, upphandlingsjuridiska och konkurrensrättsliga frågor har särskilt belysts, och en second-opinion på de upphandlingsrättsliga överväganden har inhämtats.

Gemensamt digitaliseringsarbete i offentlig sektor

Digitaliseringen anses vara den enskilt starkaste förändringsfaktorn i samhället fram till år 2025. Digitaliseringen är också en av de främsta möjliggörarna för att höja kvaliteten, förbättra effektiviteten och möta invånarnas förväntningar på välfärden. Att använda digitaliseringens möjligheter är nödvändigt för att möta de utmaningar som kommuner, landsting och regioner står inför, och ett viktigt verktyg för att skapa en vassare och smartare välfärd.

SKL lät under våren 2016 göra en SIFO-undersökning om hur invånarna ser på digitalisering i välfärden. Undersökningen visar att tre av fyra tillfrågade är positiva till att kommuner, landsting och regioner kommunicerar och erbjuder service digitalt. Nästan lika många, sju av tio, ställer sig positiva till att digitala pedagogiska verktyg används i skolundervisningen. Sju av tio är också positiva till vård, konsultation och behandling med digital teknik. Betydligt färre, bara två av tio, anser att kommuner, landsting och regioner lever upp till deras förväntningar. Det är hög tid att förbättra den digitala servicen, anser två av tre.

Ur ett internationellt perspektiv tappar digitaliseringen i det offentliga Sverige fart. Denna trend går hand i hand med avsaknad av nationella initiativ, samordning och grundläggande förutsättningar såsom standarder för informationsutbyte. Med syfte att öka den digitala förnyelsen av det offentliga Sverige antog regeringen och SKL hösten 2015 en avsiktsförklaring – Digitalt först. Digitalt först innebär att digitala tjänster ska, när det är möjligt och relevant, vara förstahandsval i den offentliga sektorns kontakter med dem som bor i Sverige, med organisationer och med företag. Digitalt

först innebär också att myndigheter, kommuner, landsting och regioner ska sätta invånaren och företagaren i centrum när nya tjänster tas fram.

Kommuner, landsting och regioner uttrycker en önskan om och ser behov av och möjligheter med ökad samverkan och kraftsamling inom digitaliseringen. Att göra Inera AB till ett SKL-företag syftar samlat till att skynda på, stödja och möjliggöra en effektiv digitalisering i kommuner, landsting och regioner, som bidrar till att möta människors och verksamheters behov och förväntningar samt klara kvaliteten och effektiviteten i välfärden. Rätt använd kan digitaliseringen leda till bättre hälsa och lärande, högre tillväxt, fler jobb och en hållbar utveckling.

SKL:s digitaliseringsarbete

Centrala områden för kraftsamling och samverkan, som bidrar till att öka hastigheten, kvaliteten och effektiviteten i kommuners, landstings och regioners digitalisering är:

- Medlemsgemensamma digitala lösningar.
- Stärka medlemmarnas förmåga vid upphandling och gemensam kravställning.
- Stöd till förändringsledning och nya arbetssätt i medlemmarnas verksamheter.

Medlemsgemensamma digitala lösningar

I takt med tiden har det blivit tydligt att SKL:s och Ineras arbete i större utsträckning behöver hanteras i mer samordnat för att undvika suboptimerade insatser och öka nyttan för landsting och regioner.

Genom Inera har landsting och regioner haft en gemensam plattform för den digitala utvecklingen, något som saknats för kommunerna. SKL har fått tydliga indikationer från kommunerna om att SKL bör agera för att ge liknande möjligheter för kommunerna, som för regioner och landsting. I grunden finns likartade behov av digitala tjänster för att stödja verksamheter, invånare och företag. Med samordnade och gemensamma digitala lösningar undviks också en alltför spretig flora av digitala tjänster som inte hänger ihop och som blir svåra för invånare och företag att överblicka och nyttja. Dessutom kan samarbete innebära sänkta utvecklings- och förvaltningskostnader, och utvecklingstakten kan höjas.

Genom att förvärva Inera och därefter bredda ägandet, ökar förutsättningar för SKL att ta en större koordinerande roll och långsiktigt ansvar för gemensamma digitala lösningar inom alla verksamhetsområden, utan att själv behöva bygga upp all kompetens och de förmågor som detta kräver. Ineras infrastruktur och kompetens kan återanvändas till andra verksamhetsområden som medlemmarna ansvarar för och utgör därmed en viktig och unik strategisk resurs. Samtidigt är det viktigt att det är kommunernas, landstingens och regionernas behov som ska styra det som ska göras.

Stärkt förmåga vid upphandling och gemensam kravställning

Kommuner, landsting och regioner uttrycker en önskan om bättre samordning och ökad kompetens inom digitalisering för att bli starkare i beställarrollen. Här efterlyses tydliga och genomarbetade standarder, gemensamma kravspecifikationer och gemensamma upphandlingar att ansluta sig till.

SKL Kommentus stödjer idag SKL:s medlemmar med upphandlingskompetens och genom att samordna upphandlingar. Upphandlingar av it-stöd och digitala lösningar har till viss del skett genom åren, men bedömningen är att det finns ökade behov här. SKL Kommentus, SKL och Inera kommer därför att ha en närmare samverkan för att stärka medlemmarnas roll som beställare genom att arbeta gemensamt kring standarder, krav och upphandlingar. SKL Kommentus upphandlingskompetens kan bidra till gemensamma insatser där SKL eller Inera är ansvariga, eller där kommuner väljer att själva upphandla.

Stöd till förändringsledning och nya arbetssätt

Regeringens Digitaliseringskommission beskriver i sitt betänkande ”Digitaliseringens transformerande kraft – vägval för framtiden, SOU 2015:91” att digitaliseringen innebär en omvälvande transformering av samhället. För offentlig sektor kan vi idag se exempel på i form av flippade klassrum, läkarbesök på nätet och digital deklaration.

Att ställa om och transformera verksamheter utifrån principen om digitalt först kräver ledning och stöd. Kommuner, landsting och regioner har visat stort intresse av att få stöd i sin förändringsresa och i arbetet med verksamhetsutveckling med stöd av digitalisering. Det handlar om vägledning och stöd kring de nya arbetssätt som kan leda till större nytta både för den enskilde invånaren och företaget, men också för den egna förvaltningen och medarbetare. SKL behöver driva på och bidra till sektorns digitala transformation och nya arbetssätt, genom att stödja medlemmarna på denna förändringsresa.

Genomförande

Genomförandet av affären sker i flera steg. *I ett första steg* förvärvade SKL – genom SKL Företag AB – majoriteten av aktierna i Inera. Detta genom att samtliga landsting och regioner sålde merparten av sina aktier i Inera AB och nu äger fem aktier vardera.

I ett andra steg erbjuds nu Sveriges alla kommuner att köpa aktier från SKL för att bli delägare i bolaget. Parallellt pågår ett tydligare utvecklingsarbete där SKL, Inera och SKL Kommentus samverkar inbördes och med kommuner, landsting och regioner för att kravställa, upphandla, utveckla och tillhandahålla gemensamma lösningar och tjänster, inklusive stöd i den förändringsresa som kommer att behövas.

Finansiering

Inera AB har varit helägt av landsting och regioner, som vardera ägt 150 aktier i bolaget (totalt 3 150 aktier). SKL Företag AB har köpt 145 aktier från respektive landsting/region (totalt 3 045 aktier). Förvärvet har skett till bokfört värde, vilket per den 31 december 2015 var 8 500 kronor per aktie (totalt 25,9 mnkr). Detta värde har varit oförändrat fram till överlåtelsedagen, 16 mars 2017. Nu äger SKL Företag AB 97 procent av aktierna, och landsting och regioner resterande 3 procent.

Nu erbjuder SKL Företag AB respektive kommun att köpa 5 aktier, till bokfört värde 8 500 kronor per aktie (42 500 kronor). Om samtliga kommuner investerar i bolaget, kommer SKL Företag AB att få en återbetalning på 12,3 mnkr. Nettoinvesteringen för SKL Företag AB blir därmed 13,6 mnkr, motsvarande drygt 50 procent av det totala aktiekapitalet. Som ett led i överlåtelsen åtar sig SKL Företag att ge en förlustgaranti om 35 mnkr.

I övrigt gör parterna inte några särskilda ekonomiska åtaganden i samband med affären. När det gäller bolagets finansiering, är projekten redan i dag i huvudsak självfinansierade. Det är innebörden av den affärsmodell som tillämpas och som avses tillämpas även i fortsättningen. Om ett projekt inte kan bära sina kostnader kommer konsekvensen ytterst att bli att projektet får läggas ned.

I överlåtelseavtalet, som landsting och regioner skrivit under, ingår att de övergångsvis ställer ut vissa ekonomiska garantier att köpa tjänster för minst den summa som man köpt för i genomsnitt de tre senaste åren (år 2013-2015). Detta ligger i linje med det åtagande landsting och regioner har i nuvarande aktieägaravtal för Inera AB, och är ett sätt att säkerställa att bolaget inte omgående ska hamna i ekonomiska svårigheter. Ett annat skäl är att Ineras modell för finansiering går från anslagsfinansiering till en ny finansieringsmodell (tjänstebaserad affärsmodell) som är under införande och har ännu inte införts fullt ut.

SKL Företag AB tar genom den föreslagna ägar- och styrmodellen den ekonomiska risken för bolaget samtidigt som man genom aktieägaravtalet inte har ett dominerande inflytande över bolaget.

Affären inkluderar också förändringar i övrigt när det gäller bolagets verksamhet och ägarstyrning. Vid den extra bolagsstämman den 16 mars 2017 antogs förslaget till ändrad bolagsordning. Nytt aktieägaravtal har utarbetats och godkänts av samtliga landsting och regioner, och kommunerna ska i samband med köp av aktier ansluta sig till detta (enligt anslutningsavtalet). Förslag till nytt ägardirektiv har tagits fram och beslutas vid ägarråd 21 april 2017, inför ordinarie bolagsstämma 7 juni 2017 (se bilagor).

AKTIEÖVERLÅTELSEAVTAL

mellan

SKL Företag AB

och

[KOMMUN]
rörande

INERA AB

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. BAKGRUND 1
2. ÖVERLÅTELSE OCH TILLTRÄDE 1
3. KÖPESKILLING 1
4. VILLKOR FÖR TILLTRÄDET AV AKTIERNA 1
5. KÖPARENS GARANTIER 2
6. SÄLJARNAS GARANTIER 2
7. BEGRÄNSNING AV SÄLJARNAS ANSVAR 2
8. ÖVRIGT 2

Detta aktieöverlåtelseavtal ("**Avtalet**") har denna dag ("**Avtalsdagen**") ingåtts av och mellan:

A) SKL Företag AB, organisationsnummer 556117-7535 ("**Säljaren**");

B) [KOMMUN] ("**Köparen**").

Envar av Säljarna och Köparen benämns i det följande var för sig som "**Part**" och gemensamt som "**Parterna**".

1. BAKGRUND

1.1 Säljaren äger aktier i Inera AB, organisationsnummer 556559-4320 ("**Bolaget**") i vilket bolag samtliga Landsting och Regioner samt – efter tillkommande köp – ett antal kommuner äger aktier.

1.2 Säljaren är villig att till Köparen överlåta 5 (fem) aktier ("**Aktierna**") i Bolaget och Köparen önskar förvärva Aktierna från Säljaren. Aktiebrev avseende Aktierna har ej utfärdats.

1.3 Mellan befintliga aktieägare i Bolaget gäller ett aktieägaravtal **("Aktieägaravtalet")** vilket Köparen genom särskilt anslutningsavtal ska biträda.

1.4 Mot ovanstående bakgrund har Parterna nu ingått detta Avtal.

2. ÖVERLÅTELSE OCH TILLTRÄDE

2.1 Tillträdet av Aktierna enligt detta Avtal ("**Tillträdet**") ska ske den dag som Parterna gemensamt bestämmer ("**Tillträdesdagen**").

2.2 På Tillträdesdagen ska Säljaren överlåta Aktierna till Köparen och Köparen förvärva från Säljaren Aktierna mot att Köparen erlägger Köpeskillingen.

2.3 Aktierna överlåts med alla därtill hörande rättigheter och fria från alla belastningar, med undantag för belastningar som framgår av Bolagets bolagsordning respektive Aktieägaravtalet.

3. KÖPESKILLING

3.1 **Köpeskilling**

3.1 Köpeskillingen för Aktierna ska uppgå till **42 500** kronor ("**Köpeskillingen**").

4. VILLKOR FÖR TILLTRÄDET AV AKTIERNA

4.1 Tillträdet av Aktierna är villkorat av att Köparen senast vid Tillträdet biträtt Aktieägaravtalet enligt punkt 1.3 ovan.

5. KÖPARENS GARANTIER

Köparen garanterar att Köparen är behörig att ingå och fullfölja sina åtaganden enligt Avtalet och Aktieägaravtalet såväl per Avtalsdagen som per Tillträdesdagen.

6. SÄLJARNAS GARANTIER

6.1 Säljaren lämnar följande garantier till Köparen ("**Garantierna**") vilka lämnas per Avtalsdagen och per Tillträdesdagen:

(a) Bolaget är ett svenskt aktiebolag som är vederbörligen registrerat i enlighet med gällande svensk lagstiftning;

(b) Aktierna är fullt betalda och Säljaren är ägare till Aktierna.

7. BEGRÄNSNING AV SÄLJARNAS ANSVAR

7.1 Vid brott mot någon av Säljarens Garantier eller vid annat brott av Säljaren mot detta Avtal har Köparen ersättning med ett belopp som motsvarar den Skada (krona för krona) som Köparen lidit på grund av brottet.

7.2 Detta avtal är den fullständiga och enda regleringen av Köparens förvärv av Aktierna och Köparen bekräftar att Köparen avstår från att göra gällande varje slag av anspråk till följd av förvärvet på annan grund än som anges i detta Avtal.

7.3 Vid brott mot någon av Säljarens Garantier eller vid annat brott av Säljaren mot detta Avtal har Köparen ersättning med ett belopp som motsvarar den Skada (krona för krona) som Köparen lidit på grund av brottet.

8. ÖVRIGT

8.1 Överlåtelse

Part får inte överlåta, delegera, vidareavtala eller på annat sätt överföra eller pantsätta eller skapa någon belastning över några av sina rättigheter eller skyldigheter hänförliga till detta Avtal, utan att dessförinnan ha erhållit de andra Partens skriftliga medgivande.

8.2 Kostnader

Utöver vad som uttryckligen överenskommits enligt detta Avtal, ska alla kostnader och utgifter som uppkommit i samband med förhandlingen, förberedelsen och ingåendet av detta Avtal betalas av den Part som ådragit sig sådana kostnader och utgifter. Inga kostnader avseende transaktionen ska bäras av Bolaget.

8.3 Fullständig reglering

Detta Avtal utgör Parternas fullständiga reglering av samtliga de frågor som Avtalet berör och

detta Avtal ersätter samtliga tidigare skriftliga eller muntliga förhandlingar, avtal och överenskommelser rörande samtliga de frågor som Avtalet berör.

8.4 **Ändringar**

Ändringar av och tillägg till detta Avtal ska endast betraktas som giltiga om de gjorts skriftligen och vederbörligen undertecknats av Parterna.

Detta Avtal har upprättats och undertecknats i två likalydande exemplar av vilka Säljaren och Köparen tagit var sitt ett exemplar.

DATUM:	DATUM:
[KOMMUN)	**SKL Företag AB**

ANSLUTNINGSAVTAL TILL AKTIEÄGARAVTAL

avseende

INERA AB

1. BAKGRUND

1.1 SKL Företag AB, nedan benämnt "**SKL Företag**", äger aktier i Inera AB, org. nr. 556559-4230, nedan kallat "**Bolaget**", i vilket bolag samtliga Landsting och Regioner samt – efter tillkommande förvärv – ett antal kommuner också äger aktier.

1.2 SKL Företag har genom köp från Landsting och Regioner förvärvat de aktier SKL Företag äger i Bolaget i syfte att bland annat kunna vidareöverlåta aktier i Bolaget till kommuner som ännu inte är aktieägare i Bolaget.

1.3 Mellan SKL Företag, Landstingen och Regionerna samt de kommuner som har förvärvat aktier i Bolaget gäller ett aktieägaravtal, nedan benämnt "**Aktieägaravtalet**", vilket fogats till denna Förbindelse, **Bilaga 3**.

1.4 Undertecknad kommun har genom särskilt avtal förvärvat aktier i Bolaget från SKL Företag.

1.5 Denna Förbindelse omfattar samtliga parts vid var tid innehavda aktier.

2. ANSLUTNINGSÅTAGANDE

2.1 Genom undertecknande av detta anslutningsavtal inträder undertecknade kommun som part i Aktieägaravtalet och ikläder sig samtliga rättigheter och skyldigheter i förhållande till övriga parter i Aktieägaravtalet.

2.2 Bestämmelserna i Aktieägaravtalets punkter 15 om meddelanden och 18 om överlåtelse ska tillämpas på motsvarande sätt avseende denna Förbindelse.

Detta anslutningsavtal har upprättats i två exemplar, varav SKL Företag respektive undertecknade kommun erhållit var sitt.

DATUM:	DATUM:
_____	_____
[KOMMUN]	**SKL FÖRETAG AB**

AKTIEÄGARAVTAL

avseende

INERA AB

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Avsnitt **Sida**

1. PARTER 1
2. BAKGRUND 1
3. PARTERNAS MÅLSÄTTNING med bolaget 1
4. FINANSIERING OCH VINSTUTDELNING 2
5. PARTERNAS INFLYTANDE ÖVER BOLAGET 2
6. ÄGARRÅD 2
7. BOLAGETS STYRELSE 3
8. STYRELSENS ARBETSFORMER 3
9. VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR 3
10. REVISOR 4
11. VALBEREDNING 4
12. aktiebrev 4
13. RÄTT FÖR FÖRVÄRVARE ATT TILLTRÄDA AVTALET 4
14. FÖRKÖP 4
15. MEDDELANDEN 5
16. handlingsoffentlighet 5
17. ÄNDRING av BOLAGSORDNING 5
18. ÖVERLÅTELSE AV AVTALET 5
19. AVTALSTID 6
20. ÖVRIGT 6

1. PARTER

1.1 Detta aktieägaravtal ("**Avtalet**") har ingåtts mellan nedan angivna parter och de parter som enligt vad som anges i Avtalet kan komma att tillträda avtalet;

1.2 SKL Företag AB (556117-7535), (nedan benämnt "**SKL Företag**")

1.3 Samtliga landsting och regioner, enligt Bilaga 1.1 till Aktieöverlåtelseavtal.

Samtliga ovan nämnda parter, samt eventuellt tillkommande parter, benämns nedan gemensamt "Parterna" och var och en för sig "**Part**", "**Parten**" eller, i förekommande fall "**Tillträdande Part**".

2. BAKGRUND

2.1 SKL Företag och de Parter som anges i punkt 1.2 och 1.3 äger sammantaget samtliga aktier i Inera AB, org. nr. **556559--4230**, nedan kallat "**Bolaget**". SKL Företag har genom köp från ett antal av Parterna enligt förvärvat de aktier SKL Företag äger i Bolaget.

2.2 Genom detta Avtal avser Parterna reglera sina mellanhavanden avseende ägandet av Bolaget och bedrivandet av Bolagets verksamhet. Vid bristande överensstämmelse mellan innehållet i bolagsordning och detta Avtal, ska Avtalets bestämmelser, Parterna emellan, äga företräde. Den bolagsordning som Parterna enats om har den lydelse som framgår av Bolagsordningen.

2.3 Detta Avtal omfattar samtliga Parts vid var tid innehavda aktier.

3. PARTERNAS MÅLSÄTTNING MED BOLAGET

3.1 Bolaget är efter SKL Företags förvärv av majoriteten av aktierna i Bolaget ett dotterbolag till SKL Företag. Syftet med att övriga Parter givits tillfälle att vara (eller i förekommande fall, bli) aktieägare är att, genom detta Avtal, tillförsäkra deltagande Regioner, Landsting och Kommuner ett avgörande inflytande över Bolagets strategiska mål och viktiga beslut.

3.2 I detta Avtal har införts bestämmelser om ett ägarråd ("**Ägarråd**") som ska utgöra det beslutsorgan i vilket samtliga Parter äger delta och som beslutar om ändring av bolagsordning, övergripande strategiska frågor och bolagsstyrning. Bolagets verksamhet ska bedrivas på ett sådant sätt att aktieägande kommuner och landsting kan utöva kontroll över bolaget motsvarande den som myndigheten utövar över sin egen förvaltning. Bolaget ska i huvudsak utföra verksamhet för ägarnas (eller andra enheter som ägarna utövar kontroll över) räkning.

3.3 Bolaget ska bedriva sin verksamhet i enlighet med dess bolagsordning samt i enlighet med från tid till annan antagna ägardirektiv, vilka ska gälla till dess beslut fattats om annat.

3.4 Bolaget ska så långt möjligt nyttja marknaden och föreliggande konkurrensförhållanden.

3.5 Bolaget ska inom ramen för självkostnadsprincipen enligt 8 kap. 3c § kommunallagen agera affärsmässigt. Bolagets olika delverksamheter ska långsiktigt vara självfinansierade.

4. FINANSIERING OCH VINSTUTDELNING

4.1 Bolaget ska finansieras genom i Bolagets verksamhet genererade medel samt, vid behov, genom extern upplåning. Part är inte skyldig att tillskjuta medel till Bolaget, ställa säkerhet eller pant eller på annat sätt bidra till Bolagets finansiering på annat sätt eller i större omfattning än vad som uttryckligen anges i detta Avtal.

4.2 Parterna har enats om verksamhetsföremål och att Bolaget inte ska drivas i syfte att bereda vinst åt aktieägarna på sätt som anges i bolagsordningen, Bilaga 3.

4.3 SKL Företag avser som ett led i förvärvet av aktierna i bolaget att ställa ut en förlustgaranti gentemot Bolaget på ett belopp om maximalt **35 MSEK.** Till undvikande av tvivelsmål noteras att SKL Företag samma sätt som övriga Parter, och enlighet med punkt 4.1 ovan, inte har något åtagande att därutöver tillskjuta medel eller att annars bidra till Bolagets finansiering.

5. PARTERNAS INFLYTANDE ÖVER BOLAGET

5.1 Parterna ska utöva sitt inflytande över Bolaget vid Ägarråd och bolagsstämma på sätt som anges i detta Avtal.

5.2 Parterna förbinder sig att vid bolagsstämma i Bolaget rösta i enlighet med de beslut och val som sker vid Ägarråd enligt detta Avtal.

5.3 Parterna är överens om att Bolagets verksamhet ska ledas av Bolagets styrelse som har att verkställa vad Parterna från tid till annan fastställer i ägardirektiv och genom beslut vid Ägarråd respektive bolagsstämma.

6. ÄGARRÅD

6.1 Parterna ska tidigast åtta och senast fem veckor före årsstämma i Bolaget sammanträffa vid ordinarie Ägarråd. Vid ordinarie Ägarråd ska beslut fattas om

6.1.1 fastställelse av ägardirektiv med strategiska mål för Bolaget avseende nästkommande räkenskapsår;

6.1.2 övriga vid årsstämma i Bolaget förekommande ärenden;

6.1.3 val av ledamöter till valberedningen; samt

6.1.4 annat ärende som Part initierat enligt punkt 6.2.

6.2 Envar Part äger att hos SKL Företag hemställa att ärende rörande bolaget ska behandlas vid Ägarråd. Sådan hemställan ska ha inkommit i så god tid att SKL Företag kan inta ärendet i kallelse till Ägarråd.

6.3 Annat Ägarråd än inför årsstämma får sammankallas av SKL Företag. SKL Företag är skyldigt att kalla till sådant Ägarråd om minst en tiondel (1/10) av samtliga Parter så begär.

6.4 SKL Företag kallar till Ägarråd och ska, om möjligt, tillse att deltagande vid Ägarråd ska kunna ske på distans.

6.5 För kallelse till Ägarråd ska följande gälla.

6.5.1 Kallelse till Ägarråd ska ske med brev på posten eller e-post till samtliga Parter ej senare än tre veckor före Ägarråd. Sådan kallelse ska innefatta förslag till dagordning. Förslag till beslut ska ange förslagets huvudsakliga innehåll, även förslag till ägardirektiv enligt 6.1.1.

6.6 Vid Ägarråd har Part så många röster som motsvarar antalet av sådan Part ägda aktier i Bolaget, dock att SKL Företag har lika många röster som samtliga övriga Parter tillsammans minskat med ett (1).

6.7 För giltigt beslut vid Ägarråd krävs att minst hälften (1/2) av de vid Ägarrådet företrädda rösterna röstar för beslutet samt att beslutet biträds av mer än en tredjedel (1/3) av de Landsting som är företrädda vid Ägarrådet samt mer än en tredjedel (1/3) av de kommuner som är företrädda vid Ägarrådet.

7. BOLAGETS STYRELSE

7.1 Bolagets styrelse ska bestå av lägst sex (6) och högst femton (15) ledamöter inklusive ordföranden. Suppleanter ska ej utses.

7.2 Minst 2/3 av ledamöterna i styrelsen ska utses bland representanter för aktieägande regioner, landsting och kommuner. Parterna är överens om att dessa ska representera samtliga delägande kommuner, landsting och regioner.

8. STYRELSENS ARBETSFORMER

8.1 Styrelsens arbetsformer ska fastställas i arbetsordningen för styrelsen vilken ska beslutas av styrelsen.

9. VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

9.1 Tillsättande och avsättande av Bolagets verkställande direktör beslutas av Bolagets styrelse.

10. REVISOR

10.1 Revisor i Bolaget ska vara samma revisor som i SKL Företag. Därutöver ska två lekmannarevisorer utses. Som lekmannarevisor ska utses revisor som valts för granskning av styrelsens och övriga nämnders verksamhet hos aktieägande kommuner, landsting eller regioner.

11. VALBEREDNING

11.1 Bolaget ska ha en valberedning bestående av högst sju (7) ledamöter valda vid Ägarråd.

11.2 Valberedningens uppdrag ska vara att till Ägarråd lägga fram förslag till styrelse, styrelseordförande, revisorer och lekmannarevisorer samt arvoden till dessa. Valberedningen ska eftersträva att styrelsen får en med hänsyn till Bolagets verksamhet, utvecklingsskede och förhållanden i övrigt ändamålsenlig sammansättning, präglad av mångsidighet och bakgrund i övrigt. Valberedningen ska härvid särskilt beakta styrelsens sammansättning med avseende på kön och etnicitet samt representativitet för aktieägande regioner, landsting och kommuner.

12. AKTIEBREV

12.1 Aktiebrev ska ej utfärdas.

13. RÄTT FÖR FÖRVÄRVARE ATT TILLTRÄDA AVTALET

13.1 Parterna är överens om att, oaktat vad som i övrigt anges i detta Avtal, samtliga regioner, landsting och kommuner i Sverige som inte redan är aktieägare, ska ges tillfälle att från SKL Företag förvärva aktie i Bolaget samt att sådan Tillträdande Part äger rätt att ansluta sig till detta Avtal utan övriga Parters särskilda medgivande.

13.2 Tillträdande Part ska tillträda detta Avtal genom särskilt anslutningsavtal som ska undertecknas av den Tillträdande Parten och av SKL Företag.

14. FÖRKÖP

14.1 Part (nedan kallad "**Erbjudande Part**") äger inte, helt eller delvis, överlåta sina aktier i Bolaget till tredje man utan att först skriftligen erbjuda SKL Företag att lösa av Erbjudande Part sålunda erbjudna aktier. Erbjudandet ska innehålla uppgift om antalet aktier som erbjuds till inlösen för en köpeskilling motsvarande akties kvotvärde.

14.2 SKL Företag ska inom sextio (60) dagar ("**Acceptfristen**") från erbjudandet meddela Erbjudande Part om förköpserbjudandet accepteras eller inte. Erbjudandet måste accepteras i sin helhet och inte endast delvis.

14.3 Har inte SKL Företag accepterat förköpserbjudandet innan utgången av Acceptfristen ska detta i sin helhet anses förkastat.

14.4 Accepteras förköpserbjudandet på sätt som ovan anges ska SKL Företag erlägga köpeskillingen för de erbjudna aktierna kontant senast trettio (30) dagar efter utgången av Acceptfristen. Äganderätten till förköpta aktier övergår den dag då köpeskillingen erlagts, varvid Erbjudande Part ska överlämna eventuellt utfärdade aktiebrev avseende de förköpta aktierna, vederbörligen endosserade, till SKL Företag.

14.5 Om förköpserbjudandet inte accepteras, eller om köpeskilling inte erläggs inom den tid som anges i punkten 14.4 ovan, ska Erbjudande Part ha rätt att överlåta förköpserbjudna aktier till tredje man under förutsättning att villkoren vid sådan överlåtelse ej är mer förmånliga för köparen än vad som hade gällt vid förköp enligt denna punkt 13. Såsom ytterligare förutsättningar gäller dels att sådan överlåtelse kommer till stånd inom sextio (60) dagar från utgången av Acceptfristen, dels att köparen i samband med sitt förvärv av aktierna skriftligen förklarar sig tillträda detta Avtal som part i Erbjudande Parts ställe. Utträdande Parts ansvar enligt detta avtal upphör ej dessförinnan. Inträde i detta Avtal förutsätter godkännande härtill av övriga Parter.

15. MEDDELANDEN

15.1 Meddelanden som enligt Avtalet ska lämnas skriftligen ska sändas med rekommenderat brev eller e-post till respektive Parts officiella adress.

15.2 Meddelandet ska anses vara motpart till handa:

15.2.1 tre (3) arbetsdagar efter avsändandet, om avsänt med rekommenderat brev,

15.2.2 den dag mottagaren bevisligen erhållit meddelandet, om detsamma översänts med e-post.

16. HANDLINGSOFFENTLIGHET

16.1 Bolaget ska tillämpa den s. k. offentlighetsprincipen i enlighet med vad som föreskrivs i lag och bolagsordning.

17. ÄNDRING AV BOLAGSORDNING

Punkterna 3-4 , 7-9, 12 och 14 i bolagsordningen får inte ändras utan godkännande av fullmäktige i minst 2/3 av de aktieägande regionerna, landstingen och kommunerna.

18. ÖVERLÅTELSE AV AVTALET

18.1 Part äger inte rätt att annat än då så följer av uttrycklig bestämmelse häri, utan skriftligt medgivande från behörig företrädare för övriga Parter, överlåta Avtalet eller sina rättigheter eller skyldigheter enligt Avtalet till annan.

19. AVTALSTID

19.1 Detta avtal gäller från och med dagen för Parts undertecknande och intill dess sådan Part inte längre är aktieägare i Bolaget.

20. ÖVRIGT

20.1 Detta Avtal reglerar med uteslutande av lag (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag uttömmande alla frågor som Avtalet berör.

_____

Detta Avtal har upprättats i 2 exemplar, varav Parterna erhållit var sitt.

DATUM:	DATUM:
_____	_____
[KOMMUN)	SKL Företag AB

BOLAGSORDNING

(beslutad vid extra bolagsstämma 170316)

1. BOLAGETS FIRMA

Bolagets firma är Inera AB.

2. SÄTE

Styrelsen ska ha sitt säte i Stockholm.

3. FÖREMÅLET FÖR BOLAGETS VERKSAMHET

Bolaget ska samordna, tillhandahålla och utveckla gemensamma tjänster och lösningar till stöd för digitalisering och verksamhetsutveckling i kommuner, landsting, regioner, samt bolag och organisationer som de utövar ett rättsligt bestämmande inflytande över, inom deras verksamhetsområden och ansvar.

Bolaget ska inom ramen för de kommunalrättsliga principerna i 2 kap. 1-2 och 7-8 §§ kommunallagen och självkostnadsprincipen enligt 8 kap. 3c § kommunallagen agera affärsmässigt.

Bolaget får bara när det är förenligt med den kommunala kompetensen och aldrig till större omfattning än tjugo (20) procent av bolagets omsättning tillhandahålla tjänster till andra än direkta eller indirekta aktieägare.

4. BOLAGETS SYFTE

Bolagets syfte är inte att bereda vinst åt aktieägarna utan att bidra till en effektivisering och utveckling av landstingens, regionernas och kommunernas verksamhet genom samordnade lösningar med optimalt resursutnyttjande och hög kvalitet.

I händelse av bolagets likvidation ska vinst och bolagets behållning, efter det att bolagets förpliktelser fullgjorts, fördelas mellan aktieägarna i förhållande till deras andel i aktiekapitalet.

5. AKTIEKAPITALET

Aktiekapitalet ska utgöra lägst 3.000.000 och högst 12.000.000 kronor.

6. ANTAL AKTIER

Antal aktier ska vara lägst 3 000 och högst 12 000 stycken.

7. STYRELSE

Styrelsen ska bestå av lägst sex och högst femton ledamöter.

8. REVISORER

Bolaget ska ha lägst en och högst två revisor(er) med högst två ersättare.

9. LEKMANNAREVISORER

Bolaget ska ha två lekmannarevisor(er) med högst två ersättare.

10. KALLELSE TILL BOLAGSSTÄMMA

Kallelse till bolagsstämma ska ske genom e-post eller brev med posten till aktieägarna tidigast sex veckor och senast två veckor före stämman.

11. ÄRENDEN PÅ ORDINARIE STÄMMA (ÅRSSTÄMMA)

På årsstämman ska följande ärenden förekomma till behandling:

1) val av ordförande vid stämman
2) upprättande och godkännande av röstlängd
3) val av sekreterare och en eller två justeringsmän
4) prövning av om stämman blivit behörigen sammankallad
5) godkännande av förslag till dagordning för stämman
6) framläggande av årsredovisningen och revisionsberättelsen
7) beslut
   a. om fastställelse av resultaträkningen och balansräkningen,
   b. om dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen,
   c. om ansvarsfrihet åt styrelseledamöterna och verkställande direktör,
8) bestämmande av antalet styrelseledamöter samt i förekommande fall antalet revisorer, lekmannarevisorer och ersättare,
9) fastställande av arvoden åt styrelsen och i förekommande fall för revisorerna
10) val av styrelseledamöter samt i förekommande fall, revisorer, lekmannarevisorer och ersättare
11) val av styrelseordförande
12) annat ärende, som ankommer på stämman enligt aktiebolagslagen eller bolagsordningen.

12. BOLAGSSTÄMMANS KOMPETENS

Beslut i följande frågor ska alltid fattas av bolagsstämman.

1) Årligt fastställande av verksamhetsinriktning med strategiska mål för de närmaste tre räkenskapsåren
2) Fastställande av rambudget för verksamheten
3) Ram för upptagande av krediter
4) Köp och försäljning av fast egendom
5) Bildande av bolag
6) Köp eller försäljning av bolag eller andel i sådant
7) Ställande av säkerhet
8) Beslut i annat ärende av principiell betydelse eller annars av större vikt för bolaget

13. BOLAGETS RÄKENSKAPSÅR

Bolagets räkenskapsår ska vara kalenderår.

14. OFFENTLIGHET

Allmänheten ska ha rätt att ta del av handlingar hos bolaget enligt de grunder som gäller för allmänna handlingars offentlighet i 2 kap. tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen.

Om bolaget överlämnar verksamhet till privat utförare ska bolaget genom avtalet med utföraren tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i den verksamhet som lämnas över.

_____

Lena Dahl

Ägardirektiv för Inera AB
– förslag inför ägarråd 170421 och bolagsstämma 170607

Ägare

SKL Företag AB äger 97 procent av aktierna i bolaget. Övriga aktier ägs av landsting och regioner. Samtliga kommuner ska ges tillfälle att köpa aktier i bolaget. Vid full anslutning från kommuner, landsting och regioner kommer det innebära att SKL Företag AB äger 50,8 procent av aktierna.

Sveriges Kommuner och Landsting äger samtliga aktier i SKL Företag AB. SKL Företag AB är moderbolag i SKL:s bolagskoncern.

Bolagets verksamhet

Bolaget ska samordna, tillhandahålla och utveckla tjänster och lösningar till stöd för digitalisering och verksamhetsutveckling i kommuner, landsting, regioner, samt bolag och organisationer som de utövar ett rättsligt bestämmande inflytande över, inom deras verksamhetsområden och ansvar.

Föremålet för verksamheten är angivet i bolagsordningen för bolaget. Bolaget får ej bedriva verksamhet som inte är förenlig med bolagsordningen. Bolaget får ej heller bedriva verksamhet som inte är förenlig med den kommunala kompetensen.

Bolaget ska i första hand ta fram gemensamma tjänster och lösningar till stöd för digitalisering och verksamhetsutveckling inom områden där marknaden inte bedöms kunna tillgodose ägarnas behov och intressen. Bolaget ska så långt möjligt nyttja marknaden och föreliggande konkurrensförhållanden.

Beslut som fattats av ägarrådet återfinns i **bilaga.**

Bolagets styrning

Bolaget är efter SKL Företags förvärv av majoriteten av aktierna i bolaget ett intressebolag till SKL Företag. Syftet med att övriga parter givits tillfälle att vara (eller i förekommande fall, bli) aktieägare är att tillförsäkra deltagande kommuner, landsting och regioner ett avgörande inflytande över bolagets strategiska mål och viktiga beslut. I aktieägaravtal har införts bestämmelser om ett ägarråd som ska utgöra det beslutsorgan i vilket samtliga parter äger delta och som beslutar om övergripande strategiska frågor och bolagsstyrning.

Bolagets verksamhet ska bedrivas på ett sådant sätt att aktieägande kommuner,

landsting och regioner kan utöva kontroll över bolaget motsvarande den som myndigheten utövar över sin egen förvaltning. Bolaget ska i huvudsak utföra verksamhet för ägarnas (eller andra enheter som ägarna utövar kontroll över) räkning.

Verksamhetens finansiering

Bolaget ska inom ramen för de kommunalrättsliga principerna i 2 kap. 1-2 och 7-8 §§ kommunallagen och självkostnadsprincipen enligt 8 kap. 3c § kommunallagen agera affärsmässigt. Bolagets olika delverksamheter ska långsiktigt vara självfinansierade.

Bolaget får bara när det är förenligt med den kommunala kompetensen och aldrig till större omfattning än tjugo (20) procent av bolagets omsättning tillhandahålla tjänster till andra än direkta eller indirekta aktieägare.

Bolagets syfte är inte att bereda vinst åt aktieägarna utan bidra till en effektivisering och utveckling av kommunernas, landstingens och regionernas verksamhet genom samordnade lösningar med optimalt resursutnyttjande och hög kvalitet.

Strategier för koncernen

Bolagen inom SKL-företagskoncernen ska skapa värde för SKL och dess medlemmar genom att stödja SKL:s verksamhetsidé:

En fråga om demokrati.

SKL är en medlemsorganisation för kommuner, landsting och regioner. Som arbetsgivar- och intresseorganisation driver vi deras frågor och erbjuder stöd och service.

Vi väcker frågor, agerar kraftfullt och bildar opinion.

Vårt uppdrag är att ge kommuner, landsting och regioner bättre förutsättningar för lokalt och regionalt självstyre. Målet är att utveckla välfärden.

Det är en fråga om demokrati.

SKL:s verksamhet styrs ytterst av kongressens inriktningsdokument som innehåller ett antal inriktningsmål för respektive kongressperiod. Varje år beslutar styrelsen i SKL om en verksamhetsplan och budget. Koncernens bolag ska bidra till förbundets inriktning och målsättningar.

Koncerngemensamma riktlinjer

Riktlinjer för Sveriges Kommuner och Landsting ska i möjligaste mån tillämpas i dotterbolagen. Följande riktlinjer ska ingå i ägardirektiv:

SKL:s alkoholpolicy

SKL:s policy om rökfri arbetstid.

Ledande befattningshavare i dotterbolagen ska ha en uppsägningstid om minst 3 månader.

Styrelse- och vd-utvärdering ska genomföras vartannat år och resultatet ska rapporteras till styrelsen i SKL Företag AB.

Dotterbolagen ska genomföra medarbetarundersökningar vartannat år.

Vid nominering av styrelseledamöter samt ledande befattningshavare i bolagen, bör en jämn könsfördelning eftersträvas så att andelen män respektive kvinnor blir minst 40 procent.

Bolagen inom koncernen ska aktivt arbeta med hållbarhetsfrågor. Varje bolag ska ha en hållbarhetsredovisning.

Styrelsen

Styrelsen ska bestå av lägst 6 och högst 15 ledamöter inklusive ordföranden. Styrelseledamöterna föreslås av en valberedning vilken ska bestå av högst 7 ledamöter. Valberedningens uppdrag är att till ägarmöte lägga fram förslag till styrelse, styrelseordförande samt arvoden till dessa.

Styrelsen svarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter.

Styrelsen ska fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation.

Styrelsen ska se till att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska förhållanden i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

Styrelsen ska se till att SKL Företag AB:s tidplaner för ekonomisk- och verksamhetsmässig rapportering kan följas.

Styrelsen ska årligen fastställa en skriftlig arbetsordning för sitt arbete. I arbetsordningen ska det bl.a. anges hur ofta styrelsen ska sammanträda.

Styrelsen ska i skriftlig instruktion ange arbetsfördelningen mellan styrelsen och den verkställande direktören.

Verkställande direktör

Styrelsen utser, i samråd med SKL Företag AB:s vd, en verkställande direktör för bolaget.

Lön och övriga anställningsvillkor fastställs, i samråd med SKL Företag AB:s vd, av styrelsen.

Styrelsen ska i en skriftlig vd-instruktion ange ansvar och befogenheter för vd.

Om vd ska skiljas från sina uppgifter, ska samråd ske med SKL Företag AB:s vd.

Bolagets utveckling

Styrelsen ska uppmärksamma bolagets långsiktiga utveckling och anpassningsförmåga till nya krav och förutsättningar. Detta ska beskrivas i bolagets affärsplan.

Investeringar

Bolagets behov av investeringar ska framgå av investeringsbudgeten. Beslut om större investeringar ska ske i samråd med SKL Företag AB:s vd.

Ekonomiska krav

Verksamheten i bolaget ska bedrivas på affärsmässiga grunder och bidra till medlemsnytta. Som ekonomiska mål gäller följande:

Lönsamhetsmål – nettomarginal

Nettomarginalen beräknas som resultatet efter finansiella poster i procent av rörelsens intäkter.

Nettomarginalen ska under perioden 2017-2019 uppgå till minst 3 procent.

Kapitalstrukturmål – soliditet

Soliditet beräknas som eget kapital, inklusive obeskattade reserver exkl. skatt, dividerat med balansomslutningen.

Soliditeten ska långsiktigt uppgå till minst 15 procent.

Utdelning

Bolaget ska inte lämna utdelning. Uppkommen vinst ska återinvesteras i bolaget och långsiktigt förbättra bolagets soliditet.

Årsrapport 2015

inera

LANDSTING OCH REGIONER
I SAMVERKAN FÖR E-HÄLSA

Innehåll

3 Inera i korthet

4 Styrelseordförande och vd har ordet

6 Delaktiga patienter förändrar och förbättrar vården

8 Nationell patientöversikt

10 1177 Vårdguiden och UMO – i allmänhetens tjänst

12 Nu kan alla hålla koll på hur sjuka vi är

13 Lyckat byte av SITHS-certifikat

14 Ineras tjänster öppna för kommersiella företag

15 Vården i siffror

16 Nytt projekt för nöjdare kunder

17 Ineras kärnkompetens, styrning och ledning

18 Tjänster och projekt

22 Flerårsöversikt

24 Styrelse och ledningsgrupp

26 Revisionsberättelse

Inera i korthet

Inera koordinerar landstingens och regionernas gemensamma e-hälsoarbete. Våra tjänster används av medarbetare inom vård och omsorg, invånare och beslutsfattare.

Exempel på nationella tjänster som landstingen och regionerna har valt att samverka kring är 1177 Vårdguiden, Vårdhandboken, UMO, e-tjänsten Journalen och Nationell patientöversikt. Samverkan gäller även olika läkemedelstjänster och säkerhetslösningar. Inera ansvarar också för den tekniska infrastruktur och arkitektur som är förutsättningen för de nationella e-hälsotjänsterna.

Inera är ett aktiebolag som ägs av landsting och regioner. Bolaget leds av en styrelse med två politiker från respektive hälso- och sjukvårdsregion. Vd ansvarar för verksamheten.

Vi har ett nära samarbete med eHälsomyndigheten, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Socialdepartementet, Socialstyrelsen, journalsystemsleverantörer och övriga aktörer inom e-hälsoområdet.

Under 2015 var Ineras omsättning drygt 626 mkr och hade vid årets slut 121 anställda.

Från vänster:
Johan Assarsson, vd
Anders Henriksson,
styrelseordförande

STYRELSEORDFÖRANDE & VD:

2015 – ett fantastiskt e-hälsoår!

Utvecklingen inom e-hälsoområdet är verkligen en aktuell fråga för hälso- och sjukvården. Allt fler e-hälsolösningar är sammankopplade via Ineras tjänsteplattform. Allt fler digitala lösningar för hälso- och sjukvården planeras och införs. Detta kommer att ge patienter, vård- och omsorgspersonal och beslutsfattare bättre tjänster och verktyg för att nå och dela information mellan vårdgivare.

Vi har under året utvecklat vår koordinerande roll och framför allt drivit frågan om samordnad arkitektur och ny teknik. Den gemensamma IT-arkitekturen prövades med stor framgång när en ny version av Nationell patientöversikt utvecklades och infördes under 2015. All information till patientöversikten går via Ineras tjänsteplattform. Samma anslutningar används även för e-tjänsten Journalen. Journalen med patientens tillgång till sin egen journalinformation, breddinförs nu över hela landet och vi är övertygade om att det är en viktig del för patientmedverkan på riktigt.

Besökssiffrorna för UMO och 1177 Vårdguiden blev högre än någonsin. Och konkret och lyckad samordning ser vi när alla vårdgivare via plattformen för stöd och behandling nu kan erbjuda internetbaserat stöd och behandling på ett säkert sätt, som ett komplement till traditionell kontakt.

För att även kommunerna ska kunna dra nytta av våra tjänster fortsätter processen för att Inera ska bli ett bolag som ägs av Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), landsting, regioner och kommuner gemensam. På så sätt kan ännu bättre prioriteringar göras gemensamt för hela e-hälsoarbetet och lösningarna hänga ihop över vårdgivargränserna.

Vi har tagit nästa steg i e-hälsoarbetet och fattade beslut under året att kunna erbjuda våra tjänster till kommersiella företag med vårdavtal på öppna marknaden. Tanken är att på så sätt kunna knyta ihop så stora delar som möjligt av hälso- och sjukvården i Sverige digitalt och att bidra till innovation och utveckling.

Det vi ser är att tillsammans med andra skapar vi förutsättningarna och grunden till utveckling och rätt prioriteringar inom e-hälsa. Vårt uppdrag är engagerande och spännande. Vi ser optimistiskt fram emot 2016.

JOHAN ASSARSSON, VD
ANDERS HENRIKSSON, ORDFÖRANDE

Delaktiga patienter förändrar och förbättrar vården

Snart finns Journalen i hela landet och forskningen visar att en mer informerad och delaktig patient är bra för vården. Som patient kommer man till en början att nå helt olika information i Journalen beroende på var i landet man har fått vård. Målet framåt är att vårdgivare enas kring vad patienten kan läsa.

FAKTA:

- Man når Journalen via 1177 Vårdguidens e-tjänster
- Användare loggar in med e-legitimation
- Över 400 000 personer har ett konto
- Under 2015 är den införd hos:
  - Uppsala
  - Skåne
  - Västmanland
  - Jönköping
  - Kalmar
  - Östergötland
  - Halland
  - Kronoberg
  - Västerbotten
- Under 2016 kommer alla landsting och regioner erbjuda Journalen
- DOME är ett VINNOVA-finansierat samarbetsprojekt mellan Lunds Universitet, Högskolan i Skövde, Örebro Universitet och Uppsala universitet.

Införande som ger patienter tillgång till sin journal via nätet har pågått hela året över hela landet. Under 2016 kommer alla landsting och regioner att göra det möjligt för patienter att läsa sin journal via nätet. Studier av införandet visar att en mer informerad och delaktig patient i förlängningen är bra för vården och ökar vårdkvaliteten.

En av DOMEs projektledare, Rose-Mharie Åhlfeldt, som är docent i Informationsteknologi inom området informationssäkerhet på Högskolan, i Skövde berättar om arbetet i DOME-projektet och om hur hon började arbeta med dessa frågor.

Patientens perspektiv

Redan tidigt i karriären blev Rose-Mharie intresserad av patienterna och deras perspektiv i vården. Hon noterade hur informationsflödet inte följer patienten i vårdkedjan och hur patienten inte har tillgång till sin egen information. Patienten vet inte mycket om sin egen vård. Undermålig information leder till brister i patientsäkerhet och respektfullhet. Patienten kommer i kläm, informationen faller bort och patienten får vänta. När man skapar systemen behöver man tänka i processer utifrån patientens perspektiv.

Svårt få helhetsbild

Nu pågår införande nationellt av möjligheten att läsa journalen via nätet, men fortfarande kommer det vara svårt för patienten att få en helhetsbild av sin information då olika regler gäller för olika landsting och regioner. Det som visas eller inte visas i Journalen beror på var vården ägt rum, vilket innebär att den information patienten ser kan skilja sig mellan olika vårdgivare och landsting.

– Det är med andra ord inte patientens behov av information som är i fokus utan var patienten bor som bestämmer vilken information patienten kan ta del av. Det är väldigt långt kvar innan vi har patientens behov i fokus, anser Rose-Mharie Åhlfeldt.

Patienten känner trygghet av möjligheten

När journalen via nätet infördes i Uppsala var farhågorna att patienten skulle ställa många frågor till vården mellan mötena, men så har det inte blivit enligt patienterna. I en studie riktad specifikt till cancerpatienter läser de snarare på i lugn och ro, samlar sina frågor och bearbetar dem inför det planerade mötet.

Rose-Mharie Åhlfeldt

Förstår innehållet i informationen

Det forskarna även tagit upp i studien var den förväntade oro som fanns från vården om att patienten inte skulle förstå innehållet i sin journal, men det upplever de att de gör i stor utsträckning. Patienten har ju ofta först fått informationen muntligt och när de sedan läser och upptäcker något uttryck/ord de inte förstår, tar de reda på det själva. I studierna har man inte sett att patienter skulle lida av att ta del av information.

Aktivt val att läsa eller inte

Patienterna vet att vårdpersonalen är stressad och har ont om tid, så de avvaktar och tar med sig sina frågor till nästa besök. Vissa väljer aktivt att inte läsa, eller väntar med att läsa. Men de gör det som en aktiv handling och tycker inte att möjligheten att läsa borde tas bort, utan är nöjda med att kunna välja.

Förväntar sig hög säkerhetsnivå

När det gäller integritet och säkerhet förväntar sig patienterna att det är säkert och att systemet håller en hög säkerhetsnivå. Dessutom använder inte patienterna ofta möjligheten att dela sin journal med någon man utsett till ombud. Däremot kan de läsa eller visa journalen tillsammans med någon närstående.

Murbräcka till något större

Landsting och regioner som erbjuder tjänsten Journalen har gjort olika bedömningar för hur och när patienten kan ta del av journalinformationen. Daniel Forslund, är innovationslandstingsråd i Stockholms läns landsting och ledamot i Ineras styrelse, berättar om sin syn på möjligheterna med journalen via nätet och regelverket.

– Möjligheten att läsa sin journal via nätet kommer att påverka hälso- och sjukvården mycket mer än vi tror. Just att få tillgång till sin journal via nätet kan kännas smalt, men det är en murbräcka till något mycket större. Det öppnar upp för dialog, ger praktiska verktyg för en mer informerad patient och driver fram en mer personcentrerad vård. En ny användning av information om vård och hälsa kommer leda till förändringar som vi inte ens kan överblicka idag, säger Daniel Forslund.

I december beslutade Stockholms läns landsting att påbörja införandet av e-tjänsten Journalen och det kommer bli obligatoriskt att ansluta sig för alla vårdgivare med landstingsavtal. Nu pågår arbete med att ta fram regelverket och göra tekniska anpassningar. Detta ska vara klart direkt efter sommaren så att tjänsten kan lanseras under hösten 2016.

Daniel Forslund

Regelverket måste bygga på nationell kunskap

– Vi kommer såklart att diskutera regelverk och införande med professionen, men det är ett politiskt beslut i botten. Det finns mycket erfarenhet från andra landsting och regioner som underlättar vårt införande.

Idag kan en patient nå helt olika information i Journalen – beroende på var i landet man har fått vård. Vad är viktigast att ta tag i kring regelverk tycker du?

– Jag tycker man som patient har rätt att kräva lika behandling i alla landsting och regioner. Det är en märklig ordning när landsting och regioner ger helt olika möjligheter för sina invånare att nå sin information. Det finns ingen logik i det. Skyddsvärdet för en patient kan inte vara större hos ett landsting eller region än hos något annat.

Gränser är bara streck på kartan – vi måste enas om regelverket

Läkarförbundet, Vårdförbundet och sjukvårdshuvudmännen behöver samla sig och komma överens. Det finns ingen medicinsk anledning att ha olika. Gränser mellan landsting och regioner är ju bara streck på kartan! Det är inte rimligt att man som patient kan nå helt olika innehåll vid helt olika tillfällen, beroende på var man har fått vård.

Målet är att nå full enhetlighet, men som ett första steg borde vi komma överens om en gemensam lägstanivå för vilken information som alltid ska finnas tillgänglig. Det måste vi kunna enas om!

Under 2016 pågår ett arbete för att ta fram ett nytt nationellt regelverk.

Nationell patientöversikt – en av de viktigaste nationella e-tjänsterna

Den 8 december 2015, genomfördes en lyckad driftsättning av en ny version av Nationell patientöversikt (NPÖ). Den nya versionen bygger på modern teknik och därför finns det goda möjligheter till en fortsatt utveckling av innehåll och funktionalitet.

FAKTA:

- Det är nu möjligt ta del av vaccinationer i NPÖ
- All information till NPÖ går via Ineras tjänsteplattform
- Antalet användare ökar stadigt
- Alla landsting och regioner och 10 kommuner visar sin information
- Cirka 230 kommuner kan läsa journal-information

Den 8 december 2015, genomfördes en lyckad driftsättning av en ny version av Nationell patientöversikt (NPÖ). Den nya versionen bygger på modern teknik och det finns därför goda möjligheter till en fortsatt utveckling av innehåll och funktionalitet.

Den stora förbättringen av NPÖ har skett i tekniken även om utseendet och användarvänligheten också har utvecklats.

– Den nya versionen innehåller en hel del förbättringar som gör att användarna på ett enklare sätt kan hitta rätt information i NPÖ. Med den nya versionen kommer också möjligheten att redan nu ta del av ny information, som exempelvis genomförda vaccinationer, säger Ingela Jägerstedt-Larsson, ordförande i förvaltningsgruppen för NPÖ.

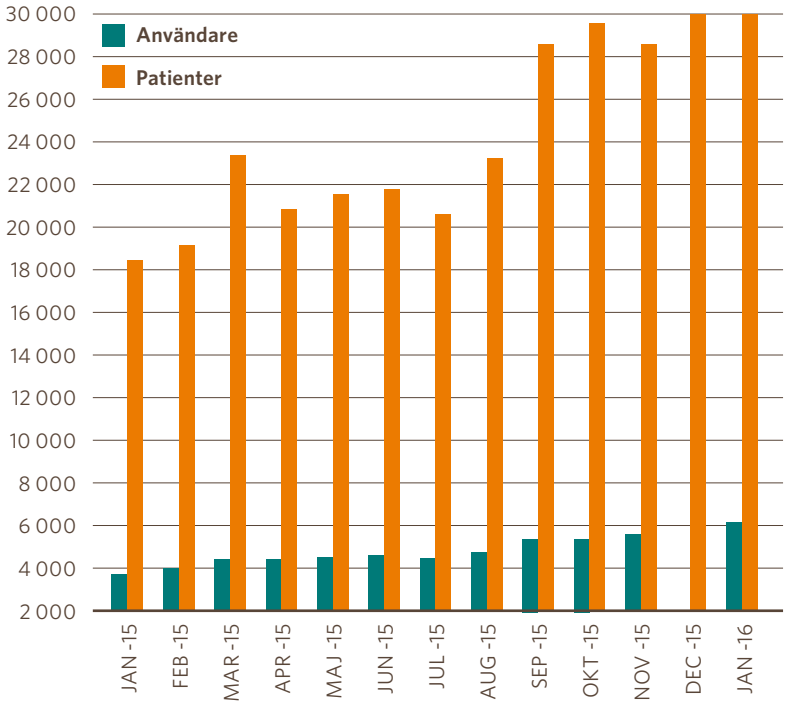
Nationell patientöversikt gör det möjligt för behörig vårdpersonal att med patientens samtycke ta del av journalinformation som registrerats hos andra landsting, kommuner eller privata vårdgivare. Att få tillgång till en heltäckande bild av tidigare dokumentation är viktigt för att personal i vård och omsorg ska kunna fatta rätt beslut och utöva en god vård.

Statistiken i den här artikeln, visar hur många användare NPÖ har haft nationellt över hela landet och hur stort antal patienter de sökt information om per månad.

Under 2009 började Örebro med NPÖ och de var först. Redan från start var verksamheterna med i diskussionerna och påverkade innehållet och prioriteringar för vad NPÖ skulle innehålla.

– En av fördelarna med att vara först var just det att kunna påverka innehållet. Vi tänkte säkert på självklara saker, men det var bra att verksamheterna fick vara med i diskussionerna och prioriteringarna. Samtidigt var det ju lite svårt också eftersom systemet var så tomt, vi var de enda på plats. Som att vara först med telefon, det fanns ingen att ringa till, berättar Karin Rydberg, tjänsteansvarig.

Användningen är hög i Örebro och NPÖ är en självklar del av arbetet och ger stor nytta just för att tjänsten har så mycket information som behövs för att göra en bra planering och bedömning med patienterna. Kommunerna är de största användarna och använder tjänsten

framför allt för att ta del av dokumentation från sjukvården, för patienter i omsorg och hemsjukvård.

– I mitt yrke som sjuksköterska kan jag hämta värdefull information som jag behöver för att göra rätt bedömning och jag kan snabbt komma åt den. Det gör att jag kan planera bättre. Vi var tidiga med att använda NPÖ och det beror nog på att vi är lite framåt men också på att vi har haft en chef som tidigt förstod nyttan. Det gäller att komma över tröskeln och våga förändra sitt arbetssätt, säger Annalena Lönnqvist, sjuksköterska, Askerund hemsjukvård.

Till vänster: Annalena Lönnqvist, till höger: Karin Rydberg.

NPÖ har funnits sedan länge och är en av de viktigaste nationella e-hälsotjänsterna. Den nya versionen bygger på Ineras tjänsteplattform, som integrerar Sveriges vårdsystem och hanterar journalinformationen på ett strukturerat och enhetligt sätt. Nu när den nya versionen är lanserad finns goda förutsättningar att fortsätta arbetet med att fylla NPÖ med innehåll och öka kännedomen, användningen och nyttan av tjänsten.

1177 Vårdguiden och UMO – i allmänhetens tjänst

1177 Vårdguiden och UMO (ungdomsmottagningen på nätet) har en positiv utveckling i såväl kännedom och antal besök som nöjdhet. Landstingen och regionernas gemensamma satsningar ligger bakom framgången, liksom tillkomsten av nya uppmärksammade e-tjänster.

SAMMANFATTNING NKI 2015:

TJÄNST	NKI
Klamydia-provtagnings-tjänsten i 1177 Vårdguidens e-tjänster	91
1177 Vårdguiden på telefon	84
UMO.se	81
1177.se	80
1177 Vårdguidens e-tjänster	72

NKI = Nöjd Kund Index

Riktmärken för NKI

<55	Inte nöjd
55–74	Nöjd
>74	Mycket nöjd

Källa: SCB Medborgar-undersökning 2014

Det är Stockholms läns landsting som har det nationella utföraruppdraget för 1177 Vårdguiden och UMO.

Kim Nordlander

Under året har ett första steg tagits för att koppla ihop de öppna och inloggade tjänsterna genom att lyfta in e-tjänsterna som en tydlig del av 1177 Vårdguiden och ta bort namnet och varumärket Mina vårdkontakter, något som också syns i ökat antal besök.

– Särskilt positivt för hela 1177 Vårdguiden 2015 är den 30-procentiga ökningen av ärenden inom e-tjänsterna. 88 procent uppger att de följer råden när de ringt 1177 Vårdguiden på telefon och förbättringen av driftsäkerheten för telefoniplattformen, säger Kim Nordlander, chef för 1177 Vårdguiden och UMO inom Stockholms läns landsting som har det nationella utföraruppdraget.

Införandet av Journal på nätet runt om i landet har gett uppmärksamhet åt e-tjänsterna bland annat genom medier, och säkert bidragit till ökat antal inloggningar. Även den nya plattformen Stöd och behandling, som är ett verktyg för vårdgivare att erbjuda stöd, utbildnings- och behandlingsprogram över nätet, förväntas öka intresset för e-tjänsterna på ett liknande sätt. Användningen har kommit igång och väntas öka kraftigt under de närmaste åren.

1177.se utökades också med flera nya teman – Patientlagen och Våga berätta, med information för barn om psykisk hälsa. Våga berätta innehåller även information om barns rättigheter enligt Barnkonventionen, Patientlagen och rättigheter när någon i familjen är sjuk. Även ett nytt tema för vårdpersonal har tagits fram för att ge råd om hur 1177 Vårdguiden kan användas i kontakten med invånarna.

I februari driftsattes en helt ny version av UMO.se med ny form och mobilanpassning som möjliggör att all information är tillgänglig i alla typer av enheter på samma sätt. Den nya formen bottnar i UMO:s verksamhetsidé om att vara en aktuell, levande och trovärdig digital kontaktyta för unga som söker information och dialog om sex, hälsa och relationer.

– Att lyfta ungas egna erfarenheter är en trovärdighetsfaktor. Ungas perspektiv har, som alltid i arbetet med UMO.se, tagits till vara i utvecklingen av den nya formen. Användartester har genomförts med unga i olika åldrar och med olika förutsättningar att ta till sig information. Vi har även gjort enkäter och följt upp trender i ungas webbanvändning. Allt för att skapa en lättanvänd och

Åsa Sandler

lockande webbplats för de allra viktigaste frågorna, säger Åsa Sandler, produktionsledare på UMO:s redaktion.

Starka varumärken och ökad användning

Satsningarna som landsting och regioner gör i att bygga erbjudanden till invånare via välkända varumärken är mycket framgångsrik. Varumärkesundersökningarna visar att kännedomen om UMO ligger på 79 procent i målgruppen. Och kännedomen om 1177 Vårdguiden ligger på hela 89 procent.

Tjänsterna har haft en positiv utveckling vad gäller kännedom, användning och nöjdhet under de senaste åren: Invånarnas användning av 1177 Vårdguidens e-tjänster har ökat både i antal individer, inloggningar och ärenden. Drygt 65 000 nya användare har tillkommit under året. Antalet anslutna vårdenheter har också ökat med omkring 9 procent. Antalet besök på 1177.se samt umo.se fortsätter öka. 1177 Vårdguiden på telefon ligger på en stabil nivå.

Införandet av Stöd och behandling

En av de större händelserna under året är att 1177 Vårdguiden i mars utökades med en helt ny nationell tjänst och plattform, Stöd och behandling. Exempel på användning via nätet är behandling mot ångest och depression, smärta, tinnitus och screening vid alkohol- och drogproblem. Tjänsten kan också användas för att bygga program och utbildningar som stöd för patientens egen vård och omsorg, men även program som stöder vårdprocesserna för bättre interaktion mellan vård och patienter för att främja delaktighet och öka tillgängligheten.

Utvecklar strategier för införanden och utbildning

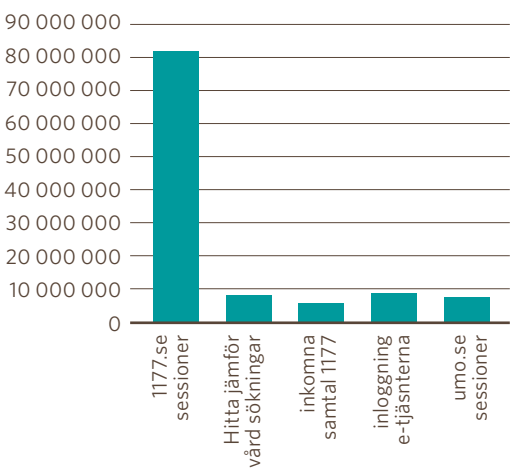
Arbetet med att ta fram en ny generell införandestrategi och modell för införandeprogram som stödjer breddinföranden blev klart under första kvartalet 2015.

– Den strategin och modellen tillämpar vi nu i införandet av Stöd och behandling och det upplever vi som en stort steg framåt, berättar Eva Lindholm, ansvarig för införande av e-tjänster inom 1177 Vårdguiden.

– Införandeprogrammet för Stöd och behandling riktar sig till projektledare, kommunikatörer, vårdgivaradministratörer, designers, utgivare, behandlare och verksamhetsutvecklare, fortsätter hon. Programmet erbjuder bland annat utbildning i Designerverktyget, utbyte av gemensam information om erfarenheter landstingen emellan – och genomgång av juridiska frågeställningar, såsom upphovsrätt, upphandling, riskanalys och avvikelsehantering med utgångspunkt i att Stöd och behandling är ett Nationellt Medicinskt Informationssystem (NMI).

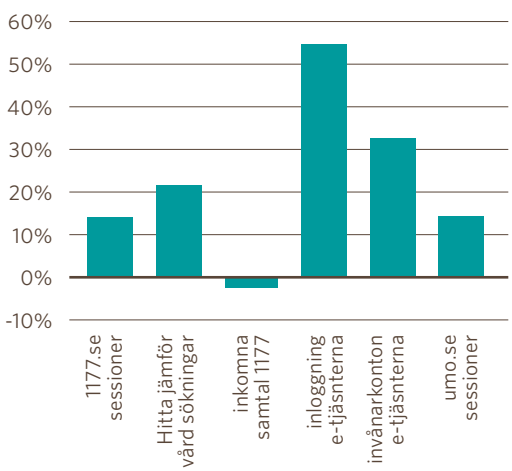
ANVÄNDNING 2015

1177 Vårdguiden och UMO har tillsammans ca 100 miljoner kontakter med invånarna om året.

FÖRÄNDRING 2015 I JÄMFÖRELSE MED 2014

De mätningar som genomförs visar att invånarna är mycket nöjda med tjänsterna.

UNDER ÅRET HAR WEBBPLATSERNA VUNNIT ETT ANTAL PRISER:

Web Service Award till 1177 Vårdguiden på webben, priset som Sveriges bästa responsiva webbplats

Motivering: *"1177 Vårdguiden lyckas leverera all den information som användaren kan tänkas behöva i sin mobil. Det är enkelt att hitta rätt och användarna tar enkelt del av den information som eftersöks. Man har arbetat hårt med användarvänligheten, vilket verkligen har lönat sig."*

Web Service Award till UMO, priset som bästa sajt för samhällsinformation – med högsta betyg i tävlingens historia!

Motivering: *"Man har lyckats med det svåra uppdraget att nå en kräsen målgrupp genom att använda rätt tonalitet och tilltal. Med smarta funktioner har man uppnått fantastiska betyg i användarvänlighet och design."*

Svenska publishingpriset till UMO i kategorin digitala läromedel.

Motivering: *"För en sajt med perfekt användarperspektiv och uttömmande, sakliga svar."*

Servicedesk forum awards 2015, branschpriset för "Årets Servicedesk Manager 2015" gick till Camilla Widmark, Supportansvarig på Invånartjänster.

Motivering: *"Hon såg tidigt helhetsbilden och var noga med att både verktyg och processer implementerades parallellt för att projektet skulle bli så lyckat som möjligt".*

Nu kan alla hålla koll **på hur sjuka vi är**

Statistiktjänsten har sedan två år gett möjlighet för landsting och regioner att följa utvecklingen av sjukskrivningsmönster för sina vårdverksamheter. Under 2015 öppnades en publik del av tjänsten, där även allmänheten kan få en bild över sjukskrivningsmönster i landet.

– I Statistiktjänsten kan alla invånare i Sverige nu följa bland annat hur många kvinnor respektive män som är sjukskrivna och hur andelen är fördelad per landsting/region. Det finns även fakta för fördelning av sjukskrivningar bland åldrar, hur länge de är sjukskrivna och för vad. Fortfarande saknas statistik i Statistiktjänsten från några landsting, men de kommer att anslutas under 2016, säger Anders Glennhage, tjänsteansvarig för Statistiktjänsten på Inera.

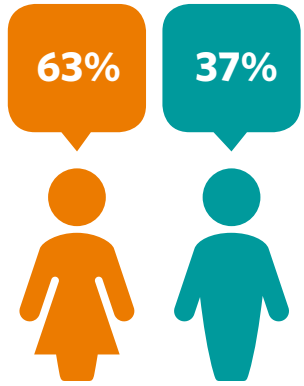

Anders Glennhage

Målet med Statistiktjänsten är att göra uppföljning av sjukskrivning på lokal, regional och nationell nivå möjlig. Tjänsten ger möjlighet att se hur hälso- och sjukvården arbetar med sjukskrivning, bland annat avseende könsuppdelad statistik. Målgruppen är bred, potentiella användare är bland andra verksamhetschefer, processledare och verksamhetsutvecklare. Statistik på vårdgivar- och vårdenhetsnivå är endast nåbar via kommunikationsnätet Sjunet, för hälso- och sjukvårdspersonal med särskild behörighet och SITHS-kort.

– Landstingen har behov av att följa upp egna vårdenheter, men även privata enheter som ingår i respektive landsting via avtal. Eftersom det idag inte finns någon nationell källa över avtal har Inera valt att under 2015 utveckla en lösning som innebär att landstingen själva rapporterar in vilka enheter som ingår i landstinget och som man vill följa upp, berättar Anders Glennhage.

Lösningen har utformats så att sekretessreglerad information inte utlämnas från de privata enheterna till landstingen, all statistik presenteras med tröskelvärden för att undvika att identiteter röjs.

FÖRDELNINGEN MELLAN KÖN:

Lyckat byte av SITHS-certifikat

Under 2015 har SITHS Förvaltningsgrupp tillsammans med SITHS-anslutna organisationer arbetat hårt med att byta ut gamla certifikat på SITHS-kort. Gamla certifikat, som utfärdats med SITHS CA v3, upphörde att gälla den 28 november 2015 och behövde därför ersättas med SITHS CA v1.

Konsekvensen – om utbytet inte skedde i tid – skulle bli att personer med gamla certifikat inte skulle kunna använda sitt SITHS-kort för elektronisk identifiering efter den 28 november. Totalt var det ungefär 220 000 kort och certifikat som skulle bytas ut. Drygt 125 000 användare skulle byta sitt certifikat och resten behövde få ett helt nytt SITHS-kort.

Förberedelser och planering

Hösten 2013 påbörjades förberedelserna inför bytet av kort och certifikat. Samtliga SITHS-anslutna organisationer informerades, ny funktionalitet för att underlätta utbytet planerades, och många organisationer började planera för hur deras eget utbyte skulle gå till. Trots att förberedelserna startade i god tid, var det inte förrän vid halvårsskiftet 2015 som arbetet kom igång på allvar.

Ny funktionalitet som underlättade

För att underlätta utbytet av kort och certifikat lanserade SITHS Förvaltningsgrupp i november 2014 ny funktionalitet i SITHS Admin, som gjorde det möjligt att ta reda på vilka kort och certifikat som behövde bytas inom respektive organisation. I maj 2015 kom ytterligare funktionalitet som gjorde det möjligt att utfärda nya certifikat till befintliga kort till många personer samtidigt.

– Den nya funktionaliteten uppskattades mycket av verksamheterna som skulle arbeta med utbytet, berättar Kerstin Arvedson, tjänsteansvarig för SITHS. De upplevde att verktyget var enkelt att använda och underlättade arbetet med utbytet.

Utbyte av certifikat – tillhör också en vardag

Trots att det var enormt många kort och certifikat som skulle bytas på en gång, så tillhör utbyte av kort certifikat den vanliga rutinen, som är ett löpande arbete för SITHS. Ett SITHS-kort och SITHS-certifikat är som regel giltigt i fem år, och ska av säkerhet- och kvalitetsskäl alltid bytas efter denna tid. Det som krånglade till det denna gång, var att själva korten var giltiga längre än själva SITHS CA v3 certifikaten, som hade en kortare livslängd än normalt. Detta medförde att hanteringen av antal byten blev större och mer komplex än vad det vanligtvis är.

– Att något sådant händer igen måste vi undvika, säger Kerstin Arvedson. Det var en stor påfrestning för alla berörda – anslutna organisationer, SITHS Förvaltning och Nationell kundservice.

Resultat över förväntan

Trots att de flesta organisationerna kom igång relativt sent med sitt utbyte, blev resultatet över förväntan. Efter ”den stora dagen” var det hur lugnt som helst. I stort sett fungerade allt som vanligt för användarna. Fantastiskt roligt! Och vi vill återigen tacka alla SITHS-anslutna organisationer för ett mycket bra arbete.

– Gott samarbete, anpassat IT-stöd, samt tydlig och kontinuerlig kommunikation, gjorde att vi nådde ett lyckat resultat, säger Kerstin Arvedson. Det är vi jätteglada för!

Ineras tjänster öppna för kommersiella företag

Inera har tagit nästa steg i e-hälsoarbetet och erbjuder sina tjänster till kommersiella företag på öppna marknaden. Avsikten är att bidra till innovation och utveckling. Möjligheten kommer göra Inera till ett nav för hela Sveriges vårdinformation, och leda till en positiv utveckling för både patienter och vårdpersonal.

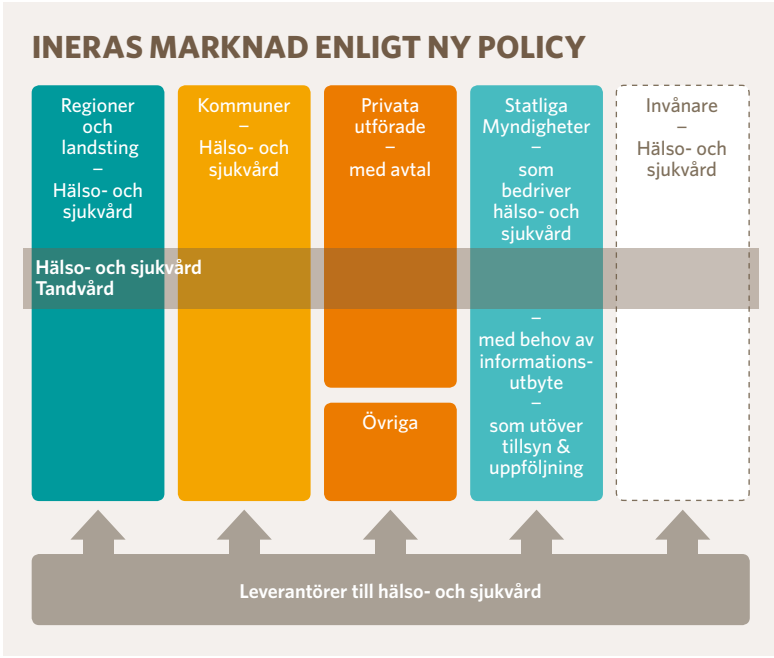
Hittills har i stort sett bara Ineras ägare, landsting och regioner, haft möjlighet att köpa tjänster från Inera. Men efter en juridisk utredning fattade Ineras styrelse beslutet att anslutning till exempelvis tjänsteplattformen, eller andra av Ineras tjänster, också ska kunna erbjudas direkt till kommersiella företag.

Syftet är att stimulera utvecklingen inom e-hälsa, så att marknadsaktörer kan använda Ineras tjänster för att ta fram nya, innovativa applikationer och funktioner för patienter och invånare eller medarbetare i vård och omsorg.

Förhoppningen är att marknaden ska bidra till att utbudet av tjänster ökar snabbare, så att patienter får större möjligheter till självservice och delaktighet i vården, och vårdpersonal får effektiva verktyg.

Ingen information kommer att släppas ut från vårdsystemen via tjänsteplattformen om inte de vårdgivare som äger informationen har avtalat om detta. Inera kommer dessutom att kräva att få certifiera tjänster som ansluts till plattformen. Allt för att hålla en hög säkerhet och kvalitet i hanteringen av känslig information.

Flera leverantörer erbjuder tjänster till Inera och många av dem ligger långt fram när det gäller innovativa lösningar för vård och omsorg, och både vårdgivare och patienter har stor nytta av att deras tjänster kan utbyta information med alla vårdsystem som anslutits till tjänsteplattformen. De möjligheter som tjänsteplattformen ger är en mycket viktig pusselbit för att öka samverkan mellan det offentliga och privata aktörer på området.

Vården i siffror

Vården i siffror är en webbplats som visar en mängd olika mått och resultat inom svensk hälso- och sjukvård. Det kan till exempel handla om utfallet av en viss typ av behandling, hur lång väntetiden är för att få en viss typ av vård, eller hur många som fått en viss typ av behandling.

Informationen som visas i Vården i siffror hämtas från nationella kvalitetsregister och andra register och databaser som innehåller kvalitativa mått av olika slag. Vården i siffror har sitt ursprung i den tryckta upplagan ”Öppna jämförelser Hälso- och sjukvård”, som nu gjorts om och istället visar all data i digital form.

Nu öppen för alla

Under 2015 har Vården i siffror utökats med ny data, som till exempel hjärtsjukvård, intensivvård, psykiatrisk vård, habilitering, reumatisk sjukvård, väntetider i vården, patientsäkerhet, överlevnad vid cancersjukdomar, minskning av övervikt efter obesitaskirurgi, med mera. Dessutom har ett arbete pågått med att visualisera indikatorer i nationella rapporter som skapar överblick över olika sjukdomsområden.

Ett stort arbete har också gjorts med att öppna upp webbplatsen för allmänheten. Sedan december 2015 är Vården i siffror tillgänglig för alla som är intresserade av hur svensk hälso- och sjukvård utförs och dess resultat. Tidigare krävdes inloggning med SITHS-kort.

Viktig källa som förbättrar vården

Syftet med Vården i siffror är att skapa dialog om resultat och kvalitet mellan och inom olika ledningsnivåer hos vårdgivare. Ökad kvalitet genom förbättringsarbete och mer jämlik vård är önskvärda effekter. Syftet är också att göra hälso- och sjukvårdsstatistik tillgänglig för både invånare och vårdpersonalen, för att ge inspiration och skapa nya kontaktytor för erfarenhetsutbyte. Målet med Vården i siffror, är att webbplatsen ska vara samlingsplatsen för all statistik av mått och resultat i vården.

Nytt projekt för nöjdare kunder

Inera driver internt ett projekt som syftar till att vi ska bli en mer kundanpassad och professionell leverantör av nationella tjänster, projektet Kundfokuserade processer och stödsystem.

Rolf Åström

Syfte med detta projekt är att ta ett större grepp kring alla led i Ineras affär, och skapa bättre förutsättningar för en effektivare leverans. Målet med projektet är att Inera ska uppfattas som en professionell organisation, som på ett effektivt sätt levererar efterfrågade tjänster. I slutändan ska detta resultera i nöjdare kunder.

– Det är härligt att se all den energi och kreativitet som finns bland alla medarbetare som deltar i projektet, säger Rolf Åström som är projektledare. Utgångspunkten för hela projektet är alla synpunkter vid fått vid landstingsbesök, via ärenden som Nationell kundservice hanterat, och vid andra kontakter vi haft med kund. Detta har gett oss en hyfsat bra bild över vad kunder förväntar sig av oss, och det vill vi leva upp till. Förhoppningen är att Inera ska bli en ännu bättre samarbetspartner, som förenklar vardagen för alla som vill använda, förstå och hantera våra tjänster. Vi kommer inte att vara nöjda, förrän våra kunder är nöjda, lovar Rolf.

Sömlös hantering mellan delområden

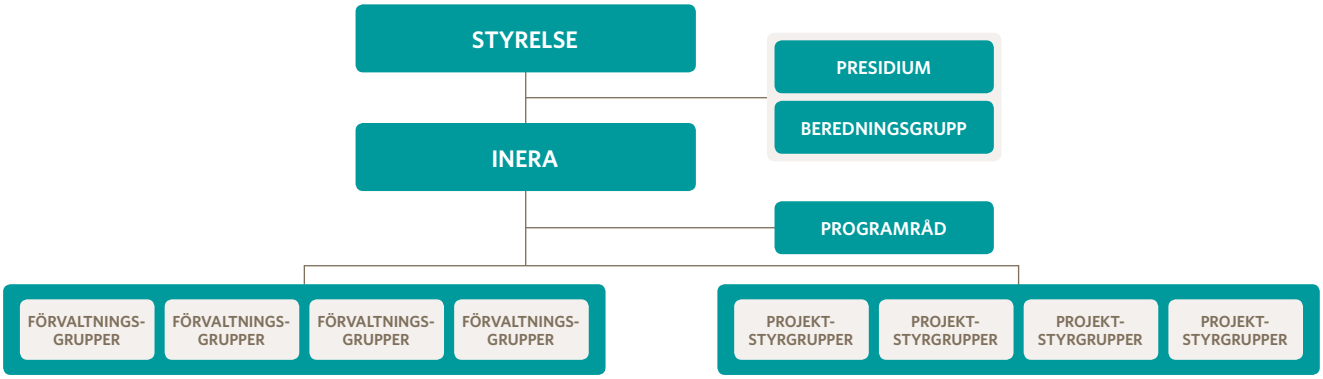
Inom projektet Kundfokuserade processer och stödsystem ingår tio delområden, vars uppgifter ska samordnas och koordineras med varandra. Gemensamt för alla delområden är att de styrs mot samma mål – kundens nytta och behov.

Delområden

De delområden projektet omfattar är;

- En ny version av Inera.se. Kund, som ska ta fram interna processer för ett bättre kundmöte.
- Affär, som ska skapa tydlighet kring avtal och prismodeller.
- Processer och roller, där dessa ska beskrivas övergripande.
- Planer, som ska identifiera vilka planer Inera och kunder behöver använda och ta fram.
- Systemintegration, ansvarar för att alla tekniska kopplingar mellan system fungerar.
- Leverans, ska ta fram en leveransprocess som fungerar för våra kunder.
- Support, arbetar med att ta hem all support till Inera och skapa en nationell kundservice.
- Uppföljning, ska se över intern och externt behov av statistik och annan uppföljning.
- Ekonomi, tar fram stödsystem och ska införa e-fakturering.

SVERIGES LANDSTING OCH REGIONER

Ineras kärnkompetens, styrning och ledning

Ineras kärnkompetens utgörs av styrning, ledning och koordinering, samt kravställning och förankring i samverkan med våra ägare och kunder. Viktiga funktioner är även strategisk arkitekturstyrning, kundservice och kommunikationsverksamhet. Beredningsprocessen av ärenden och nya uppdrag via programråd, beredningsgrupp och styrelse är etablerad och fungerar bra.

Styrelsen består av två politiker från respektive hälso- och sjukvårdsregion, en från den styrande majoriteten och en från oppositionen. De beslutar om övergripande planer och strategi för verksamheten. I deras ansvar är att bereda ärenden och få rekommendationer från sina respektive huvudmän i viktiga frågor.

Beredningsgruppen bereder ärenden till styrelsen. De har ansvar för att berätta för och stämma av med sina huvudmän om de prioriteringar som Inera gör.

Programrådet är Ineras kanal mot landsting och regioner för förankring, dialog och samverkan kring de gemensamma, nationella tjänsterna inom e-hälsa.

Programrådet deltar i beredningen av de ärenden och uppdragsförslag som kommer in till Inera och medverkar till att ta fram en verksamhetsplan. Det är sammanhållande för landsting och regioners planer för anslutning till tjänster. De medverkar till att säkerställa deltagande med strategisk verksamhets-, kommunikations- och it-kompetens i förvaltning- och projektstyrgrupper. Rådet ansvarar för att samverkan sker med ledningsnätverken, det vill säga hälso- och sjukvårdsdirektörer (HSD), informationsdirektörer (ID), IT- direktörer (SLIT), samt ekonomidirektörer och de kommunala chefsnätverken. Programrådet är också rådgivande till beredningsgruppen.

Det är Vd som ansvarar för att Ineras verksamhet sker enligt styrelsens riktlinjer. Till sitt stöd har vd en ledningsgrupp som består av avdelningschefer och enhetschefer.

DET FINNS CIRKA 25 FÖRVALTNINGS-GRUPPER med representanter från landsting, regioner, kommuner och privata vårdgivare för tjänsterna hos Inera.

Tjänster och projekt

1177 Vårdguidens e-tjänster

Genom att logga in på 1177 Vårdguidens e-tjänster kan invånare i hela landet kontakta vården, utföra vårdärenden och läsa personlig information om sin vård på ett säkert sätt. Det kan till exempel handla om att boka tid, förnya recept, ta del av provsvar eller annan vårddokumentation och på andra sätt få stöd i sin vårdprocess. Under 2015 har utförda ärenden ökat med 30 procent inom 1177 Vårdguidens e-tjänster.

1177 Vårdguiden på telefon

1177 Vårdguiden på telefon är en nationell tjänst. Om man behöver sjukvårdsrådgivning kan man ringa 1177 dygnet runt, året om, var man än befinner sig i Sverige. 88 procent uppger att de följer råden när de ringer 1177 Vårdguiden på telefon.

Rådgivningsstödet webb

Rådgivningsstödet webb är ett stöd för legitimerad vårdpersonal, framför allt sjuksköterskor, att bedöma vårdbehov. Merparten av landstingen och regionerna använder Rådgivningsstödet webb inom primär- och öppenvården.

1177 Vårdguiden på webben

1177 Vårdguiden på webben är landstingens och regionernas gemensamma tjänst till allmänheten för råd om vård på webb. Webbplatsens innehåll produceras av vårdpersonal och bearbetas både av en nationell redaktion och av regionala redaktioner/redaktörer. 1177.se anpassas automatiskt beroende på var man bor och man kan få nyheter, information och länkar till de e-tjänster som är aktuella i det egna landstinget eller regionen. En av de större händelserna under året är att 1177 Vårdguiden utökades med en helt ny nationell tjänst och plattform, Stöd och behandling. 1177 Vårdguiden har under året fått ett flertal utmärkelser.

Hjälplinjen

Nationella hjälplinjen erbjuder kostnadsfri psykologisk hjälp och vänder sig till människor som är i psykisk kris eller i andra svåra livssituationer. Man kan kontakta Nationella hjälplinjen för egen del eller om man är orolig för någon närstående. Både den som kontaktar Hjälplinjen och den som svarar är helt anonyma. Hjälplinjen besvarar cirka 13 000 samtal per år. De vanligaste orsakerna till kontakt är i nämnd ordning; relationsproblem, oro för närstående, ångest, depression samt kris och självmord.

Journalen

Sedan 2015 är det Inera som förvaltar och utvecklar Journalen. Tjänsten gör det möjligt för invånarna att läsa journalinformation från hälso- och sjukvården via nätet.

I november genomförde Inera en nationell konferens för att diskutera Journalen via nätet ur olika perspektiv. Omkring 120 personer deltog och deltagarna var företrädare för landsting, regioner och kommuner, vårdprofessioner, myndigheter och leverantörer.

Utvärderingen visade att konferensen om Journalen via nätet var mycket uppskattad, men att man gärna vill ha mer tid för fortsatta diskussioner och Inera planerar därför för fler konferenser under 2016.

Vårdens intyg

20 landsting/regioner har infört Läkarintyg som gör det möjligt för läkare och handläggare att skicka läkarintyg och meddelande elektroniskt mellan hälso- och sjukvården och Försäkringskassan. 20 landsting/regioner har anslutit till nya tjänstekontrakt som gör det möjligt för invånare att själva hantera sina intyg via Mina intyg en e-tjänst som man når via 1177 Vårdguidens e-tjänster. Den riktar sig till invånare där de kan hantera sina läkarintyg. Nu finns möjlighet att hantera två av Transportstyrelsens läkarintyg för högre körkortsbehörighet (Läkarintyg och Läkarintyg diabetes).

I de fall fråga/svar inte stöds av journalsystemet finns tilläggsapplikationen Webcert Fråga/Svar och nu stödjer Webcert även av Transportstyrelsens läkarintyg för högre körkortsbehörighet (Läkarintyg och Läkarintyg diabetes). Arbete pågår för att ge privata vårdgivare möjlighet att hantera intyg i Webcert.

Under året har Statistiktjänsten för ordinerad sjukskrivning lanserats. Det är en webbtjänst som gör det möjligt att följa upp och se samlad statistik för den i läkarintygen ordinerade sjukskrivningen.

Födelseanmälan gör det möjligt för förlossningskliniker att skicka födelseanmälan elektroniskt till Skatteverket och direkt få tillbaka ett personnummer till det nyfödda barnet. Tjugo landsting har infört tjänsten.

Projektet Intygstjänster har under 2015 fortsatt vidareutveckla intygstjänsterna. Inera AB fick i uppdrag från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) att fortsätta det nationella utvecklingsarbete som påbörjades i projektet Intygstjänster 2013 genom att under åren 2014-2015 uppfylla samtliga delmål under sjukskrivningsmiljardens villkor 5 ”Utökat elektroniskt informationsbyte” samt tilläggsuppdraget ”Fördjupade medicinska utredningar”.

STÖD OCH BEHANDLING

Tjänsten Stöd och behandling är en av 1177 Vårdguidens e-tjänster som möjliggör för landsting, regioner, kommuner och privata vårdgivare med vårdavtal att erbjuda invånare stöd- och behandlingsprogram via nätet. Några olika tillstånd som det finns program för är exempelvis ångest, depression och smärta. I tjänsten Stöd och behandling finns också ett elektroniskt verktyg för att kunna specialdesigna olika typer av stöd- och behandlingsprogram utifrån de behov den aktuella målgruppen har. Införandet pågår för fullt och i början av mars var 150 vårdenheter anslutna.

UMO

UMO.se är en nationell ungdomsmottagning på nätet där unga mellan 13 och 25 år kan hitta relevant, aktuell och kvalitetssäkrad information om sex, hälsa och relationer. På UMO.se finns texter, filmer, animationer, tester och illustrationer som ger unga kunskap och möjlighet att reflektera kring olika frågor som rör sex, hälsa och relationer. Förhoppningen är att unga på så vis får verktyg för att fatta egna väl grundade beslut som rör viktiga frågor i deras liv. Kännedomen i målgruppen är 79 procent och under året har webben helt anpassats för mobilen.

E-blankettjänsten

E-blankettjänsten är anpassade blanketter som berör olika verksamhetsområden, framför allt inom kommunal förvaltning. Under 2015 påbörjades arbetet med att modernisera e-blankettjänsten. Formulären får nytt modernt utseende, men med samma innehåll som de nuvarande PDF-blanketterna, de får ett nytt tillgänglighetsanpassat format, kommer att kunna fyllas i på skärmen och sedan skrivas ut. Alla blanketter kommer även som PDF-er.

Samtliga gränssnitt är responsiva och anpassar utseendet utefter besökarens typ av enhet. Det innebär exempelvis att formulären fungerar lika bra i mobiltelefon eller läsplatta som i dator.

Eira och Socialtjänstbiblioteket

Via landstingssamarbetet Eira, får vårdens personal tillgång till internationella forskningsresultat via ett stort antal e-tidskrifter. De gemensamma licensavtalen omfattar all vårdpersonal i landets 21 landsting och regioner men ger även privata vårdgivare med landstingavtal rätt till åtkomst. Under året infördes bland annat proxy åtkomst till Eira Discovery för privata vårdföretag.

Från årsskiftet 2015/2016 erbjuder Inera inte längre Socialtjänstbiblioteket och från och med januari 2016 släcktes www.socialtjänstbiblioteket.se ned.

eKlient

En viktig del av arbetet med eKlient är att tillsammans med landsting och regioner ta fram standarder och sätta livscykelplaner för hur länge viktiga IT-komponenter ska användas. Detta underlättar både för till exempelvis landstingen och för samarbetsparter, som får en norm att förhålla sig till vid utveckling och framtagning av nya system och tjänster. Det underlättar också för andra nationella projekt, som får en samlad bild över hur till exempel landstingens IT-miljöer utvecklas över tid.

Elektronisk remiss

Elektronisk remiss skapar grunden för elektroniskt utbyte av remisser mellan vårdgivare inom det egna landstinget/regionen samt utanför det egna landstinget/regionen. Det finns ännu ingen som använder Elektronisk remiss via den nationella tjänsteplattformen, men planering pågår inför det första införandet.

Man har under året tagit fram en lösning för hantering av bilagor samt en informationsspecifikation för utbud.

Hjälpmedelstjänsten

Under 2015 togs all funktionalitet i drift för Hjälpmedelstjänsten. Hjälpmedelsleverantörer registrerar sina produkter, och information om dessa i tjänsten som hanterar en del av det totala utbudet i Nationell katalog för produkter och avtal som omfattar 660 000 artiklar, varav 260 000 är ISO-klassificerade hjälpmedel.

En planerad uppdatering i slutet av 2015 med förbättringar för tjänsten är framflyttad till början av 2016.

Infektionsverktyget

Syftet med Infektionsverktyget är att förebygga vårdrelaterade infektioner, förbättra följsamhet till behandlingsrekommendationer samt att minska bruket av bredspektrumantibiotika. Via Infektionsverktygets rapportverktyg kan man ta fram rapporter över vårdrelaterade infektioner, antibiotikaordinationer, koppling till riskfaktorer etc. inom enskilda organisationer. Denna återkoppling hjälper verksamheten att själv identifiera problem, och ger ett bra underlag att använda i det lokala förbättringsarbetet.

Under året har förbättringar gjorts i systemet samt anpassningar påbörjats av Infektionsverktyget till Primärvården. Flytt har skett av IT-driften till Inera.

Nationell patientöversikt

Nationell patientöversikt gör det möjligt för behörig vårdpersonal att med patientens samtycke ta del av journalinformation som registrerats hos andra landsting, kommuner eller privata vårdgivare.

Nationell patientöversikt fick i december ett nytt utseende och några nya funktioner som en vy för kalendern, möjlighet att sortera informationen samt möjlighet att ta del av läkemedelsinformation och vaccinationer. Den stora utvecklingen under året skedde i den teknik för hur information från journalerna hämtas till Nationell patientöversikt och möjligheterna för vårdgivare att dela med sig av vårdsystem.

Nitha

Nitha är ett nationellt IT-stöd för händelseanalys. Nitha består av en operativ del där analysledare och experter registrerar och utför analyser av skador inom vården enligt en systematiserad metod. Nitha består också av en kunskapsbank, där vårdpersonal kan ta del av avslutade analysrapporter och ta lärdom av dessa erfarenheter. En händelseanalys är en systematisk metod som ska ge svar på frågan vad som hände, varför det hände och hur vården ska arbeta för att händelsen inte ska upprepas igen.

Några få vårdgivare står för en stor del av överförda analyser till Nitha. Totalt överförda analyser till Nitha Kunskapsbank var i slutet av 2015 cirka 800 stycken.

Pascal

Pascal är en applikation för vårdpersonal att förskriva och beställa läkemedel och handelsvaror för patienter som får sina mediciner fördelade i påsar (dospatienter). Vid årets uppdatering infördes nya funktioner som sammantaget ger en bättre tjänst. Valet av funktioner har tagits fram tillsammans med, och utifrån de behov som, vård och omsorg har. Möjligheten att kunna se vilka läkemedel som ändrats för patienten är extra viktig för sjuksköterskor inom den kommunala vården. Tidigare har sjuksköterskan behövt kontrollera utifrån dosreceptet och jämföra datum och tider för att upptäcka om en förändring skett. En annan viktig funktion är att användarna av Pascal har möjlighet att nå läkemedelsförteckningen för alla patienter, inte bara dospatienter.

Rikshandboken i barnhälsovård

Rikshandboken är en webbplats som innehåller aktuell och kvalitetssäkrad kunskap om små barns hälsa och utveckling samt metoder och riktlinjer för barnhälsovårdens verksamhet. En viktig förutsättning för att nå jämlik och rättvis barnhälsovård är att barnhälsovårdsprogrammet följs och att Rikshandboken används.

Årsskiftet 2015/2016 flyttade förvaltningsuppdraget av Rikshandboken i barnhälsovård tillbaka till Inera efter några år hos Stockholms läns landsting.

Svenska informationstjänster för läkemedel (Sil)

Sil är en tjänst med kvalitetssäkrad läkemedelsinformation. Information om dosering och iordningsställandet av läkemedel till barn har inkluderats från ePed som tas fram på Astrid Lindgrens Barnsjukhus, Karolinska Universitetssjukhuset i Solna. Via Sil tillhandahålls läkemedelsinstruktioner och tjänster för rimlighetskontroller för barndoseringar.

Svenska biobanksregistret

Genom att samla översiktlig information om prover i ett gemensamt system, blir det enklare att genomföra samtyckesbegränsningar och söka efter prover som kan vara till nytta för forskning. I skrivande stund är det 17 av 26 vårdgivare som har anslutit sina patologisystem till Svenska biobanksregistret, SBR. Sedan starten har 1,3 miljoner prov blivit överförda till registret. Under året har tjänsten genomfört en uppdatering av säkerheten i systemet, nytt gränssnitt har kommit på plats och en verksamhetsanalys har tagits fram.

Svevac

Vissa landsting använder Svevac som en journalhandling medan andra landsting använder e-tjänsten som ett kvalitetsregister. Svevac har cirka 10 000 användare, det finns cirka 2,3 miljoner personer/patienter som är inlagda i systemet och sammantaget finns cirka 10 miljoner vaccinationer registrerade.

Video- och distansmöten

Video- och distansmöte fyller en viktig funktion när det gäller att effektivisera och underlätta arbetet inom vård- och omsorg. Tack vare den snabba tekniska utvecklingen ökar användningsområdena allt mer. Några av alla dessa användningsområden är ambulanssjukvård, arbetsterapi, barnhjärtoperationer och psykiatri på distans. Videotjänsten genomförde en upphandling som fick för få anmälda och godkända leverantörer. Ett nytt försök kommer genomföras 2016.

Vårdhandboken

Vårdhandboken är ett oumbärligt verktyg för den som snabbt vill få tillgång till uppdaterad kunskap i tillämpad hälso- och sjukvård. Den ger praktiska råd och tillförlitliga metoder. Fler och fler väljer att använda Vårdhandboken som hade drygt 2,6 miljoner besök under 2015. Årsskiftet 2015/2016 flyttade förvaltningsuppdraget av Vårdhandboken tillbaka till Inera efter några år hos Stockholms läns landsting.

Easy

Tjänsten innehåller funktioner för att hantera verksamheters olika roller, regelverk, självdeklarationer samt avvikelser från en given standard/regelverk. Easy visar svart på vitt när ett regelverk inte efterföljs, och förenklar processen att utföra granskningar på ett strukturerat och effektivt sätt.

Identifieringstjänsten SITHS

SITHS är en tjänstelegitimation för både fysisk och elektronisk identifiering. Ett ordinarie SITHS-kort innehåller ett personligt Telia e-leg som visar vem du är, och ett SITHS-certifikat som visar identiteten i din yrkesroll. SITHS-kortet har många användningsområden och är en av de viktigaste grundtjänsterna inom nationell e-hälsa. Under året genomfördes ett stort byte av SITHS-certifikat, som går att läsa mer om i årsrapporten.

Katalogtjänst HSA

HSA är en elektronisk katalog som innehåller kvalitetssäkrade uppgifter om personer, funktioner och enheter i Sveriges kommuner, landsting och privata vårdgivare. Innehållsuppdateringar har genomförts under året, bland annat schemauppdatering. Förberedelser pågår för upphandling av ny teknisk plattform under 2016.

Sjunet

Sjunet är ett kvalitetssäkrat kommunikationsnät framtaget och anpassat för vård och omsorg. Sjunet har en garanterad tillgänglighet och ställs ofta som krav för att sprida verksamhetskritisk information. Under året genomfördes en upphandling för en ny driftleverantör som blev överklagad. Flytt av driftsleverantör har inte kunnat ske under året.

Säkerhetstjänster

Säkerhetstjänster är viktiga för att tillgodose lagliga krav och för att patienter ska känna förtroende för vårdens sätt att hantera patientinformation. Under året har man flyttat driften till ny driftleverantör, etablerat SAMBI – attribut förvaltning, samt genomfört en förstudie om kontexhantering, SSO och mobil autentisering. Ett nytt gränssnitt har tagits fram för spärr och logg. Arbetet med att ta fram en nationell PU – tjänst pågår fortsatt även under 2016. Planerad upphandling planeras om och genomförs inom ramavtalsupphandling av applikationsförvaltning.

Tjänsteplattform

Tjänsteplattformen underlättar integrationer genom att vara navet mellan system och tjänster. Hela den IT-arkitektur som utgår från den nationella tjänsteplattformen prövades med stor framgång när en ny version av Nationell patientöversikt utvecklades under 2015. All information till patientöversikten går via Ineras tjänsteplattform. Samma anslutningar används även för e-tjänsten Journalen, som visar upp samlad journalinformation till patienter. En enda anslutning kan alltså användas för flera ändamål. Varje vecka gör Inera cirka 60 nya anslutningar till tjänsteplattformen. Behovet från vårdgivare att ansluta sina vårdsystem ökar stadigt och totalt rör det sig om tusentals vårdenheter som kommunicerar med varandra via tjänsteplattformen varje dag.

Flerårsöversikt

	2015
Intäkter (tkr)	
Nettoomsättning	628 124
Övriga intäkter	0
Summa	**628 124**
Rörelsens kostnader (tkr)	
Material och tjänster	-237 477
Övriga externa kostnader	-304 257
Personalkostnader	-84 598
Avskrivningar och övriga kostnader	-1 648
Summa	**-627 980**
Rörelseresultat	**144**
Räntor, bokslutsdisposition och skatt (tkr)	
Ränteintäkt och kostnad	516
Periodiseringsfond	-240
Skatt	-162
Summa	**114**
Årets resultat	**258**
Balansomslutning (tkr)	399 849
Soliditet	7 %
Antal anställda	121
Sjukfrånvaro	3,1 %

	2014	2013	2012	2011
	605 759	305 567	429 790	377 841
	158	0	1 000	0
	605 917	**305 567**	**430 790**	**377 841**
	-215 441	-118 342	-163 008	-125 642
	-325 845	-120 737	-163 162	-158 471
	-63 987	-65 851	-105 459	-92 153
	-813	-1 511	-672	-1 452
	-606 086	**-306 441**	**-432 300**	**-377 718**
	-169	**-874**	**-1 511**	**123**
	864	1 085	2 709	3 076
	0	0	-530	-1 020
	-233	-156	-428	-54
	631	**929**	**1 750**	**2 002**
	462	**55**	**240**	**2 125**
	399 735	264 525	211 232	185 785
	7 %	10 %	12 %	14 %
	100 st	92 st	153 st	135 st
	2,6 %	1,7 %	2,1 %	1,8 %

Styrelse

Inera leds av en styrelse som består av två politiker från respektive hälso- och sjukvårdsregion.

Anders Henriksson (S)
Landstinget i Kalmar län, ordförande

Marie Morell (M)
Region Östergötland

Martin Andréasson (M)
Västra Götalandsregionen

Jim Aleberg (S)
Västra Götalandsregionen

Anna Fransson (S)
Region Kronoberg

Carl Johan Sonesson (M)
Region Skåne

Daniel Forslund (L)
Stockholms läns landsting

Leif Dahlby (S)
Region Gotland

Fredrik Larsson (M)
Landstinget i Värmland

Marie-Louise Forsberg-Fransson (S)
Örebro läns landsting

Per Wahlberg (M)
Landstinget Västernorrland

Peter Olofsson (S)
Västerbottens läns landsting

Crowe Horwath Osborne AB
Member Crowe Horwath International

Revisionsberättelse

Till årsstämman i Inera AB
Org.nr 556559-4230

Rapport om årsredovisningen

Jag har utfört en revision av årsredovisningen för Inera AB för räkenskapsåret 2015.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för årsredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och för den interna kontroll som styrelsen och verkställande direktören bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Mitt ansvar är att uttala mig om årsredovisningen på grundval av min revision. Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att jag följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur bolaget upprättar årsredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i bolagets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Uttalanden

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Inera ABs finansiella ställning per den 2015-12-31 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Jag tillstyrker därför att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Utöver min revision av årsredovisningen har jag även utfört en revision av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Inera AB för räkenskapsåret 2015.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust, och det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för förvaltningen enligt aktiebolagslagen.

Revisorns ansvar

Mitt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala mig om förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust och om förvaltningen på grundval av min revision. Jag har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige.

Som underlag för mitt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har jag granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Som underlag för mitt uttalande om ansvarsfrihet har jag utöver min revision av årsredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningsskyldig mot bolaget. Jag har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Uttalanden

Jag tillstyrker att årsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm den 12 april 2016

Curt Johansson
Auktoriserad revisor

2016-04-12

Till årsstämman i Inera AB
Organisationsnummer 556559-4230

Granskningsrapport för år 2015

Jag, av årsstämman utsedd lekmannarevisor, har granskat Inera AB:s verksamhet.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.
Lekmannarevisorn ansvarar för att granska verksamhet och intern kontroll samt pröva om verksamheten bedrivits enligt årsstämmans uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet samt utifrån bolagsordning och av årsstämman fastställda ägardirektiv.

Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning.

Jag bedömer sammantaget att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Jag bedömer att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Växjö 12 april 2016

Roland Gustbée

Formgivning: Kärnhuset
Fotografer: Cecilia Phil (sid. 4, 7, 24), Anders Ekmark (sid. 9), Fredrik Persson (sid. 10),
Ulrika Zwenger (sid. 10), Marie Andersson (sid. 12), Johan Olsson (sid. 12), Peter Nordahl (sid. 16)

Inera AB
Box 17703
118 93 Stockholm

www.inera.se
info@inera.se

Dnr KS 2017/192

§ 120 Ansökan om kommunal borgen för Ornö Brevik samfällighetsförening i samband med byggande av miljövänlig avloppsanläggning på Ornö

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Ornö Brevik samfällighetsförening (Ornö) har inkommit med en ansökan om borgen för finansieringen av byggandet av en miljövänlig avloppsanläggning. Borgensansökan är i första hand på 30 mnkr och i andra hand på 10 mnkr.

Det är 85 fastighetsägare som ingår i samfälligheten. Byggstarten i projektet var sent 2015 och då var kostnaden kalkylerad till 20 mnkr. Arbetet fortsatte under 2016, men stora förseningar uppstod, liksom kostnadsökningar. En uppdaterad kalkyl visade då på att kostnaderna ökat till 30 mnkr eller mer. För att finansiera den ökade kostnaden så beslutades att samtliga medlemmar skall inbetala 200 tkr till samfällighetsföreningen. Arbetet återupptogs i oktober 2016. Det har nu visats sig att kostnaderna har ökat ytterligare och prognosen är nu nästan 52 mnkr.

Styrelsen i samfällighetsföreningen har nu ansökt om ytterligare lån från Handelsbanken för att kunna slutföra projektet. Om finansiering inte kan ordnas så riskeras att avloppsanläggningen inte kan tas i bruk. Med en kommunal borgen så underlättas finansieringen.

Ornö Brevik samfällighetsförening ansöker i första hand om en kommunal borgen upp till 30 mnkr. Det skulle enligt samfällighetsföreningen säkra att avloppsanläggningen kan slutföras och en långsiktig finansiering samt lägre räntekostnader för fastighetsägarna. I andra hand söker samfällighetsföreningen en kommunal borgen på 10 mnkr. Det skulle också innebära att arbetet med avloppsanläggningen kan slutföras men inte ge lägre

räntekostnad för fastighetsägarna på de ursprungliga lånen på 20 mnkr.

Förvaltningens synpunkter

För kommunen kommer utbyggnaden av avloppsanläggningen innebära miljömässiga vinster och möjlighet för fler att bo i Haninges skärgård.

Kommunen har vid två tidigare tillfället gått i borgen för samfällighetsföreningar för liknande projekt på Ornö, där fastighetsägarna gått ihop för att hantera vatten- och avloppsproblemen. Det var i kommunfullmäktige 2014-09-08, § 146, för Kyrkvikens VA samfällighetsförening och i kommunfullmäktige 2015-06-08, § 153, för Norra Storskogens VA samfällighetsförening.

Arbetet i det nu aktuella projektet har kommit långt och nu återstår att färdigställa anläggningen. Kostnadskalkylen, som inledningsvis var 20 mnkr har under arbetets gång stigit och hittills har entreprenaden kostat 36,4 mnkr. Prognosen är att det kommer att tillkomma kostnader på 7,6 mnkr och samfällighetsföreningen har också lagt in en buffert på 5,9 mnkr. Eftersom projektet har kommit långt så är risken lägre för att kostnaden skulle öka ytterligare. Sammantaget gör förvaltningen bedömningen att projektet har behov av en kommunal borgen för att kunna slutföra bygget av avloppsanläggningen.

Efter samråd med den politiska kommunledningen förslår kommunstyrelseförvaltningen att kommunen beviljar samfälligheten borgen på 10,0 mnkr och att borgensavgifter tas ut i enlighet med kommunens borgenspolicy.

Underlag för beslut

- Tjänsteutlåtande 2017-05-05 – Ansökan om kommunens borgensåtagande för finansiering av byggande av miljövänlig avloppsanläggning – Ornö Brevik samfällighetsförening

- Ansökan om kommunal borgen Ornö Brevik samfällighetsförening daterat 2017-03-27

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar

1. Haninge kommun ingår borgen såsom för egen skuld för Ornö Brevik samfällighetsförenings (orgnr 717919-1943) låneförpliktelser upp till ett totalt högsta lånebelopp om 10 mnkr.
2. Haninge kommuns borgensåtagande tidsbegränsas till 2027-06-30.
3. Borgensavgift skall årligen utgå på utestående belopp i enlighet med vid för var tid gällande beslut om borgensavgifter i Haninge kommun, för närvarande 0,25 procent per år samt en engångsavgift som för föreningar är 1 procent.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Martina Mossberg (M), Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD) hemställer om att lämna ett gemensamt särskilt yttrande (bilaga), vilket kommunstyrelsen medger.

Ordföranden konstaterar att det endast finns ett förslag till beslut; kommunalrådsberedningens, och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med förslaget.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar

1. Haninge kommun ingår borgen såsom för egen skuld för Ornö Brevik samfällighetsförenings (orgnr 717919-1943) låneförpliktelser upp till ett totalt högsta lånebelopp om 10 mnkr.
2. Haninge kommuns borgensåtagande tidsbegränsas till 2027-06-30.
3. Borgensavgift skall årligen utgå på utestående belopp i enlighet med vid för var tid gällande beslut om borgensavgifter i Haninge kommun, för närvarande 0,25 procent per år samt en engångsavgift som för föreningar är 1 procent.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: Ekonomiavdelningen

För kännedom: Ornö Brevik samfällighetsförening

Haninge kommun

Kommunstyrelseförvaltningen

5 maj 2017

Ekonomiavdelningen
Jörn Karlsson

Kommunstyrelsen

Ansökan om kommunal borgen för finansiering av byggande av miljövänlig avloppsanläggning – Ornö Brevik samfällighetsförening

Förslag till beslut

Komunfullmäktige beslutar

1. Haninge kommun ingår borgen såsom för egen skuld för Ornö Brevik samfällighetsförenings (orgnr 717919-1943) låneförpliktelser upp till ett totalt högsta lånebelopp om 10 mnkr.

2. Haninge kommuns borgensåtagande tidsbegränsas till 2027-06-30.

3. Borgensavgift skall årligen utgå på utestående belopp i enlighet med vid för var tid gällande beslut om borgensavgifter i Haninge kommun, för närvarande 0,25 procent per år samt en engångsavgift som för föreningar är 1 procent.

Bakgrund

Ornö Brevik samfällighetsförening (Ornö) har inkommit med en ansökan om borgen för finansieringen av byggandet av en miljövänlig avloppsanläggning. Borgensansökan är i första hand på 30 mnkr och i andra hand på 10 mnkr.

Det är 85 fastighetsägare som ingår i samfälligheten. Byggstarten i projektet var sent 2015 och då var kostnaden kalkylerad till 20 mnkr. Arbetet fortsatte under 2016, men stora förseningar uppstod, liksom kostnadsökningar. En uppdaterad kalkyl visade då på att kostnaderna ökat till 30 mnkr eller mer. För att finansiera den ökade kostnaden så beslutades att samtliga medlemar skall inbetala 200 tkr till samfällighetensföreningen. Arbetet återupptogs i oktober 2016. Det har nu visats sig att kostnaderna har ökat ytterligare och prognosen är nu nästan 52 mnkr.

Styrelsen i samfällighetsföreningen har nu ansökt om ytterligare lån från Handelsbanken för att kunna slutföra projektet. Om finansiering inte kan

ordnas så riskeras att avloppsanläggningen inte kan tas i bruk. Med en kommunal borgen så underlättas finansieringen.

Ornö Brevik samfällighetsförening ansöker i första hand om en kommunal borgen upp till 30 mnkr. Det skulle enligt samfällighetsföreningen säkra att avloppsanläggningen kan slutföras och en långsiktig finansiering samt lägre räntekostnader för fastighetsägarna. I andra hand söker samfällighetsföreningen en kommunal borgen på 10 mnkr. Det skulle också innebära att arbetet med avloppsanläggningen kan slutföras men inte ge lägre räntekostnad för fastighetsägarna på de ursprungliga lånen på 20 mnkr.

Kommunal borgen
Syftet med borgen är att stödja verksamhet som inte bedrivs av kommunen själv, men ur kommunal synpunkt är angeläget och ligger inom kommunens befogenheter. De ändamål som åtagandet gynnar ska alltså sammanfalla med kommunens egna syften och intressen.

I enligt med kommunens borgenspolicy ska kommunens åtagande för föreningar och organisationer tidsbegränsas till längst 10 år och att amortering påbörjas inom ett år.

Kommunen tar ut en engångsavgift som för föreningar är 1 procent av borgensbeloppet vid tidpunkten för fastställande av borgensbeloppet om inte säkerhet som täcker borgensbeloppet lämnas. Om säkerheten inte täcker hela borgensbeloppet utgår en avgift på mellanskillnaden. Därutöver utgår en årlig borgensavgift på 0,25 procent av kvarvarande skuldbeloppet.

Risker
För att projektet ska kunna slutföras så krävs det med stor sannolikhet en kommunal borgen för att banken skall kunna låna ut det belopp som krävs för att kunna slutföra projektet.

Den risk som kommunen tar med detta är att om samfällighetsföreningen i en framtid inte skulle klara sina åtaganden så kan kommunen tvingas överta avloppsanläggningen.

Kommunstyrelseförvaltningens synpunkter
För kommunen kommer utbyggnaden av avloppsanläggningen innebära miljömässiga vinster och möjlighet för fler att bo i Haninges skärgård.

Kommunen har vid två tidigare tillfällen gått i borgen för samfällighetsföreningar för liknande projekt på Ornö, där fastighetsägarna gått ihop för att hantera vatten- och avloppsproblemen. Det var i kommunfullmäktige 2014-09-08, § 146, för Kyrkvikens VA samfällighetsförening och i kommunfullmäktige 2015-06-08, § 153, för Norra Storskogens VA samfällighetsförening.

Arbetet i det nu aktuella projektet har kommit långt och nu återstår att färdigställa anläggningen. Kostnadskalkylen, som inledningsvis var 20 mnkr har under arbetets gång stigit och hittills har entreprenaden kostat 36,4 mnkr. Prognosen är att det kommer att tillkomma kostnader på 7,6 mnkr och samfällighetsföreningen har också lagt in en buffert på 5,9 mnkr. Eftersom projektet har kommit långt så är risken lägre för att kostnaden skulle öka ytterligare. Sammantaget gör förvaltningen bedömningen att projektet har behov av en kommunal borgen för att kunna slutföra bygget av avloppsanläggningen.

Efter samråd med den politiska kommunledningen förslår kommunstyrelseförvaltningen att kommunen beviljar samfälligheten borgen på 10,0 mnkr och att borgensavgifter tas ut i enlighet med kommunens borgenspolicy.

Bengt Svenander
kommundirektör

Jörn Karlsson
ekonomidirektör

27 mars 2017

Ansökan om kommunal borgen för 717916-1943 Ornö Brevik samfällighetsförening, för finansiering i samband med byggande av miljövänlig avloppsanläggning på Ornö i Haninge kommun.

Ornö Brevik samfällighetsförening ansöker/vädjar härmed om kommunal borgen för finansieringen av avloppsanläggning på Ornö i Haninge kommun

HISTORIK

Ett stort antal fastighetsägare i Mörbyfjärdens tomtområde på Ornö fick 2012 sina BDT-avloppsanläggningar utdömda av Södertörns Miljö och hälsoförbund (SMOHF).

Även om SMOFH ännu inte ”besiktigat” fastigheternas latrin/toalettlösningar så önskade sig ett flertal fastighetsägare även att finna en permanent, långsiktig och miljömässig lösning även i denna fråga.

Många fastighetsägare funderade på vilka möjligheter som står till buds för att lösa situationen. För flera är det problematiskt då flera har bergiga tomter eller då mycket hårda regler gäller för ”sjönära” avlopp (nära havet och/eller diken som mynnar ut i havet) samtidigt som det vid denna tidpunkt inte är tillåtet med avloppstankar på den egna tomten. Som fastighetsägarna förstod det så förordade SMOFH inte enskilda avloppslösningar utan såg helst gemensamma lösningar.

Den ekonomiska föreningen Mörbyfjärdens ARV (MARV) bildades därför vid konstituerande möte den 6 juni 2013.
Syftet med MARV var att genomföra en förstudie om ett gemensamt och såväl ekonomiskt som miljömässigt långsiktigt hållbart avloppssystem för Centrala delen av Mörbyfjärdens tomtområde samt att efterhöra vilka fastighetsägare som är intresserade att delta i ett avloppsprojekt. Avsikten var att komma fram till ett praktiskt genomförbart förslag samt att verka för att ett avloppssystem kommer till utförande.

Under MARV`s första verksamhetsår arbetar man med utvärdering och upphandling av ett oberoende konsultföretag samt ta fram underlag för konsultens genomförande av förstudie.
Man kommunicerade bl.a med Södertörns Miljö och hälsoförbund (SMOHF), med Haninge kommuns handläggare samt med Mörbyfjärdens samfällighetsförenings styrelse.
Resultatet av förstudien redovisas till medlemmarna i december.

Under 2014 fortsätter MARV verka för att försöka finna genomförbara lösningar, ansöka om bifall från berörda myndigheter för slutligt förslag, söka samverkan med Ornö Fiber för ledningsdragning, utverka dispens för samtliga utdömda avlopp.
MARV förbereder också för bildande av en samfällighetsförening och lantmäteriförrättning genom att administrera och förbereda så att respektive fastighetsägare kan ansöka om medlemskap i den blivande samfällighetsföreningen.

Kontakter togs också med Haninge kommun för att efterhöra om kommunen kunde hjälpa till att bygga avloppsanläggningen. Orsaken var att kunnandet om dessa frågor, bland de 85 fastighetsägarna inte fanns. Kommunen tackade dock nej.

MARV arbetar fram en avloppslösning, som bygger på två-ledningssystem med vakuumteknik för toalettlösningen.
Myndighetsbeslut erhålls, för byggnation, av såväl Södertörns Miljö och hälsoförbund som av Länsstyrelsen. Myndigheterna är mycket positiva till detta miljömässigt riktiga avloppsprojekt.

LOVA bidrag erhålls på 2 MKR.

Under 2015 fortsätter MARV projekteringsarbetet genom att bl.a. ta fram anbudsunderlag för avloppsprojektet samt genom att ta in anbud för byggande av avloppsanläggningen. Arbete görs för att hitta bästa sträckor för ledningsdragningar, för att bedöma markförhållanden och för att bedöma kostnader.

Ornö Brevik samfällighetsförening (OBs) bildas den 24 juni 2015 då Lantmäteriet genomför den förrättning som fastighetsägarna ansökt om. 85 fastigheter på Ornö i Haninge kommun blir då delägare i samfälligheten. Flera av fastighetsägarna är permanent bosatta i Haninge kommun och några är dessutom permanent boende i området på Ornö.

Lantmäteriet administrerar samtliga skriftliga handlingar från fastighetsägare som vill vara med i samfälligheten.

Avloppsanläggning ska i enlighet med anläggningsbeslut, bestå av

- Sluten avloppstank, bufferttank
- Fördelnings- och spillvattenbrunnar, slambrunn, rens- och tillsynsbrunnar
- Behandlingsenheter
- Avloppspumpstationer
- Avloppsledningar ca. 3 000 m i form av tryckspillvattenledningar, vacuum-spillvattenledningar, och spillvattenledningar från avloppstankar etc. till anslutningspunkten (avstängningsventil för vakuumledningar och efter rensbrunn för självfallsledningar) vid deltagande fastigheter.

Beslutet innebär att:

- För etablering av avloppsanläggningen enligt ovan samt för drift och underhåll av anläggningen ansvarar Ornö Brevik samfällighet
- Fastighetsägare har dock det fulla ansvaret för inköp, grävning och etablering och ”drift” av toalett, vakuumledningar, BDT-ledningar på egen tomt! Detta innebär bl.a. att fastighetsägaren själv ansvarar för stopp i ledningar och reparationer av ledningar på den egna tomten.
- Allt övrigt i avloppsanläggningen, som ligger utanför fastighetsägarens tomt, ansvarar OBs för och ingår då i den insats och årliga avgift som medlem betalar till samfälligheten.

Ornö Brevik samfällighetsförening tog 2015 över projektet från MARV!

Vid extra stämman 8 september 2015beslutas om byggstart (planeras till oktober-november). Kostnaden var prel. beräknad till ca. 20 MKR

Beslut fattas att anlita entreprenören Styrhytten AB av för arbetet med anläggningen. Styrhytten AB är ett välkänt och välrenommerat företag som bl.a. anlitas av kommunerna i södra Stockholm.

Enkät genomförs bland samfällighetsföreningens medlemmar angående finansieringen. Resultatet visa att majoriteten av medlemmarna förespråkar att medlemmarna själva ska delfinansiera projektet som alternativ till att samfälligheten ska låna alla pengar.

Lånefinansiering av projektet, 20 MKR, erhålls av Handelsbanken.

Avtal träffas om samförläggning av elkablar tecknas med Vattenfall, avtal om samförläggning av fiber träffas med Ornö Fiber.

I samarbete med och på uppdrag Mörbyfjärdens samfällighetsförening samordnas arbetet med borttagande av sommarvatten och förläggning av vintervattennät för de fastigheter som så önskar.

Byggarbetet fortgårunder 2016, men stora förseningar uppstår, liksom kostnadsökningar.
Den 17 maj hålls ordinarie stämma i samfällighetsföreningen. Styrelsen visar att projektets slutliga kostnader är svårbedömda men kan uppgå till 30 MKR eller mer. Stämman diskuterade för- och nackdelar med att avbryta projektet, men något sådant ”avslutsbeslut” fattades inte.

För att delfinansiera projektet, beslutade stämman att samtliga medlemmar ska inbetala 200.000:- till samfällighetsföreningen senast 30 november 2016. Samtliga medlemmar betalade i enlighet med beslutet.

Under sommaren sker förhandlingar med Styrhytten. Resultatet av förhandlingar blev bl.a. att

- Arbetet ska återupptas i början av oktober
- Arbetet ska vara avslutat under maj månad 2017

Arbetet startade åter i oktober 2016.

Det visar sig att kostnaderna ökar ytterligare under de första månaderna 2017
Den totala investeringskostnaden är nu på en betydlig högre nivå än vad som ursprungligen var tänk, men den ligger fortfarande på en nivå som sannolikt är jämförbar med om det hade varit kommunen som hade bedrivit ett vatten- och avloppsprojekt på Ornö.

Ytterligare behov finns av kapital, för att kunna fullfölja avloppsprojektet varför ansökan om ytterligare kredit på 5 MKR lämnas till Handelsbanken. Handelsbanken förordar nu att kommunal borgen tecknas för hela lånebeloppet.
Banken har full säkerhet i de 85 fastigheterna, men på grund av kapitaltäckningsreglerna för samfällighetsföreningar räknas detta som blancolån. Eventuellt kan kreditbehovet öka med ytterligare 5 MKR, till totalt 30 MKR.

Fastighetsägarna har drabbats hårt av de stora kostnadsökningarna och styrelsen måste nu göra allt för att säkra finansiering samt för att minimera kostnaderna. Styrelsen har tagit fram en handlingsplan, se nedan.

EKONOMI/LIKVIDITET

2 000 000	LOVA bidrag
20 000 000	Befintlig lån i Handelsbanken
5 000 000	Ansökan om nytt lån i Handelsbanken
5 000 000	Reserv för ytterligare lån
1 700 000	Intäkter för vidarefakturering Vattenfall, Ornö fiber och Mörbyfjärdens samfällighets
51 990 000	
Prognos UT från projektets början till sista maj 2017	
850 000	Projektering
550 000	Räntor (aktiverade)
441 000	Amorteringar lån
250 000	Övriga kostnader
36 400 000	Betalt till entreprenör per 30 mars-17
7 600 000	Bedömd kommande entreprenadkostnad
5 899 000	Buffert/ytterligare lån
51 990 000	

HANDLINGSPLAN

1. Styrelsen har beslutat om att ansöka om ytterligare lån i Handelsbanken på 5 MKR. Senare kan ytterligare 5 MKR behövas. Detta för att kunna slutföra projektet och inte riskera avtalsbrott genom att inte kunna betala fakturorna. Om finansiering inte kan ordnas (vilket inte blir något problem med kommunalborgen) riskerar vi att avloppsanläggningen inte kan tas i bruk.

2. Styrelsen har nu, inför slutuppgörelse med Styrhytten, anlitat en extern konsult som kan granska rimligheten av schaktstorlekarna och av de markförhållanden som Styrhytten gjort gällande att de påverkat schaktarbetena, schaktmängderna, återfyllnadsmassorna och därmed kostnaderna. Detta arbete påbörjades i mitten av mars

3. Efter anlitande av momsexpert har styrelsen inlämnat ansökan till Skatteverket om att bli momspliktiga för att kunna dra av moms på samtliga fakturor

4. Styrelsen kommer att ansöka om kommunal borgen i syfte att
   - minska på räntekostnaden genom att lån med kommunal borgen har lägre ränta
   - säkerställa långsiktig finansiering av projektet
   - förenkla låneansökningsprocessen

På ordinarie stämma, mitten på maj, kommer det att diskuteras om ytterligare insatser från medlemmarna. Men finansiering behövs innan stämman. För många fastighetsägare är det omöjligt att skaffa fram ytterligare insatser utöver de 200.000:- man redan inbetalt. Ett beslut om ytterligare insatser, i stället för lånefinansiering, kan få mycket allvarliga konsekvenser för fastighetsägarna.
Kan föreningen få kommunal borgen så säkerställer man avloppsprojektets fullföljande.

ÖNSKAT BESLUT FRÅN HANINGE KOMMUN

I första hand önskas kommunal borgen på lån upp till 30 MKR. Detta skulle innebära
- arbetet med avloppsanläggning kan slutföras och den kan tas i bruk
- långsiktig finansiering säkras
- mindre räntekostnad för fastighetsägarna

I andra hand önskas, om kommunen inte kan bifalla alternativ 1 ovan, kommunal borgen för lån på 10 MKR. Detta skulle innebära
- arbetet med avloppsanläggning kan slutföras och den kan tas i bruk
- långsiktig finansiering säkras
- ej lägre räntekostnad för fastighetsägarna på de ursprungliga lånen på 20 MKR

Skulle inte kommunal borgen erhållas kan sannolikt slutlig finansiering ej erhållas varför risken finns att avloppsanläggningen inte kan tas i bruk.

Bilagor: Stadgar och Protokoll bildandet av samfälligheten

Styrelsen för Ornö Brevik samfällighetsförening
gm Christer Sundbom

Adress:
Ornö Brevik samfällighetsförening
c/o Björn Hansen
Hökbovägen 3
141 73 Huddinge

Handläggare i detta ärende är kassören i samfälligheten:
Christer Sundbom
Marmorgatan 2
118 67 Stockholm

070 514 00 37
christer@sundbom.se

Särskilt yttrande

§ 120
Kommunstyrelsen
2017-05-29

Ansökan om kommunal borgen för Ornö Brevik samhällighetsförening i samband med byggande av miljövänlig avloppsanläggning

Haninge kommun har tidigare ställt kommunal borgen för VA-projekt på Ornö. En anledning till att kommunen anser detta lämpligt är att kommunen i sin VA-policy uttalat att i skärgården ska kommunen eftersträva långsiktigt hållbara enskilda, ibland i form av samfällda, VA-lösningar.

I enligt med kommunens borgenspolicy ska kommunens åtagande för föreningar och organisationer tidsbegränsas till längst 10 år och att amortering påbörjas inom ett år samt att en årlig borgensavgift utgår på 0,25 procent av kvarvarande skuldbeloppet.

Det finns ingen vägledning i kommunens borgenspolicy eller VA-policy om hur stora belopp som kommunen kan gå i borgen för. Oavsett om kommunen går i borgen för ett enskilt VA-projekt finns alltid riskan för att kommunen ändå är ansvarig för att dra fram kommunalt VA enligt § 6 vattentjänstlagen. Den aktuella samfälligheten har både i media och till politiker i kommunen hävdat att kommunens föreslagna borgensåtagande inte räcker till. Mot bakgrund av att kommunen riskerar att få ta över VA-anläggningen i det fall att samfälligheten misslyckas med finansieringen av projektet anser vi från Trepartialliansen att det behöver utredas om det föreslagna borgensåtagandet är tillräckligt. Då fler ansökningar om borgensåtagande troligtvis kommer från andra projekt i framtiden behöver kommunen förtydliga hur borgenpolicyn ska tillämpas i dessa fall för att säkerställa likabehandling av alla likande projekt och att kommunens ekonomiska risktagande blir acceptabelt.

Martina Mossberg (M) Tobias Hammarberg (L) Marie Litholm (KD)

Dnr KS 2017/242

§ 121 Hemställan från Tornberget om medgivande att få köpa del av Vendelsö 3:1714 från Haninge kommun

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Tornberget har inkommit med en hemställan till kommunen om att få kommunfullmäktiges medgivande till att förvärva del av Vendelsö 3:1714. Enligt Tornbergets ägardirektiv § 7 skall bolaget inhämta kommunfullmäktiges godkännande vid köp av fastighet.

Förvärvet är från Haninge kommun och sker genom fastighetsreglering. Det är ett markområde på ca 9 000 kvadratmeter som föreslås överföras till Tornbergets fastighet Vendelsö 3:1070, Lyckebyskolan. Det är den nya idrottshallen vid Lyckebyskolan som kommer att byggas på marken. Ersättningen för marken är 300 kr per kvadratmeter.

Kommunens beslut att sälja marken tas av kommunstyrelsen med stöd av 4 § i kommunstyrelsens reglemente.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår att Tornbergets hemställan medges.

Underlag för beslut

- Tornbergets styrelseprotokoll 2017-04-19 § 46

- Skrivelse från Tornbeget daterad 2017-04-11 – Förvärv av en del av kommunens fastighet Vendelsö 3:1714 genom markreglering till Tornbergets fastighet Vendelsö 3:1070, Lyckebyskolan inkl bilagor

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar

1. Tornbergets hemställan om att förvärva del av Vendelsö 3:1714 från kommunen medges.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar

1. Tornbergets hemställan om att förvärva del av Vendelsö 3:1714 från kommunen medges.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: Tornberget, Mark- och exploateringsenheten

För kännedom:

§ 46

Fastighetsförvärv gm fastighetsreglering, Vendelsö 3:1714 (bilaga)

VD Marita Anheim redogör för utsänt ärende.

Tornberget har fått beställning från Haninge kommun avseende förprojektering av en fullstor idrottshall på kommunens fastighet Vendelsö 3:1714 intill Lyckebyskolan. Därefter har Tornberget ansökt om bygglov. För bygglov krävs att marken regleras till Tornbergets fastighet så att kravet på avstånd mellan byggnaden och fastighetsgränsen ska kunna uppfyllas.

För att påskynda projektet har kommunstyrelseförvaltningen och Tornberget föreslagit att Tornberget ska förvärva marken, areal ca 9000 m^2, genom att upprätta en överenskommelse om reglering av marken till Tornbergets intilliggande fastighet Vendelsö 3:1070.

Efter beslut i Tornbergets styrelse kommer kommunstyrelseförvaltningen att hänskjuta ärendet till kommunfullmäktige för att, i enlighet med ägardirektiven, ge Tornberget rätt att förvärva marken.

Köpeskillingen är ännu ej fastställd.

Förslag till beslut:

Företagsledningen för Tornberget hemställer att styrelsen beslutar om förvärv av marken samt att ge Tornbergets VD fullmakt att verkställa fastighetsregleringen.

Styrelsen beslutar enligt ovan.

Omedelbar justering

Denna paragraf förklaras omedelbart justerad.

2017-04-11

Till
Styrelsen för Tornberget
Fastighetsförvaltnings AB i Haninge

Förvärv av en del av kommunens fastighet Vendelsö 3:1714 genom fastighetsreglering till Tornbergets fastighet Vendelsö 3:1070; Lyckebyskolan

Tornberget har fått Haninge kommuns beställning av förprojektering av en fullstor idrottshall på kommunens fastighet Vendelsö 3:1714 intill Lyckebyskolan. Därefter har Tornberget ansökt om bygglov vilket krävt att marken skall regleras till Tornbergets fastighet så att kravet på avstånd mellan byggnaden och fastighetsgränsen ska kunna uppfyllas.

För att påskynda projektet så har kommunstyrelseförvaltningen och Tornberget tagit upp frågan om att Tornberget ska förvärva marken, som har en areal om ca 9000 kvm, genom att upprätta en överenskommelse om reglering av marken till Tornbergets intilliggande fastighet Vendelsö 3:1070.

Företagsledningen för Tornberget hemställer att styrelsen beslutar om förvärv av marken samt att ge Tornbergets VD fullmakt att verkställa fastighetsregleringen.

Efter Tornbergets styrelses beslut kommer kommunstyrelseförvaltningen att hänskjuta ärendet till kommunfullmäktige för att, i enlighet med Tornbergets ägardirektiv, ge Tornberget rätt att förvärva marken.

TORNBERGET
Fastighetsförvaltnings AB i Haninge

Marita Anheim
Verkställande direktör

Åsa Sandström
Fastighetschef

Tawfik Malas
Fastighetsingenjör

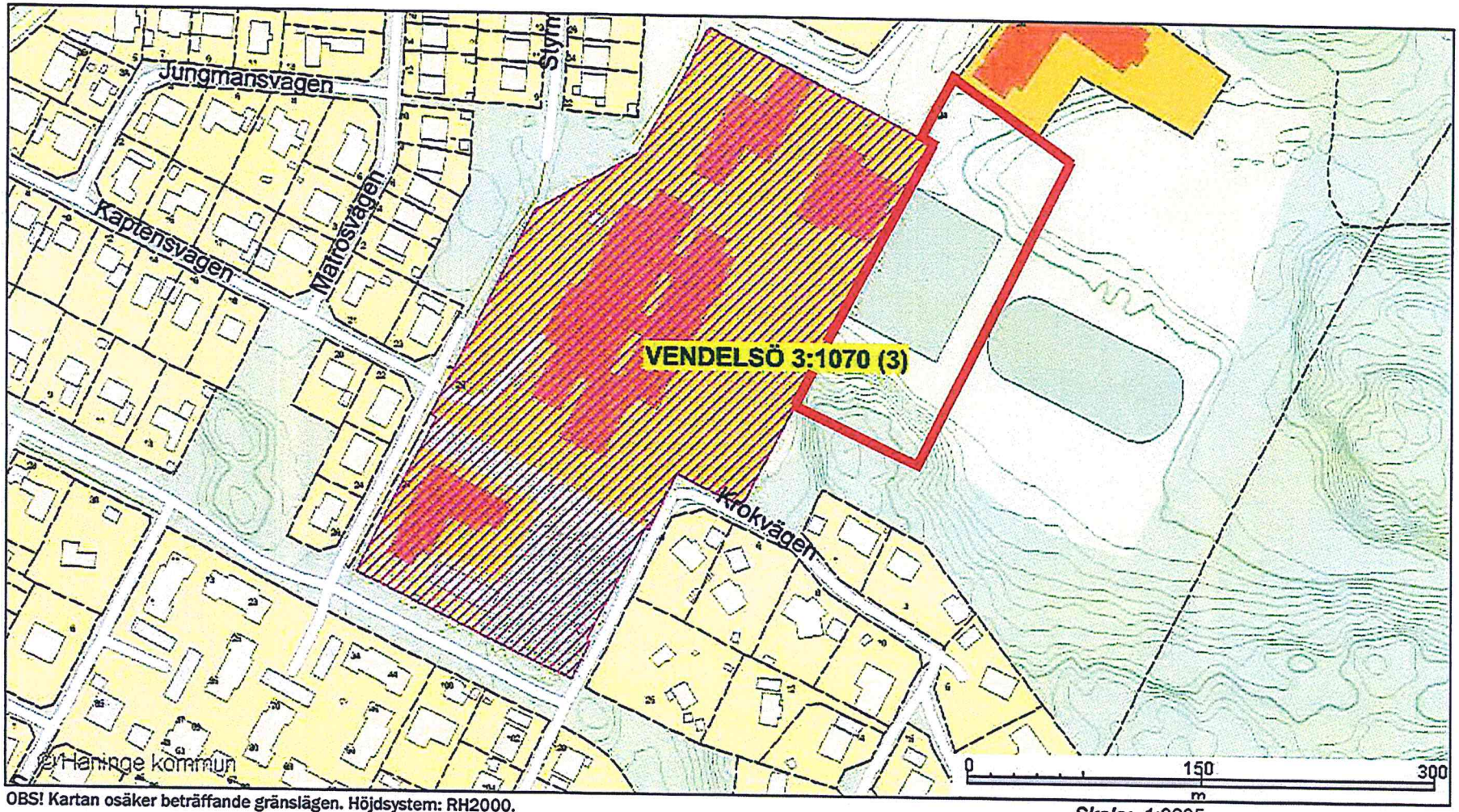
Bilagor

Bil. 1 Fastighetskarta visande mark som överförs till TB:s Vendelsö 3:1017.
Bil. 2 Nybyggnadskarta; situationsplan.
Bil. 3 Orienteringskarta.

Bil. 1

Haninge kommun

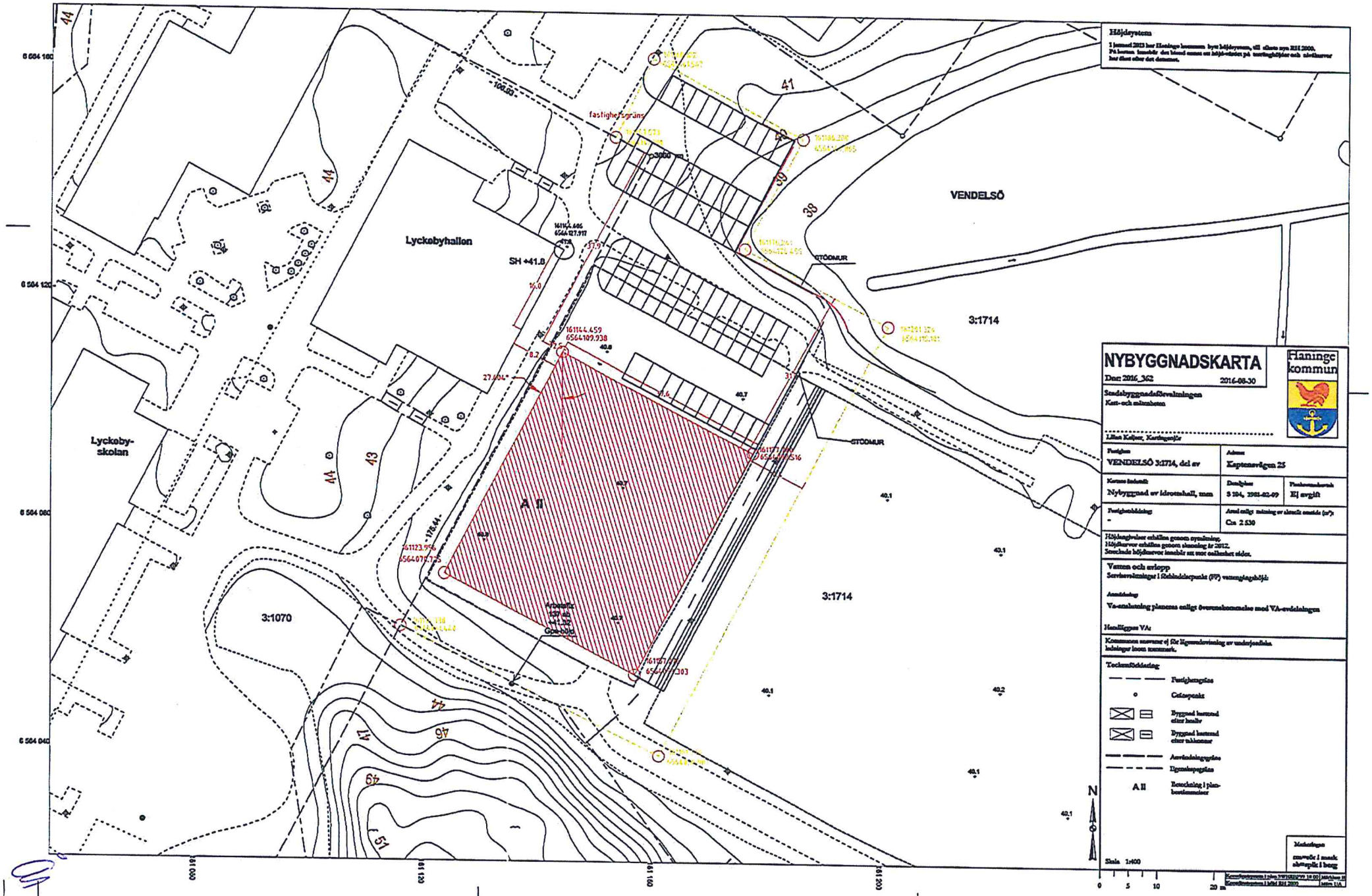
2017-04-10

OBS! Kartan osäker beträffande gränslägen. Höjdsystem: RH2000.

Skala: 1:3605

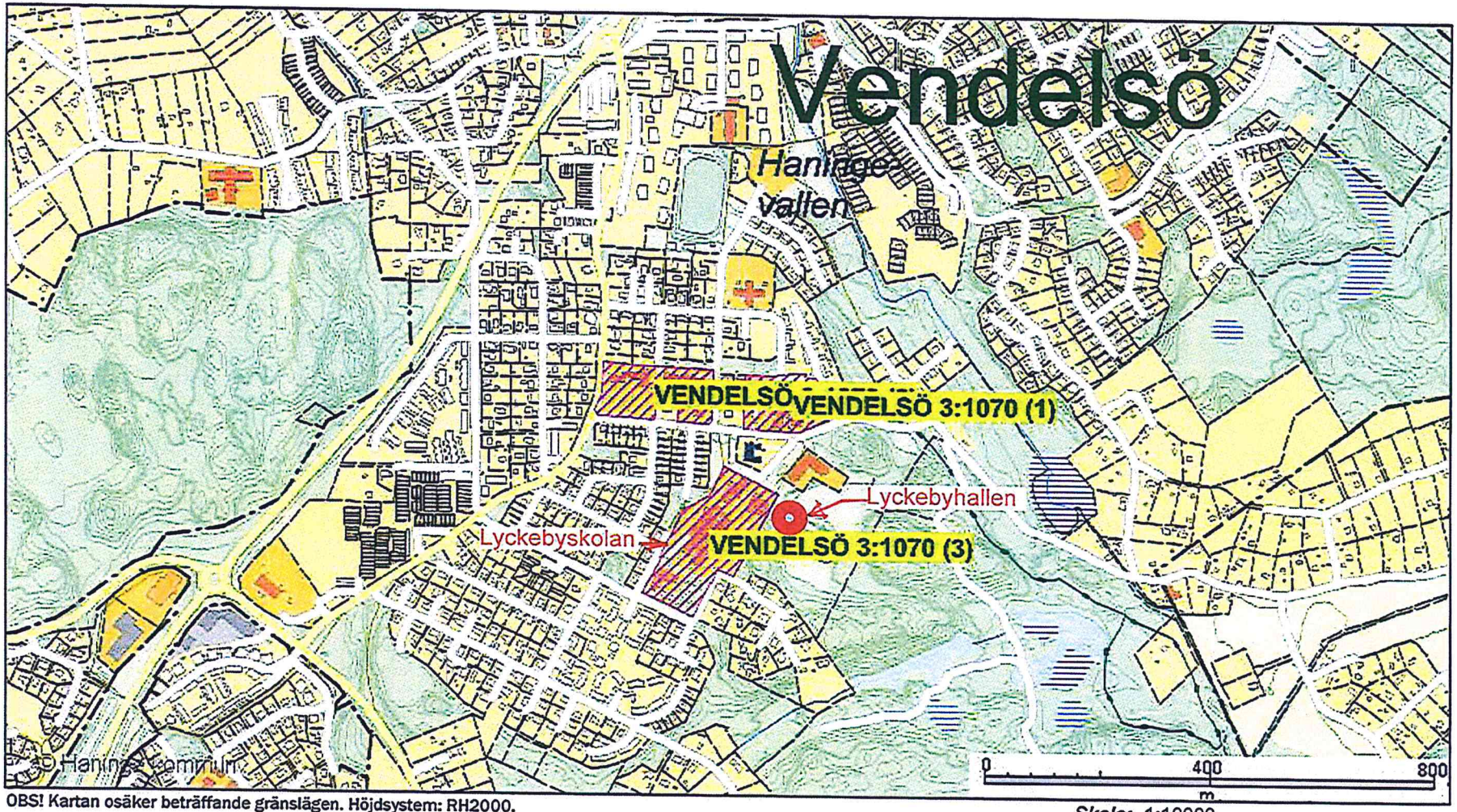
Bil. 2

Höjdsystem
Lyckebyhallen
Lyckeby-skolan
VENDELSÖ
3:1714
3:1070
STÖDMUR
SH +41.8
fastighetsgräns
A II
NYBYGGNADSKARTA
Dnr 2016_362
2016-08-30
Haninge kommun
Stadsbyggnadsförvaltningen
Kart- och mätenheten
Fastighet
VENDELSÖ 3:1714, del av
Adress
Kaptensvägen 25
Ärende/åtgärd
Nybyggnad av idrottshall, mm
Datum/beslut
S 104, 1981-02-09
Fastighetsbildning
Ej avgift
Areal enligt mätning av särskilt område (m²)
Ca 2 530
Höjdangivelser erhållna genom nyinmätning.
Höjdkurvor erhållna genom ajourföring år 2012.
Senaste höjdkurvor innebär en max osäkerhet på ±0,5 m.
Vatten och avlopp
Serviceledningar i fastighetspunkt (FP) vattenledningshöjd:
Anmärkning
Va-anslutning planeras enligt överenskommelse med VA-avdelningen
Huvudledningen VA:
Kommunens ansvarar ej för ledningsdragning av underjordiska ledningar inom kommunen.
Teckenförklaring
Fastighetsgräns
Gränspunkt
Byggnad bestående enligt beslut
Byggnad bestående enligt tillsynsmöte
Användningsgräns
Egenskapsgräns
A II
Beteckning i planbestämmelser
Skala 1:400
0 5 10 20 m

Bil. 3

Haninge kommun

2017-04-10

OBS! Kartan osäker beträffande gränslägen. Höjdsystem: RH2000.

Skala: 1:10000

G°

Dnr KS-MEX 2017/37

§ 122 Exploateringsavtal för fastigheten Åby 1:206 m.fl., Parkskolan samt medgivande till Tornberget Fastighetsförvaltning AB att som en följd av avtalet förvärva mark av kommunen

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade 2015-08-24, § 199, att ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta detaljplan för Åby 1:206, Parkskolan. Detaljplanens huvudsakliga syfte är att möjliggöra nybyggnation av en skolbyggnad samt en idrottshall.

Godkännande av detaljplanen behandlas vid Stadsbyggnadsnämndens sammanträde 2017-05-17.

Parallellt med detaljplanearbetet har ett förslag till exploateringsavtal, som reglerar detaljplanens genomförande, förhandlats mellan kommunstyrelseförvaltningen och Tornberget Fastighetsförvaltning AB. Exploateringsavtalet reglerar främst en överenskommelse om markbyten mellan kommunen och Tornberget, finansieringen av utbyggnaden av allmän platsmark samt rättighetsfrågor för ledningar.

Förvaltningens synpunkter

Under förutsättning att Tornberget Fastighetsförvaltnings AB:s styrelse godkänner och undertecknar exploateringsavtalet, anser kommunstyrelseförvaltningen att avtalet ska godkännas av kommunfullmäktige.

Exploateringsavtalet innebär att Tornberget överlåter mark till kommunen. Enligt Tornbergets ägardirektiv § 7 skall bolaget inhämta kommunfullmäktiges godkännande vid försäljning av fastigheter. Under förutsättning att Tornbergets styrelse godkänner exploateringsavtalet bör kommunfullmäktige även ge Tornberget ett uttryckligt medgivande till att överlåta mark till kommunen.

Underlag för beslut

- Exploateringsavtal för Åby 1:206, Parkskolan, med tillhörande bilagor.

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar

1. Exploateringsavtal för Åby 1:206, Parkskolan, godkänns.
2. Tornbergets överlåtelse av mark till kommunen medges under förutsättning att Tornbergets styrelse godkänner exploateringsavtalet.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Martina Mossberg (M), Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD) hemställer om att lämna ett gemensamt särskilt yttrande (bilaga), vilket kommunstyrelsen medger.

Ordföranden konstaterar att det endast finns ett förslag till beslut; kommunalrådsberedningens, och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med förslaget.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar

1. Exploateringsavtal för Åby 1:206, Parkskolan, godkänns.
2. Tornbergets överlåtelse av mark till kommunen medges under förutsättning att Tornbergets styrelse godkänner exploateringsavtalet.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: MEX

För kännedom:

Särskilt yttrande

§ 122
Kommunstyrelsen
2017-05-29

Exploateringsavtal för fastigheten Åby 1:206 mfl

En mångfald av aktörer i våra offentliga verksamheter är bra för Haningebornas valfrihet och för kommunens ekonomi. Trepartialliansen kan konstatera att ytterligare ett ärende arbetas fram med stora investeringar där det inte finns någon tydlig strategi för att få fler aktörer att bygga och driva våra offentliga verksamheter. Ökad upplåning i kommunen leder till ökade kapitaltjänstkostnader och ett minskat finansiellt utrymme för kommunens verksamheter. Då är det märkligt att inte fler externa aktörer ges möjlighet att etablera sig i Haninge. Vi i Trepartialliansen skulle gärna se en redovisning om hur arbetet med att få flera externa aktörer att etalblera sig i haninge ser ut och hur planen framöver ser ut.

Martina Mossberg (M) Tobias Hammarberg (L) Marie Litholm (KD)

Mellan Haninge kommun, nedan kallad **Kommunen** (212000-0084), och Tornberget Fastighetsförvaltnings AB i Haninge (556428-5806), nedan kallat **Bolaget**, har träffats följande:

Exploateringsavtal för Åby 1:206, Parkskolan

§ 1 Syfte

Syftet med detta avtal är att reglera villkoren mellan Kommunen och Bolaget för genomförande av exploatering inom detaljplaneområdet Åby 1:206, Parkskolan.

§ 2 Detaljplan

Som grund för exploateringen ligger förslag till detaljplan för Åby 1:206, Parkskolan, vidare benämnd Detaljplanen, bilaga 1. Det geografiska område som omfattas av Detaljplanen benämns nedan Planområdet.

Parterna är överens om att ömsesidigt verka för att Detaljplanen antas och vinner laga kraft i huvudsaklig överensstämmelse med detaljplaneförslaget.

§ 3 Marköverlåtelse

§ 3.1 Marköverlåtelse mellan parterna
Genomförandet av detalj planen kräver att marköverlåtelser sker mellan Bolaget och Kommunen. Dessa marköverlåtelser samt de fullständiga villkoren mellan Bolaget och Kommunen regleras i separat avtal, bilaga 2. Marköverföringar mellan parterna ska ske utan ersättning.

Parterna är överens om att:
- den del av Åby 1:206 som i Detaljplanen är planlagd såsom allmän plats, ska överföras till gatumarksfastigheten Åby 1:27.

- den del av Åby 1:27 som är planlagd som kvartersmark för skola/idrottshall, ska överföras till skolfastigheten Åby 1:206.

För genomförandet av dessa marköverlåtelser förbinder sig parterna härmed att underteckna separat ”Överenskommelse om fastighetsreglering och ledningsrätt” i enlighet med bilaga 2.

§ 3.2 Övrig erforderlig marköverlåtelse
För att möjliggöra breddning av befintlig gångbana längs med Bokstigen krävs att Kommunen löser in mark (allmän plats) från en intilliggande enskilt ägd fastighet. Kommunen ansvarar, som huvudman för allmän plats, för att denna markåtkomst genomförs.

§ 4 Ledningsrättsupplåtelse

§ 4.1 Ledningsrättsupplåtelse
Parterna är överens om att Kommunen har rätt att utan ersättning anlägga och för all framtid bibehålla och underhålla allmänna ledningar med därtill hörande anordningar, inom det område som i detaljplaneplankartan angivits med **u** (se bilaga 1). För denna överenskommelse om ledningsrätt undertecknas separat ”Överenskommelse om fastighetsreglering och

ledningsrätt” i enlighet med bilaga 2. Kommunen bekostar lantmäteriförrättningen i denna del.

§ 5 Rättighet för allmän gång- och cykeltrafik

Den del av Fastighetsägarens fastighet Åby 1:206 (Tjänande), som i Detaljplanen är utpekad med **x**, se bilaga 1, ska till förmån för Kommunens fastighet Åby 1:27 upplåtas med servitut för allmän gång- och cykeltrafik. Ingen ersättning ska erläggas för rättighetens inrättande eller bestånd. Rättigheten får på Kommunens bekostnad skrivas in i fastighetsregistret. Fastighetsägaren medger härmed sådan inskrivning.

§ 6 Byggande

Inom Planområdet skall Bolaget låta uppföra skola, idrottshall m.m, samt utföra erforderliga markanläggningar.

§ 7 Anläggningar

§ 7.1 Allmänna anläggningar
Bolaget projekterar och bygger ut samtliga för områdets funktion nödvändiga allmänna anläggningar:
- nytillkommande gång- och cykelväg inom parkmark enligt illustrationsplan, bilaga 1.
- breddning av befintlig gångbana längs med Bokstigen
- inom intilliggande parkmark erforderliga anläggningar, för att kompensera underskott av skolgårdsyta inom skolfastigheten.

Bolaget får inte påbörja byggnation av ovanstående anläggningar förrän Bolagets projekteringsunderlag godkänts av Kommunen. Kommunen ska vara Bolaget behjälplig med underlag till projekteringen av ovanstående anläggningar. Projektering och byggnation ska utföras enligt Kommunens standard.

Breddning av befintlig gångbana längs Bokstigen får inte påbörjas innan Kommunen löst markåtkomsten i enlighet med § 3.2.

§ 7.2 Enskilda anläggningar
Hantering av dagvatten inom kvartersmark ska utföras och bekostas av Bolaget. Detta inkluderar rening av vatten från hårdgjorda ytor.

Bolaget ansvarar för alla åtgärder som berör befintliga ledningar, såsom el, tele, fjärrvärme etc, som krävs för genomförandet av Detaljplanen och detta avtal. Bolaget är gentemot Kommunen fullt ut ansvarig för alla kostnader för eventuell flytt av ledningar, samt ansvarig för all ledningssamordning i samband med flytt och nyanläggning av ledningar.

Parkering för verksamheternas behov ska säkerställas inom kvartersmarken.

Utfarter till och från Bolagets fastighet ska samrådas med Kommunen.

§ 8 Gatukostnader

Bolaget ska bekosta projektering och utbyggnad av allmänna anläggningar enligt § 7.1 samt. Bolaget ska täcka Kommunens kostnader för inlösen av erforderlig mark enligt § 3.2.

Har Bolaget till alla delar fullgjort sina förpliktelser enligt ovan skall nuvarande och blivande ägare anses ha erlagt belöpande ersättning för gatukostnader avseende anläggningar utbyggda i direkt anslutning till Detaljplanen.

Om inte Bolaget utfört sitt åtagande i enlighet med § 7.1 inom tre år efter det att Detaljplanen vunnit laga, har Kommunen rätt att projektera och bygga ut anläggningarna på Bolagets bekostnad. Kommunens kostnader för projektering, anläggande, marklösen etc. kommer då att faktureras Bolaget såsom gatukostnader.

Om medfinansiering i någon form, eller till någon del, beviljas för de trafiksäkerhetshöjande anläggningarna som ska utföras i enlighet med § 7.1 ska dessa avräknas från Bolagets åtagande enligt detta avtal.

§ 9 Anläggningsavgift för VA

Bolaget skall betala VA-anläggningsavgift i enlighet med kommunens vid anslutningstillfället gällande Va-taxa.

§ 10 Byggtrafik och störande arbeten

För byggtrafik till och från Bolagets fastighet skall samordning ske med Kommunen. Det åligger Bolaget att tillse att minimera eventuella störningar för boende, befintliga näringsidkare och annan pågående verksamhet i närområdet.

§ 11 Samordning och tidplan
Bolaget förbinder sig att:

- upprätta en tidplan för genomförandet av exploateringen i enlighet med Detaljplanen och detta avtal. Denna tidplan ska delges Kommunen och löpande revideras. Bolaget ska löpande samordna sina planerade arbeten med berörda delar av Kommunens förvaltningar.

- kontinuerligt samråda och samordna sina exploateringsåtgärder med berörda delar av Kommunen, såväl i tid som i utformning och kvalitet. Bolaget har ansvar för samordning med övriga parter, såsom ledningsdragande bolag.

§ 12 Överlåtelse av avtal

Detta avtal får icke av Bolaget utan Kommunens medgivande överlåtas på annan.

§ 13 Giltighet

Detta avtal är till alla delar förfallet, utan ersättningsrätt för någondera parten, om inte:

dels kommunfullmäktige senast 2017-12-31 godkänner detta avtal genom beslut som senare vinner laga kraft,

dels kommunfullmäktige antar ny detaljplan enligt § 2 senast 2017-12-31, som i huvudsak överensstämmer med antagandehandling, genom beslut som senare vinner laga kraft.

Detta avtal har upprättats i två (2) likalydande exemplar av vilka parterna tagit var sitt.

Haninge den /	Haninge den /
För Haninge kommun	För Tornberget Fastighetsförvaltnings AB i Haninge
……	……
( )	( )
……	……
( )	( )

BILAGOR:

Bilaga 1 – Detaljplanekarta

Bilaga 2 – Överenskommelse om fastighetsreglering och ledningsrätt

Teckenförklaring, grundkarta

- Traktgr[a] ns
- Fastighetsgr[a] ns
- G¬ngbana
- K[o] rbana, kantsten
- K[o] rbana, ej kantsten
- K[o] rbana p¬ tomt
- Elanordning, Belysningsstolpe
- Bostad
- Komplementbyggnad
- Sk[a] rmtak, Tillbyggnad
- Anl[a] ggningsomr¬de, Lekplats
- Markh[o] jd
- H[o] jdkurva, 1 m ekvidistans

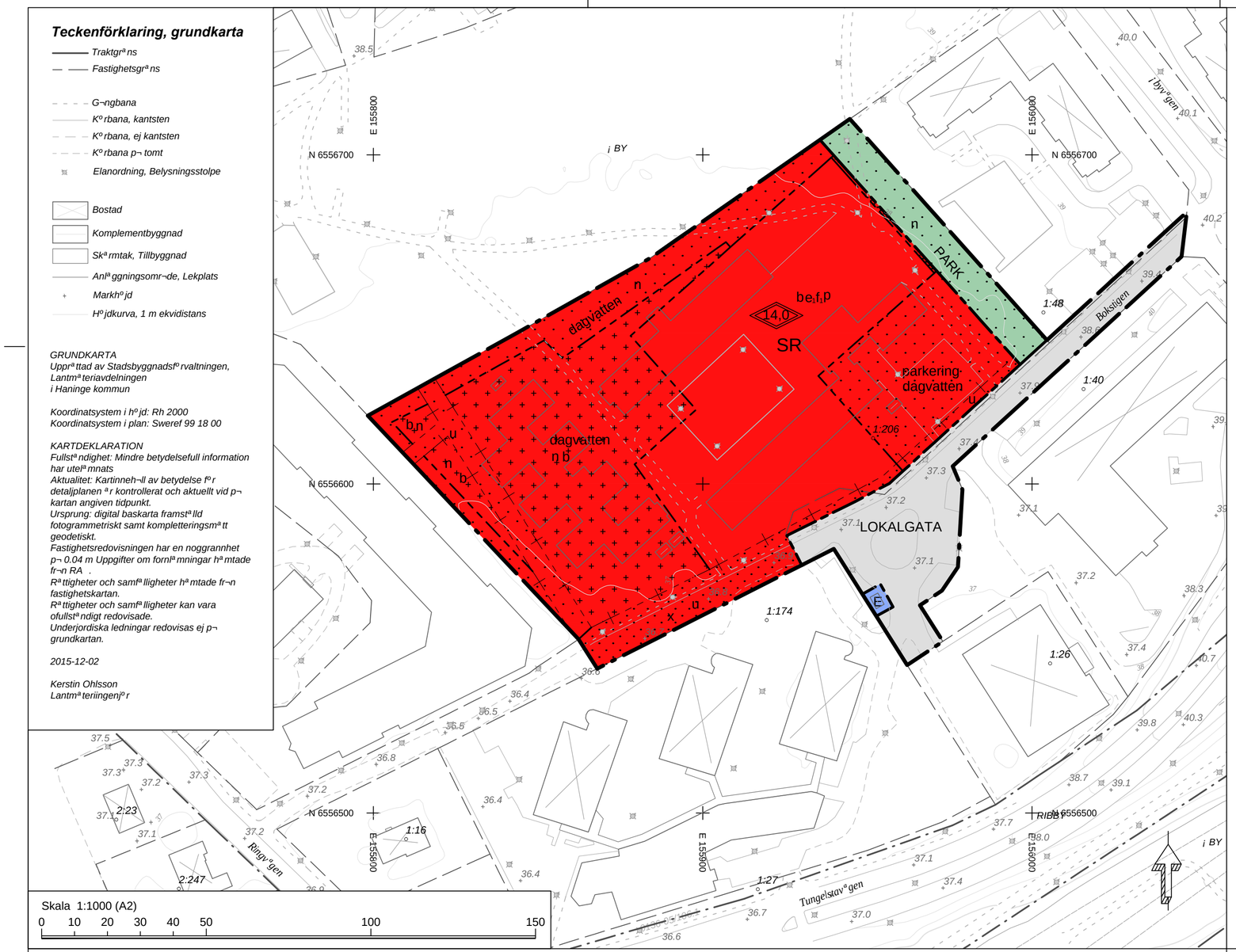
GRUNDKARTA
Upprättad av Stadsbyggnadsförvaltningen, Lantmäteriavdelningen i Haninge kommun

Koordinatsystem i höjd: Rh 2000
Koordinatsystem i plan: Sweref 99 18 00

KARTDEKLARATION
Fullständighet: Mindre betydelsefull information har utelämnats
Aktualitet: Kartinnehållet av betydelse för detaljplanen är kontrollerat och aktuellt vid p¬kartan angiven tidpunkt.
Ursprung: digital baskarta framställd fotogrammetriskt samt kompletteringsmätt geodetiskt.
Fastighetsredovisningen har en noggrannhet p¬ 0.04 m Uppgifter om fornlämningar hämtade fr¬n RAÄ.
Rättigheter och samfälligheter hämtade fr¬n fastighetskartan.
Rättigheter och samfälligheter kan vara ofullständigt redovisade.
Underjordiska ledningar redovisas ej p¬ grundkartan.

2015-12-02

Kerstin Ohlsson
Lantmäteritekniker

PLANBESTÄMMELSER

Följande gäller inom områden med nedanstående beteckningar. Endast angiven användning och utformning är tillåten. Bestämmelser utan beteckning gäller inom hela planområdet.

Gränser

- Planområdesgräns
- Användningsgräns
- Egenskapsgräns
- Administrativ- och egenskapsgräns

Användning av allmän platsmark med kommunalt huvudmannaskap (PBL 4 kap 5 § punkt 2)

LOKALGATA	Lokalgata med separat gång- och cykelväg
PARK	Planteringar, gång- och cykelväg

Användning av kvartersmark (PBL 4 kap 5 § punkt 3)

E	Transformatorstation
SR	Skola, idrottshall

Egenskapsbestämmelser för kvartersmark

e_1	Största byggnadsarea för skolbyggnad är 3200 kvadratmeter och för idrottshall 1800 kvardatmeter (PBL 4 kap 11 § punkt 1)
0.0	Högsta totalhöjd i meter (PBL 4 kap 11 § punkt 1 eller 16 § punkt 1)
p	Skolbyggnaden ska i huvudsak placeras utefter förgårdsmark mot gatan. (PBL 4 kap 16 § punkt 1)
f_1	Skolan får sammanbyggas med idrottshallen. (PBL 4 kap 16 § punkt 1)
b	Källare får inte byggas (PBL 4 kap 16 § punkt 1)
n	Träd som har ett större stamomfång än 0,8 meter på 1,3 meter över marken får inte fällas utan marklov (PBL 4 kap 10 § och 13 §)
dagvatten	Marken ska vara tillgänglig för dagvattenhantering.
parkering	Parkering får anordnas
	Korsmark - på marken får endast komplementbyggnader med sammanlagd byggnadsarea på 70 kvadratmeter byggas. Utöver detta får skärmtak för cykelparkering byggas. (PBL 4 kap 11 § punkt 1 eller 16 § punkt 1)
	Prickmark - marken får inte förses med byggnad, undantaget skärmtak för exempelvis cykelparkering (PBL 4 kap 11 § punkt 1 eller 16 § punkt 1)

Administrativa bestämmelser

Genomförandetiden är 5 år från den dag då planen vinner laga kraft. (PBL 4 kap 21 §)

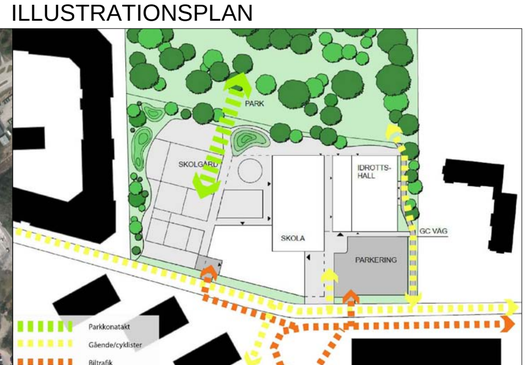
Marklov krävs för fällning av träd där n-bestämmelse gäller (PBL 4 kap 14 §)

u	Underjordiska ledningar - Område eller utrymme som ska vara tillgänglig för allmännyttiga underjordiska ledningar (PBL 4 kap 6 §)
x	Gång- och cykeltrafik - Område ska vara tillgänglig för allmännyttig gång- och cykeltrafik (PBL 4 kap 6 §)

ORIENTERINGSKARTA

ILLUSTRATIONSPLAN

UPPLYSNINGAR

Planen handläggs med standardförfarande enligt PBL (2010:900)

Handlingar:
Plankarta med bestämmelser och grundkarta
Planbeskrivning med genomförandebeskrivning
Behovsbedömning

Underlag:
Dagvattenutredning
Bullerutredning
Geoteknisk utredning

PLANKOSTNADSAVTAL GÄLLER

Haninge kommun

Detaljplan

Plankarta med bestämmelser

Västerhaninge

Del av Åby 1:206 mfl, Parkskolan

Stadsbyggnadsförvaltningen
Planavdelningen

Eva Darolf Linnros
Planchef

Olga Borfileva
Planarkitekt

SAMRÅD	2016 06 20 - 2016 09 05
UPPRÄTTAD	2017-02-20
GRANSKAD	2017-03-03 - 2017-03-24
REVIDERAD	2017-04-24
ANTAGEN	
LAGA KRAFT	
ARKIVNR	

ANTAGANDEHANDLING

Mellan Haninge kommun, (212000-0084), nedan kallad **Kommunen** och Tornberget Fastighetsförvaltningsaktiebolag i Haninge (556428-5806), nedan kallat **Fastighetsägaren**, har träffats följande:

Överenskommelse om fastighetsreglering och ledningsrätt

§ 1 Marköverföring genom fastighetsreglering

Område 1
Den del av Åby 1:206 som i Detaljplanen är planlagd såsom allmän plats, ska överföras till gatumarksfastigheten Åby 1:27. Området (”1”) är i huvudsak utritat med orange färg i bilaga 1.

Område 2
Den del av Åby 1:27 som är planlagd som kvartersmark för skola/idrottshall, ska överföras till skolfastigheten Åby 1:206. Området (”2”) är i huvudsak utritat i blå färg i bilaga 1.

§ 2 Ledningsrätt

Ledningsrättsupplåtelse
Fastighetsägaren medger Kommunen rätt att för all framtid behålla, underhålla och förnya allmänna VA-ledningar (vatten-, spillvatten- och dagvattenledningar) och till dessa ledningar tillhörande anordningar såsom brunnar, ventiler, visare, etc. Denna rättighet ska inrättas såsom ledningsrätt till förmån för Kommunen, eller av Kommunen angiven förmånsfastighet.

Ledningsrättsområde
Ledningsrättsområdet ska i huvudsak omfatta hela det i detaljplanen utritade u-området, bilaga 1.

Villkor för belastad fastighet
Belastad fastighet får inte inom Ledningsrättsområdet, utan Kommunens skriftliga medgivande, uppföra byggnad, annan anläggning eller plantera träd/buskage som försvårar kommunens åtkomst till ledningar inom Ledningsrättsområdet.

Alla former av markarbeten, såsom schakt/sprängning/utfyllnader inom eller i direkt närhet av ledningsrättsområdet kräver kommunens skriftliga medgivande.

Villkor för ledningshavare
Kommunen ska utöva ledningsrättens befogenheter på ett sätt som medför minsta möjliga olägenhet för belastad fastighet.

§ 3 Ersättning

Ingen ersättning ska utgå för marköverföringar enligt § 1.
Ingen ersättning ska utgå för ledningsrättsupplåtelse enligt § 2.

§ 4 Fastighetsbildningsförrättning

Kommunen ansöker om fastighetsbildning och inrättande av ledningsrätt i enlighet med överenskommelsen i detta avtal, Fastighetsägaren biträder härmed ansökan.

§ 5 Förrättningskostnad

Förrättningskostnaden avseende marköverföringar enligt § 1 betalas av Fastighetsägaren.
Förrättningskostnaden avseende inrättande av ledningsrätt enligt § 2 betalas av Kommunen.

§ 6 Tillträde

Formellt tillträde till överförd mark enligt § 1 och ledningsrättsområdet enligt § 2 sker så snart beslut om tillträde vunnit laga kraft. Tillträdande part, har dock rätt att disponera respektive område från dess att detta avtal undertecknats av båda parter.

§ 7 Aktkopia

Båda parterna erhåller var sin aktkopia.

…….. …….

För Haninge Kommun

För Tornberget Fastighetsförvaltnings AB i Haninge

Bilagor:
1 Kartbilaga

Teckenförklaring, grundkarta

- Traktgr[a] ns
- Fastighetsgr[a] ns
- G¬ngbana
- K[o] rbana, kantsten
- K[o] rbana, ej kantsten
- K[o] rbana p¬ tomt
- Elanordning, Belysningsstolpe
- Bostad
- Komplementbyggnad
- Sk[a] rmtak, Tillbyggnad
- Anl[a] ggningsomr¬de, Lekplats
- Markh[o] jd
- H[o] jdkurva, 1 m ekvidistans

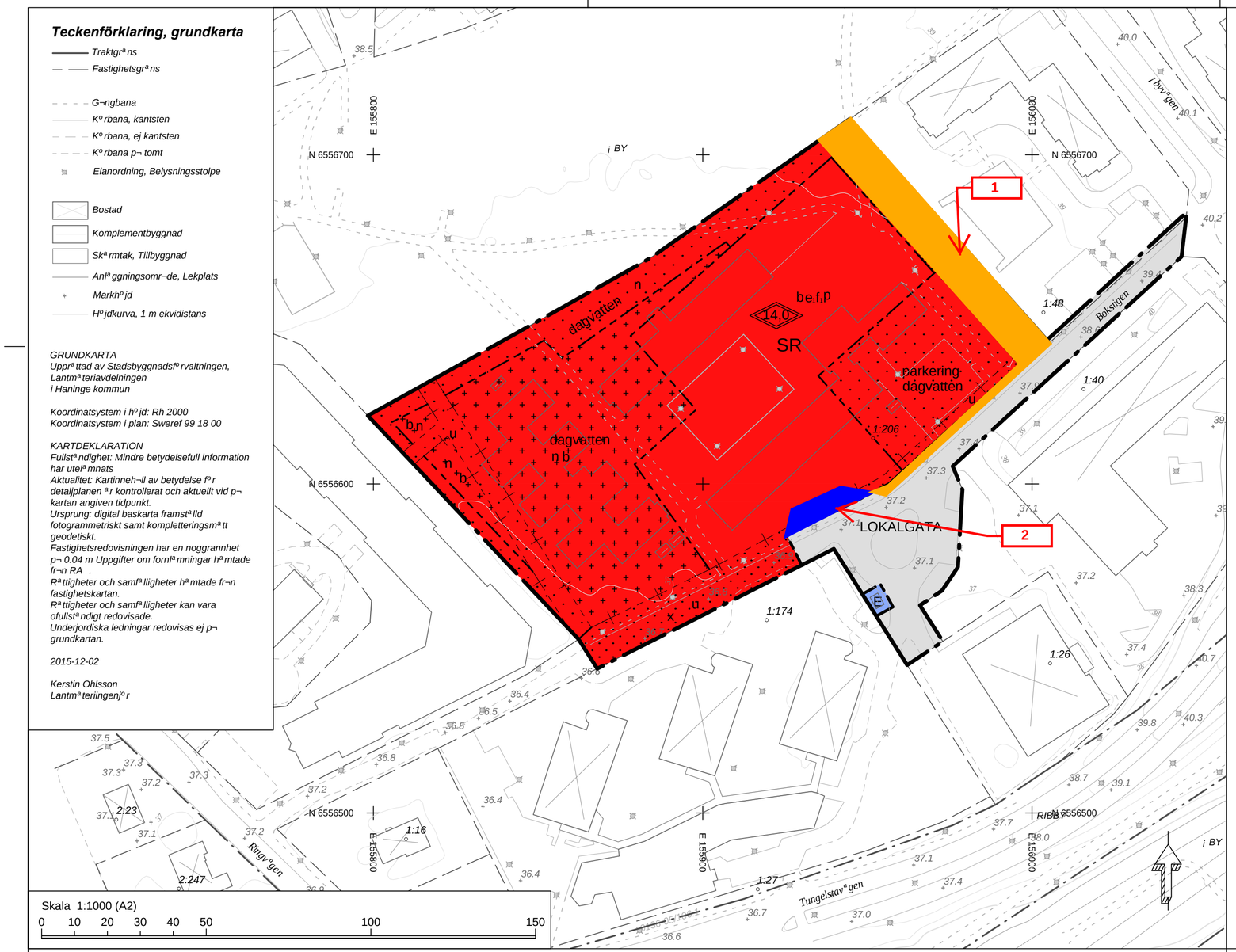
GRUNDKARTA
Upprättad av Stadsbyggnadsförvaltningen, Lantmäteriavdelningen i Haninge kommun

Koordinatsystem i höjd: Rh 2000
Koordinatsystem i plan: Sweref 99 18 00

KARTDEKLARATION
Fullständighet: Mindre betydelsefull information har utelämnats
Aktualitet: Kartinnehållet av betydelse för detaljplanen är kontrollerat och aktuellt vid p¬kartan angiven tidpunkt.
Ursprung: digital baskarta framställd fotogrammetriskt samt kompletteringsmätt geodetiskt.
Fastighetsredovisningen har en noggrannhet p¬ 0.04 m Uppgifter om fornlämningar hämtade fr¬n RAÄ.
Rättigheter och samfälligheter hämtade fr¬n fastighetskartan.
Rättigheter och samfälligheter kan vara ofullständigt redovisade.
Underjordiska ledningar redovisas ej p¬ grundkartan.

2015-12-02

Kerstin Ohlsson
Lantmäteriingenjör

PLANBESTÄMMELSER

Följande gäller inom områden med nedanstående beteckningar. Endast angiven användning och utformning är tillåten. Bestämmelser utan beteckning gäller inom hela planområdet.

Gränser

- Planområdesgräns
- Användningsgräns
- Egenskapsgräns
- Administrativ- och egenskapsgräns

Användning av allmän platsmark med kommunalt huvudmannaskap (PBL 4 kap 5 § punkt 2)

LOKALGATA	Lokalgata med separat gång- och cykelväg
PARK	Planteringar, gång- och cykelväg

Användning av kvartersmark (PBL 4 kap 5 § punkt 3)

E	Transformatorstation
SR	Skola, idrottshall

Egenskapsbestämmelser för kvartersmark

e_1	Största byggnadsarea för skolbyggnad är 3200 kvadratmeter och för idrottshall 1800 kvardatmeter (PBL 4 kap 11 § punkt 1)
0.0	Högsta totalhöjd i meter (PBL 4 kap 11 § punkt 1 eller 16 § punkt 1)
p	Skolbyggnaden ska i huvudsak placeras utefter förgårdsmark mot gatan. (PBL 4 kap 16 § punkt 1)
f_1	Skolan får sammanbyggas med idrottshallen. (PBL 4 kap 16 § punkt 1)
b	Källare får inte byggas (PBL 4 kap 16 § punkt 1)
n	Träd som har ett större stamomfång än 0,8 meter på 1,3 meter över marken får inte fällas utan marklov (PBL 4 kap 10 § och 13 §)
dagvatten	Marken ska vara tillgänglig för dagvattenhantering.
parkering	Parkering får anordnas
	Korsmark - på marken får endast komplementbyggnader med sammanlagd byggnadsarea på 70 kvadratmeter byggas. Utöver detta får skärmtak för cykelparkering byggas. (PBL 4 kap 11 § punkt 1 eller 16 § punkt 1)
	Prickmark - marken får inte förses med byggnad, undantaget skärmtak för exempelvis cykelparkering (PBL 4 kap 11 § punkt 1 eller 16 § punkt 1)

Administrativa bestämmelser

Genomförandetiden är 5 år från den dag då planen vinner laga kraft. (PBL 4 kap 21 §)

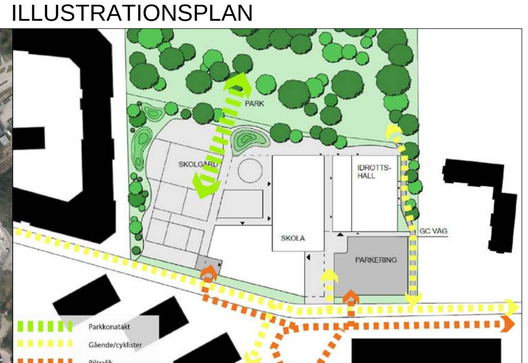
Marklov krävs för fällning av träd där n-bestämmelse gäller (PBL 4 kap 14 §)

u	Underjordiska ledningar - Område eller utrymme som ska vara tillgänglig för allmännyttiga underjordiska ledningar (PBL 4 kap 6 §)
x	Gång- och cykeltrafik - Område ska vara tillgänglig för allmännyttig gång- och cykeltrafik (PBL 4 kap 6 §)

ORIENTERINGSKARTA

ILLUSTRATIONSPLAN

UPPLYSNINGAR

Planen handläggs med standardförfarande enligt PBL (2010:900)

Handlingar:
Plankarta med bestämmelser och grundkarta
Planbeskrivning med genomförandebeskrivning
Behovsbedömning

Underlag:
Dagvattenutredning
Bullerutredning
Geoteknisk utredning

PLANKOSTNADSAVTAL GÄLLER

Haninge kommun

Detaljplan

Plankarta med bestämmelser

Västerhaninge

Del av Åby 1:206 mfl, Parkskolan

Stadsbyggnadsförvaltningen
Planavdelningen

Eva Darolf Linnros
Planchef

Olga Borfileva
Planarkitekt

SAMRÅD	2016 06 20 - 2016 09 05
UPPRÄTTAD	2017-02-20
GRANSKAD	2017-03-03 - 2017-03-24
REVIDERAD	2017-04-24
ANTAGEN	
LAGA KRAFT	
ARKIVNR	

ANTAGANDEHANDLING

Dnr KS 2017/253

§ 123 Detaljplan för Åby 1:206, Parkskolan, Västerhaninge, antagande

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade 2015-08-24, § 199, att ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta detaljplan för del av Åby 1:206. Detaljplanens huvudsakliga syfte är att möjliggöra en skolbyggnad med fler antal våningar samt säkerställa tillräckligt utrymme för både skolgård och idrottshall.

Godkännande av detaljplanen behandlas vid Stadsbyggnadsnämndens sammanträde 2017-05-17.

Förvaltningens synpunkter

Under förutsättning att exploateringsavtal med Tornberget godkänns, anser kommunstyrelseförvaltningen att detaljplan för Åby 1:206, Parkskolan, ska antas.

Underlag för beslut

- Stadsbyggnadsnämndens beslut 2017-05-17, § 82
- Plankarta med planbestämmelser, antagandehandling 2017-04-24
- Planbeskrivning, antagandehandling 2017-04-24
- Granskningsutlåtande, antagandehandling 2017-04-24
- Behovsbedömning del 1, antagandehandling 2017-04-24
- Behovsbedömning del 2, antagandehandling 2017-04-24
- Dagvattenutredning, ÅF 2016-05-09
- Bullerutredning, 2017-02-03
- Geoteknisk utredning inför uppförandet av Åbyhallen, Västerhaninge.

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar, under förutsättning att exploateringsavtal med Tornberget godkänns

1. Detaljplan för fastigheten Åby 1:206, Parkskolan, 2017-04-24 antas.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar, under förutsättning att exploateringsavtal med Tornberget godkänns

1. Detaljplan för fastigheten Åby 1:206, Parkskolan, 2017-04-24 antas.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: Stadsbyggnadsnämnden

För kännedom:

Dnr SBN 2015/202

§ 82 Detaljplan för Åby 1:206, Parkskolan, Västerhaninge, antagande

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade 2015-08-24, § 199 att ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta detaljplan för del av Åby 1:206 m.fl. Detaljplanens huvudsakliga syfte är att möjliggöra en skolbyggnad med fler antal våningar samt säkerställa tillräckligt utrymme för både skolgård och idrotshall.

Planprocessen

Planförslaget har varit föremål för samråd under tiden 2016-06-20 – 2016-09-05 med berörda myndigheter, fastighetsägare med flera.

Under samrådstiden har planmaterialet varit utställt i Haninge kommunhus foajé och på kommunens hemsida, www.haninge.se

Därefter sändes det reviderade planförslaget ut på granskning under tiden 2017-03-03 – 2017-03-24. Underrättelse inför granskning anslogs på kommunens anslagstavla och fanns tillgäng på kommunens hemsida från den 2017-03-03.

Under granskningstiden har nio skriftliga yttranden inkommit. Inkomna synpunkter har sammanställts och kommenterats i granskningsutlåtande, daterat 2017-04-24. Synpunkterna har inte föranlett några revideringar av planförslaget.

Behovsbedömning av miljöbedömning

Planavdelningen har i samarbete med miljökompetens bedömt att genomförande av föreslagen detaljplan inte medför betydande miljöpåverkan. Därmed krävs ingen vidare miljöbedömning med upprättande av miljökonsekvensbeskrivning, MKB. Vid samråd med Länsstyrelsen delar de kommunens uppfattning att planens genomförande inte torde medföra betydande miljöpåverkan.

Underlag för beslut

- Plankarta med planbestämmelser, antagandehandling 2017-04-24

- Planbeskrivning, antagandehandling 2017-04-24
- Granskningsutlåtande, antagandehandling 2017-04-24
- Behovsbedömning del 1, antagandehandling 2017-04-24
- Behovsbedömning del 2, antagandehandling 2017-04-24
- Dagvattenutredning, ÅF 2016-05-09
- Bullerutredning, 2017-02-03
- Geoteknisk utredning inför uppförandet av Åbyhallen, Västerhaninge, 2017-02-07

Förslag till beslut

1. Stadsbyggnadsnämnden beslutar godkänna granskningsutlåtandet och planförslaget samt överlämna det till kommunfullmäktige för antagande.
2. Detaljplanens genomförande bedöms inte medföra någon betydande miljöpåverkan i den betydelse som avses i 4 kap 34 § plan- och bygglagen varför något behov av en miljöbedömning med upprättande av miljökonsekvensbeskrivning inte föreligger.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Plan- och byggutskottet förslag till stadsbyggnadsnämnden

1. Stadsbyggnadsnämnden beslutar godkänna granskningsutlåtandet och planförslaget samt överlämna det till kommunfullmäktige för antagande.
2. Detaljplanens genomförande bedöms inte medföra någon betydande miljöpåverkan i den betydelse som avses i 4 kap 34 § plan- och bygglagen varför något behov av en miljöbedömning med upprättande av miljökonsekvensbeskrivning inte föreligger.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Stadsbyggnadsnämndens beslut

1. Stadsbyggnadsnämnden beslutar godkänna granskningsutlåtandet och planförslaget samt överlämna det till kommunfullmäktige för antagande.
2. Detaljplanens genomförande bedöms inte medföra någon betydande miljöpåverkan i den betydelse som avses i 4 kap 34 § plan- och bygglagen varför något behov av en miljöbedömning med upprättande av miljökonsekvensbeskrivning inte föreligger.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: Kommunfullmäktige

För kännedom: Planavdelningen

Teckenförklaring, grundkarta

- Traktgr[a] ns
- Fastighetsgr[a] ns
- G¬ngbana
- K[o] rbana, kantsten
- K[o] rbana, ej kantsten
- K[o] rbana p¬ tomt
- Elanordning, Belysningsstolpe
- Bostad
- Komplementbyggnad
- Sk[a] rmtak, Tillbyggnad
- Anl[a] ggningsomr¬de, Lekplats
- Markh[o] jd
- H[o] jdkurva, 1 m ekvidistans

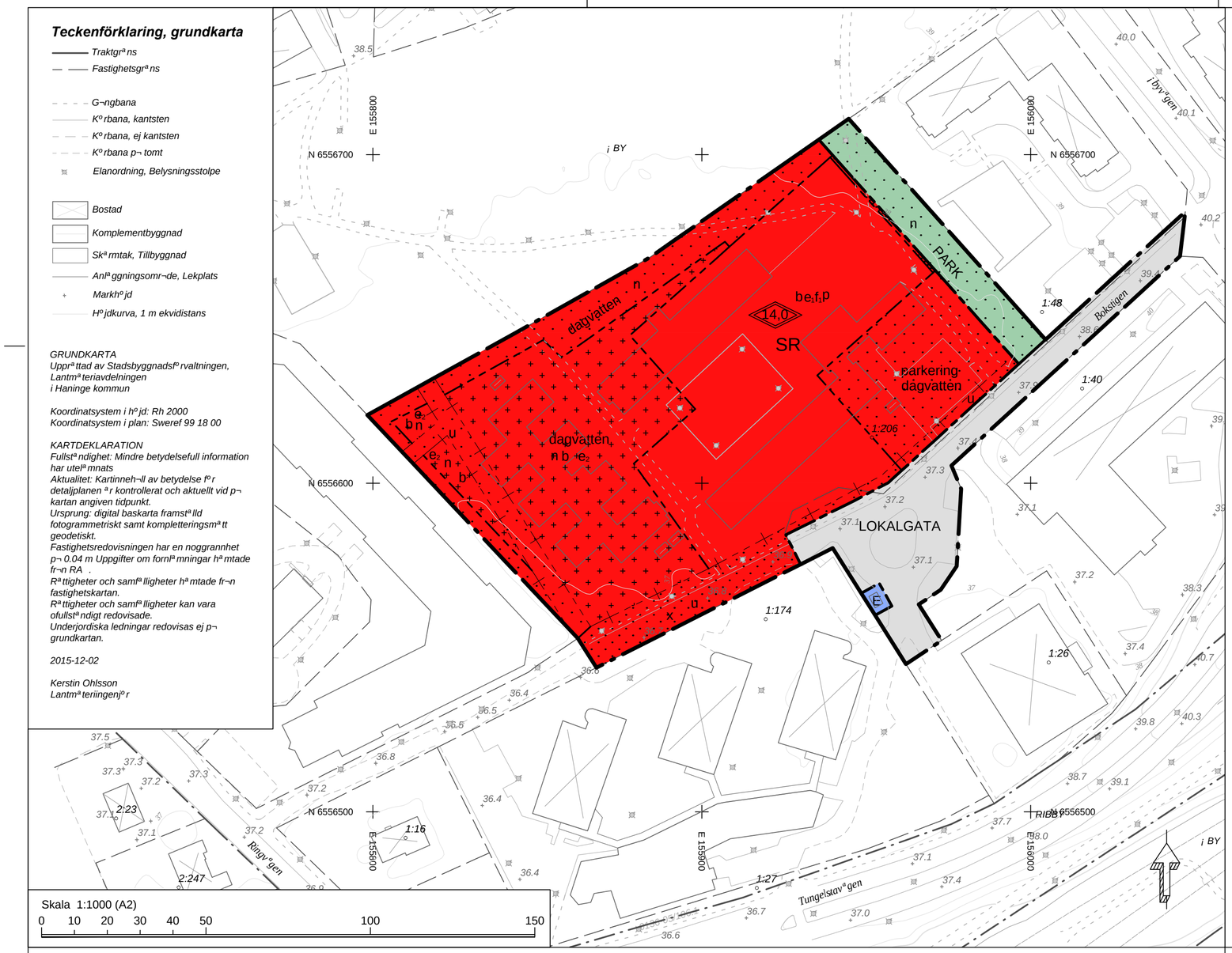
GRUNDKARTA
Uppr[a] ttad av Stadsbyggnadsf[o] rvaltningen, Lantm[a] teriavdelningen i Haninge kommun

Koordinatsystem i h[o] jd: Rh 2000
Koordinatsystem i plan: Sweref 99 18 00

KARTDEKLARATION
Fullst[a] ndighet: Mindre betydelsefull information har utel[a] mnats
Aktualitet: Kartinneh¬ll av betydelse f[o] r detaljplanen [a] r kontrollerat och aktuellt vid p¬ kartan angiven tidpunkt.
Ursprung: digital baskarta framst[a] lld fotogrammetriskt samt kompletteringsm[a] tt geodetiskt.
Fastighetsredovisningen har en noggrannhet p¬ 0.04 m Uppgifter om forenl[a] mningar h[a] mtade fr¬n RA .
R[a] ttigheter och samf[a] lligheter h[a] mtade fr¬n fastighetskartan.
R[a] ttigheter och samf[a] lligheter kan vara ofullst[a] ndigt redovisade.
Underjordiska ledningar redovisas ej p¬ grundkartan.

2015-12-02

Kerstin Ohlsson
Lantm[a] teriingenj[o] r

PLANBEST MMELSER

Följande gäller inom områden med nedanstående beteckningar. Endast angiven användning och utformning är tillåten. Bestämmelser utan beteckning gäller inom hela planområdet.

Gr[a] nser

- Planområdesgräns
- Användningsgräns
- Egenskapsgräns
- Administrativ- och egenskapsgräns

Anv[a] ndning av allm[a] n platsmark med kommunalt huvudmannaskap (PBL 4 kap 5 Äpunkt 2)

LOKALGATA	Lokalgata med separat gång- och cykelväg
PARK	Planteringar, gång- och cykelväg

Anv[a] ndning av kvartersmark (PBL 4 kap 5 Äpunkt 3)

E	Transformatorstation
SR	Skola, idrottshall

Egenskapsbest[a] mmelser f[o] r kvartersmark

e_1	Största byggnadsarea för skolbyggnad är 3200 kvadratmeter och för idrottshall 1800 kvardatmeter (PBL 4 kap 11 § punkt 1)
e_2	Inom samtliga egenskapsområden som regleras med e_2 får komplemtbyggnader med sammanlagt byggnadsarea på 70 kvadratmeter byggas (PBL 4 kap 11 § punkt 1)
0.0	Högsta totalhöjd i meter (PBL 4 kap 11 § punkt 1 eller 16 § punkt 1)
p	Skolbyggnaden ska i huvudsak placeras utefter förgårdsmark mot gatan. (PBL 4 kap 16 § punkt 1)
f_1	Skolan får sammanbyggas med idrottshallen. (PBL 4 kap 16 § punkt 1)
b	Källare får inte byggas (PBL 4 kap 16 § punkt 1)
dagvatten	Marken ska vara tillgänglig för dagvattenhantering.
parkering	Parkering får anordnas
	Korsmark - på marken får endast komplementbyggnader uppföras. Utöver detta får skärmtak för cykelparkering byggas. (PBL 4 kap 11 § punkt 1 eller 16 § punkt 1)
	Prickmark - marken får inte förses med byggnad, undantaget skärmtak för exempelvis cykelparkering (PBL 4 kap 11 § punkt 1 eller 16 § punkt 1)

Administrativa best[a] mmelser

Genomförandetiden är 5 år från den dag då planen vinner laga kraft. (PBL 4 kap 21 §)

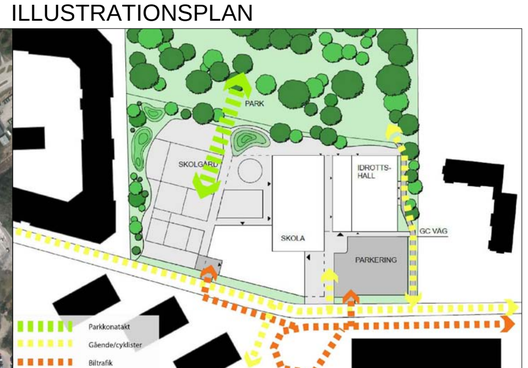
Marklov krävs för fällning av träd där n-bestämmelse gäller (PBL 4 kap 14 §)

u	Underjordiska ledningar - Område eller utrymme som ska vara tillgänglig för allmännyttiga underjordiska ledningar (PBL 4 kap 6 §)
x	Gång- och cykeltrafik - Område ska vara tillgänglig för allmännyttig gång- och cykeltrafik (PBL 4 kap 6 §)

ORIENTERINGSKARTA

ILLUSTRATIONSPLAN

UPPLYSNINGAR

Planen handläggs med standardförfarande enligt PBL (2010:900)

Handlingar:
Plankarta med bestämmelser och grundkarta
Planbeskrivning med genomförandebeskrivning
Behovsbedömning

Underlag:
Dagvattenutredning
Bullerutredning
Geoteknisk utredning

PLANKOSTNADSAVTAL GÄLLER

Haninge kommun

Detaljplan

Plankarta med bestämmelser

Västerhaninge

Del av Åby 1:206 mfl, Parkskolan

Stadsbyggnadsförvaltningen
Planavdelningen

Eva Darolf Linnros
Planchef

Olga Borfileva
Planarkitekt

SAMRÅD	2016 06 20 - 2016 09 05
UPPRÄTTAD	2017-02-20
GRANSKAD	2017-03-03 - 2017-03-24
REVIDERAD	2017-04-24
ANTAGEN	
LAGA KRAFT	
ARKIVNR	

ANTAGANDEHANDLING

Haninge kommun

Stadsbyggnadsförvaltningen

Detaljplan för del av Åby 1:206 m.fl., Parkskolan
Västerhaninge

PLANBESKRIVNING

ANTAGANDEHANDLING

Standardförfarande
2017-04-24

Dnr: PLAN 2015.15

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING 3
FÖRUTSÄTTNINGAR 6
FÖRÄNDRINGAR - PLANFÖRSLAG 12
KONSEKVENSER AV PLANENS GENOMFÖRANDE 18
DETALJPLANENS GENOMFÖRANDE 22

INLEDNING

DETALJPLANENS HANDLINGAR

- Plankarta med bestämmelser och grundkarta
- Planbeskrivning
- Samrådsredogörelse
- Granskningsutlåtande

Som underlag till detaljplanen finns följande handlingar:

- Dagvattenutredning, ÅF 2016-05-09 – Bilaga 1
- Behovsbedömning, 2016-04-07 – Bilaga 2
- Bullerutredning, 2017-02-03 – Bilaga 3
- Geoteknisk utredning, 2017-02-07 – Bilaga 4
- Fastighetsförteckning

BAKGRUND

Den 24 augusti 2015 fick stadsbyggnadsförvaltningen i uppdrag av kommunstyrelsen att ta fram en ny detaljplan för fastigheten Åby 1:206, Parkskolan. Planuppdraget syftar till att möjliggöra nyproduktion av en eller flera lokaler för skoländamål, samt pröva möjligheten att inom fastigheten även inrymma en idrottshall.

De befintliga byggnaderna på fastigheten är idag i genomgående dåligt skick och lämpar sig inte heller för de krav som en samtida skola ställer på ytor och funktion. Gällande detaljplan, B156, från 1964 anses för begränsad gällande framför allt tillåten byggnadshöjd och tar inte heller hänsyn till dagens krav på exempelvis dagvattenhantering, varför en ny detaljplan anses nödvändig.

PLANENS SYFTE OCH HUVUDDRAG

Detaljplanens huvudsakliga syfte är att möjliggöra en skolbyggnad med fler antal våningar samt säkerställa tillräckligt utrymme för både skolgård och idrottshall. Därutöver ska detaljplanen bidra till översiktsplanens och utvecklingsprogrammets mål om en hållbar småstadsmiljö där det är lätt att röra sig till fots och med cykel genom hela kommundelen Västerhaninge.

PLANPROCESSEN

En detaljplan är ett juridiskt dokument som reglerar markanvändningen i ett område. Dokumentet reglerar både rättigheter och skyldigheter, t.ex. markytans utformning, fastighetsindelning och byggrättens storlek. Detaljplaneringen regleras av plan- och bygglagens (PBL:s) fjärde och femte kapitel, och ska enligt denna lag följa en viss handläggningsordning. Denna detaljplan bedrivs med standardförfarande enligt PBL 2010:900.

Pilen nedan visar planprocessens olika skeden och nu är detaljplanen i antagandeskedet. För mer information om planprocessen se kommunens hemsida (www.haninge.se).

LÄGE OCH AREAL

Detaljplanen berör del av Åby 1:206 samt mindre del av Åby 1:27, se översiktligt ortofoto nedan samt inzoomat ortofoto på sid 6. Planområdet omfattar cirka 1,7 hektar.

Detaljplaneområdet är beläget centralt i kommundelen, mellan pendeltågsstationen, Åbyplan och Åbyparken, och gör därmed både skolan och idrottshallen lättillgängligt för Västerhaninges invånare.

Detaljplanens läge (DP) i relation till Västerhaninge station (J).

MARKÄGOFÖRHÅLLANDEN

Fastigheten Åby 1:206 ägs av Tornberget och Åby 1:27 ägs av Haninge kommun. Detaljplanen bör ligga till grund för en fastighetsreglering som ska möjliggöra olika fastighetsägare och huvudmän för de olika verksamheterna, äldreboendet och skolan med idrottshallen, samt skapa mer logiska fastighetsgränser mellan kvartersmark respektive allmän platsmark.

RIKSINTRESSEN

Inga riksintressen finns inom eller i direkt anslutning till planområdet. Däremot berör planområdet riksintresse för kommunikationer Nynäsbanans influensområde enligt 3 kap. 8 § miljöbalken. Planområdets influensområde berör även väg 257, Tungelstavägen, som är statlig väg och sekundär transportled för farligt gods. Områden som är av riksintresse för kommunikationer ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra utnyttjandet av anläggningen. Riksintresse för kommunikationer innebär att kommunen, i sin planering, behöver beakta både det fysiska markanspråket och infrastrukturens funktion.

TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

Översiktsplan

I den nya översiktsplanen, antagen av kommunfullmäktige den 7 november 2016, är planområdet markerat som förtätningsområde.

Västerhaninge utvecklingsprogram

Planområdet finns inte särskilt utpekat i Västerhaninge utvecklingsprogram antaget 2012.

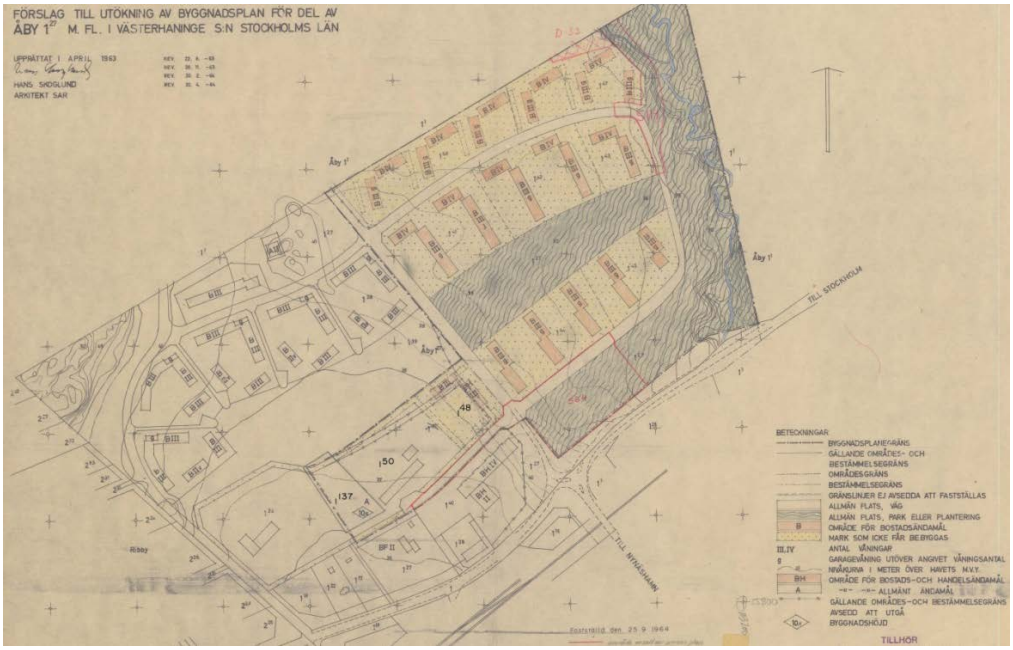
Kommunala miljömål

Haninge kommun strävar efter en långsiktigt hållbar utveckling - ekologiskt, socialt och ekonomiskt. De mål som formulerats i kommunfullmäktiges mål och budget och som berör stadsbyggandet är följande:

- God livsmiljö för nuvarande och kommande generationer
- Nya bostäder i bra lägen
- Trygga invånare med inflytande och delaktighet
- God folkhälsa
- Hög tillgänglighet.

Gällande detaljplan

I gällande detaljplan B156 från 1964 är området utpekat som A, *Område för allmänt ändamål.* Maximal byggnadshöjd är satt till 10,6 meter. En mindre del av detaljplan B61 från 1952 berörs också. Även här är området utpekat som A, *Område för allmänt ändamål.*

Gällande detaljplan B 156, fastställt år 1964.

FÖRUTSÄTTNINGAR

Planområdet avgränsat.

BEBYGGELSE OCH STADSBILD

Planområdet ansluter till Åbyparken i norr och Bokstigen i söder. Öster om området ligger bostäder i Brf Lugna gården och i väster, på samma fastighet som föreslagen detaljplan, Johanneslunds äldreboende. Bebyggelsen runt detaljplaneområdet har mellan två och fyra våningar, medan nuvarande bebyggelse inom planområdet endast består av en våning. Strax öster om planområdet ligger Åbyplan, ett lokalt torg med ett flertal verksamhetslokaler med bland annat kiosk, café, frisör och garnaffär. Området ligger i närheten av Nynäsvägen/Tungelstavägen, med cirka 10 000 dygnsrörelser med bil samt det regionala cykelstråket mellan Stockholm och Nynäshamn. Cirka två minuter bort finns buss- och pendeltågsstationen och på andra sidan spåret ligger Västerhaninge centrum med ett stort utbud av närservice.

Gångstråket mellan buss- och pendeltågsstationen och fastigheten. Haninge bostäders äldreboende till vänster.

Bokstigen med Åbyplanhuset till höger och den aktuella fastigheten till vänster.

KULTURMILJÖ

Det finns ingen utpekad kulturhistoriskt värdefulla miljöer eller bebyggelse inom eller i direkt anslutning till detaljplaneområdet.

Fornlämningar

Inom detaljplaneområdet finns inga kända fornlämningar. Om fornlämning skulle hittas inom området är detta anmälningspliktigt enligt fornminneslagen.

NATUR OCH LANDSKAPSBILD

En stor del av detaljplaneområdet består idag av hårdgjord yta, i form av byggnader, parkeringsplatser samt stora delar av skolgården mellan byggnaderna som är asfalterad. I direkt anslutning till själva byggnaderna är större delen av ytorna infiltrerande gräsytor. Norr om planområdet ligger Åbyparken med en blandning av höga barr- och lövträd samt klippta gräsytor. Även inom planområdet finns flera omfångsrika träd av olika arter.

Nuvarande Parks förskola omgiven av höga träd. (Vy från Åbyparken.)

Befintliga lövträd mot gatan. (Vy från Bokstigen.)

REKREATION

Detaljplaneområdet gränsar i norr till Åbyparken som erbjuder fina möjligheter till såväl lek och spel som avkoppling. Cirka 600 meter öster om detaljplaneområdet ligger Hanvedens idrottsplats. Det är också nära till friluftsliv då Hanvedens skogsområde börjar runt knuten.

Grusad fotbollsplan i Åbyparken, intill fastigheten.

Lekplats i östra delen av Åbyparken.

SERVICE OCH ARBETSPLATSER

Cirka 100 meter från detaljplaneområdet ligger Åbyvägen och Åbyplan med restaurang, café, kiosk samt annan kommersiell service. I direkt anslutning till planområdet finns två äldreboenden. Två nya förskolor kommer att byggas, en väster och en öster om planområdet. Dessa förskolor ska ersätta den förskola som ska rivas inom detaljplaneområdet. Cirka 200 meter från detaljplaneområdet ligger Västerhaninge centrum med ett mer heltäckande utbud av kommersiell och kommunal service. En ny skola samt en idrottshall kommer att uppföras inom detaljplaneområdet då Parks förskola rivs.

Kommersiell service på Åbyplan.

Parks förskola som ska ersättas av en ny skola.

GATOR OCH TRAFIK

Gång- och cykelnät

I närheten av detaljplaneområdet går det regionala cykelstråket mellan Stockholm och Nynäshamn, som förutom att möjliggöra cykelpendling även ger god cykeltillgång lokalt inom Västerhaninge. Även gångnätet runt detaljplaneområdet är i gott skick och förhållandevis bilfritt, med ett antal genvägar på diagonalen.

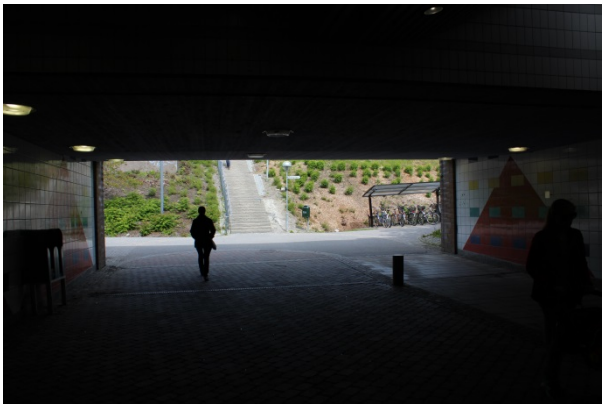
Gångstråk från pendeltåget mot detaljplaneområdet.

Gångstråk genom Åbyparken mot detaljplaneområdet.

Kollektivtrafik

Cirka 200 meter från detaljplaneområdet finns Västerhaninges buss- och pendeltågsstation. Lokala busshållplatser finns ännu närmare detaljplaneområdet, längs med Tungelstavägen. Kollektivtrafikförsörjningen till detaljplaneområdet är därmed mycket god.

Tunneln under järnvägen vid Västerhaninge station.

Hållplats Åbyplan (på Tungelstavägen).

Gatunät

Bokstigen är den enda gatan inom eller i angränsning till detaljplaneområdet. Det är en återvändsgata med trottoar på norra sidan, längs med detaljplaneområdet. Den skyltade hastigheten är 30 km/h och då gatan saknar genomfartstrafik är det få bilar som kör här. Trafikavdelningen uppskattar trafikflödet till cirka 850 fordon per vardagsmedeldygn och cyklister bör kunna använda vägbanan.

Bokstigen med "Åbyplanhuset" till höger. (Vy från väster.)

Bokstigen, där gatan slutar med bom mot äldreboendet. (Vy från öster.)

Parkering

Inom detaljplaneområdet finns cirka 15 parkeringsplatser på kvartersmark. Dessa används troligtvis till stor del som personalparkering för förskolan. Ytterligare cirka 10 platser finns vid vändplanen på allmän platsmark. Denna parkering används förmodligen av närboende i området. Infartsparkering finns i anslutning till stationen, mellan järnväg och Tungelstavägen.

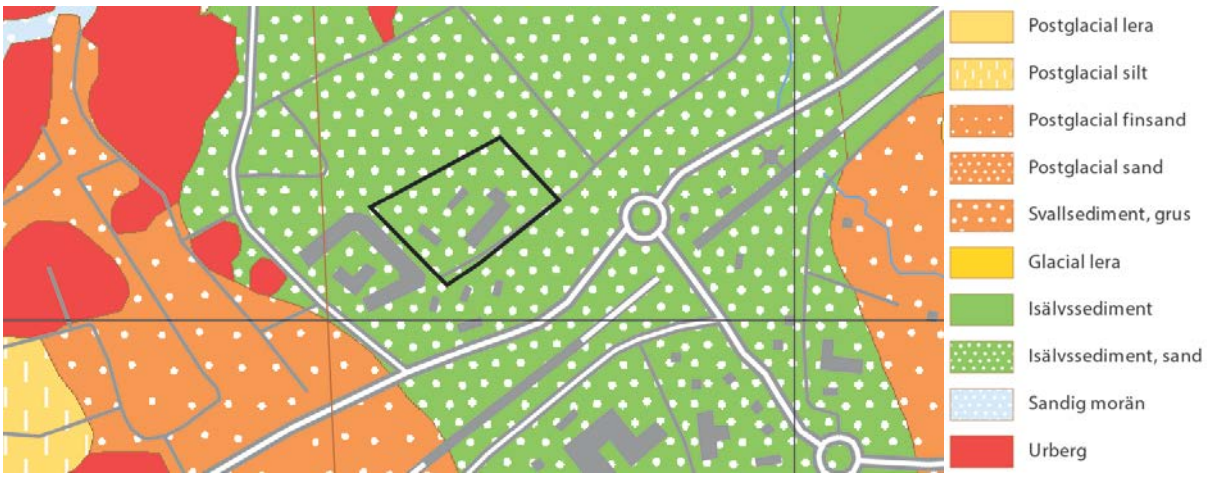
VATTENOMRÅDEN

Detaljplaneområdet är beläget innanför den sekundära skyddszonen för vattenskyddsområde för Hanvedens vattentäkt. Vattentäktens skyddsföreskrifter handlar mest om regler för industrier med miljöfarliga verksamheter, vilket inte är aktuell för denna detaljplan. En utförligare beskrivning av detta finns i dagvattenutredningen som gjorts, se *Dagvattenutredning,* 2016-05-09. Dagvatten från området avrinner söderut mot befintligt dagvattenledningsnät. Avrinningsområdet Vitsån utgör preliminärt skyddsområde för bevaring av flodkräfta. Planområdet ligger på ett grundvattenmagasin som utgör en vattenförekomst Jordbromalm

(SE656020-163276) som har god kemisk och kvantitativ status (preliminära bedömningar 2015) med risk för att god kemisk status inte uppnås till 2021.

MARKFÖRHÅLLANDEN

Detaljplaneområdets jordarter och berggrund framgår av kartorna nedan. De geotekniska förhållandena bör vara goda. Isälvssediment, som marken består av, har goda förutsättningar för att grundlägga en byggnad på. För att säkerställa att grundvatten inte kommer att påverkas av detaljplanensgenomförandet utförts en översiktlig geoteknisk utredning.

Utsnitt ur jordartskarta, framställd från SGU:s databas. Detaljplaneområdet ungefärliga avgränsning markeras med svart linje.

Utsnitt ur berggrundskarta, framställd från SGU:s databas. Detaljplaneområdet ungefärlig avgränsning markeras med röd linje.

HÄLSA OCH SÄKERHET

Förorenad mark

Det finns inga kända föroreningar inom detaljplaneområdet.

Buller

Detaljplaneområdet är inte särskilt bullerutsatt, även om en del trafikbuller från framför allt Tungelstavägen möjligen kan nå detaljplaneområdet. En separat bullerutredning genomförs i samband med detaljplaneprocessen för att säkerställa att bullerkrav från Förordning (SFS 2015:216) om trafikbuller klaras. Krav på riktvärden som tillämpas vid bostadsbebyggelse ställs i miljöer där barn vistas. Barn anses utgöra en särskilt utsatt grupp varför det är viktigt att utomhusmiljöer där barn ofta vistas skyddas från störande trafikbuller. Bullernivåer inomhus regleras av Boverkets byggregler, BBR.

Trygghet

Detaljplaneområdet och dess omgivning kan upplevas som otrygga kvällstid då ytorna är stora och ödsliga med få omgivande byggnader vända mot sig.

Radon

Enligt Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund (SMOHF) finns inga uppgifter om förhöjda halter av radon inom detaljplaneområdet. För kringliggande fastigheter har tidigare mätningar visat på mellan 30 och 200 Bq. WHO:s rekommendationer är under 200 Bq för bostad. Med anledning av detta är bedömningen att det inte behövs specifika åtgärder angående radon.

TEKNISK FÖRSÖRJNING

Dagvatten

I enlighet med Haninge kommuns *Dagvattenstrategi*, antagen av kommunfullmäktige den 12 september 2016, ska dagvatten om möjligt omhändertas lokalt, det vill säga på fastigheten. I annat fall ska dagvatten fördröjas innan det avleds till recipient (dike, å, sjö, hav). Dagvatten från detaljplaneområdet leds till kommunens dagvattensystem och avrinner i förlängningen till Vitsån. Vitsån omfattas av miljökvalitetsnormer (MKN) för vatten som vattenmyndigheten fastställer. Utifrån 2013 års bedömning har Vitsån måttlig ekologisk status med krav på att vattenkvalitén förbättras till god före år 2021. Den kemiska ytvattenstatusen för Vitsån (exklusive kvicksilver) är klassad till god utifrån 2014 års bedömning.
Enligt kommunens dagvattenstrategi ska avrinningen från ett område inte öka till följd av en exploatering. Från strategin kan vidare följande utläsas som är relevant för området:
• Dagvattnet ska i första hand omhändertas lokalt på egen tomtmark. I andra hand ska vattenflödet utjämnas och fördröjas innan avledning till recipient.
• Förorenat dagvatten ska renas före infiltration eller utsläpp till vattendrag.
• Utnyttja dagvatten för att skapa vackra miljöer.
Dagvattenstrategin poängterar även vikten av att arbeta med infiltrationsbenägna ytor vid exploatering, såsom grön- och grusytor.

För att säkerställa att alla krav för hantering av dagvatten uppfylls har en dagvattenutredning tagits fram under detaljplaneprocessen.

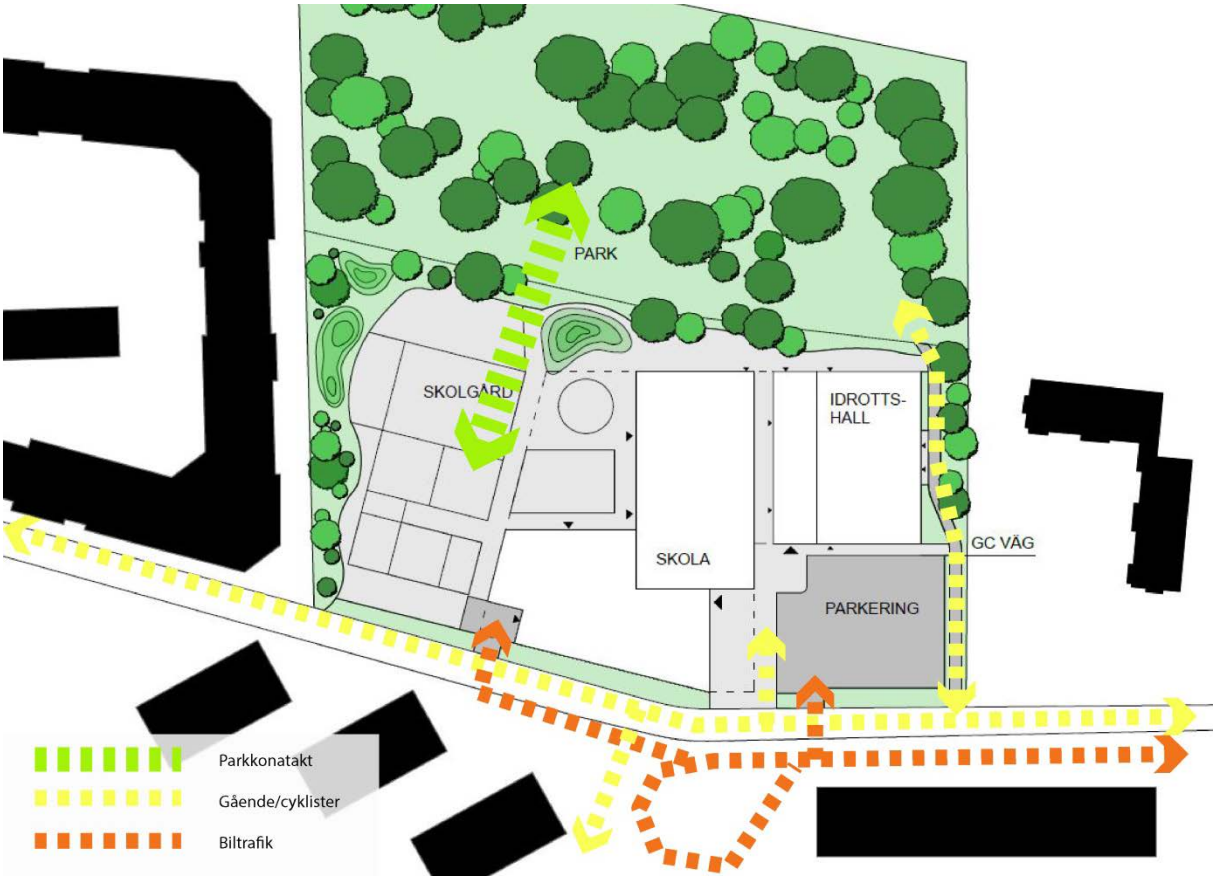
Ledningsnät

Inom detaljplaneområdet finns idag kommunalt vatten, spillavlopp och dagvatten. Befintliga byggnader är idag anslutna till kommunens VA- och dagvattennät. Vattenfall har fjärrvärmeledningar inom fastigheten. Dessa ledningar försörjer dels den aktuella fastigheten men även Åby 1:40 och Åby 1:48. El-och teleledningar finns också inom detaljplaneområdet.

FÖRÄNDRINGAR - PLANFÖRSLAG

ALLMÄNT

Detaljplanens huvudsakliga syfte är att möjliggöra en högre skolbyggnad med fler antal våningsplan samt att säkerställa tillräckligt utrymme för både skolgård och fristående idrottshall. Därutöver ska detaljplanen bidra till översiktsplanens och utvecklingsprogrammets mål om en hållbar småstadsmiljö där det är lätt att röra sig till fots och med cykel genom hela kommundelen Västerhaninge. Den nya bebyggelsen ska bidra till en förstärkning av de rumsliga kvaliteterna i området genom att ansluta till såväl gatu- som parkrummet och därigenom bidra till en mer lättorienterad och trygg närmiljö.

Illustrationsplan som visar möjlig utformning av detaljplaneområdet utifrån detaljplanens bestämmelser.

Skolbyggnaden och parkeringsplatsen placeras mot gatan för att möjliggöra ett generöst gårdsrum i kontakt med Åbyparken. Detta är viktigt då mängden friyta inom fastigheten inte når upp till kommunens normer för antal kvadratmeter/elev. Skolbyggnaden är indragen en bit från gatan för att reservera plats för en befintlig och kommande ledningsrätt.

Idrottshallen placeras i detaljplaneområdets nordvästra del med huvudentré mot skolan och parkering. Parkeringen placeras i detaljplaneområdets sydöstra del i anslutning till gatan för att minska mängden trafik på skolgården. Parkeringen till skolan utformas som ytparkeringar. Inlastningen till skolan sker från Bokstigen och inlastning till idrottshallen sker via parkeringsytan.

KVARTERSMARK – UTFORMNING OCH GESTALTNING

Övergripande

Detaljplanen medger användning för skola och för idrottshall med möjliga skolfunktioner, **SR**.

Skola och Idrottshall

Skolbyggnaden ska placeras inom den markerade ytan med största byggnadsarea på 3 200 kvadratmeter, $\mathbf{e_1}$, och kan byggas med en högsta totalhöjd på 14,0 meter, vilket i princip innebär tre generöst tilltagna våningsplan. Placeringen mot gatan medför också minskat trafikbuller på delar av skolgården från Tungelstavägen och järnvägen. En del av befintliga träd kan sparas, vilket tillför skolgården trivsel och skugga.

Idrotshallen regleras med en största byggnadsarea på 1 800 kvadratmeter, $\mathbf{e_1}$, och kan byggas högst 14,0 meter. Idrottshallens huvudsakliga entré ska vara vänd mot Bokstigen.

Syftet med byggnadsvolymens begränsning är främst att säkerställa tillräcklig tillgång till aktiv friyta i form av en sammanhängande skolgård i kontakt med parken för skolans elever.

Skolan får sammanbyggas med idrotthallen, $\mathbf{f_1}$. Dock skall tydlighet råda att det är två olika byggnader. Detta görs både för att undvika en massiv anläggning och för att möjliggöra en flexibel och funktionell byggrätt för skolan och idrottshallen.

Ingen källare medges, vilket regleras av egenskapsbestämmelse **b**, för att inte komma i konflikt med eventuella höga grundvattennivåer.

Skolbyggnaden ska i huvudsak placeras utefter förgårdsmark mot gatan, **p**.

Inlastning och sophämtning för skolan kan ske från gatan och för idrottshallen från parkeringen längs med Bokstigen. Entréer för dessa ändamål ska vara vända mot Bokstigen. Vid utformningen av lastzonen är det viktigt att lastzonen inte hindrar avlämning av barn och ligger intill skolans och idrottshallens huvudentréer. Mer preciserad placering av lastzonen och sophämtning sker vid bygglovsprövningen där även trafiksäkerhetsprinciper ska följas. Samma inlastnings- och sophämtningsprinciper ska gälla även för idrottshallen.

Utformning av skolan och idrottshallen ska möjliggöra en högre användning av lokaler efter skoltid, samt att flera verksamheter kan vara publika. Detta beaktas i bygglovsskedet.

Skolgård

En sammanhängande skolgård som öppnar sig mot Åbyparken ramas in med skolbyggnad och äldreboende på var sin sida. Utbildningsförvaltningens riktlinjer anger att skolgårdsyta för årskurs F-6 ska vara 30-35 kvadratmeter per elev. I nuläget beräknas att cirka 525 elever kommer att gå på skolan inom detaljplaneområdet. Om byggrättens nyttjas maximalt skulle varje skolelev få cirka 15 kvadratmeter friyta inom kvartersmark, förutsatt att hela den obebyggda ytan på skolfastigheten kan tillgodoräknas.

Önskvärd friyta kan alltså inte uppnås inom detaljplaneområdet, men då detaljplaneområdet gränsar till Åbyparken finns goda möjligheter att angränsande markytor i parken kan kompensera för detta genom att programmeras på ett sätt som passar för skolans åldersgrupp. Enligt programhandling för Nyfiken park, Åbyparken, framtagen i december 2015, blir parken med sin skogskaraktär en stor tillgång för en kommande skola. Här kan man bedriva naturnära

undervisning och barnen får en grön lekmiljö. I parken kommer skogen behållas samt öppnas varsamt upp den mot den kommande skolgården. I mötet mellan skolgården och naturen placeras en enklare aktivitetsutrustning som passar skolans åldersgrupp.
Det kommer finnas enkilometers motionsslinga runt hela parken, som skolelever kommer kunna använda för idrottsändamål. Runt slingan placeras olika typer av tränings- och lekelement – en hinderbana som skulle passa stor som liten och komplettera det utegym som planeras vid idrottsplatsen. Åbyparken kommer under 2016-2017 att rustas upp och i samband med detta kommer ytorna närmast skolan att tillföras enklare aktivitetsutrustning som möjliggör exempelvis dans, skate, sparkcykel eller liknande.

För att säkerställa en lämplig och attraktiv utomhusvistelse för eleverna ska skolgården utformas med kvalitet och variation avseende faktorer som vegetation, sol, skugga och ytor för olika typer av lekaktiviteter. En gestaltning av hög kvalitet är extra viktig då friytan inom skolgården understiger rekommenderad storlek. Vid bygglovsskedet ska utformningen och gestaltning av mötet mellan skolgården och Åbyparken följas upp så att elever på skolan får tillgång till parken samtidigt som boende och andra som nyttjar Åbyparken inte upplever minskad tillgång till parken, dess funktioner och värden.

På delar av skolgården, **n**, får träd med större omfång än 80 centimeter på 1,3 meter över marken inte fällas utan marklov. Marklovskravet regleras som en administrativ bestämmelse.

På en del av skolgården finns en ledningsrätt, **u**, vilket innebär att marken ska vara tillgänglig för allmännyttiga underjordiska ledningar och får därför inte förses med byggnad. En annan ledningsrätt, **u**, ligger längs Bokstigen, där även en separat gång- och cykelbana finns. Det utrymmet ska vara tillgängligt för allmännyttig gång- och cykeltrafik, **x**. Marken som regleras med **u**- och **x**-område regleras även med **prickmark**.

Ytor utmarkerat med **dagvatten** på detaljplanekarta ska vara tillgängliga för dagvattenhantering och utformas så att barn kan använda yta för lek och vistelse. Dagvattenanläggningen ska ha både renings- och fördröjningsfunktion.

Inom samtliga egenskapsområden som regleras med $\mathbf{e_2}$ och **korsmark** får komplementbyggnader med sammanlagd byggnadsarea på 70 kvadratmeter byggas. Ingen källare medges på korsmark för komplementbyggander, vilket regleras av egenskapsbestämmelse **b**, för att inte komma i konflikt med eventuella höga grundvattennivåer.

Cykelparkeringar med skärmtak får utföras på **prick- och korsmark.**

Parkering

Detaljplanen medger ytparkering på prickmark genom egenskapsbestämmelsen **parkering**. Parkeringsyta möjliggör cirka 50 parkeringsplatser platser där cirka tre av dem är parkeringsplatser för rörelsehindrade. Parkeringsplatserna för rörelsehindrade ska placeras lättillgängligt max 25 meter från skolans huvudentré.

Parkeringsytan vid skolans huvudentré är tänkt att framförallt försörja idrottshallen och skolan, vilket sänker behovet av parkeringsplatser och möjliggör samutnyttjandet av parkeringen under olika tidspunkter och parkeringsytan får då en bättre beläggningsgrad. Under arbetstider används parkeringen av skolpersonalen och idrottshallens besökare kan utnyttja parkeringen på kvällstid. Avlämning eller hämtning av barn med bil sker också på denna parkeringsyta.

Cykelparkering ska placeras i nära anslutning till skolans och idrottshallens entréer. Avståndet till målpunkten bör helst inte överstiga 25 meter. Cykelparkeringarna ska ha skärmtak och möjlighet att låsa fast cykel i ram.

Parkeringsyta ska vara tillgänglig för dagvattenhantering och ha både renings-och fördröjningsfunktion. Parkeringsyta kommer att utformas med cirka 50 parkeringsplatser. Om parkeringsytan utformas med fler än 50 parkeringsplatser ska den anslutas till en oljeavskiljare av typen klass 1-avskiljare för rening av parkeringens dagvatten innan vidare avledning.

ALLMÄN PLATSMARK – UTFORMNING OCH GESTALTNING

Övergripande

För att uppnå kommunfullmäktiges mål tillämpar planavdelningen följande prioriteringsordning i planprojekt. I första hand ska gående prioriteras, i andra hand cyklister, i tredje hand kollektivtrafikresenärer och i sista hand bilister.

Detaljplaneförslaget bidrar till detta på ett antal olika sätt. Bland annat uppförs två nya gång- och cykelbanor till skolan på allmän platsmark. Det nya skolområdet kommer att kopplas till kommunala cykelnätet genom gång- och cykelbana längs Bokstigen och vidare till regionalt cykelstråk, Haninge C/Handen-Jordbro-Västerhaninge-Nynäshamn. En till gång- och cykelbana planeras inom detaljplaneområdet som gent sammankopplas med gång- och cykelbanor i Åbyparken. Skolans och idrottshallens huvudentréer kopplas med de två planerade gång- och cykelstråken via gångvägar på kvartersmark. Cykelparkeringar ska anordnas närmast entréerna och all bilparkering ska samlas på en enda yta i planområdets östra hörn.

Den allmänna platsmarken består av två områden, **lokalgata** och **park**.

Lokalgata

Detaljplaneområdet omfattar hälften av Bokstigen, väster och öster om vändplanen. Detaljplanen innebär inga större förändringar av gatunätet, utan den del av Bokstigen som ligger på allamänplatsmark idag föreslås försörjas med en tremeters bred separat gång-och cykelbana. Den delen av Bokstigen som tidigare låg inom skolfastigheten föreslås ligga kvar inom kvartersmark.

En befintlig nätstation som ligger intill vändplanen på Bokstigen och ytan för nätstationens skötsel regleras i detaljplanen som **E**, transformatorstation.

Trafikflödena på Bokstigen, mellan Åbyvägen och infarten till parkeringen, bedöms öka då den nya idrottshallen innebär ett antal besökare, främst på kvällar och helger. Ökningen sker dock på den del av gatan som ligger utanför detaljplaneområdet.

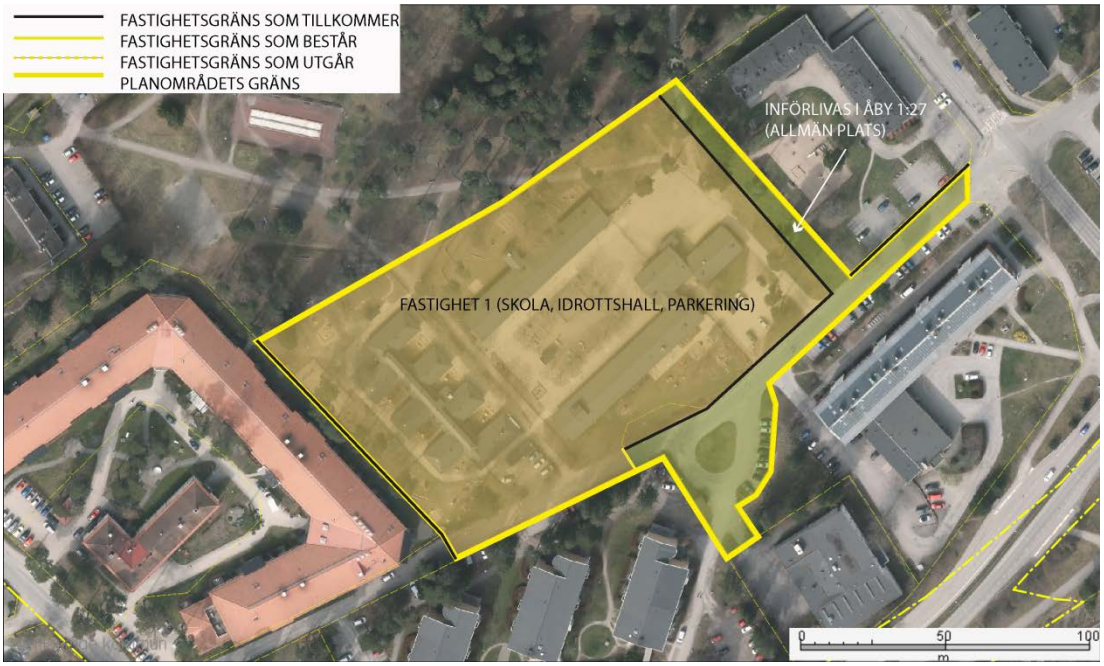
Park

Ett gent och lättorienterat gångnät är viktigt för att uppmuntra rörelse till fots. Idag korsar många gående skolfastigheten genom två olika stråk på sin väg mellan buss- och pendeltågsstationen och Västerhaninge centrum och Åbyparken och Åbylund norr om detaljplaneområdet.

Inom allmän platsmark, planlagt som **PARK**, föreslår planavdelningen ett nytt gång- och cykelstråk som integreras med befintliga gröna ytor. Detta innebär att förbipasserande inte längre behöver gena över skolgården utan får ett tydligt, gent och tillgängligt gång- och cykelstråk på allmän platsmark.

RIKTLINJER FÖR NY FASTIGHETSSTRUKTUR

Syftet med en ny fastighetsindelning är att möjliggöra för olika fastighetsägare att skapa en mer logisk gränsdragning mellan kvartersmark och allmän platsmark. Efter att den nya fastighetsindelningen genomförts ska det nya gång- och cykelstråket hamna på allmän platsmark. Skolan, idrottshallen och parkeringsfunktioner hamnar inom kvartersmark.
Enligt kommunala riktlinjer ska lokalgata avslutas med vändplan. Det finns inte tillräckligt mycket plats för vändplanen i västra delen av detaljplaneområdet. Eftersom kommunen inte har några planer att öppna Bokstigen för genomfart planläggs del av Bokstigen som kvartersmark. Mer om detta under avsnittet *Fastighetsrättsliga frågor* på sida 26.

Möjlig ny fastighetsindelning. Orange = kvartersmark, grönt = allmän platsmark.

MARKFÖRHÅLLANDEN

För att säkerställa att grundvatten inte kommer att påverkas av detaljplanens genomförande utförts en översiktlig geoteknisk utredning av Geosigma AB, se bilaga 4. Syftet med undersökningen har varit att utreda de geotekniska förhållandena inför uppförandet av ny bebyggelse. Undersökningarna har inriktats på att bestämma jordarter och jordlagrens mäktighet, de översiktliga hydrogeologiska förhållandena, samt att ge grundläggningsrekommendationer. Enligt avläsningar av grundvattenrör ligger grundvattenytan på över 10 meter under markytan. Planerad byggnation har därför obetydlig påverkan på grundvatten nivån.

Inför schakt rekommenderas att grundvattennivåer kontrolleras för att fastställa aktuell grundvattennivå. Kompletterande utredningar kan behövas för att klarlägga de geotekniska förutsättningarna efter att ett färdigt konstruktionsförslag finns. Grundvattennivån kommer att undersökas över tid för att klargöra rådande geohydrologiska förhållanden inom arbetsområden.

HÄLSA OCH SÄKERHET

Buller

För ljudmiljön inomhus ställer Boverkets byggregler krav som ska tillämpas vid bygglovsgivning. Folkhälsomyndighetens allmänna råd anger att i utrymme för samling, pedagogisk verksamhet, undervisning, lek och vila för barn och personal gäller 30 dB(A) som ekvivalent dimensionerade ljudnivå inomhus.

Det finns inga generella bindande riktlinjer för skolors och förskolors utemiljö men enligt bullerkrav från Förordning (SFS 2015:216) om trafikbuller får bullernivåer för halva lekytan inte överstiga 50 dBA ekvivalent och 70 dBA maximal ljudnivå, samt att ekvivalent ljudnivå vid skolbyggnadens fasad inte får överstiga 55 dBA. Att dessa riktlinjer uppfylls säkerställs i bullermätning som utförts av Tunemalm Akustik AB. Se *Bullerutredning för Parkskolan*, 2017-01-31.

Beräkningarna i utredningen visar att ljudnivåerna på skolgården blir högst $L_{Aeq, 24h}$ 44 dB och högst $L_{Aeq, 24h}$ 52 dB utanför fasad på tredje våningen. De maximala nivåerna blir L_{Amax} 72 dB och domineras av tågtrafiken. De maximala nivåerna från vägtrafiken ligger under L_{Amax} 65 dB i skolområdet.

De förhållandevis låga ljudnivåerna utomhus medför att med normala värmeisolerade fönster och fasader ger en inomhusnivå under L_{Aeq} 22 dB och L_{Amax} 42 dB.

Trygghet

Genom att prioritera tydliga, gena och trygga gång- och cykelstråk till och från skolan samt attraktiv cykelparkering uppmuntras barnen att ta sig till skolan till fots eller med cykel. Detta kan bidra till ett positivt mönster då biltrafiken minskar och skolvägarna blir ännu tryggare och säkrare.

Genom att skapa förutsättningar för bebyggelse med olika funktioner såsom skola och allmänt tillgänglig idrottshall är ambitionen att detaljplaneförslaget ska bidra till en mer levande och trygg stadsmiljö, där den upplevda otryggheten under dygnets mörka timmar har förutsättningar att minska.

Tillgänglighet

Tillgängligheten regleras av gällande lagstiftning. Allmänt gäller kommunens vägledning för arbete med funktionsnedsättningsfrågor (Lätt och rätt för alla, antagen 2013) samt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar. Den upplevda tillgängligheten bör dessutom bli högre tack vare tydligare gatu- och kvartersstruktur.

Brandskydd

För att minska riskerna med att en eventuell brand utanför skolan ska sprida sig in i lokalerna bör fasad på skolbyggnad och idrottshall utföras i svårantändligt material. För att minska konsekvenserna vid en eventuell brand i skolan så ska installation av sprinkler utredas med VA-huvudmannen.

TEKNISK FÖRSÖRJNING

Dagvatten

Enligt Haninge kommuns dagvattenstrategi, antagen av kommunfullmäktige den 12 september 2016, ska dagvattnet i första hand omhändertas lokalt, det vill säga på fastigheten. I andra hand

ska vattenflödet utjämnas och fördröjas innan avledning till recipient (å, sjö, hav). Dagvattenstrategin poängterar även vikten av att arbeta med infiltrationsbenägna ytor vid exploatering, såsom gröna ytor och tak samt grusytor. Dagvattnet från detaljplaneområdet avrinner i förlängningen till Vitsån, som har en fastställd miljökvalitetsnorm med mindre strängt krav på att vattnets status förbättras från måttlig till god före 2021 och ingen försämring får ske.

En dagvattenutredning har gjorts av ÅF Infrastructure AB , se bilaga 1, där man bland annat redovisar konsekvenser av detaljplaneförslaget och föreslår lämpliga åtgärder för lokalt omhändertagande och fördröjning av dagvattnet. Lämpliga ytor för dagvattenhantering regleras på detaljplanekarta med egenskapsbestämmelsen **dagvatten**. Alla ytor som regleras som dagvatten ska utformas så att barn kan använda yta för lek och vistelse. Dagvattenanläggningar ska ha både renings- och fördröjningsfunktion.

Ledningsnät

Kommunala dagvatten-, spillvatten- och vattenledningar finns i anslutning till detaljplaneområdet. Dimensioneringen bedöms vara tillräcklig för att kunna ansluta planerad bebyggelse och att kunna försörja sprinkler i de nya byggnader där det är aktuellt.

Tele, el och fjärrvärme

Eventuell flytt eller förändringar av befintliga ledningar och anläggningar utförs av ledningshavaren, men bekostas av exploatören eller den som initierar åtgärden.

Vid eventuell schaktningsarbeten ska kabelutsättning begäras. Befintliga anläggningar måste hållas tillgängliga under alla skeden av plangenomförandet. Områden som regleras som u-område i detaljplaneförslaget får inte byggas över. Elanläggningar måste uppfylla krav på säkerhetsavstånd enligt Elsäkerhetsverkets starkströmsföreskrifter.

Avfall

Krav på källsortering av hushållssopor gäller enligt kommunens *Avfallsplan*, antagen av kommunfullmäktige november 2011. Utrymme för miljöstation ska finnas i fastigheten och utformas enligt SRV:s riktlinjer.

KONSEKVENSER AV PLANENS GENOMFÖRANDE

BEHOVSBEDÖMNING - MILJÖKONSEKVENSER

Allmänt

Enligt Miljöbalken 6 kap 11 § ska kommunen vid framtagande av en detaljplan alltid bedöma om det ska göras en miljöbedömning av detaljplanen. Denna bedömning kallas behovsbedömning.

Behovsbedömningen är en utredning som ger svar på om detaljplanens genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Om kommunen anser att den kan göra det ska en miljöbedömning av detaljplanen göras, i vilket det bland annat ingår att göra en miljökonsekvensbeskrivning (MKB).

Behovsbedömningen för Åby 1:206, Parkskolan är gjord av Hillevi Eklund, miljöplanerare, i samråd med Olga Borfileva, planarkitekt och finns i sin helhet som ett separat dokument vars innehåll sammanfattas nedan.

Platsen

Inga dokumenterat värdefulla byggnader, kulturmiljöer eller fornlämningar finns inom detaljplaneområdet. Detaljplaneområdet är inte känsligt för tillägg förutsatt att dessa görs på ett sätt som bygger vidare på de kvaliteter som finns i och kring detaljplaneområdet och samtidigt tillför nya värden.

Ingen skyddad natur, identifierade naturvärden eller hotade eller skyddade arter finns dokumenterade inom detaljplaneområdet.

Recipient för planområdet är Vitsån som har måttlig ekologisk status. Den kemiska ytvattenstatusen för Vitsån (exklusive kvicksilver) är klassad till god. Dagvatten från området avrinner söderut mot befintligt dagvattenledningsnät. Avrinningsområdet Vitsån utgör preliminärt skyddsområde för bevaring av flodkräfta. Planområdet ligger på ett grundvattenmagasin som utgör en vattenförekomst (Jordbromalm) med uttagsmöjligheter på 5-25 l/s. Vattenförekomsten bedöms ha god kemisk och kvantitativ status (preliminära bedömningar 2015) med risk för att god kemisk status inte uppnås till 2021. Området ligger även inom sekundär skyddszon för vattenskyddsområde enligt Miljöbalken (Hanvedens vattentäkt).

Påverkan

Detaljplaneförslaget innebär i huvudsak att redan ianspråktagen mark används. Vissa träd kommer dock att tas ned och viss icke-hårdgjord yta kommer att hårdgöras i samband med exploateringen av idrottshallen och parkeringen. Befintliga träd på skolgården ska bevaras. Befintlig naturmiljö har inga dokumenterade värden, varför påverkan bedöms bli neutral.

Efter exploatering ökar dagvattenflödet jämfört med befintlig situation. För att inte öka avrinningen från detaljplaneområdet föreslås fördröjning inom fastigheten via infiltrationsdiken. Dessa öppna dagvattenlösningar fungerar också som reningsanläggningar för föroreningar i dagvattnet från detaljplaneområdet. Enligt schablonvärden kommer dock inga föroreningar efter exploateringen överskrida föreslagna riktvärden på dagvattenutsläpp, förutom kadmium och fosfor som överskrider riktlinjerna försumbart. Ingen påverkan bedöms då heller ske på recipienten Vitsån. Avrinningen från ett 100-årsregn måste dock tas hänsyn till i planeringen så att det inte uppstår problem för byggnaderna inom detaljplaneområdet. Höjdsättningen av marken måste planeras så att ytliga avrinningsvägar finns, samt att byggnadernas entréplan ligger högre än gångbanor och vägar. Om det anläggs ett underjordiskt magasin som dagvattenintaget är kopplat till så kan det dimensioneras så att en stor del av 100-årsregnet tas omhand lokalt, om det under detaljprojekteringen anses vara nödvändigt.

Om dagvatten fördröjs och renas i enlighet med kommunens dagvattenstrategi och de föreslagna åtgärderna i dagvattenutredningen bör det inte föreligga någon risk för förorening av grundvattenförekomsten. Området utgör vattenskyddsområde och en översiktlig geoteknisk utredning har gjorts i samband med detaljplaneprocessen för att säkerställa grundvattennivåer och infiltrationskapacitet samt att grundvattentäkten inte påverkas av exploateringen. Enligt avläsningar av grundvattenrör ligger grundvattenytan på över 10 meter under markytan. Planerad byggnation har därför obetydlig påverkan på grundvattennivån.
Källarplan förbjuds inom vissa delar av föreslagen detaljplan för att inte komma i konflikt med eventuella höga grundvattennivåer.

För schaktning, pålning och spontning, och andra underjordiska arbeten gäller att dessa inte får utföras utan anmälan till Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund. Inför schakt rekommenderas att grundvattennivåer kontrolleras för att fastställa aktuell grundvattennivå. En riskanalys för vibrationsalstrande arbeten som pålning, packning och sprängning ska tas fram innan arbetena påbörjas. Befintliga ledningar ska lokaliseras och berörda ledningsägare kontaktas.

Om vidareutredning av geotekniska förutsättningar kommer att konstatera att bortledning av grundvatten behövs, antingen vid anläggningsskedet eller när byggnaderna är färdiga, är fastighetsägaren skyldig att skicka ansökan om tillstånd till vattenverksamhet som prövas av mark- och miljödomstolen i enlighet med 11 kap. Miljöbalken (1998:808).

Vid val av substrat för gröna tak måste framför allt beaktas att detta inte innehåller eller släpper ut förhöjda halter av framför allt näringsämnen för att förebygga utsläppsrisken. Vidare ska gödsling minimeras för att förebygga utsläpp av näringsämnen. Vid växtval ska hänsyn tas till näringsbehov samt till det lokala klimatet.

Detaljplaneområdet ligger i ett kollektivtrafiknära läge. Det är dock sannolikt att detaljplanen kommer att generera biltrafik i form av användare och besökare till den nya idrottshallen och skjutsar till och från skolan. Detaljplanen möjliggör dessutom utökade parkeringsmöjligheter.

Enligt haltkartan för partiklar, PM 10 och kvävedioxid, NO_2, ligger detaljplaneområdet inom området med relativt låga haltnivåer. Inom detaljplaneområdet kommer det att finnas flera gång- och cykelvägar som skolelever kan använda för att färdas till och från skolan och idrottshallen från närliggande bostadsområden. Med hänsyn till ovanstående bedöms påverkan på utsläpp av växthusgaser bli neutral eller något negativ.

Skolgårdens befintliga träd kommer att bevaras i den föreslagna detaljplanen och dessa träd kan bidra till skuggning av skolgården under soliga dagar. Även Åbyparken är positiv ur lokalklimatsynpunkt då den kan bidra till ett behagligare lokalklimat. Den nya skolbyggnaden kommer att bli högre än befintlig bebyggelse och kommer att skugga skolgården under stor del av dygnet. Påverkan på detaljplaneområdets lokalklimat bedöms bli neutral.

Den nya skolbyggnaden kommer fungera bullerdämpande mot Bokstigen och Tungelstavägen. Bullernivåerna i skolbyggnaden bedöms bli god, 30 dB(A) som ekvivalent dimensionerande ljudnivå gäller i utrymmen för samling, pedagogisk verksamhet, undervisning, lek och vila för barn och personal. Bullersituationen bedöms bli liknande som dagens situation eller något bättre. Se buller beräkningar och bullerkarta i *Bullerutredning för Parkskolan*, 2017-01-31. Krav på riktvärdena som tillämpas vid bostadsbebyggelse uppfylls.

Både den nya skolan och idrottshallen kommer att kunna bli viktiga mötesplatser. Entréer vänds mot gata, parkering och rörelsestråk. Det planerade gångstråket på allmän platsmark, reglerat som PARK, ska utgöra ett tydligt rörelsestråk. Detta ger positiva konsekvenser för områdets mötesplatser, rörelsestråk och upplevda trygghet.

Skolgårdsytan inom detaljplaneområdet når inte upp till Haninge kommuns utbildningsförvaltnings riktlinjer om 30-35 kvadratmeter friyta per barn. Skolgården planeras därför att integreras med Åbyparken för att skapa större ytor för skolans utemiljöer. Tillgången till Åbyparken är positiv för eleverna på skolan. Hur andra besökare till parken och deras upplevda tillgång till parkens ytor i anslutning till skolan påverkas beror på hur mötet mellan park och skolgård blir, samt om genomförandet kan bidra till att parken rustas i de delar som efterfrågas av besökare. Konsekvenserna för de rekreativa miljöerna riskerar att bli något negativa

både för elever och besökare till parken om Åbyparken och skolgården inte integreras på ett tillfredställande sätt.

Detaljplanens genomförande kan klassas som förtätning av den befintliga tätorten i och med att nya funktioner tillförs till ett redan exploaterat område samt att dessa får god tillgång till kollektivtrafik och service. Detaljplaneområdet bidrar till ytterligare offentliga funktioner i Västerhaninge, vilket är något som ger positiva konsekvenser.

Motiverat ställningstagande

Risk för negativa konsekvenser är kopplade till vattenskyddsområdet, Hanvedens vattentäkt. Genom fördjupad geoteknisk utredning, genomförande av föreslagen fördröjning och rening av dagvatten, förbud för källarvåningar samt att krav på anmälan om ingrepp i markytan ska negativa konsekvenser undvikas. Detaljplanen kan innebära både positiva och något negativa konsekvenser för områdets rekreativa miljö, kopplat till mötet mellan skolgården och Åbyparken. Detaljplanen innebär en förtätning av Västerhaninge och har möjlighet att medföra positiva konsekvenser för mötesplatser, trygghet, och tillgänglighet.

Sammantaget bedöms detaljplanförslaget inte medföra betydande miljöpåverkan och en miljökonsekvensbeskrivning behöver inte tas fram.

Planåtgärder* för att begränsa projektets miljöpåverkan

- Källarplan förbjuds i detaljplanen.
- Föreslagna åtgärder för hantering och rening av dagvatten ges utrymme och regleras i detaljplanekarta.
- För att bevara träden i planområdet bör bestämmelser om marklov för trädfällning skrivas in i detaljplanen.

*) Till planåtgärder räknas planbestämmelse eller åtgärder via tecknade avtal eller kommunalt beslutade och finansierade åtgärder.

BARNKONSEKVENSER

I dagsläget beräknas att cirka 525 elever i årskurs F-6 kommer att gå på Parkskolan. Om detaljplanens byggrätt nyttjas fullt ut kommer dessa att ha tillgång till maximalt 15 kvadratmeter friyta per barn, vilket ligger under utbildningsförvaltningens riktlinjer på 30-35 kvadratmeter per barn. En del av Åbyparken, närmast skolan, kommer i samband med upprustning att anpassas med aktivitetsytor för barn i skolåldern. Vilket bedöms kunna tillföra tillräcklig mängd ytor för att säkra en stimulerande utomhusmiljö. Viktigt är dock att skolgården gestaltas och programmeras på ett medvetet sätt med en variation av rumsligheter och möjliga aktiviteter.

Detaljplanens fokus på bilfria gångstråk och gårdsrum bidrar till att barns rörlighet och frihet i närområdet kommer att vara minst lika bra även fortsättningsvis.

DETALJPLANENS GENOMFÖRANDE

ALLMÄNT

Denna genomförandebeskrivning har upprättats för att redovisa de organisatoriska, fastighetsrättsliga och tekniska åtgärder som behövs för att åstadkomma ett samordnat och ändamålsenligt genomförande av detaljplanen.

Tidplan

Plansamråd: 20 juni – 5 september 2016
Granskning: 3 mars – 24 mars 2017
Stadsbyggnadsnämndens godkännande: maj 2017
Kommunfullmäktiges antagande: juni 2017

Genomförandetid

Genomförandetiden är 5 år och påbörjas efter det att planen vunnit laga kraft.

Under genomförandetiden har fastighetsägarna en garanterad rätt att få bygga i enlighet med detaljplanen. Om ändring eller upphävande av detaljplanen sker under denna tid kan kommunen bli ersättningsskyldig gentemot fastighetsägarna för den skada de lider. Efter genomförandetidens slut fortsätter detaljplanen att gälla till dess att den ersätts, ändras eller upphävs. Byggrätten är dock då inte längre säkerställd och kommunen kan efter denna tid ersätta, ändra eller upphäva detaljplanen utan att behöva utge ersättning till berörda fastighetsägare för outnyttjade byggrätter som går förlorade.

ORGANISATORISKA FRÅGOR

Ansvarsfördelning

Kommunen är huvudman för allmän platsmark, lokalgata och park, där bland annat gång- och cykelbana ska anläggas. Kommunen ansvarar för utförande och framtida drift och underhåll.

Fastighetsägaren ansvarar för utbyggnad samt framtida underhåll av byggnader och anläggningar inom kvartersmarken. Fastighetsägaren ansvarar för skötsel av dagvattenanläggningar inom kvartersmark vilket är väsentligt för dess fördröjnings- och reningsfunktioner.

TEKNISKA FRÅGOR

Trafik

Bilparkering för skolans och idrottshallens behov anordnas inom område markerat med **parkering** och samordnas på lämpligt sätt mellan Tornbergets olika verksamheter i skolan och idrottshallen.

Dagvattenhantering

För att kunna hantera ett 100-årsregn måste höjdsättningen av marken utföras så att ytliga avrinningsvägar finns, samt att byggnadernas entréplan ligger högre än gångbanor och vägar. Detta görs i samband med detaljprojektering av dagvattenåtgärder i bygglovsskedet. Skötselplaner för dagvattenåtgärder, kontrollprogram för dagvattenhantering under byggtiden ska tas fram i samband med detaljprojektering.

För schaktning, pålning och spontning, och andra underjordiska arbeten gäller att dessa inte får utföras utan anmälan till Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund.
En mer detaljerad lösning för gröna tak och ett val av material och växter sker vid bygglovsskedet om exploatören väljer den typen av kompletterande dagvattenåtgärd.

Vatten och avlopp

Detaljplaneområdet är anslutet till kommunalt vatten och avlopp, vilket kommunen är huvudman för. Detta innebär att kommunen står för utbyggnad, drift och underhåll av ledningarna. Fastighetsägaren står för servisledningar, nya anslutningar och tillhörande kostnader inom kvartersmark. Kommunala VA-ledningar korsar detaljplaneområdet och är förlagda inom område reglerat med **u** i detaljplanekartan.

För samtliga kommunala VA-ledningar som finns förlagda inom u-området kommer ledningsrätt att ansökas om, se vidare under fastighetsrättsliga frågor.

Geoteknik

Kompletterande utredningar behövs för att kartlägga de geotekniska förutsättningarna efter att ett färdigt konstruktionsförslag finns. Grundvattennivån bör undersökas över tid för att klargöra rådande geohydrologiska förhållanden inom arbetsområden så att det kan säkerställas att/hur exploateringen ska kunna ske utan att påverka Hanvedens vattentäkt.
Schaktning, pålning och spontning, och andra underjordiska arbeten inte får utföras utan anmälan till Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund. Inför schakt rekommenderas att grundvattennivåer kontrolleras för att fastställa aktuell grundvattennivå.
En riskanalys för vibrationsalstrande arbeten som pålning, packning och sprängning ska tas fram innan arbetena påbörjas. Befintliga ledningar ska lokaliseras och berörda ledningsägare kontaktas. Om bortledning av grundvatten behövs, antingen vid anläggningsskedet eller när byggnaderna är färdiga, är fastighetsägaren skyldig att skicka ansökan om tillstånd till vattenverksamhet som prövas av mark- och miljödomstolen.

Övriga ledningar

Respektive ledningshavare för till exempel fjärrvärme, el och tele inom detaljplaneområdet ansvarar för sina ledningar, samt att ledningarna finns säkrade med någon form av rättighet, exempelvis ledningsrätt eller servitut. Eventuell flytt och/eller förändringar av befintliga ledningar utförs av ledningshavaren men bekostas av den som initierar åtgärden om inte annat avtalas. De allmänna underjordiska ledningar som behöver flyttas för att möjliggöra byggnation, avses placeras inom allmän platsmark och/eller inom de i detaljplanekartan utpekade u-områdena.

Övrigt

I anslutning till bygglov och byggsamråd ska projektören vid behov ta fram detaljerade geotekniska data och uppgifter om eventuell radonförekomst inför val av grundläggnings- och byggnadssätt.
Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggarbetsplatser (för närvarade NFS 2014:15) ska följas.

FASTIGHETSRÄTTSLIGA FRÅGOR

Fastighetsbildning

Fastighetsbildningsfrågor, avstyckning, fastighetsreglering med mera, bildande av gemensamhetsanläggningar och andra fastighetsrättsliga frågor handläggs av lantmäterimyndigheten efter ansökan från fastighetsägare. Fastighetsbildning/-reglering, omprövning av servitut och gemensamhetsanläggning med mera kommer att kunna ske när detaljplanen har vunnit laga kraft.

Den del av Åby 1:206 som i detaljplaneförslaget regleras som park föreslås överlåtas från Tornberget Fastighetsförvaltnings AB till Haninge kommuns fastighet Åby 1:27, genom fastighetsreglering.
Haninge kommun behöver även lösa in är ett område från Tornbergets kvartersmark, Åby 1:206, och en ca 1 meter bred remsa från Lugna gården BRF:s kvartersmark, Åby 1:48. Detta för att kunna bredda befintlig gångbana längs Bokstigen och därigenom höja framkomligheten samt trafiksäkerheten för gående och cyklister.

En del av kvartersmarken, som tidigare var planlagd som allmän platsmark vid vändplanen på Bokstigen, överförs genom fastighetsreglering till Tornbergets fastighet Åby 1:206 från Haninge kommuns gatumarksfastighet.

Haninge kommun har för avsikt att träffa avtal med Tornberget och Lugna gården BRF om överenskommelse till denna fastighetsbildningsåtgärd. Överenskommelsen kommer därefter ligga till grund för den kommande lantmäteriförrättningen, vilken handläggs av lantmäterimyndigheten.

Kommunen får lösa in mark eller annat utrymme som enligt detaljplanen ska användas för en allmän plats som kommunen ska vara huvudman för (PBL (2010:900) 6 kap 13§). Inlösen av allmän platsmark kan ske med tvång om parterna inte kommer överens.

Fastigheten Åby 1:206 kan delas i två olika fastigheter där den delen av fastigheten som inte ingår i detaljplaneområdet ska användas för allmänt ändamål enligt gällande detaljplan B-61 och den resterande delen kommer att användas för skol- och idrottshallsändamål.

Ovanstående fastighetsregleringar föreslås ske enligt illustrationskarta på sid 16.

Markreservat för allmänna underjordiska ledningar, u-områden

Ett u-område som korsar detaljplaneområdets västra del från norr till söder regleras i detaljplanekartan. Det andra reglerade u-området sträcker sig längs södra gränsen av kvartersmark. Markområdena ska vara tillgängligt för allmännyttiga underjordiska ledningar och behövs för de befintliga kommunala VA-ledningarna. Att VA-ledningarna är förlagda inom u-områden medför i sig inte rätt för kommunen att exempelvis underhålla dessa. Kommunen kommer därför att ansöka om ledningsrätt för VA-ledningarna hos lantmäterimyndigheten. Även här har kommunen för avsikt att först avtala om överenskommelse med fastighetsägaren för inrättande av ledningsrätt.

Även starkströmsledningar är placerade inom dessa u-områden. För dessa ledningar finns befintlig ledningsrätt.

Rättigheter för att förlägga nya möjliga ledningar inom u-områden kan lösas genom till exempel ledningsrätt eller servitut.

EKONOMISKA FRÅGOR

Kostnader

Kostnader för iordningsställandet av den allmänna platsmarken och utbyggnaden av gång-och cykelbana längs Bokstigen till skolan och idrottshallen avses belasta de nya byggrätterna för skola och idrottshall som detaljplanen medger. Detta kommer att regleras i kommande exploateringsavtal som ska tecknas senast i samband med detaljplanens antagande.

Kostnader för fastighetsbildning och ledningsrätter inom kvartersmarken kommer att regleras i överenskommelsen mellan Tornberget Fastighetsförvaltnings AB och Haninge kommun.

Övriga kostnader som exempelvis kostnad för uppförande av byggnader står respektive fastighetsägare för.

MEDVERKANDE TJÄNSTEMÄN

Detaljplanen är framtagen av stadsbyggnadsförvaltningen på Haninge kommun, genom planarkitekt Olga Borfileva. Övriga medverkande har varit:

Samuel Rizk	Planarkitekt, stadsbyggnadsförvaltningen
Kaj Brantemark	Exploateringsingenjör, kommunstyrelseförvaltningen
Karin Österdahl	Anläggningsingenjör, kommunstyrelseförvaltning
Josefin Rhedin	Bygglovsarkitekt, stadsbyggnadsförvaltningen
Christian Bascunan	Enhetschef VA, stadsbyggnadsförvaltningen
Mariana Becker	Markförvaltare, Stadsbyggnadsförvaltning
Jesper Schönberg	Lokalförsörjningschef, kommunstyrelseförvaltningen
Thomas Bäcklin	Lokalcontroller, kommunstyrelseförvaltningen
Mikael Stadin	Lokalsamordnare, utbildningsförvaltningen
Peter Silvennoinen	Lokalsamordnare, utbildningsförvaltningen
Andreas Paulson	Stadsarkitekt, stadsbyggnadsförvaltningen

Haninge kommun

Stadsbyggnadsförvaltningen 2017-04-24 Dnr PLAN2015.15

Detaljplan för del av Åby 1:206 m.fl., Parkskolan Västerhaninge

GRANSKNINGSUTLÅTANDE

BAKGRUND

Kommunstyrelsen beslutade 2015-08-24, § 199 att ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta detaljplan för del av Åby 1:206 m.fl. Detaljplanens huvudsakliga syfte är att möjliggöra en skolbyggnad med fler antal våningar samt säkerställa tillräckligt utrymme för både skolgård och idrotshall.

HUR SAMRÅDET OCH GRANSKNING HAR BEDRIVITS

Planförslaget har varit föremål för samråd under tiden 2016-06-20 – 2016-09-05 med berörda myndigheter och fastighetsägare med flera. Under samrådstiden har planmaterialet varit utställt i Haninge kommunhus foajé och på kommunens hemsida www.haninge.se.

Därefter sändes det reviderade planförslaget ut på granskning under tiden 2017-03-03 – 2017-03-24. Förslaget var även utställt i Haninge Kommunhus foajé och på kommunens hemsida www.haninge.se.

INKOMNA YTTRANDEN

Under granskningstiden har 9 skriftliga yttranden inkommit. De inkomna yttrandena finns att ta del av i sin helhet på planavdelningen. I detta dokument är remissynpunkterna sammanfattade och sammanställda samt åtföljda av planavdelningens kommentarer.

Sist i dokumentet görs en sammanställning av de revideringar som gjorts i planförslaget.

Följande yttranden har inkommit under granskning och samråd:

Myndigheter och kommunala nämnder

Skrivelse nr:	Instans:	Inkommen (Granskning)
1	Länsstyrelsen	2017-03-21
2	Trafikförvaltningen	2017-03-15
3	Trafikverket	2017-03-21
4	Svenska kraftnät	2017-03-23
5	Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund	2017-03-03
6	Polisen	2017-03-07
7	Grund- och förskolenämnden	2017-03-16
8	Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	2017-03-20
9	Kultur- och fritidsnämnden	2017-03-08

SAMMANSTÄLLNING AV INKOMNA SYNPUNKTER MED PLANAVDELNINGENS KOMMENTAR

Myndigheter och kommunala nämnder

1. Länsstyrelsen

Länsstyrelsen bedömer att utifrån nu kända förutsättningar att det inte finns skäl att anta att de kommer att pröva kommunens beslut och upphäva detaljplanen, med stöd av 11 kap. 11 § PBL.

Länsstyrelsen rekommenderar kommunen att utreda de geotekniska förutsättningarna i detaljplaneskedet för att säkra att grundvatten inte påverkas negativt. Detta för att säkerställa att detaljplaneförslaget är genomförbart och undvika risken att det först vid bygglovsskedet visar att planförslaget inte går att följa såsom planerat.

Planavdelningens kommentarer:

Fastighetsägare planerar först att bygga idrottshallen därför har en översiktlig geoteknisk utredning tagits fram för idrottshallen under planprocessen. Syftet med undersökningen har varit att utreda de geotekniska förhållandena inför uppförandet av ny byggnad. Undersökningarna har inriktats på att bestämma jordarter och jordlagrens mäktighet, de översiktliga hydrogeologiska förhållandena, samt att ge grundläggningsrekommendationer. Resultaten avses utgöra ett planeringsunderlag inför exploatering. Enligt avläsningar av grundvattenrör ligger grundvattenytan på över 10 meter under markytan. Planerad byggnation har obetydlig påverkan på grundvatten nivån.

Inför schakt rekommenderas att grundvattennivåer kontrolleras för att fastställa aktuell grundvattennivå. Kompletterande utredningar kan behövas för att klarlägga de geotekniska förutsättningarna efter att ett färdigt konstruktionsförslag finns. Grundvattennivån kommer att undersökas över tid för att klargöra rådande geohydrologiska förhållanden inom arbetsområden.

Ovanstående kommentarer kommer att läggas till i planbeskrivningen.

2. Trafikförvaltningen

Trafikförvaltningen har inga synpunkter på planförslaget.

Planavdelningens kommentarer:
Noteras.

3. Trafikverket

Trafikverket har inget att erinra mot förslaget.

Planavdelningens kommentarer:
Noteras.

4. Svenska kraftnät

Eftersom Svenska kraftnät inte har några ledningar i anslutning till aktuellt område anser de att detta ärende avslutat från Svenska kraftnäts sida.

Planavdelningens kommentarer:
Noteras.

5. Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund beslutar att lämna följande yttrande:

1. Den utökade byggrätten innebär mer hårdgjord yta. Förbundet anser att det måste utredas att tillräcklig yta för hantering och rening av dagvatten finns innan planen antas.
2. Enligt beräkningen som har gjorts av skolgårdens yta bedöms det att det inte finns tillräcklig friyta för barnen. Forskning visar att cirka 30 kvm friyta per barn i klass F-6 bör vara tillräckligt stor yta. I det nya förslaget innebär den ökade byggrätten att cirka 20 kvm friyta per barn kan uppnås. Eftersom skolgården angränsar till Åbyparken är det möjligt att tillräcklig friyta kan tillgodoses. Förbundet anser dock att det är viktigt att i den fortsatta planeringen säkerställa att tillräcklig friyta kan uppnås för skolan. Kvaliteten är även en viktig faktor avseende bland annat vegetation, topografi och tillgänglighet.

Planavdelningens kommentarer:

1. Planavdelningen bedömer att det finns tillräcklig yta för hantering och rening av dagvatten även med förutsättningar att hårdgjord yta har utökats efter samrådsskedet. Enligt dagvattenutredning är nuvarande hårdgjord yta cirka 7 500 kvm med befintlig bebyggelse och asfalterade ytor för lek- och trafikändamål. Enligt granskningsförslag bedöms hårdgjord yta minskas till cirka 7 000 kvm. Dessutom reglerar granskningsförslaget största byggnadsarea för skolbyggnad, idrottshall, komplementbyggnad och parkeringsyta samt ytor som ska vara tillgängliga för dagvattenhantering. Planavdelningen bedömer att nuvarande dagvattenförhållandena förändras därmed inte på något avgörande sätt av detaljplaneförslaget därför en kompletterande dagvattenutredning är överflödig i detaljplaneskedet. Däremot instämmer planavdelningen att detaljprojektering av nödvändiga dagvattenåtgärder är obligatorisk i bygglovsskedet vilket framgår i planbeskrivningen (se avsnittet Detaljplanens genomförande, dagvattenhantering).
2. Planavdelningen bekräftar att enligt beräkningen som har gjorts av skolgårdens yta finns det inte tillräcklig friyta för barnen. Eftersom skolgården angränsar till Åbyparken är det möjligt att tillräcklig friyta kan tillgodoses. Enligt programhandling för *Nyfiken park*, Åbyparken, framtagen i december 2015, ”blir parken med sin skogskaraktär en stor tillgång för en kommande skola. Här kan man bedriva naturnära undervisning och barnen får en grön lekmiljö. I parken kommer skogen behållas samt öppnas varsamt upp den mot den kommande skolgården. I mötet mellan skolgården och naturen placeras en enklare aktivitetsutrustning som passar skolans åldersgrupp (möjligtvis skapas förutsättningar för aktiviteter som dans, skate eller sparkcykel)”. Det kommer finnas en kilometers motionsslinga runt hela parken, som skolelever kommer kunna använda för idrottsändamål. ”Runt slingan placeras möjligtvis olika typer av tränings- och lekelement – en hinderbana som skulle passa stor som liten och komplettera det utegym som planeras vid idrottsplatsen” (Programhandling för Nyfiken park, Åbyparken, 2015). Ovanstående kommentarer kommer att läggas till i planbeskrivningen.

6. Polisen

Från Lokalpolisen Haninge/Nynäshamn har vi inget att erinra i detaljplanens handlingar.

Planavdelningens kommentarer:
Noteras.

7. Grund- och förskolenämnden

I sitt tidigare samrådsyttrande i augusti 2016 påtalade utbildningsförvaltningen att samrådshandlingen för den här detaljplanen innehöll ett faktafel, den nya skolan ska i normalläget vara en årskurs F-6 skola med plats för 525 (3-parallelig) elever och inte 400 elever som redovisades i samrådshandlingen. Utbildningsförvaltningen kan konstatera att detta sakfel kvarstår i granskningshandlingarna daterade 2017-02-20 på sida 21 under rubriken ”Barnkonsekvenser”. Detta faktafel innebär i sin tur att nyckeltalet för friytor per elev minskar ytterligare utifrån vad som redovisas i granskningshandlingarna.

Utbildningsförvaltningen utgår från att det här korrigeras i de slutliga handlingarna kring den här detaljplanen.

I utbildningsförvaltningens samrådsyttrande från augusti 2016 tar även förvaltningen upp att vid utformningen av skolgårdgården bör beaktas att den möjliggör placering av skolmoduler under begränsade tidsperioder för att kunna hantera eventuella elevpucklar i Åbyområdet över tid. I Stadsbyggnadsförvaltningens samrådsredogörelse för det här detaljplaneförslaget, daterad 2017-02-20 (sida 8-9) framgår följande svar från planavdelningen på utbildningsförvaltnings samrådsyttrande,

> ”Planavdelningen anser inte att det är lämpligt, i en ny detaljplaneprocess medge möjligheter till ett tillfälligt bygglov för skolmoduler på skolgården. Om ytterligare skolmoduler på skolgården behövs ska permanent bygglov sökas vid det tillfället.”

Utöver själva skolbyggnaden ser inte utbildningsförvaltningen något ytterligare behov av skollokaler över tid med ett permanent bygglov på Åbyskolans nya tomt. Däremot vidhåller utbildningsförvaltningen utifrån andra tidigare erfarenheter att det är nödvändigt att skapa förutsättningar för att över tid på ett enkelt sätt temporärt kunna utöka skolans kapacitet på befintlig skoltomt, en utökning som enligt utbildningsförvaltningen vad gäller Åbyskolan inte har någon koppling till ett permanent bygglov. Detta för att kunna hantera tidsbegränsade elevpucklar som inte går att koppla till en mer långsiktig volymökning som beror på till exempel produktion av nya bostäder som i sin tur genererar ett mer permanent behov.

De senast uppdaterade elevprognoserna visar på att redan från och med läsåret 20/21 kommer det att gå 600 elever på Åbyskolan vilket i princip innebär att skolans kapacitet skulle behöva utökas med tre till fem klassrum med tillhörande biytor till det läsåret om den nya skolan då är i drift. Vissa basfunktioner i den nya Åbyskolan kommer precis som på nya Vikingaskolan vara dimensionerade för fler än de 525 elever som skolan i ett normalläge ska kunna ta emot, detta för att på ett för kommunen kostnadseffektivt och flexibelt sätt vid behov kunna utöka antalet elever på skolan utan att behöva utöka basfunktionerna såsom t.ex. kök och matsal.

Planavdelningens kommentarer:
Faktafel om antal elever kommer att revideras i planbeskrivningen och friyta för barn kommer att räknas om.

Vidare följer förtydligande av planavdelningens svar till samrådsyttrande angående tidsbegränsade bygglov för placering av skolmoduler för att kunna hantera eventuella elevtoppar i Åbyområdet över tid.

För en åtgärd som uppfyller någon eller några men inte alla förutsättningar enligt 30-32 a §§ får ett tidsbegränsat bygglov ges, om sökanden begär det och åtgärden avses att pågå under en begränsad tid (PBL (2010:900) 9 kap. 33 §).

Med andra ord kan tidsbegränsade lov ges i fall inte alla förutsättningar uppfylls för att bevilja en permanent bygglov (om de åtgärderna som fastighetsägare ansöker om strider mot planbestämmelser). Det blir möjligt att ansöka om tidsbegränsade bygglov i framtiden, men planavdelningen kan inte ge något besked eller garanti i detaljplaneskedet att det kommer kunna beviljas. Denna bedömning gör bygglovsavdelningen vid ansökan för tidsbegränsade bygglov.

Ett sådant lov ska ges, om åtgärden har stöd i en detaljplanebestämmelse om tillfällig användning av byggnad eller mark (PBL (2010:900) 9 kap. 33 §).

Med andra ord ska tidsbegränsat bygglov ges i fall kommunen i detaljplanen bestämmer om tillfällig användning av mark eller byggnader som ***inte*** genast behöver tas i anspråk för det

ändamål som anges i planen (PBL (2010:900) 4 kap. 26 §). Tillfälliga skolmoduler kommer att användas för skoländamål vilket strider inte mot planbestämmelser.

Sammanfattningsvis menar planavdelningen att det inte behövs/inte kan särskilt beaktas möjligheter för tillfälliga skolmoduler under planprocessen, utan att vid ett uppstått behov kommer det prövas av bygglovsavdelningen vid ansökan om tidsbegränsade bygglov.

8. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har inget att erinra mot föreslagen detaljplan.

Planavdelningens kommentarer:
Noteras.

9. Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsförvaltningen ser positivt på att man i detaljplaneförslaget avser att bygga en idrottshall då detta främjar möjligheten till fysiska aktiviteter. Det även viktigt att, så långt det är möjligt, i planeringen beakta möjligheten att denna kan integreras med andra verksamheter i kommunen så att den kan bidra till högre användning och verksamheter som kan vara publika.

Planavdelningens kommentarer:
Efter skoltid kommer idrottshallen kunna användas av allmänheten för att bidra till en högre användning. Enligt funktionsprogram 2016 för nya Åbyskolan (Parkskolan) byggs skolan som ett allaktivitetshus så att delar av byggnaden kan användas av fritidsklubben, fritidshemmet och medborgarna, främst genom föreningslivet på tider när skolan inte bedriver verksamhet. De lokaler som lämpar sig för samnyttjande finns på markplan och att dessa görs tillgängliga från huvudentrén efter att skolan stängt. De lokaler som är aktuella för samnyttjande är i första hand matsalen, skolbiblioteket, skolans specialsalar: slöjd, musik, bild och hemkunskap. Planbeskrivningen kompletteras med info om samnyttjade av lokaler för båda skola och idrottshall.

SAMMANSTÄLLNING AV REVIDERINGAR AV PLANFÖRSLAG

Plankarta

- Egenskapsbestämmelser för kvartersmark för utformning av byggnadsverk **(f_1)** revideras. Bestämmelsen för totalhöjd på sammanbyggd del tas bort. Istället läggs en mening i planbeskrivningen som förklarar rekommendationer på byggnadens utformning.
- Parkeringsyta och byggrättens utbredning justeras. Dock utökas hårdgjord yta inte samt största byggnadsarea och våningsyta kvarstår.
- Förtydligande av egenskapsbestämmesle **(korsmark)** och kommplettering av den med egenskapsbestämmelse **(e_2)**.

Planbeskrivning

<u>Markförhållanden:</u>

- Text om en översiktlig geotekniskutredning

<u>Kvartersmark-utformning och gestaltning:</u>

- Justering av text om utformning av byggnadsverk
- Faktafel om antal elever justeras
- Text om skolans och idrottshallens utformning som handlar om samnyttjande av lokaler med allmänheten läggs till.

<u>Markförhållanden under avsnittet ”Förändringar – Planförslag”:</u>

- Resultat av geoteknisk undersökning läggs till

<u>Behovsbedömning – Miljökonsekvenser:</u>

- Texten om grundvattenytan läggs till samt beskrivs ett behov av kompletterande geotekniska utredningar inför exploatering

Barnkonsekvenser:

- Faktafel om antal elever justeras

Hälsa och säkerhet:

- Förtydligande av text om brandskydd

Detaljplanens genoförande, geoteknik:

- Beskrivs ett behov av kompletterande geotekniska utredningar inför exploatering

Fastighetsrättsliga frågor:

- Läggs till texten om kommunens rättigheter att lösa in marken

Haninge kommun

BEHOVSBEDÖMNING FÖR DETALJPLAN … , DEL 1

Stadsbyggnadsförvaltningen

	Beskrivning		Värdering		Förslagets påverkan på…		Påverkan	Påverkan	Påverkan	Påverkan	Betydande miljöpåverkan
		Mycket värdefull	Värdefull	Inte värdefull		Positiv	Neutral	Något negativ	Negativ	Mycket negativ	
EKOLOGI & NATUR											
Naturmiljö	Planområdet består till största del av bebyggd och hårdgjord yta med inslag av omfångsrika träd samt gräsytor. Norr om planområdet ligger Åbyparken med en blandning av höga barr- och lövträd samt klippta gräsytor.				Planförslaget innebär i huvudsak att redan ianspråktagen mark används. Träd kommer att tas ned och parkeringen och icke-hårdgjord yta kommer delvis att hårdgöras i samband med exploateringen av idrottshallen. Befintliga träd på skolgården ska bevaras, eventeull fällning kräver marklov.						
Skyddad natur och naturvärden	Ingen skyddad natur eller identifierade naturvärden finns inom planområdet.				Planförslaget kommer inte att påverka någon skyddad natur eller höga naturvärden.						
Buffertzon											
Hotade & sällsynta arter	Inga hotade eller skyddade arter finns registrerade i Artportalen.				Planen kommer sannolikt inte att påverka några hotade eller skyddade arter.						
I spridningskorridor eller grön kil	Området ligger inte inom någon av de regionala gröna kilarna eller inom kommunalt utpekade spridningssamband.										
Naturresurser och areella näringar	Inget jord- eller skogsbruk bedrivs inom planområdet.										
MARK											
Markförhållanden (geologi)	Planområdet ligger på isälvssediment (sand).				Bärigheten i planområdet bedöms som god. För att säkerställa att grundvatten inte kommer att påverkas av detaljplanensgenomförandet utförts en översiktlig geotekniskutredning. Enligt utförda avläsningar av grundavttenrör ligger grundvatten på över 10 meter under markytan. Planerad byggantion bedöms ha obetydlig påverkan på grundvatten nivån.						

Översvämning/infiltration	Ca hälften av planområdet är idag hårdgjort och hälften gräsytor och planteringar med goda förutsättningar för infiltration. Området beläget i en svacka (klimat- och sårbarhetsanalys, IVL).				Avrinningen från planområdet kommer att öka i och med föreslagen exploatering. Med föreslagna dagvattenåtgärder(se dagvattenutredning) kommer dagvattnet att kunna fördröjas inom planområdet. Avrinningen från ett 100-årsregn måste dock tas hänsyn till i planeringen så att det inte uppstår problem för byggnaderna inom planområdet. Höjdsättningen av marken måste planeras så att ytliga avrinningsvägar finns, samt att byggnadernas entréplan ligger högre än gångbanor och vägar. Om det anläggs ett underjordiskt magasin som dagvattenintaget är kopplat till så kan det dimensioneras så att en stor del av 100-årsregnet tas omhand lokalt, om det under detaljprojekteringen anses vara nödvändigt.		(x)				
VATTEN											
Grundvatten	Planområdet ligger på ett grundvattenmagasin som utgör en vattenförekomst (Jordbromalm) med uttagsmöjligheter på 5-25 l/s. Vattenförekomsten bedöms ha god kemisk och kvantitativ status (preliminära bedömningar 2015) med risk för att god kemisk status inte uppnås till 2021. Området ligger även inom sekundär skyddszon för vattenskyddsområde enligt Miljöbalken (Hanvedens vattentäkt).				Om dagvatten fördröjs och renas i enlighet med kommunens dagvattenstrategi och de föreslagna åtgärderna i dagvattenutredningen bör det inte föreligga någon risk för förorening av grundvattenförekomsten. Geoteknisk utredning utförts för att säkerställa grundvattennivåer och att dessa inte påverkas av exploateringen. Enligt utförda avläsningar av grundavttenrör ligger grundvatten på över 10 meter under markytan. Planerad byggantion bedöms ha obetydlig påverkan på grundvatten nivån. Källarplan förbjuds i detaljplanen för att inte komma i konflikt med eventuella höga grundvattennivåer. För schaktning, pålning och spontning, och andra underjordiska arbeten gäller att dessa inte får utföras utan anmälan till Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund (dagvattenutredning). Om bortledning av grundvatten behövs, antingen vid anläggningsskedet eller när byggnaderna är färdiga, är fastighetsägaren skyldig att skicka ansökan om tillstånd till vattenverksamhet som prövas av mark- och miljödomstolen.		(x)				
Ytvatten	Det finns inget ytvatten i form av sjöar eller vattendrag inom planområdet.										

Avrinning av dagvatten	Området är beläget på sandigt isälvssediment med goda förutsättningar för infiltration. Recipient för dagvattenutsläpp från planområdet är Vitsån som har måttlig ekologisk status. Den kemiska ytvattenstatusen för Vitsån (exklusive kvicksilver) är klassad till god. Dagvatten från området avrinner söderut mot befintligt dagvattenledningsnät. (Dagvattenutredning) Avrinningsområdet Vitsån utgör preliminärt skyddsområde för bevaring av flodkräfta.				Efter exploatering ökar dagvattenflödet jämfört med befintlig situation. För att inte öka avrinningen från planområdet föreslås fördröjning inom fastigheten via infiltrationsdiken. Dessa öppna dagvattenlösningar fungerar också som reningsanläggningar för föroreningar i dagvattnet från planområdet. Enligt schablonvärden kommer dock inga föroreningar efter exploateringen överskrida föreslagna riktvärden på dagvattenutsläpp, förutom kadmium och fosfor som överskrider värdet försumbart.• Detaljprojektering av dagvattenåtgärder och skötselplaner av dagvattenanläggningar ska utföras vid bygglovskedet. Även kontrollprogram för dagvattenhantering underbyggtiden, för att undvika framtida störningar på Vitsån, ska tas fram vid bygglovsskedet.		(x)				
HÄLSA/SÄKERHET											
Förorenade områden	Det finns inga uppgifter om förorenad mark inom planområdet.										
Buffertzon/skyddsavstånd	Det finns inga farliga verksamheter inom planområdet. Tungelstavägen som ligger omkring 100 meter från planområdet utgör rekommenderad sekundär väg för farligt gods.				Den nya bebyggelsen bedöms inte utsättas för större risk än dagens bebyggelse. Avståndet till led för farligt gods bedöms som tillräckligt.						
Radon	Enligt SMOHF finns inga uppgifter om förhöjda halter av radon inom planområdet.				För kringliggande fastigheter har tidigare mätningar visat på mellan 30 och 200 Bq. WHO:s rekommendationer är under 200 Bq för bostad. Med anledning av detta är bedömningen att det inte behövs specifika åtgärder angående radon.						
KLIMAT/LUFT/LJUD											
Utsläpp av växthusgaser	Utsläppskällor av växthusgaser från planområdet är i dagsläget trafik till och från skolan och intilliggande bostäder. Den mer trafikerade Tungelstavägen ligger strax söder om planområdet. Planområdet ligger i nära anslutning till pendeltågsstationen i Västerhaninge samt busshållplatserna Åbyplan och Västerhaninge sjukhem.				Planområdet ligger i ett kollektivtrafiknära läge. Det är dock sannolikt att planen kommer att generera biltrafik i form av användare/besökare till den nya idrottshallen och skjutsar till och från skolan samt i och med att planen möjliggör utökade parkeringsmöjligheter.Enligt haltkartan för partiklar, PM 10 och kvävedioxid, NO2, ligger planområdet inom området med relativt låga haltnivåer. Inom detaljplaneområdet kommer att finnas flera gång- och cykelvägar som skolelever kan använda för att färdas till skolan och idrottshallen från närliggande bostadsområdena.						

Lokalklimat (ljus/temp/vind)	Stora delar av planområdet är idag hårdgjorda (bebyggelse, skolgård och parkering). Trädplanteringar på den annars öppna skolgårdsytan gör att det finns möjlighet till både sol och skugga. Intill planområdet ligger Åbyparken med träd och gräsytor.				Skolgårdens befintliga träd kommer att bevaras i den nya planen och kan bidra till skuggning. Den närliggande Åbyparken är positiv ur lokalklimatsynpunkt då den kan bidra till ett behagligare lokalklimat.Den nya skolbyggnaden kommer att bli högre än befintlig bebyggelse och kommer att skugga skolgården under stor del av dygnet.						
Luftkvalitet/luftrörelser	Åbyparken kan lokalt bidra till en god luftkvalitet.				Befintliga träd på skolgården ska bevaras och skolgården öppnas upp mot Åbyparken, något som kan bli positivt för luftrening och luftrörelser.						
Tysta/ostörda zoner	Området utgör inte en tyst eller ostörd zon.										
Buller	Planområdet ligger vid en skaftgata utan genomfartstrafik eller busstrafik. Drygt 100 meter söder om planområdet går den mer trafikerade Tungelstavägen vars buller kan nå planområdet.				Den nya skolbyggnaden kommer fungera bullerdämpande mot Bokstigen och Tungelstavägen. Bullernivåerna i skolbyggnaden bedöms bli god, 30 dB(A) som ekvivalent dimensionerande ljudnivå gäller i utrymmen för samling, pedagogisk verksamhet, undervisning, lek och vila för barn och personal. Bullersituationen bedöms bli liknande som dagens situation eller något bättre. Krav på riktvärdena som tillämpas vid bostadsbebyggelse uppfylls. Se buller beräkningar och bullerkarta i Bullerutredning för Parkskolan, 2017-01-31.						
LANDSKAP (Även stadslandskap)											
Landmärken	Området ligger i en svacka med plan topografi. Planområdet omgärdas av höga träd och klippta gräsytor.				Planförslaget innebär att bebyggelsen i planområdet kommer att bli högre men bedöms inte påverka landskapsbilden betydligt. Möjligtvis kan upplevelsen av parken bli mindre tydlig från Bokstigen.						
Upplevelsevärden	Upplevelsevärdena är främst kopplade till Åbyparkens gröna rekreativa miljöer.				Påverkan på upplevelsevärdena kopplade till parken beror av hur skolgården möter parken. Se Rekreation.						
Utblickar	Området saknar betydelsefulla utblickar.										
Struktur	Området präglas av de befintliga skolbyggnaderna i enplan och omgivningarna av låg bostadsbebyggelse i två till fyra våningar. Åbyparken utgör i norr ett parkstråk som sträcker sig österut. I söder ligger Bokstigen som är den enda bilväg som ansluter till planområdet.				Den nya skolbyggnaden kommer kunna skapa en tydligare rumslighet gentemot Bokstigen. I och med den stora parkeringsplatsen kommer dock den befintliga icke sammanhängande strukturen bevaras. Ett tydligt offentligt gång- och cyeklstråk skapas mellan bokstigen och Åbyparken.						
KULTURMILJÖ											

Byggnader	Området präglas av de befintliga skolbyggnaderna i enplan. Omgivningarna består av tätortsbebyggelse utbyggd främst under 1950-talet med kompletterande bebyggelse från senare årtionden. Inga dokumenterat värdefulla byggnader finns inom planområdet.				Den nya bebyggelsen kommer att innebära ett nytt inslag i tätortsmiljön. Skalan på den tillkommande bebyggelse kommer att harmoniera med befintlig bebyggelse.						
Fornlämningar	Det finns inga fornlämningar i eller i direkt anslutning till planområdet.										
Kulturlanskap	Det finns ingen kulturhistoriskt värdefull miljö inom eller i anslutning till planområdet.										
SOCIALA VÄRDEN											
Mötesplats & Rörelsestråk	Åbyparken är en lokal mötesplats och det finns ett antal genvägar diagonalt mellan Bokstigen och parken, även om dessa kan vara svår att orientera för besökare. Strax öster om planområdet ligger Åbyplan, ett lokalt torg med ett flertal verksamhetslokaler. I söder sträcker sig det regionala cykelstråket mellan Stockholm och Nynäshamn.				Både den nya skolan och idrottshallen kommer kunna bli viktiga mötesplatser.						
Trygghet	Planområdet och dess omgivning kan upplevas som otrygga kvällstid då ytorna är stora och ödsliga med få omgivande byggnader vända mot sig.				Entréer vänds mot gatan och gångstråk. Gångstråk på allmän platsmark ska utgöra ett tydligt rörelsestråk.						
Rekreativ miljö	Planområdet består till största del av en hårdgjord skolgårdsyta. Åbyparken i norr är en mycket viktig rekreativ plats för närboende. Skolfastigheten och Åbyparken är i dagsläget separerade med staket.				Skolgårdsytan inom planområdet når inte upp till utbildningsförvaltningens riktlinjer om 30-35 m2 friyta/barn. Skolgården planeras att integreras med Åbyparken för att skapa större ytor för skolans utemiljöer. Detta är positivt för eleverna på skolan. Hur andra besökare till parken och deras upplevda tillgång till parkens ytor i anslutning till skolan påverkas beror av hur mötet mellan park och skolgård blir, samt om det kan bidra till att parken rustas i de delar som efterfrågas av besökare. Konsekvenserna för de rekreativa miljöerna riskerar att bli något negativa både för elever och besökare till parken om Åbyparken och skolgården inte integreras på ett tillfredställande sätt.	(x)					
LÄGE											

Tillgänglighet	Strax öster om planområdet ligger Åbyvägen och Åbyplan med restaurang, café, kiosk och ett antal olika små verksamheter. Äldreboende och förskolor finns i anslutning/planeras i anslutning till planområdet. I Västerhaninge centrum (är ca 200 meter bort)finns ett mer heltäckande utbud av butiker, restauranger, apotek, bibliotek och Systembolag, samt pendeltåg och bussterminal.				Planområdet bidrar till ytterligare offentliga funktioner i Västerhaninge. Den upplevda tillgängligheten bör dessutom bli högre tack vare tydligare gatu- och kvartersstruktur. Planområdet ligger i ett kollektivtrafiknära läge. Det är dock sannolikt att planen kommer att generera biltrafik i form av användare/besökare till den nya idrottshallen och skjutsar till och från skolan. Planen möjliggör dessutom utökade parkeringsmöjligheter. Inom detaljplaneområdet kommer att finnas flera gång- och cykelvägar som skolelever kan använda för att färdas till skolan och idrottshallen från närliggande bostadsområdena.						
Förtätning/Utglesning	Planområdet ligger inom tätortsmiljön i Västerhaninge.				Detaljplanens genomförande kan klassas som förtätning av den befintliga tätorten i och med att nya funktioner tillförs till ett redan exploaterat område samt att dessa får god tillgång till kollektivtrafik och service.						

KUMULATIVA EFFEKTER

Andra pågående projekt											

(X) - situation med planåtgärd
X - situation utan planåtgärd

2017-04-24
Dnr PLAN.2015.15

BEHOVSBEDÖMNING

Detaljplan för del av Åby 1:206, Parkskolan
Västerhaninge

Del 2: Sammanfattning av behovsbedömning

Projektet:

Detaljplanens huvudsakliga syfte är att möjliggöra en skolbyggnad med fler antal våningar samt säkerställa tillräckligt utrymme för både skolgård och fristående idrottshall. Därutöver ska detaljplanen bidra till översiktsplanens och utvecklingsprogrammets mål om en hållbar småstadsmiljö där det är lätt att röra sig till fots och med cykel genom hela kommundelen

Västerhaninge. De befintliga byggnaderna på fastigheten är idag i genomgående dåligt skick och lämpar sig inte för de krav som en samtida skola ställer på ytor och funktion. Gällande detaljplan från 1964 anses för begränsad gällande framför allt tillåten byggnadshöjd och tar inte heller hänsyn till dagens krav på exempelvis dagvattenhantering, varför en ny detaljplan anses nödvändig. Befintlig enplansbebyggelse som rymmer förskoleverksamhet kommer att rivas för att möjliggöra uppförandet av ny skola och idrottshall.

Platsen:

Detaljplanen berör del av Åby 1:206 samt mindre del av Åby 1:27. Planområdet omfattar ca 1,7 ha. Planområdet är beläget centralt i Västerhaninge, mellan pendeltågsstationen, Åbyplan och Åbyparken. Området präglas av de befintliga skolbyggnaderna i en plan och omgivningarna av låg bostadsbebyggelse i två till fyra våningar. Åbyparken utgör i norr ett parkstråk som sträcker sig österut. I söder ligger Bokstigen som är den enda bilväg som ansluter till planområdet. Omgivningarna består av tätortsbebyggelse utbyggd främst under 1950-talet med kompletterande bebyggelse från senare årtionden. Inga dokumenterat värdefulla byggnader, kulturmiljö eller fornlämningar finns inom planområdet.

Planområdet består till största del av bebyggd och hårdgjord yta med inslag av omfångsrika träd samt gräsytor. Norr om planområdet ligger Åbyparken med en blandning av höga barr- och lövträd samt klippta gräsytor. Ingen skyddad natur, identifierade naturvärden eller hotade eller skyddade arter finns dokumenterade inom planområdet. Området ligger i en svacka med plan topografi och omgärdas av höga träd och klippta gräsytor. Upplevelsevärdena är främst kopplade till Åbyparkens gröna rekreativa miljöer.

Området är beläget på sandigt isälvssediment som generellt har god bärighet och goda förutsättningar för infiltration. Recipient för planområdet är Vitsån som har måttlig ekologisk status. Den kemiska ytvattenstatusen för Vitsån (exklusive kvicksilver) är klassad till god. Dagvatten från området avrinner söderut mot befintligt dagvattenledningsnät. Avrinningsområdet Vitsån utgör preliminärt skyddsområde för bevaring av flodkräfta. Planområdet ligger på ett grundvattenmagasin som utgör en vattenförekomst (Jordbromalm) med uttagsmöjligheter på 5-25 l/s. Vattenförekomsten bedöms ha god kemisk och kvantitativ status (preliminära bedömningar 2015) med risk för att god kemisk status inte uppnås till 2021. Området ligger även inom sekundär skyddszon för vattenskyddsområde enligt Miljöbalken (Hanvedens vattentäkt).

Det finns inga uppgifter om förorenad mark eller förhöjda halter av radon inom planområdet. Det finns heller inga farliga verksamheter inom planområdet. Tungelstavägen som ligger omkring 100 meter från planområdet utgör rekommenderad sekundär väg för farligt gods.

Utsläppskällor av växthusgaser från planområdet är i dagsläget trafik till och från skolan och intilliggande bostäder. Den mer trafikerade Tungelstavägen ligger strax söder om planområdet. Lokalklimatet bedöms som gott. Trädplanteringar på den annars öppna skolgårdsytan gör att det finns möjlighet till både sol och skugga. Intill planområdet ligger Åbyparken med träd och gräsytor som lokalt kan bidra till en bättre luftkvalitet.

Planområdet ligger vid en skaftgata utan genomfartstrafik eller busstrafik. Drygt 100 meter söder om planområdet går den mer trafikerade Tungelstavägen vars buller kan nå planområdet.

Strax öster om planområdet ligger Åbyvägen och Åbyplan med restaurang, café, kiosk och ett antal olika små verksamheter. Äldreboende och förskolor finns i anslutning/planeras i anslutning till planområdet. I Västerhaninge centrum (är ca 200 meter bort)finns ett mer heltäckande utbud av butiker, restauranger, apotek, bibliotek och Systembolag, samt pendeltåg och bussterminal. Planområdet ligger i nära anslutning till pendeltågsstationen i Västerhaninge samt busshållplatserna Åbyplan och Västerhaninge sjukhem och har således god tillgänglighet till kollektivtrafik. I söder sträcker sig det regionala cykelstråket mellan Stockholm och Nynäshamn.

Åbyparken är en lokal mötesplats och en mycket viktig rekreativ plats för närboende. Skolfastigheten och Åbyparken är i dagsläget separerade med staket. Planområdet och dess omgivning kan upplevas som otrygga kvällstid då ytorna är stora och ödsliga med få omgivande byggnader vända mot sig.

Påverkan:

Detaljplaneförslaget innebär i huvudsak att redan ianspråktagen mark används. Vissa träd kommer dock att tas ned och viss icke-hårdgjord yta kommer att hårdgöras i samband med exploateringen av idrottshallen och parkeringen. Befintliga träd på skolgården ska bevaras. Befintlig naturmiljö har inga dokumenterade värden, varför påverkan bedöms bli neutral.

Efter exploatering ökar dagvattenflödet jämfört med befintlig situation. För att inte öka avrinningen från detaljplaneområdet föreslås fördröjning inom fastigheten via infiltrationsdiken. Dessa öppna dagvattenlösningar fungerar också som reningsanläggningar för föroreningar i dagvattnet från detaljplaneområdet. Enligt schablonvärden kommer dock inga föroreningar efter exploateringen överskrida föreslagna riktvärden på dagvattenutsläpp, förutom kadmium och fosfor som överskrider riktlinjerna försumbart. Ingen påverkan bedöms då heller ske på recipienten Vitsån. Avrinningen från ett 100-årsregn måste dock tas hänsyn till i planeringen så att det inte uppstår problem för byggnaderna inom detaljplaneområdet. Höjdsättningen av marken måste planeras så att ytliga avrinningsvägar finns, samt att byggnadernas entréplan ligger högre än gångbanor och vägar. Om det anläggs ett underjordiskt magasin som dagvattenintaget är kopplat till så kan det dimensioneras så att en stor del av 100-årsregnet tas omhand lokalt, om det under detaljprojekteringen anses vara nödvändigt.

Om dagvatten fördröjs och renas i enlighet med kommunens dagvattenstrategi och de föreslagna åtgärderna i dagvattenutredningen bör det inte föreligga någon risk för förorening av grundvattenförekomsten. Området utgör vattenskyddsområde och en översiktlig geoteknisk utredning har gjorts i samband med detaljplaneprocessen för att säkerställa grundvattennivåer och infiltrationskapacitet samt att grundvattentäkten inte påverkas av exploateringen. Enligt avläsningar av grundvattenrör ligger grundvattenytan på över 10 meter under markytan. Planerad byggnation har därför obetydlig påverkan på grundvattennivån.

Källarplan förbjuds inom vissa delar av föreslagen detaljplan för att inte komma i konflikt med eventuella höga grundvattennivåer.

För schaktning, pålning och spontning, och andra underjordiska arbeten gäller att dessa inte får utföras utan anmälan till Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund. Inför schakt rekommenderas att grundvattennivåer kontrolleras för att fastställa aktuell grundvattennivå.

En riskanalys för vibrationsalstrande arbeten som pålning, packning och sprängning ska tas fram innan arbetena påbörjas. Befintliga ledningar ska lokaliseras och berörda ledningsägare kontaktas.

Om vidareutredning av geotekniska förutsättningar kommer att konstatera att bortledning av grundvatten behövs, antingen vid anläggningsskedet eller när byggnaderna är färdiga, är fastighetsägaren skyldig att skicka ansökan om tillstånd till vattenverksamhet som prövas av mark- och miljödomstolen i enlighet med 11 kap. Miljöbalken (1998:808).

Vid val av substrat för gröna tak måste framför allt beaktas att detta inte innehåller eller släpper ut förhöjda halter av framför allt näringsämnen för att förebygga utsläppsrisken. Vidare ska gödsling minimeras för att förebygga utsläpp av näringsämnen. Vid växtval ska hänsyn tas till näringsbehov samt till det lokala klimatet.

Detaljplaneområdet ligger i ett kollektivtrafiknära läge. Det är dock sannolikt att detaljplanen kommer att generera biltrafik i form av användare och besökare till den nya idrottshallen och skjutsar till och från skolan. Detaljplanen möjliggör dessutom utökade parkeringsmöjligheter.

Enligt haltkartan för partiklar, PM 10 och kvävedioxid, NO_2, ligger detaljplaneområdet inom området med relativt låga haltnivåer. Inom detaljplaneområdet kommer det att finnas flera gång- och cykelvägar som skolelever kan använda för att färdas till och från skolan och idrottshallen från närliggande bostadsområden. Med hänsyn till ovanstående bedöms påverkan på utsläpp av växthusgaser bli neutral eller något negativ.

Skolgårdens befintliga träd kommer att bevaras i den föreslagna detaljplanen och dessa träd kan bidra till skuggning av skolgården under soliga dagar. Även Åbyparken är positiv ur lokalklimatsynpunkt då den kan bidra till ett behagligare lokalklimat. Den nya skolbyggnaden kommer att bli högre än befintlig bebyggelse och kommer att skugga skolgården under stor del av dygnet. Påverkan på detaljplaneområdets lokalklimat bedöms bli neutral.

Den nya skolbyggnaden kommer fungera bullerdämpande mot Bokstigen och Tungelstavägen. Bullernivåerna i skolbyggnaden bedöms bli god, 30 dB(A) som ekvivalent dimensionerande ljudnivå gäller i utrymmen för samling, pedagogisk verksamhet, undervisning, lek och vila för barn och personal. Bullersituationen bedöms bli liknande som dagens situation eller något bättre.

Se buller beräkningar och bullerkarta i *Bullerutredning för Parkskolan*, 2017-01-31. Krav på riktvärdena som tillämpas vid bostadsbebyggelse uppfylls.

Både den nya skolan och idrottshallen kommer att kunna bli viktiga mötesplatser. Entréer vänds mot gata, parkering och rörelsestråk. Det planerade gångstråket på allmän platsmark, reglerat som PARK, ska utgöra ett tydligt rörelsestråk. Detta ger positiva konsekvenser för områdets mötesplatser, rörelsestråk och upplevda trygghet.

Skolgårdsytan inom detaljplaneområdet når inte upp till Haninge kommuns utbildningsförvaltnings riktlinjer om 30-35 kvadratmeter friyta per barn. Skolgården planeras därför att integreras med Åbyparken för att skapa större ytor för skolans utemiljöer. Tillgången till Åbyparken är positiv för eleverna på skolan. Hur andra besökare till parken och deras upplevda tillgång till parkens ytor i anslutning till skolan påverkas beror på hur mötet mellan park och skolgård blir, samt om

genomförandet kan bidra till att parken rustas i de delar som efterfrågas av besökare. Konsekvenserna för de rekreativa miljöerna riskerar att bli något negativa både för elever och besökare till parken om Åbyparken och skolgården inte integreras på ett tillfredställande sätt.

Detaljplanens genomförande kan klassas som förtätning av den befintliga tätorten i och med att nya funktioner tillförs till ett redan exploaterat område samt att dessa får god tillgång till kollektivtrafik och service. Detaljplaneområdet bidrar till ytterligare offentliga funktioner i Västerhaninge, vilket är något som ger positiva konsekvenser.

Motiverat ställningstagande:

Risk för negativa konsekvenser är kopplade till vattenskyddsområdet, Hanvedens vattentäkt. Genom fördjupad geoteknisk utredning, genomförande av föreslagen fördröjning och rening av dagvatten, förbud för källarvåningar samt att krav på anmälan om ingrepp i markytan ska negativa konsekvenser undvikas. Planen kan innebära både positiva eller något negativa konsekvenser för områdets rekreativa miljö, kopplat till mötet mellan skolgården och Åbyparken. Planen innebär en förtätning av Västerhaninge och har möjlighet att medföra positiva konsekvenser för mötesplatser, trygghet, och tillgänglighet.

Sammantaget bedöms planförslaget inte medföra betydande miljöpåverkan och en miljökonsekvensbeskrivning behöver inte tas fram.

Planåtgärder* för att begränsa projektets miljöpåverkan:

- Källarplan förbjuds i detaljplanen.
- Föreslagna åtgärder för hantering och rening av dagvatten ges utrymme och regleras i detaljplanekarta.
- För att bevara träden i planområdet bör bestämmelser om marklov för trädfällning skrivas in i detaljplanen.

*) Till planåtgärder räknas planbestämmelse eller åtgärder via tecknade avtal eller kommunalt beslutade och finansierade åtgärder.

Behovsbedömningen är utförd av:

Hillevi Eklund, miljöplanerare och Olga Borfileva, planarkitekt.

PM

Handläggare
Malin Viberg
Tel
+46 10 505 05 05
Mobil
+46725141362
E-post
malin.viberg@afconsult.com

Mottagare
Haninge kommun
Samuel Rizk
Rudsjöterrassen 2
136 81 Haninge

Datum
2016-05-09
Projekt-ID
716146

Dagvattenutredning Parkskolan

Granskare: Katja Larnholt

PM

Sammanfattning

ÅF-Infrastructure AB har på uppdrag av Haninge kommun tagit fram en dagvattenutredning för en del av fastigheten Åby 1:206 där Parks förskola ligger idag. Detaljplaneändringen föreslår en ny skola och idrottshall med tillhörande parkering.

Syftet med utredningen är att ta reda på hur den nya exploateringen av området påverkar områdets dagvattenavrinning och föroreningsbelastning, ta fram förslag på åtgärder, samt att kommentera konsekvenser av ett 100-årsregn.

Efter exploatering ökar dagvattenflödet med 83 l/s för ett 10-årsregn, jämfört med befintlig situation. Kommunen förespråkar lokalt omhändertagande av dagvatten och kräver att avrinningen inte ska öka efter exploatering. För att möta dessa krav måste ca 50 m^3 av dagvattnet kunna fördröjas inom fastigheten, vilket förslagsvis kan lösas genom infiltrationsdiken. Dessa öppna dagvattenlösningar fungerar också som reningsanläggningar för föroreningar i dagvattnet från planområdet. Enligt schablonvärden kommer dock inga föroreningar efter exploateringen överskrida föreslagna riktvärden på dagvattenutsläpp, förutom kadmium och fosfor som överskrider värdet försumbart. Beroende på hur markplaneringen och hur stor yta som kan utnyttjas för öppna dagvattenlösningar är dagvattenkassetter ett bra komplement eller alternativ på fördröjning. Föreslagna åtgärder för dagvattenhantering redovisas i bilaga 1.

Kapaciteten i det befintliga dagvattennätet kommer överskridas om ett 100-årsregn inträffar. Avrinningen från dessa regn måste tas hänsyn till i planeringen så att det inte uppstår problem för byggnaderna inom planområdet. Det är viktigt att höjdsättningen av marken planeras så att ytliga avrinningsvägar finns, samt att byggnadernas entréplan ligger högre än gångbanor och vägar.

Innehållsförteckning

1 Inledning 4
1.1 Bakgrund och syfte 4
1.2 Uppdragsbeskrivning 4
2 Förutsättningar 4
2.1 Tidigare utredningar 4
2.2 Dagvattenstrategi 4
2.3 Dimensionering 5
2.3.1 Flödesberäkningar 5
2.3.2 Magasinsvolym 5
2.4 Vattenskyddsområde 6
2.5 Miljökrav på recipienten för dagvattnet 6
2.5.1 Miljökvalitetsnorm för vatten 6
2.6 Riktvärden dagvatten 6
3 Nulägesbeskrivning 7
3.1 Geotekniska förhållanden 8
3.2 Markavvattningsföretag 8
3.3 Befintliga ledningar 8
3.4 Befintlig markanvändning och avrinning 8
4 Framtida utformning 10
5 Beräkningar 10
5.1 Flödesberäkningar 10
5.1.1 Befintligt dagvattenflöde 10
5.1.2 Framtida dagvattenflöde 11
5.2 Fördröjningsvolym 11
5.3 Föroreningsberäkningar 12
5.3.1 Schablonvärden 12
5.3.2 Beräknade föroreningsmängder 12
6 Föreslagen dagvattenhantering 12
6.1 Infiltrationsdiken 13
6.2 Fördröjningsmagasin 14
7 Övriga rekommenderade åtgärder 15
7.1 Höjdsättning 15
7.2 Materialval 15
7.3 Gröna tak 15
7.4 Stuprörsutkastare 15
8 100-årsregn 16

9 Slutsats 16

10 Fortsatt arbete/ytterligare utredningar 16

11 Referenser 17

11.1 Skriftliga 17

11.2 Internet 17

Bilagor

Bilaga 1 – Föreslagen dagvattenhantering

1 Inledning

1.1 Bakgrund och syfte

ÅF har fått i uppdrag av Haninge kommun att ta fram en dagvattenutredning i och med detaljplaneändring för en del av fastigheten Åby 1:206. Idag är området bebyggt med Parks förskola men ett utökat behov av utbildningslokaler i Västerhaninge har lett till ett förslag om att bygga en ny skola och idrottshall med tillhörande parkering.

1.2 Uppdragsbeskrivning

Syftet med utredningen är att ta reda på hur den nya exploateringen av området påverkar områdets dagvattenavrinning och flöden, samt att ta fram förslag på åtgärder. Denna utredning ska ligga till grund inför samråd samt för kommande detaljprojektering av dagvattenhantering inom planområdet.

2 Förutsättningar

2.1 Tidigare utredningar

Inga utredningar har tidigare utförts för planområdet.

2.2 Dagvattenstrategi

Haninge kommun antog en dagvattenstrategi 2005-04-04, vilken uppdaterades och antogs av kommunfullmäktige 2010-11-15. Dagvattenstrategin håller på och revideras, en ny version väntar under 2016. Dagvattenstrategin omfattar mål och riktlinjer för dagvattenhantering inom kommunen.

De fem betydande principerna är:

- bevara den naturliga vattenbalansen
- undvika översvämningar
- förhindra förorening av dagvattnet
- rena förorenat dagvatten
- utnyttja dagvattnet för att skapa vackra vattenmiljöer

Följande övergripande riktlinjer gäller för dagvattenhantering i kommunen:

- Ny bebyggelse ska lokaliseras med hänsyn till den naturliga vattenbalansen.
- Föroreningskällorna ska minimeras.
- Dagvattnet ska i första hand omhändertas lokalt på egen tomtmark.
- I andra hand ska vattenflödet utjämnas och fördröjas innan avledning till recipient.
- Förorenat dagvatten ska renas före infiltration eller utsläpp till vattendrag.

LOD − Lokalt omhändertagande av dagvatten

- Avrinningen från en tomt/markområde ska inte öka efter exploatering jämfört med före.
- Utvärdering av de geologiska förhållandena ska ligga till grund för lokalisering och dimensionering av anläggningar.
- Takvatten ska infiltreras.
- Dagvatten från vägar med flera än 15 000 fordon ska renas innan infiltration eller avledning till recipient.

- Parkeringsplatser med mer än 50 bilar ska anslutas till slam- och oljeavskiljare.
- I bygglovsprocessen ska kommunen verka för att dagvatten så långt som möjligt omhändertas lokalt.

2.3 Dimensionering

I denna utredning görs flödesberäkningar med rationella metoden då området enligt P90 (Svenskt Vatten) uppfyller de villkor som krävs för att ge rätt värden från denna metod. Dimensionerande nederbördsintensitet har valts till 10-årsregn med varaktighet 10 minuter, enligt Haninge kommuns angivelser. Hänsyn ska också tas till klimatförändringarna. Enligt Svenskt vatten P104 kommer dagens nederbördsstatistik på sikt ökas med 10-20 % och därför har en så kallad klimatfaktor om 1,2 använts för flödesberäkningarna för framtida exploatering.

2.3.1 Flödesberäkningar

För beräkning av regnintensitet har Dahlströms formel nedan använts (Svenskt vatten, P104).

$$i_{Å} = 190 \cdot \sqrt[3]{Å} \cdot \frac{\ln(T_R)}{T_R^{0,98}} + 2$$

Där
$i_{Å} = regnintensitet\ för\ återkomsttid\ Å, [l/s, ha]$
$T_R = regnvaraktighet, minuter$
$Å = återkomsttid, månader$

Vid beräkning av dagvattenflöden före och efter exploatering används rationella metoden. Dimensionerande flöde beräknas med följande formel (Svenskt vatten, P90).

$$q_{d\ dim} = A \cdot \varphi \cdot i_{Å} \cdot klimatfaktor$$

Där
$q_{d\ dim} = dimensionerande\ flöde, [l/s]$
$A = avrinningsområdets\ area, [ha]$
$\varphi = avrinningskoefficient, [-]$
$klimatfaktor = ökning\ av\ regnintensitet\ p.g.a.\ ändrat\ klimat$

I rationella metoden antas regnets varaktighet vara lika med områdets rinntid. Avrinningskoefficienter har valts enligt Svenskt vatten P90. Avrinningskoefficienter är ett mått på hur genomsläpplig en yta är, d.v.s. hur stor andel av vattnet som avrinner på ytan. Produkten area x avrinningskoefficienten kallas för reducerad area och är den area som bidrar till avrinning.
Regnintensiteten beräknas med Dahlströms formel ovan.

2.3.2 Magasinsvolym

Erforderlig magasinsvolym i fördröjningsmagasin har beräknats med Svenskt vatten P90 bilaga 7. Detta är en överslagsmässig beräkning som tar hänsyn till rinntiden och där erforderlig magasinsvolym erhålls som maximivärdet av ekvationen nedan. Regnintensiteten har beräknats med Dahlströms formel istället för z-värden och klimatfaktor 1,2 multipliceras till regnintensiteten.

$$V = 0{,}06 \cdot \left(i_{regn} \cdot t_{regn} - K \cdot t_{regn} - K \cdot t_{rinn} + \frac{K^2 \cdot t_{rinn}}{i_{regn}} \right)$$

Där
$V = specifik\ magasinsvolym, [m^3/ha_{red}]$
$i_{regn} = regninstensitet\ för\ aktuell\ varaktighet, multiplicerad\ med\ klimatfaktor, [l/s, ha]$
$t_{regn} = regnvaraktighet, [min]$
$t_{rinn} = rinntid, [min]$
$K = specifik\ avtappning\ från\ magasinet, [l/s, ha_{red}]$

2.4 Vattenskyddsområde

Området är beläget innanför den sekundära skyddszonen för vattenskyddsområde för Hanvedens vattentäkt. Vattentäktens skyddsföreskrifter handlar mest om regler för industrier med miljöfarliga verksamheter, vilket inte är aktuellt för denna detaljplan. Föreskrifterna har dock generella regler för avledning av spill- och dagvatten att befintliga ledningar ska vara täta, hållas i gott skick och inspekteras regelbundet. Vidare gäller för schaktning, pålning och spontning, och andra underjordiska arbeten inte får utföras utan anmälan till Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund.

Eftersom planområdet inte ska bebyggas med anläggningar där risk för vattenföroreningar föreligger behöver inte särskilda åtgärder vidtas, men dagvatten bör fortfarande inte släppas ut utan någon slags rening enligt överenstämmelse med Haninge kommuns dagvattenstrategi.

2.5 Miljökrav på recipienten för dagvattnet

2.5.1 Miljökvalitetsnorm för vatten

Recipient för dagvattenutsläpp från planområdet är Vitsån. Vitsån omfattas av miljökvalitetsnormer (MKN) för vatten som vattenmyndigheten fastställer. Utifrån 2013 års bedömning har Vitsån måttlig ekologisk status, där kiselalger och bottenfauna var utslagsgivande för den sammanlagda bedömningen, vilket stöder bedömningen måttlig för näringsämnen. Ekologisk status klassificeras i fem klasser: hög, god, måttlig, otillfredsställande och dålig status. Den kemiska ytvattenstatusen för Vitsån (exklusive kvicksilver) är klassad till god, utifrån 2014 års bedömning.

MKN anger, att Vitsån ska uppnå god ekologisk status år 2021, bibehålla god kemisk ytvattenstatus status år 2015, samt att kvicksilverhalterna inte bör öka till december 2015 i förhållande till de halter som låg till grund till klassificeringen 2009.

2.6 Riktvärden dagvatten

För att kunna bedöma reningsbehovet har riktvärden används. Riktvärdena kommer från en rapport som Regionala dagvattennätverket, Riktvärdesgruppen i Stockholm har tagit fram. Från rapporten valdes riktvärden för klassning 3VU som står för verksamhetsutövare, som gäller för anslutning till ett sammanhängande dagvattensystem. Riktvärdena redovisas nedan i tabell 2.7.

Tabell 2.7. Föreslagna riktvärden (årsmedelhalt) för dagvattenutsläpp (Riktvärdesgruppen, 2009).

Riktvärden för utsläpp av dagvatten		
Ämne	Enhet	Riktvärde
Fosfor (P)	mg/l	*0,250*
Kväve (N)	mg/l	*3,5*
Bly (Pb)	µg/l	*15*
Koppar (Cu)	µg/l	*40*
Zink (Zn)	µg/l	*150*
Kadmium (Cd)	µg/l	*0,5*
Krom (Cr)	µg/l	*25*
Nickel (Ni)	µg/l	*30*
Kvicksilver (Hg)	µg/l	*0,10*
Suspenderad substans (SS)	mg/l	*100*
Olja	mg/l	*1,0*

3 Nulägesbeskrivning

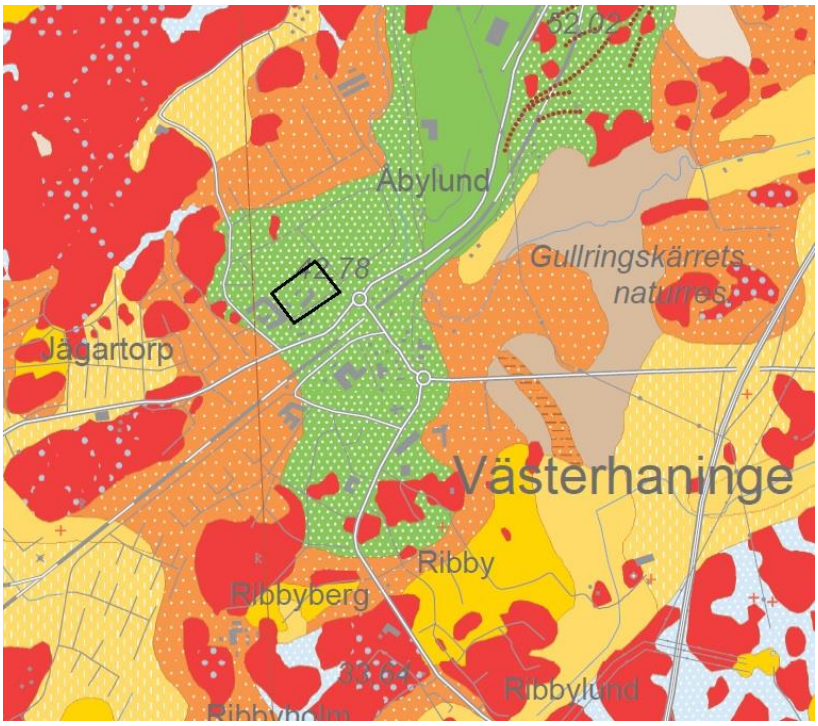
Utredningsområdet är beläget i tätorten Västerhaninge i Haninge kommun och är ca 1,7 hektar stort. Fastigheten angränsas av ett äldreboende i väst, flerfamiljsbostäder i öst, en lokalgata i söder och Åbyparken i norr. Se figur 3 för lokalisering av området. Idag består fastigheten av tre stycken skolbyggnader med en skolgård och en del grönytor och planteringar samt en parkering. Det finns två stycken GC-vägar som går igenom fastigheten som leder till den angränsande parken i norr.

Figur 3. *Översiktskarta över området (Eniro). Området* är *markerat med svart ring.*

3.1 Geotekniska förhållanden

Figur 3.1 nedan redovisar utdrag från jordartskarta som Sveriges geologiska undersökning (SGU) har tagit fram för detaljplansområdet. Enligt denna karta består området bara av sandigt isälvssediment. Denna jordart ger generellt sett goda förutsättningar för infiltration. För att bekräfta dessa jordartsförhållanden och mäta grundvattennivåer bör en geoteknisk undersökning göras.

Figur 3.1. *Jordartskarta över området (SGU). Utredningsområdet markerat med svart rektangel.*

3.2 Markavvattningsföretag

Inget markavvattningsföretag har identifierats inom eller i anslutning till planområdet (Länsstyrelsen, januari 2016).

3.3 Befintliga ledningar

Inom fasigheten finns idag vatten, spill- och dagvattenledningar. Alla servisanslutningar sker mot lokalgatan (Bokstigen) vid den södra fastighetsgränsen. Vattenledningen i Bokstigen är 200 mm av segjärn och spillvattenledningen 200 mm PVC. Två av dagvattenserviserna går till en 200 PVC ledning och en servis går till en 400 mm betong. Ledningarna inom fastigheten kommer troligen rivas i och med exploateringen. Se bilaga 1 samt figur 3.4 för redovisningar av befintliga ledningar inom planområdet.

3.4 Befintlig markanvändning och avrinning

Dagvatten från området avrinner söderut mot befintligt dagvattenledningsnät. Stor del av Åbyparken som angränsar till fastigheten i norr avvattnas mot planområdet. Parken har inget dagvattennät så all avrinning som sker från detta område kommer att rinna

till utredningsområdet. Dock har parken väldigt gynnsamma markförhållanden för infiltration och kommer inte generera stor avrinning.
Dagvattenbrunnar inom fastigheten samlar upp det mesta av avrinningen och taken avvattnas med stuprör som leder till skolans dagvattennät. Bak- och framsidan och västra delen av fastigheten har gräs- och planteringsklädd mark, och ca hälften av fastigheten tas upp av hårdgjorda ytor och konventionella tak.
Det har förutsatts i denna utredning att grannfastigheten i öst har ett eget dagvattensystem inom fastigheten som tar hand om dagvattnet. Därför har avrinningsområdet antagits sträcka sig endast till och med fastighetsgränsen i öst, men grannfastighetens dagvattenhantering bör utredas mer under detaljprojekteringen för att kunna fastställa avrinningsområdets gränser mer exakt.
Se figur 3.4 nedan för redovisning av den befintliga markanvändningen, befintliga VA-ledningar samt rinnriktingspilar för dagvattenavrinningen.

Figur 3.4. *Befintlig avrinning, markanvändning samt befintliga VA-ledningar. Grön=gräs- eller parkytor, grå=takytor, ingen färg=hårdgjorda ytor. Pilarna representerar rinnriktningen av ytavrinningen.*

4 Framtida utformning

Haninge kommun tagit fram ett utkast på förslag för nya detaljplanen. Denna plan kommer tillåta en skolbyggnad om max ca 2000 m^2 fotavtryck. Planen visar även en idrotthall om ca 2000 m^2 med tillhörande parkering om ca 1600 m^2. Parkeringen kommer troligtvis bli markparkering för max 56 stycken platser, men detaljplanen ska även tillåta parkeringshus.

Stadsbyggnadsförvaltningen på Haninge kommun har tagit fram en illustration på den tänkta placeringen av byggnader och parkering, se figur 4 nedan. Observera att de gråa och gröna områdena inte är den planerade markanvändningen, utan representerar ungefärlig befintlig markanvändning.

Figur 4. *Illustration för utkast på föreslagen detaljplan för utredningsområdet (Haninge kommun).*

5 Beräkningar

5.1 Flödesberäkningar

Alla beräkningar har utförts enligt formler och beskrivningar i kapitel 2.3.1.

5.1.1 Befintligt dagvattenflöde

Tabell 5.1.1 redovisar flöden vid befintlig situation. En sammanvägd avrinningskoefficient om 0,1 har använts för den delen av avrinningsområdet som ligger utanför planområdesgränsen eftersom det är flack parkmark. Inom planområdesgränsen användes specifika avrinningskoefficienter per markanvändning och den sammanvägda avrinningskoefficienten beräknades till 0,58. Den totala

reducerade arean, inräknat parkområdet, uppgår i dagsläget till 1,58 ha och flödet uppgår till 221 l/s.

Tabell 5.1.1*. Markanvändning och beräknade dagvattenflöden, befintlig situation.*

Dagvattenflöden, befintlig situation				
Yta	Area	Avrinnings-koefficient	Reducerad area	Q_{10}
	m^2	(-)	ha_{red}	l/s
Parkområde (utanför planområdet)	17 686	0,1	0,177	40,3
Inom fastighet (totalt)	16 955	0,575	0,791	180,4
Asfalterad gångväg	*3 639*	*0,8*	*0,291*	*66,4*
Tak	*3 133*	*0,9*	*0,282*	*64,3*
Lekplats	*715*	*0,4*	*0,029*	*6,5*
Grönyta	*9 468*	*0,2*	*0,189*	*43,2*
Totalt	**34 641**	**0,48**	**1,58**	**221**

5.1.2 Framtida dagvattenflöde

För framtida situation är det inte än säkert hur markanvändningen blir, men en avrinningskoefficient om 0,55 har antagits för planområdet. Stormtac har tagit fram ett schablonvärde på 0,45 för ”skolområden” men eftersom att skolområdet idag har en sammanvägd koefficient om 0,58 har en högre koefficient använts för att inte underskatta den framtida avrinningen. Den totala reducerade arean, inräknat parkområdet, uppgår i dagsläget till 1,11 ha och flödet uppgår till 304 l/s. Flödet är större för framtida situation även om den reducerade arean är mindre. Detta eftersom klimatfaktorn 1,2 använts för regnintensiteten (se kapitel 2.3). Detta är en flödesökning om ca 83 l/s, jämfört med befintlig situation.

Tabell 5.1.2. *Markanvändning och beräknade dagvattenflöden, framtida situation.*

Dagvattenflöden framtida sitation				
Yta	Area	Avrinnings-koefficient	Reducerad area	Q_{10}
	m^2	(-)	ha_{red}	l/s
Parkområde	*17 686*	*0,1*	*0,177*	*48,4*
Skolområde	*16 955*	*0,55*	*0,933*	*255,1*
Totalt	**34 641**		**1,11**	**304**

5.2 Fördröjningsvolym

Haninges dagvattenpolicy kräver att flödet från ett område inte ska öka i och med en exploatering jämfört med utgångsläget. Detta innebär att flödesökningen 83 l/s måste fördröjas. För att översiktligt beräkna den erforderliga magasinsvolymen har formeln som beskrivs i kapitel 2.3.2 använts. Med en vald avtappning på 93 l/s,ha_{red} (vilket motsvarar maximal tillåten framtida avtappning enligt anvisningar i Svenskt vatten P90) blir magasinsvolymen 93 m^3.

5.3 Föroreningsberäkningar

5.3.1 Schablonvärden

Föroreningar för framtida dagvattenflöden för planområdet har beräknats utifrån schablonhalter. Schablonhalterna har hämtats från StormTacs arbetsblad som listar halter per markanvändning (v. 2015-10). Den del av avrinningsområdet som är utanför detaljplanegränsen (se figur 3.4) uppskattas passa in på kategorin ”Skogs- och ängsmark” och kategorin ”Skolområde” (parkeringsplatser ingår) valdes för själva detaljplaneområdet. Se tabell 5.3.1 för redovisning av schablonhalterna för dessa två kategorier.

Tabell 5.3.1. *Schablonhalter som använts för föroreningsberäkningar.*

Schablonhalter per markanvändning (Stormtac, v. 2015-10)											
Yta	P	N	Pb	Cu	Zn	Cd	Cr	Ni	Hg	SS	olja
	mg/l	mg/l	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l	mg/l	mg/l
Parkområde	*0,17*	*0,90*	*2,0*	*15*	*150*	*0,80*	*4,0*	*4,50*	*0,004*	*27*	*0*
Skolområde	*0,30*	*1,60*	*15,0*	*30*	*100*	*0,70*	*12,00*	*9,00*	*0,030*	*70*	*0,70*

5.3.2 Beräknade föroreningsmängder

För att kunna jämföra med riktvärdena har koncentrationen per förorening beräknats om till kg/år. Beräkningen gjordes utifrån en genomsnittlig årsnederbörd om 620 mm/år (IVL, 2013) samt den reducerade arean. Resultat redovisas i tabell 5.3.2 nedan.

Tabell 5.3.2. *Föroreningsmängder för framtida situation i jämförelse med riktvärden.*

Föroreningsmängder efter utbyggnad											
Yta	P	N	Pb	Cu	Zn	Cd	Cr	Ni	Hg	SS	olja
	kg/år	kg/år	kg/år	kg/år	kg/år	kg/år	kg/år	kg/år	kg/år	kg/år	kg/år
Parkområde	*0,19*	*1,0*	*0,002*	*0,02*	*0,17*	*0,0009*	*0,004*	*0,005*	*0*	*30*	*0*
Skolområde	*1,76*	*9,4*	*0,088*	*0,18*	*0,59*	*0,0041*	*0,07*	*0,05*	*0,00018*	*411*	*4,1*
Totalt	***1,95***	*10,4*	*0,090*	*0,19*	*0,75*	***0,0050***	*0,07*	*0,06*	*0,00018*	*441*	*4,1*
Riktvärden	*1,75*	*24,5*	*0,105*	*0,28*	*1,05*	*0,0035*	*0,17*	*0,2097*	*0,00070*	*699*	*7,0*

Det är bara fosfor (P) och kadmium (Cd) som överskrider riktvärdet, vilket är markerat med fet stil i tabell 5.3.2. Notera att de beräknade föroreningsmängderna inte tar hänsyn till tillämpning av LOD eller andra åtgärder inom planområdet.

Föroreningsberäkningar för befintlig situation redovisas inte eftersom samma schablonhalter gäller och det därmed skulle bli väldigt likvärdiga föroreningsmängder. Skillnaden mot framtida situation är att avrinningskoefficienten är något större för det befintliga skolområdet (se rubrik 5.1.1.) och därmed marginellt större mängd föroreningar jämfört med framtida situation.

6 Föreslagen dagvattenhantering

Markanvändningen är inte bestämd i detta skede men det kan antas att en stor del av skolgården kommer bli hårdgjort p.g.a. lekplatser och öppna ytor som behövs på en skolgård. Dagvattnet bör i största möjliga mån tas hand om lokalt genom ytlig

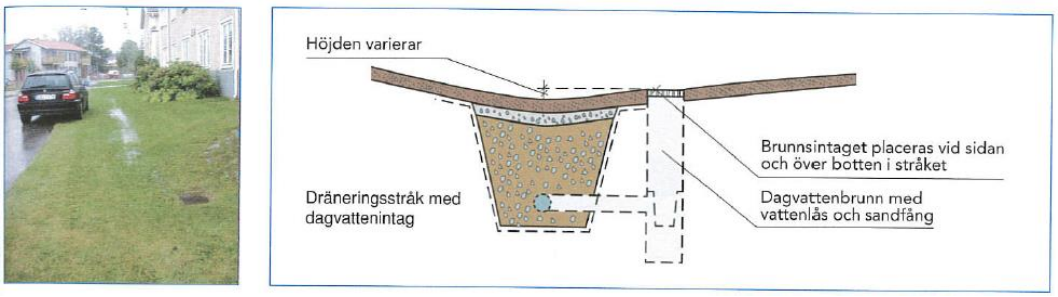
avrinning och infiltration. Dagvattenmagasin och ledningar behövs dock för att kunna säkerställa att stora mängder dagvatten kan tas omhand och inte översvämma fastigheten och omkringliggande mark.

Idag är dagvattennätet på fastigheten kopplat på 3 serviser. Liknande anslutning rekommenderas för framtida exploatering för att fördela belastningen på befintliga dagvattennätet på liknande sätt som idag. Föreslagen dagvattenhantering redovisas i bilaga 1 med föreslagna anslutningspunkterna markerade med punkterna 1, 2 och 3.

För att kunna fördröja 88 m^3, kan volymen förslagsvis fördelas genom nedanstående åtgärder.

6.1 Infiltrationsdiken

Ytorna närmast parken kan utnyttjas till svackdiken med flacka slänter som fungerar som avvattningstråk mellan parken och skolgården. Ett makadamfyllt dike under svackdiket fungerar som ett fördröjningsmagasin och dagvattenbrunn har en bräddfunktion så att vatten kan lämna diket när det är helt mättat och dikesbotten är fyllt med vatten.

Figur 6.1.a. *Förslag på utformning av infiltrationsdiken (Svenskt vatten, P105).*

De två infiltrationsdikena som är markerade vid fastighetsgränsen mot parken kan förslagsvis vara 50 respektive 30 meter långa svackdiken och ha 1 meter djupt makadamdike med 1 meter bred dikesbotten. Med 40 % hålrum i makadamfyllningen och 25 % i matjorden (0,15 m djupt) kan ca 25 m^3 vatten fördröjas i det större diket och ca 15 m^3 i det mindre. Utöver denna volym kommer vatten ansamlas i själva avrinningsskålen beroende på vilken nivå dagvattenbrunnen sätts på. Dessa infiltrationsstråk med svackdike och makadamfyllt dike kombinerat kommer att rena mycket av föroreningsmängderna från området. Enligt StormTac har exempelvis ett svackdike en reningseffekt på 30 % för fosfor och 65 % för kadmium. Ett makadamfyllt magasin har enligt StormTac en reningseffekt på 50 % för fosfor och 40 % för kadmium.

Vidare rekommenderas ett liknande infiltrationsstråk anläggas på parkeringen, speciellt med tanke på metaller och oljeföroreningar som uppstår på en parkeringsplats. Ett makadamdike kan enligt StormTac rena 80 % av oljeföroreningarna i dagvattnet.

Figur 6.1.b. *Förslag på utformning av infiltrationsdike på parkeringsplats (Svenskt vatten, P105).*

Parkeringen kan förslagsvis få plats med ett ca 10 meter långt makadamfyllt dike som ger en tillgänglig fördröjningsvolym om ca 5 m^3. Enligt Haninge kommuns dagvattenstrategi måste en parkering anslutas till slam- och oljeavskiljare om antalet parkeringsplatser överskrider 50, vilket det troligtvis kommer att göra för den planerade parkeringsplatsen (se kapitel 4). Oljeavskiljaren kan installeras i dagvattenbrunnarna på parkeringen, och höjdsättningen säkerställa att avrinningen tas hand om i infiltrationsdiket och brunnarna inom parkeringen.

Totalt kan alltså ca 45 m^3 dagvatten fördröjas i dessa tre föreslagna infiltrationsdiken. Den erforderliga fördröjningsvolymen beräknades till 93 m^3 (kapitel 5.3.), vilket innebär att ytterligare punktinsatser behövs för dagvattenhantering, alternativt om en större yta anses finnas tillgänglig för öppna dagvattenlösningar.

6.2 Fördröjningsmagasin

Eftersom markplaneringen inte är bestämd än, är det inte känt vilka ytor som finns tillgängliga för öppna dagvattenlösningar. Om minimala ytor kan tas i anspråk för öppna dagvattenlösningar måste underjordiska magasin anläggas för att kunna möta kravet på fördröjning. Dagvattenkassetter kan med fördel anläggas under skolgården, och kan samla dagvatten från skolans tak samt ta hand om eventuell bräddning från infiltrationsdiken (se bilaga 1). Magasinen kan utformas med tätskikt för uppsamling och fördröjning eller utan tätskikt om infiltration kan tillåtas. Fördröjning sker genom ett strypt bottenutlopp. Kassetterna är 0,4 m djupa, har 95 % volymkapacitet och kan sättas ihop sidledes eller staplas (Wavin dagvattenkassetter). Viss rening av vattnet uppstår genom sedimentation av partiklar (Green Urban Systems, 2014). Den yta som är ritad på bilaga 1 är 250 m^2 och kan med ett ”lager” kassetter således rymma en volym om 95 m^3.

Om ytan som planeras för parkering i detaljplanen blir parkeringsgarage så kan kassettmagasin eller rörmagasin anläggas under GC-vägen eller en annan öppen yta för att omhänderta garagetakvattnet.

7 Övriga rekommenderade åtgärder

7.1 Höjdsättning

Det är viktigt att gator inom området höjdsätts lägre än fastighetsmarken så att vatten kan avrinna ytledes från fastigheten till gatan för att undvika översvämning och fuktskador på hus. Färdig golvnivå bör ligga minst 0,5 m över gatunivå så att vatten kan avrinna ytledes från fastigheten och så att översvämning och fuktskador på hus undviks. Vid behov kan modellering av höjder och var eventuella översvämningar beräknas ske göras i programmet Mike Flood, Autodesk-Storm and Sanitary mfl.

7.2 Materialval

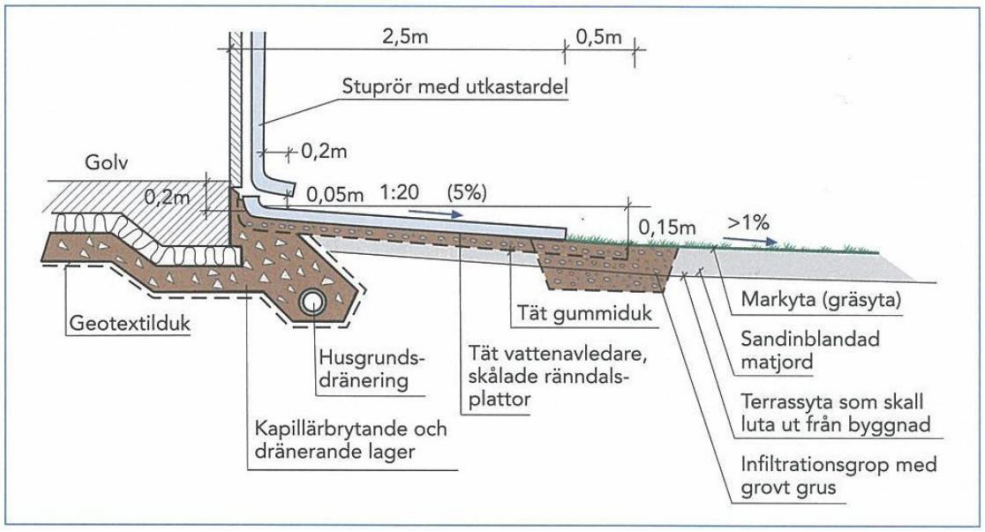
För att minska miljöpåverkan på dagvattnet bör man välja material som inte innehåller miljöskadliga ämnen. Kända material som avger föroreningar är t ex takbeläggning, belysningsstolpar och räcken som är varmförzinkade eller i övrigt innehåller zink. Plastbelagda plåttak avger organiska föroreningar.

7.3 Gröna tak

Ett effektivt sätt att fördröja och minska avrinningen från tak är att ha gröna tak i området. Dessa kan anläggas tunna eller tjocka, varav det förra är vanligast i Sverige. Tunna gröna tak magasinerar i medeltal ca 50 % av årsavrinningen genom ökad avdunstning och vattenupptag i växterna, medan djupa tak magasinerar ca 75 %. (Svenskt vatten, P105).

7.4 Stuprörsutkastare

Avledning från hustak kan göras ytligt med stuprörsutkastare och vattnet kan på så sätt utnyttjas som ett positivt inslag i skolgårdsmiljön. Genom att låta vattnet avrinna ytligt och infiltrera ovanifrån erhålls en rening av vattnet genom luftning och avsättning av partiklar i det översta markskiktet. Vid användning av stuprörsutkastare är det viktigt att marken är hårdgjord närmast huset, alternativt kan en tät duk användas. Närmast byggnaden, ca 3 m, ska marken luta 5 % och därefter ca 1-2 %. För att underlätta infiltrationen av vattnet kan den mottagande ytan även anläggas med krossmaterial de första metrarna. Principskiss för stuprörsutkastare visas i figur nedan.

Figur 7.4. *Sektionsskiss på stuprörsutkastare med tät vattenavledare, tätskikt och marklutning (Svenskt vatten, P105).*

Idrottshallens tak kan med fördel avvattnas på detta sätt där det föreslagna infiltrationsdiket kan vara den mottagande ytan. Beroende på hur mycket av ytan runt skolbyggnaden kan utnyttjas till infiltrationsytor kan detta tak även avvattnas på samma sätt, alternativt kan taket kopplas på ett kassettmagasin. Denna princip redovisas i bilaga 1.

8 100-årsregn

Vid häftigare regn än de med 10-års återkomsttid kommer mer vatten än dagvattensystemet kan ta emot. För ett 100-årsregn med 10 minuters varaktighet är regnintensiteten ca 490 l/s,ha vilket medför ett flöde om ca 545 l/s (se rubrik 5.1.2.). Avrinningen från dessa regn måste tas hänsyn till i planeringen så att det inte uppstår problem för byggnaderna inom planområdet. Det är viktigt att höjdsättningen av marken planeras så att ytliga avrinningsvägar finns, samt att byggnadernas entréplan ligger högre än gångbanor och vägar (som också benämns i kapitel 7).

De föreslagna infiltrationsdikena mot parkområdet kommer att ansamla stor del av avrinningen från parkområdet samt skolgården om ett 100-årsregn skulle inträffa. Som beskrivet i kapitel 7 så bör betäckningen på dagvattenbrunnen i svackdiket sättas på en nivå så att vatten kan brädda när det är fyllt. Om det anläggs ett underjordiskt magasin som dagvattenintaget är kopplat till så kan det dimensioneras så att en stor del av 100-årsregnet tas omhand lokalt, om det under detaljprojekteringen anses vara nödvändigt.

9 Slutsats

Utredningen visar att den planerade exploateringen medför en ökning av dagvattenflödet från området med ca 83 l/s vid ett 10-årsregn med 10 minuters varaktighet och klimatpåslag med 20 %. För att möta Haninge kommuns mål att inte öka avrinningen efter exploatering så har olika punktinsatser föreslagits för att fördröja den erforderliga magasinsvolymen om 50 m^3. Bilaga 1 redovisar den föreslagna hanteringen med infiltrationsytor och ett kassettmagasin.

Föroreningar i dagvattnet från området kommer inte överskrida de riktvärden som är framtagna av Regionala dagvattennätverket i Stockholm, förutom kadmium och fosfor som överskrider värdet marginellt. Med den föreslagna dagvattenhanteringen kommer föroreningarna minskas ytterligare samt möta Haninge kommuns mål för dagvattenhantering t.ex. bevara den naturliga vattenbalansen och att utnyttja dagvattnet för att skapa vackra vattenmiljöer.

10 Fortsatt arbete/ytterligare utredningar

När dagvattenutredningen ska användas som underlag för system- och bygghandling för yttre VA-handlingar behöver ytterligare undersökningar utföras.
Förslag på underlag för vidare arbete:

- Geoteknisk undersökning inkl mätning av grundvattennivåer och infiltrationskapacitet
- Undersökning av kondition och funktion av befintliga ledningar inom eller i anslutning till exploateringsområde

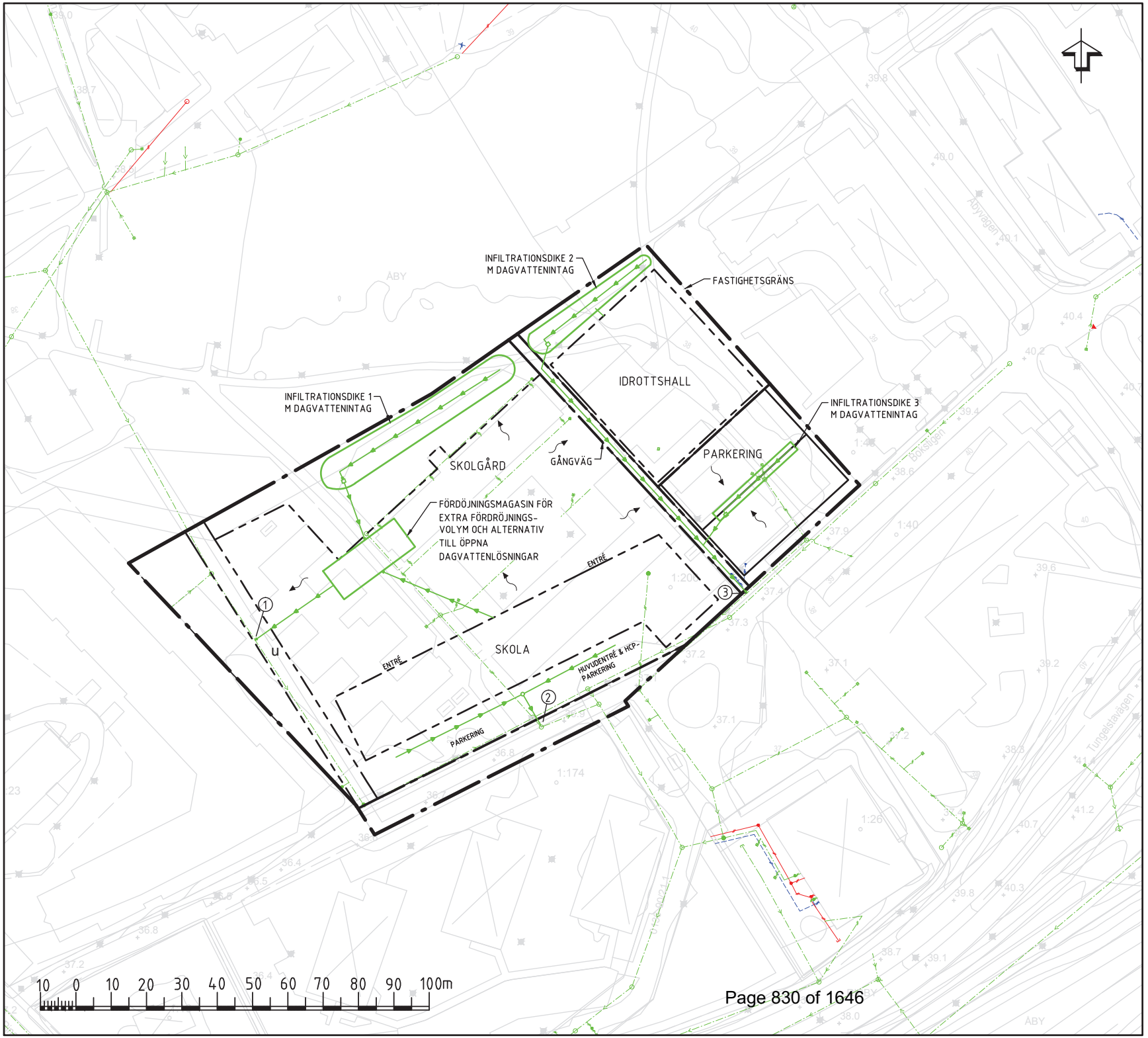
11 Referenser

11.1 Skriftliga

- Haninge kommun, Dagvattenstrategi antagen 2005-04-04 och reviderad 2010-11-15.
- Förslag till riktvärden för dagvattenutsläpp, Regionala dagvattennätverket i Stockholms län, februari 2009.
- Haninge kommun, Recipientklassificering för Haninge kommun – sammanställning, översikt över de 34 vatten som klassades 2013.
- Svenskt Vatten, Dimensionering av allmänna avloppsledningar, Publikation P 90 Mars 2004
- Svenskt vatten, Hållbar dag- och dränvattenhantering, Publikation P105, augusti 2011.
- Svenskt Vatten, Nederbördsdata vid dimensionering och analys av avloppssystem, Publikation P 104 augusti 2011

11.2 Internet

- Länsstyrelsen, http://ext-webbgis.lansstyrelsen.se/Stockholm/Planeringsunderlag/
- StormTacs arbetsblad ”Data base of standard concentrations and reduction efficiencies” och ”Standard concentrations” version 2015-10, http://www.stormtac.com/StormTacData.php
- Viss, Vatteninformationssystem Sverige, http://www.viss.lansstyrelsen.se/
- Green Urban Systems, http://www.greenurbansystems.eu/ ”Grågröna systemlösningar för gröna städer – inventering av dagvattenlösningar för urbana miljöer”, 2014-11-24 (Lindfors, Bodin-Sköld, Larm)
- Broschyr Dagvattenkassetter, Wavin, http://se.wavin.com/web/losningar/dagvatten/fordrojning-och-infiltration/dagvattenkassett-aquacell.htm

FÖRKLARINGAR

- DAGVATTENBRUNN
- RINNRIKTNING YTVATTEN
- DRÄN- ELLER DAGVATTENLEDNING
- BEF. DAGVATTENLEDNING
- ① FÖRSLAG PÅ SERVISANSLUTNING

BILAGA 1 – FÖRESLAGEN DAGVATTENHANTERING
DAGVATTENUTREDNING PARKSKOLAN

HANINGE KOMMUN
SKALA 1:1000, A3
HANDLÄGGARE: M.VIBERG
DATUM: 2016-05-09

ÅF
www.afconsult.com

Åby 1:206, Haninge kommun

Bullerutredning vid ombyggnad av Parkskolan

Uppdragsnummer: 170666

Beställare: Haninge kommun, Stadsbyggnadsförvaltningen
Att: Olga Borfileva

Dokument: R170666-1
Datum: 2017-01-31
Antal sidor: 4

Handläggare:

Björn Tunemalm

Granskare:

Rickard Hellqvist

Tunemalm Akustik AB
Skolgatan 81
903 30 UMEÅ

Tel växel:
Umeå 090-134590
Sundbyberg 08-273750

Org nr: 556293-5907
www.tunemalm.se

1 Inledning

Vi har utfört en utredning av externt buller vid planerad ombyggnad av skola på fastigheten Åby 1:206 m.fl. i Haninge kommun. I utredningen har vi koncentrerat oss på trafikbuller från Tungelstavägen samt järnvägsbuller från Nynäsbanan. Buller från lokala vägar har beräknats med uppskattad trafikintensitet.

2 Underlag

Som underlag har vi använt oss av situationsplaner, skisser och trafikdata som tillhandahållits av uppdragsgivaren.
Trafikuppgifterna på Tungelstavägen (Riksväg 257) och Nynäsbanan baseras på Trafikverkets uppgifter för 2016 samt prognos för år 2040.

2.1 Vägtrafikuppgifter

Den dominerande trafiken i området är på Tungelstavägen och Österhaningevägen. Övriga vägar har mycket begränsad trafik och uppskattas till mellan 500 och 1600 fordon per dygn, *se tabell 1*.

Tabell 1. Underlag för vägtrafik

Vägsträcka	Totalt antal fordon/ dygn Ådt[1]		Andel tung trafik, %	Skyltad hastighet, km/h
	Nuvarande trafik	Framtida trafik		
Tungelstavägen	10 600	12 500	11	50
Rondell	4 900	6 000	11	30
Bokstigen	500	500	0	30
Övriga vägar	1 600	1 600	10	50

2.2 Tågtrafikuppgifter

Tågtrafik på Nynäsbanan domineras av pendeltåg modell X10. I dagsläget trafikeras banan av ca 3 godståg, men i framtiden bedöms denna trafik öka till 11 stycken per Ådt[1].

Tabell 2. Underlag för tågtrafik

Vägsträcka	Totalt antal tåg / dygn Ådt[1]		Medellängd, m	Hastighet, km/h
	Nuvarande trafik	**Framtida trafik**		
Pendeltåg – X10	220	220	107	50
Godståg – RC-lok	3	11	210	50
Godståg på stickspår	1	1	210	30

3 Bedömningsgrunder

När det gäller externt samhällsbuller på skolgårdar brukar man oftast tillämpa samma

[1] Årsmedeldygn

bedömningsgrunder som för bostadshus. Vid planärenden används SFS 2015:216 – Förordning om trafikbuller vid bostadsbyggnader. Denna förordning avser buller utomhus vid fasader och uteplatser. Enligt Haninge kommuns ”Översiktsplan 2030 - med utblick mot 2050” jämställs dock inte uteplatser med skolgårdar.
För inomhusmiljön finns Folkhälsomyndighetens författning FoHMFS 2014:13.
Ett sammandrag ur dessa författningar redovisas i *tabell 3*.

Tabell 3. Riktvärden för väg- och tågbuller

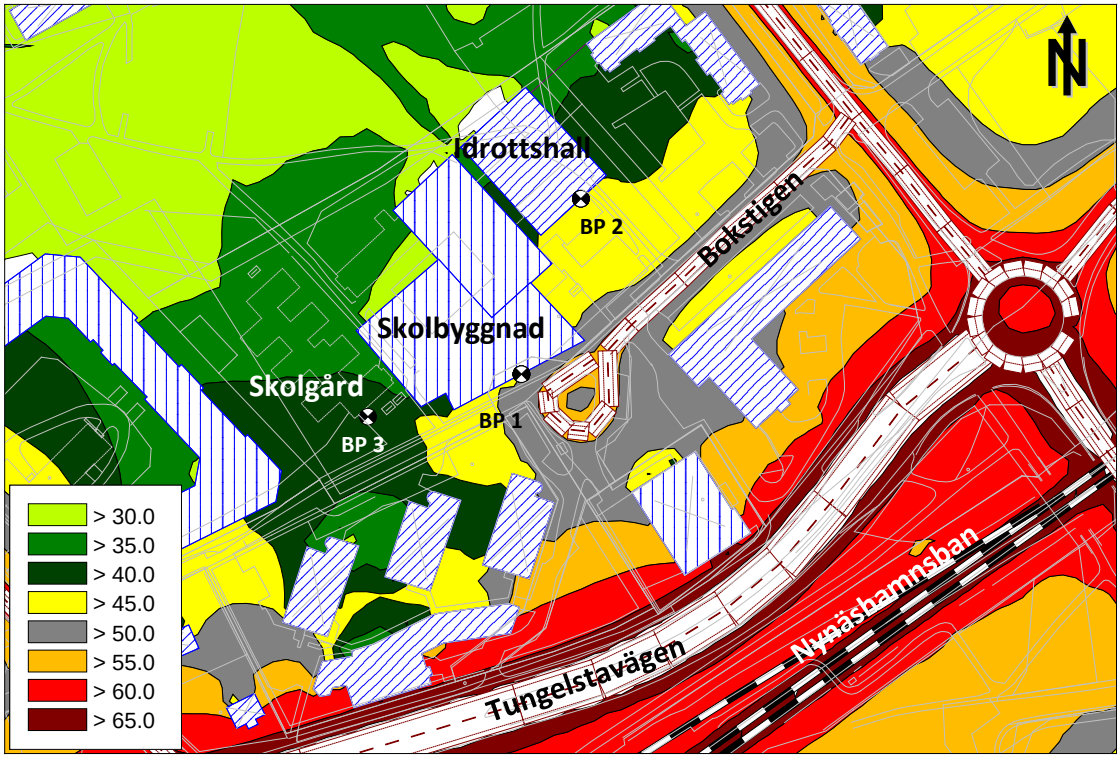
Högsta ljudnivå	**$L_{Aeq,\ 24H}$ (dB)**	**L_{Amax} (dB)**
Skolgård och fasad(frifältsvärde)	55	-
Inomhus	30	45

4 Beräkningsmetod

Bullerberäkningar har utförts med beräkningsprogrammet Cadna/A version 2017.
De ekvivalenta och maximala ljudnivåerna från vägtrafik har beräknats enligt den Nordiska beräkningsmodellen.
Beräkningarna över området är utförd på 2 meters höjd men punktberäkningar utmed fasaderna är utförda på 2; 4,8; 7,6 och 10,4 meters höjd.

5 Beräknade ljudnivåer

I *karta 1* redovisas $L_{Aeq,\ 24H}$ för det samlade bullret från väg- och tågtrafik för nuvarande och framtida trafik (skillnaden är så liten att det inte syns på kartan). Ljudnivåerna blir som högst 52 dB vid fasaden mot Bokstigen och mellan 35 och 44 dB på skolgården. Den dominerande ljudnivån vid fasad är från Bokstigen.

Karta 1. Bullerutbredning från väg- och tågtrafik, L_{Aeq} dB.

I *tabell 4* redovisas ljudnivåerna vid fasaderna mot Tungelstavägen/Nynäsbanan samt på skolgården.

Tabell 4. Beräknade ljudnivåer från väg- och tågtrafik

Beräkningspunkt	$L_{Aeq,24H}$, dB	$L_{Aeq,24H}$, dB	L_{Amax}, dB
	Nuvarande trafik	Framtida trafik	
BP1 – Skolbyggnad pl bv	49	50	70
BP1 – Skolbyggnad pl 1 tr +4,8 m	51	51	70
BP1 – Skolbyggnad pl 2 tr +7,6 m	52	52	72
BP1 – Skolbyggnad pl 3 tr +10,4 m	52	52	72
BP2 – Idrottshall pl bv	44	44	65
BP2 – Idrottshall pl 1 tr +4,8 m	45	45	66
BP2 – Idrottshall pl 2 tr +7,6 m	46	47	68
BP3 – Skolgård	44	44	59

Inomhusnivåerna bestäms av nivåerna i *tabell 4* minus ljudisoleringen i fasadväggar och fönster. Med normala värmeisolerade fönster erhålls en ljudisolering i fasader på minst R_{Atr} 30 dB vilket gör att inomhusnivåerna kommer att bli som högst L_{Aeq} 22 dB och L_{Amax} 42 dB.

6 Analys av beräkningarna

En analys av beräkningarna visar att riktvärdet för utomhusmiljöer på skolgårdar (≤ 55 dB) uppfylls på hela skolområdet.

Det dominerande bullret $L_{Aeq,24H}$ kommer från Tungelstavägen medan järnvägen är relativt skärmad och avger betydligt lägre nivåer. Den lokala gatan Bokstigen ligger däremot tvåa om våra antaganden med 500 fordon per dygn stämmer.

Maximala nivåerna blir som högst L_{Amax} 72 dB vid fasaderna mot Tungelstavägen och järnvägen. Det finns dock inget krav för L_{Amax} utanför fasader på skolbyggnader. Här är det dock järnvägen som dominerar. L_{Amax} för vägtrafiken ligger under 65 dB i alla punkter.

Beräkningarna visar att varken befintliga eller nya skolbyggnader har någon betydande bullerdämpande effekt på omgivningen.

7 Sammanfattning

Vi har utfört beräkningar av externt buller inför ombyggnad av Parkskolan i Haninge kommun. Beräkningarna visar att ljudnivåerna på skolgården blir högst L_{Aeq} 44 dB och högst $L_{Aeq,24h}$ 52 dB utanför fasad på tredje våningen. De maximala nivåerna blir L_{Amax} 72 dB och domineras av tågtrafiken. De maximala nivåerna från vägtrafiken ligger under L_{Amax} 65 dB i skolområdet.

De förhållandevis låga ljudnivåerna utomhus medför att med normala värmeisolerade fönster och fasader ger en inomhusnivå under L_{Aeq} 22 dB och L_{Amax} 42 dB.

GEOSIGMA

Grap 17012

Tekniskt PM

Geoteknisk utredning inför detaljplanearbete för Åbyhallen, Västerhaninge

Geosigma AB

Sebastian Agerberg

Stockholm 2017-02-07

GEOSIGMA

SYSTEM FÖR KVALITETSLEDNING

Uppdragsledare	Uppdragsnr	Grap nr	Version	Antal sidor
Frank Willer	604535	17012	1.1	9
Beställare	Beställares referens			Antal bilagor
Tornberget Fastighetsförvaltning AB	Kaj Nilsson			0

Rapporttitel

Geoteknisk utredning inför detaljplanearbete för Åbyhallen, Västerhaninge

Författad av	Datum
Sebastian Agerberg	2017-02-07
Granskad av	Datum
Tomislav Polugic	2017-02-09

SS-EN ISO 9001

GEOSIGMA AB	Uppsala	Teknik & Innovation	Göteborg	Stockholm
www.geosigma.se geosigma@geosigma.se Bankgiro: 5331 - 7020 PlusGiro: 417 14 72 - 6 Org.nr: 556412 - 7735	Postadress Box 894, 751 08 Uppsala Besöksadress S:t Persgatan 6, Uppsala Tel: 010-482 88 00	Seminariegatan 33 752 28 Uppsala Tel: 010-482 88 00	Stora Badhusgatan 18-20 411 21 Göteborg Tel: 010-482 88 00	Sankt Eriksgatan 113 113 43 Stockholm Tel: 010-482 88 00

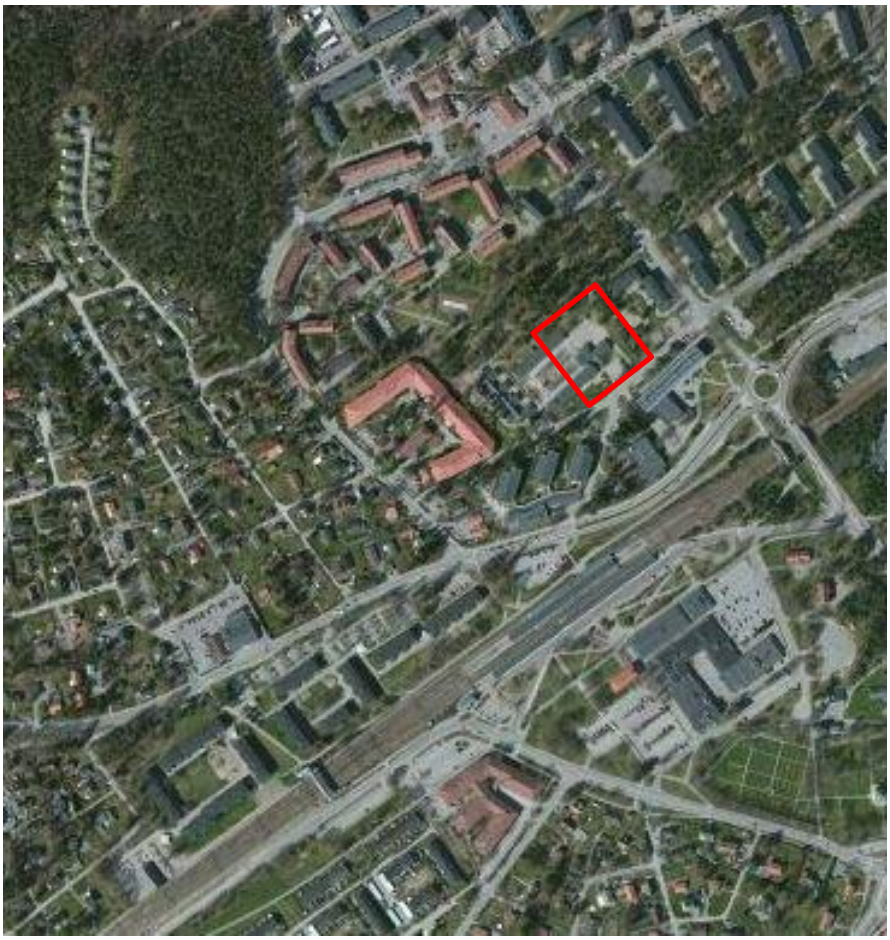
Innehåll

1 Objekt 4
2 Syfte 4
3 Underlag 5
4 Styrande dokument 5
5 Markanvändning 5
5.1 Befintlig markanvändning 5
5.2 Planerad markanvändning 5
6 Markförhållanden 5
6.1 Hydrogeologi 6
7 Dimensioneringsförutsättningar 6
7.1 Geoteknisk kategori 6
7.2 Jordmaterialegenskaper 6
8 Stabilitet 7
9 Rekommendationer 7
9.1 Geoteknik 7
9.2 Schaktning 8
9.3 Hydrogeologi 8
10 Omgivningspåverkan 8
11 Kompletterande utredning 9

1 Objekt

Geosigma AB har på uppdrag av Tornberget Fastighetsförvaltning AB genomfört en översiktlig geoteknisk undersökning vid Parks förskola (del av fastigheten fastighet Åby 1:206) i Haninge kommun. Fastigheten ligger på Bokstigen 12. Enligt planförslag ska området exploateras för idrottshall.

I föreliggande PM redovisas en tolkning av de geotekniska förutsättningarna och rekommendationer för grundläggning.

Figur 1-1. *Översiktskarta över Västerhaninge där undersökningsområdets ungefärliga läge markerats med röd rektangel.*

2 Syfte

Syftet med undersökningen har varit att utreda de geotekniska förhållandena inför uppförandet av ny bebyggelse. Undersökningarna har inriktats på att bestämma jordarter och jordlagrens mäktighet, de översiktliga hydrogeologiska förhållandena, samt att ge grundläggningsrekommendationer. Resultaten avses utgöra ett planeringsunderlag inför exploatering.

3 Underlag

Underlag för detta PM är den geotekniska undersökningen som redovisas markteknisk undersökningsrapport, MUR, daterad 2017-02-02, Grap 17011.

4 Styrande dokument

De styrande dokumenten för de geotekniska undersökningarna är:

- IEG Rapport 2:2008, Rev 2, *Tillämpningsdokument – Grunder*
- IEG Rapport 6:2008, Rev 1, *Tillämpningsdokument – Slänter och Bankar*
- Skredkommissionen Rapport 3:95, *Anvisningar för släntstabilitetsutredningar*
- TK Geo 13, *Trafikverkets tekniska krav för geokonstruktioner*
- Anläggnings AMA 13

5 Markanvändning

5.1 Befintlig markanvändning

Undersökningsområdet består av parkmark och skolgård.

En ledningsinventering har identifierat lägena för befintliga ledningar. Området genomkorsas av en fjärrvärmekulvert från Vattenfall och det kommunala VA nätet. I övrigt finns även el och fiber nära projektområdet.

5.2 Planerad markanvändning

Den preliminära planen för markanvändning inom projektområdet är nybyggnation av idrottshall.

6 Markförhållanden

Marken i undersökningsområdet sluttar generellt svagt mot söder och varierar mellan cirka +37 och +39.

Enligt SGUs jordartskarta består marken inom undersökningsområdet av sandiga isälvssediment med en mäktighet på mellan 10-25 m.

Den geotekniska undersökningen visar att jordlager består av ett tunt lager vägfyllning eller sandig mull vilket underlagras av mäktiga lager av siltig finsand.
Djup till berg varierar kraftigt över området mellan 0.5 meter till över 11 meter och är djupast i områdets södra del.
Bergets egenskaper har inte undersökts närmare.

6.1 Hydrogeologi

Två grundvattenrör har installerats i undersökningspunkterna 16GS04, och 16GS09. För lägen i plan se ritning 160G1101 och för inmätta grundvattennivåer se ritning 200G1101.

Grundvattennivåerna har avlästs och funktionstestast vid två tillfällen 2017-01-11 och 2017-01-26. Vid båda tillfällen avlästes grundvattenrören torra.

Grundvattennivåer varierar över tid beroende på bland annat nederbörd och temperatur. Då avläsningarna visar att grundvattennivån ligger djupare än 10,5 i undersökningsområdet, kommer ingen särskild hänsyn behöva tas till grundläggning.
Marken bedöms ha god infiltrationsförmåga.

7 Dimensioneringsförutsättningar

7.1 Geoteknisk kategori

Vid dimensionering av grundkonstruktioner ska geoteknisk kategori 2 (GK2) tillämpas, enligt definition i IEG Rapport 8:2008 kapitel 4.

7.2 Jordmaterialegenskaper

Utförda undersökningar visar på lite variation i jorden. Angivna parametrar bedöms variera lite över området. På större djup än provtagningsnivåer ökar osäkerheten men sonderingar indikerar homogena jordegenskaper ner till ca 7 meter var efter markens lagringstäthet bedöms öka betydligt.

Jordmaterialens friktionsvinkel har utvärderas från sonderingar och bedöms till ca 30° i den slitiga finsanden som utgör den absoluta merparten av området.

Den karakteristiska friktionsvinkeln är baserad på empiriska riktvärden i TK Geo 13 tabell 5.2-4. Tungheten är baserad på empiriska riktvärden i TK Geo 13 tabell 5.2-1.

För parametrar för dimensionering av schakter, se Tabell 7.1.

Tabell 7.1. *Parametrar för dimensionering av schakt*

Jordlager	Djup [m]	Kar värde $Ø'_k$ [°]	Dim värde $Ø'_d$ [°]	Kar värde c_{uk} [kPa]	Dim värde c_{ud} [kPa]	Tunghet γ [kN/m^3]
F/grSa	0- 0,2	30	29	-	-	22*
siSaf	0,2- 7,0	30	29	-	-	18*
Bottenfrikt / saMn	>7,0	40	35	-	-	20*

* Tabellvärde från TK Geo 13

För att få fram det karakteristiska och det dimensionerande värdet på friktionsvinkeln har en utvärdering gjorts av omräkningsfaktorn, η. I Tabell 7.2 redovisas omräkningsfaktorn för schaktparametrar.

Tabell 7.2. *Utvärdering av omräkningsfaktorn för schaktparametrar.*

	Omräknings -faktorn, η_x
η_1 beaktar egenskapens naturliga variation, definierad i form av variationskoefficienten Vx	1,0
η_2 beaktar antal oberoende undersökningar n	
η_3 beaktar osäkerhet relaterad till bestämning av jordens egenskaper	0,95
η_4 beaktat geokonstruktionens närhet till undersökningspunkt	1,0
η_5 beaktar omfattning av den del av marken som bestämmer beteendet hos geokonstruktionen i det betraktade gränstillståndet	
η_6 beaktar geokonstruktionens förmåga att överföra last från veka till fasta delar i marken	
η_7 beaktar typ av brottmekanism (sprött eller segt)	
η_8 beaktar parameterns betydelse i förhållande till andra lastgivande eller mothållande parametrar	1,0
$\eta = \eta_{(1,2)} \times \eta_3 \times \eta_{(4,5,6,7)} \times \eta_8$	0,95

8 Stabilitet

Områdets totalstabilitet bedöms i dagsläget vara tillfredsställande, med hänsyn till att marken i det närmaste är plan.

Släntlutning anpassas efter lokala förhållanden såsom jordlagerföljd och belastning intill schakt.

9 Rekommendationer

9.1 Geoteknik

Inget förstärkningsalternativ har detaljutretts i föreliggande PM.

Rekommendationer för grundläggning baseras på utförda geotekniska undersökningar. Borrpunkterna är utspridda inom anvisat område för att kunna värdera och få en övergripande bild av jorddjupen i området.

Området planeras att bli bebyggt med idrottshall. Till sporthallen antas även ledningar och hårdgjorda ytor anläggas.
I skrivande stund är inte höjder för grundläggning av hus och fyllningar kända.

Grundläggningsförslags utarbetas med konstruktör efter att ett förslag på konstruktion är framtaget.
För att bedöma eventuella schaktvolymer, pållängder och risker vid övrig grundläggning kan de geotekniska undersökningarna behöva kompletteras när ett färdigt konstruktionsförslag finns.

Det rekommenderas att ett materialskiljande lager av geotextil läggs ut på schaktbotten innan nya massor påföres.
Innan uppfyllning eller grundläggning ska all befintlig fyllning och jord avlägsnas.
Fyllnadsmaterial under anläggning skall utgöras av material valt från gällande Anläggnings AMA. Packning skall utföras enligt gällande anläggnings AMA.

Det skall beaktas att jordlagren i området till delar är tjälfarliga vilket skall tas hänsyn till vid grundläggning av vägar och anläggningar. Detta innebär att utskiftning av tjälfarliga jordlager bör ske ner till frostfritt djup alternativt att undergrunden bör tjälisoleras.

9.2 Schaktning

Vid schakt i området skall man beakta att det finns silt i den naturligt lagrade friktionsjorden, vilket innebär att jorden får flygegenskaper vid schakt i samband med nederbörd och under grundvattenytan samt att den är tjälfarlig.

All schaktning ska utföras i enlighet med Anläggnings AMA 13 kap CBB samt Arbetsmiljöverkets handbok ”Schakta säkert”. Schaktning ska utföras på sådant sätt att skador ej uppkommer på befintliga ledningar.

Vid schakt i friktionsmatrial ska slänter inte utföras brantare än 2:1 ner till 2 meter utan särskild utredning. Förekommande naturligt lagrade finkorniga friktionsjordar är flytbenägna i vattenmättat tillstånd. Man bör observera att befintlig fyllning lokalt kan innehålla block och byggnadsrester. Släntkrön ska ej belastas.

Avtäckning av berg för grundläggning av byggnad utförs enligt Anläggnings AMA 10 kap CBB.71 avtäckningsklass 1.

Bergschakt för grundläggning av byggnad på sprängbotten utförs enligt AMA Anläggning 13 kap. CBC.21.

9.3 Hydrogeologi

Enligt utförda avläsningar av grundvattenrör ligger grundvattenytan på över 10 meter under markytan. Planerad byggnation bedöms ha obetydlig påverkan på grundvatten nivån.

Inför schakt rekommenderas att grundvattennivåer kontrolleras för att fastställa aktuell grundvattennivå.

Länshållning vid schakt kan komma att krävas vid snösmältning och nederbörd.

10 Omgivningspåverkan

En riskanalys för vibrationsalstrande arbeten som pålning, packning och sprängning ska tas fram innan arbetena påbörjas.

Befintliga ledningar ska lokaliseras och berörda ledningsägare kontaktas.

11 Kompletterande utredning

Kompletterande utredningar kan behövas för att klarlägga de geotekniska förutsättningarna efter att ett färdigt konstruktionsförslag finns.

Grundvattennivån bör undersökas över tid för att klargöra rådande geohydrologiska förhållanden inom arbetsområden.

GEOSIGMA

Grap 17011

Markteknisk undersökningsrapport, MUR

Geoteknisk utredning inför detaljplanearbete för Åbyhallen, Västerhaninge

Geosigma AB

Sebastian Agerberg

Stockholm 2017-02-07

GEOSIGMA	SYSTEM FÖR KVALITETSLEDNING			
Uppdragsledare Frank Willer	Uppdragsnr 604535	Grap nr 17011	Version 1.1	Antal sidor 6
Beställare Tornberget Fastighetsförvaltning AB	Beställares referens Kaj Nilsson			Antal bilagor 1
Rapporttitel Geoteknisk utredning inför detaljplanearbete för Åbyhallen, Västerhaninge				
Författad av Sebastian Agerberg			Datum 2017-02-07	
Granskad av Tomislav Polugic			Datum 2017-02-09	

GEOSIGMA AB	Uppsala	Teknik & Innovation	Göteborg	Stockholm
www.geosigma.se geosigma@geosigma.se Bankgiro: 5331 - 7020 PlusGiro: 417 14 72 - 6 Org.nr: 556412 - 7735	Postadress Box 894, 751 08 Uppsala Besöksadress S:t Persgatan 6, Uppsala Tel: 010-482 88 00	Seminariegatan 33 752 28 Uppsala Tel: 010-482 88 00	Stora Badhusgatan 18-20 411 21 Göteborg Tel: 010-482 88 00	Sankt Eriksgatan 113 113 43 Stockholm Tel: 010-482 88 00

Innehåll

1 Objekt 4
2 Syfte 4
3 Underlag för undersökningen 4
4 Styrande dokument 4
5 Geoteknisk kategori 5
6 Befintliga förhållanden 5
7 Positionering 5
8 Geotekniska fältundersökningar 5
9 Geotekniska laboratorieundersökningar 6
10 Hydrogeologisk undersökning 6

Bilagor	**Nr**
Laboratorieprotokoll	1

Ritningar	**Nr**
Plan	160G1101
Sektion	200G1101

1 Objekt

Geosigma AB har på uppdrag av Tornberget Fastighetsförvaltning AB genomfört en översiktlig geoteknisk undersökning vid Parks förskola (del av fastigheten fastighet Åby 1:206) i Haninge kommun. Fastigheten ligger på Bokstigen 12. Enligt planförslag ska området exploateras för idrottshall.

I föreliggande rapport redovisas resultat från utförda geotekniska fält- och laboratorieundersökningar.

2 Syfte

Syftet med undersökningen har varit att utreda de geotekniska förhållandena inför uppförandet av ny bebyggelse. Undersökningarna har inriktats på att bestämma jordarter och jordlagrens mäktighet, de översiktliga hydrogeologiska förhållandena, geotekniska egenskaper med avseende på hållfasthet och deformationsegenskaper, samt att ge grundläggningsrekommendationer. Resultaten avses utgöra ett projekteringsunderlag inför exploatering.

3 Underlag för undersökningen

SGUs jordartskarta och jorddjupskarta indikerar att området består av sandiga isälvssediment med djup upp mot 25 meter.

Följande handlingar har utgjort underlag till undersökningen:

- Grundkarta i koordinatsystem Sweref 99 18 00 och höjd RH2000
- Ledningskartor från Skanova, Com Hem, Vattenfall, Haninge kommun - VA och interna ledningsritningar

4 Styrande dokument

De styrande dokumenten för planerings- och redovisningsskedet, fältundersökningar respektive laboratorieundersökningar redovisas i nedanstående tabeller.

Tabell 4-1. *Planering och redovisning*

Undersökningsmetod	Standard eller annat styrande dokument
Fältplanering	SS-EN 1997-2
Fältutförande	Geoteknisk fälthandbok; SGF Rapport 1:96, samt EN-ISO 22475-1
Beteckningssystem	SGF/BGS beteckningssystem 2001:2

Tabell 4-2. *Fältundersökningar*

Undersökningsmetod	Standard eller annat styrande dokument
Jord/berg-sondering	Metodbeskrivning för jord-bergsondering; SGF Rapport 4:2012
Viktsondering	EN-ISO-22476-10:2005, Geoteknisk fälthandbok SGF Rapport 1:96
Grundvattenmätningar	CEN ISO/TS 22475

Tabell 4-3. *Laboratorieundersökningar*

Undersökningsmetod	Standard eller annat styrande dokument
Klassificering	EN-ISO 14688-2:2004

5 Geoteknisk kategori

Undersökningen är utförd enligt geoteknisk kategori 2.

6 Befintliga förhållanden

Undersökningsområdet består av parkmark och skolgård. Undersökningsområdet sluttar svagt mot söder. Markytan i undersökningsområdet varierar mellan cirka +37,5 och +39,1 (RH2000).

I dagsläget ligger Parks förskola i södra halvan av undersökningsområdet. Övrig yta består av parkmark och hårdgjorda ytor. Genom området går en fjärrvärmekulvert, VA-ledningar och övriga mindre ledingar.

7 Positionering

Undersökningspunkterna är inmätta i koordinatsystem Sweref 99 18 00 och höjdsystem RH2000. Utsättning och inmätning är utförda av Felix Söderberg, Geosigma AB.

8 Geotekniska fältundersökningar

De geotekniska undersökningarna har utförts med borrbandvagn Geotech 504 av fältgeotekniker Kurt Laitamaa, Ramböll Sverige AB, på uppdrag av Geosigma AB. Fältundersökningarna utfördes 11-12 januarie 2017.

Fältundersökningarna omfattade:

- 10 st. JB2-sonderingar
- 2 st. viktsonderingar
- 3 st. skruvprovtagningar
- 2 st. grundvattenrör

Undersökningsmetoderna fördelades på 11 punkter inom undersökningsområdet. Punkternas lägen i plan redovisas på ritning 160G1101. Resultaten redovisas i sektion på ritningen 200G1101.

9 Geotekniska laboratorieundersökningar

Laboratorieundersökningar som utförts av Sweco Geolab under januari 2017 innefattade:

- 4 st. jordartsklassning av stört prov

Resultat från utförda laboratorieundersökningar redovisas i Bilaga 1.

10 Hydrogeologisk undersökning

Den hydrogeologiska undersökningen omfattade:

- 2 st. grundvattenrör i undersökningspunkterna 17GS04, 17GS09. För läge i plan se ritning 160G1101 samt avläsningar på ritning 200G1101.

Grundvattenrören installerades 2017-01-11 och avlästes och funktionstestades 2017-01-11 och 2017-01-23.

Tabell 11-4. *Grundvattenobservationer i installerade grundvattenrör (RH2000)*

Grundvattenrör	Markytans nivå	Avläsningsdatum	Grundvattennivå	Djup under markytan
17GS03	+37.74	2017-01-11	Torrt	Torrt 3,5 m
		2017-01-23	Torrt	Torrt 3,5 m
17GS09	+37.62	2017-01-11	Torrt	Torrt 10,5 m
		2017-01-23	Torrt	Torrt 10,5 m

ALLMÄNT

PÅ UPPDRAG AV GEOSIGMA AB HAR RAMBÖLL AB UTFÖRT GEOTEKNISK FÄLTUNDERSÖKNING. INMÄTNING OCH UTSÄTTNING AV BORRPUNKTER ÄR UTFÖRT AV GEOSIGMA AB

LABORATORIEUNDERSÖKNING ÄR UTFÖRD AV SWECO GEOLAB.

UNDERSÖKNINGARNA ÄR UTFÖRDA UNDER VECKA 2, 2017.

NU UTFÖRD UNDERSÖKNING OMFATTAR BORRHÅL 17GS01 TILL 17GS11.

PLANSYSTEM: SWEREF 99 18 00
HÖJDSYSTEM: RH 2000

TILLHÖRANDE RITNINGAR

200G1101 SEKTION

TECKENFÖRKLARINGAR

SE SGF:S BETECKNINGSSYSTEM:
WWW.SGF.NET

17GS01 +37.5
17GS02 +39.1
17GS03 +37.7
17GS04 +38.0
17GS05 +37.5
17GS06 +37.5
17GS07 +38.2
17GS08 +37.9
17GS09 +37.6
17GS10 +37.6
17GS11 +37.5

A
B
C

1:48
1:206
1:40

X=6556650
Y=156000
X=6556600
Y=155900

Bokstigen
38.6
37.9
37.4
37.3
37.2
37.1
37.1
38
39
39

0 5 10m

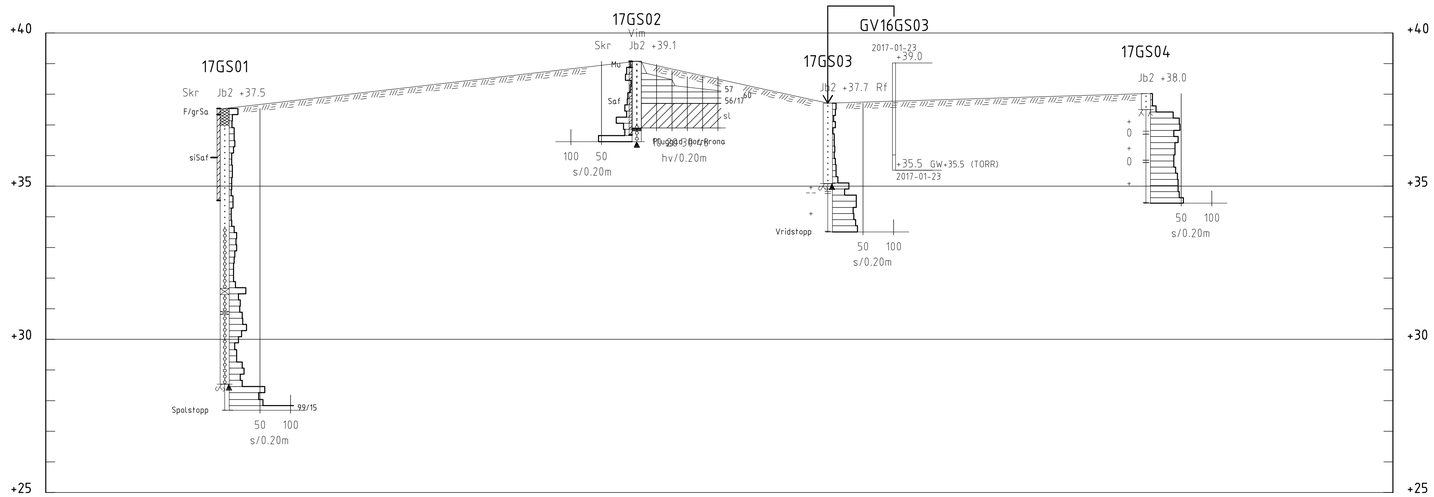
BET	ANT	ÄNDRINGEN AVSER	DATUM	SIGN

GEOSIGMA
TEL: 010 482 88 00
WWW.GEOSIGMA.SE

UPPDRAG NR	RITAD/KONSTRUERAD AV	HANDLÄGGARE
604596	S.AGERBERG	S.AGERBERG
DATUM	GRANSKAD	ANSVARIG
2017-02-10		

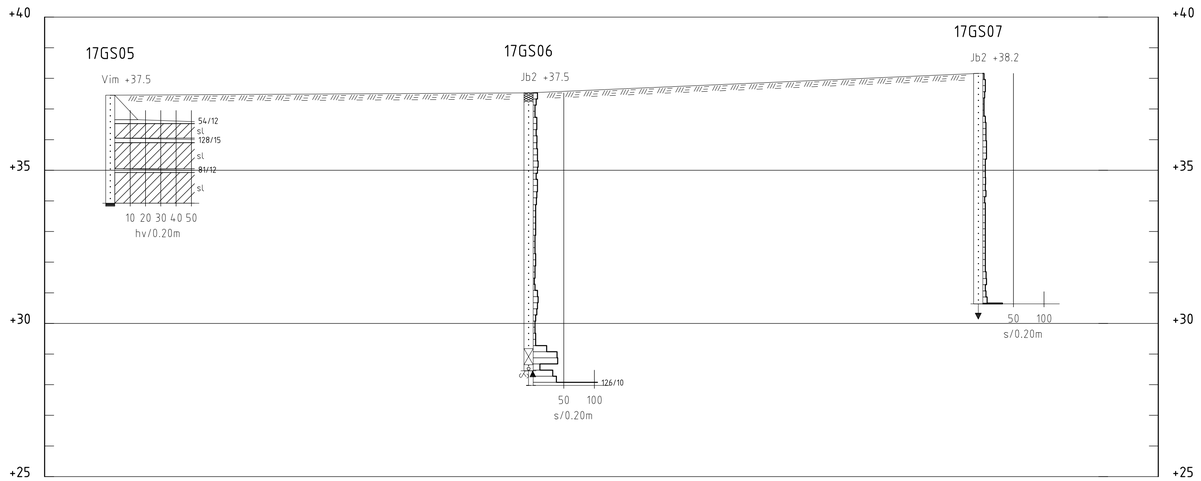
ÅBYHALLEN
VÄSTERHANINGE
GEOTEKNISK UNDERSÖKNING
PLAN

SKALA	NUMMER	BET
1:200 (A1)	160G1101	

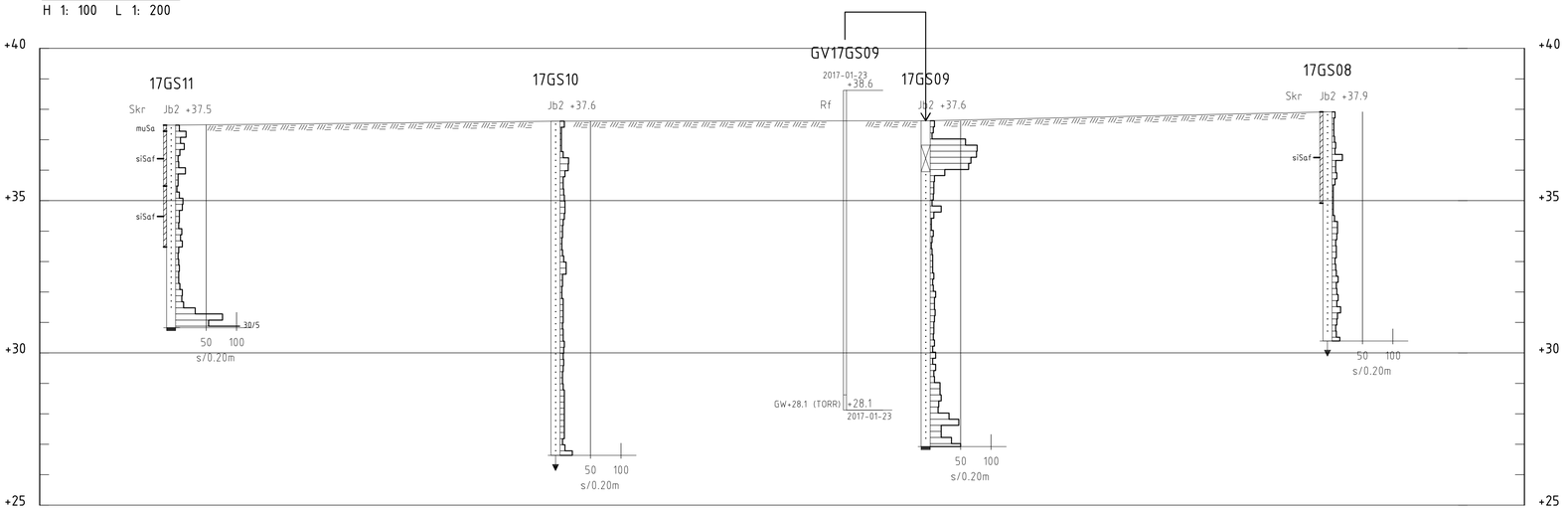
SEKTION A-A

H 1: 100 L 1: 200

SEKTION B-B

H 1: 100 L 1: 200

SEKTION C-C

H 1: 100 L 1: 200

ALLMÄNT

PÅ UPPDRAG AV GEOSIGMA AB HAR RAMBÖLL AB UTFÖRT GEOTEKNISK FÄLTUNDERSÖKNING. INMÄTNING OCH UTSÄTTNING AV BORRPUNKTER ÄR UTFÖRT AV GEOSIGMA AB

LABORATORIEUNDERSÖKNING ÄR UTFÖRD AV SWECO GEOLAB.

UNDERSÖKNINGARNA ÄR UTFÖRDA UNDER VECKA 2, 2017.

NU UTFÖRD UNDERSÖKNING OMFATTAR BORRHÅL 17GS01 TILL 17GS11.

PLANSYSTEM: SWEREF 99 18 00
HÖJDSYSTEM: RH 2000

TILLHÖRANDE RITNINGAR

160G1101 PLAN

TECKENFÖRKLARINGAR

SE SGF:S BETECKNINGSSYSTEM: WWW.SGF.NET

BET	ANT	ÄNDRINGEN AVSER	DATUM	SIGN

GEOSIGMA

TEL: 010 482 88 00
WWW.GEOSIGMA.SE

UPPDRAG NR	RITAD/KONSTRUERAD AV	HANDLÄGGARE
604596	S.AGERBERG	S.AGERBERG
DATUM	GRANSKAD	ANSVARIG
2017-02-10		

ÅBYHALLEN
VÄSTERHANINGE
GEOTEKNISK UNDERSÖKNING
SEKTION

SKALA	NUMMER	BET
1:200 (A1)	200G1101	

Jordprovsanalys

Projekt **Parkskolans idrottshall Västerhaninge**		
Uppdragsnummer	*Uppdragsgivare*	*Gransk./Tabell*
604596	Geosigma AB, Uppsala	*Löp-nr* 31332
Provtagningsdatum	*Provtagningsredskap / Analysmetod*	*Datum/Sign* 2017-01-26
2017-01-13	Skr	*Undersökningsdatum*
		2017-01-26

Borrhål/ Sektion	Djup [m]	Benämning/ (okulär jordartsklassning SS-EN ISO 14688-1+2) Jordartsförkortning (enl. IEG 2011-05-08)	Mtrl typ/ tjälf. klass[1)]	Anm.
17GS01	0.2-3.0	Brun rostfläckig siltig finsand, siFSa	3B/2	
17GS08	0.0-3.0	Brungrå siltig finsand, siFSa	3B/2	
17GS11	0.2-2.0	Brungrå rostfläckig siltig sand med enstaka gruskorn, siSa	4A/3	
	2.0-4.0	Brungrå siltig finsand, siFSa	4A/3	

1) Klassning enl. AMA Anläggning 13

P:\2172\Uppdrag 2016\31332\[Skr 170126.xlsx]

SWECO

SWECO GEOLAB, Gjörwellsgatan 22, Box 34044,
100 26 STOCKHOLM, Tel: 08-695 60 00, Fax: 08-695 63 60,
geolab@sweco.se, www.sweco.se/geolab, Ingår i SWECO Civil AB

Dnr KS-MEX 2017/33

§ 124 Marköverlåtelseavtal avseende del av fastigheterna Söderbymalm 3:130 - 3:131 m fl, Örnens väg

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade 2014-03-24, § 79, att ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta detaljplan för Söderbymalm 3:125 med flera, Örnens väg. Syftet med detaljplanen är att som en del av förverkligandet av Haninges regionala stadskärna och med högt ställda krav på utformningen möjliggöra ny varierad stadsbebyggelse med flerbostadshus, inslag av lokaler för handel i bostadshusens bottenplan, grönytor samt ytor för skola och förskola

Parallellt med detaljplanearbetet har kommunstyrelseförvaltningen diskuterat med flera exploatörer inför genomförandet av detaljplanen. Den ena exploatören är Wallenstam AB som sedan tidigare innehar ett optionsavtal med kommunen för delar av mark inom planområdet. Den andra exploatören är Turbinen AB. Diskussionerna har resulterat i undertecknade marköverlåtelseavtal med respektive exploatör.

Avtalet med Turbinen innebär att exploatören köper kvartersmark avsedd för skola och förskoleverksamhet för en köpeskilling om 2000 kronor per kvadratmeter BTA. Turbinen åtar sig att ha färdigställt och satt i drift en förkola för minst 120 barn senast 2019-08-01 samt färdigställt och satt i drift en F-6-skola för minst 350 elever senast 2020-08-01. Exploatören åtar sig också att teckna avtal med en privat verksamhetsutövare innan tillträde. Slutlig marköverlåtelse sker först efter erhållet bygglov samt startbesked och marköverlåtelsen är villkorad av kommunfullmäktiges godkännande samt detaljplanens antagande.

Ett detaljplaneförslag har lämnats till stadsbyggnadsnämnden för beslut om godkännande 2017-05-17.

Förvaltningens synpunkter

Under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar anta detaljplanen för Söderbymalm 3:125 med flera, Örnens väg, anser kommunstyrelseförvaltningen att marköverlåtelseavtalet undertecknat av Turbinen bör godkännas.

Underlag för beslut

- Marköverlåtelseavtal undertecknat av Turbinen AB
- Bilaga 1 Detaljplanekarta
- Bilaga 2 Karta med Fastigheterna markerade

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar

1. Marköverlåtelseavtal undertecknat av Turbinen AB avseende del av fastigheten Söderbymalm 3:130-3:131 med flera, Örnens väg, godkänns.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar

1. Marköverlåtelseavtal undertecknat av Turbinen AB avseende del av fastigheten Söderbymalm 3:130-3:131 med flera, Örnens väg, godkänns.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: MEX

För kännedom:

Mellan Haninge kommun, nedan kallad **Kommunen**, och Turbinen Fastigheter AB org.nr 556539-8327, nedan kallat **Bolaget**, har träffats följande

Marköverlåtelseavtal

§ 1 FÖRUTSÄTTNINGAR

1.1 Detaljplan

Till grund för detta avtal ligger förslag till detaljplan för Söderbymalm 3:125 m.fl., Örnens väg, vidare benämnd Detaljplanen, bilaga 1. Detaljplanen har varit på granskning mars 2017.

1.2 Verksamhet inom Fastigheterna

Bolaget skall, innan tillträde av Fastigheterna, träffa ett avtal med verksamhetsutövaren Academedia, eller annan verksamhetsutövare som Kommunen godkänner, där de åtar sig att driva förskola för minst 120 barn inom Fastighet 1och F-6-skola för minst 350 elever inom Fastighet 2.

§ 2 MARKÖVERLÅTELSE, KÖPESKILLING och FASTIGHETSBILDNING

2.1 Marköverlåtelse

Kommunen överlåter på nedanstående villkor med äganderätt till Bolaget två områden, delar av fastigheterna Söderbymalm 3:130–3:131, 3:192–3:194, 3:202–3:203, 3:311 och 3:466 inom Haninge kommun, nedan kallade Fastighet 1 och Fastighet 2, för en överenskommen köpeskilling om 2000 kr/kvm ljus BTA. Fastigheterna är markerade med blå begränsningslinje på bilagd karta, bilaga 2.

2.2 Köpeskilling och köpeskillingens erläggande

Överenskommen köpeskilling är 2000 kr/kvm ljus BTA. Antal kvm ljus BTA stäms av mot erhållet byggnadslov men skall minst uppgå till 1000 kvm för Fastighet 1 och minst 4000 kvm för Fastighet 2.

Ljus BTA omfattar alla areor undantaget teknikutrymmen på vind. Teknikutrymmen på ljust våningsplan nedan vind skall exkluderas om vind och källare saknas eller om dessa utrymmen av skälig anledning ej går att förläggas på vind och källare. Utrymmen för verksamhetskomplement (förråd, ”lekstugor” m.m.) i fristående byggnader räknas ej som ljus BTA.

Bolaget skall när avtalet undertecknas av båda parterna betala en handpenning om 100 000 kr för Fastighet 1 och 400 000 kr för Fastighet 2 till Kommunen. Resterande del av köpeskillingarna ska betalas senast på tillträdesdagen mot att Kommunen utfärdar kvitterade köpebrev. I det fall kommunfullmäktige inte godkänner detta avtal enligt pkt 5.2., skall handpenningen utan dröjsmål återbetalas till Bolaget.

2.3 Fastighetsbildning och byggnadslov
Kommunen ansöker om och bekostar fastighetsbildning för marköverlåtelsen enligt § 2.1. Byggherren biträder härmed ansökan och medger samtidigt Kommunen rätt att företräda Byggherren i fastighetsbildningsförrättningen.

Bolaget ska söka byggnadslov för Fastighet 1 och Fastighet 2 så snart Detaljplanen är laga kraftvunnen dock senast 4 månader efter lagakraftvunnen detaljplan.

§ 3 TILLTRÄDE, KOSTNADER M.M.

3.1 Tillträde
Bolaget skall tillträda båda Fastigheterna så snart fastigheterna bildats, byggnadslov beviljats och startbesked erhållits, Bolaget träffat avtal med verksamhetsutövaren samt att verksamhetsutövaren erhållit erforderliga tillstånd för att bedriva verksamhet av Skolinspektionen.

Uppfyller inte Bolaget sina åtaganden och tillträder fastigheterna senast 12 månader efter laga kraftvunnen detaljplan och det beror på underlåtelse från Bolaget, äger Kommunen rätt att häva köpet för icke tillträdda fastigheter och i det fallet behålla inbetald handpenning såvitt avser de Fastigheter som ännu ej tillträtts.

I det fall verksamhetsutövaren inte erhåller erforderliga tillstånd från Skolinspektionen att driva verksamhet eller annat skäl som Bolaget inte råder över, ska köpet återgå och handpenning återbetalas.

3.2 Kostnader och intäkter
Alla skatter, räntor och andra kostnader för Fastigheterna som belöper på tiden före tillträdet skall betalas av Kommunen och för tiden därefter av Bolaget.

Motsvarande skall gälla för intäkterna av Fastigheterna.

3.3 Fastigheternas skick
Bolaget, som har besiktigat Fastigheterna, förklarar sig härmed godta Fastigheternas skick och avstår med bindande verkan från alla anspråk mot Kommunen på grund av fel och brister i Fastigheterna.

3.4 Lagfartskostnader
Lagfart får inte sökas på detta avtal utan först då kvitterat köpebrev utfärdats. Samtliga kostnader för lagfart och stämpelskatt ska betalas av Bolaget.

3.5 Servitut och ledningsrätt
Bolaget upplåter till förmån för den fastighet eller de fastigheter som kommunen bestämmer servitut avseende rätt att inom fastigheterna utan ersättning låta nedlägga och för all framtid bibehålla ledningar för vatten, avlopp, elektricitet, fjärrvärme eller annat även som företa erforderliga inspektioner, reparation eller ombyggnadsarbeten å desamma.

Placering av eventuella ledningar skall ske i samråd med Bolaget och godkännas av densamma. För att servitutshavarens möjligheter att utöva sin rätt enligt första stycket ovan ej skall försvåras förbinder sig Bolaget att ej utan servituthavarens medgivande plantera träd, göra uppfyllnader eller vidtaga annan åtgärd, som

försämrar ledningarnas åtkomlighet. Servitutsrätten skall, i den mån servitutshavaren ej annat medgiver, har bästa förmånsrätt i de tjänande fastigheterna.

Bolaget medger att rättigheten får inskrivas som servitut med bästa rätt i fastigheten eller upplåtas med ledningsrätt.

3.6 Släntintrång
Bolaget upplåter till förmån för Haninge kommuns gatumarksfastighet rättighet att inom Fastigheterna utan ersättning anlägga tillfällig vägsläntt.

3.7 Gatukostnader och anläggningsavgifter
Efter genomförande av detta avtal är Bolaget såsom ägare till Fastigheterna befriade från gatukostnadsersättning för utbyggnader enligt Detaljplanen. Detta gäller inte kostnader för framtida förbättringar av gator eller andra allmänna platser med därtill hörande anordningar.

Bolaget svarar i förekommande fall för alla övriga kostnader för Fastigheterna så som kostnader för anslutning av vatten- och avlopp s.k. VA-anläggningsavgift enligt gällande taxa, el och fjärrvärme m.m.

§ 4 GENOMFÖRANDE AV EXPLOATERING

4.1 Byggnadsskyldighet
1. Bolaget förbinder sig att ha färdigställt och satt i drift en förskola för minst 120 barn inom Fastighet 1 senast 2019-08-01.
2. Bolaget förbinder sig att ha färdigställt och satt i drift en F-6-skola för minst 350 elever inom Fastighet 2 senast 2020-08-01.
3. Ovanstående tidpunkter gäller under förutsättning att detaljplanen vinner laga kraft senast 2017-08-01. I de fall detaljplanen ej vunnit laga kraft senast 2017-08-01 förlängs avtalet med 12 månader. I de fall detaljplanen ej vunnit laga kraft senast 2018-08-01 ska tidpunkterna i denna paragraf av avtalet omförhandlas.

För varje påbörjad månads försening, som beror på underlåtelse från Bolaget, i förhållande till tidpunkterna enligt pkt 1, 2 och 3 skall Bolaget betala ett vite om 120 000 kr för förskolan och 200 000 kr för skolan till Kommunen.

4.2 Samordning och tidplan
Kommunen och Bolaget förbinder sig ömsesidigt att:

- genomföra exploatering på Fastigheterna i enlighet med Detaljplanen, och detta avtal, enligt en av parterna gemensamt upprättad huvudtidplan.

- kontinuerligt samordna sina exploateringsåtgärder såväl i tid som i utformning och kvalitet. Bolaget är skyldigt att samordna sina entreprenader med Kommunens olika entreprenörer, övriga byggherrar inom Planområdet och med de ledningsdragande bolagen.

4.3 Bygg- och anläggningskostnader
Bolaget ansvarar för och bekostar projektering samt bygg- och anläggningsarbeten inom Fastigheterna. Bolaget ansvarar för och bekostar även projektering och genomförande av återställande- och anslutningsarbeten, som måste göras i allmän

platsmark invid Fastigheterna och som är en följd av bolagets bygg- och anläggningsarbeten på Fastigheterna.

Kommunen ansvarar för och bekostar projektering och utbyggnad av gator och allmän plats enligt Detaljplanen.

4.4 Bygg- och informationsskyltar
Bolaget förbinder sig att på sin bekostnad med skyltar på plats kontinuerligt informera allmänheten om projektet och byggnadsarbetena och då ange Kommunens medverkan i projektet.

4.5 Dagvatten
Bolaget ansvarar för att dagvatten från hårdgjorda ytor inom kvartersmark renas i enlighet med Haninge kommuns dagvattenstrategi och detaljplanen samt att avrinningen från planområdet inte ökar. Utformning av dagvattenanläggningar ska ske i samråd med Kommunen.

§5 ÖVRIGA VILLKOR

5.1 Överlåtelse av avtal
Detta avtal får inte av Bolaget, utan kommunens skriftliga medgivande, överlåtas på annan med undantag för något av Bolagets koncerninterna bolag (dotterbolag, systerbolag eller motsvarande). Det övertagande koncerninterna bolaget får inte överlåtas till extern part utan Kommunens skriftliga medgivande. Krav på kommunens medgivande skall upphöra efter att verksamheterna driftsatts enligt pkt 4:1.

5.2 Avtalets giltighet
Detta avtal är till alla delar förfallet, utan ersättningsrätt för någondera part (dock att handpenningen ska återbetalas), om inte:

- kommunfullmäktige godkänner detta avtal genom beslut som senare vinner laga kraft.
- kommunfullmäktige antar detaljplanen enligt § 1.1 genom beslut som vinner laga kraft.

* * *

Detta avtal har upprättats i två likalydande exemplar av vilka parterna tagit var sitt.

Haninge den

Stockholm den 27/4 2017

För Haninge kommun

För Turbinen Fastigheter AB

.....
( )

.....
( )

.....
( )

.....
( )

BILAGOR:

1. Detaljplanekarta
2. Karta med Fastigheterna markerade

Bilaga 1

Teckenförklaring, grundkarta

- Trafikgräns
- Fastighetsgräns
- Ledningsrätt
- Rättighet, yta
- Järnväg
- Gångbana
- Sämre bilväg
- Körbana, kantsten
- Körbana, ej kantsten
- Körbana på torvt
- Vägräcke
- Stig
- Teleanordning, Skåp
- Elanordning, Skåp
- Elanordning, Belysningsstolpe
- Byggnad, beteckning
- Trappa, Kant
- Stödmur
- Staket
- Häck, Mkt
- Busshållplats, Mitt
- Bostad
- Komplementbyggnad
- Övrig byggnad
- Skärmtak, biltyggnad
- Barrskog
- Berg
- Lövskog
- Anläggningsområde, Lekplats
- Ägoslagsgräns
- Dike
- Markhöjd
- Höjdkurva, 1 m ekvidistans

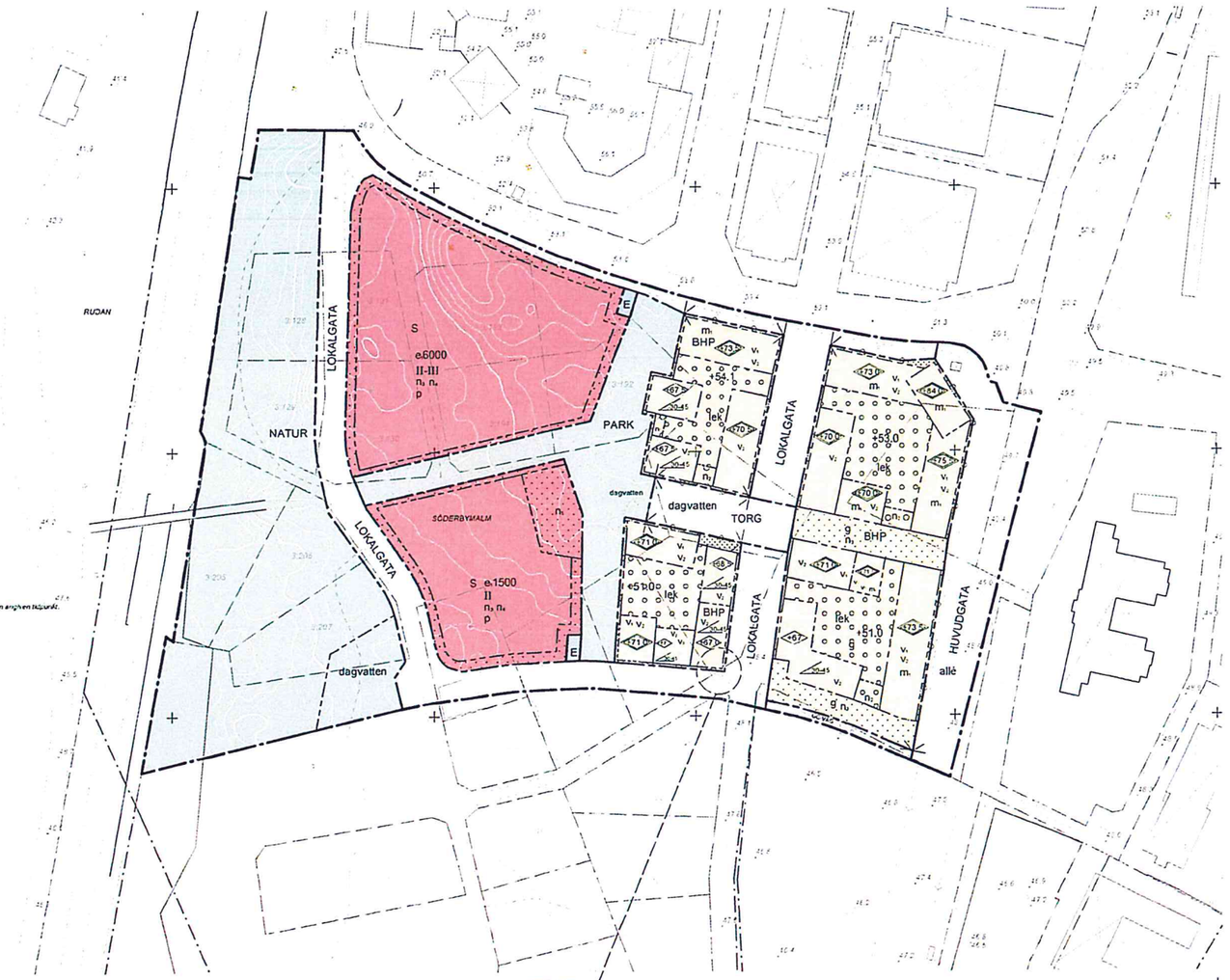
GRUNDKARTA
Upprättad av Stadsbyggnadsförvaltningen, Lantmäteriavdelningen i Haninge kommun

Koordinatsystem i höjd: Rh 2000
Koordinatsystem i plan: Sweref 99 18 00

KARTDEKLARATION
Fullständighet: Mindre betydelsefull information har utelämnats
Aktualitet: Kartinnehållet av betydelse för detaljplanen är kontrollerat och aktualitetsförklarat vid på kartan angiven tidpunkt.
Ursprung: digital beskaffa framställd fotogrammetriskt samt kompletteringsmätt geodetiskt.
Flygfotograferad: 2007
Fastighetsredovisningen har en noggrannhet på 0.04 m
Uppgifter om fornlämningar hämtade från RAA
Rättigheter och samfälligheter hämtade från fastighetskartan.
Rättigheter och samfälligheter kan vara ofullständigt redovisade.
Underjordiska ledningar redovisas ej på grundkartan.

2015-10-23

Kerstin Ohlsson
Lantmäteriingenjör

Skala 1:1000 (A1)
0 10 20 30 40 50 100 150

PLANBESTÄMMELSER

Följande gäller inom områden med nedanstående beteckningar. Endast angiven användning och utformning är tillåten. Bestämmelser utan beteckning gäller inom hela planområdet.

GRÄNSER

- Planområdesgräns
- Användningsgräns
- Egenskapsgräns

ANVÄNDNING AV MARK OCH VATTEN

Allmänna platser

HUVUDGATA	Trafik mellan områden
LOKALGATA	Lokaltrafik
GC-VÄG	Gång- och cykeltrafik
PARK	Anlagd park
NATUR	Naturområde. Anläggning för dagvattenhantering samt stänger för väg för anläggas.
TORG	Torg med lokaltrafik i lokalgatans sträckning

Kvartersmark

BH	Bostäder. Handel, kontor eller bostadskomplement får inrymmas i entrévåning.
P	Parkering i garage under bostadshus och bostadsgård.
S	Skola eller förskola
E	Tekniska anläggningar

BEGRÄNSNINGAR AV MARKENS BEBYGGANDE

- Marken får inte förses med byggnad.
- Marken får byggas under och över med körbart och planterbart bjälklag. Mindre komplementbyggnader får uppföras på bostadsgård, till exempel förråd eller pavilj.
- g — Marken ska vara tillgänglig för gemensamhetsanläggning.

UTFORMNING AV ALLMÄNNA PLATSER

- allé — Planterade träd i en rad längs vägbanans västra sida.
- dagvatten — Anläggning för dagvattenhantering får anläggas.

UTNYTTJANDEGRAD/FASTIGHETSINDELNING

- e 000 — Största bruttoarea i m².

MARKENS ANORDNANDE (utformning av kvartersmark)

Mark och vegetation

- n — Berghäll ska bevaras.
- n — Om bostadsgårds marknivå ligger mer än 1 meter ovan anläggande marknivå på gata eller allmän plats ska tvåskiftaden tas upp med trappa samt plantering eller stödjalser. Dessa ska anläggas på kvartersmark.
- n — Fördröjningsmagasin ska anläggas.
- n — 20 % av tomtens yta ska utföras med material som medger fördröjning eller infiltration, till exempel växtak, hålsten av betong, permeabel asfalt och gräs, grässtenar eller annat. I angiven andel får såval tak/tak som markytas material räknas in.
- +0.0 — Högsta marknivå på bostadsgård.
- lek — Plats för lek ska ordnas.

Utfart, stängsel

- Körbar utfart får inte anordnas.

PLACERING, UTFORMNING, UTFÖRANDE

Placering

- p — Byggnader ska placeras mot lokalgata i nivå.

Utformning

- Högsta byggnadshöjd i meter över nollplanet. Takluckor räknas inte in i byggnadshöjd. Tekn.komrymmen ska placeras under tak.
- Högsta totalhöjd i meter över nollplanet. Utöver högsta totalhöjd tillåts mindre byggnadsdelar, t.ex. hissuhäll, skorstenar, mindre ventilationsstrumpor och dylikt. Dessa ska placeras minst 2 meter indraget från fasad liv i alla väderstreck. Hisschakt tillåts ligga i fasadliv.
- Största resp. största taklutning i grader.
- II — Föreskrivet antal våningar för huvudbyggnad.
- II-III — Lägsta respektive högsta antal våningar för huvudbyggnad.
- Översta våningen ska vara indragen från gata eller torg, undantaget fasadutanför trapphus som tillåts vara i fasadliv.
- Trapphus ska vara genomgående, NivåA-Brad på entrévåning för tillgängligt för att ta upp höjdskillnad mellan gata och bostadsgård.
- Takfot får vara indragen från byggnadens norra fasad.

Balkonger får skjuta ut över angränsad mark på bostadsgård.

Balkonger får skjuta ut över allmän plats till ett maximalt djup på 1,4 meter räknat från byggnadens yttre fasadliv, och med lägsta punkt belägen minst 4,6 meter ovan färdig mark.

Byggnadsteknik

Dagvatten från bostadsgårdar, skol- och förskolegårdar samt tak ska fördröjas innan anslutning till kommunala nät.

STÖRNINGSSKYDD

- m — Bostadslägenheter ska utformas så att minst hälften av alla boningsrum vetter mot bostadsgård.

Samtliga bostadslägenheter ska ha tillgång till gemensam bostadsgård och/eller ha en balkong eller uteplats som vetter mot bostadsgård.

Skol- och förskolegårdar ska anordnas så att hälsa ljudnivån skyddas från trafikbuller över 55 dB(A) ekvivalent och 70 dB(A) maximal ljudnivå. Detta ska säkerställas med fysisk avskärmning av byggnader samt eventuella bullerskärmar.

ADMINISTRATIVA BESTÄMMELSER

Genomförandetid

Genomförandetiden är 10 år från den dag planen vinner laga kraft.

Ändrad lovplikt, lov med villkor

Inom område markerat n krävs marklov för fällning av träd med stamomfång större än 0,7 meter på en meters stamhöjd på 1,3 meter.

Huvudmannaskap

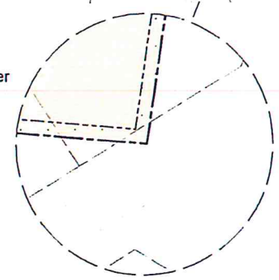
Kommunen är huvudman för allmän plats.

ILLUSTRATION
(inte i skala)

PLANKOSTNADSAVTAL GÄLLER

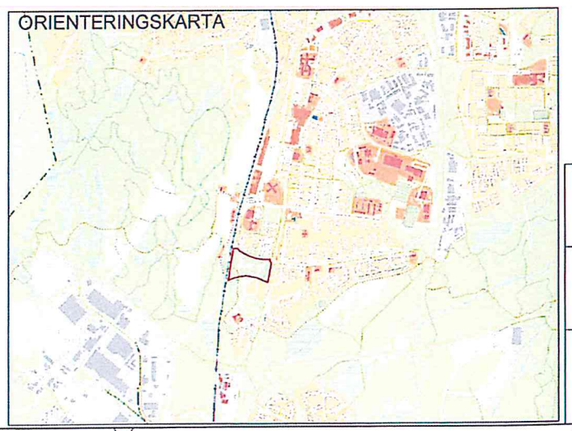
Detalj:
En meter prickmark gäller innanför användnings-gräns för bostäder.

UPPLYSNINGAR
Detaljplanen handläggs enligt PBL 2010:900

Handlingar:
- Plankarta med bestämmelser och grundkarta.
- Planbeskrivning med behovsbedömning och genomförandebeskrivning.
- Kvalitetsprogram
- Behovsbedömning av miljöbedömning
- Samrådsredogörelse
- Granskningsutlåtande
- Fastighetsförteckning

ORIENTERINGSKARTA

Haninge kommun

Detaljplan

Plankarta med bestämmelser

SAMRÅD	20151222-20160205
UPPRÄTTAD	2017-02-20
GRANSKAD	20170306-20170327
REVIDERAD	2017-04-24
ANTAGEN	
LAGA KRAFT	
ARKIVNR	

Handen

Söderbymalm 3:125 m.fl, Örnens väg

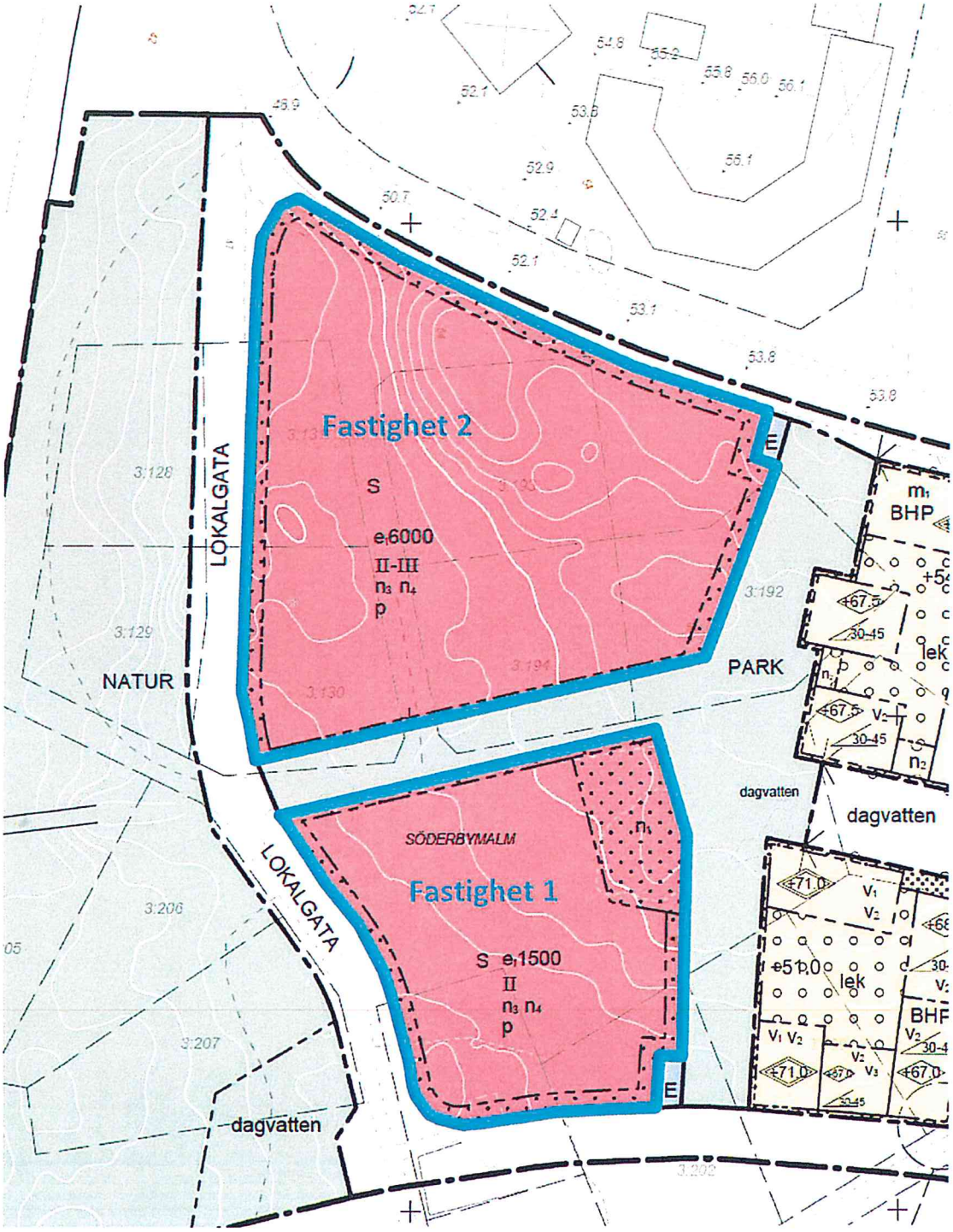
Stadsbyggnadsförvaltningen
Planavdelningen

Eva Darcill Linros
Planchef

Therese Larsson Seglert
Planarkitekt

Antagandehandling

Bilaga 2

Fastighet 2
S
e1 6000
II-III
n3 n4
p
Fastighet 1
S e1 1500
II
n3 n4
p
SÖDERBYMALM
LOKALGATA
LOKALGATA
NATUR
PARK
dagvatten
dagvatten
dagvatten
lek
lek
BHP
BHP
3:128
3:129
3:206
3:207
3:192
3:194
3:130
E
E

Dnr KS-MEX 2017/32

§ 125 Marköverlåtelseavtal avseende del av fastigheten Söderbymalm 3:466 m fl, Örnens väg

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade 2014-03-24, § 79, att ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta detaljplan för Söderbymalm 3:125 med flera, Örnens väg. Syftet med detaljplanen är att som en del av förverkligandet av Haninges regionala stadskärna och med högt ställda krav på utformningen möjliggöra ny varierad stadsbebyggelse med flerbostadshus, inslag av lokaler för handel i bostadshusens bottenplan, grönytor samt ytor för skola och förskola

Parallellt med detaljplanearbetet har kommunstyrelseförvaltningen diskuterat med flera exploatörer inför genomförandet av detaljplanen. Den ena exploatören är Wallenstam AB som sedan tidigare innehar ett optionsavtal med kommunen för delar av mark inom planområdet. Den andra exploatören är Turbinen AB. Diskussionerna har resulterat i undertecknade marköverlåtelseavtal med respektive exploatör.

Avtalet med Wallenstam innebär att de åtar sig att uppföra bostäder i enlighet med detaljplanen och dess intentioner och för detta erlägga en köpeskilling på 103 miljoner kronor. Det markanvisade området kommer att delas in i två fastigheter som förvärvas av två olika projektbolag som ägs av Wallenstam AB. Slutlig marköverlåtelse sker först efter erhållet bygglov och marköverlåtelsen är villkorad med kommunfullmäktiges godkännande samt detaljplanens antagande.

Ett detaljplaneförslag har lämnats till stadsbyggnadsnämnden för beslut om godkännande 2017-05-17.

Förvaltningens synpunkter

Under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar anta detaljplanen för Söderbymalm 3:125 med flera, Örnens väg, anser kommunstyrelseförvaltningen att marköverlåtelseavtalet undertecknat av Wallenstam Fastigheter 106 AB och Wallenstam nr 33 Bostadsrättsförening bör godkännas.

Underlag för beslut

- Marköverlåtelseavtal undertecknat av Wallenstam Fastigheter 106 AB och Wallenstam nr 33 Bostadsrättsförening

- Bilaga 1 Detaljplan

- Bilaga 2 Markanvisade områden

- Bilaga 3 Kvalitetsprogram http://haninge.se/globalassets/bygga-bo-och-miljo/oversiktsplanering-och-detaljplaner/detaljplaner/handens-detaljplaner/soderbymalm-3125-m.fl.-ornens-vag/kvalitetsprogram-antagandehandling-170220-rev-170424.pdf

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar

1. Marköverlåtelseavtal undertecknat av Wallenstam Fastigheter 106 AB och Wallenstam nr 33 Bostadsrättsförening godkänns.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar

1. Marköverlåtelseavtal undertecknat av Wallenstam Fastigheter 106 AB och Wallenstam nr 33 Bostadsrättsförening godkänns.

Expedieras: Akt

För verkställighet: MEX

För kännedom:

Mellan Haninge kommun, nedan kallad **Kommunen** (212000-0084), Wallenstam nr 33 Bostadsrättsförening, org.nr 769632-1715, nedan kallad **Föreningen** och Wallenstam Fastigheter 106 (org.nr. 556975-5589), nedan kallat **Bolaget**, har träffats följande:

Marköverlåtelseavtal

§ 1 SYFTE

Syftet med detta avtal är att reglera villkoren mellan Kommunen, Föreningen och Bolaget för överlåtelse av mark och genomförande av byggnation av bostäder i enlighet med förslag till detaljplan för Örnens väg i centrala Handen.

§ 2 DETALJPLAN

Som grund för exploateringen ligger förslag till detaljplan för Söderbymalm 3:125 m.fl., Örnens väg, vidare benämnd Detaljplanen, Bilaga 1. Detaljplanen har varit ute på granskning mars 2017.

Parterna är överens om att ömsesidigt verka för att exploateringen genomförs i enlighet med Detaljplanen och dess intentioner. Till Detaljplanen fristående dokument, såsom kvalitetsprogram ska i detta avseende ses som en del av Detaljplanen och dess intentioner.

§ 3 MARKÖVERLÅTELSE

3.1 Överlåtelseobjekt och överlåtelseförklaring, del av fastigheter

Kommunen överlåter och försäljer, på nedanstående villkor till Bolaget område A av Söderbymalm 3:197, 3:310 och 3:466 i Haninge kommun.

Kommunen överlåter och försäljer, på nedanstående villkor till Föreningen område B av Söderbymalm 3:192, 3:197 och 3:466 i Haninge kommun.

Områdena som markerats med röd och blå färg på bilagd karta, Bilaga 2, benämns vidare Område A och Område B. Område A och B benämns gemensamt Områdena.

3.2 Köpeskilling

För Område A ska Bolaget betala en köpeskilling om totalt SEXTIOFEM (65 000 000) MILJONER KRONOR

För område B ska Föreningen betala en köpeskilling om totalt TRETTIOÅTTA (38 000 000) MILJONER KRONOR.

Köpeskillingen ska erläggas senast på tillträdesdagen, mot av Kommunen utfärdade köpebrev.

3.3 Tillträde

Bolaget och Föreningen ska tillträda sina respektive Områden så snart fastighetsbildning genomförts i enlighet med § 5 nedan samt bygglov och startbesked erhållits för Områdena i enlighet med § 6 nedan.

3.4 Områdenas skick

Områdena överlåts i uppvisat och befintligt skick. Kommunen har inte gjort några utfästelser om Områdenas skick, grundläggningsförhållanden eller liknande.

§ 4 NYTTJANDERÄTT

Bolaget och Föreningen har när Detaljplanen vunnit laga kraft men innan tillträde enligt § 3.3, i samråd med Kommunen, rätt att nyttja Områdena för förberedande arbeten, etablering etc. Nyttjanderätten gäller fram till dess att tillträde enligt § 3.3 sker och upphör omedelbart om marköverlåtelsen återgår och detta avtal förfaller.

§ 5 FASTIGHETSBILDNING

Kommunen ansöker om avstyckning av Områdena när Detaljplanen antagits i enlighet med Bilaga 1. Bolaget och Föreningen biträder härmed ansökan. Kommunen svarar för förrättningskostnader förenade med fastighetsbildningen av Områdena och företräder Bolaget och Föreningen i förrättningen.

§ 6 BYGGNADSSKYLDIGHET

Om Bolaget inte ansökt, med fullständiga handlingar, om bygglov för Område A senast 6 månader efter laga kraftvunnen detaljplan, är marköverlåtelsen enligt § 3 förfallen och detta avtal, till den del det avser Bolagets åtaganden, återgår, utan ersättningsanspråk från endera parten.

Om Föreningen inte ansökt, med fullständiga handlingar, om bygglov för Område B senast 12 månader efter laga kraftvunnen detaljplan, är marköverlåtelsen enligt § 3 förfallen och detta avtal, till den del det avser Föreningens åtaganden, återgår, utan ersättningsanspråk från endera parten.

Bolaget åtar sig att projektera och genomföra byggnation inom Område A i huvudsaklig överensstämmelse med Kvalitetsprogrammet, Bilaga 3.

Föreningen åtar sig att projektera och genomföra byggnation inom Område B i huvudsaklig överensstämmelse med Kvalitetsprogrammet, Bilaga 3.

Bolaget förbinder sig att upplåta alla lägenheter inom Område A med hyresrätt. Kommunen har rätt att hyra 10 % av dessa lägenheter.

§ 7 LAGFART

Lagfart får inte sökas med detta avtal som grund, utan först då kvitterade köpebrev utfärdats. Samtliga kostnader förknippade med lagfart och lagfartsansökan betalas av Bolaget respektive Föreningen.

§ 8 KOSTNADER

8.1 Gatukostnader

Har Bolaget och Föreningen till alla delar fullgjort sina förpliktelser enligt detta avtal skall nuvarande och blivande ägare anses ha erlagt på fastighet inom respektive Område belöpande ersättning för gatukostnader avseende anläggningar utbyggda i direkt anslutning till exploatering enligt § 2 angiven detaljplan.

8.2 VA-anläggningsavgift

Bolaget och Föreningen ska till Kommunen erlägga VA-anläggningsavgift i enlighet med Kommunens, vid varje anslutningstillfälle, gällande VA-taxa.

8.3 Övriga avgifter

Bolaget och Föreningen bekostar detaljplanen varför s.k. planavgift för byggnation inom Områdena ej utgår. Bolaget och Föreningen svarar fullt ut för alla övriga kostnader och avgifter kopplade till genomförandet av detaljplanen enligt § 2 inom sina respektive Områden.

§ 9 GENOMFÖRANDE AV EXPLOATERING

9.1 Samordning och tidplan

Kommunen, Föreningen och Bolaget förbinder sig ömsesidigt att:

- genomföra exploatering i enlighet med Detaljplanen och detta avtal, enligt en av parterna gemensamt upprättad tidplan. Denna tidplan ska beskriva den tänkta ordningen och utbyggnadstakten inom Planområdet.

- kontinuerligt samråda i sina respektive exploateringsåtgärder såväl i tid som i utformning och kvalitet. Bolaget och Föreningen är skyldigt att samordna sina entreprenader med Kommunens entreprenörer och med de ledningsägande bolagen.

9.2 Kommunens åtagande
Kommunen ansvarar fullt ut för:

- att utföra samt bekosta projektering och utbyggnad av anläggningar inom allmän platsmark.
- skador, orsakade av Kommunen, inom Områdena som uppkommer vid byggnation inom allmän platsmark.

9.3 Bolagets åtagande
Bolaget och Föreningen ansvarar var och en inom sina respektive Områden fullt ut för:

- alla exploateringsåtgärder inom respektive Område.
- val av och utförande av för platsen lämplig grundläggning.
- att kvartersmark i respektive område ansluts mot allmän platsmark på lämpligt vis och att utförandet sker i enlighet med kvalitetsprogrammet och dess intentioner.
- Fördyrningar i utbyggnaden av allmän platsmark som fullt ut beror på Bolaget/Föreningen, bekostas fullt ut av Bolaget/Föreningen.
- skador, orsakade av Bolaget/Föreningen, på kommunal mark och övriga allmänna anläggningar som uppkommer vid byggnation inom respektive Område.

9.4 Hantering av dagvatten
Bolaget och Föreningen ansvarar var och en för att dagvatten från hårdgjorda ytor inom respektive Område renas i enlighet med Haninge kommuns dagvattenstrategi samt att avrinningen från planområdet inte ökar. Utformning av dagvattenanläggningar ska ske i samråd med Kommunen.

9.5 Övriga ledningar
Kommunen har, vid behov, rätt att anlägga, underhålla och förnya allmänna ledningar inom Områdena. Upplåtelse av mark för ledningar ska ske utan ersättning och rättighet ska upplåtas såsom servitut eller ledningsrätt. Kommunen står för inskrivningskostnader, alternativt förrättningskostnader, för fastställande av en sådan rättighet.

9.6 Släntintrång
Bolaget och Föreningen upplåter till förmån för Haninge kommuns gatumarksfastighet rättighet att inom Områdena utan ersättning anlägga tillfällig vägslänt.

9.7 Trafik
Byggtrafik till och från Områdena ska genomföras så att störningar minimeras och skador på Kommunens eller tredje mans egendom undviks.

Under pågående entreprenadarbeten inom kommunal gatumark krävs att Bolaget och Föreningen samordnar sina transporter med Kommunen och dess entreprenörer samt följer de anvisningar som meddelas.

9.8 Inhägnad
Byggnadsområdet ska på tillfredsställande sätt inhägnas/avgränsas för att motverka person- och egendomsskador.

§ 10 ÖVRIGA VILLKOR

10.1 Överlåtelse av avtal
Detta avtal får inte av Bolaget eller Föreningen, utan Kommunens skriftliga medgivande, överlåtas på annan än bolag eller förening inom samma koncern.

10.2 Ansvar

Föreningen respektive Bolaget svarar var och en på egen hand för sina respektive förpliktelser gentemot Kommunen enligt detta avtal. Ansvaret är inte solidariskt.

10.3 Tvist
Tvist angående tolkning och tillämpning av detta avtal skall avgöras av allmän domstol enligt svensk rätt och på kommunens hemort.

10.4 Avtalets giltighet
Detta avtal är till alla delar förfallet, utan ersättningsrätt för någondera, om inte:

- kommunfullmäktige godkänner detta avtal genom beslut som senare vinner laga kraft,
- kommunfullmäktige antar detaljplan enligt § 2 genom beslut som vinner laga kraft.

Detta avtal har upprättats i två (2) likalydande exemplar av vilka parterna tagit var sitt.

Haninge den / STOCKHOLM den 3/5 - 2017

För Haninge kommun

.....

( )

.....

( )

För Wallenstam Fastigheter 106 AB

.....

(Åsa Hedlund)

.....

(Mathias Aronsson)

För Wallenstam nr 33 Bostadsrättsförening

Åsa Hedlund Mathias Aronsson

.....

BILAGOR:

Bilaga 1 Detaljplan

Bilaga 2 Markanvisade områden

Bilaga 3 Kvalitetsprogram

Ruby Rehman

Bilaga 1

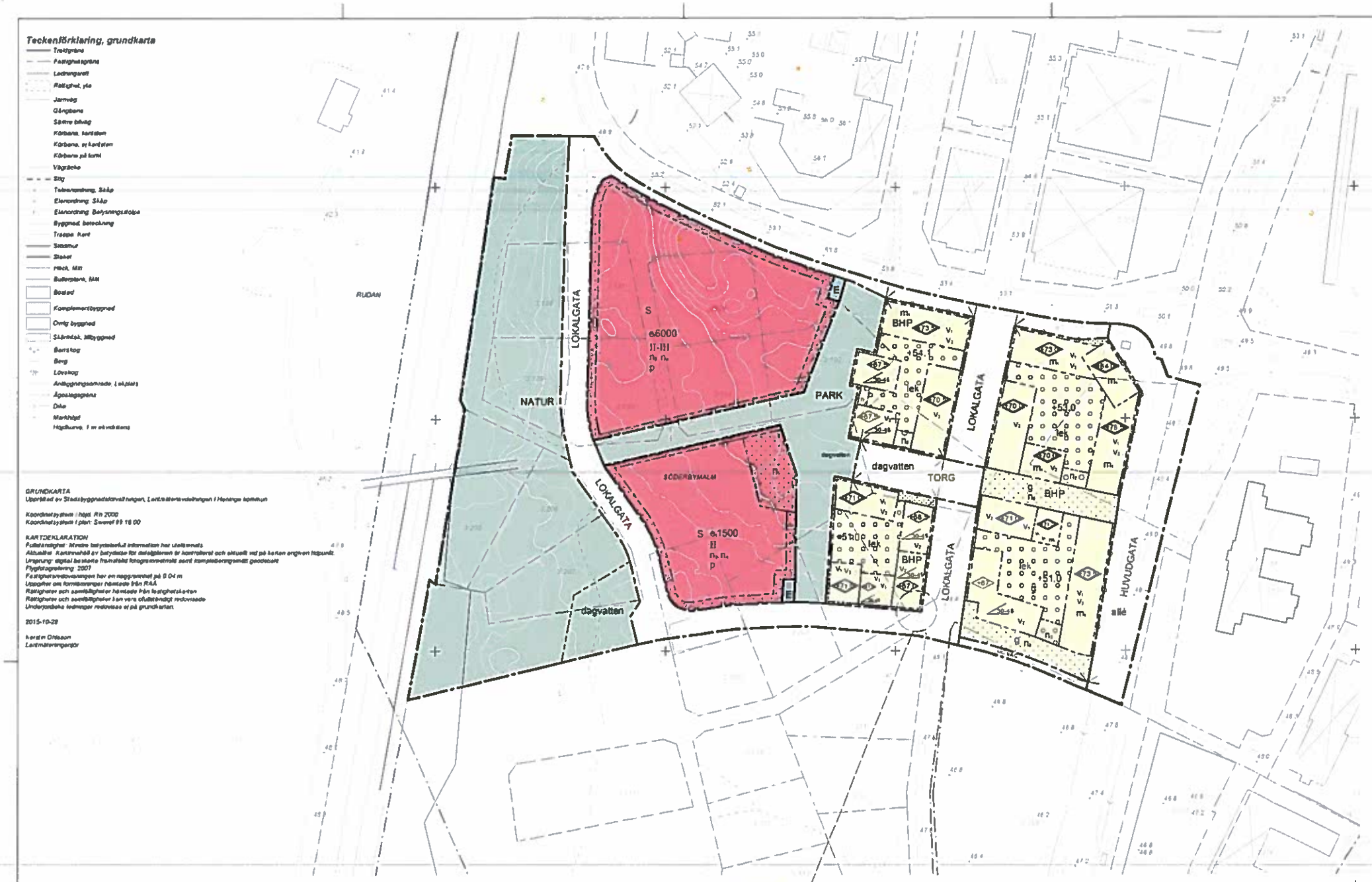
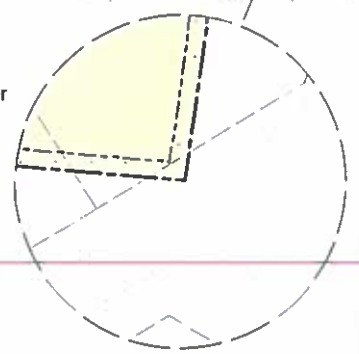

ILLUSTRATION
(inte i skala)

PLANKOSTNADSAVTAL GÄLLER

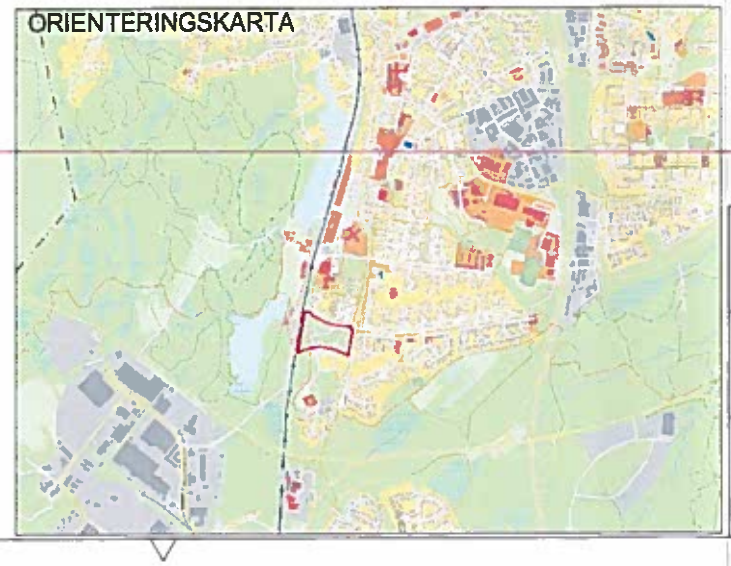
Detalj:
En meter prickmark gäller innanför användnings-gräns för bostäder.

UPPLYSNINGAR
Detaljplanen handläggs enligt PBL 2010:900

Handlingar:
- Plankarta med bestämmelser och grundkarta.
- Planbeskrivning med behovsbedömning och genomförandebeskrivning.
- Kvalitetsprogram
- Behovsbedömning av miljöbedömning
- Samrådsredogörelse
- Granskningsutlåtande
- Fastighetsförteckning

ORIENTERINGSKARTA

PLANBESTÄMMELSER

Följande gäller inom områden med ändamålsenlig beteckning. Endast angiven användning och utformning är tillåten. Bestämmelser utan beteckning gäller inom hela planområdet.

GRÄNSER

Planområdesgräns
Användningsgräns
Egenskapsgräns

ANVÄNDNING AV MARK OCH VATTEN

Allmänna platser

HUVUDGATA — Trafik mellan områden
LOKALGATA — Lokalgata
GC/VÄG — Gång- och cykeltrafik
PARK — Anläggd park
NATUR — Naturområde. Anläggning för dagvattenhantering samt stigar för väg för anläggas.
TORG — Torg med lokaltrafik. Lokalgatans karaktär

Kvartersmark

BH — Bostäder. Handel, kontor eller bostadskomplement får förekomma i entrévåning.
P — Parkering i garage under bostadshus och bostadsgård.
f1 — Skola eller förskola
E — Tekniska anläggningar

BEGRÄNSNINGAR AV MARKENS BEBYGGANDE

Marken får inte förses med byggnad.
Marken får byggas under och över med körbart och planterbart täckdike. Mindre komplementbyggnader får uppföras på bostadsgård, till exempel förråd eller paviljong.
g — Marken ska vara tillgänglig för gemensamhetsanläggning.

UTFORMNING AV ALLMÄNNA PLATSER

träd — Planterade träd i en rad längs vägbanans västra sida.
dagvatten — Anläggning för dagvattenhantering får anläggas.

UTNYTTJANDEGRAD/FASTIGHETSINDELNING

e 6000 — Största bruttoarea i m²

MARKENS ANORDNANDE (utformning av kvartersmark)

Mark och vegetation

a — Berghäll ska bevaras.
n — Om bostadsgårds marknivå ligger mer än 1 meter över anliggande marknivå på gata eller allmän plats ska slänten/kanten tas upp med trappa samt plantering eller stenpelare. Dessa ska anläggas på kvartersmark.
n — Fördröjningsmagasin ska anläggas.
p — 30 % av ytan/ytorna ska utföras med material som medger fördröjning eller infiltration. Till exempel i form av betong, perforerad asfalt med grus, gräsmattor eller annat, i angiven ordning för största tillåtna andel av ytan/ytorna. Material närmare än ... m från fasad ska dock inte räknas.
+0.0 — Högsta marknivå på bostadsgård.
träd — Plats för träd ska anläggas.

Utfart, stängsel

Utfart får inte finnas.

PLACERING, UTFORMNING, UTFÖRANDE

Placering

p — Byggnader ska placeras med lokalgata närmast.

Utformning

+0.0 — Högsta byggnadshöjd i meter över nollplanet. Takhiss räknas inte in i byggnadshöjd. Tekniska anläggningar för fastighetens försörjning får placeras utanför angiven högsta byggnadshöjd.
+0.0 — Högsta totalhöjd i meter över nollplanet. Utöver högsta totalhöjd tillåts mindre byggnadsdelar, t.ex. hissschakt, skorstenar, mindre ventilationsutrymmen och dylikt. Dessa ska placeras minst 2 meter indraget från fasadliv på vånivåer och indraget från fasadliv.
vinkel — Högsta tillåtna vinkel för takfall i grader.
II — Högsta tillåtna antal våningar för huvudbyggnad.
II — Högsta respektive högsta antal våningar för huvudbyggnad.
a — Översta våningen ska vara indragen från gata eller torg, undantaget fasad utanför trapphus som tillåts vara i fasadliv.
a — Trapphus ska vara genomgående, från källarplan till översta våningen för fastighetens hela nivå från källarplan till mellan gata och bostadsgård.
Taktäckningsmaterial får vara indragen från byggnadens norra fasad.

Balkonger får skjuta ut över angränsad mark på bostadsgård.

Balkonger får skjuta ut över allmän plats till ett maximalt djup på 1,4 meter räknat från byggnadens yttre fasadliv, och med lägsta fria höjd mellan 4,0 meter över färdig mark.

Byggnadsteknik

Dagvatten från bostadsgårdar, skol- och förskolegårdar samt tak ska fördröjas innan anslutning till kommunala nät.

STÖRNINGSSKYDD

m — Bostadsbyggnader ska utformas så att maximalnivån av alla bakgrunden vetter mot bostadsgård.

Samtliga bostadslägenheter ska ha tillgång till gemensam bostadsgård anliggande i anslutning eller uteplats som vetter mot bostadsgården.

Skol- och förskolegård ska avskärmas så att bullrets linjärsyta skyddas från trafikbuller över 55 dB(A) ekvivalentnivå och 70 dB(A) maximal ljudnivå. Detta ska säkerställas med hjälp av placering av byggnader samt eventuella bullerskärmar.

ADMINISTRATIVA BESTÄMMELSER

Genomförandetid

Genomförandetiden är 10 år från den dag planen vinner laga kraft.

Ändrad lovplikt, lov med villkor

Inom område markerat n krävs marklov för fällning av träd med stamomfång större än 0,7 meter på en meters stamhöjd på 1,3 meter.

Huvudmannaskap

Kommunen är huvudman för allmän plats.

Detaljplan

Plankarta med bestämmelser

Handen

Söderbymalm 3:125 m.fl, Örnens väg

ÄRENDE	20151222-20160205
UPPRÄTTAD	2017-02-20
GRANSKAD	20170306-20170327
REVIDERAD	2017-04-24
ANTAGEN	
LAGAKRAFT	
ARKIVNR	

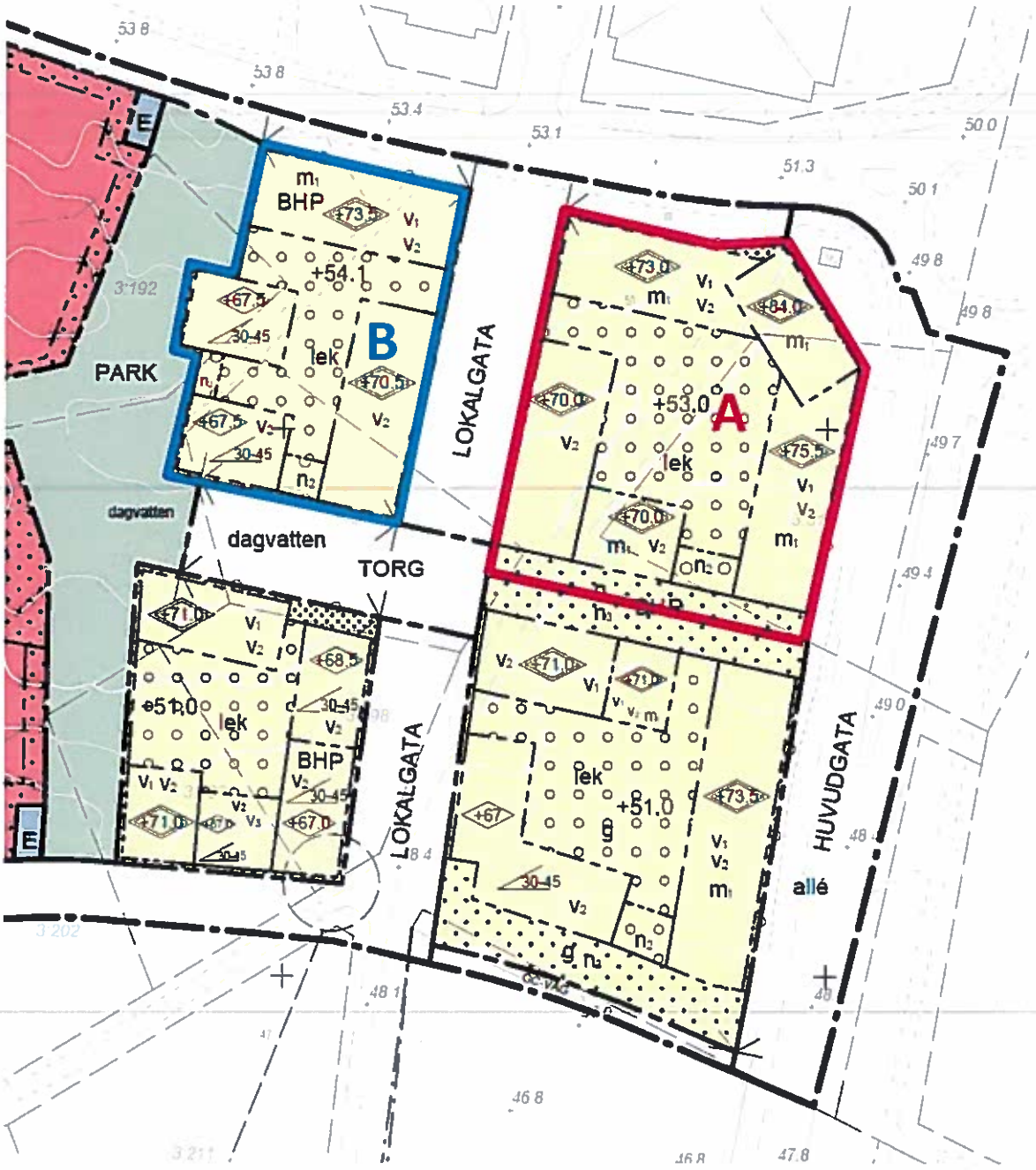
Stadsbyggnadsförvaltningen
Planavdelningen

Eva Dorolf Lönnros
Planchef

Therése Larsson Segbert
Planarkitekt

Antagandehandling

Bilaga 2

PARK
dagvatten
dagvatten
TORG
LOKALGATA
LOKALGATA
HUVUDGATA
allé
BHP
BHP
lek
lek
lek
B
A
+54.1
+53.0
+51.0
+51.0
+73.5
+67.5
+70.5
+67.5
+71.0
+68.5
+67.0
+73.0
+84.0
+70.0
+75.5
+70.0
+71.0
+67
+73.5
30-45
E
E

Dnr KS 2017/249

§ 126 Detaljplan för Söderbymalm 3:125 m fl, Örnens väg, antagande

Ärende till kommunfullmäktige

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade 2014-03-24, § 79, att ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta detaljplan för Söderbymalm 3:125 med flera, Örnens väg. Syftet med detaljplanen är att som en del av förverkligandet av Haninges regionala stadskärna och med högt ställda krav på utformningen möjliggöra ny varierad stadsbebyggelse med flerbostadshus, inslag av lokaler för handel i bostadshusens bottenplan, grönytor samt ytor för skola och förskola

Ett planförslag har lämnats till stadsbyggnadsnämnden för beslut om godkännande 2017-05-17.

Förvaltningens synpunkter

Kommunfullmäktige har under 2016 efter markanvisningstävling beslutat godkänna markanvisning av två kvarter till Järngrinden/Mjöbäcks Entreprenad. Nu föreligger även färdiga marköverlåtelseavtal för resterande kvartersmark inom detaljplanen.

Under förutsättning av att stadsbyggnadsnämnden beslutar godkänna granskningsutlåtandet och planförslaget samt att paragrafen anses omedelbart justerad, anser kommunstyrelseförvaltningen att detaljplanen bör antas.

Underlag för beslut

- Stadsbyggnadsnämndens beslut 2017-05-17, § 81

- Plankarta med planbestämmelser, antagandehandling 2017-02-20 rev. 2017-04-24

- Planbeskrivning, antagandehandling 2017-02-20 rev. 2017-04-24

- Behovsbedömning, antagandehandling 2017-02-20 rev. 2017-04-24

- Kvalitetsprogram, antagandehandling 2017-02-20 rev. 2017-04-24

- Granskningsutlåtande 2017-04-24

- Trafikbullerutredning Örnens väg, 2017-02-08

- Dagvattenutredning Örnens väg, 2017-01-16

- PM Föroreningsinventering Örnens väg, 2015-09-24

- Översiktlig geoteknisk utredning, Örnens väg, 2015-06-22 rev. 2015-11-13

- Trafikutredning. Örnens väg – trafik, gata, 2015-10-28

- Solstudie Örnens väg, 2017-02-06

Kommunalrådsberedningens förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar

1. Detaljplan för Söderbymalm 3:125 med flera, Örnens väg, antas.

Överläggningar i kommunstyrelsen

Martina Mossberg (M), Tobias Hammarberg (L) och Marie Litholm (KD) yrkar bifall till eget förslag (bilaga) innebärande att ärendet återremitteras till kommunstyrelseförvaltningen.

Marie Litholm (KD) hemställer om att lämna ett särskilt yttrande från Kristdemokraterna (bilaga), vilket kommunstyrelsen medger.

Christian Lindefjärd (SD) yrkar bifall till eget förslag innebärande att parkeringsnormen i kommunen höjs till en parkeringsplats per lägenhet.

Meeri Wasberg (S) yrkar bifall till kommunalrådsberedningens förslag.

Ordföranden ställer först proposition på om ärendet ska avgöras vid dagens sammanträde eller återremitteras till

kommunstyrelseförvaltningen och finner att ärendet ska avgöras vid dagens sammanträde.

Martina Mossberg (M) begär votering.

Voteringsproposition: Den som vill att ärendet ska avgöras vid dagens sammanträde röstar JA. Den det ej vill röstar NEJ. Vinner NEJ återremitteras ärendet till kommunstyrelseförvaltningen.

Upprop:

Petri Salonen (C): JA

Göran Svensson (S): JA

Barbro Nordgren (S): JA

Mikko Svensson (S): JA

Annett Haaf (S): JA

Johan Svensk (MP): JA

Mehmet Coksürer (MP): JA

Martina Mossberg (M): NEJ

Alexandra Anstrell (M): NEJ

Michael Fridebäck (M): NEJ

Tobias Hammarberg (L): NEJ

Pia Lublin (L): NEJ

Marie Litholm (KD): NEJ

Christian Lindefjärd (SD): JA

Meeri Wasberg (S): JA

9 JA och 6 NEJ.

Med 9 JA och 6 NEJ finner ordföranden att kommunstyrelsen beslutar att ärendet ska avgöras vid dagens sammanträde.

Ordföranden konstaterar därefter att det finns två förslag till beslut; kommunalrådsberedningens förslag och eget förslag från Sverigedemokraterna. Ordföranden ställer de två förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunalrådsberedningens förslag.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar

1. Detaljplan för Söderbymalm 3:125 med flera, Örnens väg, antas.

Reservationer

Martina Mossberg, Alexandra Anstrell och Michael Fridebäck - samtliga (M), Tobias Hammarberg (L), Pia Lublin (L) och Marie Litholm (KD) reserverar sig mot beslutet.

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: Stadsbyggnadsnämnden

För kännedom:

Eget förslag

§ 126
Kommunstyrelsen
2017-05-29

Detaljplan för Söderbymalm 3:125 med flera, Örnens väg, antagande

Planområdet är en del av en spridningskorridor för barr- och blandskog i det gröna svaga sambandet mellan Hanveden- och Tyrestakilen som beskrivs som mycket värdefull. Planförslaget bedöms få en negativ inverkan på denna spridningskorridor. Ändå har inga kompensationsåtgärder föreslagits.

Vi kan från Trepartialliansen konstatera att kommunfullmäktiges uppdrag att ta fram en plan för en ny övergång från stadskärnan till Rudan för bil- G/C-väg inte utförts. Politiska företrädare från den rödgröna samarbetskoalitionen har också tydligt uttryckt att uppdraget inte kommer att genomföras.

Från Trepartialliansen ser vi i detta ärende en möjlighet att förverkliga kommunfullmäktiges uppdrag samtidigt som kompensatoriska åtgärder kan vidtas för den negativa påverkan på spridningskorridoren som planförslaget innebär. Vårt förslag innebär att befintlig bro tillåts utvidgas till att rymma även biltrafik och att förvaltningen utreder möjligheterna till att i samband med ny övergång skapa en ekodukt för att kompensera den negativa effekten av att skog avverkas inom planområdet.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen återremitterar ärendet för att skapa möjlighet för anläggande av en ny övergång för bil- G/C-väg över järnvägen inom planområdet. Det ska också utredas om ett krav på anläggande av en ekodukt över järnvägen kan vara en lämplig ekologisk kompensationsåtgärd för planförslagets negativa effekter för befintlig spridningskorridor. Ett reviderat detaljplaneförslag ska föreläggas utskottet senast i september 2017.

Martina Mossberg (M) Tobias Hammarberg (L) Marie Litholm (KD)

Särskilt yttrande

§ 126 – Detaljplan för Söderbymalm 3:125 m fl, Örnens väg, antagande
2017-05-29
Kommunstyrelsen

Vi har tidigare lämnat in en motion till Haninges kommunfullmäktige, med rubriken ”Haninge stadskärna 2.0 – Omplacera Handens pendeltågsstation och låt staden möta vattnet”. Denna motion handlar om att vi vill utreda förutsättningarna för att bygga en underjordisk pendeltågsstation som skulle kunna ersätta den nuvarande.

Vi vill göra ett medskick från Kristdemokraterna om att de bostäder som ska byggas vid Örnens väg m.fl., ska kunna möjliggöra att en eventuell spårutbyggnad ska kunna ske i närheten av denna plats.

Likaså har Trepartialliansen gemensamt i vårt mål – och budgetdokument skrivit om möjligheten att etablera en bilförbindelse över till Rudanområdet. Även detta önskar vi beaktas i det fortsatta arbetet med bostadsutvecklingen.

Marie Litholm
Kristdemokraterna

Dnr SBN 2015/376

§ 81 Detaljplan för Söderbymalm 3:125 med flera, Örnens väg, antagande

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade 2014-03-24 § 79 att ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta detaljplan för Söderbymalm 3:125 m.fl., Örnens väg. Syftet med detaljplanen är att som en del av förverkligandet av Haninges regionala stadskärna och med högt ställda krav på utformningen möjliggöra ny varierad stadsbebyggelse med flerbostadshus, inslag av lokaler för handel i bostadshusens bottenplan, grönytor samt ytor för skola och förskola.

Planprocessen

Förslag till detaljplan har upprättats 2017-02-20 och reviderats 2017-04-24. Planförslaget har varit föremål för samråd under tiden 2015-12-22 till 2016-02-05 med berörda myndigheter, fastighetsägare med flera.

Under samrådstiden har planmaterialet varit utställt i Haninge kommunhus foajé och på kommunens hemsida www.haninge.se.

Därefter sändes det reviderade planförslaget ut på granskning under tiden 2017-03-06 till 2017-03-27. Underrättelse inför granskning anslogs på kommunens anslagstavla och fanns tillgäng på kommunens hemsida från den 2017-03-06.

Under granskningstiden har 17 skriftliga yttranden inkommit. Inkomna synpunkter har sammanställts och kommenterats i granskningsutlåtande, daterat 2017-04-24. Synpunkterna har föranlett mindre revideringar av planförslaget vilka framgår av granskningsutlåtandet.

Behovsbedömning av miljöbedömning

Planavdelningen har i samarbete med miljökompetens bedömt att genomförande av föreslagen detaljplan inte medför betydande miljöpåverkan. Därmed krävs ingen vidare miljöbedömning med upprättande av miljökonsekvensbeskrivning, MKB. Vid samråd

med Länsstyrelsen delar de kommunens uppfattning att planens genomförande inte torde medföra betydande miljöpåverkan.

Underlag för beslut

- Plankarta med planbestämmelser, 2017-02-20 rev. 2017-04-24
- Planbeskrivning, 2017-02-20 rev. 2017-04-24
- Behovsbedömning, 2017-02-20 rev. 2017-04-24
- Kvalitetsprogram, 2017-02-20 rev. 2017-04-24
- Granskningsutlåtande 2017-04-24
- Trafikbullerutredning Örnens väg, 2017-02-08
- Dagvattenutredning Örnens väg, 2017-01-16
- PM Föroreningsinventering Örnens väg, 2015-09-24
- Översiktlig geoteknisk utredning, Örnens väg, 2015-06-22 rev. 2015-11-13
- Trafikutredning. Örnens väg – trafik, gata, 2015-10-28
- Solstudie Örnens väg, 2017-02-06

Förslag till beslut

1. Stadsbyggnadsnämnden beslutar godkänna granskningsutlåtandet och planförslaget samt överlämna det till kommunfullmäktige för antagande
2. Detaljplanens genomförande bedöms inte medföra någon betydande miljöpåverkan i den betydelse som avses i 4 kap 34 § Plan- och bygglagen varför något behov av en miljöbedömning med upprättande av miljökonsekvensbeskrivning inte föreligger.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Överläggningar i plan- och byggutskottet

Sven Gustafsson (M) bifaller eget förslag att ge förvaltningen i uppdrag att skapa möjligheter för anläggande av en ny övergång för bil- och gång och cykelväg över järnvägen inom planområdet. Se bilaga.

Ordförande Göran Svensson (S) bifaller förvaltningens förslag till beslut.

Ordförande Göran Svensson (S) finner att det finns två förslag till beslut och ställer dessa mot varandra.

Ordföranden finner att plan- och byggutskottet beslutar i enlighet med förvaltningens förslag.

Plan- och byggutskottet förslag till stadsbyggnadsnämnden

1. Stadsbyggnadsnämnden beslutar godkänna granskningsutlåtandet och planförslaget samt överlämna det till kommunfullmäktige för antagande.
2. Detaljplanens genomförande bedöms inte medföra någon betydande miljöpåverkan i den betydelse som avses i 4 kap 34 § Plan- och bygglagen varför något behov av en miljöbedömning med upprättande av miljökonsekvensbeskrivning inte föreligger.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Överläggningar i stadsbyggnadsnämnden

Sven Gustafsson (M) bifaller eget förslag att återremittera ärendet för att ge förvaltningen i uppdrag att skapa möjligheter för anläggande av en ny övergång för bil- och gång och cykelväg över järnvägen inom planområdet. Se bilaga.

Ordförande Göran Svensson (S) bifaller plan- och byggutskottets förslag till beslut.

Kennerth Valterson (SD) bifaller plan- och byggutskottets förslag och yrkar på att p-normen skall vara 1,0.

Ordförande Göran Svensson (S) finner att det finns tre förslag till beslut;

1. att nämnden beslutar i enlighet med ordförandens förslag,

2. enligt Sven Gustafsson (M) förslag om återremiss samt

3. enligt Kennerth Valtersson (SD) förslag om yrkande på att p-normen skall vara 1.0.

Ordförande ställer frågan om nämnden beslutar att ärendet skall återremitteras eller om ärendet skall beslutas idag. Ordföranden finner att ärendet skall beslutas idag.

Ordförande ställer frågan om nämnden beslutar enligt plan- och byggutskottets förslag eller enigt Kennerth Valterson (SD) förslag.

Ordföranden finner att nämnden beslutar i enlighet med plan- och byggutskottets förslag.

Stadsbyggnadsnämndens beslut

1. Stadsbyggnadsnämnden beslutar godkänna granskningsutlåtandet och planförslaget samt överlämna det till kommunfullmäktige för antagande
2. Detaljplanens genomförande bedöms inte medföra någon betydande miljöpåverkan i den betydelse som avses i 4 kap 34 § Plan- och bygglagen varför något behov av en miljöbedömning med upprättande av miljökonsekvensbeskrivning inte föreligger.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Reservationer

Sven Gustafsson (M), Mikael Kjellin (;M), Nonna Karnova (M), Kennerth Valtersson (SD).

_____

Expedieras: Akt

För verkställighet: Kommunfullmäktige

För kännedom: Planavdelningen

Eget förslag

§ 81
Stadsbyggnadsnämnden
2017-05-17

Detaljplan för Söderbymalm 3:125 med flera, Örnens väg, antagande

Planområdet är en del av en spridningskorridor för barr- och blandskog i det gröna svaga sambandet mellan Hanveden- och Tyrestakilen som beskrivs som mycket värdefull. Planförslaget bedöms få en negativ inverkan på denna spridningskorridor. Ändå har inga kompensationsåtgärder föreslagits.

Vi kan från Trepartialliansen konstatera att kommunfullmäktiges uppdrag att ta fram en plan för en ny övergång från stadskärnan till Rudan för bil- G/C-väg inte utförts. Politiska företrädare från den rödgröna samarbetskoalitionen har också tydligt uttryckt att uppdraget inte kommer att genomföras.

Från Trepartialliansen ser vi i detta ärende en möjlighet att förverkliga kommunfullmäktiges uppdrag samtidigt som kompensatoriska åtgärder kan vidtas för den negativa påverkan på spridningskorridoren som planförslaget innebär. Vårt förslag innebär att befintlig bro tillåts utvidgas till att rymma även biltrafik och att förvaltningen utreder möjligheterna till att i samband med ny övergång skapa en ekodukt för att kompensera den negativa effekten av att skog avverkas inom planområdet.

Förslag till beslut

Förvaltningen ges i uppdrag att skapa möjlighet för anläggande av en ny övergång för bil- G/C-väg över järnvägen inom planområdet. Förvaltningen ska också utreda om ett krav på anläggande av en ekodukt över järnvägen kan vara en lämplig ekologisk kompensationsåtgärd för planförslagets negativa effekter för befintlig spridningskorridor. Ett reviderat detaljplaneförslag ska föreläggas utskottet senast i september 2017.

För Trepartialiansen

Sven Gustafsson (M)

Teckenförklaring, grundkarta

- *Traktgr[a]ns*
- *Fastighetsgr[a]ns*
- *Ledningsr[a]tt*
- *R[a]ttighet, yta*
- *J[a]rnv[a]g*
- *G¬ngbana*
- *S[a]mre bilv[a]g*
- *K[o]rbana, kantsten*
- *K[o]rbana, ej kantsten*
- *K[o]rbana p¬ tomt*
- *V[a]gr[a]cke*
- *Stig*
- *Teleanordning, Sk¬p*
- *Elanordning, Sk¬p*
- *Elanordning, Belysningsstolpe*
- *Byggnad, beteckning*
- *Trappa, Kant*
- *St[o]dmur*
- *Staket*
- *H[a]ck, Mitt*
- *Bullerplank, Mitt*
- *Bostad*
- *Komplementbyggnad*
- *¥ vrig byggnad*
- *Sk[a]rmtak, tillbyggnad*
- *Barrskog*
- *Berg*
- *L[o]vskog*
- *Anl[a]ggningsomr¬de, Lekplats*
- *goslagsgr[a]ns*
- *Dike*
- *Markh[o]jd*
- *H[o]jdkurva, 1 m ekvidistans*

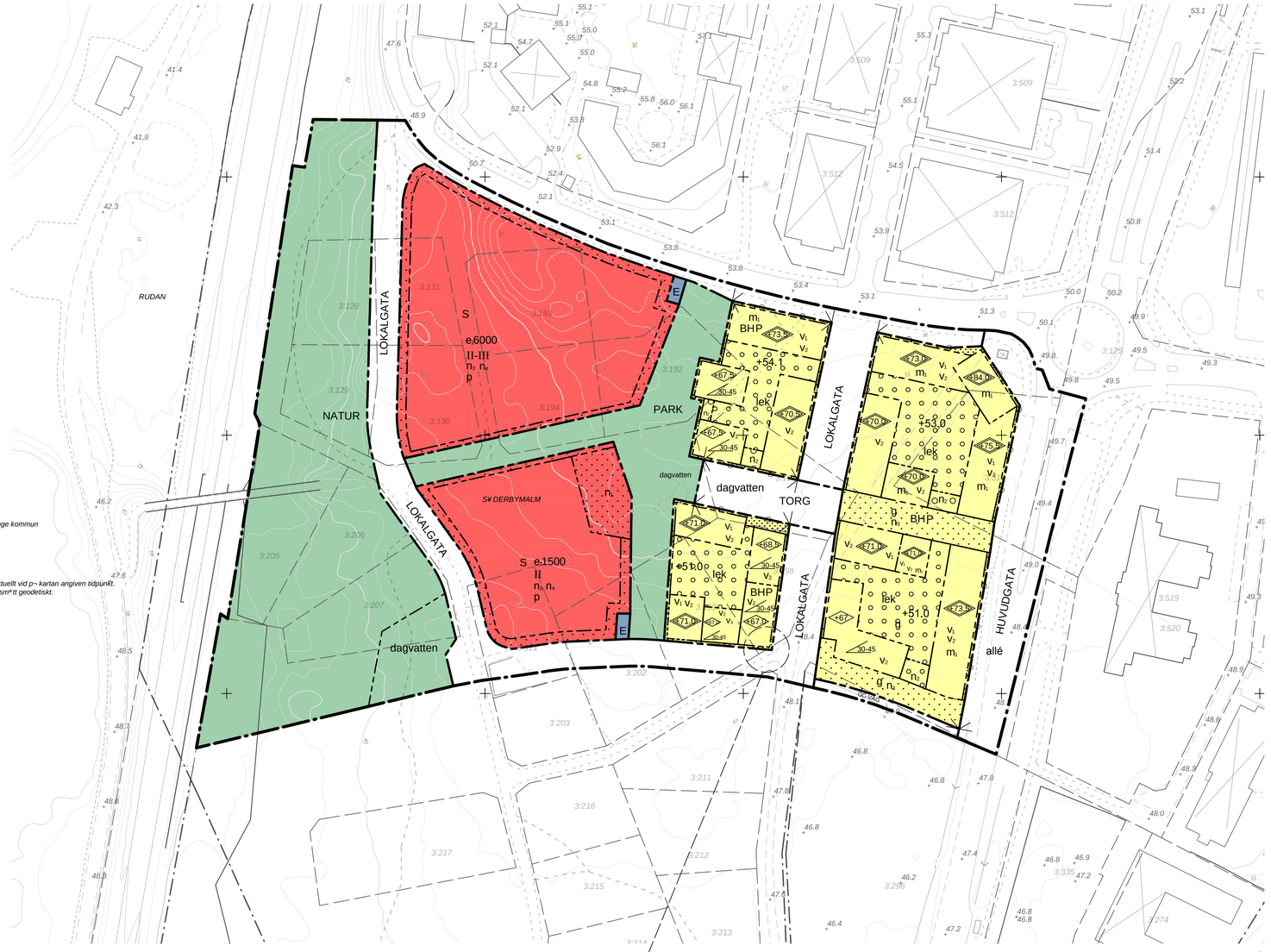
GRUNDKARTA
Uppr[a]ttad av Stadsbyggnads[f]rvaltningen, Lantm[a]teriavdelningen i Haninge kommun

Koordinatsystem i h[o]jd: Rh 2000
Koordinatsystem i plan: Sweref 99 18 00

KARTDEKLARATION
Fullst[a]ndighet: Mindre betydelsefull information har utel[a]mnats
Aktualitet: Kartinneh¬ll av betydelse f[r] detaljplanen [a]r kontrollerat och aktuellt vid p¬ kartan angiven tidpunkt.
Ursprung: digital baskarta framst[a]lld fotogrammetriskt samt kompletteringsm[a]tt geodetiskt.
Flygfotografering: 2007
Fastighetsredovisningen har en noggrannhet p¬ 0.04 m
Uppgifter om form[a]ndringar h[a]mtade fr¬n RA
R[a]ttigheter och sam[a]lligheter h[a]mtade fr¬n fastighetskartan.
R[a]ttigheter och sam[a]lligheter kan vara ofullst[a]ndigt redovisade.
Underjordiska ledningar redovisas ej p¬ grundkartan.

2015-10-28

Kerstin Ohlsson
Lantm[a]teriingenj[o]r

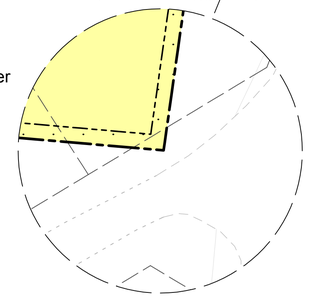
Skala 1:1000 (A1)
0 10 20 30 40 50 100 150

ILLUSTRATION
(inte i skala)

PLANKOSTNADSAVTAL GÄLLER

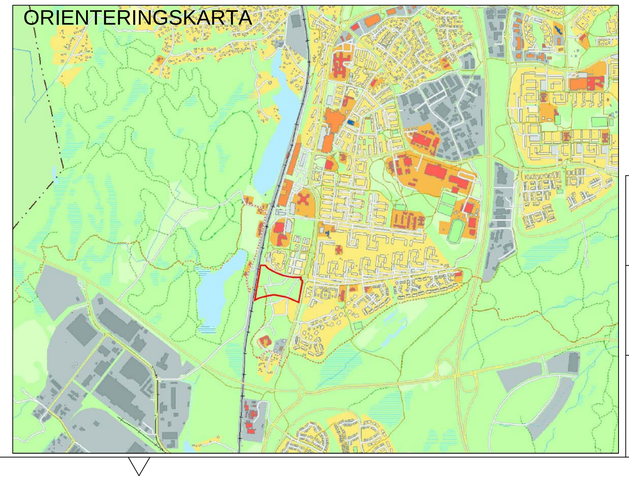
Detalj:
En meter prickmark gäller innanför användnings-gräns för bostäder.

UPPLYSNINGAR
Detaljplanen handläggs enligt PBL 2010:900

Handlingar:
- Plankarta med bestämmelser och grundkarta.
- Planbeskrivning med behovsbedömning och genomförandebeskrivning.
- Kvalitetsprogram
- Behovsbedömning av miljöbedömning
- Samrådsredogörelse
- Granskningsutlåtande
- Fastighetsförteckning

ORIENTERINGSKARTA

PLANBESTÄMMELSER

Följande gäller inom områden med nedanstående beteckningar. Endast angiven användning och utformning är tillåten. Bestämmelser utan beteckning gäller inom hela planområdet.

GRÄNSER

- Planområdesgräns
- Användningsgräns
- Egenskapsgräns

ANVÄNDNING AV MARK OCH VATTEN

Allmänna platser

HUVUDGATA	Trafik mellan områden
LOKALGATA	Lokaltrafik
GC-VÄG	Gång- och cykeltrafik
PARK	Anlagd park
NATUR	Naturområde. Anläggning för dagvattenhantering samt slänter för väg får anläggas.
TORG	Torg med lokaltrafik i lokalgatans sträckning

Kvartersmark

BH	Bostäder. Handel, kontor eller bostadskomplement får inrymmas i entrévåning.
P	Parkering i garage under bostadshus och bostadsgård.
S	Skola eller förskola
E	Tekniska anläggningar

BEGRÄNSNINGAR AV MARKENS BEBYGGANDE

- Marken får inte förses med byggnad.
- Marken får byggas under och över med körbart och planterbart bjälklag. Mindre komplementbyggnader får uppföras på bostadsgård, till exempel förråd eller paviljong.
- g — Marken ska vara tillgänglig för gemensamhetsanläggning.

UTFORMNING AV ALLMÄNNA PLATSER

- allé — Planterade träd i en rad längs vägbanans västra sida.
- dagvatten — Anläggning för dagvattenhantering får anläggas.

UTNYTTJANDEGRAD/FASTIGHETSINDELNING

- e, 000 — Största bruttoarea i m².

MARKENS ANORDNANDE (utformning av kvartersmark)

Mark och vegetation

- n_1 — Berghåll ska bevaras.
- n_1 — Om bostadsgårds marknivå ligger mer än 1 meter ovan intilliggande marknivå på gata eller allmän plats ska nivåskillnaden tas upp med trappa samt plantering eller sittplatser. Dessa ska anläggas på kvartersmark.
- n_1 — Fördröjningsmagasin ska anläggas.
- n_4 — 30 % av tomtens yta ska utföras med material som medger fördröjning eller infiltration, till exempel växttak, hälsten av betong, permeabel asfalt och grus, gräsmattor eller annat. I angiven andel får såvål takytas som markytas material räknas in.
- +0.0 — Högsta marknivå på bostadsgård.
- lek — Plats för lek ska ordnas.

Utfart, stängsel

- Körbar utfart får inte anordnas.

PLACERING, UTFORMNING, UTFÖRANDE

Placering

- p — Byggnader ska placeras mot lokalgata i väst.

Utformning

- Högsta byggnadshöjd i meter över nollplanet. Takkupor räknas inte in i byggnadshöjd. Teknikutrymmen ska placeras under tak.
- Högsta totalhöjd i meter över nollplanet. Utöver högsta totalhöjd tillåts mindre byggnadsdelar, t.ex. hisschakt, skorstenar, mindre ventilationstrummor och dylikt. Dessa ska placeras minst 2 meter indraget från fasadliv i alla väderstreck. Hisschakt tillåts ligga i fasasdliv.
- 0-45 — Minsta resp. största taklutning i grader.
- II — Föreskrivet antal våningar för huvudbyggnad.
- II-III — Lägsta respektive högsta antal våningar för huvudbyggnad.
- v_1 — Översta våningen ska vara indragen från gata eller torg, undantaget fasad utanför trapphus som tillåts vara i fasadliv.
- v_2 — Trapphus ska vara genomgående. Nivåskillnad på entrévåning får förekomma för att ta upp höjdskillnad mellan gata och bostadsgård.
- v_3 — Takfot får vara indragen från byggnadens norra fasad.

Balkonger får skjuta ut över ring-prickad mark på bostadsgård.

Balkonger får skjuta ut över allmän plats till ett maximalt djup på 1,4 meter räknat från byggnadens yttre fasadliv, och med lägsta punkt belägen minst 4,6 meter ovan färdig mark.

Byggnadsteknik

Dagvatten från bostadsgårdar, skol- och förskolegårdar samt tak ska fördröjas innan anslutning till kommunala nät.

STÖRNINGSSKYDD

- m_1 — Bostadslägenheter ska utformas så att minst hälften av alla boningsrum vetter mot bostadsgård.

Samtliga bostadslägenheter ska ha tillgång till gemensam bostadsgård och/eller ha en balkong eller uteplats som vetter mot bostadsgård.

Skol- och förskolegård ska anordnas så att halva lekytan skyddas från trafikbuller över 55 dB(A) ekvivalent och 70 dB(A) maximal ljudnivå. Detta ska säkerställas med hjälp av placering av byggnader samt eventuella bullerskärmar.

ADMINISTRATIVA BESTÄMMELSER

Genomförandetid

Genomförandetiden är 10 år från den dag planen vinner laga kraft.

Ändrad lovplikt, lov med villkor

Inom område markerat n_1 krävs marklov för fällning av träd med stamomfång större än 0,7 meter på en minsta stamhöjd på 1,3 meter.

Huvudmannaskap

Kommunen är huvudman för allmän plats.

Haninge kommun

Detaljplan

Plankarta med bestämmelser

Handen

Söderbymalm 3:125 m.fl, Örnens väg

Stadsbyggnadsförvaltningen
Planavdelningen

Eva Darolf Linnros
Planchef

Therése Larsson Seglert
Planarkitekt

SAMRÅD	20151222-20160205
UPPRÄTTAD	2017-02-20
GRANSKAD	20170306-20170327
REVIDERAD	2017-04-24
ANTAGEN	
LAGA KRAFT	
ARKIVNR	

Antagandehandling

Haninge kommun

Stadsbyggnadsförvaltningen

Detaljplan för Söderbymalm 3:125 med flera, Örnens väg
Handen

PLANBESKRIVNING

ANTAGANDEHANDLING

Normalt planförfarande
2017-02-20 rev. 2017-04-24

Dnr PLAN2014.18

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING 3
FÖRUTSÄTTNINGAR 7
FÖRÄNDRINGAR - PLANFÖRSLAG 17
KONSEKVENSER AV PLANENS GENOMFÖRANDE 39
DETALJPLANENS GENOMFÖRANDE 43
UTREDNINGAR 47
ADMINISTRATIVA FRÅGOR 47

INLEDNING

DETALJPLANENS HANDLINGAR

- Plankarta med bestämmelser, 2017-02-20 rev. 2017-04-24
- Planbeskrivning, 2017-02-20 rev. 2017-04-24
- Kvalitetsprogram, 2017-02-20 rev. 2017-04-24
- Samrådsredogörelse, 2017-02-20
- Granskningsutlåtande, 2017-04-24
- Grundkarta
- Fastighetsförteckning
- Behovsbedömning av miljöbedömning, 2017-02-20 rev. 2017-04-24

BAKGRUND

Kommunstyrelsen gav 2014-03-24 § 79 Stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta ett detaljplaneförslag för Söderbymalm 3:125 m.fl. samt beslutade att Wallenstam AB skulle erhålla markreservation på ett markområde under förutsättning att en detaljplan tas fram för ett större område. Våren 2016 hölls en markanvisningstävling för resterande bostadskvarter.

Området är ett gammalt sommarstugeområde som ligger mellan järnvägen och Nynäsvägen. I Översiktsplan 2030 ingår området i förtätningszonen kring Handen. Denna detaljplan utgör en första av troligen två etapper av planläggning av området.

Inom planområdet planeras för bostäder med lokaler i bottenplan samt skola och förskola. Området har pekats ut som lämpligt för placering av en ny skola för årskurs F-6 som svar på behovet av skolplatser i Handen. Det tillkommande antalet bostäder innebär också ett behov av en förskola. Exploateringen ska beakta en god tillgänglighet till Rudanområdet och sjöarna.

PLANENS SYFTE OCH HUVUDDRAG

Syftet med detaljplanen är att som en del av förverkligandet av Haninges regionala stadskärna och med högt ställda krav på utformningen möjliggöra ny varierad stadsbebyggelse med flerbostadshus, inslag av lokaler för handel i bostadshusens bottenplan, grönytor samt ytor för skola och förskola.

LÄGE OCH AREAL

Planområdet är beläget söder om Örnens väg och väster om Nynäsvägen i södra Handen. Södra entrén till Handens pendeltågstation ligger inom cirka 750 meters avstånd och Haninge centrum inom cirka 1 kilometers avstånd. Planområdet är cirka 54 000 m^2.

Figur 1. Flygbild som visar planområdets läge i Handen. De röda prickarna visar Haninge centrum (norra pricken) och den södra entrén till pendeltåget (södra pricken).

MARKÄGOFÖRHÅLLANDEN

Samtliga fastigheter inom planområdet ägs av kommunen.

PLANPROCESSEN

En detaljplan är ett juridiskt dokument som reglerar markanvändningen i ett område. Dokumentet reglerar både rättigheter och skyldigheter, t.ex. markytans utformning, fastighetsindelning och byggrättens storlek. Detaljplaneringen regleras av Plan- och bygglagens (PBLs) fjärde och femte kapitel, och ska enligt denna lag följa en viss handläggningsordning. Denna detaljplan bedrivs med normalt planförfarande enligt PBL 2010:900.

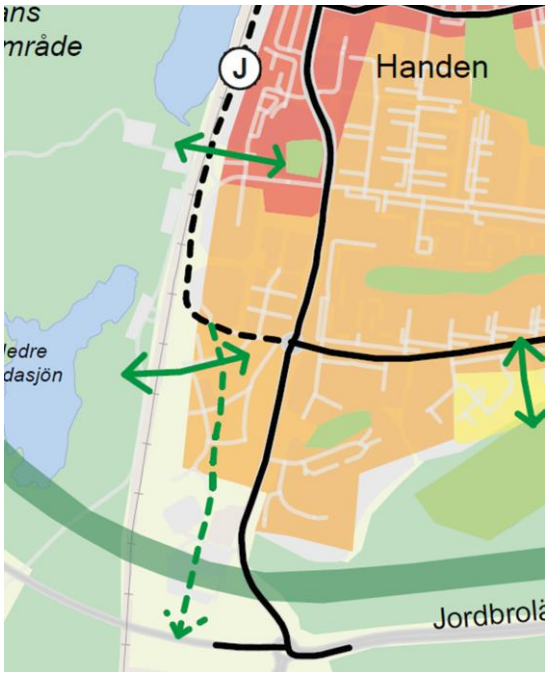
Pilen nedan visar planprocessens olika skeden och nu är detaljplanen i antagandeskedet. För mer information om planprocessen se kommunens hemsida (www.haninge.se).

TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

Översiktsplan

Kommunens översiktsplan 2030 antogs i november 2016. Planområdet ingår i den Regionala stadskärnan Haninge och i förtätningszonen kring Handen.

Figur 2. Utdrag ut strukturplan för Regionala Stadskärnan, översiktsplan 2030

Haninge ska utvecklas till en stadskärna på gränsen mellan natur och storstad. Visionen är att den regionala stadskärnan ska vara en central plats och en drivande kraft för en långsiktigt hållbar utveckling i södra Stockholmsregionen.

Området ingår enligt översiktsplanen i den medeltäta stadsbygden.

Översiktsplanen anger ett antal riktlinjer för utveckling av stadsbygden i den regionala stadskärnan. Däribland ska utvecklingen sträva efter att skapa ett mer sammanhängande gatunät med promenadvänliga gator. Vid strategiska platser ska bebyggelse utformas med lokaler i bottenvåning.

Närheten till naturen och det friluftsliv som erbjuds där ska tas tillvara. Stadsmiljön och naturen bör flätas samman i stadskärnan. Sambandet och tillgängligheten till Rudans friluftsområde ska stärkas.

Inom varje kommundel ska eftersträvas att det finns tillgång till olika former av grönytor:

- Bostadens trädgård/bostadsgården
- Bostadsnära park och natur
- Promenad- och strövområden
- Gröna stråk.

Översiktsplan 2030 anger apropå bostadsutvecklingen i Handen att när stadskärnan förtätas behöver flera nya kvartersparker utvecklas för att säkra en god parktillgång och möjlighet till dagvattenhantering i hela stadskärnan samt för att stärka ekologiska samband. Översiktsplanen pekar ut ett grönt stråk som sträcker sig genom planområdet och söderut.

Utvecklingsprogram

Utvecklingsprogram för den regionala stadskärnan Haninge

Utvecklingsprogrammet för den regionala stadskärnan Haninge antogs av kommunfullmäktige 2011. Den framhåller att för att utveckla den regionala stadskärnan Haninge krävs en förtätning av bebyggelsen och en förbättring av de fysiska sambanden mellan stadskärnans olika områden, samtidigt som tillgängligheten till parker och grönområden beaktas.

Planområdet för Örnens väg är en del av ett område som i utvecklingsprogrammet benämns lager 2, de centrala delarna av den regionala stadskärnan som befinner sig inom 10 minuters

gångavstånd från centrum. Lager 2 kännetecknas av hög tillgänglighet till samhällsservice, stadsliv och natur samt korta avstånd.

Stadsutvecklingsplan, samrådshandling
En stadsutvecklingsplan för den regionala stadskärnan är under framtagande, och var under vinter och tidig vår 2017 ute på samråd. Avsikten är att utvecklingsplanen ska justeras till en fördjupad översiktsplan.

Syftet med stadsutvecklingsplanen är att säkerställa att framtida förändring av Haninge stads mark- och vattenanvändning leder staden mot en långsiktigt hållbar tillväxt. Stadsutvecklingsplanen är en sammanhållen idé för hur Haninge stad ska byggas och ett tydliggörande av vilka kvaliteter och funktioner staden ska stå för och innehålla.

De bärande idéerna som ska styra utvecklingen formuleras:

- Tät och blandad.
- Sammankopplad och nära.
- Grön och livfull.

Planområdet ligger inom zon utpekad för tät till medeltät stadsbebyggelse.

Detaljplaner och områdesbestämmelser

Området är till största del inte detaljplanelagt. I norr överlappar planområdet med planområde för stadsplan S132 (möjliggör kontor samt i vissa fall bostäder eller handel, park och gata på den del som överlappar planområdet). Norr om Örnens väg finns även bebyggelse inom detaljplan D177 (bostäder och i entréplan även handel och kontor). I öster gränsar planområdet till del av stadsplan S 103 (som här omfattar Nynäsvägen). Närmsta bebyggelse på andra sidan Nynäsvägen möjliggörs inom detaljplanerna D210 (bostäder, vård, skola och handel) och D 235 (bostäder med handel i bottenplan).

Kommunfullmäktiges mål

Haninge kommun strävar efter en långsiktigt hållbar utveckling - ekologiskt, socialt och ekonomiskt. De mål som formulerats i kommunfullmäktiges mål och budget och som berör stadsbyggandet är följande:

- God livsmiljö för nuvarande och kommande generationer
- Nya bostäder i bra lägen
- Trygga invånare med inflytande och delaktighet
- God folkhälsa
- Hög tillgänglighet

RIKSINTRESSEN

Järnvägen väster om planområdet utgör riksintresse för kommunikationer.

Rudan utgör en port till riksintresseområdet Ågesta-Lida-Riksten, riksintresse för friluftslivet. Riksintresset sträcker sig en bit över järnvägen och in i planområdet.

FÖRUTSÄTTNINGAR

BESKRIVNING AV OMRÅDET

Centrala Handen, till vilket aktuellt planområde hör, är beläget på en grusås med Övre och Nedre Rudasjön i väster och bostadsbebyggelse i öster. På 1920-talet började bostadsbyggandet i Handen skjuta fart. Kommundelen byggdes ut under 1950- och 60-talet från ett område med villa- och fritidshusbebyggelse till ett mer tätbebyggt samhälle med flerbostadshus i söder och småhus i norr.

Hela Haninges centrala stadsbyggd är utpekad som en av åtta regionala stadskärnor i den regionala utvecklingsplanen för Stockholm (RUFS 2010). Ambitionen med stadskärnorna är att de ska utvecklas till täta och blandade stadsmiljöer som kan komplettera Stockholms innerstad och bidra till den tillväxt som regionen eftersträvar.

Figur 3. Planområdets avgränsning.

BEBYGGELSE OCH STADSBILD

Planområdet har förr utgjort ett område för fritidshusbebyggelse. Bara rester i form av grindstolpar, murar, äppelträd med mera finns kvar. Området utgör idag ett centrum- och bostadsnära strövområde. Från planområdet går en bro över järnvägen mot Rudans naturreservat och friluftsområde. Från planområdets västra delar har man utsikt över Rudanområdet på andra sidan järnvägen.

Planområdet omges av bebyggelse med varierande struktur. Norr om planområdet finns närmast järnvägen bostadsområdet den Lybska Örn som byggdes som storgårdskvarter under 1980-talet. Detta kvarter är relativt slutet och närmast borgliknande, men ges kontakt med omgivningen via flera öppningar. Norr därom ligger Riksäpplet som idag bl.a. inrymmer KTH-syd och Södertörns Högskola.

Öster om den Lybska Örn, mot Nynäsvägen, ligger området Stora Arken, där flerbostadshus omgärdar gatan Arkens väg. Stora Arkens delvis upphöjda innergårdar blickar ut mot ett gångstråk kantat av stora tallar väster om området.

Öster om planområdet, på andra sidan Nynäsvägen, har nyligen uppförts ett vårdboende och förskola. Sydost om planområdet, mellan planområdet och Tuvvägen finns en nyligen lagakraftvunnen detaljplan (D235) vars utbyggnad pågår. Detaljplanen möjliggör lamellhus parallella med Nynäsvägen och öster om dessa ett punkthus och ett hus för vårdboende.

KULTURMILJÖ

Planområdet har förut utgjort ett område för fritidshusbebyggelse men området är idag obebyggt och bara rester i form av grindstolpar, murar, äppelträd med mera finnskvar. Något särskilt kulturhistoriskt värde bedöms inte finnas i dessa lämningar fastän områdets historia synliggörs på ett intressant sätt.

Fornlämningar

Inom planen finns inga kända fornlämningar eller kulturhistoriskt intressant bebyggelse. Om fornlämning skulle hittas inom området är detta anmälningspliktigt enligt fornlämningslagen.

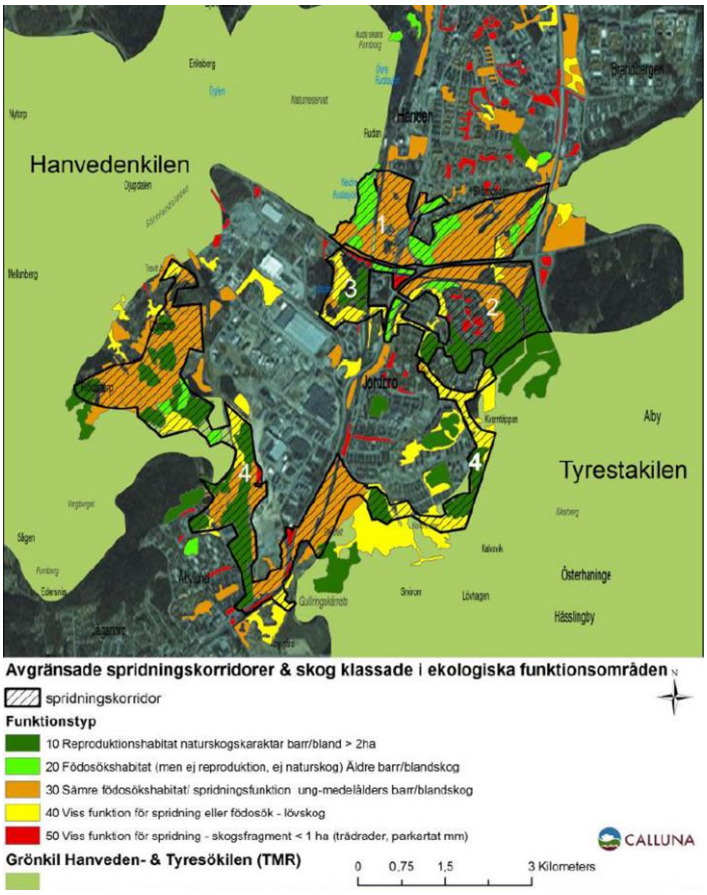
NATUR OCH LANDSKAPSBILD

Området utgörs av igenväxt tomtmark. Vegetationen är tät och av blandad art (ung- till medelålders barr- och blandskog), däribland även fruktträd. Inga kända hotade arter eller områden med särskilt höga naturvärden enligt kommunens kartläggning finns inom planområdet.

Området är relativt flackt med lätt höjd i norr och måttfullt sluttande mark mot Nynäsvägen och järnvägen. Nära järnvägen sluttar marken brant ned mot spåret.

Området i sig utgör idag ett centrum- och bostadsnära strövområde. Flera gröna stråk från centrum och kringliggande bebyggelse löper idag genom planområdets med bland annat Rudan som mål. Sörmlandsleden löper genom planområdet sydvästra del och ansluter till Rudans naturreservat som är en del av Hanveden, Södertörns största sammanhängande skogsområde.

Rudan är både ett friluftsområde och ett naturreservat bildat av kommunen, och utgör ett skogsområde med bland annat flera sjöar. Området har höga naturvärden enligt kommunens naturkatalog som beskriver området runt nedre Rudan som ett område med kommunalt naturvärde och med värdefulla ekologiska strukturer. Sydöst om planområdet, åtskilt från planområdet av en cirka 300 meter bred bebyggelseridå, ligger Slätmossen som utgör tätortsnära sumpskog och som likaså har höga naturvärden av lokal betydelse.

Figur 4. Avgränsade spridningskorridorer i det svaga sambandet mellan Hanveden- och Tyrestakilen (Ekologiska landskapssamband i Haninge kommun Calluna, 2015)

Ekologiskt svagt samband mellan Tyresta- och Hanvedenkilen

Planområdet ansluter till det område mellan Hanvedenkilen och Tyresta-kilen som har pekats ut som ett grönt svagt samband enligt den regionala utvecklingsplanen för Stockholms län (RUFS 2010). Stockholms gröna kilar utgör en sammanhängande struktur av områden med höga rekreations-, natur- och kulturmiljövärden. De bildar en väv av grönska och vatten i anslutning till bebyggelsestrukturen och ger god tillgång till tätortsnära natur. De gröna kilarna knyter samman gröna värdekärnor. Calluna har på uppdrag av kommunen, i ett projekt kopplat till arbetet med den nya översiktsplanen, analyserat landskaps- och spridningssamband i Haninge kommun. Planområdet ligger inom en av spridningskorridorerna som utgör delar av barrskogs-sambandet Jordbro, vilket sammanfaller med det gröna svaga sambandet mellan Hanveden- och Tyrestakilen. Sambandet är i dagsläget svagt och har behov av förstärkning.

Spridningskorridoren utgör området norr om Haningeleden/Jordbrolänken, mellan väg 73 och Rudan. Korridoren är cirka 0,5-1 kilometer bred, med relativt låg grad av vägar och bebyggelse. Ett cirka 190 hektar stort område med medelålders barr-/blandskog finns runt Slätmossens dagvattenanläggning. Vid Rudan finns äldre tall- och medelålders barrskog. Väg 73 är starkt trafikerad och har stor barriäreffekt medan järnvägen bedöms ha lägre barriäreffekt. Skogsbeståndet i planområdet klassas i Callunas rapport som skog med sämre födosakshabitat (för fokusarten tofsmes) men med spridningsfunktion.

Möjliga åtgärder för att förstärka sambandet nämns bland annat att bevara bredden på korridoren, öka kvaliteten genom att aktivt skapa död ved eller låta död ved skapas samt skapa ekodukt med träd/buskar över väg 73.

Figur 5. Foton tagna inom planområdet.

REKREATION

Enligt Översiktsplan 2030 ligger en viktig potential för stadskärnans utveckling i att erbjuda såväl ett levande stadsliv som ett rikt friluftsliv. För att ta tillvara den här möjligheten behöver mötet mellan stad och natur utvecklas.

Planområdet utgör idag del av ett strövområde. Genom planområdets södra delar löper Sörmlandsleden, vilken också ansluter till Rudanområdet via järnvägsövergången vid planområdet. Sörmlandsleden är en av Sveriges längsta kultur- och naturvandringsleder, sammanlagt 1000 kilometer.

Idag finns ingen anlagd lekplats inom planområdet.

SERVICE OCH ARBETSPLATSER

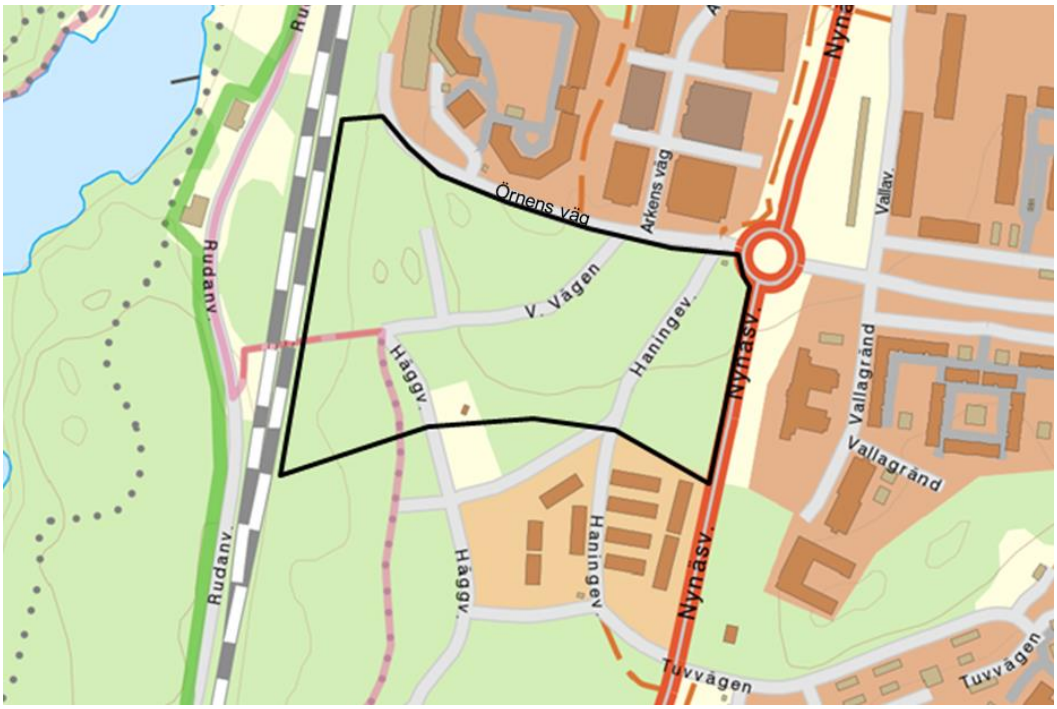
Med tanke på pågående utveckling av Handen med flera tillkommande bostadsområden de kommande åren finns ett behov av förstärkning av såväl grundskola som förskola. I Handen finns idag tre kommunala och tre fristående grundskolor. Närmaste kommunala grundskola är Vikingaskolan, cirka 800 meter bort. I södra Handen finns efter 2018-2020 behov av ytterligare en skola med årskurs F-6. Planområdet har pekats ut som lämplig placering för denna.

Närmaste förskola är en fristående förskola som ligger på andra sidan Nynäsvägen. Närmaste kommunala förskola ligger inom 600 meters avstånd. Med tillkommande bostäder inom planområdet uppstår behov av en ytterligare förskola.

Centrum med kommersiell och offentlig service, arbetsplatser, kulturhus och bibliotek med mera ligger inom gångavstånd till planområdet, inom cirka 1 kilometer avstånd. Handens närsjukhus med bland annat vårdcentral och närsjukhus ligger cirka 1500 meter från planområdet.

Stora arbetsplatsområden förutom centrala Handen finns i Jorbro och planeras i Albyberg.

GATOR OCH TRAFIK

Figur 6. Vägnätet i och kring planområdet

Gång- och cykelnät

Längs Nynäsvägens östra sida löper ett regionalt cykelstråk. Norr om planområdet ligger stråket även på västra sidan av Nynäsvägen, men det passerar under vägen innan cirkulationsplatsen. Norr och nordväst om planområdet ansluter gång- och cykelvägar planområdet via Örnens väg. Inom planområdet löper flera sammanlänkade stråk som nyttjas som gång- och cykelvägar. I planområdets västra del ansluter gång- och cykelnätet via en bro över till Rudan. Externa målpunkter för gång- och cykeltrafik bedöms vara pendeltågsstationen och Haninge centrum norr om området samt busshållplatser utmed Nynäsvägen.

Kollektivtrafik

Södra entrén till Handens pendeltågstation ligger inom cirka 750 meters avstånd. Busshållplatser finns på Nynäsvägen sydost om planområdet.

Gatunät

Området ligger intill Nynäsvägen, en kommunal gata med skyltad hastighet på 40 km/h. Gatan utgör genomfartsgata för centrala Handen och är relativt högt trafikerad. Örnens väg norr om planområdet är en återvändsgata som försörjer bostadsområdena norr om gatan. Skyltad hastighet är 30 km/h.

Möjligheten att förlänga Stationsvägen så att den fortsätter parallellt med järnvägsspåret och ansluter till Örnens väg har utretts. Detta är tänkt att avlasta befintliga trafikleder, däribland Nynäsvägen. Inget pågående plan- eller ombyggnadsprojekt med detta syfte pågår dock i dagsläget.

Inom planområdet förekommer idag inte någon biltrafik.

Parkering

Idag är en stor del av parkeringen i stadskärnan ordnad som markparkering. I en framtida förtätad regional stadskärna behöver parkering ordnas på annat sätt, till exempel i parkeringshus eller garage under bostadshus.

STRANDSKYDD

Nedre Rudasjön väster om järnvägen är förlagd med 300 meters strandskydd. Detta berör inte planområdet.

HÄLSA OCH SÄKERHET

Förorenad mark

Vid cirkulationsplatsen nordöst om planområdet har Länsstyrelsens MIFO-kartläggning identifierat ett potentiellt förorenat område från en nedlagd bilvårdsanläggning, Svedéns åkeri och verkstad. Placeringen av verksamheten och huruvida den låg inom planområdet eller ej är inte känt.

En föroreningsinventering utifrån arkivmaterial samt okulär inventering på plats har genomförts av Ramböll under planarbetet. Utredningen konstaterar att arkivmaterial eller okulär inventering inte visar på några misstänkta eller kända föroreningar som kan härröra från Svedéns åkeri och verkstad inom aktuellt område. Baserat på ovanstående anger utredningen därför att inga föroreningar med anledning av denna verksamhet förväntas påträffas i området.

Äldre kartmaterial[1] visar att planområdet har varit relativt oförändrat vad gäller fastighetsstruktur och bebyggelse mellan 1950-talet och 1980-tal. Det finns ingenting i detta kartmaterial som tyder på att ett åkeri med verkstad har varit beläget inom området.

Det finns enligt Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund även rapport om förekomst av tungmetaller på Söderbymalm 3:466 som rapporterats in till kommunen i samband med utbyggnad av VA-ledning. Dessvärre har den påträffade föroreningens exakta läge ej dokumenterats varför det är okänt om föroreningen finns inom planområdet eller i områdets östra gräns, mot tågspåret.

Rambölls slutsats är att inga misstankar om föroreningsförekomst har uppkommit utifrån deras inventering på plats varför det inte bedöms finnas något behov av sanering i samband med områdesomvandling. Framtida arbeten bedöms inte komma att pågå i områden med föroreningar som kan medföra akuta risker för miljö och hälsa. Genomförd inventering har inte omfattat massor under befintlig marknivå varför det är okänt om föroreningar påträffas vid schakt i dessa.

Ramböll rekommenderar att om information framkommer att det finns misstänkt förorenade massor under befintlig marknivå som kommer att behöva schaktas eller på annat sätta hanteras inom framtida markarbeten bör de provtas och klassas utifrån Naturvårdsverkets generella riktvärden för känslig markanvändning och mycket känslig markanvändning (Naturvårdsverkets rapport 5976, 2009). Detta för att utreda om massorna kräver särskild hantering och om de bör omhändertas av mottagningsanläggning.

[1] Däribland ekonomiska kartan för Handen J113-10I2g53 (digitalt arkiv över historiska kartor på www.lantmäteriet.se) och plankarta för stadsplaner S103 (1980) och S132 (1986).

Buller

Läget mellan järnvägsspåret och Nynäsvägen innebär viss utsatthet mot bullerstörning. I juni 2015 tog regeringen beslut om en ny förordning om riktvärden för trafikbuller. Eftersom denna detaljplan påbörjades tidigare än 2 januari 2015 tillämpas dock de av Riksdagen antagna riktvärdena från 1997. Dessa tillämpas vid nybyggnad eller väsentlig ombyggnad av trafikinfrastruktur, samt vid nybyggnad av bostäder (Infrastrukturpropositionen 1996/97:53).

Riktvärdena är
30 dB(A) ekvivalentnivå inomhus,
45 dB(A) maximalnivå[2] inomhus nattetid, gäller med stängda fönster men med öppna uteluftsdon
55 dB(A), frifältsvärde[3], ekvivalentnivå utomhus (vid fasad),
70 dB(A), frifältsvärde, maximalnivå[4] vid uteplats i anslutning till bostad.

Utöver ovanstående riktvärden finns krav gällande trafikbullernivåer för alla lokaltyper utom industrilokaler i Boverkets byggregler (BBR), med hänvisning till Svensk standard SS 25268:2007. Dessa tillämpas vid nyplanering av byggnader.

Vad gäller skol- och förskolegårdar finns det inga bindande regler eller riktvärden vad gäller trafikbuller utomhus. Flera nationella och kommunala instanser har formulerat riktvärden. Enligt Boverket bör samma riktvärden som för bostäders utemiljöer hållas för skol- och förskolegårdar, ekvivalent ljudnivå 55 dBA och maximal ljudnivå 70 dBA.

Transporter med farligt gods

Vägarna i anslutningen till planområdet är inte utpekade som rekommenderade transportleder för farligt gods.

Spårområde för Nynäsbanan gränsar till planområdet. Bebyggelsen inom planområdet tillåts som närmast 55 meter från järnvägen. Inom 150 meter från järnväg ska risksituationen bedömas vid exploatering. Länsstyrelsen rekommenderar i sina riktlinjer från 2016 att minst 25 meter närmast järnvägen bör lämnas byggnadsfritt. Bebyggelse med skola samt bostäder medges 50 meter från järnvägen. Även om avståndet hålls kan särskilda krav behöva ställas på bebyggelsens utformning.

Idag passerar enstaka godståg på Nynäsbanan förbi detaljplaneområdet. En förändring som kan komma att påverka detaljplaneområdet är utbyggnaden av Norviks hamn, på Norvikudden i Nynäshamn. Denna utbyggnad kommer att innebära en utökad frekvens av transporter av farligt gods på Nynäsbanan. Det som transporteras på spåret idag är framför allt brandfarlig vätska och brandfarlig gas. Se vidare under kapitel *Transporter med farligt gods*, sida 34.

Trygghet

Området är idag inte bebyggt och det finns ingen visuell kontakt mellan gångvägarna. Detta gör att det kan upplevas som otryggt under mörka eftermiddagar och kvällar. Flera av stråken är försedda med belysning.

---

[2] De maximala ljudnivåerna får enligt Boverkets allmänna råd 2008:1 överskridas högst i följande omfattning: 45 dBA får överskridas högst 5 gånger/natt (kl. 22.00-06.00), och 55 dBA får aldrig överskridas. Fasadåtgärder ska dimensioneras så att dessa värden inte överskrids.

[3] Strax framför en (reflekterande) husfasad uppkommer ljudreflexer i byggnaden, vilket ger upp till 3 dB(A) högre ljudnivå precis framför fasaden. Utomhusriktvärdena ovan avser frifältsvärdet, vilket är ljudnivån utan inverkan av fasadreflex i den ”egna” fasaden, men inklusive reflexer i omgivande bebyggelse, skärmar mm.

[4] De maximala ljudnivåerna får enligt Boverkets allmänna råd 2008:1 överskridas högst i följande omfattning: 70 dBA frifältsvärde får överskridas högst 5 gånger/timme under den mest utsatta timmen, i medeltal under året.

Radon

Den centrala åsen bestående av isälvssand som Handen och Jordbro är belägna på transporterar uranrikt material och utgör områden med förhöjd strålning. Inför byggskede behöver radonmätningar genomföras, vid förhöjd radonhalt ska krav ställas på radonsäker grundläggning

MARKFÖRHÅLLANDEN

Geotekniska förhållanden

En översiktlig geoteknisk utredning har genomförts under planarbetet och markprover har tagits under genomförd systemhandling. Underlag har förutom SGU:s jordartskarta varit arkivmaterial bestående av utredningar genomförda för VA-ledningar i planområdets västra del.

Planområdet består huvudsakligen av delvis kuperad natur- och skogsmark och i stora delar av området är markförhållandena goda. Framförallt i de högre belägna markområdena i de norra delarna av planområdet består jordlagren i huvudsak av tunnare isälvsavlagringar av sand eller ett tunt och osammanhängande lager av morän, som vilar på berg. I planområdets högst belägna delar i norr finns en del berg i dagen alternativt berg strax under markytan.

I den västra och mer låglänta delen av området, som ligger nära mot järnvägen, finns ett lösmarksområde. Enligt redovisning i arkivsonderingar förekommer lösa jordlager av torv, gyttja, lera och dy med mäktigheter varierande mellan 1 meter till ned mot 7 meter. De lösa jordlagren vilar på 1-2 meter sand eller morän på berg eller direkt på berg. Genom detta område löper ett huvudstråk med VA-ledningar. I delar av dess sträckning är ledningarna grundlagda på stödpålar. Denna sträckning ska antas vara extra känslig för all form av påverkan, som kan öka eller förändra belastningen på ledningsstråket eller dess grundläggning.

Figur 7. Jordarter i området. Grönt - isälvssediment, sand; rött – berg; rött med vita prickar – berg med tunt eller osammanhängande lager med morän; beige med blå prickar – kärrtorv. (Utdrag ur SGU:s jordartskarta på www.sgu.se)

Övergången mellan lös- till fastmark i den västra delen av planområdet går enligt arkiv-sonderingar väldigt tvärt med en brant lutande bergyta. Söderut blir övergången från fast- till lösmark mer succesiv.

Avvattning

Genom planområdet går en ytvattendelare som delar upp området i två avrinningsområden. Denna sammanfaller enligt genomförd dagvattenutredning med Haningevägen, grusvägen i områdets västra del. Området väster om vattendelaren ingår i Drevvikens avrinningsområde och området öster om vattendelaren ingår i Husbyåns avrinningsområde. Enligt kommunens egen recipientklassning är Husbyån och dess biflöden samt Drevviken klassad som skyddsvärt (klassning 2 på en tregradig skala).

Drevvikens ekologiska status är enligt arbetsmaterialet i VISS (Vatteninformationssystem Sverige) måttlig på grund av övergödning. Miljökvalitetsnormen anger att Drevviken skall uppnå god ekologisk status till år 2021. År 2016 hade Drevviken god kemisk ytvattenstatus, med undantag för mindre stränga krav på kvicksilver och kvicksilverföroreningar samt bromerade difenyletrar och med undantag för tidsfrister för tributyltennföreningar till 2027 (Förslag till miljökvalitets-norm Arbetsmaterial 2016-11-21, Länsstyrelsen, VISS)

Husbyån har som vattenförekomst fastställda miljökvalitetsnormer för ekologisk och kemisk status. Dess nuvarande status har 2009 klassats som otillfredsställande ekologisk status och god kemisk status (exklusive kvicksilver). Husbyån har framförallt problem på grund av övergödning och syrefattiga förhållanden samt miljögifter. På grund av övergödningsproblematiken har Husbyån fått dispens och ska uppnå god ekologisk status först 2027. God kemisk ytvattenstatus ska bibehållas och halterna av kvicksilver bör inte öka från halterna i december 2015.

Områdets relativt flacka terräng samt dess jordarter ger goda förutsättningar för infiltration. På ett par ställen ned mot järnvägen finns sänkor och grävda diken. Ytvattnets avrinning följer i dagsläget markens topografi och ansamlas i lokala lågpunkter eller lågstråk i terrängen. Avrinningsförloppet är långsamt då marken är täckt av vegetation med några få undantag för kala berghällar.

Ingen tillrinning mot utredningsområdet bedöms förekomma varken söderifrån eller norrifrån då ytvattendelare finns i norra och i södra delen av utredningsområdet. Även järnvägen verkar som en ytvattendelare för områdets östra sida.

Området öster om Haningevägen avleder ytvatten mot dike utmed Nynäsvägen. Via en trumma under Nynäsvägen avleds vattnet vidare till ledningar i Nynäsvägen mot Slätmossen och Husbyån. Dagvatten från Nynäsvägen som inte infiltreras avrinner mot Slätmossen och Husbyån, via vägdagvattenbrunnar eller diken.

Grundvatten

Planområdet ligger ovan två grundvatteförekomster med miljökvalitetsnorm, Handens och Jordbromalms.

Enligt framtagen dagvattenutredning har vattenförekomsten Handen god kemisk grund-vattenstatus samt god kvantitativ status med goda eller utmärkta uttagsmöjligheter på 5-25 l/s. Förbättringsbehov finns med avseende på halten klorid. Identifierade påverkanskällor på Handen är punktkällor från förorenade områden i form av ett kluster av MIFO-objekt i tätorten, samt saltad väg som korsar förekomsten 0,5 km. (Förslag till miljökvalitetsnorm, arbetsmaterial 2014-03-28 Länsstyrelsen VISS). Påverkan av klorid är uppmätt över riktvärde.

Grundvattenförekomsten Jordbromalm har också god kemisk status samt god kvantitativ status med utmärkta eller ovanligt goda uttagsmöjligheter på 25-125 l/s enligt dagvattenutredningen.

Påverkanskällor är ett antal MIFO objekt ovanpå förekomsten samt 2,6 km saltad väg inom och i tillrinningsområdet.

Utifrån genomförda geotekniska undersökningar samt dagvattenutredning kan slutsatsen dras att grundvattnet ligger relativt djupt i större delen av planområdet. Arkivmaterial med sonderingar i området anger en nivå för grundvatten på +40,96 nära järnvägen. Området är underlagrat av kärrtorv och här har observationer på vatten i markytan gjorts. Grundvattenmätning genomförd i en punkt inom det västra bostadskvarteret har uppmätts till +42,1 den 8:e mars 2016, det vill säga cirka 4,1 meter under markytan.

Inom planområdet utgörs marken främst av isälvslagringar där grundvatten generellt ligger djupt. Observationer som överensstämmer med ovanstående har gjorts i samband med dagvatten-utredningen. Vatten stod i markytan i lokala lågpunkter. Närmast järnvägsspåren stod det vatten samlat på några ställen.

Inom området finns sänkor som riskerar bli översvämmade vid 100-årsregn enligt översiktlig skyfallsmodellering för Haninge kommun (DHI, 2014). De flesta av dessa är mindre områden som riskerar få ett beräknat maximalt vattendjup på 0,1-0,3 meter. Ett mindre område i planområdets sydvästra hörn intill järnvägen, vilket inte föreslås för bebyggelse riskerar få ett beräknat maximalt vattendjup på 0,3-1 meter.

TEKNISK FÖRSÖRJNING

Ledningsnät

Genom planområdets västra del, samt i Örnens väg och Nynäsvägen går ett huvudledningsstråk för vatten och spillvatten. I det västra ledningsstråket löper även en dagvattenledning. Dagvattenledningen avleder dagvatten mot ett utlopp mellan Nedre och Övre Rudasjön.

Delar av området ingår i kommunens verksamhetsområde för VA.

Intill planområdet finns ledningar för el, fjärrvärme och tele. I planområdets nordöstra hörn, intill cirkulationsplatsen finns en elnätsstation. Denna avses rivas under planens genomförande samt utökas till två anläggningar inom planområdet.

Dagvatten

Kommunen antog september 2016 en ny dagvattenstrategi. Dagvattenstrategin är ett verktyg för att skapa en hållbar dagvattenhantering och den innehåller övergripande mål och strategier. Målet med dagvattenstrategin är att skapa en långsiktigt hållbar dagvattenhantering. Fyra mål är identifierade i dokumentet och för att uppfylla målen har ett antal strategier utarbetats.

- Robusta bebyggelsemiljöer. Bebyggelsen lokaliseras och utformas så att skaderisken vid kraftiga regn minimeras. Anläggningar för dagvattenhantering utformas så att de berikar bebyggelsemiljön och gynnar den biologiska mångfalden.
- Välmående yt- och grundvatten. Antalet föroreningskällor begränsas, förorenat dagvatten hanteras med lokala åtgärder, efterföljande dagvattensystem utformas så att ytterligare föroreningar avskiljs under vattnets väg till recipient eller reningsverk.
- Bevarad vattenbalans. Den naturliga grundvattennivån och vattenbalansen ska inte påverkas negativt i samband med exploatering.
- Gemensamt ansvarstagande. Alla inblandade aktörer tar ansvar för dagvattenhanteringen från planering till förvaltning.

Torrläggningsföretag

I Länsstyrelsens webb-gis redovisas ett torrläggningsföretag, Söderby-Slätmossen, som delvis överlappar med planområdet samt ett söder om planområdet (ingår i kommande etapp för planläggning).

En dikessträcka som hör till Söderby-Slätmossens torrläggningsföretag rinner mellan Haningevägen och Nynäsvägen inom planområdet, med flödesriktning mot Nynäsvägen i området. Diket kommer i och med detaljplanens genomförande att tas bort.

Torrläggningsföretaget Söderby-Slätmossen bedöms inte ha någon funktion för området när exploateringen har skett och kommunen avser ansöka om upphörande av företaget.

FÖRÄNDRINGAR - PLANFÖRSLAG

Figur 8. Perspektiv mot sydvästra kvarteret.

Målsättningen med planarbetet är att skapa förutsättningar för stadsmässig bebyggelse inom centrala Handens södra delar. På detta sätt förlängs stadskärnan söderut, inom ett område som länge har varit utpekat för bebyggelse. Inom området ska levande offentliga rum såväl som goda boendemiljöer skapas, samt en skola och förskola möjliggöras som ett svar på det växande behov av sådan verksamhet som finns i Handen.

En bärande princip för stadsutvecklingen i Handen är att omvandla Handens storskaliga gatumiljöer till promenadvänliga stråk med potential för handel, service och nöjen. Genom att mer effektivt nyttja marken och bygga längs gatorna kan stadskärnan förtätas samtidigt som de gröna gårds- och parkmiljöerna behålls och utvecklas.

KVARTERSMARK

Bostäder

Detaljplanen medger byggrätt för bostäder (B). Sammantaget bedöms cirka 450-500 bostäder möjliggöras. Fyra kvarter är grupperade på varsin sida av det som avses bli områdets huvudgata.

Bebyggelsen kring den lokala huvudgatan uppförs i kvartersstruktur bestående av flerbostadshus med tillhörande gårdsmiljöer. Kvarteren delas upp i flera byggnadsvolymer med varierande skala. Byggnadernas ungefärliga fotavtryck regleras i planförslaget. Generellt gäller att byggnad får placeras 1 meter från fastighetsgräns/användningsgräns (regleras med prickmark, mark som inte får förses med byggnad). Placeringen av byggnader ska vara nära gatan. Detta gäller såväl gator inom planområdet som Örnens väg och Nynäsvägen.

Byggnader ges högre höjd och större volym mot omgivande vägar och i områdets norra delar, med något mer uppbruten struktur mot söder samt mot parken.

Från Nynäsvägen och Örnens väg kommer området utsättas för trafikbuller varför dessa fasader bör vara slutna för att minska bullerinsläpp och med fördel kan ges en högre höjd.

Figur 9: Typfasader mot Nynäsv*ägen*

Figur 10. Illustrationsplan över bostadskvarter men våningsantal angivet. "+1" syftar till översta våning dras in från alla fasader eller att översta våning utgör inredd vind under sadeltak.

Området föreslås bebyggas med varierande byggnadshöjder och en variation av platta tak eller sadeltak. Antal våningar illustreras i figur 10. Byggnader med platta tak regleras med en högsta totalhöjd på mellan +70 och +84 meter över nollplanet (6 våningar med indragen övre våning till 10 våningar). Utöver högsta totalhöjd tillåts mindre byggnadsdelar, till exempel hisschakt, skorstenar, mindre ventilationstrummor och dylikt. Dessa ska placeras minst 2 meter indraget från fasadliv i alla väderstreck. Uppstickande hisschakt/trapphus får placeras i fasad. Områdets högsta byggnad vetter mot cirkulationsplatsen nordost om planområdet. Denna gestaltas för att utgöra en markör för området och har placerats intill Nynäsvägen som är ett av Handens större kommunikationsstråk.

Byggnader med sadeltak regleras med en byggnadshöjd på mellan +67 och +68,5 meter över nollplanet samt en takvinkel på mellan 30 och 45 grader. Takkupor räknas inte in i byggnadshöjd.

Marknivån varierar inom området vilket innebär att somliga byggnader ligger i sluttning vilket tas ut i sockelvåning.

Utomhusmiljön utgörs dels av park-, torg- och gatumiljö, dels av egna bostadsgårdar inom kvarteren. Den relativt uppbrutna strukturen inom bostadskvarteren medger utblickar från bostadsgårdarna och avser skapa visuell kontakt mellan privata och offentliga rum. De två västra kvarteren ska öppna upp sina gårdar mot den intilliggande parken.

Planförslaget reglerar att plats för lek ska ordnas (lek). Detta kan på de större gårdarna utgöra mindre lekplatser men kan också vara lekskulpturer eller annat som möjliggör trygg lek för barn.

Boendeparkering ordnas i garage under bostadshus och bostadsgård (P). Detaljplanen medger att mark inom bostadskvarter får byggas under och över med körbart och planterbart bjälklag. Garageutfart ska ordnas mot stickgata eller lokalgata. Detta regleras med utfartsförbud mot Örnens väg, Nynäsvägen och torget. Markens lutning medför att garage hamnar i markplan i de norra kvarterens sydöstra delar. Det är här viktigt att inte skapa döda fasader, varför lokaler såsom tvättstuga och cykelrum ska placeras mot de fasaderna. För att i bästa mån säkerställa en kontakt mellan gård och gata, torg eller park regleras att nivåskillnader ska tas upp av trappa och plantering eller sittplatser. Dessa ska uppföras på kvartersmark och krävs om skillnad i marknivå mellan bostadsgård och allmän plats eller gata är mer än 1 meter.

Trapphus ska vara genomgående i alla byggnader som förbinder gata eller torg samt bostadsgård. Nivåskillnad på entrévåning får förekomma (v_2). Detta för att ta upp nivåskillnad mellan gata och bostadsgård. Balkonger får skjuta ut över allmän plats om lägsta punkt på balkongen ligger minst 4,6 meter ovan färdig mark. Då medges ett djup på 1,4 meter räknat från byggnadens fasad. Balkonger tillåts över ringprickad mark på bostadsgård oavsett nivå.

Butikslokaler och annan verksamhet

För att möjliggöra ett visst serviceutbud samt ett levande stadsliv i området möjliggörs lokaler för handel och kontor i bostadskvarterens bottenvåning (H). I ändamålet handel avses handel av varor och tjänster ingå, och likaså service och hantverk av sådan typ som ej är störande.

Lokaler ska i huvudsak vara orienterade mot huvudgatan och torget.

Kvartersstrukturen och områdets läge i stadskärnan gör området framförallt lämpligt för lite mindre butiks- eller serviceverksamheter. För handelslokal i bottenvåning ska fasad mot gata och torg i huvudsak utgöras av glas eller motsvarande genomsiktligt material. Goda förutsättningar skapas på så vis för utåtriktade handelslokaler. Även gemensamma lokaler för de boende kan med fördel placeras mot allmän plats likt offentliga lokaler.

Figur 11. Typfasad som visar lokal i bottenvåning samt trappa mot bostadsgård.

Skola och förskola

Planförslaget medger byggrätt för skola eller förskola på två tomter (S). Avsikten är att uppföra en skola och en förskola för att svara mot det växande behovet av skol- och förskoleplatser i Handen. Två tomter i planområdets västra del har reserverats för detta ändamål.

Goda ljud- och ljusförhållanden ska ordnas i såväl inomhusmiljöer som utomhus. Båda tomterna utsätts för buller, främst från järnvägen men även från Örnens väg. Bullerutredning har visat att tillfredsställande ljudförhållanden på verksamheternas utegårdar kan säkerställas genom att anpassa bebyggelsens placering och utformning så att byggnader fungerar avskärmande. Planförslaget reglerar att skol- och förskolegård ska anordnas så att halva lekytan skyddas från trafikbuller över 55 dB(A) ekvivalent och 70 dB(A) maximal nivå. Detta ska säkerställas med hjälp av placering av byggnader samt eventuella bullerskärmar.

Den norra tomten har en total yta på cirka 8 200 m^2. Här planeras för skola för cirka 350 elever, årskurs F-6. Planförslaget medger en byggrätt på 6 000 m^2 i bruttoarea och att huvudbyggnaden uppförs i två till tre våningar (II-III). Detta är av vikt dels för att säkerställa en tillräcklig yta för lekgård, och dels för att en viss byggnadshöjd krävs för att skapa en tyst lekgård.

Den södra tomten har en total yta på cirka 4 700 m^2. Här planeras för förskola med sex avdelningar, cirka 120 barn. Planförslaget medger en byggrätt på 1 500 m^2 i bruttoarea. Förskolan ska uppföras i två våningar (II) vilket, liksom för skolan, bidrar till att avskärma lekytor från järnvägsbuller samt ger större ytor för lekgård.

Tillgång till tillräckliga ytor för lek- och utevistelse ska ordnas på de respektive tomterna. Träd och buskage samt områdets naturligt kuperade terräng ska så långt som möjligt sparas för att få intressanta utemiljöer som erbjuder bra utevistelse och pedagogisk miljö. På förskolans gård (den södra tomten med S) regleras att en berghäll som vetter mot parken ska sparas (n_1). Inom denna yta krävs även marklov för fällning av träd med ett stamomfång större än 0,7 meter på en minsta stamhöjd på 1,3 meter.

För förskolans del krävs en avgränsad lekgård. Goda ljud- och ljusförhållanden som även innebär förutsättning för skuggande lekplatser ska ordnas.

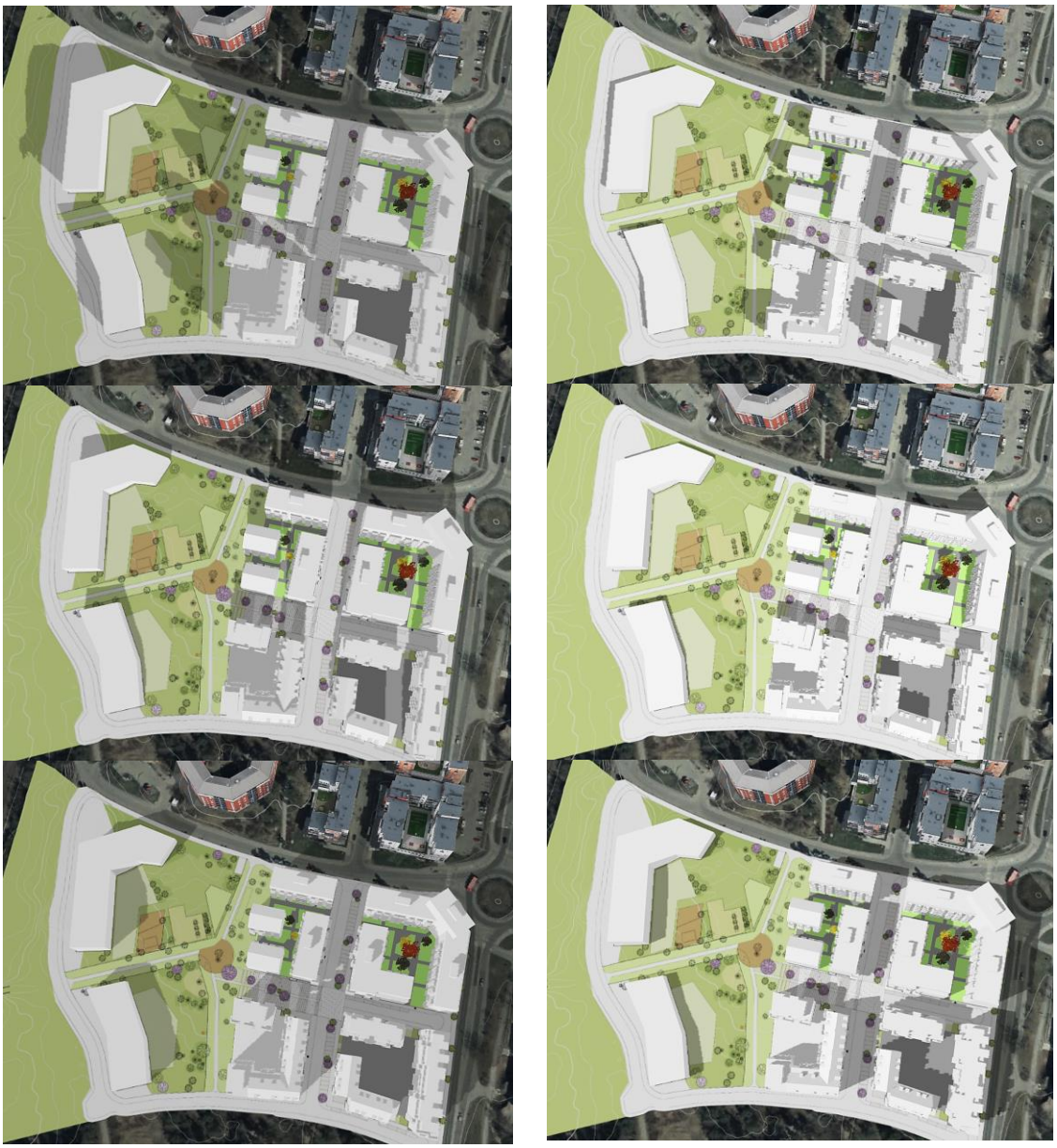
Områdets park gränsar till såväl skola som förskola och kan användas som kompletterande utemiljö. Parken ska uppfattas som ett offentligt rum som är tillgängligt för allmänheten. Samtidigt ska det vara tryggt och säkert för skolans elever att vara i parken under raster. Goda siktförhållanden bör skapas mellan skolgård och park.

Viktigt är också möjligheten till en säker och tillgänglig entrésituation. Placering av ytor för varumottagning, lämning/hämtning samt parkering inom kvartersmark vid skolan och förskolan ska placeras så att antalet in- och utfarter över gång- och cykelbana minimeras samt på ett yteffektivt sätt så att största möjliga ytor för lek och utevistelse möjliggörs.

Trafikutredning har föreslagit alternativa lösningar och placeringar av varumottagning: i ficka längs med gatan, i ficka mot husfasad alternativt längre in på fastighetsmark. Lastning/lossning i ficka kan ha en estetiskt negativ effekt mot gatan, men är en yteffektiv lösning. En vändplan för 10-12 meters lastbil tar stora ytor i anspråk, men kan ur ett trafiksäkerhetsperspektiv vara önskvärd för att lastning/lossning ska kunna ske utan backrörelser i en miljö där barn vistas. Varumottagningen ska ordnas på fastighetsmark, inte allmän plats.

Skuggeffekter

En 3D-modellering av området har tagits fram och solstudier har utförts i denna för att klarlägga den föreslagna bebyggelsens inverkan på planområdet samt på de befintliga husens dagsljus-förhållanden. Bebyggelsen får visst skuggande effekt på kringliggande bebyggelse i norr, främst under vinterhalvåret. Skuggeffekten bedöms hamna på en acceptabel nivå. Nedan redovisas solstudien för mars och juni månad, klockan 9, 12 och 15 på dagen.

Figur 12. Ovan visas skuggförhållandena i mars (till vänster) och juni (till höger) klockan 9, 12 och 15 (räknat från ovan).

GESTALTNING – KVARTERSMARK

Områdets gestaltning beskrivs närmre i bilagt kvalitetsprogram. Nedan följer en sammanfattning.

Bostäder - Riktlinjer för gestaltning, utformning och utemiljöer

Bebyggelsen i områden utgår från kvartersstadens struktur. Kvarteren bör i sin utformning ha en samlande men uppbruten struktur. Ett alltför slutet och enformigt kvarter ska undvikas samtidigt

som den gestaltande principen hus vid gata ska vara utgångspunkt. Fasader ska placeras i gatuliv och gestaltningen av förgårdsmarken ska samspela med gatans utformning och uppmuntra till offentligt liv på gatan.

Områdets fasad mot Nynäsvägen blir det som marknadsför området för förbipasserande och blir en del av entrén till Handen för de som kommer söderifrån. Bebyggelsen ska ges ett stadsmässigt och inte för massivt uttryck. Markerade trapphus, indragen våning och en variation i material bidrar till detta.

För att skapa gårdar med goda ljudförhållanden bör fasaderna mot Örnens väg och Nynäsvägen vara slutna.

Fasader mot den lokala huvudgatan ska bidra till att skapa en upplevelse av en stadsgata. Byggnader ska placeras med långsidan mot gatan samtidigt som mindre släpp in till gårdarna säkerställs i detaljplanen.

För att skapa ljusa gårdar ska öppningar i fasaderna samt byggnader med lägre höjd lokaliseras mot söder eller väster. Där större nivåskillnad mellan torg, park eller gata och gård finns ska dessa tas upp med trappor och plantering eller sittplatser (n_2).

Fasadmaterial samt kulör bör varieras inom samma kvarter för att bidra till ett varierande men ändå samlat intryck och varieras gärna också på fasad.

Entréer ska i huvudsak placeras ut mot gata och torg och bidrar till en aktivering och rytm i gaturummet. Entrépartier ska vara övervägande glasade med generösa ljusinsläpp. Lokaler i gatuplan ska förses med glasade fasader för att ges kontakt med gatan.

Balkonger placeras i första hand in mot bostadsgård men får även placeras mot gata, även Nynäsvägen, och bör i de fallen vara underordnade fasaden. Se ovan om balkongers djup samt nivå från mark. Privata uteplatser i bottenvåningen ska avgränsas med murar eller skärmar som ger ett enhetligt uttryck.

Bostadsgården ska utformas för att erbjuda grönska och rumslighet. Möjlighet att fördröja dagvatten på växtbäddar, regnträdgårdar eller dylikt ska finnas. Ytor för vistelse och samvaro för boende i olika åldrar och behov ska säkerställas. Planteringar, cykelparkeringar, lekytor och komplementbyggnader bör placeras för att skapa definierade rum och platser inom bostadsgårdarna.

Bostadsgårdarna inom de två västra kvarteren bör ansluta till intilliggande park och parkstråk genom öppningar i fasaden mot detta håll. Gårdarna ska från parken sett uppfattas som en förlängning av det grönskande rum som man befinner sig i, samtidigt som uteplatser och möjligheter för boende att vistas på bostadsgården ska finnas.

Skola eller förskola - Riktlinjer för gestaltning, utformning och utemiljöer

Väl gestaltade gårdar för lek och utevistelse ska anordnas.

Goda ljusförhållanden med möjlighet till skugga ska finnas. Placering av gårdarna öster om skol- och förskolebyggnader är dels nödvändigt ur bullersynpunkt, och ger dels möjlighet till morgonsol. Vegetation i sydväst ger solskydd för barn som leker mitt på dagen.

Träd och buskage samt områdets naturligt kuperade terräng kan med fördel sparas för att få intressanta utemiljöer som inbjuder till positiv utevistelse såväl som pedagogisk verksamhet ute. Planen reglerar att en berghäll sparas på förskolegårdens tomt.

Gårdarna bör innehålla olika zoner som ger olika upplevelser, vara tillgänglig och ha varierad vegetation och topografi. Nedan anges lämpliga zoner för en förskolegård:

- Trygga zonen: Möjlighet att sitta, pyssla, lyssna, odla och leka i sandlåda. Zonen understödjer små barns lek, med möjlighet att vara nära byggnaden och pedagoger för att känna sig trygg.
- Aktivitetszonen: utanför den trygga zonen är det lämpligt med ytor som kan domineras av rörelse och dynamik som att springa och leka med fast lekredskap.
- Vilda zonen: längst bort från byggnaden kan man ordna förutsättningar för barn att skapa egna platser, ha kontakt med natur och bygga kojor.

Gårdarna ska till sin utformning eftersträva att skapa en jämställd miljö för barn. Till detta bidrar till exempel fler mindre bollplaner hellre än en stor, vilket uppmuntrar såväl pojkar som flickor att använda dessa. Natur på skolgården stödjer också en jämställd miljö. Sådana miljöer ger bra förutsättningar för rörelse för både flickor och pojkar.

TILLGÄNGLIGHET

Tillgängligheten regleras av gällande lagstiftning (PBL 2010:900, BBR 19). Dessutom gäller kommunens tillgänglighetsvägledning *Lätt och rätt för alla* samt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Planområdet är tillgängligt med bil och cykel samt till fots. Entréer ska i huvudsak ordnas från gata.

I planområdets västra del finns en av stadskärnans övergångar till Rudan. Tillgängligheten till Rudan bibehålls i planförslaget och kan med rätt gestaltning av park och grönstråk även förbättras.

PARK, NATUROMRÅDE OCH TORG

Översiktsplan 2030 anger apropå bostadsutvecklingen i Handen att när stadskärnan förtätas behöver flera nya kvartersparker utvecklas för att säkra en god parktillgång och möjlighet till dagvattenhantering i hela stadskärnan samt för att stärka ekologiska samband. Översiktsplanen pekar ut ett grönt stråk som sträcker sig genom planområdet och söderut.

Centralt i planområdet planeras för en park (PARK). Denna avses bli ett samlande, grönt rum för området, utgöra del i det gröna stråk som passerar genom utbyggnadsområdet samt utgöra kompletterande friyta för skola och förskola. Parken utformas med en central platsbildning som förbinder bostadskvarteren, skolan och förskolans lekgårdar samt stråken mot Rudan, centrala Handen och framtida utvecklingsområden i söder.

En utgångspunkt för projektet är att bibehålla, och om möjlig förbättra tillgängligheten mellan de centrala delarna av Handen och Rudan. Ett parkstråk som leder till bron över järnvägsspåret till Rudan kommer att knytas samman med det parkstråk som når planområdet norrifrån.

Från parken ges utrymme för ett parkstråk som avses förlängas söderut i kommande planläggning i enlighet med Översiktsplanens intention. Detta utgör vid sidan av den mer hårdgjorda lokala

stadsgatan ett inre grönt rum som både blir ett gemensamt, rekreativt rum för området och fyller ett viktigt syfte i att erbjuda säkra gång- och cykelvägar till skolan och förskolan.

Öster om parken, i förbindelsen med lokalgatan planeras ett torg (TORG). Torget utgör entréplats till parken för de som rör sig västerut. Torget blir samtidigt ett samlande rum dit lokaler i bostadskvarterens bottenvåningar ska centreras. Torget utformas med sittplatser samt plantering som också kan fylla funktion för dagvatten, utformat som regnträdgård eller växtbädd.

I västra delen av planområdet sparas en skogsridå (NATUR). Inom området möjliggörs fördröjning av dagvatten, se kapitel *Dagvatten* sida 35 nedan. I övrigt ska områdets naturliga karaktär bevaras i syfte att så långt som möjligt bibehålla de ekologiska funktioner som området har, se ovan under kapitel *Ekologiskt svagt samband mellan Tyresta- och Hanvedenkilen*, sida 9.

GATOR

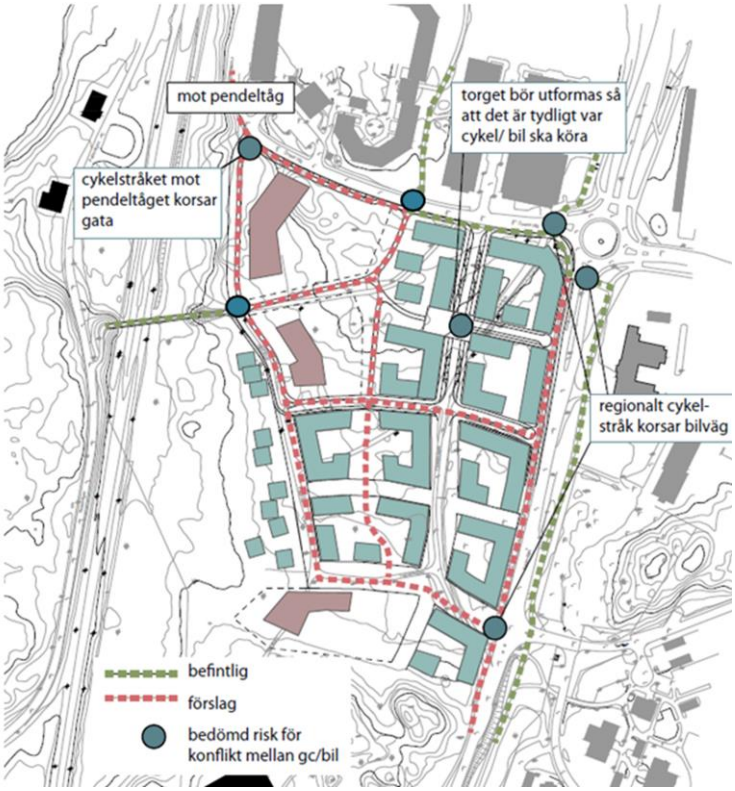
Planförslaget omfattar ett område i ett kollektivtrafiknära och centrumnära läge som på så sätt ger goda förutsättningar för att de som rör sig till eller från området ska företa sina resor till fots, med cykel eller med kollektivtrafik. Som ett område med både skola och förskola, och ett område som utgör en av entréerna till Rudan över järnvägen är planområdet också en viktig pusselbit i Handens gång- och cykelnät. Planförslaget föreslår gång- eller gång- och cykelvägar längs områdets gator samt gång- och cykelvägar inom park.

För att uppmana till hållbara resvanor har också områdets utformning en viktig roll. Gång- och cykelvägar inom planområdet behöver länkas ihop med stråk utanför planområdet och utformas så att de upplevs som gena, tydliga och trygga förbindelser till kollektivtrafik, centrum och service och annat.

Gång- och cykelnät

Hela utbyggnadsområdet (denna och kommande etapp) kommer generera en betydande andel gång- och cykeltrafik. Enligt Trafikverkets alstringsverktyg uppgår antalet resor per dygn efter utbyggnad till drygt 3000 till fots och cirka 700 med cykel. Främsta målpunkterna inom området bedöms vara skolan och förskolan. Externa målpunkter bedöms vara pendeltågsstationen och Haninge centrum norr om området samt busshållplatser utmed Nynäsvägen.

I figur 13 ges förslag på hur gång- och cykelnätet kan utformas för att koppla ihop befintligt cykelnät samt skapa goda förutsättningar för oskyddade trafikanter att ta sig inom området samt till viktiga målpunkter utanför området. Det regionala cykelstråket längs Nynäsvägen avses förlängas intill planområdet, på den västra sidan om Nynäsvägen. Gång- och cykelvägar planeras även som ett inre grönt stråk genom områdets mitt. En allmän gång- och cykelväg möjliggörs mellan Nynäsvägen och LOKALGATA. Områdets huvudgata kommer utformas på ett sådant sätt att motorfordon uppmanas hålla låg hastighet varför cykling här anses kunna ske i körbanan istället för separata gång- cykelbanor.

Figur 13. Förslag på utformning av nytt gång- och cykelstråk inom hela utbyggnadsområdet inklusive möjliga konfliktpunkter.

Inom området är gena och trafiksäkra kopplingar till framförallt skolan viktiga då en stor del barn kan tänkas cykla dit på egen hand. Trafiksäkerhet ska särskilt beaktas kring skolan och förskolan och konfliktpunkter mellan bil-, gång- och cykeltrafik ska minimeras. In- och utfarter till parkeringar, varumottagning etcetera bör utformas med hänsyn till trafiksäkerhet och god framkomlighet för cyklister, till exempel med genomgående cykelbanor och genom att säkerställa goda siktförhållanden. Passager över bilvägar kan utformas med hastighetssäkring i form av upphöjning och avsmalning eller med gupp.

Kollektivtrafik

Några ytterligare hållplatser för kollektivtrafik planeras inte inom planområdet. Områdets gator är inte planerade för busstrafik men busshållplatser finns på Nynäsvägen intill planområdet.

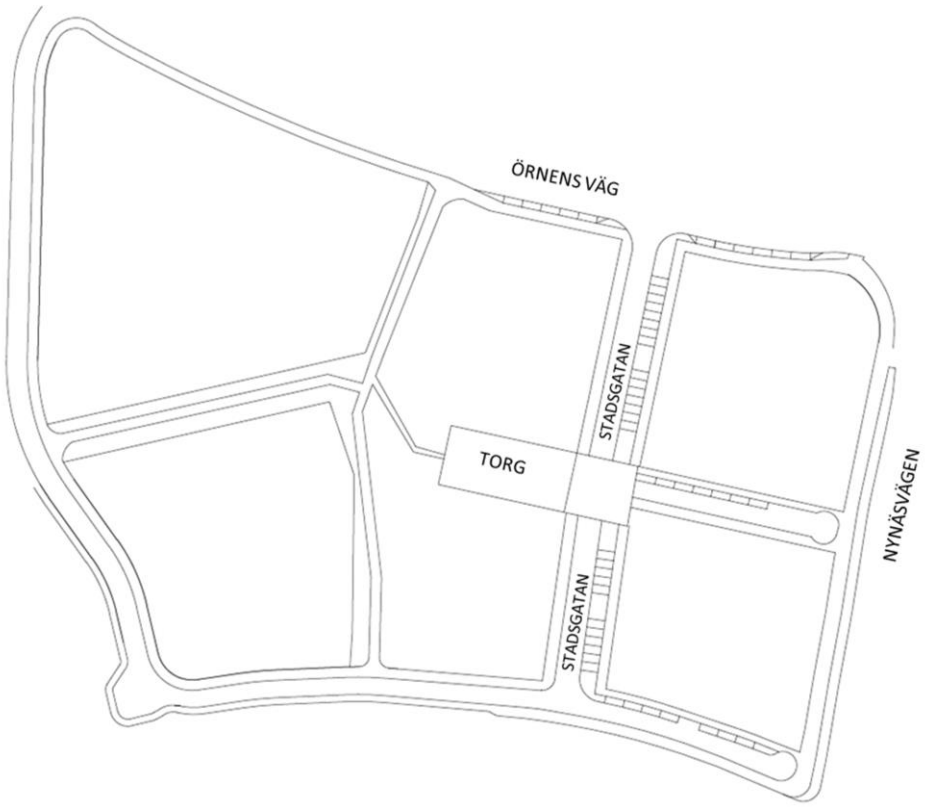
Plats ges i planförslaget för att kunna trafikera den västra gatan med buss, om ett sådant behov uppstår i framtiden.

Gatunät

I detta skede genomförs utformning och projektering av gatunätet inom planområdet. När kommande etapp, området söder om planområdet byggs ut förlängs gatunätet söderut. Planområdets vägnät nås efter denna detaljplans genomförande endast från Örnens väg. När kommande etapp av utbyggnadsområdet är utbyggt kommer en ytterligare infart till området finnas från Nynäsvägen, i nivå med Tuvvägen. Hela områdets vägnät syns i figur 13.

Den gata som utgör förlängningen av Arkens väg norr om Örnens väg kommer utgöra områdets lokala huvudgata eller stadsgata, kring vilket bostäder med lokaler i bottenvåning centreras. Gatan kantas av parkeringsplatser och träd på östra sidan samt gångvägar på båda sidor.

Gatan som ansluter från Örnens väg i väst försörjer efter denna etapps genomförande främst skolan och förskolan. En vändplan dimensionerad för personbil förläggs i den sydvästra delen av området för att uppmuntra bilister som lämnar på förskola/skola att ta Häggvägen tillbaka ut ur

Figur 14. Tänkt utformning av gatunätet inom planområdet.

området. Angöring till skolan kan ske från Örnens väg för att minimera trafik på Häggvägen som annars skulle behöva köra förbi förskolan. Angöring till förskolan sker från Häggvägen.

Biltrafik

Framtagen trafikutredning har beräknat framtida trafikflöden på områdets gator genom kommunens trafikmodell för stadskärnan Handen i trafiksimuleringsverktyget Dynameq. Trafikmodellen har utgått från ett scenario år 2030 där 80 % av de idag identifierade exploateringsmöjligheterna i stadskärnan genomförs och utan nya vägar eller andra åtgärder. Modellen har anpassats efter förutsättningen att hela det föreslagna utbyggnadsområdet Örnens väg är bebyggt, denna och kommande etapp. Hela utbyggandsområdet uppskattas när det är fullt utbyggt alstra cirka 2200 fordonsrörelser per dygn (varav cirka 1200 uppskattas vara resultat av denna detaljplans genomförande).

År 2030 när hela området planeras vara utbyggt kommer största trafikflödet med knappt 2000 fordon/dygn till/från planområdet, gå via den södra anslutningen mot Nynäsvägen som utgör förlängningen av Tuvvägen. Näst största flödet går via Arkens väg i mitten av planområdet som ansluter mot Örnens väg närmast mot Nynäsvägen med cirka 1000 fordon/dygn. Övriga gator i området trafikeras av cirka 500 fordon per dygn eller färre.

Utredningen har studerat kommande belastning på vägarna i området samt på intilliggande trafiksystem. Eftersom biltrafikflödena i själva planområdet är låga bedöms gatorna inom området ha god framkomlighet. Däremot är trafikmängderna på Nynäsvägen höga, vilket kan innebära vissa svårigheter vid planområdets utfarter mot gatan.

Utredningen som har studerat trafiksituationen på ett fullt utbyggt område med flera utfarter mot Nynäsvägen bedöms även ge en korrekt bild av den trafikbelastning som detta område ger

upphov till. Detta då planområdet bedöms ge upphov till cirka hälften av trafikrörelserna i utredningen.

Trafikutredningen har inte inkluderat en möjlig utbyggnad av Stationsvägen till Örnens väg, men en sådan åtgärd har studerats i en egen trafikmodellering för hela stadskärnan. Den trafikmodelleringen visar en relativt oförändrad trafikbelastning på Örnens väg men en utökad belastning av gatan som går parallellt med järnvägen genom planområdet, med cirka 1000 fordon per dygn. Gatan ges i planförslaget en större bredd för att ta höjd för en eventuell ökad belastning.

Parkering

Parkering för boende ska ordnas i garage inom kvartersmark, i källarplan eller sockelvåning. Planförslaget medger att garage byggs under bostadsgårdarna (rundprickad mark).

Enligt statistik från Statistiska centralbyrån ligger planområdet i ett område där boendetäthet tillsammans med bilinnehav ger ett grundparkeringstal om 0,7. Planområdets närhet till kollektivtrafik med god turtäthet, skola, närservice och fritidsverksamheter gör att det går att variera p-talet i förhållande till lägenheternas storlek, i det här fallet enligt nedan:

- 1 ROK ger 0,39 bilplatser per lägenhet
- 2 ROK ger 0,56 bilplatser per lägenhet
- 3 ROK ger 0,67 bilplatser per lägenhet
- 4 ROK ger 0,67 bilplatser per lägenhet.

Besöksparkering för boende ska ordnas inom egen fastighet. Parkeringstal för besöksparkering är 0,1 per lägenhet. Utöver ovanstående ska två parkeringsplatser per kvarter ordnas för personer med funktionsnedsättning.

Infart till parkeringsgarage sker söderifrån från stickgata för kvarteren intill Nynäsvägen. För kvarteren väster om Lokalgatan sker infart från lokalgatan.

Plats för cykelparkering ska ordnas på kvartersmark.

Allmän parkering ordnas som vinkelräta parkeringsplatser längs områdets huvudgata samt som kanstensparkering längs norr om bostadskvarteren längs Örnens väg. Inga parkeringsplatser planeras längs med Nynäsvägen.

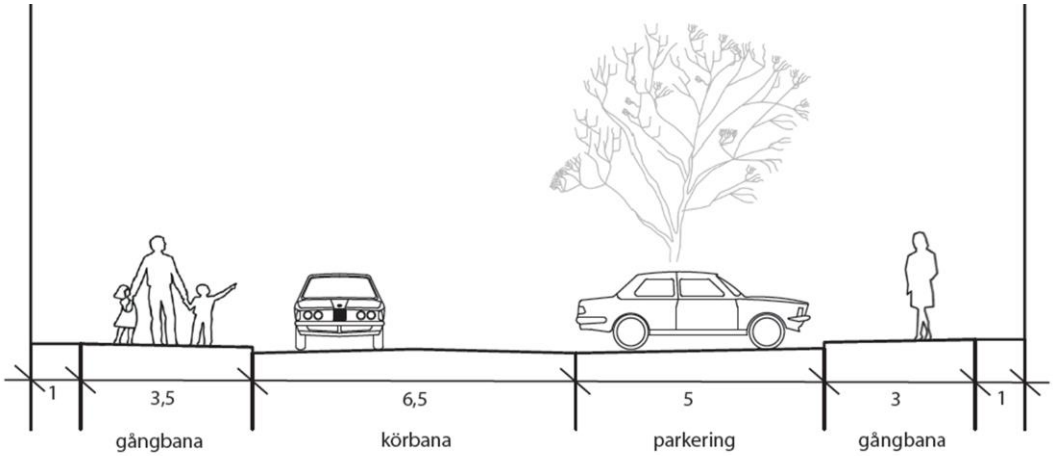
Hämtning och lämning av elever och förskolebarn samt parkering för skolan och förskolans ändamål ska ordnas inom egen fastighet.

GESTALTNING – ALLMÄN PLATSMARK

Gator

Haninge kommuns gestaltningsprogram för den yttre miljön antogs av Stadsbyggnadsnämnden i september 2012. Detta program ska vara vägledande för gestaltningen, däribland val av armaturer för belysning och markbeläggning. Placeringen av byggnader ska vara nära gatan. Detta gäller såväl gator inom planområdet som Örnens väg och Nynäsvägen.

Gatan som utgör en fortsättning från Arkens väg utgör områdets lokala huvudgata. Körbanan ges en bredd på 6,5 meter. Vinkelrät parkering på gatans östra sida kombineras med trädplanteringar i

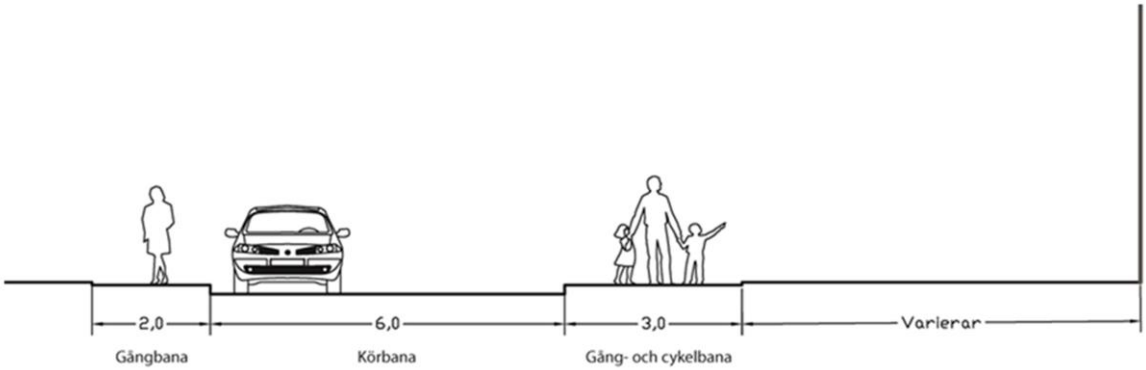
Figur 15. Föreslagen sektion för områdets huvudgata (förlängningen av nuvarande Arkens väg, dimensioner i meter).

skelettjordar. Gångbanor på vardera sida av körbanan ges en bredd på 3 respektive 3,5 meter och beläggs med betongplattor (sektion figur 15). Gestaltningen är av vikt för att gatan inte ska uppfattas som en genomfartsgata som inbjuder till höga hastigheter.

Torget bör i sin sträckning över gatan utformas som gåfartsgata där gående och cyklister har företräde och upphöjas relativt gatans marknivå. Detta kan bidra till att minska genomfartstrafik via gatan. Det är dock av vikt att det tydligt framgår av ytans utformning var fordon respektive gångtrafikanter och cyklister ska röra sig för att minimera konfliktpunkter och risk för skada.

Resterande gatunät ges en körbana på 6 meter med en gångväg på 2 meter på dess ena sida och en gång- och cykelbana på 3 meter på dess andra sida. Undantaget är gatan direkt väster om skolan där enbart gångväg på östra sidan byggs. Inga parkeringsfickor eller trädrader planeras längs dessa vägar (Sektion figur 16).

Områdets fasad mot Nynäsvägen blir det som marknadsför området för förbipasserande och blir en markering av entrén till Handen för de som kommer söderifrån. Längs med planområdet planeras också för en förlängning av det regionala cykelstråket. Någon större ombyggnad av Nynäsvägen sker inte inom detta projekt, men sektionen från fastighetsgräns till körbana blir 4,5 meter gång- och cykelbana och 3 meter trädzon. Träd bör planteras i skelettjordar för att ges goda växtförutsättningar samt kunna nyttjas för dagvattenfördröjning. Gestaltningen ska samspela med gatans gestaltning utanför Haningeterrassen.

Figur 16. Föreslagen sektion för lokalgata väster om förskola.

Inte heller Örnens väg byggs om bortsett att trafiksäkra passager för gång- och cykeltrafikanter ses över. Längs med planområdets norra gräns, mot Örnens väg anläggs dock en gång- och cykelväg samt, norr om bostadskvarteren, kantstensparkering. Sektionen mellan byggnaders fasader söder och norr om Örnens väg blir cirka 28-30 meter.

Stickgator på kvartersmark ska utformas med körbanor på 5 meter. Gatorna bör förses med parkeringsplatser i parkeringsfickor samt trottoarer om 2 meter. Vändmöjlighet dimensioneras för personbil vilket förutsätter att sophantering hanteras längs med allmän gata.

Torg

Torget bör ges en hårdgjord yta med inslag av ordnade planteringar och träd. Markbeläggning avses främst utgöra betongplattor med inslag av sten, till exempel granit.

Växtlighet ska anläggas på torget vilket ur både gestaltnings- och dagvattensynpunkt lämpligen utformas som regnträdgård eller växtbädd med fördröjningsmöjlighet.

Såsom entré till parken bör gestaltningen kommunicera att den som rör sig västerut från lokalgatan tar sig från hårdgjort torg till mjukgjord park genom att de grönskande och mjuka elementen successivt ökar.

Park

Den centrala parken avses fungera som kompletterande utemiljö för skolan och förskolans verksamhet. Detta ställer krav på att ytan ska klara visst slitage med tanke på den kommer nyttjas mycket.

Centralt i parken skapas en platsbildning som kan utformas med till exempel grönska och vatteninslag. I parken ska ges möjlighet till stilla vistelse såväl som olika former av aktivitet. Plats för någon form av aktivitet planeras, till exempel mindre lekredskap, vattenlek och/eller mindre balansbana. I parkens utformning ska också eftersträvas att möjliggöra mer informella platser, till exempel viloplats under ett träd eller en lekgrotta i ett buskage.

Värdeskapande träd som samspelar med tänkt gestaltning kan med fördel sparas. Parkens grönska förstärks med träd och buskage av olika karaktär.

HÄLSA OCH SÄKERHET

Förorenad mark

Genomförd utredning har konstaterat att det inte finns anledning att misstänka förorenad mark inom planområdet. Se under kapitel *Förorenad mark* sida 12.

Buller

Bullersituationen har utretts under planarbetet. Resultatet visar att planområdet är utsatt för buller främst från Nynäsvägen och järnvägen men också Örnens väg. Buller från trafik inne på områdets gator bedöms inte uppnå sådana nivåer att riktvärden för buller inte uppnås.

Bullerberäkningen har gjorts för år 2030 med förutsättningen att hela området Örnens väg är utbyggt. Underlag har varit dels järnvägsdata från Trafikverket och dels trafikflöden för gatorna inom och intill planområdet framtagna i kommunens trafikmodell för stadskärnan Handen. Se under kapitel *Biltrafik* sida 27 ovan. Inför granskning har en uppdaterad utredning utförts.

I den reviderade utredningen har antalet fordonsrörelser på den västra gatan som går från Örnens väg söderut utökats med cirka 1000 fordon per dygn. Detta är en ökning som är trolig om eventuell sammanbyggnad av Stationsvägen med Örnens väg skulle bli verklig. Övriga gator i utredningsområdet bedöms inte påverkas av en sådan utbyggnad.

Eftersom planarbetet påbörjats innan 2 januari 2015 har Riksdagens antagna riktvärdena för trafikbuller som bör tillämpas vid nybyggnad eller väsentlig ombyggnad av trafikinfrastruktur, samt vid nybyggnad av bostäder (Infrastrukturpropositionen 1996/97:53) använts. Se under kapitel *Buller* sida 13 ovan för en närmre beskrivning av riktvärden. Utförda bullerberäkningar redovisas på kartorna i figur 17-20.

Bostäder

Figur 17. Ekvivalent bullernivå från väg- och tågtrafik två meter över mark. Högsta fasadnivå oavsett våning.

Riktvärdet 55 dB(A) ekvivalent nivå utomhus vid fasad bedöms enligt utredningen till största del klaras längs med gatorna inom planområdet, se figur 17. Fasader mot Örnens väg och Nynäsvägen samt delar av stickgatorna som förbinder huvudgatan med Nynäsvägen får högre ekvivalenta bullernivåer än riktvärdet. Utöver vad bullerkartorna visar kan även fasad som vetter mot väster, det vill säga parken och järnvägen, få högre fasadvärden än vad riktvärdena medger. Detta eftersom skola och förskola fungerar skärmande mot järnvägen till en viss nivå ovan mark.

Maximala nivåer på som mest 70 dB(A) på bostadsgård klaras med föreslagen utformning på samtliga kvarter, se figur 18.

Figur 18. Maximal bullernivå från väg- och tågtrafik två meter över mark.

För de lägenheter som inte uppnår riktvärde för ekvivalent ljudnivå kommer avsteg från de nationella kvalitetsmålen för buller att behöva tillämpas. Avsteg innebär här att samtliga lägenheter ska ha tillgång till mindre bullrig sida för minst hälften av boningsrummen med nivåer betydligt lägre än 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå. För uteplats i anslutning till bostaden godtas högst 55 dB(A) ekvivalentnivå och högst 70 dB(A) maximalnivå.

Avstegsfall kan enligt Stockholms Länsstyrelses rapport *Trafikbuller i bostadsplanering* (rapport 2007:23) godtas endast i centrala lägen med god kollektivtrafikförsörjning. Planområdet är centralt beläget vilket ger möjlighet skapa attraktiva boendemiljöer med närhet till Haninge centrum med kollektivtrafik och naturområden. Området avses för bebyggelse med stadskaraktär. Dessa anses vara tillräckliga skäl för att godta avstegsfall för detta planområde.

Planförslaget reglerar att bostadslägenheter i de byggnader som ligger mot Nynäsvägen och Örnens väg, samt delar av de byggnader som vetter mot norra stickgatan, utformas så att minst hälften av boningsrummen i varje lägenheter vetter mot bostadsgård (m_1). Detta eftersom 55dB(A) ekvivalent nivå hålls mot gården i dessa lägen.

Planförslaget reglerar också att samtliga bostadslägenheter ska ha tillgång gemensam bostadsgård och/eller ha balkong eller uteplats som vetter mot bostadsgård.

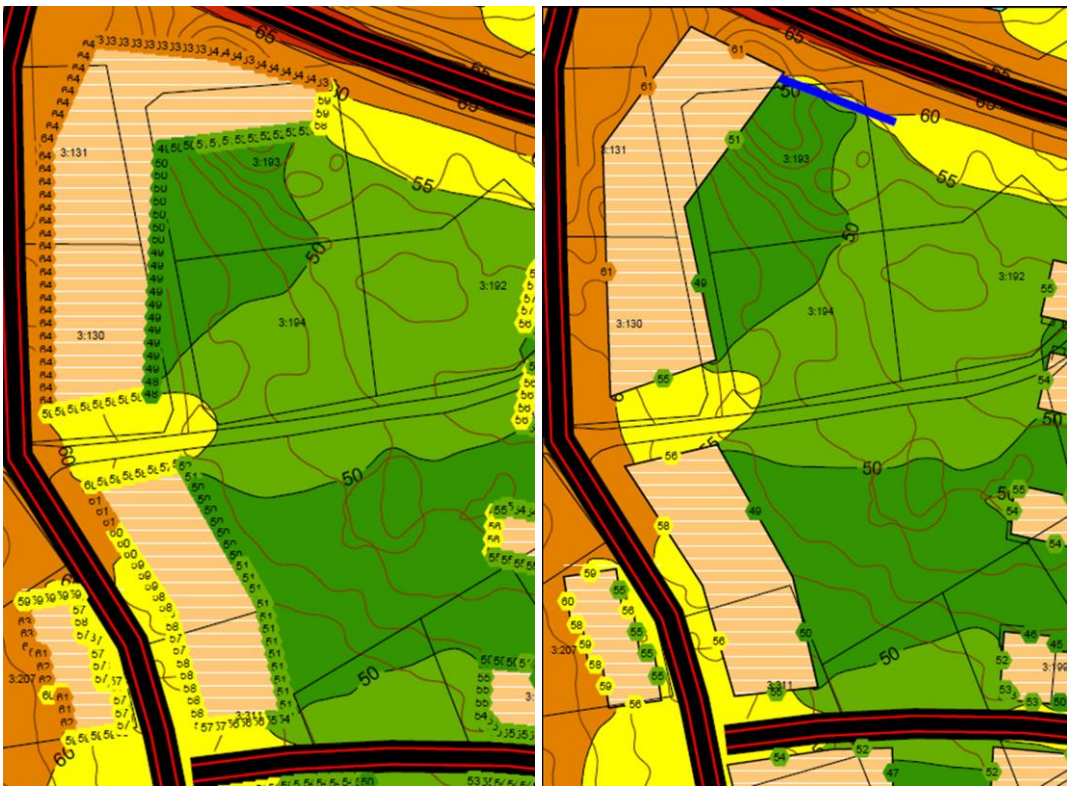
Skola och förskola

Bullerkrav angående uteplats gäller även för planerade skol- och förskolegårdar. Bullerutredning har visat att skolans och förskolans tomter är utsatta för buller från järnvägen. Utredningen har

prövat olika utformningar för att illustrera lämplig utformning av tomterna för att uppnå god ljudförhållanden på lekytorna. Utredningen visar att skärmning krävs mot järnvägen och till viss del även från Örnens väg (skolan). Denna skärmning utgörs lämpligen till största del av huvudbyggnad.

I figurerna nedan redovisas de alternativa utformningarna av tomterna som givit bäst utfall med avseende på bullernivåer på lekgårdar. Till höger i figur 19 visas en utformning med en byggnad i vinkel, till vänster en utformning där skärmning från Örnens väg istället uppnås med en tre meter hög skärm.

Ekvivalenta nivåer på 55 dB(A) klaras till största del på lekgårdarna med dessa utformningar, figur 19.

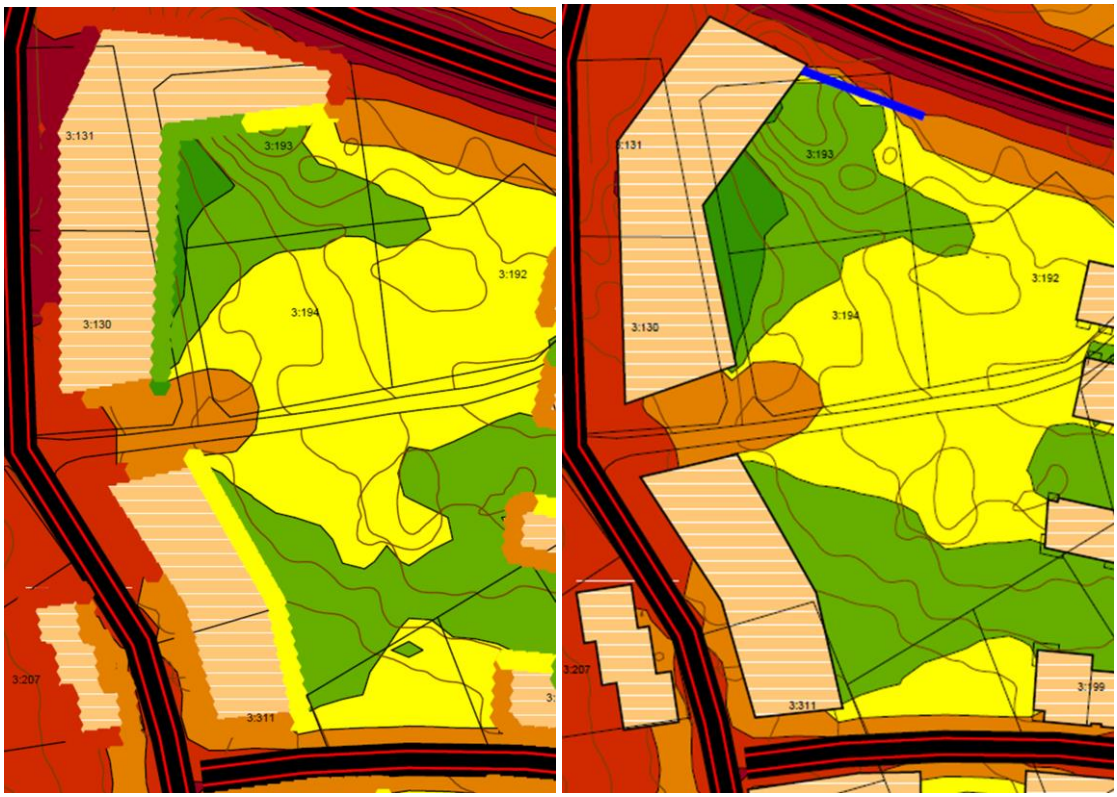

Figur 19. Ekvivalenta bullernivåer på skol- respektive förskolegård. Alternativa utformningar.

Maximala nivåer på som mest 70 dB(A) klaras på omkring halva ytan med de båda utformningarna, se figur 20. Slutsats kan dock dras att skolans tomt bör utformas med en byggnad i väst som tar upp större delen av tomtens längd längs gatan, med en skärm på cirka 3 meter mot Örnens väg. Det är viktigt att skärmen är sammanbyggd med byggnaden. Skärmen kan också utformas som en byggnad alternativt klättervägg för att ge mervärden åt skolgården.

Planförslaget reglerar att skol- och förskolegård ska anordnas så att halva lekytan skyddas från trafikbuller över 55 dB(A) ekvivalent och 70 dB(A) maximal nivå. Godtagbara ljudnivåer ska säkerställas med hjälp av byggnads placering samt eventuellt kompletterande bullerskydd.

Med lämpligt val av fönster och uteluftsdon kan en god ljudmiljö skapas inomhus. Svensk standard SS25268:2007 Byggakustik – Ljudklassning av utrymmen i skolor, förskolor och fritidshem ska användas vid dimensionering av fönster, fasad samt innerpartier.

Figur 20. Maximala bullernivåer på skol- respektive förskolegård. Alternativa utformningar.

Transporter med farligt gods

Transporter av farligt gods sker på järnvägen väster om planområdet. Bebyggelse för skola och förskola medges cirka 55 meter från järnvägen och på marknivå cirka 5 meter ovan järnvägen. Länsstyrelsen delar enligt yttrande vid planförslagets samråd kommunens bedömning att 50 meter är tillräckligt avstånd mellan järnvägen och bebyggelsen.

Trygghet

Inom området ska trygga och befolkade gator skapas med plats för gång- cykel och biltrafik. Delar av gatunätet förses med gång- och cykelbanor som skiljs från körbanan. Den så kallade lokala huvudgatan, förlängningen av Arkens väg, förses med breda gångvägar.

Parken och det gröna stråket bör utformas trygga och väl belysta, med god överblick över närområdet och med visuell kontakt med närliggande bebyggelse och bostadsgårdar.

Radon

Den centrala åsen bestående av isälvssand som Handen och Jordbro är belägna på transporterar uranrikt material och utgör områden med förhöjd strålning. Inför byggskede behöver radon-mätningar genomföras, vid förhöjd radonhalt ska krav ställas på radonsäker grundläggning.

Elnätsstationer

Två elnätsstationer uppförs i området. Dessa möjliggörs på ett avstånd om cirka 15 respektive 20 meter från bostadsbebyggelse. Transformatorstationer som finns utomhus ger på några meters avstånd mycket låg exponering för magnetfält enligt skriften ”Magnetfält och hälsorisker” (Strålsäkerhetsmyndigheten).

GEOTEKNISKA FÖRHÅLLANDEN

I de delar av planområdet som planeras för exploatering är markförhållandena enligt genomförd utredning goda och endast små eller inga skadliga sättningar förväntas inom dessa partier. Inom området kan byggnader grundläggas med plattor på friktionsjord eller berg. Inför markarbeten i området bör dock mer detaljerad utredning med markprovtagning göras.

I områden med ytligt förekommande berg kan bergschakter erfordras både för husbyggnad och ledningsbyggnad samt gator. Vid sprängningsarbeten nära järnvägen krävs att kontrollprogram tas fram och att dialog förs med Trafikverket.

Behov av tjälisolering för byggnaders grundläggning bestäms för varje enskild byggnad, beroende på dess grundläggningsdjup och vad den naturliga jorden på grundläggningsnivån tillhör för materialtyp och tjälfarlighetsklass. Tjälisolering kan erfordras exempelvis vid omväxlande kalla och varma byggnadsdelar där ojämna tjälrörelser annars kan orsaka sprickbildning i byggnader.

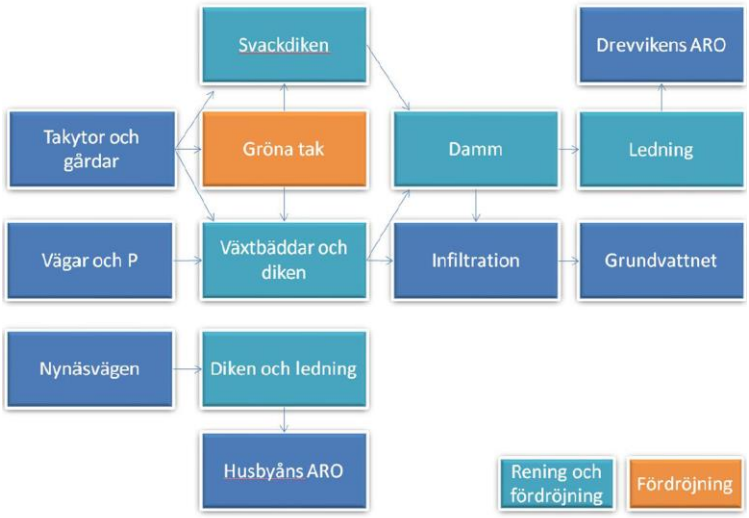
TEKNISK FÖRSÖRJNING

Dagvatten

Med föreslagen exploatering ökar andelen hårdgjord yta i området. En dagvattenutredning har tagits fram. Denna omfattar hela det tänkta utbyggnadsområdet Örnens väg men specificerar föroreningsberäkningar och reningsbehov för planområdet. Kommunens omhändertagande av dagvatten och dimensionering och utförande av allmänna anläggningar utreds i pågående projektering.

Dagvattenutredningen visar på ökande flöden inom utredningsområdet. Principerna för dagvattenhantering illustreras i boxmodellen i figur 21. Genom lokal fördröjning och trög avledning reduceras flödestoppar och magasinbehov minskar. Kommunen har för avsikt att möjliggöra fördröjning på flera håll i planområdet. Marken i området har goda förutsättningar för infiltration. Genom att minimera mängden hårdgjorda ytor minskar ytavrinningen.

Genomförd dagvattenutredning bedömer att det finns goda möjligheter till lokalt omhändertagande av dagvatten och att rena och fördröja dagvattnet så att flödet ut från området inte ökar ut från området i och med exploateringen, bland annat med tanke på att marken är fördelaktig för infiltration. Det är dock viktigt att inte expandera bebyggelsen ytterligare västerut eftersom den ytan som nu planläggs som natur kan fungera som översilningsyta. Nedan följer en redogörelse för tänkt dagvattenhantering inom respektive delar av området.

Figur 21. Boxmodell över exempel på fördröjning och rening av dagvatten inom området.

Kvartersmark bostäder

För kvartersmark föreslås en kombination av åtgärder. Bostadskvarteren är underbyggda med garage. Gårdarna anläggs med växtbäddar för att så långt som

möjligt fördröja dagvatten. Även förgårdsmarken nyttjas för fördröjning, med växtbäddar alternativt rörmagasin under mark.

De två östra kvarteren kan fördröja stora delar av sitt dagvatten i underjordiska magasin under respektive stickgata söder om kvarteren. Fördröjningsmagasin ska anläggas (n_3)

Platta tak i de två södra kvarteren anläggs med växttak. Växttak bör utformas för att minimera behov av gödsling, vilket kan vara en källa till föroreningar.

Figur 22. Exempel på hur växtbädd eller regnträdgård kan utformas och konstrueras.

Kvartersmark skola och förskola
Projektering av tomterna för skola och förskola är under planarbetet inte påbörjat. Plats inom båda tomter bedöms dock finnas för att iordningställa dagvattenfördröjning till exempel som ett underjordiskt magasin samt genom ytor som medger infiltration.

Fördröjningsmagasin ska anläggas (n_3).

För gårdar till skola och förskola rekommenderar dagvattenutredningen genomsläppligt material så långt som möjligt. Planförslaget reglerar att 30 % av tomtens yta ska förse med material där dagvatten kan fördröjas eller infiltreras (n_4). Exempel på material är växttak, hålsten av betong, permeabel asfalt och grus, gräsmattor, eller en kombination av dessa. I angiven andel kan såväl takmaterial som markbeläggning räknas in och ytor i olika material får gärna kombineras för att uppnå rätt andel.

Allmän plats
Långsam bortledning av dagvattens sker inom allmän plats. Den lokala huvudgatan inom områdets samt Nynäsvägen kantas av träd i skelettjordar där fördröjning möjliggörs.

På torget planeras åtgärder för fördröjning (dagvatten). Torget kan gestaltas med en planteringsyta som utformas som en regnträdgård alternativt infiltrationsbädd. Dit kan torgets dagvatten ledas för fördröjning innan vidare avledning. Under torgets yta, eventuellt i gränszonen mot parken, ska också utredas plats och utformning av eventuellt magasin som kan fördröja dagvatten från kringliggande ytor, park, torg liksom eventuellt utgöra kompletterande fördröjning för kvartersmark.

Infiltration möjliggörs i parken som till största del anläggs med gräs och buskar. Parkeringsytor kan istället för att asfalteras till exempel beläggas med betonghålsten eller motsvarande, grus, eller permeabel asfalt för att möjliggöra infiltration.

Dagvatten leds efter fördröjning i ledningar till ett nytt infiltrationsmagasin i anslutning till vändplanen i planområdet sydvästra del (dagvatten). Magasinet kan utföras som mackadamfyllt magasin (se reningseffekt nedan) alternativt kassetter. Utförande avgörs i projekteringen.

Om magasinet är mackadamfyllt ska det vara spolbart så att föroreningar enkelt ska kunna spolas ur magasinet till angränsande brunnar som förses med sandfång. Magasinet ska även förses med breddavlopp som ska mynna ut i skogsområdet väster om magasinet.

För att rena och fördröja dagvattnet föreslår dagvattenutredningen att sluttningen väster om bebyggelsen, mot järnvägen utnyttjas för översilning. Nedanför gatan i väster kan då ett grunt dike utan lutning anläggas. När diket dämmer över kanten kan vattnet översilas över naturmarken och infiltreras.

För att bibehålla de renande och fördröjande funktionerna på dagvattenanläggningarna är det viktigt att de sköts på rätt sätt, och de bör därför förses med skötselplaner.

Kommande etapper för planläggning och utbyggnad kan ligga flera år fram i tiden. Vid planläggning av denna detaljplan finns tillfälliga bostäder söder om planområdet. I projektering utreds om ett tillfälligt dike ska kanta den södra gatan inom planområdet.

Föroreningar och rening
Exploateringen ger inte upphov till större mängder dagvattenföroreningar, enligt genomförda beräkningarna i dagvattenutredningen, men behov av rening finns.

Större mängden föroreningar kommer från Nynäsvägen. Nynäsvägen är redan idag förorenad och detaljplanens genomförande bedöms inte påverka mängden föroreningar från Nynäsvägen, men förändrar däremot att vattnet ej längre infiltreras i naturmark.

Såsom det beskrivs i dagvattenutredningen finns alternativ för hur Nynäsvägens dagvatten leds bort. I alternativ 1 avvattnas Nynäsvägen österut via ledningar, som i dagsläget. I alternativ 2 avvattnas Nynäsvägen tillsammans med övriga planområdet västerut. Vilket utförande som väljs utreds närmre i projekteringen, dock är känt att gatan kommer kantas med träd i skelettjordar vilket möjliggör viss fördröjning innan bortledning.

Tabellen nedan visar reningsbehov för att uppnå nivå 1M i Stockholms läns landstings förslag till riktvärden för dagvattenutsläpp samt reningseffekt i procent för några av de metoder för dagvattenhantering som föreslås för planområdet.

	P	N	Pb	Cu	Zn	Cd	Cr	Ni	Hg	SS	Oil
	Reningsbehov i procent										
Alternativ 1	33	-	33	25	4	26	-	-	-	32	26
Alternativ 2	30	-	33-	33	25	23	-	-	-	38	30
	Reningseffekt i procent										
Skelettjord (makadam och jord)	55	48	83	75	80	85	70	83	50	85	75
Makadamfyllt infiltrationsmagasin	60	55	85	85	85	85	85	90	45	90	90
Damm	55	35	75	65	50	80	60	25	30	85	95

Tabell 1. Reningsbehov samt reningseffekt i procent för några dagvattenåtgärder som kan bli aktuella för planområdet.

Utredningen fastslår att genom att anlägga föreslagna dagvattenlösningar kommer föroreningsmängden att minskas avsevärt och inte påverka miljökvalitetsnormerna i negativ riktning. Dagvatten från parkeringsytor innehåller mest föroreningar inom exploateringsområdet förutom Nynäsvägen, parkeringsytor avses därför anläggas med permeabel markbeläggning.

Parkeringsgarage med mer än 50 platser som förses med golvavlopp ska vara försedd med oljeavskiljare av minst klass 2 enligt EU-norm 858. Det renade vattnet ska ledas till kommunens spillvattennät.

Grundvatten
Dagvattenutredningen anger att grundvattnet i området är av god kvalitet och har goda eller ovanligt goda uttagsmöjligheter i dagsläget. Om dagvattenhanteringen i området utformas på sådant sätt att infiltration och rening möjliggörs bedöms inte det aktuella planområdets grundvatten att påverkas nämnvärt gällande kvalitet och kvantitet.

Stora regn
100-årsflöde har beräknats för utredningsområdet. Vid mycket intensiva regn kommer dagvattenledningarna gå fulla och vatten avrinna på ytan och samlas i lågpunkter. Höjdsättningen bör därför göras så att inga lågpunkter och instängda områden finns på den del av planområdet som bebyggs med bostäder, skola och förskola.

Kvartersmark kommer höjdsättas högre än gator inom området så att vatten kan avrinna ytledes från kvartersmark till gatan eller växtbäddar för att undvika översvämning och fuktskador på hus. Lägsta golvnivå bör inte understiga 0,5 m över marknivån vid eventuell förbindelsepunkt för dagvatten.

Ytliga avrinningsstråk som vägar kommer höjdsättas på ett sådant sätt att vatten avrinner så det inte skadar bebyggelse eller andra viktiga anläggningar, och så att allt ytligt avrinnande vatten leds till det västra grönområdet. Denna är en passande översvämningsyta dit allt ytligt rinnande vatten i planområdet bör ledas. Bostadsgårdar höjdsätts så att inga instängda ytor intill byggnader skapas där vatten riskerar samlas.

Exakt höjdsättning för gata utreds närmre i pågående projektering, men gatunätet har sina höjdpunkter vid Örnens väg och ges lägre nivå nära vändplanen i planområdet sydöstra del, mot magasin och naturmark.

Sedan samråd har kvarteret vid vändplanen, vilket annars kunde riskera drabbas av höga flöden, tagits bort.

Ledningsnät

Den nya bebyggelsen ska anslutas till kommunens VA-nät. Hela området avses införas i kommunens verksamhetsområde för VA. Delar av området kan anslutas till befintliga ledningar för vatten- och spillvatten. För andra delar krävs en utbyggnad av befintligt vatten- och spillvattennät.

Planförslaget möjliggör en byggnad på som mest 10 våningar. I dagsläget gäller att byggnader högre än 60 meter över havet behöver ha en tryckstegringsstation för att trycka vatten till byggnadens översta våningar. VA-nätet i Handen kommer inom en snar framtid att kapacitetsförstärkas med ett högre tryck i ledningarna vilket bland annat innebär att högre byggnader (upp till 80 meter över havet) kan anslutas till VA-nätet utan krav på egen tryckstegringsstation.

Ledningar för el, fjärrvärme, och telefoni finns utbyggt till planområdet. Flera ledningsstråk kommer behöva flyttas vid planens genomförande.

I och med detaljplanens genomförande avses den elnätsstation som ligger i planområdets nordöstra hörn rivas. Inom planområdet avses två elnätsstationer anläggas, varav en ersätter befintlig station. Plats för dessa reserveras i detaljplanen (E, Tekniska anläggningar). Dessa kommer försörja bebyggelsen inom planområdet, delar av bebyggelsen norr om Örnens väg samt delar av bebyggelse som planeras i utbyggnadsområdet Örnens väg söder om planområdet.

Avfall

Avfallshantering ska skötas i enlighet med kommunens avfallsplan, antagen av kommunfullmäktige i november 2011. Sophämtning sker från allmän gata.

KONSEKVENSER AV PLANENS GENOMFÖRANDE

BEHOVSBEDÖMNING - MILJÖKONSEKVENSER

Enligt Miljöbalken 6:11 gäller att kommunen, när man tar fram en detaljplan, alltid ska bedöma om det ska göras en miljöbedömning av detaljplanen. Denna bedömning kallas behovsbedömning och ska alltid göras för detaljplaner med normalt förfarande.

Behovsbedömningen är en utredning som ger svar på om detaljplanens genomförande medför en betydande miljöpåverkan. Om kommunen anser att den gör det ska en miljöbedömning tas fram, där det bland annat ingår att göra en miljökonsekvensbeskrivning, MKB.

Miljökvalitetsnormer

Genomförande av detaljplanen bedöms inte innebära någon negativ påverkan på miljön avseende miljökvalitetsnormer för luft och vatten. Goda förutsättning finns för fördröjning och rening av dagvatten inom planområdet. Dagvatten från planområdet avses avledas långsamt genom planområdet mot ett fördröjningsmagasin innan det rinner vidare mot recipienten.

Ökning av fordonsrörelser med anledning av detaljplanens genomförande bedöms inte vara av sådan storlek att det försvårar för uppfyllandet av miljökvalitetsnorm för luft. Platsen är väl lämpad för att gynna resor med gång- cykel och kollektivtrafik med närhet till Handens pendeltågsstation och bussterminal.

Stadsbild

Stadsbilden i området förändras drastiskt då ett idag skogbevuxet område bebyggs. Den tillkommande stadsmässiga bebyggelsen är dock i linje med centrala Handens tänkta stadsbild.

Kulturmiljö

Planområdet har förut utgjort ett område för fritidshusbebyggelse. Något särskilt kulturhistoriskt värde bedöms inte finnas i dessa lämningar fastän områdets historia synliggörs på ett intressant sätt. Gamla vägsträckningar behålls i viss mån. Inom planen finns inga kända fornlämningar eller kulturhistoriskt intressant bebyggelse. Om fornlämning skulle hittas inom området är detta anmälningspliktigt enligt fornlämningslagen.

Natur och landskapsbild

Förslaget innebär att skogen, som är en del av en ekologisk funktionell spridningskorridor med behov av förstärkning mellan Hanveden- och Tyrestakilen, kommer att avverkas. En buffertzon med skogsridå mot järnvägsspåret behålls och har sedan samrådet utökats. Genom denna del löper Sörmlandsleden.

Markförhållandena inom område avsett för vägar och bebyggelse är goda. Intill järnvägen finns lösmarksområden men här möjliggörs ingen exploatering.

Inför byggskede behöver radonmätningar genomföras, vid förhöjd radonhalt ska krav ställas på radonsäker grundläggning.

Genomförd utredning om risk för förorenad mark anger att det inte finns anledning att misstänka förekomst av förorenad mark inom planområdet.

Rekreation

Planerad väg och bebyggelse naggar i kanten på riksintresse för rörligt friluftsliv. Landskapet förändras från strövområde till stadsmässigt bostadsområde.

Förbättrad tillgänglighet till Rudanområdet beaktas i planarbetet, för att förstärka kopplingen mellan centrum och Rudan som går genom planområdet och över järnvägen.

Inom planområdet planeras för en park där bland annat mindre yta med lekredskap eller träningsredskap planeras. Inom tomter för skola och förskola säkerställs skol- respektive förskolegård.

BARNKONSEKVENSER

Ett växande behov av skola och förskola uppfylls genom att dessa verksamheter möjliggörs i planområdet. Inom tomterna för skola och förskola ska ändamålsenlig utemiljö för såväl pedagogisk verksamhet som lek skapas. Utemiljöerna kräver tillräcklig yta liksom goda ljud- och ljusförhållanden.

Utrymme för lek möjliggörs inom parken. Även bostadsgårdar ska utformas som säkra och intressanta miljöer för barn.

För upplevelse av trygghet och att barn ska vara säkra på allmänna platser bör god överblickbarhet och visuell kontakt mellan bostadskvarter och park, torg och gata säkerställas.

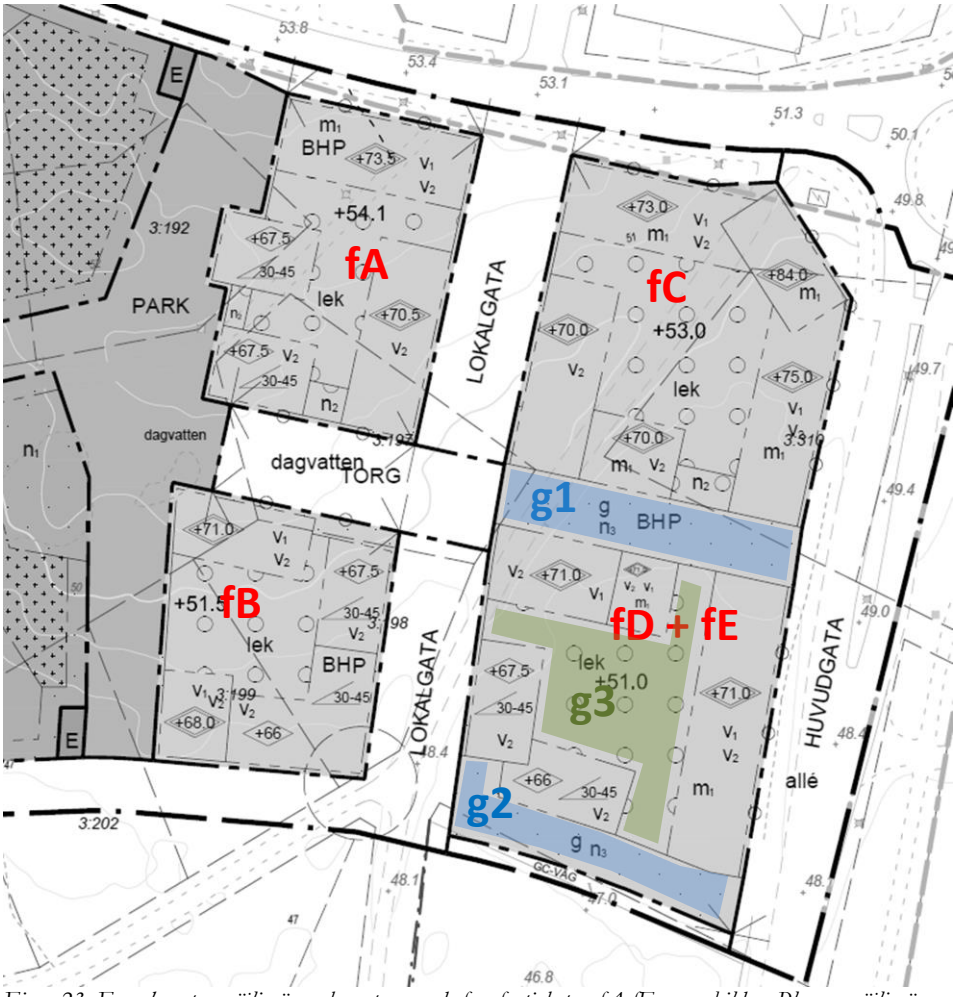
Trygga och säkra gång- och cykelvägar, bland annat till skolan och förskolan, säkerställs i planförslaget.

FASTIGHETSRÄTTSLIGA FRÅGOR

Idag utgörs området av flera mindre fastigheter, främst före detta bostadsfastigheter (fritidshus). Befintliga gångvägar och delar av naturen tillhör en större fastighet i Handen. Kommunen äger idag samtliga fastigheter inom planområdet.

Planområdet kommer att delas in i ett lämpligt antal nya fastigheter. Kommunen ansöker om och bekostar avstyckning av markanvisade områden. Fastighetsstrukturen fastställs inte i detaljplanen, nedan beskrivs rekommenderade riktlinjer för fastighetsstrukturen.

Användningsområde för skola respektive förskola (S) bildar varsin fastighet. Om någon funktion, till exempel parkering, behöver samordnas mellan fastigheterna kan detta säkerställas med till exempel servitut.

Figur 23. Fyra kvarter möjliggörs och motsvarande fem fastigheter, fA-fE avses bildas. Planen möjliggör bildande av gemensamhetsanläggningar för gata samt bostadsgård.

Användningsområden för bostäder (BH) bildar fyra kvarter. I regel bildas en fastighet per kvarter (fA, fB samt fC). Undantaget är kvarteret i planområdets sydöstra del som avses delas i två (fD och fE). Totalt fem fastigheter för bostadsändamål bildas alltså inom planområdet.

Inom det östra användningsområdet för bostäder kommer tre fastigheter bildas (fC, fD och fE). I fastighetsbildning bör följande beaktas.

- Fastighetsgränser ska placeras i användningsgräns eller då fastighetsgränser läggs inom användningsområdet ska minst 1 meters förgårdsmark kring byggnads fasad säkerställas.
- Boendes tillgång till bostadsentréer ska säkras.

3D-fastighetsbildning är möjlig inom planområdet. Till exempel kan garage få omfatta egen fastighet om nytta för detta bedöms finnas. Detta möjliggörs genom användningsbestämmelse P, parkering i garage under bostadshus och bostadsgård.

Inom det östra användningsområdet för bostäder finns två stickgator där planförslaget anger att de ska vara tillgängliga för gemensamhetsanläggningar. Den södra av dessa gator (g2) utgör angöring till det södra kvarterets garage, här anläggs parkeringsplatser för kvarterets nyttjande och här avses ett fördröjningsmagasin för dagvatten anläggas under mark. Gemensamhetsanläggning avses bildas mellan fastigheterna fD och fE. Andelstal ska fördelas efter respektive fastighets nytta av gemensamhetsanläggningen.

För gatan mellan de båda bostadskvarteren finns alternativ för fastighetsbildning:

- Gatan kan till sin största del tillfalla samma fastighet som kvarteret norr om gatan (detta alternativ illustreras inte i figur 23). I så fall ska tillgång till fD/fE:s entréer, tillgång till fastigheternas fasader för underhåll, samt möjlighet att med stanna med bil som mest 25 meter från bostadsentré mot Nynäsvägen säkerställas med servitut. Fastighetsgräns bör ligga minst 1 meter från yttre fasad för det södra kvarteret.
- Fastighetsgräns kan placeras i gatans mitt och ytan utgör en gemensamhetsanläggning som bildas mellan fastigheten norr om gatan samt de båda fastigheterna söder om gatan (g1). Andelstal ska fördelas efter respektive fastighets nytta av gemensamhets-anläggningen. Nyttor/funktioner utgör: angöring till det norra kvarterets garage, gatuparkering för det norra kvarterets nyttjande, fördröjningsmagasin under mark för dagvatten från det norra kvarteret, tillgång till bostadsentréer i båda kvarter samt gemensamhetslokal i det södra kvarteret.
- Gatan kan bilda en gemensamhetsanläggning som beskrivits ovan, och förutom ovan beskrivna nyttor/funktioner av gatan kan även boende i fastighet fA behöva tillgå garage under bostadskvarter inom fastighet fC. I så fall ingår även fA i gemensamhetsanläggning. Andelstal ska fördelas efter respektive fastighets nytta av gemensamhetsanläggningen.

Det är möjligt att anlägga gemensamhetsanläggning för garage mellan fastigheterna. Andelstal ska fördelas efter respektive fastighets nytta av gemensamhetsanläggningen.

På bostadsgården i det södra kvarteret (g3) möjliggörs en ytterligare gemensamhetsanläggning för två fastigheter gemensamma nyttjande av gården samt för delat miljörum.

TORRLÄGGNINGSFÖRETAG

Kommunen avser ansöka om upphävande av torrläggningsföretaget Söderby-Slätmossen. Majoriteten av torrläggningsföretagets båtnadsområde ingår idag i kommunens verksamhets-område för VA. Resterande del kommer att införas i verksamhetsområdet efter detaljplanens laga kraft.

DETALJPLANENS GENOMFÖRANDE

ALLMÄNT

Denna genomförandebeskrivning har upprättats för att redovisa de organisatoriska, fastighetsrättsliga och tekniska åtgärder som behövs för att åstadkomma ett samordnat och ändamålsenligt genomförande av detaljplanen.

Tidplan

Plansamråd: december 2015-februari 2016
Granskning: mars 2017
Kommunfullmäktiges antagande: juni 2017

Utbyggnad av allmän plats kan påbörjas när detaljplanen vinner laga kraft. Utbyggnad av kvartersmark kräver att kommunens och ledningsägares utbyggnad kan ske opåverkat och kräver noggrann samordning mellan aktörer. Arbetsordning och övriga samordningsfrågor ska regleras mellan kommunen och kommande byggherrar i en gemensamt upprättad tidplan i enlighet med marköverlåtelseavtalen.

Genomförandetid

Detaljplanens genomförandetid är 10 år från det planen vinner laga kraft. Under genomförande-tiden har fastighetsägaren en garanterad rätt att bygga i enlighet med planen och detaljplanen får inte ändras utan att synnerliga skäl föreligger. Efter genomförandetidens utgång fortsätter planen att gälla, men den kan då ändras eller upphävas utan att fastighetsägaren har rätt till ersättning (för exempelvis förlorad byggrätt).

ORGANISATORISKA FRÅGOR

Ansvarsfördelning allmän platsmark

Huvudmannaskap för allmän platsmark
Haninge kommun blir huvudman för gator och andra allmänna platser. Kommunen är därmed ansvarig för utbyggnad samt framtida drift och underhåll av gator, torg, naturmark samt parkmark.

Huvudmannaskap för vatten och avlopp
Inom planområdet ska även kommunala vatten-, spill- och dagvattenledningar (VA-ledningar) anläggas, förutom de redan befintliga, för vilka kommunen ska vara huvudman. Detta innebär att kommunen ansvarar för ledningarnas utbyggnad samt framtida underhåll fram till och med varje enskild förbindelsepunkt. VA-ledningarna förläggs i allmän platsmark.

Ansvarsfördelning kvartersmark

Enskilda byggnader och anläggningar
Respektive exploatör/fastighetsägare ansvarar för utbyggnad samt framtida underhåll av byggnader och anläggningar såsom till exempel vägar och parkering inom kvartersmark.

Utbyggnad och framtida underhåll av VA-ledningar inom fastigheten och fram till förbindelsepunkten är fastighetsägarens ansvar. Fastighetsägaren kan även bli ansvarig att utföra

och/eller bekosta arbeten för övriga ledningar, såsom el och teleledningar, inom den enskilda fastigheten.

Gemensamma anläggningar
Ansvar för inrättande, utbyggnad samt framtida drift och underhåll av planerade gemensamhetsanläggningar inom kvartersmark (områden markerade med g i plankartan) ligger på de i anläggningssamfälligheten ingående fastigheternas ägare.

E-områden
Två E-områden reserveras för transformatorstation. Ledningshavare ansvarar för utbyggnaden av sin anläggning, samt för att tillförskaffa sig erforderlig markåtkomst.

Ledningar – el och tele
Respektive ledningshavare för till exempel el och tele inom planområdet ansvarar för utbyggnaden av sina respektive nät. Inom allmän platsmark samordnas dessa utbyggnader med de kommunala anläggningsarbetena. Kommunen erbjuder samförläggning av ledningar. Ledningsägare är ansvarig gentemot sina abonnenter. Kostnaden för nya nät samt tillhörande stationer belastar ledningsägaren. Om befintliga ledningar påverkas av enskilt byggande bekostas nödvändig flytt i normalfall av den initierande byggherren, men flytten utförs av ledningsägaren.

Övrigt

Markägare
Haninge kommun äger marken inom planområdet men har tecknat marköverlåtelseavtal med två olika byggherrar för delar av området.

Upplåtelseform
Detaljplanen reglerar inte vilken typ av upplåtelseform som bostadskvarteren kommer att innehålla. De upplåtelseformer som i första hand bedöms bli aktuella är hyresrätt och bostadsrätt. Valet av upplåtelseform påverkar den framtida fastighetsbildningen och rättighetsupplåtelser.

Torrläggningsföretag

Kommunen avser ansöka om upphävande av torrläggningsföretaget Söderby-Slätmossen. Processen för upphävande samordnas med pågående planprocess för detaljplan för Söderbymalm 3:273 Vallagränd.

TEKNISKA FRÅGOR

Trafik

I och med detaljplanens genomförande kommer Arkens väg som möter Örnens väg norrifrån att förlängas söderut. Denna gata knyts samman med Örnens väg med en vägslinga mot väster som delvis sammanfaller med den grusväg som idag har namnet Häggvägen. Alla dessa gatusträckningar kommer bli kommunala gator. Utöver ovanstående anläggs ett torg med kommunalt huvudmannaskap. En kommunal gång- och cykelväg anläggs mellan Nynäsvägen och Arkens vägs förlängning i södra delen av planområdet. Utbyggnad av ovanstående genomförs av kommunen. För angöring till bostäderna öster om Arkens vägs förlängning kommer stickgator på kvartersmark anläggas. Dessa utförs av exploatören, lämpligen i samråd med kommunen.

Parkering

Parkeringsbehovet för boende och verksamheter inom bostadskvarteren ska lösas genom att parkeringsytor förläggs i garage under föreslagen bebyggelse. Den gatuparkering som skapas i

markplan avses utnyttjas för kortare besök. Parkering för skola och förskola ordnas inom kvartersmark.

Vatten och avlopp

Bebyggelsen ska anslutas till det kommunala VA-nätet (ledningar för vatten, spillvatten och dagvatten) vid av kommunen angiven anslutningspunkt. Idag går huvudledningar som servar en stor del av centrala Handen genom planområdets västra del, på allmän plats. Dessa ledningar avses ligga kvar, eventuellt med vissa justeringar.

Planförslaget möjliggör en byggnad på som mest 10 våningar (84 m.ö.h). I dagsläget gäller att byggnader högre än 60 m.ö.h. behöver ha en tryckstegringsstation för att trycka vatten till byggnadens översta våningar. VA-nätet i Handen kommer inom en snar framtid att kapacitets-förstärkas med ett högre tryck i ledningarna vilket bland annat innebär att högre byggnader (upp till 80 m.ö.h.) kan anslutas till VA-nätet utan krav på egen tryckstegringsstation.

Övriga ledningar

Vattenfall Värme har fjärrvärmeledningar inom planområdets norra del. Dessa ska delvis flyttas från kvartersmark till allmän plats.

Vattenfall El har en elnätsstation inom planområdet som avses flyttas och utökas till två elnätsstationer inom planområdet. Dessa kommer att försörja planområdet liksom en del kvarter norr om planområdet, och en del kvarter söder om planområdet i det som kommer bli nästa planlagda etapp av Örnens väg. Två E-områden för teknisk anläggning finns med i planen.

Utöver ovanstående finns teleledningar framdragna till de fastigheter där det förut fanns fritidshus. Dessa avses flyttas för att möjliggöra planens genomförande.

Flytt av ledningar utförs av ledningsägaren och bekostas enligt gällande avtal.

Byggetablering, byggtrafik och tillgänglighet

I god tid före byggstart ska exploatörerna samråda med kommunen om vilka ytor som behövs för byggetablering och byggtrafik samt under hur lång tid dessa behövs. Tillgänglighet och tekniska anslutningar ska säkerställas under hela utbyggnadsperioden. Med tillgänglighet avses allmänhetens tillgång till angränsande kvarter och rekreationsområden.

Utbyggnaden ska ske miljömässigt med källsortering av bygg- och rivningsmaterial. Vegetation och naturmark som ska bevaras ska inhägnas och skyddas så att den ej kommer till skada under byggtid. Erforderliga åtgärder för att förhindra förorening av dagvatten ska vidtas.

Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggarbetsplatser ska följas. Sprängningsarbeten ska planeras och utföras enligt gällande föreskrifter.

Sprängningsarbeten ska planeras och utföras enligt gällande föreskrifter. Vid sprängningsarbeten nära järnvägen krävs att kontrollprogram tas fram och att dialog förs med Trafikverket.

AVTAL

Före antagande av detaljplanen ska marköverlåtelseavtal tecknas mellan kommunen och exploatörerna för kvartersmark för bostadsändamål. Själva marköverlåtelsen sker först när detaljplanen antagits och vunnit laga kraft samt bygglov och startbesked har erhållits. Dessutom

ställer kommunen i vissa fall särskilda krav att anläggningsarbeten påbörjats före överlåtelsen sker. I marköverlåtelseavtalet regleras köpeskilling, tillträde, marköverföringar, ansvarsfördelning, arbetsordning och övriga samordningsfrågor, tidplan med etappindelning för utbyggnad av området med mera.

Ledningshavare ansvarar för att lösa rättigheter för sina respektive ledningar. I övrigt ska erforderliga avtal träffas mellan berörda parter.

FASTIGHETSRÄTTSLIGA FRÅGOR

Fastighetsbildning

Fastigheterna inom planområdet ägs idag av kommunen. Planområdet kommer att delas in i ett lämpligt antal nya fastigheter. Fastighetsstrukturen fastställs inte i detaljplanen.

Fastighetsbildning inom detaljplan kommer att kunna ske när detaljplanen har vunnit laga kraft. Kommunen ansöker om och bekostar avstyckning av markanvisade områden. Fastighetsbildning, inrättande av eventuella gemensamhetsanläggningar och andra fastighetsrättsliga frågor handläggs av lantmäterimyndigheten. Fastighetsägarna ansöker om och bekostar övrig erforderlig fastighetsbildning inom kvartersmark.

Ledningshavare ansvarar för att lösa rättigheter för sina respektive ledningar.

Gemensamhetsanläggningar

För gemensamma anläggningar, som betjänar de fastigheter som ska bildas inom planområdet, ska gemensamhetsanläggningar inrättas. Gemensamhetsanläggning kan exempelvis omfatta stickgator, parkeringar, dagvattenanläggningar, belysning, avfallshantering och dylikt. Vid anläggningsförrättningen bestäms gemensamhetsanläggningens omfattning, deltagande fastigheter samt andelstal för drift och underhåll.

Tillträde

De områden som omfattas av marköverlåtelser ska tillträdas så snart fastighetsbildning genomförts samt bygglov och startbesked har erhållits.

EKONOMISKA FRÅGOR

Kostnader

Kommunens kostnader för utbyggnad av den allmänna platsmarken inom planområdet, vilken omfattar lokalgator, torg-, park- och naturområden samt övriga allmänna anläggningar kommer att tas ut i markpriset.

Kommunens kostnader för utbyggnad av vatten och avlopp inom planområdet kommer att finansieras genom uttag av VA-avgifter, enligt lagen om allmänna vattentjänster. Avgiften som varje fastighetsägare åläggs att betala, då förbindelsepunkt är upprättad och anvisad av kommunen, bestäms av den vid varje tidpunkt gällande VA-taxan.

Fastighetsägarna svarar för alla exploateringskostnader inom respektive kvarter.

Kommunen ansöker om och bekostar bildande av nya fastigheter. Övrig fastighetsbildning såsom bildande av servitut, gemensamhetsanläggning etcetera bekostas av fastighetsägare för respektive nybildad fastighet.

UTREDNINGAR

Trafikbullerutredning Örnens väg, 2017-02-08
Dagvattenutredning Örnens väg, 2017-01-16
PM Föroreningsinventering Örnens väg, 2015-09-24
Översiktlig geoteknisk utredning, Örnens väg, 2015-06-22, rev. 2015-11-13
Trafikutredning. Örnens väg – trafik, gata, 2015-10-28
Solstudie Örnens väg, 17-02-06

ADMINISTRATIVA FRÅGOR

Genomförandetiden anger inom vilken tid detaljplanen beräknas att kunna genomföras. Efter genomförandetidens slut fortsätter planen dock att gälla tills den upphävs eller ändras.

Under pågående genomförandetid kan som regel inga ändringar av planen genomföras som innebär begränsningar av byggrätten. Under genomförandetiden har fastighetsägarna en säkerställd rätt att få bygga enligt detaljplan.

Genomförandetiden är 10 år efter det att planen vunnit laga kraft.

MEDVERKANDE TJÄNSTEMÄN

Detaljplanen är framtagen av Stadsbyggnadsförvaltningen, Haninge kommun, genom planarkitekt Therése Larsson Seglert. Medverkande tjänstemän har främst varit:

Therése Larsson Seglert	planarkitekt
Ida Karlsén Hultman	exploateringsingenjör
Cecilia Onn	anläggningsingenjör
Christian Bascunan	VA, enhetschef projekt och utredning
Andreas Paulson	stadsarkitekt
Ida Engström	miljöplanerare
Kent Lindgren	trafikplanerare
Helena Hartzell	enhetschef trafik
Regina Lindberg	trafikingenjör
Jenny Blom	lanskapsarkitekt, park och natur
Jesper Schönberg	lokalförsörjningschef
Anders Höglund	controller
Mikael Stadin	lokalcontroller
Sven Lindvall	bygglovsarkitekt
Elisabet Granbacka	förrättningslantmätare

Haninge kommun

Stadsbyggnadsförvaltningen

BEHOVSBEDÖMNING

Detaljplan för Söderbymalm 3:125 med flera, Örnens väg
Handen
2017-02-20 rev. 2017-04-24

Del 1: Sammanfattning av behovsbedömning

Projektet:

Området är ett gammalt sommarstugeområde som ligger mellan järnvägen och Nynäsvägen inom programområdet Campus Haninge. Området ägs av kommunen. I Översiktsplan 2030 ingår området i förtätningszonen kring Handen. Denna detaljplan utgör en första av troligen två etapper av planläggning av området. Syftet med detaljplanens är att som en del av förverkligandet av Haninges regionala stadskärna och med högt ställda krav på utformningen

möjliggöra ny varierad stadsbebyggelse med flerbostadshus, lokaler för handel i bostadshusens bottenplan, grönytor samt ytor för skola och förskola.

Platsen:

Området utgör igenväxt tomtmark. Vegetationen är tät och av blandad art (ung- medelålders barr- och blandskog), däribland även fruktträd. Planområdet är en del av en spridningskorridor för barr- och blandskog i det gröna svaga sambandet mellan Hanveden- och Tyrestakilen (utpekat i RUFS 2010 samt närmare analyserat i 'Ekologiska landskapssamband i Haninge kommun – barrskogsnätverket och ädellövträdsnätverket', Calluna 2014). Ett område söder om planområdet har nyligen avverkats för uppförande av tillfälliga ungdomsbostäder. Riksintresset för rörligt friluftsliv (Ågesta-Lida-Riksten) sträcker sig en bit in i planområdet. Intill planområdet, på andra sidan järnvägen ligger Rudans naturreservat.

Området är relativt flackt med lätt höjd i norr och måttfullt sluttande mark mot Nynäsvägen och järnvägen. Nära järnvägen sluttar marken brant ned mot spåret. Det gamla vägnätet som försörjde fritidshusbebyggelsen finns kvar och nyttjas idag som gångvägar. Området i sig utgör idag ett centrum- och bostadsnära strövområde. Flera viktiga gröna stråk från centrum och kringliggande bebyggelse löper idag genom planområdet med Rudans naturreservat och friluftsområde som mål. Sörmlandsleden löper genom planområdet och ansluter till Rudans naturreservat som är en del av Hanveden, Södertörns största sammanhängande skogsområde

Marken består av berg med lager av morän, samt isälvssediment och sand. Nedanför sluttningen mot järnvägen finns ett område med kärrtorv. Marken lutar som mest 1/8. Området är beläget på en ås som transporterar uranrikt material och utgör områden med förhöjd strålning och därmed risk för radon (SGU).

Genom området går en ytvattendelare som delar upp området i två avrinningsområden. Området väster om vattendelaren ingår i Drevvikens avrinningsområde och området öster om vattendelaren ingår i Husbyåns avrinningsområde.

Marken i området infiltrerar dagvatten. Dagvatten rinner från gamla Nynäsvägen in i området. I anslutning till planområdet finns en dagvattenledning. Denna leder till ett dike och vidare till sjön Övre Rudan. Övre Rudan har fastställd MKN. Risk finns att god ekologisk status samt kemisk status (avseende kvicksilver) ej uppnås till 2021. Övre Rudan övervakas i enlighet med badvatten-direktivet och omfattas av Badvattenförordning (2008:218). I utkanten av planområdets sydöstra och sydvästra del finns risk för översvämning vid 100-årsregn enligt översiktlig skyfalls-modellering för Haninge kommun (DHI, 2014).

Vid rondellen nordväst om planområdet finns ett potentiellt förorenat område från en nedlagd bilvårdsanläggning enligt länsstyrelsens MIFO-kartläggning. Noteringar finns om förekomst av tungmetaller i västra delen av planområdet. Exakt lokalisering av dessa är okänd. En utredning om förekomst av föroreningar har genomförts. Denna drar som slutsats att inga misstankar om förorening finns inom planområdet.

Järnvägen väster om planområdet är transportled för farligt gods. Antalet sådana transporter kommer öka i och med etableringen av hamnen i Norvik.

Området skuggas och vindskyddas av skog, områdets inre delar är relativt tysta men buller förekommer från gamla Nynäsvägen och järnvägen. Det finns inga kända problem med luftkvalitet.

Nynäsvägen intill planområdet är kraftigt trafikerad. Området har god tillgänglighet till kollektivtrafik och service: närmaste entré till Handen pendeltågsstationen ligger cirka 500 m bort och Handens centrum ligger inom 1 km från planområdet. Busshållplats finns i anslutning till planområdet vid Nynäsvägen. Ett regionalt cykelstråk passerar öster om planområdet intill Nynäsvägen.

Påverkan:

Förslaget innebär att skogen, som är en del av en ekologisk funktionell spridningskorridor med behov av förstärkning mellan Hanveden- och Tyrestakilen, kommer att avverkas. Sambandet mellan Hanveden- och Tyrestakilen är i dagsläget mycket svagt vilket innebär svårigheter för barrskogsarter att kunna sprida sig mellan grönkilarna (Calluna, 2014). Planerad väg och bebyggelse naggar i kanten av riksintresse för rörligt friluftsliv. Landskapet förändras från strövområde till stadsmässigt bostadsområde. Förbättrad tillgänglighet till Rudanområdet beaktas i planarbetet, för att förstärka kopplingen mellan centrum och Rudan som går genom planområdet och över järnvägen.

Buffertzon med skogsridå mot järnvägsspåret hålls.

Genomförd översiktlig geoteknisk utredning har konstaterat att markförhållanden är goda i de delar av området som avses för bebyggelse och anläggande av gator. Inga stabilitetsproblem har konstaterats här. Intill järnvägen finns lösmarksområden. I denna del av planområdet planeras för dagvattenhantering i damm eller våtmark. Inför byggskede behöver radonmätningar genomföras, vid förhöjd radonhalt ska krav ställas på radonsäker grundläggning.

Tillkommande bebyggelse innebär ökad andel hårdgjord yta. En dagvattenutredning har genomförts för att beräkna flöden före och efter exploatering, föroreningshalter och utreda påverkan på MKN i recipienterna samt förslag på åtgärder för fördröjning och rening. Eftersom Övre Rudan har fastställd MKN samt omfattas av badvattendirektivet är det av största vikt att planåtgärder vidtas för att inte öka, utan istället minska föroreningsbelastningen på recipienten. Fördröjning och rening föreslås bland annat ske i en dagvattendamm eller våtmark i planområdets lågpunkt.

En utredning av de potentiellt förorenade områdena har genomförts under planarbetet (arkivstudie och okulär inventering). Utredningen anger att det inte finns några misstankar om föroreningar inom planområdet och därmed inga akuta behov av sanering i samband med områdesomvandling. Se mer utförlig redogörelse i planbeskrivning.

Förtätningen förväntas innebära en stor ökning av fordonsrörelser. Fullt utbyggt uppskattas denna och kommande etapp för planläggning av Örnens väg alstra 2200 fordonsrörelser, varav cirka 1200 är resultat av denna detaljplans genomförande. Platsen är väl lämpad för att gynna resor med gång- cykel och kollektivtrafik med närhet till Handens pendeltågsstation och bussterminal. Säkra gång- och cykelvägar, inte minst till den planerade skolan inom planområdet behöver prioriteras och möjliggörs i planförslaget. Buller förväntas öka och luftkvaliteten kan försämras. En bullerutredning har genomförts i planarbetet för att beräkna bullernivåer med förslag på bullerskyddsåtgärder eller riktlinjer för att hålla aktuella riktvärden.

Motiverat ställningstagande:

Detaljplanens syfte förväntas inte medföra betydande miljöpåverkan, enligt MKB-förordningens bilaga 4. Förslaget förväntas innebära negativa konsekvenser för den ekologiskt funktionella

spridningskorridor som är i behov av förstärkning mellan Hanveden- och Tyrestakilen (utpekad i RUFS 2010). Förslaget innebär att skog kommer avverkas. Planområdet utgör dock en mindre del av spridningskorridoren och det bedöms finnas möjlighet att bibehålla och även förstärka spridningssamband utanför planområdet även efter genomförd planläggning. En buffertzon som planläggs som natur sparas inom planområdet. Planförslaget reglerar att marklov krävs för avverkning av större träd inom delar av planområdet. Planerad bebyggelse gör intrång i riksintresse för rörligt friluftsliv men inom ett område som är avskuret från resten av område för riksintresset genom järnvägen. Förtätningen förväntas innebära en stor ökning av fordonsrörelser men områdets läge ger goda förutsättningar för att åka kollektivt. Frågor rörande risk, geoteknik, buller, dagvatten och trafik utreds i planarbetet. Sammantaget bedöms inte förslaget kunna medföra betydande miljöpåverkan, varför en miljökonsekvensbeskrivning inte behöver tas fram.

Planåtgärder* för att begränsa projektets miljöpåverkan:

- Buffertzon med skogsridå mot järnvägsspåret hålls och säkras genom planbestämmelse NATUR.
- Marklov för större träd införs inom område för skola, förskola, natur och park.
- Åtgärder för fördröjning och rening av dagvatten
- Planbestämmelse som reglerar nivåer för buller inom område för bostäder, skola och förskola
- Prioritering av säkra gång- och cykelvägar samt tillgänglighet till Rudan.

Behovsbedömningen är utförd av:

Miljöplanerare, planarkitekt och kommunekolog

*) Till planåtgärder räknas planbestämmelse eller åtgärder via tecknade avtal eller kommunalt beslutade och finansierade åtgärder.

	Beskrivning		Värdering		Förslagets påverkan på…		Påverkan	Påverkan			Betydande miljöpåverkan
		Mycket värdefull	Värdefull	Inte värdefull		Positiv	Neutral	Något negativ	Negativ	Mycket negativ	
EKOLOGI & NATUR											
Natur	Riksintresset för rörligt friluftsliv (Ågesta-Lida-Riksten) sträcker sig en bit in i planområdet. Intill planområdet, på andra sidan järnvägen ligger Rudans naturreservat.				Planerad väg och bebyggelse naggar i kanten av riksintresse för rörligt friluftsliv.						
Biotoper	Området utgörs av ung- medelålders barr- och blandskog (igenväxt tomtmark). Vegetationen är tät och av blandad art, däribland även fruktträd.				Förslaget innebär att skogen kommer att avverkas. Marklov för större träd införs inom område för skola, förskola, natur och park.						
Hotade & sällsynta arter	Inga kända inom planområdet.				Påverkan okänd						
Spridningskorridorer/gröna kilar	Planområdet är en del av en spridningskorridor för barr- och blandskog i det gröna svaga sambandet mellan Hanveden- och Tyrestakilen. (utpekat i RUFS 2010 samt bekräftat och närmare analyserat i underlag för ÖP ’Ekologiska landskapssamband i Haninge kommun – barrskogsnätverket och ädellövträdsnätverket’)				Förslaget innebär att en del av en ekologisk funktionell spridningskorridor mellan Hanveden- och Tyrestakilen som har behov av förstärkning istället kommer att avverkas. Marklov för avverkning av större träd införs inom område för skola, förskola, natur och park. En buffertzon med skogsnivå hålls och säkras som natur i planförslaget.						
Biologisk produktion	Ingen biologisk produktion i området.				Ingen påverkan						
MARK											
Markförhållanden (geologi)	Marken består av berg med lager av morän, samt isälvssediment och sand. Nedanför sluttningen mot järnvägen finns ett område med kärrtorv. Marken lutar som mest 1/8. Den centrala åsen bestående av isälvssand som Handen och Jordbro är belägna på transporterar uranrikt material och utgör områden med förhöjd strålning. (SGU)				Genomförd översiktlig geoteknisk utredning har konstaterat att markförhållanden är goda i de delar av området som avses för bebyggelse och anläggande av gator. Inga stabilitets-problem har konstaterats här. Intill järnvägen finns lösmarksområden. I denna del av planområdet planeras för dagvattenhantering i damm eller våtmark och konsekvenser av anläggningen ska utredas närmre i planarbetets genomföradedel. Inför byggskede behöver radonmätningar genomföras, vid förhöjd radonhalt ska krav ställas på radonsäker grundläggning.						

Översvämning/dagvatten	I nuläget består fastigheten av igenväxt tomtmark som infiltrerar dagvatten, dagvatten rinner från gamla Nynäsvägen. I utkanten av planområdets sydöstra och sydvästra del finns risk för översvämning vid 100-årsregn enligt översiktlig skyfallsmodellering för Haninge kommun.				Tillkommande bebyggelse innebär ökad andel hårdgjord yta. En dagvatten-utredning har genomförts för att beräkna flöden före och efter exploatering samt föreslå åtgärder för dagvattenhantering. En damm alternativt en våtmark avses förläggas i planområdets lågpunkt intill järnvägen.		(x)		x		
VATTEN											
Grundvatten	Området ligger inte inom vattenskyddsområde. Dagvatten infiltreras i grusåsen. De högsta potentiella föroreningsbelastningarna i grusåsen utgörs av tätort, väg, järnväg, förorenade områden och industri enligt Vattenmyndigheten.				Dagvatten ska så långt som möjligt infiltreras vilket bedöms kunna blir möjligt främst inom område för park och natur och till viss del skola och förskola. Metoder för dagvattenhantering kommer utredas och bestämmas närmre under genomförandeskedet. Genomförd dagvattenutredning bedömer att föroreningsnivåer inte kommer uppgå till sådana nivåer att särskild rening krävs. Nynäsvägen har redan i dagsläget höga nivåer av föroreningar beräknat på 20 000 fordon/dygn. Nivåerna på föroreningar från Nynäsvägen bedöms inte öka efter områdets exploatering.		(x)		x		
Ytvatten	Ytvatten saknas inom fastigheten. I planområdets närhet är sjöarna övre och nedre Rudan belägna. Övre Rudan och längre nedström Drevviken är recipienter för dagvatten från större delen av planområdet. Husbyån är recipient för resterande, mindre del. Övre Rudan som har fastställd MKN har i nuläget måttlig ekologisk status och uppnår ej god kemisk status avseende kvicksilver. Risk finns att god ekologisk status samt kemisk status (avseende kvicksilver) ej uppnås till 2021. Övre Rudan övervakas i enlighet med badvattendirektivet och omfattas av Badvattenförordning (2008:218). Rapporter för 2012 och 2013 visar på utmärkt badvattenkvalitet.				Tillkommande bebyggelse innebär ökad andel hårdgjord yta. Dagvatten-utredningen omfattar förorenings-beräkningar och utredning av påverkan på MKN i recipienten samt förslag på åtgärder för fördröjning och rening. Eftersom Övre Rudan har fastställd MKN samt omfattas av badvattendirektivet är det av största vikt att planåtgärder vidtas för att inte öka, utan istället minska föroreningsbelastningen på recipienten. En möjlig åtgärd som utreds är att anlägga en dagvattendamm för fördröjning och rening inom planområdet.		(x)	x			

Avrinning av dagvatten	En stor del av dagvattnet i området infiltreras idag. I anslutning till planområdet finns också en dagvattenledning som leder till ett dike och släpps ut i sjön Övre Rudan.				Tillkommande bebyggelse innebär ökad andel hårdgjord yta. En dagvatten-utredning har genomförts för att beräkna flöden före och efter exploatering samt föreslå åtgärder för dagvattenhantering. Fördröjning och rening föreslås bland annt ske i en dagvattendamm eller våtmark i planområdets lågpunkt.		(x)	x			
HÄLSA/SÄKERHET											
Förorenade områden	Vid rondellen nordväst om planområdet finns ett potentiellt förorenat område från en nedlagd bilvårdsanläggning som identifierats i länsstyrelsens MIFO-kartläggning. Noteringar finns om förekomst av tungmetaller i västra delen av planområdet. Lokalisering av dessa är okänd.				En utredning för att fastställa behov av vidare markprovtagning har genomförts av Ramböll. Okulär-inventering och genomgång av tillgängligt arkivmaterial har genomförts. Inga misstankar om föroreningsförekomst har uppkommit utifrån Rambölls inventering på plats varför det inte bedöms finnas något akut behov av sanering i samband med områdesomvandling.						
Buffertzon/skyddsavstånd	Järnvägen väster om planområdet är transportled för farligt gods. Antalet sådana transporter kommer öka i och med etableringen av hamnen i Norvik.				Buffertzon med skogsridå mot järnvägsspåret hålls. En riskutredning med fokus på risker från järnvägen har gjorts för närliggande plan (Najaden) och beaktas i planarbetet. Utredningen konstaterar att inga riskreducerade åtgärder behövs för Najaden, där bostadsbebyggelse tillåts närmre järnvägen än i detta planförslag. bebyggelse tiollåts i planförslaget på ett minsta avstånd på cirka 50 meter från järnvägen.						
KLIMAT/LUFT/LJUD											

CO2 - utsläpp	Nynäsvägen är kraftigt trafikerad. En nulägesanalys med beräkning av trafikmängder per vardagsdygn visar på trafikflöden med 12 900 fordon i centrala handen och 17 000 längs med Nynäsvägen en bit söder om planområdet. På Örnens väg visar analysen på en trafikmängd på 1470 fordon per dygn. (Utkast till PM trafikmodell för centrala Handen).				Förtätningen förväntas innebära en stor ökning av fordonsrörelser. En trafikutredning med beräkning av trafikmängder inom planområdet har genomförts i planarbetet. Som underlag finns en övergripande trafikanalys för stadskärnan som visar på kraftigt ökade trafikmängder. Platsen är väl lämpad för att gynna resor med gång- cykel och kollektivtrafik med närhet till Handens pendeltågsstation och bussterminal. Säkra gång- och cykelvägar, inte minst till den planerade skolan inom planområdet behöver prioriteras.			(x)	x		
Lokalklimat (ljus/temp/vind)	Skuggigt och vindskyddat				Mer ljusinsläpp och möjligtvis mer vindutsatt.						
Luftkvalitet/luftrörelser	Inga kända problem med luftkvalitet.				Med förtätning som förväntas bidra till en stor ökning av fordonsrörelser kan luftkvaliteten försämras.						
Tysta/ostörda zoner	Planområdets inre delar är relativt tysta idag.				Med exploatering av området kommer området bli mindre tyst.						
Buller	Buller förekommer i planområdets utkanter från gamla Nynäsvägen och järnvägen.				Buller förväntas öka. En bullerutredning har genomförts i planarbetet för att beräkna bullernivåer. Delar av bebyggelsen inom planormådet kommer klara riktvärden för bullernivåer (Infrastrukturpropositionen 1996/97:53). Avstegsfall för buller accepteras för andra delar av bebyggelsen. God ljudmiljö på skola och förskolas gårdar bedöms klara med rätt placerad bebyggelse.			(x)	x		
(STADS-)LANDSKAP											
Landmärken	Inga specifika landmärken				Delar av den tillkommande bebyggelsen bedöms kunna få en betydelse som landmärken.						
Upplevelsevärden	Närhet till Rudans naturreservat/friluftsområde. Sörmlandsleden löper genom planområdet.				Förbättrad tillgänglighet till Rudanområdet ska beaktas. Sörmlandsleden kommer ledas om en mindre sträcka med anledning av föreslagen bebyggelse i planförslaget. Park och torg möjliggörs vilka ska utgöra värdeskapande rum de som vistas i området.						

Utblickar	Vissa utblickar mot Rudan				Möjlighet till utblickar över Rudan beaktas i planarbetet.						
Struktur	Området är relativt flackt med lätt höjd i norr och måttfullt sluttande mark mot Nynäsvägen och järnvägen. Nära järnvägen sluttar marken brant ned mot spåret. Det gamla vägnätet som försörjde fritidshusbebyggelsen finns kvar och nyttjas idag som gångvägar.				Landskapet förändras från strövområde till stadsmässigt bostadsområde.						
KULTURMILJÖ											
Byggnader	Gammalt fritidshusområde, i stort sett obebyggt. Husgrunder och andra spår av trädgårdar och hus finns kvar.				Möjligheten att ta tillvara på värden som karaktäriserar området utreds i kvalitets/gestaltningsprogram.						
Fornlämningar	Inom planområdet finns inga kända fornlämningar				Ingen känd påverkan.						
SOCIALA VÄRDEN											
Mötesplats & Rörelsestråk	Området i sig utgör idag ett centrum- och bostadsnära strövområde. Flera viktiga gröna stråk från centrum och kringliggande bebyggelse löper idag genom planområdet med Rudans naturreservat och friluftsområde som mål.				Förbättrad tillgänglighet till Rudanområdet ska beaktas i planarbetet, genom att förtydliga kopplingen från centrum och över järnvägen. Strövområdet inom planområdet förändras med förslaget. En park och ett torg samt väl gestaltade gaturum avses utgöra mötesplatser inom området.						
Tryggt	Belysning finns på flera av gångvägarna, finns vissa stigar som kan upplevas som mindre trygga.				Upplevelsen av trygghet kommer troligtvis öka med bostäder och skola.						
Rekreativ miljö	Området i sig utgör idag ett centrum- och bostadsnära strövområde. Sörmlandsleden löper genom planområdet och ansluter till Rudans naturreservat som är en del av Hanveden, Södertörns största sammanhängande skogsområde. I Rudans naturreservat finns bland annat möjlighet till bad, fiske, vintersport och motionsspår. En del av planområdet omfattas av riksintresse för rörligt friluftsliv.				Områdets funktion som strövområde förändras men möjlighet till att röra sig genom natur och park kvarstår. Förbättrad koppling till Rudans naturreservat. Sörmlandsleden bedöms bli realtivt operkad av planförslaget men läggs om en kortare bit med anledning av föreslagen bebyggelse, tillgängligheten till Sörmlandsleden ska beaktas.						
LÄGE											

Tillgänglighet	God tillgänglighet till kollektivtrafik och service: 500 m till Handens pendeltågsstation/bussterminal samt 800 m till Handens centrum. Busshållplats finns i direkt anslutning till planområdet vid Nynäsvägen. Ett regionalt cykelstråk passerar öster om planområdet på Nynäsvägen.				Strategiskt läge nära kollektivtrafikförbindelser och service. En skola planeras inom planområdet.						
Förtätning	Utpekat som förändringsområde för bostäder i ÖP.				Förslaget innebär förtätning med cirka 450 lägenheter.						

(X) - situation med planåtgärd
X - situation utan planåtgärd

KVALITETSPROGRAM

Detaljplan för Örnens väg, Söderbymalm 3:125 med flera, Handen
Haninge kommun

2017-02-20 rev. 2017-04-24
Dnr PLAN 2014.18

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SYFTE OCH FÖRORD **5**
PLATSENS HISTORIA **7**
ÖVERGRIPANDE PLAN- OCH GESTALTNINGSIDÉ **9**
PLATSER OCH GRÖNOMRÅDEN **11**
TORG 12
PARK OCH PARKSTRÅK 14
STADSGATAN 16
BEBYGGELSEKVARTER **19**
NORRA KVARTEREN - KV 01 OCH 02 20
SÖDRA KVARTEREN - KV 03 OCH 04 26
SKOLA OCH FÖRSKOLA 34

N
Nynäsvägen
Örnens väg
Kv 01
Kv 04
Stadsgata
Stadsgata
Kv 02
Torg
Kv 03
Park
Skola
Förskola

SYFTE OCH BAKGRUND

Detta kvalitetsprogram tillhörande detaljplan för bostäder, skola och förskola vid Örnens väg i Handen har upprättats i samarbete mellan Haninge kommun, Wallenstam, Semrén & Månsson, Järngrinden, Mjöbäcks Entreprenad och Krook & Tjäder.

Kvalitetsprogrammets syfte är att tillsammans med detaljplan och marköverlåtelseavtal säkerställa att kommunens krav på gestaltning och yttre miljö beaktas vid vidare projektering och byggande på kvartersmark inom detaljplanens område. Kvalitetsprogrammet ger också en beskrivning av yttre miljön inom allmän plats, park och torg, inom detaljplanens område.

I programmet anges hur kvarteren ska utföras och gestaltas vad gäller utformning av byggnader, markplanering och ytskikt.

7

PLATSENS HISTORIA

Utvecklingen i centrala Haninge började ta fart under 1920-talet då ett litet lokalsamhälle med namnet Handen växte fram mellan stationen och det betydande vägskäl som delade landsvägen söderut i en väg mot Dalarö och en mot Nynäshamn. Kring vägskälet utvecklades det första centrumet med butiker, folkets hus och olika serviceinrättningar. Fram till början av 1950-talet var Handen uteslutande ett småhussamhälle med så väl ordentliga villor som en omfattande bebyggelse av enklare karaktär.

Den moderna förortsbebyggelse som idag dominerar Handen började uppföras på 1950-talet då ett nytt centrum, nu kallat Lillcentrum etablerades längre söderut. Under åren 1950-1970 växte samhället rekordsnabbt och befolkningen ökade från 1 300 till 12 500 personer. När Haninge kommun bildades 1971 blev Handen därmed en naturlig centralort.

Planområdet har förr utgjort ett område för fritidshusbebyggelse. Rester av denna bebyggelse i form av grindstolpar, murar, fruktträd med mera finns kvar och dåtidens gator ligger kvar som rekreationsstråk.

Bilderna ovan är tagna i området och visar såväl träd och berghällar som spår som vittnar om områdets tid som fritidshusområde.

ÖVERGRIPANDE PLAN- OCH GESTALTNINGSIDÉ

Handens bebyggelsestruktur växer i och med utvecklingen inom planområdet vidare söderut. Den bebyggelse och de gemensamma rum som möjliggörs inom planområdet ska utgöra en del i förverkligandet av Haninges regionala stadskärna.

Variation

Planförslaget omfattar fyra olika kvarter för flerbostadshus. För att uppnå en variation inom området uppförs kvarteren av två olika byggherrar. Områdets bebyggelse är tänkt att variera i höjd och volym. Variation uppnås också genom takutfomning, material, kulörer och väl utförda detaljer.

Grönt och urbant

Planområdet förenar i sin utformning både det urbana och det gröna. Dels som en länk mellan Handens stadskvarter och naturreservatet Rudan. Dels anknyter bebyggelsen till två parallella, nord-sydligt riktade stråk; parkstråket och den lokala stadsgatan. Parkstråket delar planområdet i två och är i framtiden tänkt att löpa från centrala Handen, genom planområdet och vidare söderut. Den lokala huvudgatan blir till formen en stadsgatan som utgör en fortsättning på Arkens väg norr om planomroådet. Gatan kommer förlängas vidare genom stadsdelens nästa etapp. Bostadskvarteren utformas som stadskvarter med gröna gårdar som ska vara synliga från gata, torg och park.

Mötesplatser

Mellan gata och park och sammanlänkande mellan de två, möjliggörs ytterligare ett gemensamt rum, torget. Gatan, torget och parken ska utgöra attraktiva mötesplatser för alla åldrar. Det innebär krav på trygghet, vila, lek och en tydlig och välkomnande utformning. Rummen har gemensamt att de ska uppnå hög kvalitet vad gäller material, grönska, programmering och belysning.

PLATSER OCH GRÖNOMRÅDEN

I Haninge stad är förutsättningar för umgänge och ett aktivt urbant liv centralt. Den sociala hållbarheten och förutsättningar till möten och engagemang är viktigt i utformandet av området Örnens väg.

Områdets offentliga rum utformas med målet att stödja ett aktivt liv i staden. De offentliga rummen består av torg, gata och park, vilka knyts samman på ett medvetet sätt för att förstärka deras värde och för att förenkla för Haninges medborgare att röra sig i staden.

TORG

Torget blir den gemensamma noden som förbinder fyra av planområdets bostadskvarter. Torget får små dimensioner men förstärks i sin funktion som samlande rum genom att knyta ihop såväl kvarter som park och stadsgata.

Torgets gestaltning ska vittna om dess sammankopplande funktion och göra tydligt hur det kan nyttjas. Här finns plats för stillhet likväl som för samvaro med grannar och förbipasserande.

INNEHÅLL

Torget ska kantas av lokaler i bostadshusens bottenvåningar för att ge förutsättningar för aktivitet, stadsliv och trygghet.

För att understryka den nära kopplingen mellan torg och park ges en liten del park plats på torget. En grönskade yta, ”trädgården”, centralt placerad på torget får formen av en inramad regnträdgård eller infiltrationsbädd, som alltså också fyller funktion för dagvattenhantering. Öppningar i muren tillåter dagvatten från torgytan att fördröjas i trädgården.

Samordnat med trädgården möjliggörs sittplatser där boende och förbipasserande kan slå sig ner.

Torget är inte avsett för biltrafik men utformas för att möjliggöra enstaka fordonsrörelser till exempel för angöring till bostadsentréer.

I dess östra del överlappar torget med den lokala huvudgatan. Ytans funktion och åtskillnad från resten av torget markeras genom till exempel avvikande plattsättning. Ytan har högre marknivå än resterande stadsgatas körbana. Det ska vara tydligt hur motorfordon, cyklar respektive fotgängare rör sig för att undvika konflikter.

I väst ansluter torgets yta med parken. Gestaltningen ska binda samman de båda rummen. Form och grönska ska samspela och siktlinjer säkerställas.

Exempel på utförande av regnträdgårdar.

MATERIAL

Torgets yta plattläggs i huvudsak med betonplattor men med inslag av marksten, till exempel granit, som bryter av och markerar riktningar över torget.

En variation av betongplattor och marksten kommer igen i ytan som överlappar med huvudgatan men med annan variation.

Hårda och mjuka material får samverka i murar, sittplatser, pollare och annan möblering. Markens material kommer igen i möbleringen med till exempel sten och betong som bryts av med inslag av trä på till exempel bänkar

BELYSNING

Belysning utformas för att skapa rumslighet och en trygg miljö. Belysningen samspelar med byggnaders fasader och torgets möblering. Samordning med belysning i parken knyter samman de båda publika rummen.

VÄXTLIGHET

Torget ges mervärde med väl gestaltad växtlighet. Växter och träd som fyller en ekologisk funktion och är anpassade till torgets storlek väljs. Träd och buskar på torget blir en stepping stone som förbinder ytan med parkens grönska.

Insipirationsbilder på material och belysning av offentliga torg.

PARK OCH PARKSTRÅK

Från norr till söder och genom planområdet löper ett parkstråk med ett central platsbildande parkrum.

Parkstråket ska växa vidare söderut när planläggning fortsätter söder om planområdet. Parkstråket utgör vid sidan av den hårdgjorda lokala stadsgatan ett inre grönt rum som både blir ett gemensamt, rekreativt rum för området och fyller ett viktigt syfte i att erbjuda säkra gång- och cykelvägar bland annat till skolan och förskolan.

Tillgänglighet till Rudan ska bibehållas, om möjligt förbättras. Från parkrummet leder vägen mot gångbron över till Rudan.

Förutom att utgöra kvarterspark för de närboende och de som passerar genom området kommer parken också fungera som kompletterande utemiljö för skolans elever och förskolans barn. Detta ställer krav på att ytan ska klara visst slitage med tanke på den kommer nyttjas mycket.

INNEHÅLL

Parken är mindre till ytan och ska därför förstärkas genom medveten platsbildning och aktivering. Liksom torget inspireras av parken i sin gestaltning så ger parken plats för en mindre gestaltad ”torgyta” i sitt centrum.

Detta centrala rum kan rymma vattenlek, plantering, annan grönska och sittplatser. Parkstråket kan aktiveras ytterligare, till exempel genom en mindre balanslek eller lekskulptur.

Parken ska rymma plats för såväl definierade platser och programmering som informella platsbildningar. Det senare kan inte minst vara viktigt för att parken ska utgöra en intressant plats för barn.

MATERIAL

Parkens centrala plats plattsätts. Främsta material blir troligt plattor av betong. Även här finns utrymme för att ge ytorna tillskott med marksten av skilda slag. Genom parken löper gång- och cykelvägar som asfalteras. Parkens gröna ytor utgörs av gräs och buskar.

Både fristående bänkar och fast möblering återfinns i parken, och liksom på torget kan sten eller betong varieras med träinslag.

Belysning av parker bidrar till trygghet och kan vara rumsskapande och stödja parkens gestaltning.

VÄXTLIGHET

Där så är möjligt med tanke på höjdsättning av parken samt intilliggande bebyggelse och andra anläggningar, kan befintligt växtlighet, främst större träd sparas. Inom området har dock inga enskilda träd som bör sparas pekats ut.

Träd bör varieras i karaktär och storlek. Planområdet utgjorde tidigare fritidshusbebyggelse. Trad och buskar kan gärna anknyta till detta förflutna. Blomstrande eller fruktbärande träd kan då väljas.

BELYSNING

Belysning av parken bidrar till god orienterbarhet och trygghet och ska vara rumsbildande och understödja parkens gestaltning.

Blomstrande och fruktbärande träd.

Lekskulpturer i grönskande miljöer.

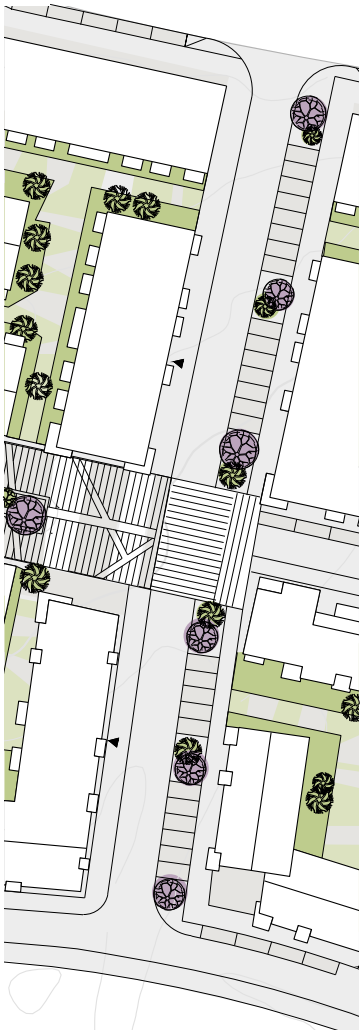
STADSGATAN

Gatorna i Haninge stad ska utformas till intima gaturum med innehåll och plats för människor. Stadsgatan i området är en av de viktiga platser där stadslivet händer, samtidigt som den är färdväg för såväl bilister, cyklister, mopedister som fotgängare.

Stadsgatan byggs ut i Arkens vägs förlängning söderut och kommer utgöra områdets lokala huvudgata, en stadsgata. Gatan ska utformas trygg, tydlig och grönskande. Platsbildningar skapas i gaturummet och gaturummet leder till ytterligare publika rum. Genom sin utformning ska gatan inte uppfattas som en genomfartsgata, och därmed inte inbjuda till höga hastigheter.

Utformning

Körbanan ges en bredd på 6,5 meter och gatan kantas på båda sidor av gångbanor. Parkering utformas som vinkelräta parkeringsplatser på gatans östra sida mellan vilka små platsbildningar bildas. Dessa platsbildningar förses med träd och eventuell annan plantering och förstärker det sociala utrymme och möjligheten att vistas på gatan. Där gatan korsar torget utformas ytan som ett gångfartsområdet, upphöjt från övrig körbana.

Plan över områdets lokala stadsgata

Markbeläggning

Gatan asfalteras medan parkeringsplatserna bör förses med genomsläppligt material. Gångbanorna bör vara plattsatta med övervägande betongplattor.

Gångfartsområdet, ytan där stadsgatan korsar torget, utformas med avvikande plattsättning men också här dominerat av betongplattor.

Växtlighet

Gatan ska ge ett grönskande intryck. Träd planteras i skelettjordar i de platsbildningar som formas mellan parkeringen. I val av träd ska utgångpunkt tas i de träd som finns planterade längs Arkens väg som utgör stadsgatan förlängning norrut.

De väl tilltagna ytorna mellan parkeringszonerna ger möjlighet att utöka växtligheten med ytterligare planteringar, som buskar eller rabatter som kan förstärka platsernas rumslighet.

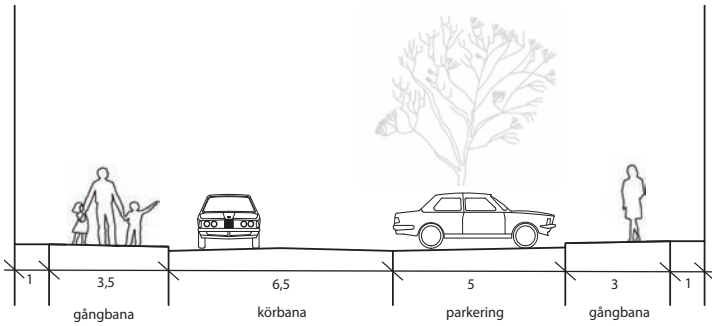
Belysning

För att ge träd och annan möblering eget utrumme i gatumiljön eftersträvas det att genomföra belysning som linspänd. Då minimeras framför allt konflikt mellan träd och belysningstolpar och träden kan tillåtas växa sig stora. Belysnignen ska ordnas så att det inte stör intilliggande lägenheter.

Gröna gatumiljöer

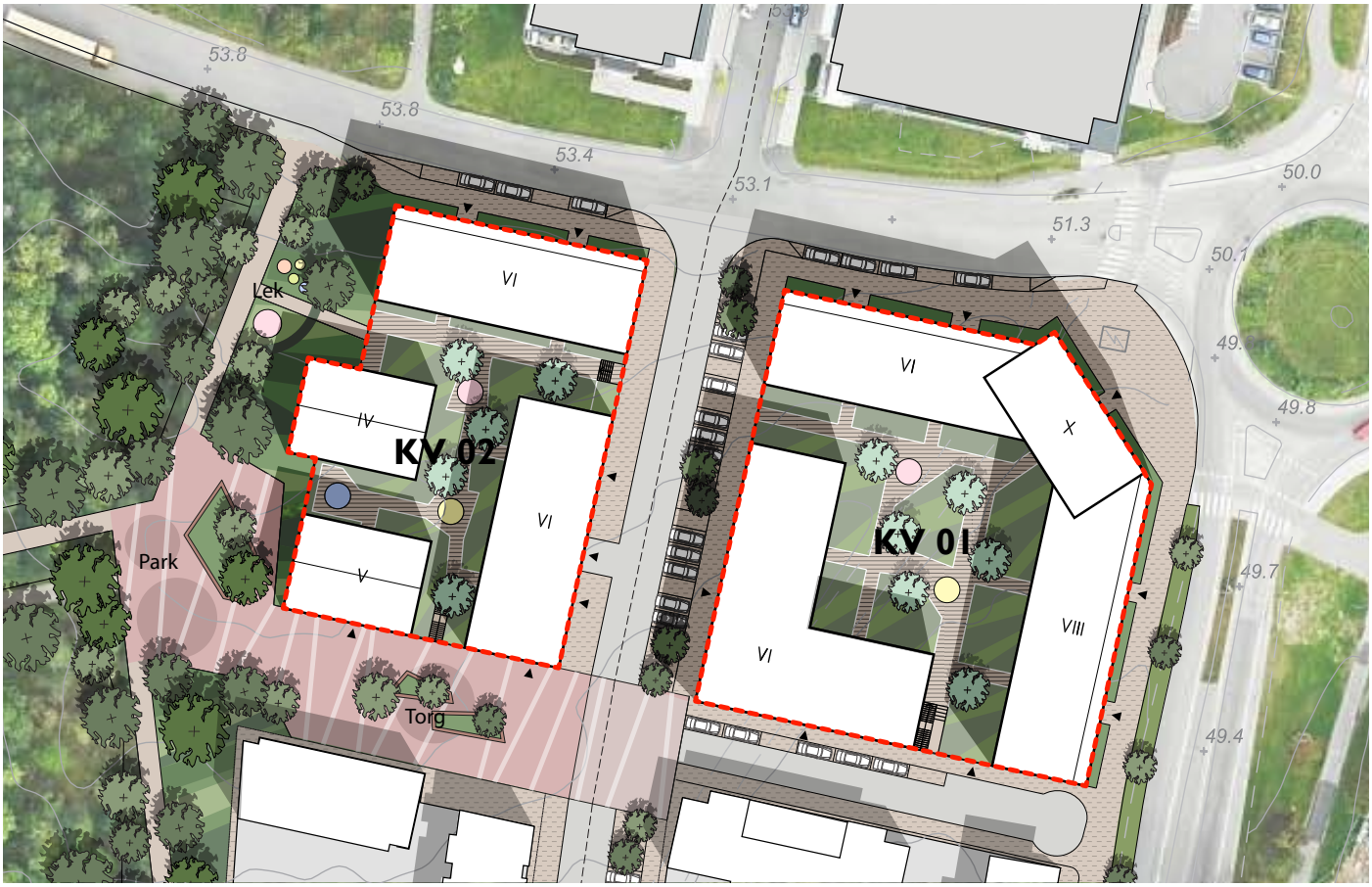

Sektion över områdets huvudgata.

BEBYGGELSEKVARTER

Områdets bebyggelsetruktur byggs upp av fyra bostadskvarter som grupperar sig kring områdets gata och torg. Variation i skala och utformning uppnås genom relativt uppbrutna kvarter, varierad takutformning, varierande höjder, levande fasader med mera. Kvarteren talar till det gröna och urbana bland annat i hur de ansluter till de offentliga rummen, med nära koppling till såväl park som gata och torg.

Illustrationsplan Örnens väg

NORRA KVARTEREN - KV 01 OCH 02

Kvalitetsprogram för kvarter 01 och 02 längs med Örnens väg. De två kvarteren befinner sig nära park och torg, samt följer Nynäsvägen. I korsningen invid Nynäsvägen finns ett sammanhängande fasadliv som accentueras av en signaturbyggnad.. Närmast parken är bebyggelsen mer uppbruten och småskalig. Här stödjer bebyggelsen både det offentliga livet längs torg, gata och park, samt grannskapet med gröna innergårdar.

FÖRUTSÄTTNINGAR

De två fastigheterna bygger vidare på Haninge stadskärna. En av fastigheterna, kvarter 01, är lite större än den andra, kvarter 02, vilket möjliggör olika lösningar men fortfarande tydliga kvarter. Längs med Nynäsvägen är bebyggelsen och fasadlivet sammanhängande för att minska bullerinsläpp. Markens nivåskillander tas upp av sockelvåningarna med ca en våning så entréerna ligger direkt mot gatan.

Dagvatten skall i första hand tas omhand lokalt, LOD. På kvartersmark fördröjs bostadsgårdarnas och takens dagvatten så att flödet inte ökar jämfört med före exploatering och belastar kommunala ledningar vid intensiva regn.

Ett fördröjningsmagasin planeras på respektive bostadsgård som tillsammans med gröna ytor för att ta tillvara på och minska framtida dagvattenflöden. Varje kvarter föreslås ha var sin förbindelsepunkt där var kvarter tar hand om sitt eget dagvatten.

GESTALTNING

Gestaltningen för kvarter 01 och 02 tar vara på närheten till Nynäsvägen, lokalgatorna, torget och parken. Det är en varierad typologi som tar hänsyn till läget och områdets karaktär. Till exempel är bebyggelsen längs med Nynäsvägen mer kontinuerlig och i korsningen signaleras det nya området med ett utstickande parti i fasaden. Närmare parken blir bebyggelsen mer uppbruten och småskalig. Längs med det lokala torget finns en lokal som stödjer folklivet på platsen.

Gemensamt för de båda kvarteren är de upphöjda innergårdarena. De erbjuder ett tydligt gränssnitt mellan privat och offentligt genom att de befinner sig på en högre nivå. Dessutom finns ett genomgående val av material bestående av puts i gröna nyanser, tegel eller tegelkomposit, och sten som anspelar till det naturnära läget.

BYGGNADER

Inom de två kvarteren finns en varierad hustypologi med olika hushöjder och upphöjda innergårdar. Längs med Nynäsvägen är bebyggelsen lite högre (6-7 vån) för att skapa en bullerskärm. Där finns även en signaturbyggnad (10 vån) närmast korsningen med avvikande material och fönstersättning. Närmare parken blir bebyggelsen (4-6 vån) mer uppbruten och småskalig.

Strukturen kantar hela tiden det offentliga rummet med tydliga entréer, upphöjda öppningar mot innergårdarna, planterad och grön förgårdsmark som ett växtelement i gaturummet, och lokaler i tydligt markerade bottenvåningar.

Fasaduttryck

De två kvarteren inspireras av sitt naturnära läge i val av material och kulör. Fasadernas indelning styrs av trapphusen och erbjuder på så vis nyanser och en naturlig uppbrutenhet inom kvarteren. Fasaderna går i olika nyanser av grön puts. I enstaka fall även i tegel, eller i ett kompositmaterial som efterliknar tegel som bland annat använts i Norra Djurgårdsstaden.

KV 01 Typfasad mot Gamla Nynäsvägen

Material bestående av puts i olika nyanser av grönt, tegel eller kompositmaterial som liknar tegel, och sten

Sockelvåningarna framhävs med hjälp av olika sorters sten, vilket skapar en taktil känsla längs med stråken. Längs med sockelvåningen finns uppglasade partier till cykelrum, så att de gående kan uppleva bottenvåningen som öppen och intressant. Fönstersättningen är symmetrisk, vilket skapar ett gemensamt formspråk genom de båda kvarteren. Variationen stärks av tydliga sockelvåningar och synliga uppglasade entréer längs med gata och torg.

Taklandskap

Det är ett varierat taklandskap som tillför dynamik inom kvarteren. Längs med Nynäsvägen, där bebyggelsen är högre, finns platta tak. Mot parken, där typologin är mer uppbruten, finns sadeltak som bidrar till en mer småskalig känsla. Indragen våning gestaltas närmast signaturbyggnaden invid Nynäsvägen.

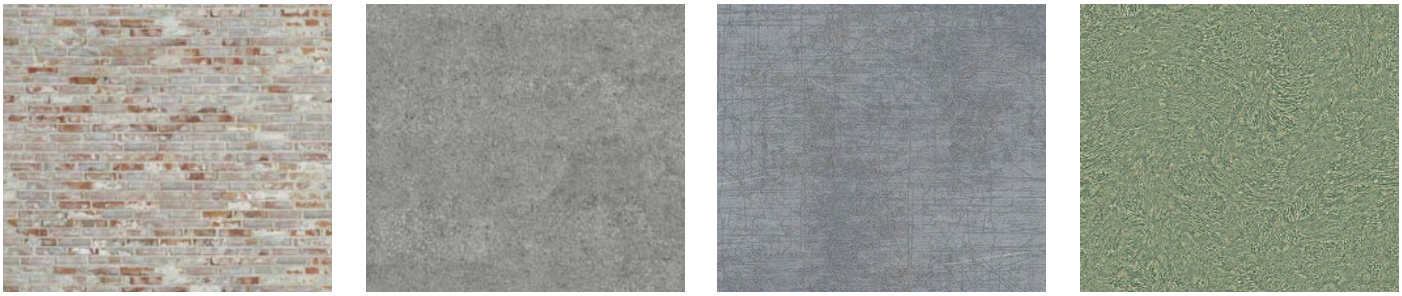

KV 02 Lokal i bottenvåning mot torget

Cykelrum Entré Innergård Lokal

KV 02 Typfasad mot torget

Material bestående av puts i olika nyanser av grönt, tegel eller kompositmaterial som liknar tegel, och sten

Entréer

Entréerna är utformade för att vara synliga och upplysta i gaturummet med sina glasade stora partier. Deras synlighet och upprepande sekvens är en del i att skapa ett tryggare stadsrum.

Förgårdsmark

Förgårdsmarken längs med Nynäsvägen och parken är tydligt planerad för att skapa upplevelsevärd grönska längs med vägen och ett tydligt grönt gränssnitt mot den offentliga parken och den privata upphöjda innergården. Här finns en variation av vackra och tåliga växter som fungerar året om. Förgårdsmarken mot torget och den centrala gatan kan gestaltas på liknande sätt.

Balkonger

Balkonger vetter ut mot innergårdarna och lokalgatan för att stärka en känsla av grannskap, medan fasaderna mot torget och Nynäsvägen har en mer strikt utformning mot det offentliga utrymmet. Balkongerna är lätta i sin utformning med pinnräcken eller liknande.

Lokaler

Lokalen är utplacerad där människor är tänkta att vistas, det vill säga mot det lokala torget. Här kan café, butik eller annan liknande verksamhet finnas som bidrar till torgets karaktär och stärker det offentliga rummet. Lokalen ska vara uppglasad och exponera verksamheten mot torget.

Inspirationsbild med olika våningshöjder och uppbrutenhet

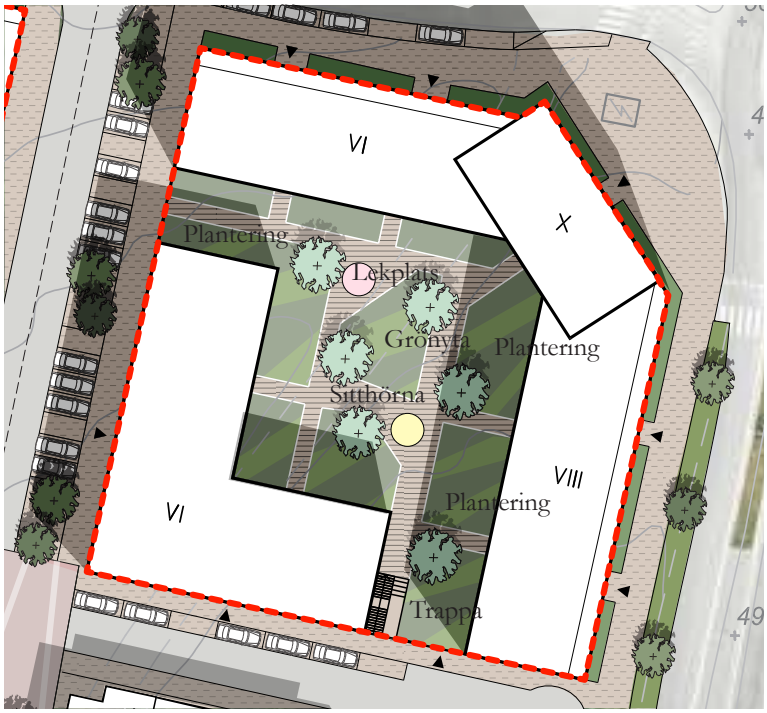
KV 01 Tydliga och synliga entréer

Inspirationsbild fasad med balkonger och tydlig bottenvåning

KV 01 Upphöjd innergård och garageinfart

KV 01 Gemensam upphöjd innergård

BOSTADSGÅRDAR

Inne på bostadsgårdarnas mitt föreslås varierad växtlighet i grönytor med varierad jorddjup för att skapa en trevlig och trygg gårdsmiljö. Med grupperade växtbäddar kan rumsbildning skapas för olika uteplatser, gångstigar samt skärma av mellan öppna ytor och minska insyn mot privata ytor. Ny växtlighet samordnas med bjälklag under fortsatt arbete för att säkerställa goda dagvattenförhållanden.

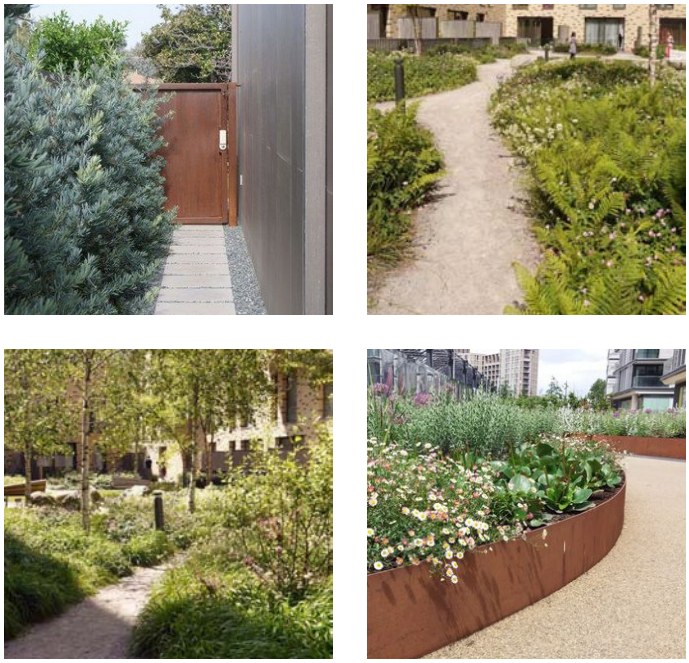
De två innergårdarna är upphöjda och kan nås via gata och torg med hjälpa av en trappa. Deras grönska vetter ut mot det offentliga rummet. Trots att innergårdarna är öppna, så är de inte helt exponerade mot det offentliga rummet tack vare att de är upphöjda. På så vis förblir de privata.

Kvarter 01

Kvarter 01 befinner sig närmast Nynäsvägen och är mer omsluten av bebyggelse för att dämpa buller. Innergården är tillgänglig via en trappa från gatan. Här finns privat lekyta i form av lekskulptur, växtbäddar och sittplatser i lä. Materialen är jordnära, t.ex. trä, grus och metall. Tillsammans skapar materialvalen och växterna en känsla av dynamik och ekologi.

Kvarter 02

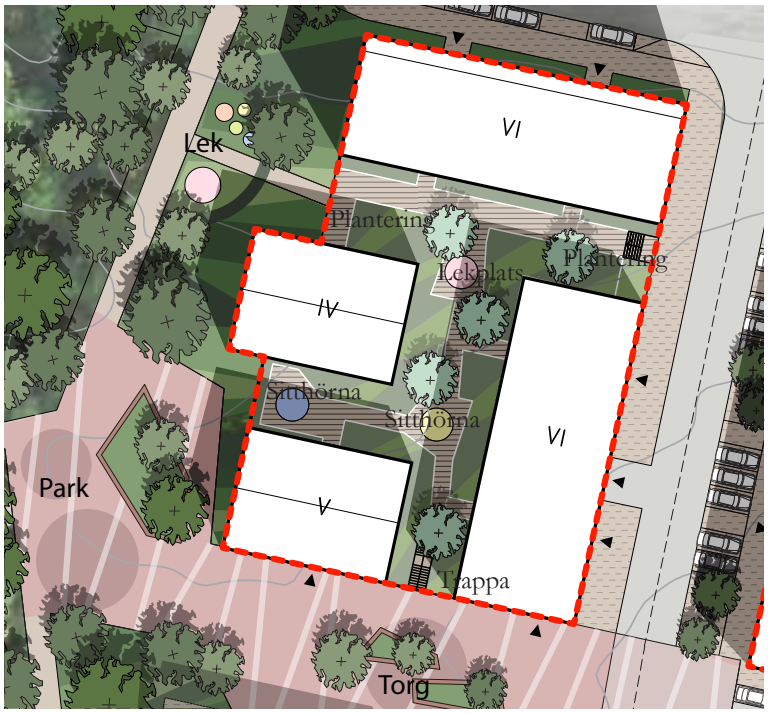
Kvarter 02 befinner sig närmast torget och parken. Innergården är tillgänglig från torget via en smal trappa. Grönskan på innergården skapar en relation med den grönskan som finns i parken och på torget. Materialen är också jordnära.

Inspirationsbild gröna innergårdar

KV 02 Upphöjd innergård mot torget

KV 02 Gemensam upphöjd innergård

DAGVATTENHANTERING

Dagvatten skall i första hand tas omhand lokalt, LOD. På kvartersmark fördröjs och renas bostadsgårdarnas och takens dagvatten så att flödet inte ökar jämfört med före exploatering och belasta kommunala ledningar vid intensiva regn.

Rening sker genom att takvatten leds till växtbäddar inom kvartersmark och fördröjs sedan ytterligare i fördröjningsmagasin.

Ett fördröjningsmagasin planeras inom respektive kvarter som tillsammans med gröna ytor tar tillvara på och minskar dagvattenflöden.

Inne på bostadsgårdarna föreslås varierad växlighet och grönytor för att skapa en trevlig och trygg gårdsmiljö.

Den nya växligheten samordnas med bjälklag under det fortsatta arbetet för att säkerställa goda dagvattenförhållanden inom kvarteren.

Situationsplan

SÖDRA KVARTEREN - KV 03 OCH 04

Haninge kommun genomförde 2016 en markanvisningstävling gällande tre nya kvarter. Detta gestaltningsprogram syftar till att säkerställa genomförandet av det vinnande förslagets bärande ideér för kvarter 03 och 04.

FÖRUTSÄTTNINGAR

Två kvarter ska uppföras väster om Nynäsvägen. Mellan kvarteren löper en lokal huvudgata och till väster anläggs en ny park. Norr om kv 03 och 04 planeras kv 01 och 02 med snarlik kvarters- och byggnadsstruktur. Väster om korsningen mellan de fyra kvarteren skapas ett torg. Söder om kvarter 03 och 04 planeras en fortsättning på stadsdelen med liknande kvartersstruktur.

Höjdskillnaden mellan den högsta punkten i nordväst och den lägsta i sydöst är ca 3 meter.

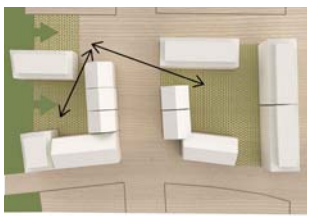
Från Nynäsvägen förekommer en del buller som påverkar det Östra kvarteret (kv 04).

GESTALTNING

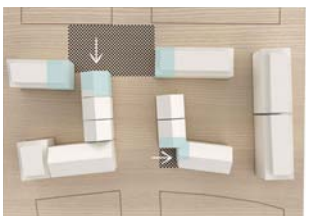
Med omsorg för de små detaljerna, tidlösa material och klassiska grepp skapas stadsmässighet som håller över tid. (ur tävlingsförslaget)

Kvarteren ska erbjuda en behaglig boendemiljö med grönskande gårdar. Långa fasader bryts upp med varierad materialitet, entréplatser och portar. Släppen mellan husen är viktiga för kvarterens stadsmässighet, mellanrum och hörn ska gestaltas med noggrannhet.

Grundprinciper kvartersbildning:

Sammankoppling gårdar och parkstråk

Tillbakasteg blir platsbildande

Vy från den lokala gatan

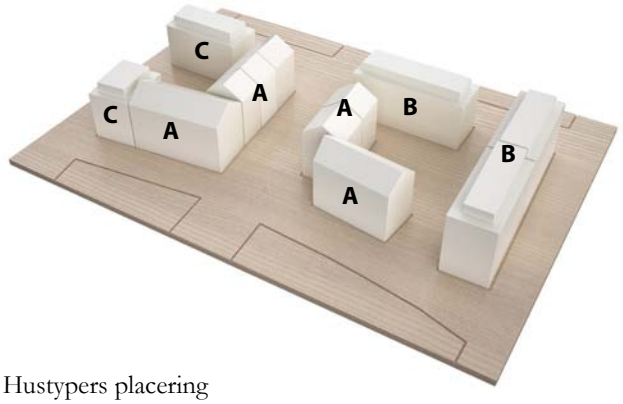
Definierande för kvarter 03 och 04 är en gestaltning som är variationsrik men med en sammanhållen materialpalett. Kvarteret bebyggs med tre hustyper med huvudmaterialen tegel och trä. En sammanhållen fönstersättning och genomgående kulörer bidrar till ett harmoniskt gestaltat område.

Ambitionen är grönskande kvarter med en tät stadsmässig struktur som skapar urbana rumsligheter. Gemensamma ytor ska utformas så att personer som vistas mycket i hemmet har nytta och glädje av dem.

Kvarteret kombinerar aktiviteter som tilltalar olika brukargrupper och åldrar. Välkomnande lokaler av varierad karaktär aktiverar och bjuder in till gemenskap, både för boende och besökare. Detta skapar trygghet samtidigt som de boende känner stolthet och ansvar för sin egen miljö.

BYGGNADER

Byggnaderna inom kvarter 03 och 04 utförs i tre huvudtyper.
Hustyp A orienterar sig mot den lokala huvudgatan och mot den södra delen av kvarteren 03 och 04.
Hustyp B orienterar sig i mot Nynäsvägen och mot norr i kvarter 04.
Hustyp C möter parken i väster av kvarter 03.

Hustypers placering

Entréer
Bostadshusens entréer vänder sig mot gatan med genomgående trapphus. Höjdskillnader mellan gård och gata tas upp inom trapphusen. Entrépartier ska utföras med glas- och träpartier. Träet skall ha en tydlig koppling i materialitet och utförande med träramarna runt fönstren (se Fönster/fönsterpartier.)

Balkonger
Två typer av balkongutförande föreslås inom kvarteren, balkonger med träräcken samt smidesräcken.
Träräcken utförs till utseendet som täta trälådor upp till 800mm över överkant balkonggolv. Ovan detta sätts en överliggare i smide.
Smidesräcken utförs med vertikala ståndare i galvaniserat utförande eller ljus kulör. Omsorg läggs kring infästning av räcken.

Sockel
Husens sockel utförs i betong, förslagsvis gjutna i träform med stående riktning. Sockel ramar också in hörn och lokaler i utvalda lägen.

Lokaler
Lokaler placeras i huvudsak mot torget i norr där plats finns för uteserveringar i anslutning till torget och mot den lilla platsen i sydvästra hörnet av kvarter 04.
Här bidrar de till stadsdelens liv och rörelse. Lokaler kommer vara dels offentliga med möjlighet till handel eller restaurang, dels kvartersgemensamma med möjlighet för de boende att bedriva projekt. Partier till lokaler ska utföras med glas- och träpartier likt entréer.

Fönster/fönsterpartier
Fasader har en regelbunden och rationell fönstersättning med liten variation i storlek av fönster.
Utvalda fönster utförs med ramar i trä med inslag av plåt. Ramar skall råda över fasadliv för att ge djupverkan. Fönsterpartier vid balkonger samt indragna takvåningar utförs i samma karaktär men behöver inte ges samma djupverkan.

Fasadmaterial
Fasaderna utförs i tegel och trä.
Två olika tegelkulörer föreslås, en ljusgul och en mörkbrun med variation inom respektive kulör.

Träfasader utförs med stående panel i ljus kulör.
Ett sammanhållet uttryck med avseende på kulör och materialitet på trädelar i fasaderna eftersträvas.

Bostadsentreér i trä

Ram runt fönster i trä

Exempel ljusgult tegel

Exempel mörkbrunt tegel

Smidesräcken

Täta räcken i trä med överliggare i smide

Exempel trä

Sockelvåning med träform i betong

Konceptfasad

Hustyp A:
Byggnaderna utförs med sadeltak och har en tydlig stadsmässighet och drag av småskalighet med tegelfasader och korresponderande tak i två kulörer som varieras längs gatan. Kritiskt för den strama och skarpa karaktären blir utförandet av detaljer, t ex vid takfot och gavel. Utseendet på fasadtegel och tak ska samspela i kulör och materialitet. Taken utförs utan utskjutande takslut. Takrännor och stuprör ska i största möjliga mån döljas. Takkupor ska utföras med samma skarpa karaktär som husvolymerna, i ett material som samspelar i kulör med taken. Kupornas placering skall följa övrig fönstersättning. Balkongräcken mot gata utförs i trä, mot gård i smide.

Konceptfasad

Konceptfasad

Hustyp B:
Byggnaderna har en stram karaktär med ljusa tegelfasader, platta växttak och takterrasser. Den indragna takvåningen utförs i trä. Trapphuset utförs utomhus, i kort loftgångsmodell. Spaljéer föreslås täcka trapphusen för plantering av klätterväxter. Balkongräcken mot gata utförs i trä, mot gård i smide. Räcken vid takterrasserna utförs i smide likt balkonger.

Hustyp C :
Byggnaderna har en karaktär likt hustyp B men utförs helt i stående träpanel som en naturlig övergång mellan parkstråket till den mer stadsmässiga karaktären.
Byggnaderna har växttak och takterrasser.
Alla räcken utförs i smide.

BOSTADSGÅRDAR

Bostadsgårdarna ska bidra till en behaglig boendemiljö med gröna ytor och hållbara gemensamma alternativ så som odling och samvaro. Parken i väster flyter delvis in visuellt och ger intrycket av att gården är en förlängning av det gröna rummet. Höjdskillnader ska tas upp på ett naturligt och sömlöst sätt. Växtval ska ta hänsyn till växterna i intilliggande park. Båda gårdarna har öppningar som är viktiga för att behålla kopplingen mellan gården och de publika rummen. De små förskjutningarna ger siktlinjer som kopplar ihop gårdarna med parkstråket och torget.

Gårdarna ska ha en utformning som främjar den sociala samvaron. Likt det gemensamma drivhuset och cykelköket som planeras i lokaler mot torget skall gårdarna planeras med fokus på delade resurser.

Möjlighet till privata uteplatser finns längs fasad. Avgränsningar mellan privata uteplatser och gårdar ska vara av permanent karaktär.

Förgårdsmark

Förgårdsmark mot gata utförs med planteringar för ett grönt intryck samt dagvattenfördröjning där möjlighet finns med hänsyn till entréer, lokaler och balkonger.

Garage

Garage anläggs i källarplan i båda kvarter och däckas över med ett planteringsbart bjälklag som bildar innegård.

Kv 03

Exempel klätterväxter

Cykelparkering

Exempel förgårdsmark

Pergola

Kv 04

Rumslighet
Gården planeras så att bra mikroklimat och lä uppnås för både växter och människor. Som en kontrast till byggnadernas strama karaktär och gaturummens hårdgjorda ytor planeras gårdarna med en större rumslig variation. Intima rumsligheter skapas för gårdens olika funktioner.

Program
Gårdarna programmeras för att bli en naturlig mötesplats inom kvarteret. Särskild vikt läggs på funktioner som används av personer som tillbringar mycket tid hemma på dagtid, t. ex. småbarnsfamiljer och äldre. Exempel på detta är växthus, verktygsbodar, cykelrum, grillplatser, lekytor, odlingslådor och möjlighet till kompostering. Komplementbyggnader förses med växttak.

Belysning
På gårdarna används rumsskapande belysning som bidrar till god orienterbarhet.

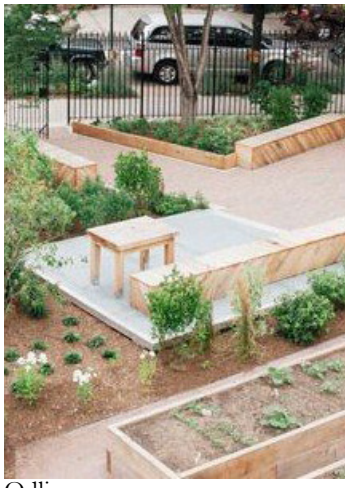
Möblering
Gårdarna förses med lekytor. Växthus har plats för vinterförvaring av växter och sittplatser sommartid. Sittmöbler, pergola, odlingslådor och möjlighet till kompostering finns på gårdarna och även plats för cykelförvaring.

Material
Plattsättning som inte är heltäckande, grus och stenmjöl gör gården mer grönskande och hjälper dagvattenhanteringen. Klätterväxter föreslås i permanenta odlingslådor som tillåts växa upp längs balkongerna. Nyttoväxter i upphöjda planteringslådor föreslås.

Exempel drivhus

Exempel cykelhus

Exempel belysning

Odling

Gårdsvy

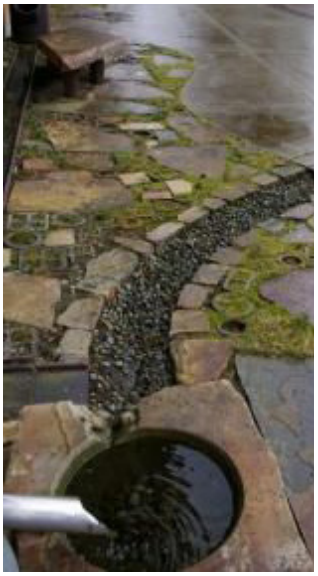
DAGVATTENHANTERING

Dagvatten som hanteras inom kvarteren föreslås tas om hand genom användning av rör som placeras i planteringarna och dagvattenmagasin som placeras på bjälklag. Regnvatten kan då fördröjas och användas lokalt av växter som planteras på gården.

Synlig dagvattenhantering kan förekomma för att bidra till en levande närmiljö. Stående vatten får inte vara djupare än 20cm utan skydd. Vattnet kan rinna genom öppna och täckta rännor.

Gräsarmerad betong eller annan plattsättning som inte är heltäckande hjälper att fördröja vattnet och ska användas där det finns möjlighet.

Vattenfördröjande växttak föreslås på hustyper B och C samt på vissa komplementbyggnader på gårdarna.

Exempel dagvattenhantering

Exempel växttak

Dagvattenhanteringsplan

33

SKOLA OCH FÖRSKOLA

I planområdets västra del planeras för en skola och en förskola. Skolan och förskolan tar sin plats i staden som offentliga institutioner vars gestaltning är av vikt såväl för de barn och vuxna som nyttjar verksamheterna dagligen, samt för medborgare i övrigt, i vars stad skolan och förskolan tar plats.

FÖRUTSÄTTNINGAR

Skolan och förskolan ligger relativt nära järnvägen, vilket tidvis innebär bullerstörning. Även trafiken på Örnens väg är bullerstörande. Skolan och förskolan ska utformas för att skapa så bullerfria skol- och förskolegårdar som möjligt. Bullerutredning har visat att detta kan åstadskomma genom placering och utformning av byggnader liksom bullerskyddsåtgärder, som till exempel bullerplank.

Det finns flera exempel på hur bullerplank kan utformas för att ge mervärden åt skolgårdar. Planket kan utformas som en klättervägg eller bollplank och kan förses med konst.

Terrängen på framförallt skolans tomt är relativt kuperad. Skolgård och byggnader ska terränganpassas snarare än tvärtom.

PRINCIPER FÖR UTEMILJÖN

Enligt Boverket är det viktigt att det finns tillräcklig friyta som är lämplig för lek och utevistelse och möjlighet att utforska, skapa och kunna sätta spår i sin omgivning i en skolgård.

Ytorna reserverade för skola och förskola i detaljplanen ligger något under de riktvärden som ofta nämns i forskning. Detta innebär att gårdarna bör planeras på ett genomtänkt sätt för att optimera de ytor som finns.

Förskolegården bör vara inhägnad ur säkerhetssynpunkt. Skolan bör inte ha stängsel kring sig, för att underlätta för skolans elever att nyttja parken och så att skolans gård blir tillgänglig för alla de tidpunkter skolan är stängd.

En bra skolgård som kan främja lek för många barn bör uppfylla ett antal kriterier. Den bör vara uppdelad i flera olika rum av olika storlek och med olika utformning. Dessutom bör barn ha tillgång till löst lekmaterial som till exempel kottar, pinnar, löv och stenar.

Situationsplan som visar skolan och förskolans tomter.

Skolgårdens attraktivitet och användbarhet ökar om det finns anpassade platser för en viss aktivitet som verkstad, vattenlek, bygg lek och platser där man får vara för sig själv.

Placering av gårdarna öster om skol- och förskolebyggnader är dels bra ur bullersynpunkt, och ger dels möjlighet till morgonsol. Det bör finnas skuggande lekplatser på skol och förskolegården. Vegetation i sydväst ger solskydd för barn som leker mitt på dagen.

Gården bör innehålla olika zoner som ger olika upplevelser. Nedan anges lämpliga zoner för en förskolegård:

Trygga zonen
Möjlighet att sitta, pyssla, lyssna, odla och leka i sandlåda. Zonen understödjer små barns lek, med möjlighet att vara nära byggnaden och pedagoger för att känna sig trygg.

Aktrivitetszonen
Utanför den trygga zonen är det lämpligt med ytor som kan domineras av rörelse och dynamik som att springa och leka med fast lekredskap.

Vilda zonen
Längst bort från byggnaden kan man ordna förutsättningar för barn att skapa egna platser, kontakt med natur och bygga kojor.

JÄMSTÄLLD LEKMILJÖ
Gårdarnas utformning ska eftersträva att skapa en jämställd miljö för barn. Till detta bidrar till exempel fler mindre bollplaner hellre än en stor, vilket uppmuntrar såväl pojkar som flickor att använda dessa. Natur på skolgården stödjer också en jämställd miljö. Sådana miljöer ger bra förutsättningar för rörelse för både flickor och pojkar.

VÄXTLIGHET OCH TERRÄNG
Det är lämpligt att ta vara på befintlig vegetation, stora träd, nivåskillnader och kuperad terräng. Det tar många år innan nyplanterad vegetation blir användbara för lek. Sparad växtlighet och träd kan med fördel utformas som ovan nämnda vilda zoner. I förskoletomtens nordöstra hörn finns en berghälls som bör sparas.

Iinspirationsbilder för variationsrik lek.

BEBYGGELSE

Framförallt skolans tomt är relativt kuperad med en höjd mot Örnens väg och en tomt som sluttar mot syd och sydväst. Detta innebär utmaningar men också stora möjligheter att utforma en byggnad som svarar mot terrängens förutsättningar och ligger vackert i landskapet.

Huvudbyggnaderna bör ges relativt hög höjd och byggas i två till tre våningar. Detta både för att verka skärmande från buller, för såväl lekgårdar som bebyggelsen i öster, samt för att ett begränsat fotavtryck innebär större yta för skolans och förskolans gårdar.

Huvudbyggnaderna lokaliseras mot lokalgatan i väst och entréer och angöringszon bör anordnas mot väster eller norr (en möjlighet för skolan). Entréerna ska vara omsorgsfullt utformade.

Entrésituationen ska vara tydlig disponerade och uppnå en trafiksäker och välkomnande miljö.

På fasader och tak ska äkta material som trä, tegel eller plåt användas. Gröna tak är positivt då det uppfyller en dagvattenfördröjande funktion. Arkitekturen bör uppnå en tydlighet och anspela på byggnadernas funktion. Det kan anpassas för att fungera som ett pedagogiskt exempel och uppnå en lekfullhet i uttrycken.

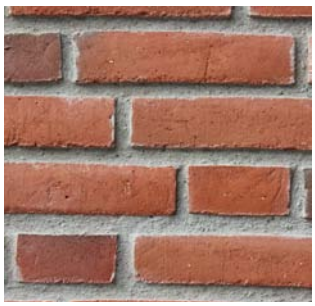
Skolor och förskolor är några av de viktigaste byggnaderna i en stad, de är samlingspunkter och bör som sådana utgöra landmärken.

DAGVATTEN

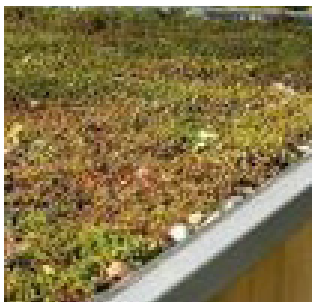
Dagvatten ska fördröjas och infiltreras. Genomsläppliga markmaterial och gröna tak underlättar detta.

Fördröjningsmagasin ska anläggas inom tomterna.

Exempel på möjliga material, fasader och tak.

Detaljplan för Söderbymalm 3:125 med flera, Örnens väg
Handen

GRANSKNINGSUTLÅTANDE

BAKGRUND

Kommunstyrelsen beslutade **2014-03-24 § 79** att ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta detaljplan för Söderbymalm 3:125 m.fl., Örnens väg. Syftet med detaljplanen är att som en del av förverkligandet av Haninges regionala stadskärna och med högt ställda krav på utformningen möjliggöra ny varierad stadsbebyggelse med flerbostadshus, inslag av lokaler för handel i bostadshusens bottenplan, grönytor samt ytor för skola och förskola.

HUR SAMRÅDET OCH GRANSKNING HAR BEDRIVITS

Förslag till detaljplan har upprättats **2017-02-20**. Planförslaget har varit föremål för samråd under tiden **2015-12-22 till 2016-02-05** med berörda myndigheter och fastighetsägare med flera. Under samrådstiden har planmaterialet varit utställt i Haninge kommunhus foajé och på kommunens hemsida www.haninge.se. De inkomna synpunkterna har sammanställts i en samrådsredogörelse.

Därefter sändes det reviderade planförslaget ut på granskning under tiden **2017-03-06 till 2017-03-27**. Granskningen kungjordes i Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet den **2017-03-06**. Förslaget var även utställt i Haninge Kommunhus foajé och på kommunens hemsida www.haninge.se.

INKOMNA YTTRANDEN

Under granskningstiden har **17** skriftliga yttranden inkommit. **8** av dessa är yttranden utan erinran och listas först i sammanställningen nedan. De inkomna yttrandena finns att ta del av i sin helhet på planavdelningen. I detta dokument är remissynpunkterna sammanfattade och sammanställda samt åtföljda av planavdelningens kommentarer.

Sist i dokumentet görs en sammanställning av de revideringar som gjorts i antagandehandlingen till följd av inkomna synpunkter.

Följande har lämnat yttranden utan erinran.

Instans:	**Inkommen**
Sveriges kommuner och landsting	2017-03-07
Luftfartsverket	2017-03-08
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	2017-03-09
Försvarsmakten	2017-03-21
Trafikförvaltningen	2017-03-23
Länsstyrelsen	2017-03-27
Svenska Kraftnät	2017-03-28
Polisen	2017-03-30

Följande yttranden med synpunkter har inkommit under granskningen:

Myndigheter, organisationer, föreningar, kommunala nämnder med flera

Skrivelse nr:	Instans:	Inkommen	Synpunkterna tillgodosedda
1	Trafikverket	2017-03-17	Ja
2	TeliaSonera Skanova Access AB	2017-03-08	Nej
3	Södertörns Miljö- och hälsoskyddsförbund	2017-03-28	Besvarade
4	Grund- och förskolenämnden	2017-04-04	Besvarade

Sökande

Skrivelse nr:	Namn:	Inkommen	Synpunkterna tillgodosedda
5	Wallenstam	2017-03-24	Nej

Övriga inkomna synpunkter

Skrivelse nr:	Namn:	Inkommen	Synpunkterna tillgodosedda
6	Boende på Söderbymalm 3:492	2017-03-09	Besvarade
7	Boende 1 på Söderbymalm 3:512	2017-03-27	Nej
8	Boende 2 på Söderbymalm 3:512	2017-03-27	Nej
9	Boende 3 på Söderbymalm 3:512	2017-03-28	Nej

SAMMANSTÄLLNING AV INKOMNA SYNPUNKTER MED KOMMENTARER

Synpunkter från myndigheter, organisationer och kommunala nämnder

1. Trafikverket

Trafikverket vill ta del av de handlingar som framhölls i samrådsyttrande, som rör närheten till Nynäsbanan. Utifrån vad som kommer fram i utredningarna beslutar trafikverket om det behövs ett avtal om bevakning under produktionstiden. Ett sådant avtal mellan Haninge kommun och Trafikverket ska vara undertecknat innan detaljplanen antas.

Efter granskning har Trafikverket givits tillfälle att granska handlingar ur systemhandling inklusive markteknisk undersökning. Trafikverket har sedan meddelat att enbart sprängningsarbeten kan innebära påverkan på Trafikverkets anläggningar och att kontrollprogram då behöver upprättas.

Planavdelningens kommentar

Synpunkterna vidarebefordras till ansvarig för genomförande av allmänna anläggningar. Dialog kommer föras med Trafikverket i genomförandeskedet. Text om att kontrollprogram krävs och att detta ska samrådas med Trafikverket förs in i planbeskrivningen.

2. TeliaSonera Skanova Access AB

Skanova har flera markförlagda teleanläggningar inom detaljplaneområdet, se bifogad karta.

Skanova önskar att så långt som möjligt behålla befintliga teleanläggningar i nuvarande läge för att undvika olägenheter och kostnader som uppkommer i samband med flyttning. Denna ståndpunkt skall noteras i planhandlingarna.

Tvingas Skanova vidta undanflyttningsåtgärder eller skydda telekablar för att möjliggöra exploatering förutsätter Skanova att den part som initierar åtgärden även bekostar den.

Planavdelningens kommentar

Planavdelningen är medveten om att Skanova har ledningar i området. Det kommer bli tvunget att flytta en del av Skanovas ledningar för att kunna genomföra detaljplanen. Ledningssamordning sker inom ramen för detaljplanens detaljprojektering som pågår under vinter/vår 2017.

3. Södertörns Miljö- och hälsoskyddsförbund

Södertörns Miljö- och hälsoskyddsförbund yttrar sig om att utegårdarna för skola och förskola har för liten yta relativt antalet barn som ska befinna sig på tomterna. Forskning visar att en lagom yta för utegård på förskola är 40 m^2 per barn. För skola F-6 är motsvarande lämplig yta 30 m^2 per barn, enligt forskning. Eftersom gårdarna kommer angränsa till park är det möjligt att tillräcklig friyta kan tillgodoses. Förbundet anser dock att det är viktigt att i den fortsatta planeringen säkerställa att tillräcklig friyta kan uppnås för förskolan och skolan.

Viss hänsyn vid samlokalisering av verksamheter och bostäder måste tas till eventuell störningsrisk för närliggande bostäder från exempelvis leveranser till verksamheter, lukter från verksamheter, eventuella kvällsaktiviteter vid servering och föreningslokaler.

Yttrandet redogör vidare för markförorening, buller, radon, avrinningsområde och dagvatten.

Angående dagvattenhantering redogörs för dagvattenutredningens slutsatser. En damm planeras enligt vad yttrande framhåller i område nära järnvägen, en sådan damm ska samla upp vatten som innan dessa översilats över slänten ovanför. Någon annan rening av dagvatten bedöms inte krävas.

Planavdelningens kommentar

Nämnda riktvärden uppnås inte inom skolan och förskolans tomt förutsatt att skolan ska anordnas för 350 elever och förskolan för cirka sex avdelningar (knappt 120 barn). Parken i planområdets mitt anläggs för att kunna nyttjas som komplement till skolgården, och Rudan bör kunna nyttjas av de äldre eleverna samt för utflykter för förskolan.

Planen möjliggör handel, kontor eller bostadskomplement. I ändamålet handel avses handel av varor och tjänster ingå, och likaså service och hantverk av sådan typ som ej är störande. De framtida lokalernas storlek, läge och omfattning bedöms inte innebära sådan verksamhet som är störande eller ger upphov till leveranser mer än vad som kan anses vara acceptabelt för boende.

Planavdelningen vill förtydliga vad gäller dagvattenhantering att projektering har påvisat att områdets behov av fördröjning inte kräver anläggande av en damm, utan ett fördröjningsmagasin avses anläggas ungefär vid vändplanen i områdets sydvästra del. Rening sker successivt på dagvattnets väg genom planområdet, på kvartersmark liksom i till exempel skelettjordar och växtbäddar eller dylikt på allmän plats.

4. Grund- och förskolenämnden

I detaljplaneförslaget framgår att skoltomten omfattar en total yta om ca 8.200 m² (för en grundskola med 350 elever) samt att förskoletomten omfattar en yta om ca 4.700 m2 (för en förskola med plats för ca 120 barn) vilket i praktiken innebär avsteg från de riktlinjer som gäller i Haninge vad gäller friytor per barn. I och med att tomterna enligt förslaget även ska inrymma byggnad, ytor för varumottagning, skolgård, parkering och plats för hämtning och lämning av skolans elever vill utbildningsförvaltningen påtala vikten av att tillräcklig gårdsyta/friyta beaktas så långt som det är möjligt i det fortsatta detaljplanearbetet.

Detta innebär dels att antalet parkeringsplatser bör begränsas och att samtliga ytor på skolgården ska kunna användas för lek och vistelse. Detta ställer extra stora krav på att hitta lösningar för dagvattenhantering som inte begränsar friytan. De begränsade lekytorna också större krav på skolgårdarnas kvalitet och variation med avseende på terrängförhållanden, underlag, vegetation, ljus/skugga och tillgången olika typer av aktiviteter.

Utbildningsförvaltningen ser det som positivt att den angränsande parken planeras att kunna användas som kompletterande friyta. I anläggningen av parken behöver skolans och förskolans behov och den omfattande förslitning som dessa verksamheters nyttjande av parken kommer att ge upphov till särskilt beaktas. Däremot får inte den här biytan leda till att avkall görs gällande kvaliteten och storleken på själva förskolegården och skolgården.

Det är också bra att detaljplaneförslaget betonar vikten av att utforma byggnaderna (byggrätterna) på sådant sätt att de fungerar som bullerdämpare mot både järnvägen och Örnens väg.

Vad gäller buller, ljudmiljö och risk för olycka med farligt gods har utbildningsförvaltningen inte någon annan uppfattning än det som redovisas av stadsbyggnadsförvaltningen i detaljplaneförslaget, vilket medger uppförandet av en ny förskola och grundskola inom detaljplanen.

Till yttrande har bilagts ett särskilt yttrande från representanter för Liberalerna och Moderaterna. Detta yttrande ställer sig positiv till att det tas fram en detaljplan för området, men betonar vikten av att utformning av vägar, byggnader med mera tar hänsyn till att det i framtiden ska vara möjligt att bygga en bro för gång- cykel och vägtrafik över järnvägsspåret över till Rudanområdet för att öka tillgängligheten.

Planavdelningens kommentar

Planavdelningen är medveten om att tomterna för skola och förskola understiger riktlinjer för yta per elev/förskolebarn. Detta kan delvis kompenseras för med hjälp av nyttjade av närliggande park, och delvis genom närhet till Rudan, för de äldre barnen och för förskolans utflykter. Det kan även kompenseras för genom väl utförda och gestaltade ytor inom gårdarna, för att nyttja de ytor som finns på bästa sätt. Detta betonas i kvalitetsprogrammet som ska vara styrande för utemiljöernas utförande.

Skolans nyttjande av parken beaktas vid parkens utformning och projektering.

Detaljplanen reglerar inte antal parkeringsplatser på skol- och förskoletomt, dock ska verksamheternas parkering ordnas på egen fastighet. Om det bedöms lämpligt vid genomförande kan studeras huruvida delar av parkeringen kan samordnas mellan skola och förskola för att på så sätt minska den yta som tas i anspråk. Plan och bygglagen anger vidare att om en tomt ska bebyggas med skola eller förskola, ska det på tomten eller i närheten av den finnas tillräckligt stor friyta som är lämplig för lek och utevistelse. Om det inte finns tillräckliga utrymmen för att ordna både friyta och parkering enligt första stycket 4, ska man i första hand ordna friyta (8 kap 9 § sista stycket PBL)

Grund- och förskolenämndens synpunkter kring buller, ljudmiljö och risk noteras.

Angående eventuellt framtida broförbindelser över järnvägen ingår detta inte i planuppdraget att utreda. Däremot bedöms det inte försvåras eftersom byggrätter inte ges väster om den västra gatan i området, samt att gatans höjd vid Örnens väg inte påverkas.

Sökande

5. Wallenstam

Wallenstam anser att underlaget för angivet parkeringstal i planbeskrivningen (sid.26 i planbeskrivningen) inte är tillräckligt utrett för att kunna motiveras.

Jämförelse till tidigare beslutade p-tal för närliggande projekt visar följande:

- Haningeterrassen med 0,5 i p-tal inklusive besöksparkering
- Poseidons gränd med 0,8 i pt-tal har ca 0,4 i faktisk beläggningsgrad i garaget,
- Örnens väg (detta planärende) har 0,7 + 0,1, som sedan differentieras beroende på lgh-storlek.

Utifrån denna jämförelse har Wallenstam tagit fram en utredning via Trivector som redovisar ett förslag till p-tal som korrelerar bättre med referensprojekten ovan.

I utredningen finns även ett förslag till hur man med hjälp av en del mobility managementåtgärder kan sänka antalet parkeringar. Mobility managementåtgärder är ett modernt sätt att få de boende att tänka över sina resvanor och ta mer hållbara beslut. Åtgärder som man bör ta hänsyn till i planeringen av nya projekt.

Sammanfattningsvis önskar Wallenstam att Haninge kommun:

- Ser över p-talet i förhållande till bifogat PM från Trivector.
- Lägger till ett stycke i planbeskrivningen angående möjlig sänkning av p-tal via mobility managementåtgärder.

I utredningen görs en sammanvägning av parkeringstalet för Haningeterassen, av planområdets avstånd till centrum och pendeltågsstation samt av att en stor andel små lägenheter. Detta ger enligt utredningen att ett lämpligt parkeringstal för Örnens väg borde ligga strax över det för Haningeterassen. Utredningen föreslår ett parkeringstal på 0,55 (inklusive besöksparkering). Parkeringsbehov föreslås vidare reduceras med anledning av mobility managementåtärder.

Planavdelningens kommentar

Parkeringstalen för detaljplanen baseras på statistik för såväl boendetäthet som biltäthet inom stadskärnan. Denna statistik ligger till grund för ett ”grund-parkeringstal” som sedan har korrigerats med anledning av till exempel närhet till kollektivtrafik med god turtäthet, skola, närservice och fritidsverksamheter.

Planavdelningens bedömning av parkeringsbehov för projektet utgår alltså från en bedömning av förhållandena i *hela* kommundelen, men tar sedan hänsyn till såväl planområdets läge relativt kollektivtrafik, centrum etcetera, samt projektspecifika förutsättningar som fördelning av lägenheter. Planavdelningen eftersträvar att parkeringsbehov bedöms på ett enhetligt sätt inom respektive kommundel.

Planavdelningen vill alltså understryka att parkeringstalet 0,7 parkeringsplatser per lägenhet reduceras först med anledning av närhet till kollektivtrafik med god turtäthet, skola, närservice och fritidsverksamheter och sedan görs korrigeringar för lägenhetsstorlek. Detta

medför att det parkeringstal som är föremål för variation utifrån lägenhetsstorlek är 0,56. Besöksparkering på 0,1 per lägenhet tillkommer.

Planavdelningen har tagit del av sökandens utredning. Kommunen noterar utredningens slutsats men ser ingen anledning att korrigera parkeringstalen. Detta av ovan nämnda skäl.

Planavdelningen ställer sig positiv till de mobility managementåtgärder som föreslås i utredningen, men kan inte i detaljplanen medge avdrag på parkeringstal med anledningen av sådana åtgärder.

Planavdelningen vill understryka att planarbetet aldrig har styrt mot en lägenhetsfördelning med stor andel små lägenheter. Tvärtom eftersträvar planavdelningen en jämn fördelning av lägenhetsstorlekar.

Övriga inkomna synpunkter

6. Boende på Söderbymalm 3:492

De boende på Örnens väg har varit extremt bullerutsatta de senaste åren, en följd av byggandet på Arkens väg. Tror att många kommer att störas av bygget.

Det område som ska bebyggas är ett naturområde som nyttjas regelbundet.

Bedömer det oetiskt eller ett brott att enbart ge Haninge bostäders hyresgäster ett antal dagar att sammanfatta sina synpunkter. Hur många tittar på bilderna på internet? Frågar sig om kommunen hoppas att medborgare ”glömmer det”.

Vill utöver det ha hjälp att kopiera upp bild från hemsidan i större storlek samt en egen text i flera kopior.

Planavdelningens kommentar

Synpunkter kring störningar under byggandet vidarebefordras till ansvarig för genomförande av kommunens gator och anläggningar inom planområdet. Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggarbetsplatser ska följas. Sprängningsarbeten ska planeras och utföras enligt gällande föreskrifter. Kommunikation med närboende ska ske under byggperioden.

Haninge stad utvecklas till en regional stadskärna i enlighet med de intentioner som uttrycks i den regionala utvecklingsplanen (RUFS) och kommunens översiktsplan. Detta innebär bland annat att idag oexploaterad mark exploateras. Området har pekats ut för exploatering i såväl gamla översiktsplanen från 2005 som program för Campus Haninge från 2004, liksom i nuvarande översiktsplan 2030. Inom området säkerställs yta för park och gröna stråk samt bibehållen tillgänglighet med närliggande Rudanområdet.

Information om granskning har skickats ut till fastighetsägare i intilliggande fastigheter samt har annonserats i lokaltidning och kungjorts i Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet. Information samt granskningshandlingar har funnits tillgängliga på kommunens hemsida samt i kommunhuset. Allt detta sedan 6 mars 2017. Utöver detta har information satts upp i trappuppgången i fastigheterna närmast Örnens väg. För HSB:s bostadsrättsförening gjordes detta av HSB:s förvaltare. För Haningebostäders hyreshus gjordes detta av planförfattaren. Detta tog dessvärre tre dagar, vilket är att beklaga. Men eftersom informationen har funnits tillgänglig för de boende på alla sätt som krävs enligt Plan- och bygglagen sedan granskningens dag ett och endast tre dagar senare satts upp i trappuppgångar för att säkra ännu bättre informationsspridning anses kommunens skyldigheter vara uppfyllda.

Planavdelningen har kontaktat den närboende med erbjudande om att vara behjälplig med att trycka upp bild, men dock inte egen text.

7. Boende 1 på Söderbymalm 3:512

Uppfattar det som att byggnaden närmast hörnet Örnens väg och Nynäsvägen har minskats ner relativt samrådsförslaget och hoppas att det är korrekt. Anser att byggnadens höjd ska begränsas till fem våningar för att harmonisera med byggnaderna inom kvarteren Fyrspännaren, liksom övriga kvarter längs Arkens väg. Detta är av mycket stor vikt även för att inte försämra ljusförhållanden för bostadsrättsföreningens lägenheter och innegårdar.

Detta gäller även byggnaderna innanför detta som bör vara lägre för såväl trivsel, estetik som möjlighet att se grönska bortom dessa.

Önskar ett grönt stråk mellan Örnens väg och byggnaderna. Detta hade minskat buller och medfört ett, om än litet, grönt område mellan bostadsrättsföreningen och det nya området vilket både hälso- och miljömässigt skulle vara mycket bra.

Har också en önskan om att byggtrafiken kan ledas via den södra delen, ungdomsbostäderna på Haningevägen. Detta då det bor en stor del äldre och personer med sviktande hälsa i kvarteren närmast Örnens väg, såväl som kvarteren norr om dessa, vilka kommer uppleva stora negativa konsekvenser av kommande byggnation. Att åtminstone minimera byggtrafiken från Örnens väg vore av största vikt.

Planavdelningens kommentar

Vad gäller byggnadens antal våningar har ingen förändring skett mellan samråd och granskning. En skillnad är dock att planförslaget nu reglerar totalhöjd medan det tidigare reglerade byggnadshöjd. Detta innebär i praktiken att det en byggnad med högre totalhöjd kunde uppföras enligt samrådsförslaget, om taken utformades på ett sätt som tillät detta.

Planavdelningen avser inte sänka byggnadernas höjder. Byggnadernas höjder bedöms skäliga med avseende på anpassning till närliggande bebyggelse, skuggeffekter och annan påverkan på boendemiljön.

Haninge stad utvecklas till en regional stadskärna i enlighet med de intentioner som uttrycks i den regionala utvecklingsplanen (RUFS) och kommunens översiktsplan och som förtydligas ytterligare i kommunens Stadsutvecklingsplan (STUP) som har varit på samråd under vinter och vår 2017. Detta innebär dels att idag oexploaterad mark exploateras, och att förtätning sker enligt stadsmässiga principer. Bebyggelse utformas för att utgöra en naturlig fortsättning på befintlig bebyggelsestruktur. Detta är bidragande till att bebyggelsen planeras på just denna plats istället för längre söderut. En skogsridå mellan två områden skulle ge en oönskad separation mellan områdena och motverka uppfyllandet av en sömlös stadsstruktur.

Det bedöms inte vara möjligt att leda byggtrafiken söderifrån genom området för tillfälliga ungdomsbostäderna söder om planområdet. Detta har inte att göra med störning på boende i ungdomsbostäderna utan att den väg som försörjer ungdomsbostäderna inte bedöms ha tillräcklig god framkomlighet. Det kommer dock eftersträvas att störningar ska minimeras under byggperioden och detta innefattar även byggtrafiken. Om man vid planering av byggtrafiken kommer fram till en bättre lösning än att leda trafiken via Örnens väg bör denna användas. Detaljplanen kan inte styra byggtrafiken men synpunkten har vidarebefordrats till person ansvarig för genomförandet av kommunens vägar och anläggningar.

8. Boende 2 på Söderbymalm 3:512

Ursprungligt beslut när detaljplanen påbörjades innehöll inte något om skola eller förskola, däremot att option gavs till Wallenstam som skulle bygga 200 bostäder. Skolområdet ser nu ut att utgöra en dominerande del av planen. Innebär en halverad yta för bostadsbyggande.

Antal bostäder har sedan ökat, i olika dokument. Se bland annat behovsbedömningen.

Kommunfullmäktige anger att planer som ska antas i kommunen ska ”trygga invånarna med inflytande och delaktighet”.

Enligt STUP:en ska ”Haninge stad” utgöra en sammanhållen regional stadskärna, en helhet. Planförslaget borde därför inkludera arbetsplatser, i enlighet med hur begreppet ”stad” uppfattas. Istället uppfattas planområdet som byggnader med stark sovstadsmiljö.

Pendlingsmöjligheterna betonas starkt och planen når därmed inte upp till rimliga miljökrav då ökad pendling med bil kan bli följden. Kvarteren kommer öka kommunens arbetspendling till andra kommuner.

I planhandlingarna saknas ett tydliggörande kring hur handel och service kommer förverkligas i de lokaler som möjliggörs.

Efterfrågar att antal våningar sänks för att bättre stämma överens med närliggande kvarter.

Höjer byggnaderna rejält relativt befintliga kvarter runt planområdet betydligt, detta uppfattas vara på grund av minskad markyta och mål om antal bostäder (på grund av att skola och förskola har tillkommit sedan planuppdrag och beslut om option till byggherre). Ifrågasätter planavdelningens svar i samrådsredogörelsen att det handlar om en marginell höjning relativt närliggande kvarter, och att betrakta som en normal förändring. Detta uppfattas som värderingar som är svåra att förhålla sig till och ett marginaliserande av medborgarinflytande. Saknar sakargument för att bygga högt.

Ser en felaktighet i angivet antal våningar norr om Örnens väg, som i samrådsredogörelsen svar anger 4-6 våningar men bör vara 5 våningar. För att i någon mån ta bort höjdintrycket uppges översta delen av fastigheterna byggas med inskjutet plan.

Efterfrågar ett tydliggörande hur nära byggnaderna hamnar Örnens väg. Befarar att bebyggelsen hamnar närmare befintlig bebyggelse.

Uppfattar som att planförfattaren ser den kommande bebyggelsen som en solitär, ej en del av det regionala stadsbyggandet. Skrivningar på sidan 19 tyder på att författaren ser det nya kvarteren isolerat från befintlig bebyggelse norr och österut.

Tycker inte bebyggelsen uppfyller beskrivningen ”stadsmässigt och inte för massivt intryck”. Särskilt inte för de som bor i området nu.

Planförslaget strider tydligt mot kommunens översiktsplaner om en sammanhängande stad. Håller inte med planförfattarens bedömning att planförslaget är i linje med övergripande planer men med ”marginella förändringar” i stadsbilden. Den närboende tolkar övergripande planeras budskap och föreliggande planförslag som motstridiga.

Efterfrågar att konsekvensbeskrivning för de närboende tillförs innan planen behandlas vidare.

Uppfattar inte att närliggande bebyggelse tagits hänsyn till i de utredningar som genomförts. Bullerproblematiken för de tillkommande bostäderna diskuteras för de tillkommande bostäderna men ignoreras för de befintliga bostäderna.

Ser en felaktighet i beskrivningen av ”tallar västerut” relativt Arkenområdet. Snarare ser den närboende tallar och skog söderut, men dessa bedöms sannolikt försvinna helt.

Trafikutredning och beskrivning av denna beskriver ett fullt utbyggt planområde samt kommande område söder om detta. Det påtalas att planbeskrivningens inte lyfter att den enligt trafikutredningen mest använda utfarten från området, den i nivå med Tuvvägen, inte kommer utföras förrän 10-15 år fram i tiden. Detta medför att Örnens väg blir den enda utfarten under lång tid.

Uppgifter på sidan 25 är svårtolkade och tveksamma.

Biltrafik till skola, förskola och bostäder kommer medföra stor ökning av trafiken. Korsningen mellan Örnens väg och Arkens väg blir då hårt belastad. Parkeringsplatser längs Örnens väg kommer göra saken värre och dess lämplighet ifrågasätts.

Uppfattar som att handlingarna brister i att beskriva förändringarna på ett förståeligt sätt. Till exempel att man tidigare beskrivit byggnadernas våningsantal och nu anger plushöjder, vilket är svårt för många att helt begripa. Antalet våningar beskrivs först under ”ledningsnät”. Kan vara lämpligt att ange en referensbyggnad.

Jämförelse kan lämpligen göras men närliggande Fyrspännare, vad gäller kvarterens yta och antal lägenheter.

Uppfattar en del skrivningar som ”säljande”, till exempel beskrivning av fasaden mot Nynäsvägen som enligt handlingarna ”marknadsför” området och utgör en ”markering av entrén till Handen”. Detta uppfattas som sakligt fel. Särskilt i förhållanden till att bebyggelsen kommer byggas ut söderut. Som ”entré till Handen” borde i så fall en markörbyggnad placeras längre söderut.

Planhandlingar borde innehålla uppgifter om boendeformer och lägenhetsfördelning.

Planavdelningens kommentar

Det är korrekt att behovet av förskola har tillkommit sedan planarbetet påbörjades. Platsens pekades dock tidigt ut för en skola. Att detta har tillkommit har dock inte påverkat bebyggelsens utformning. Wallenstam har enligt beslutet i Kommunstyrelsens 2014-03-24 § 79 option att bebygga ett angivet område.

Det är korrekt att antalet bostäder har ökat sedan tidigt planarbete bland annat på grund av att byggherrarna har kommit längre i sin planering och projekteringen av sina kvarter. Detaljplanen reglerar inte lägenheters fördelning utifrån storlek och tidiga uppskattningar kan komma att skilja sig från färdigt antal.

Haninge stad ska utvecklas med bostäder, service, arbetsplatser och möjlighet att utveckla kvällsekonomin. Olika delar av stadskärnan bedöms lämpa sig för olika sammansättning av dessa delar. Planområdet pekas ut som område med ”blandstad med tyngdpunkt bostad”. Därför möjliggörs handel, kontor eller bostadskomplement i bottenvåningar.

Det som bedöms viktigast för området är lokaler som öppnar upp mot gatan och ger mervärde för livet på gatan. Att tillåta handel, kontor såväl som bostadskomplement i bottenvåningens lokaler minskar sannolikheten att lokalerna står tomma. Att till exempel förlägga gemensamma boendelokaler i lägen ut mot gatan är också ett sätt att säkra att lokalerna tillför värden för gatan. Det är dock inte möjligt att i detaljplanen kräva etablering av en viss verksamhet.

Arbetsplatser möjliggörs inom planområdet i mindre andel, inom skolan, förskolan och de lokaler som möjliggörs. Utöver dessa finns arbetsplatser nära planområdet, till exempel i centrum. Närheten till busshållplats och pendeltågsstation ger goda möjligheter för att resa med kollektivtrafik.

Planavdelningen noterar den närboendes synpunkt kring formuleringen av svaren i samrådsredogörelsen och beklagar om detta uppfattades som ett marginaliserande av synpunkter. Beskrivningen av närliggande byggnaders höjder i samrådsredogörelsen gällde kvarter längs hela Örnens väg, det vill säga kvarteren vid Arkens väg och kvarteret väster om detta, den Lybska Örn. Den Lybska Örn har sex våningar mot Örnens väg, liksom kvarteret öster om Arkens väg, i dess östra hörn som vetter mot Nynäsvägen. Det kan dock framhållas att detta östra kvarter ligger fem våningar ovan Arkens väg.

Planavdelningen avser inte sänka byggnadernas höjder. Byggnadernas höjder bedöms skäliga med avseende på anpassning till närliggande bebyggelse, skuggeffekter och annan påverkan på boendemiljön. Det är planavdelningens bedömning att kvarterens höjd och skala inte utgör en stor brytning mot befintlig bebyggelsestruktur. Den byggnad som ges en höjd på tio våningar ligger i ett läge vid cirkulationsplatsen och utgör en mindre del av bebyggelsekvarteren. En högre byggnad är lämplig i detta läge intill en större kommunikationsled.

Byggnaders placering en meter från fastighetsgräns regleras med hjälp av prickmark där byggnader inte får uppföras. Detta medför att avståndet mellan byggnaderna norr om Örnens väg och byggnader inom planområdet blir cirka 28-30 meter. Detta förtydligas i planbeskrivningen.

Angående att planområdets skulle uppfattas som en ”solitär” har planavdelningen i planförslagets utformning tagit fasta vid en del element i den närliggande bebyggelsen, såsom kvartersstruktur, en ”lokal stadsgata” som försätter genom planområdet och ett grönstråk som fortsätter genom planområdet. En förändring som får konsekvenser i kvarterens storlek är hur bebyggelsen inom planområdet placeras nära Nynäsvägen, i enlighet med kommunens rådande mål för stadsbyggnad inom stadskärnan samt Nynäsvägens utveckling mot en gata snarare än en genomfartsled. Tidigare bebyggelse norr och öster om planområdet är placerat längre mot Nynäsvägen.

Haninge stad utvecklas till en regional stadskärna i enlighet med de intentioner som uttrycks i den regionala utvecklingsplanen (RUFS) och kommunens översiktsplan. Detta innebär bland annat förtätning och att idag oexploaterad mark exploateras. Fler boende i ett område innebär ökade trafikrörelser och därav ökat buller, men det senare kan begränsas med till exempel hastighetsreglering. I samband med projekteringen av Örnens väg ses över hur säkra passager över Örnens väg kan skapas. Detta kan innebära åtgärder som också har en hastighetsreglerande effekt.

Påverkan på intilliggande fastigheters boendemiljö i form av till exempel trafik och buller bedöms vara på en acceptabel nivå i expanderade stadskärna.

De tallar som nämns är träden i det grönstråk som löper parallellt med Arkens väg och som fortsätter genom planområdet.

Utredningen som har studerat trafiksituationen på ett fullt utbyggt område med flera utfarter mot Nynäsvägen bedöms även ge en korrekt bild av den trafikbelastning som detta område ger upphov till. Detta då planområdet bedöms ge upphov till cirka hälften av trafikrörelserna i utredningen.

Beskrivning på sidan 25 av gatunätets framtida utseende när även nästa etapp av bebyggelsen finns färdig, tydliggörs genom hänvisning till figur.

Parkering på allmän gata bedöms lämplig för att bland annat kunna stödja verksamheterna längs gatan, samt till exempel kunna utgöra extra parkering för skolan vid föräldramöten eller andra aktiviteter när fler besökare till skolan är att vänta.

Planbeskrivningens beskrivning av bebyggelsen förtydligas med avseende på antal våningar som avses byggas.

Då detaljplanen varken reglerar boendeform eller lägenhetsfördelning beskrivs inte detta i planhandlingarna. Det är upp till byggherren att i samråd med kommunen utforma lägenhetsfördelningen samt bestämma upplåtelseform. Undantaget är de kvarter som omfattades av markanvisningen där kommunen har haft som krav att 30 % ska utgöra hyresrätter.

9. Boende 3 på Söderbymalm 3:512

Planförslaget är reviderad i vissa delar. Men man får en klar uppfattning av planavdelningen inte delar de närboendes oro för de höga byggnadernas negativa påverkan på dagsljus och skuggning för närliggande kvarter.

Byggnadshöjder mot Örnens väg bör reduceras till minst fem våningar.

Den närboende uppfattar den 3D-modell som presenterats på kommunens hemsida i samband med granskning som en imitation som ger en illusion av verklighetens ljussituation. Detta uppfattas som ett negligerande och förlöjligande av argument från närboende.

Det påstås i samrådsförslaget vidare att den breda gatusektionen, som enligt den närboende är 4,5 meter, skulle minska skuggningseffekt. Något som snarare skulle minska skuggningen vore att skjuta hela bebyggelsen 50-70 meter söderut och lämna en skogridå längs Örnens vägs vägkant. Detta illustreras i skisser.

Enligt intentionerna i kvalitetsprogrammet kan större träd sparas i parkstråket. I bebyggelsen kring Arkens väg har ingen befintlig skog bevarats. Enligt kommunens miljöintentioner har närboendes tillgång till befintlig växtlighet och naturnärhet.

Ibland kan det underlätta bedömningen om någon från planavdelningen besöker det aktuella området.

När det gäller byggtrafik bedömer planavdelningen att det är uteslutet att leda byggtrafiken söderut mot Tuvvägen då det stör boende på tillfälliga modulbostäder söder om planområdet. Är det verkligen bättre att styra all befintlig trafik mot rondellen vid Nynäsvägen/Örnens väg då det redan nu råder viss trängsel för att komma ut från Arkenområdet? Det ifrågasätts huruvida de boende norr om Örnens väg skulle vara mer toleranta mot denna störning än ungdomarna i modulhusen.

Trängsel på Nynäsvägen beror på omfattande busstrafik och samt tung lastbilstrafik till byggarbetsplatsen Handenterminalen. Belastningen på Nynäsvägen densamma om man väljer utfart för byggtrafik mot söder som mot norr.

Faktum kvarstår att Örnens väg är enda utfarten för boende längs Arkens väg och Örnens väg eftersom dessa gator är återvändsgränder. Detta innebär att tung lastbilstrafik inte har möjlighet att köra runt och vända på området. Dessa behöver genomfartsvägar för att komma till byggarbetsplatser.

Helt klart är att nästan alla Nobinas bussar vänder i rondellen vid Örnens väg, Vallavägen/Nynäsvägen. Kommunen bör utföra en seriös trafikutredning och avlasta nämnda rondell. Är plankontoret dåligt insatt i trafiksituationen i södra Handen eller har trafikansvarig gett vilseledande info om dagsläget i södra Handen?

Föreslår att man börjar planera för att Arkens väg förbinds mellan Örnens väg och Marinens väg. Detta skulle avlasta korsningen Örnens väg/Nynäsvägen och underlättar förestående byggtrafik till och från området. Haningevägen bör asfalteras eftersom den kommer belastas av bygget.

Planavdelningen är av uppfattningen att sprängningsarbeten sker enligt föreskrifter. De närboende är av uppfattningen att sprängningsarbeten så pass nära bebyggelse inte kan utföras utan speciella arrangemang såsom småsalvor. Det måste bli skriftliga garantier från byggentreprenören att skadestånd beviljas villkorslöst om arbeten orsakar skador i de närboendes byggnader. De närboende har dåliga erfarenheter av sprängningsarbeten i norra delen av Arkenområdet, där även sprängning enligt föreskrifter och på 500 meters avstånd ändå orsakat sprickor i husen.

Planavdelningens kommentar

Den 3D-modell som presenteras på kommunens hemsida bör inte uppfattas som en illusion utan en simulering som ger en tillförlitlig bild av ljus och skuggförhållandena i området efter byggnation. Byggnaders volymer och höjder motsvarar de som regleras i detaljplanen, eventuella avvikelser kan förekomma men dessa är på detaljnivå. Även redovisningen av skuggning är en simulering av hur solen verkligen rör sig över himlen under olika delar av året. Modellen visar att kvarteren norr om Örnens väg kommer få viss påverkan med avseende på ljus och skugga, främst under vinterhalvåret. Tack vare avståndet mellan byggnader bedöms skuggeffekterna på kringliggande byggnader vara acceptabla, bland annat eftersom påverkan är liten under sommarhalvåret.

Planavdelningen avser inte sänka byggnadernas höjder. Byggnadernas höjder bedöms skäliga med avseende på anpassning till närliggande bebyggelse, skuggeffekter och annan påverkan på boendemiljön.

Sektionen mellan fasad på byggnader norr om Örnens väg och fasad på framtida byggnader söder om Örnens väg är avståndet mellan 28 och 30 meter. Detta avstånd har betydelse för skuggningen på byggnaderna norr om Örnens väg. Som illustrerats i 3D-modellen når byggnadernas skugga inte över till motstående fasad under stor del av året.

Haninge stad utvecklas till en regional stadskärna i enlighet med de intentioner som uttrycks i den regionala utvecklingsplanen (RUFS) och kommunens översiktsplan och som förtydligas ytterligare i kommunens Stadsutvecklingsplan (STUP) som har varit på samråd under vinter och vår 2017. Detta innebär dels att idag oexploaterad mark exploateras, och att förtätning sker enligt stadsmässiga principer. Bebyggelse utformas för att utgöra en naturlig fortsättning på befintlig bebyggelsestruktur. Detta är bidragande till att bebyggelsen planeras på just denna plats istället för längre söderut. En skogsridå mellan två områden skulle ge en oönskad separation mellan områdena och motverka uppfyllandet av en sömlös stadsstruktur.

Värdefulla större träd som kan inkorporeras i det parkstråk och mindre parkrum som planeras inom området bör sparas.

Planförfattaren liksom flera i projektgruppen har besökt området ett flertal gånger.

Det bedöms inte vara möjligt att leda byggtrafiken söderifrån genom området för tillfälliga ungdomsbostäderna söder om planområdet. Detta har inte att göra med störning på boende i ungdomsbostäderna utan att den väg som försörjer ungdomsbostäderna inte bedöms ha tillräcklig god framkomlighet. Det kommer dock eftersträvas att störningar ska minimeras under byggperioden och detta innefattar även byggtrafiken. Om man vid planering av byggtrafiken kommer fram till en bättre lösning än att leda trafiken via Örnens väg bör denna användas. Detaljplanen kan inte styra byggtrafiken men synpunkten har vidarebefordrats till ansvarig för genomförandet av kommunens vägar och anläggningar.

Under tiden som Handenterminalen har provisoriska hållplatser utanför kommunhuset så behöver bussarna ibland kunna vända i den aktuella rondellen. När den nya bussterminalen öppnar kommer det inte längre att vara så.

Det finns idag inget uppdrag för att bygga samman Arkens väg från Marinens väg till Örnens väg. Synpunkten har vidarebefordrats till trafikplanerare och trafikingenjör.

Synpunkter kring störningar under byggandet vidarebefordras till ansvarig för genomförande av kommunens gator och anläggningar inom planområdet. Sprängningsarbeten ska planeras och utföras enligt gällande föreskrifter. Kommunikation med närboende ska ske under byggperioden. Innan sprängning sker besiktigats närliggande byggnader. Vid behov sätts vibrationsmätare upp.

HUVUDSAKLIGA FÖRÄNDRINGAR

Plankarta

- Gräns för lokalgata dras om i planområdets nordvästra hörn för att bättre ansluta till gatusträckningen norrifrån.
- Planbestämmelse v_2 som anger att trapphus ska vara genomgående förtydligas med att nivåskillnad på entrévåning får förekomma *för att ta upp höjdskillnad mellan gata och bostadsgård*.

Planbeskrivning

- Illustrationsplan som anger våningsantal på byggnader infogas.
- En beskrivning av förändringar av Örnens väg, ny GC-väg samt kanstensparkering, läggs till.
- Ett stycke om skuggeffekter läggs till.
- Text om att vid sprängningsarbeten nära järnvägen krävs att kontrollprogram tas fram och samråds med Trafikverket, läggs till under Geotekniska förhållanden.

Behovsbedömning

- Beskrivning av projektet har uppdaterats.

Uppdrag	Örnens väg
Beställare	Haninge kommun
Att	Therese Seglert
Handläggare	Jan Pons
Granskare	
Rapport nr	1320014853:R3

Datum 2017-02-08

Ramböll Sverige AB
Box 17009, Krukmakargatan 21
104 62 Stockholm

T: +46-10-615 60 00
D: +46-10-615 64 67
F: +46-10-615 20 00
www.ramboll.se

Unr 1320014853

Ramböll Sverige AB
Org nr 556133-0506

Trafikbullerutredning, Örnens väg

Bakgrund

Ramböll Akustik har fått i uppdrag att utreda trafikbullersituationen vid Örnens väg i Haninge. Denna rapport avser trafikbullerberäkningar inför planerad nybyggnation.

Beräkningar visar att alternativ 1 ger största yta med maximala trafikbullernivåer under Lmax 70 dBA där ute- eller lekplats kan anläggas. Alternativ 3 ger ungefär lika stor yta som alternativ 1 medan alternativ 2 ger aningen mindre yta.

1. Beräkningsförutsättningar

Beräkningar är utförda enligt vår Rapport 1320014853:R2 2015-09-01.
Nytt underlag för byggnader erhölls från Haningekommun 2016-12-13:

”Underlag buller_hushöjd etc.pdf”
”Underlag buller_huskonturer.dwg”
”Underlag buller_huskonturer_alt skola1.dwg”
”Underlag buller_huskonturer_alt skola2.dwg”
”Underlag buller_huskonturer_alt skola3.dwg”

2. Resultat

Resultatet av beräkningarna redovisas som bullerutbredningskartor samt fasadnivåkartor enligt tabell 2 nedan. Beräkningarna avser ekvivalenta- och maximalnivåer från väg och tågtrafik. Ljudnivå 2 möm inklusive fasadreflex samt högsta ljudnivå vid fasad, oavsett våning, som frifältsvärde.

Tabell 2: *Bullerutbredningskartor och ljudnivå vid fasad*

Karta nr	Innehåll
AK11 AK111	Skola med utbyggnad
AK12 AK112	Skola med liten förråds- eller cykelbyggnad
AK13 Ak113	Skola med bullerskärm

3. Slutsats och kommentarer

Figur 1: Planförslag Alternativ 1. Grönt område visar ungefärlig yta med Lamx < 70 dBA

Beräkningar visar att alternativ 1 med förlängd skolbyggnad ger bäst effekt att skapa uteplats med trafikbullernivåer under Lmax 70 dBA. Grönt område visar ungefärlig yta där uteplats/lekplats är lämplig ur bullerhänseende.

I alternativ 2 blir det ett mellanrum mellan skolbyggnad och förråds- eller cykelbyggnad som släpper in buller från vägen i norr.

Alternativ 3 är även det ett bra alternativ och skapar ungefär lika stor yta för uteplats/lekplats som alternativ 1.

3.1 Fasadnivåer

Samtliga byggnader inom beräkningsområdet får tillgång till bullerdämpad sida så att avstegsfall kan tillämpas och god ljudmiljö kan uppnås.
Dock får byggnad A fasadnivåer över 55 dBA i alternativ 1 på översta våningen samt enstaka punkter på lägre våningar. Med mycket liten skillnad för skolbyggnad mellan alt 1 och alt 2 & 3 så får hus A en förbättring av trafikbullernivåer. Hus A bör anses godkänd utan avstegsfall för samtliga fall.

4. Allmänt om trafikbuller

När man talar om buller används ofta begreppen *ekvivalent ljudnivå (L_{Aeq})*, som är den genomsnittliga ljudnivån under en given tidsperiod, vanligtvis ett dygn, och *maximal ljudnivå (L_{Amax})*, som är den högsta förekommande ljudnivån under en viss period.

Ekvivalent ljudnivå fungerar relativt bra som mått om bullerkällan är en starkt trafikerad väg med någorlunda jämnt flöde. Maximal nivå ger ett bättre mått på bullerpåverkan från en mindre väg där enstaka fordon kan ge en avsevärd störning, särskilt nattetid. När man använder maximalnivå som mått avses den bullernivå som inte får överskridas mer än 5 gånger per natt.

Vägtrafikbuller består av flera oönskade ljud, och inte av enstaka rena toner. En liten stegring av bullernivån kan öka störningen högst påtagligt. Om antalet fordon på en väg fördubblas ökar ljudnivån med 3 dBA, vilket nära nog upplevs som en fördubbling av störningen. För varje decibel starkare buller ökar störningarna med 20 %, i medel per person.

4.1 Hälsokonsekvenser, störningseffekt

Buller är i första hand en hälsofråga. Sömnstörningar på grund av buller kan med tiden ge allvarliga hälsoeffekter. Påverkan på sömn har konstaterats vid ljudnivåer över 45 dBA. Risken för sömnstörningar ökar med antalet bullertillfällen. Långvarig exponering kan leda till ökad stress som innebär förhöjd risk för hjärt- och kärlsjukdomar. Även om man inte upplever sig som störd kan man påverkas negativt. Buller är dessutom både störande och irriterande, vilket kan ge koncentrationssvårigheter och därmed påverka både prestations- och inlärningsförmågan. Irritation eller störning av trafikbuller är dock inte enbart en fråga om ljudnivå. Människor reagerar mycket olika på ett och samma ljud, vilket också beror på rådande omständigheter när man utsätts för ljudet.

Miljön kan inte betraktas som god ur miljömedicinsk synpunkt även om riktvärden för olika trafikslag inte överskrids. Vid en ekvivalent ljudnivå på 55 dBA utanför fasad är mellan 2 och 10 % mycket störda av buller. Flygbuller stör mest, där är 10 % mycket störda, och tågbuller minst, 2 % är mycket störda. För vägtrafikbuller är 6 % mycket störda vid 55 dBA. Andelen ganska mycket störda varierar mellan 10 och 30 % för de olika trafikslagen.

4.2 Riktvärden för trafikbuller vid nybyggnad

Nedan sammanfattas de av Riksdagen antagna riktvärdena för trafikbuller som

bör tillämpas vid nybyggnad eller väsentlig ombyggnad av trafikinfrastruktur, samt vid nybyggnad av bostäder (Infrastrukturpropositionen 1996/97:53). Riktvärdena gäller för permanentbostäder, fritidsbostäder, samt vårdlokaler där vårdtagare vistas under bostadsliknande förhållanden. För infrastrukturprojekt gäller även att i de fall utomhusriktvärdena inte kan minskas med tekniskt möjliga och ekonomiskt rimliga åtgärder ska inriktningen vara att inomhusnivåerna inte överskrids.

Riktvärdena är

- 30 dB(A) ekvivalentnivå inomhus,
- 45 dB(A) maximalnivå* inomhus nattetid, gäller med stängda fönster men med öppna uteluftsdon
- 55 dB(A), frifältsvärde**, ekvivalentnivå utomhus (vid fasad),
- 70 dB(A), frifältsvärde**, maximalnivå* vid uteplats i anslutning till bostad.

** De maximala ljudnivåerna får enligt Boverkets allmänna råd 2008:1 överskridas högst i följande omfattning:*
Inomhus: 45 dBA får överskridas högst 5 gånger/natt (kl. 22.00-06.00), och 55 dBA får aldrig överskridas. Fasadåtgärder ska dimensioneras så att dessa värden inte överskrids. För denna beräkning ska antalet lastbilar, bussar eller tåg per natt användas.
Uteplats: 70 dBA frifältsvärde får överskridas högst 5 gånger/timme under den mest utsatta timmen, i medeltal under året. För denna beräkning ska antalet lastbilar, bussar eller tåg vid maxtimmen dagtid användas.

*** Strax framför en (reflekterande) husfasad uppkommer ljudreflexer i byggnaden, vilket ger upp till 3 dB(A) högre ljudnivå precis framför fasaden. Utomhusriktvärdena ovan avser frifältsvärdet, vilket är ljudnivån utan inverkan av fasadreflex i den "egna" fasaden, men inklusive reflexer i omgivande bebyggelse, skärmar mm.*

Utöver ovanstående riktvärden finns krav gällande trafikbullernivåer för alla lokaltyper utom industrilokaler i ***Boverkets byggregler (BBR)***, med hänvisning till Svensk standard SS 25268:2007. Dessa tillämpas vid nyplanering av byggnader.

Ljudklass C motsvarar normalstandard och är det minimikrav som skall uppfyllas enligt BBR. Det finns även klasser med högre ljudkrav, där ljudklass B ger hög ljudstandard och ljudklass A ger mycket hög ljudstandard.

4.3 Avsteg från riktvärden

Enligt Boverkets ”Allmänna råd 2008:1” kan det i vissa sammanhang vara aktuellt att göra avsteg från riktvärdena. Dessa avsteg kan tillämpas:

- I centrala delar av städer eller större orter med bebyggelse av stadskaraktär
- Vid komplettering med ny tätare bebyggelse längs kollektivtrafikstråk i större städer

Tyst sida: innebär en dygnsekvivalent ljudnivå lägre än 45 dB i frifältsvärde. Detta är den sammanlagda ljudnivån från alla bullerkällor i omgivningen. Maximalnivån skall vara under 70 dB.

Ljuddämpad sida: innebär en dygnsekvivalent ljudnivå mellan 45-50 dB i frifältsvärde. Detta är den sammanlagda nivån från alla bullerkällor i omgivningen. Maximalnivån skall vara under 70 dB.

I de fallen att den dygnsekvivalenta ljudnivån på fasad uppgår till 55-60 dB bör nybyggnad av bostäder kunna medges. Dock under förutsättningen att en tyst eller ljuddämpad sida åstadkoms. Minst hälften av bostadsrummen i varje lägenhet samt uteplats bör vara placerade åt detta håll.

I de fallen att den dygnsekvivalenta ljudnivån på fasad uppgår till 60-65 dB bör nybyggnad av bostäder endast i vissa fall medges. Dock under förutsättningen att en tyst eller ljuddämpad sida åstadkoms. Minst hälften av bostadsrummen i varje lägenhet samt uteplats bör vara placerad åt detta håll.

4.4 Riktvärden för skolor och förskolor

Flera nationella och kommunala instanser har formulerat riktvärden för trafikbuller vid förskole- eller skolgårdar. Sammanfattningsvis kan sägas att ekvivalent ljudnivå 55 dBA och maximal ljudnivå 70 dBA från trafik inte bör överskridas på förskole- eller skolgårdar.

Svensk standard SS25268:2007 Bygg akustik – Ljudklassning av utrymmen i skolor, förskolor och fritidshem ska användas vid dimensionering av fönster, fasad samt innerpartier.

Riktvärden för industribuller är dagtid (kl 06-18) 50 dBA ekvivalent ljudnivå från verksamhet, baserat på den tid (industri-)verksamheten pågår.

Örnens väg
Unr: 1320014853

Planerad situation
Ekvivalentnivå från väg- och tågtrafik
2 m över mark
2 m grid (rutnät för beräkning)
Högsta fasadnivå oavsätt våning

Karta
11

Ekvivalentnivå från väg och tågtrafik
dB(A), fasadnivå friflät utbredning inkl fasadreflex

70 <
65 < <= 70
60 < <= 65
55 < <= 60
50 < <= 55
<= 50

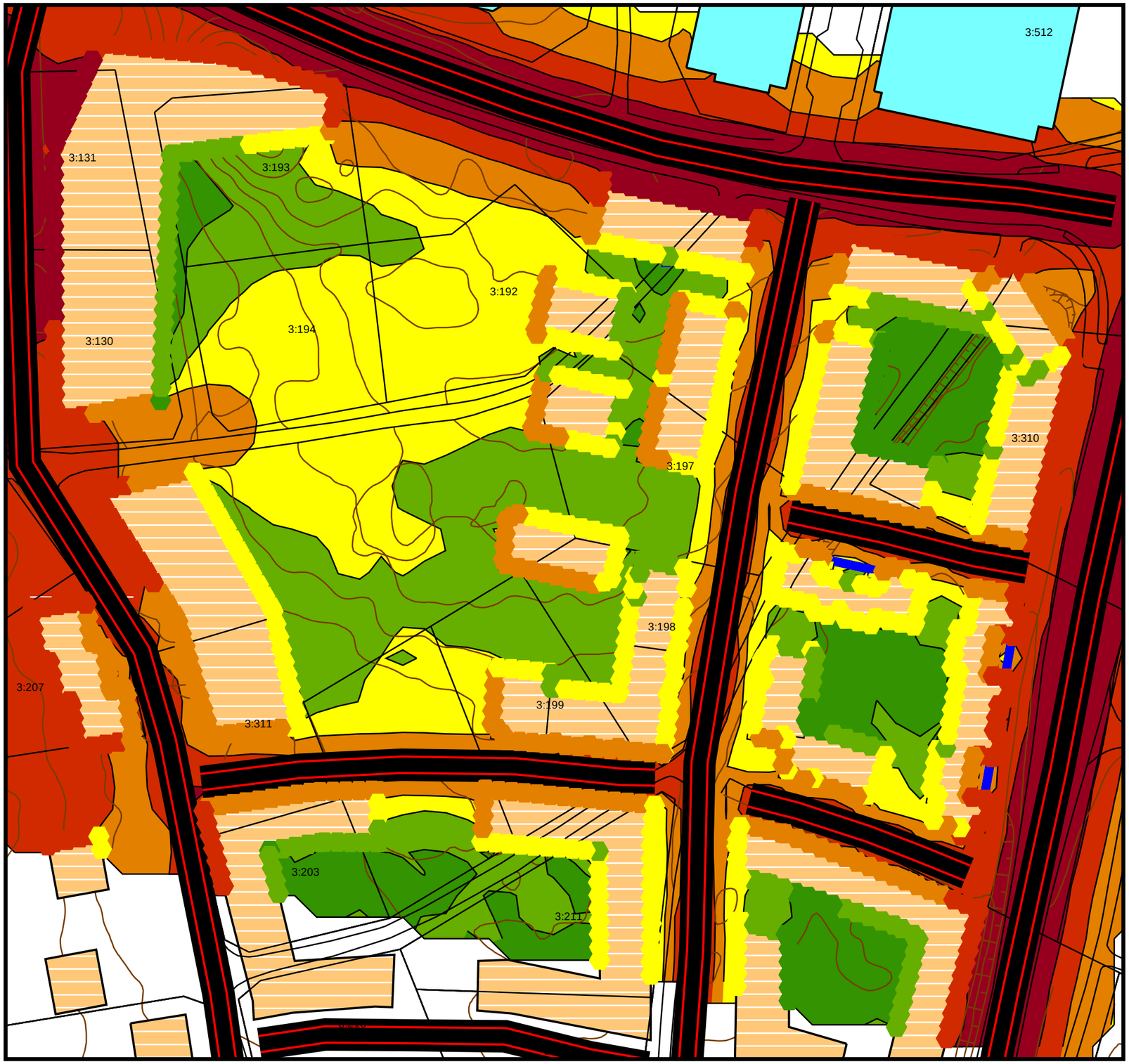
Teckenförklaring

Befintlig bebyggelse
Planerad bebyggelse
Emissionsljne
Väg

Längdskala 1:1000
0 5 10 20 30 40 m

RAMBÖLL

Beräkning: Jan Pons
Granskning:
Datum: 2017-01-24

Örnens väg
Unr: 1320014853

Planerad situation
Maximalnivå från väg- och tågtrafik
2 m över mark
2 m grid (rutnät för beräkning)
Högsta fasadnivå oavsätt våning

Karta
111

Maximalnivå från väg och tågtrafik
dB(A), fasadnivå friflät utbredning inkl fasadreflex

85 <
80 < <= 85
75 < <= 80
70 < <= 75
65 < <= 70
<= 65

Teckenförklaring

Befintlig bebyggelse
Planerad bebyggelse
Emissionsljne
Väg

Facade map operations

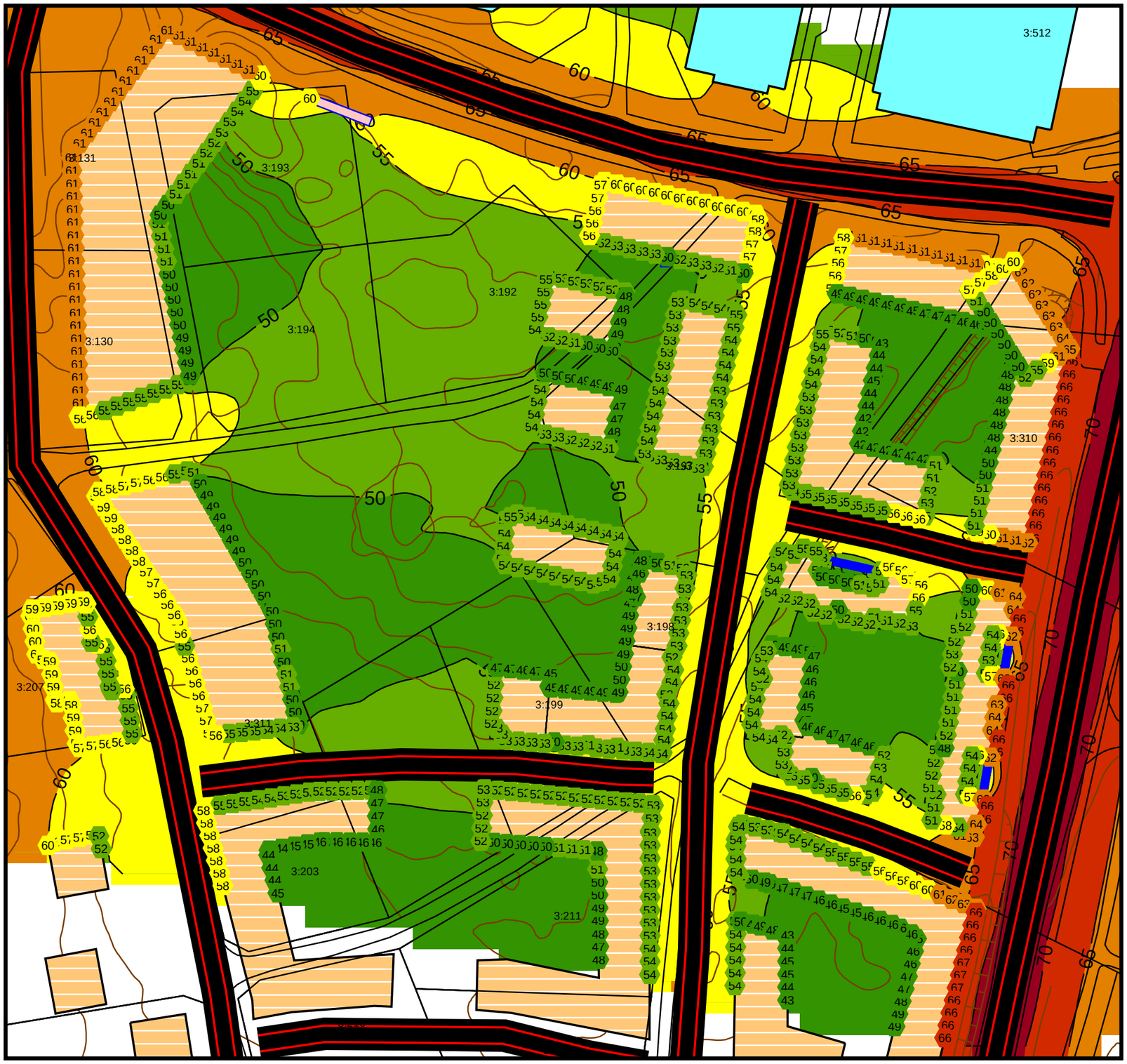
Facade point
Facade point with conflict
Free field point
Free field point with confl
Facade with conflict

N

Längdskala 1:1000
0 5 10 20 30 40 m

RAMBØLL

Beräkning: Jan Pons
Granskning:
Datum: 2017-01-24

Örnens väg
Unr: 1320014853

Planerad situation
Ekvivalentnivå från väg- och tågtrafik
2 m över mark
2 m grid (rutnät för beräkning)
Högsta fasadnivå oavsätt våning

Karta
12

Ekvivalentnivå från väg och tågtrafik
dB(A), fasadnivå friflät utbredning inkl fasadreflex

70 <	
65 <	<= 70
60 <	<= 65
55 <	<= 60
50 <	<= 55
	<= 50

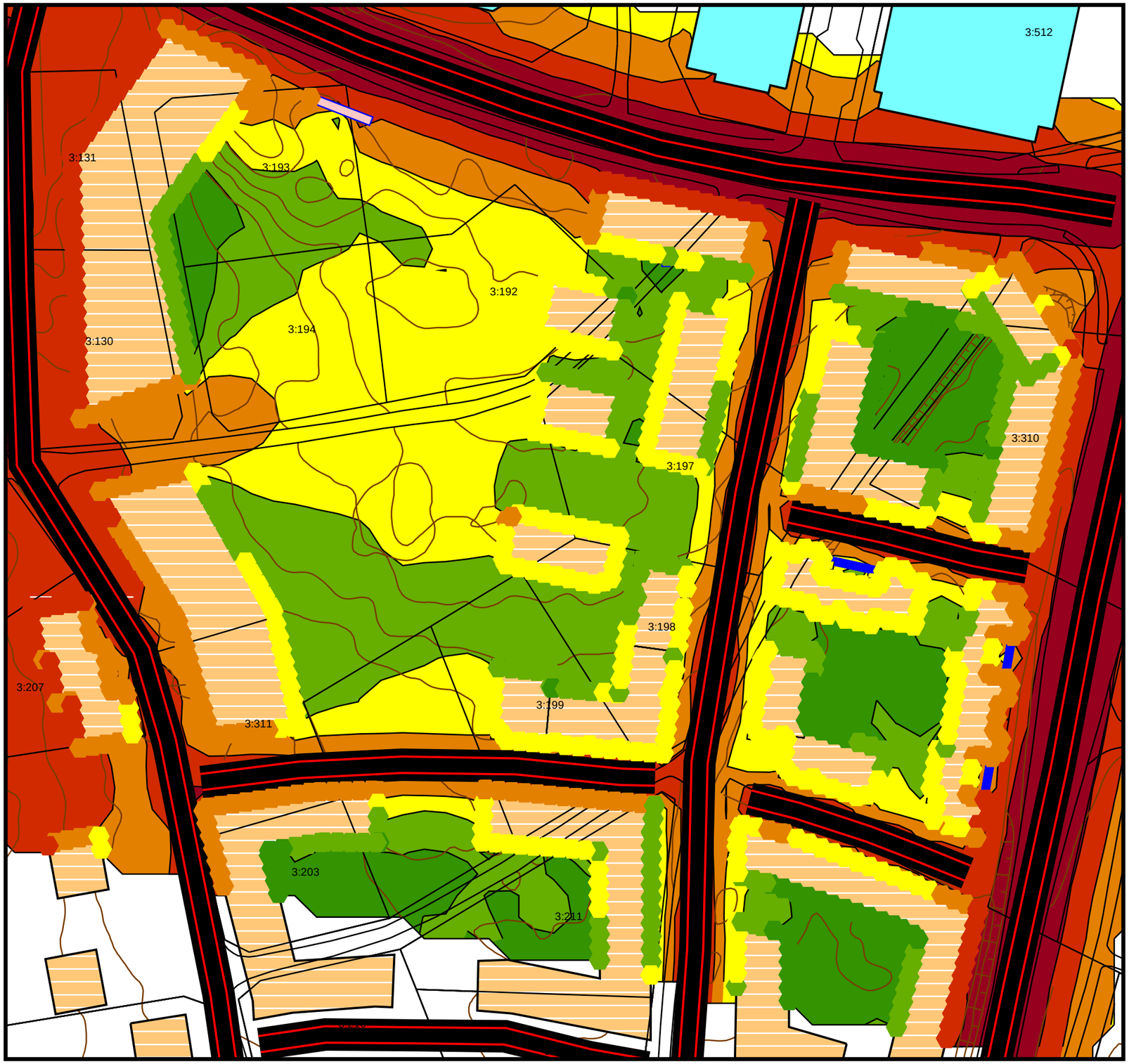
Teckenförklaring

- Befintlig bebyggelse
- Planerad bebyggelse
- Emissionsljne
- Väg
- Stödbyggnad

Längdskala 1:1000
0 5 10 20 30 40 m

RAMBØLL

Beräkning: Jan Pons
Granskning:
Datum: 2017-01-24

Örnens väg
Unr: 1320014853

Planerad situation
Maximalnivå från väg- och tågtrafik
2 m över mark
2 m grid (rutnät för beräkning)
Högsta fasadnivå oavsätt våning

Karta
112

Maximalnivå från väg och tågtrafik
dB(A), fasadnivå friflät utbredning inkl fasadreflex

85 <	
80 <	<= 85
75 <	<= 80
70 <	<= 75
65 <	<= 70
	<= 65

Teckenförklaring

- Befintlig bebyggelse
- Planerad bebyggelse
- Emissionsljne
- Väg

Facade map operations

- Facade point
- Facade point with conflict
- Free field point
- Free field point with confl
- Facade with conflict

N

Längdskala 1:1000
0 5 10 20 30 40 m

RAMBØLL

Beräkning: Jan Pons
Granskning:
Datum: 2017-01-24

Örnens väg
Unr: 1320014853

Planerad situation
Ekvivalentnivå från väg- och tågtrafik
2 m över mark
2 m grid (rutnät för beräkning)
Högsta fasadnivå oavsätt våning

Karta
13

Ekvivalentnivå från väg och tågtrafik
dB(A), fasadnivå friflät utbredning inkl fasadreflex

70 <
65 < <= 70
60 < <= 65
55 < <= 60
50 < <= 55
<= 50

Teckenförklaring

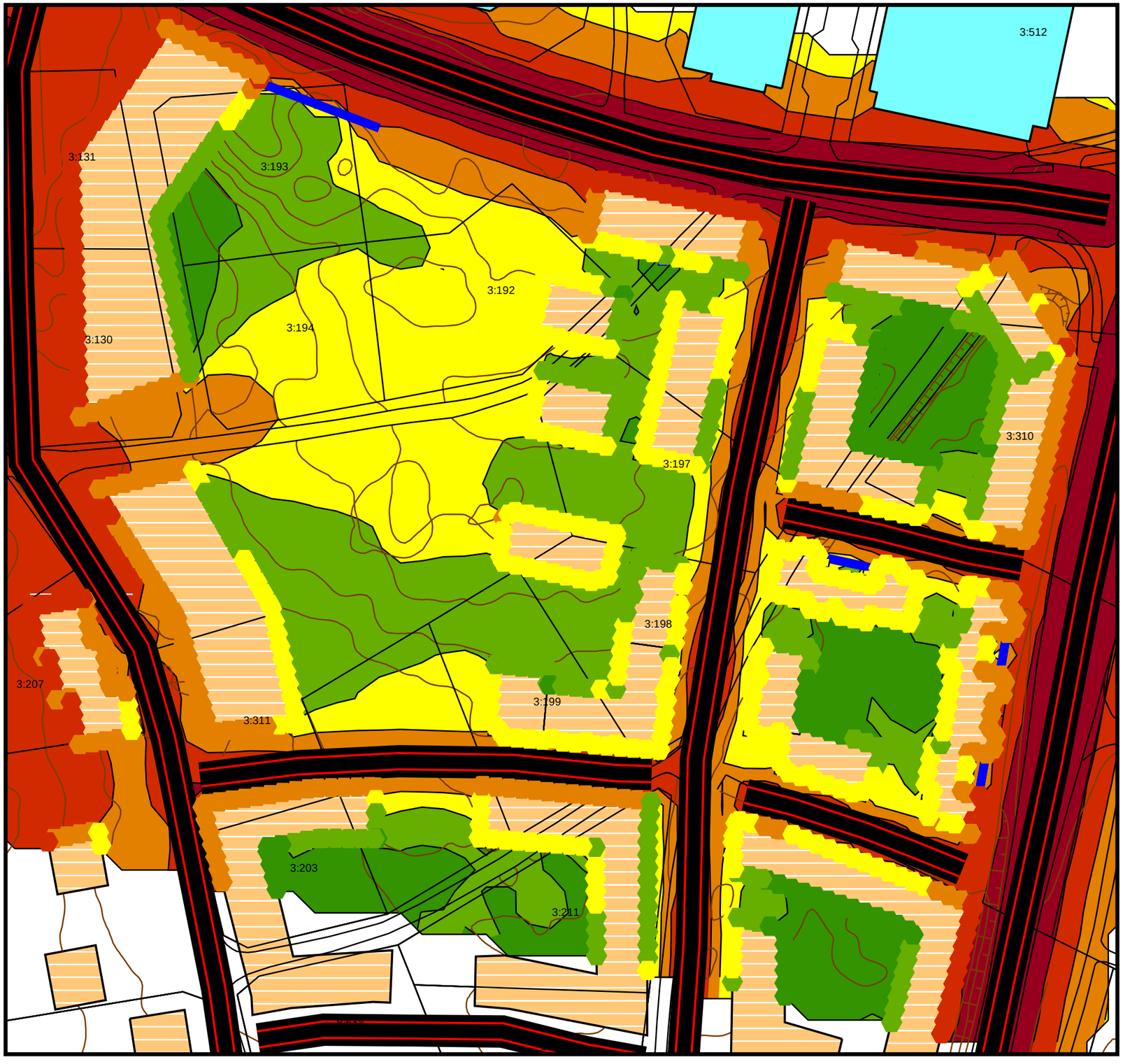
- Befintlig bebyggelse
- Planerad bebyggelse
- Emissionslinje
- Väg
- Stödbyggnad

N

Längdskala 1:1000
0 5 10 20 30 40 m

RAMBØLL

Beräkning: Jan Pons
Granskning:
Datum: 2017-01-24

Örnens väg
Unr: 1320014853

Planerad situation
Maximalnivå från väg- och tågtrafik
2 m över mark
2 m grid (rutnät för beräkning)
Högsta fasadnivå oavsätt våning

Karta
113

Maximalnivå från väg och tågtrafik
dB(A), fasadnivå friflät utbredning inkl fasadreflex

85 <	
80 <	<= 85
75 <	<= 80
70 <	<= 75
65 <	<= 70
	<= 65

Teckenförklaring

- Befintlig bebyggelse
- Planerad bebyggelse
- Emissionsljne
- Väg

Facade map operations

- Facade point
- Facade point with conflict
- Free field point
- Free field point with confl
- Facade with conflict

N

Längdskala 1:1000
0 5 10 20 30 40 m

RAMBØLL

Beräkning: Jan Pons
Granskning:
Datum: 2017-01-24

HANINGE KOMMUN

Dagvattenutredning Örnens väg

Uppdaterad 2017

Stockholm 2017-01-27

Dagvattenutredning Örnens väg

Uppdaterad 2017

Datum 2017-01-27
Uppdragsnummer 1320025337

Lisa Kohlström, uppdragsledare
Hanna Särnefält, handläggare
Johanna Ardland Bojvall, granskare

Innehållsförteckning

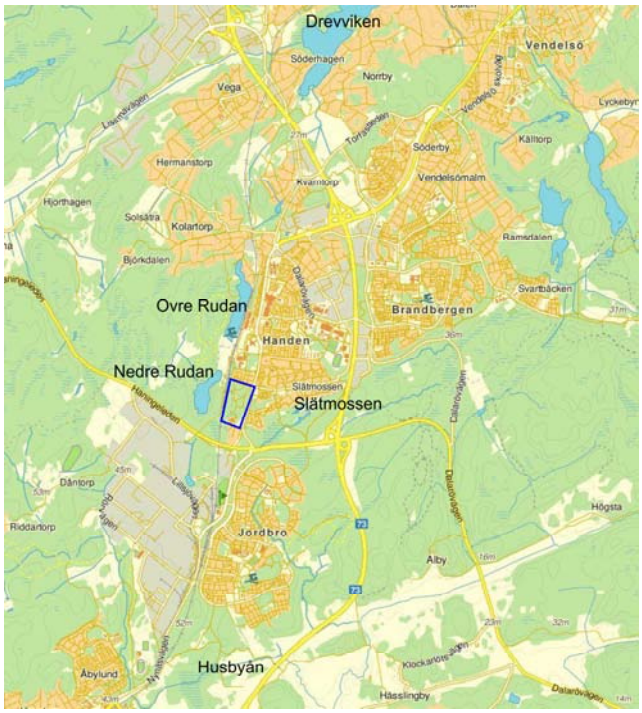
1. Inledning 4
1.1 Bakgrund och syfte 4
1.2 Uppdragsbeskrivning 4
2. Förutsättningar 5
2.1 Tidigare utredningar 5
2.2 Dagvattenstrategi 5
2.3 Dimensionering 6
2.4 Koordinat- och höjdsystem 6
2.5 Avrinningsområden 6
2.6 Weserdomen 10
3. Nulägesbeskrivning 11
3.1 Natur och kulturintressen 12
3.2 Jordarter och geoteknik 12
3.3 Befintlig avrinning och topografi 13
3.4 Befintliga ledningar 15
3.5 Markavvattningsföretag 16
4. Flödesberäkningar 17
4.1 Metod för flödesberäkningar 17
4.2 Flöden före exploatering 17
4.3 Flöden efter exploatering 19
4.4 Magasinsbehov 22
4.5 100-årsflöde 22
5. Föroreningsberäkningar 24
5.1 Metod för föroreningsberäkningar 24
5.2 Markanvändning ansatt i StormTac 24
5.3 Resultat föroreningsberäkningar 25
6. Dagvattenhantering 27
6.1 Höjdsättning 29
6.2 Materialval 29
6.3 Gröna tak 29
6.4 Hårdgjorda ytor 30
6.5 Infiltration 30
6.6 Makadamfyllda stråk och Rain gardens 30
6.7 Svackdiken 30
6.8 Växtbäddar och skelettjord 30

6.9 Översilning 32
6.10 Damm eller våtmark 32
7. Reningseffekter för föreslagna åtgärder 32
8. Diskussion och slutsats 33
Referenser 35
Skriftliga 35
Internet 35

1. Inledning

1.1 Bakgrund och syfte

I Haninge kommun pågår ett arbete med att upprätta en ny detaljplan för området söder om Örnens väg och väster om Nynäsvägen i södra Handen, se Figur 1.

Figur 1. Exploateringsområdets läge är markerat i blått.

Detaljplanen syftar till att möjliggöra en ny varierad stadsbebyggelse med flerbostadshus och lokaler för handel i bostadshusens bottenplan. Det planeras även för skola och förskola i området.

1.2 Uppdragsbeskrivning

Dagvattenutredningen omfattar att:

- Utreda befintliga förhållanden med avseende på avrinningsområden, avrinningsstråk, in- och utströmningsområden.
- Identifiera lågpunkter där dagvatten samlas.
- Beräkna flöden före och efter exploatering samt 100-årsflöden.
- Beräkna dagvattnets föroreningsinnehåll före och efter exploatering både med avseende på halter och belastning, kg/år.

- Bedömning av områdets förutsättningar för LOD.

- Föreslå åtgärder som kan utföras för att förbättra fördröjningen och reningen av dagvattnet inom området.

- Beräkna erforderlig volym för (förmodad) dagvattendamm och förslag på placering.

- Översiktlig bedömning av påverkan på eventuella markavvattningsföretag.

2. Förutsättningar

2.1 Tidigare utredningar

- PM Grundvatten, Handens grundvattenförekomst (Ramböll, 2014)
- Bullerutredningskarta för Söderbymalm 3:336 (Ramböll, 2012)

2.2 Dagvattenstrategi

Haninge kommun antog en dagvattenstrategi 2016-09-12. Dagvattenstrategin är ett verktyg för att skapa en hållbar dagvattenhantering och den innehåller övergripande mål och strategier.

Målet med dagvattenstrategin är att skapa en långsiktigt hållbar dagvatten-hantering. Fyra mål är identifierade i dokumentet och för att uppfylla målen har ett antal strategier utarbetats. Strategierna ska gemensamt skapa en dagvattenhantering som efterliknar de naturliga förloppen vid regn med fördröjning och infiltration av dagvatten för att minimera avrinnande flöde. Fokus ligger på att samarbete är den viktigaste framgångsfaktorn för en hållbar dagvattenhantering i Haninge.

De fyra övergripande målen är:

- Robusta bebyggelsemiljöer. Bebyggelsen lokaliseras och utformas så att skaderisken vid kraftiga regn minimeras. Anläggningar för dagvattenhantering utformas så att de berikar bebyggelsemiljön och gynnar den biologiska mångfalden.
- Välmående yt- och grundvatten. Antalet föroreningskällor begränsas, förorenat dagvatten hanteras med lokala åtgärder, efterföljande dagvattensystem utformas så att ytterligare föroreningar avskiljs under vattnets väg till recipient eller reningsverk.
- Bevarad vattenbalans. Den naturliga grundvattennivån och vattenbalansen ska inte påverkas negativt i samband med exploatering.
- Gemensamt ansvarstagande. Alla inblandade aktörer tar ansvar för dagvattenhanteringen från planering till förvaltning.

2.3 Dimensionering

Dagvattenanläggningar ska dimensioneras enligt Svenskt Vattens publikation P110 (Svenskt Vatten, 2016). I tät bostadsbebyggelse dimensioneras dagvattensystemet för regnintensiteter med 20 års återkomsttid. 20 år är också den återkomsttid Haninge kommun beslutat att dagvattensystemen i kommunen ska dimensioneras för.

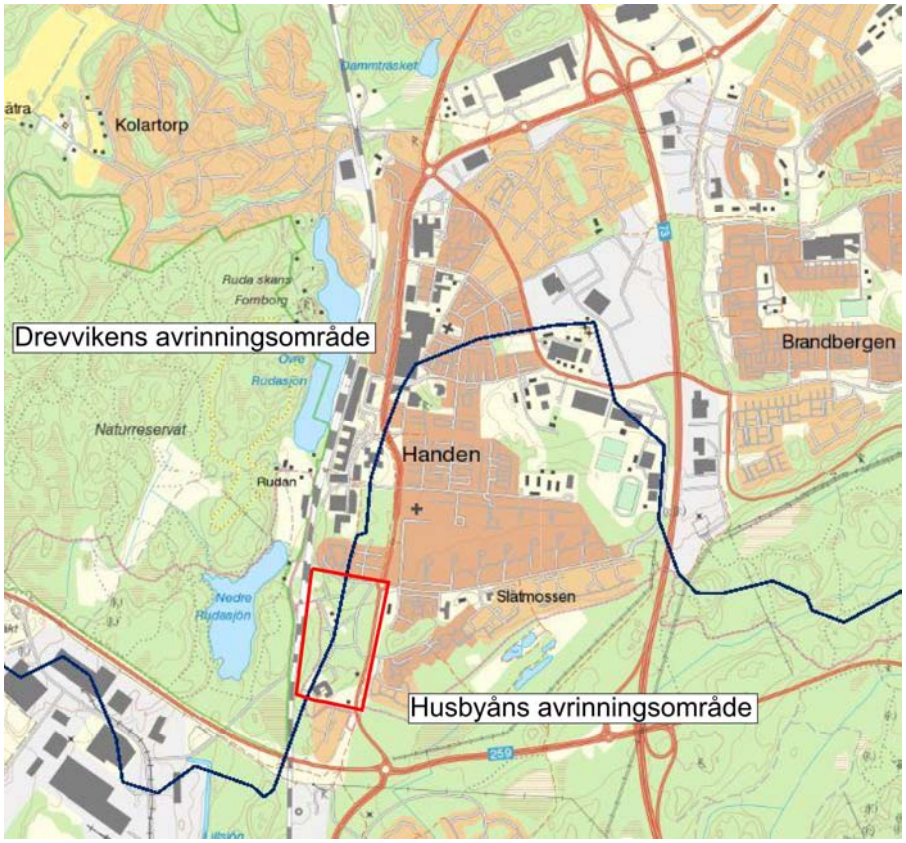
Vid dimensionering av dagvattensystem ska hänsyn tas till ökad nederbörd till följd av klimatförändringar. Enligt P110 ska klimatfaktorn 1,25 användas vid beräkning av framtida dagvattenflöden, d.v.s. en ökning av regnintensiteten med 25 %.

2.4 Koordinat- och höjdsystem

I Haninge kommun gäller referenssystemen SWEREF 99 18 00 och RH 2000.

2.5 Avrinningsområden

I VISS (Vatten-Informations-System-Sverige) finns översiktliga avrinningsområden framtagna av SMHI. Den visar på en vattendelare genom utredningsområdet. Området väster om vattendelaren ingår i Drevvikens avrinningsområde och det område öster om vattendelaren ingår i Husbyåns avrinningsområde, se Figur 2. Vattendelaren är som ovan nämnt översiktlig och går i verkligheten längre österut, se vidare i kapitel 3.2.

Figur 2. Översikt avrinningsområden från VISS. Vattendelare redovisas med blå linje och utredningsområdet är översiktligt markerat med röd linje.

2.5.1 Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer, MKN, för vattenförekomster utgör kvalitetskrav. För ytvattenförekomster syftar normerna till att uppnå hög eller god ekologisk status och god kemisk ytvattenstatus senast den 22 december 2015, om de inte omfattas av undantag. Undantag kan meddelas i form av tidsfrist, exempelvis god ekologisk status 2021, eller mindre strängt krav. Som underlag för MKN har ekologisk status eller potential samt kemisk ytvattenstatus bedömts för varje vattenförekomst. Ekologisk status är en sammanvägning av biologiska, fysikalisk-kemiska och hydrologiska parametrar. Exempel på fysikalisk-kemiska parametrar som ingår är näringsämnen, turbiditet och pH. Nuvarande situation jämförs med ett ursprungligt tillstånd för varje parameter som är unik för varje vattenförekomst. Resultatet för de olika parametrarna vägs sedan samman i en övergripande ekologisk status för vattenförekomsten. Ekologisk status klassificeras i fem klasser: hög, god, måttlig, otillfredsställande och dålig status. Kemisk ytvattenstatus bestäms av gränsvärden för 33 ämnen som är gemensamma för EU. Samtliga ämnen är miljögifter och benämns i vattenförvaltningsarbetet som prioriterade ämnen. Exempel på prioriterade ämnen är: kadmium, kvicksilver, tributyltenn (TBT) och flera olika polyaromatiska

kolväten (PAH). Om gränsvärdet för ett av ämnena överskrids klaras inte kravet på god kemisk ytvattenstatus.

Grundvattenförekomster har god kvantitativ status när grundvattennivåerna är sådana att de visar att det råder balans mellan den långsiktiga uttagsnivån och grundvattenbildning. Vattennivåerna ska vara så att de inte på grund av mänsklig påverkan visar på långsiktiga förändringar i flödesriktningen som orsakar inträngning av salt grundvatten eller förorening. Nivåerna ska inte heller genom mänsklig påverkan leda till att god ekologisk status inte nås i ytvatten som är förbundna med grundvattenförekomsten.

God kemisk status för grundvattenförekomster anses vara uppnått när fastställda riktvärden (baserat på övervakningsresultat) inte överskrids i vattenförekomsten eller om riktvärden överskrids men det är möjligt att visa att överskridandet inte skadar människa eller angränsande miljö och att möjligheten att använda grundvattnet inte försämras.

2.5.1.1 Recipienter ytvattenförekomster

De östra delarna av området ligger inom avrinningsområdet för Husbyån. Vattendraget klassas som vattenförekomst (ID SE655850-163256) enligt vattenförvaltningen och mynnar i Horsfjärden, norr om Årsta havsbad.

Husbyån har som vattenförekomst fastställda miljökvalitetsnormer för ekologisk och kemisk status. Dess nuvarande status har 2009 klassats som otillfredsställande ekologisk status och kemisk status till god (exklusive kvicksilver). Husbyån har framförallt problem på grund av övergödning och syrefattiga förhållanden samt miljögifter. På grund av övergödningsproblematiken har Husbyån fått dispens och ska uppnå god ekologisk status först 2027 enligt arbetsmaterial daterat 2016-11-25 i VISS. God kemisk ytvattenstatus ska bibehållas och halterna av kvicksilver och bromerade difenyletrar bör inte öka från halterna i december 2015.

Det västra området ingår som nämnts i avrinningsområdet till Drevviken (vattenförekomst ID: SE656793-163709). Drevvikens ekologiska status är enligt arbetsmaterialet i VISS måttlig på grund av övergödning. Miljökvalitetsnormen säger att Drevviken skall uppnå god ekologisk status till år 2021.

Statusen år 2016 gällande den kemiska ytvattenstatusen för Drevviken är god kemisk ytvattenstatus, undantag med mindre stränga krav på kvicksilver och kvicksilverföroreningar samt bromerade difenyletrar och undantag med tidsfrister för tributyltennföreningar till 2027 (Förslag till miljökvalitetsnorm Arbetsmaterial 2016-11-21, Länsstyrelsen, VISS).

2.5.1.2 Grundvattenförekomster

Inom planområdet finns två grundvattenförekomster Handen och Jordbromalm.

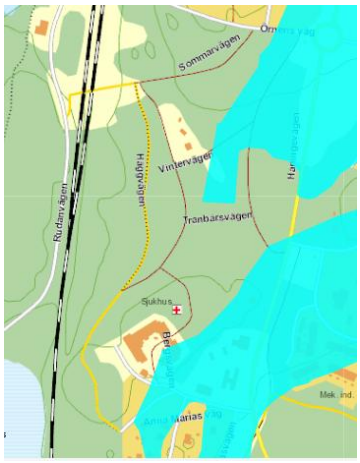
Förekomsten Handen (ID SE:656307-163320), har översiktlig utbredning enligt Figur 3.

Figur 3 Grundvattenförekomst Handens utbredning i det aktuella planområdet. Den geometriska utbredningen är översiktlig. Viss, 2016.

Enligt arbetsmaterial från 2015-09-24 har vattenförekomsten Handen god kemisk grundvattenstatus samt god kvantitativ status med goda eller utmärkta uttagsmöjligheter på 5-25 l/s. Förbättringsbehov finns med avseende på halten klorid. Identifierade påverkanskällor på Handen är punktkällor från förorenade områden i form av ett kluster av MIFO-objekt i tätorten, samt saltad väg som korsar förekomsten 0,5 km. (Förslag till miljökvalitetsnorm, arbetsmaterial 2014-03-28 Länsstyrelsen VISS). Påverkan av klorid är uppmätt över riktvärde.

Grundvattenförekomsten Jordbromalm (ID SE:656020-163276) har översiktlig utbredning enligt Figur 4.

Figur 4 Grundvattenförekomst Jordbromalms utbredning i det aktuella planområdet. Den geometriska utbredningen är översiktlig. Viss, 2016.

Jordbromalm har också god kemisk status samt god kvantitativ status med utmärkta eller ovanligt goda uttagsmöjligheter på 25-125 l/s enligt arbetsmaterial daterat 2015-09-24. Påverkanskällor är ett antal MIFO objekt ovanpå förekomsten samt 2,6 km saltad väg inom och i tillrinningsområdet.

2.5.2 Förslag till riktvärden för dagvatten

Det finns inga nationella riktvärden för dagvatten i nuläget. Regionplane- och trafikkontoret i Stockholms läns landsting tog år 2009 fram förslag till riktvärden (RTK). Vilket riktvärde som ska användas är bl.a. beroende av var i ett avrinningsområde utsläppet sker och storleken på recipienten. För den aktuella utredningen används för jämförelse riktvärden på nivå 1M, vilka avser utsläpp direkt till recipient, från t.ex. en dagvattenledning, Stockholms läns landsting, 2009.

2.5.3 Haninge kommuns recipientklassificering

Haninge kommun har 2013 tagit fram en egen recipientklassificering för 34 sjöar och vattendrag i kommunen. Där bedöms dess känslighet och värde.

Husbyåns sammanvägda bedömning är att Husbyån och dess biflöden samt Drevviken är skyddsvärt (klassning 2 på en tregradig skala).

De risker man främst ser inom avrinningsområdet är spillvatten från bostads- och omvandlingsområden utanför kommunalt verksamhetsområde, dagvatten från t.ex. Jordbro företagspark och vägdagvatten från väg 73, vilket kan ha stor negativ påverkan.

Grundvattenförekomster är inte bedömda i den aktuella recipientklassificeringen.

2.6 Weserdomen

Efter en prövning i Tyskland av tre projekt som rörde tillståndsprövning av utbyggnad av vattentrafiken på floden Weser finns en dom från EU-domstolen som har påverkat myndigheters tillämpning av miljökvalitetsnormerna för vatten.

Domstolen bedömde att medlemsstaterna (med förbehåll för att undantag kan beviljas) är skyldiga att inte meddela tillstånd till verksamheter som riskerar att orsaka en försämring av status eller när uppnåendet av god ekologisk status eller god ekologisk potential och god kemisk status äventyras. En försämring anses ske så snart statusen hos minst en kvalitetsfaktor försämras en klass, exempelvis från god till måttlig. I Sverige ska miljömålens uppfyllande ske genom miljökvalitetsnormer. Havs- och vattenmyndighetens bedömning är att Weserdomens slutsatser är tillämpliga både vid tillståndsprövning och vid tillsyn enligt miljöbalken. De domar i Sverige som i nuläget finns som har refererat till Weserdomen har samtliga rört tillståndsärenden, Havs- och vattenmyndigheten, 2016.

3. Nulägesbeskrivning

Det planerade exploateringsområdet är ca 14 ha stort. Området avgränsas i norr av Örnens väg och ett nybyggt bostadsområde. I söder ligger en större byggnad som idag används som vårdklinik. Marken utgörs nästan uteslutande av naturmark.

I öster går Nynäsvägen som är en relativt trafikerad genomfartsled med ca 19 000 fordon per årsmedeldygn (ÅDT), enligt bullerutredning för Söderbymalm 3:336, Ramböll, 2012. I väster avgränsas exploateringsområdet av järnvägen, se Figur 5.

Figur 5. Ortofoto över området med Örnens väg i norr, vårdkliniken i söder, Nynäsvägen i öster och järnvägen i väster.

Området har tidigare utgjorts av sommarhusområden, men idag finns ingen bebyggelse kvar längre, så när som på något enstaka hus. Istället har en blandskog vuxit upp. I naturen finns dock spår av tomterna i form av grindstolpar, fruktträd etc.

3.1 Natur och kulturintressen

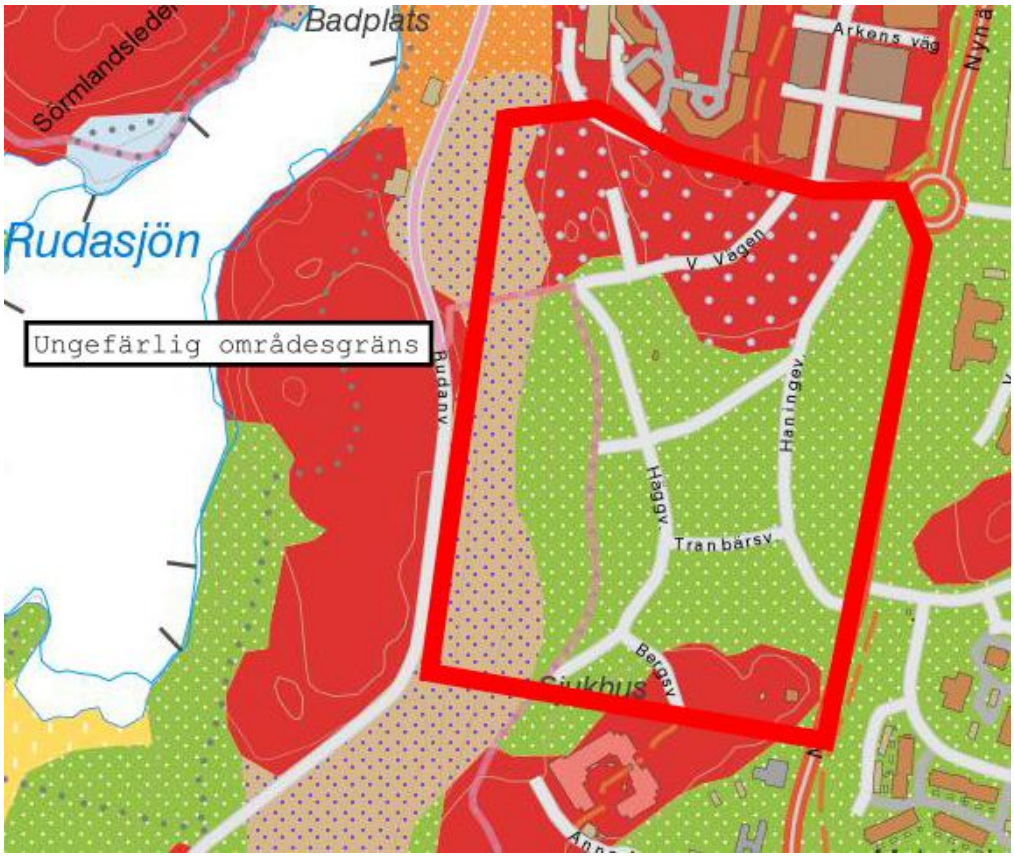
Området angränsar till Rudans naturreservat med järnvägen mellan området och naturreservatet.

3.2 Jordarter och geoteknik

Enligt SGU:s jordartskarta består större delen av området av isälvsmaterial. Vid platsbesöket syntes dock berg i dagen, vilket kan vara stora block eller lokala partier av berg som sticker upp i isälvsmaterialet. Generellt har denna typ av jordart god infiltrationsförmåga.

Bitvis kan den dock överlagras av tätare jordarter i terrängens lågpunkter, där ytvatten ansamlas. Vid platsbesöket stod vatten i markytan i lokala lågpunkter. Grundvattenytan ligger generellt på betydligt större djup i isälvsavlagringar.

Området närmast järnvägsspåren, som går längs med Rudanvägen, är underlagrade av kärrtorv och där stod det vatten samlat på några ställen, se Figur 6.

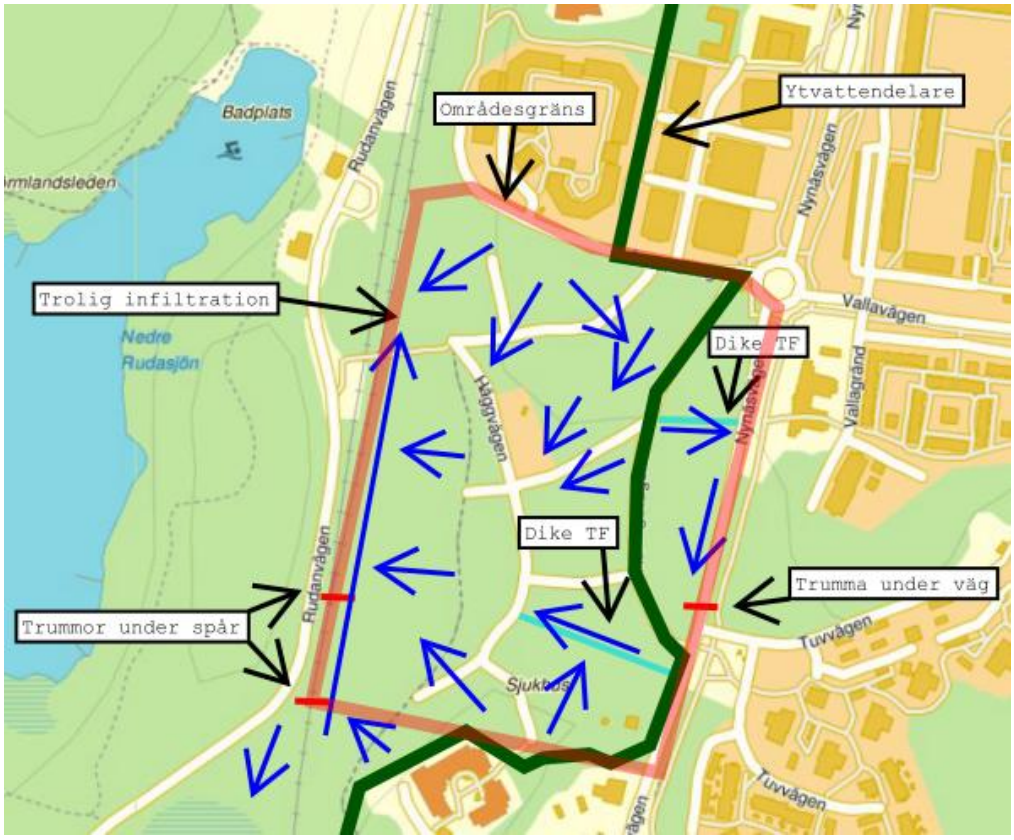

Figur 6. Jordartskarta över området. Brunprickigt område betyder kärrtorv, röd betyder berg, grönprickig är isälvssediment sand och rödprickigt är berg/morän. Röd linje är planområdets ungefärliga gräns enligt förfrågningsunderlag 2015-03-25.

3.3 Befintlig avrinning och topografi

Ytvattnets avrinning följer i dagsläget markens topografi och ansamlas i lokala lågpunkter eller lågstråk i terrängen. Avrinningsförloppet är långsamt då marken är täckt av vegetation med några få undantag för kala berghällar. I figur 7 redovisas flödesriktning och vattendelare som går genom området i nord-sydlig riktning. Avrinningsriktningar är markerade med blå pilar och har tagits fram utifrån höjddata från grundkartan, samt vid observationer vid platsbesöket.

Marken sluttar från Haningevägen ner mot järnvägen från ca +47 till ca +43 m som är områdets lågpunkt. I den södra delen lutar marken kraftigare från vårdklinikens fastighet (ca +51 m) mot exploateringsområdet. I norr vid Örnens väg sluttar marken från ca +53 m ner mot sydöst. I de centrala delarna är terrängen relativt flack och mycket av nederbörden tas troligtvis upp av marken eller avrinner långsamt utmed markytan. På ett par ställen ned mot järnvägen finns sänkor och grävda diken.

Figur 7. Avrinning inom exploateringsområdet, de blåa pilarna representerar riktning för ytavrinningen, TF=torrläggningsföretag.

Större delen av området avrinner västerut mot Övre Rudasjön, som ingår i Drevvikens avrinningsområde. Ingen tillrinning mot utredningsområdet bedöms förekomma varken söderifrån eller norrifrån då ytvattendelare finns i norra och i södra delen av utredningsområdet. Även järnvägen verkar som en ytvattendelare

för områdets östra sida. Marken lutar ner mot järnvägsspåren där det finns en planare markremsa. På sina ställen finns lokala vattenansamlingar utmed järnvägsspåren. Det finns även ett dike utmed järnvägsspåren som avrinner norrut, diket var vattenfyllt vid platsbesök i maj 2015 och ser ut att ha en lågpunkt i ungefärligt läge vid gångbron över järnvägen. Ingen trumma under järnvägen kunde hittas vid lågpunkten under besöket vilket kan innebära att dagvattnet infiltrerar och inte bortledes.

Det finns dock två trummor längre söderut, under järnvägsspåren, se Figur 7. Vid platsbesöket bedömdes trummorna luta österut in mot exploateringsområdet, men för att vara säker bör inmätning av trummorna utföras. Den norra trummans mynning väster om spåren var inte synlig från Rudanvägen. Rudanvägen ligger dock mycket högre än spåren och sluttar åt väster vilket ger slutsatsen att denna trumma endast tar in vatten från det lilla diket längs med rälsen. Den södra trummans mynning syntes men bedöms ha ett litet upptagningsområde på den västra sidan om järnvägen. Trumman låg i en lågpunkt med brant sluttande kanter upp mot omgivningen, se Figur 8.

Figur 8. Södra trummans mynning väster om järnvägsrälsen.

Omgivningarna sluttade sedan söderut mot ett sankt område mellan Rudanvägen och Haningeleden, Figur 9, inget vatten bedöms kunna avrinna från det sanka området norrut till trumman ifråga.

Figur 9. Bild över sankt område söder om trumma under järnvägen.

Området öster om Haningevägen avleder ytvatten mot dike utmed Nynäsvägen. Via en trumma under Nynäsvägen avleds vattnet vidare till ledningar i Nynäsvägen mot Slätmossen och Husbyån. Allt dagvatten från Nynäsvägen avrinner mot Slätmossen och Husbyån, via vägdagvattenbrunnar eller diken.

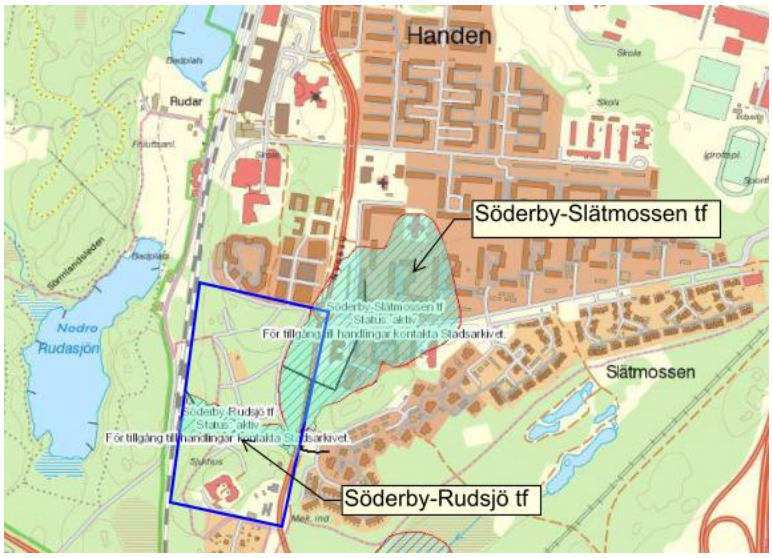
3.4 Befintliga ledningar

Genom området går ett huvudledningsstråk för vatten och spillvatten. Ledningarna kommer in från bostadsområdet öster om Nynäsvägen i höjd med Haningevägen och fortsätter i Tranbärsvägen och vidare i Häggvägen. I korsningen Tranbärsvägen/Haningevägen tillkommer även en dagvattenledning. Vid platsbesöket lokaliserades inga dagvattenbrunnar som kan vara anslutna till dagvattenledning som startar i Tranbärsvägen. Ledningarna fortsätter norrut längs med järnvägsspåren.

I området finns ytterligare en spillvattenledning, som kommer in lite längre söder ut på Nynäsvägen men ansluter till spillvattenledningen i Häggvägen. Dagvattenledningen som startar i Tranbärsvägen avleder dagvatten mot ett utlopp mellan Nedre och Övre Rudasjön. Inga rännstensbrunnar kunde dock lokaliseras vid platsbesöket, dock antas i dagsläget att denna dagvattenledning kan nyttjas för att leda ut kommande exploaterings dagvatten. Se befintliga VA-ledningar i bilaga 1.

3.5 Markavvattningsföretag

I Länsstyrelsens webbgis redovisas två torrläggningsföretag inom det planerade exploateringsområdet, Söderby-Slätmossens torrläggningsföretag och Söderby-Rudsjö torrläggningsföretag, se båtnadsområden i Figur 10.

Figur 10. Torrläggningsföretagens båtnadsområden inom området.

En dikessträcka som hör till Söderby-Slätmossens torrläggningsföretag rinner mellan Haningevägen och Nynäsvägen med flödesriktning mot Nynäsvägen i området. Diket är till stor del igenväxt, se Figur 11.

Figur 11. Dike tillhörande Söderby-Slätmossen torrläggningsföretag

Söderby-Rudsjö torrläggningsföretag går i samma lågstråk som den södra spillvattenledningen. Vid platsbesöket såg lågstråket ut att vara mycket igenväxt och inget tydligt dikesstråk kunde urskiljas.

Torrläggningsföretagen bedöms inte ha någon funktion för området när exploateringen har skett och därför rekommenderas att kommunen ansöker om upphörande av företagen till Mark-och miljödomstolen. Om endast en del av torrläggningsföretaget ligger inom planområdet ansöks istället om ändring.

4. Flödesberäkningar

4.1 Metod för flödesberäkningar

Flödesberäkningar för att uppskatta dagvattenavrinningen från området har utförts med rationella metoden. Den matematiska formel som beskriver den rationella metoden ges av Ekvation 1 nedan (Svenskt Vatten, 2016).

$$q_{dim} = A \cdot \varphi \cdot i(t_r) \cdot kf \qquad (1)$$

q_{dim} är det dimensionerande flödet (l/s), A är avrinningsområdets area (ha), φ är avrinningskoefficienten (-) och $i(tr)$ är den dimensionerande regnintensiteten (l/s,ha), beräknad med Dahlström 2010 (Svenskt Vatten 2011). t_r står för regnets varaktighet vilken i rationella metoden likställs med områdets rinntid t_c (s). kf är klimatfaktorn (-) som används för att kompensera för framtida klimatförändringar.

Dimensionerande återkomsttid för regn har valts till 20 år, vilket enligt P110 är dimensionerande i tät bostadsbebyggelse. Regnets varaktighet beror på områdets rinntid och beskrivs i avsnitt 4.2.2 och 4.3.2.

4.2 Flöden före exploatering

4.2.1 Nuvarande markanvändning

Planområdet omfattar en yta på ca 14 ha och är idag fördelat på Nynäsvägen samt naturmark. Större delen av området avvattnas idag västerut men en mindre del, inklusive Nynäsvägen, avvattnas österut. Flödesberäkningarna har utförts för området som avrinner västerut och österut separat. Vattendelaren som går genom området visas i Figur 12.

Figur 12. Uppdelning av områden som flödesberäknats. Den svarta linjen är vattendelaren som går genom området. Blått område rinner åt nordväst och rött resp. lila områdens vatten tas om hand österut.

4.2.2 Flödesberäkning före exploatering

Området som avrinner västerut leds ca 530 m i diken och på kuperad naturmark, med en genomsnittlig rinnhastighet på 0,3 m/s. Detta ger en rinntid på ca 30 minuter. Den dimensionerande regnintensiteten för det västra området, med 20 års återkomsttid och 30 minuters varaktighet, är enligt P110 145,3 l/s,ha.

Området som avrinner österut har kortare rinnsträcka och där har 10 minuters varaktighet satts som dimensionerande. Detta är den kortaste varaktigheten som kan användas. Den dimensionerande regnintensiteten för det östra området, med 20 års återkomsttid och 10 minuters varaktighet, är enligt P110 286,6 l/s,ha.

Avrinningskoefficienter, areor och beräknade flöden utan klimatfaktor redovisas i Tabell 1. Vid dimensionerande regnintensitet utan klimatfaktor blir flödet västerut 158 l/s och österut 298 l/s.

Tabell 1. Markanvändning, areor, avrinningskoefficienter och flöden inom planområdet i nuläget, exklusive klimatfaktor.

Markanvändning	Area (ha)	Φ[1]	Regnintensitet [l/s, ha]	Reducerad area (ha)	Flöde (l/s)
Avrinning västerut					
Naturmark	10,9	0,1	145,3	1,09	158
Summa västerut	10,9			1,09	158
Avrinning österut					
Naturmark	1,6	0,1	286,6	0,16	46
Nynäsvägen	1,1	0,8	286,6	0,88	252
Summa österut	2,7			1,04	298

4.3 Flöden efter exploatering

4.3.1 Framtida markanvändning

Planområdet planeras att bebyggas med flerfamiljshus, en skola och en förskola (Figur 13). I området planeras också för lokalgator, parkeringsplatser, ett torg samt en park med GC-vägar. Flerfamiljshusens kvartersgårdar, bortsett från punkthusen i väster, kommer vara underbyggda med garage. Trädplantering och skelettjordar planeras på torget samt längs de lokalgatorna som går i nord-sydlig riktning, men inte på de mindre stickgatorna i öst-västlig riktning på grund av platsbrist.

Haninge kommun avser planlägga området i minst två etapper. Den första etappen, vars detaljplanearbete nu är påbörjat, omfattar områdets norra delar och är markerad i Figur 13. Det kommer dröja cirka 10 år innan resterande område planläggs.

[1] Avrinningskoefficient (-)

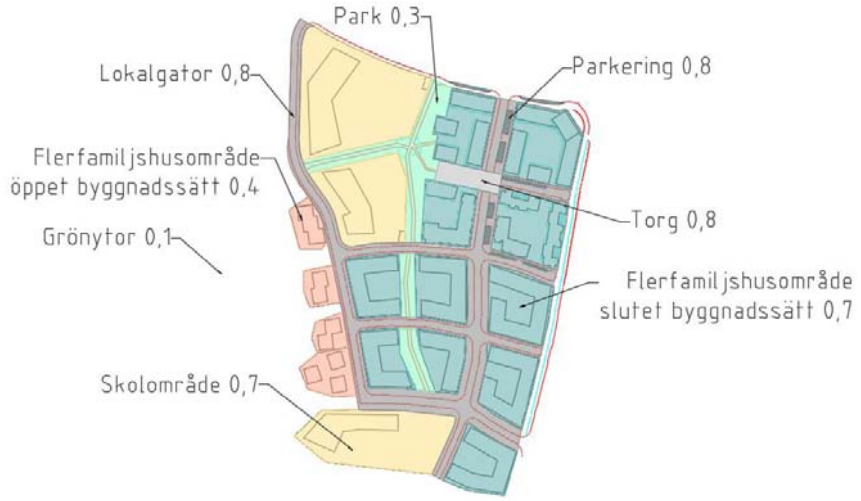

Figur 13. Utredningsområdet efter föreslagen exploatering, skickat från Therése Larsson Seglert till Ramböll 2017-01-09. Turkost=flerfamiljshus, Rosa=Skola, Grönt=grönområde. Den första etappen är markerad med svart streckad linje.

4.3.2 Flödesberäkning efter exploatering

Efter exploatering har rinntiden bedömts till 10 min på grund av snabbare avrinning vid en ökad grad hårdgjorda ytor. Regnintensiteten med 20 års återkomsttid och 10 minuters varaktighet är 286,6 l/s,ha enligt P110. Med klimatfaktor 1,25 (Svenskt Vatten, 2016) blir den dimensionerande regnintensiteten 358,3 l/s,ha.

Vid flödesberäkning har områdets markanvändning delats upp enligt Figur 14. Avrinningskoefficienter har ansatts enligt P110. Bostadskvarteren i öst kommer ha ett slutet byggnadssätt och en avrinningskoefficient på 0,7, vilket förutsätter att ingen vegetation finns på gårdarna. Punkthusen i väst har ett öppet byggnadssätt och därför en lägre avrinningskoefficient, 0,4. De hårdgjorda ytorna; vägar, parkeringsplatser och torg, har en avrinningskoefficient på 0,8. Skolornas gårdar kommer ha relativt stor andel hårdgjorda ytor och får därmed också en relativt hög avrinningskoefficient, 0,7. För parken med GC-vägar har avrinningskoefficienten 0,3 använts, och övriga grönytor har avrinningskoefficient 0,1.

Figur 14. Markanvändning och avrinningskoefficienter som använts i flödesberäkningarna efter exploatering. Turkost=Flerfamiljshusområde slutet byggnadssätt, Rosa=Flerfamiljshusområde öppet byggnadssätt, Gult=Skolområde, Grönt=Park, Grått=Hårdgjorda ytor.

Markanvändning, avrinningskoefficienter och beräknade flöden redovisas i Tabell 2. Den reducerade arean efter exploatering blir 6,1 ha och det totala flödet från planområdet blir 2 200 l/s.

Tabell 2. Markanvändning och flöden efter föreslagen exploatering.

Markanvändning	Φ[2]	Area (ha)	Reducerad area (ha)	Regnintensitet (l/s,ha) med klimatfaktor 1,25	Flöde (l/s)
Flerfamiljshusområde slutet byggnadssätt	0,7	2,8	1,9	358,3	697
Flerfamiljshusområde öppet byggnadssätt	0,4	0,4	0,2	358,3	59
Skolområde	0,7	1,9	1,3	358,3	472
Park	0,3	0,5	0,2	358,3	57
Torg	0,8	0,1	0,1	358,3	28
Lokalgator	0,8	1,2	1,0	358,3	358
Nynäsvägen	0,8	1,1	0,9	358,3	315
Parkering	0,8	0,1	0,1	358,3	18
Övrigt (grönytor)	0,1	5,5	0,5	358,3	197
Summa		13,6	6,1		2 200

[2] Avrinningskoefficient (-)

4.4 Magasinsbehov

Magasinsberäkningen har utförts enligt Dahlström (2010) och Svenskt Vattens publikation P110 och redovisas i Tabell 3. Beräkningsbilagan "*Magasinsberäkning med hänsyn till rinntid enligt Dahlström 2010 för varaktigheter upp till 1 dygn*" från P110 Kap 10.6 har använts för att beräkna magasinsvolymer (Svenskt Vatten, hämtad 2016-12-12). I beräkningsbilagan har rinntiden satts till nära noll. Detta innebär i praktiken att ingen hänsyn tas till rinntiden i beräkningarna, vilket är ett rimligt antagande då området är relativt litet.

Magasinsberäkningarna har genomförts med antagandet att avtappningen från området ska vara densamma som i dagsläget. Tillåtet utflöde efter exploatering är då lika med 20-årsflödet utan klimatfaktor innan exploatering.

Återkomsttid 20 år och klimatfaktor 1,25 har använts och rinntiden har satts till nära noll. Den specifika avtappningen har beräknats från tillåten avtappning, q_{dim}, och den reducerade arean efter exploatering, $A_{red,efter\ exp}$. Se ekvation 2.

$$Specifik\ avtappning = \frac{q_{dim}}{A_{red,efter\ exp}} * \frac{2}{3} \qquad (2)$$

Två alternativ för avvattningen efter exploatering har tagits in i beräkningen av erforderlig magasinsvolym (Tabell 3). I Alternativ 1 avvattnas Nynäsvägen österut via ledningar, som i dagsläget. I Alternativ 2 avvattnas Nynäsvägen tillsammans med övriga planområdet västerut. Den tillåtna avtappningen är därför flödet västerut innan exploatering, 158 l/s (Tabell 1). Magasinsvolymen som krävs för att fördröja det ökade flödet av dagvatten vid 20-årsregn och klimatfaktor 1,25 blir 1 800 m^3 för alternativ 1 och 2 200 m^3 för alternativ 2.

Tabell 3. Erforderliga magasinsvolymer för alternativ 1 respektive 2.

Avrinnings-alternativ	Ansluten reducerad area (ha)	Tillåten avtappning ($l/s,ha_{red}$)	Erforderlig magasinsvolym (m^3)
Alternativ 1	5,2	20,3	1 800
Alternativ 2	6,1	17,3	2 200

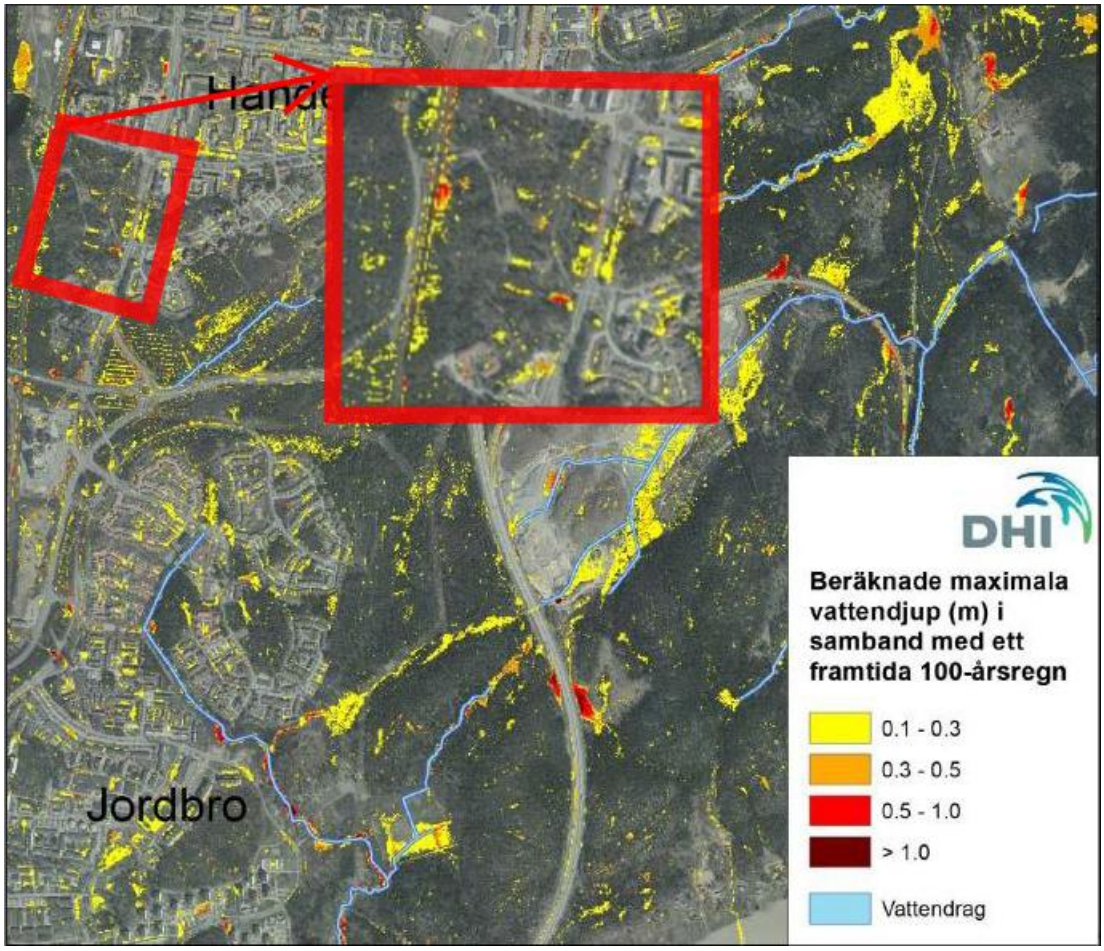
4.5 100-årsflöde

100-årsflödet kan beräknas med samma metod som i avsnitt 4.3, men med en regnintensitet med 100 års återkomsttid. Regnintensiteten med 100 års återkomsttid och 10 minuters varaktighet är enligt P110 488,7 l/s,ha. Med klimatfaktor 1,25 blir regnintensiteten 610,9 l/s,ha. 100-årsflödet blir då ca 3 800 l/s.

Vid mycket intensiva regn kommer dagvattenledningarna gå fulla och vatten avrinna på ytan och samlas lågpunkter. Det är därför viktigt att ytliga avrinningsstråk som vägar höjdsätts på ett sådant sätt att vatten avrinner så det

inte skadar bebyggelse eller andra viktiga anläggningar. Den gröna yta som finns i områdets västra del är en passande översvämningsyta dit allt ytligt rinnande vatten i planområdet bör ledas. Höjdsättningen bör göras så att inga lågpunker och instängda områden finns på den del av planområdet som bebyggs med bostäder, skola och förskola, och så att allt ytligt avrinnande vatten leds till det västra grönområdet.

Structor (2014) har utrett 100-årsflöden för Haninge kommun genom skyfallsmodellering tillsammans med DHI. I den ses vilka områden som riskerar att översvämmas vid kraftiga regn, och i vilken grad se Figur 15.

Figur 15. Skyfallsmodellering över Handen, det aktuella planområdets ungefärliga gräns är markerad med röd linje, Structor.

Resultatet av skyfallsmodelleringen bör tas i beaktande i det fortsatta arbetet med detaljplanen för Örnens väg med avseende på placering av byggnader och höjdsättning.

5. Föroreningsberäkningar

5.1 Metod för föroreningsberäkningar

Genom att jämföra föroreningstransporten från området idag med den efter exploatering har förändringen i halt och mängd föroreningar undersökts. Föroreningstransporten har beräknats med det webbaserade verktyget StormTac (v16.4.1).

Utifrån det aktuella områdets årsmedelnederbörd och markanvändning beräknar StormTac föroreningstransporten med schablonhalter för respektive markanvändning. Schablonhalterna baseras på långa, flödesproportionella provtagningsserier och motsvarar årsmedelkoncentrationer vid den årliga nederbörden 636 mm. Beräkningarna omfattar både inläckande grundvatten, så kallat basflöde, och dagvatten. Näringsämnena kväve (N) och fosfor (P), tungmetaller (Pb, Cu, Zn, Cd, Cr, Ni, Hg), suspenderad substans (SS) samt oljeindex beräknades.

Föroreningsberäkningarna har utförts före exploatering för området som rinner västerut, eftersom inte Nynäsvägen påverkas av exploateringen. Efter exploatering har föroreningsberäkningarna utförts för både alternativ 1 och 2, som i magasinsberäkningarna (avsnitt 4.4). Beräkningarna har gjorts både för etapp 1 och för hela området.

Föroreningstransporten är beräknad innan rening, d.v.s. rening som sker i exempelvis diken innan utsläpp till recipient har inte inkluderats.

5.2 Markanvändning ansatt i StormTac

Markanvändningen som har ansatts i StormTac redovisas i Tabell 4. Areor redovisas både för endast etapp 1 och för hela området. I ”Flerfamiljshusområde” ingår även lokalgator och parkeringsplatser.

Tabell 4. Markanvändning och avrinningskoefficienter som använts vid föroreningsberäkningar i StormTac för etapp 1 samt för hela området.

Markanvändning	Φ[3]	Area, etapp 1 (ha)			Area, hela området (ha)		
		Före expl.	Efter expl.		Före expl.	Efter expl.	
			Alt. 1	Alt.2		Alt. 1	Alt. 2
Skogs- och ängsmark	*0,1*	4,5	1,9	1,9	10,9	5,2	5,2
Nynäsvägen (ÅDT 19 000)	*0,8*	-	-	0,6	-	-	1,1
Flerfamiljshusområde	*0,7*	-	2,0	2,0	-	4,5	4,5
Flerfamiljshusområde	*0,4*	-	0,1	0,1	-	0,4	0,4
Skolområde	*0,7*	-	1,3	1,3	-	1,9	1,9
Parkmark	*0,3*	-	0,4	0,4	-	0,5	0,5
Summa		4,5	5,7	6,3	10,9	12,5	13,6

5.3 Resultat föroreningsberäkningar

Föroreningstransporten redovisas dels för etapp 1, dels för hela området (avsnitt 5.3.1-5.3.2). På så vis tydliggörs den påverkan etapp 1 har på föroreningsbelastningen.

Nynäsvägen redovisas separat men ingår också i föroreningsberäkningarna för Alternativ 2. För nuläget redovisas endast föroreningsberäkningar för det område som avrinner västerut, eftersom det endast är det vattnet som påverkas av exploateringen.

Resultatet visar att det vatten som avrinner västerut uppnår de föreslagna riktvärdena i nuläget. Efter exploateringen (alternativ 1 samt alternativ 2) ökar både mängden och halten av samtliga undersökta föroreningar i dagvattnet som avrinner västerut. Om målet är att inte öka transporten av föroreningar från området jämfört med dagsläget bör alltså dagvattnet som avrinner västerut renas från alla dessa ämnen innan vidare transport. Riktvärdena för fosfor, bly, koppar, kadmium, suspenderat material samt olja överskrids i dagvatten som avrinner västerut efter exploatering. I alternativ 2 överskrids även riktvärdet för zink.

Vatten som avrinner från Nynäsvägen kommer ha samma föroreningstransport före och efter exploatering eftersom den inte berörs av ombyggnation. I alternativ 1 avrinner detta vatten österut och i alternativ 2 avrinner det västerut, in i planområdet. För att uppnå de föreslagna riktvärdena måste vatten som avrinner från Nynäsvägen renas från alla undersökta ämnen, med undantag för kadmium och nickel.

[3] Avrinningskoefficient (-)

Föroreningshalterna är generellt högre för etapp 1 än för hela området. Detta gör att reningsbehovet för ämnena P, Pb, Cu, Zn, Cd, Susp och olja är större i etapp 1 än för resterande delen av området (Tabell 10 och Tabell 7).

5.3.1 Etapp 1

Resultaten av föroreningsberäkningarna för etapp 1 redovisas i Tabell 5 och Tabell 6. I Tabell 7 redovisas reningsbehovet för att nå nivå 1M i Stockholms läns landstings förslag till riktvärden för dagvattenutsläpp (avsnitt 2.5.2).

Tabell 5. Föroreningsmängder beräknade i StormTac för etapp 1.

	Föroreningsmängd (kg/år)										
	P	N	Pb	Cu	Zn	Cd	Cr	Ni	Hg	SS	Oil
Nuläge västerut	0,4	9	0,02	0,06	0,1	0,001	0,003	0,01	0,00003	270	0,9
Nynäsvägen	0,6	7	0,1	0,2	0,8	0,001	0,04	0,03	0,0002	310	2,4
Framtid Alt. 1	4,9	31	0,2	0,5	1,6	0,011	0,19	0,15	0,0005	1200	11
Framtid Alt. 2	5,5	39	0,3	0,7	2,4	0,012	0,23	0,18	0,0007	1500	14

Tabell 6. Föroreningshalter beräknade i StormTac för etapp 1, jämförda med Stockholms läns förslag till riktvärden nivå 1M (Stockholms läns landsting, 2009). Röda siffror överstiger riktvärdet.

	Föroreningshalt (µg/l)										
	P	N	Pb	Cu	Zn	Cd	Cr	Ni	Hg	SS	Oil
Nuläge västerut	60	1300	2,2	8	16	0,13	0,4	1	0,004	38000	120
Nynäsvägen	200	2400	19	50	270	0,4	14	11	0,08	100000	790
Framtid Alt. 1	240	1500	12	24	78	0,5	9	7	0,02	59000	540
Framtid Alt. 2	230	1600	12	27	100	0,5	10	8	0,03	65000	570
Riktvärde Nivå 1M	160	2000	8	18	75	0,4	10	15	0,03	40000	400

Tabell 7. Reningsbehov för etapp 1 för att uppnå Stockholms läns förslag till riktvärden, nivå 1M (Stockholms läns landsting, 2009).

	P	N	Pb	Cu	Zn	Cd	Cr	Ni	Hg	SS	Oil
Nuläge västerut	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nynäsvägen	20%	17%	58%	64%	72%	-	29%	-	61%	60%	49%
Framtid Alt. 1	33%	-	33%	25%	4%	26%	-	-	-	32%	26%
Framtid Alt. 2	30%	-	33%	33%	25%	23%	-	-	-	38%	30%

5.3.2 Hela området

Resultaten av föroreningsberäkningarna för hela området redovisas i Tabell 8 och Tabell 9. I Tabell 10 redovisas reningsbehovet för att nå nivå 1M i Stockholms läns landstings förslag till riktvärden för dagvattenutsläpp (avsnitt 2.5.2).

Tabell 8. Föroreningsmängder beräknade i StormTac för hela området.

	Föroreningsmängd (kg/år)										
	P	N	Pb	Cu	Zn	Cd	Cr	Ni	Hg	SS	Oil
Nuläge västerut	1	22	0,04	0,1	0,3	0,002	0,01	0,01	0,0001	640	2
Nynäsvägen	1	15	0,1	0,3	1,6	0,002	0,09	0,07	0,0005	620	5
Framtid Alt. 1	10	74	0,5	1,1	3,4	0,023	0,39	0,30	0,0011	2500	24
Framtid Alt. 2	11	89	0,6	1,4	5	0,025	0,47	0,37	0,0016	3100	29

Tabell 9. Föroreningshalter beräknade i StormTac för hela området, jämförda med Stockholms läns förslag till riktvärden nivå 1M (Stockholms läns landsting, 2009). Röda siffror överstiger riktvärdet.

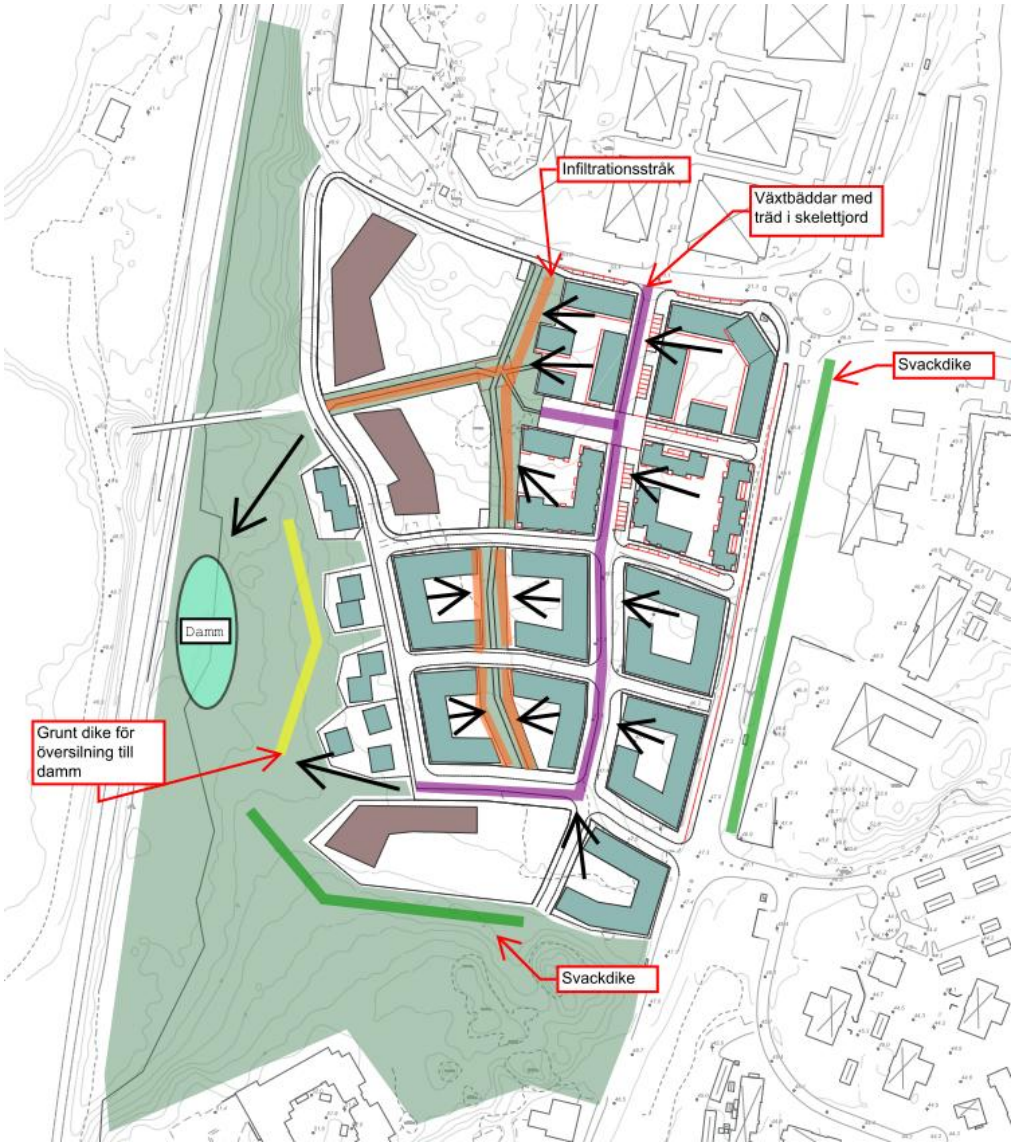
	Föroreningshalt (µg/l)										
	P	N	Pb	Cu	Zn	Cd	Cr	Ni	Hg	SS	Oil
Nuläge västerut	60	1300	2,2	8,3	16	0,1	0,4	1	0,004	38000	120
Nynäsvägen	200	2400	19	50	270	0,4	14	11	0,08	100000	790
Framtid Alt. 1	210	1500	10	23	71	0,5	8	6	0,02	53000	500
Framtid Alt. 2	210	1600	11	26	93	0,5	9	7	0,03	58000	540
Riktvärde Nivå 1M	160	2000	8	18	75	0,4	10	15	0,03	40000	400

Tabell 10. Reningsbehov för hela området för att uppnå Stockholms läns förslag till riktvärden, nivå 1M (Stockholms läns landsting, 2009).

	P	N	Pb	Cu	Zn	Cd	Cr	Ni	Hg	SS	Oil
Nuläge västerut	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nynäsvägen	20%	17%	58%	64%	72%	-	29%	-	61%	60%	49%
Framtid Alt. 1	24%	-	20%	22%	-	17%	-	-	-	25%	20%
Framtid Alt. 2	24%	-	27%	31%	19%	15%	-	-	-	31%	26%

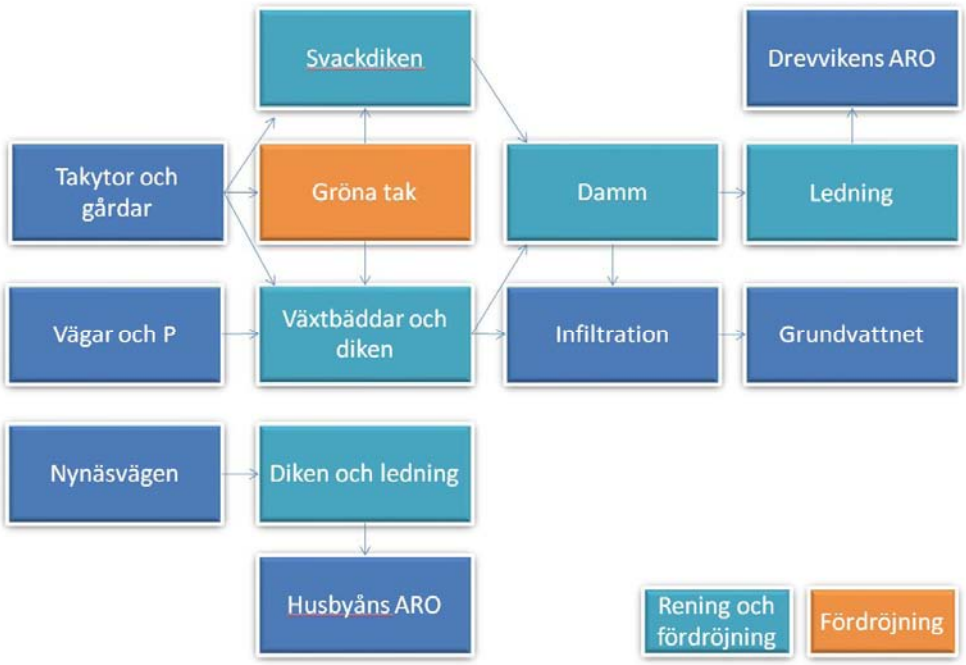
6. Dagvattenhantering

Dagvattnet kan fördröjas på många sätt. Genom att utforma lokal fördröjning och trög avledning kan flödestoppar reduceras och även magasinsbehovet minska. I detta skede ges översiktliga exempel på olika dagvattenlösningar och allmänna riktlinjer gällande dagvatten. För idéförslag till områdets dagvattenhantering se Figur 16 .

Figur 16 Förslag på dagvattenåtgärder för detaljplaneområdet.

För en översiktlig bild på de olika åtgärdernas funktion se Figur 17.

Figur 17. Boxmodell över exempel på fördröjning och rening av dagvatten inom området.

6.1 Höjdsättning

Det är viktigt att gator inom området höjdsätts lägre än fastighetsmarken så att vatten kan avrinna ytledes från fastigheten till gatan eller växtbäddar för att undvika översvämning och fuktskador på hus. Vid kraftigare regn än dimensionerande regn kan gator då användas som alternativa avrinningsvägar. Lägsta golvnivå bör enligt Svenskt vattens P105 inte understiga 0,5 m över marknivån vid ev. förbindelsepunkt för dagvatten.

6.2 Materialval

För att minska miljöpåverkan på dagvattnet bör man välja material som inte innehåller miljöskadliga ämnen. Kända material som avger föroreningar är t ex takbeläggning, belysningsstolpar och räcken som är varmförzinkade eller i övrigt innehåller zink, aluminium eller koppar. Plastbelagda plåttak kan avge organiska föroreningar.

6.3 Gröna tak

Ett effektivt sätt att fördröja och minska avrinningen från tak är att ha gröna tak i området. Dessa kan anläggas tunna eller tjocka, varav det förra är vanligast i Sverige. Tunna gröna tak magasinerar i medeltal ca 50 % av årsavrinningen genom ökad avdunstning och vattenupptag i växterna, medan djupa tak magasinerar ca 75 %. Volymmässigt kan man räkna med att 5 mm av varje regn tas om hand av taken, resterande flöden avrinner. Svenskt vatten, Hållbar dag- och dränvattenhantering, P105.

6.4 Hårdgjorda ytor

Genom att minska mängden hårdgjorda ytor minskar ytavrinningen. Parkeringsytor kan t ex beläggas med betonghålsten eller motsvarande, grus, eller permeabel asfalt. Denna typ av ytor innebär också en viss rening av dagvatten då delar av vattnet infiltrerar.

6.5 Infiltration

Då markens genomsläpplighet bedöms vara god i den del av området som planeras att bli bebyggd rekommenderas genomsläppligt material på gårdar till förskolor och skola så långt det är möjligt. Exempel på genomsläppliga material är hålsten av betong, permeabel asfalt och grus, gräsmattor, eller en kombination av dessa. Genom infiltration renas vattnet effektivt.

6.6 Makadamfyllda stråk och Rain gardens

I stället för täta ledningar kan dagvattnet ledas ytledes till och genom stråk fyllda med makadam, detta fungerar då både som ett magasin för det vatten som inte infiltrerar och har en bra reningsgrad. Dessa stråk kan även vara beklädda med gräs eller andra växter för en ännu bättre rening och trevligare utseende och kallas ofta för Rain Gardens. Vattnet leds sedan vidare till exempelvis en damm innan det ev. ansluts till dagvattennätet.

6.7 Svackdiken

Med svackdike menas ett brett vegetationsklätt dike med svag släntlutning, en släntlutning på 1:3 eller flackare med hänsyn till skötsel eller lekande barn rekommenderas. Dagvattnet renas i svackdiken och de utgör ofta ett trevligt inslag i området. Svackdiken kan utföras genom området via grönstråk och kan också medge en betydande magasinsvolym, se Figur 19.

6.8 Växtbäddar och skelettjord

Det vatten som rinner av från taket kan förslagsvis ledas ned till växtbäddar på innergårdarna, se Figur 18. Växtbäddarna fördröjer takvattnet samt ger ett grönt intryck i område. Växtbäddar har även en renande funktion speciellt gällande fosfor, partikelbunda föroreningar och olja. Växtbäddarna kan utformas till att antingen vara enbart fördröjande (samt bevattnande för växterna) eller med en infiltrerande funktion med bräddmöjlighet. Valet av växter måste anpassas till vilken funktion man väljer.

Växtbäddar har en effektiv fördröjningsvolym på ca 30 %, det vatten som inte fördröjs i växtbäddarna eller infiltreras, kan sen ledas vidare till dammen via växtbäddar i gatorna eller via ledningar.

Figur 18. Exempel på utformning av växtbädd för innergård respektive parkeringsyta (Stockholm stad, 2013).

Växtbäddar skulle även kunna dras som stråk genom området med den omgivande marken sluttande mot bäddarna för att fånga det regn som faller på gården, se Figur 19.

Även i gaturummet kan växtbäddar eller skelettjordar användas som mittremsa alternativt på sidorna om vägen dit vatten avleds.

Figur 19. Exempel på stråk för fördröjning av dagvatten i form av växtbädd dragen genom gård med i övrigt hårdgjorda ytor och grusbädd med omgivande gräs – alternativt svackdike/lågstråk (Stockholm stad 2013).

6.9 Översilning

För att rena och fördröja dagvattnet skulle sluttningen väster om bebyggelsen, mot järnvägen kunna utnyttjas för översilning. Nedanför husen längst västerut kan då ett grunt dike utan lutning kunna anläggas. När diken dämmer över kanten kan vattnet översilas över naturmarken. Vatten kan då infiltrera och överskottsvattnet samlas upp i en damm.

6.10 Damm eller våtmark

I lågpunkten intill järnvägen kan en damm eller en våtmark anläggas. Dammar och våtmarker har en bra reningseffekt och kan även skapa ett positivt inslag i miljön med ökad biologisk mångfald och mänskliga upplevelsevärden.

Dammen utformas med tillåten tömningskapacitet på dagens flöde för att inte flödet ut från planområdet ska öka och ansluts till befintligt dagvattennät. Den bör även förses med någon form av bräddningsmöjlighet för att kunna hantera regn som är större än de 20-årsflöden som den dimensioneras för.

Hela den beräknade volymen i kapitel 04 behöver inte skapas i dammen om dagvattensystemet utformas med trög avledning och tillfällen för infiltration. Ytan som bedöms möjlig att utforma som damm eller våtmark är ca 1,5 ha. En grov uppskattning av ytan som krävs är 150 m^2 damm per reducerad yta i ha, vilket ger en dammyta på 780 m^2 för alternativ 1 och 915 m^2 för alternativ 2. För en våtmark är förhållandet 300 m^2 per reducerad yta i ha vilket ger en yta på 1560 m^2 för alternativ 1 och 1830 m^2 för alternativ 2. Samtliga alternativ bedöms vara möjliga ytmässigt i området.

7. Reningseffekter för föreslagna åtgärder

Beräknad generella reningseffekter för damm, våtmark, svackdike, skelettjord samt makadamfyllt infiltrationsmagasin redovisas i Tabell 11 tillsammans med det reningsbehov som finns för de olika alternativen i procent.

Tabell 11. Beräknad generell reningseffekt för föreslagna åtgärder i jämförelse med aktuellt reningsbehov från Tabell 10. Stormtac, databas uppdaterad 2016-08-08

	P	N	Pb	Cu	Zn	Cd	Cr	Ni	Hg	SS	Oil
	Reningsbehov i procent [%]										
Nynäsvägen	20	17	58	64	72	-	29	-	61	60	49
Framtid Alt. 1 (Etapp 1)	33	-	33	25	4	26	-	-	-	32	26
Framtid Alt. 2 (Etapp 1)	30	-	33	33	25	23	-	-	-	38	30
Framtid Alt. 1 (hela området)	24	-	20	22	-	17	-	-	-	25	20
Framtid Alt. 2 (hela området)	24	-	27	31	19	15	-	-	-	31	26
	Reningseffekt i procent [%]										
Svackdike reningseffekt	30	40	70	65	65	65	60	50	15	70	85
Skelettjord (makadam och jord) reningseffekt	55	48	83	75	80	85	70	83	50	85	75
Makadamfyllt infiltrationsmagasin reningseffekt	60	55	85	85	85	85	85	90	45	90	90
Damm reningseffekt	55	35	75	65	50	80	60	85	30	80	80
Våtmark reningseffekt	50	30	80	55	60	80	60	25	30	85	95

En kombination av flera åtgärder bör kunna ge tillräckligt hög reningsgrad för området.

8. Diskussion och slutsats

I och med exploatering av området kommer avrinningen från området att öka. Det finns dock goda förutsättningar till lokalt omhändertagande av dagvatten och att rena och fördröja dagvattnet så att flödet ut från området inte ökar ut från området i och med exploateringen. Det är dock viktigt att inte expandera bebyggelsen ytterligare västerut. Öppna dagvattensystem ger långsammare flöden och bättre rening än att avvattna via dagvattenledningar.

Genom att behålla naturområdet i väster kan dagvattnet översilas och filtrera genom vegetation vilken ger långsamma flöden och god rening. Om en större yta av naturmarken kan användas för dagvattenhantering så lämpar sig området bättre som en våtmark med lägre vattendjup än att anlägga en damm som har ett större djup. På så sätt kan skogens karaktär bevaras i en större utsträckning. Ett utlopp och bräddavlopp från våtmarken eller dammen måste anläggas och anslutas mot befintlig dagvattenledning, efter säkerställande av dess funktion och kapacitet.

Grundvattnet i området är av god kvalitet och har goda eller ovanligt goda uttagsmöjligheter i dagsläget. Om dagvattenhanteringen i området utformas på

sådant sätt att infiltration och rening möjliggörs bedöms inte det aktuella planområdets grundvatten att påverkas nämnvärt gällande kvalitet och kvantitet.

Nynäsvägens dagvatten är förorenat och behöver renas. Det kan göras i vegetationsbeklätt vägdike och om det blir aktuellt ledas mot dammen/våtmarken, gärna via översilning eller diken genom naturmarken.

Exploateringen ger inte upphov till större mängder dagvattenföroreningar, enligt beräkningarna, men behov av rening finns. Genom att anlägga föreslagna dagvattenlösningar kommer föroreningsmängden att minskas avsevärt och inte påverka miljökvalitetsnormerna i negativ riktning. Dagvatten från parkeringsytor innehåller mest föroreningar inom exploateringsområdet förutom Nynäsvägen.

För områdets norra del, som är etapp 1 i planarbetet, är det viktigt att leda det mest förorenade vattnet, från parkeringsytor och vägar, till exempelvis infiltrationsstråk. Dessa stråk kan utformas med exempelvis makadam och renande växter för att maximera volym och reningseffekt (jämför reningseffekt med makadamfyllt infiltrationsmagasin, tabell 11). Magasinen/stråken kan även täckas med gräs för att smälta in i omgivningen, om så önskas, och ändå ha god reningseffekt.

För att på ett smidigare sätt kunna hantera dagvattnet från parkeringar och innergårdar genom LOD är ett byggsätt utan gårdar på bjälklag att föredra, särskilt då infiltrationsmöjligheterna anses vara goda i området.

Markavvattningsföretagen har ingen funktion för området och ska upphävas. Eftersom det är en tidskrävande process är det viktigt att påbörja detta i tidigt skede.

Referenser

Skriftliga

Haninge kommun, Dagvattenstrategi Antagen 2016-09-12

Haninge kommun, Recipientklassificering för Haninge kommun – sammanställning, översikt över de 34 vatten som klassades 2013.

Havs- och vattenmyndigheten, Följder av Weserdomen Analys av rättsläget med sammanställning av domer, rapport 2016:30, 2016.

Ramböll, Bullerutredningskarta för Söderbymalm 3:336, 2012

Stockholm stad, Dagvattenstrategi, Stockholms väg till en hållbar dagvattenhantering, 2013

Stockholms läns landsting, Regionplane- och trafikkontoret, Förslag till riktvärden för dagvattenutsläpp, 2009

Structor, Förslag till riktlinjer för översvämningshotade områden vid extrema regn, Klimatunderlag ÖP, Haninge kommun, 2014

Svenskt Vatten, Dimensionering av allmänna avloppsledningar, Publikation P 90 Mars 2004

Svenskt vatten, Hållbar dag- och dränvattenhantering, Publikation P105, augusti 2011.

Svenskt Vatten, Nederbördsdata vid dimensionering och analys av avloppssystem, Publikation P 104 augusti 2011

Svenskt Vatten, Avledning av dag-, drän- och spillvatten – Funktionskrav, hydraulisk dimensionering och utformning av allmänna avloppssystem, Publikation P110, 2016

Internet

Markavvattningsföretag.
http://ext-webbgis.lansstyrelsen.se/Stockholm/Planeringsunderlag/

Storm Tac
http://www.stormtac.com/

Viss, Vatteninformationssystem Sverige hämtat 2015-06 samt 2016-12
http://www.viss.lansstyrelsen.se/

PM Föroreningsinventering Örnens väg

Haninge Kommun

Örnens väg - utredning DV, geo och geomiljö

Stockholm 2015-09-24

Örnens väg - utredning DV, geo och geomiljö

PM Föroreningsinventering Örnens väg

Datum	2015-09-24
Uppdragsnummer	1320014079

Viktoria Söllvander	Annika Ingeborn	Sarah Graaf
Uppdragsledare	Handläggare	Granskare

Ramböll Sverige AB
Box 17009, Krukmakargatan 21
104 62 Stockholm

Telefon 010-615 60 00
Fax 010-615 20 00
www.ramboll.se

Unr 1320014079 Organisationsnummer 556133-0506

Innehållsförteckning

1. Inledning 1

1.1 Avgränsningsområde 1

1.2 Områdesbeskrivning 2

1.3 Geologi och hydrologi 2

2. Genomförande 2

3. Slutsats 3

BILAGA 1 Fotografier från inventering på plats

BILAGA 2 Planritning med fotografiernas lägen

o:\sto2\svg\2015\1320014079\3_teknik\n\dokument\beskrivningar\pm inventering örnens väg_lev.docx

Örnens väg - utredning DV, geo och geomiljö
PM Föroreningsinventering Örnens väg

1. Inledning

Ramböll har på uppdrag av Haninge kommun, som en del av arbetet att ta fram underlag för detaljplan för området ”Örnens väg” Söderbymalm 3:125 m fl., utfört en arkivstudie i länsstyrelsens MIFO-databas för förorenade områden och i miljöförvaltningens arkiv för att inventera förekomsten av eventuella kända historiska förorenande verksamheter. Arkivinventeringen har kompletterats med ett platsbesök inom aktuellt område med syfte var att peka ut platser i området som misstänks vara förorenade, och som eventuell skulle behöva undersökas närmare inom ramen av en miljöteknisk markundersökning. Föreliggande rapport redovisar vad som framkommit ur arkivinventeringen och under den okulära inventeringen.

1.1 Avgränsningsområde

Platsbesöket avgränsades i yta av röd markering, se Figur 1. Främst vägar och öppna ytor inspekterades.

Figur 1Röd markering visar området som besökets vid fältinventeringen.

1.2 Områdesbeskrivning

Aktuellt område har en areal om ca 14 ha och består av ett idag obebyggt område med stora naturytor. I väster vetter området mot tågspår och i öster avgränsas området av Nynäsvägen. Norrut avgränsas området mot ett nybyggt bostadsområde med höghus och söderut mot ett obebyggt område liknande det i denna rapport inventerade. Området har tidigare använts som sommarstugemark vilket det finns flera spår av än idag i form av husgrund, äng, staket och småvägar. Området är väl bevuxet med gräs, buskar och träd – både lövträd och barrträd. Området används bland annat för rastning av hund men även som tillfällig parkering längs Sommarvägen, Vintervägen och Haningevägen.

1.3 Geologi och hydrologi

Enligt SGU:s jordartskarta består större delen av området av avlagrat material från isälvar. Isälvsmaterialet överlagras inom delar av området av tätare jordarter. Vid platsbesöket noterades berg i dagen. I någon punkt noterades vatten stående nära markytan (se bild 5 och 6 med tillhörande text).

2. Genomförande

Inledningsvis genomfördes inhämtning av material från länsstyrelsens MIFO-databas för förorenade områden och från miljöförvaltningens arkiv för att inventera förekomsten av eventuella kända historiska förorenande verksamheter inom planområdet.

I länsstyrelsens MIFO-databas finns ett objekt ″Svedéns åkeri och verkstad, Handen″[1] som har tilldelats riskklass 3. Objektet beskrivs som en nedlagd bilvårdsanläggning med bilverkstad samt åkeriverksamhet, befintlig vid en rondell mellan Nynäsvägen och Haningevägen, inom fastigheterna Söderbymalm 3:125 och Söderbymalm 3:466. Ingen notering finns om påträffad förorening, ej heller någon bedömning av föroreningsnivå. Ingen efterbehandlingsåtgärd är planerad för objektet.

Södertörns miljö- och hälsovårdsförbund (SMOFH) har lämnat följande information ″Sweco Viak anmälde en förorening på Söderbymalm 3:466 till Haninge kommun den 27 juni 2005, dnr. 2005-6014. Kommunen svarade den 6 september i ett utgående mail ang. hittad förorening i samband med utbyggnad av va-ledning.″[2]

Arkivinventeringen kompletterades med ett platsbesök inom aktuellt område där en okulär inventering syftade till att klargöra om det kunde finnas eventuella misstänkt förorenade mindre områden inom området. Inventering på plats utfördes genom att befintlig markyta avsynades med avseende på eventuella avvikelser som skulle kunna indikera förekomst av förorening eller på något annat

[1] MIFO-ID: 125981
[2] Återkoppling och önskade kompletteringar på offert Örnens väg 150113 (2015-02-05)

sätt väcka misstankar om föroreningsförekomst. Vid platsbesöket dokumenterades punkter eller områden som avvek från områdets i huvudsakliga karaktär som naturområde, främst platser där en historisk eller pågående mänsklig aktivitet förekom som skulle kunna innebära en föroreningsrisk. Som exempel inventerades områden där förekomst av hjulspår tyder på att fordon framförts i området, vilket skulle kunna innebära förekomst av bränslespill. Fotografier från dessa områden redovisas i denna rapport i bild 1 till 20 i Bilaga 1. Ungefärliga lägen för fotografierna redovisas på planritning i Bilaga 2.

3. Slutsats

Genomgång av befintligt arkivmaterial visar inte på några misstänkta eller kända föroreningar i marken inom aktuellt område som kan härröra från Svedéns åkeri och verkstad. Enligt information från Haninge kommun[3] så skall MIFO-objektet varit befintlig vid rondellen mellan Nynäsvägen och Haningevägen, inom fastigheterna Söderbymalm 3:125 och Söderbymalm 3:466. Verksamhetens exakta placering är dock okänd. Baserat på arkivmaterial och kompletterande information förväntas inga föroreningar påträffas i området. Enligt SMOHF har en föroreningsförekomst anmälts förekomma inom fastigheten Söderbymalm 3:466 i läge för VA-ledning. Dessvärre har den påträffade föroreningens exakta läge ej dokumenterats varför det är okänt om föroreningen finns inom eller i områdets östra gräns, mot tågspåret.

Eftersom inga misstankar om föroreningsförekomst har uppkommit utifrån inventering på plats så bedöms det inte finnas något akut behov av sanering i samband med områdesomvandling. Framtida arbeten bedöms inte komma att pågå i områden med föroreningar som kan medföra akuta risker för miljö och hälsa. Denna undersökning har inte omfattat massor under befintlig marknivå varför det är okänt om föroreningar påträffas vid schakt i dessa.

Det går inte att utifrån denna undersökning utesluta att det kan förekomma mindre områden inom området där det ställvis förekommer föroreningar. Sådana mindre områden kan uppstå genom till exempel punktutsläpp av bränsle eller andra typer av kemikalier.

Ramböll rekommenderar att om information framkommer att det finns misstänkt förorenade massor under befintlig marknivå som kommer att behöva schaktas eller på annat sätta hanteras inom framtida markarbeten bör de provtas och klassas utifrån Naturvårdsverkets generella riktvärden för KM och MKM (NV Rapport 5976, 2009). Särskilt med avseende på den anmälda föroreningen vid VA-ledningen. Detta för att utreda om massorna kräver särskild hantering och om de bör omhändertas av mottagningsanläggning.

[3] Mail. Therése Seglert 2015-04-09

BILAGA 1. Nedan följer bilder och observationer från inventeringstillfället:

Bild 1. Vy mot Örnens väg, gångstig och lummigt fältskikt.

Bild 2. Körstig ner mot tågspåret. Marken består till stor del av sand.

Bild 3. Nedskräpat i dungen öster om tågspåret. Överst i bilden syns i bilden massor som möjligen tippats.

Bild 4. Närbild på massor som troligtvis ej är naturligt avlagrade på plats.

Bild 5. Körspår under Sommarvägen.

Bild 6. Mörk fläck i körspåret strax norr om Sommarvägens bro. Påtaglig oidentifierbar lukt liknande avlopp, möjligen lukt av nedbrutet växtmaterial eller stillastående vatten i eller nära markytan.

Bild 7. Nedskräpat vid tågspåret. Dunken i bild saknar etikett, men har troligtvis innehållit drivmedel eller olja.

Bild 8. Brunn vid tågspåret som avger en påtaglig lukt av avlopp.

Bild 9. Söder om Sommarvägens bro finns ett mindre område med röjd mark. Grenar och kvistar ligger kvar på marken. Här finns körspår från stora maskiner.

Bild 10. Inhägnat del i sydvästra området.

Bild 11. Vy österut mot Häggvägen. Lämningar från sommarstugetiden – ca 6st tomtstolpar, några välta.

Bild 12. Nygjort parkeringsyta vid Häggvägen.

Bild 13. Förfallet staket.

Bild 14. På gammal sommarstugetomt öster om Västravägen finns en tomtyta/ängsyta som är plan och gräsbevuxen. Här finns spår som visar att denna del av tomten nyttjats som grillplats.

Bild 15. Rester av bebyggelse.

Bild 16. Samma område som bild 14 och 15. Gammal tomtyta.

Bild 17. Vy norrut mot Örnens väg. Rester av bebyggelse.

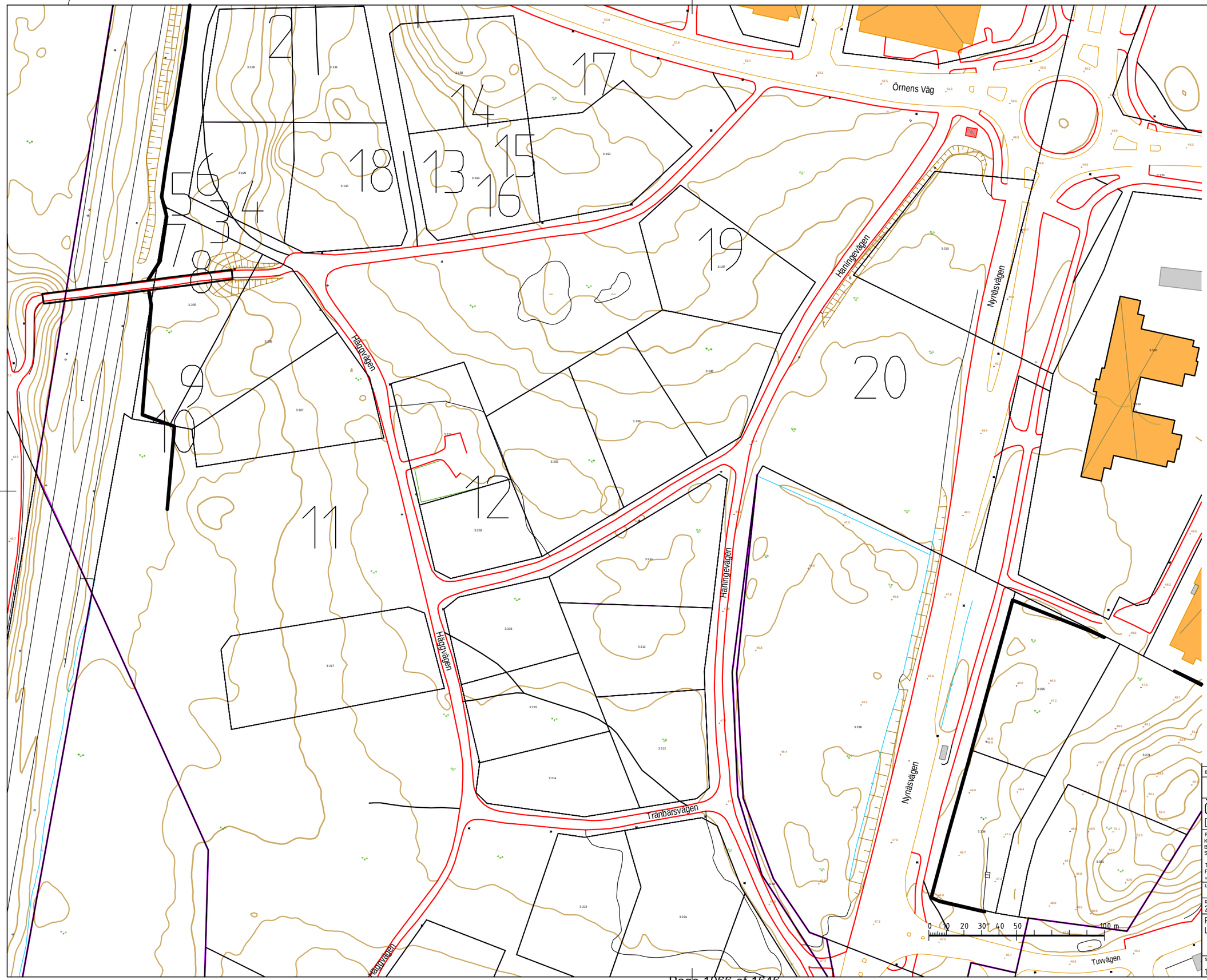
Bild 18. Dike söder om Västravägen. Ett dräneringsrör mynnar ut i detta dike, oklart var dräneringen kommer ifrån.

Bild 19. Mellan Sommarvägen och Vintervägen öster om ny nygjorda parkeringsytan återfinns lite sopor.

Bild 20. Öster om Haningevägen pågår det röjning och schaktning.

KOORDINATSYSTEM

PLAN: SWEREF 99 18 00
HÖJD: RH2000

FÖRKLARING

Ungefärliga lägen för fotografier anvisas med nummer.

BET	ANT	ÄNDRINGEN AVSER	DATUM	SIGN

Örnens väg - utredning
DV, geo och geomiljö

Ramboll Sverige AB
Krukmakarg. 21
Box 17009
Stockholm

Tfn: 010-6156000
Fax:
www.ramboll.se

UPPDRAG NR	RITAD/KONSTR AV	HANDLÄGGARE
	S GRAAF	S GRAAF
DATUM	ANSVARIG	
2015-06-18		

PM Föroreningsinventering Örnens väg
Lägen för foton tagna under inventering

SKALA	NUMMER	BET
1:1000	BILAGA 2	

Plottad: 01 12 06 11:59 Fil: C:\18WS\Proj\Acad_Utility\ACAD2000\Template\A1_WS-Ritningsdefinitionsfil-1.dwt

_XREF: Inga

Teknisk PM Geoteknik

HANINGE KOMMUN

Översiktlig geoteknisk utredning, Örnens väg

Sundsvall 2015-06-22
Rev. 2015-11-13

Översiktlig geoteknisk utredning Örnens väg

Teknisk PM Geoteknik

Datum	2015-06-22, reviderad 2015-11-13
Uppdragsnummer	1320014079
Utgåva/Status	Version 3

Viktoria Söllvander	Urban Eng
Uppdragsledare	Handläggare / Ansvarig Geotekniker

Ramböll Sverige AB
Box 454, Norra Kajen 1
851 06 Sundsvall

Telefon 010-615 60 00
Fax 060-61 49 84
www.ramboll.se

Unr 1320014079

Organisationsnummer 556133-0506

Innehållsförteckning

1. Allmänt 1
1.1 Syfte 2
2. Underlag för pm 2
2.1 Arkivmaterial 2
2.2 Utförda undersökningar 2
3. Geotekniska förhållanden 3
3.1 Allmän områdesbeskrivning 3
3.2 Geotekniska förhållanden 6
3.2.1 Område 1 i figur 3: 6
3.2.2 Område 2 i figur 3: 7
3.2.3 Område 3 i figur 3: 7
3.2.4 Grundvatten 7
3.3 Stabilitet och sättningar 8
4. Befintliga anläggningar 8
5. Rekommendationer 8
5.1 Allmänt 8
5.2 Grundläggning 9
5.2.1 Område 1 i figur 3: 9
5.2.2 Område 2 i figur 3: 9
5.2.3 Område 3 i figur 3: 9
5.3 Schaktarbeten 9
5.4 Dagvatten 10
6. Fortsatt projektering 10

Översiktlig geoteknisk utredning, Örnens väg
PM Geoteknik

1. Allmänt

Ramböll Sverige AB har på uppdrag av Haninge Kommun utfört en översiktlig geoteknisk undersökning för området söder om Örnens väg och väster om Nynäsvägen i södra Handen, Haninge kommun, se gul markering i figuren nedan. Undersökningen ingår som en del i den detaljplan som ska upprättas för området.

Detaljplanen syftar till att möjliggöra ny varierad stadsbebyggelse med flerbostadshus och lokaler för handel i bostadshusens bottenplan. Det planeras även för en skola och eventuellt två förskolor i området.

Detaljplanenarbetet är inne i ett tidigt skede och områdets utformning utreds vidare. För närvarande planeras området byggas ut i två etapper. Hela området som kommer att byggas ut (etapp 1 och 2) uppskattas bli cirka 12 hektar. Marken i området utgörs nästan uteslutande av naturmark och har tidigare utgjort ett sommarstugeområde, men är idag obebyggt och används som strövområde. Sommarstugeområdets gator finns kvar i området i form av grusade gångstråk. En gångbro över järnvägen leder västerut till Rudan, från den norra delen av området.

Figur 1, Översiktsbild där gul markering visar aktuellt område för geotekniska bedömningen.

o:\sto2\svg\2015\1320014079\4_leverans\2015-11-13\pm geoteknik örnens väg 2015-11-13uen.doc

1.1 Syfte

Undersökningen utgör ett översiktligt underlag för bedömning av områdets geotekniska förutsättningar i det fortsatta arbetet med detaljplanen.

2. Underlag för pm

Underlagsmaterial i form av baskarta med nyligen genomförda inmätningar har tillhandahållits av beställaren.
Information från jordartskartor har hämtats från www.sgu.se.
Dagvattenutredning Örnens väg, utförd av Ramböll, daterad 2015-08-24.

2.1 Arkivmaterial

Geotekniskt arkivmaterial finns från delar av planområdet och dessa delområden har markerats med blått i figur 3 nedan. Handlingar har hämtats ur Haninge kommuns arkivhandlingar, i form av:
Geotekniskt utlåtande för planerad VA-ledning till Slätmossen, Haninge kommun, 40-11682 dat. 1980-03-18.

VA-ledning till Slätmossen, fastigheten 1:391, Haninge kommun, 41-11682, dat 1983-05-30

Utredning – Arbetshandlingar för grundläggnings- och markarbeten vid utförande av VA-ledning, Slätmossen – Rudan, Delsträcka //100-0/147, Haninge kommun 40-40073, dat 1983-12-05.

OKQ8 Haninge, Nynäsvägen 130, Pm Geoteknik, Ny tvätthall, Söderbymalm 3:246, Haninge kommun, dat 2013-03-22, diarienr 2012.728.

2.2 Utförda undersökningar

Undersökning har bestått av genomgång av tillgängligt geotekniskt arkivmaterial, samt jordartskartor över området.
Inga geotekniska fältundersökningar har utförts inom detta uppdrag.

o:\sto2\svg\2015\1320014079\4_leverans\2015-11-13\pm geoteknik örnens väg 2015-11-13uen.doc

3. Geotekniska förhållanden

3.1 Allmän områdesbeskrivning

Området består huvudsakligen av delvis kuperad natur- och skogsmark, som tidigare varit bebyggd med gles sommarhusbebyggelse. Alla sommarstugor är rivna idag och området nyttjas, som natur och strövområde. Det gamla vägnätet finns kvar i form av grusade gångstråk.

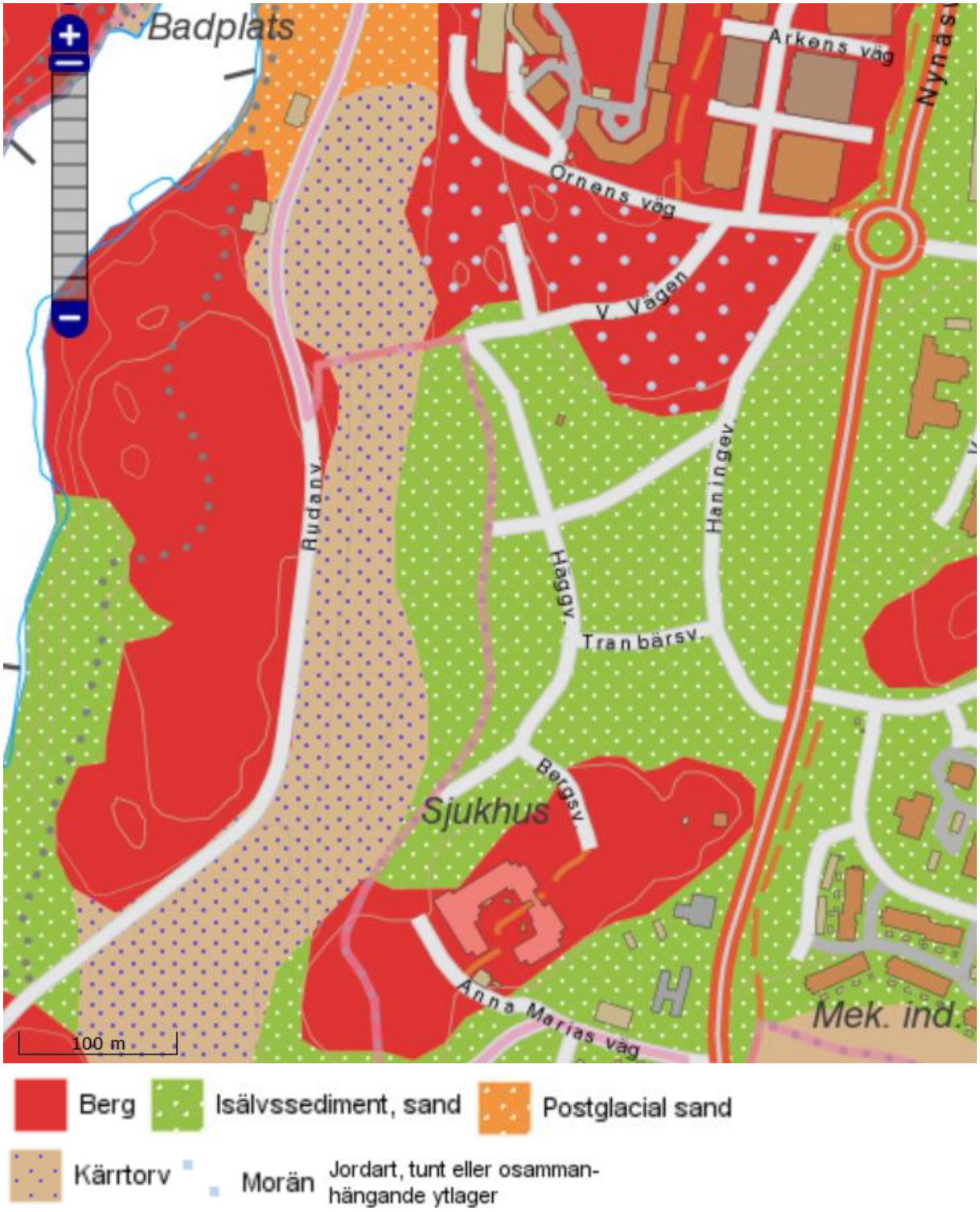
I stora delar av området är markförhållanden goda, framförallt de högre belägna markområdena i de norra och södra delarna av planområdet, där jordlagren i huvudsak utgörs av tunnare isälvsavlagringar av sand eller morän, som vilar på berg. Ställvis finns även berg i dagen.

I den västra och mer låglänta delen av området, som ligger nära mot järnvägen, finns ett lösmarksområde längs efter hela planområdets västra sida, där jordlagren utgörs överst av flera meter torv, gyttja och lera, som vilar på sand, morän och berg.

Även i den sydöstra delen av planområdet finns ett låglänt område där det enligt arkivhandlingar kan finnas lösare jordlager med mindre mäktigheter av torv, dy och lera, som underlagras av friktionsjord på berg.

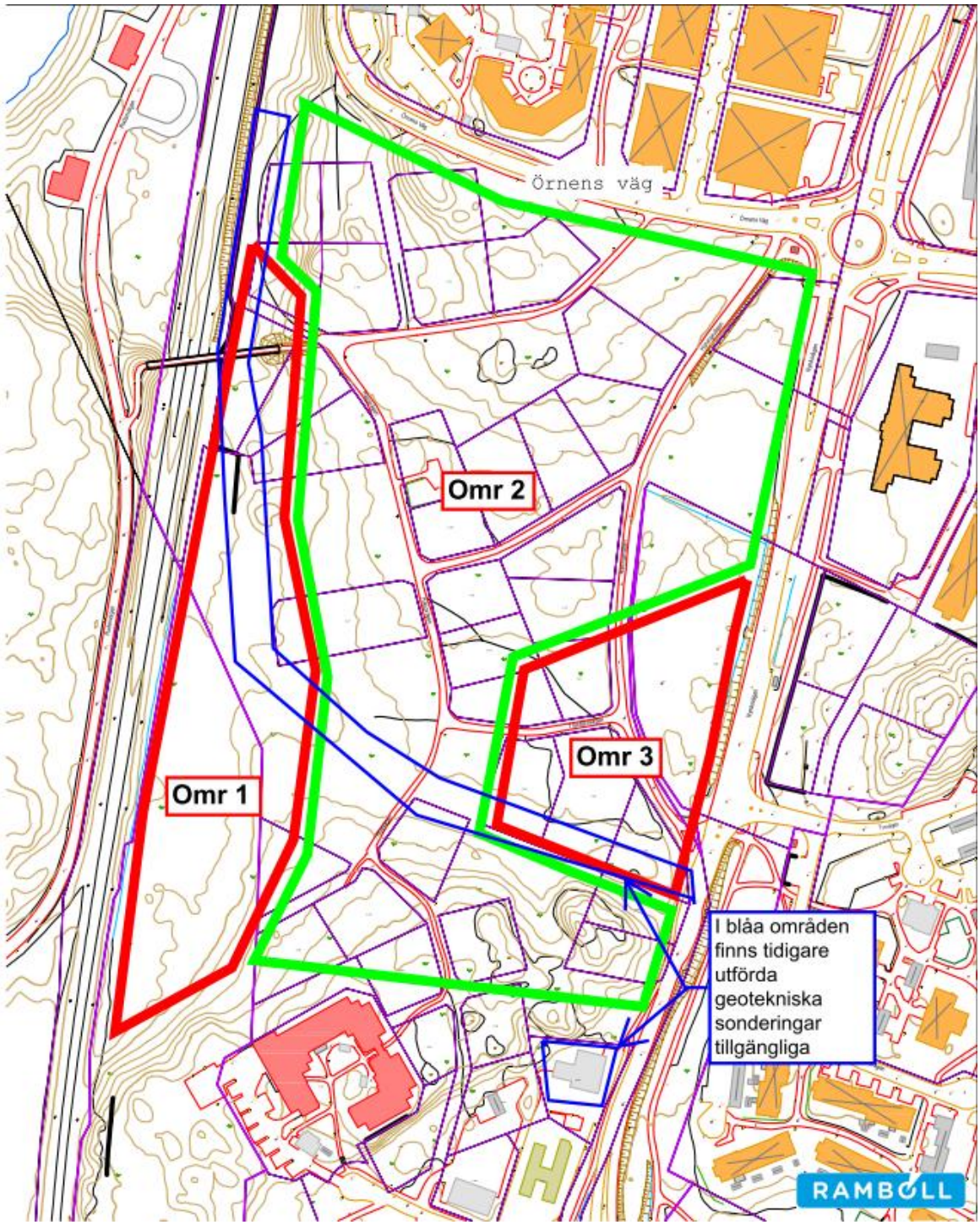
Se kapitel 3.2 och figur 3 nedan, för grovindelning av området med avseende på markens beskaffenhet.

o:\sto2\svg\2015\1320014079\4_leverans\2015-11-13\pm geoteknik örnens väg 2015-11-13uen.doc

Figur 2, Utdrag ur SGU:s jordartskarta hämtad från kartvisaren på www.sgu.se.

o:\sto2\svg\2015\1320014079\4_leverans\2015-11-13\pm geoteknik örnens väg 2015-11-13uen.doc

Figur 3, Röda markeringar 1 och 3 inringar områden med lösmark. Största mäktigheter av torv, gyttja och lera är i den västra markeringen 1. Grön markering 2, inringar område med övervägande goda markförhållanden med friktionsjord av sand eller morän på berg.

o:\sto2\svg\2015\1320014079\4_leverans\2015-11-13\pm geoteknik örnens väg 2015-11-13uen.doc

3.2 Geotekniska förhållanden

Planområdet har för den geotekniska beskrivningen delats in i tre delområden utifrån de ingående jordlagrens egenskaper eller mäktigheter. För illustration av områdesindelningen, se ovan i figur 3.

Bedömning av de geotekniska förhållandena har gjorts med tillgänglig information från jordartskarta, baskarta med nivåkurvor och geotekniska arkivhandlingar från området.

Planområdet består huvudsakligen av delvis kuperad natur- och skogsmark och i stora delar av området är markförhållanden goda (område 2 i figur 3), framförallt de högre belägna markområdena i de norra och södra delarna av planområdet består jordlagren i huvudsak av tunnare isälvsavlagringar av sand eller morän, som vilar på berg. Fläckvis finns även berg i dagen.

Den västra delen av området (område 1 i figur 3) längs med järnvägen är det lägst liggande delen av planområdet och är ett lösmarksområde, där jordlagren utgörs överst av flera meter torv, gyttja och lera, som vilar på sand, morän och berg.

Även i den sydöstra delen (område 3 i figur 3) av planområdet finns ett mer låglänt område, där det enligt arkivhandlingar kan finnas lösare jordlager med mindre mäktigheter av torv, dy och lera, som underlagras av friktionsjord på berg.

3.2.1 Område 1 i figur 3:

Hela den västra delen av planområdet som avgränsas av järnvägen utgörs av ett låglänt lösmarksområde med förekomster av lösa jordlager av torv, gyttja, lera och dy med mäktigheter varierande mellan 1 m till ned mot 7 m enligt redovisning i arkivsonderingar. De lösa jordlagren vilar på 1-2 m sand eller morän på berg eller direkt på berg. Lösmarksområdets östra sida övergår enligt arkivsonderingar väldigt tvärt över till fastmark på dess östra sida (mot område 2), genom en starkt sidolutande bergyta. Detta gäller troligtvis för den norra halvan av lösmarksområdet. I den centrala och södra delen av lösmarksområdet sker övergången till fast mark på den östra sidan (område 2) mer succesivt. Järnvägen som löper utefter lösmarksområdets västra sida, ska antas vara grundlagd på lösare jordlager av torv, gyttja och lera. Arkivhandlingar anger att järnvägen har låg säkerhet mot stabilitetsbrott. Ett huvudstråk med VA-ledningar går igenom området och ledningarna är grundlagda på stödpålar på delar av dess sträckning, som går parallellt med järnvägen. Denna sträckning ska antas vara extra känslig för all form av påverkan, som kan öka eller förändra belastningen på ledningsstråket eller dess grundläggning.

o:\sto2\svg\2015\1320014079\4_leverans\2015-11-13\pm geoteknik örnens väg 2015-11-13uen.doc

3.2.2 Område 2 i figur 3:

Jordlagren i område 2 utgörs i stort av isälvssediment av sand eller ett tunt och osammanhängande lager av morän, som vilar på berg.

Områdets norra och södra delar, är planområdets högst belägna markområden och där finns en del berg i dagen alternativt berg strax under markytan. Jordlagren utgörs främst av tunnare isälvsavlagringar av sand med mäktigheter 0-5 m, som vilar på berg. I den centralare delen av området mellan markeringar för lösmarksområden, visar sonderingar i arkivmaterialet att jordlagren utgörs av sand med mäktigheter av dryga 5 m. Sanden underlagras av berg.

Den västra sida av området övergår enligt arkivsonderingar väldigt tvärt över till lösmark (mot område 1), med en brant nedåtlutande bergyta. Detta gäller troligtvis för den norra halvan av lösmarksområdet. Mot den centrala södra halvan av lösmarksområdet (område 1) sker övergången från fast- till lösmark, mer succesivt.

3.2.3 Område 3 i figur 3:

Område 3 utgörs av ett mer låglänt markparti där SGU:s jordartskarta anger att jordlagren inom området består av isälvsavlagringar av sand. I motsats till jordartskartan visar arkivundersökningarna från den södra delen av området på torvförekomster av c:a 1,5 m mäktighet på ett tunt lager av lera, som vilar på ett c:a 1 m mäktigt sandlager på c:a 0,5-1 m morän som underlagras av berg. Undersökningarna utfördes inför byggandet av huvudstråket med VA-ledningar som går genom området och sonderingarna är utförda i ledningssträckningen, se den blå markeringen inom område 3 i figur 3. Områdets avgränsning har valts med hjälp av baskartans nivåkurvor, dvs att området ligger i huvudsak i samma nivå.

Området klassas i denna utredning som ett lösmarksområde, med måttliga mäktigheter av torv på lera, det är dock möjligt att det endast är i den södra delen av området, som det finns mindre mäktigheter lösa jordlager av torv och lera. Bedömningen görs för att vara på säkra sida och inte överskatta grundläggningsförhållandena inom detta område.

3.2.4 Grundvatten

Grundvattennivåer finns redovisade i arkivsonderingarna för VA-stråket, se den blå markeringen inom områden 1,2 och 3 i figur 3. Angivelser på registrerad grundvattenyta utgörs av enstaka observationer och anges till nivåer mellan +40,96 - +43,57, där den lägsta noteringen är gjord längst i väster vid järnvägen och den högsta är i områdets östra avgränsning mot Nynäsvägen. Nivåerna motsvarar en grundvattenyta på ett djup av 0,04 – 0,9 m under markytan. För de mer höglänta områdena med fastmark i norr, mitten och söder av planorådet, finns inga uppgifter om grundvattennivåer, men grundvattenytan antas ligga djupare ned –flera meter- under markytan i dessa områden.

o:\sto2\svg\2015\1320014079\4_leverans\2015-11-13\pm geoteknik örnens väg 2015-11-13uen.doc

3.3 Stabilitet och sättningar

I lösmarksområdet längs planområdets västra sida (område 1 i figur 3) och in under järnvägen utgörs de övre jordlagren av torv, dy, gyttja och lera, som underlagras av friktionsjord på berg. Torv, dy, gyttja och lera är kompressibel, har låg hållfasthet och är känslig för belastningar och innebär att sättningar och risk för stabilitetsbrott kan uppstå vid ökad belastning. Sättningar och risk för stabilitetsbrott kan bli betydande även för relativt små tillskottslaster eller uppfyllnader. Hänsyn måste tas till detta och i det fortsatta projekteringsarbetet.

4. Befintliga anläggningar

Inom området finns spår efter tidigare bebyggelse av sommarhus, samt dess tillhörande vägnät. Vägarna finns kvar och utgör grusade gångstråk i området.

Vidare finns ett huvudstråk för VA-ledningar och flertalet andra VA-ledningsstråk i området. För närmare genomgång av dessa hänvisas till separat ”Dagvattenutredning Örnens väg”, utförd av Ramböll, daterad 2015-08-24. Värt att nämna är att huvudstråket går i de låglänta delarna med lösmark (se blåmarkerat område i figur 3) och att ledningarna är grundlagda på stödpålar på delar av dess sträckning, som går parallellt med järnvägen. Denna sträckning ska antas vara extra känslig för all form av påverkan, som kan öka eller förändra belastningen på ledningsstråket eller dess grundläggning. Detaljerad geoteknisk utredning måste i dessa fall utföras, för att klargöra eventuella risker eller skadlig påverkan.

Järnvägen löper längs med hela planområdet och utgör dess västra avgränsning. Järnvägen förefaller vara grundlagd på lösa jordlager av torv, gyttja och lera. Arkivhandlingar antyder att järnvägen har låg stabilitet. Vid all form av påverkan, som kan öka eller förändra belastningen på järnvägen eller dess grundläggning, måste en detaljerad geoteknisk utredning utföras. För att klargöra eventuella risker eller skadlig påverkan avseende stabilitets- och sättningsförhållanden.

Vid osäkerhet om ovan nämnda anläggningar påverkas av en åtgärd, konstruktion eller liknande, skall samråd med geotekniker ske, för att där i tidigt skede avgöra om vidare geoteknisk undersökning erfordras eller ej.

5. Rekommendationer

5.1 Allmänt

Bedömningarna i denna rapport baseras på översiktligt material och arkivhandlingar och kan avvika från verkligheten. Före detaljerade rekommendationer och slutsatser om grundläggning, schakter, uppfyllnader,

grundvattensänkningar, ledningsförläggningar och vägöverbyggnader, så rekommenderas att en geoteknisk undersökning med fältundersökning och provtagning utförs.

Inom angivet fastmarksområde (område 2 i figur 3) är grundläggningsförutsättningarna goda och endast små eller inga skadliga sättningar förväntas inom dessa partier.

I de områden med lösmark av torv, gyttja och lera förväntas relativt stora sättningar och risk för stabilitetsbrott kunna uppstå vid ökad belastning.

I områden med ytligt förekommande berg kan bergschakter erfordras både för husbyggnad och ledningsbyggnad, samt gator.

5.2 Grundläggning

Behov av tjälisolering för byggnaders grundläggning bestäms för varje byggnad var för sig, beroende på dess grundläggningsdjup och vad den naturliga jorden på grundläggningsnivån tillhör för materialtyp och tjälfarlighetsklass. Tjälisolering kan erfordras exempelvis vid omväxlande kalla och varma byggnadsdelar där ojämna tjälrörelser annars kan orsaka sprickbildning i byggnader.

5.2.1 Område 1 i figur 3:

Inom det västra lösmarksområdet mot järnvägen där marken utgörs av torv, lera och gyttja är det olämpligt att bygga hus och vägar eller utföra någon annan typ av belastningsökning. Före någon förändring av det området utförs så måste stabilitets- och sättningsförhållanden för området, befintligt VA-stråk och angränsande järnväg utredas. Detta gäller också för planerad dagvattendamm i detta område.

5.2.2 Område 2 i figur 3:

Inom angivet fastmarksområde med sand, morän och berg, område 2 i figur 3 kan byggnader grundläggas med plattor på friktionsjord eller berg.

5.2.3 Område 3 i figur 3:

Om hus och vägar ska byggas i lösmarksområdet i den sydöstra delen av planområdet (område 3 i figur 3), kan byggnader grundläggas med platta på fyllning av friktionsmaterial efter att massutskiftning av torven och lera utförts ned till fast friktionsjord eller berg. För vägar, parkeringsytor eller liknande uppfyllnader, så kan förbelastning av de lösare jordlagren vara ett alternativ till massutskiftning för att på så sätt ta ut sättningar, före ytorna färdigställs.

5.3 Schaktarbeten

Schaktarbeten under grundvattenytan i torv, sand och morän präglas av de problem som flytbenägna jordar innebär. Dessa problem uppstår även vid schakt under snösmältnings- och regnperioder. Vid schaktarbeten måste

grundvattensänkning, ned till minst 0,5 m under planerad schaktbotten, utföras innan schaktarbeten påbörjas.

5.4 Dagvatten

För detaljerad beskrivning av dagvatten se separat ”Dagvattenutredning Örnens väg”, utförd av Ramböll, daterad 2015-08-24.

Det finns idag myrområden samt ytförsumpade stråk i den västra delen av planområdet. Det rekommenderas att så långt det är möjligt, lämna dessa områden obebyggda och istället leda dagvatten till detta stråk. Dock innebär byggandet ett ökat vattenflöde till detta område och hänsyn måste tas till hur järnvägen kan påverkas av högre vattennivåer pga ökad tillrinning vid kraftig nederbörd.

Rambölls dagvattenutredning föreslår att en dagvattendamm anläggs, med placering i den norra delen av område 1 i figur 3. Troligtvis kan dammen förläggas till detta område, men att dammens utformning och dess placering måste detaljutredas och utformas, i samråd med geotekniker. med avseende på stabilitet mot järnvägen och eventuell påverkan på befintligt VA-stråk pga ökad belastning.

6. Fortsatt projektering

• I den fortsatta projekteringen bör samråd ske med geotekniker och en mer omfattande geoteknisk undersökning av planområdet rekommenderas, med undersökningar och provtagning i fält, i samband med att planerna för området blir mer detaljerade. Detta är nödvändigt vid projektering av byggnaders grundläggning, höjdsättning samt vid dimensionering av överbyggnader för körytor, vägar och övriga belagda ytor.

• Vid djupare schakt eller där det befaras stabilitetsproblem rekommenderas en geoteknisk undersökning för att utreda säkerheten vid schakt.

• Detaljutredning av planerad dagvattendamm avseende placering och utformning.

• I områden där det planeras ledningar som är känsliga för sättningar bör en geoteknisk undersökning utföras så att lämplig grundläggning utförs för dessa.

• Inför vibrationsalstrande arbeten, t.ex. bergschakt och sprängning, ska riskanalys med avseende på vibrationer och accelerationer upprättas i god tid innan markarbetet påbörjas.

• Eventuell grundvattennivå ska ej sänkas av innan utredning utförts om detta skulle påverka omgivande mark och anläggningar negativt.

o:\sto2\svg\2015\1320014079\4_leverans\2015-11-13\pm geoteknik örnens väg 2015-11-13uen.doc

• Schaktbotten ska innan återfyllning och packning utförs besiktas av sakkunnig geotekniker alt. sakkunnig person.

• För placering av ledningar ovan frostfritt djup i fuktig, blöt jord kan i tjälfarliga massor/jord ge upphov till tjällyftning, som kan skada ledningarna. Om ledningarna placeras i tjälzonen erfordras någon åtgärd för att förhindra frysning av dessa.

Trafikutredning

Haninge Kommun

Örnens väg – trafik, gata

Stockholm 2015-10-28

Örnens väg – trafik, gata

Trafikutredning

Datum	2015-10-28
Uppdragsnummer	1320014853
Utgåva/Status	Version 1.2

Viktoria Söllvander	Cecilia Friis Jevgenij Petoukhov	Anna Le Moine
Uppdragsledare	Handläggare	Granskare

Ramböll Sverige AB
Dragarbrunnsgatan 78B
753 20 Uppsala

Telefon 010-615 60 00
Fax 010-615 20 00
www.ramboll.se

Unr 1320014853 Organisationsnummer 556133-0506

Innehållsförteckning

1. Inledning 1
2. Trafikflöden 2
2.1 Trafikalstring 2
2.1.1 Bostäder och lokaler 2
2.1.2 Förskolor 2
2.1.3 Skola 2
2.2 Trafikanalys 3
2.2.1 Underlag 3
2.2.2 Metod och antaganden 4
2.2.3 Resultat 4
2.3 Framkomligheten på gatorna i området 9
2.4 Gång- och cykeltrafik 14
3. Utformningsförslag 14
3.1 Gång- och cykelnät 15
3.2 Varumottagning och sophantering 16
3.3 Parkering 17
4. Slutsats 18

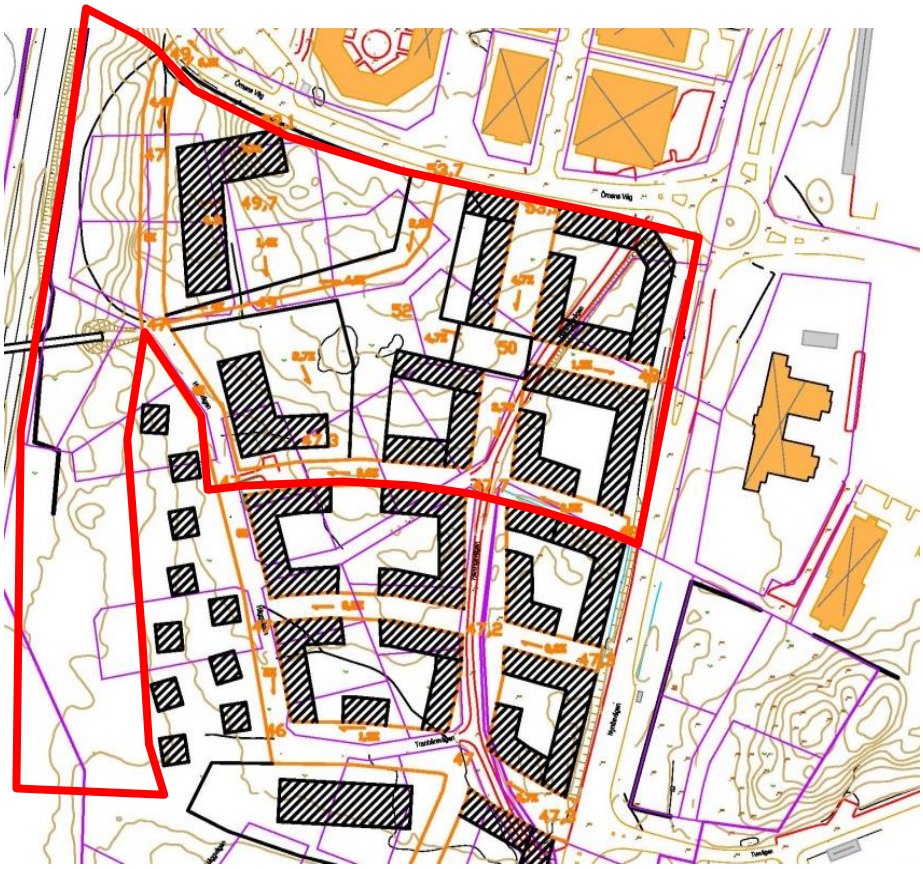
Bilagor - Utformningsförslag

1. Inledning

Trafikutredningens syfte är att fungera som underlag till detaljplan för området ”Örnens väg” Söderbymalm 3:125 m fl. Hela planområdet avses byggas ut med bostäder i flerfamiljshus med lokaler i bottenplan samt skola och förskola. En uppskattning har gjorts att området kan byggas ut med cirka 86900 kvm BTA varav 2340 utgörs av lokalyta och resten av lägenheter. Skola uppskattas till 350 elever (Åk F-6) och förskola till 2 stycken med 120 barn vardera.

En trafikprognos tas fram som innefattar hela planområdet, mellan Örnens väg och Anna Marias väg. Trafikflödena är ett av underlagen för att rekommendera lämplig utformning av gatunätet för områdets norra del (rödmarkerat i Figur 1) och hur interna gång- och cykelbanor länkas samman.

Förskola och skola kommer ha varsin varumottagning. Lokalisering av dessa samt entréer för elever och personal är inte bestämt.

Figur 1 Planområdet. Rödmarkerat område visar den del av planområdet där utformningsförslag för gatunätet ska tas fram.

2. Trafikflöden

2.1 Trafikalstring

2.1.1 Bostäder och lokaler

I beräkningarna antas att antalet fordonsrörelser per kvm från lokalytor är i liknande storleksordning som de från bostäder. Detta då lokalerna utgör en relativt liten del av den totala BTA samt att uppgifter om typ av verksamhet i lokalerna saknas. Trafikalstringen bedöms ligga på uppemot 2,5 fordonsrörelser per lägenhet och dygn. Med ett antagande om en lägenhetsstorlek på i genomsnitt 100 kvm innebär detta 869 lägenheter. Trafikalstringen blir cirka 2200 fordonsrörelser per dygn. Vid kontroll med Trafikverkets trafikalstringsverktyg uppgår alstringen för lokalytorna till samma storleksordning som den för motsvarande lokalyta för närbutik.

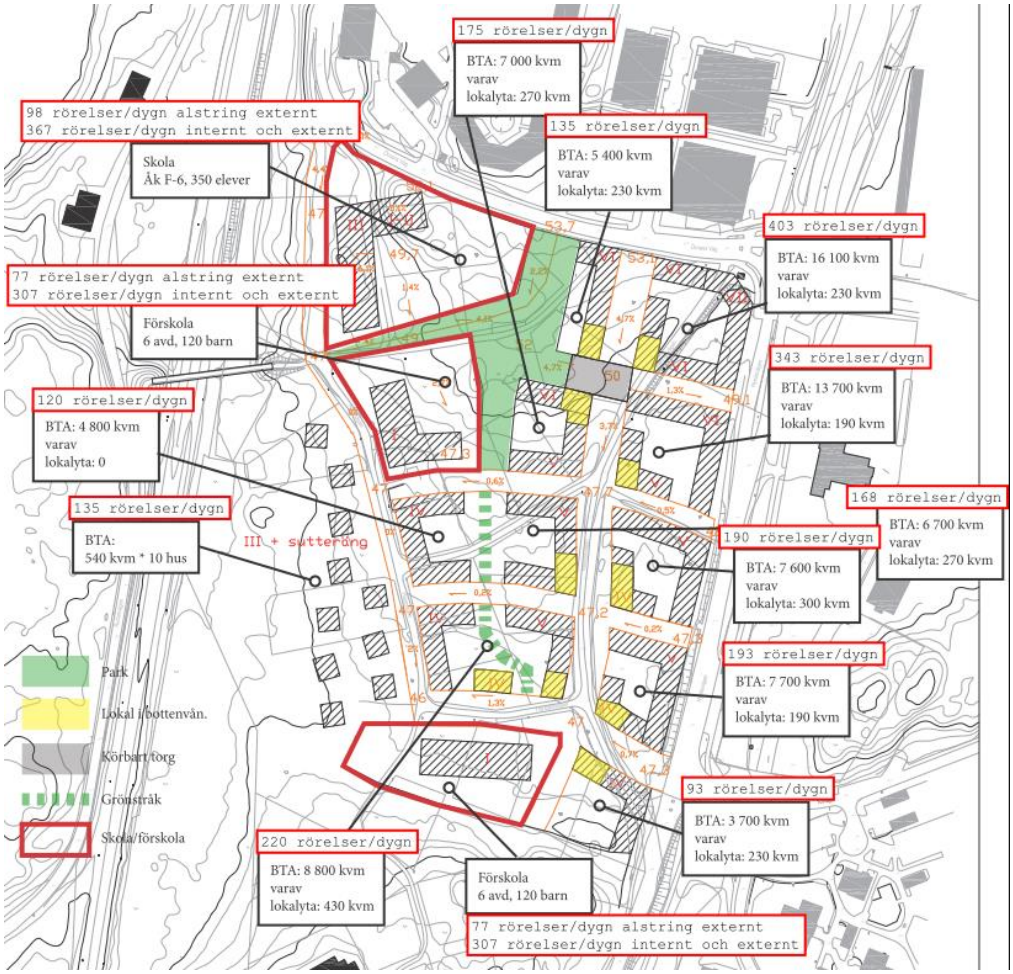
2.1.2 Förskolor

För förskolan är det främst föräldrar som skjutsar sina barn som bidrar till den största trafikalstringen. Det finns risk för dubbelräkning av trafikmängder på det interna vägnätet då upptagningsområdet för förskolorna till stor del väntas utgöras av närområdet. Sannolikt sker en stor del av hämtning/lämning på vägen till/från arbete, en rörelse som alstras av bostäderna. Detta innebär att trafikalstringen från förskolan enbart väntas utgöras av den trafik som kommer utanför planområdet.

För förskolan bedöms 60 % av barnen få skjuts. 4 rörelser per dag ger 288 fordonsrörelser. För att minska risken för dubbelräkning av trafikmängder på det interna vägnätet antas att 20 % av föräldrarnas rörelser till och från förskolan utgörs av extern trafik som inte kommer från planområdet. Detta resulterar i 58 fordonsrörelser. Utöver detta tillkommer personal och leveranser. Ett antagande om 17 personal (vid jämförelse med personaltäthet i andra förskolor i kommunen) där hälften åker bil ger 17 fordonsrörelser. Antalet leveranser antas till en per dag, vilket resulterar i 2 fordonsrörelser. Den totala trafikalstringen per förskola uppgår till 307 fordonsrörelser, varav 77 rörelser är externa.

2.1.3 Skola

Om elevernas resvanor antas följa riksgenomsnittet får en andel om 24 % skjuts. 4 rörelser per dag ger då 336 fordonsrörelser. För att minska risken för dubbelräkning av trafikmängder på det interna vägnätet antas att 20 % av föräldrarnas rörelser till och från skolan utgörs av extern trafik som inte kommer från planområdet. Detta resulterar i 67 fordonsrörelser. Utöver detta tillkommer personal och leveranser. Ett antagande om 29 personal (snitt på personaltäthet för grundskolor i landet) där hälften åker bil ger 29 fordonsrörelser. Antalet leveranser antas till en per dag, vilket resulterar i 2 fordonsrörelser. Den totala trafikalstringen för skolan uppgår till 367 fordonsrörelser, varav 98 rörelser är externa.

Figur 2 Sammanställning av trafikalstringen kvartersvis

2.2 Trafikanalys

Trafikprognosen och trafikanalysen gjordes med hjälp av trafiksimuleringsverktyget Dynameq. Dynameq är en trafikmodell på mesonivå, det vill säga anpassad för att modellera stora trafiknät men tar samtidigt hänsyn till relativt detaljerade faktorer på korsningsnivå som påverkar ett enskilt fordons resväg så som trängsel, körfältsbyten och trafiksignaler. Modellen är dynamisk, vilket betyder att simuleringarna kan ske över flera tidsintervall. På så sätt kan trafikflödes- och trängselvariationen studeras över dygnets olika tidsintervaller. Modellen är lämplig för trafikanalyser i medelstora och stora nät (exempelvis en kommun eller stadsdel) och kan åskådliggöra trafikflöden, trängsel i väg- och gatunätet, ruttval, restider och medelhastigheter.

2.2.1 Underlag

Modellen erhölls från Haninge kommun och innehåller nät över hela kommunen för år 2030 med 80 % av den prognoserade trafiken. Grundmodellen innehåller de

planerade exploateringarna fram till år 2030, bland annat området söder om Örnens väg. Grundmodellen är dock grov i det aktuella området och den nya exploateringen utgörs enbart av en zon.

2.2.2 Metod och antaganden

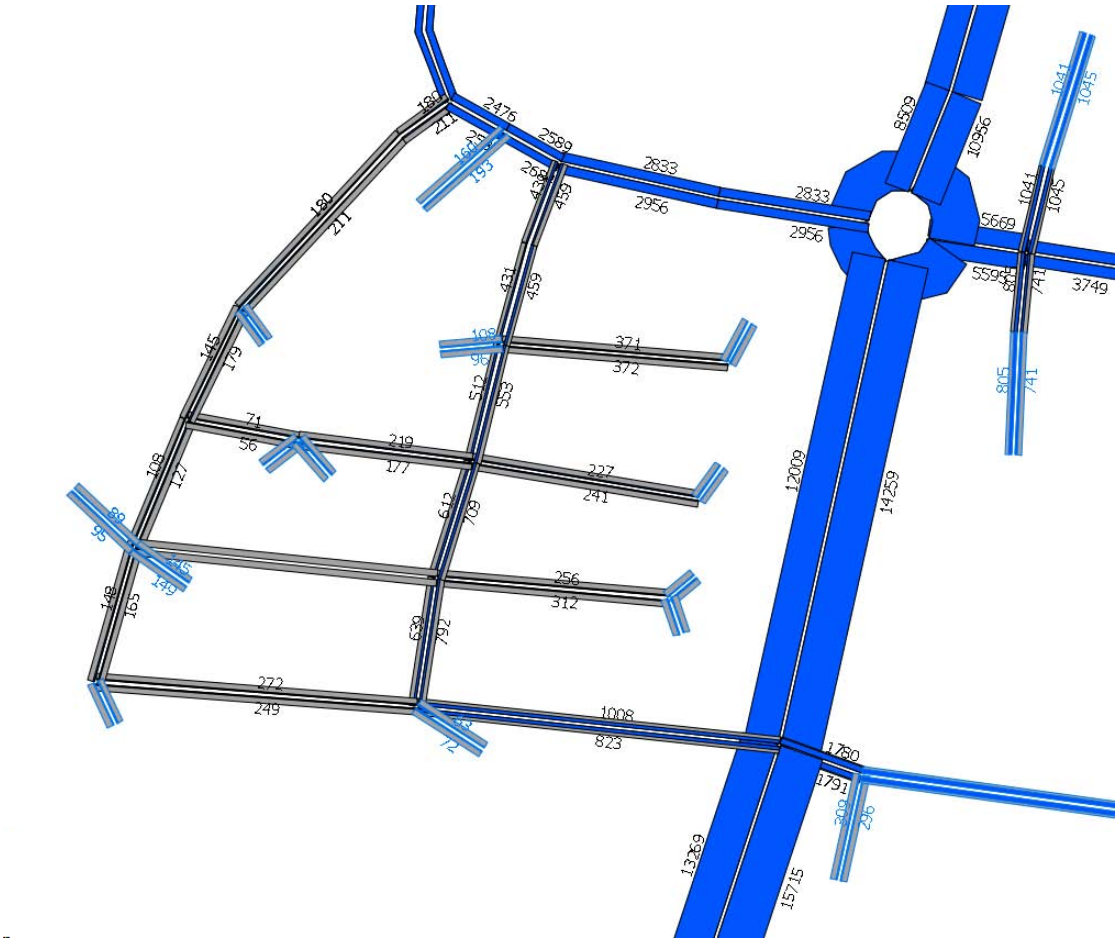
För att kunna ta fram progonsen och utföra analysen behöver modellen detaljeras upp kring det studerade området. Detta görs genom att ersätta zonen som fanns i grundmodellen av en mer detaljerad representation av områdets gatunät och kvartersstruktur enligt figur 2. Varje kvarter blir en egen zon i modellen som genererar biltrafik. Hela det planerade området studeras, inte bara etapp 1. Gatorna i kvartersstrukturen är öppna sinsemellan, utom mot Gamla Nynäsvägen, där området enbart har en anslutning. Detaljplaneområdet ansluts till Örnens väg med två gator.

Den nyalstrade trafiken till/från detaljplaneområdet antas fördelas i modellen enligt samma resefördelningsnyckel som området strax norr om Örnens väg. Detta eftersom områden antas vara av samma karaktär och motsvarande geografiska läge. Detsamma gäller även trafikflödens spridning över dygnet.

Enligt tidigare resonemang i avsnitt 2.1.2 och 2.1.3 består den mesta av trafikalstringen till/från skolorna och förskolorna av intern trafik. Den interna trafiken utgörs av trafik ut från området som lämnar sina barn på vägen till jobbet eller trafik till området som på vägen hem stannar till vid skolorna för att hämta. Detta representeras i modellen genom att de aktuella resorna delas upp i två rörelser: först från bostaden till skolan och sedan från skolan ut till en extern zon på morgonen och i omvänd riktning under eftermiddagen. 90 % av trafikflöden till/från skolorna bedöms ske under högtrafik, kl 7-9 på morgonen och kl 15-18 på eftermiddagen.

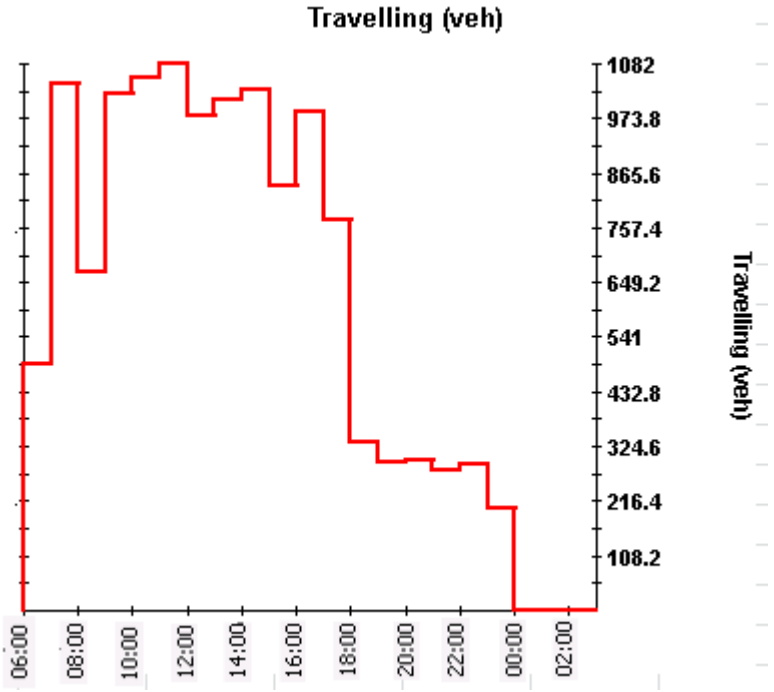
2.2.3 Resultat

Figur 3 visar dygnstrafikflöden från modellen. Största trafikflödet med knappt 2000 fordon/dygn till/från planområdet, går via den södra anslutningen mot Gamla Nynäsvägen som utgör förlängningen av Tuvvägen. Näst största flödet går via Arkens väg i mitten av planområdet som ansluter mot Örnens väg närmast mot Gamla Nynäsvägen med ca 1000 fordon/dygn. Övriga gator i området trafikeras av ca 500 fordon per dygn eller färre.

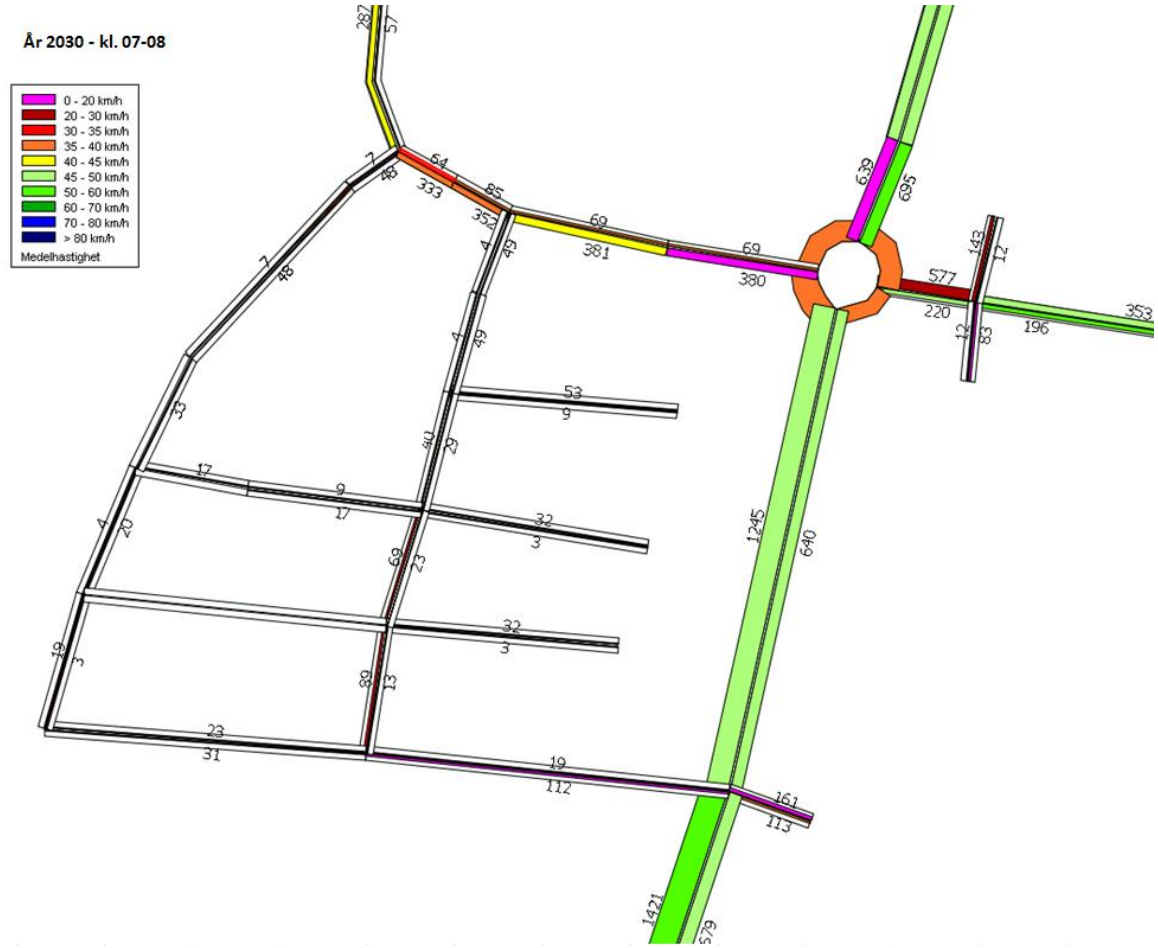
Figur 3. Trafikflöden i och kring planområdet år 2030 i modellen (fordon/dygn).

Trafiken i grundmodellen, som har utgjort underlag till analyserna, sprider sig relativt jämnt mellan förmiddagens- och eftermiddagens högtrafik samt timmarna däremellan. Det är något anmärkningsvärt att timmarna mitt på dagen utgör lika stor eller till och med något större andel av dygnstrafiken än morgonens maxtimme. Det kan dock förklaras med att Handen utgörs av ett stort lokalt centrum som drar till sig mycket trafik i sydöstra Södertörn, inte minst yrkestrafiken som har sina trafiktoppar mitt på dagen. Trafiken i det studerade området fördelar sig över dygnet på samma sätt som i grundmodellen i övrigt. Figur 4 visar trafikens spridning. Största trafiktoppen uppstår runt klockan 12, men trafiknivån ligger relativt jämnt (med vissa undantag) mellan kl 7 och kl 17, även om trafikflödens riktningsandelar ändras över tiden.

Figur 4. Trafikens spridning över dygnet i modellen.

Eftersom planområdet huvudsakligen utgörs av bostäder är riktningsfördelningen under morgontimmarna huvudsakligen riktad ut från området. En betydande del av trafiken går via skolorna, där barnen lämnas av på vägen mellan bostaden och arbetet. Trafikmängderna och medelhastigheterna på gatorna i området presenteras i figur 5. Den södra gatan i området utgör förbindelsen mot Gamla Nynäsvägen och precis som generellt över dygnet tar emot det största trafikflödet. Trafikflöden i planområdet är relativt låga under morgonens högtrafik. Trafikflödena på Gamla Nynäsvägen i höjd med planområdet är däremot höga på upp till 2000 fordon/h. Trafiken på Gamla Nynäsvägen är under morgontimmarna huvudsaken riktad söderut.

Figur 5. Trafikflöden och medelhastigheter mellan kl 7-8 år 2030 (fordon/h).

Mitt på dagen är trafikströmmarna inom planområdet relativt jämnt fördelade, lika mycket trafik åker in som åker ut. Figur 6 visar flöden och medelhastigheter i det studerade området i modellen mellan kl 12-13. Som det framgår av figuren är flödena inom planområdet väldigt låga. Trafikflödet på Gamla Nynäsvägen är som störst mellan kl 12-13 och är riktningsmässigt relativt jämnt fördelat, även om några fler kör norrut mot Haninge centrum.

Figur 6. Trafikflöden och medelhastigheter mellan kl 12-13 år 2030 (fordon/h).

Under eftermiddagens högtrafik är trafikflödena mestadels riktade in till planområdet. Trafikflödena inom planområdet är låga även under eftermiddagens högtrafik. Flödena utmed Gamla Nynäsvägen är höga med drygt 2000 fordon/h och relativt jämn riktningsfördelning, även om några fler kör i nordlig riktning. Figur 7 visar trafikmängderna och medelhastigheterna i det studerade området mellan kl 16-17.

Figur 7. Trafikflöden och medelhastigheter mellan kl 16-17 år 2030 (fordon/h).

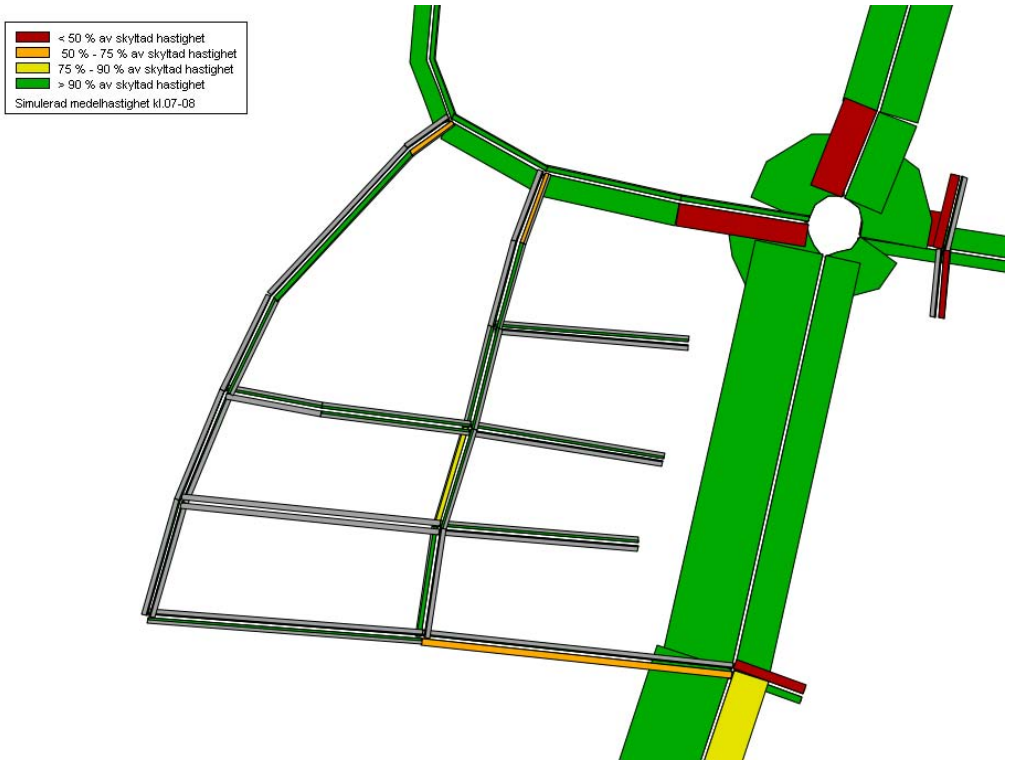
Sammanfattningsvis kan man säga att trafikflödena i området är låga och de tar sig in och ut från Gamla Nynäsvägen huvudsakligen via den södra gatan i området.

2.3 Framkomligheten på gatorna i området

Eftersom biltrafikflödena i själva planområdet är låga bedöms gatorna inom området ha god framkomlighet. Däremot är trafikmängderna på Gamla Nynäsvägen höga, vilket kan innebära svårigheter vid planområdets utfarter mot gatan.

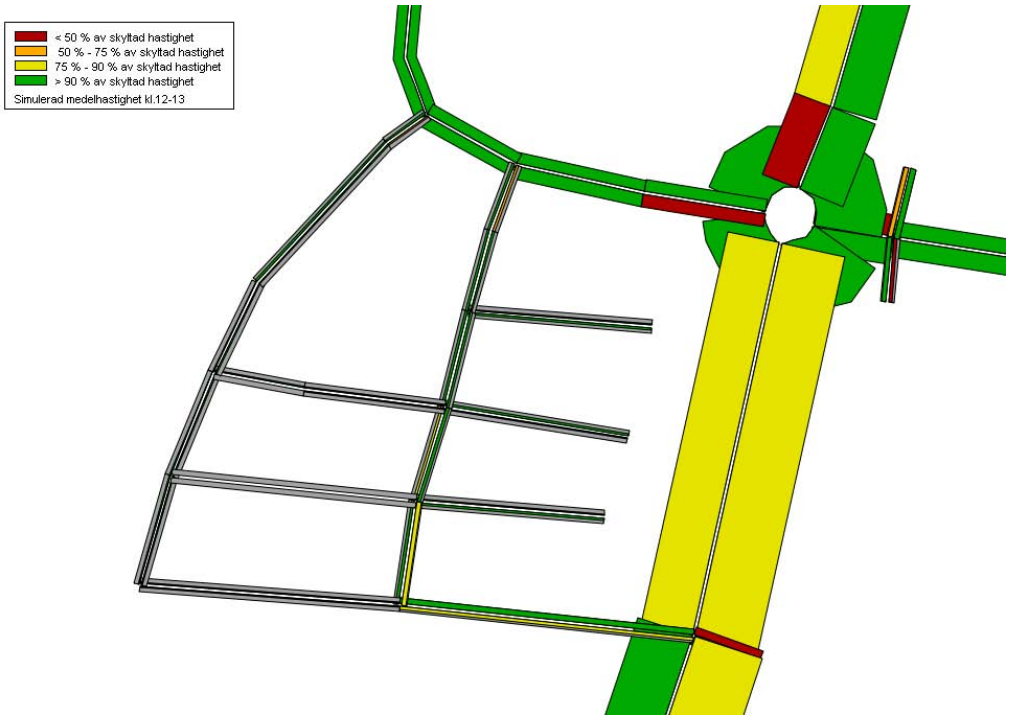
Figurerna 8-11 visar relativa medelhastigheter på gatorna i det studerade området, det vill säga hur stor andel den faktiska medelhastigheten utgör av den skyltade/rekomenderade hastigheten på respektive gatuavsnitt. Detta är ett mått på framkomligheten då hastigheten sjunker när trafikdensiteten ökar och

gatuavsnittet blir överbelastad. Figurerna visar de mest trafikbelastade tidsintervallerna.

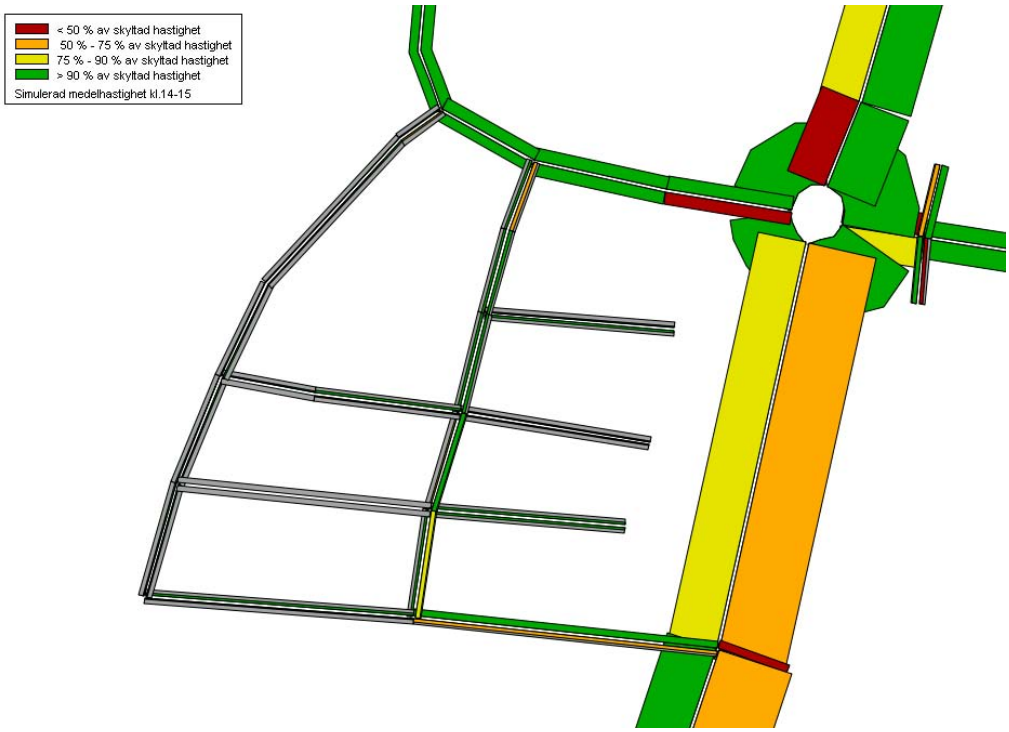
Figur 8. Relativa hastigheter i modellen kl 7-8 år 2030.

Som det framgår av figur 8 ligger medelhastigheten på mellan 50-75 % av den skyltade/rekommenderade vid områdets utfarter mellan kl 7-8. Det tyder på viss friktion vid utfarterna, men inga tydliga kapacitetsproblem. Trafiken på Gamla Nynäsvägen kan i princip hålla den skyltade hastigheten, vilket tyder på relativt ostört flöde. Trafiken vid norra och västra anslutningarna i cirkulationsplatsen Gamla Nynäsvägen/Örnens väg har mellan kl 7-8 medelhastigheter på under 50 % av den skyltade. Det tyder på kapacitetsproblem och att den underordnade trafiken har svårt att komma in i cirkulationen, förmodligen på grund av höga trafikflöden.

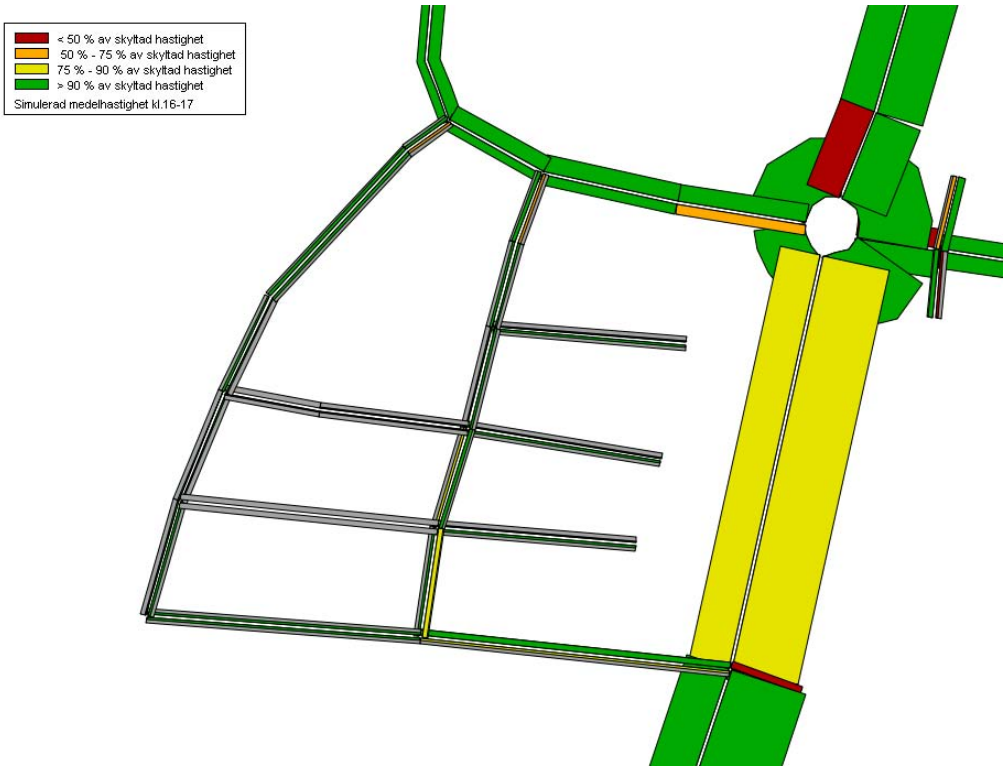
Figur 9. Relativa hastigheter i modellen kl 12-13 år 2030.

Mellan kl 12-13 är det ingen nedsättning i hastigheterna vid planområdets utfarter, vilket tyder på relativt hinderfritt flöde. Ute på Gamla Nynäsvägen i höjd med planområdet sjunker hastigheten till ca 75-90 % av den skyltade, med hänsyn till stora trafikflöden och ökad trängsel. Precis som under morgonen är medelhastigheten låg vid norra och västra anslutningarna av cirkulationsplatsen G:a Nynäsvägen/ Örnens väg vilket tyder på framkomlighetsproblem. Figur 9 visar de relativa hastigheterna mellan kl 12-13.

Figur 10. Relativa hastigheter i modellen kl 14-15 år 2030.

Vid planområdets utfarter ligger medelhastigheterna kl 14-15 på ca 50-75 % av de skyltade. Detta tyder på viss friktion men inga tydliga framkomlighetsproblem. Flödet på Gamla Nynäsvägen har däremot viss begränsning i framkomligheten, vilket åskådliggörs med att medelhastigheten sjunker. Särskilt tydligt är det i norra riktningen där medelhastigheten sjunker till 50-75 % av den skyltade. Liksom tidigare uppkommer det framkomlighetsproblem på västra och norra anslutningarna i cirkulationsplatsen Örnens väg/G:a Nynäsvägen.

Figur 11. Relativa hastigheter i modellen kl 16-17 år 2030.

Mellan kl 16-17 är det viss nedsättning i hastigheterna vid planområdets utfarter, vilket tyder på viss friktion men inga tydliga kapacitetsproblem. Ute på Gamla Nynäsvägen i höjd med planområdet sjunker hastigheten till ca 75-90 % av den skyltade, med hänsyn till stora trafikflöden och ökat trängsel. Precis som under övriga tidsintervaller är medelhastigheten låg vid norra och till viss del även västra anslutningen av cirkulationsplatsen G:a Nynäsvägen/Örnens väg, vilket tyder på framkomlighetsproblem. Den västra anslutningen till cirkulationsplatsen bedöms dock ha en bättre framkomlighet än under övriga tidsintervaller. Figur 11 visar de relativa hastigheterna mellan kl 16-17.

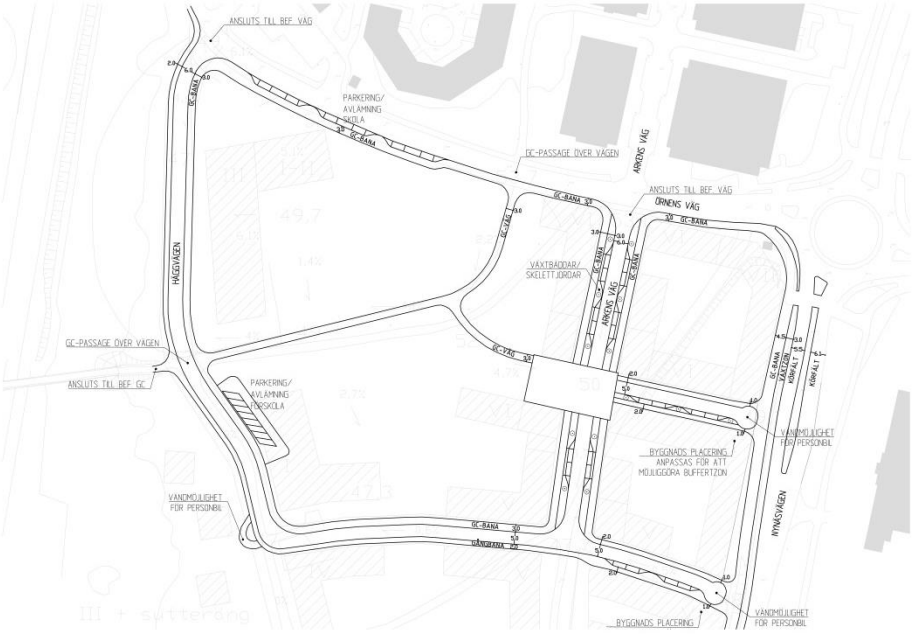
Sammanfattningsvis är framkomligheten inom planområdet generellt god. Viss friktion uppkommer vid områdets utfarter mot Örnens väg och framförallt Gamla Nynäsvägen, dock bedöms dessa anslutningar ha tillräcklig kapacitet. Framkomlighetsproblem uppstår för trafiken på väg från Örnens väg till cirkulationsplatsen utmed Gamla Nynäsvägen mer eller mindre under hela högtrafikperioden kl.7-17. Detta beror troligen på höga trafikflöden utmed Gamla Nynäsvägen. Exakt omfattning av dessa framkomlighetsproblem, såsom kölängder och fördröjning per fordon, rekommenderas att fastställas med hjälp av kapacitetsberäkning i exempelvis Capcal.

2.4 Gång- och cykeltrafik

Området kommer att generera en betydande andel gång- och cykeltrafik. Enligt Trafikverkets alstringsverktyg uppgår antalet resor per dygn till drygt 3000 till fots och cirka 700 med cykel. Främsta målpunkterna inom området bedöms vara skolan och förskolorna. Externa målpunkter bedöms vara pendeltågsstationen och Haninge centrum norr om området samt busshållplatser utmed Gamla Nynäsvägen. Mer om gång- och cykeltrafiken i området beskrivs i avsnitt 3.1.

3. Utformningsförslag

Utformningsförslaget utgår från ett scenario där alla tvärgator kommer vara öppna när planområdet är fullt utbyggt. I detta skede ges utformningsförslag för den norra delen av planområdet. I nästa skede ska Häggvägen och Arkens väg förlängas söderut genom den södra delen av planområdet.

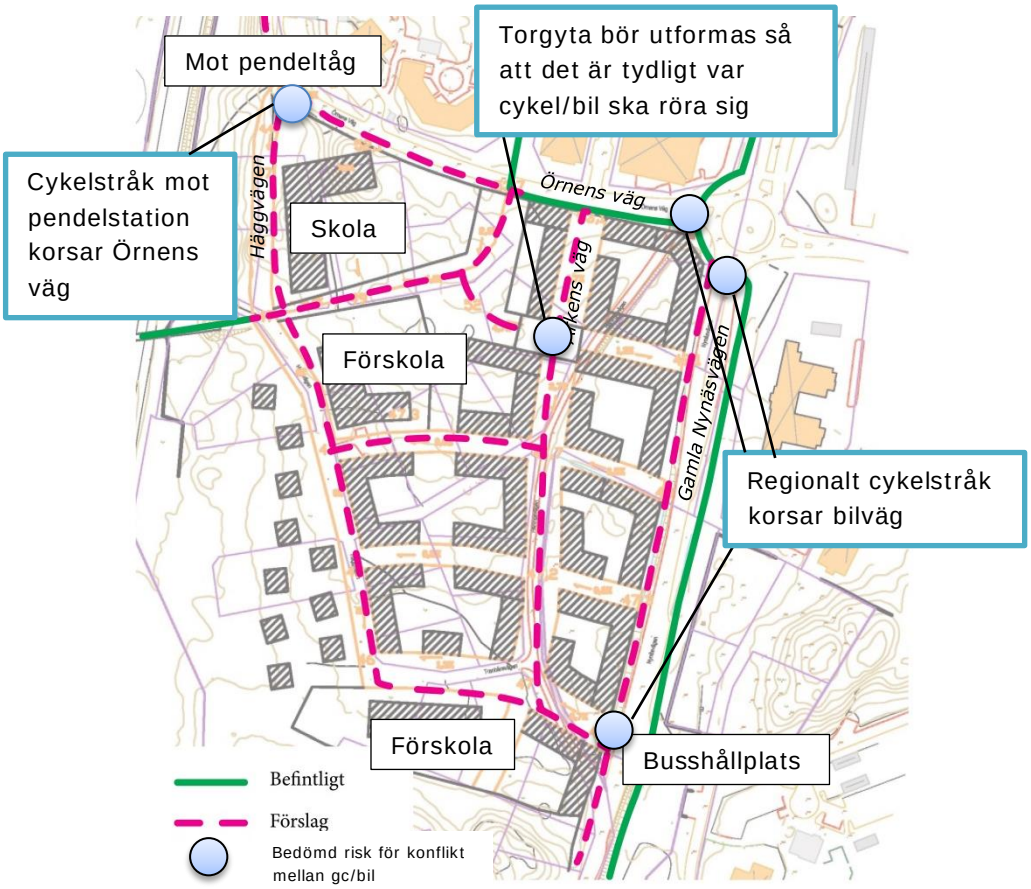
Figur 12 Utformningsförslag av gatunätet. Se Bilaga 1 för förstoring.

Möjligheten att hålla anslutningen mellan Häggvägen och Arkens väg stängd under den första etappen, när enbart norra delen står färdig, har setts över. Syftet med detta är att minska biltrafiken på det interna gatunätet. Dock innebär förslaget att stora utrymmen måste tas i anspråk då vändmöjlighet för lastbil måste göras möjlig. Med möjlighet till rundkörning kan stora vändplaner undvikas. En stor del av biltrafiken till och från skola och förskola väntas dessutom utgöras av boende från området. Att begränsa möjligheten till rundkörning orsakar då istället fler resor fram och tillbaka längs Arkens väg.

En vändplan dimensionerad för personbil förläggs i den sydvästra delen av området för att uppmuntra bilister som lämnar på förskola/skola att ta Häggvägen tillbaka ut ur området.

3.1 Gång- och cykelnät

Längs Gamla Nynäsvägens östra sida löper ett regionalt cykelstråk. Norr och väster om planområdet ansluter befintliga cykelvägar som idag är sammanlänkade genom planområdet via befintlig cykelbana längs Örnens väg. I Figur 13 ges förslag på hur gång- och cykelnätet kan utformas för att koppla ihop befintligt cykelnät samt skapa goda förutsättningar för oskyddade trafikanter att ta sig inom området samt till viktiga målpunkter utanför området.

Figur 13 Utformningsförslag gång- och cykelnät samt viktiga målpunkter.

Cirka 1 km norr om planområdet ligger pendeltågstation Handen. Gena cykelmöjligheter däremellan är viktigt för att skapa goda förutsättningar även för kollektivtrafikresenärer att ta sig till och från stationen. En komplettering av det regionala cykelstråket på Gamla Nynäsvägens västra sida samt cykelbana längs

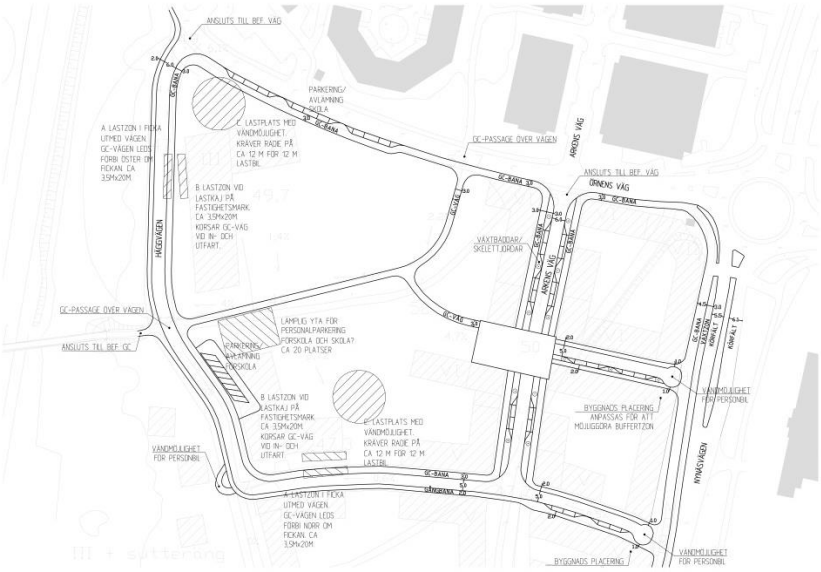
o:\sto2\svg\2015\1320014853\3_teknik\1\dokument\beskrivningar\trafikutredning 2015-10-28.docx

planområdets västra sida och vidare norrut längs Örnens väg skapar gena kopplingar till pendelstationen och Haninge centrum.

Inom området är gena och trafiksäkra kopplingar till framförallt skolan viktiga då en stor del barn kan tänkas cykla dit på egen hand. Vid planering av varumottagning till förskola och skola bör gång- och cykelvägar särskilt beaktas för att säkerställa god trafiksäkerhet längs dessa. Även övriga in- och utfarter till parkeringar, fastigheter, etc. bör utformas med hänsyn till trafiksäkerhet och god framkomlighet för cyklister, till exempel med genomgående cykelbanor och genom att säkerställa goda siktförhållanden. Passager över bilvägar kan utformas med hastighetssäkring i form av upphöjning och avsmalning eller med gupp. I Figur 13 markeras punkter där större cykelstråk bedöms kunna hamna i konflikt med biltrafiken.

3.2 Varumottagning och sophantering

Lokalisering av varumottagning och sophantering är inte fastställd. Vändmöjlighet på återvändsgator mot Gamla Nynäsvägen är dimensionerad för personbil och förutsätter att sophantering hanteras längs med Arkens väg, alternativt att genomfart till Gamla Nynäsvägen tillåts för sopbil. För förskola och skola föreslås alternativa placeringar av varumottagning, i ficka längs med gatan, i ficka mot husfasad alternativt längre in på fastighetsmark. Beroende på lösning kan gång och cykelbanan behöva justeras. I Figur 14 redovisas möjliga placeringar samt utrymmeskrav för de olika lösningarna. Lastning/lossning i ficka kan ha en estetiskt negativ effekt mot gatan, men är en yteffektiv lösning. En vändplan för 10-12 meters lastbil tar stora ytor i anspråk, men är ur ett trafiksäkerhetsperspektiv önskvärd för att lastning/lossning ska kunna ske utan backrörelser i en miljö där barn vistas.

Figur 14 Skrafferade ytor markerar utrymmeskrav för möjliga lösningar gällande varumottagning och personalparkering. Se Bilaga 2 för förstoring.

3.3 Parkering

I förslaget finns 20 kantstensparkeringar för besökare längs Arkens väg med tvärgator.

Vid förslag till lokalisering av parkeringsmöjligheter för hämtning/lämning vid skola och förskola har även möjliga lösningar för placering av varumottagning och personalparkering studerats för att se till en helhetslösning. En yteffektiv lösning för personalparkering vore att samordna skolans och förskolans personal. Ett strategiskt läge för detta är norr om förskolan. En fördel med att förlägga skolans och förskolans personalparkering till samma ställe är att man kan minska antalet in-/utfarter som korsar gång- och cykelvägar i skolmiljöer där barn rör sig på egen hand. Samutnyttjande av manövreringsytor innebär dessutom att det blir mer ytor över som kan nyttjas till annat.

Ett område som rymmer cirka 20 parkeringsplatser har markerats i skissförslaget. Jämförelse med andra kommuner visar på parkeringstal på mellan 0,2-0,7 bilplatser/anställd (Solna/Göteborg/Uppsala) vid grundskolor. Ett snitt på 0,4-0,5 ger cirka 20 parkeringsplatser, baserat på antaganden om personaltäthet och dess trafikalstring enligt avsnitt 2.1.2 och 2.1.3. Antalet platser anses rimligt med hänsyn till områdets läge med närhet till busshållplats och pendeltågstation. Utbudet av parkeringsplatser är dessutom ett effektivt styrmedel för att påverka färdmedelsvalet. Då Haninge kommun har ett uttalat mål att minska biltrafiken och dess negativa miljöpåverkan har även detta tagits hänsyn till i analysen av parkeringsbehovet.

Området för personalparkering tar cirka 425 kvm i anspråk. Om samordning av parkering inte är möjligt bedöms ytor om totalt cirka 600 kvm (240 kvm för förskola + 360 kvm för skola) behöva tas i anspråk.

För skolan föreslås kantstensparkering på södra sidan av Örnens väg. Detta för att en stor del av de äldre eleverna som skjutsas antas släppas av och gå på egen hand mellan bilen och skolan. Ur ett trafiksäkerhetsperspektiv är det mest lämpligt om detta kan ske utan att eleverna behöva korsa vägen.

För att uppskatta parkeringsbehovet vid skolan görs en jämförelse mellan en trolig omsättning och det bedömda antalet bilar som skjutsar barn till och från skolan.

En skjutsande andel om 24 % ger 84 bilar under både morgon och kväll. Även om skolan kan antas börja vid ungefär samma klockslag för eleverna väntas ankomsterna fördela sig under cirka en och en halv timme på grund av fritidsverksamhet, etcetera. Under en dimensionerande timme, då flest väntas nyttja en parkeringsplats, antas varje plats omsättas i snitt var femte minut. Då antas att vissa föräldrar följer barnen till skolan och att andra barn går själv. Utanför den dimensionerande timmen antas att p-platsen omsätts en till två gånger. Varje p-plats omsätts 12-14 gånger vilket resulterar i ett behov om cirka

7 p-platser. För att inte vägen ska upplevas bred och därmed uppmuntra till högre hastigheter föreslås parkeringsfickor med ett mindre antal platser i varje ficka och med en klack mellan fickorna. Enligt önskemål från driften på Haninge kommun förläggs 3 platser i varje ficka. 9 p-platser föreslås längs Örnens väg.

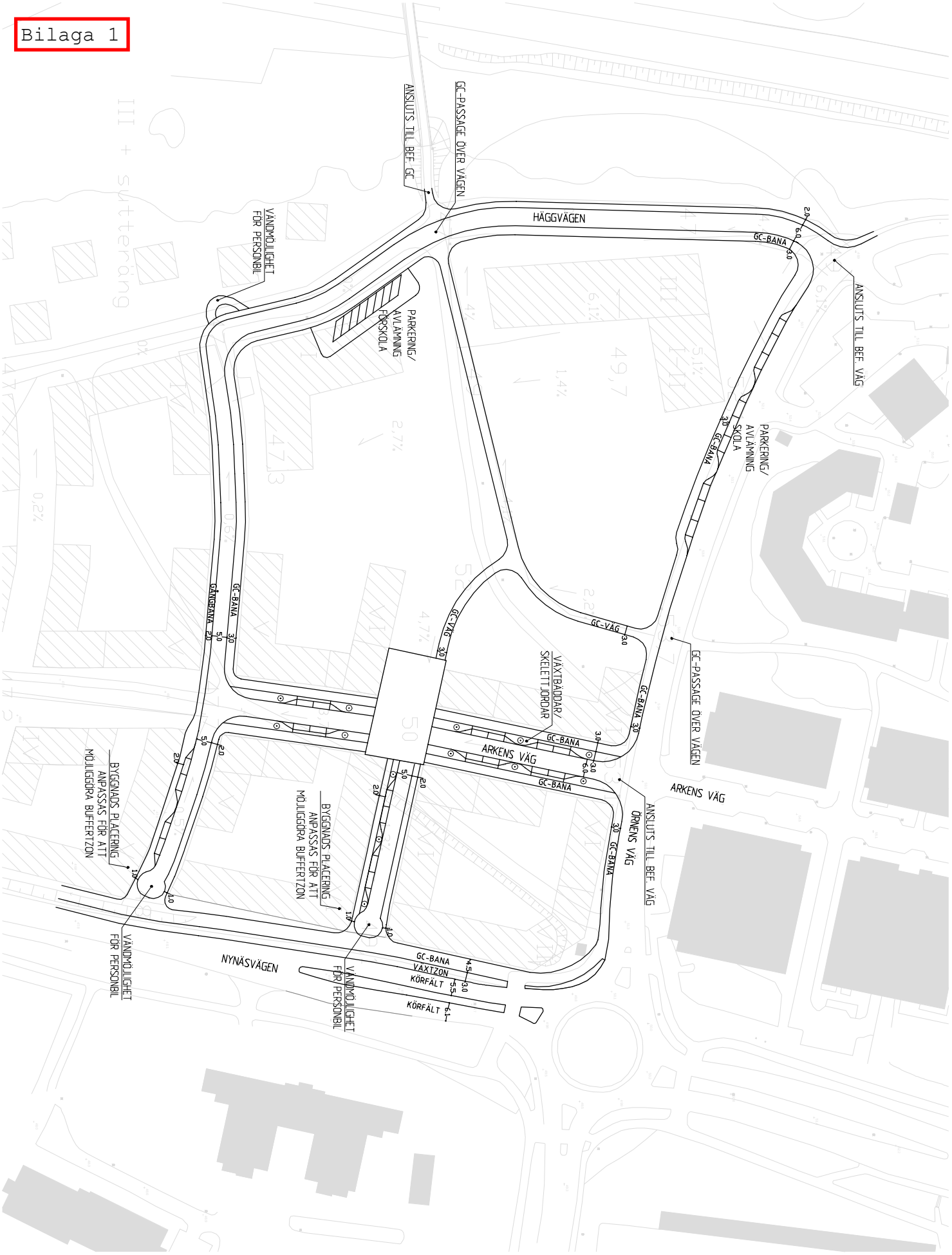
För angöring till förskolan föreslås snedställd parkering vid Häggvägen med möjlighet till rundkörning. Förslagsvis samordnas utfart med in-/utfart för personalparkering för att minimera antalet in-/utfarter över gång- och cykelbanan. En skjutsande andel om 60 % ger 72 bilar under morgon/kväll. Under en dimensionerande timme, då flest väntas nyttja en parkeringsplats, antas varje plats omsättas i snitt var tionde minut. Samtliga förskolebarn antas följas från bilen till skolan, varför parkeringstiden bedöms längre för förskolan än för skolan. Utanför den dimensionerande timmen antas en omsättning om sammanlagt två till tre gånger. Varje p-plats omsätts 8-9 gånger vilket resulterar i ett behov om cirka 8 p-platser.

4. Slutsats

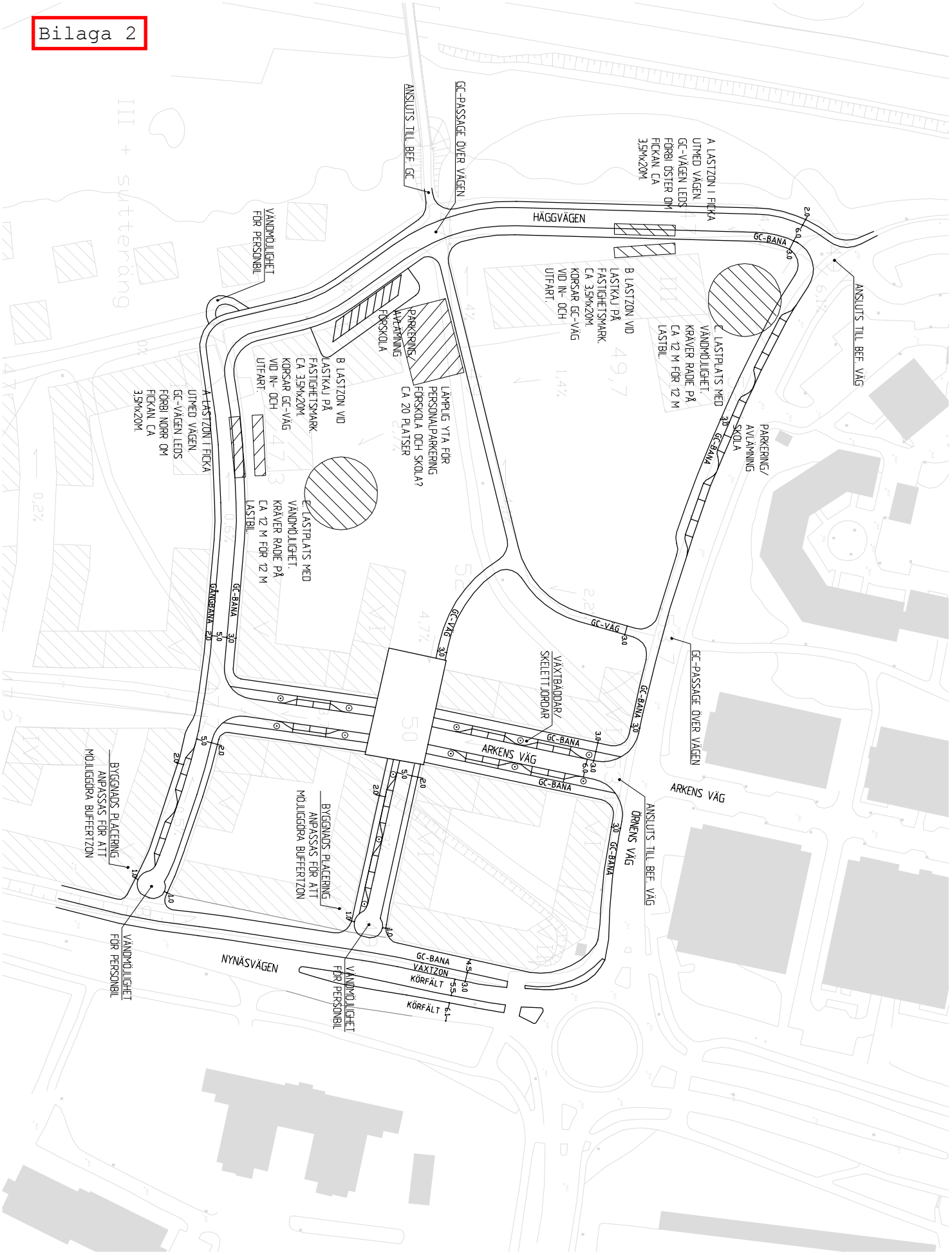
Trafikflöden som genereras i planområdet är låga och trafiken till och från området går huvudsakligen via den södra gatan i området och dess anslutning till Gamla Nynäsvägen. Framkomligheten internt i området är god. Även anslutningarna ut mot Örnens väg och Nynäsvägen fungerar relativt problemfritt, om än med viss friktion under högtrafiken. Dynameqkörningarna visar på vissa framkomlighetsproblem i Örnens vägs tillfart till cirkulationsplatsen Örnens väg/Gamla Nynäsvägen. Omfattningen bör studeras mer ingående med en kapacitetsberäkning i exempelvis Capcal.

Förslag på lämplig utformning av gatunätet och hur interna gång- och cykelvägar kan länkas samman med befintligt gång- och cykelvägnät har tagits fram. Förslaget förutsätter att samtliga gator i kvartersstrukturen är öppna. För gång- och cykeltrafiken föreslås utöver det interna gång- och cykelnätet en gen koppling till pendeltågstation Handen, liksom en komplettering av det regionala cykelstråket längs västra sidan av Gamla Nynäsvägen. Hämtning/lämning vid skola och förskola föreslås ske via kantstensparkering längs Örnens väg respektive snedställd parkering via Häggvägen. Möjlig lokalisering av varumottagning och personalparkering har föreslagits och tagits hänsyn till för att se till en helhetslösning.

Bilaga 1

ANSLUTS TILL BEF. GC
GC-PASSAGE ÖVER VÄGEN
HÄGGVÄGEN
GC-BANA
VÄNDMÖJLIGHET FÖR PERSONBIL
PARKERING/ AVLÄMNING FÖRSKOLA
ANSLUTS TILL BEF. VÄG
PARKERING/ AVLÄMNING SKOLA
GC-VÄG
GÅNGBANA
VÄXTBÄDDAR/ SKELETTJORDAR
ARKENS VÄG
ÖRNENS VÄG
BYGGNADS PLACERING ANPASSAS FÖR ATT MÖJLIGGÖRA BUFFERTZON
NYNÄSVÄGEN
VÄXTZON
KÖRFÄLT

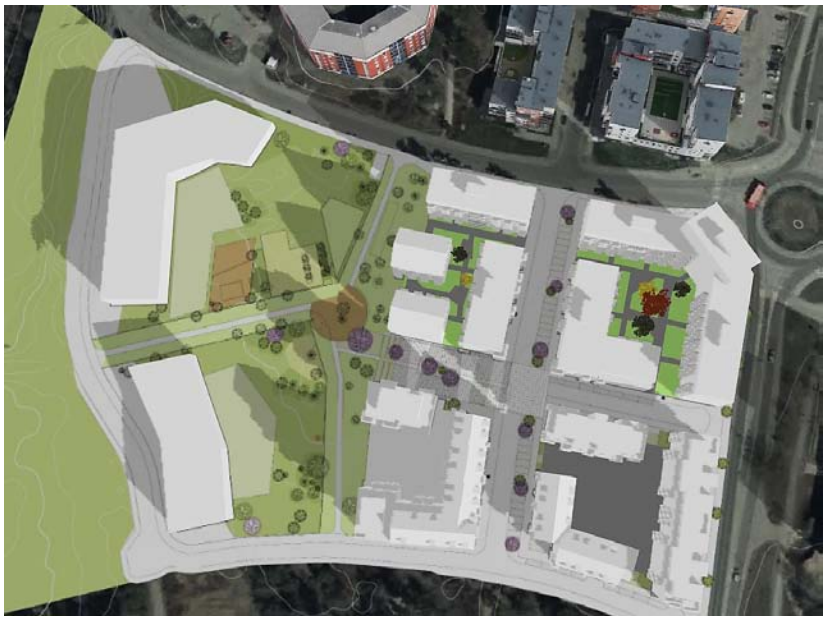
Bilaga 2

HÄGGVÄGEN
GC-BANA
GC-PASSAGE ÖVER VÄGEN
ANSLUTS TILL BEF. GC
ANSLUTS TILL BEF. VÄG
A LASTZON I FICKA UTMED VÄGEN GC-VÄGEN LEDS FÖRBI ÖSTER OM FICKAN CA 3,5M X 20M.
B LASTZON VID LASTKAJ PÅ FASTIGHETSMARK. CA 3,5M X 20M. KORSAR GC-VÄG VID IN- OCH UTFART.
C LASTPLATS MED VÄNDMÖJLIGHET. KRÄVER RADIE PÅ CA 12 M FÖR 12 M LASTBIL.
PARKERING/ AVLÄMNING FÖRSKOLA
LÄMPLIG YTA FÖR PERSONALPARKERING FÖRSKOLA OCH SKOLA? CA 20 PLATSER
VÄNDMÖJLIGHET FÖR PERSONBIL
GC-VÄG
GC-BANA
GÅNGBANA
VÄXTBÄDDAR/ SKELETTJORDAR
ARKENS VÄG
ÖRNENS VÄG
BYGGNADS PLACERING ANPASSAS FÖR ATT MÖJLIGGÖRA BUFFERTZON
NYNÄSVÄGEN
GC-BANA
VÄXTZON
KÖRFÄLT
KÖRFÄLT

Solstudie Örnens väg

17-02-06

Mars

kl. 09:00

kl. 12:00

kl. 15:00

Juni

kl. 09:00

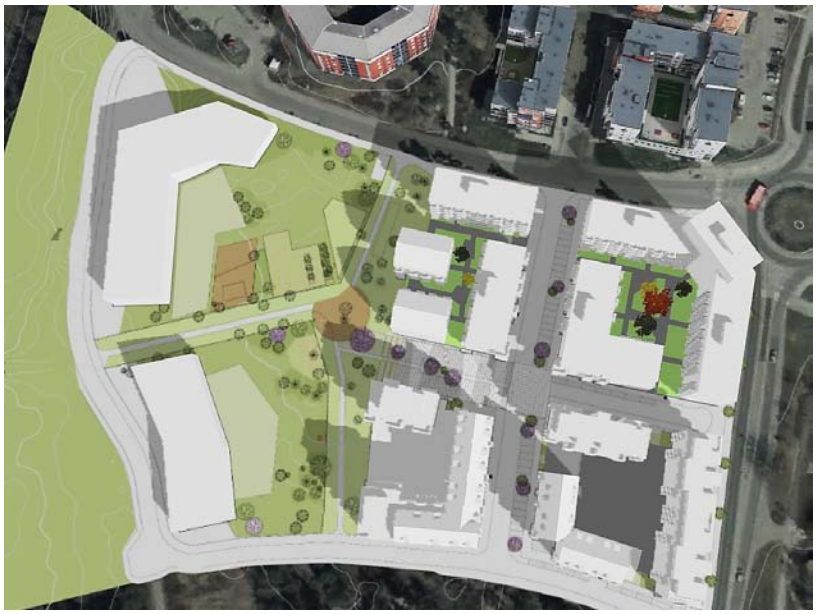

kl. 12:00

kl. 15:00

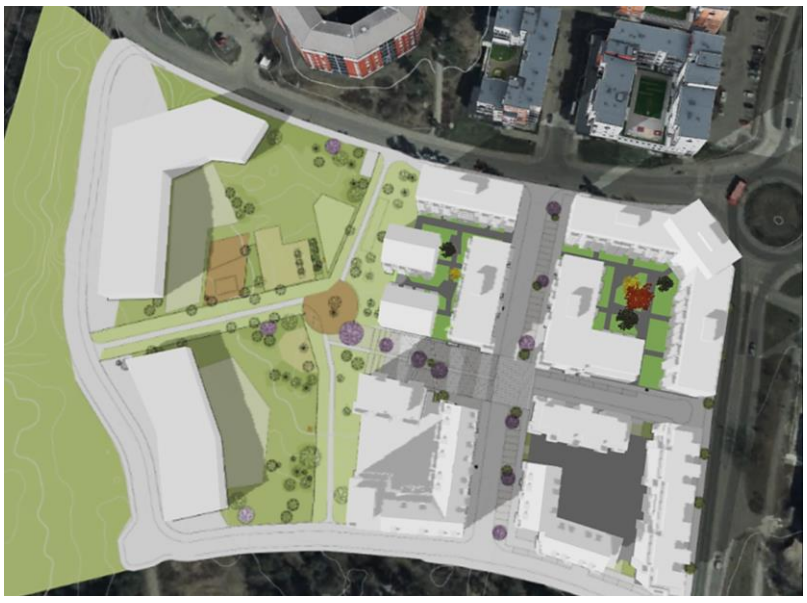
September

kl. 09:00

kl. 12:00

kl. 15:00